

HET EVANGELIE VAN LUKAS

Wat Lukas voor de kerk als Evangelist is geworden, vooral ook in zijn geschriften - het derde Evangelie en de Handelingen der Apostelen - dat is hij voor haar geworden door de genade van God in Christus en door de gave van de Heilige Geest. Wat het menselijk middel betreft is hij dat vooral geworden door de omgang met zijn leermeester Paulus en door zijn delen in diens groot eigenaardig geloofsinzicht. Zijn geschriften zijn geheel naar de beschouwingswijze van Paulus vervaardigd. Waarschijnlijk ontstond zijn voorstelling van de Evangelische geschiedenis onder diens ogen, zoals eveneens de Evangelist Markus zijn Evangelie onder de ogen van Petrus heeft vervaardigd. En heeft de Apostel ook niet juist het Evangelie van Lukas zelf bedoeld, toen hij zich op zijn Evangelie beriep (Rom. 2: 16. 2 Tim. 2: 7), dan bedoelde hij toch zeker een bewerking van de Evangelische boodschap, zoals die ten slotte haar geschiedkundige voorstelling in het Evangelie van Lukas gevonden heeft. Lukas is de Paulinische Evangelist van de kerk.

HOOFDSTUK 1

JOHANNES' GEBOORTE EN JEUGD

In vs. 1-4 laat de Evangelist aan zijn werk een inleiding voorafgaan, waarin hij zich voor hem, tot wie in de eerste plaats zijn Evangelie gericht is, over aanleiding en doel, grondslag en bewerking nader uitspreekt. "In kortheid, eenvoudigheid en bescheidenheid is deze het toonbeeld van een voorrede tot een geschiedkundig geschrift. " Voor ons lezers is het echter een voorafgaande herinnering aan de voorzorg van God voor de optekening van Jezus' geschiedenis en wel door verstandige en betrouwbare mannen.

1. Nadat velen het werk zijn begonnen om een verhaal op te stellen, om een schriftelijk bericht samen te stellen van de dingen, die onder ons Christenen volkomen zekerheid hebben (of: die volgens Gods raadsbesluit onder ons volbracht zijn "Uit 19: 2"), eerst in het leven van onze Heere Jezus Christus zelf en vervolgens in de stichting en uitbreiding van Zijn kerk (Hand. 1: 1 vv.);

2. Zoals wij, namelijk wat de gebeurtenissen uit het leven van Christus aangaat, overgeleverd hebben en mondelinge verhalen hebben meegedeeld, die van het begin, van het openlijk optreden van Hem en Zijn voorloper Johannes (Joh. 15: 27. Hand. 1: 21 v. Mark. 1: 1 vv.), zelf aanschouwers en, als de geroepen verkondigers van het Evangelie (Hoofdstuk 9: 2; 10: 1), dienaars van het woord geweest zijn.

3. Zo heeft het ook mij goed geleken om in de klasse van die velen (vs. 1) in te treden en - hebbende alles vantevoren goed onderzocht, zodat ik nog vroeger dan het eigenlijke begin (vs. 2) tot Jezus' en Johannes' ontvanging en geboorte terugging - vervolgens (liever: in samenhang) aan u te schrijven wat ik zo bevonden heb, voortreffelijke (liever: zeer geëerde Hand. 23: 26; 24: 3; 26: 25) Theofilus (= vriend van God!)

4. Opdat u de zekerheid mag kennen, u mag overtuigen van de onveranderlijke zekerheid en onbestrijdbare betrouwbaarheid van de dingen, van de leer van de Heiland en van Zijn verlossingswerk, waarover u onderwezen bent (vgl. het slotwoord op ons Evangelie).

Het woord "ter hand genomen hebben" is zeer gelukkig gekozen, om de omvang en de moeilijkheid van het doel, dat "velen" zich voorstelden, uit te drukken. In de ogen van Lukas was het bijna een waagstuk om tot beschrijving van deze geschiedenis naar de pen te grijpen. Nu is het wel niet zijn bedoeling een eigenlijke berisping tegen zijn voorgangers uit te spreken, hij plaatst zich integendeel met hen in vs. 3 op één lijn. Aan de andere kant valt het echter vanzelf in het oog dat hij zelf zich niet tot schrijven zou gedrongen gevoeld hebben, wanneer hun arbeid volgens zijn mening al volkomen bevredigend was geweest.

In de omgeving van Theofilus, wiens verblijfplaats wij ons, zoals later zal blijken, in Beneden-Italië moeten denken, hadden vele Christenen van hetgeen de eerste verkondigers van het Evangelie over Jezus Christus verteld hadden, fragmentarische optekeningen uit het geheugen gedaan. Daaruit bleek de behoefte aan een schriftelijke vergoeding voor de

prediking, die men nu miste, van hen, "die van het begin af zelf aanschouwers en dienaars van het woords geweest zijn" en als proeven tot bevrediging van een geheel gerechtvaardigde behoefte waren die optekeningen geenszins te berispen. Omdat echter ieder datgene neerschreef wat hij zich nog herinnerde en zo slechts fragmentarische voorstellingen ontstonden zonder rangschikking en niet altijd betrouwbaar, waren deze onvoldoende. Nu geeft Lukas te kennen in hoeverre hij in staat was beter aan de behoefte te voldoen; want was hij ook niet van het begin af een ooggetuige van Jezus' leven geweest, dan heeft hij toch de geschiedenis van Jezus, de geschiedenis van het Nieuw Testamentische heil, volledig van het begin af, zorgvuldig onderzocht en zo kan hij, tegenover de fragmentarische en ontoereikende optekeningen, een betrouwbaar en geordend, een samenhangend geheel overstellen. Zeer natuurlijk wierp men later die optekeningen weg, toen door het geschrift van Lukas in de behoefte veel beter was voorzien en zo zijn zij geheel verloren gegaan.

De onderzoekingen van de schrijver hebben zich vooral tot drie punten uitgestrekt: 1) hij heeft vooral beproefd tot het begin van de gebeurtenissen terug te gaan, tot het uitgangspunt van de zaak van het Christendom, dat hij wilde beschrijven. Hij vergelijkt zich met een reiziger, die de bron van de stroom probeert te ontdekken, die hij daarna in zijn hele loop wil volgen. Dat deed de Apostolische overlevering, zoals die in de kerk in omloop was, niet. Beheerst door de gedachte van de verkondiging van het heil begon zij met het optreden van de Doper en de doop van Jezus. In die vorm vinden wij ze voorgesteld in het Evangelie van Markus en samengevat in de prediking van Petrus voor Cornelius, als ook in die van Paulus te Antiochië in Pisidië (Hand. 10: 37 vv. ; 13: 23 vv.). De schrijver zinspeelt hier op de berichten die in de twee eerste hoofdstukken van zijn Evangelie vervat zijn. 2) Nadat hij zo tot het begin van de Evangelische geschiedenis is teruggeslagen heeft hij geprobeerd de hele voortgang daarvan zo volledig mogelijk weer te geven. De Apostolische overlevering daarentegen was wel van zeer fragmentarisch karakter, omdat de Apostelen telkens niet de hele omvang van gebeurtenissen vertelden, maar degenen die het meest overeenkwamen met de bijzondere omstandigheden waaronder zij predikten. Deze manier van verkondiging moest natuurlijk aanmerkelijke leemten hebben. Met het woord "alles" doelt Lukas wel op dat deel van zijn Evangelie (9: 51-18: 14 waarin bij de traditie, zoals wij die in de twee eerste synoptici vinden voorgesteld, een nieuwe rij van feiten en redenen en het bericht van een belangrijke reis tot prediking gevoegd wordt, die tot nu toe waarschijnlijk in de openbare mededeling was voorbijgegaan. 3) Hij heeft geprobeerd aan de Evangelische geschiedenis die nauwkeurigheid en juistheid te geven, die natuurlijk bij de overlevering gemist wordt, wanneer die een tijd lang van mond tot mond is gegaan. Het is toch bekend hoe bij zulke mondelinge mededelingen de kanten afgerond, de bouwstenen verplaatst worden. Er is een zorgvuldig, nauwgezet werk nodig om de feiten tot hun plaats terug te brengen, om daaraan de volledige gedaante en de scherpe kanten weer te geven - dat doet dan dit Evangelie (in onderscheiding van de velen, die het ter hand genomen hebben om een verhaal in orde te stellen) en dat bedoelt dan zijn schrijver "in samenhang. "

Ook Lukas heeft voor geboren heiden-christenen geschreven, evenals Markus, maar zijn geschrift doet ons de onderzoeker en geschiedschrijver zien op een hogere trap van ontwikkeling. Geen zendingsvoordrachten voor heidenen, die voor de eerste keer de boodschap horen, maar een meer grondige en volledige voorstelling geeft hij ons, waardoor

Theofilus en de met deze gelijkstaande een aanvulling en bevestiging van het genoten onderwijs moeten ontvangen. Zo brengt hij ook al de lezer tot een vergelijking van het oude verbond met het nieuwe. Zijn mededeling begint in de tempel te Jeruzalem, de Handelingen der Apostelen leiden ons in de wereldhoofdstad Rome, waarin de Apostel, door de verstokte Joden verworpen, het rijk van God predikte en vrij met alle blijdschap over de Heere Jezus leerde; deze zijn de tegenovergestelde punten, de polen om zo te spreken, waartussen zijn verhaal zich beweegt. Hij begint met ons de priester voor te stellen, die in het heiligdom van het Oude Verbond de boodschap van de engel ontvangt, die zich aansluit aan het woord van Maleachi, de laatsten profeet en hem de zoon belooft, die voor de koning over het huis van Jakob de weg zal banen; zo is Jezus ook bij Lukas de Zoon van David, de Koning van Israël en het Nieuwe verbond heeft zijn wortelen in het Oude. Tenslotte wijst de Herrezeene uit Mozes en de profeten aan, dat Hij door lijden de heerlijkheid moest ingaan en dat de prediking van bekering en vergeving van de zonden in Zijn naam, van Jeruzalem tot alle volken moest uitgaan. Juist dit schilderen dan de Handelingen der Apostelen, hoe de verhoogde Heiland Zijn apostelen aanwees en door de daad ertoe leidde dat zij van Jeruzalem over Samaria, tot de heidenen de blijde boodschap brachten, die de Joden verwierpen. Ook bij Mattheüs is dit het resultaat, maar pas nadat de koning Herodes, de Farizeeën en Schriftgeleerden, de priesters en oversten, door hun heilloze invloed het grote deel van het volk tot de slechte keuze hadden gebracht. Bij Lukas staat dit bederf van het hele volk veel meer van het begin af vast. Op de trekken van de geschiedenis, die dat verzet van de Joden bijzonder openbaren, richt hij vooral zijn oogmerk. Bij hem wordt heel het volk door de Doper als addereengebroedsel bestraft, niet alleen de Farizeeën en Sadduceeën (3: 7). Het zijn enigen uit het volk, die Lukas niet als Schriftgeleerden en Farizeeën uitdrukkelijk noemt, die de Heere met de eis van het wonderteken verzoeken (11: 16). En reeds Simeon, nadat hij de Heiland als het licht van de wereld heeft geprezen en wel als een heerlijkheid van het volk Israël, verbindt daarmee dadelijk de voorspelling dat Hij gesteld is tot een val en een opstanding van velen in Israël en tot een teken dat tegengesproken wordt. Zo overkomt het de Heere bij Zijn eerste optreden in Galilea, dat Hij dadelijk tot de mensen van Zijn vaderstad moet zeggen dat, wanneer zij de zaligheid van zich wijzen, zich evenals de weduwe te Sarepta en als Naäman de Syriër, ook nu weer de heidense vreemdelingen daardoor gezegend zullen voelen. De vijandschap die Hij te Nazareth moest ondervinden, was dadelijk van het begin af in het klein een voorspel van de vijandschap van de Joden, die de Heere verwierper, zodat hun afval de rijkdom van de heidenen werd. Ook in de bergprediking, zoals Lukas die iets later heeft geplaatst, wordt een andere kant dan bij Mattheüs op de voorgrond geplaatst. Wij lezen hier niets van de woorden waarin de Heere Zijn verhouding tot Mozes en de wet van het Oude Verbond heeft voorgesteld, daarentegen tekent Lukas voor ons de talrijke tegenstanders, waarover de Heere al het ernstig wee laat klinken en heeft daarom als de hoofdzaak slechts die vermaningen aan de discipelen behouden dat zij te midden van deze vijandschap moesten bidden voor de vijanden en barmhartig zijn zoals de Vader barmhartig is. Geheel afzonderlijk wordt ons in de tweede afdeling van het Evangelie, nadat de Heere Zijn aangezicht tot het lijden in Jeruzalem heeft gewend (9: 51 vv.), de tegenstelling voor ogen gesteld tussen degenen die de Heere aanhangen, waarvan Hij gehele beslistheid verlangt en de tegenstanders, die niet als verlorenen begenadigd willen worden en niet willen erkennen wat tot hun vrede dient. Israël is het volk dat tegen zijn Koning protesteert: "Wij willen niet, dat deze over ons Koning is" (19: 14); en na deze tegenstand wordt hij ook overgegeven. Dit sluit

echter niet uit dat Lukas zich van harte houdt aan het woord van de belofte van Jezus, die over Jeruzalem weende, namelijk aan de voorspelling dat de vertreding van Jeruzalem slechts zou duren tot de tijden van de heidenen vervuld zouden zijn (21: 24); zoals ook zijn leermeester Paulus, de Apostel van de heidenen, het vertrouwen vasthoudt en het geheim openbaart dat, nadat de volheid van de heidenen is ingegaan, ook voor het volk van de verkiezing de genade nog niet verloren is (Rom. 11: 25 vv.). Voor een tijd gaat het echter evenals na die grote zendingsprediking van Paulus (Hand. 13: 45 en 48); terwijl de Joden tegenspraken en lasterden, werden de heidenen verblijd. Zo let de Evangelist van de heidenen dadelijk van het begin op alles, wat ons Jezus als de Verlosser aanwijst, niet voor het hele Israël en niet alleen voor Israël, maar als de Heiland van de hele wereld, die, hoewel in de geringheid van de stal en onder het bewind van de keizer van de Romeinse wereld geboren, toch de ware Koning van de hele wereld is. Ook de geslachtslijst, niet van Abraham afgerekend, maar tot Adam en God zelf teruggeleid, moet te kennen geven dat Hij aan de hele mensheid toebehoort. Het is de Heiland die de zondares aanneemt, die al wat verloren is zoekt, het schaap, de penning, de zoon; die de trotse Jood met het voorbeeld van de Samaritaan beschaamt en zich verheugt over de ene vreemdeling, die niet als de negen Joden het danken vergeet, die boven het hoogmoedig Farizeeërsgedebde verzuchting van de tollenaar stelt en die zelfs in het huis van de overste van de tollenaars ingaat, die het oor van de vijandigen knecht geneest en de gevallen Petrus aanziet, die aan het kruis voor de vijanden bidt en de moordenaar begenadigt, wiens afscheid priesterlijk zegenen is (24: 50 vv.). Alle deze trekken heeft alleen Lukas ons bericht. Tonen zij ons hoe zijn meester Paulus hem heeft gescherpt, om juist die betoningen van de vrije genade van Christus jegens de zondaren, alle op te vatten en weer te geven, zo komt het ook in het bijzonder voor in de mededeling van de instelling van het heilige avondmaal, zoals zich Lukas, afwijkend van Mattheüs en Markus, aansluit aan de voorstelling, die wij in Paulus' eerste brief aan de Korinthen (Hoofdstuk 11) lezen. Als discipel van de apostel van de heidenen schildert Lukas ons dus in zijn geschriften hoe uit de moederschoot van het Oude Verbond de verlossing voor de hele wereld is geboren en van Israël op de heidenen is overgegaan.

Is het eerste Evangelie (Mattheus) het bewijs van het recht van Jezus op de Messiaanse heerschappij over Israël, dan is het derde Evangelie (Lukas) het bewijs van het recht van de heidenen om in het Messiasrijk in te gaan.

De oorspronkelijke vorm van de Evangeliën heeft de oorzaak van zijn ontstaan in het doel om het beeld van de lerenden wonderen doende en lijdende Heer aan hoorders en lezers op een manier voor ogen te stellen die geschikt was om geloof in Hem op te wekken. Daardoor ontstond vanzelf ook die indeling van het Evangelie in een Galilese en Jeruzalemse helft. Men wilde geen samenhangend, zich chronologisch ontwikkelend geheel van de geschiedenis van Jezus' leven geven, maar alleen de twee grote beelden van de werkende en lijdende Christus in een kring van Galilese en Jeruzalemse feiten te schrift stellen en deze hoofdverdeling wordt dan ook in het Evangelie van Lukas gevonden. Men heeft gemeend dat de eschatologische reden van het Evangelie (19: 43 vv. ; 21: 20-24) de verwoesting van Jeruzalem vóór zich hadden, omdat het veel duidelijker daarvan spreekt dan de beide vorige Evangeliën, maar deze bepaalde uitspraken van de omkering en verwoesting van de heilige stad door de heidenen worden genoeg verklaard wanneer wij de laatste jaren vóór Jeruzalems verwoesting

aannemen. Terwijl het onweer zich samentrok moesten de voorspellingen van Jezus daarover de Evangelist ook in haar juistere bedoeling duidelijk worden; ook verbiedt het boek, de Handelingen der Apostelen, dat op het Evangelie als een tweede helft volgt, om het na het jaar 70 te stellen. Is de bedoeling van het laatste geschrift om de gang van het Evangelie van Jeruzalem naar Rome, van de Joden tot de heidenen te schilderen, dan moet het onbegrijpelijk voorkomen dat de vervaardiger zelfs niet met één woord op de verwoesting van Jeruzalem zou hebben gewezen. Dit feit toch is de negatieve aanvulling tot het tweede, dat het Evangelie onder de heidenen en te Rome wordt aangenomen, want evenals God Zich in het Evangelie tot de heidenen wendt, zo toont Hij Zijn afkering van Israël, dat het Evangelie verworpen heeft, door de verwoesting van de heilige stad. Zo zullen wij dan in de anders bevreemdende opmerking: Hand. 8: 26, die zegt dat de stad Gaza woest is, een aanwijzing moeten zien van de tijd van de vervaardiging. Deze aanwijzing heeft alleen zin wanneer het feit van de verwoesting nog geheel nieuw was. Nu wordt volgens Josefus (b. Jud. II. 18. 1) Gaza in het begin van de oorlog verwoest. De verwoesting van Jeruzalem heeft dan als een goddelijke bevestiging van de voorstelling van Lukas' werk, spoedig na zijn verbreiding plaats gehad.

Men heeft gemeend (in de laatste tijd vooral Wieseler), dat Lukas opzettelijk en over het algemeen de bijzondere verhalen in chronologische orde op elkaar heeft laten volgen en heeft daarom zijn Evangelie tot richtsnoer voor de chronologie van Jezus' leven willen maken. Intussen zegt de uitdrukking van de grondtekst, die Luther door "in volgorde" vertaalt *cadexhv* (bij ons: vervolgens) niets anders dan "in samenhang" (Hand. 3: 24; 11: 4; 18: 23; 21: 1); de Evangelist wil een samenhangend bericht geven, waarin hij niets voorbijgaat wat tot juist begrip van het geheel volgens plan en bedoeling van Zijn werk van gewicht is.

Het woord vormt alleen de tegenstelling van het samenhangende, in orde gesteld geheel tot de fragmentarische optekeningen van de velen. In welk land wij Theofilus met de overige lezers, voor welke Lukas zijn geschriften bestemd had, moeten zoeken, blijkt uit de waarneming dat hij Van Palestijnse (Hoofdstuk 1: 26; 4: 31; 8: 26; 23: 51; 24: 13), Cretensische (Hand. 27: 8 en 12), Atheense (Hand. 17: 2)), Klein Aziatische (Hand. 13: 13; 14: 6) en Macedonische (Hand. 16: 2) plaatsen (zelfs grotere), van zeden en eigenaardigheid een verklaring nodig acht, daarentegen in Sicilië en Italië, (met name Beneden- en Midden-Italië tot Rome) alle plaatsen (Hand. 28), ja zelfs kleine lokaliteiten (vs. 15) als bekend veronderstelt. Wij hebben dus de lezer van het boek in Beneden-Italië te zoeken.

I. Vs. 5-25. Overeenkomstig zijn belofte in vs. 3 en schrijvende als in een tijd dat men onder de gelovigen al de behoefte voelde om behalve die Evangelische verkondiging, die de oorspronkelijke predikwijze van de Apostelen aanbood en die, zoals bekend is, met de werkzaamheid van de Doper en de doop van Jezus begon, ook de eerste beginselen van de Nieuw Testamentische geschiedenis te bezitten, begint Lukas zijn Evangelie met de bekendmaking van de geboorte van Johannes, de Doper, de voorloper van Christus. Een godvruchtig priester, Zacharias, leefde in een stad van Judea, met zijn vrouw Elisabeth, die ook uit een priesterlijk geslacht was, in een kinderloos huwelijk. Hij gaat op een tijd dat zijn priesterklasse weer in dienst is, naar Jeruzalem. Door het lot valt hem voor een dag het ambt ten deel om het reukoffer gedurende de morgengodsdienst in het heilige te brengen. Hier verschijnt de engel Gabriëlaan hem en kondigt hem aan dat zijn vrouw een zoon zou baren,

die hij de naam Johannes zou geven. Als Nazireeër levend en door de genadige werkzaamheid van de Heilige Geest van 's moeders lijf in dienst genomen, zou hij velen van de kinderen van Israël tot de Heere, hun God bekeren en voor de Messias, die spoedig kwam, heengaan in de geest en de kracht van Elia. Zacharias schenkt aan het engelenwoord geen volkomen geloof en wordt, omdat hij een teken verlangt, van zijn spraak beroofd, totdat beide, geboorte en naamgeving van het kind zullen hebben plaats gehad. Als hij na volbrachte diensttijd naar huis terugkeert, wordt Elisabeth niet lang daarna werkelijk zwanger, maar zij verbergt zich voor de wereld, totdat de Heere zelf het geheim van haar veranderden toestand bekend laat worden.

5. In de dagen van Herodes de Grote (Slotwoord op 1 Makk. No. 11), de koning van Judea en van het hele overige Joodse land (hij regeerde van 37 tot 4 voor Christus), was een zeker priester, Zacharias (= de Heere gedenkt vs. 72 vv.) - van de dagorde van Abia, de achtste van de 24 klassen waarin sinds de tijden van David de priesters verdeeld waren (1 Kron. 24: 10) - en zijn vrouw was uit de dochters van Aäron, eveneens uit priesterlijk geslacht (de afstamming uit een priesterlijk geslacht was bij de Joden even zoveel als bij andere volken de adel (Josefus)) en haar naam was, even als die van Aärons vrouw (Ex. 6: 23), Elisabeth (= die bij God zweert, Hem getrouw belijdt) (Deut. 6: 13; 10: 20).

6. En zij waren beiden niet alleen uit een edel geslacht gesproten en droegen betekenisvolle namen, maar waren ook wat hun inwendige gezindheid betreft beiden rechtvaardig voor God. Zij legden er zich met ernst op toe om volgens Zijn heilige wil te leven, wandelend in al de geboden en rechten van de Heeren, zo als de zede- en ceremoniële-wet die inhoudt, onberispelijk. Evenals Job (1: 1, 8) vermeden zij het kwade, maar erkenden nu ook des te meer de behoefte aan verlossing (Rom. 3: 20) en wachtten op de beloofde Heiland (vs. 68 vv.)

7. En zij hadden, evenals de vrome stamouders van hun volk, Abraham en Sara (Gen. 15: 2 v.), geen kind, omdat Elisabeth al naar haar natuur onvruchtbaar was (Richt. 13: 2. 1 Sam. 1: 5) en zij bovendien beiden in de tijd, waarin de volgende gebeurtenis plaats had (vs. 8), al oud waren: het uitzicht op kinderen was hun dus geheel en al ontnomen (Gen. 18: 11 v.).

Wanneer God het lichaam van de vrouw sloot, deed Hij het om het daarna des te wonderbaarder te openbaren en het duidelijk te laten worden dat het kind, dat zij nu toch nog voortbracht niet de vrucht was van natuurlijke omgang, maar een goddelijk geschenk. In het bijzonder moesten de ouders op deze manier leren om hun zoon van de vroegste jeugd met heilige eerbied en innig deelnemende opmerkzaamheid te behandelen, waardoor dan een voor zijn opvoeding tot profeet noodzakelijke omtuining zich om het kind vormde.

Zie hoe de Evangelische overlevering steeds met haar begin teruggaat, van het optreden van de Doper (Mark. 1: 1 vv. tot de genesis (oorsprong) van Jezus (MATTHEUS. 1: 18 vv.) en nu tot aan de ontvangenis van Zijn voorloper.

Van Zacharias kan niet anders worden gezegd dan dat hij, zoals uit Num. 8: 15 vv. kan worden opgemaakt, nog niet boven 50 jaar oud was. Een dergelijke ouderdom zal ook

Elisabeth hebben en daarop komt het hier hoofdzakelijk aan. Over haar vernemen wij uit vs 36. dat zij met Maria, de moeder van Jezus, verwant was. Dus was of haar moeder uit Davidisch geslacht, terwijl haar vader een priester was, of, wat waarschijnlijker is (Lu 1: 28) de moeder van de maagd Maria behoorde tot de dochters van Aäron, terwijl haar vader Eli een nakomeling van David was. Welke beider woonplaats was kan niet zeker worden aangegeven. De traditie noemt het hedendaagse Ain Karim, driekwart mijl ten westen van Jeruzalem als die plaats; daar bevindt zich een van de schoonste en grootste kloosters van die streek, welks conventgebouw in het noorden en oosten door kale bergen, in het zuiden en westen door een dorp omgeven is. Binnen de kloostermuren is de kerk gebouwd boven de plaats waar het huis van de ouders van de Doper zal hebben gestaan en toont men zijn geboorteplaats onder het hoofdaltaar. Zes honderd stappen van het klooster liggen de ruïnen van een andere kerk, zoals men zegt, daar gebouwd, waar een tweede huis van Zacharia, het huis van het veld genoemd, zal hebben gestaan en Maria en Elisabeth elkaar begroetten (vs. 40 vv.). Deze traditie betekent voor ons minder dan de mededeling in vs. 39 : "in een stad van Juda. " De uitdrukking "stad van Juda" zou voor de naam van de stad zelf gehouden kunnen worden, omdat er werkelijk een plaats Kirbet el Jehud (d. i. stad van Juda) in de Wady Bittir (één uur zuidwestelijk van het vroeger genoemde Ain Karim) is en nu zou de traditie, die met de gedenkplaatsen uit de jeugd van de Doper naar het westen en zuidwesten van Jeruzalem wijst, op goede grond berusten. Wat echter aan die uitdrukking voorafgaat, "naar het gebergte, " wijst ons meer naar het zuiden van Jeruzalem, in de streek van Hebron. Er is een andere lezing, die in plaats van "stad van Juda" de woorden "stad Jutta" of "Jutta" geeft en dus het ongeveer 2 uren ten zuiden van Hebron gelegen, in Joz. 15: 55 vermelde stadje van deze naam als geboorteplaats van Zacharias aanwijst. Dit was een priesterstad (Joz. 21: 16); de plaats ligt diep in die landstreek, die sedert de Babylonische ballingschap door de Idumeërs in bezit was genomen (1 Makk. 4: 15 Aanm.) en kan daarom moeilijk de ware woonplaats van de ouders van de Doper zijn. De rabbijnen zouden dus wel gelijk kunnen hebben die de priesterstad Hebron, die op het gebergte van Juda gelegen is Jos (21: 11 en 2Sa 2: 1), noemen. Waarom heeft Lukas zich dan zo onbepaald uitgedrukt en de naam niet dadelijk zelf genoemd? Vast niet omdat hij, zoals vele uitleggers beweren, deze naam niet kende; hij verzekert toch dat hij alles met nauwlettendheid had onderzocht en hij kon in zijn tijd, die zo dichtbij die van de gebeurtenissen was, de naam gemakkelijk te weten komen, wanneer hij die werkelijk niet geweten had. Integendeel schijnt de uitdrukking gekozen in de zin als in Hand. 8: 5 "stad van Samaria", Evenals Lukas daar kon veronderstellen dat zijn lezers aan geen andere denken zouden dan aan de hoofdstad van dit land (Samaria), zo veronderstelt hij ook hier eveneens en de hoofdstad in het gebergte van Juda was juist Hebron.

8. En het gebeurde, volgens onze berekening in het jaar 6 voor Christus 9: 34"), dat, toen hij in de week van 17-23 voor de eerste keer in dat jaar 24: 10") het priesterambt bij de tempel te Jeruzalem 4: 7") bediende voor God, in de beurt van zijn dagorde 1).

Mozes, onze meester, verdeelde de priester in 8 orden en zo bleven zij tot op Samuël de profeet, die met koning David 24 orden instelde. Over elke orde was een hoofd geplaatst en zij gingen, iedere orde een week, naar Jeruzalem om te dienen. Zo verwisselden zij van sabbat

tot sabbat; de ene orde trad af, de andere kwam in haar plaats, totdat de rij ten einde was en het dan weer van voren begon.

Bij de Levitische godsdienst was veel te doen, ook waren de priesters op elke dag met velen, zodat ook hierin alles met orde en eerlijk toeging en niemand een ander hinderde, maar ieder wist wat hij op iedere dag moest doen, zo was de regel gemaakt dat iedere morgen onder de priesters van die dag geloot werd wie dit of dat moest doen. In de Talmud worden vier loten genoemd: het eerste, wie het brandofferaltaar moest reinigen; het tweede zonderde 13 priesters af, wie het lam slachten, wie het bloed sprengen, wie het reukaltaar reinigen, wie de lampen voorbereiden zou, enz. ; het derde lot was over het reukoffer, tot welk lot altijd nieuwe priesters kwamen die vroeger nog niet gerookt hadden, omdat geen priester in zijn hele leven meer dan eens het reukwerk mocht brengen. Het vierde lot besliste ten slotte wie de door andere priesters (5-13 bij het 2e lot) tot aan de opgang van het altaar gebrachte delen van het lam geheel op het altaar zou brengen.

9. Naar de gewoonte van de priesterlijke bediening, waardoor de verschillende ambtsverrichtingen onder de leden van de zich aan de beurt bevindende priesterklasse verdeeld werden, hem te lote was gevallen (Spr. 16: 33)a) dat hij zou ingaan in de tempel van de Heere, in het heilige, waarin het reukofferaltaar voor het voorhangsel van het allerheilige stond (Ex. 30: 1-6). Het was hem opgedragen om te reukofferen, het reukwerk bij de morgengodsdienst (Ex. 30: 7 v.) te ontsteken, wat tot de meest eervolle en heilige werkzaamheden van het priesterlijk ambt behoorde (Deut. 33: 10 v.).

a) Hebr. 9: 6. b) Lev. 16: 17.

Het is een tedere trek van de consequentie van de theocratische geest, dat in het heiligdom van de tempel der Joden het eerst het onzichtbaar ontstaan van de menswording van God werd aangekondigd, dat eerst de priesterschap van Israël in een van haar meest gewijde organen en bij een heilige functie werd ingeleid in het ontkiemend groot geheim. Een grijs geworden priester was het toegedeeld, eerst weer het profetische Evangelie van de komende Messias te verkondigen, nadat de profetische geest lang had gezwegen en een priesterzoon was er toe bestemd de lange reeks van de Messiaanse profeten als de onmiddellijke voorloper van Christus te besluiten. Wel scheen in deze tijd de tempel geheel te zijn ingenomen door het dode, schijnheilige priesterwezen; maar de geest van de openbaring wist het gezonde orgaan aan het zieke lichaam uit te vinden. Wel is waar was de goddelijke mededeling, die Zacharias in den tempel ontving, als een gefluister van de reine geest van de openbaring, die het valse gehoor van die in dof fanatisme weggezonden priesterschap aanschouwde; als een verzwegen goed moest hij deze verstommend in zijn eenzaamheid meevoeren, om haar voor de profanatie van zijn geordende standgenoten te beveiligen. Maar de theocratie kon toch niet nalaten om de tempel, het uur van het gebed, de ware priester te eren, omdat zij op het punt stond om tegenover het symbolische heiligdom, het wezenlijke en eeuwige te vormen.

10. En de hele menigte, zoveel er bij de godsdienst tegenwoordig waren, was buiten in het voorhof van het volk, biddend op het uur van de reukoffers 28: 8").

Wij twijfelen er niet aan, om als de dag van de week, waarover hier gehandeld wordt, de laatste (23 April) of de Zaterdag te noemen, omdat toch van een hele menigte sprake is, die aan de godsdienst deel nam, wat op gewone dagen wel niet het geval was en dan vinden wij dat de 92ste Psalm de dankpsalm was, die bij de morgengodsdienst door de Levitische zangers werd uitgevoerd. Zeker is de Psalm, wat zijn inhoud aangaat, zo bijzonder toepasselijk als geen andere, om als het ware het klokgelui voor het nieuwe begin van zaken te vormen, dat binnen in de tempel tot stand kwam. Wij maken vooral opmerkzaam op de eerste woorden van onze geschiedenis: "In de dagen van Herodes, de koning van Juda" en vs. 8 vv. in die Psalm: "Dat de goddelozen groeien als het kruid en al de werkers van de ongerechtigheid bloeien, zodat zij tot in de eeuwigheid verdelgd worden. " Zo ook komt vs. 11 : "Maar Gij zult Mijn hoorn verhogen zoals een eenhoorns" goed overeen met Zacharias later lofgezing (Luk. 1: 69): "En heeft een hoorn der zaligheid voor ons opgericht in het huis van David, Zijn knecht. " Zo is ook Zacharias zelf een toonbeeld van wat in vs. 14 vv. staat: "Die in het huis des Heeren geplant zijn, die zal gegeven worden te groeien in de voorhoven van onze Gods" enz. Maar ook wat zijn oorsprong aangaat is juist deze Psalm van hoge betekenis. Hoe troosteloos was de tijd van de vrome koning Josia, hoe vergeefs zijn bemoeiing om zijn geslacht en zijn volk te redden van de dreigende ondergang 23: 27). Maar toch heeft hij met zijn geloof zijn huis niet op zand gebouwd. Na ongeveer 618 jaren wordt de verwezelijking voorbereid van wat zijn troost en zijn hoop voor de toekomst geweest is.

11. En hij zag, niet in een gezicht, maar werkelijk en lichamelijk, een engel van de Heere, namelijk Gabriël (vs. 19. Dan. 8: 16. 9: 21), die aan de rechterkant van het reukofferaltaar stond, d. i. van de zuidzijde 13: 9"), dus daar waar zich de gouden kandelaar bevond (Ex. 40: 22 vv.) want tot deze stond hij als een van de zeven geesten van God (Openbaring . 1: 4; 4: 5.) in nadere betrekking. Door deze standplaats die hij innam tegenover Zacharias, maakte hij bekend van waar hij was (vs. 19).

Opzettelijk is Gabriël gezonden; want hij had de profeet Daniël (9: 24 vv.) de tijd van de Messias aangekondigd; zijn tegenwoordige verschijning was dus een teken dat die oude periode was geëindigd.

12. En Zacharias zag hem en werd ontroerd (Richt. 6: 22; 13: 6, 20 vv. Dan. 10: 7 v. Luk. 2: 9. Mark. 16: 5) en hij was bevreesd voor wat komen zou.

Aan de ene kant wordt in deze vrees bij het onmiddellijk aanschouwen van verschijningen uit de onzichtbare wereld het gevoel van standvastigheid uitgesproken. Zonder zonde zou de mens in het goddelijke zien wat hem verwant is en in plaats van vrees slechts gevoel van verrukking hebben. Aan de andere kant wordt in die vrees ook de vatbaarheid uitgedrukt voor de opvatting van deze tegenstelling tussen het reine en het onheilige en hierin heeft zij haar edele kant. Daarom wordt deze vrees voor God nooit als iets berispingwaardigs voorgesteld, maar wordt zij het begin en het einde van alle wijsheid genoemd (Ps. 111: 10. Jes. 11: 2). Deze vrees voor God, die met liefde zich verdraagt (Openbaring . 1: 17), is daarom niet te verwarren met die vrees die de geest van de dienstbaarheid teweeg brengt. De laatste is vrees voor God, die verkeerd is, de andere zou men vrees voor zichzelf, of vrees van God kunnen noemen.

13. Maar de engel zei tot hem: Vrees niet (Hoofdstuk 2: 10. MATTHEUS. 28: 5. Openbaring . 1: 17. Dan. 10: 19) Zacharias! U heeft integendeel reden om u te verblijden; want uw gebed, zowel dat wat u te voren om de huwelijkszegen, als ook dat, wat u nu door uw reukwerk in de naam van het volk heeft gedaan en met hen om de komst van de Verlosser gebeden heeft, is verhoord en uw vrouw Elisabeth zal u ter vervulling van de eerste bede een zoon baren en u zult ten teken dat nu de tijd is gekomen dat al Gods welbehagen zich tot Zijn volk wendt ter vervulling van de Messiaanse profetieën, hem de naam Johannes geven (= welbehagen van God, Gotthold) en vgl. 1 Kron. 3: 15. 2 Kron. 17: 15; 23: 1; 28: 12. 2 Kon. 25: 23. Jer. 40: 8 vv. Neh. 12: 13).

Zoals volgens vs. 7 niet is aan te nemen dat de vrome priester nu nog om kinderen heeft gebeden, zo kan hij het minst bij het reukwerk in zijn ambtsverrichting zo'n bijzondere zaak tot een onderwerp van zijn gebed hebben gemaakt. En toch moet het "uw gebed" verstaan worden van dat wat zo even bij het priesterlijk roken door hem was uitgesproken en in welks gemeenschap ook het daarbuiten verzamelde volk stond. Dit ambtsgebed had betrekking op het hoogste belang van het hele Israël, namelijk op de Messiaanse redding van het volk (Ps. 14: 7), op het "Uw koninkrijk kome. "

Dat gebed, zegt de engel, was verhoord; want reeds was de komst van den Messias voor de deur, tot wiens voorloper hij bestemd was, die aan Zacharias als zoon zou worden geboren.

Wat een blijde boodschap! Nu werden de zo lang eenzaam gelaten Zacharias en Elisabeth gesteld tot een Abraham en Sara en dat zonder een voorafgaande belofte, geheel ongedacht en onverwacht. Zeker, God overtreft Zichzelf altijd in Zijn werken. De schepping is heerlijk, maar wat is zij bij de tweede, de nieuwe schepping? En in deze volgt ook nog altijd op de een heerlijkheid een andere, die nog groter is. Zo horen wij dan hier de inhoud van het gebed van Zacharias, welks verhoring de engel hem aankondigde; het was een bepaald gebed geweest om een kind, om een zoon. Zacharias had niet enkel in de tempel gebeden, maar ook in zijn huis en nu heeft men in huis om veel te bidden, maar er kan een gebed bij uitnemendheid zijn, dat bij ons boven alle andere gebeden gaat en mag gaan. U weet, de priesterstand onder Israël bleef niet voortbestaan door vrije keuze, maar door erfrecht. Als een priester zonder opvolger bleef, dan verviel het voorrecht van zijn huis aan een ander. Een priester mocht dus in zijn huis bidden om de echtelijke zegen, zoals hij in de tempel bad om de zegen over zijn volk. Ook bleek het uit de verhoring, dat hij om een zoon had gebeden, door een overtuiging van de Heilige Geest. De wereld noemt het dweperij wanneer iemand zegt aanhoudend gedreven te zijn tot een bepaald gebed en zich ook verzekerd houdt van de verhoring; maar wij geloven graag dat er godvruchtige mensen zijn geweest en nog zijn, die, ofschoon door de arts opgegeven, zichzelf volkomen overtuigd hielden van genezen te zullen worden en genezen werden. God geeft Zijn kinderen zoveel in het hart, waar de wereld geen denkbeeld van heeft of hebben kan! Christus heeft Zijn discipelen de Heilige Geest beloofd, die (zei Hij tot hen) de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet, maar u kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn (Joh. 14: 17). Zacharias en Elisabeth hadden om een zoon gebeden, maar dit was reeds lang geleden. Zij waren nu oud en wel bedaagd en baden niet meer om wat God door Zijn natuur hun kennelijk weigerde. Zij hadden de hoop allang opgegeven, maar voor God is een gedenboek; Hij vergeet de gebeden van Zijn kinderen niet.

Als wij het gebedene al hopeloos loslaten en voor altijd uit het oog verloren hebben, dan toont God vaak dat Hij het voor ons bewaard heeft. Ja, als wij moe zijn van bidden en niet meer bidden, ja er niet meer aan denken, laat God ons niet zelden weten: uw gebed is verhoord. Het is ook onmogelijk dat een kind van God tevergeefs zou bidden, maar tijd en wijze, ja de plaats is van de Heere. God geeft de vreugde op zijn tijd en wijze, maar dan ook de volle vreugde; dat mogen wij op aarde misschien niet, dit zullen wij in de hemel zeker ondervinden.

14. En er zal ten gevolge van de geboorte van uw zoon blijdschap en verheffing zijn en velen zullen zich, niet alleen in deelneming als vrienden (vs. 58), maar meer nog om de kennis van de zaligheid, waartoe hij hen brengt (vs. 77) over zijn geboorte verblijden.

Dat is zo veel gezegd als dat deze geboorte de mens een bijzonder nut zal aanbrengen; want de engel spreekt van tweeërlei vreugde. De ene is die van de ouders. Deze is een natuurlijke vreugde geweest, dat zij in hun ouderdom een zoon zouden hebben, maar vooral zal zich de onvruchtbare Elisabeth hebben verheugd, die zo lange tijd de vloek en de smaad heeft moeten dragen dat zij onvruchtbaar was en daarom andere vrouwen moest ontvluchten als een uil de vogels. Deze is de een vreugde, die vader en moeder over dit kind hebben gehad, maar de andere vreugde is nog groter, dat ook anderen zich over dit kind zonden verheugen, niet alleen over zijn geboorte, maar over zijn ambt, dat God nu een zo troostvolle prediker heeft laten optreden, die met zijn vinger op Gods Zoon kon wijzen en vergeving van de zonden kon beloven aan allen die Hem zouden aannemen en in Hem zouden geloven. O wat een zalige oren, wil de engel zeggen, zullen die zijn, die de stem zullen horen: "Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt!" Hoe zalig zullen de ogen zijn, die de zalige vinger zullen zien, waarmee hij op het offer zal wijzen, dat voor de zonde van de wereld zal worden geofferd.

15. Want hij zal groot zijn voor de Heere, naar Zijn oordeel en naar Zijn maat gemeten (Hoofdstuk 7: 28). Noch wijn, noch sterke uit ooft, palm, vruchten enz. bereide bedwelmende drank zal hij drinken. Hij zal leven als een, die door zijn hele leven een verloofde van God zal zijn (Num. 6: 1 vv. Richt. 13: 5. 1 Sam. 1: 12) en hij zal met de Heilige Geest vervuld worden, ook van zijn moeders lijf aan; daar al is hij onder goddelijke invloed getreden; deze zal hem opvoeden en leiden en met nodige gaven tot volvoering van zijn ambt toerusten!

Wie is groot voor de Heere? 1) Die wat hij is, niet is uit zichzelf is, uit eigen lust, eergierigheid, vleselijk gevoel van kracht, maar door de leiding van de Heilige Geest en de drang van de goddelijke liefde - in het kort, niet hij, die zichzelf, maar die God groot maakt; 2) hij, die een goddelijk beroep heeft, dus een werktuig van God is, om vele zielen te bekeren, Gods rijk uit te breiden, voor de hemel te werken; 3) hij, die in dit beroep getrouw is, zodat hij daarom graag alles op zich neemt wat God over hem beschikt: ontbering, lijden, strijd. Daarnaar moet het onderscheid tussen ware en ingebeelde grootheid worden afgemeten.

In het Nazireaat komt het strenge karakter van de wet geconcentreerd voor; Johannes was geroepen om dit uit te drukken en als het ware de slotsteen van het Oude Testament te zijn. Deze vorm van vroomheid is echter, omdat een hemelse verschijning die als een voorrang aan Johannes opdraagt, nog niet de hoogste, integendeel omgekeerd wordt die daarom hun ten

plicht gemaakt, omdat die bij heel zijn roeping en bestemming past. De wijsheid van God neemt iedere persoonlijkheid in haar individualiteit (eigenaardigheid) en haar omgevingen en eist niet van ieder, noch geeft aan ieder alles.

Wanneer Johannes al in moeders lijf vol van de Heilige Geest moest worden, dan is duidelijk verondersteld dat de vrucht van het lichaam niet alleen ziel, maar ook geest heeft, want de menselijke geest is het orgaan tot opneming van de goddelijke. Vaak ook plaatst de Schrift verborgen gebeurtenissen, die bovenal den Geest aangaan, in het leven en de moederschoot, vooral afzondering en heiliging tot hoge roeping (Jes. 49: 1, 5. Jer. 1: 5. Gal. 1: 15) en zowel gelovige liefde van God (Ps. 22: 10; 71: 6) als zichzelf verwoestende afkeer van God (Ps. 58: 4. Jes. 48: 8), worden minstens zonder grensbepaling in de tijd van de jeugd terug gedateerd, om van Gen. 25: 22. Hos. 12: 4. Luk. 1: 41 te zwijgen.

16. a) En hij zal in zijn later ambtsleven velen van de kinderen van Israël - hoewel in vergelijking met de grote menigte, welke zich verhardten zal, slechts weinigen - bekeren tot de Heere hun God, zodat zij in geloof het hun aangeboden heil aannemen.

a) Mal. 4: 6. MATTHEUS. 11: 14.

17. En a)hij zal, wat zijn ambt en roeping aangaat, voor Hem, voor de Heere heengaan, die onder Zijn volk verschijnt in de Messias, die komt (Tit. 2: 13) ter vervulling van hetgeen in Mal. 3: 1; 4: 5 v. is geprofeteerd, in de geest en de kracht van Elias, om te bekeren de harten van de gelovige voorvaders van dit geslacht tot de kinderen, zodat zij deze werkelijk voor hun nakomelingen kunnen aanzien en de ongehoorzamen van deze tijd, die het bijna hebben verleerd om naar de beloofde Heiland met waar verlangen uit te zien, tot de voorzichtigheid van de rechtvaardigen (Hoofdstuk 10: 24), om voor de Heere een toegerust volk te bereiden, dat gewillig en geschikt is Hem bij Zijnverschijning aan te nemen (Jes. 40: 3 vv.).

a)MATTHEUS. 3: 2. Mark. 9: 12.

Het is een merkwaardig bewijs van de goddelijke wijsheid dat Johannes als de tweede Elia wordt aangekondigd. Deze naam is de eerste aanwijzing van zijn roeping, zijn strijd, zijn lot. Zoals Elia zou hij optreden als hervormer van een zeer verdorvene natie. Zoals Elia zou hij optreden tegen de valse goden van zijn eeuw. Zoals Elia zou ook hem verwerping, vervolging, maar ook erkenning ten deel worden. De overeenkomst van Johannes met Elia valt meteen in het oog wanneer wij niet alleen op de kleding en leefwijze, maar ook op de geest en het karakter van de boetprediker letten. Het verschil, dat vooral daarin bestaat dat de tweede Elia geen wonderen deed, is te verklaren uit het eigenaardige van zijn betrekking tot de Messias. Waar deze verschijnt als profeet, machtig in woorden en werken, kon Zijn wegbereider geen tekenen doen, of de opmerksaamheid zou verdeeld worden en tot een vergelijking zou aanleiding gegeven zijn, die noodzakelijk ten nadele van een van de beide moest uitvallen. Wie zich ergert, dat om het hoofd van de grootste van de Oud-Testamentische profeten geen krans van wonderkracht schittert, vindt het antwoord in Joh. 10: 41.

De vaderen zijn de vrome ouden, die voor God wandelden en op de Heiland wachtten; van deze waren de kinderen, het geslacht van Johannes tijd, afgefallen en zij hadden de voorzichtigheid van de rechtvaardigen voor ongeloof geruild. Nu moeten de harten van de kinderen weer worden als de harten van de vaders; in God, de Heere, zullen vaders en kinderen verenigd elkaar terugvinden (Jes. 1: 26). De voorzichtigheid, de gezindheid van de rechtvaardigen leidde tot de beloofde Verlosser, want alleen in Hem hadden zij gerechtigheid. Deze gezindheid moest door de boetprediking en aankondiging van Johannes bij het afvallige, ongelovige volk weer worden opgewekt. Daardoor werd de Heere een toegerust volk toeberaid. Het verbondsvolk moest in deze adventstijd nog eenmaal de leiding van de Vaders tot de Zoon, die door het hele Oude Testament is op te merken, met kracht gewaar worden en de harten moesten voor de Heiland opgewekt worden tot lof en prijs, evenals vroeger het hart van David, de man die Hem zo welbehagelijk was, als hij Hem met snarenspeel verheerlijkte.

18. En Zacharias kon die boodschap niet geloven, hoewel die hem op de heilige plaats en in een heilig uur door de mond van een hemelse prediker bekend was gemaakt; hij wenste nog een uitwendig zichtbaar teken als onderpand voor de zekere vervulling van wat hem hier werd toegezegd. Daarom zei hij tot de engel: Hoe, aan welk teken (Gen. 15: 8) zal ik weten dat mij nog een zoon zal worden geboren (vs. 13)? Het is toch zo'n moeilijke zaak om te geloven, want ik ben oud, zodat ik geen hoop op kinderzegen meer maken kan en mijn vrouw is ook oud, zodat van haar kant het zelfs onmogelijk schijnt, dat uw woord bewaarheid zou worden. (Gen. 17: 17; 18: 12).

In zulke ogenblikken, waarin de dienaar van God plotseling als nabij wordt aangekondigd de lang gewachte toekenning van een groot goed, over welks gemis hij zich al lang meent getroost te hebben, openbaart zich gemakkelijk de hele gevoeligheid van zijn ziel in ene snelle reactie. De vrede, die hij in het gemis voelt, is hem nu zo dierbaar geworden, hij voelt zich zo goed, vrij en trots in het gemis van het wereldse, dat hij als zijn levenslot uit Gods hand heeft aangenomen en zou niet graag weer in de oude strijd worden teruggeworpen. Daarbij komt dat in de regel nog een overblijfsel van smartelijke herinnering onverdelgd op de bodem van zijn ziel ligt. Hij achtte zich eens door de Voorzienigheid gekrenkt, maar hij moest, gedrongen tot overgave aan Gods wil, dit gevoel bestrijden, veroordelen, doden; maar nu bij de verrassende aankondiging flikkert de gedoofde vlam van die ontevredenheid nog eens weer op. Zo wordt uit verschillende gewaarwordingen een sterk affect geboren, een krampachtige beweging van het gemoed, die de belofte van zich schijnt te stoten. Zo maakte Abraham aanmerkingen, toen Izaak hem beloofd werd; Mozes scheen niet meer vol vreugde bereid te zijn het hoogste ideaal van zijne jeugd te verwezenlijken, namelijk Israël te verlossen. Een dergelijk gevoel uit Zacharia. Hij had wel reden om te vragen: hoe zal dat kunnen gebeuren? Want ik ben oud en mijn vrouw is nog ouder? Maar hij verjaagt geen verklaring, hij wil een teken: "Hoe zal ik het weten?" De verschijning schijnt voor hem geen voldoende teken te zijn.

Treurig, niet waar, dat wij bij de allereerste openbaring van God aan de mens, na zoveel eeuwen van stilzwijgen, meteen het ongeloof ontmoeten. Men was de openbaring van God ontwend en wat erger is, zelfs de godvruchtige mensen waren ontwend aan de belofte van God en daarmee aan het geloof. Zacharias had om een zoon gevraagd en nu hij hem

ontvangen zou, maakt hij moeilijkheden, waaraan hij vroeger niet dacht; maar zo ongelovig is onze natuur, dat, als wij geloofd hebben wij naderhand verwonderd zijn dat wij geloven konden en als wij gebeden hebben en ons gebed verhoord zien, van deze verhoring schrikken. De reden hiervan is dat God ons niet verhoort in ons bidden en denken. Zacharias had zich niet kunnen voorstellen dat zijn gebed zo laat en op deze, alle zijn gedachten te bovengaande manier, verhoord zou worden; daarom schrikt hij voor de zaak. Toen Stefanus bad om vergeving voor zijn moordenaren dacht wel niemand van de broeders dat de Heere deze bede van zijn getrouwe dienaar niet verhoren zou; maar toen zij nu werkelijk verhoord werd, toen de woedende Saulus zelf in een Apostel veranderd werd, schrokken de broeders allen van deze zaak, zodat in het begin bijna niemand Paulus voor een discipel wilde erkennen. God heeft zich de manier hoe Zijn belofte en onze gebeden te vervullen, voorbehouden en deze is altijd tegen onze berekeningen en verwachtingen in. In plaats dat wij daarop nu bedacht zijn en ons bereid houden op onverwachte en verrassende tussenkomsten en uitkomsten van God en daarmee wakend blijven in het geloof, verliezen wij ons geloof als God met Zijn verhoringen tot ons komt. Hier weer ondervinden wij dat als wij geloven, een kracht ons draagt, die, zodra zij van ons geweken is, ons verbaasd doet staan dat wij zulke dingen doen konden als wij deden. De ongelovige bidder Zacharias was bij deze verrassende verhoring van God zijn geloof en zijn kracht kwijt; hij was nu weer als ieder ander mens, een Simson, wiens haarlokken afgesneden zijn. Het was alsof hij had vergeten dat hij om een zoon gebeden had. Hij vraagt een teken "want (zegt hij) ik ben oud en mijn vrouw is al ouder. " Hoe kan dit, Zacharias! Heeft u niets anders te antwoorden? Wat u daar zegt is immers algemeen bekend en om zo iets te zeggen, had u niet nodig een godvruchtig man, een priester, een bidder te zijn.

19. En de engel antwoordde en zei tot hem: Ik ben Gabriël (= man van God), die voor God sta (1 Kon. 17: 1) en ben in deze eigenschap, als dienaar van de allerhoogste God uitgezonden, om tot u te spreken en u deze dingen, die ik vantevoren (vs. 13 vv.) gezegd heb, te verkondigen en nu wil u mijn verschijning voor een toereikend onderpand de zekerheid van het meegedeelde beschouwen.

Overal waar van de engel Gabriël wordt gesproken (Dan. 8: 16. 9: 21. Luk. 1: 19, 26) vinden wij hem als verkondiger van goddelijke raadsbesluiten en wel alleen van hoogst belangrijke raadsbesluiten, die op de Messias of op de Anti-messias (Antiochus Epifanes) betrekking hebben. Behalve Gabriël wordt in de Heilige Schrift nog slechts één engel met name genoemd, Michaël, en wel eveneens eerst bij Daniël (10: 13, 21; 12: 1), vervolgens ook in het Nieuwe Testament (Judas 1: 9. Openbaring . 12: 7). Het is natuurlijk dat wij in die geschriften, die er hun naam van hebben dat daarin het voorhangsel voor de onzichtbare wereld is weggenomen, de rijkste mededelingen over de engelen vinden, zoals in de Openbaringen van Johannes en bij Daniël, de apocalypticus van het Oude Verbond De (1: 7 en De 7: 1). Opmerkelijk is dat Daniël voor zijn Gabriël, zowel als voor zijn MICHAËL, door het Nieuwe Testament bevestiging ontvangt, ja dat Gabriël in het bijzonder, zoals hij al in Dan. 9 de (verschijning van de Messias voorspelt, in het feit aller feiten, de geboorte van Christus, mee ingetrokken is. Michaël komt overal voor als de wachter en voorvechter van het volk en van de zaak van God tegenover de aan God vijandige geestelijke machten, zo ook als volvoerder van de goddelijke raadsbesluiten, zoals Gabriël de aankondiger daarvan is.

Wanneer de engelen bovendien de geschapen werktuigen van de werkzaamheid en de openbaring van God in de wereld zijn en de openbaring als openbaring door daad en woord (wonder en voorzegging) optreedt, dan hebben wij in de beide alleen met name genoemde engelen, de hoofdvertegenwoordigers van het werk van de engelen: Michaël is de man van de daad, Gabriël die van het woord.

21. En het volk, buiten in het voorhof (vs. 10), wachtte, nadat het gebed geëindigd was, op Zacharias, totdat hij, zoals de priester die het reukwerk moest waarnemen gewoonlijk deed, de zegen 28: 8") zou uitspreken en zij waren verwonderd dat hij zo lang vertoefde in de tempel; de priesters toch vertoefden niet langer in het heilige dan tot het verrichten van hun bezigheden volstrekt nodig was, maar hier had het gesprek met de engel enige tijd meer ingenomen.

22. En toen hij uitkwam en wilde doen waarop het volk nog wachtte, kon hij tot hen niet spreken; de stem weigerde hem haar dienst tot het uitspreken van de zegen. En zij, van deze sprakeloosheid dadelijk de ware oorzaak vermoedend, bekenden dat hij een gezicht in de tempel gezien had, een verschijning van God en van een engel had gehad. En hij van zijn kant wenkte hen toe, gaf hen door gebaren te verstaan wat zij al vermoedden en bleef stom, zodat niet slechts nu een ander priester voor hem moest intreden, maar hij ook gedurende geruime tijd voor het waarnemen van zijn priesterambt ongeschikt was.

23. En het gebeurde toen (volgens onze berekening reeds aan de avond van dien dag) de dagen van zijn bediening vervuld waren, als de week waarin de orde van Abia aan de beurt was geweest ten einde was, dat hij naar zijn huis te Hebron ging, waar hij ongeveer op 24 April 's avonds aankwam.

25. Zo, doordat ik zwanger ben geworden, heeft mij de Heere gedaan in de dagen, waarin Hij mij aangezien heeft en in Zijn genade besloten heeft, om a) mijn versmaadheid onder de mensen, de smaad, die ik om mijn onvruchtbaarheid onder de mensen moest dragen, weg te nemen. Omdat mijn zwangerschap een buitengewoon genadewerk van God is, zou het mij niet voegen als ik zelf daaraan onder de mensen bekendheid gaf en pronkend mij aan hen ging vertonen. De Heere zal wel weten wanneer Hij, wat ik moet verborgen houden, voor de wereld openbaar moet laten worden en de tot hiertoe eerst in het verborgen van mij weggenomen smaad ook in het openbaar van mij wil wegnemen.

a) Gen. 30: 23. Jes. 4: 1

God had haar aangezien en gezegend, dat erkende de gelukkige Elisabeth wel; daarom, hoezeer zij ook verheugd was omd van haar smart bevrijd te zijn, was zij toch het ijverigst bezig haar Heer in de stilte te prijzen en verbreidde zij niet haastig de haar geschonken genade; welke veel hogere genade haar nog wachtte en tot wie zij het eerst van de vrucht van haar lichaams zou spreken, vermoedde zij nog niet.

Alle smaad van de wereld moeten wij geduldig dragen en wachten totdat God die wegneemt; ook de rechtvaardiging van onze eer voor de mensen moet van God komen.

II. Vs. 26-38. Zes maanden vóór de ontvangenis van Johannes zal het nu ook komen tot de ontvangenis van Hem voor wie hij de weg moest bereiden; want is eens de morgenster aan de hemel te zien, dan moet de zon snel opgaan. Een ander beeld, nog heerlijker dan het vorige, ontrolt de Evangelist voor ons, wanneer hij ons naar Nazareth in Galilea tot de verloofde van Jozef, tot de maagd Maria leidt, die wij ons, evenals Jozef zelf, moeten denken als gesproten uit Davids huis zonder tekortdoening aan de zijdelingse verwantschap met Elisabeth, de dochter van Aäron. Tot haar komt de engel met die groet, die sinds die tijd duizenden hebben nagezegd en in verkeerde godsdienst hebben gebeden. Als haar ootmoed over die groetenis verschrikt, belooft hij haar de genade van God, dat zij een zoon zal baren en die Jezus moet heten, Zoon van de Allerhoogste en Davids Zoon, die over Jakob koning zal zijn en in eeuwigheid zal heersen. Ook Maria beantwoordt de engelenboodschap met de vraag, hoe dat gebeuren zal. Dat is echter volstrekt geen eisen van een teken als bij Zacharias, uit kleingelovige twijfel, maar het is het noodzakelijk antwoord, waarin haar kuisheid om ontdekking vraagt; en als zij die ontvangen heeft en, zonder dat te eisen, nog bovendien een teken heeft gekregen, namelijk de mededeling van hetgeen Elisabeth is overkomen, buigt zij zich van harte voor haer Heer als Zijn dienstmaagd. Daar is verder geen tegenstreven van edele praalzucht, waarbij de ootmoed zichzelf bederft, maar alleen in hele overgave van het geloof willend wat de Heere wil, stelt zij ons de reinste, volkomenste vatbaarheid voor de zaligheid van boven voor ogen.

EVANGELIE OP DE DAG VAN MARIA BOODSCHAP Vs. 26-38

Deze dag, naar de datum van het Kerstfeest 9 maanden achterwaarts op de 25ste Maart gesteld en pas in de 7de eeuw na Christus vermeld, was oorspronkelijk de dag van de vleeswording van Gods Zoon (incarnationis) of van de ontvangenis van Christus. In veel landen, zelfs nog in de Middeleeuwen, gaf het het begin van het kerkelijk jaar aan, totdat de steeds meer toenemende verheerlijking van Maria hoofdzakelijk het stuk van de aankondiging aan deze (annunciationis), of van de begroeting door de engel aspas mou caritismou beschouwde. In de Evangelische kerk heeft zelfs het Hervormde Zwitserland de dag enigermate moeten erkennen; maar dit is nu bijna geheel te niet. "Het is een bijzonder samentreffen, dat het feest van Maria boodschap midden in de lijdensweken valt. Wij zijn met het einde van het leven van Christus bezig; onze ogen richten zich naar Golgotha, op Zijn kruis, op Zijn graf. Nu moeten wij op de dag van de aankondiging de ogen achter ons slaan op het begin van Zijn leven, naar Nazareth. Maar begin en einde van het leven, ontvangenis en dood zijn elkaar niet zo vreemd als op het eerste gezicht lijkt. Begin en einde van het leven zijn als de gesloten kiem en zijn ontwikkelde vrucht; het einde van het leven wordt ons pas duidelijk, gewichtig en heerlijk, als wij zien, wie Hij is, die voor ons lijdt en sterft, wat een persoon de dood voor ons heeft gesmaakt en wat een oneindige waarde het lijden door deze persoon heeft verkregen. "

26. En in de zesde maand, nadat Elisabeth haar zoon had ontvangen, d. i. op 25 Maart van het volgende jaar 5 voor Christus, werd de engel Gabriël 1: 19") door God gezonden naar een stad in Galilea, Nazareth genoemd 2: 23").

U voelt de tegenstelling van deze verwijderde onaanzienlijke plaats met het heilige van de tempel, waarin de engel aan Zacharias verscheen. In plaats van op te klimmen in uitwendige heerlijkheid, zien wij deze helemaal verdwijnen. Wij worden voorbereid op de komst van Hem die geen uitwendige heerlijkheid had en niet nodig had, omdat Hij innerlijk de heerlijkheid zelf was en deze openbaren zou, niet in heerlijkheid van uitwendige schoonheid en pracht, maar in heerlijkheid van waarheid en kracht, in goddelijke heerlijke woorden en daden.

27. Tot een maagd uit het geslacht van David (Hoofdstuk 3: 23 vv.), die ondertrouwd, als bruid verloofd was met een man, Jozef, die eveneens uit het huis van David was (MATTHEUS. 1: 2 vv. 20; en de naam van de maagd was Maria 15: 20").

Terwijl Johannes als Zoon van de belofte uit een vroom maar gedurende lange tijd onvruchtbaar huwelijk, evenals Izak, Simson en Samuël onder medewerking van de verwekkende daad van de mans geboren moest worden, komt de Messias daardoor in de mensheid, dat Hij van een door God verkoren maagd door de Heilige Geest ontvangen en daarna door haar gebaard moest worden.

De geboorte van de Doper had even als die van Izaak plaats door middel van een hogere inwerking, maar daarbij werd de natuurlijke orde juist niet voorbijgegaan. De geboorte van Jezus daarentegen is, wat haar wezen aangaat, van scheppende aard en te plaatsen naast het intreden van de eerste mens in de wereld. Terwijl nu God in Jezus een nieuwe mensheid schept, bewaart Hij evenwel zorgvuldig de band waardoor de beginner daarvan met de oude mensheid in samenhang moet staan. Evenals Hij bij de eerste schepping het lichaam van de mens juist niet naar al zijn delen heeft geschapen, maar hem uit het stof van de aarde heeft gevormd, dat al vroeger aanwezig was en welks meester Adam moest worden, zo heeft Hij, bij het intreden van de tweede Adam in de wereld, diens lichaam niet in de eigenlijke zin van het woord geschapen, maar uit de schoot van een menselijke moeder voortgebracht, zodat de organische verbinding tussen het hoofd van de nieuwe mensheid en de natuurlijke mensheid bewaard blijft, welke laatste volgens Zijn roeping door Hem op de hoogte van zijn eigenaardig standpunt moest worden gebracht.

Maria, de edele maagd uit Davids koninklijk geslacht, wel arm en gering voor de wereld, maar kostelijk en uitverkoren voor de Heere, rijk in kinderlijke ootmoed, tedere innigheid en gelovige overgave, was de vrouw die uitverkoren was om de moeder van de Heiland te worden. In haar ontwikkelt zich de tederste en edelste bloem van de vrouwelijkheid, in haar verwezenlijkt zich de hoogste bestemming van de vrouw; daarom is ook in haar het hele geslacht gezegend. Zij is als moeder van de tweede Adam, met wie de nieuwe ontwikkeling van het menselijk geslacht begon, het tegenbeeld van de eerste vrouw, een moeder van alle levenden (Gen. 3: 20) in hogere zin. Al in de lange rij van haar voorvaderen heeft de Heere haar verkoren: haar gold enigermate de roeping van Abraham, de zalving van David; want de vrouw, in wier moederschoot God zelf de menselijke natuur en gedaante kon aannemen, was het doel van die lange rij van geboorten, die, hoewel mee ingewikkeld in de algemenen vloek van de menselijke zonde (Ps. 51: 7), nochtans gedragen door de zegenende kracht van het goddelijk raadsbesluit, als een gouden keten van lid tot lid door de hele vóór Christelijke

ontwikkeling heenloopt. Maria was het laatste lid van deze keten, waarin de zuiver menselijke voortbrenging ophield en voor de onmiddellijk Goddelijke verwekking, die de hele Oud-Testamentische ontwikkeling besloot, plaats maakte.

Het was een heilig uur toen gebeurde wat ons hier wordt verteld, het uur dat aan de maagd de Zoon, aan de wereld de Heiland, aan de aarde nieuw leven, aan de mensheid de Zoon van God moest geven, het uur van de ontvangenis van Christus, het uur van de neerdaling van het Woord van God, van de Logos (Joh. 1: 1 vv.) op de aarde, in het vlees! Bij het lezen van deze geschiedenis past een heilig ernstige stemming, zij moet met aanbidding en ootmoed worden gelezen.

Niet ten onrechte is deze dag, die de dag van de ontvangenis van Christus is, de "wortel der tijden" genoemd; want al onze zalige tijden en eeuwigheden hebben hun wortel in deze. Het is een dag, die zekere dingen weet, diepe dingen bedenkt, maar zwijgend en stil is, totdat de Kerstdag liederen en tongen met kracht los maakt en het wonder van God in wijde omtrekken ons brengt.

28. En de engel kwam bij haar in de kamer - waar zij thuis bij haar familie woonde en zich volgens de gewoonte van de maagden (2 Makk. 3: 19) afgezonderd hield - en zei bij zijn intreden: Wees gegroet (Lat. Ave), u begenadigde, u met grote genade door God verwaardigde! De Heere is met u, omdat Hij u tot werktuig heeft verkoren bij het volvoeren van Zijn raadsbesluiten (Richt. 6: 12), u bent gezegend, de hooggeprezene onder de vrouwen.

Het woord, dat in den grondtekst staat (eulogein = Kdb) heeft een dubbele betekenis, afhankelijk van of het van de betrekking van het hogere tot het mindere, of omgekeerd van het mindere tot het hogere wordt gebezigd. In het eerste verband betekent het "zegenen", in het tweede "loven en prijzen", dat een gezegend zijn veronderstelt.

In het Protevangelie van Jakobus, een apokrief boek uit de tweede en derde eeuw na Christus, komt Maria voor als enig kind van haar ouders Joachim (Jojakim) en Anna, die lang kinderloos waren geweest. Van haar derde levensjaar zou zij volgens de wil van de ouders in de tempel zijn opgevoed, vanaf haar twaalfde jaar als tempelmaagd door het lot aan Jozef ter bescherming zijn toevertrouwd en in haar vijftiende jaar moeder van de Heiland zijn geworden. Omdat volgens onze berekening Jezus aan het einde van het jaar 5 voor Christus geboren is, zouden 15 jaren terug ons tot het jaar 20 voor Christus brengen, tegen welks einde Herodes de Grote de herbouw van Zerubbabels tempel begon (Slotwoord op 1 Makk. No. 11 d.); de geboortedag van Maria heeft de kerkelijke legende op 8 September gesteld. Wij kunnen, wanneer wij iets willen weten omtrent zaken waarvoor wij geen bijbelse getuigenis hebben, maar ons alleen aan het kerkelijk gebruik willen houden (Joh. 2: 19), jaar en datum van de geboorte wel laten blijven; eveneens heeft ook die opvatting wel enig recht, dat de moeder van Maria uit priesterlijk geslacht afstamde, terwijl de overige bestanddelen van de sage over het algemeen tegen de Schrift zijn (volgens Hoofdstuk 3: 23 heette de vader van Maria Eli) en uit dezelfde geest voortgekomen, die later verder heeft uitgewerkt hoe het driejarig kind in de tempel werd ingeleid (vandaar het feest van het offeren van Maria op 21 November), hier over de vijftien trappen, die tot het heiligdom leidden, met gemakkelijheid

afsteeg (vandaar de naam van verscheidene kerken in de middeleeuwen, Maria ad gradus) en nu meermalen door engelen werd gespijzigd. Het is bekend hoe de naam van het in de Katholieke kerk zo geliefde gebed Ave Maria zijn oorsprong heeft van het engelenwoord: "Wees gegroet!" De eerste, die van dit gebed melding maakt en voor zijn opname spreekt, is Petrus Damiani in de tweede helft van de elfde eeuw. Tot aan het begin van de 16de eeuw had men genoeg aan de woorden: Ave Maria, gratia plena, Dominua tecum, benedicta tu in mulieribus, dat alleen een herhaling van de woorden van de engel en nog geen gebed naar de vorm was en zich meer bepaald als een lofverheffing van Christus karakteriseerde, toen paus Urbanus IV volgens vs. 42 er bijvoegde: et benedictus fructus ventris tui Jesus Christus! Amen. Pas in het jaar 1508 kwamen er vervolgens de woorden bij, die de groet tot een wezenlijke aanroeping van Maria omwerkten: Sancta Maria, Dei genitrix, ora pro nobis peccatoribus (Heilige Maria, Moeder Gods, bid voor ons zondaren), waarbij de Franciscanen nog voegden: nunc et in hora mortis (nu en in het uur van de dood). Aan een Katholieken rijksvorst, die de Protestanten verweet dat zij Maria de verschuldigde eer niet gaven wanneer zij het Ave Maria niet uitspraken, antwoordde de Nassausche hofprediker Hellmund: "Wij doen dat niet, omdat zij het niet hoort en het ook niet bevolen is; zodra ik echter de genade deelachtig geworden zal zijn, de Heilige Maagd Maria in de hemel te zien, dan zal ik er geen bedenking tegen hebben te zeggen: Ave Maria!"

29. En toen zij hem zag, die opeens bij gesloten deuren in het midden was getreden (Joh. 20: 19, 26) en zich op de meegedeelde wijze (vs. 28) hoorde aangesproken, werd zij zeer ontroerd, niet alleen over zijn verschijning, maar ook in het bijzonder over zijn woord. Zij vermoedde wel iets over de zin en betekenis, maar juist dat vervulde haar ziel met een vrees, dat zij niets waagde te spreken en niets wist te antwoorden. Zij zweeg en overlegde stil bij zichzelf van wat voor betekenis deze groet mocht zijn. Zij vrtoeg zich af wat voor verheven en diepe betekenis zij had (Mark. 13: 1) en hoe het kwam dat die juist haar ten deel werd, die in zo geringe stand voor de wereld leeft en ook in geestelijk opzicht een zo arm en zwak wezen was?

De gezegende onder de vrouwen: 1) zo arm en toch zo rijk, 2) zo verschrikt en toch zo nadenkend, 3) zo maagdelijk trots en toch zo vrouwelijk volgzaam, 4) eerst zo twijfelend en daarna toch zo gelukkig!

30. En de engel zei tot haar: Vrees niet, Maria, voor mijn verschijning en laat mijn groet niet bevreemden, waarom ik u de begenadigde heb genoemd: want u hebt genade bij God gevonden. U bent tot iets groots door Hem uitverkoren (Jes. 65: 1. Joh. 15: 16. 1 Kor. 1: 27 v.).

31. En zie, u zult ter vervulling van de profetie in Jes. 7: 14 bevrucht worden en een zoon baren en zult (omdat hier nog van de moeder en niet als in MATTHEUS. 1: 21 van de pleegvader gesproken wordt) Hem Jezus noemen.

32. a) Deze zal, wanneer men nu Zijne bestemming zal begrijpen en Zijn heilig wezen zal leren kennen, bij degenen die in Hem geloven, groot zijn en de Zoon van de Allerhoogste

genoemd worden (Jes. 9: 6 v.); en a) God, de Heere, zal Hem de troon van Zijn vader David geven volgens de Hem gegeven belofte (2 Sam. 7: 12 vv.).

a) Jes. 54: 5. b) Ps. 132: 11.

33. a) En Hij zal volgens nog andere profetische uitspraken (Jer. 23: 5; 30: 9. 33: 15. Ezechiël. 34: 23 v. ; 37: 24. Dan. 2: 44; 7: 13 v.) over het huis van Jakob Koning zijn in de eeuwigheid en aan Zijn Koninkrijk zal geen einde zijn.

a) 1 Kron. 22: 10. Ps. 45: 7. 89: 37. Micha 4: 7. Hebr. 1: 8.

Bij langere duur zou de verwarring van Maria zeker in vrees ontaard zijn; die pijnlijke gemoedstoestand (1 Joh. 4: 18) komt de engel voor met zijn "vrees niet" en neemt vervolgens met het: u heeft genade bij God gevonden, de gedachte weer op die in het "begenadigde", d. i. tot voorwerp van goddelijk welbehagen of genade gemaakte" (vs. 28) ligt.

Maria was door de keuze van God de vrouw, wier zaad de slang de kop zou vermorzelen en de maagd waarvan Jesaja voorspelt. En wat God met haar besloten had was in de hemel bekend, voordat zij zelf wist wat haar gebeuren zou. Ook bij alle vrouwen in Israël was het lot van Maria groot en zeer gezegend, zonder dat men het kende; want alle vrouwen in Israël hongerden en dorstten naar de grote eer om de moeder van de Messias te worden, alle erkenden dit moederschap voor de hoogste roem.

Het bevel over de naamgeving wordt later aan Jozef herhaald; de overeenkomst van het een bevel met het andere heeft de kracht van een teken ter geloofsversterking, voor Jozef zowel als voor Maria.

Wat een parelsnoer van de belangrijkste voorspellingen uit het Oude Testament is toch de aankondiging van de Engel! Mozes, David en Jesaja hebben er de woorden toe gegeven. In deze is de geest van alle profeten samengevat en het is een onvergelijklijk grootse blik, die deze aankondiging opent. Er zijn wel mensen geweest die de naam Jezus of Jozua hebben gedragen, maar niemand was er die ook was wat hij heette, namelijk een Zaligmaker, die Zijn volk zalig maakte van zijn zonden. Wel zijn er mensen geweest die men groot noemde, maar niemand in de volle zin van het woord als Christus, die groot was in Zijn godheid, groot in Zijn mensheid, groot in Zijn wonderen, in Zijn leer, Zijn wandel, groot in Zijn weldaden. Zo groot als onze nood is, zo is ook Zijn hulp groot zonder maat en wij kunnen met Hem groot zijn voor engelen en mensen in alle eeuwigheid. Er zijn ook wel mensen geweest die men om hun gezindheid en manier van handelen kinderen van de Allerhoogste mocht noemen, maar niemand die naar Zijn natuur en Zijn wezen tegelijk de eeuwige Zoon van de eeuwige Vaders, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid en het evenbeeld van Zijn wezen was en wiens verdienste daarom van zoveel gewicht is, omdat een enkele bloeddrop van Hem de zonde van de hele wereld in kracht overtreft. Er zijn ook ten allen tijden koningen geweest, koningen op de troon van David en over het huis van Israël, maar geen koningen in eeuwigheid, aan wier koninkrijk geen einde kwam, geen koningen over het rijk van de natuur en van de genade hier beneden en over het rijk van de heerlijkheid aan gindse zijde, geen koningen van de waarheid

en leidslieden van de zaligheid, geen vorsten van de vrede en van het leven, geen goede herders van de hele mensheid, zoals Jezus Christus dat was.

Het is een zeldzame grootheid, die begint met een stal en eindigt aan een kruis, terwijl de tussentijd met lijden, smaad en smart wordt beladen! Zeldzaam mag zij u schijnen, o wereld, die u een grootheid naar eigen begrippen heeft gevormd, maar deze is toch de ware, zoals ook Jezus Christus, de Zoon van God, die door de engel groot wordt genoemd, ook als mens in Zijn verschijning hier beneden niets anders dan groot geweest kan zijn. De wereld heeft alles zo omgekeerd, dat wij, om de zaken op de ware plaats te brengen, ze nog eens moeten omkeren. De wereld noemt groot wat zichzelf verheft, wat met uitwendige eer is getooid, wat pronkt in de bloei en in de frisheid van het leven. Maar wij noemen dit niet groot, juist het tegendeel, namelijk 1) de vernedering, 2) de smaad, 3) de dood - God is groot, omdat Hij Zich vernederd heeft. Gij die op Uw troon boven de wolken en boven alle hemelen de Verhevene bent, bent Gij het niet nog meer wanneer Gij U diep in het stof tot ons mensen neerbuigt? Wanneer was Gij groter, Zoon van God, toen de Vader door U hemel en aarde en alles, wat daarin is schiep, of toen Gij U en Uw Godheid met een geschapen mensennatuur verbondt? De hoogste grootheid is degene die het hart het sterkst treft: op de troon van Uw almacht, onder de wolken, als de God voor wie duizenden jaren een dag zijn, die alle geslachten bestuurt en regeert kan ik U slechts denken en mijn oog blijft droog; maar denk ik U van deze troon neergedaald in de stal van Bethlehem, dan moet ik wenen en dus bent Gij hier nog groter dan daar, want Gij oefent een grotere macht over mij uit. Verootmoedig, verneder u, o mens, dan bent u God nabij, zeer nabij en daarom groot. - Groot is niet die apostel, die vol geestdrift aan een opgewekte vergadering Christus predikt, maar die is groot, die, als hij de Heere verkondigt, uit de woningen wordt gestoten, met stenen geworpen en, wat nog meer zeer doet dan dit, uitgelachen en toch rustig voortgaat en hetzelfde beproeft op een andere plaats. Zo betaamt het hun gezind te zijn, wien een Heer en Meester voorafgaat met de doornenkroon, de purpere mantel en de rietstok, bespot, gesmaad en gesteld. Deze moeten hun eer zoeken in verachting en zich verheugen wanneer zij door onverdiende smaad Christus gelijk worden. Anders te denken, eer en niet dan eer, lof en niets dan lof te verlangen, dat betaamt alleen de wereld, waarvoor een andere leidsman gaat, namelijk de satan, die zich in zijn trotse vlucht zo ver van God heeft verwijderd dat hij zich nooit kan tegenhouden.

Waarom dan, mijn lieve broeder, waarom wijken zij nog niet van u, de smarten van een voor eer en krenking al te vatbaar gemoed? Waarom zijn deze onder alle voor u het moeilijkst te dragen? "Dat voor mij" - zegt u - "Heb ik dat verdiend?" Laat ons niet onderzoeken wat ieder van ons verdiend zou hebben; ik geloof dat het slecht met ons zou staan, als wij naar verdiensten in de strenge zin van het woord behandeld werden. Kijk toch liever naar Christus, bedenk wat Hij verdiende en wat Hem hier op aarde ten deel werd; wat een recht, wat voor aanspraak heeft u dat het u beter gaat dan Hem en dat men u eer geeft, terwijl Hij smaadheid moest lijden? U moet in het stof, u moet ter aarde, u, die stof en as bent, leer u buigen onder de smaad die op u drukt, of liever, leer dat de smaad, die u de gesmade Jezus gelijk maakt, de ware grootheid is! - Door Christus' dood is de dood in het algemeen geheiligd en verheerlijkt; doorloop alle eeuwen, beoordeel alles wat gebeurt is op de aarde sinds zij staat, niets groters zult u vinden dan de dood van Jezus Christus. Hogepriester, door Uw sterven bent Gij achter het voorhangsel getreden, heeft Gij het aangezicht van Uw Vader gezien - niet meer een

vertoornd, maar een genadig aangezicht; Uw offer is aangenomen en de wereld is verlost. Denk hieraan, mijn broeders, wanneer u een stervende ziet en van het kruis van Christus zal een verhelderend licht op hem vallen. Wat daar worstelt is niet de dood en het leven, dat moet worden vernietigd, maar het is het hogere leven en het mindere, waarvan het eerste zich vrij wil maken. De vrucht van alles wat de stervende heeft gezaaid, van Christus' doodsangst, bloedig zweet en heilig sterven, moet nu door hem worden ingeogst. Voor het ogenblik dat nu zal komen, waarop lichaam en ziel van elkaar scheiden, heeft Hij in Zijn leven en in Zijn dood gewerkt - o, hoe groot moet niet dit ogenblik zijn! Met deze smarten, die door haar grootte zichzelf verwoesten, nemen nu alle beproevingen een einde, geloof, hoop en liefde en haar vaak zo zware, hoogst zware beoefening, worden nu snel gekroond. Zie, de slag is gevallen, de ademtocht is weggebleven, het lichaam is bewegingloos neergezonken; en de ziel? - Nu, nu is zij achter het voorhangsel getreden, nu opent zij de ogen voor het licht van een hogere wereld, nu ziet zij het aangezicht van haar Verlosser, nu wordt zij begenadigd, nu kust zij in naamloze zaligheid Zijn voeten, nu herkent zij de ouders, broeders en zusters en vrienden, die haar zijn voorgegaan. O, dit ogenblik is groot! Maar is ook dat groot wat hier zichtbaar voor onze ogen ligt? Heeft niet de dood van zijn machtige voet op het dierbaar omkleedsel van de dierbare ziel gezet, heeft hij het niet in het stof getreden, wil hij het niet neerdrukken onder de aarde en dan onafgebroken daaraan werken totdat volgens de uitdrukking van een oud kerkleraar, dat, wat men nu lijk noemt, iets wordt zonder naam, waarvoor ook de uitdrukking, waarmee men het zou kunnen noemen, gestorven is? Doet niet het graf Zijn diepe, vreselijke muil open om de laatste overblijfsels te ontvangen? Maar zie, het graf is sinds Christus in het graf heeft gelegen geen vreselijke verblijfplaats meer, maar een plaats van de vrede en van de rust. Slaap daar zacht, vermoeide metgezel van de ziel, u die met haar hebt gestreden, gewerkt en geleden - zij heeft die rust niet nodig, vol levenskracht is zij al tot nieuwe werkzaamheid overgegaan, maar voor u is de rust nodig. Zie, over u heen gaat licht en duisternis, zomer en winter, regen en sneeuw. Over u gaan de mensen heen met hun zorgen en hun lijden, met hun smarten aan lichaam en ziel; u slaapt veilig in de hand van de Almacht, die u, evenals een moeder haar slapend kind, bewaakt; Engelen zijn rondom u geplaatst om u te beschermen en wanneer de laatste bazuin klinkt en u met de ziel, waarbij u eens hoorde, in nieuwe heerlijkheid verbonden zult zijn, o, wat een grote dag zal dat zijn! Wat beroemt u zich dan, o leven? Wat pronkt u met de frisheid van de jeugd en met de bloeiende kleuren van de gezondheid? Dat zijn schone en liefelijke verschijningen, maar daaraan ontbreekt de geestelijke grootheid. Groter dan jeugd is ouderdom, waardiger dan bruine lokken zijn grauwe haren, omdat zij verkondigen dat de pelgrim een groter gedeelte heeft afgelegd van de weg die hem van het verheven doel scheidde. Meer dan gezondheid is ziekte, omdat de heerlijkheid van de ziel, die bestaat in ootmoed en overgave, duidelijker te voorschijn treedt door het verwelkend omhulsel. Groter dan het leven is de dood, omdat aanschouwen groter is dan geloven.

35. En de engel antwoordde haar: De Heilige Geest zal over u komen, zal dat deel van uw wezen dat tot voortbrenging van ene ware mens dient in u in beweging brengen, van alle natuurlijke onreinheid afzonderen en heiligen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduw, de Zoon van God zal Zich met wat de Heilige Geest daartoe in u heeft geheiligd, verenigen en de menselijke natuur uit u aannemen: daarom ook dat Heilige, dat, in

uw lichaam geworden, uit u geboren zal worden, zal, zoals ik al in vs. 32 zei, Gods Zoon genoemd worden.

De vraag van Maria drukt geen twijfel van het ongeloof uit, zoals die van Zacharias in vs. 18, maar is door de aard van de hier gegeven mededeling zelf geboden, waarbij zeker moet gedrukt worden op het "hoe?" als wilde zij over de toedracht van de zaak onderwezen worden. Zij kan en moet de oplossing begeren van het raadsel, dat aan de ene kant ligt in de belofte van de engel en aan de andere kant in haar maagdelijke staat (want van een voorafgaand intreden in de staat van het huwelijk heeft de engel niets gezegd; hij heeft gesproken van een zwanger worden als hoe zij nu nog is). Haar wordt ook dadelijk de oplossing van het raadsel gegeven. Door de woorden: "De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen" wordt de scheppende kracht en werking aangewezen, waardoor het kind van Maria in onderscheiding van alle als vlees uit vlees geboren mensenkinderen zijn menselijk aanzijn moest ontvangen. Daardoor wordt de goddelijke oorsprong van de mens Jezus aangewezen en de menselijke werking daarvan uitgesloten.

Het ogenblik van de ontvangenis, in bijzonder teder gevoel niet nader aangegeven, moet zeker gedacht worden als samenvallend met het woord van Maria in vs. 38 en met het weggaan van de engel.

Maria wordt moeder zonder toedoen van een man. Bij haar wekt niet, zoals het anders door middel van verwekking plaats heeft, een man, die in de vrouw al bestaande kiem van een nieuw menselijk leven op; hij bevrucht deze kiem niet en brengt die niet tot individuele ontwikkeling, maar de Heilige Geest komt over haar en wekt langs buitengewone weg de nieuwe kiem van de mens op, omdat Hij daarbij elk bijkomen van onheilige bewegingen en elementen verwijderd houdt; en de kracht van de Allerhoogste overschaduw haar, d. i. de Vader legt Zijn eeuwig Woord, dat nu vlees moet worden, in haar moederschoot en de Zoon verenigt Zich met hetgeen van haar vlees is genomen en verbindt Zich met de door de Heilige Geest opgewekte en geheiligde kiem van een nieuw leven tot eenheid van Zijn god-menselijke persoon. Bij de menswording van de Zoon van God was het niet te doen om de voortbrenging van een volstrekt nieuwe, maar om het ontstaan van een geschiedkundige persoon, die in organische samenhang met ons staande tot de levensboom, behoort aan dat geslacht, waarvan wij de leden zijn. Daarom wordt het menselijk substraat daarvoor niet onmiddellijk door God geschapen, want het was dan gelijk aan de menselijke natuur geweest, zoals die vóór de val in Adam was, een mens in de oorspronkelijke goedheid en gezindheid; maar het wordt van de vrouw genomen en bevat nu het hele bestaan van de mens in zich, zoals het ten gevolge van de val is geworden, nedergedaald van zijne oorspronkelijke grootheid, aan de macht van de dood ten prooi geworden, aan de invloeden van het boze blootgesteld en aan vele ellende onderworpen; of met andere woorden dat, wat de Schrift "vlees" noemt. Maar de erfzonde, die ten gevolge van de val allen leden van het menselijk geslacht aankleeft, dadelijk van de ontvangenis af, wordt van dit substraat door de werking van de Heilige Geest verwijderd gehouden; want de Heilige God kan wel met het zwakke en vernederde, maar toch niet met het zondige wezen een persoonlijkheid worden en alleen de oorspronkelijk reine en onbevleete natuur van de mensen kan Hij gebruiken als een middel

om Zichzelf te belichamen. Nadat dan de Heilige Geest uit de substantie van de oude Adamitische mensheid door bovennatuurlijke, reinigende inwerking op haar het geschikte menselijke substraat heeft hersteld, eigent Zich de Zoon van God volgens de wil van de Vader dit toe en doordringt het met Zijn Godheid, wat zeker zonder een zelfontleding van Zijn kant niet mogelijk was, waarvan de omvang en betekenis ons altijd een ondoordringbaar raadsel zal blijven. Daarom zijn twee momenten bij de menswording van Christus te onderscheiden, zoals ook Zijn woord tot Pilatus (Joh. 18: 37) er twee bevat: "Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, dat Ik aan de waarheid getuigenis geven zou. " Johannes onderscheidt ook elders nauwkeurig waar van twee zaken sprake is, door herhaling van het woord (vgl. Joh. 19: 2). De herhaling van dat woord "hiertoe" is opmerkelijk. Het eerste wijst de passieve, het andere de actieve kant aan; het eerste komt overeen met het "ontvangen van de Heilige Geest, " welks verder gevolg het is; dit heeft het "Ik verlaat de wereld en ga heen tot de Vader" (Joh. 16: 28) tot keerzijde en wordt volbracht in de overschaduwing van Maria door de kracht van de Allerhoogste, waarbij Fil. 2: 7 in aanmerking komt. Nu leert de Lutherse kerk dat, evenals bij een levenden mens de ziel niet buiten het lichaam bestaat, ook het Woord dat in het begin bij God was, van de tijd dat het vlees is geworden, niet buiten dat vlees bestond, terwijl de Gereformeerden beweren dat Hij ook buiten de mensheid van Jezus bestaat en zowel door als na een bovenmenselijk leven had als de tweede persoon in de Godheid.

In het antwoord van de engel is het parallellisme op te merken dat bij de Hebreeën steeds een verheven gevoel uitdrukt en het karakteristieke van de poëtische stijl is, terwijl de engel zich bewust is dat hij het heiligste geheim aanroert, wordt zijn rede tot een lied. De uitdrukkingen: "over u komen - overschaduwden" schijnen te herinneren aan de wolk die in de woestijn het leger van de Israëlieten bedekte en overschaduwde. Evenals hier, zo noemt de Evangelist ook in Hoofdst. 9: 34 het naderen van de geheimzinnige wolk een "overschaduwden. " In deze tweede schepping wordt het wonder van de eerste in hogere kracht herhaald. Bij deze waren twee elementen verbonden, een lichaam, uit de aarde gevormd en de goddelijke adem (Gen. 2: 7), net deze beide elementen komen hier overeen, de kiem uit Maria's lichaam genomen en de Heilige Geest, die deze heeft bevrucht. De volkomen reinheid van deze geboorte blijkt aan de ene kant uit de positieve heiligheid van het goddelijk principe, dat de werkende oorzaak is en aan de andere kant uit het niet aanwezig zijn van enige onreine lust bij de persoon, die onder de invloed van zo'n een principe moeder werd.

Evenals de snel voorbijrijvende wolk, de heerlijkheid van de zon bedekkende plotseling een schaduw laat vallen van de hoge hemel op de lage aarde, zo zou ook de sjechina, de wolk waarin God Zijn onmiddellijke tegenwoordigheid openbaart, Gods ongeschapen heerlijkheid ontdekkend, een schaduw laten vallen uit de hoogte van de hemelen op Maria in haar lage staat en zij zou, zonder de kracht van de natuur, onmiddellijk, door de kracht van de Allerhoogste ontvangen. De Heilige Geest zou dat wonder doen en daarmee de goddelijke almacht openbaren in de menselijke onmacht. Ja, de ongeschape heerlijkheid zou haar schaduw op haar laten vallen, evenals Hij die vallen liet over de chaos, toen de wereld werd en de goddelijke en menselijke natuur zou verenigd zijn in de enige persoonlijkheid van Christus. De Heilige Geest is de verbindende liefde, zoals de Vader de uitverkiezende en de Zoon de reddende liefde is. Vragen wij: wat verbindt onze ziel met ons lichaam? Het

antwoord is: "de geest", want de mens bestaat uit geest, ziel en lichaam. Op dezelfde manier verbindt de Heilige Geest in Christus de Godheid en de mensheid tot één zelfbewustheid of persoonlijkheid.

35. En de engel antwoordde haar: De Heilige Geest zal over u komen, zal dat deel van uw wezen dat tot voortbrenging van ene ware mens dient in u in beweging brengen, van alle natuurlijke onreinheid afzonderen en heiligen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen, de Zoon van God zal Zich met wat de Heilige Geest daartoe in u heeft geheiligd, verenigen en de menselijke natuur uit u aannemen: daarom ook dat Heilige, dat, in uw lichaam geworden, uit u geboren zal worden, zal, zoals ik al in vs. 32 zei, Gods Zoon genoemd worden.

De vraag van Maria drukt geen twijfel van het ongeloof uit, zoals die van Zacharias in vs. 18 , maar is door de aard van de hier gegeven mededeling zelf geboden, waarbij zeker moet gedrukt worden op het "hoe?" als wilde zij over de toedracht van de zaak onderwezen worden. Zij kan en moet de oplossing begeren van het raadsel, dat aan de ene kant ligt in de belofte van de engel en aan de andere kant in haar maagdelijke staat (want van een voorafgaand intreden in de staat van het huwelijk heeft de engel niets gezegd; hij heeft gesproken van een zwanger worden als hoe zij nu nog is). Haar wordt ook dadelijk de oplossing van het raadsel gegeven. Door de woorden: "De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen" wordt de scheppende kracht en werking aangewezen, waardoor het kind van Maria in onderscheiding van alle als vlees uit vlees geboren mensenkinderen zijn menselijk aanzijn moest ontvangen. Daardoor wordt de goddelijke oorsprong van de mens Jezus aangewezen en de menselijke werking daarvan uitgesloten.

Het ogenblik van de ontvangenis, in bijzonder teder gevoel niet nader aangegeven, moet zeker gedacht worden als samenvallend met het woord van Maria in vs. 38 en met het weggaan van de engel.

Maria wordt moeder zonder toedoen van een man. Bij haar wekt niet, zoals het anders door middel van verwekking plaats heeft, een man, die in de vrouw al bestaande kiem van een nieuw menselijk leven op; hij bevrucht deze kiem niet en brengt die niet tot individuele ontwikkeling, maar de Heilige Geest komt over haar en wekt langs buitengewone weg de nieuwe kiem van de mens op, omdat Hij daarbij elk bijkomen van onheilge bewegingen en elementen verwijderd houdt; en de kracht van de Allerhoogste overschaduw haar, d. i. de Vader legt Zijn eeuwig Woord, dat nu vlees moet worden, in haar moederschoot en de Zoon verenigt Zich met hetgeen van haar vlees is genomen en verbindt Zich met de door de Heilige Geest opgewekte en geheiligde kiem van een nieuw leven tot eenheid van Zijn god-menselijke persoon. Bij de menswording van de Zoon van God was het niet te doen om de voortbrenging van een volstrekt nieuwe, maar om het ontstaan van een geschiedkundige persoon, die in organische samenhang met ons staande tot de levensboom, behoort aan dat geslacht, waarvan wij de leden zijn. Daarom wordt het menselijk substraat daarvoor niet onmiddellijk door God geschapen, want het was dan gelijk aan de menselijke natuur geweest, zoals die vóór de val in Adam was, een mens in de oorspronkelijke goedheid en gezindheid;

maar het wordt van de vrouw genomen en bevat nu het hele bestaan van de mens in zich, zoals het ten gevolge van de val is geworden, nedergedaald van zijne oorspronkelijke grootheid, aan de macht van de dood ten prooi geworden, aan de invloeden van het boze blootgesteld en aan vele ellende onderworpen; of met andere woorden dat, wat de Schrift "vlees" noemt. Maar de erfzonde, die ten gevolge van de val allen leden van het menselijk geslacht aankleeft, dadelijk van de ontvangenis af, wordt van dit substraat door de werking van de Heilige Geest verwijderd gehouden; want de Heilige God kan wel met het zwakke en vernederde, maar toch niet met het zondige wezen een persoonlijkheid worden en alleen de oorspronkelijk reine en onbevleete natuur van de mensen kan Hij gebruiken als een middel om Zichzelf te belichamen. Nadat dan de Heilige Geest uit de substantie van de oude Adamitische mensheid door bovennatuurlijke, reinigende inwerking op haar het geschikte menselijke substraat heeft hersteld, eigent Zich de Zoon van God volgens de wil van de Vader dit toe en doordringt het met Zijn Godheid, wat zeker zonder een zelfontlediging van Zijn kant niet mogelijk was, waarvan de omvang en betekenis ons altijd een ondoordringbaar raadsel zal blijven. Daarom zijn twee momenten bij de menswording van Christus te onderscheiden, zoals ook Zijn woord tot Pilatus (Joh. 18: 37) er twee bevat: "Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, dat Ik aan de waarheid getuigenis geven zou. " Johannes onderscheidt ook elders nauwkeurig waar van twee zaken sprake is, door herhaling van het woord (vgl. Joh. 19: 2). De herhaling van dat woord "hiertoe" is opmerkelijk. Het eerste wijst de passieve, het andere de actieve kant aan; het eerste komt overeen met het "ontvangen van de Heilige Geest, " welks verder gevolg het is; dit heeft het "Ik verlaat de wereld en ga heen tot de Vader" (Joh. 16: 28) tot keerzijde en wordt volbracht in de overschaduwing van Maria door de kracht van de Allerhoogste, waarbij Fil. 2: 7 in aanmerking komt. Nu leert de Lutherse kerk dat, evenals bij een levenden mens de ziel niet buiten het lichaam bestaat, ook het Woord dat in het begin bij God was, van de tijd dat het vlees is geworden, niet buiten dat vlees bestond, terwijl de Gereformeerden beweren dat Hij ook buiten de mensheid van Jezus bestaat en zowel door als na een bovenmenselijk leven had als de tweede persoon in de Godheid.

In het antwoord van de engel is het paralellisme op te merken dat bij de Hebreeëen steeds een verheven gevoel uitdrukt en het karakteristieke van de poëtische stijl is, terwijl de engel zich bewust is dat hij het heiligste geheim aanroert, wordt zijn rede tot een lied. De uitdrukkingen: "over u komen - overschaduwten" schijnen te herinneren aan de wolk die in de woestijn het leger van de Israëlieten bedekte en overschaduwde. Evenals hier, zo noemt de Evangelist ook in Hoofdst. 9: 34 het naderen van de geheimzinnige wolk een "overschaduwten. " In deze tweede schepping wordt het wonder van de eerste in hogere kracht herhaald. Bij deze waren twee elementen verbonden, een lichaam, uit de aarde gevormd en de goddelijke adem (Gen. 2: 7), net deze beide elementen komen hier overeen, de kiem uit Maria's lichaam genomen en de Heilige Geest, die deze heeft bevrucht. De volkomen reinheid van deze geboorte blijkt aan de ene kant uit de positieve heiligheid van het goddelijk principe, dat de werkende oorzaak is en aan de andere kant uit het niet aanwezig zijn van enige onreine lust bij de persoon, die onder de invloed van zo'n een principe moeder werd.

Evenals de snel voorbijrijvende wolk, de heerlijkheid van de zon bedekkende plotseling een schaduw laat vallen van de hoge hemel op de lage aarde, zo zou ook de sjechina, de wolk

waarin God Zijn onmiddellijke tegenwoordigheid openbaart, Gods ongeschapen heerlijkheid ontdekkend, een schaduw laten vallen uit de hoogte van de hemelen op Maria in haar lage staat en zij zou, zonder de kracht van de natuur, onmiddellijk, door de kracht van de Allerhoogste ontvangen. De Heilige Geest zou dat wonder doen en daarmee de goddelijke almacht openbaren in de menselijke onmacht. Ja, de ongeschape heerlijkheid zou haar schaduw op haar laten vallen, evenals Hij die vallen liet over de chaos, toen de wereld werd en de goddelijke en menselijke natuur zou verenigd zijn in de enige persoonlijkheid van Christus. De Heilige Geest is de verbindende liefde, zoals de Vader de uitverkiezende en de Zoon de reddende liefde is. Vragen wij: wat verbindt onze ziel met ons lichaam? Het antwoord is: "de geest", want de mens bestaat uit geest, ziel en lichaam. Op dezelfde manier verbindt de Heilige Geest in Christus de Godheid en de mensheid tot één zelfbewustheid of persoonlijkheid.

36. En zie, om u ook ongevraagd een teken en onderpand te geven voor de zekere vervulling van wat ik u zo-even gezegd heb van een zwanger worden in maagdelijke staat: Elisabeth, uw nicht, is ook, ter vervulling van het haar man eveneens door mij verkondigde woord (vs. 13 vv.), zelf bevrucht met een zoon, in haar ouderdom. Dit is wel geen gelijke zaak als bij u, maar toch een overeenkomstige 7: 16"); en deze maand is voor haar, die onvruchtbaar genoemd was, de zesde, zodat haar toestand nu al zichtbaar is geworden en zij duidelijk als een zwangere vrouw gekend wordt.

36. En zie, om u ook ongevraagd een teken en onderpand te geven voor de zekere vervulling van wat ik u zo-even gezegd heb van een zwanger worden in maagdelijke staat: Elisabeth, uw nicht, is ook, ter vervulling van het haar man eveneens door mij verkondigde woord (vs. 13 vv.), zelf bevrucht met een zoon, in haar ouderdom. Dit is wel geen gelijke zaak als bij u, maar toch een overeenkomstige 7: 16"); en deze maand is voor haar, die onvruchtbaar genoemd was, de zesde, zodat haar toestand nu al zichtbaar is geworden en zij duidelijk als een zwangere vrouw gekend wordt.

37. Zoals in haar geval zal ook in het uwe, zelfs tegen de loop van de natuur in, gebeuren wat de Heere eens heeft besloten; a) want geen ding zal bij God onmogelijk Zijn. De natuurwetten zijn voor Hem geen ketenen die Hem binden, maar draden die Hij in Zijn hand heeft en verkorten of verlengen kan, naar dat Hij wil (Gen. 18: 14. Ps. 135: 5 v. Jer. 32: 17, 27. Zach. 8: 6).

a) Job 42: 2. MATTHEUS. 19: 26. Luk. 18: 27.

Maria had geen teken verlangd; zij krijgt het echter toch in de mededeling van de engel over wat er met Elisabeth was gebeurd. Voor Maria is dat ook een wenk over waar zij de eerstvolgende tijd moet doorbrengen, om de steun en de hulp te vinden die Jozef haar nog niet kon geven.

Evenals hier aan Maria het lot van Elisabeth van boven bekend wordt gemaakt, zo ook (vgl. vs. 41) weer aan Elisabeth dat van Maria. Zulke leidingen waren noodzakelijk onder zulke buitengewone omstandigheden.

38. En Maria, zich in eenvoudig geloof aan Gods wil overgevende, zei: Zie, de dienstmaagd van de Heere is geheel bereid tot hetgeen, waartoe Hij mij heeft verkoren. Mij geschiede naar uw woord. En de engel ging weg van haar, nadat hij zo'n jawoord had ontvangen op de aankondiging die hij had moeten doen. Op dat ogenblik had nu ook werkelijk dat plaats waarvan in vs. 35 sprake was.

Zonder twijfel zou de kracht des Heiligen Geestes over de maagd hebben kunnen komen en haar tot een vrouw hebben kunnen maken, zonder dat God haar vooraf enige kennis daarvan had gegeven, of zijn engel tot haar had gezonden. Hij schept Adam zonder hem te vragen en vormt Eva uit Adam, zonder dat hij het weet. Maar deze geboorte van Gods Zoon is een dierbare, een onverdiende, een zaligmakende gave van God aan de mensen, die Hij niemand opdringt. Wie ze wil hebben, die moet zijn wil daartoe overgeven, ten minste was het niet betamelijk dat zij, die tot de hoogste eer was uitverkoren, zonder haar willen en weten uitverkoren werd. Zal God Zich met haar verbinden, dan moet zij ook haar jawoord daartoe geven. Dat kon zij nu wel niet zo lang uitstellen, totdat zij zich met eigen ogen had overtuigd hoe het met Elisabeth was; intussen maakte het gegeven teken haar toch opmerkzaam en nu hebben zulke uitverkoren zielen als zij een fijn gevoel, om het goddelijke en ongoddelijke te onderscheiden en te weten wat van God komt, een gevoel, dat in de blijvende omgang met God en Zijn woord en in de dagelijkse heiliging van de harten wordt opgewekt, gescherpt en bevestigd.

De kinderlijke overgave aan den wil des Heeren was voor Maria niet iets gemakkelijks; zij had daarbij veel te overwinnen, de gedachte aan het mogelijke, ja onvermijdelijke gepraat van de mensen, de gedachte aan haar eigen eer en deugd, maar alles overwon zij met haar vast onvoorwaardelijk geloof.

Van haar antwoord hing enigermate het heil van de wereld af; daarin ligt de meest buitengewone geloofsdaad, die ooit een vrouw heeft verricht. Maria besluit ten offer te brengen wat voor een maagd dierbaarder is dan het leven. Zo wordt zij in de hoogste zin de Israëlitische heldin, de ideale dochter van Zion, de volkomenste type van menselijke vatbaarheid voor het goddelijk werken, van welke aard het ook zij. Hier zien wij welke kostbare vruchten de lange arbeid van Gods Geest onder het Oude Verbond bij de echte Israëliet had gedragen.

Maria heeft de vrouw weer in eer gebracht. Het ongeloof van Eva heeft ons zonde en dood berokkend, het geloof van Maria hielp ons tot verkrijging van de Verlosser van zonde en dood.

"De engel ging weg van haar", de dienaar gaat, omdat de Heere komt; Hij komt echter, opdat Hij het nieuwe verbond zal sluiten, omdat Hij Zich met de menselijke natuur uit Maria verbindt en uit God en mens één persoon maakt.

III. Vs. 39-56. "Dadelijk hierop wordt ons die ontmoeting van de beide moeders voor ogen gesteld, waarbij de Geest over Elisabeth komt en deze een grote stap op de weg van de kennis doet. Zij had tot hertoe van Zacharias door diens schriftelijke mededeling alleen geweten,

wat voor zoon haar zelf zou worden geschonken, namelijk hij die de Voorloper en wegbereider van de Messias zou zijn. Dat de toekomst van de Messias nabij was, was haar daardoor bekend gemaakt, hoe nabij hij echter was en wiens zoon Hij zou zijn, werd haar op dat ogenblik geopenbaard dat zij Maria zag en hoorde. Toen kwam de Geest over haar en haar kind, zoals zij nog tezamen een onafgescheiden leven leidden en het opspringen van het kind verklaarde zij niet slechts zoals een moeder verklaart, maar als een door de Geest verlichte moeder. Voor Maria was deze groeten een bijzondere bevestiging van haar geloof. Zij stortte haar ziel uit in een loflied, dat ons herinnert aan het loflied van ene Hanna van het Oude Verbond en aan zo veel andere psalmwoorden, een loflied dat ons doet zien hoe haar ziel leeft en thuis is in het profetisch woord, dat voor haar bijbel en gezangboek tegelijk is. En toch is het ook weer een lofzang, die geenszins alleen als een herhaling van het oude voorkomt, maar Maria's eigen Psalm is, voortgesproken uit het vroegere woord van God, evenals in vroegere tijd de ene profeet het woord van de andere opnam en verder ontwikkelde, voortgekomen uit haar eigen ziel, die in deze woorden bekend maakte hoe zij te moede was. Zij kan God de Heere, die ook haar Heiland is, slechts uit de grond van de ziel prijzen en verhogen en moet te voren het gevoel van de moeder uitspreken, aan wie zo'n zoon wordt geschonken. Zo weinig is echter haar gedachte bij haar zelf, dat dadelijk ook bij haar de barmhartigheid op de voorgrond treedt, die God aan Zijn knecht Israël gedaan heeft. Ja, met een heilige verheffing van het hart in het voorgevoel van het rijk, dat de Heere opricht, ziet zij op het bestuur van Zijn heilige gerechtigheid, waardoor aan alle verdrukking, waaronder de vromen lijden, een einde wordt gemaakt en de begenadiging van de nederigen, zoals zij die aan zichzelf heeft ervaren, tot voltooiing zal worden gebracht. Zij is, evenals allen die op het rijk hopen, er ver van om te wanhopen, dat nog eens de hele aarde van de Heere en Zijn Gezalfden zal zijn. In zo'n stemming stond de heilige moeder in die belangrijke tijd, toen de voortdurende wonderbare inwerking van de Geest nodig was, om alle invloed te verwijderen dien vlees en bloed op de vrucht van het lichaam kan hebben. "

EVANGELIE OP DE DAG VAN MARIA 'S BEZOEK, vs. 39-56

Het feest, alleen aan de Westerse kerk eigen (gevierd op 2 Juli) is een gedenkdag van Maria's bezoek bij Elisabeth en wordt pas in de feest-catalogus van het concilie van Mans in Frankrijk in 1247 gemeld. Nadat de Franciscaners het op hun generaal kapittel te Pisa in 1263 als feest van de orde hadden opgenomen, verhief Urbanus VI het tot een algemeen feest van de Christenen, om de door het schisma verdeelde kerk (Elisabeth en Maria moesten zeker als voorbeelden van eenheid voor de beide partijen dienen) onder de bescherming van de Heilige Maagd te stellen. Door het concilie te Basel werd het in het jaar 1441 plechtig gesanctioneerd

Het is ene bijzondere wijsheid van de kerk, dat zij de viering van Maria's bezoek - dat is het bezoek bij Elisabeth - niet dadelijk na het feest van de boodschap viert, maar in de zomertijd. Een liefelijke viering, die als dauw en balsem op de zielen drupt! Een ware lafenis in de hitte, een blik op het gebergte, waar de koelte van God waaie! Een blik naar Kanaän, die verlangen wekt en ons opwekt om onder de invloed van het element en de arbeid niet te bezwijken, maar de moede knieën en de slappe handen te sterken.

Het bezoek van Maria: 1) Maria wordt door de Heilige Geest verheven; 2) zij verheft de Heere door de Heilige Geest.

Toch is het zeer verkeerd, wanneer de Heilige Geest haar bruidegom wordt genoemd.

39. En Maria stond op in die dagen waarin de voorgaande geschiedenis ons heeft verplaatst, waarschijnlijk meteen nadat de engel met haar had gesproken (vgl. vs. 36) en reisde met haast naar het gebergte, in een stad Juda, namelijk Hebron (Joz. 21: 11);

41. En toen Elisabeth de groet van Maria hoorde, sprong het kind, daar het in vs. 15 daarvan gezegde nu vervuld werd, op in haar buik, met vreugde de vrucht in Maria tegen jubelend. En Elisabeth werd dadelijk bij dat opspringen vervuld met de Heilige Geest, die verlichtend en heiligend op haar werkte, terwijl Hij dit bij het nog ongeborn kind slechts op charismatische wijze kon doen.

De groet van Maria, de beweging van het kind in de moederschoot en de verrukking van Elisabeth zijn drie momenten, die zo gelijktijdig als mogelijk is, moeten worden gedacht.

De uitwerking van de groet uit Maria's mond was een buitengewone: het kind onder het hart van Elisabeth huppelde en Elisabeth werd vol van de Heilige Geest, zodat zij de betekenis van dat huppelen meteen begreep. De gebeurtenis is van wonderbare aard en mag van dit karakter niet worden ontdaan door aan te nemen dat de gemoedsbeweging van de moeder op het kind in haar schoot invloed zou hebben uitgeoefend; de orde is volgens het bericht van de Evangelist integendeel de omgekeerde, de beweging van het kind werkte op de moeder en de Heilige Geest gaf haar de sleutel tot juist begrijpen daarvan.

Het nog niet geboren kind voelt de genadige tegenwoordigheid van de Heere, die het zou dienen, aangeblazen door de Heilige Geest in de groet van Maria en het verheugt zich. Elisabeth verheugde zich tegelijk met het huppelend kind, zij werd vol van de Heilige Geest en was na de engel de eerste, die het Evangelie predikte.

De beweging van het kind in de moeder - na het einde van de zesde maand een gewoon, volgens de natuurwet voorkomend verschijnsel - wordt hier in dit geval door de moeder, die op dit ogenblik tot een profetisch zien wordt verheven, als een teken aangezien en opgevat dat door de Heilige Geest is teweeg gebracht en rijk in betekenis; maar juist slechts een charismatische werking (die de ene mens ook zonder zijn eigen weten en willen tot een werktuig van inwerking op anderen maakt Num. 22-24; 31: 16. 1 Sam. 10: 10. 19: 24. Richt. 3: 10 vv. ; 13: 1-16: 31 1 Kor. 13: 1; 14: 21 v.) op het onbewuste sluimerende leven van de embryo, niet een bewustzijn van het laatste en een verlichtende werking van de Heilige Geest op dit bewustzijn, wordt daarbij verondersteld. Al in de moederschoot zou volgens vs. 15 het kind een werktuig van de charismatische werking van de Heilige Geest zijn, als zodanig nog vóór zijn ontwaken tot bewustzijn, voor Christus getuigenis geven. Dit komt hier tot vervulling; het embryonische kind heeft getuigenis gegeven, maar juist de manier waarop een embryonisch kind getuigenis kan geven, niet door woord en spraak, maar door die uiting van

leven die voor de onbewuste embryo de natuurlijke is, door een beweging in het lichaam van de moeder.

Alles wat tot het gebied van het verhevene behoort, ontspringt uit een dieper bron dan het verstand. Het opspringen van het kind, waarin een voorspel ligt van zijn hele leven (Joh. 3: 29), behoort tot de ondoorgrondelijke diepten van het instinctleven. Elisabeth ziet daarin een teken voor de waarheid, waarvan zij bij het zien van Maria een voorgevoel had. De onverwachte aankomst van de maagd op het voor haar zelf zo belangrijk tijdpunt, het door haar meteen vermoede verband tussen de haar ten dele geworden wonderbare betoning van genade en deze verrassende aankomst, de bewogen stem en de verheven of heilige stemming van Maria, die haar als de verschijning van een hemels wezen voorkwam, de samenhang tussen het kind in haar eigen lichaam en de verschijning van Hem, voor wie het als voorloper zou dienen, die zich meteen aan haar gedachten opdrongen, dat zijn de natuurlijke omstandigheden waardoor zij in de juiste gemoedsstemming werd verplaatst om de verlichting van de Geest deelachtig te worden.

42. En zij riep uit met een grote stem en zei: Gezegend bent u onder de vrouwen (vs. 28) en gezegend is bovenal de vrucht van uw buik, waarom u de gezegende onder de vrouwen heet.

43. En, wanneer ik nu van u op mij zie, moet ik in het gevoel van mijn geringheid tegenover u vragen: Vanwaar komt mij dit geluk en deze eer, dat de moeder van mijn Heere tot mij komt om mij te bezoeken, de moeder van de Messias, die ook mijn Heiland en Zaligmaker is?

43. En, wanneer ik nu van u op mij zie, moet ik in het gevoel van mijn geringheid tegenover u vragen: Vanwaar komt mij dit geluk en deze eer, dat de moeder van mijn Heere tot mij komt om mij te bezoeken, de moeder van de Messias, die ook mijn Heiland en Zaligmaker is?

44. Dat toch deze de Messias is, die u nog ongeborn onder het hart draagt, daarvoor heb ik een zeker onderpand; want zie, toen de stem van uw groet in mijn oren klonk, sprong het kind van vreugde op in mijn buik, Hem al tegemoet juichend, die het hierna de weg zou bereiden (vs. 17).

45. En zalig is zij, die bij het ontvangen van de haar gegeven boodschap zich beter dan een ander gedroeg en geloofd heeft; want de dingen, die haar van de Heere door de engel gezegd zijn, zullen volbracht worden, zij zijn al begonnen en zullen nu ook worden voltooid.

Wonderbaar! Nauwelijks heeft Maria de groet uitgesproken of Elisabeth weet dadelijk door de leiding van de Heere wat het betekent en met wie zij te doen heeft. Niet alleen komt over haar zelf een profetische geest, die het verledene, tegenwoordige en toekomstige duidelijk erkent, maar ook het nog ongeborn kind wordt onbewust door het profetische blijde gevoel aangegrepen en huppelt onder haar huppelend hart. Elisabeth kan aan de merkwaardige bezoekerster geen gewone groet toezenden, kan geen alledaags gesprek over gezondheid en weer en gebeurtenissen van de dag met haar beginnen. Zij voelt het, Maria heeft een andere, hogere groet nodig; haar eigen godegewijde stemming, het gejubel van haar eigen hart verlangt een hogere vlucht. In de geest ziet zij al het grootste wonder van de wereld, waarvan

Maria het werktuig zou zijn en zij stort haar gevoel in deze woorden uit: "Gezegend bent u onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw buik; van waar komt mij dit, dat de moeder van mijn Heere tot mij komt. " Wat een belijdenis! Elisabeth gedroeg zich hier tegenover Maria zoals later haar zoon Johannes zich omtrent Christus gedroeg, toen deze tot hem aan de Jordaan kwam om door hem gedoopt te worden: zij acht zich niet waardig door de moeder van de Messias te worden bezocht: omgekeerd, denkt zij, zou de ware orde zijn geweest.

Zeer merkwaardig is het "de moeder van mijn Heere; " men mag zich draaien zoveel men wil, het kan nooit mogelijk zijn een nog niet geboren kind "Heere" te noemen, dan wanneer Elisabeth door de openbaring van de Heilige Geest evenals de oude profeten de goddelijke natuur erkende van de Messias, als wiens moeder zij Maria begroette.

De moeder van de Heere is Maria al, want de ontvangenis heeft al plaats gehad; uit Elizabets mond verkreeg zij daarvoor een eerste getuigenis. "Van mijn Heere" zegt Elisabeth, omdat zij gelovig haar aandeel zich toeëigent dat zij van de zegen heeft, waarvan Maria de draagster is.

Elizabets woorden zijn voor Maria woorden die een nog veel verdere reis waardig zouden zijn geweest. Had een engel ze gesproken, zij hadden haar niet liever, misschien niet eens zo lief kunnen zijn; het is alles wat zij wilde te horen. Denkt u, omdat zij als de kroon van de vrouwen wordt uitgeroepen en zalig geprezen, of omdat Elisabeth zich hoog geëerd voelt door haar bezoek? Het is de vraag hoeveel acht zij op deze dingen slaat. Een gedachte beweegt haar slechts, die het begin en het einde van al haar gedachten is. Zij zal de moeder van de Heere zijn en zij is de geringste onder Zijn maagden; het grootste wonder moet geschieden en zij, de geringste, is daartoe verkoren. Om dat te geloven heeft zij meer nodig dan een boodschap van de engel. Bij zoveel aanvechting heeft zij steeds nieuwe geloofsversterkingen nodig, opdat zij in het begonnen geloof voort zal gaan. Als zij nu de drempel van het priesterlijke huis betreedt, zal zij wel weer hebben bedacht hoe zij haar zaak bekend zal maken en gelovige oren daarvoor zal vinden, omdat niet eens haar verloofde Jozef daarvoor oren had. In haar kinderlijke ootmoedige eenvoudigheid zal zij dat God hebben bevolen, die ook het onmogelijke weet mogelijk te maken. En zie, Hij heeft al gezorgd. Maria heeft nog met niemand kunnen spreken en Elisabeth is al over alles onderwezen. Elisabeth noemt haar de gezegende onder de vrouwen en de moeder van de Heere en predikt luid voor haar oren wat nog als een diep geheim in haar hart was opgesloten. Hoe kon Elisabeth dat weten, als het haar niet door de Heilige Geest was geopenbaard? Zo duidelijk stemmen nu twee getuigenissen over dezelfde zaak te zamen, de getuigenis van de engel uit de hemel en de getuigenis van Elisabeth op aarde. Al had men aan Maria nu ook willen zeggen dat de verschijning van de engel een verbeelding was, dan was toch nog de getuigenis van Elisabeth aanwezig, die haar niet bedroeg. Zo sterkt God de Zijnen in geloof, dat Hij hun zekere getuigenissen geeft. Hij verenigt het onzichtbare met het zichtbare, het hemelse met het aardse, Hij verbindt Zijn Geest en Zijn genade met het hoorbare woord en de zichtbare sacramenten en laat beide met elkaar aan ons getuigenis geven, opdat wij weten dat wij geen fabelen navolgen en geen spookachtige schimmen najagen.

Als zij Maria om haar geloof zalig prijst, denkt Elisabeth zonder twijfel met weemoed aan de toestand van Zacharias, wiens ongelooft met stomheid is geslagen, terwijl integendeel de gelovige Maria met een blijde groet in haar woning is getreden.

46. En Maria, Elisabeth in het prijzen aflossend, zei: Mijn ziel maakt (Ex. 15: 2, Ps. 34: 2 v.) groot de Heere;

Maria kan het niet langer aanhoren dat men haar prijst; zij grijpt de gelegenheid aan om haar hart tot God te verheffen en Hem voor Zijn genade en gaven te prijzen. De ene lofzegging doet de andere ontbranden. Nauwelijks heeft Elisabeth opgehouden met het loven of Maria begint er weer mee en stort al haar gevoelens uit in dat wereldbekende lofgezag, dat nu volgt en naar het eerste woord in de Latijnse taal het Magnificat wordt genoemd. Het werd door de oude Christenen iedere avond, wanneer zij samenkwamen, gezongen in plaats van een gebed.

Luther (toen nog niet vrij van een valse aanroeping van Maria, want hij roept in de voorrede tot het werk van de uitlegging, in 1521, haar hulp in), heeft een onovertreffelijke uitlegging van dit loflied geschreven voor prins Johan Frederik. Daarin komt ook dit woord voor: Het is Gods natuur dat Hij uit niets iets maakt; daarom wie nog niets is, uit die kan nog iets worden. " Maar hoe is het met dit gebed? Dat het bij de mededelingen van Maria's ondervindingen mee in alle volledigheid kon worden verteld, zou onwaarschijnlijk kunnen voorkomen. Zo weten wij ook niet of Maria nog heeft geleefd toen Lukas te Jeruzalem was. Zij kan echter bijvoorbeeld aan Johannes alles, ook haar gebed, hebben meegedeeld.

Elisabeth komt bij haar antwoord op Maria's groet voor in de sterkste voortstromende geestdrift, die wij bij de profeten van het Oude Verbond vinden. Er is in haar iets te bespeuren van de aard van haar zoon, die zij onder het hart droeg en die vol vreugde en vol leven in de moederschoot huppelde toen Maria groette. Wij vinden iets krachtigs, iets jeugdigs daarin, dat bij de ouderdom van haar lichaams te ongewoner is. Van een andere aard is de jeugdige maagd. Ook bij haar vinden wij niets wekelijks, niets vrouwachtigs, integendeel zijn al haar woorden enkel getuigenissen van een in eenvoudigheid sterke, hoge, grote ziel. Toch is alles zo vrouwelijk zacht, maagdelijk, rustig, helder en stil, zodat men aan de woorden: "De lofzang is in stilheid tot U o God in Zion" zou kunnen worden herinnerd. In haar staat het Nieuwe Testament tegenover het Oude, de rust en helderheid van het zaligste bezit tegenover de drang en het overwinnend verlangen van de heiligen, die na lang wachten eindelijk weer met volle zeilen de vervulling van alle belofte tegentrekken.

Een echt koninklijke majesteit heerst in dit lied. Eerst spreekt Maria haar ogenblikkelijke indrukken uit (vs. 46-48a); dan denkt u aan de goddelijke daad, waardoor die zijn teweeg gebracht (vs. 48b-50); daarna ziet zij de geschiedkundige gevolgen, die zich ontwikkelen (vs. 51-53) en ten slotte prijst zij het goddelijk werk als moreel noodzakelijke vervulling van de oude, door God aan Zijn volk gegeven voorspellingen (vs. 54).

De kunst om den Heere te prijzen. Daartoe behoort 1) een helder oog om de daden van God te doorzien; 2) een vrolijk hart om er zich over te verblijden; 3) een losgemaakte tong om aan deze vreugde ook de juiste uitdrukking te geven.

47. En mijn geest verheugd zich in God, mijn Zaligmaker (Habakuk. 3: 18).

48. Omdat Hij de nederheid van Zijn dienstmaagd heeft aangezien, dat die zou eindigen en keren (Ps. 113: 5 vv.); want zie, van nu aan zullen al de geslachten mij zalig spreken (Gen. 30: 13).

De ziel staat tussen geest en lichaam, zij ontvangt de indrukken van buiten en binnen en spreekt hier door de mond uit, wat in de geest heeft plaats gehad.

De bij elkaar plaatsing van geest en ziel geeft het hele inwendige wezen te kennen, hogere en mindere krachten van de geest waren blij opgewekt.

Bedoelt de maagd met "God, mijn Zaligmaker" Hem, die verenigd met de Godheid onder haar hart voor een grote dag opgroeide, of heeft die uitdrukking geen betrekking op Hem? Wanneer Hij haar Heiland en Redder is, waarvan geneest en redt Hij haar dan? Toch niet van armoede en tijdelijke ellende, die haar het hele leven bijbleef en onder het kruis zo vreselijk toenam. De moeder van de Heere kent de verloren toestand van de zielen, de ellende van de zonde; en zij weet daarvoor een Heiland, God is haar Heiland geworden door mens te worden. Er is toch geen Heiland, dan die mens geworden is. Deze en geen andere erkenning past de moeder van de Heere. Zoals Elisabeth de vrucht van Maria's schoot haar Heere noemt, zo noemt Maria zelf deze: "God, haar Zaligmaker. "

Maria zag niets dan haar eigen geringheid; dat was het diepste gevoel, dat zij van zichzelf had. Nederig en veracht was haar staat, nederig en arm haar uitwendige toestand, nederig en zondig haar hart, nederig en onbekwaam om voor God te bestaan en iets te betekenen, haar hele leven. Anderen zouden zich misschien door wat Maria was overkomen tot opwellingen van ijdelheid en trotsheid hebben laten vervoeren, zij zouden misschien daarbij hebben gedacht: wanneer de Engel van God, wanneer Elisabeth, die niemand vleit, mij zo noemt en groet, dan moet toch wel iets buitengewoons aan mij zijn. Maar nee, zij weet van geen voorrang, van geen verdienste, zij weet alleen van haar onwaardigheid en nederheid; maar daarvan weet zij zeker dat God ondanks haar geringheid haar genadig heeft aangezien en haar een geluk en een onderscheiding heeft bereid, die alles te boven gaat wat zij ooit had kunnen hopen of denken.

50. En Zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht over degenen, die Hem vrezen (Ex. 20: 6; 34: 6 v. Ps. 103: 17 v).

Na de woorden van Elisabeth kon er voor Maria geen twijfel meer overblijven of zij verkoren was de moeder van de Messias te zijn. Van nu af moest zij dan ook algemeen als gelukkig worden geprezen, waarmee Elisabeth dan ook zelf juist begonnen was.

Hier ziet men wel hoe zij zich aan de woorden van de engel vasthoudt; haar zoon zou een eeuwige Koning zijn; daarop vestigt zij het blijde uitzicht om in het rijk van deze Koning eeuwig zalig te worden, geprezen door hen, die evenals zij in het aanschouwen van Zijn genade leven en zaligheid zouden hebben.

Zalig worden de kindskinderen niet door deze zaligprijzing, zalig worden zij daardoor, dat zij, evenals Maria, Gods Woord horen en bewaren; maar toch is het een profetie dat Maria zal worden zalig geprezen, al is het uit haar eigen mond.

Maria voert de omstandigheid, dat zij prijst, op God als bewerker terug en roemt de drie goddelijke eigenschappen die zich daarin openbaren: 1) ten eerste de macht, want hier wordt gehandeld over een werking, waarin als in geen andere sinds de schepping van de mens, de scheppende kracht van God zich openbaart; 2) deze almacht heeft echter niet alleen een karakter van fysische macht, zij staat in de dienst van de heiligheid. Maria heeft zich bij deze wonderbare werking in onmiddellijke aanraking gevoeld met de absolute heiligheid; zij heeft begrepen dat deze volkomenheid meer dan enige andere het eigenlijke wezen van God uitmaakt en dit wezen van God kan door de schepselen nu ook steeds beter begrepen, steeds meer in hun geest van de verduisterende nevelen bevrijd worden; 3) de goddelijke barmhartigheid heeft Maria al in vs. 48 uit persoonlijke ervaring geroemd; nu maakt zij een geheel algemene toepassing. Door "die Hem vrezen" bedoelt zij in de eerste plaats die voor haar staan, Zacharias en Elisabeth, daarna alle leden van het volk, die deze grondtrek van Israëlitische vroomheid bezitten en het ware Israël vormen.

51. a)Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijn arm (Jes. 51: 9); b) Hij heeft de hoogmoedigen verstrooid in de gedachten van hun harten (2 Sam. 22: 28. Ps. 89: 11).

a)Jes. 52: 10. b) Ps. 33: 10. 1 Petrus . 5: 5.

51. a)Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijn arm (Jes. 51: 9); b) Hij heeft de hoogmoedigen verstrooid in de gedachten van hun harten (2 Sam. 22: 28. Ps. 89: 11).

a)Jes. 52: 10. b) Ps. 33: 10. 1 Petrus . 5: 5.

52. Hij heeft machtigen van de tronen afgetrokken (Ps. 147: 6) en a)nederigen heeft Hij verhoogd (Job 5: 11. 2 Sam. 6: 21).

a) 1 Sam. 2: 8; Ps. 113: 6.

53. Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld (Ps. 107: 9) en rijken heeft Hij met lege handen weggezonden (1 Sam. 2: 3-8. Ps. 113: 7-9; 34: 11).

Sinds de Zoon van God Zich heeft vernederd en een gering mens is geworden in knechtsgestalte, is alles in de wereld wonderbaar omgekeerd. Dat ziet en ervaart Maria aan zichzelf, zij zelf is het sprekendst toonbeeld van wat zij zegt. Er zijn veel konings- en vorstendochters op aarde en in Israël zijn veel voorname en rijke vrouwen, toch heeft God een nederige maagd verkoren, opdat zij door alle geslachten zalig zou worden geprezen en de Heere Jezus, die zelf arm geworden is en in de geringen stand Zich heeft begeven, houdt zich aan degenen die daarin op Hem lijken.

Waarop Maria's woorden doelen kan men zien uit het Oude Testament, waar het gelovige volk van God zo vaak wordt genoemd met de namen van ellendigen, van armen, van door overmacht onderdrukten. Juist voor deze onderdrukten is het heil van de Messias en hun benauwers worden te schande; de Heere verheft Zijn geplaagd volk en stelt aan de overmoed van Zijn onderdrukkers paal en perk.

Maria zou geen dochter van David hebben moeten zijn wanneer zij bij deze woorden niet aan Herodes gedacht had, maar ook geen gelovige Israëlitische als zij alleen aan deze gedacht had.

In golvende beweging gaan de gedachten in de drie verzen van het gelijke tot het gelijke over; het gevoel wordt niet zo heen en weer geslingerd als het geval zou zijn wanneer de drie tegenstellingen in regelmatig parallellisme van de leden 1: 27) op elkaar volgden.

54. a)Hij heeft Israël (Jes. 30: 18), Zijn knecht "Isa (41: 8" en "Isa 42: 1"), opgenomen, zodat Hij de barmhartigheid zou gedenken (Jer. 31: 20. Ps. 98: 3).

a)Jes. 30: 18. 54: 5.

54. a)Hij heeft Israël (Jes. 30: 18), Zijn knecht "Isa (41: 8" en "Isa 42: 1"), opgenomen, zodat Hij de barmhartigheid zou gedenken (Jer. 31: 20. Ps. 98: 3).

a)Jes. 30: 18. 54: 5.

55. Zoals Hij gesproken heeft tot onze vaders, namelijk a) tot Abraham en zijn zaad, dat Hij daaraan barmhartigheid zou betonen in de eeuwigheid (Gen. 17: 7).

a)Gen. 17: 19; 22: 18. Ps. 132: 11.

Dat Maria niet aan de mensheid, maar aan Israël denkt in haar lofgezing komt overeen met het Oud Testamentische standpunt, waarop zij volgens afkomst en vorming nog staat; eerst van Israël en door Israël komt het heil ook tot de andere volken.

De voorgaande verzen ontvouwen de toekomstige ontwikkelingen van het Messiaanse heil, deze leiden tot zijn grondstenen in het verste verleden terug.

Omdat dan nu een Heiland is gekomen en de vrouw waaruit het Zaad zou komen gevonden is en van haar bezoeking spreekt, is bewijs en begin van een eeuwige barmhartigheid gegeven.

56. En Maria bleef na deze eerste ontmoeting met Elisabeth drie maanden bij haar, totdat de tijd vervuld was, die zij echter niet afwachtte. Gedurende die drie maanden spraken de beide vrouwen over de grote dingen die zij ondervonden en werd ook aan Maria meegedeeld wat aan Zacharias in de tempel was overkomen, waardoor Elizabeths woord tot haar in vs. 41-45 haar pas echt duidelijk werd. En daarna keerde zij weer tot haar huis in Nazareth, waarop de geschiedenis volgde die wij in Matth. 1: 18 vv. hebben gelezen.

Dat Maria op zo'n toon heeft kunnen spreken als hier wordt aangeslagen heeft ons niet te verwonderen. De timmermansbruid voelt zich koningsdochter en grijpt de lang ontsnaarde Davids harp opnieuw van de wilgen. Wel heeft men tegen dit lied ingebracht dat het bijna geheel uit lofspreuken die al in het Oude Testament voorkomen is samengesteld en vooral met Hanna's lofzang overeenkomt, bij Samuëls geboorte ontboezemd. Juist dit is echter een bewijs voor de echtheid en het natuurlijke in de gang van het lied. Zo kan de vrome Israëlitische zich doen horen, wier ziel geheel met een Geest van het Oude Verbond was doortrokken en in wier dagen de besten van het volk zich het nauwst aansloten aan de taal en de zin van vroegere Godsgezanten. Die haar buiten staat acht, om zo'n toon te doen horen als hier wordt aangeslagen, toont daarmee slechts zijn ongeschiktheid om zo'n grote ziel te begrijpen. In geen dele is haar lied van dichterlijke waarde ontbloot. Men merkt het aan de beelden die zij kiest, aan de tegenstellingen die zij maakt, aan de overgangen, niet naar de leiding van een bedaarde redeneerkunde, maar naar de inspraken van het ontgloeide gevoel. Geen koud verhaal, maar een zielsuitstorting over het gebeurde vernemen wij hier. Met haar eigen voorrecht beginnend klimt zij op tot het heil, aan anderen in de zending van Christus beschoren. Wel treft ons die rijkdom en stoutheid van gedachten hier niet waardoor zich het bloeiendste tijdperk van de Hebreeuwse poëzie onderscheidt. Maar toch verheft zij, zoals David, haar blik in de raadselachtige toekomst om er de ontwikkeling van Gods raad te ontdekken, haar taal beweegt zich in den liefelijkste parallellismen, ook zijn liederen eigen. Wel missen wij hier de gloeiende verbeelding van een Jesaja, maar toch mat en arm is ook de fantasie van de zangster niet, die al in het verschiert de tronen van de dwingelandij omvergeworpen ziet, enkel door de machtige arm van de Heere. Haar lied is de uitdrukking van het heiligste gevoel. Het besef van haar geringheid tegenover de hoge begenadiging die haar ten dele viel, drukt zich uit in ieder woord dat zij spreekt. En de Messias verwachting, hier voorkomend, zij stemt geheel met Maria's standpunt overeen en is als het ware de weerklink op wat de Engel haar voorspelde. Haar uitzichten zijn nog zo zinnelijk als men het van het begin van de heilige geschiedenis verwachten kon. Onderscheiden naar hun persoonlijk karakter is de toon van Zacharias en Simeon's lied van die van het hare. Zeker, zo had de Evangelist niet kunnen dichten! Noemt hij ook de bron niet waaruit hij hier putte, alle inwendige bewijzen verzekeren ons dat hij hetgeen Maria oorspronkelijk in haar moedertaal zal hebben uitgedrukt, trouw in het Grieks heeft weergegeven. En al zegt Lukas ons niet uitdrukkelijk van haar, zoals van Zacharias en Simeon dat zij vervuld werd met de Heiligen Geest, dit lied zelf is het bewijs dat sinds het uur waarin zij was verkoren tot het werktuig van Gods eeuwige raad, haar gemoed een tempel van de Heilige Geest mocht heten.

IV. Vs. 57-80. Nu komt voor Elisabeth het uur dat zij zou baren en buren en vrienden verheugen zich met haar als het kind geboren is. De achtste dag is volgens wet en gewoonte de dag van besnijdenis en naamgeving. Bij de laatste verkrijgt Zacharias zijn spraak weer; hij wendt haar dadelijk aan tot een lofzang, waarin hij vol profetische geestverrukking in de eerste plaats God voor de Messiaanse zegen prijst en pas in de tweede plaats aan zijn kind denkt. De aanwezigen worden door die angst aangegrepen die bij ieder ingrijpen van de onzichtbare wereld in de zichtbare bij de mensen plaats vindt, omdat het zwaartepunt, dat hij in de gewone orde van het zichtbare gewoon is te zoeken, hem op eens wordt ontrukkt. Daarna spreekt men ten gevolge van het gerucht dat zich verbreidt van de wonderbare gebeurtenissen in het huis van de oude priester op het hele gebergte van Juda. Men vraagt onder elkaar wat

toch wel van dit kind zal worden, waarvan het komen in de wereld door zulke buitengewone daden van God is vergezeld. Over zijn verdere ontwikkeling tot de tijd van zijn optreden voor het volk geeft de Evangelist een slechts kort bericht, maar dat voor het begrijpen van de latere mededelingen omtrent karakter, betekenis en werkzaamheid van Johannes voldoende is.

EVANGELIE OP DE DAG VAN JOHANNES DE DOPER, (vs. 57-80)

Terwijl het Kerstfeest de vervulling gedenkt van de aan Maria gegeven belofte, biedt het feest van Johannes aan de Christelijke gemeente de geschiedenis de geboorte van Elizabeths zoon ter overdenking aan. Evenals namelijk de geboorte van de Heiland (gevierd in de nacht van 24-25 Dec.) een half jaar na die van Zijn voorloper Johannes plaats had, zo heeft ook de kerk een gelijke tijd voor het Kerstfeest (24 Juni) aangenomen en aan het begin daarvan het aandenken geplaatst van hem die de Heere voorstelt als de grootste die uit vrouwen geboren is.

De Lutherse kerk wilde vooral dat op deze dag het loflied van Zacharias aan de gemeente werd uitgelegd, welke lofzang in de liturgische bewerking de naam van Benedictus (geloofd) draagt en waarvan de Lutherse kerk een zeer uitgestrekt liturgisch gebruik heeft gemaakt. Daarom verklaren dan ook ene reeks van kerkelijke verordeningen, dat zij den dag niet zozeer voor enen dag van Johannes, maar integendeel voor een feest van Christus houden.

Het feest van Johannes is naast het Kerstfeest het enige kerkelijk gevierde geboortefeest om de hoge Evangelische betekenis van Johannes' geboorte als zodanig. Opmerkelijk valt het op 24 Juni, als de dagen afnemen (Joh. 3: 30), terwijl het Kerstfeest in de tijd valt dat de dagen weer langer beginnen te duren.

Met de zonnekeerkring hangen de Johannesvuren samen, of het vuur dat volgens een zeer oude gewoonte die in bijna alle landen van Europa kan worden aangewezen en die nog hier en daar in gebruik is, op de avond of de avond te voren van het Johannesfeest onder de vrije hemel, op heuvels en bergen, of ook op straten en marktplaatsen onder velerlei gebruiken wordt aangestoken. Men schreef aan het vuur allerlei heilzame werkingen en zegenende krachten toe, bewaring voor ziekten, genezing van allerlei ellenden bijv. van de epilepsie, vruchtbaarheid, bescherming tegen brand en onweer enz. Die gebruiken zijn ongetwijfeld van heidense oorsprong, overblijfsels van een oude, bij alle volken van arische afkomst verbreide licht-, vuur- en zonnediens.

Johannes heeft van tweeërlei vuur gepredikt, van het vuur van de Heilige Geest en van het helse vuur; bekommer u over deze twee vuren. Laat u het vuur van de Heilige Geest tot alle deugden ontvlammen, zodat u het helse vuur mag ontvluchten.

57. En de tijd van Elisabeth werd snel na het heengaan van Maria vervuld dat zij baren zou en zij baarde (volgens onze berekening op 24 Juni van het jaar 5 v. Chr.) een zoon, zoals de engel Gabriël te voren aan Zacharias had verkondigd (vs. 13).

58. En die daar rondom woonden en hoorden, toen hen het bericht van de geboorte werd gegeven, dat de Heere Zijn barmhartigheid grotelijks aan haar bewezen had door haar een zoon in haar ouderdom te schenken en zij waren met haar verblijd, waardoor ook het woord van de engel in vs. 14 tot vervulling kwam.

Deze verzen stellen ons een liefelijke schilderij voor van Israëlitische aard; men ziet de burenen en bloedverwanten na elkaar aankomen, de laatsten het eerst, omdat zij in de nabijheid wonen. De gelukkige moeder vormt het middelpunt van het toneel, de een na den ander nadert haar beurtelings.

Wie een moeder heeft gezien, hoe zij haar pasgeborene in de armen houdt met stille vreugde, hoe alle smart vergeten is, omdat het geboren is, hoe zij het aanziet met ogen, stralend van trots en vreugde en innige liefde, ja, die zelf het kostelijkste geschenk van de aarde, waarmee de eeuwige liefde ons kan verheugen, een kindje in de armen heeft gewiegd, die kan zich zeker de waardige moeder Elisabeth voorstellen in haar vreugde met het kindje in de armen. Die kan zich het geluk en de zaligheid denken waarmee zij daar neer zat, toen nu haar armoede tot rijkdom, haar smaad tot eer, haar verlangen tot bevrediging, haar hoop tot vervulling, haar smart tot vreugde, de herfst van haar leven weer tot lente was geworden door dit herfststroosje, dat nog zo laat voor haar begon te bloeien.

Groot was de barmhartigheid van God die Elisabeth ervoer, in de ogen van de burenen, omdat zij volgens haar leeftijd niet meer op kinderzegen had mogen hopen en nu toch nog met een zoon was begiftigd. De verdere inhoud van de boodschap van de engelen aan Zacharias was de burenen niet bekend.

De oude wonderen schenen in Israël na lange tijd te zullen terugkeren; na een duistere nacht begon in de kring van deze priesterlijke familie de eerste schemering van een morgenrood weer te lichten, dat bestemd was om het opgaan van de zon aan te kondigen.

59. En het gebeurde dat zij, de burenen en familie die tot bijwoning van de heilige plechtigheid genodigd waren, volgens het voorschrift van de wet op a) de achtste dag kwamen om het kind te besnijden, welke zaak gewoonlijk doorde vader van het huis gebeurde en zij noemden het kindje Zacharias naar de naam van zijn vader (Tob. 1: 9). Volgens oude gewoonte wilden zij door het geven van de naam (Gen. 25: 25 v.) hun deelgenootschap te kennen geven en meenden dat een kind dat als een zoon het geslacht zou voortplanten, niet anders dan naar de vader mocht worden genoemd.

a) Gen. 17: 12. Lev. 12: 3.

59. En het gebeurde dat zij, de burenen en familie die tot bijwoning van de heilige plechtigheid genodigd waren, volgens het voorschrift van de wet op a) de achtste dag kwamen om het kind te besnijden, welke zaak gewoonlijk doorde vader van het huis gebeurde en zij noemden het kindje Zacharias naar de naam van zijn vader (Tob. 1: 9). Volgens oude gewoonte wilden zij door het geven van de naam (Gen. 25: 25 v.) hun deelgenootschap te kennen geven en

meenden dat een kind dat als een zoon het geslacht zou voortplanten, niet anders dan naar de vader mocht worden genoemd.

a) Gen. 17: 12. Lev. 12: 3.

60. En zijn moeder, aan wie Zacharias door schriftelijke mededeling al lang geopenbaard had wat de engel had bevolen (vs. 13), antwoordde en zei: Niet zo; wat u denkt is naar de mening van God niet het juiste, maar hij zal Johannes heten.

De naam Zacharias was een goede naam; hij betekent "De Heere denkt aan ons." Geen naam kwam beter met de omstandigheden overeen, want God had aan het echtpaar gedacht en zijn gebeden gehoord. Toch is Elisabeth, de moeder, niet van die mening. Zij is door haar man al anders onderwezen, die voor haar op een tafeltje had geschreven wat in de tempel plaats had gehad en dat het kind Johannes moest heten. Zacharias is een goede naam, maar de naam Johannes is nog beter. Johannes is zo veel als het Duitse "Gothold" of God is genadig en wil Zijn genegenheid betonen. Die naam heeft God zelf uitgekozen. Wie die naam hoort noemen moet weten dat God genadig wil zijn en de naam moet door het land heengaan als een prediking, dat de tijd van de genade nabij gekomen is, waarin God de misdaad van Zijn volk wil uitdelgen en Zijn erfdeel verkwikken.

61. En zij, dit voor een bijzondere inval van de moeder houdend, waaraan zij te minder gehoor mochten geven omdat er volstrekt geen aanleiding voor de naam te vinden was, zeiden tot haar: Er is niemand in uw familie die met die naamgenoemd wordt; hoe komt u aan zo'n vreemde naam?

Met Johannes moest niet de familie van Zacharias worden voortgeplant, maar iets nieuws beginnen; ook moest Johannes openbaar worden als een man door God gezonden, die zijn gaven en roeping niet uit zijn vaderhuis en uit zijn bloedverwantschap, maar van God had. Toen hem daarom God de naam gaf, vroeg Hij niet of die naam ook onder zijn familie te vinden was, maar Hij koos die juist daarom, omdat hij daarin niet te vinden was. Buitengewoon is het kind, net zo ongewoon moet ook zijn naam zijn. Zo ongewoon is de naam, die overigens onder het volk gebruikelijk genoeg was, dat niemand van de grote mannen en profeten van het Oude Verbond die draagt; hij is bewaard voor Johannes, zodat hij door deze het eerst in ere zou komen en een verheven naam zou worden.

62. En zij, zich beroepend op hem van wie zij dachten dat hij zeker zijn gewicht ten gunste van hun vermeende betere voorslag in de weegschaal zou leggen en hem op dezelfde manier de vraag ter beslissing voorleggend, wenkte zijn vader en vroeg hoe hij wilde dat hij genoemd zou worden, wat toch zeker niet anders kon zijn dan Zacharias.

63. Daarop gaf hij echter niet, zoals men verwacht had, een eenvoudig ja als antwoord, maar hij stelde een andere naam bepaald daarvoor in de plaats. En toen hij een schrijftafeltje geëist had, schreef hij en zei (sprak hij onder het schrijven de woorden zelf uit): Johannes is zijn naam, dat staat vast en duldt geen tegenspraak meer. En zij verwonderden zich allen over die

bepaalde en categorisch genomene beslissing die zij op het tafeltje lazen, omdat zij wel voelden, dat daar achter een uitdrukkelijk bevel van God verborgen moest liggen.

De uitdrukking: "Johannes is zijn naam" heeft iets geheimzinnigs en bevat de roeping tot een hogere beslissing. Dit - en niet zo als de uitleggers meestal menen de overeenstemming tussen vader en moeder die helemaal niets verwonderlijks bevat - brengt de aanwezigen in verwondering; allen herinneren zich daarbij wat aan de geboorte van het kind is voorafgegaan.

64. En meteen toen hij door gehoorzaamheid aan Gods woord tot gehele vervulling van het in vs. 13 gezegde had meegewerkt en daardoor zijn vroeger ongeloof (vs. 18) weer had goed gemaakt, werd zijn mond geopend en zijn tong losgemaakt; en het eerste wat hijsprak was een hem door de Heilige Geest ingegeven lied (vs. 68-79) waarin hij God loofde.

Nu zijn ziel geheel van de boeien van het ongeloof bevrijd is, wordt ook zijn tong losgemaakt van de banden van de stomheid en het bewijs dat hij ook naar de ziel genezen is geeft hij dadelijk daarin, dat zijn eerste woord geen vraag is, maar een loflied.

Evenals het metaal op hetzelfde ogenblik dat een uitgang wordt geopend uit de smeltkroes stroomt, vloeide deze rede, die gedurende de tijd van zijn stilzwijgen in het hart van de priester was gekomen, plechtig van zijn lippen op het ogenblik waarin hem de spraak teruggegeven werd. Hier stelt Lukas er zich tevreden mee om eerst aan het loflied alleen zijn plaats aan te wijzen, om het verhaal niet af te breken. Het loflied zelf plaatst hij aan het slot van het verhaal, omdat dit een waarde had die onafhankelijk was van het ogenblik waarop het werd uitgesproken.

65. En er kwam door de wonderbare gebeurtenissen, die in het huis van Zacharias hadden plaats gehad, angst over allen die rondom hen woonden, ten gevolge van de diepe indruk die Gods eigen, onmiddellijk werk teweeg had gebracht (Hand. 5: 11) en niet alleen te Hebron maar in het hele gebergte van Judea, het landschap waartoe de stad behoorde (vs. 39), werd veel gesproken over al deze dingen.

66. En allen die het hoorden namen het ter harte, omdat zij het tot een onderwerp van nadere overweging maakten en zeiden: Wat zal toch dit kind zijn, waarmee voor en na de geboorte en bij de besnijdenis zoveel buitengewoons heeftplaats gehad? En met reden vroegen zij zo en waren zij ook later bij het opgroeien van het kind bijzonder opmerkzaam op hem, want de hand van de Heere was met hem; de Heilige Geest werkte bijzonder op het hart van de knaap, zodat hij al vroeg een ernstige vrome gezindheid openbaarde (vs. 15, 80).

Aan Johannes gaat de boodschap vooraf dat God grote dingen met hem voor heeft en waar men van zijn naam spreekt, vertelt men alle de gebeurtenissen die plaats hebben gehad. Er komt over allen een heilzame angst die tot bekering leidt en men bedenkt de tijd van de bezoeking die voor de deur is. Men wordt op Johannes opmerkzaam en let op zijn leven, om te vernemen wat God door hem wil doen. Hem is de weg bereid tot de harten van het volk, zodat hij de weg van de Heere zou kunnen bereiden. In deze eerste geschiedenis zien wij

meteen de man van God, die wel nooit zelf een wonder heeft gedaan, maar die door een wonder in de wereld is gekomen en als een wonder voor de ogen van zijn volk heeft gewandeld.

67. En Zacharias, zijn vader, werd, toen hem tong en mond waren losgemaakt, zoals in vs. 64 is meegedeeld, vervuld met (de) Heilige Geest en profeteerde, zeggend:

Voorspellen betekent hier in het algemeen de profetische, door de Geest opgewekte en gedragen openbaringsrede, die het eigenlijke profeteren mee insluit vgl. 1 Kor. 12: 10.

In het loflied van Zacharias merken wij dezelfde gang op, als in de rede van Elisabeth (vs. 42-45). Eerst komt het theocratisch gevoel te voorschijn: Zacharias spreekt zijn dank uit voor het aanbreken van de Messiaanse tijden (vs. 68-75); vervolgens treedt het vaderlijk gevoel in een soort van parenthese te voorschijn; de vader drukt zijn vreugde uit over de werkzaamheid die aan zijn zoon bij dit heerlijk werk is aangewezen (vs. 76 en 77); eindelijk stroomt nog eens de dankzegging voor het komen van de Messias en van het werk van Zijn genade over zijn lippen en vormt het slot van het lied (vs. 78 en 79).

Hij ziet het woord van de profeten tot vervulling komen, hij ziet de redding van alle vijanden die Israël haten dichterbij komen; hij koestert een verwachting - de uitdrukking is zeer onvoldoende, wanneer men ze een half staatkundige noemt, maar zeker verwacht hij van de hartelijke, inwendige vernieuwing een zegen ook voor de uitwendige toestand van het volk. Hij bedenkt dat in een vorm, zoals die toen alleen mogelijk was, toen nog niet de onboetvaardigheid van de grote menigte de zegen van zich had gestoten.

68. Geloofd zij de Heere, de God van Israël (Ps. 41: 14; 106: 48); want Hij heeft na de lange tijd van 400 jaar, waarin geen openbaring plaats had (13: 31"), bezocht en door het teweegbrengen van de Messiaanse zegen op volkomen bevredigende wijze verlossing teweeg gebracht aan Zijn volk, want wat uit de geplante kiem zich zal ontwikkelen is al zo goed als aanwezig.

69. En heeft, omdat Hij die komen zal (MATTHEUS. 11: 3) al in de maagdelijke schoot van Zijn moeder ontvangen is (vs. 42 v.), een hoorn van de zaligheid d. i. een sterke, onoverwinnelijke, zegevierende zaligheid (Ps. 18: 3; 92: 11) voor ons opgericht in het huis van David, Zijn knecht, uit wie toch de moeder is voortgekomen (Hoofdstuk 3: 23-31. Ps. 132: 17).

Zacharias spreekt van zaken die niet meer toekomstig, maar al aanwezig zijn; hij belijdt en verkondigt nu dat de Zoon van David, de hoorn van de zaligheid die alle ellendigen zal beschermen en alle vijanden zal verstoten, in het vlees is gekomen. Drie maanden lang toch was de gezegende moeder in zijn huis geweest; daar heeft hij ook mee aangehoord wat Maria vertelde van het bezoek van de engel Gabriël en van de goddelijke boodschap en dat alles werd hem vast bevestigd door wat hij in de tempel gezien en gehoord had en wat nu zo even was gebeurd.

In zijn woorden wordt zeer bepaald uitgedrukt dat hij Maria als afstammeling van Davids huis zag.

71. Namelijk dat deze een verlossing van onze vijanden zou zijn, van de Romeinen die ons verdrukken en van de hand van al degenen die ons haten, bijv. van deze Herodes.

72. Opdat Hij door deze redding de hun beloofde en ook hartelijk door hen verwachte (Hoofdstuk . 10: 24) barmhartigheid deed aan onze vaders, die zich in de eeuwigheid daarover hebben verheugd (Hebr. 11: 39 v. MATTHEUS. 27: 52 v.) en evenals over de vaders zo ook over de kinderen (vs. 17) gedachtig was aan Zijn heilig verbond, dat Hij met Israël heeft opgericht en daarin eeuwig heil heeft toegezegd.

Het is een barmhartigheid, die ook de andere kant op invloed heeft en de vaders tot zegen is; zij brengt hen tot leven en zaligheid. Daarom werden zij, toen Christus kwam, op wie zij hun hoop hadden gesteld, verheugd (Joh. 8: 56).

73. En a)aan den eed die Hij (Gen. 22: 16-18) Abraham, onze vader, gezworen heeft en waarbij Hij op de allerplechtigste manier (Hebr. 6: 13 vv.) beloofd heeft om ons het geluk te geven.

a) Ps. 105: 9. Jer. 31: 33.

74. a)Dat wij verlost zijn uit de hand van onze vijanden, onder welke heerschappij geen vrij, vrolijk leven in God voor ons mogelijk was en Hem dienen zouden zonder angst.

a)Hebr. 9: 14.

Hier is de vrees voor de vijanden bedoeld, die het Israël vaak onmogelijk maakten om de Heere met vreugde te dienen.

Welke verstoringen hadden de Macedoniërs, vooral Antiochus Epifanes en de Romeinen de Joden in de uitoefening van hun godsdienst veroorzaakt!

75. a) In heiligheid, waarin men zich onbesmet van alle boosheid bewaart en in gerechtigheid voor Hem, wanneer men al wat goed is betracht (Efeze 4: 24), al de dagen van ons leven.

a) 1 Petrus . 1: 15.

Het doel is de volkomen verering van God, de staatkundige bevrijding is alleen het middel daartoe; de volmaakte godsverering heeft uitwendige veiligheid nodig. Snel zal de Messias heersen; dan komt geen Antiochus meer om het heiligdom te ontwijden, geen Pompejus om geweld daartegen te bezigen. Hier is het ideaal van de zaligheid, zoals het in het Oude Testament is geschilderd en zoals ook de zoon van Zacharias, de voorloper, het heeft opgevat, in zijn zuiverheid voorgesteld. Het bestaat in een machtige theocratie, die zich verheft op de grondslag van een nationale bekering. Juist uit dit gezichtspunt kon de Doper zich niet vinden

in de gang van zaken gedurende het leven van Jezus. Ten tijde van de ballingschap zag de priesterlijke profeet Ezechiël (40-48) de volkomen theocratie onder het beeld van een tempel van volmaakte afmetingen. Hier ziet de profetische priester Zacharias hetzelfde ideaal onder het beeld van een voortgaande onafgebroken cultus. Zo maakt de Heilige Geest de vorm van Zijn openbaringen in overeenkomst met de gewone bezigheden van Zijn werktuigen.

76. a) En u mijn kind! - want ook van u heb ik iets groots te zeggen - zult een profeet van de Allerhoogste genoemd worden (MATTHEUS. 11: 9; 21: 46. Joh. 10: 41); want u zult voor het aangezicht van de Heere wandelen om Zijn wegen te bereiden (vs. 17. Jes. 40: 3).

a) Mal. 4: 5.

Eigenlijk moet Johannes in dit loflied als een profeet worden voorgesteld; men verwacht daarom, dat het alleen of voor het grootste gedeelte over Johannes zal handelen; dit is echter in het geheel niet het geval. Ja, zo min is dit het geval dat juist Christus de hoofdzaak, het begin en het einde van de voorspelling is; slechts met een paar woorden wordt Johannes ingeschoven, van wie het dan dadelijk weer tot Christus overgaat.

77. a) Om Zijn volk kennis van de zaligheid te geven, die voornamelijk bestaat in vergeving van hun zonden (Jer. 31: 34).

a) Luk. 3: 3.

De wegbereiding van Johannes zou bestaan in de kennisgeving aan het volk van de Heere dat de zaligheid nu geopenbaard werd in de vergeving van zonde door de Zaligmaker; met andere woorden, dat de bedeling van de wet van Mozes ophield en de bedeling van de genade in de Messias een aanvang nam. Wij, die geloven, weten dat de zaligheid van de mens bestaat in de vergeving van zonde; dat hierop alleen alles aankomt; doch dit weten niet alle mensen. De meesten willen door de wet, of liever door henzelf, of vanzelf zalig worden. De zonde weegt bij hen niet zwaar genoeg om hen ter aarde te werpen voor God en van Hem vergeving ervoor te smeken. Daarom is er zonder kennis van de zonde ook geen kennis van de zaligheid. Alleen onze zonden moeten ons tot Jezus brengen, die enkel gekomen is om onze zonde weg te nemen in Zijn bloed, door er voor te lijden en te sterven. Als wij denken niet zo onrein te zijn dat wij door Jezus gewassen hoeven te worden, dan hebben wij geen deel aan Hem; maar als wij onze schuld voor God zodanig voelen dat de vergeving van de zonde voor ons een schat is, waarvoor wij graag alle andere schatten weggeven, dan ontvangen wij die schat van Christus op hetzelfde ogenblik, waarop wij die biddend van Hem vragen. En hebben wij deze afgebeden vergeving ontvangen dan kunnen wij niet nalaten de zonde te bestrijden en heilig te wandelen zonder nochtans als heiligen, maar enkel als zondaars zalig te willen worden. Nee, ons zondaarschap moet tot verkrijging van de zaligheid ons radicaal, ons volstrekt vereiste blijven. Zeker, om dit in een mens goed te verenigen is almachtige genade nodig. De Bijbel is dan ook het enige boek in de wereld dat ons leert de zaligheid te verkrijgen op geen anderen grond dan dat wij zondaren zijn. Alle andere godsdiensten willen de mensen eerst tot heiligen maken, eer zij hun de zaligheid toekennen; zij zijn de valse godsdiensten. En wij behoeven daarvoor niet naar de verre volken te gaan, want deze hebben nooit enig denkbeeld

gehad van vrije genade; nee, de Christen-volken, die het geweten hebben, hebben het zelfs weer vergeten. Luther wilde ook eerst als een heilige behouden worden. Als een dolle heilige, zo noemt hij zichzelf, zoals hij vroeger was en zeker nooit is de razernij erger dan in de godsdienstige zaken, liep hij door Rome, maar God gaf hem te zien dat hij alleen als een zondaar zalig worden moest en worden kon en toen liep hij niet meer rond als een dolle heilige, maar zat hij als een begenadigd zondaar stil, verstandig en eerbiedig aan de voeten van Jezus. Dat wij ons dan ook niet proberen te ontslaan van het gevoel van ons zondaarschap. Sinds Adams val zijn wij onze eigen rechtvaardigheid kwijt en de enige rechtvaardigheid die verkrijgbaar is, is die van Christus. Geloven wij in Hem, dan bekleedt Hij ons door de Heilige Geest, maar zolang wij op aarde zijn, moeten wij bij dit alles ons zondaarspak blijven dragen en niet doen als die gevangenen die hun gevangenskleren verwisselen om niet herkend te worden en zo te kunnen ontsnappen; nee, wij moeten er ons altijd in blijven tonen voor God, opdat wij juist door Hem erkend worden als de voorwerpen van Zijn genade. In onze zondaarsnaam en in die alleen ligt onze vrijheid van toegang tot Hem, die de goddelozen rechtvaardigt in Hem, die niet gekomen is voor rechtvaardigen.

78. Door de innerlijke bewegingen van de barmhartigheid van onze Gods zal hem deze ten deel worden en wel door die barmhartigheid waarmee uitsluitend en alleen ons bezochtheeft de Opgang uit de hoogte, omdat nu de Messias komt (Mal. 4: 2).

Dit moesten de mensen erkennen, dat in de vergeving van hun zonden, in die afwassing waarvan in Ezechiël. 36: 25 sprake was, de zaligheid tot hen moest komen, dat deze het begin van hun redding was en wel, wat daarmee nauw verbonden is, "Door de innerlijke bewegingen van de barmhartigheid van onze Gods, waarvan deze vergeving van de zonden een uitvloeisel is, evenals ieder ander goed dat zich daaraan aansluit.

Een vleselijk hartstochtelijk patriottisme had zich van het volk en van zijn oversten meester gemaakt en het ideaal van een zuiver staatkundige bevrijding had zich in de plaats van een geestelijke verlossing gesteld. Daarom moest aan de Verlosser een andere door God bevestigde persoonlijkheid voorgaan, die het volk deed weten dat het verderf niet bestond in het onderworpen zijn aan de Romeinen, maar in de goddelijke veroordeling en dat zo de zaligheid niet in een tijdelijke bevrijding, maar in de vergeving van de zonden bestond. Aan het volk weer begrip te geven van de zaligheid, die in de vergeving van zonden bestaat, is dus inderdaad de weg bereiden aan Hem, die deze zaligheid zou brengen.

79. a) Om te verschijnen aan degenen, die gezeten zijn in duisternis van vervreemding van God en de daarmee verbonden geestelijke blindheid en in schaduw des doods, want zo'n duisternis gaat de verdoemenis vooraf, zoals bij een stervende de verduistering van het gezicht een voorspel van de dood is (Jes. 9: 1; 60: 2); om onze voeten te richten op de weg van de vrede, van de verzoening met God, waarvan het volk zo ver is afgedwaald (Jes. 53: 6. 59: 8 v.).

a) Jes. 42: 7. 43: 8. 49: 9.

Het is merkwaardig zoals de laatste Messiaanse voorspelling van het Oude Testament en de allerlaatste voor de geboorte van Jezus Christus met elkaar overeenstemmen.

80. En het kind, waarvan al in vs. 66 werd gezegd dat de hand van de Heere met hem was, groeide op en werd gesterkt in de geest, onder de verzorging en leiding van zijn godvruchtige en vrome ouders. Vooral openbaarde zich dit zijn sterk worden in de Geest door ontwikkeling van de macht van de wil over het vlees en de lichamelijkebegeerten en behoeften. Al in zijn jeugd bereidde hij zich met alle strengheid en onthouding van de wereld tot zijn toekomstige roeping voor en was hij in de woestijnen en de onbewoonde streken bij Hebron, tot den dag van zijn vertoning aan Israël (Hoofdstuk 3: 1 v.) volgens de wil van God, die hem het daarvoor geschikte uur openbaarde.

HOOFDSTUK 2

CHRISTUS' GEBOORTE, BESNIJDENIS, VOORSTELLING EN GESPREK IN DE TEMPEL

V. Vs. 1-20. Terwijl van Johannes de geschiedenis van zijn geboorte slechts kort wordt meegedeeld en zo op de achtergrond treedt bij de uitvoerig medegedeelde gebeurtenissen op de dag van de besnijdenis van het kind, treedt daarentegen bij Jezus de geschiedenis van Zijn geboorte meteen zo sterk op de voorgrond dat daarna de mededeling van de besnijdenis met weinig woorden wordt afgedaan en deze meteen door een veel gewichtiger gebeurtenis, de voorstelling van het kind in de tempel, wordt gevolgd. Wat ons nu hier wordt verteld van de geboorte van het kind Jezus bevat drie delen: 1) de geschiedkundige en geografische omstandigheden waaronder de geboorte plaats heeft (vs. 1-7); 2) het bezingen van deze geboorte door de hemelse legerscharen, nadat vooraf op aarde een kleine en geringe menigte van mensenkinderen met de grote gebeurtenis is bekend gemaakt en tot nader onderzoek daarvan is opgeroepen. (vs. 8-14);

3) hoe de zo begenadigden zich verblijden als zij zien wat gebeurd is en de Heere hen heeft bekend gemaakt en hoe zij het woord verbreiden, dat hen van het kind gezegd werd. (vs. 15-20).

EVANGELIE OP KERSTDAG

In de oude Oosterse kerk werd, zoals in het voorwoord bij MATTHEUS. 2: 1 v. gezegd is, op het Epifaniëfeest, dat op 6 Januari gevierd werd, ook het Kerstfeest gehouden. Daarin lag niet alleen wat de naam, maar ook wat de datum betreft een diepe zin. Feest van de verschijning of openbaring was toch inderdaad ook het Kerstfeest (vgl. Tit. 2: 11; 3: 4 en 1 Tim. 3: 16). Is de eerste mens op de zesde dag van het eerste jaar van de wereld door God geschapen, waarom zou men niet op de gedachte komen ook de geboortedag van de tweede Adam op de zesde dag van ieder nieuw jaar naar rekening te plaatsen, omdat Hij immers onder Romeinse scepter het licht van de wereld heeft gezien? Intussen, evenals van de westerse kerk vooral de dogmatische richting uitging, waardoor de leer van een verderf, dat alle mensen sinds de geboorte aankleeft en van een noodzakelijke bekering en heiligmaking tot bevrijding van dit verderf, ontwikkeld werd en zoals in verband daarmee in de Westerse kerk de kinderdoop zich pas meer algemeen verbreidde, zo ging ook van de Westerse kerk het feest uit dat op de heiliging der menselijke natuur, van haar eerste kiemen af, door de deelneming aan een goddelijk leven betrekking had, het eigenlijk zogenaamde Christusfeest of het heilige Kerstfeest. Als een met algemene deelneming - en wel op 25 Dec. gevierd feest - komt het al voor onder de bisschop Liberius, ongeveer in het midden van de 4de eeuw. Maar hoe, zo vraagt men, kwam de Roomse kerk juist op die datum van de 25ste December? Vaak is de mening verdedigd dat het vieren van het Kerstfeest op die dag te Rome welgevallig was, omdat men daarmee ten doel had een tegenwicht te geven aan een heidens feest dat daar op die dag zeer uitgelaten werd gevierd. De veronderstelling van zo'n doel strijdt echter met de geest van de oude kerk, ook stond voor de Roomse kerk de datum van Christus' geboorte al vast nog voordat men aan het vieren van Zijn geboortedag dacht. Bovendien is het de vraag of in die Romeinse kalender van de vierde eeuw, waarop men bovengenoemde mening grondt, het bijschrift, dat daar bij 25 Dec. gevonden wordt: *Natalis invicti*, juist met *solis* aanvult,

zoals men dat doet en men niet in plaats daarvan Constantini moet lezen, omdat de 25ste December inderdaad voor keizer Constantinus een belangrijke dag voor zijn heersersmacht geweest is. Zonder twijfel moet men voor de bepaling van Christus' geboorte op 25 Dec. teruggaan tot de profetie in Hagg. 2: 11 vv. Daar is tot drie keer toe (vs. 11, 19 en 21) bijzonder gewicht gehecht aan de 24ste dag van de 9e maand. Volgens de nauwe betrekking waarin het profetische woord van het leggen van de grondsteen van de tempels tot het lichaam van Christus als van de geestelijke tempel staat (Joh. 2: 21), lag het voor de kerk voor de hand hier een profetie te vinden van de geboortedag van de Heere, zoals dan ook, zoals boven is opgemerkt, naar alle waarschijnlijkheid het jaar waarin Herodes de Grote de herstelling van de tempel van Zerubbabel begon, het geboortjaar van de maagd Maria is. Men rekende dus voor de geboorte van Christus de nacht van de 24ste op de 25ste van de 9de maand van het Joodse kerkelijke jaar van Kislev) en verkreeg zo ook een betrekking tot het feest van het nieuwe altaar, dat in het jaar 165 voor Christus onder Judas Makkabeüs van 25 Kislev af acht dagen gevierd werd (1 Makk. 4: 52), terwijl de dag van de besnijdenis van Christus op de 8ste dag na de geboorte nog eveneens tot het Kerstfeest behoort. Ook een Joodse traditie zegt dat de Messias in de maand Kislev moet worden geboren en hoewel nu deze maand niet geheel en al met onze December overeenkomt, dan is dat toch geen reden om tegen de gewone rekening verdere bezwaren te maken; integendeel heeft de Oude Oosterse kerk al haar twaalf heilige nachten van 25 Dec. tot 6 Januari gehad en dus eigenlijk op dezelfde manier gerekend.

1. En het gebeurde in die dagen, niet lang nadat Johannes geboren was (Hoofdstuk 1: 57 vv.), nog in het jaar 5 v. Chr. , dat er een gebod uitging van de Romeinse keizer Augustus, onder wiens opperheerschappij toen ook het Joodse land met zijn koning Herodes de Grote stond (MATTHEUS. 2: 1), dat de gehele wereld, al het aan Rome afhankelijke land, beschreven zou worden, opgetekend ten behoeve van een nieuwe regeling van de belastingen.

2. Deze optekening was de eerste die in Palestina door een vreemde macht is gehouden, zodat nu duidelijk de tijd daar was waarvan de voorspelling in Gen. 49: 10 spreekt. De beschrijving gebeurde, wat de werkelijke uitvoering door eigenlijke heffing van belasting aangaat, ongeveer 11 jaar later, namelijk toen Cyrenius over Syrië stadhouder was en het voornaamste land van Palestina, Judea, tot een directe Romeinse provincie was geworden (Hand. 5: 37). Nu was het nog maar alleen om de eerste voorbereidingen te doen, om rangschikking van de personen naar stand en vermogen.

3. En zij gingen allen om beschreven te worden, een ieder naar zijn eigen stad, waartoe hij naar zijn afkomst behoorde. Die eerste beschrijving toch had niet plaats op Romeinse manier naar de wettige woonplaats, maar overeenkomstig de toestanden van het volk volgens de Joodse indeling in stammen en families.

4. En Jozef ging ook van Galilea, het noordelijk landschap van Palestina (MATTHEUS. 4: 25), uit de stad Nazareth, waar hij woonde (Hoofdstuk 1: 26 v.) naar Judea, het zuidelijke landschap, a) tot de stad van David, die Bethlehem genoemd wordt (1 Sam. 16: 1 vv. ; 17: 12. Ruth 4: 18 vv.), omdat hij, zowel voor zijn persoon (MATTHEUS. 1: 1 vv.), als in zijn eigenschap als man van Maria (Hoofdstuk 3: 23 vv.) uit het geslacht van David was.

a) Micha 5: 1. Joh. 7: 42.

5. Om beschreven te worden met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, die hij wel in huis had genomen maar met wie hij nog niet in huwelijksgemeenschap had geleefd (MATTHEUS. 1: 24, 25) en die als nakomeling van David (Hoofdstuk 1: 32, 69) toch ook in de registers moest worden ingeschreven. Zij had dit wel door haar man kunnen laten doen, maar zij, die bevrucht was uit de Heilige Geest (Hoofdstuk . 1: 35. MATTHEUS. 1: 20), trok vrijwillig mee; zij voelde juist omwille van het kind, dat zij onder het hart droeg en dat Jozef niet toebehoorde, zich genoopt de reis mee te maken; want juist dit kind was de drager van alle beloften die aan het huis van David waren geschonken (Hoofdstuk 1: 32 v. Micha 5: 1).

Naar menselijke beschouwing van de zaken is het bevel van de keizer Augustus de reden waarom de moeder van de Heiland naar Bethlehem komt; maar dieper beschouwd is het Maria en de Zoon van haar lichaam, waarom dit bevel, ja deze hele beschrijving gebeurt. De keizer Augustus, die over de halve, of zoals de Romein in zijn trotsheid zei, over de hele toenmalige wereld heerste, is hier zelf slechts het werktuig van een hogeren wil, een staf in de hand van de Heere; hij doet, wat hij moet, terwijl hij denkt zijn eigen gedachten te volvoeren. Zijn hele uitgestrekte rijk moet zich in beweging stellen, van Rome tot Syrië heen moeten zijn dienaars en geweldigen werkzaam zijn, om deze kleine, schijnbaar niets betekende gebeurtenis te dienen; want deze kleine gebeurtenis is de grootste van alle, het doel, volgens hetwelk de geschiedenis van het Romeinse volk, evenals de geschiedenis van alle volken zich beweegt, het middelpunt, waartoe God van het begin af de wegen van de mensheid leidt.

Het was God de Vader daarom te doen, Zijn Zoon, de Koning uit David's huis, dadelijk bij de geboorte met de purperen mantel te bekleden. Het is echter geen purperen mantel die mensenhanden hebben gemaakt; die zou te slecht voor Hem zijn geweest, die mocht keizer Augustus dragen. Het is integendeel een purperen mantel die de Geest van God door de hand van de profeten heeft gemaakt; het zijn de voorspellingen van Christus, die als een kleed zonder naad, uit één stuk, met de gouden draden van de belofte waren doorwerkt. Slechts één kon deze mantel dragen, Jezus uit het huis van David, want alleen in Hem werden de profetieën vervuld; de Romeinse keizer moest zelf de hand er toe lenen om Hem den mantel om te doen.

Het woord "beschrijving" kan volgens de grondtekst betekenen een lijst van de inwoners en hun bezittingen ontworpen en een belasting op grond daarvan ingevoerd. Hier schijnt aan het eerste te moeten gedacht worden, dus aan een kadasteren, aan het in een belastingboek optekenen. Op zo'n onder keizer Augustus bevolen kadastrering van het Romeinse land doelen dan ook werkelijk verscheidene plaatsen bij de wereldse schrijvers. Zo bericht Suetonius dat deze keizer de senaat een statistiek overzicht over het hele rijk heeft overhandigd, hoeveel soldaten overal bij de vaandels stonden, hoeveel geld er in de schatkist was enz. , en Tacitus vertelt, dat na de dood van de keizer een door zijn eigen hand opgesteld geschrift over de toestand van de militaire krachten, van het openbaar vermogen, van de inkomsten enz. , is voorgelezen. Blijkt hieruit al het groot belang van Augustus dat hij in een nauwkeurige en tot in bijzonderheden afdalende statistiek stelde, met ontwijfelbare zekerheid, dan is er geen bijzonder bewijs voor nodig dat hij een kadastrering van het hele rijk op een en dezelfde

bepaalde tijd heeft voorgenomen en dat deze termijn overeenkomt met de tijd van Christus' geboorte. Er schijnt echter een achtereenvolgende opschrijving van de verschillende delen van het rijk door hem te zijn bevolen en die, welke nu op Palestina betrekking had, gebeurde door Gods leiding, juist in die tijd, toen alle tekenen al aanwezig waren dat nu de vervulling van de goddelijke beloften in Israël plaats moest hebben. Niet alleen was de scepter nu van Juda geweken, omdat een vreemde macht over het volk van God en zijn, streng genomen, ook niet meer inlandse vorst gebied voerde, maar ook de bezitter van die macht, de keizer Augustus was, zowel in zijn naam (Augustus betekent "uitbreider" namelijk van het rijk), al wat de omvang van zijn rijksgebied aangaat (van het ene einde van de toen bekende wereld tot het andere) en de aard van zijn regering (tijd van vrede na lange bloedige oorlogen), enigermate een beeld van de Koning die de Joden zou worden geschonken 9: 8). Zien wij op Dan. 2: 33 v. en 44 v. , dan was in de kolossus van het Romeinse wereldrijk, zoals het zich uit het Chaldeeuwse, Perzische en Griekse had ontwikkeld, het grote en verschrikkelijke beeld, dat Nebukadnezar eens in de droom zag, gereed tot de schenkels en voeten beneden en de steen die tegen zijn voeten zich zou wentelen en het zou verbrijzelen, kon nu zonder handen worden afgestoten. Zo zou onze tekst geheel duidelijk zijn en zonder alle moeilijkheden als in vs. 2 slechts stond: "Deze beschrijving was de eerste. " Omdat er echter staat: "Deze eerste beschrijving gebeurde toen Cyrenius over Syrië stadhouder was, ontstaat opeens een grote moeilijkheid, dat Cyrenius (met zijn Latijnse naam Quirinus) pas in het zesde jaar na Christus landvoogd van Syrië geworden is 2: 20) en deze tijd toch onmogelijk door Lukas bedoeld kan zijn, want toen was Herodes de Grote al sinds meer dan 10 jaar niet meer in leven en zelfs zijn opvolger in Judea, Archelaüs, had in dat jaar de troon verloren, zodat diens land bij de provincie Syrië was gevoegd. Onder Cyrenius is zeker een beschrijving gehouden, het is die, welke Lukas in Hand. 5: 37 vermeldt en van welke Josefus (Want. XVIII 1, 2) bericht geeft. Nu heeft men wel aangewezen dat Cyrenius al in de tijd dat Quintilius Varus (dezelfde, die later in het jaar 9 na Christus de zware nederlaag in het Teutoburger woud door Herman de vorst van de Cheruskers leed), stadhouder in Syrië was (van 6-1 v. C.), als buitengewoon gezant van de keizer, met bijzondere volmacht bekleed, in Syrië werkzaam geweest is; daarom heeft men de woorden van de Evangelist zo willen verklaren alsof er mee gezegd was: "Deze eerste beschrijving (van de beide die in het Joodse land plaats hebben gehad), gebeurde, toen Cyrenius (de eerste maal, ongeveer in het jaar 4 voor Christus) over Syrië stadhouder was. " Maar 1) was Cyrenius toen nog geen eigenlijk stadhouder, maar alleen keizerlijk commissaris en 2) zou Lukas, wanneer hij zo de eerste beschrijving onder Cyrenius van de tweede onder dezelfde naam had willen onderscheiden, toch onmogelijk het "voor de eerste maal" kunnen uitlaten. Andere uitleggers, die eveneens van de veronderstelling uitgingen dat de Evangelist met de woorden "deze eerste beschrijving" die van de andere in Hand. 5: 37 als van een tweede wilde onderscheiden, hebben gemeend de volgenden zin zó te moeten verstaan: "en had enige jaren vroeger plaats dan de andere, die werd volbracht in de tijd, toen Cyrenius over Syrië stadhouder was. " Bij de eerste oogopslag schijnt het dan ook mogelijk de woorden van de grondtekst op deze wijze te vertalen (vgl. in Joh. 1: 5: = Hij was eerder dan ik): "Deze beschrijving gebeurde eerder dan dat Cyrenius enz. Bij nauwkeuriger overweging moeten wij echter die opvatting beslist voor vals verklaren en tot de gewone vertaling terugkeren. Het is namelijk de Evangelist in het geheel niet in de gedachte de beschrijving, waarvan hij hier spreekt, als een eerste te stellen tegenover een tweede, waarop hij in de Handelingen wijst; integendeel komen beiden hem voor als een enkele. Nu in het jaar

5 voor Christus begon de voorbereiding, het bevel was er toe gegeven en met de inschrijving op de lijsten werd ook al begonnen. Voleindigd werd zij echter pas later onder het stadhouderschap van Quirinus (vgl. voor de juistheid van zo'n verklaring van het woord "gebeurde," de gelijke onderscheiding tussen voorspelling of voorbereiding en vervulling in Hand. 11: 28). De zin die de Evangelist met zijn opmerking bedoelt met het oog op Hand. 5: 37 : "in de dagen van de beschrijving," is zonder twijfel deze: nu voor de eerste maal werd Gods volk met het heilige land aan een wereldse beschrijving door een vreemde macht onderworpen, om het cijnsbaar te maken en geheel en al in één klasse met de overige volken van de wereld te plaatsen. In het begin van deze tijdruimte (5 voor Christus) was nog wel een zekere uitwendige schijn alsof Gods volk nog zelfstandigheid genoeg had, omdat het zijn eigen vorst had, die niet onder de onmiddellijke onderdanen van het Romeinse volk werd geteld en omdat de beschrijving gebeurde naar het richtsnoer van de eigen volksinrichting. Aan het einde van die periode (6 na Christus) was ook die schijn vervallen; de inlandse vorst Archelaüs was in ballingschap gezonden, het land met Syrië verenigd en de beschrijving die in Joodse vorm was begonnen, was tot een beschrijving in Romeinse vorm geworden. Aan dit einde voelde men ook wat de hele zaak had te betekenen; vandaar de opstand van Juda uit Galilea, waaraan, wat de gedachte betreft, een zeker recht ten grondslag lag, maar het menselijk eigenmachtig doorzetten van de gedachte verkeerde het recht; in groot onrecht. Daarom had de Heere in de hemel zelf meteen in het begin van de tijdruimte Zijn maatregelen getroffen, dat dadelijk bij de eerste stap die de wereldmacht deed om Zijn volk aan zich te brengen en geheel te behandelen als een tot haar behorend lid, Hij in de wereld kwam die de rechtmatige Koning was van dit volk en geroepen om de vervallen tent van David weer op te richten (Amos 9: 11). Had Israël op Gods werk willen letten, dan had het zich niet met de vraag hoeven in te laten: "is het juist de keizer belasting te geven of niet?" maar zijn belasting rustig en zonder tegenspraak gegeven en in vertrouwen op de verdere leiding van de Heere het einde afgewacht. Maar dit is het ergste, dat men zo weinig lust heeft om op Gods hand te letten, die de draden van de geschiedenis, wel heimelijk en onzichtbaar, maar toch nauwkeurig overeenkomstig het woord van de profetie weeft. Men voelt zich zo vaak door Zijn leiding verlaten, terwijl Hij toch werkelijk leidt. Dat is een fout die ook in onze tegenwoordige tijd bijna doorgaans wordt bedreven, zodat men als het donker begint te worden, tast als de blinde en niet goed weet wat men denken en zich voornemen, hopen en vrezen moet, terwijl het woord van de voorspelling toch zo bepaald en nauwkeurig het uur aanwijst, dat het op het uurwerk in Gods huis is. Vanwaar, zo zou misschien het vittend, kortzichtig mensenverstand vragen, zou men toen in het land van Israël weten dat de vervallen tent van David nu weer zou worden opgericht en de beloofde Heiland en Verlosser al op weg was om te verschijnen? Dat men het kon weten, wanneer men maar wilde, dat bewijst ons later het voorbeeld van Simeon en Hanna (vs. 25 vv.); en ook de beschrijving waaraan ook het kind, nadat het nauwelijks de moederschoot had verlaten, onderworpen werd, dient tot een zeer bijzonder middel om op Hem opmerkzaam te maken. De Joodse oversten hadden al lang te voren openbare geslachtsregisters gemaakt. Josefus heeft, zoals hij in zijn levensbeschrijving vertelt, daaraan zijn eigen geslachtsregister ontleend, hier, bij de beschrijving, dienden zij tot controle over de juistheid van de opgaven, die ieder omtrent huis en geslacht, waartoe hij behoorde, voor de overheid deed. Zo werd dan ook op voldoende wijze gezien hoe het met de nakomelingen van het huis en het geslacht van David gesteld was en het is wel aan geen twijfel onderhevig dat nauwelijks iemand zo zuiver bewezen werd uit

David's bloed te zijn, als Jozef en Maria. Wanneer men maar vanwege de uitwendige nederigheid en tijdelijke armoede hun hogere adel niet had willen voorbijzien zou men snel hebben opgemerkt dat het kind, dat uit Maria was geboren, de beloofde Zoon van David was. Bij dit eerste spoor, om in de tijd van de diepste onderworpenheid van het volk van God de pas verschenen Heiland en Verlosser op te merken, kwamen veel bevestigende tekenen en boodschappen (vs. 17 vv. ; 25 vv.), zodat men in helemaal niet in onkunde en twijfel zou hebben hoeven te zijn, wanneer het iemand werkelijk om Gods hulp en het heil van de ziel was te doen geweest. "Wie heeft, die zal gegeven worden, opdat hij overvloedig zal hebben, maar wie niet heeft, van die zal genomen worden ook dat hij heeft, " dit woord zou ook hier bewaarheid worden. Zo stemmen wij met P. Lange overeen, wanneer hij beweert, dat Maria meer nog dan de omstandigheid dat zij in haar toestand niet voor lange tijd zonder Jozef, die haar ter verzorger en beschermer was gegeven, alleen in Nazareth kon blijven, de drang van haar hart tot meereizen naar Bethlehem bewogen heeft. "Haar ziel verlangde naar Bethlehem; deze stad was sinds korte tijd het doel van haar aardse wensen en nu is wellicht het verlangen al in haar tot rijpheid gekomen om voortaan in Bethlehem te wonen (MATTHEUS. 2: 22). " Een nadenkende geest als de hare, zo merkt Oosterzee op, kon zeer goed inzien, dat het edict van de keizer Augustus een middel in de hand van de Voorzienigheid was, om de voorspelling in Micha 5: 1 ten opzichte van de geboorteplaats van de Messias in letterlijke zin te vervullen.

6. En het gebeurde toen zij, na een reis van meer dan 20 mijlen, waarvoor zij meer dan een week nodig hadden, daar waren, in de nacht van 24-25 December van het jaar 5 voor Christus 2: 1"), dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou.

7. En zij, die zonder zonde had ontvangen (Ps. 51: 7) baarde ook zonder de barensweeën, die de vrouw zijn opgelegd (Gen. 3: 16), haar eerstgeboren (MATTHEUS. 1: 25) Zoon en wond Hem met eigen hand in doeken, omdat geen vrouwelijke persoon haar behulpzaam ter zijde stond en legde Hem neer in de kribbe van de stal waarin zij verblijf hielden, omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

Populaire uitleggingen van de kerkgeschiedenis maken in de regel de uitdrukking "herberg" tot een logement op dezelfde manier als bij ons. "In Bethlehem bestond ook zo'n herberg" schrijft Nebe, "maar de plaats was zo overstroomd met gasten, dat het moeilijk was een onderkomen te vinden. Voor geld is echter veel mogelijk en wanneer Jozef veel had kunnen betalen, zou er voor Maria wel een hoekje gevonden zijn; maar juist aan geld ontbrak het. " Dezelfde opvatting schijnt Luther gehad te hebben: "Zij moesten voor ieder ruimen, totdat zij naar een stal werden verwezen, terwijl menig boos mens in het logement bovenaan heeft gezeten; " en Bengel maakt de opmerking: "Ook heden is voor Christus zelden een plaats in herbergen. " Nu zijn eigenlijke herbergen, wier bezitters vreemdelingen voor geld opnemen, aan de hele oudheid vreemd. Men had 18: 22) alleen karavanserais van grotere en kleinere omvang, hoogstens kon aan zo een worden gedacht en de zaak zo worden voorgesteld, als het vaak voorkomt, dat bij een grote samenvloeiing van reizigers, zij, die later komen, nog slechts in de ruimte voor paarden, ezels en muilezels een onderkomen vinden. Intussen wijst het woord in de grondtekst niet op zo'n openbare herberg (pandoceion Hoofdstuk 10: 34), maar op een private herberg (cataluma Hoofdstuk 22: 11) en afgezien daarvan dat openbare

herbergen alleen in woestijnen en onbewoonde plaatsen waren, is zo'n karavanseraï volstrekt geen plaats voor een geboorte, zo'n profane plaats zou Jozef zeker niet hebben opgezocht. Wij zijn daarom genoodzaakt, aan het privaat huis van een gastvriend te denken en dan zou men zich de zaak ongeveer zo kunnen voorstellen, als wij in een leerrede lezen: "Slechts het minste van gastvriendschap werd aan die beiden ten deel, ongeveer zoals men heden op het land aan rondreizende bedelaars een stal of een schuur als bed aanwijst. Zo werd de Koning van de ere vernederd door Zijn knechten, door Zijn broeders op de legerplaatsen van dit leven, dat alleen onder de dieren nog een plaatsje voor Hem over bleef. Hij moest Zich als het ware op de voetbank van alle anderen neerzetten, uit de verblijfplaats van verstandeloze dieren moest de zon van de verduisterde geesten opgaan. Hij vond nauwelijks een plaats om te staan, terwijl Hij als Geneesheer van de hemel in ons midden trad om ons van het verderf van de doods te redden. En zo is het steeds herhaald bij Zijn geestelijke komst in de wereld en in de harten tot op de huidige dag. Bijna drie eeuwen lang vonden Zijn belijders geen andere plaats in de hele beschaafde wereld van de Romeinen en Grieken, dan in ellendige hutten en hollen en vaak genoeg moesten zij in de woestijnen vluchten tot de dieren om veiligheid te vinden tot hun gebeden en lofzangen voor de woede van hun vervolgers. Maar nog sterker en bedroevender moet het ons aangrijpen wanneer wij zien hoe de Heere ook onder ons uit vele huizen, uit vele harten verdrongen wordt, zodat Hij slechts hier en daar nog, slechts na lang vergeefs zoeken en dan nog hoogst gebrekkig, een herberg vindt. Hoe velen wijzen Hem voorbij aan de gesloten deur van hun huiselijk leven, aan de gegrendelde ingang van hun hart en willen Hem in Zijn woord en Geest met Zijn vredegroet niet opnemen! Waar ligt de bijbel in menig huis? Verdrongen op de slechtste plaats, op de benedenste plaats van ijdele boeken of van nietigheden van kleding en huisraad. Waar vindt bij menigeen het gebed zijn plaats, hoewel al de belofte bij de belijdenis van het geloof is afgelegd? Op het bed in de sluimering, als men 's morgens en 's avonds half slaapt en half waakt. Wanneer wordt de naam van de Heere door vele huisvaders beleden? Misschien dan als een brand hun huis in as heeft gelegd en misschien alleen een stal voor hun verblijf over is, of in de bitterste ogenblikken van een ongeluk dat hen getroffen heeft; in zulke smartelijke uren, wanneer ook de stenen zouden kunnen beginnen te schreien. Wat denken velen van hun bekering tot God, van hun wedergeboorte tot het nieuwe leven? Dan willen zij zich eens van harte tot de Heere wenden en de ijdelheid en de dienst van de zonde vaarwel zeggen, dan misschien en, wanneer het overigens niet zou kunnen, dan, als hun leven nog maar als een dof nachtluchtje brandt en in de brekende tabernakel van hun verstorven lichaam flikkert. " Hoe voortreffelijk echter deze voorstellingen op zichzelf zijn, wij kunnen het toch met de daaraan ten grondslag liggende opvatting van het voorgevallene niet eens zijn. Het is toch nauwelijks te geloven dat Jozef van zijne kant bij een vriend zodanige opname zou hebben begeerd, wiens huis hij al met andere gasten zag vervuld en dat de gastheer weer zo weinig zou hebben gelet op de toestand van Maria en haar de stal zou hebben aangewezen, in plaats van elders een onderkomen mogelijk te maken. Wanneer nu naast deze ook nog een andere opvatting wordt voorgedragen, namelijk dat de gastheer, waartoe de heilige familie haar toevlucht nam, een van de arme en geringe mensen was, die niets konden aanbieden dan een hut van die soort waarin de afscheiding tussen stal en huis, tussen de woonplaats voor mensen en voor het vee niet scherp gemaakt was en dat onder zulke omstandigheden voor Maria in haar weeën niets anders overbleef dan om zich in het vertrek in de stal als in een kamer terug te trekken, dan kan ook dit ons niet zo bevredigen, dat wij deze mening als de onvoorwaardelijk juiste zouden kunnen

aanbevelen; want de woorden van de Evangelist zeggen uitdrukkelijk: "Er was voor hen geen plaats in de herberg" en dan moet duidelijk de stal met zijn kribbe als een bijzondere plaats van de herberg worden onderscheiden. Er blijft ons dus niets over dan de uitdrukking "herberg" in collectieve zin te nemen, om alle bijzondere huizen aan te wijzen waarin Jozef volgens de gewone orde van zaken met zijn vrouw een onderkomen had kunnen zoeken. Daar was voor haar in haar bijzondere omstandigheden geen plaats, omdat men niet gereed op gastvrijheid aanspraak maakt, als een ontbinding zo nabij is en bovendien ieder gastheer al door gasten, die hij moest herbergen, was bezocht. Jozef kwam ten gevolge van de manier waarop hij met zijn hoog zwangere vrouw had moeten reizen (Gen. 33: 13 vv.) als achterblijver in Bethlehem. Hij zag daar natuurlijk af van een woning onder mensen; hij voelde dat voor hen daar geen plaats was, waar hij anders wel zijn herberg zou hebben gevonden en waar hem later onder veranderde omstandigheden werkelijk zo een ten deel werd (MATTHEUS. 2: 11). Hij zocht integendeel een plaats zoals hij die voor zijn vrouw nodig had; afgezonderd van het gewoel van de mensen en van de grote menigte te Bethlehem. Zo'n plaats had Gods voorzienigheid al voor hem gereed gemaakt: een spelonk, die gewoonlijk gedurende de wintertijd voor veestall diende, op bijzondere wijze echter in dit jaar leeg stond, terwijl het vee op het open veld daarbuiten weidde en overnachtte. Daarheen ging de heilige familie en zozeer beschouwt de Evangelist deze plaats als de natuurlijke, die haar nu eenmaal toekwam en ook al toegerust was, dus enigermate als een plaats die vanzelf sprak, dat hij haar ons dadelijk in deze voorstelt: "Zij legde Hem neer in de kribbe" en pas daarna een verklaring geeft: "Er was voor hen geen plaats in de herberg. " Wat nu deze plaats zelf betreft, zo moeten wij aan de ene kant opmerken dat in Palestina, dat al van nature een land van spelonken is, zoals weinige andere landen van de aarde, de mens sinds oude tijden het getal van deze grotten nog heeft vermeerderd, of de natuurlijke omvang nog heeft vergroot, zodat men op vele plaatsen nog heden de huizen zo aan de rotsen gebouwd ziet, dat de holen van deze deels voor kamers, deels voor veestallen konden dienen. De kerkelijke traditie heeft dus wel niet misgetast wanneer zij ook de stal, waarin Christus werd geboren, in zo'n spelonk van Bethlehem heeft gezocht, waarbij haar de plaats Jes. 33: 16 misschien voor ogen zweefde. Maar aan de andere kant, terwijl gewoonlijk de kudden zich slechts van Maart tot het begin van November in de vrije lucht ophielden, kan het in het geboortjaar van Christus bijzonder zacht weer geweest zijn. Zeer vaak, zo niet altijd, behoort nog tegenwoordig in Palestina deze tijd tot de liefelijkste van het hele jaar, vooral in de landstreek bij Bethlehem 9: 5). En wie zal loochenen dat de Vader in de hemel, omdat nu Zijn Zoon als een mens op aarde moest worden geboren en daarvoor te minder een plaats was in de herberg, als juist deze geboorte een mysterie blijven moest voor de ogen van het vlees, voor Hem een plaats vrij maakte in de stallen, omdat Hij een weersgesteldheid liet komen die tot het uitdrijven van het vee uitlokte? Misschien was nu die spelonk, waarin Jozef en Maria een onderkomen zochten en vonden, dezelfde waaruit de herders op het veld, waarvan wij later horen, kort te voren hun kudden hadden uitgevoerd. Zonder hun weten en willen werden zij zo de gastheren van de heilige familie en toen zij later tot elkaar zeiden: "Laat ons dan heengaan naar Bethlehem en zien wat er gebeurd is, " dachten zij niet dat de Heere Zijn heilige Christus bij henzelf geborgen had. Op welke plaats de traditie Christus' geboorteplaats heeft bepaald, hebben wij al bij Ruth 1: 22 uitgelegd; wij mogen echter om MATTHEUS. 2: 11 niet op dezelfde plaats het toneel van de aanbidding van de Wijzen uit het Oosten stellen, zoals de traditie doet. Toen later, snel na de geboorte van het kind, Jozef zijn eigen naam en die van zijn vrouw en van haar

pasgeborene op de beschrijvingslijsten liet optekenen, had de argwanende koning Herodes er makkelijk achter kunnen komen dat degene voor wiens verschijning hij vreesde (1 Makk. slotwoord Nr. 11 d.) nu werkelijk gekomen was; hij had slechts een beter begrip van de Schrift en van haar voorspellingen moeten hebben en niet zozeer de armoede en geringheid van het huis en het geslacht van David moeten aanzien. Maar juist deze armoede en nederigheid hield hem de ogen toe, zodat het niet openbaar werd wat in die dagen gebeurd was en zijn onbekendheid met de Schrift (MATTHEUS. 2: 3 vv.) maakte hem helemaal blind voor zaken, wier kennis hem onmiddellijk werd voorgehouden. Zo is het vaak in de geschiedenis van het rijk van God. Hun ongeloof en hun onkunde over geestelijke zaken, hun verachting van God en van Zijn wegen maakt de ogen van Christus' tegenstanders blind en hun handen en voeten lam, zodat zij niet op de juiste tijd kunnen ingrijpen om het werk van de Heere te verhinderen of te vernietigen. Dit komt altijd pas tot hun werkelijke kennis, als het al te laat is.

Over de plaats, door de traditie aangewezen als geboorteplaats van Jezus, schrijft J. Westrik ons: "Wij namen ieder een kaars, die wij aanstaken en daalden af in de grot van de geboorte van Christus. De grot in bijna 40 voet lang, wordende de stal en de kribbe hier aangewezen. De wanden en de bodem zijn belegd met marmer, zij wordt verlicht door Latijnse, Griekse en Armeniaansche lampions, die men herkent aan de verschillende kleuren van licht, want de grot behoort aan alle Christelijke kerkgenootschappen. Een wit marmeren steen, met een zilveren stralenkrans helder verlicht, wijst de plek van Jezus' geboorte aan, dragende ten opschrift: Hic de Virgine Maria Jezus Christus natus est, d. i. : Hier is Jezus Christus uit de maagd Maria geboren. Op enige stappen van die steen is de zogenaamde kribbe van wit marmer. De beelden en bloemen, het marmer en de ornamenten in deze grot waren voor mijn gevoel in schreeuwend contrast met het eenvoudig verhaal van Jezus geboorte in de Evangelien!"

In welke kommervolle omstandigheden ziet zij zich geplaatst! Zij is verstoken van wat haar, was zij slechts in haar eigen woning, zo zeer tot hulp kon zijn; zij is ver ook van bloedverwanten en geliefden, die zo graag zich haar ter dienst zouden stellen. Zij ziet zich omringd door vreemdelingen, die niet de minste kennis dragen van al wat haar ziel vervult en wellicht, als zij er mee bekend geweest waren, voor wat haar heilig was geen eerbied zouden hebben getoond. Maar de God van haar heil is ook in die stad haar nabij. Hij wijkt niet van haar, maar ondersteunt haar met de bemoedigende en vertroostende kracht van Zijn beloften. En de man, die Hij verbood haar te verlaten, blijft trouw aan haar zijde, als was hij haar ter beschermengel gegeven. Ja, nederig en behoeftig mogen de omstandigheden zijn waarin Maria verkeert bij de geboorte van haar Zoon, een kribbe, waarin de beesten normaliter hun voedsel ontvangen, mag de enige rustplaats wezen waarover zij voor haar kind mag beschikken, toch is zij rijk, ja, onuitsprekelijk zalig. Zij, de dienstmaagd van de Heere, wordt de moeder van Zijn eengeboren Zoon, van Hem, in Wie zij door het geloof haar Heiland aanschouwt. Wat armoede voor Maria, zij is rijk in Hem. Wat vreemdelingschap op aarde, haar ziel ademt hemelse vreugde. God heeft Zijn belofte waarheid gemaakt, God is haar nabij geweest in haar bange uren. Zijn naam zij geloofd, Moeders! uw geluk, bij het aanschouwen van uw eersteling was onbeschrijfelijk groot, maar de moedervreugde van deze Maria gaat de uwe zeker nog ver te boven, want wat haar Zoon is, mag zij blij haar Zaligmaker noemen.

Daar wordt Jezus geboren. Jezus de Zoon van God, in menselijk vlees en, een kribbe, met misschien een hand vol stro en een beetje windsels, is al de rijkdom waarmee de aarde Hem ontvangt. Dat mocht waarlijk wel anders! zo roept u, Geliefden! met mij uit. Het kostbaarste moest hier niet te kostbaar en het rijkste niet te rijk zijn geacht. Maar toch zouden er op aarde een paleis en een samenstel van toebereidselen voor de geboorte van een doorluchtig kind gereed te vinden zijn geweest, Hem, de Zoon van God waardig ter woonstede, ter rustplaats? Is er voor Jezus dan rijkdom en grootheid op aarde te vinden, voor Hem, die de hemel van Zijn heerlijkheid verliet en op een zondige aarde kwam leven en strijden en sterven. Moest Zijn geboorte in die geringe omstandigheden niet juist een krachtvol getuigenis heten tegen de vergankelijke grootheid van de aarde, tegen die begeerlijkheid van het vlees en die begeerlijkheid van de ogen en die grootsheid van het leven, die niet uit de Vader zijn, terwijl Hij wel is uit de Vader! Ja, Zijn kribbe moest het al prediken: Mijn koninkrijk is niet van deze wereld! Die kribbe moest al getuigen dat Hij arm geworden was om arme zondaren rijk te maken, niet naar de wereld, maar in hun God! Van die onaanzienlijke omstandigheden waarin Hij geboren wordt, mag ook het gevolg zijn dat Zijn intrede in het leven bijna door niemand wordt opgemerkt, God verlangt ook voor Zijn Zoon de hulde van de groten der aarde niet. Nee, liever bezingen de engelen van God Zijn welbehagen in mensen, geopenbaard in de geboorte van de Vredenvorst. Die troongeesten, zij zijn de verkondigers van wat daar is gebeurd in Bethlehems stal. Nog een kleine tijd en wie God liefhebben en de verlossing van Israël verwachten, omringen de kribbe, waarin Maria's eersteling rust en staren vol heilige eerbied en ootmoedig geloof op Gods mens geworden Zoon.

Tussen de schijn en het wezen van een gebeurtenis was wel nooit het verschil òf aanmerkelijker òf merkwaardiger dan bij die, welke wij opgetekend vinden in het begin van het tweede Hoofdstuk van het Evangelie naar de beschrijving van Lukas. In de eerste zeven verzen schijnt niemand groter dan die keizer Augustus, die een bevel kon uitvaardigen dat de hele wereld beschreven zou worden; niemand geringer dan Hij, als kind in de herberg afgewezen, in een stal ter wereld gebracht, neergelegd in de kribbe. Lees twee regels verder: de hemelen ontsluiten zich, Gods engelen dalen en dat Kind wordt met namen genoemd, die aan aarde en hemel het teken geven tot verblijding, tot lofgezing, tot aanbidding. Waar is nu de troon van Augustus? waar is nu die wereld waaraan hij bevelen gaf? Die troon is verzonken, die wereld is uiteengespat. Maar de wereld oneindig groter dan deze, schaart zich om een troon, oneindig heerlijker dan de zijne en op deze zit in eeuwigheid, op deze zit "altijd vermeerderaar van het Rijk, " - het Kind onder zijn heerschappij geboren en nooit door hem gekend, het Kind in doeken gewonden en neergelegd in de kribbe. Tot op de geboorte van dit Kind is de geschiedenis van de mensheid de geschiedenis geweest van een hier beschaafder, daar barbaarser Heidendom, omtastend naar een God die Zich in Zijn schepping overal liet zien, maar van wie het zich, op wegen van zonde, altijd verder verwijderde, de waarheid veranderende in leugen, de waarheid in ongerechtigheid ten onder houdend; overgegeven in een verkeerde zin. En midden door deze slingert zich dun, maar onverbrekkelijk de gouden draad van de geschiedenis van een geslacht, van een volk, door de God van de hemels op bijzondere wijze onderwezen en verlicht en daarin alleen bevoorrecht dat Hij het Zijn openbaringen heeft toevertrouwd, de geschiedenis van het volk van de aanneming tot kinderen, van de Godverschijningen en de Verbonden, de geschiedenis van het volk van de wetgeving, van de tabernakeldienst en van de beloften. Uit dit volk is het Kind, in doeken

gewikkeld, liggend in de kribbe. Maar de geschiedenis van dit Kind wendt de geschiedenis van dit volk, wendt de geschiedenis van alle volken, maakt van de geschiedenis van de mensheid een nieuw geheel. Wat dit Kind zijn zal, of zij het zullen aannemen of verwerpen, gehoorzaam of ongehoorzaam zijn, daarvan hangt sinds dit ogenblik het lot van alle volken af. Ontwikkeling, beschaving, verlichting, geluk en in hun ongeluk een onuitputtelijke bron van vertroosting; het is voortaan voor hen allen, maar het is niet dan door Hem. Dit Kind is een nieuw beginsel in ieders geschiedenis; het verandert ieders zeden, ieders gezicht, van Zijn geboorte begint de mensheid, de oude eeuwen vergetend, jaren en tijden van een nieuw, een beter leven te hebben. Haar geschiedenis is voortaan geen andere dan die van de uittrekking van Zijn geestelijke heerschappij, waaraan alles dienstbaar is en haar schoonste verwachting - want nu heeft zij schone verwachtingen - is de voltooiing van Zijn geestelijk rijk.

Jezus is Zaligmaker en Hij kan het zijn, want Hij is de Christus, ja zelfs, Hij is de Heere, Hij is onze Jehovah God; onze Verbondsgod, de Almachtige, de Alwetende, de Waarachtige, de Getrouwe. U hebt een God tot Zaligmaker. God is geopenbaard in het vlees, het Woord is vlees geworden. Daarom verblijdt u in zo'n krachtige, algenoegzame, volkomen Zaligmaker. Twijfel nooit aan Zijn macht om te helpen; u zou Hem daarmee krenken. Geen geestelijke nood zo groot of Jezus kan er uit helpen, geen schuld zo zwaar of Jezus kan er u van verlossen. Jezus wil zondaars zalig maken, dat bewijst Zijn komst op aarde en Zijn vrijwillige vernedering; en wat Hij wil, kan Hij ook, want de Almachtige Jezus is ook de Alwetende die al uw noden kent en weet wat u dienstig is in de weg van uw verlossing. Jezus is ook de Getrouwe, die volhardt in Zijn liefde en niet laat varen het werk van Zijn handen. Daarom, o arme, ellendige mens, verblijd u in zo'n kostbaar geschenk, God tot uw Zaligmaker te hebben, waardoor u verlost kunt worden van de eeuwige verdoemenis en van alle banden van de dood, om te worden in Jezus een geredde van de dood, een verlost van alle ellende, een kind van God en een erfgenaam van de eeuwige heerlijkheid, die Christus voor de Zijnen bereid heeft, om die te bezitten als een hemels Kanaän, waaraan wij niets gearbeid hebben, maar enkel uit vrije genade door de ontfermingen van God in onze Heere Jezus Christus. (PLOOS VAN AMSTEL).

8. En er waren herders in diezelfde landstreek, ongeveer 30 minuten ten zuidoosten van de stad, die in het veld waren (Jes. 13: 20) en die de nachtwacht hielden over hun kudde, terwijl zij op verschillende plaatsen op wachtposten stonden. Deze mogen naar de richting van hun hart onder de vromen worden gerekend, die op de vertroosting van Israël wachtten (vs 25).

Zij bevonden zich op dezelfde plaats waar David eens de kudden van zijn vader weidde (1 Sam. 16: 11; 17: 15, 34 vv.) en zij hadden van hem niet alleen de herdersstaf, niet alleen dezelfde weide, maar ook het hart overgenomen. Of zij echter zulke innige, in geestelijk leven zo ver gevorderde zielen geweest zijn als Zacharias en Elisabeth en vooral als die maagdelijke dochter van David, waaraan zo-even het profetische teken van Jesaja vervuld was (MATTHEUS. 1: 20 vv.) is twijfelachtig, ten minste in deze nacht zijn het geen geestelijke zaken, die hun ogen wakend houden, het is niet het verlangen naar de dag des Heeren, niet de Jakobsstrijd om de nieuwe naam, waar eenvoudig alleen de zorg voor de kudde, die aan hun zorg is aanbevolen. De druk van die tijd, van een zo goddelozen tijd, waarin sinds lang geen profeet meer is opgestaan en onder Herodes' heerschappij het hele Israëlietendom te niet

schijnt te gaan, zal ook op hen hebben gedrukt. Wanneer wij ons niet geheel bedriegen, dan zijn zij onder die druk zeer geestelijk arme, hulpbehoevende mensen geworden, die zich nog alleen kunnen vastklemmen aan de belofte dat God iets nieuws wil scheppen, zonder met een enkele gedachte eraan te denken dat de vervulling zo dichtbij zou zijn.

Deze herders waren mensen aan wie grote heren geen mededeling laten doen, wanneer hen een zoon is geboren; des te verblijdender is het dat God Zijn oog op hen vestigt en bij de geboorte van Zijn Zoon eerst denkt aan degenen die in stand Zijn Zoon het naaste zijn en Zijns gelijken.

Het zijn evenwel geen herders zoals ten tijde van Abraham; vorsten wiens vriendschap door de koningen van het lands werd gezocht; het zijn geen herders zoals ten tijde van David, rijke en machtige bezitters van het land; geen groten of aanzienlijken van de aarde; maar al zijn ze dit niet, zij hebben een ander kenmerk, dat van de nederigheid en godsvrucht; in hun hart dragen zij een schat, waarbij al de schatten van de aarde als niets geacht worden; verlangend zien zij uit naar het ogenblik, dat de Heere Zijn beloften vervult en voor Zijn arm en ellendig volk verlossing mocht aanbrengen. En zie, terwijl zij zich daar in Efrata's velden in het nachtelijk uur bezighouden met de bewaking van het vee, aan hun zorg toevertrouwd, daar zendt de grote Herder van de schapen, met voorbijgang van de koningen, groten en machtigen van de aarde, Zijn afgezant tot hen. Een engel van de Heere, een van de menigte van dat hemelse heirleger, dat snel daarop die heerlijke lofzang (vs. 14) zal aanheffen, staat daar bij hen. Het teken van Zijn goddelijke zending heeft hij bij zich, omstraald met een heerlijkheid waarbij de glans van de zon op de helderste middag verdooft en de sterren van de hemel verduisterd worden en de heerlijkheid van de Heere omscheen hem en in die hemelglans erkennen zij de majesteit van God en geen wonder dat zij erg bang werden. Maar niet om hen met vrees en ontzetting te vervullen heeft de Heere Zijn afgezant tot hen gezonden. Nee, het was om hen een blijde boodschap te doen horen, om het Evangelie het eerst aan hen te verkondigen, om hun aan te zeggen dat hun verzuchtingen zijn verhoord, dat aan hun wensen en verlangens is voldaan, dat daar in hun stal Hij het levenslicht heeft aanschouwd, Wiens komst Israël met zo'n hijgend verlangen tegen zag op Wie de vaderen hoopten en in Wie alle volken van de aarde gezegend zouden worden.

9. En zie, een engel van de Heere, waarschijnlijk dezelfde Gabriël van wie in Hoofdstuk 1: 11 sprake was, stond bij hen in hetzelfde uur dat het kind geboren was (vs. 7), plotseling en onverwacht, zonder dat zij hadden kunnen merken, hoe en langs welke weg Hij was gekomen (Hoofdstuk 24: 4. Hand. 12: 7). En de heerlijkheid van de Heere, de hemelse lichtglans, die de engel bij zijn verschijning omgaf, wel niet een uitstraling van zijn eigen heerlijkheid, maar hem meegegeven door zijn Zender (Ps. 104: 2 Ex. 16: 10; 40: 34. Lev. 9: 23. Num. 14: 10. 16: 19. 1 Kon. 8: 11), omscheen hen en zij werden erg bang (Hoofdstuk 1: 12. Gen. 16: 13 Ex. 3: 6; 19: 16. Richt. 13: 2 v. Dan. 8: 17 v. ; 10: 8 vv.), toen zij zich zo opeens in de gemeenschap van de hemelse wereld verplaatst zagen en eraan dachten wat voor mensen en van wat voor zondig geslacht zij waren (Jes. 6: 5).

Een bovennatuurlijk hemels licht. In de uren van Zijn diepste vernedering schemerden er bij Jezus altijd enige kentekenen van Zijn goddelijke hoogheid door. Zo vinden wij hier de

verschijning van de engel, bij de besnijdenis de naam, die de engel Hem gegeven had, bij de doop de verschijning van de duif; bij het lijden de aardbeving.

Sinds door Adam de zonde in de wereld is gekomen, is ook de angst voor God gekomen. Waar een zondig menskind Gods heilige tegenwoordigheid gewaar wordt, daar grijpt siddering en beving zijn ziel aan, want in de helderheid van de Heere ziet hij zijn vlekken duidelijker en wordt zijn verkeerdheid hem meer openbaar.

Nu wil menig een van een oorzaak voor de angst voor God niets weten en acht zich daarboven verheven. Welke misdaad, vraagt hij, heb ik dan begaan, welke zware zonde heb ik dan bedreven, wie heb ik in het ongeluk gebracht, dat ik angstig zou staan en voor enig strafgericht zou vrezen, dat vroeger of later over mij zou kunnen losbarsten? De zonden, waarover de wereld niet veel ophef maakt, zijn onkuisheid, zijn onmatigheid, zijn hoogmoed, zijn eigenzinnigheid, baatzuchtigheid, onverdraagzaamheid, liefdeloosheid, zijn vloeken, liegen, lasteren en zijn onbetamelijke scherts, de eigen begeerten en lusten van zijn hart, die daarom niet te voorschijn treden, omdat daarvoor door de burgerlijke wet een grendel is geschoven, rekent hij niet hoog, de droefheid en angst dat dit alles volgens Gods wet wordt bezocht, ziet hij niet; hij wist niet, welke straf hem zou treffen.

Maar wat is dan het middel, waardoor u zich in deze eigengemaakte gewetensrust tegen allen, wat dit zou kunnen bestrijden, probeert te verdedigen, mensenkinderen? Geen ander dan dit: u probeert God te ontvluchten en vermijdt het door de heerlijkheid van de Heere te worden omschenen. "Er is een boek, dat u, hoewel u er met gehuichelde eerbied van spreekt, toch nooit in de hand neemt, terwijl u in zekere andere boeken zo goed thuis zijt - natuurlijk! uit dat boek spreekt God, uit dit de geest van de wereld en deze zoekt u toch, terwijl u voor God vlucht. In dat boek is een leer die u onder alle vooral gehaat is, deze dat de mens Jezus ook waarachtig God is, geloofd in eeuwigheid, Amen! Waarom haat u die dan zozeer, deze troostvolle leer - natuurlijk! door deze wordt toch de onzichtbare Godheid u opeens dichtbij gebracht en dicht voor ogen gesteld en voor God, dat weten wij immers, schrikt u steeds terug. Huizen zijn er, waarin altijd van God en van Christus wordt gesproken en deze huizen hebben koperen tongen waarmee zij de mensen uitnodigen om zich in hun ruimten te vergaderen; waarom klinken dan die klokken u zo onaangenaam, alsof zij u onheil verkondigden? Vanwaar komt het, dat u zo zelden in een huis van God bent? Het is toch Gods huis; uw antwoord ligt al in de naam. Waarom hebt u sinds jaren dat huis gemeden? Daar wordt het Woord gepredikt, het sacrament bediend, waarbij, al loochent het uw mond, uw hart de tegenwoordigheid van de Heere voelt; en waar de Heere is, daar kunt u niet zijn.

10. En de engel zei tot hen: Vrees niet, alsof een oordeel ten verderve over u komen zou (Hoofdstuk 1: 30). want, ziet ik verkondig u integendeel grote blijdschap, die al de volken, die aan geheel Israël (MATTHEUS. 1: 21; 2: 2) zijn zal, maar u het eerst zult weten en het eerst verkondigen zult (vs. 16, 17).

De engel spreekt tot godvruchtigen, tot gelovigen. Voor hen was de Messias geboren, zeker, maar niet alleen; de blijdschap die hij hun verkondigde, ging alle volken aan. God openbaart Zich wel aan enkelen, maar niet voor enkelen, nee, voor allen. Het ongeloof beschuldigt het

Oude Testament wel van particularisme, of eenzijdigheid en de God van Israël van partijdigheid, maar geen beschuldiging is ongegronde. God openbaart Zich onder alle mensen aan Abraham alleen, maar waarvoor? Om hem zegen voor alle volken aan te kondigen. God openbaarde Zich onder alle volken aan Israël alleen, maar waarvoor? Om de hele aarde met Zijn heerlijkheid te vervullen (Num. 14: 21). God noemt Israël Zijn eerstgeboren zoon, het hoofd van de volken, niet Zijn eengeboren zoon (Efod. 4: 22). En al de wonderen die God met Israël gedaan heeft, moesten dienen om alle volken te doen zeggen wat de eerstelingen uit de Heidenen, de hoer Rachab zei: De Heere, uw God, is een God boven in de hemel en beneden op de aarde (Joz. 2: 11). Daarom zal Rachab opstaan in het gericht met al de Kanaänitische volken van haar tijd en zeggen: "Wat ik deed, hadt u allen moeten doen; u hebt geen verontschuldiging. "

11. Namelijk dat u nu, in deze nacht, de Zaligmaker geboren is 1) die volgens Zijn ambt is Christus en naar Zijn wezen de Heere en wel daar geboren, waar dat overeenkomstig de voorspelling gebeuren zou, te Bethlehem Efratha (Micha 5: 1), in de stad van David (vs. 4) 2).

1) Ons Christenen is het voorrecht geschonken om deze naam in zijn volle betekenis te kennen; althans wij kunnen en behoeven te weten wat hij aanduidt, omdat zijn verklaring ons door het leven, lijden en sterven van de Zoon van God gegeven wordt. Volgens het Evangelie betekent Zaligmaker iemand die behoudt. Maar waarvan? Van de eeuwige dood, de bezoldiging van de zonde, van de macht van de Satan, die de mens tot zonde verleidt en nog steeds hoopt het getal van zijn dienaren te vermeerderen en aan de zaak van de Heere afbreuk te doen.

1) In de grondtekst staat hier een woord, dat een redder, bevrijder betekent; daar kan de redding van verdrukking door uitwendige vijanden, van ziekte, smart en lichamelijke ellende bedoeld zijn (1 Sam. 11: 13. Efod. 14: 13. Richt. 15: 18); ook God wordt zo in het Oude Testament vaak genoemd, wanneer Hij in dit opzicht machtig en wonderbaar heeft geholpen (1 Sam. 14: 39. 2 Sam. 22: 3. Ps. 17: 7). Voornamelijk doelt echter het woord op verlossing van de zonde en van al de ellende die het gevolgd daarvan is en betekent ook de verplaatsing in het genot van het goede dat aan dit kwaad juist tegenovergesteld is, de gemeenschap met God en de eeuwige zaligheid. God wordt daar als de bewerker van die zaligheid Zaligmaker genoemd (Hoofdstuk 1: 47. 1 Tim. 1: 1; 2: 3. Openbaring . 7: 10). Vooral komt echter die titel toe aan Hem, door Wie God de zaligheid teweeg brengt, onze Heere Jezus Christus (Rom. 3: 24. 1 Kor. 1: 30).

2) Ik ben geen prediker, zegt de engel, voor hen die hun troost zoeken in het geld, in de vreugde en weelde van de wereld en verder zonder angst voortleven en er niets van weten of voelen, wat het is te sidderen voor Gods toorn, maar voor u arme herders en uw gelijken predik ik, voor hen, die zonder troost zijn en in hun nood een hulp zoeken, die niemand op aarde met geld en goed vrolijk zou kunnen maken, zodat zij er tevreden mee zouden zijn. Ja, ik ben tot u gezonden om u grote vreugde te verkondigen. De engel wilde graag een prediking geven die indruk maakte; daarom zegt hij niet: ik verkondig u een groot, zeldzaam, wonderbaar werk, of voorval, waarvan zij als arme, geringe mensen niet konden weten of zij er zich over konden verheugen, maar "Ik verkondig en breng u enkel vreugde en niet gewone,

maar grote vreugde, niet van grote rijkdom, macht, vrijheid en rustig of goed leven op aarde, maar van een nieuwe troostvolle geboorte. Dat, zegt hij, zal uw vreugde zijn. Wanneer wij al de vreugde van de wereld hadden, wat zou het dan zijn? Onvoldaanheid! Want als wij het einde van alle vreugde beschouwen, dan is het met een einde verzegeld, namelijk met onvoldaanheid. Dat is het zegel van de wereldse vreugde, zoals Salomo zegt (Spr. 14: 13). Maar deze zal een oneindige, eeuwige, onmetelijke vreugde zijn, die al wat hoog en groot is, al het tijdelijke en vergankelijke overtreft en niet hoger kan genoemd worden dan met het woord "groot".

Hoewel de engel alleen de herders aanspreekt, geeft hij toch te kennen dat het verder reikt wat hij hen als boodschap van de zaligheid aankondigt; zij zullen die niet alleen voor zich houden, maar ook anderen zullen die horen.

12. En dit zal u, wanneer u naar Bethlehem zult gaan om te zien wat er gebeurd is, het teken zijn, waaraan u de pas geboren Heiland uit alle kinderen zult herkennen, in plaats van u aan Zijn nietige en geringe gedaante te ergeren; u zult het kindeken aanschouwen als ieder ander pas ter wereld gekomen kind en zult het vinden in doeken gewonden en daarbij nog geringer gelegen dan ieder ander kind, namelijk liggend in de kribbe.

Het is alsof de engel de menigte van de hemelse legerscharen al ziet naderen, hij spreekt zich daarom kort uit. Evenals het hart van de herders huppelend gaat, zo gaat ook sympathiserend de boodschap van de engel in sprongen. Hij hoeft zijn kerstnachtprediking niet met een vermanend slotwoord te eindigen; de harten van de hoorders zijn ontbrand door de heerlijkheid van de Heere; zij branden van begeerte om den Heiland, de Christus, de Heere te zien. De engel kon hen laten gaan, maar hij is een voorzichtig prediker - een aanstoot, een ergernis is licht gevonden. Nu zegt hij de herders niet maar vooraf, hoe zij het kind zullen vinden, maar hij verheft datgene wat de natuurlijke mens zozeer ergert, tot een teken, waaraan zij de Heere zouden erkennen.

Willen wij niet aannemen, dat de herders in Bethlehem bij alle mogelijke kribben in allen haast hebben rondgehoord of er misschien een kind geboren was (vs. 15 vv.), dan moeten wij wel geloven dat met de woorden: "U zult het kind vinden, in doeken gewonden en liggend in de kribbe, " hun eigen, wel bekende, zeker niet ver verwijderde kribbe werd aangetoond.

Jezus, onze Meester, heeft gewild dat Zijn geboorte, zoals heel Zijn leven en dood, ons tot een voorbeeld zou zijn en dat wij, Zijn leerlingen, zouden inzien, dat niets te gering is voor hen, die een Zaligmaker erkennen, die naar vrije beschikking in een beestenstal het levenslicht zag. Wij hebben zo'n sterke en diepgewortelde neiging om ons zelf altijd geplaatst te achten in omstandigheden die beneden onze verdiensten zijn; wij bezitten zo'n vurige begeerte om ons tot hoger stand en rang te verheffen, dat voor ons een dagelijkse behoefte is, ons door het Evangelie te horen toeroepen: "Uw Meester's eerste rust was een beestenkribbe. Hij heeft onder tollenaars en zondaars geleefd, Hij is op een kruishout gestorven. "

13. En vanaf dat moment was er met de engel a) een menigte van de hemelse legers, niet alleen om voor het kind in de kribbe een wiegelied aan te heffen, maar ook om de zaligheid,

als bestemd voor de hele mensheid en rijk in gevolgen voor alle aardse toestanden en betrekkingen, te verkondigen. Zij zongen en prijsden God bij deze tweede schepping, die nu was begonnen, evenals zij te voren juichten toen Hij de aarde grondvestte (Job 38: 7) en zeiden:

a) Dan. 7: 10. Openbaring . 5: 11.

14. Ere zij God in de hoogste hemelen, bij degenen die in de hemel wonen en mogen aanschouwen wat nu tot vervulling komt (1 Petrus . 1: 12. Efeze 3: 10) a) en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen (Efeze 1: 5, 9).

a)Jes. 57: 19. Efeze 2: 17.

Het eerste lied, door de onzen met een dubbele invoeging vertaald: Ere (zij) God in de hoogste (Hemelen), luidt woordelijk dus: "Ere aan God in de hoogste. " Eer is lof. God wordt geëerd, geloofd, door vermelding van Zijn daden, door betoning van liefde en dienst. Behoudt u de invulling "zij, " dan is de zin: Eer zal worden toegebracht aan God. In de hoogste: terecht is ingevoegd: "hemelen, " dat naar het Hebreeuwse spraakgebruik niet altijd uitgedrukt, maar bij hoogste verstaan wordt. De evenredigheid met het volgende: vrede op aarde, eist dat "in de hoogste hemelen, " betrekkelijk wordt gemaakt, niet op God, die daar is, maar op de bewoners van de Hemel. Deze worden opgewekt om God te eren. Het medelid is: "En vrede op aarde. " Lettend op het oogmerk van Jezus' komen de wereld door de engelen bezongen denken wij niet aan uitwendige vrede, ophouden van oorlog, maar aan hogere, geestelijke vrede, waaruit de eerstgemelde kan voortspruiten. Deze vrede is er wanneer God Zijnerzijds de zonden vergeeft, zondaren opneemt in Zijn Vadergunst; en wanneer zondaars die de genade van God omhelzen en zich als kinderen aan God overgeven en toevertrouwen. Aarde is de woonplaats van de mensen. Op aarde zal dan zijn in het algemeen "onder de mensen. " Maar wat nu hier in te voegen? Als in het eerste lid: "Zij" dan is de zin: laten zondaars de genade van God, waarvoor de hemelingen Hem moeten eren, erkennen, aannemen, genieten. Het derde lid is reden gevend. Verbinden wij dan de beide voorgaande leden door: "want" of "immers" dan zullen wij hier moeten invoegen: "is. " Waarom worden de bewoners van de hemel aangespoord om God te eren en die van de aarde om de vrede van God voor zich aan te nemen? Omdat welbehagen (te weten "van God" als vanzelf spreekt) is in mensen. Welbehagen is onverdiende gunst, door God beloond zonder dat de voorwerpen van die gunst er aanspraak op hebben. God wil een God van vrede voor zondaars zijn. Zijn welbehagen is in mensen. Even onbepaald als het vroegere "op aarde. " De opwekking om Gods genade te erkennen komt tot al de mensen, evenals die om God te eren, tot al de hemelingen. De grote zaak, de stof van Gods lof in de hemel, het bewijs ook dat er welbehagen van God in mensen is, was de geboorte van Jezus door wiens vrede geestelijke vrede voor de aarde verkregen zou worden. Wij geven van de lofzang van de engelen deze omschrijving: De Zaligmaker is geboren, die voor de zondaren vrede is! Vrije gunst is aan mensen verheerlijkt! Laten de hemelingen God loven. Laten de bewoners van de aarde die Zaligmaker aannemen en vrede genieten. "

Op een goede prediking moet een vrolijk gezang volgen. Evenals nu de prediking een goddelijke prediking is, dan is dit ook een schoon, nieuw, goddelijk gezang daarop, zoals men het te voren nooit in de wereld gehoord heeft. Het is een gezang van drie afdelingen; drie zaken worden genoemd, eer, vrede, welbehagen; het geeft de eer aan God, de vrede aan de aarde, en het welbehagen of een goede wil aan de mensen. Dit vrolijk, troostvol gezang is wel kort; maar men voelt wel dat het op aarde niet is geworden noch gemaakt, maar van de hemel is neergekomen; want in de wereld keert men helaas! dit gezang om en vindt men het lied van de duivel, waarin men God in de hoogte vervloekt en lastert, omdat men zo leeft dat geen mens een vrolijk gelaat kan hebben of zijn voedsel in vrede kan eten. Dat is dan eigenlijk "eer de duivel in de hel, onvrede op de aarde en de mensen een bevreesd hart. "

Tot zolang heeft het hemelkoor gezwegen, opdat de herders zouden horen wat er gebeurd was; zij willen de engelenvorst eerst laten uitspreken; zodra echter deze geëindigd heeft met kribbe, kind en windsels, laten zij zich niet meer terughouden, het moet er uit waarvan zij vol zijn. En nu zijn het drie bazuinklanken die zij in die stille nacht laten klinken. De eerste gaat God de Vader in de hemel aan, die Zijn eer en heerlijkheid heeft bekend gemaakt, omdat Hij Zijnen Zoon gaf; de tweede geldt de Zoon op aarde, die vrede maakt tussen God en de mens en de wereld met God verzoent; de derde geldt God, de Heilige Geest, die de mensen in Christus voor God aangenaam maakt doordat Hij hen de verdiensten van Christus toeëigent en ze in Zijn gerechtigheid kleedt.

De twee laatste leden van het lofgezag geven de grond voor het eerste aan, waarom God te prijzen is; want Hij zond de Zoon om vrede aan de aarde te geven en gaf haar Zijn Geest opdat de mensen Hem welgevallig zouden worden.

De hemelse legerscharen zijn gewoon God te loven en Hem de eer te geven; maar nu is voor hen een nieuwe diepte van de rijkdom van hun God ontsloten doordat Zijn ontferming, Zijn hoogste ontferming door de zonde is ontlokt en in Christus openbaar is geworden. Zo'n aandrang om God te loven hadden zij nog nooit te voren ondervonden. Men voelt het, men hoort het, zij willen Gode de eer geven, zo goed als zij kunnen; het is hen al te indrukwekkend, al te groot, dat God mens geworden is en in het vlees de herstelling van het gevallen schepsel wil volbrengen. Van de hemel keren de engelen zich met hun gedachten af naar de aarde: vrede in de harten van de mensen, vrede bij de mensen onderling! Zij vertrouwen het van de Heiland, de Vredevorst (Jes. 9: 6) die zij al kennen, dat Hij de aarde zal veranderen in een plaats van vrede, zoals de hemel is. Wie nu door het geloof in Jezus Christus de vrede heeft gevonden, die alle verstand te boven gaat, die begrijpt zulke woorden. Zo vaak een zondaar zich bekeert en de vrede vindt die Christus gemaakt heeft door het bloed van Zijn kruis (Kol. 1: 20), zo vaak wordt het woord van de engelen vervuld en is het vreugde voor hen (Luk. 15: 7). Maar heerlijker dan in deze tijd van de strijd van de kerk zal dat woord vervuld worden wanneer de rijken van deze wereld God en Zijn Gezalfde zullen worden en wanneer op de nieuwe aarde een tabernakel van God bij de mensen zal zijn (Openbaring . 21: 3), dan zal er vrede op aarde zijn (Ps. 133: 1). De reden waarom er nu vrede op aarde is bevatten de laatste woorden van het loflied. De engelen verheugen zich dat wij mensen in Christus een voorwerp van het goddelijk welgevallen zijn geworden. Nog had geen mens een vinger verroerd om een goed werk te doen, toch zingen zij al dat God welbehagen in de

mensen heeft, omdat Zijn Zoon mens geworden is en het werk van de verzoening is begonnen.

De geboorte van deze Koning staat in verband met de aard van Zijn heerschappij. Wie zijn de onderdanen van het Godsrijk? Armen van geest, die Hij rijk maakt, verbrokenen van hart, die Hij geneest, hongerigen, die Hij verzadigen wil. Het Kerstevangelie wordt het eerst aan geringe herders verkondigd. Al bij de eerste verschijning van het licht voor allen is op de behoefte van enkelen gerekend. Wel deelt de gewijde geschiedenis niets van het verlangen van de herders naar de Messias, of van de heilige stemming van hun gemoed bij de verschijning van de engelen mee, maar het eerste blijkt voldoende uit de haast waarmee zij meteen naar Bethlehem snellen en het andere mogen wij veilig veronderstellen; oren die slechts voor de lokstemmen van de zonde waren ontsloten waren onvatbaar om de tonen van een hogere wereld te vernemen. Daarom komt niet tot trotse schriftgeleerden maar tot hen, eenvoudigen en geringen, de blijmare: "U is de Christus geboren. " Vernederends was hierin voor de Heere niet het minste; immers de grondwet van Zijn rijk, Zijn verschijning predikt het ons, was nederigheid en zelfverloochening. Hij zelf kwam niet om gediend te worden, maar om te dienen en was meer dan Hij scheen, terwijl de wereld die Hij zal overwinnen, meer schijnt dan zij is. En het doel van Zijn komst, vereniging tussen hemel en aarde, hoe treffend wordt het ons afgespiegeld door de vreugde van de hemelingen. Hij verschijnt om de hemel op de aarde te brengen en de aarde met de hemel te verzoenen. Daarom reiken de engelen als het ware aan de zondige mensheid de hand, omdat Hij geboren is, die ons gevallen geslacht weer tot Engelen reinheid en Engelen zaligheid opvoeren zal. Zoals het licht in de nacht van Bethlehem verschijnt, zo wordt Hij zelf een licht in de nacht, die onkunde, zonde en dood op aarde deed dalen! Wat een heerlijke overeenstemming dan tussen het begin, de voortgang en het besluit van Zijn leven! Wacht een kruis Hem aan het einde van de baan, een kribbe is Hem al bij het begin bereid. Omringen later vissers en tollenaars Zijn stappen, eenvoudige herders zijn Zijn eerste vereerders. Mist Hij later wat vossen en vogels bezitten, een plaats om het moede hoofd op neer te leggen, al bij Zijn vleeswording wordt Hem een rustige slaapplek ontzegd. Onbekend is Hij bij de wereld in de eerste nacht, maar ook versmaad door haar dienaren al de volgende dagen en nachten van Zijn levens. En daarentegen - engelen te Bethlehem, maar ook engelen in Jozefs hof; vreugde bij zijn komst, maar ook blijdschap van het geloof bij Zijn hemelvaart in de harten van de Zijnen; stille verborgen grootheid aan het begin, zowel als aan het einde van Zijn verschijning op aarde. Voorwaar, als overeenstemming het hoogste kenmerk van de waarheid is, hier wordt het buiten twijfel gevonden.

EVANGELIE OP DE TWEEDE KERSTDAG

Het Evangelie is gemakkelijk uit het vorige te vernemen, want het wijst een voorbeeld aan en een voortzetting van de leer die in het vorige Evangelie is gegeven, hoe de herders gezegd en gevonden hebben, zoals hen door de engel gezegd was. Daarom houdt het Evangelie in wat de gevolgen en vruchten zijn van het woord van God en wat de tekenen zijn waaraan men ziet of Gods woord in ons indrong en gewerkt heeft.

Achter de gave van de Christus, die ieder gelovig hart tot lof en dank opwekt, staat de Christenplicht, die wij allen door deze Gave moeten volbrengen.

15. En het gebeurde toen de engelen, na hun dienst te hebben verricht, van hen weggevaren waren naar de hemel en met hen ook de heerlijkheid van de Heere verdwenen was (vs. 9), dat de mensen (deze woorden staan ook in de beste handschriften), de herders, tot elkaar zeiden (want al had de engel geen bepaald bevel gegeven, zij hadden zijn wenk in vs. 12 zeer goed begrepen): Laat ons dan ook van hier heengaan, evenals de engelen zijn weggegaan en door het veld naar Bethlehem gaan en laat ons de vervulling van het woord zien, dat er gebeurd is, dat de Heere ons heeft verkondigd door Zijn engelen, opdat wij de grote vreugde mogen genieten het heil van de Heere te aanschouwen.

Thabor-uren gaan snel voorbij, de hemel blijft niet altijd open, al heeft zich die ook eens geopend; in onze hand ligt het echter alleen of zulke zilverstukken een zegen werken.

In de geboorte van de Heere, in de verkondiging: "Er is heden de Zaligmaker geboren", in de heerlijkheid van de Heere, die de herders omscheen, in de menigte van de hemelse legerscharen en hun lofgezing, in al deze gebeurtenissen heeft God met de mensen gehandeld; nu de engelen weer ten hemel varen, moeten de mensen handelen.

De herders komen hier enigmata voor als vertegenwoordigers van het hele menselijk geslacht.

Zij dachten niet, zoals zoveel geestelijke misgeboorten onder de Christenen heden denken en zeker toen ook gedacht hebben: die hemelse glans en het engelenwoord is zeker slechts zinsbedrog of een nachtelijk luchtverschijnsel; waarom zouden wij naar Bethlehem gaan; wij zouden ten slotte om onze lichtgelovigheid maar worden uitgelachen.

Laat ons zien wat er gebeurd is, zo zeggen zij met vol vertrouwen en niet "of het gebeurd is" vol twijfel.

De bijvoeging "wat de Heere ons heeft aangekondigd" wijst de goede grond van hun geloof aan. De gewone mens neemt, helaas! het woord aan, niet omdat hij het woord en aan het woord gelooft, maar omdat hij de verkondiger van het woord geloofwaardig acht; hij let op de persoon niet, de persoon mag teniet gaan, van het geloof afvallen, hij gelooft als de Samaritanen (Joh. 4: 42). Dit geloof hebben de herders, zij blijven niet hangen aan de engelen, deze zijn zij vergeten; zij houden zich vast aan het woord dat zij gebracht hebben.

Ieder waar Christelijk leven is een gaan naar Bethlehem.

Niemand mag denken dat hij dit niet nodig heeft! Men kan niet met Christus door het leven gaan wanneer men niet altijd opnieuw tot Hem gaat, men kan niet onafgebroken de krachten van de toekomstige wereld in Christus smaken wanneer men niet onophoudelijk en met steeds vernieuwende ijver zich tot Hem wendt. De stromen van levend water, die in het eeuwige

leven ontspringen, ontvangt men niet wanneer men niet steeds opnieuw tot de bron gaat en vlijtig daaruit put.

Op het geloof volgt de aanschouwing. Die de Messias verwachten zien Hem. Al de gelovigen uit de voorgeslachten hebben Hem gezien (Joh. 8: 56). Al de gelovigen uit de nageslachten zullen Hem zien (Hebr. 9: 28).

16. En zij kwamen met haast, want daar in Bethlehem lag een magneet in de kribbe, deze trok hen bij iedere stap die zij Hem nader kwamen des te sterker aan en zoals een van hen de anderen te voren met woorden had aangevuurd, zo vuurden zij allen nu elkaar door daden aan - een edele wedijver, een kostelijke wedloop naar het kleinood van het geloof. En zij vonden, niet pas na lang zoeken en vragen, maar door Gods leiding (MATTHEUS. 2: 9 vv.) dadelijk op de juiste plaats (Rom. 10: 6 vv.) Maria en Jozef en het kind, liggend in de kribbe. In dat kind vonden zij hun Heiland - Hij werd hen gegeven omdat zij Hem aannamen, zoals Hij Zich hun aanbood.

Lukas is hier weer een echte schilder; hij stelt ons het toneel in zijn bijzondere delen voor ogen. Maria, de moeder van het Kind, viel de herders het eerst in het oog; vervolgens werd Jozef door hen opgemerkt en eindelijk, toen zij dichterbij waren gekomen, zagen zij het Kind in de kribbe liggen. Nu laat hij echter dadelijk het voorhangsel vallen. Vs. 19 wijst er wel op dat een wederkerige mededeling aan de kribbe van de Heere plaats vond, het spreken was echter bijzaak, hoofdzaak was het zien. De ogen van de herders rustten met welgevallen op het Kind en verslonden het als het ware met de begerige blikken van het geloof.

Hiëronymus, van wiens tent in de nabijheid van de geboorteplaats van Jezus wij bij Ruth 1: 22 hebben vertelt, schrijft kort vóór zijn einde: zo vaak ik deze plaats aanschouw heeft mijn hart een zoet gesprek met het Kind Jezus. Ik zeg: "Och, Heere Jezus, wat heeft Gij, wat ligt Gij daar hard omwille van mijn zaligheid: hoe zal ik het U ooit vergelden? Dan is het mij alsof het Kind antwoordt: "Ik begeer niets, lieve Hiëronymus, dan dat u zingt: "Ere zij God in de hoogte. " Laat het u behagen dat Ik nog minder wordt aan de Olijfberg en aan het heilige kruis. " Ik spreek verder: "Lieve Jezus! ik moet U iets geven; ik wil U al mijn geld geven. " Het Kindje antwoordt: "Was niet hemel en aarde de mijn? Ik heb het niet nodig; geef het aan de armen, dat zal Ik aannemen alsof het Mijzelf was gegeven. " Ik zeg verder: "Lieve Jezus, ik wil het graag doen, maar ik moet U ook iets voor Uw persoon geven of ik moet van verdriet sterven. " Het Kindje antwoordt: "Lieve Hiëronymus, omdat u zo mild bent wil Ik u zeggen, wat u Mij moet geven: geef Mij uw zonden, uw kwaad geweten en uw verdoemenis. " Ik zeg: "Wat wilt Gij daarmee doen?" Het Kind Jezus zegt: "Ik wil die op Mijn schouder nemen; dat zal Mijn heerschappij en heerlijkheid zijn, zoals Jesaja. (9: 6; 53: 4 vv.) in vorige tijden heeft gesproken, dat Ik uw zonde wil dragen en wegdragen. " Toen begon ik bitter te wenen en zei: "Kindje, lief Kindje! Gij hebt mij het hart bewogen. Ik dacht dat Gij iets goeds wilde hebben en Gij wilt alles hebben wat kwaad bij mij is. Neem weg wat het mijne is, geef mij wat het Uwe is, dan ben ik van zonden vrij en zeker van het eeuwige leven. " "Op onze aarde kwam Gods eeuwige Zoon" dat was het thema van de eerste Kerstdag: "Nu heft Hij ons omhoog tot Gods troon" dat is de prediking van deze feestdag (vgl. Hand. 6: 8-7: 59). De hele levensloop van Christus met al zijn stations moet in ons op geestelijke wijze worden

afgebeeld van de kribbe tot de troon: Kribbe, kruis, kroon, dat zijn de drie levensstations zowel voor de Meester als voor de discipel - de kribbe in het hart, het kruis in de wereld, de kroon in de hemel.

De herders zagen het Kind Jezus aan met verlichte ogen, verlicht door de openbaring hun door de engel gegeven en door de herinnering van de profetieën, die nu in haar kracht hen voor de geest kwamen. Voor ons beschadwt om zo te spreken, Golgotha Bethlehem, maar voor hen lag Bethlehem en Bethlehem alleen in volle hemelse luister. O wie zou niet naast hen hebben willen staan om met dezelfde aandoenlijke blijdschap als zij dat Kindeke aan te staren, wiens namen, zoals wij zagen, door de profeet Jesaja werden uitgeroepen als te zijn "wonderlijk, raad, sterke God, Vader van de eeuwigheid, Vredenvorst", op wiens schouder de heerschappij is. Zij zagen de sterke God geopenbaard in het machteloze schepseltje, dat er op de aarde is, in een pas geboren kindje en is het denkbeeld dat de almachtige God Zich in dat uiterste punt van menselijke zwakheid openbaren kan en openbaart niet boven alle gedachten groot? God kan Zich niet groter maken dan Hij is, want Hij is de oneindige, de onbegrensde grootheid, maar Hij kan Zich kleiner maken, klein als een zuigelingetje, zonder op te houden God te zijn. Zeker was dit ondenkbaar zonder de Drieëenheid van het Goddelijk wezen, maar de waarachtige God is ook geen ander dan de Drieëenige God. Wij zien het hier en overal. De Schrift is zo waar, dat haar onwaarheid een onmogelijkheid is. Heerlijkheid op heerlijkheid verenigt zich hier. De eerste mens uit de aarde wordt geschapen als een volwassene, de tweede mens uit de hemel wordt geboren uit de mens als een kindje. Het is niet tegen de natuur, maar het is een andere hogere lijn, die door de natuur wordt heengeleid. Zeker is de allereerste naam van dat kindje terecht wonderlijk. U weet, het wonder is de regalia, het koninklijke recht van God. Als de opperste macht is het Zijn lust om het onmogelijke te volbrengen door alle mogelijke onmogelijkheden heen en als de hoogste Wijsheid is het Zijn welbehagen om door de grootste tegenstellingen, die - boven het verstand van alle verstandigen gaan, Zijn raad te volbrengen. Daarom wordt al van dit Kind gezegd dat de heerschappij op Zijn schouder is. Zeker, dat zag de Roomse kerk van de Middeleeuwen zeer goed, dat Christus al op de schoot van Zijn moeder de Verlosser is.

Wat doet ge, ontzette herdersknapen? Hoe gloeit u 't voorhoofd! hoe het hart! Wat staat ge ontzet, bedeesd, verward? Vliegt henen, vliegt, verlaat uw schapen, Gij, zelve schapen van Zijn kooi, En zonder Hem des veldwolfs prooi!

Ziet Hem van windelen omvangen, In 't kribje op 't halmenstroogebed! Hem, die u van den helwolf redt, Aan maagdelijken boezem hangen, En strekken 't kinderarmpje uit, Dat hemelen en aard omsluit?

Ja gaat, knielt neer, en brengt uwe offers In dezen schaamlen beestenstal! Erkent den Meester van 't Heelal. Haast, biedt Hem 't Oost in elpen koffers En myrrhe en goud en wierookgraan Als God, en vorst, en stervling aan.

Maar neen, doet meer! Aanbidt en huldigt In d'eenvoud van 't opregt gemoed, Dit offerlam, wiens Godlijk bloed Geheel eens werelds schuld ontschuldigt, Op dood en afgrond triomfeert, En vloed in zegening verkeert.

O Wichtje, hoop en troost der vad'ren, Hersteller, Heiland, Borg en Zoen: Gij, die voor zondaars komt voldoen, O geef ons, aan die krib te nad'ren! Doch ja, Gij roept ons, trekt en leidt Tot de eeuwige barmhartigheid.

Geef ons, met 's hemels keurelingen In 't hemelzalig Efrata Der volheid van Gods heilgena Uit reine boezems lof te zingen! Ja roepen we U, o Davids spruit, In Cherubijnen-lied'ren uit!

Ja, eer zij God in 's hemels zalen; Ja boven 's hemels ethervloed! En vrede, vrede van 't gemoed, In 's aardrijks nederige dalen; Met welbehagen, gunst en troost, Voor 't God herwonnen menschenkroost!

17. En toen zij het Kind met Jozef en Maria gezien hadden maakten zij, als de eerste Evangelieboden, alom onder de inwoners van Bethlehem en de daar aanwezige vreemden het woord bekend dat hen van dit kind gezegd was. Niet alleen de uitdrukking van de engel heel het volk gaf hun daartoe aanleiding, ook hun eigen hart dwong hen tot dit zendingswerk (MATTHEUS. 12: 34. Hand. 4: 20). Zij verkondigden dan, dat deze de Christus was, de Heere, de langverwachte Heiland van Israël (vs. 11) en hoe de hele menigte van het hemelse koor een lofzang had aangeheven (vs. 12).

Zoals de herders de eersten waren die Christus vonden, zo zijn zij ook de eersten die Hem verkondigen. Nog vóórdat Hij zelf predikt heeft Zijn geboorte het gedaan. Hij heeft Apostelen gevonden nog vóórdat Hij ze zocht. Van het ogenblik dat Christus begint op aarde te leven begint ook Zijn rijk op aarde te bestaan.

Wanneer u het kunt dulden dat iemand in uw huis komt die geen Heiland heeft, zonder hem te zeggen waar Hij te vinden is, dan hebt u zelf Hem nog niet gevonden.

Ook bij de aanschouwing is het geloof in het woord van God volstrekt nodig, zolang wij op aarde zijn. Als de herders het woord niet geloofd hadden, dat van dit Kind gezegd was, wat zou hun het aanschouwen van dat Kind gebaat hebben? Aan dat Kindeke was niets te zien dan door het geloof; dat en dat alleen zag in dat Kind de Zaligmaker, de Christus, de Heere. Ook later aanschouwden duizenden de Heere in al de heerlijkheid van Zijn wonderen, maar bij zeer weinigen was de aanschouwing met geloof gepaard en daarom werd Hij slechts door enkelen aanbeden en door de menigte van het volk tot de kruisdood opgeëist.

18. Die het hoorden waren nu zeker een betrekkelijk klein gezelschap van de gezamenlijke inwoners en hun gasten; dezen behoorden tot de geringe en nederige mensen, terwijl de groten en voornamen geen kennis van de zaak namen en het voor een volkspraatje hielden. En allen die het hoorden verwonderden zich over wat hun gezegd werd door de herders, zonder dat het daarom toch bij die allen verdere gevolgen had.

Het zal wel bij de meesten een verwondering geweest zijn die niet lang heeft geduurd. Een tijd lang werd er veel over gesproken, dat er een kindje te Bethlehem was geboren, terwijl de engelen in de lucht hadden gepredikt (en waarheen de wijzen uit het Oosten waren gekomen ter aanbidding); maar voordat 2, 3 of 4 jaren verlopen waren, was ieder het vergeten en na 30

jaren, toen de Heere optrad, wist niemand er meer van. De ervaring toch is dat het grootste gedeelte van de mensen zo ellendig en verdorven is, dat, hetzij God ons goed of kwaad doet, hetzij Hij ons kastijdt of genade bewijst, men het even snel vergeten is als het voorbij is. Zo'n vergetende en onopmerkzame zaak is een mensenhart.

Verwondering, snel geboren, pleegt van korte levensduur te zijn.

Toch zullen er ook wel enige zielen zijn geweest die het niet bij verwondering alleen lieten blijven, maar ook heengingen om te zien wat er gebeurd was en die nu ook werkelijk kerstvreugde deelachtig werden; zeker heeft men wel snel de heilige familie uit de stal overgebracht naar de herberg van een gewoon huis. (MATTHEUS. 2: 11).

Wij moeten nimmer ophouden de grote wonderwerken van onze Gods te bewonderen. Het zou geen gemakkelijke taak zijn om de grens te bepalen tussen heilige bewondering en ware aanbidding; immers wanneer de ziel overstelpt is door de majesteit van Gods heerlijkheid, ook al stort zij zich niet uit in gezangen, of zelfs al laat zij haar stem niet met gebogen hoofd in ootmoedige smekingen horen, dan aanbidt zij toch in stilte. Onze vlees geworden God moet worden aangebeden als "Wonderlijk. " Dat God Zijn gevallen schepsel, de mens, zou aanschouwen en in plaats van hem weg te vagen met de bezem van het verderf, zelf zou ondernemen om de Verlosser van de mensen te worden en de prijs voor zijn rantsoen te betalen, is inderdaad wonderlijk! maar voor elke gelovige is de verlossing het meest wonderlijk waar hij haar beschouwt in betrekking tot zichzelf. Het is voorwaar een wonderwerk van genade, dat Jezus' tronen en heerschappijen daar boven zou laten om smadelijk voor u te lijden. Laat uw ziel in bewondering zich verliezen, want de bewondering is langs deze weg een zeer vruchtbare aandoening. Heilige bewondering zal u voeren tot erkentelijke dienst en hartelijke dankbaarheid. Zij zal godvruchtige waakzaamheid in u doen ontstaan en u zult ook opgewekt worden tot een levendige hope.

Ook toen Jezus de werken van Zijn Vader deed, verwonderden zich velen over Hem, maar de bewondering, ja zelfs die bewondering, is nog ver van het geloven. De bewondering is een menselijke aandoening, die opgewekt wordt door dingen die voortreffelijk zijn en ook boven ons begrip gaan, maar het geloof is een kracht van God, die de zondaar tot Jezus brengt om niet meer van Hem weg te gaan.

19. Maar anders dan een ogenblikkelijk verwonderen was het bij Maria. Zij bewaarde deze woorden alle tezamen, want ook de herders hadden natuurlijk eveneens hun ervaringen meegedeeld en overlegde die in haar hart, terwijl zij daardoor diep was getroffen. Zij voegde die bij hetgeen haar zelf door de engel was gezegd (Hoofdstuk 1: 26 vv.) en wat Elisabeth (Hoofdstuk 1: 41 vv.) en Jozef (MATTHEUS. 1: 21) haar hadden verkondigd. Daaruit weefde zij een fijn weefsel van godzalige en diepe gedachten, waarin alles op het schoonst overeenstemde en liefelijke bloemen van de hemel zich aan het oog voordeden.

Zowel hier als in Hoofdst. 1: 29; 2: 51 komt Maria voor als in rijke mate met het onvergankelijk sieraad getooid dat een Apostel van de Heere (1 Petrus . 3: 4) als het hoogste

van de vrouwen noemt. Verstand, hart en geheugen treden hier verenigd in de dienst van het geloof.

De gedachten en gebeurtenissen van het Evangelie zijn zo groot en zo diep en zo rijk, dat eens mensengeest ze niet opeens kan vatten, noch er zich meester van maken kan; zij moeten verwerkt worden; zij zijn als een aan vele kanten geslepen diamant, die aan iedere kant weer in een ander licht schittert, of als een bloem in de pot die steeds weer nieuwe takken schiet en nieuwe bloesems draagt; of naar een woord van Luther, als een boom met vele takken, waaraan men bij elk zoeken weer nieuwe vruchten vindt. Dan komt het er op aan deze dingen in het hart te overleggen; dan moet leven en ervaring, dan moet vreugde en leed daarbij komen, opdat men deze woorden daaraan proeft en beproeft, begrijpt en verstaat; er behoort een mensenleven toe om deze waarheden steeds dieper te bedenken, te voelen, te beleven en door te strijden.

Met wiens mond zou Lukas ons de geschiedenissen van Jezus' jeugd vertellen? Wie was menselijk orgaan, waardoor de Heilige Geest voor Zijn kerk die heilige geschiedenissen bewaarde en meedeelde? Door wie kon Hij het beter dan door haar, waarvan Hij zelf tot twee keer toe (vs. 19 en 51) heeft gezegd dat zij die bewaard heeft? Uit haar getrouw, heilig geheugen, uit haar waarachtige mond komt ons zeker het zalig bericht dat de Geest van de Heere met hemelse kracht op onze ziel laat werken; en wanneer ik de eerste hoofdstukken van Lukas lees dan is het mij alsof ik met de heilige apostelen en evangelisten, ja met de hele kerk, aan Maria's voeten zat en de liefelijkste van alle geschiedenissen vernam.

Daar was een oefening bij deze gezegende onder de vrouwen van drie vermogens van haar ziel: haar geheugen, zij bewaarde al deze dingen; - haar genegenheid, zij bewaarde ze in haar hart; - haar verstand, zij overlegde ze; zodat geheugen, genegenheid en verstand geoefend werden in de dingen die zij had gehoord. Geliefden! gedenkt wat u gehoord hebt over de Heere Jezus en wat Hij voor u deed; maakt uw hart tot de gouden mannakruik om de herinnering te bewaren aan het hemels brood, waarmee u in vroegere dagen wordt gevoed. Laat uw geheugen alles bewaren aangaande Christus, wat u altijd hebt gevoeld of gekend of geweten en dat dan uw genegenheid van het hart Hem blijft aankleven in de eeuwigheid. Bemint de persoon van de Heere! Brengt de albasten fles van uw hart, al is die gebroken en laat al de kostbare zalf van uw liefde over Zijn doorboorde voeten worden uitgestort. Laat uw verstand worden geoefend aangaande Jezus Christus. Denkt na over wat u leest; blijf niet bij de oppervlakte staan; daal neer in de diepten. Weest niet als de zwaluw die de beek aanraakt met haar vleugels, maar als de vis die duikt onder de diepste golf. Blijf bij uw Heer; laat Hem voor u niet zijn als een vreemdeling, die enkel inkeert om te vernachten, maar dringt bij Hem aan, zeggende: "Blijf bij ons, want de dag is gedaald. " Hou Hem vast; laat Hem niet los. Het woord "overleggen" betekent wegen. Maak de weegschalen van het oordeel gereed. Maar o, waar zijn de weegschalen die de Heere Christus kunnen wegen? "Hij werpt de eilanden heen als dun stof. " - "Wie zal Hem opnemen? Hij weegt de bergen in een waag. " In welke schalen zult u Hem wegen? Het zij zo! als uw verstand niet kan omvatten, laat uw genegenheden aanvatten; en als uw geest de Heere Jezus niet kan aangrijpen met een greep van het verstand, laat het Hem omhelzen met de armen van de liefde.

20. En de herders keerden, nadat zij voor zichzelf de Heiland hadden gevonden en ook voor anderen de wegwijzers tot Hem waren geworden, weer tot hun kudde die zij te voren (vs. 15) in Gods bescherming haddenaanbevolen. Zij begaven zich nu weer tot hun werk en verheerlijkten en prezen God over alles wat zij eerst uit de mond van de engel gehoord (vs. 10-12) en vervolgens ook in de stal te Bethlehem (vs. 16) gezien hadden. Daar hadden zij eveneens gevonden zoals tot hen gesproken was, namelijk een Kind in doeken gewonden en liggend in een kribbe, van wiens kracht zij al iets hadden ervaren in hun harten, zodat zij met vreugde konden erkennen: Ja Hij is Christus, de Heere.

Hij is voor hen niet meer alleen in de kribbe; Hij heeft al een plaats gevonden in hun ziel; zij zien Hem niet meer met uitwendige ogen aan, de engel van de Heere heeft hen geleerd het Kind in het licht van de goddelijke belofte te beschouwen. Zij staan niet meer gescheiden van Hem, zij zijn al inwendig in een betrekking tot Hem getreden, de herders tot de goede Herder, zij, die op de vertroosting van Israël hoopten tot Hem, die persoonlijk deze Troost was.

Uw hart, o mens, uw duister, onrein hart, met zijn boze gedachten en lage lusten, zie, dat is de stal, waarin Christus nog vandaag moet worden geboren. Uw hart, uw arm, leeg hart, dat moet de kribbe zijn, die nog vandaag Hem opneemt, waarin Hij wil wonen en groeien. De geboorte van Christus in Bethlehem vóór 1800 jaren helpt u niets en de feestdagen brengen u geen nuttigheid aan, wanneer u niet in u het nieuwe, goddelijke leven laat planten.

In alles zijn de herders trouwe navolgers en leerlingen van de engelen; eerst predikte een engel, daarna hoorde en prees de menigte van de hemelse legerscharen God, de Heere - de herders hebben eerst gepredikt en nu komt het loven en prijzen van God.

Zij zijn wel tevreden, al zijn zij niet rijker geworden, niet gestegen in eer, al hebben zij geen beter handwerk gekregen, of beter voedsel en drank. Zij hebben rok en staf als te voren, zij blijven schaapherders als vroeger; veranderen niets in de uitwendige wandel; want Christus is niet gekomen om de schepping te veranderen voor die dag wanneer de ziel volkomen en geheel veranderd zal zijn; dat is de ware verandering waarom Christus is gekomen, dat een mens inwendig in zijn hart anders wordt, zodat het hart een nieuw licht is en een zegel (namelijk het geloof, door de Heilige Geest ontstoken) en een geheel ander en nieuw verstand, wil, lust en liefde verkrijgt volgens Gods woord, zodat, waar de mens vroeger naar geld en goed jaagde, hij nu, nadat hij tot kennis van Christus gekomen is, niet alleen geld en goed, maar ook lichaam en leven zou overgeven, voordat hij Christus en Zijn woord zou laten varen.

Terecht vermoedt men dat deze herders al vóór de aanvang van Jezus' openbaar leven gestorven zullen zijn, zonder twijfel met de herinnering van deze nacht voor hun geest en met een stemming als die van de grijze Simeon in het hart. Hun namen, op aarde onbekend, zijn in de hemel opgeschreven en hun ervaring is het beste bewijs voor de waarheid, MATTHEUS. 5: 3 : Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.

Wat doet een Christen met de boodschap van de Kerstnacht die hem is verkondigd? 1) hij wendt die aan tot zegen voor andere mensen; 2) Hij bewaart en overlegt die in zijn eigen hart en
3) houdt zich daaraan vast, als een vaste troost en een zalige hoop.

Wat was het onderwerp van hun lof? Zij verheerlijkten God over alles wat zij gehoord hadden - over het goede bericht van grote blijdschap, dat hen een Zaligmaker geboren was. Laat ons ook hun voorbeeld volgen, laat ook ons een lied van dankzegging aanheffen, omdat wij gehoord hebben van Jezus en Zijn heil. Zij verheerlijkten God over wat zij gezien hadden. Dat is de zoetste muziek, wat wij hebben ondervonden, wat wij van binnen hebben gevoeld, wat wij tot het onze hebben gemaakt, een goede rede gedicht aangaande de Koning. Het is niet genoeg van Jezus te horen, een goed gehoor zou misschien de harp kunnen stemmen, maar de vingers van het levend geloof moeten daaraan de tonen ontlokken. Als u Jezus hebt gezien, met het van God gegeven gezicht van het geloof, laat dan geen spinnewebben aan uw harpkoorden kleven, maar doe luid tot roem van de vrije genade uw harp en uw tiensnarig instrument opwaken.

VI. vs. 21-40 (zie ook). Als het Kind acht dagen oud is, wordt het aan de besnijdenis onderworpen (Gal. 4: 4 v.) en daarvan de naam Jezus gegeven, volgens het bevel van de engel. Veertig dagen na Zijn geboorte, als volgens de wet de tijd van Maria's reiniging voorbij is, dragen de ouders het naar de tempel, om het de Heere als Eerstgeborene te heiligen en er mee te doen gelijk over de lossing was geboden. Als daarna de Zoon van God voor de eerste maal in het huis van Zijn Vaders komt (Mal. 3: 1), gebeurt het dat een godvruchtig grijsaard, Simeon genoemd, aan wie de Heere de inwendige openbaring had gegeven dat hij het begin van het Nieuwe Verbond zou beleven en de Christus van de Heere met zijn ogen zou zien, nu vol van de Geest in de tempel treedt. Als hij het Kind ziet erkent hij het met een profetisch oog, hij neemt het op de armen en openbaart wie het is en wat het doorstrijden moet. Ook een profetes Anna treedt nader en spreekt van het Kind tot al degenen die Hem waarlijk en in de Geest verwachtten.

EVANGELIE OP NIEUWJAARSFEEST

Omdat de eigenlijke feestdagen van de kerk steeds een gebeurtenis ter zaligheid tot voorwerp hebben, die daarin is vertegenwoordigd en vereeuwigd, kan het begin van het burgerlijk jaar geen aanspraak maken op kerkelijke viering; bovendien heeft de kerk haar eigen jaartelling, die van de burgerlijke geheel afgescheiden blijft, zodat het laatste kan veranderd worden zonder dat het eerste daardoor verandering ondergaat. Toen de idee van het kerkelijk jaar nog niet geheel was ontwikkeld, de kalender in de kerk nog niet gereed was, kon deze nog te minder het begin van het jaar tot een bijzonder feest willen verheffen, omdat het door heidense brooddronkenheid op een voor het Christelijk gevoel aanstotelijke wijze was onderscheiden. Maar juist dit dwong de kerk daarvan minstens kennis te nemen, waaruit eindelijk toch een kerkelijke nieuwjaarsviering ontstond. De predikers riepen hun gemeenten naar het huis van God, om ze te waarschuwen tegenover het heidens gejoel Christelijke boetedoeningen te plaatsen; processies als boetedoeningen heeft nog de synode van Tours in het jaar 567 bevolen. In een tweede periode die wij in de geschiedenis van het feest kunnen

onderscheiden verdwijnt niet alleen het bijzonder karakter van anti-heidense boete, maar ook bijna ieder letten op het begin van het jaar. De dag wordt als de dag van de gedachtenis aan Jezus' besnijdenis beschouwd en daaraan een des te meer positief-kerkelijk karakter toegekend, omdat sinds de algemene aanneming van het Kerstfeest op 25 Dec. de nieuwjaarsdag zonder eigen verdienste tot de octaaf van het Kerstfeest was geworden. Vooral werd sinds die tijd over de besnijdenis gehandeld, terwijl de toepassing van de naam Jezus, die de perikoop tevens tot stichting aanbiedt, minder menigvuldig is.

Een korter Evangelie dan wat voor ons ligt, is er in het hele jaar niet en toch is het niet minder rijk dan ieder ander, want het komt ons tegemoet met de grootste schat in hemel en op aarde, omdat het ons begroet met de dierbare naam van Jezus en de nieuwjaarsdag is voor kerkelijke mensen daarom zo kostbaar en belangrijk omdat die een naamdag van onze Heere Jezus Christus is. Beginnen wij het jaar en zetten wij het voort in deze hoog heilige naam, dan kan en zal ons de goddelijke zegen om het gelukkig ten einde te brengen niet ontbreken.

21. En toen a)acht dagen vervuld waren, op de achtste dag na de geboorte, in de vorige afdeling verteld, toen de in de wet bepaalde tijd vervuld was (Gen. 17: 12. Lev. 12: 3) dat men het kind besnijden zou, werd bij die gelegenheid (Hoofdstuk 1: 59 vv.) Zijn naam genoemd Jezus, die genoemd was door de engel, eer Hij in het lichaam van Maria ontvangen was (Hoofdstuk 1: 31).

a) Joh. 7: 22. MATTHEUS. 1: 21.

In deze dagen tussen geboorte en besnijdenis was zonder twijfel het Kind Christus het middelpunt van alle gedachten en gesprekken in Bethlehem. Maria en Jozef, de herders en allen die door hen van het wonderbare Kind hadden vernomen, kwamen en gingen en zagen in Zijn kribbe de liefelijke zuigeling, wiens intrede in de wereld op zo'n buitengewone manier was verheerlijkt; zij konden zich niet moede zien aan die ongeëvenaarde aanblik en hielden niet op te loven en te prijzen. Deze acht dagen waren eigenlijk een beeld van de hele tijd die tot op de huidige dag van het begin van de wereld is voorbijgegaan. In dit lange geschiedkundige en vóór-geschiedkundige verleden was Christus, de eeuwige Zoon van God, het middelpunt van de goddelijke raadsbesluiten en van de menselijke leidingen en godsdienst geweest. Vragen wij wie was middel- en hoofdpunt, zon en vreugde van alle gelovigen in de dagen van de wet en van de belofte, dan is er maar één antwoord op alle bladen van dit heilig boek: "Hij! Hij!"

De Joodse besnijdenis moest niet langer blijven dan de wet d. i. tot op Christus, die aan de wet een einde heeft gemaakt; want de Schrift houdt deze orde, dat na zes dagen de Sabbat is en de dag, die op Sabbat volgt, is de achtste, waarop een nieuwe week begint. - De besnijdenis moet gebeuren op de achtste dag; dat betekent dat wij niet rein worden voor de opstanding op de achtste dag 40: 47). Dan zullen ellende, zonde en pijn, dood en hel van ons worden verwijderd; want zeven dagen betekenen deze vergankelijke tijd tot de jongste dag, omdat die zelfde tijd met de weken of zeven dagen, die in Gen. 1 () beschreven zijn, wordt afgemeten. Intussen is er geen ophouden van de besnijdenis; wij moeten met iedere dag steeds reiner en reiner worden.

In zeker opzicht heeft de besnijdenis voor het Kind Jezus niet die betekenis die deze voor iedere andere zoon van Abraham had. Zijn lichaam in vlekkeloze heiligheid geboren had geen symbool van aflegging van de zondige Adam nodig en ook zonder besnijding zou Hij zonder twijfel in het oog van de hemels de God gewijde en geheiligde in een volstrekt enige zin van het woord geweest zijn. Maar aan de Koning kon en mocht het teken niet ontbreken, dat Hij naar vlees en bloed tot het oude volk van de verkiezing behoorde en wanneer de Zoon van God verschijnt in de gedaante van het zondige vlees, dan moet Hij ook het zinnebeeld van de reiniging van de zonde ontvangen, opdat Hij de broeders in alles gelijk zou zijn, uitgenomen in de zonde zelf. Ook hier geldt de grote, door de Heiland zelf vóór Zijn doop door Johannes op de voorgrond geplaatste stelling MATTHEUS. 3: 15 Het getuigt van een diep inzicht van de moeder van onze Heere in de werkelijkheid en in de natuur van Zijn menswording, dat zij er in het geheel niet aan denkt, Hem of zichzelf aan de plichten van de achtste of van de veertigste dag te onttrekken. .

In de besnijdenis wordt de pasgeborene onder de wet geplaatst; wie zich laat besnijden verbindt zich de gehele wet te houden. Omdat de Heere besneden wordt neemt Hij die verplichting op zich. Ook andere Israëlitische knaapjes namen die bij hun besnijdenis op zich, maar slechts als een schuld, die van de ene op de andere bij erfenis overgaat, maar zonder dat er hoop, of ook maar mogelijkheid is die te kunnen nakomen; bij deze zuigeling daarentegen, die nu ter besnijdenis wordt gebracht, is het anders. Hij kan de verplichting op Zich nemen, Hij kan de hele wet houden. Daarvoor staat ons Zijn heilige ontvangenis en geboorte en de wonderbare vereniging van de goddelijke en menselijke natuur in Hem borg. Van dit knaapje mag alles worden verwacht, wat anders geen mens zou kunnen; en Hij wil de verplichting op Zich nemen, anders zou Hij niet mens zijn geworden, niet de Zoon van een moeder uit Israël, als zodanig Hij besneden moest worden. Hij moet het ook, anders zouden engelen de besnijdenis van Zijn heilig lichaam hebben afgehouden.

De Evangelist legt echter geen gewicht op de besnijdenis in onze tekst, de hele zin is zo gevormd dat integendeel de naamgeving zoals die door God was aangegeven, het eigenlijk hoofdpunt uitmaakt.

Het gewichtigste feit van de achtste dag blijft nog altijd de naamgeving. Welke naam heeft ooit meer beloofd en de opgewekte verwachting minder bedrogen dan deze? vgl. Hand. 4: 2.

Het juiste begin van het nieuwe jaar: 1) niet in onze eigen naam, 2) ook niet alleen in Gods naam, 3) maar in de naam van de Heere Jezus.

Jezus moet de leuze zijn als een nieuwe tijdkring is aangebroken; Jezus naam moet alleen tot banier dienen voor degenen die in Zijn verbond staan en op Zijn weg wandelen.

Wat na de besnijding betreft, u weet, dat veel volken de gewoonte hadden en nog hebben om merktekenen op hun lichaam te tatoueren, ten einde zich nationaal te onderscheiden. In de besnijding gebeurt hetzelfde, maar met edeler beginsel, tot hoger doel en op Goddelijk bevel. Door de besnijding liet God Zijn genadeverbond graveren in het vlees van de kinderen van het Verbond. Maar u weet dat God nooit alleen een uitwendig teken geeft, maar dat Zijn

uitwendig teken altijd iets innerlijks betekent. Zo betekende de uitwendige besnijding dat de inwendige besnijding van het hart vereist werd, om niet alleen uiterlijk, maar innerlijk en in de waarheid een kind van het Verbond te zijn. Op de besnijding van het vlees van het kind moest dus noodzakelijk de besnijding van de harten bij de volwassene volgen, zou de verbondsbetrekking niet alleen een uitwendige, vleselijke en daarmee vergankelijke betrekking zijn en blijven. De besnijding was dus niet anders dan een beeld van de bekering en zo'n eigenaardig beeld, dat wij ons niet genoeg over de wijsheid van God ook in dit opzicht kunnen verwonderen. Immers de zonde, dat brandmerk van onze geboorte, wordt zoals in elke instelling van de Schrift, bijzonder in de besnijding blootgelegd. Er is aan onze oorspronkelijke, menselijke natuur iets toegevoegd, dat er op een pijnlijke bloedstortende manier weer van moet worden afgesneden. Deze pijnlijke bloedstortende manier van de wegneming van de zonde wijst rechtstreeks op de kruisiging van Christus (Kol. 2: 10-15), daarom is de besnijding van het Kind Jezus de kiem van de kruisiging van Christus. Het Kind Jezus besneden, is zoveel als Christus gekruist in het klein, zeker staat Zijn bloedstorting in de besnijding tegen die aan het kruis als een druppel tot de stroom, nochtans als het klein begin tot het groot einde. En zo werd dan Jezus op de achtste dag van Zijn geboorte afgezonderd tot de dood van het kruis. Immers het was de eerste dag van Zijn nieuw leven.

EVANGELIE OP DE DAG VAN DE VOORSTELLING VAN CHRISTUS, OF VAN DE REINIGING VAN MARIA

Toen kort na elkaar veel ongelukken plaats hadden gehad (in Mysië had een aardbeving de helft van de stad Pompejopolis verwoest, het had bloed geregend en een pest was uitgebroken) voerde keizer Justianus in het jaar 542 in de Oosterse kerk een feest in dat "het feest van de ontmoeting" heette. Dit moest de wens uitdrukken, dat evenals de Heiland toen Simeon, zo ook nu de ongelukkigen zegenend mocht ontmoeten. Als kerkelijk feest is de dag een gevolg van de ingevoerde kerstnachtviering; want de 2de Februari, waarop hij valt, is juist de veertigste dag na de 25ste December en bij het toenemen van de verering van Maria lag het voor de hand om de herinnering aan haar Levitische reiniging als het slot van de kerstfeesten te beschouwen. Eigenlijk is het dus een feest van Maria (Maria's reiniging). Omdat in het Evangelie Simeon de held van die dag is, heet het ook Simeonsfeest en omdat het voorgestelde Kind een licht tot verlichting van de heidenen wordt genoemd werden en worden op deze dag ook de tot kerkelijk gebruik bestemde waskaarsen gewijd, die dan aangestoken en in processie worden rondgedragen, van waar de naam "lichtmis" komt.

In het pausdom heeft men dit feest genoemd "onze lieve vrouwe lichtmis" omdat men op deze dag de waskaarsen gewijd, aangestoken en in een processie gedragen heeft. Dat heeft de paus Sergius ontleend aan de Romeinen. Evenals de Heidenen in die nacht zijn rondgegaan met fakkels en lichten en Proserpina gezocht hebben, zo moeten de Christenen ter ere van onze lieve vrouw ieder jaar op deze dag met gewijde, brandende kaarsen in processie gaan. Dat moeten wij aan de paus overlaten en wie daartoe lust heeft, wij echter houden deze dag als een feest van onze Heere Jezus Christus, die Zich op deze dag vertoond heeft toen Hij in de tempel te Jeruzalem is gedragen en de Heere voorgesteld.

22. En toen de dagen van haar reiniging, namelijk van Maria, vervuld waren naar de wet van Mozes, door het voorbijgaan van $7 + 33 = 40$ dagen (Lev. 12: 2-4) brachten zij Hem, om aan de wet ten opzichte van de eerstgeborenen te voldoen, te Jeruzalem, dat ongeveer 2 uren ten noorden van Bethlehem lag, zodat zij Hem daar in de tempel van de Heere voorstelden, als Hem toebehorende (Num. 3: 13), en zodat zij in de tempel het losgeld van 5 sikkels aan de priesters voor Hem betaalden (Num. 18: 15 v.).

23. (Zoals geschreven is in de wet van de Heere (Ex. 13: 2; 34: 19); Al wat mannelijk is, zowel onder de mensen als bij het vee, dat de moeder opent, zal de Heere heilig genoemd worden).

24. En zodat zij voor haar eigen nu geëindigde reiniging offerande gaven naar de eis in Lev. 12: 6-8 en wel op de wijze van de armen, die geen schaap ten brandoffer konden geven, maar daarvoor een duif gaven, zodat zij nu met het zondoffer tezamen twee duiven moesten brengen, naar wat in de wet van de Heere op de zo-even genoemde plaats in vs. 8 gezegd is, een paar tortelduiven of twee jonge duiven.

Uit Lev. 12: 4 blijkt duidelijk dat de dagen van de reiniging, waarvan het einde besproken wordt, de te voren bepaalde $7 + 33 = 40$ dagen zijn. Pas nu was aan Jezus' ouders de toegang tot het heiligdom toegestaan en hun voornaamste bezigheid is nu niet zozeer het brengen van het reinigingsoffer (dit komt slechts daarnaast in vs. 24 in beschouwing) als de voorstelling van het Kind, waarop de Evangelist dan ook het meeste gewicht legt: "Van de dienst aan de aardse tabernakel werd Jezus naar de vorm van de wet losgekocht om de grotere volmaakte tabernakel te bouwen. (Hebr. 9: 11).

25. En zie, lezer! om u hier voor te bereiden op de ontmoeting in vs. 27 vv. , er was een mens in Jeruzalem, op wiens verdere omstandigheden het niet verder aankomt, wiens naam was Simeon en deze mens was rechtvaardig (Hoofdstuk 1: 6. MATTHEUS. 1: 10) vreesde God (Hand. 2: 5; 8: 2; 22: 12), en verwachtte in de nood en de ontaarding van zijn tijd (vgl. Makk. slotwoord Nr. 7) de vertroosting van Israël, dattoch nu snel Hij mocht verschijnen, van wie in Jes. 59: 20 wordt voorspeld en van wie men dan in volle waarheid zou kunnen zeggen: deze zal ons troosten over ons werk en over de smart van onze handen (Gen. 5: 29). En de Heilige Geest was op hem, deze was werkzaam om hem de tijdsbepaling in Dan. 9: 24 vv. te doen begrijpen als zijnde de dag van de zaligheid werkelijk nabij.

De overlevering van latere tijd heeft aangaande de eerwaardige Simeon veel berichten verzameld. Hij zal priester geweest zijn, al honderd dertien jaar oud, zoon van de grote Hillel, het hoofd van het Sanhedrin. Maar dan zou Lukas, die later Hanna zo nauwkeurig beschrijft, wel niet in het algemeen van een zeker mens gesproken hebben, een uitdrukking waaruit wij vermoeden dat Simeon niet tot de aanzienlijken van het volk heeft behoord, maar tot die stillen in het lande, die, zoals de herders van Bethlehem, met smachtend verlangen de komst van de Christus verwachtten. Even ongeloofwaardig is een latere overlevering, dat Simeon blind zou geweest zijn, maar eensklaps bij het naderen van het Christuskind het gezicht weer gekregen zou hebben. En toch ligt in die fabel een diepere waarheid. Ja, voor Simeons

zielsoog ging het volle licht pas op toen hij de Beloofde aanschouwde, die de vrede en de hoop van de mensheid is.

26. Op grond van die belofte had hij tot God de bede gericht hem nog zo lang in het leven te laten, dat hij zelf het aanbreken van het morgenrood van die dag kon begroeten. En hem was een goddelijke openbaring gedaan door de Heilige Geest 17: 21") dat hij de dood niet zien zou voordat hij, zoals hij had gebeden, de Christus van de Heere, die de Heere als Christus of Messias bestemd en gezonden had (Hoofdstuk 9: 20) zou zien.

Maria en Jozef brengen de twee jonge duiven, het offer van de armen; maar hun hemelse schat, die niet naar aardse maatstaf kan worden gemeten, wordt heerlijk openbaar gemaakt door Simeon, de grijze profeet, die een oor heeft voor de stem van de Geest, zoals wij die niet verstaan.

Hij begroet daarna de ouders van Jezus, als waren zij hem wel bekend, als had Hij op hen gewacht. Hij is het edelste beeld van de Israëlitische geest, in het bijzonder van de profetische; met diep leedwezen schijnt hij over het verval van zijn volk te treuren, zo diep, zo tragisch smartelijk, dat hij niet kan sterven voordat hij met eigen ogen de Messias heeft gezien.

Men heeft vermoed dat Simeon (volgens de schrijfwijze van de Septuaginta Symeon) de Rabbi van die naam, de zoon van de beroemden Hillel, de vader van Gamaliël (Hand. 5: 34) kon zijn; maar deze Simeon, die in het jaar 13 voor Christus voorzitter van de Hoge raad werd, kan niet wel die van Lukas zijn, die al ten tijde van Jezus' geboorte een grijsaard was en even onverenigbaar is deze opvatting met het godsdienstig karakter van onze Simeon; de naam toch was in Israël zeer gewoon. De uitdrukking "rechtvaardig" geeft de positieve eigenschappen te kennen, "godvrezend" daarentegen de waakzaamheid tegen het kwade.

Evenals nu de ware vroomheid daar wordt gevonden waar men zich verheugt dat de Heiland is gekomen, zo werd zij toen nergens gezien, behalve daar waar men de vertroosting van Israël verwachtte. Simeon wachtte op deze troost; al het andere heeft voor hem zijn bekoorlijkheid verloren, ook het schoonste en kostbaarste op deze wereld had hij sinds lang in zijn nietigheid en ijdelheid leren kennen, alleen nog op de beloofde Heiland was zijn gelovig en verlangend oog gericht.

God voert graag getuigen van Christus op die ons niet alleen in het historische maar veel meer in het goddelijke geloof moeten inleiden.

Omdat Simeon op de vertroosting van Israël wachtte drong de Heilige Geest hem de voorspellingen uit te zoeken (1 Petrus . 1: 10 v.) en enige vergoeding te zoeken voor de troost die nog niet aanwezig was. Uit zijn lofzang zien wij dat hij zich vooral met de profeet Jesaja, de Evangelist van het Oude Verbond, heeft bezig gehouden. Daaruit voegde hij een beeld van Christus samen waarbij hij de overige profeten als Daniël gevoegd zal hebben, om de tijd na te gaan wanneer Christus zou komen. Wanneer hij nu door openbaring van de Geest vernam dat de tijd vervuld was had hij geen sterkere wens dan met zijn eigen ogen Christus nog te

zien voordat de donkere weg tot de dood hem door de poorten van de dood leidde. Hij zal het gewaagd hebben God zijn ootmoedige bede meer dan eens voor te leggen en God verhoorde het gebed van Zijn gelovige dienaar, die van geen troost buiten Christus wilde weten. Dat kan plaats gehad hebben ten tijde van Christus geboorte; van die dag vierde Simeon vreugdedagen, al waren het ook nog dagen van verwachting en verlangen.

27. En hij kwam, terwijl hij anders zeker wel slechts zeldzaam het heiligdom bij het gewone morgengebed kon bezoeken, door de Geest gedrongen en ook in lichaamskracht gesterkt (Gen. 48: 2) op de dag van de voorstelling (vs. 22), de 2de Februari in hetjaar 4 voor Christus in de tempel om de godsdienst nog eenmaal bij te wonen. (Hoofdstuk 1: 10). En toen de ouders het kind Jezus inbrachten om naar de gewoonte van de wet met Hem te doen, het de Heere voor te stellen en het losgeld te betalen;

28. Zo nam hij het in zijn armen. Bij het inbrengen zag hij het dadelijk dat deze de Christus was en hij loofde God en zei:

Wie gaf Simeon de vrijmoedigheid om dat Kind uit de handen van de priesters in de zijne te nemen? De Heilige Geest en deze zorgde dat men het toeliet. Niemand dacht er dan ook aan om Simeon te weren, want hij handelde kennelijk als een profeet en een profeet is een buitengewoon gezant van de Heere, waar hij komt moet de priester wijken; zo is het ook met een gezant die door een vorst tot een bepaald einde naar vreemde hoven wordt gezonden; als hij komt moet de ware gezant voor hen wijken, hij mag zich met deze zaak niet bemoeien. In Simeon heeft dus het Oude Testament het Nieuwe Testament in de armen om het aan te nemen als de zijne, als één met hem en het aan te bieden als meer dan hij; als het blijvende bij hem de heengaande. Ja, Simeon zag niet enkel de Christus maar hij ontving Hem ook in zijn armen. Zo geeft God altijd meer dan Hij belooft. De vaderen waren zalig geworden door de Christus te verwachten; nu zouden de gelovigen zalig worden door Hem te zien. Het is een heerlijke tijd, waarin de verwachtingen vervuld worden! Wat een verschil tussen de uitroep van de grijzen Jakob "Op Uw Zaligheid wacht ik, o Heere!" en die van die grijze Simeon: "Mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien. " Nu was de Messias gekomen en hoe was Hij gekomen? Als een kindje dat men in de armen kon nemen als ieder ander kindje. Zeker, zo had niemand Hem verwacht; zo wonderlijk zal Hij ook op de grote dag van Zijn wederkomst verschijnen voor al Zijn heiligen; ook dan zal niemand Hem verwachten als Hij werkelijk komt.

29. Nu a)laat Gij, Heere! Gebieder over leven en dood, die tot hiertoe op mijn bede mijn leven hebt verlengd, mij, Uw dienstknecht, wiens ziel zo'n zware druk over het donkere heden heeft gevoeld en wiens enige troost de beloofde verlossing van Israël is geweest, waarop hij dan ook anderengewezen heeft, gaan in vrede naar Uw woord (vs. 26). Laat mij gaan uit deze wereld en haar ellende als een die eindelijk de bevrediging heeft gevonden voor de gespannen verwachting waarmee hij zo lang op zijn wachtpost heeft gestaan en naar de Opgang uit de hoogte heeft uitgezien.

a)Gen. 46: 30.

Hier liggen weer veel wenken en leringen voor de hand. Lezen wij toch dat de Heilige Geest op Simeon was, dat hij een goddelijke openbaring ontving door de Heilige Geest en dat hij door de Geest in de tempel kwam, wie zal dan de werking van de Heilige Geest als een zelfstandig wezen kunnen loochenen en dus Zijn godheid niet moeten erkennen (1 Kor. 12: 11)? Hij is het die ons verstand moet verlichten, het hart vernieuwen en heiligen en gelukkig is hij die dit gelooft, want op hem zal het woord van de Heere (Jes. 58: 10) niet van toepassing zijn: "Maar zij zijn weerspanning geworden en zij hebben Zijn Heilige Geest smarten aangedaan, daarom is Hij hen als een vijand verkeerd, Hij zelf heeft tegen hen gestreden. " Vernemen wij al verder de vastheid van Simeons geloof en de volle verzekering van zijn hoop, zodat hij de Heere met blijmoedigheid vragen kan: "Laat nu, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw woord", dan mag dit voorbeeld ons opwekken om vurig te zijn in het gebed en niet te rusten totdat ook wij de Christus gevonden hebben en in de geest met Simeon kunnen zeggen: "Ook mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien. " Groot, ja uitnemend was het voorrecht dat Simeon genoot; en evenwel zal het onze niet minder zijn, want, zo door het geloof met Christus verenigd woont Hij in onze harten en zullen ook wij betuigen: "Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin (Filippenzen . 1: 21).

29. Nu a)laat Gij, Heere! Gebieder over leven en dood, die tot hiertoe op mijn bede mijn leven hebt verlengd, mij, Uw dienstknecht, wiens ziel zo'n zware druk over het donkere heden heeft gevoeld en wiens enige troost de beloofde verlossing van Israël is geweest, waarop hij dan ook anderengewezen heeft, gaan in vrede naar Uw woord (vs. 26). Laat mij gaan uit deze wereld en haar ellende als een die eindelijk de bevrediging heeft gevonden voor de gespannen verwachting waarmee hij zo lang op zijn wachtpost heeft gestaan en naar de Opgang uit de hoogte heeft uitgezien.

a)Gen. 46: 30.

Hier liggen weer veel wenken en leringen voor de hand. Lezen wij toch dat de Heilige Geest op Simeon was, dat hij een goddelijke openbaring ontving door de Heilige Geest en dat hij door de Geest in de tempel kwam, wie zal dan de werking van de Heilige Geest als een zelfstandig wezen kunnen loochenen en dus Zijn godheid niet moeten erkennen (1 Kor. 12: 11)? Hij is het die ons verstand moet verlichten, het hart vernieuwen en heiligen en gelukkig is hij die dit gelooft, want op hem zal het woord van de Heere (Jes. 58: 10) niet van toepassing zijn: "Maar zij zijn weerspanning geworden en zij hebben Zijn Heilige Geest smarten aangedaan, daarom is Hij hen als een vijand verkeerd, Hij zelf heeft tegen hen gestreden. " Vernemen wij al verder de vastheid van Simeons geloof en de volle verzekering van zijn hoop, zodat hij de Heere met blijmoedigheid vragen kan: "Laat nu, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw woord", dan mag dit voorbeeld ons opwekken om vurig te zijn in het gebed en niet te rusten totdat ook wij de Christus gevonden hebben en in de geest met Simeon kunnen zeggen: "Ook mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien. " Groot, ja uitnemend was het voorrecht dat Simeon genoot; en evenwel zal het onze niet minder zijn, want, zo door het geloof met Christus verenigd woont Hij in onze harten en zullen ook wij betuigen: "Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin (Filippenzen . 1: 21). (F. DE TALMA).

30. Want mijn ogen hebben in het Kind dat ik hier op mijn armen draag Uw a) zaligheid (Hoofdstuk 3: 6) gezien.

a) Ps. 98: 2. Jes. 52: 10.

Ja, dat was voor hem een verrassing: Welke voorstelling zal hij zich hebben gemaakt van de beloofde aanschouwing van de Messias? Zou hij Hem omringd zien door de legerscharen van de engelen? Nee, dit ging hem voorbij; dat zagen de herders te Bethlehem; en hij was te Jeruzalem. Maar nu, in de tempel, zag hij hoe een Kindje aan de Heere werd voorgesteld en de Heilige Geest zei tot hem: "Dat is de Messias. " Het geloof heeft de ogen van God. Simeon zag de zaligheid in dat Kindje. Wat een geloofsgezicht! Hij zag dat zondeloze Kindje dat de zonde teniet zou doen bij God, voor allen die geloven. Wat een heerlijkheid; de zaligheid te zien in een levend schepseltje, dat men met ogen aanschouwen, op de arm nemen en aan het harte drukken kon, in een Kindje! Nee, zo iets had vroeger nooit enig oog gezien, of was in enig mensen hart opgekomen. O Simeon, uw ogen zijn zalig, dat zij zien wat koningen en profeten tevergeefs wilden zien; maar hen en ons zal niet onthouden worden wat de ogen van andere kinderen van God aanschouwd hebben. God kan en zal ons in de eeuwigheid een terugblik geven, Christus werd aanschouwd. Wat in het Oude Testament een denkbeeld en een verwachting was, dat werd in het Nieuwe Testament tot waarheid en werkelijkheid, tot vlees en been, tot een persoon die men met de ogen zien, met de handen tasten kon; en zo zal het eenmaal zijn met al de beloften van God, zij zullen allen in Christus persoonlijk vervuld worden. Nochtans de Christus wordt niet door lichamelijke ogen gezien, de ogen van het lichaam kunnen alleen een Kind zien dat gelijk is aan ieder ander kind; alleen het geloof ziet in dat Kind de zaligheid. Op dezelfde manier zag de bekeerde moordenaar met zijn lichamelijke ogen in Jezus niets anders dan een medegekruiste, vol ellende en daarenboven nog overladen met schimp en hoon: maar het geloof zag Jezus in het hart en zag in die medegekruiste de Heere der heerlijkheid. Hieruit kunt u dus met zekerheid weten dat zij, die Jezus niet beschouwen zoals de bekeerde moordenaar deed, zonder geloof, dat is: zonder genade zijn. - Simeon zegt niet: mijn ogen hebben Uw Zaligmaker, maar Uw zaligheid gezien". Gij voelt hoe juist gekozen deze uitdrukking is. Het woord Zaligmaker zou minder gevoegd hebben bij het zien van het Kindje, maar in Christus is de Zaligheid van God in persoon verschenen. Hij is de Zaligheid en in Hem ligt de zaligheid van allen die geloven en omdat Hij de Zaligheid is, zal Hij door Zijn zelfofferande Zijn volk Zijn Zaligheid geven, hen zaligmakend van hun zonden. Wat een liefelijke gedachte! In dat Kind geeft God Zijn Zaligheid aan zondaren, ook aan mij, ook aan u, ja aan al de gelovige nageslachten en voorgeslachten: En hier moet ik nog eens terugkomen op Jakob, die op dezelfde zaligheid wachtte die Simeon aanschouwde. Het is bijna één lijn, één geloof, maar God geeft alles op Zijn tijd en wat door eeuwen van elkaar gescheiden is brengt de Heilige Geest tot een. Jakob verlangde en verwachtte; Simeon verkrijgt en aanschouwt de Messias, Jakob geloofde en mocht de Christus niet zien. Simeon geloofde en mocht de Christus zien. Zo was dan Simeon de Jakob van zijn tijd, of wilt u een voortzetting. Simeon is het tweede deel van Jakob en Jakob het eerste deel van Simeon.

31. a) Die Gij, om door Hem het heil teweeg te brengen en het dan ter aanneming voor te stellen, bereid hebt voor het aangezicht van al de volken die zich toch in deze voorhof van de heidenen als een enige heilbegerige mensheid aaneensluiten (Jes. 11: 10; 42: 6. 49: 6; 60: 3).

a) Hand. 28: 28.

32. a) Een licht tot verlichting van de met duisternis omgeven (Jes. 25: 7; 60: 2) heidenen, tot juiste kennis van de enige ware God (Efeze 5: 8) en tot heerlijkheid van Uw volk Israël, dat nu het doel van zijn bestemming ten opzichte van het Godsrijk voor de wereld (Gen. 22: 18) bereikt.

a) Jes. 42: 6; 49: 6. Hand. 13: 47.

"De ouders" worden in vs. 27 Maria en Jozef door Lukas genoemd; een verkeerde verklaring kon hij volgens de nauwkeurigste mededelingen die hij zelf over de toedracht van de ontvangenis en geboorte van de Heere had gegeven, niet verwachten. Nu Jozef en Maria man en vrouw zijn ligt het voor de hand en is het natuurlijk, ze ouders van Jezus te noemen (vgl. vs. 41 en 48) en is het niet noodzakelijk bij elke vermelding van hen een opmerking te voegen over hun verschillende betrekking tot Jezus; waar het nodig was gebeurde het, zie Hoofdstuk 3: 23.

Dezelfde Geest die Simeon antwoord op zijn bede had gegeven, leidt hem ook op het juiste ogenblik tot vervulling van de daarin geschonken belofte. Zo'n leiding door de Geest, die tegenover de keus uit menselijke berekening staat, wordt gevonden in het leven van alle Heiligen van de Schrift, van Abraham tot Paulus. Het is de oorsprong van de ware kinderen van God, die de eenvoudigheid in de hoogste zin van het woord bezitten, dat zij de stem van de waarheid kennen (Joh. 10: 4) en zonder zich te vergissen haar weten te volgen, zonder daarom de aanwending van de natuurlijke middelen van nadenken en opmerkzaamheid te verwaarlozen, vgl. bijv. Hand. 16: 6.

Op dezelfde dag waarop de ouders van Jezus naar Jeruzalem gingen om naar de wet te doen, kwam de Heilige Geest over Simeon en openbaarde hem dat de tijd van zijn wachten geëindigd was. "Maak u op" sprak Hij tot hem: "en ga naar de tempel, daar zullen uw ogen zien wat God u beloofd heeft. " De Evangelist zegt: "Hij kwam door de Geest in de tempel. " Dat zal een gang geweest zijn alsof hij naar de hemel ging en zijn hart zal gehuppeld hebben van vreugde. Menigeen zal het wel hebben opgemerkt dat de oude man zo snel liep en weer jong scheen geworden. Hij ging de trappen van de tempel op, hij trad in de voorhoven en zag om, waar hij Hem mocht zien, die Israël's vertroosting en het licht van de wereld was. Daar traden Maria en Jozef binnen, arme mensen die men op de markt niet groette en in de tempel niet opmerkte. Wie kende hun namen en wie wist van waar zij waren gekomen? Hun gering uiterlijk, hun vreesachtige gang toonde dat zij niet gewoon waren boven anderen de voorrang te hebben. Wel droegen zij op hun armen een onbetaalbare schat, het kleinood van de wereld, dat men voor alle koninkrijken niet kon kopen. Zij voerden het Kind Jezus met zich en hadden wel zulke verheven majesteiten kunnen zijn dat ieder voor hen uit de weg ging. Maar wie kende het Kindje? Wie kon het aan Hem zien dat Hij de Zoon van de Allerhoogste was?

De ogen van de meesten in de tempel zullen het het aanzien niet waardig hebben geacht; het was toch maar een kind, een zeer klein kind van veertig dagen, dat nauwelijks meer kon dan huilen en zozeer hulp nodig had. Het was een kind als andere kinderen en er was niets aan te zien dat de opmerkzaamheid bijzonder tot zich kon trekken. Wie zoekt daarin de held uit Juda, de vorst van de overwinning uit het huis van David, wiens heerschappij op Zijn schouder is? Wie merkt daarin op de vertroosting van Israël? Simeon had intussen genoeg kennis om te weten, dat Gods wegen wegen van ootmoed zijn en dat God Zijn heerlijkheid onder een gering uiterlijk verbergt. Hij was geen van degenen die zich een Christus in heerlijkheid droomde; daarvoor kende hij de profeten te goed en bezat hij het licht van de Heilige Geest. Hij zegt zelf later tot Maria: "Zie deze wordt gesteld tot een val en een opstanding van velen in Israël en tot een teken dat wedersproken zal worden en ook een zwaard zal door uw eigen ziel gaan. Hij kende dus zeer goed het kruisrijk van Jezus en zo'n man kon zich niet aan geringheid ergeren; hij moest het integendeel bewonderen dat God Zijn Zoon en Zijn rijk zo diep vernederd laat worden.

Hogepriesters en priesters zagen en wisten niet, maar de grijsaard Simeon wist en erkende dat de zon was opgegaan en dat de Heere tot Zijn tempel kwam. Hij bekommerde zich niet om de reiniging en het lossen van de eerstgeborene, maar hij zag in het Kindje een licht dat schaduwen verdreef, een wezen dat alle hulsels verbrak en zich ver boven de godsdienstige vormen van het Oude Testament verhief. Daar ging hij vol vreugde en vol van de Heilige Geest de ouders tegemoet, die in de tempel traden, nam het kind van hun armen in de zijne, keek het in de ogen en zag daarin de geopenbaarde heerlijkheid van de Heere, loofde God en begon zijn lofzang, die sinds die tijd de ouden en stervenden, ja de hele Christelijke kerk niet genoeg kon zingen en horen. Hoe eenvoudig is dit gezang! Het heeft twee hoofdgedachten: "Nu laat Gij Uw dienstknecht gaan in vrede, " dat is de eerste: "Want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien" is de tweede. Maar hoe eenvoudig groot en rijk in gedachten is de inhoud en samenhang van die tweede gedachte. Men kan in vrede heengaan als men Jezus bezit! Zeker een zeer voorwaardelijk gaan tot zaligheid, een lichte mogelijkheid van een zalige dood, maar ook een lichte mogelijkheid van het tegendeel; het komt alles op het bezitten van Jezus aan, eeuwige zegen en eeuwige ellende, ja vloek komt over de mensen naardat zij Hem bezitten of niet.

Mensen die helemaal geen geloof hebben, noch in de levenden God, noch in de Heiland, vrezen voor de dood en voor wat daarna komt en doen al wat mogelijk is om hun einde zolang mogelijk te verschuiven. In zijn laatste ziekte bezwoer de ongelovige Voltaire de geneesheer hem het leven te redden, of het hem nog slechts 6 maanden te verlengen, in welk geval hij hem de helft van zijn vermogen beloofde, terwijl hij daarbij voegde: "Zo niet, dan vaar ik naar de duivel en neem u mee. " Zo riep de beroemde schrijfster mevrouw Staël-Holstein op haar laatste ziekbed de geneesheer toe: "Red mij en ik geef U mijn hele vermogen, want ik heb een afgrijzen van de dood. " Lessing zei: "Ik zal misschien in mijn doodsuur sidderen, maar voor mijn doodsuur sidder ik niet; " en de filosoof Platner stierf onder de verschrikkelijkste vrees voor de duivel, die hij meende van zijn kathedraal te hebben doodgeslagen.

Simeon noemt zich "dienstknecht van de Heere; " hij had de bijzondere dienst gehad, om door zijn prediking onder het hoopje van gelovigen de verwachting van de troost van Israël levend

te houden en te versterken; nu was zijn dienst volbracht, maar nog eens, vóórdat zijn mond zich sloot, moest hij profeteren, Jezus als de zaligheid en het licht van de hele wereld verkondigen en op Zijn lijden wijzen, waardoor de Heiland tot Zijn heerlijkheid moest ingaan.

EVANGELIE OP ZONDAG NA HET KERSTFEEST

De perikoop is op beide omstandigheden toepasselijk, dat deze zondag de eerste is na het Kerstfeest en dat die ook de laatste is van het burgerlijk jaar. Een nagalm van de Kerstvreugde klinkt liefelijk door deze tekst. De herders van Bethlehem zijn, God lovend en prijzend, huiswaarts gegaan; Simeon en Anna treden nu in de tempel te Jeruzalem op met hun lofgezing op het Kind Jezus. Dit loflied is echter een zeer ernstig woord, het spreekt van het oordeel dat dit onschuldig Kind in deze wereld teweeg brengt en leidt daardoor tot de gedachten die het hart van de Christen aan het einde van het jaar bewegen. Het is jammer dat de perikoop niet met vs. 25 begint. Simeon zou dan een nog volkomener tegenbeeld van Anna zijn. Omdat de Evangelische kerk bijna doorgaans de dag van Maria's reiniging heeft laten varen, zou zij er goed aan doen de perikoop iets vroeger te laten beginnen.

33. En Jozef en Zijn moeder verwonderden zich over wat van Hem in het loflied (vs. 29-32) gezegd werd.

Wij kunnen ons voorstellen dat Jozef en Maria verrast waren om in de tempel zo onverwacht het getuigenis van de Geest weer te vernemen uit de mond van de grijsaard, die zij niet kenden. Te meer moesten zij zich verwonderen, omdat nog geen uitspraak zo helder en duidelijk als deze de bestemming van het Kind voor alle volken, uitdrukkelijk ook voor de heidenen, had verkondigd. Wat Simeon echter dan laat volgen, zodat aan de heilige vreugde de heilige betugeling niet ontbreekt, zodat de zegen waarmee hij zegende in zijn volle ernst zou worden erkend, dat toont ons deze dienaar van de Heere in zijn hele betekenis, vooral wanneer wij hem met Zacharias vergelijken. De vrome priester had zijn God van harte gedankt, dat Hij Zijn volk Israël de redding uit de hand van alle vijanden had laten toekomen, zodat nu het priesterlijke van de heilige dienst van God ongehinderd mocht voortgaan (Hoofdstuk 1: 68-75). De vijanden, die het volk van God haten en Israël, het volk van de Heere, staan voor Hem tegenover elkaar. Simeon heeft echter een diepere blik geslagen in het verderf van het Joodse volk en van zijn oversten. Hij ziet de tweespalt dreigen, niet alleen tussen de heiden daar buiten en het volk Israël, maar binnen Israël tussen degenen, die bij die hoeksteen tot een dodelijke val komen en degenen die bij die uit de dood zullen opstaan. Simeon is de eerste die dat woord van de profeet (Jes. 8: 14 v.) en van de Psalm (118: 22) op Jezus toepast, dat woord van de goddelijke steen, die de bouwlieden verwerpen en die door God tot een hoeksteen gemaakt wordt. Simeon is het die daarom het Kind profetisch een teken noemt dat tegengesproken wordt. Ja, de Heere Jezus is een lichamelijk teken van de goddelijke genade en van het gericht en dat het tegengesproken wordt doet de betekenis van dit teken zo weinig teniet dat integendeel dit tegenspreken tegen de waarheid slechts het zegel op de waarheid drukt; want ook het tegenspreken is voorspeld en vervult de voorspelling die het tegenspreekt. Maar ook ziet de Ziener vooruit, hoever het tegenspreken, die zonde van de lippen, zal voeren; hoe verschrikkelijk door de dadelijke zonde de ziel van de moeder zal worden doorboord. Wanneer echter daardoor de gedachten van vele harten openbaar worden,

zo betoont zich de Heiland ook als Redder van de mensen en die bij Hem niet wilden opstaan moeten door Hem ten val komen. Zo streng en ernstig is het uitzicht dat de Ziener voor ons ontsluit. Hij is een ander karakter dan Zacharias; want deze is de verwonderlijke tederheid en scherpheid van de Evangelische tekening, dat zij aan de personen die de ene hoofdpersoon omgeven, wel maar enkele trekken wijdt, maar die weinige trekken zo zuiver en zeker geeft, dat ieder van deze personen, in onmiskenbare hoge eigenaardigheid opeens voor ons staat.

35. (En ook u wacht het lijden, wanneer die tegenspraak ten toppunt is gestegen en tot een moordend zwaard voor Hem is geworden. Een zwaard zal door uw eigen ziel gaan). Maar alles is met wijsheid door God tot zo'n beslissende toekomst bij dit Kind aangelegd, opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden, waarop het voor het goddelijk heilsplan zeer aankomt. Het moet tot een duidelijke scheiding onder de mensen komen, zodat het openbaar wordt hoe het eigenlijk met hen is, en velen die niet anders dan huichelaars zijn, de schijn van godzaligheid wordt ontnomen.

Simeon heeft deze beide, Maria en Jozef, gezegend, d. i. hij heeft het goede toegewenst en hen zalig geprezen. Dat moet ook nog zo blijven, dat onze Heere God op die manier vertroost, die in grote droefheid moeten komen. Het is wel nodig dat Hij hen sterkt, zodat zij niet bang zullen worden. Waarom zegt Simeon wat verder volgt tot Maria en niet ook tot de vader? Hij grijpt hier de natuur aan, noemt de natuurlijke moeder; daarom heeft het de moeder ook alleen juist natuurlijk smart aangedaan wat haar natuurlijk kind is overkomen. Ook is het misschien daarom gebeurd, omdat Jozef de tijd van Christus' lijden niet beleefde, zodat bij al het lijden nog kwam dat zij als een arme weduwe moest lijden. Daardoor toont hij aan en verklaart hij zelf zijn zegen, hoe hij het bedoelt, namelijk dat het een zegen is voor God en niet voor de wereld.

Nadat hij vooraf (vs. 31 v.) de algemene betekenis van de Christus van de Heere heeft beleden blijft hij nu bij het dichtstbij zijnde staan. Hij staat in de tempel, het heiligdom van het volk Israël en daar staat hem de betrekking tussen de Heiland en dit volk het levendigst voor ogen. Deze Christus is gezet tot een val en opstanding van velen in Israël. Simeon ziet het volk tegenover de Heer niet als een gesloten eenheid handelen, maar ziet in de Geest dat velen over de Heere zullen vallen; maar aan de andere kant ook velen door de Heere zouden worden opgericht. Verder is Christus gezet tot een teken dat tegengesproken wordt. Hij staat daar als een wonder in de wereldgeschiedenis, in de mensheid; maar juist deze energische wil van God, dat allen door Zijn Zoon worden geholpen, roept de energie van die veranderde menselijke gezindheid aan het licht, evenals de energie van de wet weer gezien kan worden aan de energie die de sluimerende zonde daaruit verkrijgt (Rom. 7: 7 vv.).

Tot een val en opstanding van velen in Israël ligt Christus daar en is Hij gesteld voor het aangezicht van het menselijk geslacht. Hij ligt daar openbaar, merkbaar, hoog, breed en groot; een rots van God, die niemand kan ontwijken. Het zal in de macht van geen mens zijn voor Hem het oog te sluiten zonder enigen indruk van Hem te hebben ontvangen, over Hem zonder oordeel te blijven, Hem voorbij te gaan zonder een verandering tot zegen of ten verderve te ondervinden. Evenals de magneet het ijzer tot zich trekt, zo trekt Hij de zielen van de mensen onweerstaanbaar aan; voor Hem staat ieder stil, bij Hem komt het voor ieder tot beslissing. De

mensheid is als een stroom die tegen Christus als een rots moet breken en in twee delen verder moet stromen. Hij is een berg van scheiding en een middelpunt in de geschiedenis van de wereld en van haar volken, van wie het eeuwige lot en de toestand van allen en alles uitgaat. Bij Hem vallen sommigen om nooit weer op te staan en anderen staan bij Hem op om nooit weer in nood en dood weg te zinken. Wel is in Adam het hele menselijke geslacht gevallen; maar de gevolgen van deze val zijn niet onafwendbaar, niet ongeneeslijk. Christus is gesteld, opdat men zich van deze val opheft in de vergeving en de vrede van God. Maar wie bij Christus zelf valt, in plaats van bij Hem op te staan, in plaats van Zijn heilzame werking aan te nemen, die aan Hem zich ergert, stoot en valt, die heeft een val gedaan waarvan niemand hem ophelpt. Wat is dat nu voor een machtige, ernstige, genadige, heilige, enige roeping, om voor alle mensen tot een eeuwige beslissing gesteld te zijn! Hoe verdwijnt bij deze elke andere en hoe klein is bij de mens Jezus Christus ieder ander mens! Zeker, een man van deze aard kan alleen het meest verschillende gedrag van de mensen vernemen. Er zijn mensen die bij anderen noch veel liefde, noch veel haat inoogsten; anderen daarentegen ondervinden sterke haat en sterke liefde; hoe groter de man is, hoe duidelijker zijn bedoeling, hoe sterker zijn streven daarnaar is, des te meer behoort hij tot de mens van de in de tweede plaats genoemde soort. Ook Christus, Christus vóór anderen en voor allen behoort daartoe: hoe zou het ook anders kunnen zijn? Tegen Hem breekt de stroom van de mensheid tot eeuwig wel of wee, daarom ook tot eeuwig liefhebben of eeuwige verwijdering; Hem staat of valt ieder - dus moet ieder Christus' vijand zijn of vriend! De meest verborgen krachten van alle zielen uiten zich als Christus dichtbij komt: bij Hem worden de gedachten van de harten openbaar en Hij is, even zeker als Hij een rots van de beslissing is, ook een teken dat tegengesproken wordt. Zijn vrienden prijzen Hem in de hele wereld; maar zij zijn ook een sekte die in de hele wereld wordt tegengesproken (Hand. 28: 22). Er is een geroep van Hem - voor Hem, tegen Hem - sinds 1800 jaren, dat Zijn vrienden niet zouden verdragen wanneer zij niet wisten, dat uit deze woedende chaos de heilige menigte zegerijk te voorschijn zal treden van degenen die met harmonisch lofgezag Hem eeuwig zullen prijzen als de rots van de zaligheid.

Dat boven Christus zich tweespalt in de wereld verheft, dat de geesten scheiden voor en tegen en stemmen van aanbidding en van lastering door elkaar klinken, mag ons niet over Hem in twijfel brengen. Een Christus met wie de wereld als wereld zich zou kunnen verdragen, een Christus aan wie niemand zich zou ergen, zou niet de echte Christus van de Vaders zijn en niemand zou bij Hem kunnen opstaan ten leven.

Is de Heere Christus de Heiland, dan moeten de meest verborgen diepten van het hart zich voor Hem openen, omdat anders Zijn zaligheid geen ruimte krijgen kan in de diepste grond. Zo kon Hij ook niet de door God verordende Priester van de mensheid zijn, wanneer Zijn verschijning niet de mens tot in de binnenste diepten bewoog en schokte, want het gericht is dan alleen echt absoluut als ook het laatste aan het licht is gebracht.

Simeon wil aan Maria aantonen: de tegenspraak, die zich tegen het Kind verheft zal zo sterk zijn dat uzelf daardoor het hart wordt doorboord. Deze vijandschap tegen Hem die u zo pijnlijke smarten zal veroorzaken, zal de vijandige gedachten tegen God, die bij het volk met de sluier van het Farizeïsme bedekt zijn, in het volle daglicht stellen, want het woord

"gedachten" staat hier zoals gewoonlijk in ongunstige zin en geeft het onrustig zoeken van het verstand in dienst van een slecht hart te kennen. Uit deze rede van Simeon kan men een diepe, verborgen onwil gewaar worden; men bemerkt het aan hem, dat hij van de zedelijke toestand van het volk en van de oversten meer weet dan hij wil zeggen. Hij heeft onder de uitwendige schijn van Joodse vroomheid het streven naar mensenroem, de huichelarij, de gierigheid, de haat tegen God erkend. Hij ziet ook in het Kind degene die aanleiding wordt dat zich al dit in het hart verborgen vergif uitstort.

36. En er was, eveneens bij gelegenheid van de voorstelling, Anna (1 Sam. 1: 2), een profetesse, een met de profetische Geest begaafde vrouw (22: 13"), waaraan het gegeven was om op Christus een zekere hoop te hebben en nu in het bijzonder ook de tijd van Zijn komst te kennen en die nu ook anderen in de verwachting van Zijn snelle verschijning versterkte (vs. 38). Deze was een dochter van Fanuël (= God ziende), die nog lange tijd na zijn dood bij de vromen in Israël in gezegend aandenken is gebleven, uit den stam van Aser (Gen. 49: 20. Deut. 33: 24). Deze was evenals Simeon tot grote ouderdom gekomen, die in haar eerste en enig huwelijk met haar man zeven jaren had geleefd van haar maagdom af, die gewoonlijk tot het 16de jaar gold.

37. En zij was, geboren in het jaar 88 voor Christus onder de Chasmonëer Alexander Janneus (1 Makk. Slotw. Nr. 6) een weduwe van ongeveer vierentachtig jaar, die niet week uit de tempel "Le (27: 29" en "Jud 11: 31"), omdat zij, voor de buitenwereld gestorven en temeer omdat zij geen kinderen had, zich nog alleen aan de dienst van de Heere wijdde, met vasten en bidden, God a) dienend nacht en dag. Zo gaf zij zich als eigendom van het heilige, evenals eens Samuëls moeder, wier naam zij droeg, dat met haar zoon had gedaan.

a) Sam. 1: 22.

38. En zij, in profetische Geest, erkende dat het Kind dat nu in de tempel was gebracht, de verlangde Heiland was en kwam op hetzelfde uur toen het in vs. 25-35 medegedeelde plaats had, daarbij. Zij beantwoordde Simeon's lofzang (Ezra 3: 11), beleed de Heere en dankte voor de gave van dit Kind. En zij sprak van Hem als van de nu werkelijk verschenen Messias tot allen die de verlossing van Israël in Jeruzalem verwachtten, want deze waren haar bekenden en kon zij snel vinden, omdat juist nu de morgengodsdienst in de tempel plaats had.

De oude uitleggers wijzen er op hoe opmerkelijk de Evangelisten het universalisme van het Christendom voor ogen leggen: Joden en heidenen, de herders en de wijzen, hier man en vrouw, Simeon en Anna.

Zij, die bij de 84 jaren - en wat waren het jaren van achteruitgang van Israël geweest! - nauwelijks meer in de wereld leefde en nauwelijks meer anders dan met haar God sprak, zij wordt weer jong in de Geest en spreekt van het Kind tot allen die in Jeruzalem op de verlossing wachtten. Hoe velen waren het, van wie dit gezegd kon worden? Waarschijnlijk een zeer klein hoopje, maar hier is het getal de hoofdzaak niet.

Jezus, het heil van de hoge ouderdom: Hij verandert door Zijn verschijning 1) de natuurlijke ontevredenheid van de ouderdom in een luid lofgezag, 2) de vrees voor de dood in verlangen naar verlossing en 3) de onvolkomen aardse kennis in de volmaakte kennis van het heil en in de zekerheid van de eeuwige zaligheid.

39. En toen zij, de ouders van Jezus, alles beëindigd hadden wat naar de wet van de Heere met het Kind te doen was, toen het eerst besneden was (vs. 21) en zij het nu in de tempel hadden voorgesteld (vs. 22 vv.), keerden zij weer naar Galilea, tot hun stad Nazareth. Wijslaan hier over de gebeurtenis uit MATTHEUS. 2: 1-23 die met de vervulling van de wet in geen betrekking stond en verbinden zo het slot van Jezus' geboorte en jeugd beter met het begin, dat met onderwerping onder de wereldse overheid plaats had (vs. 1-5).

Het is ene bijzondere eigenaardigheid van Lukas (vgl. Hoofdstuk 1: 6; 2: 22-24; 23-52), dat hij overal de strikte gehoorzaamheid aan de wet bij de handelende personen op de voorgrond stelt. Men voelt dan ook bij ons vers dat dit veel meer religieuze dan chronologische betekenis heeft; "Pas nadat zij in ieder opzicht de voorschriften van de wet hadden volbracht keerden zij naar Nazareth terug. "

Nog eens stelt de Evangelist op de voorgrond, dat de Heere Jezus onder de wet is geplaatst. Tussen de tempel en hun stad Nazareth lag echter voor Jozef en Maria en het Kind Jezus een langdurige en moeilijke weg. Eerst gingen zij nogmaals naar Bethlehem en ontvingen daar het bezoek van de Wijzen, die het Kind door geschenken eerden; vervolgens vluchtten zij voor Herodes naar Egypte en alle verwachting van hen scheen teniet gedaan, evenals eens de hoop van de vaders, door de smaad van het volk in Egypte. Maar Herodes stierf en God riep Zijn Zoon uit Egypte, evenals vroeger Zijn volk en voerde Hem in het land Israël, waar Hij vervolgens te Nazareth woonde.

Het goddelijk decorum eiste, dat de pas geboren Koning gehuldigd werd, eerst door de uitgelezenen van de Joodse, vervolgens door de vertegenwoordigers van de heidense wereld. Al daarom moesten de wijzen uit het Oosten pas na Simeon en Anna (niet, zoals vele uitleggers aannemen, te voren) komen. Wanneer ook hun goud nu al in handen van Jozef en Maria was gekomen, zouden deze dan wel bij de reiniging in de tempel het offer van de armoede hebben gebracht?

40. En het kind, nadat het zo ter plaatse gekomen was die, evenals Bethlehem vóór Zijn geboorte (Micha 5: 1), door de profetie voor zijn jeugd was verkoren 2: 23"), groeide op naar het lichaam bij het toenemen van de leeftijd en werd eveneens in trapsgewijze opklimming gesterkt in de geest, zoals dat in Hoofdstuk 1: 80 ook van het kind Johannes kon worden gezegd. Dit Kind ontvouwde hier evenwel zijn gesterkt worden overeenkomstig zijn toekomstige roeping nog in een ander opzicht en werd vervuld met wijsheid en de genade van God was over Hem.

De Geest is van het begin van Zijn ontvangen in Hem geweest, maar evenals Zijn lichaam groeide en Zijn verstand op natuurlijke wijze toenam, zo drong ook steeds meer en meer de Geest in Hem en bewoog Hem hoe langer hoe meer. Hoe ouder Hij werd, des te groter werd

Hij en hoe groter des te verstandiger en hoe verstandiger des te sterker, naar de Geest en vol wijsheid voor God en voor mensen.

Jezus was een kind evenals andere kinderen zijn, met dit onderscheid alleen, dat Hij zonder zonde was. Hij moest leren, zoals wij moeten leren. Hij wist niet alles te voren; Hij kwam langzamerhand tot bewustzijn; Hij leerde langzamerhand enige woorden zeggen, daarna spreken, lezen enz. Wel lagen in Hem alle schatten van wijsheid en kennis verborgen (Kol. 2: 3). Hij had die uit de schoot van Zijn Vader meegebracht (Joh. 1: 18), maar Hij had ze in Zich verborgen, evenals de gaven van de Geest in de tedere harten van pasgeborene kindertjes rusten.

Het oog, dat hemel en aarde met de stralen van zijn blik omvat, ontledigt zich niet alleen van de kracht om te zien, wanneer het zich in het duistere begeeft en het ooglid sluit, maar alleen van zijn verreikende werkzaamheid. Zo laat de Zoon van God op aarde Zijn alomvattend oog neerdalen en begeeft Zich in het menselijk duister en opent daarin als een mensenkind Zijn oog als het allengs opgaande licht van de mensenwereld, totdat Hij het aan de rechterhand van de Vader laat lichten in volkomen heerlijkheid.

Juist deze is de idee van de Messias in Zijn menselijke ontwikkeling, dat Hij elke trap van het leven zuiver en onbesmet voorstelt, maar zo dat Hij nooit de aard van de trap van het leven vernietigt. Hij was geheel kind, geheel jongeling, geheel man, nooit kwam in Hem iets dat niet passend was te voorschijn, wat het geval zou geweest zijn, wanneer in de kinderlijke leeftijd uitingen van een rijpere trap van het leven waren geopenbaard.

Het "werd gesterkt in de Geest" is nauwkeurig bepaald door de woorden "vervuld met wijsheid." Deze wijsheid, die bij de ontwikkeling van het Kind het meest op de voorgrond trad (bij de Doper de kracht), bevat in zich aan de ene kant de erkenning van God, aan de andere kant de doordringende erkenning van de mensen en van de dingen onder het gezichtspunt van de goddelijke gedachte. Het beeld "vervuld worden" schijnt ontleend te zijn aan een vat, dat vervuld wordt als het groter wordt en terwijl het wordt gevuld zich steeds meer uitzet, om altijd nog meer in zich op te nemen. Men ziet dat Lukas de ontwikkeling en zo de mensheid van Jezus ernstig opvat. Het was de normale wasdom van de mens in het fysieke en in het geestelijke, die voor de eerste keer zonder tegenstand plaats had; vandaar rustte ook het goddelijk welgevallen op het Kind, waarin zich de scheppende idee verwezenlijkte. De "genade" hier staat tegenover het "hand" in Hoofdstuk 1: 66 en het "over Hem" betekent (volgens de grondtekst) de werking, waarmee de goddelijke genade op het Kind rustte en het geheel doordrong, terwijl het "met Hem" in Hoofdstuk 1: 66 alleen de medewerking uitdrukt.

In een van de schoonste streken van Neder-Galilea, tussen de Middellandse zee en het meer Gennezareth, lag Nazareth op de top en aan de helling van een steile heuvel, die het meest verrukkende uitzicht over de vruchtbare landsdouwen ontsloot. Zodra men afdaalde van de top, die het stadje als het ware ten trans verstrekte, bevond men zich in een dal, door enige heuvels gevormd; terwijl de prachtige Thabor op nog geen twee uur afstand de kruin statig in de wolken verhief. Zelfs in onze dagen, na de ontzettende veranderingen die Palestina's

bodem onderging, heeft die streek, waar zich een klein dorp in de plaats van het oude Nazareth verheft, haar eigen bekoorlijkheid. Maar droeg de grond ook heerlijke planten, hij had tevens verbasterde en weinig ontwikkelde bewoners. De vraag: "kan uit Nazareth iets goeds komen?" was de uitdrukking van een verachting, die te algemeen schijnt geweest te zijn om op louter vooroordeel te rusten. Onder de beste en gelukkigste huisgezinnen behoorde de kring waar onze Heere Zijn eerste stappen leerde zetten op de baan van het leven. Wij eerbiedigen er Gods diepe wijsheid in dat onze Heer in een huiselijke kring te midden van broeders en zusters de jaren van Zijn jeugd heeft gesleten. Daar leerde Hij al in het kleine de gehoorzaamheid, waarvan Hij later zulke schitterende voorbeelden zou geven. Dóór ontkiemden de drie heerlijke zaden van verdraagzaamheid, zachtmoedigheid en zelfverloochening, welke vruchten Zijn hele leven vertoond heeft. Dóór werd in Zijn eigen kring het eerst Zijn aandacht gevestigd op de kwalen van Zijn tijd; daar de eerste gelegenheid Hem geopend om als dienaar van anderen de grootste van alle te worden, dóór in de omgang met personen van verschillenden aanleg is wellicht het eerst die gelukkige gave ontwikkeld, die wij later zo vaak in Hem bewonderen zullen - om ieder juist van die zijde het eerst aan te grijpen, waar hij het meest voor indrukken vatbaar was. Heeft Hij het heil van het huiselijke leven - (waarom toch zouden wij ons Jezus' jeugd uitsluitend voorstellen als een tijdperk van smart en ontbering?) eerst genoten en later verzaakt, het kan ons ten bewijs zijn dat Hij zelf heeft begrepen wat er in Zijn eis lag opgesloten, om vader, moeder en broeders te verlaten, als de zaak van het Godsrijk het vordert. Voor ons is Jezus' vorming te midden van zwakke broeders en zusters een waarborg dat God hen, die Hij liefheeft, niet van de wereld afzonderen, maar in de wereld door mensen opvoeden wil. Zo leidde ook de Heere zelf Zijn Apostelen later niet afzonderlijk, maar in gemeenschap met anderen op. Heeft Hij hier onder een nederig dak de zwakheid van Zijn broeders naar het vlees moeten dragen, ook daardoor is Hij geheiligd en volmaakt om, op de werelddroon verhoogd, als barmhartig Hogepriester medelijden te hebben met ons, die Hij Zich niet schaamt om Zijn broeders te noemen. Als niet minder belangrijk mogen wij de keuze van Zijn jeugdige verblijfplaats beschouwen. Die weet hoe krachtig de eerste indrukken van de jeugd kunnen werken op de ontwikkeling van het innerlijk leven acht het niet ongerijmd, dat de Heer Zijn zeldzame fijnheid van opmerking voor natuurschoon en natuurpracht het eerst op die liefelijke bodem verkreeg. Hij groeit op in het schone maar ook verachte Nazareth: schijnbare vernedering, ja, maar aanbiddelijk opvoedingsplan toch van de opperste Wijsheid. Te Bethlehem mag Hij niet terugkeren; de omstandigheden van Zijn geboorte, daar al aan velen bekend, zouden als het Kind er opgegroeid was, zeker ontijdig verspreid zijn en onder de heerschappij van de wrede Archelaüs Hem wellicht in gevaar gebracht hebben. Plotseling is het vreemde huisgezin uit de Davidsstad verdwenen; die alleen uit nieuwsgierigheid zich verwonderd hadden, hebben weldra het gebeurde vergeten en in Nazareth ligt geen menselijke hand voor zijn of andermans blik de sluier omhoog, over Zijn hogere oorsprong gespreid. Daar kan Hij in vollen nadruk de kwalen leren kennen van Israëls diep gezonken geslacht, Hij, die kwam om die kwalen te helen; daar Zich in stille afzondering voorbereiden voor Zijn hoge bestemming; dóór, onder armen levend, gevormd worden om hun eenmaal het Evangelie te verkondigen. Nazarener is Zijn naam; zo is dan Zijn koninkrijk niet van deze wereld, en zo is het ook beslist dat Hij, wat Hij was, alleen aan de Vader en Zichzelf te danken had; want hoe had anders op Nazareth's onvruchtbare grond zo'n edele plant kunnen ontluiken en wassen? Daar stonden geen scholen van wetgeleerden of wijsgeren voor Hem open. Daar lag slechts het

boek van de natuur en het boek van de Schrift opgeslagen voor Zijn onderzoekende blik. Zeker, Nazareth mag gering zijn en nietig, voor het oog van het geloof is het geenszins het minste onder de steden van Galilea. Als kweekschool van de Koning van een geestelijk rijk geeft het ons de kracht van God en de wijsheid van God in onbenevelde glans te aanschouwen en ook hier wordt deze hemelse wijsheid door haar kinderen gerechtvaardigd bij een blik op de uitkomst.

VII. Vs. 41-52. Na zijn twaalfde levensjaar wordt Jezus voor de eerste keer door de ouders mee naar Jeruzalem tot het paasfeest genomen. Daar blijft Hij na het eindigen van het feest in een synagoge van de tempel achter, om nog langer in het Huis van Zijn Vader te blijven en van de leraars te leren, zonder dat vader en moeder zijn achterblijven opmerken. Deze reizen zonder Hem heen, omdat zij veronderstellen dat Hij zich al aan een andere troep reizigers tot de terugreis zal hebben aangesloten. Zij zien zich in hun verwachting bedrogen toen zij aan het einde van de eerste dagreis met hen, die tot hun feestkaravaan behoorden, tot de gemeenschappelijke rustplaats samen kwamen. Zij snellen weer naar Jeruzalem terug en vinden op de derde dag na hun afreis de knaap midden onder de leraars zittend, hen aanhorend en hen ondervragend, terwijl Hij door eigen vragen en door antwoorden op Hem voorgelegde vragen alle aanwezigen over Zijn verstand in bewondering brengt. Dat is hun een zo onverwacht gezicht dat zij daar boos over worden. Maria, die alleen denkt aan haar gemis tijdens het zoeken, laat een verwijt tegen de Zoon horen, wiens handelen en wezen haar opeens vreemd is geworden en als deze zich verklaart, begrijpt zij Hem niet, maar zij bewaart Zijn woord in haar hart. De verdere geschiedenis en ontwikkeling van het Kind tot aan de rijpe mannelijke leeftijd neemt de Evangelist in enkele korte zinnen bij elkaar; deze bevatten echter genoeg om ons mede te delen wat wij tot onze zaligheid nodig hebben.

EVANGELIE OP DE 1ste ZONDAG NA EPIFANIA

Dit is het slot-Evangelie uit Jezus' jeugd; ook is het de brug tussen Zijn jeugd en Zijn openlijk optreden als Verlosser van Israël en van de hele wereld, ja, de enige evangelische mededeling, die de grote pauze tussen het eerste en het dertigste jaar van Jezus enigszins aanvult.

Men heeft wel eens gevraagd waarom een heilige nacht over de hele jeugd van de Heere lag? Het antwoord is eenvoudig: omdat de nadere berichten daaromtrent niet tot zaligheid van de zielen zouden dienen, maar enkel en alleen de weet-gierigheid, zo niet de nieuwsgierigheid zouden bevredigen en omdat deze éne geschiedenis over de hele ontwikkeling van de Heere het helderste licht verspreidt.

Die éne geschiedenis verbreidt een licht dat de helen nacht doordringt en aan de ene kant tot aan de geboorteplaats van Christus voortschittert, aan de andere tot aan de doop in de Jordaan.

De Epifanieën-tijd stelt Christus voor als de waarachtig goddelijke profeet, machtig in leer, tekenen en wonderen. Het Evangelie op de 1ste Zondag stelt ons de twaalfjarige Jezus in de tempel voor; Hij doet voor de eerste keer iets van Zijn hoger wezen kennen, het is het openbaar worden van het licht van de wereld, het eerste profetische woord van de Heere.

Het is de tijd van het eerste morgenrood, dat de grote werkdag voorafgaat; het duurt nog een tijd lang, voordat de zon in haar volle glans schittert, voordat de dag helder is aangebroken, maar hij kondigt zich toch al aan. Het is het eerste flikkeren van het licht van de wereld, dat Christus is, het eerste bewegen van de volheid van de genade, die in Hem woont, het eerste doorbreken van Zijn goddelijke heerlijkheid. Men kan zeggen: Christus is hier Zijn eigen profeet, de wordende Christus is de profeet voor de geworden Christus.

41. En Zijn ouders reisden gedurende de volgende jaren, van 3 voor Christus tot 7 na Christus, elk jaar naar Jeruzalem, op het feest van a) Pascha, hoe moeilijk het voor hen ook werd om zich voor de tijd van ongeveer twee weken los te scheuren van het Kind, dat aan hun zorg was toevertrouwd. Toch werd dit voor hen enigermate verlicht daardoor dat Jozefs broer, Kleopas, vroeg stierf en diens weduwe met haar kinderen van Kana naar Nazareth naar haar zwager verhuisde, waar vervolgens die Maria, die in Joh. 19: 25 een zuster van Jezus' moeder heet, de zorg op zich nam 2: 23").

a) Lev. 23: 5. Deut. 16: 1.

De wet schreef alleen de mannen het bezoeken van het feest voor (Ex. 23: 14-17). Maria liet echter Jozef op het feest niet alleen reizen. Wat Hillel's school gebod, dat echter nooit kracht van wet verkreeg, deed Maria uit vrije beweging, zij ging jaarlijks mee naar het Paasfeest (1 Sam. 1: 3 vv.). De ouders van Jezus wandelden dus op de wegen van de wet, zij gingen het Kind met hun voorbeeld voor en wilden het niet, zoals nu plaats heeft, met woorden, maar met de daad opvoeden.

Wat zou het een kind baten, wanneer het in de beste school bij de beste leermeester alle goeds leerde en thuis het kwade zag, wanorde en ledigheid, liegen en bedriegen, vloeken en twisten? Wie zal het dan volgen, de leermeester, die het dagelijks een paar uren hoort, of de ouders, die het voor ogen heeft van de morgen tot aan de avond? Of zal het kind een liefde tot het huis van God verkrijgen, wanneer het de vader nooit daarin ziet? Zal het zaad van het goddelijk woord, dat in catechisaties in zijn hart wordt uitgestrooid, ontkiemen, wanneer thuis slechts onverschilligheid over het heilige als een koude vorst daarover gaat, of zelfs spottende woorden worden gehoord, die als vogels het goede zaad weer van het hart wegnemen? Wat moet men tot een vader zeggen, die wel zijn zoon nooit in de kerk, maar zo snel mogelijk in de herberg meeneemt? En wat moet men een moeder profeteren, die het vergif van de ijdelheid, de behaagzucht, van werelds genot en misschien nog ergere zonden door haar eigen voorbeeld in het hart van haar dochter prent? Vergeet niet, lieve ouders! "Wee de mens, door wie de ergernis komt!" geloof het, u kunt u vreselijk voor tijd en eeuwigheid aan uw kinderen verzondigen door een slecht voorbeeld; maar u kunt ze ook een zegen meegeven voor hun hele leven, een zegen die kostbaarder is dan geld en goed, een zegen waarin zij zich nog verheugen, wanneer u lang in het graf rust, een zegen waarvoor zij u in de eeuwigheid voor Gods troon nog danken, door een goed voorbeeld van godsvrucht en vroomheid. Hebt u ze lief met een trouw hart, zo leidt ze heen tot Jezus; wie dit niet doet, is hun een vijand, hoe groot ook de liefde schijnt te zijn.

43. En de dagen van 14-21 Nisan, wanneer het feest plaats had (Ex. 12: 14-20), daar geëindigd hadden, toen zij op de 22ste van die maand terugkeerden, bleef het Kind Jezus te Jeruzalem, Zich noch verder aan de heilige enzalige bezigheid, waarmee het tot hiertoe de tijd had doorgebracht (vs. 46) toewijdde. De feestdagen waren tot dagen van heilig genot geworden; Hij voelde Zich door het heiligdom en hetgeen daar gedaan en geleerd werd zo aangetrokken, dat Hij het einde van het feest vergat en niet aan de terugreis dacht. En Jozef en Zijn moeder wisten niet dat Hij nog te Jeruzalem was.

43. En de dagen van 14-21 Nisan, wanneer het feest plaats had (Ex. 12: 14-20), daar geëindigd hadden, toen zij op de 22ste van die maand terugkeerden, bleef het Kind Jezus te Jeruzalem, Zich noch verder aan de heilige enzalige bezigheid, waarmee het tot hiertoe de tijd had doorgebracht (vs. 46) toewijdde. De feestdagen waren tot dagen van heilig genot geworden; Hij voelde Zich door het heiligdom en hetgeen daar gedaan en geleerd werd zo aangetrokken, dat Hij het einde van het feest vergat en niet aan de terugreis dacht. En Jozef en Zijn moeder wisten niet dat Hij nog te Jeruzalem was.

44. Maar menend dat Hij in het gezelschap op de weg was, onder de reiskaravaan, die naar Nazareth en de overige plaatsen van hun omtrek terugkeerden, maar in een andere afdeling, gingen zij een dagreis, zonder zich over Hem bezorgd te maken en zochten Hem toen het 's avonds tot gemeenschappelijk slapen gaan van de hele karavaan onder de blote hemel kwam, onder de familie, de bloedverwanten en onder de bekenden, in de zekere verwachting Hem daar te vinden.

Men heeft het berispelijk in Jozef en Maria gevonden dat zij op Jezus zo weinig acht konden slaan. Inderdaad, als zij in dit opzicht niet goed gedaan hebben, dan heeft hun pijnlijke onrust hen genoegzaam gestraft en geen harde hand behoeft nog in onze eeuw een nieuwe steen in de weegschaal van hun veroordeling te werpen. Wat meer is, hebben zij hier metterdaad iets berispeijks bedreven, dan is dit juist een bewijs voor de waarheid van het verhaal: een Maria verheerlijkend verdichter zou niet licht een bericht hebben uitgedacht, dat haar in zo'n dubbelzinnig daglicht kon plaatsen. Maar wij durven gerust haar verdediging op ons te nemen. Zo weinig achteloos was Maria, dat zij integendeel, zeker uit grote zorgvuldigheid, zelf mee was gegaan bij de eerste feestreis van Jezus, iets waartoe de moeders anders geenszins verplicht waren. De reden waarom Jezus hier enigszins op Zichzelf stond, was zeker gelegen in de vrije, onbekrompen manier waarop de nadenkende Maria een Kind van zo hoge bestemming en gelukkige aanleg opgevoed zal hebben. Door ervaring in het huiselijk leven van Zijn gehoorzaamheid, stiptheid en bedachtzaamheid overtuigd, kon zij Hem gerust een aanmerkelijke mate van vrijheid gunnen. Dit vertrouwen werd ook later op het schoonst gerechtvaardigd door de plaats waar zij Hem terugvonden.

44. Maar menend dat Hij in het gezelschap op de weg was, onder de reiskaravaan, die naar Nazareth en de overige plaatsen van hun omtrek terugkeerden, maar in een andere afdeling, gingen zij een dagreis, zonder zich over Hem bezorgd te maken en zochten Hem toen het 's avonds tot gemeenschappelijk slapen gaan van de hele karavaan onder de blote hemel kwam, onder de familie, de bloedverwanten en onder de bekenden, in de zekere verwachting Hem daar te vinden.

Men heeft het berispelijk in Jozef en Maria gevonden dat zij op Jezus zo weinig acht konden slaan. Inderdaad, als zij in dit opzicht niet goed gedaan hebben, dan heeft hun pijnlijke onrust hen genoegzaam gestraft en geen harde hand behoeft nog in onze eeuw een nieuwe steen in de weegschaal van hun veroordeling te werpen. Wat meer is, hebben zij hier metterdaad iets berispeijks bedreven, dan is dit juist een bewijs voor de waarheid van het verhaal: een Maria verheerlijkend verdichter zou niet licht een bericht hebben uitgedacht, dat haar in zo'n dubbelzinnig daglicht kon plaatsen. Maar wij durven gerust haar verdediging op ons te nemen. Zo weinig achteloos was Maria, dat zij integendeel, zeker uit grote zorgvuldigheid, zelf mee was gegaan bij de eerste feestreis van Jezus, iets waartoe de moeders anders geenszins verplicht waren. De reden waarom Jezus hier enigszins op Zichzelf stond, was zeker gelegen in de vrije, onbekrompen manier waarop de nadenkende Maria een Kind van zo hoge bestemming en gelukkige aanleg opgevoed zal hebben. Door ervaring in het huiselijk leven van Zijn gehoorzaamheid, stiptheid en bedachtzaamheid overtuigd, kon zij Hem gerust een aanmerkelijke mate van vrijheid gunnen. Dit vertrouwen werd ook later op het schoonst gerechtvaardigd door de plaats waar zij Hem terugvonden.

45. En toen zij Hem niet vonden keerden zij de volgende dag weer naar Jeruzalem, Hem zoekend onder steeds hoger klimmende angst en zorg, omdat onderweg nergens enig spoorvan Zijn verblijf werd gevonden.

In de gebouwen van de tempel, die de voorhof van de heidenen van die van het volk Israël afscheidden, bevonden zich, zoals wij bij MATTHEUS. 4: 7 aangaven, verscheidene gaanderijen en afgezonderde ruimten, waarin rechters recht spraken of Rabbijnen hun leerscholen (midras) hielden. Naar deze ging het Kind Jezus na de dagen van het feest, omdat gedurende deze dagen vader en moeder verzuimd hadden, Hem op die plaats te brengen, die toch de juiste voor Hem was. Hij wilde, omdat Hij nu het twaalfde jaar had bereikt, een "Zoon van de wet" niet alleen heten, maar ook in de daad en waarheid zijn en de voorrechten van zo een genieten. Bij het horen en beschouwen van de bijbelse leerstukken die daar werden voorgedragen, ontwaakte bij Hem (evenals volgens het apocriefe boek: historie van Susanna vs. 45 ook Daniël op die leeftijd van zijn geest als rechter bewust werd), het bewustzijn omtrent zichzelf, zijn wezenlijk Ik. Misschien is het de plaats Ps. 110: 1 geweest, die voor Hem het middel was tot de goddelijke erkenning, om te weten wie Hij was (vgl. MATTHEUS. 22: 41 vv.), namelijk de Eengeboren Zoon van de Vader, die mens geworden is, waarvan Hij ook later de eerste belijdenis aflegt (vs. 49) en waardoor Hij de uitdrukking van Zijn moeder, die Jozef als Zijn vader had genoemd, zonder het minste bewijs van gevoeligheid alleen in de dienst van de waarheid verbetert. Is de Zoon van God mens geworden en is Hij het geworden ten gevolge van de geboorte van een vrouw, dan heeft Hij toch ook in de bewusteloosheid gedeeld die overal het begin van het menselijk leven vergezelt. Met het woord in vs. 40 heeft de Evangelist ook al aangewezen dat volgens de maatstaf van het fysiek toenemen van het Kind Zijn sluimerend bewustzijn ontwaakt en van de ene helderheid tot de andere was doorgedrongen. Wanneer nu een ander kind tot zelfbewustzijn ontwaakt, dat het weet van zijn ik en zich van anderen leert onderscheiden, ontvangt het de werkelijke inhoud van Zijn bewustzijn gaandeweg en in tragsgewijze voortgang van buiten af. Door zijn omgeving verneemt het van zijn gaven en krachten, van zijn doel en zijn bestemming, van zijn zonde en zwakheid. Ook bij Johannes de Doper is dit

het geval. Wat op den dag van zijn besnijdenis zijn vader Zacharias van zijn plaats in het rijk van God en van zijn bestemming voor de toekomst heeft gezegd (1: 76 vv.) dat heeft hij de zoon zeker op het hart gedrukt, toen hij sterker werd naar geest en lichaam en toen deze zijn goddelijke zending begon te voelen, sloeg hij zijn woonplaats in de woestijn op (Luk. 1: 80). Bij Jezus zijn de zaken anders, niet door de dienst van Zijn omgeving en met behulp van deze, maar integendeel in tegenstelling tegenover deze en in strijd met deze moest Hij gaandeweg tot het bewustzijn van Zichzelf komen. Wat vader en moeder over Zijn persoonlijk wezen door onmiddellijke openbaring van God of uit eigen ervaring wisten (Hoofdstuk 1: 31 vv. MATTHEUS. 1: 20) was niet voor mededeling aan de knaap geschikt, ook ging het, wat Zijn diepere inhoud betreft, nog boven hun eigen begrip; de Schriftgeleerden en Farizeeën hadden echter, zoals uit MATTHEUS. 22: 46 blijkt, nog minder inzicht in de betekenis van het Zoonschap van God van de beloofde Messias. Het is hier dus een openbaring van de Vader aan de Zoon, een verlichting van de Geest, die het licht van de zelfkennis aansteekt aan het, door Hem, de Heiligen Geest, aan de heilige mannen van God in het Oude Testament ingegeven profetische woord van de Schrift (2 Petrus . 1: 19 vv.) en het daardoor voor Jezus maakt tot een woord, onmiddellijk van de hemel ontvangen. Omdat niemand de Zoon kent dan de Vader en niemand de Vader kent dan de Zoon (MATTHEUS. 11: 27) kon geen menskind Hem leiden tot kennis van Zichzelf, waardoor alleen de kennis van beide, van Vader en van Zoon, voor de wereld zou worden bewerkt; maar de Vader moest zelf alleen hier werkzaam tussenbeide treden. Nog is het heden slechts het gevoel van Zijn betrekking tot de Vader, wat aan Jezus wordt gegeven; pas later bij de doop in de Jordaan (MATTHEUS. 3: 16) kwam bij het gevoel ook de duidelijkheid van het weten, verbonden met een herinnering aan de heerlijkheid die Hij bij de Vader had, eer de wereld was (Joh. 17: 5), hoewel een herinnering nog zonder eigenlijk weten van de inhoud daarvan. Maar dit gevoel is zo bepaald en zo zeker van zichzelf, dat daardoor vanzelf een zekere scheiding van vader en moeder wordt teweeggebracht. De betrekking die tot hiertoe tussen het kind en de knaap tot de ouders bestond, kan niet meer dezelfde blijven, er moet ten minste een druppel van de kracht en de betekenis van hetgeen in Joh. 3: 31; 8: 23 gezegd wordt, nadat het eens de twaalfjarige tot bewustzijn is gekomen, in de verhouding tot de ouders vermengen en het eerste begin gemaakt worden van die verandering die wij vinden als de Heere Zijn ambt aanvaard heeft, wanneer Hij Zijn moeder eenvoudig "vrouw" noemt (Joh. 2: 4), ja, in vervolg van tijd Hem nog sterker van Zijn bloedverwanten scheidt (MATTHEUS. 12: 48 vv.). Verder verbindt zich met het ontwakend bewustzijn van de knaap over Zijn verhouding tot de Vader ook een bewustzijn van Zijn Messianiteit, of van Zijn bestemming om de Christus van de Heere te zijn. En evenals nu hieruit blijkt waarom het einde van de feestdagen niet voor Hem, evenals voor de andere feestreizigers, het teken is om van Jeruzalem huiswaarts te keren, maar Hij nog langer Zich gebonden gevoelt aan de tempel en aan hetgeen in de nabijheid van de tempel plaats heeft (Joh. 4: 32 en 34) wordt verklaard door die te bewerken scheiding van de ouders, waarom Hij bij deze niet eerst toestemming vraagt tot een langer blijven, maar het recht daartoe zonder meer uit de hand van Zijn hemelse Vader aanneemt; want waar God zelf met Zijn woord en bevel, of met de bewegingen van Zijn Heilige Geest in het midden treedt, daar moet het ambt van Zijn middelpersonen en plaatsbekleders wijken, vooral wanneer deze de eigenlijke bedoeling van hun roeping hebben miskend of zelfs verloochend. Wat de ouders van Jezus ten laste komt is alleen hun gebrek aan inzicht in de hele uitgestrektheid van het hun anders toch bekende Zoonschap van God van hun Kind en Zijn toekomstige bestemming,

ten gevolge waarvan zij veronderstellen dat het met de knaap eveneens gesteld zou zijn als met iedere andere knaap en het eerste aanwezig zijn van dezen "Zoon van de wet" had niets meer te betekenen dan van andere twaalfjarige zonen, die ook voor de eerste maal het feest mee vierden, zonder dat er iets bijzonders met hen gebeurde. Een begeerte van het hart, die zeer sterk op de voorgrond trad tot het huis van God en een bijzondere opmerkzaamheid op Gods woord en werk hebben zij zeker gedurende de acht dagen van het feest bij Jezus opgemerkt - waarom zijn zij de sporen niet verder nagegaan? Waarom hebben zij de knaap niet zelf tot de leraars geleid, omdat Hij toch later de Leraar boven alle leraars moest Zijn. Hadden de ouders van de drang van het hart bij hun Zoon een duidelijk bewustzijn gehad, hadden zij Hem scherp in de tempel beschouwd, hadden zij Hem aan het einde van de week gebracht waarheen Zijn hart verlangde, zij hadden Hem niet verloren en wanneer zij Hem ondanks dit verloren hadden, dan zouden zij hebben geweten waar zij Hem vóór alle dingen, ja, waar zij Hem enig en alleen moesten zoeken. Dit zoeken beschuldigt hen van een onachtzaamheid van geheel andere aard dan die, dat zij bij hun naar huis gaan zonder Hem zijn afgereisd. Stellen wij ons namelijk op dat standpunt dat zij met hun niet weten (vs. 49) nu eenmaal innemen en dat als het menselijk natuurlijke voorkomt in tegenoverstelling van dat van een goddelijke verlichting, die zij hebben verloren, dan is in hen geenszins te berispen dat zij door hun heengaan ook zonder het Kind zich aan enige nalatigheid en verzuim schuldig hebben gemaakt. Volgens de omstandigheid konden zij niet anders handelen. Op het paasfeest waren in Jeruzalem gewoonlijk meer dan 2 miljoen mensen bij elkaar, het gedrang en gewoel op de dag van de afreis was dus groot en het was dus wel niet mogelijk dat allen, die bij elkaar hoorden, dadelijk ook bij elkaar waren. Van verschillende plaatsen reisden afzonderlijke troepen af en eerst de gemeenschappelijke slaapplek van een grote karavaan, die naar dezelfde landstreek ging, bracht aan de avond van de eerste dagreis de verschillende afdelingen, die tot haar behoorden, bij elkaar, waar dan ook de afdelingen voor de verdere reis vaal nog anders werden geregeld. Nu hadden Jozef en Maria bij het 12de jaar van Jezus met een knaap te doen die volgens de ontwikkeling in het Oosten 16: 2) ten minste zo ver was gekomen, als bij ons een knaap van 16 jaar. Hem een zekere zelfstandigheid in Zijn handelen te laten was dus hun plicht en zij konden het juist bij deze knaap, die zij nooit op verkeerde wegen hadden aangetroffen, met een gerust hart doen. Het zou, als Hij tijdens de afreis Zich niet bij hen bevond, onverstand zijn geweest, als zij toen al hadden willen beginnen met naar Hem te zoeken; want enige troepen van de karavaan, waartoe zij behoorden, waren zonder twijfel al heengegaan en als Hij nu bij een van deze geweest was, zoals het meest voor de hand lag, zouden zij door in Jeruzalem te zoeken zich het vinden onmogelijk hebben gemaakt; zij zouden steeds verder van het Kind gescheiden waren geraakt, hoe dichter de reisgenoten bij hun vaderland kwamen. Het juiste zoeken noodzaakte hen dus veel meer om tot de eerste slaapplek achterna te reizen. Toen dit tevergeefs bleek te zijn, was zeker het snel terugkeren naar Jeruzalem het enige middel.

46. En het na drie dagen sinds de eerste afreis (vs. 43), op de 24ste Nisan, kwamen zij in Jeruzalem en gingen naar de juiste plaats, waar zij Hem vonden in de tempel, waar hij zat temidden van de leraren, hen hoorde en hen ondervraagde, zoals Zijn behoefte als een leerling, die in de kennis van de goddelijke waarheid uit Mozes en de profeten wilde toenemen (Hand. 22: 3), meebracht.

47. a) En allen die Hem hoorden, wanneer Hij of zelf vroeg, of bij Hem voorgelegde vragen Zijn eigen gedachten ontwikkelde, verbaasden zich over Zijn verstand, omdat de door Hem opgeworpen vragen groot inzicht in de diepten van de goddelijke wijsheid te kennen gaven en over Zijn antwoorden, omdat nog meer Zijn woord op de tot Hem gerichte vragen van een grote bekendheid met het woord van God en van een juiste opvatting daarvan getuigenis aflegden (Jes. 11: 2. Efeze 3: 4. Kol. 1: 9).

a)MATTHEUS. 7: 28. Mark. 1: 22. Luk. 4: 22, 32. Joh. 7: 15.

Men denke zich Jezus aan de voeten van een Rabbijn, die lerende in het midden van een kring staat. Daarin is niets buitengewoons te zien, omdat Hij al "een Zoon van de wet" was. Maar een zitten te vinden in gelijke verhouding met de leraars is niet volgens de tekst, omdat anders het bericht de werkzaamheid van het Kind niet tot toehoren en vragen zou hebben beperkt.

Het bericht laat Jezus geenszins als leraar optreden, zoals de apocriefe voorstellingen dit doen. Toch ligt in de uitdrukking "zittende in het midden van de leraren" dat het Kind een ereplaats innam. Omdat de Rabbijnse methode was door vragen te onderwijzen, bijv. over moeilijke punten in de wet, hadden leraars en leerlingen gelegenheid hun scherpzinnigheid te tonen. Jezus had zeker zo-even een treffend antwoord gegeven, of een vraag gedaan, waarvan zelfstandig nadenken getuigde; en zoals dit gewoonlijk gebeurt, wanneer een leerling een bijzonder inzicht openbaart, had zich het onderricht voor dat ogenblik voornamelijk tot Hem gekeerd.

De Rabbijnen van die tijd hadden nog niet alle gevoel voor de profetische geest verloren, alhoewel zij ook steeds meer in dode formules verstijfden; zij dachten zeker aan jeugdigen als Jozef, Samuël, David en anderen, toen zij een kind van zo wonderbare gaven ontmoetten. Bovendien wilden zij toen al graag jacht maken op uitstekende leerlingen. Hij wekte echter door de openbaringen van Zijn Geest, uitingen van het frisse en kinderlijkste gedachten-leven, hun scholastisch-bepaalde gedachten op een heilzame manier op.

Zwingli richtte als kleine jongen tot zijn oom en opvoeder de vraag van de verwondering, waarom men een leugenaar niet strenger strafte dan een dief. Deze stal toch slechts aardse goederen, niet het hemelse goed van de waarheid. Die vraag was echt kinderlijk-naïef en wekte toch met recht door haar diepte de verwondering van de oom op.

Zoals hier allen, die Hem aanhoorden, Zich verwonderden over Zijn verstand en Zijn antwoorden, dus een indruk van Hem ontvingen; en toch niet de ware, zo behoorde het later tot het lijden van Zijn leven, dat zo velen het niet verder brachten dan tot bewondering, waaruit geen geloof voortspuit. Dit verwonderen is de wortel van die halve vriendschap geweest, die Christus later door Zijn hele leven vergezelde, die vandaag heden met Hem, morgen tegen Hem was, die vandaag Hem navolgde. Morgen Hem verloochende, die vandaag een wonder ontving en morgen een nieuw eiste, die Hem niet begreep, omdat zij Hem nooit in waar geloof aangreep. Die halve vriendschap is in de tempel te Jeruzalem begonnen.

48. En zij, Jozef en Maria, vonden Hem op de derde dag zittend in het midden van de leraren en algemene bewondering opwekkend. Toen zij Hem zo zagen werden ze zo verslagen doordat Hij, die Zich tot hiertoe steeds in de stilte had teruggetrokken, nu opeens in zo'n openbaarheid was en dat Hij, over wie zij zich zo beangstigd hadden, in zo'n rust en onbezorgdheid ondanks de scheiding daar zat. En Zijn moeder meende om haar werkelijke betrekking als moeder een bijzonder recht te hebben om Hem een verwijt te doen en had ook volgens de wijze van de vrouwen het snelst een woord gereed over hetgeen haar hart bewoog. Zij zei tot Hem, toen zij Hem weer alleen bij zich hadden: Kind! waarom hebt Gij ons zo gedaan, dat Gij ons alleen liet heengaan, in plaats van bij ons te blijven? Zie, Uw vader en ik hebben u met angst gezocht, sinds wij begrepen, dat Gij niet op weg naarhuis was (vs. 44 v.).

48. En zij, Jozef en Maria, vonden Hem op de derde dag zittend in het midden van de leraren en algemene bewondering opwekkend. Toen zij Hem zo zagen werden ze zo verslagen doordat Hij, die Zich tot hiertoe steeds in de stilte had teruggetrokken, nu opeens in zo'n openbaarheid was en dat Hij, over wie zij zich zo beangstigd hadden, in zo'n rust en onbezorgdheid ondanks de scheiding daar zat. En Zijn moeder meende om haar werkelijke betrekking als moeder een bijzonder recht te hebben om Hem een verwijt te doen en had ook volgens de wijze van de vrouwen het snelst een woord gereed over hetgeen haar hart bewoog. Zij zei tot Hem, toen zij Hem weer alleen bij zich hadden: Kind! waarom hebt Gij ons zo gedaan, dat Gij ons alleen liet heengaan, in plaats van bij ons te blijven? Zie, Uw vader en ik hebben u met angst gezocht, sinds wij begrepen, dat Gij niet op weg naarhuis was (vs. 44 v.).

49. En Hij zei tot hen: Waarom hebt u Mij gezocht en uzelf deze angsten aangedaan? Wist u niet uit hetgeen u over Mijn wezen en Mijn roeping toch al bekend is, zoals een rustig overleg u snel tot dat inzicht gevoerd zou hebben, dat Ik, als Zoon van God en enige Zaligmaker van Zijn volk (Hoofdstuk 1: 32. MATTHEUS. 1: 21), moet zijn in de dingen van Mijn Vader, in Zijn huis, Zijn woord en werk. Het was dus niet Mijn zaak deze plaats te verlaten en u na te gaan, maar integendeel uw zaak Mij hier af te halen en met u te nemen.

50. En zij begrepen het woord niet dat Hij tot hen sprak. Zij begrepen niet hoe Hij er toe kwam om opeens Zijn eigenaardige betrekking tot God zo duidelijk uit te spreken, en zo sterk op de voorgrond te stellen, omdat zij toch in hun opvoeding geen invloed hadden uitgeoefend tot zo'n ontwikkeling van Zijn zelfbewustzijn, noch ook de Schriftgeleerden, die niet eens wisten wiens Zoon Christus eigenlijk zou zijn, daarbij konden hebben meegewerkt.

Niet dat zij de knaap een ogenblik uit het oog verloren verdient zozeer de berisping, als dat zij Hem met zo'n angst en zorg van kleingelovigheid hadden gezocht. Men zou zich kunnen verwonderen dat zo'n angst ook maar mogelijk was. Wanneer toch Maria aan de hemelse verschijningen bij de geboorte had gedacht, zou er geen angst zijn geweest, terwijl zij nu aan dat vertroostende niet dacht, maar zich vasthield aan wat haar staande had moeten houden; het is de angst van het moederhart, die - terwijl Jozef zich terughoudt - het zachte zelfverwijt in een berisping van de Zoon verandert. Dat noodzaakt Hem tot verantwoording, waarin Hij geen enkel oneerbiedig woord zegt en wanneer Hij toch de onrust van het klein geloof beschaamt, dit in volkomen argeloosheid en zonder schijn van opzet door de kracht van de eenvoudige waarheid doet. Het is het volmaakte, het heerlijke Kind, dat zo spreekt, het Kind,

dat geen angst heeft - waarom zou het angst hebben op een goede plaats? Waarom denken: Mijn ouders zouden in angst kunnen zijn? Dat het daaraan niet denkt is niet, als bij andere kinderen, onnadenkendheid, maar in Zijn helder bewustzijn weet de knaap niets van een oorzaak van bezorgdheid. "Zij zullen Mij wel halen" zo vertrouwt Hij en blijft intussen in het huis van Zijn vader als in Zijn huis. Dit is echter het grootste in Zijn antwoord: "Wist u niet dat Ik moest zijn in de dingen van Mijn Vader?" In het huis van Mijn Vader, in het woord van Mijn Vader, in zo'n denken, spreken en handelen, kortom in alles, wat van Mijn Vader is en juist daardoor onder de bescherming van de Vader: zo kunnen wij het verklaren. Toch is juist dit het grote van Zijn woord, dat het even zo eenvoudig en kinderlijk-naief, als vol betekenis en goddelijk luidt.

De Heere spreekt hier de hele Theologie van Zijn wezen uit, maar niet in de vorm van ontwikkeld bewustzijn, maar in de meest ware type van echt kinderlijk, helder voor gevoel. De tijd is Hem hier weggevlogen in de zaligheid van de uren, die Hij hier heeft doorleefd. Maar nu plaatst Hij Zich, horend en vragend, op het standpunt van de ouders. Hij kan er Zich niet over willen verontschuldigen, dat Hij de hele wereld in het huis van de Vader vergat; maar Hij laat Zich onderwijzen omtrent de nood, waarin zij geweest zijn, omdat zij van Zijn heengaan naar de tempel niets wisten. Maria spreekt van Zijn vader Jozef, maar Hij spreekt van de onweerstaanbare trek van Zijn Vader in de hemel. Het is het ontwakend gevoel van Zijn enig Zoonschap van God, maar nog omgeven door de knop van het kind-zijn, die de grote tegenstelling uitspreekt tussen de hemelse Vader en de aardse vader, zonder dat te bedoelen. Nog is het bewustzijn van de alomtegenwoordigheid van Zijn Vader in Hem omsloten door de knop van de kinderlijke vroomheid, die de Vader in de tempel zoekt; en Zijn nadenken over de diepten van het goddelijk leven in Zijn borst is nog omgeven door de kinderlijke eenvoudigheid waarmee Hij in de levendigste begeerte en met vertrouwen van de vaders van de Joodse theologie Zijn vraag kan voorleggen.

Zijn moeder is nog niet gekomen tot de erkenning dat met het opgroeien van het Kind de verhouding tussen Hem en haar een andere is geworden. Vaders kunnen zich gemakkelijker in zo'n verandering van betrekking schikken, zij, de zelfstandige mannen, verheugen er zich in wanneer de geest van echte zelfstandigheid zich in hun Kind verheft en betoont. Voor de moeders wordt het echter zwaar en het ontperst haar veel bittere tranen, wanneer het kind, dat zij onder haar hart gedragen en aan haar borst gezoogd heeft, zich niet meer aan de leiband wil laten leiden, wanneer het zelf vaste stappen doet en zijn recht als persoon zich toe-eigent.

Maria had Jezus als een klein Kind verzorgd; een paar jaren waren haar moederlijke gedachten en wensen alleen en geheel voor het Kind geweest en zij had het geheel in haar macht gehad. Nu dit met de tijd veranderde en het knaapje zijn eigen aandrang begon te volgen, kon zij zich daarin niet dadelijk vinden. Het was haar zo ongewoon en vreemd, dat Hij niet altijd naar haar zou verlangen, bij haar zijn, met haar Zich bezig houden en geheel voor haar leven zou, zoals zij nu voor Hem leefde. Daarom komt zij ook in het geheel niet op de gedachte, dat Hij wetens en willens in de tempel zou zijn achtergebleven en Zijn ouders alleen zou hebben kunnen laten vertrekken, zonder aan haar onrust en zorg voor Hem te denken. Niets is meer buiten haar gedachte dan dat en verwonderd en enigszins gevoelig gaat de vraag over de lippen: "Waarom hebt Gij ons dat gedaan?" met welke vraag zij ons in haar

moederlijk hart laat kijken. Bij alle eer, die wij voor de gezegende moeder van Jezus voelen, mogen wij toch wel zeggen: bij haar is iets mee ingevloed van dat wat aan eigenbaat van vele ouders herinnert. Deze eigenbaat van de ouders is van die aard dat men ze graag, zo lang het kan, op het zachtst beoordeeld; want zij is met een opofferende liefde verbonden, die het vaak laat betwijfelen of de eigenbaat liefde, of de liefde eigenbaat is. Maar evenals alles wat uit de zonde voortkomt, kan zij ook de liefde vergiftigen en voor ouders en kinderen verderfelijk worden en juist daarom mogen wij ze niet voorbijzien. Deze eigenbaat bestaat daarin dat ouders hun kinderen niet als een geleende gave en een toevertrouwd pand, maar als hun eigendom zien, dat in hun macht is gesteld en waarvan zij kunnen maken wat zij willen. Vandaar komt zo veel hardheid en verkeerdheid in de opvoeding van de kinderen er bij, die dodelijke gevolgen heeft; de kinderen moeten eveneens denken, voelen en oordelen als de ouders; de neigingen van de ouders moeten de lust van de kinderen zijn en waar de ouders gouden bergen zien moeten de kinderen geen zandhoopjes zien. Vooral moeten de kinderen alle bijzonderheden, zeldzaamheden en luimen van de ouders als loffelijke gewoonten in ere houden en hun met vreugde daarin ter wille zijn. Het is de eerste eis van een goede opvoeding, dat de eigen wil van de kinderen wordt gebroken; maar welke vrucht kan dat geven, wanneer in de plaats van de eigen wil van het kind de evenzo verkeerde wil van de ouders wordt geplaatst. Zulke ouders verliezen het oog voor hetgeen God in de kinderen heeft gelegd en voor hetgeen van hen onder goede verzorging kan worden. Zij behandelen hen als een steen dien men metselt juist zoals men die wil hebben; zij vergeten dat zij vlees en bloed zijn, dat zij ook een ziel hebben met haar bijzondere gaven en haar bijzondere bestemming. In plaats van op de vinger van God te letten en ieder kind naar zijn aard te behandelen, laten zij zich alleen door hun enge, kortzichtige eigen wil leiden. Menig kind van goede verwachting is daardoor op verkeerde wegen en op de verkeerde plaats gekomen, waar het zich en anderen tot last is geweest! Het gaat echter niet altijd zoals die eigen wil beveelt: wat in de kinderen ligt is vaak te machtig en de raad van God trouwer dan de invallen van de mensen. De kinderen gaan toch hun eigen wegen, evenals de watervogel het water zoekt, ook wanneer hij met de kiekens van de hen is uitgebroeid en verpleegd. Daarover zijn dan de ouders ontevreden en zij zijn het met hun kinderen oneens; zij beproeven het met goedheid en strengheid en bereiken toch niets dan dat zij zich en de kinderen het leven verbitteren, als zij niet hun harten geheel van zich vervreemden. - Toen Maria haar Zoon vond zal zij zich hebben voorgesteld dat het ook voor Hem evenals voor haar pijnlijk geweest was en dat Hij haar bij het eerste weerzien met vreugde en verlangen tegemoet zou snellen. Zo zou zij Hem het liefst weer hebben gevonden, maar zo vond zij Hem niet. Daar zit Hij geheel onbezorgd en welgemoed, alsof Zijn moeder Hem niet aanging en alsof haar pijn haar zaak was. Beiden zijn verschillende wegen gegaan. Maria ging haar oude weg, die haar liet zoals zij was, maar Jezus een weg die Hem opwaarts voerde, als hadden de drie dagen de sprong van een eeuwigheid te betekenen en als was een kloof tussenbeide gekomen, als tussen hemel en aarde. Daarom kan de moeder zich in de Zoon niet vinden en haar droefheid en medelijden worden veranderd in een verwijt.

Het klinkt zo vreemd als op de eerste vraag van de moeder: "waarom?" het snijdend antwoord: "wist u niet?", op de smartvolle woorden: "wij hebben U gezocht", Zijn "waarom is het, dat u Mij gezocht hebt", en op de rede: "ik en Uw vader", het woord vol majesteit komt: "Ik moet zijn in de dingen van Mijn Vader". Daar is geen berouw, geen erkenning van een

misslag, geen onderwerping aan het oordeel van de moeder, integendeel, een ernstige afwijzing van een vader, die het niet is, die zich in Zijn huis en in dat van Zijn ware Vader over Hem dien naam niet mag toeëigenen. Een gevoel van goddelijke grootheid spreekt uit Hem, een zekere erkenning van Zijn afkomst, een verzekerdheid openbaart zich, dat Hij Zich niet heeft vergist dat Hij in het Vaderhuis is gebleven toen Hij in de tempel bleef, een vaste overtuiging dat Hij daar behoorde te zijn, daar moest zijn, ja dat Hij altijd, al was het niet in de tempel, toch in de dingen van Zijn Vader moest zijn, in het werk van de Vader en in de roeping van de Vader. Volkomen zeker, eenvoudig en vrij verwijderd en ontworstelt Hij Zich aan de moederlijke armen en betoont dat Hij, hoewel uit een vrouw geboren, toch een vlucht voor had, die Zijn moeder Hem nooit had geleerd en die zij ook niet begreep, zoals de Schrift uitdrukkelijk verklaart.

Zullen wij ons verwonderen, dat Jozef en Zijn moeder Zijn woord niet begrepen? Dat is toch nog geen begrijpen, als Maria heeft gedacht: Ja dat heeft de engel mij gezegd, dat ik de Zoon van de Allerhoogste zou voortbrengen. Begrijpen was, wanneer zij begreep, hoe het kwam dat Hij opeens zulke woorden sprak. Weten wij echter bij onszelf niet eens hoe wij er toe kwamen "ik" te zeggen en kunnen wij dit geheim bij de kinderen van ons vlees en bloed niet afluisteren, hoe veel groter moest de verwondering bij Maria zijn, toen zij Hem hoorde spreken zoals Hij nog nooit had gesproken! Hoe komt Hij daartoe? Wat heeft in Hem plaats gehad? Wie heeft Hem dat meegedeeld? Want echt, Maria zelf kon toch zeker niet aan het Kind hebben verklaard dat Jozef Zijn vader niet was; daarom kan zij niet begrijpen hoe Hij aan dat woord komt en hoe Hij het bedoelt. Zij merkt op dat Hij naar de geest boven haar is uitgegroeid en heeft voortaan geen ander doel, dan door trouw bewaren van alle dergelijke woorden de Zoon na te streven tot de Vader.

Wat het Kind Jezus zei werd op dat ogenblik door geen Jozef, door geen Maria begrepen. Dit begrepen zij, dat de tempel van God Hem lief was geworden, dat Hij er Zich thuis achtte en dat ook Hij doordrongen was van het gevoel: Eén dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders! Dat van God en goddelijke dingen te spreken en te horen, het ware leven van Zijn hart en de bestemming van Zijn leven was. En zonder moeite konden zij dit begrijpen, want bevreemden mocht het hun niet. Maar de vaste toon waarop het twaalfjarig Kind nu voor het eerst de dingen van God de dingen van Zijn Vader noemde; de volkomen onbekommerdheid waarmee Hij Zijn zijn in deze dingen als Zijn taak en plicht tegenover hun angstig zoeken stelde; en, bij kinderlijke eenvoud, de meer dan kinderlijke waardigheid waarmee Hij Zich tegenover een (naar de schijn niet ten onrechte) ontevreden moeder verantwoordde als een die eigenlijk niet nodig had dat te doen; dit alles doet deze fijngevoelende zielen vermoeden dat er meer is in dit woord dan zij begrepen, of vooralsnog kunnen begrijpen; dus leggen zij de vinger op de mond, maar bewaren het in het hart. Maria heeft genoeg geleefd om dit woord te leren begrijpen en ook wij, die de vruchten plukken van een leven, geheel gewijd aan de eer, geheel bestuurd door de wil, geheel doorgebracht in de innigste gemeenschap van die Vader, met wie Hij in de heiligste en goddelijkste zin één was, wij kunnen enigszins doordringen tot de zin en de kracht van dat in kinderlijke eenvoud en tegelijker tijd in het gevoel van de vrijheid en overgegevenheid van de Zoon gesproken: wist u niet dat Ik moet zijn in de dingen van Mijn Vader? Voor onze oren wordt hier het geheim van Zijn onvergetelijke betrekking tot God en de heilige taak van Zijn menselijke leven al uitgesproken. Hier is Zijn

Gods-bewustzijn, Zijn gehoorzaamheid, Zijn zelfverloochening. In het woord van de man: "Mijn voedsel is, dat Ik doe de wil van degene die Mij gezonden heeft en Zijn werk volbreng" ligt in het woord van de twaalfjarige de kiem. Hij heeft geen ander voedsel gekend, Hij heeft Zijn werk volbracht in deze tempel, waarin Hij dagelijks geleerd, op die straten van Jeruzalem, waarop Hij de wonderen van Zijn liefde vervuld en het loon van Zijn liefde in het vonnis van de dood ontvangen heeft. Zie daar Golgotha, zie daar het kruis. Zie daar nog eenmaal Maria, die Hem gezocht en ook gevonden heeft. Ach, nu gaat meer dan angst, nu gaat het zwaard van de twijfeling door haar ziel! Nu verliest voor een ogenblik haar klein gelove de Zoon van God in haar gepijnigd, in haar verbloedend kind. Maar ook hier heet het: "Wist u niet dat Ik moet zijn in de dingen van Mijn Vader?" en als alles volbracht is: "Vader! in Uw handen beveel Ik Mijn Geest. "

Om dit antwoord wel te beoordelen moeten wij opmerken dat Jezus zeker niet uit opzettelijke ongehoorzaamheid achter was gebleven. Geen in stilte genomen besluit, maar een onweerstaanbare aandrang van het gemoed had Hem, toen Hij Zich van Zijn ouders verwijderd vond, naar de tempel gedreven. Dóór - meent Hij - zal men ook het eerst naar Hem zoeken; maar onder het horen en vragen snellen Hem de uren als ogenblikken om en waar Maria's onverwachte vraag Hem als uit een zalige droom doet ontwaken, zegt Hij, alsof het zich zo vanzelf verstond: "Hier ben Ik thuis. " Het zou billijk onze bevreemding wekken, als zo'n taal voor Jozef en Maria geheel verstaanbaar geweest was. Zij hadden immers aan de twaalfjarigen evenmin het geheim van Zijn geboorte als dat van Zijn verheven bestemming meegedeeld? Hoe moest het hen dan verbazen, toen Hij geheel uit Zichzelf God Zijn Vader noemde op een manier die een zijdelingse, voor hen alleen begrijpbare verbetering bevatte van Maria's woord: "Uw vader en ik hebben U met angst gezocht. " Hoe moest het hen treffen, dat Hij nu al Zijn roeping erkende om in het huis van de Vader te verkeren en aan Diens werk leven en krachten te wijden! Zeker, zij konden de zin van Zijn taal niet volkomen doorgronden, omdat zij de rijkdom en de diepte van het gemoed, waaruit die opgeweld was, niet konden peilen. Later zullen zij dit woord beter begrepen hebben, toen Maria, die het in haar hart bewaarde, dieper was ingewijd in het geheim van Zijn verheven grootheid. En de Evangelist, als bevreesd om de indruk bij zijn lezers na te laten dat het kind Jezus, met zo uitstekende gaven toegerust, Zich boven Zijn minder ontwikkelde ouders zou hebben verheven, voegt er uitdrukkelijk bij dat Hij hen onderdanig bleef. Riep Zijn hart Hem aanvankelijk naar de tempel, Zijn plicht wenkte Hem naar Nazareth terug en, volmaakt ook als kind, gaf Hij aan die roepstem gehoor. Jeruzalem bewonderde slechts de liefelijke bloemknop, in het uur dat hij het eerst voor de zonnestralen de kelk had ontsloten. Nazareth zou die verder in stilte zien ontluiken en bloeien, tot de volheid van de tijd was gekomen. Op ons standpunt is juist het eerste woord van het Kind Jezus, dat wij hier vernemen, zo bij uitstek belangrijk, omdat het ons het eerste ontwaken van Zijn verheven zelfbewustheid als Gods Zoon doet aanschouwen. Spreekt Hij van Zijn Vader, in Wiens werk Hij Zich volkomen thuis voelt, Hij duidt er ingewikkeld mee aan dat Zijn betrekking tot God een geheel andere is, dan die, waarin gewone mensen geplaatst zijn. Wij horen hier een onmiddellijk gevoel spreken, dat zich langzamerhand tot volkomen heldere bewustheid ontwikkelt. Wat wellicht al vroeger als duister vermoeden in Zijn borst heeft gesluimerd, treedt nu helderder dan te voren voor het vroeg ontloken oog van Zijn geest en zoals de bloemknop zich het licht tegemoet dringt, richt zich dat oog met een heilig voorgevoel tot de hoge bestemming van

Zijn leven. Hij begint te beseffen wie Hij is en waartoe op aarde verschenen. Maar die diepte zien wij nog in het omhulsel van de reine eenvoud verborgen. De temper is Hem nog in de volle zin het huis, waar de Vader woont, van Wie Hij later verkondigen zal: "God is een Geest. " Het leergierig oor zoekt antwoord op de vragen van godsdienst en leven aan de voeten van de rabbijnen, tegen wiens schriftvervalsing Hij later een vreselijk wee zal doen horen. De voet die eerst door een onverklaarbare, maar onweerstaanbare aandrang naar de tempel is getrokken, volgt terstond weer met kinderlijke onderwerping het spoor, Hem door de wil van de ouders gebakend. Wij voelen het, zó en niet anders moest het Kind Jezus wezen.

51. En Hij ging daarop, in bewuste en vrijwillige zelfvernederings (Filippenzen . 2: 8) Zich aan hen onderwerpend, met hen uit van Jeruzalem naar Galilea en kwam na ongeveer drie dagreizen te Nazareth en was hun in alle zaken van het uitwendige, tijdelijke leven onderdanig. En Zijn moeder bewaarde volgens haar ons al bekende wijze al deze dingen, de woorden van vs. 49 onder alle omstandigheden, hoezeer die ook geschikt waren de eerste indruk uit te wissen, in haar hart (Gen. 37: 11).

52. En Jezus nam, om Zijn verdere ontwikkeling tot aan Zijn 30ste levensjaar (Hoofdstuk 3: 23) in een korte somma samen te vatten, wat zijn inwendig leven aangaat, toe in wijsheid en wat Zijn uitwendig leven betreft in grootte, zodat Hij eindelijk een volwassen man werd en ten gevolge van toenemen in wijsheid, in genade bij God en overeenkomstig Zijn toenemende uitwendige bekoorlijkheid en waarde ook in genade bij de mensen (1 Sam. 2: 25).

1) Hoe verstandig het twaalfjarige kind Jezus was, Zijn wijsheid was echter voor toeneming vatbaar. Het voegt niet, dat een volwassen wijsheid in een volwassen mens woont. God doet zulke wonderen niet; Hij volgt de wetten van de ontwikkeling, door Hem in de natuur gelegd. Alleen de mensen laten het kind Jezus in Zijn jeugd wonderen doen, zoals de apocriefe evangeliën ons aanwijzen. De Schrift, de alleen waarheid sprekende Schrift, kent geen wonderen van Christus dan als man, na Zijn doop.

2) O vergeten wij toch nooit de grote goddelijke heerlijkheid, dat de tweede Adam niet als de eerste Adam volwassen uit de hand van God kwam, maar als kindje, zoals onze kinderen, geboren werd en opgroeide als onze kinderen door al de jaarkringen heen, tot de volwassenheid en de volle mannelijke leeftijd toe. Hij heeft hiermee ieder opklimmend levensjaar geheiligd, want u voelt dat Hij, de Zoon van God, die zelfs als dode de verderfelijheid niet zou zien, onmogelijk onze afnemende levensjaren kon doorlopen. Deze behoren niet tot onze natuur, maar tot de zonde van onze natuur. In Christus was geen zonde, dus kon Zijn lichaam niet gaandeweg afnemen tot de dood toe. Alleen kon Hij Zijn volmaakt menselijk lichamelijk leven overgeven om gedood te worden en Hij gaf het over. Maar hoe liefelijk is het dat van ieder kind, zodra het tot zelfbewustheid gekomen is, kan gezegd worden: "Zo oud als u nu bent was eenmaal de Heere Jezus, de Zoon van God, de Heer van de heerlijkheid ook en Hij heeft ook uw levensjaar geheiligd, door daarin enkel de wil van Zijn Vader in volkomen gehoorzaamheid aan Zijn ouders te volbrengen, wilt u niet hetzelfde doen? Hij heiligde Zich voor u, opdat u geheiligd zou zijn in Hem. "

3) Hij was een beminnelijk Kind, dat door ieder bemind werd. Kon het anders? Waren allen, die Hem als Kind in de tempel hoorden vragen en antwoorden, buiten zichzelf van verwondering over de wijsheid van dat Kind, later gaven Zijn stadgenoten, toen Hij in hun Synagoge voor de eerste maal in het openbaar het woord nam en de Schrift uitlegde, Hem het getuigenis van de aangenaamheid, waarmee Hij sprak en de dienaars van de overpriesters bevestigden dit door te zeggen: "Nooit heeft een mens zo gesproken als deze mens! Al het volk hoorde Hem dan ook graag. En wij kunnen ons voorstellen hoe zinrijk en heerlijk, hoe goddelijk en natuurlijk, hoe eenvoudig en klaar, hoe liefelijk en zielverheffend Jezus gesproken zal hebben. Als Kind was Jezus ongetwijfeld een heilig, blijmoedig Kind, dat zelfs geen zonde kende en de zonde in andere kinderen met zachtmoedigheid droeg; immers zien wij Hem op latere leeftijd met tollenaars en zondaars verkeren, zonder hen te straffen en enkel hen lerend. Alleen de volslagen bozen, de huichelaars, bestrafte Hij. Maar boven alles was de genade, de gunst, het welbehagen van God in altijd toenemende mate over Hem, door Hem bij Zijn innerlijke heiligheid te bewaren en al die krachten in Hem te ontwikkelen die in Hem waren. Zo groeide de Spruit uit Juda's stam in de aardse hof onder het oog van God Zijn Vader, totdat Hij een boom, totdat Hij de boom des levens werd. Wel gelukzalig een ieder die van deze levensboom de vruchten plukt en eet; hij zal niet sterven, maar hij zal in eeuwigheid leven.

Wat allereerst de vorming betreft van het Kind Jezus tot die hoge mate van voortreffelijkheid die wij in Zijn mannelijk leven ontdekken, zoveel licht hebben wij althans aan de genoemde korte wenk van Lukas te danken, dat wij ons deze vorming al meteen als een trapsgewijze en voortgaande te denken hebben. Die toch toeneemt in wijsheid, bereikt langzamerhand aanmerkelijker hoogte, dan waarop hij vroeger gestaan heeft. Zo wordt dan elke docetische voorstelling van de jeugd van de Heere door deze herinnering afgewezen. Alles, wat kinderen niet weten, heeft Jezus langs de gewone weg van waarachtig menselijke ontwikkeling geleerd. Zo had dan Zijn verstand eerst zeer onvolkomen, later pas meer ontwikkelde denkbeelden. Zo kende Hij dan als Kind niet, wat Hij als knaap leerde vermoeden, als jongeling leerde geloven, als man heeft geweten. Zo had dan Zijn gevoel eerst de onbestemdheid van de kinderlijke indrukken, Zijn verbeelding eerst de kracht en de gloed van de jongelingsjaren, eer beiden de mate en rijpheid van de mannelijke leeftijd bezaten. Zo had dan in één woord Zijn hele zelfbewustheid al die verschillende ontwikkelingsstadiën te doorlopen die aan het organisme eens gezonden, maar waarachtig menselijken geest Zijn voorgeschreven; slechts dit mogen wij nooit vergeten, dat in het denkbeeld van een trapsgewijze ontwikkeling niet noodzakelijk dat van gebrek en onvolkomenheid ligt opgesloten. Lang was zeker het standpunt van het Kind, in vergelijking met het latere en hogere van de man, maar op zichzelf beschouwd was het voor die leeftijd volkomen. Jezus was geheel datgene wat ieder mens op iedere levenstrap zijn kon. Zoals later een volkomen man, zo was Hij vroeger een volmaakte knaap, een jongeling, zeker niet vreemd aan de beschouwings- en voorstellingswijze die eigen is aan kindsheid en jeugd, aan kinderlijk geloof en jongelingsvlucht, maar dat alles in goddelijke schoonheid. Of beweert men dat zo'n trapsgewijze voortgang noodzakelijk veronderstelt dat er aanvankelijk enig gebrek in Jezus geweest is, pas later overwonnen en uitgeroeid? Wij stemmen toe dat wij, bedorven mensen, geen andere ontwikkelingsgang in het goede bij ervaring kennen, dan langs de weg van strijden en struikelen, zodat dit laatste een weldadig overgangspunt kan worden van gebrek

tot hoger volmaking. Hieruit vloeit echter nog geenszins voort dat er geen andere ontwikkelingsgang mogelijk zou zijn. Men kan van minder tot hoger volmaking opklimmen, zonder dat de eerste als zonde moet worden beschouwd. Men ziet het in de bloem. Langzamerhand zwelt en ontplooit zich de knop en haar volmaaktheid bestaat niet daarin dat de knop al de volle heerlijkheid van de bloem doet aanschouwen, maar dat zij op ieder punt van haar ontwikkeling aan de eis van de natuur voor dat tijdperk beantwoordt. Zo was ook Jezus volkomen Kind en jongeling, eer Hij volmaakt man is geworden. Maar een tweede vraag, zo mogelijk nog tederder en ingewikkelder van aard, sluit zich bij de vorige aan. In deze reine mensheid woonde de volheid van de Godheid lichamelijk. Hij, die Zich bewust was mens te zijn, uit Maria geboren, wist tevens, in Zijn openbaar leven, dat Hij vóór Abraham bestond en heerlijkheid bij de Vader had vóór de grondlegging van de wereld. Hoe was de vermoedelijke ontwikkeling van bewustzijn van de Heere van Zijn hogere natuur? Hoe hebben wij ons de ontwikkeling van die bewustheid in de eerste dertig jaren te denken? Zeker, zoals iedere ontwikkeling, als langzamerhand en trapsgewijs gebeurt. Toen Jezus als een klein Kind in de kribbe lag en Zijn menselijke geest nog geheel ongevormd was kon Hij nog geen bewustheid hebben van op een buitengewone manier met de Vader in betrekking te staan. Eerst ontwaakt het wereldbewustzijn, dan het zelfbewustzijn, eindelijk het Godsbewustzijn in de menselijke ziel. De hogere bewustheid sluimert in de eerste maanden en jaren van ons zijn op aarde en spreekt zich al uit wanneer er van buiten krachtig op gewerkt wordt. De spontaniteit en de receptiviteit van het zieleleven zijn ook hier onafscheidelijk. Pas ontwaakt, kan Jezus bewustheid van Zijn goddelijke natuur in het begin slechts donker geweest zijn; maar wat eerst als vermoeden, later als besef leefde in Zijn gemoed, is vervolgens steeds helderder als duidelijke zelfbewustheid voor het oog van Zijn geest getreden met steeds minder afwisseling, met telkens onweerstaanbaarder kracht. Op de leeftijd dat het menselijk gevoel en verstand van de Heere volkomen ontwikkeld waren, twijfelen wij er niet aan of ook wij weten dat Hij de Zoon van God was, in de verhevenste zin van het woord, Hij had een voldoende graad van vastheid en helderheid om Hem tot een blijmoedig betreden en standvastig bewandelen van Zijn aardse loopbaan in staat te stellen.

Al vroeger was Hij Zijn ouders onderdanig. Lukas zegt het echter hier uitdrukkelijk, omdat na het vooraf vertelde voorval Zijn onderwerping als een vrijwillige vernedering groot en aanbiddingswaardig voorkomt. Op de vraag: wat heeft de Heiland in de 18 jaren, van Zijn 12de tot het 30ste levensjaar gedaan? geeft de Schrift alleen dit antwoord: "Hij was Zijn ouders onderdanig". Hij oefende Zich in het 5de gebod. Echt, als wij onze Heiland moesten uitdenken, dan stelden wij Hem anders voor! Voor ons verstand schijnt het een slechte bezigheid voor een Heiland te zijn, als een onderdanige zoon Zijn ouders te dienen, voor de Nazareners ploegen en eggen te timmeren (Mark. 6: 3), huizen en hutten te bouwen, onopgemerkt, onbekend, onerkend in het meest verachte stadje van Galilea te leven en - te zwijgen. Daarbij staat ons verstand stil. Welnu, verstand! sta stil, en gij hart! val neer in het stof en aanbid! Toen God de hemelen bereidde en aan de zee haar palen zette en de grondslagen van de aarde legde, toen was Hij, die nu te Nazareth in het zweet Zijns aanschijns Zijn brood als timmerman verdiende, de Werkmeester bij Hem (Spr. 8: 30). Zo diep, zo diep heeft Jezus Zich vernederd! Maar ook in die vernedering was Hij in de dingen van Zijn Vader. Overgave in Zijn Vaders wil, volkomen gehoorzaamheid was Zijn voedsel; door stil zijn en hopen sterk te zijn (Jes. 30: 15) was Zijn leerschool.

Hij is niet alleen in de wereld gekomen om de mensen te leren - daartoe besteedde Hij slechts drie jaren; maar ook om aan de wereld te tonen hoe men leven, handelen, verdragen, gehoorzamen, zichzelf verloochenen, God en mensen beminnen moet - en daarvoor waren 30 jaren nodig.

Wat was Hij zalig te prijzen in de gehoorzaamheid van Zijn ootmoed! In de schaduwen van de tempel te Jeruzalem had Hij slechts een leerling van de Farizeeën kunnen worden, of liever, omdat dit een onmogelijkheid was, dan had Hij vroeg in de strijd met de Farizeese geest Zijn einde bereikt, te Nazareth opende zich voor Hem boven de ontwikkeling van Zijn bewustzijn een ander Vaderhuis: een grote, heerlijke natuur. Hier kon Hij de inhoud van de Schrift, zonder de verduisterende glossen van de rabbijnen onderzoeken. In plaats van het verkeer met de geestelijk dode schriftgeleerden, kon Hij spreken met de eeuwig levende geesten van de profeten en meer dan alle priesters in de tempel was Hem Zijn moeder Maria, de uitverkorene, die alles wat Hem betrof diep in het hart bewaarde.

De Evangelist bericht eerst het gezegende toenemen van de Heere in wijsheid (vs. 40). Hij was al vroeger rijk naar Zijn Geest, maar Hij nam ondanks dit nog voortdurend toe in kennis en wijsheid. Met deze voortgang hield zijn lichamelijke groei gelijke tred. Bij naar de geest bijzonder bedeelde en vroeg ontwikkelde kinderen wordt vaak het wanstaltige gezien dat de ontwikkeling van de geest geschiedt ten koste van het lichaam; bij Christus was echter de schoonste harmonie: een gezonde ziel in een gezond lichaam. Dat met de jaren ook de genade bij mensen toenam is niets bijzonders; in de veelbelovende knaap verheugde zich het hart van de leraren te Jeruzalem; op Hem rustte het welgevallen van Zijn medeburgers; Hij bestrafte ze nog niet met het woord van Zijn mond. Maar dat Gods genade over Hem toenam, dat het welgevallen van de Vader steeds meer toenam, kan bevreemding wekken. Het bevremende verdwijnt echter wanneer wij bedenken dat het welgevallen van God werkelijk op, of sterker gesproken, in de mens wil rusten, dat dit niet als een zonnestraal over de mens wil heengaan, maar zich aan de mens wil meedelen, zich in hem wil instorten. God kan slechts voor zo ver in ons gaan, met Zijn welgevallen in ons rusten, als wij ons voor Hem openen. Hoe volkomener zich daarom bij de voortgang van de jaren dit goddelijk geheim van Jezus' Geest en hart ontsloot, des te volkomener kon de Vader in de Zoon van Zijn welbehagen rusten.

De woorden "bij de mensen" aan het slot vormen een tegenstelling tussen Jezus en de Doper, die zich ontwikkelde in de eenzaamheid van de woestijn. Dit was het begin van het contrast dat ook tussen de werkzaamheid van beide zou bestaan.

Staat ons van de volgende levensjaren van de Heiland, tot aan Zijn dertigste, niets bijzonders aangetekend, dan kunnen en mogen wij daaruit afleiden dat alles een zeer stille gang ging en noch wonderwerken noch uitstekende voorvallen in dat gezin hebben plaats gehad. Goed was dit alleszins, omdat de naijver van Archelaüs, de zoon van Herodes, de kindermoorder en van de Joodse raad niet ontijdig zou worden uitgelokt en opgewekt. Ofschoon Hij door wijsheid en deugd ook genade bij de mensen vond, nochtans was Hij in deze zo weinig zonderling en in het ooglopend, dat men naderhand, toen Hij als profeet was opgetreden, in dit zelfde Nazareth van Hem vroeg: "Van waar heeft deze die wijsheid?" (Mark. 6: 2). Lezen wij hierbij, dat men van Hem zei: "Is deze niet de timmerman?" dan maken wij daaruit geredelijk

op dat onze Heer in Zijn jongelingsjaren in het timmerwerk is bezig geweest, dat tot ondersteuning van het gezin van Zijn ouders en tot verzorging van Zijn moeder geweest zal zijn, omdat deze vroeg weduwe geworden schijnt te zijn; maar dan zien wij in dit een en ander de verheven Godmens zeer diep vernederd in een knechtelijke gestalte, Zichzelf verloochend hebbend en dit alles gepaard met Zijn heiligheid en meer dan menselijke verhevenheid doet ons Hem erkennen als de Middelaar tussen God en de mensen, als degene die van Zijn vroegste jeugd af in de dingen van God Zijn Vader werkzaam was en wiens zielespijs dit altijd geweest is, die aan de wil van de hemels volkomen voldeed en die waardig is de hulde en de erkenning, de liefde en het vertrouwen van alle Engelen en mensen en vooral van de verlost door Zijn dierbaar bloed alleen.

Niet met alle aanhalingen, door Dächsel ons gegeven, over de ontwikkeling van het Kind, vooral niet met die welke over Zijn zelfbewustzijn handelen, kunnen wij instemmen. De Christus is "God geopenbaard in het vlees", God en mens beide in enigheid van de persoon; toch is het ons niet mogelijk, ten einde de éénheid begrijpelijk te maken, elke onderscheiding op te geven. Niet God is gestorven, maar de mens Jezus Christus; evenwel aanbidden wij in de Kruiseling het eeuwig Woord. Zo dient ook hier onderscheiden te worden de menselijke ontwikkeling en het goddelijke, dat voor vermindering noch vermeerdering vatbaar is. Bij de gehoorde beschouwingen komt ons de vraag voor: hoe kan Christus Gods Zoon zijn en het zelfbewustzijn ooit ontbroken hebben? Hoe was het mogelijk, dat God niet zou weten God te zijn?

HOOFDSTUK 3

JOHANNES' PREDIKING EN GETUIGENIS VAN CHRISTUS. DOOP EN GESLACHTSREGISTER VAN CHRISTUS

I. Vs. 1-20 Zeer uitvoerig noemt Lukas de tijd waarin Johannes de Doper op Gods bevel uit de woestijn te voorschijn treedt om zijn ambt te volvoeren; scherp en juist karakteriseert hij het volk, waarvoor de zending van deze krachtige boetprediker dienen moest naar zijn inwendige gesteldheid. Voor het grootste gedeelte was het door het zuurdeeg van de Farizeeën en Sadduceeën aangestoken, een beter deel was echter ook vatbaar voor de boetprediking en bereidde zich voor degene die komen zou. Het karakter van Johannes zelf, zoals het zich in zijn ootmoedige getuigenis van zichzelf tegenover de hooggespannen verwachtingen van het volk omtrent hem openbaart, is "een van de verhevenste die de geschiedenis van het rijk van God ons laat zien. Met een enkel woord duizenden voor zich te kunnen winnen en dat ene woord niet te zeggen, maar de duizenden steeds naar een ander te wijzen, die hij nog niet eens zien, om, zodra deze verschijnt, bescheiden terug te treden, zich zelfs te verheugen over de eigen vernedering, wanneer slechts die andere wast (Joh. 3: 29 v.) - wie heeft ooit een verhevener karakter gezien en kan zo'n grootheid verklaren, wanneer het woord in Hoofdst. 1: 15 en 80 niet de uitdrukking van de zuiverste waarheid was?"

1. En in het vijftiende jaar van de regering van de keizer Tiberius, met insluiting van de twee jaren van zijn mederegentchap "2Ki (en 1 Makk. Slotw. nr. 9 e), toen Pontius Pilatus, de opvolger van Valerius Gratus, sinds het begin van het jaar 26 na Christus stadhouder was over Judea 2: 20") en Herodes Antipas een viervorst (1 Makk. Slotw. Nr. 5) over Galilea en Filippus, zijn broer, de zoon van Herodes de Grote uit Cleopatra (zie de stamboom van de Herodianen aan het einde van 1 Makk. B II 5a), een viervorst over Iturea en over het land Trachonitis 2: 20") en Lysanias een viervorst over Abilene, een naar de stad Abila genaamd landschap in Coele-Syrië, die eerst van het jaar 41-44 en later weer van 53 na Christus af onder Agrippa I en II ook tot het Joodse land behoorde 2: 20").

2. Onder de a)hogepriesters Annas en Kajafas, de eerste als voorzitter van het Sanhedrin 2: 4"), de tweede als fungerend hogepriester in de jaren 17-36 na Christus (vgl. 1 Makk. Slotw. Nr. 11 c.) 1), kwam in de herfst van het jaar 26 na Christus 3: 1") het woord van God door levendige openbaring en aandrang van de Heilige Geest (Hoofdstuk 1: 15) tot Johannes, de zoon van Zacharias, in de woestijn. Sinds zijn jongelingsjaren bevond hij zich volgens Hoofdstuk 1: 80 daar. Nu moest hij, omdat de geschikte tijd daartoe gekomen was, voor het volk van Israël optreden.

a) Hand. 4: 6.

Omdat met de prediking van Johannes, de voorloper van Christus, een nieuwe tijd en de nieuwe huishouding van God begon, heeft de Heilige Geest deze tijd zo nauwkeurig willen aangeven.

Dat het tijdpunt zo nauwkeurig bepaald wordt, waar Lukas wil beginnen de openbare werkzaamheid van Jezus te beschrijven, kan niet verwonderen bij vergelijking van Mark. 1: 1, waar vóór het bericht van het optreden van Johannes het opschrift wordt gesteld: "Het begin van het Evangelie van Jezus Christus, de Zoon van God. " De werkzaamheid van Johannes maakte juist dit begin, waaraan zich dat van de Heere Jezus aansloot.

De voorstelling van de tijd van Johannes begint de Evangelist met het meest omvattende gebied, met het Romeinse rijk; van de plaatsbekleder van de keizerlijke macht in Judea, die hij noemt, is de overgang tot het bijzondere gebied van het volk van Israël zeer natuurlijk. Daar wordt de verdeling van het heilige land in vier afzonderlijke staten opgegeven. Het doel van die opgaaf is duidelijk, de staatkundige oplossing van de theocratie op hetzelfde ogenblik duidelijk te maken, waarop Hij verscheen, die haar in de ware vorm weer zou oprichten en het rijk van God van dat voorbijgaand omkleedsel zou verlossen. Nadat Lukas zo de staatkundige toestand heeft voorgesteld, stelt hij nog met één woord de kerkelijk-godsdienstige toestanden voor. Hij noemt twee hogepriesters, als wilde hij schrijven: "onder de hogepriester Annas - Kajafas (de eerste was het in burgerlijke (Hand. 4: 6; 5: 17; 7: 1; 9: 1. Joh. 18: 13 en deze in godsdienstige (Joh. 11: 49 vv.) zin. Deze scheiding van twee ambtsverrichtingen, welke verbinding het echte, volledige theocratische hogepriesterschap had uitgemaakt, was het begin van de oplossing van dit ambt; de oplossing was dus van de oppervlakte, het staatkundige, tot in het hart van de theocratie ingedrongen.

3. En hij gehoorzaamde het bevel, kwam uit zijn woeste plaats bij Hebron in al het omliggende land van de Jordaan, dat eveneens een woeste plaats vormde "Uit (3: 1" en "Lu 3: 5") en predikte de doop van de bekering tot vergeving van de zonden (Mark. 1: 4).

4. Zoals geschreven is in het boek van de woorden van a) Jesaja, de profeet, die zei in Jes. 40: 3-5; 53: 1): De stem van de roepende in de woestijn 1): Bereidt de weg van de Heere, maak Zijnpaden recht 2).

a) Joh. 1: 23.

"Het is niet waarschijnlijk, dat de beide helden van God, Johannes en Jezus, hun werkzaamheid vóór het einde van hun 30ste jaar zullen hebben begonnen, omdat zij de inzettingen in Israël heilig achtten en vooral niet konden optreden met een overtreden van wet en gewoonte, die deze ouderdom voor zo'n beroepsbezigheid eisten. Evenmin kan men verwachten dat zij, na dit toppunt van hun mannelijke ontwikkeling bereikt te hebben, na de grenzen te zijn overgegaan, door de wet gesteld (Num. 4: 3. Ezechiël. 1: 1), nog gewacht zouden hebben om met hun goddelijke boodschap te voorschijn te treden. Omdat zij aan de ene kant door de wet tot aan de bepaalde leeftijd werden teruggehouden, aan de andere kant door de macht van de Geest werden gedreven om geen tijd boven de gestelde te verliezen, dan kan men aannemen dat zij het ogenblik, waarop de ouderdom het volvoeren van hun ambt toeliet, nauwkeurig in acht hebben genomen, even juist, als wedlopers tot het doel vliegen op het gegeven teken en het geschat losbrandt op het bepaalde ogenblik. " Voor Johannes komt daarbij in aanmerking, aan de ene kant, dat niet zijn eigen ouderdom, maar die van de een halfjaar jongere Jezus maatgevend was en aan de andere zijde dat het begin van het

sabbatsjaar het bepaalde moment voor hen was. Hierover leerde de Geest van God en zoals die aan de ene kant de zuiver menselijke aandrang van ijver in hem nog enige tijd terughield, zo wekte die aan de andere kant hem op het juiste ogenblik ook op, dat hij niet aan een uitwendig chronologische rekening zich onderwierp, omdat toch Johannes volgens onze aanneming aan de ene kant een vierde jaar na het begin van zijn eigen 30ste levensjaar en aan de andere kant een vierde jaar voordat Christus die leeftijd bereikt had voor het volk optrad.

Wat een ellende in het burgerlijke, staatkundige en zedelijke verenigt niet de herinnering met de namen die ons in vs. 1 en 2 genoemd zijn. Geheel Israël is aan een dorre woestijn gelijk geworden; daar klinkt onverwacht en luid de stem van de roepende.

Johannes leefde al lang in de woestijn, daar vond hij van zijn jeugd af zijn thuis en toen hij tot de mannelijke rijpheid gekomen, zijn predikambt begon, was en bleef zijn verblijfplaats in de woestijn. Met het karakter van deze standplaats was zijn hele levenswijze overeenkomstig. Zijn kleed bestond uit kameelhaar en zijn gordel was een dierenvel; tot voedsel dienden hem sprinkhanen en wilde honing. Dit geheel vereenzelvigd zijn met het wezen van de woestijn, is het beeld van zijn inwendige beschouwing van het karakter van zijn tijd, waarop hij geroepen is te werken; de aanwezige geestelijke toestand komt hem voor als een woestijn, waarin alle geestelijk leven tot de minste en kommervolste trap is gedaald. Wanneer zijn lichaam in de woestijn van het Joodse land zijn verblijfplaats heeft, dan heeft zijn ziel in de woestijn van het Joodse volk haar tent opgeslagen. Daarom rust zijn boetprediking niet op enig voornemen, maar deze is een inwendige noodzakelijkheid van de hele man.

In de doop van de bekering beleed men zijn zonden en werd men met Christus getroost; in de doop van Christus belijdt men Christus en wordt men wedergeboren tot Zijn eigendom; die doop richtte de gedachte op Christus, deze Christus in het hart.

Bij Jesaja staat: "Maakt recht in de wildernis een baan voor onze God; " maar deze was een van die teksten, waarvan men gewoonlijk in de Messiaanse bewijsvoering gebruik maakte en men had zich juist door toepassing van de plaats op de persoon van de Messias, gewend die zo aan te halen, als ze bij de Evangelist luidt.

5. Elk dal zal gevuld worden en elke berg en heuvel zal vernederd worden en de kromme wegen zullen tot een rechte weg worden en de oneffen tot effen wegen,

6. a) En elk vlees zal de zaligheid van God zien.

a) Ps. 98: 2. Jes. 52: 10

7. Hij zei dan gewoonlijk tot de menigte, als hij ze aansprak, tot die grote menigte die door het zuurdeeg van de Farizeeën en Sadduceeën was aangestoken (MATTHEUS. 3: 12) en die van Jeruzalem en uit geheel Judea en uit de landstreek aan beide zijden van de Jordaan uitkwamen om door hem gedoopt te worden: Adderengebroed! wie heeft u aangewezen, u heimelijk in het oor gefluisterd te vluchten van de toekomstige toorn.

8. Breng dan vruchten voort die de bekering waardig zijn, wanneer mijn stem u voor een ogenblik uit uw zondeslaap heeft opgewekt en probeer niet dadelijk weer het ontwaakte geweten in slaap te wiegen, begint niet te zeggen bij uzelf: Wij hebben Abraham tot een vader en kunnen dus het hemelrijk niet verliezen; wij zijn er de onontfermbare erfgenamen van; want ik zeg u, dat God zelfs uit deze stenen hier aan de oever kinderen voor Abraham kan verwekken; als Hij in u niet zulke kinderen heeft, die de belofte mogen beërven, zal Hij de heidenen als Zijn kinderen aannemen.

Johannes ziet deze na elkaar tot de doop komende menigte onder het beeld van een voortlopend, levend, uit de buik van de moeder uitkruipend slangenbroed. Deze naam vormt de tegenstelling tot die van Abrahams kinderen, die zij zichzelf toekennen en zinspeelt op een anderen vader, die Jezus uitdrukkelijk noemt (Joh. 8: 37 vv.). De afkeer van de Doper wordt zo sterk opgewekt door het zien van mensen, die de plicht van de bekering proberen te ontlopen door het uiterlijk teken van bekering, door volbrenging van de doop als opus operatum; in die arglistigheid ziet hij de ingeving van een listiger raadgever dan het hart van de mensen is.

Door den naam van slangen en adderengebroid wordt het eigenlijk duivelse in de zonde van de huichelaars blootgelegd (vgl. 2 Kor. 11: 14).

Gerustheid is het vergif en de dodendrank van de duivel; daarmee betovert hij ons, opdat hij ons van onze zielen berooft en de beste schat ontnemt.

9. a) En de bijl ligt ook al aan de wortel van de bomen; elke boom dan die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.

a)MATTHEUS. 7: 19.

Israël kende Gods toorn zoals die zich in vroegere tijd had geopenbaard en nu openbaarde en vreselijk was die geweest in de gerichten van de zondvloed, in het vuur van de hemel over Sodom en Gomorra, in het sterven van de Israëlieten in de woestijn, in het verbranden van de tempel en de verwoesting van de heilige stad. Zwaar drukte die toorn op het heden van het hele volk in de verstrooiing van de stammen en in het juk van een harde overheersing. En toch, zegt Johannes, is dit alles nog niet de rechtvaardige toorn van God, deze zal nog komen en zal niet te ontvluchten zijn voor hen, die geen waarachtige vruchten van gemoedsverandering voortbrengen.

In het bewustzijn van de Doper vloeit de dubbele toepassing van het beeld op de veroordeling van de bijzondere personen en op de ondergang van de natie tezamen.

De laatste grote bezoeking van de genade voor het volk van Israël was aangebroken met de verschijning van de Heiland. Nog eens en voor de laatste maal hield de hand van de barmhartigheid de hand van de wrekende gerechtigheid tegen, die de bijl al had opgeheven. Het volk in zijn geheel stootte later werkelijk de Heiland van zich en zo hieuw dan inderdaad de bijl van de toorn de onvruchtbare vijgeboom in de wijnberg af.

Lieve vrienden! Koop, terwijl de markt voor de deur is, verzamel, terwijl de zon schijnt en het goed weer is; gebruik Gods genade en woord, terwijl het aanwezig is. Want u moet weten dat Gods genade en woord een voorbijgaande plasregen is, die niet terugkomt, waar hij eens geweest is. Hij is bij de Joden geweest, maar hij is weg en zij hebben nu niets; Paulus bracht die naar Griekenland, daar is die ook weg; nu hebben zij de Turk. Rome en het Latijnse land hebben die ook gehad; weg is weg, zij hebben nu de paus. En u vrienden mag niet denken dat u hem voor eeuwig zult hebben, want de ondankbaarheid en verachting zal hem niet laten blijven; grijp daarom toe en hou vast, wie grijpen en houden kan - luie handen moeten een kwaad jaar hebben. (LUTHER) vgl. Openbaring . 11: 7-11.

10. En de menigte, waarin mensen waren die echt over hun zieleheil bekommerd waren (MATTHEUS. 21: 31 v.) vroegen Hem a): Wat zullen wij dan doen om ware vruchten van de bekering voort te brengen?

a)Hand. 2: 37.

12. En er kwamen ook tollenaars om gedoopt te worden en zeiden tot hem: Meester, wat zullen wij doen?

14. En ook de krijgslieden, die de politie in Judea uitmaakten, vroegen hem: En wij, wat zullen wij doen? En hij zei tot hen: Doe niemand overlast en ontvreem niemand het zijne met bedrog (Lev. 19: 13) en wees tevreden met uw loon.

Waarin de vrucht van de bekering bestaat, wordt met toepassing op twee bijzondere klassen van vragers aangetoond, over tollenaars en krijgslieden, die wij ons bij de in vs. 10 v. gestelde vraag en het gegeven antwoord als tegenwoordig moeten denken. Zij krijgen daarin aanleiding ook voor henzelf met betrekking tot hun stand en hun roeping een gelijke vraag te doen. Het antwoord van Johannes is ook berekend op de zonden en overtreding die bij ieder naar zijn stand voor de hand liggen. Dat Johannes hun niet oplegt stand of beroep op te geven, maar hen slechts een plichtmatig gedrag binnen de grenzen daarvan aanwijst, mag niet worden voorbijgezien.

15. En toen het volk, door de indruk die de verschijning van de Doper maakte en door Zijn doop en de prediking overweldigd, in hun harten overlegden en van Johannes vermoedden dat hij de Christus was, waarbij zij niet bedachten, dat hij toch een priesterszoon was, terwijl de Christus van het zaad van David moest zijn (Joh. 1: 19, 25).

16. Antwoordde Johannes aan allen die een bepaalde verklaring over zichzelf uit zijn mond verwachtten (Hand. 27: 33): a) Ik doop u wel met water en kan dus daarom de Christus niet zijn, maar Hij komt, die sterker is dan ik, wie ik niet waardig ben de riem van Zijn schoenen te ontbinden). b) Deze zal u, als degene die werkelijk de Christus is, dopen met de Heilige Geest en met vuur.

a)MATTHEUS. 3: 11. Joh. 1: 26. Hand. 1: 5; 11: 16; 19: 24. b) Jes. 44: 3. Joël 2: 28. Hand. 2: 4; 11: 15.

Wanneer de doop met de Geest niet tot vergeving van de zonde daarbij kwam, zou de zonde snel weer meester worden en de vergeving zou snel vernietigd zijn; maar zodra de doop met de Geest bij de waterdoop komt maakt de wedergeboorte de vergeving vast.

Het water kan van enig metaal wel de uitwendige onreinheid afwassen, zodat men kan onderscheiden of het ijzer of koper of zilver is; maar het metaal van schuim en inwendige onreinheid reinigen kan water niet, daartoe is de smeltende kracht van het vuur nodig. De doop van Johannes en de doop van Christus waren beide het werk van de Geest, maar in de eerste werkte het in de kracht van het water, zuiverde het de harten en maakte ze voor henzelf kenbaar en geschikt voor de zaligheid, gaf ze kennis van de zonde en begeerte naar de reddende genade, die in het woord van de belofte hen werd aangeboden. In de tweede werkt Hij in de kracht van het vuur, terwijl Hij de harten geheel en al reinigt en vernieuwt in de toeëigening van de heilzame genade, die ons kastijdt om de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden te verloochen. De vuurkracht van de Heilige Geest verscheen zichtbaar op de dag van de uitstorting over de apostelen (Hand. 2: 3).

17. Hij is het die niet alleen zaligheid aanbrengt, maar ook het door Mij gedreigde gericht volvoert. Hij is het, wiens wan in Zijn hand is en Hij zal Zijn dorsvloer doorzuiveren en de tarwe zal Hij in Zijn schuur samenbrengen, maar het kaf zal Hij met onuitblusselijk vuur verbranden

18. Hij vermaande dan ook nog vele andere dingen dan wat in vs. 8-14 gezegd is en verkondigde gedurende zijn werkzaamheid, die ongeveer 1 jaar en 7 maanden plaats had, het volk het evangelie; hij wees de menigte, zoals in vs. 15-17 op evangelische wijze op de toekomst van Christus.

Wanneer Johannes van een laatste onuitblusselijk vuur spreekt, dat al het nietswaardige zal verteren, dan kan hij alleen bedoelen dat alles, wat dan zal willen bestaan, door het vuur van de Geest door moet gaan en daardoor bewaard en tegen het laatste vuur gesterkt moet zijn. Deze werking van de Geest, die Johannes niet aan dezen en genen belooft, maar aan allen, leidt hij terug op een persoonlijkheid, die komt en nadert. Zijn hele boodschap wordt ten slotte samengevat in de aankondiging van deze, die komt en al het andere is slechts trapsgewijs opstijgen tot deze hoogte van verkondiging. Omdat hij nu deze, die komt, zo aankondigt, dat hij, vóór Hij het gericht volvoert, eerst de volheid van de Geest over alle vlees laat uitstromen, begrijpen wij hoe Lukas de hele prediking van Johannes als een blijde boodschap, als een evangelie aan het volk en evenals Markus het optreden van de Doper als begin van het Evangelie van Jezus Christus kan voorstellen.

19. Maar toen Herodes, de viervorst van wie in vs. 1 sprake was, door hem bestraft werd, ongeveer in het begin van Mei van het jaar 28 na Christus, om Herodias wil, de vrouw van Filippus, zijn broer en overalle boze dingen die Herodes deed.

20. Heeft hij ook dit nog boven alles, boven de overige kwade daden, Johannes in de gevangenis op het slot te Machaerus gesloten (zie de verdere geschiedenis van Johannes in (Hoofdstuk 7: 18 vv.).

Dit is een geschiedkundig tussenstuk, om dadelijk de tekening van Johannes in hoofdtrekken te voltooien. Daartoe behoorde ook het contrast van zijn werken (hij gaf aan het volk de blijde boodschap van de komst van de Messias) en van zijn lot, waartoe de korte aanwijzing hier voldoende was.

De Evangelist vat hier alles, wat Johannes betreft, tezamen om zich verder alleen met Jezus bezig te houden. De mededeling van Jezus' doop door Johannes, die nu volgt, vormt het overgangspunt.

20. Heeft hij ook dit nog boven alles, boven de overige kwade daden, Johannes in de gevangenis op het slot te Machaerus gesloten (zie de verdere geschiedenis van Johannes in (Hoofdstuk 7: 18 vv.).

Dit is een geschiedkundig tussenstuk, om dadelijk de tekening van Johannes in hoofdtrekken te voltooien. Daartoe behoorde ook het contrast van zijn werken (hij gaf aan het volk de blijde boodschap van de komst van de Messias) en van zijn lot, waartoe de korte aanwijzing hier voldoende was.

De Evangelist vat hier alles, wat Johannes betreft, tezamen om zich verder alleen met Jezus bezig te houden. De mededeling van Jezus' doop door Johannes, die nu volgt, vormt het overgangspunt.

II. Vs. 12-38. (zie ook). Met aanknoping aan de werkzaamheid van Johannes, waarvan in de vorige afdeling sprake was, stelt de Evangelist ons Jezus voor, hoe ook Hij verschijnt onder degenen die zich door Johannes laten dopen, daarbij de Heilige Geest ontvangt en door een stem uit de hemel wordt aangewezen als Gods lieve Zoon, in wie de Vader Zijn welbehagen heeft. Als Hij zo tot Messias van Israël en ook tot Heiland van de hele wereld is geordend of ingezegend, kan Hij Zijn werk beginnen. Vóórdát echter de volgende afdeling Hem in Zijn eerste werkzaamheid voorstelt, als Hij Zich door de duivel laat verzoeken, om als de tweede Adam de verzoeker de zege weer af te winnen die deze over de eerste mens had behaald, stelt Lukas een stamboom van Jezus voor. Daarin doet hij Hem kennen als de tweede Adam, naar Zijn menselijke afkomst, naar ook als degene die ten opzichte van Zijn menselijke natuur eveneens Gods Zoon is, als de eerste mens het was en ook toch wat Hij eveneens moest zijn als de Zoon van David, in wie de profetie van het Oude Testament werd vervuld.

21. En het gebeurde, toen het volk gedoopt werd en Jezus, die bij het begin van het jaar 27 na Christus Zich eveneens tot hem had vervoegd, ook gedoopt was en bij het opstijgen uit het water (MATTHEUS. 3: 16) bad, dat de hemel geopend werd;

Deze zin dient om de vermelding van Jezus doop aan te geven als een nog daarbij gevoegd, omdat hij te kennen geeft dat deze doop nog in de tijd van Johannes' openbare werkzaamheid voorvalt; toen al het volk zich liet dopen was ook Jezus tot de doop gekomen.

Wij hoeven er niet aan te twijfelen, of de boetprediking van Johannes kwam van de Jordaan niet alleen Jezus ter ore in Zijn verborgenheid in Galilea, maar dat zij ook bij geen Israëliet

zo'n inwendig begrijpen en zo'n neerdrukkend gevoel teweeg bracht, als voor de ziel van Jezus. Hij kent Zich wel vrij van al de zonden, die de Joden aan de Jordaan belijden en niet belijden, maar Zijn heiligheid is voor Hem niet een hoogte, waarop Hij troont en Zich verheft, maar hij verdiept Zich steeds in het bewustzijn van Zijn vlees, waardoor Hij één is geworden met de onreinen en zondaars. Zijn heiligheid is de reine liefde, die alle leden van Zijn lichaam doordringt en daarom wordt het bewustzijn van Zijn menselijk-Israëlitisch lichaam niet zozeer het bewustzijn van Zijn individualiteit, als wel het bewustzijn van Zijn nationaliteit en mensheid, die Hij uit haar zonde en onreinheid tot Zijn heiligheid wil verheffen.

Het behoort tot de eigenaardigheden van Lukas dat hij vaak van Jezus' bidden spreekt, ook dan als andere evangelisten hiervan niet afzonderlijk spreken. Verenigen wij alle berichten van de evangelist ten opzichte van het verborgen gebed van de Heere, dan wijst hij ons aan dat Hij, die altijd in onafgebroken gemeenschap met de Vader geleefd heeft, toch ook uitdrukkelijk ieder keerpunt in Zijn openbaar leven - doop, avondmaal, verheerlijking op de berg, lijdensweg, enz. door eenzaam gebed heiligde.

22. En dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde in lichamelijke gedaante, zoals een duif en dat er een stem kwam uit de hemel, die zei: a) Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen!

a) Jes. 42: 1. MATTHEUS. 17: 5. Mark. 9: 7. Luk. 9: 35. Kol. 1: 13. 2 Petrus . 1: 17.

De goddelijke openbaring bestaat uit drie zichtbare zaken, waarmee drie inwendige feiten overeenstemmen. 1) De eerste verschijning is het opendoen van de hemel: terwijl Jezus bidt met naar boven gerichte blik, verdeelt zich voor Zijn oog het hemelgewelf en Hij ziet de woningen van eeuwig licht; het geestelijke, waarvan deze openbaring als het zichtbaar omkleedsel is, is het volkomen inzicht in het goddelijk plan en in het verlossingswerk, dat de Zoon is geschonken; de schatten van goddelijke wijsheid staan van nu aan voor Hem open en Hij kan ter ieder uur daaruit het licht putten dat Hij nu juist nodig heeft. Het eerste, wat gezien wordt, stelt dus de volkomen openbaring voor. 2) Uit de diepte van de hemel, waarin Zijn blik dringt, ziet Jezus een licht-gestalte neerdalen; met dit zichtbare komt overeen het inwendige voorval van de uitstorting van de Heilige Geest in Zijn ziel. Het zinnebeeld van de duif hangt samen met een natuursymboliek, volgens welke het broeden van deze vogel de type is van een aanhoudend vruchtbaar verzorgen van het geestelijke leven; de Heilige Geest wekt van nu aan alle kiemen van een nieuw leven, dat in de ziel van Jezus ligt besloten, op en brengt die tot Hem. De organische gedaante, die de lichtstraal aanneemt, stelt de Heilige Geest voor als een ondeelbare eenheid. Op de Pinksterdag verschijnt de Geest in de gedaante van verdeelde tongen als van vuur - zinnebeeld van de bijzondere gaven, van de individuele charismata onder de discipelen verdeeld; maar bij de doop van Jezus is niet slechts een aandeel, maar de volheid Hem gegeven (Joh. 3: 24), vandaar de noodzakelijkheid van een symbool uit het organische leven. Eindelijk de trillingen van de lichtstraal boven het hoofd van Jezus, die zich als de vleugelslag van de duif uitbreiden, betekenen de bestendigheid van de gave (Joh. 1: 32); deze verschijning van het licht is dus het zinnebeeld van een inspiratie, die niet slechts voor een tijd is, zoals die van de profeten, noch gedeeltelijk, zoals die van de gelovigen, maar de volkomen inspiratie. 3) De derde bekendmaking, de goddelijke stem, begeleidt een nog

inniger, persoonlijke mededeling. Niets is een meer onmiddellijk uitvloeisel van het persoonlijke leven, dan het woord, de stem. De stem van God klinkt tegelijk in het oor en in het hart van Jezus en ontdekt Hem, wat Hij voor God is (het geliefde wezen, geliefd als een enige Zoon voor de Vader) en wat Hij juist daardoor voor de wereld zal zijn (het orgaan van de goddelijke liefde voor de mensen, Zijn broeders, die Hij geroepen is eveneens te verheffen tot de waardigheid van zonen). - Door de volkomen openbaring is Jezus nu ingewijd in het plan van het verlossingswerk; door de volkomen inspiratie heeft Hij de kracht het te volbrengen. Door het bewustzijn van Zijn waardigheid als Zoon voelt Hij Zich als Gods hoogste gezant op aarde geroepen dit werk te volbrengen. Deze waren de onveranderlijke voorwaarden van het ambt, dat Hij op het punt was te aanvaarden.

Voor de Heere is nu een diepere blik dan vroeger voor de twaalfjarige knaap geopend. Niet alleen voor Zijn persoon te zijn in de dingen van de Vader is voortaan Zijn roeping, maar nu is in Hem het bewustzijn gerijpt van Heiland te zijn. Nu erkent Hij dat Hij midden onder het zondige volk moet zijn in de dingen van Zijn Vader, namelijk in het werk van de Vader tot verlossing van het volk, in de overgave van de ontferming tot herstelling van alle gerechtigheid en wel door Zijn lijden voor de zonde en voor de zonde van het volk. Op deze zelfvernedering antwoordt dadelijk de goddelijke verheerlijking: "Gij zijt Mijn Zoon, in wie Ik Mijn welbehagen heb" dat is het antwoord van de Vader op de overgave van de Zoons en de gemeenschap van de Heilige Geest wordt deze ten deel. Want omdat Hij, die in de gestaltenis van God was, Zichzelf daarvan ontledigd heeft en van de trap van het bewusteloze kind in een menselijke ontwikkeling is ingegaan, zo had de Zoon van de Vader wel niet als een zondig Adamskind de wedergeboorte uit de Geest nodig, maar wel iets dergelijks, dat Hem namelijk nu de volle, heldere, bewuste gemeenschap van de Geest ten dele werd. Omdat Hij vlees was geworden, moest de Geest eerst op Hem neerdalen, opdat Hij begreep wat Hij naar Zijn wezen was; omdat echter het Woord vlees was geworden, kon de Vader Hem de Geest geven, niet met mate (Joh. 3: 34), maar in onbegrensde volheid en zo, dat Hij voortaan op Hem bleef en van Hem uitging.

23. En Hij, Jezus, begon omtrent dertig jaar oud te zijn (liever: begon met Zijn Messiaans werk toen Hij volgens onze berekening 30 jaar en 14 dagen oud was) en men meende, omdat men de werkelijke toedracht van de zaak (MATTHEUS. 1: 20) niet kende dat Hij de zoon was van Jozef, met wie Zijn moeder toch getrouwd was (Hoofdstuk . 4: 22. MATTHEUS. 13: 55), de zoon van Heli, wel niet lichamelijk, maar volgens de regels die voor een genealogie geldend zijn, omdat deze Eli de vader van zijn vrouw Maria was.

"Door de doop heeft God de duisternis, waarin Jezus tot hiertoe was gebleven, weggenomen en Hem losgemaakt van de kring van personen waardoor Hij toe hiertoe omgeven en als het ware bedekt was, van Zijn ouders en de voorloper. Hij wordt als het ware de enige persoon van de voorstelling; Hij treedt openlijk op als het sinds lang gewenste einde van de voorafgegane rij van menselijke geslachten. Dit ogenblik, waarop Hij als in Zijn eigen Ik intreedt en Zijn idee realiseert, komt de evangelist voor als het meest geschikte om Zijn geslachtsregister te geven (vgl. Ex. 6: 4 vv.). Terwijl Lukas in zijn voorstelling de drempel overtreedt van de nieuwe tijd van de wereld, die nu begint, werpt hij nog op deze manier een

blik op het hele verleden en recapituleert hij de inhoud daarvan in deze oorkonde, die men het dodenregister van de oude mensheid zou kunnen noemen. "

De mening, sinds Helvicus (leraar in de Griekse en Hebreeuwse taal aan de Academische leerschool te Gieszen, overleden 1616) ontstaan, dat Lukas hier en in het volgende de stamboom van Maria geeft, terwijl in MATTHEUS. 1: 1 vv. die van Jozef voor ons ligt, wordt nu meestal als de juiste erkend, temeer omdat ook volgens de Joodse traditie de vader van Maria Eli heet en de klank van de woorden van de grondtekst wel zo kan worden verstaan: en Hij was, zo men meende, de zoon van Jozef - (maar in werkelijkheid) van Eli (namelijk door diens dochter Maria, waaruit Hij is geboren, terwijl het bij hem volgens Hoofdstuk 1: 35 niet te doen is om een onmiddellijk menselijke afkomst). Ook volgens de gewone opvatting van de woorden, zoals onze bijbel ons die geeft, ligt de uitdrukking voor de hand om aan te nemen dat Maria, Eli's dochter, geen broer had, de erfenis van de vader zich kon toe-eigenen en zijn geslacht kon voortplanten en daarom, volgens de wet van de erfdochter (Num. 27: 8; 36: 8 vv. Neh. 7: 63) in Jozef een man van haar stam en van haar geslacht (Hoofdstuk 1: 27) huwde, die dan in de stamlinie van de schoonvader voor diens eigen zoon werd gehouden (1 Kron. 2: 34 vv.). Volgens Hebr. 7: 14 (die brief komt naar alle waarschijnlijkheid eveneens van Lukas) is het duidelijk dat "onze Heer uit Juda is gesproten. " Terwijl nu Jezus bij Mattheüs als Davids zoon voorkomt, omdat Jozef zo een is (wel is Jezus niet Jozefs lichamelijke zoon, maar wel naar zijn echt - "wonderbaar in diens huwelijksbetrekking ingeweven, die hij, toen Maria's zwangerschap hem bekend werd, als ongeschonden en volkomen geldend aanziet"), als uit het huis van David gesproten, als met het huis van David door geboorte verenigd komt Hij bij Lukas tevens voor als op de grond van Davids huis, door Zijn moeder, die eveneens een Davidische was, ontsproten, zodat inderdaad vervuld is wat David is toegezegd (2 Sam. 7: 12), dat uit zijn lichaam de Messias zou komen. De uitspraken, zoals wij die op bovengenoemde plaats en in Hand. 2: 30. Rom. 1: 3. 2 Tim. 2: 8 vinden, komen pas dan tot hun volle recht wanneer Jezus dat, wat de naam "Davids Zoon" van Hem zegt, niet alleen in legale (wettige) maar ook in fysische (lichamelijke) zin is, het niet alleen op ostensibele (voor het oog), maar ook op reële (in werkelijkheid) wijze is en daarom behoort bij de genealogie van Mattheüs nog een andere, zoals Lukas die hier geeft.

23. En Hij, Jezus, begon omtrent dertig jaar oud te zijn (liever: begon met Zijn Messiaans werk toen Hij volgens onze berekening 30 jaar en 14 dagen oud was) en men meende, omdat men de werkelijke toedracht van de zaak (MATTHEUS. 1: 20) niet kende dat Hij de zoon was van Jozef, met wie Zijn moeder toch getrouwd was (Hoofdstuk . 4: 22. MATTHEUS. 13: 55), de zoon van Heli, wel niet lichamelijk, maar volgens de regels die voor een genealogie geldend zijn, omdat deze Eli de vader van zijn vrouw Maria was.

"Door de doop heeft God de duisternis, waarin Jezus tot hiertoe was gebleven, weggenomen en Hem losgemaakt van de kring van personen waardoor Hij toe hiertoe omgeven en als het ware bedekt was, van Zijn ouders en de voorloper. Hij wordt als het ware de enige persoon van de voorstelling; Hij treedt openlijk op als het sinds lang gewenste einde van de voorafgegangene rij van menselijke geslachten. Dit ogenblik, waarop Hij als in Zijn eigen Ik intreedt en Zijn idee realiseert, komt de evangelist voor als het meest geschikte om Zijn geslachtsregister te geven (vgl. Ex. 6: 4 vv.). Terwijl Lukas in zijn voorstelling de drempel

overtreedt van de nieuwe tijd van de wereld, die nu begint, werpt hij nog op deze manier een blik op het hele verleden en recapituleert hij de inhoud daarvan in deze oorkonde, die men het dodenregister van de oude mensheid zou kunnen noemen. "

De mening, sinds Helvicus (leraar in de Griekse en Hebreeuwse taal aan de Academische leerschool te Gieszen, overleden 1616) ontstaan, dat Lukas hier en in het volgende de stamboom van Maria geeft, terwijl in MATTHEUS. 1: 1 vv. die van Jozef voor ons ligt, wordt nu meestal als de juiste erkend, temeer omdat ook volgens de Joodse traditie de vader van Maria Eli heet en de klank van de woorden van de grondtekst wel zo kan worden verstaan: en Hij was, zo men meende, de zoon van Jozef - (maar in werkelijkheid) van Eli (namelijk door diens dochter Maria, waaruit Hij is geboren, terwijl het bij hem volgens Hoofdstuk 1: 35 niet te doen is om een onmiddellijk menselijke afkomst). Ook volgens de gewone opvatting van de woorden, zoals onze bijbel ons die geeft, ligt de uitdrukking voor de hand om aan te nemen dat Maria, Eli's dochter, geen broer had, de erfenis van de vader zich kon toe-eigenen en zijn geslacht kon voortplanten en daarom, volgens de wet van de erfdochter (Num. 27: 8; 36: 8 vv. Neh. 7: 63) in Jozef een man van haar stam en van haar geslacht (Hoofdstuk 1: 27) huwde, die dan in de stamlinie van de schoonvader voor diens eigen zoon werd gehouden (1 Kron. 2: 34 vv.). Volgens Hebr. 7: 14 (die brief komt naar alle waarschijnlijkheid eveneens van Lukas) is het duidelijk dat "onze Heer uit Juda is gesproten. " Terwijl nu Jezus bij Mattheüs als Davids zoon voorkomt, omdat Jozef zo een is (wel is Jezus niet Jozefs lichamelijke zoon, maar wel naar zijn echt - "wonderbaar in diens huwelijksbetrekking ingeweven, die hij, toen Maria's zwangerschap hem bekend werd, als ongeschonden en volkomen geldend aanziet"), als uit het huis van David gesproten, als met het huis van David door geboorte verenigd komt Hij bij Lukas tevens voor als op de grond van Davids huis, door Zijn moeder, die eveneens een Davidische was, ontsproten, zodat inderdaad vervuld is wat David is toegezegd (2 Sam. 7: 12), dat uit zijn lichaam de Messias zou komen. De uitspraken, zoals wij die op bovengenoemde plaats en in Hand. 2: 30. Rom. 1: 3. 2 Tim. 2: 8 vinden, komen pas dan tot hun volle recht wanneer Jezus dat, wat de naam "Davids Zoon" van Hem zegt, niet alleen in legale (wettige) maar ook in fysische (lichamelijke) zin is, het niet alleen op ostensibele (voor het oog), maar ook op reële (in werkelijkheid) wijze is en daarom behoort bij de genealogie van Mattheüs nog een andere, zoals Lukas die hier geeft.

24. De zoon van Matthat, de zoon van Levi, de zoon van Melchi, de zoon van Janna, de zoon van Jozef.

25. De zoon van Matthatias, de zoon van Amos, de zoon van Naum, de zoon van Esli, de zoon van Naggai.

27. De zoon van Johannes, de zoon van Rhesa, de zoon van Zorobabel of Zerubbabel (Ezra 2: 2; 3: 2. Hagg. 1: 1), de zoon van Selathiël, de zoon van Neri 3: 19").

Een andere oplossing van de moeilijkheid, die op dit punt van de beide geslachtsregisters ten opzichte van de afstamming van Zerubbabel bestaat dan die wij in het 1e boek der Kronieken hebben gegeven, heeft Krafft beproefd. Hij neemt aan dat er zowel in de lijn van Salomo, waaruit volgens MATTHEUS. 1: 6-16 Jozef afstamde, als in de lijn van Nathan, waaruit

volgens Lukas Maria voortkwam, een Sealthiël was en dat zowel daar als hier, ieder van beide zijn zoon Zerubbabel noemde, evenals in MATTHEUS. 1: 16 vgl. met Gen. 46: 8 en 19, een Jozef als zoon van Jakob wordt voorgesteld, terwijl de gelijkheid van de namen van de vader en van de zoon toch nooit tot de gelijkheid van de personen kan doen besluiten. Nergens wordt in de geslachtsregisters het geslacht van Zerubbabel, de bouwer van de tweede tempel, tot Jechanja of Jechonia terug geleid, maar overal is hij als een zoon van Sealthiël aangegeven, dat in het oog moest vallen wanneer hij werkelijk kleinzoon of achterkleinzoon van deze koning was geweest, wiens vermelding de uit de ballingschap teruggekeerden zo na aan het hart lag. Daarentegen geeft de plaats Jer. 22: 24-30 duidelijk genoeg te verstaan dat uit zijn zaad een toekomstig troonopvolger van David, dus ook de Messias, niet te wachten was; daarentegen wordt daar de Salomonische lijn van het huis van David verworpen en de belofte in 2 Sam. 7: 12 op de lijn van Nathan overgedragen, waaruit de naast elkaar plaatsing van Davids huis en Nathans huis in Zach. 12: 12 verklaard moet worden. Intussen zo juist het is, dat de opbouwer van de tweede tempel, Zerubbabel, als Christus voorbeeld (Zach. 4: 6 vv.), ook diens stamvader moest zijn, zo mocht ook Salomo, die de eerste tempel bouwde en zowel in dit opzicht als door zijn vreedzame heerschappij, een voorbeeld van Christus, onder de stamvaders van Christus niet ontbreken; daarom is de door ons gegeven oplossing van de moeilijkheden boven de andere voor te trekken.

28. De zoon van Melchi, de zoon van Addi, de zoon van Kosam, de zoon van Elmodam, de zoon van Er.

29. De zoon van Joses, de zoon van Eliëzer, de zoon van Jorim, de zoon van Matthat, de zoon van Levi.

30. De zoon van Simeon, de zoon van Juda, de zoon van Jozef, de zoon van Jonan, de zoon van Eljakim.

31. De zoon van Meleas, de zoon van Maïnan, de zoon van Mattatha, de zoon van Nathan, de zoon van David, uit Bathseba evenals Salomo (1 Kron. 3: 5; 15: 4. 2 Sam. 5: 14).

32. De zoon van Jesse of Isaï (Ruth 4: 18 vv. 1 Kron. 2: 1-5; 9-17), de zoon van Obed, de zoon van Boöz, de zoon van Salmon, de zoon van Nahasson.

33. De zoon van Aminadab, de zoon van Aram of Ram, de zoon van Esrom of Hezron, de zoon van Fares of Perez, de zoon van Juda.

34. De zoon van Jakob, de zoon van Izak, de zoon van Abraham (1 Kron. 1: 34), de zoon van a) Thara (1 Kron. 1: 24-27), de zoon van Nachor of Nahor,

a) Gen. 11: 10 vv.

34. De zoon van Jakob, de zoon van Izak, de zoon van Abraham (1 Kron. 1: 34), de zoon van a) Thara (1 Kron. 1: 24-27), de zoon van Nachor of Nahor,

a) Gen. 11: 10 vv.

35. De zoon van Saruch of Serug, de zoon van Ragau of Regu, de zoon van Falek of Peleg, de zoon van Hezer, de zoon van Sala.

36. De zoon van Kaïnan, de zoon van Arfaxad, de zoon van Sem, de zoon van Noe of Noach (1 Kron. 1: 1-4), de zoon van Lamech.

Evenals Lukas in de schrijfwijze van de namen de Griekse vertaling van het Oude Testament, de zogenaamde Septuaginta volgt, zo ook in de klank van de tekstwoorden. Daar wordt inderdaad op de plaatsen Gen. 10: 24. 11: 12. 1 Kron. 1: 24 tussen Arfaxad en Sala de naam Kaïnan gevonden, die wij in de Hebreeuwse grondtekst niet meer hebben. Of zij vóór de tijd, waartoe onze tegenwoordige bijbeluitgaven teruggaan, ook eens in de Hebreeuwse tekst hebben gestaan, of door de 70 vertalers is ingeschoven, kan niet meer met zekerheid worden beslist, toch zou die laatste opvatting de meer juiste kunnen zijn. Bij het grote aanzien dat die vertaling in de Oosterse kerk bezat, zou het dan verder mogelijk zijn dat de bijvoeging aan de tekst van Lukas is toegevoegd, om deze met die vertaling in overeenstemming te brengen.

37. De zoon van Mathusala, de zoon van Enoch, de zoon van Jared, de zoon van Malaleël, de zoon van Kaïnan.

37. De zoon van Mathusala, de zoon van Enoch, de zoon van Jared, de zoon van Malaleël, de zoon van Kaïnan.

38. De zoon van Enos, de zoon van Seth, de zoon van Adam, de zoon van God (Hand. 17: 28).

Dit is een wederopvatten van datgene waarmee het boek van het geslacht van de mensen in Gen. 5: 1 v. begint: "Toen God de mens schiep, maakte Hij hem naar de gelijkenis van God". Evenals de mens zijn afkomst onmiddellijk van God afleidt, uit wiens scheppende hand hij is voortgekomen, is ook de tweede Adam ten opzichte van Zijn menselijke afkomst Gods onmiddellijke Zoon (Hoofdstuk 1: 33); want de vleeswording van de Eengeborene van de Vader berust op een nieuwe goddelijke schepping in het sterfelijke menselijk geslacht, dat de gevolgen van de zonde draagt; deze vleeswording was echter ook niet mogelijk geweest, als niet de mens oorspronkelijk het evenbeeld van God in zich droeg. Met het woord: "Gij zijt Mijn geliefde Zoon" kan God een mens alleen daarom aanspreken, omdat het menselijk geslacht van Hem is uitgegaan. Al in deze samenhang kan de genealogie, die Lukas ons voorzegt, geen andere dan die van Maria zijn. "Voor het Joodse volk had de in MATTHEUS. 1: 1 vv. aangewezen betrekking van Jezus op de troon van David bijzonder gewicht, de voorstelling van de stamboom, verder dan Abraham, was voor Israël niet nodig. Voor de Christenen uit de heidenen was het daarentegen van gewicht om in het geslachtsregister van Jezus tevens de oorsprong van het menselijk geslacht te leren kennen, daarom tot Adam als de stamvader van het menselijk geslacht op te klimmen, op Jezus als het vrouwenzaad (Gen. 3: 15) te wijzen en Hem ook hierdoor als Heiland van de heidenen te verkondigen. Plaatsen wij

nu nog beide genealogieën, die van Mattheüs ter linker- en die van Lukas ter rechterhand, tot overzicht naast elkaar:

DAVID

Salomo. Nathan. Roboam. Mathatha. Abia. Maïnan. Asa. Meleas. Josafat. Eljakim. Joram. Jonan. Jozef. Juda. Simeon. Ozias. Matthat. Joatham. Jorim. Achaz. Eliëzer. Ezekias. Joses. Manasse. Er. Amon. Elmodam. Josias. Kosam. Addi. Jechonias. Melchi. Neri.

SELATHIEL

ZEROBABEL.

Abiud. Rhesa. Johannes.
Eljakim. Juda. Jozef.
Azor. Semeï. Mathathias.
Sadok. Maäth. Naggai.
Achim. Esli. Naüm.
Eliud. Amos. Mattathias.
Eleazar. Jozef. Janna.
Matthan. Melchi. Levi.
Jakob. Matthat. Heli
Jozef

JEZUS.

Wanneer nu hier onmiddellijk van David twee lijnen afstammen, aan de ene kant de koninklijke van Salomo, aan de andere de nevenlijn van zijn broeder Nathan, dan ligt al in Zach. 12: 12 een heenwijzing dat de beide lijnen diegene zouden zijn, waaruit de toekomstige Messias zou voortkomen. In Sealthiël en Zerubbabel komen vervolgens beide lijnen tezamen, in een gewichtig ontwikkelingspunt van de geschiedenis, dat op Christus, de waren leidsman uit Babel naar het land van de belofte heenwijst. Dit bij elkaar komen wordt herhaald, nadat beide lijnen weer uiteengelopen zijn, aan het slot in Jozef en Maria, opdat de belofte in 2 Sam. 7: 12 vv. nog volkomener zou worden verwezenlijkt. Het samenkomen gebeurt ook hier, evenals ten tijde van Sealthiël 3: 19) door het teniet gaan van Nathans lijn met een erfdochter, Maria, die in de andere lijn inhuwt, doordat Jozef haar tot vrouw neemt en nu haar vader Eli volgens genealogisch recht tot vader van haar echtgenoot wordt. Dit tenietgaan is zeker geen toeval, maar goddelijke beschikking, want nu moest de beloofde erfgenaam worden geboren, met wie de hele belofte haar vervulling bereikte.

38. De zoon van Enos, de zoon van Seth, de zoon van Adam, de zoon van God (Hand. 17: 28).

Dit is een wederopvatten van datgene waarmee het boek van het geslacht van de mensen in Gen. 5: 1 v. begint: "Toen God de mens schiep, maakte Hij hem naar de gelijkenis van God".

Evenals de mens zijn afkomst onmiddellijk van God afleidt, uit wiens scheppende hand hij is voortgekomen, is ook de tweede Adam ten opzichte van Zijn menselijke afkomst Gods onmiddellijke Zoon (Hoofdstuk 1: 33); want de vleeswording van de Eengeborene van de Vader berust op een nieuwe goddelijke schepping in het sterfelijke menselijk geslacht, dat de gevolgen van de zonde draagt; deze vleeswording was echter ook niet mogelijk geweest, als niet de mens oorspronkelijk het evenbeeld van God in zich droeg. Met het woord: "Gij zijt Mijn geliefde Zoon" kan God een mens alleen daarom aanspreken, omdat het menselijk geslacht van Hem is uitgegaan. Al in deze samenhang kan de genealogie, die Lukas ons voorzegt, geen andere dan die van Maria zijn. "Voor het Joodse volk had de in MATTHEUS. 1: 1 vv. aangewezen betrekking van Jezus op de troon van David bijzonder gewicht, de voorstelling van de stamboom, verder dan Abraham, was voor Israël niet nodig. Voor de Christenen uit de heidenen was het daarentegen van gewicht om in het geslachtsregister van Jezus tevens de oorsprong van het menselijk geslacht te leren kennen, daarom tot Adam als de stamvader van het menselijk geslacht op te klimmen, op Jezus als het vrouwenzaad (Gen. 3: 15) te wijzen en Hem ook hierdoor als Heiland van de heidenen te verkondigen. Plaatsen wij nu nog beide genealogieën, die van Mattheüs ter linker- en die van Lukas ter rechterhand, tot overzicht naast elkaar:

DAVID

Salomo. Nathan. Roboam. Mathatha. Abia. Maïnan. Asa. Meleas. Josafat. Eljakim. Joram. Jonan. Jozef. Juda. Simeon. Ozias. Matthat. Joatham. Jorim. Achaz. Eliëzer. Ezekias. Joses. Manasse. Er. Amon. Elmodam. Josias. Kosam. Addi. Jechonias. Melchi. Neri. (N. N. dochter).

SELATHIEL

ZOROBABEL.

Abiud. Rhesa. Johannes.
Eljakim. Juda. Jozef.
Azor. Semeï. Mathathias.
Sadok. Maäth. Naggai.
Achim. Esli. Naüm.
Eliud. Amos. Mattathias.
Eleazar. Jozef. Janna.
Matthan. Melchi. Levi.
Jakob. Matthat. Heli
Jozef

JEZUS.

Wanneer nu hier onmiddellijk van David twee lijnen afstammen, aan de ene kant de koninklijke van Salomo, aan de andere de nevenlijn van zijn broeder Nathan, dan ligt al in Zach. 12: 12 een heen wijzing dat de beide lijnen diegene zouden zijn, waaruit de toekomstige

Messias zou voortkomen. In Sealthiël en Zerubbabel komen vervolgens beide lijnen tezamen, in een gewichtig ontwikkelingspunt van de geschiedenis, dat op Christus, de waren leidsman uit Babel naar het land van de belofte heen wijst. Dit bij elkaar komen wordt herhaald, nadat beide lijnen weer uiteengelopen zijn, aan het slot in Jozef en Maria, opdat de belofte in 2 Sam. 7: 12 vv. nog volkomener zou worden verwezenlijkt. Het samenkomen gebeurt ook hier, evenals ten tijde van Sealthiël 3: 19) door het teniet gaan van Nathans lijn met een erfdochter, Maria, die in de andere lijn inhuwt, doordat Jozef haar tot vrouw neemt en nu haar vader Eli volgens genealogisch recht tot vader van haar echtgenoot wordt. Dit tenietgaan is zeker geen toeval, maar goddelijke beschikking, want nu moest de beloofde erfgenaam worden geboren, met wie de hele belofte haar vervulling bereikte.

HOOFDSTUK 4

JEZUS WORDT VERZOCHT, PREDIKT EN DOET WONDEREN

III. Vs. 1-13 (zie ook). In onmiddellijke aansluiting aan de geschiedenis van Jezus' doop in de eerste afdeling van dit gedeelte van de evangelische geschiedenis volgt nu op het tussen ingevoegde geslachtregister in de 2e afdeling en zich ook aan deze aan de inwendige samenhang nauw aansluitend, in de 3e afdeling de geschiedenis van de verzoeking door de duivel. Lukas zet als een schilder de drie verzoeken als tableaux naast elkaar, terwijl hij ze met een eenvoudig "en" verbindt en laat op de eerste dadelijk de derde volgen, zodat de tweede eerst het laatst wordt genoemd. Door deze rangschikking treedt eerst het lichamelijke, vervolgens het burgerlijke en ten slotte het godsdienstige leven op de voorgrond. Mattheüs deed daarentegen als een geschiedschrijver en hield zich nauwkeurig aan de tijdsorde, die ook in de drie hoofdpunten van de geschiedkundige ontwikkeling van de zonde in het menselijk geslacht volgens het getal 666 in Openbaring . 13: 18 voorkomt.

1. En Jezus, vol van de Heilige Geest, dus niet uit eigen aandrang (menselijke begeerte zou Hem nooit hebben gedreven, dadelijk met leren te beginnen), keerde weer van de Jordaan, waar Hij bij Johannes was geweest (Hoofdstuk 3: 21) en werd door de Geest geleid in de woestijn Quarantania.

2. En werd daar veertig dagen verzocht door de duivel a) en at helemaal niet in die dagen en toen deze geëindigd waren, had Hij honger, terwijl Hij in die dagen zelf de pijniging van de honger niet had gevoeld.

a) Ex. 34: 28. 1 Kon. 19: 8.

De Heere moest niet heengaan in het blij gevoel de Zoon van God, de met de Heilige Geest zonder mate vervulde te zijn, die over de jammer, die de zonde op aarde bereid heeft, kon heenstappen en slechts van boven reddende levensstromen in de zielen had neer te zenden. Hij is in de doop tot Middelaar en Hogepriester van de mensen gewijd, heeft Zich geplaatst onder de last die Hij als het Lam van God moet dragen en moet nu dat werk in Zich verwerken en het Zich eigen maken.

Vrijwillig had Hij Zich aangeboden om alle gerechtigheid te vervullen en de Vader had er Zijn heilig zegel op gedrukt. Maar wat een oneindige onderneming was het dit inderdaad en in waarheid onder de zondige mensen te volbrengen! Tot die aanvang kon Hij onmogelijk komen zonder vooraf nog eens in de stilte voor Zijn Vader tot Zichzelf te komen, het hele gewicht van het werk te overwegen, de strijd vooraf in de Geest door te strijden. Hij wijst ons aan hoe weinig zelfs de volheid van de Geest recht geeft om zich onvoorbereid aan een groot werk te begeven en zich op de ingevingen van het ogenblik te verlaten.

Volgens Lukas en Markus was Jezus gedurende al die tijd onophoudelijk door aanvallen gekweld. Zijn inwendige werkzaamheid, als Hij over het werk, dat Hem te doen stond voor Israël en de gehele wereld, nadacht (in het eerste opzicht vooral op grond van

Deuteronomium, waaruit Hij ook in vs. 4, 8 en 12 Zijn wapens tegen de verzoeker ontleende) werd door vreemde influisteringen, die tegenovergesteld waren aan de heilige gedachten, waarmee Hij vervuld was, tegengestaan. Bij Mattheüs is deze duistere werkzaamheid van de vijand, waardoor de laatste verschijning werd voorbereid, niet vermeld.

Het wordt de duivel toegestaan te verzoeken, door allerlei proefnemingen de toegangen op te sporen tot de vaste burcht van de Mensenzoon, zijn ladders aan te leggen en te zien of de burcht ergens zwak verdedigd is en met storm kan worden genomen, of door list overrompeld

3. En de duivel, die dit tijdpunt, waarop het uitgeputte lichaam zich geheel machteloos voelde, had afgewacht om een beslissende aanval te doen, zei tot Hem: Als Gij Gods Zoon zijt, waartoe Gij toch bij Uw doop uitdrukkelijk bent verklaard (Hoofdstuk 3: 22), zeg tot deze steen, die ik U hier toon, dat hij brood wordt.

4. En Jezus antwoordde hem: Er is (Deut. 8: 3) geschreven dat de mens bij brood alleen niet zal leven, maar bij elk woord van God (de weglating van de woorden dat de mond van God uitgaat moet aan de woorden in Christus mond de pregnanten vorm geven van een vast besloten wil).

Evenals bij de eerste verleiding op aarde de duivel bij Eva het woord van God uitlokte, zo grijpt hij hier het woord van de Vader aan: "Gij zijt Mijn geliefde Zoon" en tornt daaraan. De verzoeking is zeer listig. Hij wil de Heiland niet bewegen tot twijfel aan het woord van God, maar Hem integendeel dringen tot een bewijs dat Hij Zich aan dat woord vasthoudt

Welk kwaad zou er ook geweest zijn in datgene waartoe de duivel Hem aanzette, zo schijnt het. Waarom had de Heere Zijn wondermacht, die Hij later voor anderen gebruikte, niet voor Zichzelf mogen aanwenden? De zedenwet gebiedt niet de naaste meer te beminnen dan zichzelf. Maar als Jezus aan deze influistering gehoor had gegeven, had Hij toch de hoofdreden van Zijn aardse leven opgeheven, waaraan Hij Zich uit liefde had onderworpen. Hij zou Zijn staat als Mensenzoon hebben verloochend om Zijn staat als Gods Zoon vóór de tijd te openbaren en had de daad van Zijn menswording enigermate teruggenomen. Nu verklaart de Heere dat Hem nooit in Zijn aardsen loopbaan enige fysieke noodzakelijkheid er toebrengen zou op grond van Zijn waardigheid als Zoon de ootmoedige vorm te verloochenen die Hij bij Zijn menswording had aangenomen. Hoewel Hij de Zoon is wil Hij toch gehoorzaam blijven zelfs tot in de zwakheid van de dood.

Bij de eerste mens was geen behoefte en bovendien bestond de terughouding van een uitdrukkelijk verbod van God. Hier is echter een behoefte aanwezig en er staat geen verbod in de weg; zo schijnt de behoefte tevens het volle recht te geven tot bevrediging. Juist op dat punt plaatst het woord van de verzoeker - en zeker sloot het Zoonschap van God, dat voor Jezus bij de doop plechtig was uitgesproken en waarvan het bewustzijn Hem nu ook doordringt, de mogelijkheid van dit wonder in, ja, hoe meer Hij Zich Gods Zoon mocht weten, des te groter scheen ook het recht te zijn om de behoefte van Zijn honger te bevredigen. Maar Jezus weet ook dat Zijn toestand van verzoeking voor Hem Zo weinig ten einde is, dat het integendeel op dit ogenblik eigenlijk aankomt op het goedmaken van de

eerste misstap van de mensen, van het verboden genot. Alleen daardoor kan Adams genieten van de verboden vrucht, als ook het morren van Israël over het hemelse manna weer worden goed gemaakt, dat Hij tegenover die vroegere dwaling Zich geheel en al weer in het woord van Gods mond terugplaatst en van deze levendmakende adem, waaraan de mens zijn bestaan te danken heeft, ook de voortduring van zijn bestaan in de wereld verwacht.

Op de bruiloft te Kana doet later de Heere, zonder dat enige smart van het lijden om hulp riep, maar Hij vreugde uit de rijkdom van heilige liefde wilde verspreiden, werkelijk hetzelfde dat Hij hier weigerde en beloofde door zo'n teken: ja, Ik zal de woestijn veranderen in een bloeiend veld, maar op zijn tijd; en de weg daartoe is afzien van zelfzucht en van eigen welzijn, ontlediging van Mijzelf en verloochening tot in de dood.

Arm zijn, hongeren, misschien in de eigenlijke zin van het woord, of op andere wijze in allerlei moeilijke omstandigheden te moeten leven, misschien in een moeilijk beroep, waarin loon en erkenning in geen verhouding staan tot moeite en zelfverloochening die het mee brengt, of in een ongelukkig huwelijk, of in steeds nutteloze strijd te moeten leven, in ellende het leven te moeten voortslepen en zijn krachten tevergeefs te moeten verspillen - dat is geen aangenaam lot. Dat heeft al bij velen de verzoeker aangegrepen en gesproken: moet dat in een eeuwigheid zo voortgaan? Wilt u uithouden wat niet uit te houden is en u met de hemelse Vader troosten? Draag het niet langer, u hebt het lang genoeg gedragen; werp het af; op deze en die manier kunt u zichzelf toch helpen. Het kost u maar één besluit, neem het; maar één woord spreek het; maar één stap doe die - en uw ellende is opeens ten einde; van vertrouwen op God en van geloof kan onder zodanige omstandigheden toch geen mens leven. " Velen hebben weerstaan, maar velen ook niet, velen hebben gedaan wat zij nooit zullen kunnen rechtvaardigen voor God; zij hebben het verbond met God gebroken en aan de raad van de duivel gehoor gegeven, of hebben door ontevredenheid, bitterheid, klein geloof en weerspanningheid zich van de zegen van het kruis beroofd.

5. En toen de duivel Hem geleid had op een hoge berg toonde hij hem al de koninkrijken van de wereld in een ogenblik (1 Kor. 15: 2).

6. En de duivel zei tot Hem: Ik zal u al deze macht, de macht over alle rijken van de wereld en de heerlijkheid van die koninkrijken, de opperheerschappij over die alle geven; want zij, de heerlijkheid van de koningen die nu in dezerijken heersen, is mij overgegeven en ik geef ze aan wie ik ook wil (2 Kor. 4: 4. Openbaring . 13: 2).

7. Als Gij dan mij huldigt en voor mij zal neervallen en mij aanbidden, dan zal alles het Uwe zijn.

8. En Jezus antwoordde: Ga weg van Mij, Satan! Want er is in Deut. 6: 13 geschreven: a) Gij zult de Heere, uw God aanbidden en Hem alleen dienen.

a)Deut. 10: 20. 1 Sam. 7: 3.

De belofte die de verzoeker de Heere hier doet is evenals de voorwaarde die hij Hem stelt, vaak te grof verklaard, dan dat een zodanige van zo'n slimme geest zou hebben kunnen uitgaan. Maar als mens behoorde Jezus tot het gebied dat aan de satan was overgegeven en kon Hij, zoals het scheen, de opvolging in de wereldheerschappij, waartoe Hij geroepen was, slechts aanvaarden wanneer de satan zelf Hem zijn rijk toedeelde, anders werd het een strijd op dood en leven, waarbij de Heere niets dan smaad en vervolging, armoede en ellende, nood en schade, ja voor Zichzelf zowel als voor Zijn gemeente uitwendige vernietiging en ondergang te wachten had. Tegen die te strijden, die de wereld sinds vier eeuwen in bezit had en over alle helse en menselijke machten gebied voerde, om die ook in bezit te houden, de wereld te veroveren, alleen door het middel van geestelijke inwerking op de zielen, wanneer eerst de een na de ander op de zo langzame weg van inwendige heiligmaking moet worden gewoonten en dan weer de aan elkaar voeging van de gewonnen zielen tot een gemeente, dat een arbeid is van grote moeite en die gedurende duizenden jaren slechts gaandeweg en sober voortgang maakt - dat was toch een veel moeilijker strijd, dan wanneer een koning met tienduizend een andere met twintigduizend zal tegemoet gaan (Hoofdstuk 14: 31) en zeker een opdracht van die aard als de Griekse sage aan Sisyphus in de onderwereld toeschreef. In werkelijkheid zal dan ook de Heiland, die tegenover de verzoeker van alle uitwendige politieke middelen is beroofd en de in Joh. 18: 36 en Luk. 24: 26 uitgesproken grondstellingen tot oprichting van Zijn rijk heeft verkoren, volgens de aanwijzingen van de Schrift een drieduizend tal van jaren nodig hebben voordat Hij het doel bereikt, dat in 1 Kor. 15: 25 vv. is genoemd. En tot Zijn moeilijke arbeid, waaraan Hij Zich heeft onderworpen, behoort niet alleen wat Hij in de dagen van Zijn vleeswording persoonlijk gedaan en geleden heeft, maar ook wat Hij van de geschiedenis van de apostelen tot het einde van de in de Openbaring medegedeelde toekomst van de hemel moet volbrengen en in de leden van Zijn lichaam, de kerk, moet ondergaan. Hoewel minder omwille van Hem, alhoewel het kruislijden voor ons verstand veel te diep is dan dat wij het in zijn hele zwaarte enigszins zouden kunnen begrijpen, dan toch zeker omwille van de Zijnen had het zeker voor de Heere een verzoeking kunnen zijn. Denk slechts aan het martelaarslijden in de tijd van de apostelen en dan aan de tijd van de anti-christ, als wij nog afzien van de tijden die daar tussen liggen, wat wij hebben vernomen en wat wij uit duistere voorstellingen kunnen opmaken. Zeker aanlokkelijk was het de aanbiedingen van de vrede van de vorst van deze wereld aan te nemen en tot een vergelijk met hem over te gaan onder beding de wereld, wanneer Hij die eens in bezit had, met geestelijke zegen in hemelse goederen te zegenen. Was eenmaal door Zijn zelfontlediging de mogelijkheid van de verzoeking op menselijke wijze ontstaan, dan moest Hij ook voor een verzoeking (maar niet die van binnen ontstond, maar van buiten werd aangebracht) toegankelijk zijn, zoals die ons allen overkomt, om met de wereld en haar vorst te onderhandelen, om ons zelf en anderen zware strijd en zoveel schijnbaar vruchteloze arbeid te besparen. "Alles in de wereld verzwaarde ontzaglijk de vervulling van Christus' roeping en was wel geschikt om ieder zintuig, dat niet geheel helder was, te verblinden: moet ik niet, zoals het nu eenmaal in de wereld is, wanneer ik het doel wil bereiken, tot heil van de wereld zelf, naar middelen grijpen die ik anders nooit zou hebben aangegrepen?" Wat de Evangelist bewogen heeft de derde verzoeking op de tweede te plaatsen en daarentegen met de tweede van de drie verzoeken te besluiten, kan niet beslist worden aangewezen. Zeker heeft hij in zo verre daartoe recht, als de tweede en derde verzoeking met elkaar verwant zijn en het hier in het algemeen meer te doen is om de wereldheerschappij, nadat het bij de eerste meer het

koningschap over Israël gold. Met het laatste was het ten tijde dat Lukas zijn evangelie schreef eigenlijk gedaan, daarentegen stond het eerste op de voorgrond; daarop vestigt hij dan eerst zijn blik, om ten slotte nog aan het andere te denken. - Men moet niet denken dat de woorden van de satan: "Ik zal u al deze macht en de heerlijkheid van die koninkrijken geven, want zij is mij overgegeven en ik geef ze aan wie ik ook wil" niets dan een renomistische leugen zouden zijn, die alle schijn van werkelijkheid mist. Dit kan daarom niet zijn, omdat door dit aan te nemen de verzoekende kracht van de woorden geheel zou wegvallen. De Schrift stemt ook geheel overeen met de uitspraak van de duivel over zijn rijk, omdat zij steeds vasthoudt dat de tegenpartijder uit het hem overgegeven rijk niet met geweld wordt uitgezet, maar daarover binnen bepaalde grenzen zo lang vrij beslist, totdat hij op de weg van zedelijke beslissing overwonnen zal zijn. Jezus zal dus wat hij van Zijn rijk zegt, toegeven, zoals Hij hem dan ook niet zonder reden zo vaak de vorst van deze wereld heeft genoemd; nog meer, de wijze, waarop hij de hele heerlijkheid van de wereld toont, is het onmiddellijk bewijs dat hij van zijn macht niet te veel zegt. Wij moeten ons dus voorstellen dat Jezus van de wereldmacht van de satan op dit ogenblik een zo overweldigende indruk moest hebben, als later niet weer; maar daarom ook dat Hij zelf ten opzichte van de uitwendige zaken in de wereld onder de macht van deze vorst van de wereld gesteld was. Pas dan als men hierover duidelijke begrippen heeft gevormd wordt men gewaar dat hier de verzoeking haar toppunt bereikt. Men moet hier nog bij nemen dat het overgeven van de wereld, dat aan Jezus wordt toegezegd, zo moet worden begrepen dat Jezus dan naar eigen wil daarmee kon handelen: zo wordt het doel voorgesteld als geheel hetzelfde, dat Jezus Zich als het Zijn heeft gesteld. En wat de aanleiding betreft mag niet worden voorbijgezien dat de duivel een erkenning verlangt, die, wanneer men alleen kijkt naar de verhouding van macht tussen hem en Jezus, niet overdreven schijnt te zijn, in zoverre Jezus toch is ingegaan in de ordening van de wereld die aan de satan is overgegeven en zich aan deze zonder voorbehoud heeft onderworpen. De verhouding tussen wat de duivel voorstelt en wat Jezus ten uitvoer brengt, komt dus zo voor dat het doel van Jezus' zijn in de wereld onaangeroerd blijft. Hij ontvangt op beide wegen de heerschappij over de rijken van de wereld, alleen aanvaardt Hij deze heerschappij wanneer Hij aan de voorwaarde, door de satan gesteld, voldoet, dadelijk, terwijl die Hem op de weg, die Hij Zich kiest, pas aan het einde van de hele ontwikkeling ten deel wordt. Eindelijk moet men hier nog bij bedenken dat het een algemene menselijke opvatting is, niet alleen van de slechten, maar ook van de beteren, dat in het groot en in het algemeen niemand kan werken, wie niet krachten van de wereld ten dienste staan, dat ten minste de noodzakelijke veronderstelling van zo'n werkzaamheid deze moet zijn dat de grote machten van de wereld niet tegenover zo'n werkzaamheid moeten staan. - Juist op die grondstelling rust bijvoorbeeld begin en einde van een Staatskerk. - Jezus zelf is echter geen ogenblik onbeslist. Hem is het volkomen helder dat de beste bedoelingen en heiligste voornemens niets betekenen, maar integendeel in hun kiem worden bedorven, zodra voor het rijk van de Geest dat Hij wil stichten, macht en geweld en de daarop rustende heerlijkheid als iets zelfstandigs en noodzakelijks (want dat is de zin van de verlangde aanbidding) moet worden erkend. Hij weet het, dat zodra zo'n buigen voor de macht en het geweld van de machten van de wereld heeft plaats gehad, zelfs de Heilige Geest die misstap, die plaats had, niet weer goed kan maken, dus juist daarom alles wat er goeds en schoons tot hiertoe in de wereld was, weer is opgelost en vernietigd, omdat het tot hiertoe nog aan niemand was gegeven, die grond, die hem de verzoeker ten dienste stelt, voor zijn werken in de wereld te kunnen ontberen. Zeker kan het

Hem niet verborgen zijn dat, zodra Hij de aangeboden voorwaarde van Zich wijst, Hij niet alleen geen ondersteuning van de kant van de wereldmachten voor Zijn werk had te wachten, maar Hij ook rekenen moest op de sterkste tegenstand van de kant van die macht, waaraan al het uitwendige van de wereld is overgegeven. Jezus kan de grote verlokking van de vorst van de wereld niet afwijzen zonder Zich tegen zijn hele dreigende macht te stellen en daarmee niet alleen voor Zich de zwaarste strijd op Zich te laden, maar ook de verantwoordelijkheid voor alle nood, alle verzoeking en gevaar, die voor de Zijnen uit deze beslissing moet ontstaan, op Zich te nemen. Desalniettemin bedenkt Jezus Zich geen ogenblik, maar houdt de verzoeker het Schriftwoord Deut. 6: 19 voor.

De Vader wil Zijn Zoon door het lijden van de dood tot een Heer en Christus maken, omdat Hij Hem uit de dood opwekt en aan Zijn rechterhand over alles plaatst. De duivel wijst Jezus een gemakkelijkere en geschiktere weg: zonder kruis wil hij Hem de hele wereld geven, alleen voor een voetval, voor een gering eerbewijs. En wie zou de winst er van hebben, als Jezus daaraan gehoor gaf? De duivel zou de winst hebben. Hij zou de man hebben, waarnaar hij nog tot op dit uur met smart zoekt, die hij tot de anti-christ zou kunnen maken, tot de mens van de zonde en tot het kind van het verderf, dat Satans troon bevestigde (2 Thessalonicenzen. 2: 3 vv.), want daarop lopen al zijn verzoeken uit, om zijn rijk te bevestigen en afvalligen te maken.

Wanneer Christus - deze is de mening van de duivel bij de gevraagde aanbidding - hem maar een god en vorst van deze wereld (1 Kor. 10: 20) wilde laten blijven en niet de zonde, waarop zijn eigendomsrecht op de wereld zich grondt, wilde dragen en wegdragen, zo wilde hij Hem vrij laten gaan, ja Zijn bondgenoot zijn. Daarvoor zou de duivel niet hebben gevreesd, wanneer de Heiland Zich naar de geest van de tijd had geschikt en Zijn rijk met uitwendige macht en heerlijkheid had opgericht, hij zou dan toch de heer zijn gebleven, die de knechten van de zonde aanbidden.

De gedachte om zich met de geest van de wereld en met de wijze van de vorst van deze wereld te verenigen en met natuurlijke, aardse, vleselijke, door de zonde doortrokken middelen zich snel in het bezit van de uitgebreidste heerschappij te stellen, om die dan geestelijk te gebruiken en uit de hoogte van de troon van de wereldbeheersers, zoals die later te Rome schitterde, met de macht van een koninklijk voorbeeld, ja met koninklijke macht, gerechtigheid, verlichting, kennis, heilzame waarheid te verbreiden en dan uit het aardse rijk een hemels rijk te vormen, de aardse macht tot een geestelijke macht te verheerlijken - waarom zou die gedachte niet als verzoeking door de vorst van deze wereld, tot de heilige, onschuldige ziel van Jezus zijn gebracht? Vragen wij: komt bij onze plannen, uitzichten en fantasiebeelden van de toekomst, wanneer wij, hetgeen wij het ernstigst wensen (deze dit, die iets anders) eenmaal tot een schilderij ontwikkelen en wij ons voorstellen hoe wij zouden zijn en hoe wij zouden doen als die schildering werkelijkheid was, dringt dan de zonde niet in? Neemt dan het vlees geen aandeel daaraan? Wijzen wij dan alles af wat op ijdelheid, op hoogmoed, heerszucht, wat op eergierigheid rust?

De satan toont aan ieder van ons een heerlijkheid van de wereld en aan ieder juist die, waarop hij een bijzonder recht meent te hebben, waartoe hij een bijzondere begeerte heeft: aan de ene

geld en goed, aan een ander eer en een hoge plaats of een beroemde naam, aan een ander een aangenaam, rustig en zorgeloos levenslot, aan weer een ander glans, pracht, genot en verstrooiing. Daarbij wijst hij ook nog aan ieder een gemakkelijke weg om tot zijn doel te komen. Wanneer men maar het Christendom geheel ter zijde stelt, het geloof over boord werpt, het geweten verstomt, alles wat men tot hiertoe meende te moeten vrezen als een kindersprookje wil aanzien, dan zal men aan het doel van zijn wensen komen. "Neem afscheid van God en beproef het eens met mij!" zo luidt deze raad. Die naar zo'n raad hebben geluisterd, zijn wel niet meer in Gods huis, maar menigeen is misschien nog tegenwoordig, bij wie het op het punt van de beslissing is, menigeen wiens geloof en wiens eerbied voor Gods gebod nog maar aan een dun draadje hangt, omdat hij aan de verzoeker macht gelaten heeft, over wie het oordeel van de verharding al in aantocht is, omdat hij de Heilige Geest al te lang moedwillig heeft tegengestaan, de waarschuwende stem van zijn geweten te vaak tot zwijgen heeft gebracht, de hand van de ontfermende God, die naar hem greep, al te vaak heeft teruggestoten. Maar nog is het tijd om aan de strikken van de duisternis te ontkomen.

9. En, om hier nog te denken aan een verzoeking die lijkt op de zo-even medegedeelde, maar die daaraan voorafging, hij leidde Hem naar Jeruzalem en stelde Hem op de tinne van de tempel en zei tot Hem: Als Gij de Zoon van God bent, werp uzelf van hier neerwaarts:

10. Want er is in Ps. 91: 11 geschreven dat Hij Zijn engelen door U, ten opzichte van U bevelen zal, dat zij U bewaren zullen;

11. En dat zij U op de handen nemen zullen, zodat Gij Uw voet niet te eniger tijd aan een steen stoot.

12. En Jezus antwoordde: Er is daarentegen in Deut. 6: 16 gezegd: Gij zult de Heere, uw God, niet verzoeken.

In het woord van de duivel: "Als Gij Gods Zoon bent, werp Uzelf van hier neerwaarts, " is wel geen theologisch, maar wel een logisch verband. Wie Gods Zoon is in de volle zin van het woord, die moet van de hemel gekomen zijn; deze hemelse oorsprong ziet men Hem echter niet aan, want Hij is in al het uiterlijke aan de overige mensen gelijk; toch is het geloof in Zijn hemelse oorsprong de noodzakelijke grondsteen voor alles wat Hij in de wereld kan en wil werken en daarom moet dat geloof worden opgewekt. Wanneer nu Jezus Zich van de tinne van de tempels neerliet en goed bewaard beneden kwam, dan was dat een zicht- en tastbaar bewijs van Zijn Zoonschap van God, van Zijn hemelse afkomst en dat was de allerkrachtigste inleiding van Zijn goddelijke werkzaamheid. De duivel probeert hierop zijn raad, die al op zichzelf een heilige schijn heeft, aan te bevelen door een beroep op de goddelijke belofte van de 91ste Psalm. In die belofte is echter ten opzichte van de toegezegde wonderbare bescherming een beperking: "dat zij u bewaren in al uw wegen" en deze beperking besluit in zich dat hij, die zich op de goddelijke bewaring wil verlaten, zeker moet zijn dat de wegen waarvoor hij de bescherming verwacht, werkelijk ook zijn wegen, de hem aangewezen en bevolen wegen zijn en niet misschien andere die hem zijn verboden. De duivel laat die beperking weg en maakt door zo'n verminking het woord tot een hulpmiddel van de verleiding. De hoofdvraag voor Jezus, of de weg, die de verzoeker Hem wijst, de juiste

is, beslist deze plaats niet; daarom laat Hij ze op haar plaats. Hij weet echter uit een ander Schriftwoord dat die weg de Hem aangewezen niet is, niet de Zijne en dus die belofte hier niet kan worden toegepast.

Hij laat het woord uit de Psalm wel gelden, maar Hij laat dat schitteren in het licht van een ander tekstwoord, zodat men wel ziet dat de engelen niet geroepen zijn, om de vermetele luchtsprongen van de mensen te beschermen; zij kunnen toch geen twee heren dienen en zo kunnen zij ons dan alleen behoeden wanneer deze hun dienst, die zij betonen, ook een dienen is van God, wanneer zij ons op Gods wegen vinden. Men ziet: evenals niemand kan zeggen Jezus de Heere te zijn dan door de Heilige Geest, dan kan ook niemand de Schrift juist gebruiken dan door de Heilige Geest.

Toen later Christus in het uitoefenen van Zijn ambt in gevaar geraakte, toen zij Hem van de steilte te Nazareth wilden afstorten, of in de voorhof van de tempel wilden stenigen, of toen het er om te doen was, niet de vleselijk gezinde menigte tot bijgelovige verwondering op te wekken, maar de beangstigde discipelen op de stormachtige zee te redden en te sterken, toen vertrouwde Hij op de bescherming van de dragende engelen en Hij vertrouwde daarop niet te vergeefs. En nadat Hij Zijn genezende wonderen zo veel mogelijk steeds had verborgen nam Hij het eindelijk aan, dat Hem, de Zoon van David, toen Hij op het dier van de vrede Zijn intocht hield, het Hosanna werd toegeroepen, dat Hij niet door het afspringen van de tinne van de tempel wilde veroveren.

De verzoeker heeft de door hem aangehaalde tekst zo veranderd, alsof die op de Zoon van God doelde in de hoogste zin. Ja - met weglating van de woorden "op alle uw wegen", alsof die bij Hem, de Zoon van God, helemaal niet toe te passen waren - in uitsluitende zin. Nu verandert Jezus de door hem aangehaalde tekst zo, als gold die inzonderheid, ja uitsluitend de duivel, omdat Hij het: "U zult de Heere, uw God niet verzoeken" in het enkelvoud omzet: "U zult enz. " Deze ootmoedige verdediging van Zijn heilige roeping wordt nu als vanzelf tot een allerscherpste aanval op de satan: "U, satan! moet ophouden met de misdaad, die u pleegt, met uw verzoeken van de Heilige van God! Deze is dan ook nu ontmaskerd en moet zijn verdere verzoeking, als degene die hij is, doen plaats hebben zonder dat hij zich langer zou kunnen verbergen 4: 3). Al het verzoeken van God gaat uit van de twijfel en bestaat in een willekeurig en eigenmachtig middel, om van de twijfel verlost te zijn. In de Hem aangeraden handelwijze nu lag voor Jezus de twijfel of God Hem de erkenning van Zijn Zoonschap van God onder het volk, waarop Hij moest werken, op de gewone en juiste weg, die over de aarde leidt, zou kunnen verschaffen, of dat niet integendeel God als het ware moet worden geborgen en tot een buitengewoon wonderbaar ingrijpen gelegenheid moet worden gegeven. Zo duidelijk als het echter de Heere voor ogen staat, hoe vrij de weg zou zijn, wanneer Hij de erkenning van Zijn goddelijke waardigheid probeerde te verkrijgen op de baan van de ontwikkeling, die zich streng aan het aardse en natuurlijke aansloot, zo besluit Hij evenwel voor de langzame en moeilijke weg, waarop Hij Zijn goddelijke eer niet als een door aan Zich trekt, maar Zich daarvan in zoverre ontleedt, dat zij in de grootst denkbare smaad wordt gedompeld, opdat Hij ze daarna te zekerder en zegenrijker mocht bezitten; ja aan het kruis nog, als door de mond van de spotters de duivel riep: "Als Gij Gods Zoon zijt, kom af van het kruis!" heeft Hij de gehoorzaamheid aan de Vader en de liefde tot ons, zondaren, de nagels

laten zijn die Hem aan het kruis vast hielden. Had Jezus Zich laten verleiden, de tussenkomst van de Almacht te willen tot redding uit eigen gevaar, waarin Hij Zich niet in de dienst van het goede had begeven, dan had Hij God in de noodzakelijkheid gebracht, om Hem of de hulp te weigeren en zo een scheiding tussen Vader en Zoon te bewerken, of, al was het slechts voor een ogenblik, Zijn almacht van Zijn heiligheid af te scheiden, hetgeen een tweespalt in de elementen van Zijn natuur gebracht zou hebben, Zijn wezen vernietigd zou hebben; in beide gevallen was het met Jezus, ja men zou kunnen zeggen, met God gedaan geweest.

Aanzien, eer, lof, wie zou daarvoor niet gevoelig zijn? Er zijn mensen die al hun evenmensen verachten, maar niet hun lof en ere; men zou verwachten dat zij door de lof van zo verachtelijk en door hen werkelijk veracht gepeupel, zich geminacht zouden voelen; maar nee, zij voelen er zich door verheven. Het is zoet vereerd te worden en in het dwarrelend slof te wandelen vindt men zeer schoon, wanneer het slechts plaats heeft onder de lof van de stofbewoners. Ach, hoe ijdel is de mens, hoe groots en hoogmoedig - en zo verootmoedigend als het is, zo vernietigend is het deze vraag nutteloos te doen: ik zou wel willen weten, of behalve die Ene, die alle engelen loven, nog iemand ooit op aarde is geweest of komt die in dit opzicht zonder verwijt door het leven en tot het graf gaat?

Hoe menig is er onder ons, die bij de verzoeking van Christus, om Zich van de tinne van de tempel te werpen in vertrouwen op de bescherming van de engelen, zeggen moet: hier is die verzoeking beschreven, die over mij is gekomen en die mij ten val heeft gebracht. Hij meende zich iets te mogen toe-eigenen, achtte zijn vroomheid zo goed gegrondvest, zijn Christelijke grondstellingen zo vast, dat hij niet twijfelde zichzelf geheel in de hand te hebben, zodat hij zich ook vrijer kon bewegen dan hij tot hiertoe gewoon was, of hem tot hiertoe was toegestaan. Hij was van mening dat zaken, die misschien een ander ten verderve konden worden, als het lezen van goddeloze boeken, de omgang met slecht gezelschap, de bereiking van een geoorloofd doel met ongeoorloofde middelen, een lichtzinnig uur, een enkele keer mee doen aan tot hiertoe ontbeerde vrolijkheid, een eerste en enige stap op de steile weg van de zonde, voor hem zonder gevaar was. En nu naderde de verzoeker en bood een hand en zei: "Zou u altijd zo benauwd zijn, altijd elke weg versmaden die niet alledaags is? Zou uw leven zo in stilte voorbijgaan? Zult u alleen dat eeuwig eentonige nooit moe worden? Zullen alle anderen u voorgaan en u slechts moeten toezien, wanneer het leidt tot eer, tot genot of vermaak? Waag het: eenmaal is geen maal. God is lankmoedig en u zult nog altijd zo veel waarde in Zijn ogen hebben, dat Hij niet dadelijk de hand van u zal aftrekken. " U hebt aan die stem gehoor gegeven en hebt het gewaagd en nadat u de eerste stap gedaan had was er geen ophouden meer, het is in de diepte gegaan en nu misschien ligt u verpletterd - geluk, eer, geloof en vrede, alles is tot puin geworden; in ieder geval hebt u een val gedaan die u nooit meer geheel kunt uitwissen.

13. En toen de duivel alle verzoeking beëindigd had, die hij naar Gods raad aan het hoofd van de nieuwe mensheid zou aandoen (Ezechiël. 32: 32. "Re 13: 18"), week hij van Hem voor een tijd, namelijk tot de tweede hoofdaanval in de dagen van het lijden en wel toen door alle verschrikkingen van de dood.

De woorden zouden kunnen betekenen: "tot aan een gunstig ogenblik. " De satan verwacht dus weer een bijzondere gelegenheid, een evenzo geschikt tijdpunt als dat in vs. 1. vv. Deze zo nadrukkelijk aangekondigde strijd kan slechts die van Gethsemané zijn. "Dit is het uur van de duisternis", zegt Jezus daar (Hoofdstuk 22: 53) en onmiddellijk te voren had Hij gezegd (Joh. 14: 30): "De overste van deze wereld komt". Toen vond de satan inderdaad in de ziel van Jezus een aanknopingspunt. Zoals hij in de woestijn het gemoed, dat nog geen levenservaring had, door de hoop op schitterend gevolg en de bekoorlijkheid van genot meende te kunnen verblinden, zo probeerde Hij hem in Gethsemane te overweldigen door het schrikbeeld van de dreigende marteldood. Juist deze zijn de twee machtige hefbomen, waardoor hij de mensen uit de wegen van God uitlicht: lust tot genot, vrees voor smart.

VI. Vs. 14-31. (zie ook). Bij MATTHEUS. 4: 11 is aangegeven welke gebeurtenissen uit het evangelie van Johannes hier moeten worden ingelast, voordat het tot die werkzaamheid van Christus kwam die bij de beide eerste Evangelisten als ook bij Lukas onmiddellijk met de geschiedenis van de verzoeking door de duivel zijn verbonden. Dit is de werkzaamheid van de Heere in Galilea, die gedurende 10 maanden onafgebroken is voortgezet, onderbroken door enkele bezoeken aan Jeruzalem. Na een voorlopig algemeen overzicht over het begin van de werkzaamheid in Galilea en het gevolg daarvan, dat zo gunstig scheen, bericht de Evangelist hoe Jezus Zijn werkzaamheid eerst ten dienste van Zijn vaderstad wilde doen plaats hebben, in een prediking over de beste tekst die de Vader Hem liet vinden, Zich aan de bewoners van Nazareth voorstelde als de Gezalfde van God, die het aangename jaar van de Heere verkondigde en door Zijn aangename woorden bewondering opwekte. Zij verstikten echter snel weer de goede indruk door nietig kritiseren van Zijn afkomst en door kleingeestige gevoeligheid over de wonderen waardoor Hij Kapérnaüm boven hen had voorgetrokken. Toen Jezus hen waarschuwde de zaligheid niet te versmaden zoals de tijdgenoten van Elia en Elia, deed dit hun hoon geheel losbarsten, dat Hij hen met de afvalligen van de oude tijd en Zichzelf daarentegen met die profeten vergeleek. Zich onttrekkend aan hun poging tot moord verhuisde Hij nu naar Kapérnaüm en maakte Hij deze stad voortaan tot Zijn stad.

14. a) En Jezus keerde na het pinksterfeest van het jaar 28 na Christus, waarop Hij Zich te Jeruzalem had bevonden (Joh. 5), weer door de kracht van de Heilige Geest naar Galilea. Die deed Hem ook erkennen dat Hij nu en wel in een bepaald gedeelte van het Joodse land, Zijn zelfstandige werkzaamheid moest openen. En het gerucht van Hem ging dadelijk na Zijn eerste werkzaamheid (MATTHEUS. 4: 23 vv.) uit van Kapernaüm (vs. 31) door het hele omliggende land.

a) Joh. 4: 43. Hand. 10: 37.

De drie eerste Evangelisten maken allen in de voorstelling van Jezus leven een grote sprong, als zij op Zijn doop en de verzoeking dadelijk Zijn openbare werkzaamheid in Galilea laten volgen; maar zij geven ook, doordat zij deze werkzaamheid eerst van de tijd dateren, dat Johannes in de gevangenis was gezet (MATTHEUS. 4: 12. Mark. 1: 14 vgl. Luk. 3: 19 vv.), duidelijk genoeg te kennen dat die niet zo onmiddellijk gevolgd is op die beide nauw samenhangende gebeurtenissen, maar dat er een geruime tijd tussen heeft gelegen. Nadat Jezus Zijn doop had ontvangen en zo tot de Christus van de Heere geworden is en nadat Hij

door Zijne drievoudige overwinning over de verzoeking van de duivel de grond gelegd heeft tot Zijn werk als Heiland, willen de Synoptici Hem dadelijk voorstellen in Zijn bijzondere werkzaamheid, zonder de invloed van het aanzijn van de Doper. Daarom moesten zij de hele tijd, waarin zo'n werkzaamheid nog niet mogelijk was, omdat Johannes zijn loop nog niet geëindigd had, ter zijde laten. Zij onderwerpen zich daardoor aan die rangschikking, die de mondelinge prediking van de apostelen van Christus Jezus nu eenmaal had aangenomen; want volgens de uitdrukkelijke getuigenis van Petrus in Hand. 10: 36 vv. was de Evangelische boodschap of de verkondiging van de vrede door Jezus Christus "beginnend van Galilea na de doop, die Johannes predikte". Wanneer nu Johannes in zijn evangelie, dat hij na de drie eerste geschreven heeft, het er duidelijk op heeft toegelegd de openingen aan te vullen, die zij hebben gelaten, dan hebben wij deze aanvulling duidelijk voor ons in Joh. 1: 19-5: 47 Want in Joh. 1: 15 wordt uitdrukkelijk gelet op de getuigenis van de Doper in MATTHEUS. 3: 11. Mark. 1: 7. Luk. 3: 16, en Joh. 6: 1 vv. grijpt in de Galilese werkzaamheid van Christus en met wederopvatting en verdere uitvoering van de geschiedenis in MATTHEUS. 14: 13 vv. Mark. 6: 30 vv. en Luk. 9: 10 vv. , zodat de Evangelist met de zo bepaalde afscheiding van het vroeger en later ons geen twijfel heeft overgelaten. De hele afdeling Joh 1: 19-5: 47 moet gehouden worden voor aanvulling van de bij de Synoptici gelaten openingen, maar niet alleen de afdeling: Joh. 1: 19-4: 54 (vgl. bij MATTHEUS. 4: 17). Het zal ons integendeel later duidelijk worden dat het in Joh. 5: 1 onbekend gebleven "feest der Joden" nog voor de opening van de Galilese werkzaamheid van Christus valt. Over de beginselen van deze werkzaamheid geeft onze Evangelist in de eerste plaats een algemeen overzicht. Wanneer hij aanheft: "Jezus keerde weer door de kracht van de Geest naar Galilea" dan wijst bij daardoor zonder twijfel terug op Luk. 3: 21 en 4: 1. Daar kwam Jezus uit Nazareth en Galilea tot Johannes aan de Jordaan, om Zich door Hem te laten dopen en hier ging Hij al van hem weg in het volle bezit van de kracht van de Heilige Geest om in de verzoeking de overwinning op de duivel te behalen. Zo keert Hij nu daarheen weer terug, in twee opzichten een ander geworden, dan Hij uit Galilea was gekomen. Hij heeft de uitrusting ontvangen tot Zijn profetisch ambt, maar ook al de ware grond daartoe gelegd, omdat Hij alle valse wegen voor Zijn werk met volle beslistheid heeft afgewezen en Zich alleen op Gods wegen heeft geplaatst. Intussen wil de Evangelist, wanneer hij zo'n verbinding van gedachten volgt, daarmee geenszins ook zeggen dat de zaken chronologisch zo op elkaar gevolgd zouden zijn; integendeel laat hij in vs. 23 Jezus uitdrukkelijk gewagen aan grote dingen, die al door Hem in Kapérnaüm waren geschied en geeft daardoor te kennen dat tussen de gebeurtenissen van doop en verzoeking en het hier bedoelde terugkeren naar Galilea, waaraan het optreden in de Synagoge te Nazareth zich aansloot, een door hem leeg gelatene tussenruimte ligt, die hij volgens de hele bedoeling van zijn evangelie met opzet heeft overgeslagen. "Waar de Evangelisten naar de bedoelingen van hun keuze langere of kortere geschiedkundige delen voorbijgaan, geven zij daarover geen verklaringen en wijzen zij ook de leemten in hun berichten niet nader als zodanige aan, omdat volgens hun plan die ook eigenlijk geen leemten zijn. "

15. En, wat in de eerste plaats Zijn werkzaamheid als Leraar betreft, Hij onderwees in hun synagogen en werd door allen geprezen (vs. 32, 44).

Vers 14 loopt, zoals men ziet, vs. 15 voor, waarin eerst de eigenlijke oorzaak verklaard wordt van het gerucht dat in vs. 14 wordt genoemd. De door Hem gepredikte leer wekte verwonderlijk opzien en vond eerst bijval. Zijn woord op zichzelf, ook afgezien van de tekenen en wonderen waardoor Hij het bevestigde en waarvan later gesproken zal worden, werkte meteen op velen.

Een synagoge is een plaats van samenkomst, ook huis van het gebed door de Joden genoemd (Ne 10: 39). De Joden hadden na de Babylonische ballingschap zodanige vergaderplaatsen tot gemeenschappelijke godsdienst en tot voorlezing van de wet, zonder offerdienst, in alle steden van het heilige land, ook overal in de verstrooiing, vaak verscheidene (Hand. 9: 2; 13: 5 te Jeruzalem volgens de Talmud zelfs 460 of 480, waaronder de tempelsynagoge de voornaamste, als het ware de normaalsynagoge van het land was) minstens een (Hand. 13: 14; 14: 1; 17: 1, 10). Toch mogen daarmee niet verwisseld worden de plaatsen van het gebeds of oratoriën, meestal buiten de stad aan stromende wateren (Hand. 16: 13), terwijl de synagogen graag op hoger gelegen plaatsen werden opgericht. Behalve de sabbatten en feestdagen vergaderde men daar, ten minste in latere tijd, ook op Maandag en Dinsdag, de beide marktdagen van de week, als de landlieden de vruchten in de stad en hun onenigheden voor de rechtbank brachten (Hoofdstuk . 18: 12). Gebed en onderwijs waren hoofddoel en hoofdinhoud van de dienst in de synagogen. Evenals bij de tempeldienst het offer, zo maakte bij de dienst van de synagogen het gebed het voornaamste deel van de godsdienst uit; het had plaats onder leiding van de voorbidder of Sjaliach (tevens secretaris en bode van de synagoge, overeenkomend met de uitdrukking "engel" in Openbaring . 2: 1 enz.), die daarbij voor de heilige kas trad, waarvan later zal worden gesproken, terwijl de vergadering zat. Als de gebeden geëindigd waren, werd staande door een priester of oudste, of een lid van de gemeente voorgelezen en staande door de aanwezigen aangehoord (op grond van de woorden van de Heere in Ex. 33: 19 en), eerst een gedeelte uit de wet (de parasje) en vervolgens een uit de profeten (Hafthare vgl. Hoofdstuk 16: 29. Hand. 13: 15, 27; 15: 21). Op dezelfde manier is in de Lutherse kerk de rangschikking van de epistels en evangeliën gevormd, de epistel komt met de Hafthare, het Evangelie met de Parasje overeen; men keerde hier de orde om, om van het mindere tot het hogere, van het woord van de apostelen tot Christus eigen woord op te klimmen. 2: 4). Zoals het intussen schijnt waren ten tijde van Christus eerst de afdelingen uit de wet vast bepaald en misschien zo, dat de hele pentateuch een cyclus voor 3 ½ jaar vormde en men die dus binnen 7 jaar twee keer las, de afdelingen uit de profeten daarentegen aan de vrije keuze waren overgelaten (nu vormt de afdeling Jes. 61: 1 vv. , waarover in vs. 17 vv. gehandeld wordt, de haphtare voor de grote verzoendag). Aan de voorlezing was een stichtelijke verklaring verbonden, door de voorlezer of een ander lid van de vergadering te houden. Zoals de opperste van de synagoge iemand, die hij daarvoor bekwaam achtte, tot voorlezer kon oproepen, zo gaf hij ook aan hem, die zich daartoe gedrongen gevoelde, toestemming tot een vrije voordracht (Derasja, in het hedendaags Jodenduits Drasje), die dan zittend werd gehouden. Bij Jezus echter is de aanbidding al bij het voorlezen, dat zich openbaarde in Zijn opstaan en bestijgen van de lessenaar (vs. 16) zo overeenkomstig met Zijn eigenaardige meerderheid, als de dadelijke toestemming door de overste en het overreiken van het profetische boek door de dienaar van de synagoge. Deze gewoonte, dat men aan achtenswaardige vreemdelingen graag gelegenheid gaf een vrij woord van vermaning, van lering en van troost te spreken, heeft later de apostelen de prediking van

Christus in de synagogen in en buiten Palestina zeer gemakkelijk gemaakt). Na de zegen, die gewoonlijk de priester en bij diens afwezigheid de voorbidder met opheffing van de handen werd gesproken en die de gemeente met haar Amen bevestigde (1 Kor. 14: 16), ging de vergadering uit elkaar. Men moest volgens het voorschrift van de Rabbijnen daarbij geen haast maken, alsof men een onaangename plaats ontvluchtte, of vrolijk was zich van een zware last te hebben ontleedigd, integendeel moest ieder de synagoge zo verlaten alsof hij van een koning heenging, aan wiens aanblik hij zich niet graag onttrok. Wat de inrichtingen in het inwendige van de synagogen aangaat, zo was het voornaamste meubilair de tehha (ark, of hechal, tempeltje, of aron kist genaamd), de kast tot bewaring van de heilige rollen van de wet aan die kant van de synagoge, die naar Jeruzalem gericht was. Daarvoor hing het heilige voorhangsel, een nabootsing van het voorhangsel in het allerheilige, zoals zij zelf als een vergoeding van de verbondskist werd aangezien; in veel synagogen was daarnaast nog een tweede kast voor de hafthara-rollen. Verder komt in aanmerking de verhoogde leesstoel of de kansel, van een lessenaar voorzien. (Neh. 8: 4), waarop de voorlezer zat; de schriftgeleerden daarentegen zaten op de katheders, de ere-zitplaatsen, met de rug naar de heilige kast en met het gezicht naar de vergadering gekeerd (MATTHEUS. 23: 6. Jak. 2: 3), terwijl de zitplaatsen van het naar geslachten opgedeelde volk tegenover de kansel en de daarachter zich bevindende heilige kist gekeerd waren. Over hetgeen verder bij de synagoge behoort, de lampen, de muziekinstrumenten, de armenbussen en tafels, spreken wij niet nader, wel willen wij van de beambten en het dienend personeel nog het nodigeste vermelden. Aan het hoofd van de synagoge stond een college van oudsten, die onder voorzitting van de overste van de synagoge over orde en tocht waakten, de schuldigen met berisping en uitsluiting bestraffen, ook de armenverzorging waarnamen (Hoofdstuk 7: 8 vv. ; 18: 14. Mark. 5: 22. Joh. 16: 2). Zijn medeleden waren zonder twijfel ook medeleden van het plaatselijk sanhedrin, of van het geestelijk ondergericht van hun plaats 5: 22). Een betrekking, die vroeger een geschikt medelid van het college der oudsten waarnam, namelijk de mond van de gemeente te zijn in het gebed en het lezen van de heilige Schriften, werd later aan een bijzonder daartoe aangestelde, bekwame man opgedragen, aan de sjaliach, of voorbidder, waarvan wij reeds boven spraken. Hij moest onberispelijk van leven zijn, ervaren in de Schrift, geoefend in het gebed, van rijpe leeftijd en van een aangename stem, niet rijk, maar vader van een talrijke familie. Vervolgens komt de chassan, of dienaar van de synagoge in aanmerking, die de voorlezer de boeken moest overreiken, voor reiniging van het lokaal zorgen, het openen en sluiten moest, dus overeenkomt met onze koster. Werden in de synagogen kerkelijke straffen als geseling (MATTHEUS. 10: 17. Hand. 22: 19. 2 Kor. 11: 24) uitgesproken, dan moest, zoals het schijnt, de dienaar van de synagogen de executie volbrengen. Nog moeten wij de gabaim of aalmoezenverzamelaars noemen, die mannen van goede naam, betrouwbare mannen moesten zijn en bovendien de tien betlanim of ledige lieden, die bij elke vergadering tegenwoordig moesten zijn, opdat de synagoge bij de godsdienst nooit leeg zou zijn en die daarvoor betaald werden. Van de synagogen moeten wij wel onderscheiden de leerscholen of academieën (leerhuizen genaamd Uit 5: 22), die vaak in dezelfde lokalen waren, maar in waarde en heiligheid nog boven de synagoge stonden; over zulke wordt verteld in Hoofdstuk 2: 46 vv. .

16. a) En Hij kwam in Nazareth, waar Hij opgevoed was (Hoofdstuk 2: 39-52) en ging naar Zijn gewoonte 1) op de dag van de Sabbat in de synagoge en stond na gehouden gebed en na

voorlezing van de afdeling uit de 5 boeken van Mozes, op, om, zoals Hij door Zijn opstaan te kennen gaf, een gedeelte uit de profeten te lezen en daaraan een aanspraak vast te knopen.

a) Matth. 13: 54. Mark. 6: 1. Joh. 4: 43. b) Neh. 8: 5, 6.

1) De uitdrukking naar Zijn gewoonte kan niet gaan over de korte tijd sinds Zijne terugkomst naar Galilea; hier wordt veeleer van Zijn jeugd gesproken en de opmerking staat dus in verband met de woorden: "waar Hij opgevoed was. " Het bezoek van de synagoge was een zeer belangrijk middel voor de geestelijke en godsdienstige ontwikkeling van Jezus; de kinderen hadden toegang tot deze godsdienst van het 5de of 6de jaar, van het 13de waren zij daartoe verplicht. Toch kan Jezus Zijn juiste kennis van het Oude Testament niet alleen uit de voorlezingen, die Hij geregeld twee keer in de week in de synagoge kon horen, geput hebben; Hij moet wel zelf een exemplaar van de Heilige Schrift hebben bezeten.

Jezus las de woorden niet slechts van de rol, maar sprak ze ook uit de diepte van Zijn inwendig leven.

De mededelingen over de geboorte en de eerste levensdagen van Jezus, met name zoals die in het Lukas-evangelie luiden, stemmen daarin allen overeen dat wij in Jezus de beloofde en laatste Koning van Israël moeten verwachten, daarmee staat het nu op in het oogvallende wijze in tegenstelling, dat het eerste optreden van Jezus in Galilea en met name ook Zijn Zich verwijderd houden van Jeruzalem, zoals dat in de drie eerste Evangeliën te voorschijn treedt, niets van Zijn Koninklijke waardigheid en macht laat zien, maar alles alleen op een profetische roeping wijst. Maar wel staat met de synoptische verhalen van de geboorte en jeugd van Jezus in volkomen overeenstemming het bericht van Johannes, volgens welk Jezus begint in het middelpunt van land en volk, te Jeruzalem, het teken van Zijn Koninklijke volheid van macht voor alle ogen te openbaren: dit teken wordt echter niet begrepen en daardoor wordt de Heere op een andere weg van Zijn leven gewezen. Intussen is het overgaan van Jezus van Zijn Koninklijk handelen tot Zijn profetisch werken volstrekt geen opgeven, ook niet voor een tijd, van Zijn Koninklijke waardigheid; Zijn profetisch werken sluit Zijn volle aanspraak op de Koninklijke macht en waardigheid in. De Oud Testamentische profeten nu heeft het aan de volle en voortdurende gemeenschap met de Heere ontbroken en het woord van hun mond is slechts door een bijzondere inwerking, die wij inspiratie noemen, Gods woord geweest. Gedurende de tijden van het Oude Verbond was de macht van het profetische ambt en woord toch nog niet in de diepste grond van de persoonlijkheid en van de geest doorgedrongen en kon daarom haar volle werking nog niet bereiken. Jezus is daarentegen de eerste profeet in de volle zin van het woord, omdat in Hem alles, waartoe het profetische ambt dient en dat het tot die tijd miste, vervuld en voleindigd is. Jezus is de man van God in alle volheid, want Christus is van God, zegt Paulus (1 Kor. 3: 23; 11: 3). Aan Hem en in Hem is niets buiten God en wel daarom omdat Hij de Zoon van God is. Staat Hij nu met God in zo'n oorspronkelijke, waarachtige en volstreckte vereniging, dan is de taal van Zijn mond Gods woord en de vertolking van Gods wil aan de mensen. Bij Hem is geen bijzondere inspiratie nodig, de adem van Zijn mond is de adem van de Goddelijke Geest. Daarom is het spreken van het Goddelijk woord bij Hem niet gebonden aan tijd en ruimte of enige andere voorwaarde. Omdat Gods woord inwonend in Hem is, sluit Zijn profetische rede zeer juist

aan het leven aan en volgt alle vormen en wendingen die het leven met zich brengt; deze gaat ook door alle tonen door, van de zachte ademtocht en de fluistering van het vertrouwelijk gesprek tot aan de donder van Zijn dreigingen, waarvoor de wereld moet sidderen.

17. En Hem werd door de dienaar van de synagoge gegeven het boek van de profeet Jesaja. En toen Hij het boek, dat in een perkamenten rol bestond, opengedaan had, vond Hij, die de Heer van de Sabbat was (MATTHEUS. 12: 8) en als zodanig Zich hier al zou openbaren, onder bijzondere leiding van Zijn hemelse Vader, de plaats waar geschreven was (Jes. 61: 1 v.):

De voor die dag bestemde lezing uit de profeten stond in het boek van Jesaja; maar de Heere nam daaruit een vrije tekst, die Hij niet zocht, maar bij het opslaan vond. Het is een bij vele Christenen zeer beminde wijze om zich iets van de Heere te laten geven, dat zij de Bijbel opslaan en op de spreuk letten die zij dan vinden. Wij kunnen dat wel doen zonder gevaar, als wij van de leiding van de Heilige Geest zo zeker waren als de Heere Christus was; ook is de afdaling van God tot Zijn zwakke kinderen onuitsprekelijk groot. Maar wij mogen het alleen als een vriendelijk toegeven, als een versterking beschouwen, wanneer de Heere op buitengewone wegen ons van Zijn wil verzekert; de beslissing over hetgeen Zijn wil is moeten wij op de zekere weg van de belofte, in gebed en in vlijtig onderzoek van Zijn woord zoeken. vgl. bij Joz. 7. 18.

18. De Geest van de Heere is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden om de armen het evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van hart.

Niemand dan Jezus kan gevangenen vrijmaken. De ware vrijheid komt alleen van Hem. Het is een vrijheid, die rechtvaardig geschonken wordt; want de Zoon die een erfgenaam van alle dingen is, heeft recht om de mensen vrij te maken. De heiligen eren de gerechtigheid van God, die nu hun zaligheid verzekert. Het is een vrijheid, die duur gekocht is. Christus predikt haar door Zijn macht, maar Hij heeft haar met Zijn bloed gekocht, Hij maakt u vrij, maar door Zijn eigen banden. U bent verlost omdat Hij uw last gedragen heeft; U bent bevrijd omdat Hij in uw plaats heeft geleden. Maar hoewel deze vrijheid duur gekocht is geeft Hij ze nochtans om niet; Jezus vraagt niets van ons dan voorbereiding voor deze vrijheid. Hij vindt ons in zak en as en nodigt ons uit om het schone gewaad van de vrijheid aan te nemen; Hij verlost ons juist zoals wij zijn en dat zonder onze medewerking of verdiensten. Wanneer Jezus vrijmaakt dan is de vrijheid voor altoos verzekerd, geen ketenen kunnen u opnieuw binden. Wanneer de Meester tot mij zegt: "Gevangene, Ik heb u verlost, " dan is het voor altijd volbracht. Satan kan samenspannen om ons weer in slavernij te brengen, maar als de Heere voor ons is, wie zullen wij vrezen? De wereld en haar verleidingen kan beproeven ons te verstrikken, maar Hij, die voor ons is, is almachtiger dan al degenen die tegen ons zijn. De overleggingen van onze eigen arglistige harten mogen ons plagen en vermoeien, maar Hij, die een goed werk in ons begonnen heeft, zal het voortzetten en volmaken tot het einde toe. De vijanden van God en van de mensen mogen hun legers verzamelen en met vereende moed op ons aanstormen, maar wie zal veroordelen, als God vrijspreekt! De adelaar, die naar zijn nest op de rotsen vliegt en zich daarna boven de wolken verheft is niet vrijer dan de ziel, die door Christus verlost is. Als wij niet meer onder de wet zijn, maar van haar vloek zijn verlost, dan moet

onze vrijheid zich in onze wandel tonen, hierin dat wij God met dankbaarheid en vreugde dienen. Ik ben Uw knecht, de zoon van Uw dienstmaagd; Gij hebt mijn banden losgemaakt. Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?

19. Om de gevangene de vrijlating te prediken, de blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid (vgl. Jes. 42: 7), om te prediken het aangename jaar van de Heere, dat zijn voorbeeld heeft in het jubeljaar. (Lev. 25: 8 vv.).

In de tekst van deze plaats uit Jesaja zijn uit de Griekse vertaling, de Septuaginta, veel veranderingen gekomen, zoals bijv. het "te genezen, die gebroken zijn van hart. " Het daarbij gevoegde: "om de verslagenen heen te zenden in vrijheid, " wordt daarentegen noch in de Hebreeuwse tekst, noch in de Griekse vertaling gevonden, maar is door de Evangelist zelf daarin gevoegd en met de plaats verbonden. Op zeer vrije wijze behandelen de schrijvers van het Nieuwe Testament het Oude. Zeer menselijk naar hun geheugen aanhalend, plaatsen verwisselend, woorden veranderend, leidt toch de hogere Geest van de waarheid, die hen bezielde en leidde, alles zo, dat nergens iets onwaars, verkeerd daaruit voortkomt, integendeel de waarheid zelf zich van een nieuwe kant voordoet en zich dus in haar aard te vollediger openbaart.

De woorden bevatten het volle Evangelie van Christus. Zij schilderen eerst de toestand waarin de Heere ons allen van nature vindt. De zonde heeft ons arm gemaakt aan goederen van de hemels, aan de gerechtigheid, die voor God geldt, aan de deugden en goede werken, waardoor zich de gemeenschap met God openbaart; de zonde heeft ons in het hart gewond, gebroken, verslagen; zij heeft ons onderdrukt en gebonden, heeft ons tot gevangenen en slaven gemaakt, want die de zonde doet is een dienstknecht van de zonde; zij heeft ons blind gemaakt, zo blind dat wij onze eigen verkeerdheid niet eens opmerken en ons voor gezond houden, terwijl wij tot stervens toe ziek zijn; maar ook de geneesheer niet zien, noch willen zien, die alleen ons kan genezen. Aan de arme kan nu zeker niets aangenamers worden aangekondigd dan: uw armoede is geëindigd, verheug u, uw schulden zijn betaald, voor uw toekomst is gezorgd, laat uw zorgen en bekommelingen varen. De gewonde kan geen meer welkom geschenk worden gedaan dan verzachtende, genezende balsem. Voor de gevangene, die jarenlang zon noch sterren gezien heeft en door zijn ketenen werd gewond is er geen meer gewenste bode, dan die hem de zekere tijding brengt: u zult vrij zijn, uw kerkerdeur is open, ga uit! Voor de blinde kan geen weldaad groter zijn dan wanneer hem het gezicht wordt teruggegeven. Deze grootste van alle weldaden heeft Christus ons echter op de aarde van de hemel gebracht. Hij heeft dat kunnen doen, want de Geest van de Heere was met Hem. De Heere zelf had Hem gezalfd en gezonden; met onmiddellijke hemelse krachten was Hij verschenen. En Hij heeft het werkelijk gedaan; de armen zijn door Hem onmetelijk rijk geworden; zij zijn meesters geworden over lichaam en ziel, over wereld, zonde en dood, over hemel en aarde, alles is het hun, maar zij zijn van Christus en Christus is van God. De gewonden zijn door Hem genezen en hersteld; de zonden zijn hun vergeven, hun ziel is genezen, hun geweten tot rust gebracht; zij zijn bij God in genade en er is niets verdoemelijks meer bij degenen die in Christus Jezus zijn. De gevangenen zijn vrij geworden, de banden van hun inwendige mens heeft Hij verbroken door de kracht van Zijn Geest en in hen een nieuwe zin en wil gewerkt, die Zijn eigen, heilige wil is en toch ook de hunne. Het is geen hard moeten meer Hem te volgen in

heiligheid en gerechtigheid, maar een vrolijk willen, dat nu pas van harte gaat, waarin zij zich vrij en zalig voelen, want die de Zoon vrij maakt, zijn waarlijk vrij. De blinden zijn door Hem wonderbaar verlicht en zien de Zon der geesten en in haar licht overal licht. Kortom, het aangename jaar van de Heere, het ware, algemene jubeljaar van de mensheid is met Hem aangebroken, waarom Hij terecht verklaart: "Vandaag is deze Schrift in uw oren vervuld", vandaag is het de eerste dag voor Nazareth van het aangebroken grote jaar van de vrijheid!

20. En toen Hij het boek dichtgedaan had en het aan de dienaar teruggegeven, ging Hij zitten en de ogen van allen in de synagoge waren met scherpe, onderzoekende blikken op Hem gericht, wachtend op wat Hij hen naar aanleiding van ditgelezene te zeggen zou hebben.

21. En Hij begon tot hen te zeggen en in een langere rede te verklaren: Vandaag is deze schrift in uw oren vervuld "Uit (3: 1" en MATTHEUS. 4: 12 vv. inleiding).

De Heere staat op om de Schrift te lezen en gaat zitten om haar uit te leggen. Dit is echt joods en gebeurt nog vandaag in de synagoge. Men staat, omdat men het eigen Woord van God leest en men gaat zitten, omdat men eigen woorden spreekt. Het lezen van de Schrift in staande houding is een bewijs van eerbied voor de getuigenis van de Heilige Geest. Nu heeft God eerbied voor Zijn eigen woord en toont dit op allerlei manieren. Ook de Heere, die God is, toont het hier en overal. Maar zo volkomen mens en zo geheel Jood was Christus óók, dat Hij, ofschoon Hij de Heere was en Zijn woorden Gods woorden waren, nochtans bij de uitlegging van de Schrift gaat zitten. Hiermee wordt de schriftverklaring beneden de Schrift zelf gesteld.

22. En zij gaven, toen Hij Zijn rede geëindigd had, Hem allen getuigenis a) en verwonderden zich over de aangename woorden die uit Zijn mond voortkwamen 1) en waarmee Hij de werken van Gods genade aankondigde, die daar zouden geschieden. En zij zeiden, omdat zij een zo veel omvattende diep ingrijpende aankondiging voor ongepast hielden in de mond van een jongen man, die zij van Zijn jeugd kenden: b)Is deze niet de zoon van Jozef.

a) Jes. 50: 4. MATTHEUS. 13: 54. Mark. 6: 2. Luk. 2: 47. b) Joh. 6: 42.

Dit bericht bewijst hoe Jezus' persoonlijkheid en Zijn woord ook zonder bijvoeging van wonderen een onweerstaanbare indruk maakte, zolang het gemoed niet door vijandschap en vooroordeel was gesloten (vgl. Joh. 4: 41 vv).

Alles wat Hij zei en deed werkte zo wonderbaar machtig op de gemoederen; Zijn ontferming ademde hun met de heilige schriftwoorden en in de verklaring in overvloed tegemoet, want ook deze kwamen Hem voor als die armen, blinden, geboeiden en verslagenen, waartoe Hij was gezonden.

Ten gevolge van het vertrouwen op de goddelijke macht van Zijn woorden is het ook, dat Jezus Zijn woord niet heeft geschreven, als zo velen onder de Oud-Testamentische profeten dat hebben gedaan. De onmiddellijke indruk van Zijn persoonlijkheid was toch zo machtig, dat Zijn woorden hun, die ze hoorden, in het geheugen moesten blijven en bovendien was Hij

zeker dat daarna de Heilige Geest zou komen en Zijn vertrouwden alles indachtig zou maken wat Hij gezegd had. Was dit echter eerst gebeurd, dan was ook de bewaring van Zijn woorden voor alle tijden en plaatsen verzekerd. Bij vele woorden van Jezus hebben wij ook meteen het onmiddellijk gevoel dat, als zulke woorden eerst eenmaal in de mensenwereld gesproken zijn, zij niet weer kunnen verloren gaan.

Tweeërlei weg konden de inwoners van Nazareth inslaan, òf zich aan de goddelijken drang overgeven, die hen bij het aanhoren van Jezus aanspraak tot Hem trok, òf aan de werkzaamheid van het verstand de overhand over de beweging van het hart laten en kritiek uitoefenen om het geloof te ontwijken; zij beslisten voor het laatste.

De gunstige indruk van Jezus rede, die allen overweldigt, was dadelijk op de achtergrond gedrongen door de herinnering aan zijn vermeende afkomst. In kleingeestige vitzucht wil de natuurlijke mens niets laten gelden dan wat groot is, niets dat hem nabij is en door gewoonte toegankelijk of bekend; verwonderd, ziet hij slechts het vreemde aan. Zo doet aan Jezus in de ogen van de Nazareners de meeste schade wat hen het meest had moeten verheugen en verheffen.

23. En Hij erkende hun vraag als een teken van een ongeloof dat in zijn verdere ontwikkeling tot hoon en verwachten moest leiden en zei tot hen: U zult zonder twijfel tot Mij dit spreekwoord (MATTHEUS. 27: 42) zeggen: Medicijnmeester! genees Uzelf; al wat wij gehoord hebben, dat in Kapérnaüm gebeurd is, waar Gij de zoon van de koninklijke hoveling zelfs uit de verte hebt genezen (Joh. 6: 46 vv.), doe dat ook hier in Uw vaderland en toon ons wat Gij kunt.

Het waren vooral twee gedachten, die als grendels voor de harten van de Nazareners lagen: ten eerste: zij verachtten de Heiland om Zijn nederige gedaante en stelden Hem voor dat Hij toch Zijn verlossingswerk, waarvan zij zeer geringe gedachten hadden, bij Zichzelf moest beginnen; Hij moest Zich helpen van Zijn armoede en in plaats van de timmermansbijl een scepter in de hand nemen; ten tweede: zij ergerden zich, dat Hij onder hen geen wonderen wilde doen als in Kapérnaüm en Zijn vaderstad geen naam wilde maken. Voor de liefde, waarvoor geven zaliger dan ontvangen is (Hand. 20: 35), hadden zij geen gevoel; dat Hij arm werd om hen rijk te maken (2 Kor. 8: 9) begrepen zij niet. Zij beoordeelden de Heere naar zichzelf. Hadden zij de macht gehad, die Hij Zich toeschreef, dan hadden zij zichzelf geholpen aan aardse eer en vleselijke overvloed; zij zouden juist geworden zijn wat de duivel de Heiland wilde maken.

Jezus had Zich, naar aanleiding van Jesaja's profetie de roeping toegeschreven van een hersteller van de mensheid. Hij had het veelvuldig menselijk lijden geschilderd en de blikken van Zijn toehoorders op Zich gericht, als de geneesheer, die tot hun genezing was gezonden. Daaraan herinnert het aangehaalde spreekwoord en de mening van de Heere is deze: u zult aanleiding vinden en het ook gebruiken, om Mij te zeggen: "Gij, die de mensheid van haar lijden wil verlossen, verlos U van Uw eigen lijden en, opdat wij U als de Verlosser erkennen, verricht dan voor ons hier ook een wonder, zoals die, welke Gij, als men zegt, te Kapérnaüm hebt gedaan. Daarin ligt een ironische twijfel aan de wonderen die men Hem toeschreef.

De eerste prediking van de Heere te Nazareth draagt in zoverre een typisch-symbolisch karakter, als die aan de ene kant dient als voorteken van elke ware prediking van het Evangelie wat inhoud, grond en vorm betreft, aan de andere kant als in een spiegel de klippen zichtbaar maakt, waarop de uitwerking van de prediking gewoonlijk schipbreuk lijdt: aardsgezindheid, vooroordeel en hoogmoed.

24. En Hij verdedigde Zijn profetisch ambt tegen hen en zei: Voorwaar Ik zeg u, dat geen profeet aangenaam is in zijn vaderland (vgl. MATTHEUS. 13: 57. Joh. 4: 44).

25. Maar, wanneer Ik u uit voorbeelden van het Oude Testament bewijs, hoe dit al het geval was ten tijde van de beroemdste profeten van het noordelijke rijk, moet Ik u gelijktijdig doen begrijpen hoe nu ook de zaligheid zich afkeerde van die verachters en zich tot de vreemden keerde. Ik zeg U in de waarheid, geheel zoals de Schrift het ons meedeelt, tot uw waarschuwing: er waren vele weduwen in Israël in de dagen van Elias, toen de hemel drie jaren en zes maanden gesloten was, zodat er grote hongersnood werdover het gehele land (1 Kon. 17: 1, 9; 18: 1 vv. Jak. 5: 17).

26. En tot geen van haar werd Elias gezonden, dan naar Sarepta Sidonis, tot een vrouw die weduwe was.

27. En er waren vele melaatsen in Israël ten tijde van de profeet Eliza; en geen van hen werd gereinigd dan Naäman, de Syriër (2 Kon. 5: 14).

Jezus noemt hen juist, wat Hem verhindert hier wonderen te doen, namelijk het feit dat een profeet in zijn vaderland en onder zijn bloedverwanten en in zijn huis niet geacht is; vervolgens rechtvaardigt Hij Zijn terughouden door grote voorbeelden van het Oude Testament, die tonen, hoe al in de oude tijd de Joden de zegen, die hun profeten moesten aanbrengen, verre van zich stootten in de vreemde. De Nazareners moesten de kracht van die voorbeelden voelen, maar zij schenen het volstrekt onverdraaglijk te vinden dat Hij hen vergeleek met de onvatbaren en achtergestelden, ja, met de afgodendienaars onder de Joden van de oude dagen en Zichzelf met die grote profeten. Ook ergerden zij er zich aan, dat Hij geschiedenissen uit het Oude Testament nam, die de heidenen zozeer schenen te begunstigen. Zo gaven zij zich over aan de opwellingen van een toorn waarin zij, zonder het te vermoeden, het oordeel, dat Hij zo-even had uitgesproken, volkomen bevestigden.

28. En zij werden allen in de synagoge met woede vervuld toen zij dit hoorden.

De natuurlijke mens wordt boos zodra hij veroordeeld wordt. Dit woord van de Heere was een greep in het diepst van hun ziel geweest. Hun volkstrots was hiermee in de hartader aangetast. Zij voelden ten volle dat Jezus verklaarde, dat God hen en geheel het ongelovig Israël met Zijn zegeningen zou voorbijgaan, om ze aan de heidenen te geven, evenals ten tijde van Elia en Eliza gebeurde en in een oogwenk was al de liefelijkheid van Jezus vergaan en Christus, omhangen met de ergernismantel, stond voor hen, die Christus niet begeerden, maar uitwerpen zouden, met de uitroep: "Kruisig Hem! Kruisig Hem!"

29. En toen Hij opstond wierpen zij Hem buiten de stad en leidden Hem op de top van de berg waarop hun stad gebouwd was (zeker niet op de zogenaamde heuvel Sarid = berg der afstorting (Joz. 19: 10. vgl bij MATTHEUS. 2: 23), om Hem van de steilte af te gooien.

30. Maar Hij, die niet het lijden wilde ontvluchten, maar het juiste tijdstip daarvoor afwachtte, ging door het midden van hen door, op het laatste ogenblik gebruik makend van Zijn goddelijke macht (Joh. 18: 6) en ging weg (Joh. 8: 59).

Zo was het altijd, zo zal het altijd zijn: men wil liever verloren gaan dan harde waarheden horen. Merk op de woordenstrijd, waarin beide strijdenden zich overwinnaar noemen, omdat niemand, al heeft hij ongelijk, de minste zijn wil. Hoor al de spot en de smaadredenen van degenen die het Evangelie niet willen geloven en zich vergenoegen moesten met het blotelijk voor zich te verwerpen. Zie de baat van de wereld tegen allen die de blijde boodschap, zoals Jezus te Nazareth, verkondigen. Letten wij echter boven alles op de uitwerking die harde, ofschoon ware woorden voor onszelf teweeg brengen! Is het een vreemde, die zich veroorlooft ons te berispen, een beledigend antwoord is maar al te snel gereed; is het een vriend die ons verraadt, wij betonen hem onze dankbaarheid door wederkerige beschuldigingen; is het een godsdienstleraar die door zijn onderwijs ons kwetst, wij zeggen, zoals de Joden: "Medicijnmeester, genees eerst uzelf!" Zelfs tot het woord van God bestrijden wij, wanneer Zijn redenen voor ons te hard zijn om ze te kunnen horen, nu eens door de duidelijke zin te verdraaien, dan weer door Zijn bedreigingen te beperken en altijd door ons te stellen buiten de rij van hen, op wie Zijn veroordelende uitspraken vallen.

Hij liet Zich door de woedende Nazareners wel heenleiden tot de gemelde steilte, maar op de top van de berg gekomen bedwong Hij de boosheid van Zijn leidslieden door Zijn wonderdoend Alvermogen zodanig, dat zij de handen tegen Hem noch durfden noch konden uitsteken. De woedende menigte stond geheel bedremmeld en daardoor kreeg de Heiland gelegenheid om heen te gaan en naar elders weg te trekken.

Men zou verkeerd doen met uit de manier waarop de Heer hier Zichzelf met andere profeten gelijk stelt, de gevolgtrekking af te leiden, dat Hij Zich hier voor niets hogers dan een profeet verklaart. De voorspelling, die Hij aanhaalt, toont het tegendeel aan en doet zien dat Jezus alleen het onthaal dat Hem trof en de roeping, Hem aangewezen, vergelijken wilde met die van andere Godsmannen. Maar even onbillijk zou het zijn als men deze wending, die Zijn onderwijs nam, hard of onvoorzichtig durft te noemen. Men vergeet niet, wat een liefdeloos oordeel over Zijn persoon en werk voorafgegaan was en hoe hier alles afhangt van de toon en het verband van Zijn rede. Omdat Lukas slechts de hoofdinhoud van de hele toespraak meedeelt, moet men toezien in deze geen voorbarig oordeel te vellen. Veeleer moeten wij de wijsheid van de Geneesmeester roemen, die tot sterke middelen de toevlucht nam om de hoofdkwaal van Zijn tijdgenoten, zinnelijkheid en aardsgesinde verwachtingen in de hartader aan te tasten en liever eigen veiligheid wagen wilde dan de verkeerdheid van de mensen ontzien. Of heeft de Heer die zoveel jaren in Nazareth geleefd had en de zedelijke gesteldheid van haar burgers oplettend had gadegeslagen, niet beter dan wij kunnen oordelen, hoe luid en hoe hoog de toon van Zijn bestraffing mocht klimmen. Het gedrag van de Nazareners toonde maar al te snel, dat Jezus hen in geen te ongunstig licht had geplaatst. Onwillens bevestigen

zij Zijn taal en zoals later de vijandige Joden de toespraak van Stéphanus afbraken, zo verhinderen zij de Heere hoogstwaarschijnlijk met Zijn rede voort te gaan. In dolzinnige woede ontstoken, rukken zij Hem van de leerstoel, slepen Hem buiten het bedehuis en de stad, voeren Hem naar de steilte, waarop hun stad gebouwd is en staan gereed Hem te pletter te storten. Maar hier, aan de rand van de afgrond, geeft de Heere hun ongevraagd een teken van Zijn hemelse grootheid. In rustige houding en met zegevierenden blik baant Hij Zich op eenmaal een weg door Zijn hardnekkige tegenstanders en het is alsof hun handen geboeid zijn en hun voeten gekluisterd. Zijn uur was nog niet gekomen en als balling verlaat de Man vrijwillig de berg, waarvan de top de Jongeling zo vaak een verrukte blik op de heerlijke schepping in het rond en verder geslagen had.

Christus probeert de inwoners van Nazareth door deze historieën verscheidene dingen te leren. Eerst leert Hij de vrijheid van Gods onderscheidende genade; dat God niet gehouden was om allen dezelfde hulp en middelen van de genade te geven, die Hij aan sommigen gaf. Dit is een leer die de wereld nooit wilde horen, dat God barmhartig zal zijn die Hij barmhartig wil zijn; wij willen graag God tot onze schuldenaar maken en die van Nazareth dachten dat zij, zo niet meer, ten minste evenveel rechten hadden op Christus wonderwerken, als die van Kapérnaüm. Ten anderen leert Hij hen dat het de schuld van de mensen is, als zij de weldaden van de goddelijke genade niet ontvangen. Als de Israëlieten Elias behoorlijk ontvangen hadden zou hij zowel tot hen als naar Sarepta zijn gezonden. Als de melaatsen in Israël hulp gezocht hadden en tot Eliza waren gekomen, zouden zij genezen zijn geworden; en insgelijks, als u Nazareners Mij ontvangen en geloofd hadden, zou u hetzelfde hebben gezien als die van Kapérnaüm; het is dus door uw ongeloof en versmading van Mij dat Ik u geen wonderwerken kan tonen. Zo zegt men, als God het in de harten van de weduwen of van de melaatsen in Israël gegeven had deze profeten te zoeken, zouden zij ook, de eersten Elias hebben ontvangen en de laatsten tot Eliza zijn gegaan; waarom heeft dan God hun harten niet bewogen? Hierop dient het antwoord: Wie bent u die tegen God twist? Hoe het zij de melaatsen en de weduwen in Israël en de inwoners van Nazareth waren zo verzuimend in datgene te doen, dat zij, uit kracht van de algemene genade, die God aan niemand weigert, konden doen, dat Hij rechtvaardig hun Zijn bijzondere invloed mocht onthouden, terwijl zij Zijn algemene zegenende gaven verzuimden. Eindelijk leerde Hij hen hierdoor dat elk volk dat God vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is. God heeft geen aanzien van dit of dat land, Hij zond Elias om aan een Sidonitische vrouw en Eliza om een Syriër weldadigheid te doen, terwijl Hij de ondankbare en ongehoorzame Israëlieten voorbijging. En dus leerde onze Zaligmaker ook niet duister, dat God, om hun ongeloof, versmading en ongehoorzaamheid, Zijn evangelie tot de heidenen zou zenden en hen, Joden, verwerpen, zoals binnen enkele jaren hierna gebeurde. Geen van al deze dingen was nu de Nazareners aangenaam om te horen: u vraagt Mij, zegt onze Heere, waarom Ik niet zulke dingen hier in Nazareth doe, zoals Ik in Kapérnaüm heb gedaan, maar Ik ben niet tot u gezonden. Waren zij dan niet van de verloren schapen van Israël? Dit zij zo; Christus werd niet meer tot heel Israël gezonden, dan Elia tot al de weduwen in Israël. Hij was wel gezonden om voor hen allen te prediken, maar Hij was alleen tot sommigen gezonden om die bijzondere gunstbewijzen en genadegiften te schenken en deze waren, die Hem niet versmaadden, maar graag aannamen.

31. En Hij keerde Zich van Nazareth nu geheel af (vgl. MATTHEUS. 13: 53 vv. Mark. 6: 1 vv.) en kwam in Kapérnaüm, een stad van Opper-Galilea) en leerde hen, de bewoners van deze stad, die Hij nu tot de Zijne had gemaakt, op desabbatdagen in hun synagogen, zoals Hij dat oorspronkelijk met Nazareth had willen doen, maar dat wegens hun dadelijk aan het licht gekomen ongeloof niet had kunnen doen.

De bedreiging die in de voorbeelden die Jezus aangehaald en voor hen ligt verbittert hen; "Gij verwerpt ons, dan verwerpen wij U, " antwoorden zij met de daad. Zij verkrijgen echter in Zijn majestueus doorgaan door hun menigte ten minste enig wonder, waar Hij een ander hen moest weigeren.

Door een stormachtige handeling stootten zij Hem uit de synagoge en daarin lag de excommunicatie; verstootten zij Hem uit de stad en daarin lag de verbanning, de ontneming van het burgerrecht; zij wilden Hem zelfs uit het leven stoten, omdat zij Hem op een hoogte, op de steilte van een berg voerden, om Hem naar beneden te storten. Maar op het beslissend ogenblik ontvouwde de Heere, die Zich tot aan de rand van den afgrond rustig had laten voortleiden, een werking van Zijn persoonlijke majesteit, die meer dan eens in bedenkelijke gevallen Zijn vijanden verlamde en Zijn leven bewaarde. Hij trad midden onder diegenen terug, die Hem voor zich heendreven - zo plotseling, zo rustig, zo gebiedend, dat zij onwillekeurig met vrees een doortocht openlieten.

Bij het eerste optreden van Jezus in Zijn moederstad wordt het duidelijk dat de Joden Hem verwerpen, maar de heidenen Hem aannemen zouden; de laatsten zijn typisch vervat in de weduwe van Sarepta en Naäman de Syriër. Wat de Nazareners Jezus wilden aandoen, voorspelt Zijn laatste lot; daarom zal Hij van de Joden heengaan tot de rechterhand van God en Zijn rijk bij de heidenen oprichten.

Hoe vaak heeft ook u de Heere uit uw hart uitgestoten; en het niet tot Zijn tempel geheiligd, Hem daarin geen altaar opgebouwd! Hoe vaak heeft u Hem uitgesloten uit uw huis! Op die morgen, toen u zonder gebed aan uw dagelijks werk gingt, die middag, toen u zonder lof en dank spijs en drank uit Zijn genadige hand aannam, die avond, toen u zonder tot Hem op te zien, u neerlegde, dat uur, toen u Hem niet beleed, Hem integendeel verloochende, de geest van de hel opnam en voor de Geest van Christus de deuren sloot, toen hebt u Hem uit uw huis gedreven. Hoe vaak heeft u Hem, vooral in de laatste jaren, uit uw stad uitgestoten en uit uw vaderland en in plaats van de Heere het bestuur te laten het voor de kinderen van de afgrond ingeruimd, de staat van een Christelijke in een heidense veranderd! In Zijn naam bent u gedoopt; Zijn weldaden geniet u alle dagen; uw hele vorming en ontwikkeling hebt u aan Hem te danken; en nu moet Hij het horen uit uw mond, uit de mond van honderd duizenden in onze dagen: ik ken die mens niet.

II. Vs. 32-44. (zie ook). In vs. 14 en 15 had Lukas ons in het algemeen een overzicht gegeven over de manier en de vrucht van Jezus' werkzaamheid in Galilea, maar meteen in vs. 16-31 aangewezen dat onder dit "Galilea" niet Zijn eigenlijk vaderland Nazareth was begrepen, maar dit integendeel daarvan was uitgesloten. Nadat wij nu met Hem zijn verhuisd naar Kapérnaüm, de stad aan de zee, die het nieuwe vaderland van de Heere was geworden voor de

tijd van de Galilese werkzaamheid, neemt de Evangelist de manier en de vrucht van deze werkzaamheid, zoals Hij die boven heeft aangegeven, weer op en stelt ons meteen het beeld van de eerste sabbatdag, die Jezus daar beleefde, in een bericht voor ogen, dat met de eerste evangelisten overeenstemt.

32. En zij, de bewoners van Kapérnaüm, in wiens synagoge Hij dadelijk op de eerste sabbat na Zijn aankomst predikte, verbaasden zich over Zijn leer; want Zijn woord was met macht (MATTHEUS. 7: 29. "Mr 1: 22").

33. En in de synagoge was een mens die een geest van een onreine duivel had 8: 34") en hij riep uit met grote stem, terwijl de overige aanwezigen elkaar hun verwondering te kennen gaven.

34. En hij zei: Laat af, wat hebben wij, de onreine geesten, met U te doen, gij Jezus Nazarener? Bent Gij gekomen om ons te verderven? Ik ken U, wie Gij bent, namelijk de Heilige van God, de Heiland en Messias van Israël.

Het voor de mensen nog bedekte geheim van Jezus' afkomst en het doel van Zijn menswording is aan de geestenwereld al bekend, die bijna instinctmatig moet sidderen wanneer zij haar toekomstige overwinnaar ziet.

Wij moeten meer sidderen voor de menigte van geestelijk bezetenen, voor de duizenden Christenen, die in de macht van de duivels en de onreine geesten zijn, dan voor een lichamelijk bezetene, die op de bodem van zijn hart soms zucht en schreit, terwijl de duivel uit hem lastert. De wereld maakt het nu haar god gemakkelijk haar zonder vrees te bezitten; zij is zo zeer één hart en één ziel met hem, dat zij in het geheel niet door hem wordt bestreden noch lastig gevallen en hem daarom wegloochent, in plaats van hem weg te bidden.

36. En er kwam een verbaasdheid over allen; en zij spraken samen tot elkaar, zeggend: Wat voor woord is dit, dat Hij met macht en kracht, met een volkomen kracht, die geen uitwerking mist, de onreine geesten gebiedt en zij varen uit, zoals dit geval ons bewijst?

Hoe kon zo'n bezetene in de synagoge toegang verkrijgen? Misschien was zijn ongesteldheid nog niet zo openbaar geworden, als het bij deze gelegenheid gebeurde; de crisis, waarin de ongelukkige verviel, kwam door de tegenovergestelde werkzaamheid van twee krachten, die met elkaar in strijd raakten: die van de boze geest en die van de persoon en het woord van Jezus. Zodra een heilig wezen ingrijpt in de levenskring van de ongelukkige, voelt zich de onreine macht, die hem beheerst, in haar heerschappij bedreigd.

37. En het gerucht van Hem ging uit in alle plaatsen van het omliggende land.

38. En Jezus stond op en ging uit de synagoge naar het huis van Simon, die Hij de vorige dag met drie anderen tot Zijn discipel had geroepen (Hoofdstuk 5: 1 vv.); en Simon's schoonmoeder had een grote koorts en zij baden Hem voor haar.

39. En hij stond boven haar en boog Zich over haar heen om met haar in geestelijke aanraking te komen (vgl. Hand. 3: 4), bestrafte de koorts, vatte haar hand en richtte haar in de hoogte; en de koorts verliet haar; en zij stond meteen op en diende hen.

Wanneer uit uw familie iemand Jezus; discipel wordt, dan is er een door engelen betreden weg tussen de hemel en uw huis; in het lichamelijke, maar nog meer in het geestelijke, wordt Zijn zegen ondervonden, waar een ziel voor de haar bidt.

41. En er voeren ook duivelen uit van velen, die riepen en zeiden: Gij bent de Christus, de Zoon van God! En Hij bestrafte hen en liet hen spreken 1: 25"), omdat zij wisten dat Hij de Christus was (MATTHEUS. 8: 29).

Zelfs de Joodse legenden leggen getuigenis af van de werkelijkheid van Jezus' wonderen. "De Zoon van Stada (spotnaam van Jezus) heeft uit Egypte geheime middelen meegebracht in een opening, die Hij in Zijn lichaam had aangebracht" zegt de Talmud. Als de Joden de wonderen hadden kunnen loochenen, was dat zeker eenvoudiger geweest dan ze op die manier te willen verklaren.

41. En er voeren ook duivelen uit van velen, die riepen en zeiden: Gij bent de Christus, de Zoon van God! En Hij bestrafte hen en liet hen spreken 1: 25"), omdat zij wisten dat Hij de Christus was (MATTHEUS. 8: 29).

Zelfs de Joodse legenden leggen getuigenis af van de werkelijkheid van Jezus' wonderen. "De Zoon van Stada (spotnaam van Jezus) heeft uit Egypte geheime middelen meegebracht in een opening, die Hij in Zijn lichaam had aangebracht" zegt de Talmud. Als de Joden de wonderen hadden kunnen loochenen, was dat zeker eenvoudiger geweest dan ze op die manier te willen verklaren.

42. En toen het dag werd ging Hij uit en trok naar een woeste plaats om Zich door gebed te sterken; en de menigte volgde Petrus en de zijnen, zochten Hem, kwamen bij Hem en hielden Hem op, zodat Hij niet van hen weg zou gaan 8: 17").

43. Maar Hij zei tot hen: Ik moet ook andere steden het evangelie van het koninkrijk van God verkondigen; want daartoe ben Ik uitgezonden.

44. En Hij predikte op die reis in de omtrek, die Hij hierop voor enige tijd deed, in de synagogen van Galilea (MATTHEUS. 4: 23-25).

Hier openbaart zich hoe groot de indruk was die de Heere al bij Zijn eerste openlijk optreden in Galilea en de omtrek maakte. Des te merkwaardiger dat Hij van die geestdrift voor Zichzelf geen gebruik maakte, die eerder vermijdt dan bevordert en zo snel Kapernaüm verlaat, waar toch zoveel harten voor Hem kloppen. Ook dit is een bewijs voor de waarheid van Joh. 2: 23-25 , maar ook een proeve van de wijsheid van de Heere in de vorming van Zijn eerste discipelen. Hij wil ze roepen tot zelfverloochening, aan het reizende leven wennen en oprijzende aardse verwachtingen beteugelen.

44. En Hij predikte op die reis in de omtrek, die Hij hierop voor enige tijd deed, in de synagogen van Galilea (MATTHEUS. 4: 23-25).

Hier openbaart zich hoe groot de indruk was die de Heere al bij Zijn eerste openlijk optreden in Galilea en de omtrek maakte. Des te merkwaardiger dat Hij van die geestdrift voor Zichzelf geen gebruik maakte, die eerder vermijdt dan bevordert en zo snel Kapernaüm verlaat, waar toch zoveel harten voor Hem kloppen. Ook dit is een bewijs voor de waarheid van Joh. 2: 23-25 , maar ook een proeve van de wijsheid van de Heere in de vorming van Zijn eerste discipelen. Hij wil ze roepen tot zelfverloochening, aan het reizende leven wennen en oprijzende aardse verwachtingen beteugelen.

44. En Hij predikte op die reis in de omtrek, die Hij hierop voor enige tijd deed, in de synagogen van Galilea (MATTHEUS. 4: 23-25).

Hier openbaart zich hoe groot de indruk was die de Heere al bij Zijn eerste openlijk optreden in Galilea en de omtrek maakte. Des te merkwaardiger dat Hij van die geestdrift voor Zichzelf geen gebruik maakte, die eerder vermijdt dan bevordert en zo snel Kapernaüm verlaat, waar toch zoveel harten voor Hem kloppen. Ook dit is een bewijs voor de waarheid van Joh. 2: 23-25 , maar ook een proeve van de wijsheid van de Heere in de vorming van Zijn eerste discipelen. Hij wil ze roepen tot zelfverloochening, aan het reizende leven wennen en oprijzende aardse verwachtingen beteugelen.

HOOFDSTUK 5

VAN PETRUS' VISVANGST, EEN MELAATSE EN VERLAMDE, MATTHEÛS ROEPING EN HET VASTEN VAN DE DISCIPELEN

III. Vs. 1-11. (zie ook). Terwijl de Evangelist ons in de vorige afdeling een korte samenvatting gaf van de belangrijkste gebeurtenissen uit de eerste tijd van Jezus' werkzaamheid in Galilea, zoals die door de Evangelische traditie bewaard is, heeft hij ook van Simon als van een vriend van de Heere gewag gemaakt, zonder dat vroeger iets was gezegd van diens nadere betrekking tot Jezus. Hij vertelt ons hier de geschiedenis van de roeping van Petrus en van zijn gezellen tot het apostelambt op een meer uitvoerige manier dan die door de gewone traditie gewoonlijk vermeld wordt, want: "Lukas had er een bijzonder groot belang bij het visnet van Petrus en zijn roeping nauwkeurig voor te stellen. Deze geschiedenis toch bewijst dat ondanks alle verschil de roeping van het hoofd van de twaalf en die van de apostel van de heidenen op één fundament rusten: op het woord van de Heere, dat Petrus tot een visser van mensen maakte, heeft toch ook Paulus zijn zending onder de heidenen ondernomen".

EVANGELIE OP DE 5de ZONDAG NA TRINITATIS

Wanneer ieder geroepene door de daad van de heilige, barmhartige liefde (4e Zondag na Trin.) in de kracht en als werktuig van de Heilige Geest, anderen kan en moet roepen, dan eist toch de orde en is het de wil van de Heere, dat vooral uitverkoren boden uitgaan en in de naam van de Heere en in de kracht van de Heilige Geest, alle volken tot het rijk van God roepen. De Heilige Geest werkt door het woord, maar het woord moet worden gepredikt. Het evangelie van deze 5de Zondag na Trinitatis handelt over de roeping van Petrus, als visser van mensen. Zo zendt de Heere steeds vissers van mensen uit op de stormachtige zee van de wereld, opdat zij het net van het koninkrijk der hemelen uitwerpen. Wij moeten deze genade erkennen, ons gewillig laten vangen en zo onze wandel zo richten als het degenen past die tot het rijk der hemelen geroepen en verordend zijn.

Volgens de oudste bepalingen van de kerk moest dit evangelie op Zondag vóór 29 Juni, de Petrus en Paulusdag, worden gelezen, het moest de gemeente op die dag voorbereiden. Omdat echter het Pinksterfeest afwisselend is, nu eens vroeger, dan eens later valt, maar de Petrus en Paulusdag vaststaat, werden van de voorafgaande teksten nu een, dan twee, soms zelfs drie weggelaten; terwijl vandaag pas aan het einde van de Trinitatis-tijd wordt afgesneden, wanneer Pinksteren laat valt. Hierdoor komt het dat met deze Zondag een kleine kring van de Trinitatis-tijd wordt besloten; de eerste fase, de fase van de roeping, is geëindigd.

De wedergeboorte van het hart tot het nieuwe leven in Christus is het grote thema van de tot hiertoe verlopen Trinitatis-tijd. Nu brengt hiertegen de natuurlijke mens in: "wedergeboorte en aardse roeping, zorg voor de ziel en voor lichaam en leven kunnen niet verenigd worden; wanneer ik mij aan het ene wil geven, moet ik het andere verwaarlozen." Dat is zo weinig waar, zo antwoordt daarop ons Evangelie, dat juist de wedergeboorte onze aardse roeping pas echt bevordert en verheft; kijken wij 1) naar de manier en de aard van onze arbeid; 2) naar het

gevolg en 3) naar de omvang - overal zal men een onderscheid opmerken tussen de arbeid van de natuurlijke en die van de wedergeboren mens.

Waartoe heeft de Christen de godzaligheid nodig bij de arbeid voor zijn aards beroep? Daartoe dat hij 1) niet moedeloos, 2) niet kleinmoedig, 3) niet overmoedig wordt.

1. En het gebeurde op de morgen van de vierde dag na Jezus' aankomst te Kapernaüm (Hoofdstuk . 4: 31), of Vrijdag 4 Juni van het jaar 28 na Christus, toen men Hem daar al in Zijn krachtig prediken enigermate had leren kennen, toen de schare op Hem aandrong om het woord van God te horen, dat Hij stond bij het meer Gennesaret, zodat Zijn standplaats minder geschikt was om door allen te worden gehoord 13: 2").

Dat meer is voor altijd een gewijd gedenkboek van het werk van Gods Zoon. Zijn kansel was nu eens een heuvelhelling, dan eens een grote weg, dan eens de eetzaal van de tollenaars, soms ook het dek van een schip, dobberend op de rusteloze golven. Ongetwijfeld had Zijn rede over de profetie van Jesaja, in de synagoge, het verlangen van het volk geprikkeld, om Hem te horen, want "de menigte drong op Hem aan om het woord van God te horen. " Dit is een doorgaande wet. Hoe meer wij van Zijn genadevolle woorden horen, des te meer wensen wij ze te horen. "Geef ons altijd dat woord. " (Joh. 6: 34.) Geen edeler en belangwekkender schouwspel dan een volk dat zich in dichte drommen opéénpakt om Gods Woord te horen, terwijl bij geen andere gelegenheid zulk onvergankelijk nut gesticht kan worden.

2. En Hij keek om zich heen of Hij een meer geschikte standplaats kon krijgen en Hij zag twee schepen aan de oever van het meer liggen. De vissers van die schepen waren daaruit gegaan aan de oever en spoelden de netten, zodat zij als vanzelf waren aangewezen om Hem te helpen.

3. En Hij ging in een van die schepen, die van Simon was, een Hem al van vroeger bekende discipel (Joh. 1: 29; 4: 54), terwijl het andere aan Zebedeüs behoorde (Mark. 1: 20) en vroeg hem een beetje van het land af te varen, zodat Hij van daar zondergedrongen te worden en verre verstaanbaar tot het volk kon spreken. Toen Simon aan Zijn verlangen had voldaan 13: 2"), ging Hij zitten en leerde Hij de menigte in een uitgebreide rede uit het schip.

Het was een voormiddag in de week, dat dit gebeurde. Jezus wachtte de sabbat niet af om te prediken, iedere dag was voor Hem even goed daarvoor. Wanneer Hij slechts oren vond om te horen en zielen die hongerig waren naar het woord van het leven, dan was Hij altijd bereid om te leren, of het in de tempel, in de synagogen, of in de woestijn aan de zee was. Alles moest geheiligd worden door Gods woord en door gebed - alle tijden, alle gelegenheden, alle plaatsen, alle harten, opdat het gehele land vol mocht worden van de kennis van de Heere; want het is een schadelijke verachting van Gods woord, wanneer velen zich daarmee alleen 's zondags bezig willen houden en ook dan alleen in de kerk. Deze komen er ook snel toe, dat zij eerst nu en dan een Zondag overslaan, vervolgens steeds luier worden en de godsdienst voor een strafwerk houden, dat men zo slecht mogelijk verricht en zo lang mogelijk uitstelt. Heeft God ons dan Zijn woord gegeven om ons te straffen, of te plagen, of ons te doen vervelen? Of wordt de Heere er door gediend, dat wij het horen en leren? O, trage oren, heeft

u niet begrepen dat God u in Zijn heilig woord belangrijke dingen wil zeggen en u Zijn zegen wil geven? O, hebzuchtige harten, heeft u niet gehoord, dat de godzaligheid tot alle dingen nut is en de belofte van dit en het toekomend leven heeft? U hebt geen tijd voor Gods woord en voor gebed; 's morgens met het opgaan van de zon moet u aan de arbeid en 's avonds bent u moe en wilt u uitrusten en van de Zondag moet u ook nog tijd afnemen om in orde te brengen, wat in de week is blijven liggen. Moet u dan altijd maar voor de buik zorgen? Heeft u helemaal geen ziel die voedsel, versterking, troost en lering nodig heeft? Moet de ziel erger worden gehouden dan een slaaf, die toch ten minste voor zijn harde arbeid zijn dagelijkse geringe kost krijgt? Waar is uw blind onverstand heengedwaald!

Zie, lieve mens, ook in uw huis, in uw werkplaats, ja midden onder de moeiten van uw aardse broodwinning en bij het zweet van uw aangezicht en de vernederende omstandigheden die u minder aan uw hemelse afkomst en de tegenwoordigheid van God en van Zijn heilige engelen, dan aan de val in het paradijs herinneren, hier wil de levendmakende stem van de Zoon van God zich laten horen, om u en de uwen het geheim van de oprichting uit Adams val tot het kindschap van God te leren. Wilt u dan niet, ten minste in morgen- of avonduur - Hij vraagt u daarom - uw arbeid voor een poos laten rusten en uw scheepje een beetje van land doen gaan? Wilt u niet voor de Zoon van de liefde uw huis, dat Hij niet versmaadt, hoe slecht het ook is, tot een huis van het gebed en uw werkbank tot een leerstoel opruimen, zodat deze uit het dierbaar boek van de openbaring met u en uw kinderen en uw dienstboden en andere huisgenoten of gasten spreekt? Echt, u zou van zo'n rusten en stil zitten aan de voeten van de Heere geen schade lijden in uw aardse broodwinning, maar integendeel zou zelfs het leven in uw tijdelijk beroep door de tegenwoordigheid van de Heere tot godsdienst worden geheiligd en gezegend en pas echt met vreugde en naar wens plaats hebben.

4. En toen Hij met spreken ophield zei Hij tot Simon, op wie Hij het eerst Zijn oog had gevestigd: a) Steek af naar de diepte, in zee en werp met uw broeder Andreas (MATTHEUS. 4: 18. Mark. 1: 16) uw netten uit om te vangen.

a) Joh. 21: 6.

Petrus, de bestuurder van het visserswerk, moet ook het hoofd van de zending worden.

Hij was al door de Heere tot discipel geroepen, maar, zoals het vandaag nog gebeurt dat Gods genade op vele manier aan ons werkt en zich lang met ons bemoeit voordat wij ons geheel daaraan overgeven, zo was het ook bij Petrus. Hij droeg wel al sinds lange tijd een verlangen in zich om naar iets, dat hem ontbrak en dat hij juist in de Heiland zocht, maar het beslissende geloof: "Het moet alleen Jezus zijn" was nog niet in hem opgegaan; hij had tijden, dat hij met zijn werk bezig kon zijn, als was er geen Jezus, die hem tot apostel had geroepen. Toen vroeg deze hem in zijn vissersboot te mogen gaan en van daar uit te prediken. Bij deze vraag van zijn Heer werd het zeker de discipel zeer wonderbaar te moede; hij hoorde in de prediking, die Jezus toen hield, meer dan de anderen. Het ging hem, zoals het aangegrepen zielen gewoonlijk gaat, bij ieder woord dacht hij: "Dat geldt mij. " In deze stemming moeten wij ons hem denken, toen de Heere ophield te spreken en de eis tot hem richtte.

Nadat de Heere tot het volk in het algemeen heeft gesproken wendt Hij Zich tot Simon het bijzonder. Dat is zo Zijn manier - Hij werpt zijn net niet over allen tezamen uit en roept ons niet in het algemeen, maar Hij bemoeit Zich met ieder geheel in het bijzonder. Hij is slechts daardoor de Heiland van alle mensen, dat Hij de Verzorger van elke ziel in het bijzonder is. Hij wendt Zich tot Simon en verzoekt Hem niet meer, nu spreekt Hij integendeel gebiedend tot hem. Gebieden kan slechts de Heere, maar Jezus heeft Zich de man, die Zijn heerlijkheid meer dan eenmaal gezien heeft, zo-even weer krachtig bewezen de Heere te zijn. Petrus heeft een diepe indruk ontvangen van de profeet, machtig in woorden: hij moet de Heere nu in Zijn hele profetenglorie erkennen, deze wil Zich ook aan hem openbaren als de profeet, machtig in werken. Simon moet afsteken naar de diepte, op de diepte het roer verlaten en met zijn helpers de netten aangrijpen en uitwerpen. Het eerste gebod viel Petrus zeker niet zwaar; het was hem aangenaam, dat de Heere hem niet gebod: vaar nu weer naar het land. Het woord van de Heere had hem diep getroffen; het kon hem nu niet aangenaam zijn de man, die zijn hele ziel had ingenomen, te zien verdwijnen, Zijn nabijheid was hem kostelijk. Wat zou hij zelf ook met zijn diep bewogen hart in de menigte? Het hart, dat door de angel van Gods woord is aangegrepen, zoekt niet het gewoel, niet de verstrooiing, het wil alleen zijn; het begeeft zich in de stilte en de eenzaamheid. Maar het tweede bevel is tegen de natuur van Petrus; hij moet nu zijn net uitwerpen; het is dag, de zon staat al hoog aan den hemel, de tijd van de dag is voor de visvangst zeer ongunstig. Het is daarenboven de diepte van de zee, waar hij zijn net moet uitwerpen: dat is de plaats niet, waar de vissen in het water spelen; zij zoeken meer de beschaduwde, koele ondiepten. En uitwerpen moet hij zijn netten, die hij zo-even eerst in het schijnsel van de opgaande zon met moeite van alle onraad heeft gezuiverd, nadat hij ze de helen nacht zonder ophouden in de diepte heeft neergelaten en weer in de hoogte getrokken en niets gevangen heeft. En wie is het dan, die hem deze harde eis doet? Zij zijn mannen, die van de jeugd af op dit meer hebben gevaren, die de visvangst grondig begrijpen en deze Jezus van Nazareth is pas onlangs naar Kapérnaüm van een stad midden in het land tot de stad aan het meer gekomen - wat begrijpt Hij daarvan? Voorwaar, een zeer zware proef, die Jezus nu aan Simon oplegt, terwijl hij het allerliefst nog nadenkend en het woord overwegend aan Zijn voeten zou hebben gezeten. De Heere voegt echter een liefelijke belofte, die te liefelijker moest klinken, omdat zij de hele nacht tevergeefs hadden gewerkt, tot Zijn gebod: zij moeten hun netten uitwerpen om te vangen. Hij geeft hun uitzicht op een vangst; hoe groot die zou zijn, noemt Hij niet, want Jezus wil niet door grote beloften tot de gehoorzaamheid van het geloof bewegen, Hij zegt echter met alle beslistheid, dat zij het niet tevergeefs zullen uitwerpen.

5. En Simon antwoordde Hem: Meester! wij hebben de hele nacht gewerkt en niet gevangen. Maar op Uw woord zal Ik het net uitwerpen; want Gij hebt uw heerlijkheid al in meer dan een teken geopenbaard en kunt als mijn Heer onvoorwaardelijkover mij gebieden. (Joh. 2: 5).

Lukas bedient zich hier van een Grieks woord. Wij vinden dat zelfde woord ook Hoofdst. 8: 24, 45; 9: 33, 49; 17: 13. Het zegt eigenlijk een voorstander en, heeft men opgemerkt dat het bij ongewijde schrijvers genomen wordt voor herders, die voorstanders van de kudde zijn, onze Evangelist wil er iemand door aanduiden die als een uitnemend Leraar geëerbiedigd wordt en het is zeer opmerkelijk dat Lukas de naam van Rabbi, die bij andere Evangelisten verscheidene malen voorkomt, nergens aan de Heiland gegeven heeft.

Hoe vaak is het ook vandaag nog bij vlijtige arbeid in de dienst van de Heere: "Wij hebben de hele nacht gewerkt en niets gevangen!" Daar is een vlijtig huisvader, hij probeert zich en de zijnen eerlijk door de wereld te brengen in het zweet zijns aangezichts; hij vermoeit zich dag en nacht en toch komt hij niet vooruit; toch komt hij het ene jaar na het andere niet uit de zorgen. Daar is een getrouw vader- en moederhart; zij spannen zich in om hun kind in de vrees voor de Heere op te voeden en toch baat alle tucht niet, toch maakt de lichtzinnigheid van zijn hart, of de verleiding van bozen al de arbeid van getrouwe liefde weer vruchteloos. Daar is een ijverig leraar of prediker; hij beijvert zich jaar in jaar uit om schapen en lammeren van de Heere te weiden en edele zaden te strooien op de akker van God en toch valt zo veel op de weg, op steenachtige plaatsen en onder de doornen en zo zeldzaam is een blijde vrucht te zien. Daar is een edel mensenvriend, die het algemeen welzijn trouw en met zelfverloochening probeert te bevorderen door raad en daad, maar hij oogst weinig dank en ziet weinig vrucht, hij moet zijn welgemeende werkzaamheid miskend zien door de domheid, belasterd door de boosheid, tegengestaan door de nijd, verlamd door traagheid, verijdeld door de tegenspoed van de tijd. Daar is een oprecht Christen, die onvermoeid werkt aan zijn volmaking, aan de verbetering van zijn leven en de heiliging van zijn hart en toch wil het niet vooruitgaan, zoals hij het wenste en hoopte, toch komen de oude zwakheden en gebreken steeds weer te voorschijn en hij moet met een naam bekennen: "Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen vind ik niet". Dan komt het er op aan het geduld van de heilige te oefenen, te lopen met geduld in het strijdperk dat ons toegeschikt is. Als wij met Petrus moeten klagen: "Wij hebben de helen nacht gewerkt en niets gevangen" laat ons er dan bijvoegen: "Maar op Uw woord zal ik het net weer uitwerpen. " Op Uw woord, omdat het Uw heilig bevel is, O Heere, wil ik trouw voort arbeiden, zolang ik nog kracht heb. Op Uw woord, omdat dit mijn troost is ook in ellende, wil ik geduldig blijven wachten in kruis en lijden. Op Uw woord, omdat dit mij belooft dat mijn arbeid niet tevergeefs zal zijn in de Heere en dat die met tranen zaaien met vreugde zullen oogsten, wil ik getroost, al is het ook onder tranen, mijn zaad weer uitstrooien op hoop en mijn net voor de laatste keer uitwerpen, al heb ik het 99 keer leeg opgetrokken. Dat is het geduld van de heilige; met zo'n geduld is het rijk van God op aarde gevestigd, is het Christendom onder duizenden smarten uitgebreid, is ieder edel werk in de wereld geplant en verpleegd. Voor zo'n geduld is de belofte: "Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk beërven. " Zo'n geduld overwint de aarde en wint de hemel. Wees daarom geduldig, bidt om geduld, gij beminde knechten en dienstmaagden van de Heere. Vergeet het niet: Gods kinderen zaaien wel in droefheid en met tranen, maar eindelijk komt het jaar waarnaar zij verlangen, eindelijk komt de oogsttijd waarin de schoven worden gebonden, dan wordt alle leed van de harten enkel vreugde en blij lachen.

6. En toen zij dat gedaan hadden besloten zij in de kracht van Christus' woord, die door de kracht van de gemeenschap met Zijn Vader hier een blik sloeg en een greep deed in de schatkamers van Zijn huis, een grote menigte vissen en hun net scheurde, het dreigde geheel van elkaar te gaan, zodat hulp nodig was om de al begonnen scheur niet door te laten scheuren.

Wij leren uit dit verhaal de noodzakelijkheid van menselijke werkzaamheid. De visvangst was wonderbaar, toch werden noch de visser, noch zijn schip, noch zijn visvangst vergeten; alle

werden gebruikt om de vissen te vangen en zo werkt God door middelen, wanneer Hij zielen wil redden; en zolang deze bedeling van de genade duurt, zal God de dwaasheid van de prediking zegenen om hen, die geloven, zalig te maken. Wanneer God zonder middelen werkt, dan is het ongetwijfeld tot Zijn verheerlijking; maar Hij heeft zelf de weg van de middelen gekozen om Zijn heerlijkheid op aarde het meest te openbaren. De middelen op zichzelf baten niets. Meester, wij hebben de hele nacht gewerkt en niets gevangen. Wat was hiervan de oorzaak? Waren zij dan vissers die hun beroep niet begrepen? Voorwaar zij waren geen onervaren handen; zij kenden het werk. Waren zij onbedachtzaam aan het werk gegaan? Nee. Had het hun aan ijver ontbroken? Nee, zij hadden gewerkt. Had het hun dan aan volharding ontbroken? Nee, zij hadden de hele nacht gewerkt. Was er gebrek aan vissen in de zee? Zeker niet, want zodra de Meester sprak zwommen zij bij scharen in het net. Wat is dan de oorzaak? Is het omdat de middelen uit zichzelf en zonder de tegenwoordigheid van Jezus geen kracht hebben? Zonder Hem kunnen wij niets doen. Maar met Christus kunnen wij alle dingen. De tegenwoordigheid van Christus deed alles goed lukken. Jezus zat in het schip van Petrus en Zijn wil trok de vissen in het net door een geheimzinnige invloed. Wanneer Jezus in Zijn kerk verhoogd wordt, dan is Zijn tegenwoordigheid de macht van de kerk; de klank van de koning wordt dan in haar gehoord. En Ik, als Ik verhoogd zal zijn, zal ze allen tot Mij trekken. Laat ons uitgaan om zielen te vangen; laat ons gelovig opwaarts en met ernstige bezorgdheid rondom ons zien. Laat ons werken totdat de nacht komt en wij zullen niet tevergeefs gewerkt hebben, want Hij, die ons bevel geeft om het net in de diepte uit te werpen, zal het met vissen vullen.

7. En zij wenkten hun medegenoten, die in het andere schip, in dat van Zebedeüs waren en uit de verte dat vissen aanzagen, dat zij hen zouden komen helpen. En zij kwamen en vulden beide schepen, zodat zij bijna zonken; men moest tenminste met voorzichtigheid de oever proberen te bereiken.

Men zou in de wonderbare visvangst slechts een wonder van wetenschap kunnen zien: Jezus had op bovennatuurlijke wijze geweten dat zich op deze plaats een aanzienlijke verzameling van vissen bevond. Er zijn talrijke voorbeelden van zo'n op onverwachte wijze verschijnende rijkdom van vissen. Natuurlijk is het echter daarin een wonder van macht te zien: Jezus bewerkt hier door Zijn wil wat anders door fysische oorzaken gebeurt.

Volgens het dichterlijk psalmwoord (Ps. 8: 9) behoort de heerschappij over alles wat zich in de zee beweegt, tot het ideaal van de volmaakte Mensenzoon.

Zegen in het tijdelijk beroep komt hier voor als loon voor het trouwe stellen daarvan beneden de roeping van het mensenvangen door Christus. Ook andere voorbeelden uit de geschiedenis van de wereld en de kerk bewijzen dat de Heere degenen in hun tijdelijk beroep zegent, die het aanwenden om de Visser van de mensen, Jezus, te dienen. Petrus stelt zijn roeping als visser beneden de roeping van het mensenvangen; daarvoor ontvangt hij in zijn tijdelijk beroep grote zegen en de grote zegen dient dan weer voor de roeping van het mensenvangen; want hij zelf en zijn metgezellen in het tijdelijk beroep worden door deze visvangst gevangen, worden Jezus' aanbidders, Jezus' discipelen.

8. En Simon Petrus zag dat en werd door dat gezicht van de vele vissen tot de gedachte aan zijn vele zonden geleid, zoals later eens een landman door de menigte koren die hij op de zolder geladen had tot erkentenis van zijn onbedacht uitgestoten vloeken werd gebracht. Hij viel neer aan de knieën van Jezus en zei: Heere! ga weg van mij, want ik ben een zondig mens; zo sprak hij, niet omdat hij Jezus niet graag bij zich zou hebben gehad, maar omdat hij zichzelf voor al te slecht gezelschap voor Hem hield (1 Kon. 17: 18).

O, er is een zegen van God waarvan niet alleen het net maar ook het hart scheurt; waardoor wij onszelf in al onze onwaardigheid ontdekt zien en de liefde van God ons overstelt, zodat wij haar niet kunnen dragen. En eigenlijk is het echt zien van God's liefde, persoonlijk jegens ons, niet tegenstaande onze verwerpelijkheid, onze bekering. Zeker brengt ook het gezicht alleen van Gods heiligheid bekering voort, maar het is ons een liefelijke gedachte, niet door de schrik maar door de troost van de Heere te zijn binnengekomen. Petrus had gedurig een zeer diep gevoel van de zonde; hij zag in dit wonder van liefde, van overvloeiende zegen, dat hij verkeerde in de zichtbare tegenwoordigheid van de Almachtige en Hij, die daar neer zat in zijn schip, als een mens onder mensen, was die Almachtige. Zich aanbeddend voor Hem neer te werpen en zijn vrees van als zondig mens niet in Zijn heilige tegenwoordigheid te kunnen blijven, uit te drukken, was voor hem het werk van een ondeelbaar ogenblik. Hij siddert en toch had de Heere voor hem geen teken van toorn, maar enkel een overstelpend bewijs van liefde gegeven; zo raken de uitersten elkaar! Dit is zeker: Door naar Jezus te kijken leren wij het best onze zonde kennen. Niet het kijken naar onze zonde brengt ons allereerst of het allermeele tot Jezus, maar het kijken naar Jezus brengt ons tot het juiste volle gezicht van onze zonden. Zonder het zien op Jezus zouden wij altijd dieper zinken met onze zonden, tot de volslagen wanhoop toe. Dat nu Petrus de Heere Jezus als de Heer der heerlijkheid, als God geopenbaard in het vlees, aanbeddend te voet valt, was goed en plichtmatig en kwam uit zijn geloof; maar dat hij van Jezus wilde dat deze van hem zou uitgaan, was niet goed; want dit kwam uit zijn angst. Wij hebben de Heere volstrekt nodig en wij zouden Hem vragen van ons uit te gaan? Nee, juist omdat wij zondige mensen zijn, gaat Hij, de Zaligmaker van de zondaren, niet van ons uit, maar blijft Hij bij ons in eeuwigheid. Zeker is er een afstand tussen de Heer en ons, als die van hemel en aarde, maar behoren daarom niet hemel en aarde bij elkaar? Of wat zou de aarde zonder de hemel zijn? De Heere gaat dan ook niet van Petrus uit. De Heere heeft er dan ook integendeel een welbehagen in dat onze zonden naar buiten komen niet in daden, dat zij verre! maar in woorden van belijdenis. Zolang een ziektestof nog in het hart blijft opgesloten is zij dodelijk; zodra zij in schuldbelijdenis voor God over de lippen naar buiten komt, is zij haar kracht kwijt. Psalm. 32: 3-5.

9. Want verbaasdheid had hem bevangen en allen, die met hem in zijn schip waren, behalve Andreas ook de huurlingen (Mark. 1: 20), over de vangst van de vissen, die zij gevangen hadden.

Petrus en Andreas wenkten slechts hun vrienden, die in het andere schip waren, dat zij zonden komen en hen helpen trekken. Dat is anders de manier van de vissers niet; zij roepen luid over het water; vooral wanneer een vangst zo goed gelukt is. Maar dit keer blijft de stem steken. De vangst is zo groot en onverwacht dat zij zichzelf niet meester zijn; zij merken de nabijheid van God en een heilige vrees komt over hen, zoals de profeet zegt (Habakuk. 2: 20): "De

Heere is in Zijn heilige tempel, zwijg voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde!" Als Petrus de grote menigte heeft ingezameld blijft hij niet langer bij de grote hoop vissen staan; nu hij vrij van het werk is geeft hij toe aan de ontroering van zijn hart en laat zijn gevoel zich openbaren. Als hij nu zegt: "Ik ben een zondig mens, " dan is hij de eerste niet geweest, die het zo ging; het is alle heilige mannen van God zo gegaan. De kinderen van deze wereld, die hun beroep werlds, zonder Gods woord en geloof, uitoefenen, ontvangen de zegen van God met geen ander gevoel, dan dat zij zich verheugen een geluk te hebben gehad, wanneer zij niet nog hun eigen verstand daarbij bewonderen. Daarom hebben zij er ook geen andere gedachten bij, dan hoe ze nu grote zaken zullen doen, genot zullen hebben of rijk zullen worden, door er nog meer mee te winnen en te woekeren. De zegen van God maakt hen overmoedig en trots en, hebben zij vroeger niet naar Gods woord gevraagd, nu menen zij te kunnen bewijzen dat het een geheel overbodige zaak is, die geen gras op de weiden, geen koren op de zolder, geen klanten in de winkel brengt. Dat zijn de kinderen van de wereld, bij wie God's zegen in een vloek verkeert; oprechte, gelovige zielen daarentegen nemen de zegen van God weg als Petrus; zij weten dat zij die niet waard zijn en niets dan straf verdiend hebben. Wanneer zij zien hoe zij hun beroep hebben uitgeoefend en hoe ten hoogste alles goed gemeend, maar vol gebreken en misslagen is, dan moeten zij zich verwonderen wanneer zij enige goede uitkomst hebben en kunnen de gave van God niet anders aannemen, dan dat zij zich diep verootmoedigen en hun volslagen onwaardigheid belijden. Dat alleen schijnt bij Petrus niet juist te zijn, dat hij zegt: "Heere, ga uit van mij!" Het gevoel van zijn onwaardigheid is in hem zó sterk, dat hij in het geheel niet kan begrijpen wat de Heere bij hem doet. Er zijn toch zoveel mannen, schriftgeleerden, oversten en oudsten in Israël, waarnaast hij zich in het geheel niet mag plaatsen; hoe komt dan Jezus juist op zijn geringe persoon? Wat zal Hij met hem kunnen beginnen, die niets dan vissen geleerd heeft? Kan Hij eer met hem inleggen? Zal Hij Zich niet moeten schamen over zo'n keus? Dat drukt Petrus op het hart: Hij wil de verwachtingen van de Heere niet bedriegen en kan toch aan de verwachtingen niet voldoen. Het staat nu bij hem vast, de Heere, die hem tot Zich geroepen heeft, moet verder gaan, moet andere mensen zoeken, die beter dan hij te gebruiken zijn. Wij zullen het niet ontkennen, dat zich in deze woorden van Petrus een zeer goede grond openbaart; hij is ootmoedig genoeg dat hij zich niet op zijn roeping verheft, dat de geringe stand niet te gering voor hem is. Desalniettemin hebben wij een zaak bij de ootmoedige discipel af te keuren. Hij was op de juiste weg toen hij zei: "Op Uw woord zal ik het net uitwerpen" zo betaamde het hem, zonder eigen mening of het woord van de Heere te begrijpen onderdanig te zijn. Nu had hij in die zin moeten blijven en spreken: "Heere! Gij bent tot mij gekomen en wilt mij in Uw dienst hebben; zie, hier ben ik op Uw woord, of ik het waardig ben of niet, of ik geschikt ben of ongeschikt. "

Petrus wist zeker hier evenmin als op de berg (Hoofdstuk 9: 33) wat hij zei (we vinden in hem voor de eerste keer de neiging om zich door de snelheid en de kracht van een waar gevoel buiten maat en grenzen te laten voeren). Hij had het niet letterlijk gemeend en zou zelf het bedroefdst zijn geweest wanneer Jezus hem bij zijn woord had gehouden en hem had verlaten. Maar de Heere verliet de ootmoedige Petrus niet, maar ging juist in zijn huis 8: 15) en zegende hem nu pas echt met de hoogste en beste zegen.

10. En zo ook Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeus, die medegenoten van Simon waren, die in het andere schip waren en ook hun aandeel van de rijke visvangst hadden ontvangen. En Jezus, wel wetend welk een gezindheid uit Petrus sprak (Rom. 8: 27) zei tot Simon: Vrees niet, a) van nu aan zult u mensen vangen, u zult op het gebied van de geest verrichten wat u tot hiertoe in mindere zin hebt volbracht.

a)Ezechiël. 47: 9.

Toen de Heere te Bethlehem geboren was verschrikte Jeruzalem, en verschrikten de herders op het veld (Hoofdstuk 2: 9. MATTHEUS. 2: 8); wat nu is een schrik van de juiste aard? Deze is een heilzame verschrikking, wanneer God spreken kan: "Vrees niet. " Met dit woord hebben de engelen de Heiland aangekondigd op aarde; met dit woord heeft Zich de Opgestane aangemeld bij Zijn discipelen; met dit woord meldt Zich de Opgevarene aan in de Geest, wanneer Hij in een mensenhart neerdaalt. Zijn liefde is ons een prediking van de boete, maar Zijn hart en Zijn ambt is te vertroosten. Vele woorden spreekt de Schrift, maar er is geen troostvoller dan: "Vrees niet. " Veel liefelijks ging over Jezus lippen, maar niets klinkt ons blijder toe dan: "Vrees niet. " Hij is de bringer van de vrede, verkondigers van de vrede zijn Zijn boden; want Hij voert degenen, tot wie Hij komt, uit de dood tot het leven, uit angst tot vreugde, uit de hel in de hemel.

In het "U zult mensen vangen" ligt niet alleen een punt van vergelijking met de geestelijke werkzaamheid van de apostelen, maar er zijn nog andere bijzondere opmerkingen te maken. In het begrip van vangen ligt de betrekking opgesloten van het bewuste tot het onbewuste en dat het laatste door het eerste wordt overmocht. Juist dat vinden wij in de betrekking van de apostelen tot de wereld, terwijl de eersten het hogere levensprincipe vertegenwoordigen, staan de leden van de wereld zonder bewustheid over de natuur van het hogere leven. Vervolgens gaat ook het beeld van de visvangst over de verplaatsing van de gelovigen uit het oude levenselement in het zuivere, heilige element van het Evangelie, die de bedoeling van de hymne die men aan Clemens van Alexandrië toeschrijft op de voorgrond plaatst: "Heiland Jezus! Visser van de mensen, van de geredden uit de zee van de zonde, lok Gij door Uw dierbaar leven de heilige vissen uit de vijandelijke golven. " Zinspelingen op deze overgang uit het oude levenselement op het nieuwe van het Christendom vinden wij menigvuldig in de Christelijke oudheid in het gebruik van de naam "vis" (bijv. op zegelringen. De Griekse naam icyuv geeft in zijn vijf letters ook de aanleiding tot het anagram Ihsouv Cristov Yeou Uwthp = Jezus Christus, Gods Zoon, de Heiland) bij de Christenen; al in het Oude Testament vinden wij de beginselen van deze vergelijking in de plaats Jer. 16: 16.

De Heere Jezus is het ook weer hier, die vervult wat God daar door de profeten beloofd heeft. Ik wil u daartoe maken, spreekt Hij; Ik roep u en maak u bereid; Ik maak u bekwaam - door hoeveel lering, verootmoediging en wederoprichting, dat heeft de visser Petrus ondervonden; en Ik ben het ook, zegt de Heere, van wie de uitkomst afhangt. U moet echter werken en stil zijn, u inspannen en toch rustig afwachten. Uw angel moet scherp zijn, uw net goed gemaakt, zodat de mazen geen uitweg toelaten, maar u mag er niet haastig en hevig op ingaan, zomin als de visser een vangst doet, wanneer hij in het water slaat, of met het net daarin rondwoelt, of wanneer hij ongeduldig aan het snoer van de angel trekt. U moet nooit vergeten dat de

mens tegenstreeft, wanneer hij uit de zee van deze wereld moet worden uitgerukt, evengoed als de vis wanneer hij zijn element moet verlaten; de haak dringt in, de mazen van het garen laten hem geen uitweg; zodra hij er inkomt merkt hij, dat het ten dode gaat. Maar de mens, moet hij dan sterven? Ja, de oude mens, opdat de nieuwe leeft; de oude ziet het echter niet, begrijpt het niet, wordt alleen de beklemdheid en de snijdende smart gewaar en weet niet dat het de weeën van de geboorte tot het nieuwe leven zijn. Daarom, vissers van de mensen, die verwaardigd zijn dienaars en medehelpers te zijn van de mensen reddende genade, doe uw werk met stil geduld en onvermoeid wachten op het juiste ogenblik, als die geleerd heeft, hoe het u zelf te moede was, toen u zelf gevangen was en daardoor echt vrij werd.

Ieder tijdelijk beroep staat beneden dat van mensenvangen; omdat niet een zo onmiddellijk en rechtstreeks de weg tot de hemel en de eeuwige verheerlijking van het menselijk geslacht aanwijst, daarop helpt en voorthelpt. Voor het net van de visser van de mensen, Jezus, voor het ambt en de dienst die Hij heeft gesticht, om zielen uit de zee van de wereld tot Zich te trekken, neigen zich ook kronen en scepters en alle ambten van de wereld en het hele laatste uur van de wereld dient eigenlijk alleen daartoe, dat Jezus' vissen gevangen worden en wanneer de laatste in het net is gegaan, die Hij heeft verkoren, dan is de tijd ten einde; alle tijdelijke beroepen houden op en de eeuwigheid begint. Hoe groot worden Petrus en zijn gezellen daardoor, dat zij tot vissers van mensen worden verheven en wie is toch armer en geringer gebleven dan zij? Het ambt, dat zo groot en heilig is in zichzelf, is een bedelaar in de wereld. Die de hele wereld rijk kan en moet maken, klopt ootmoedig aan alle deuren, alsof Hij niet wilde geven, maar ontvangen en het gaat juist zoals de Heere gezegd heeft: "Die onder u de grootste wil zijn, die moet aller dienaar zijn. "

11. En toen zij de schepen aan land gestuurd hadden a) verlieten zij, omdat ook tot Jakobus en Johannes een zelfde roepstem kwam 4: 22"), alles, voortaan bezaten zij niets (vgl. Hoofdstuk 4: 38 v. Joh. 21: 3) en volgden Hem om voortaan Zijn blijvende gezellen te zijn 4: 22").

a)MATTHEUS. 19: 27. Mark. 10: 28. Luk. 18: 28.

Zij voeren hun schepen aan het land, daar mogen zij nu rustig liggen; zij zullen zo snel hun schepen niet weer in het water trekken, zij laten het vissen aan anderen over en blijven bij de grote Visser van mensen. Evenals de wijzen uit het Oosten de ouders van Jezus geld brachten voor de reis naar Egypte, zo heeft de Heere hier de bloedverwanten van de vier mannen, die Hij nu geheel tot Zich trekt, in de rijke visvangst voor de eerste tijd een vergoeding gegeven, terwijl zij anders het gemis van deze zwakkere arbeiders niet dan met smart zouden hebben gemist.

In welk een licht verschijnt hier naar het woord van Christus in vs. 10, waarmee Hij het geestelijk ambt instelt, daaraan tot het einde der tijden zijn bestaan verzekert en de toezegging geeft dat de zegen, die in de beeldrijke uitdrukking wordt gesymboliseerd, nooit van hen zal worden weggenomen, het pogen van hen, die dit ambt teniet willen doen, slechts als een ijdel pogen, of veel erger dan een nietswaardig pogen, omdat het tegen God is en de raad van Gamaliël (Hand. 5: 39) versmaadt? (vgl. Openbaring . 11: 7-10 met 11 en 12).

De discipelen volgden de Heere meteen; daar komt het op aan. Wij moeten de Heer volgen zodra Hij ons roept en in welke omstandigheden Hij ons roept. Maar vergeten wij ook niet dat de Heere ons nooit roept op zo'n manier dat daardoor wanorde in ons leven, of in het leven van onze betrekkingen komt. Nee, altijd laat Hij genoeg ruimte en krachten over, opdat de zaken van het gewone leven haar voortgang kunnen hebben. De Heere ontnemt de oude vader Zebedeüs zijn twee zonen, maar laat hem de huurlingen; met deze kon hij zijn zaken voortzetten. De huurlingen moesten Zebedeüs, de zonen moesten de Heere dienen.

En dat wonder - het is geheel geschikt om het viertal de geheel enige grootheid van de Meester te doen erkennen, die hen tot Zijn navolging nodigt. Hij heeft geen plaats op een gebied, dat buiten het bereik van hun beoordeling ligt, maar het behoort tot hun eigen beroep en beter dan iemand kunnen zij de grootheid van de wonderdaad peilen. Het wordt pas verricht nadat Petrus een blijk van zijn geloof heeft gegeven, door op het bevel van de Meesters de netten uit te werpen, zonder dat zijn berekening hoop gaf om voorspoedig te slagen. Zo leren zij al meteen de grote voorwaarde van het geloof in beoefening te brengen, waarvan het alleen afhangen zal of zij met ongedekt aangezicht de heerlijkheid van de Christus aanschouwen zullen. En dat wonder stelt ook hun toekomstige levenstaak hun schoon en treffend voor ogen. Overvloedige visvangst - zie daar het voorteken van de rijke zegen die zij zullen ervaren, als zij eens op Zijn bevel het net van het Woord zullen uitwerpen in de onmetelijke wereldzee. Overvloedige visvangst na een nacht van vruchteloze arbeid; zo hadden zij dan ook later niet te vrezen voor verijdelde pogingen; de Heere beproefde slechts het geloof in donkere uren, om het weldra te meer te bekronen. Overvloedige visvangst op een enkel woord van Zijn macht; nee, nu konden zij dan ook niet twijfelen, of de Heere zou het hun aan niets doen ontbreken en had meer om hun te geven, dan zij aan het strand zouden achterlaten. Zie, zo was de daad van Jezus in volle nadruk welsprekend en het verwondert ons niet, dat zij zonder aarzeling aan de grote Meester zich aansluiten, zoals eenmaal Eliza op de roepstem van de Thisbiters zijn dagelijkse arbeid liet varen.

Vrees niet, roept de Heiland Petrus toe, omdat deze, overweldigd door het gevoel van de heerlijkheid van de Heere en Zijn eigen onwaardigheid aan Zijn voeten ligt; vrees niet, van nu af aan zult u mensen vangen. En daarmee is nu de band van de gemeenschap tussen beiden vastgeknoopt. De Heere stelt Petrus gerust en Hij roept ook ons toe, wanneer het gevoel van onze zonden ons diep in het stof neerbuigt. Vrees niet, heet het dan, Ik heb u verlost; u bent de Mijne. Tot heil van zondaren is Hij immers in de wereld gekomen: zondaren immers roemt Hij tot Zijn gemeenschap; zondaren immers zegt Hij de eeuwige zegen van Zijn genade toe - en daarvoor eist Hij niets anders dan dat zij hun zonde en hulpeloosheid erkennen, dat zij slechts voelen dat zij niet door zichzelf, maar alleen door Zijn genade gered en zalig kunnen worden. Die zo ver gekomen is, die is rijp voor een volkomen inlijving in de gemeenschap van Jezus; want wat kan hem nog weerhouden, wat hem hinderen zich geheel over te geven aan Hem, die de volheid van de genade opent, opdat hij van zijn zonden en ellende ontslagen wordt. Echt, degene voor wie het verborgen is dat hij een zondig mens is en de verlossing nodig heeft, die is juist daardoor nog gescheiden van de Heere, die in de wereld gekomen is om zondige mensenkinderen door Zijn genade in heilige en zalige kinderen van God te veranderen. Wie echter tot een levendig bewustzijn gekomen is van zijn zonden en van de behoefte aan genade en verlossing, die zinkt aan het minnende hart van de Zaligmakers en

geeft zich helemaal als Zijn eigendom aan Hem over, als hij Zijn "vrees niet" van Zijn benauwde zielen tot troost toeroept. En dan is het ook beslist; hij leeft de Heere, hij volgt Hem, hij werkt met Hem en voor Hem, evenals Petrus, die de Zaligmaker nu geheel in Zijn gemeenschap opneemt, omdat Hij hem toeroept: van nu af aan zult u mensen vangen. In een hogere zin zult u nu het net uitwerpen; zielen, mensenzielen zult u winnen voor Mijn Godsrijk, dat is voortaan uw bestemming, uw heerlijke roeping; en de aardse zegen, die u zo-even op zo'n verrassende manier ten dele gevallen is, moet voor u een beeld van de geestelijke zegen zijn, die uw arbeid en uw werk bekronen zal. Daarmee was dan ook aan Petrus zijn bestemming voor de toekomst aangewezen. In gemeenschap met Jezus te leven, te werken, te wandelen, te lijden, daartoe was hij uitgelezen en daartoe was hij nu geschikt en bekwaam. En dat is ook onze roeping, daartoe heeft de Heere ons allen uitverkoren; en hoe het nu bij ons kenbaar wordt en zich openbaart dat wij volkomen met Jezus in gemeenschap gekomen zijn en onze heilige roeping erkend en aangenomen hebben, dat zien wij uit het slot van ons verhaal: toen zij de schepen aan land gestuurd hadden verlieten zij alles en volgden Hem.

I. Vs. 12-16. (zie ook). In de vorige groep handelde de profeet over de eerste tijdruimte van Jezus' werkzaamheid in Galilea, die, voor zover de evangelische traditie daarover bericht gaf, slechts 9 dagen omvatte, omdat de traditie over de volgende 3 maanden zweeg. Hij heeft daar niet in streng chronologische orde verteld, maar op de gebeurtenissen in de synagoge te Nazareth dadelijk die in de synagoge te Kapérnaüm laten volgen, zodat de tegenstelling tussen ongelovige verwerping en gelovige aanneming des te scherper op de voorgrond zou treden; ook heeft hij eerst aan de zegen in het huis van Simon gedacht voordat hij van de zegen op diens schip vertelde. Nu gaat hij in een nieuwe groep van verhalen (Hoofdstuk 5: 12-39) tot de tweede tijdruimte over, die met het weer opvatten van de werkzaamheid van Jezus na de rusttijd gedurende de hete zomermaanden in de eerste dagen van September begon en ruim 2 weken omvatte. Hij stelt daar de Heere voor als de geneesheer van Zijn ziek volk, voor wie ook een melaatse niet te onrein is om met hem in onmiddellijke aanraking te komen, die voor de aan de leden verlamden bovenal het woord van de vergeving van de zonden heeft bereid, om, nadat Hij de naar te ziel verlamden verkondigd heeft dat zij vrij en gered zijn (Hoofdstuk 4: 18), ze ook lichamelijk van hun boeien vrij te maken. Hij stelt de Heere voor als die ook een verbannen tollenaar tot Zijn navolger en apostel roept, zoals Hij aan het slot van de vorige groep met iemand gedaan heeft die beleden heeft een zo zondig mens te zijn, dat hij zich gedwongen gevoelde te bidden dat Hij van hem wegging. Zo heeft de tweede groep overeenkomst met de eerste. Om de parallellen te verkrijgen heeft Lukas de gebeurtenis, die volgens chronologische orde onder de drie voorvallen eigenlijk de derde plaats inneemt, op de eerste gesteld: het is de geschiedenis van de genezing van de melaatse.

12. En het gebeurde in de tijd dat Jezus de bergrede had gehouden (Hoofdstuk 6: 12-49) en weer van de berg naar Kapernaüm wilde terugkeren, toen Hij in een van de steden was waardoor Zijn weg leidde en waarin Hij enige tijd moest blijven, dat er een man was vol melaatsheid, die Hem nog buiten voor de stad opeens geheel onverwachts in de weg trad. En hij zag Jezus, naar wie hij zocht, viel op het gezicht, zelfs in het huis voor de stad, waarheen de Heere Zich wendde, liep Hem na en vroeg Hem: Heere! als Gij wilt kunt Gij mij reinigen.

De zieke was vol melaatsheid d. i. zijn gezicht onderscheidde zich door de bleke kleur, zoals het geval is wanneer de ziekte al een hoge graad heeft bereikt. Slechts bij verrassing kon hij zo dichtbij zijn gekomen; hij komt daarom allen als een spookachtige verschijning voor. Nu zoekt hij Jezus met zijn blikken onder de menigte en als hij Hem ontdekt, snelt hij naar Hem toe. In de woorden: "Heere, als Gij wilt kunt Gij mij reinigen", ligt zowel grote angst als groot geloof. Andere zieken werden genezen, dat wist de melaatse, vandaar het geloof. Maar zijn ziekte was ook op het ergst, vandaar de angst. En nu had hij zich tegen het verbod van de wet in de onmiddellijke nabijheid van Jezus gewaagd, waarom hij een afwijzing moest vrezen. Wanneer hij nu meteen die zorg met een groot geloof tegenkwam, dan moest toch dit zijn angst des te groter maken.

13. En Hij overtrad de grenzen van de wet, strekte de hand uit, raakte hem aan en zei: Ik wil, word gereinigd! En meteen ging de melaatsheid van hem, zodat hij nu lichamelijk weer gezond was.

Mattheüs zegt: "Hij werd van zijn melaatsheid gereinigd"; dat is het wettelijke gezichtspunt; Lukas zegt eenvoudig: "De melaatsheid ging van hem", deze is de menselijke manier van beschouwing; Markus verbindt beide manieren van uitdrukking.

14. En Hij gebod hem 1: 44, 45") dat hij het niemand zeggen zou, Maar ga heen, zei Hij, om hem voor alles weer te brengen tot de wederopname in de burgerlijke en godsdienstige gemeenschap van Zijn volk: Vertoon uzelf aan de priester en offer voor uw reiniging, a) zoals Mozes geboden heeft, om de oversten te Jeruzalem 8: 4") tot een getuigenis te zijn.

a) Lev. 13: 2; 14: 2.

15. Maar het gerucht van Hem ging temeer voort, omdat de gereinigde het verbod niet hield, maar veelvuldig vertelde wat Jezus aan hem gedaan had; en veel menigten kwamen samen om Hem te horen en door Hem genezen te worden van hun ziekten.

16. Maar Hij hield Zich verwijderd van de stad en vertrok in de woestijnen en bad daar.

Lukas spreekt gedurig van de gebedsomgang van Jezus met Zijn Vader, waar de andere Evangelisten daar geen melding van maken. Vgl. Hoofdstuk 3: 11; 6: 12 v. 9: 18 en 29.

Het gebed in de nood; kijken zij 1) naar de nood, die tot het gebed dringt; 2) naar de verhoring, die het vindt; 3) naar de voorwaarden, die het stelt.

II. Vs. 17-26. (zie ook). Lukas wendt zich nu tot die geschiedenis, die ook bij Markus de tweede groep van gebeurtenissen uit de werkzaamheid van de Heere in Galilea opent en de tegenwoordige periode van deze werkzaamheid karakteriseert als het begin van de oppositie, die, in onderscheiding van het volk, zijn leidslieden meer en meer tegen de Heere begonnen. Deze vertoont zich namelijk het eerst bij de gelegenheid dat een verlamde tot Hem werd gebracht en Hij deze vergeving van de zonden aankondigde.

17. En het gebeurde in een van die dagen, toen Hij juist uit het gebied van de Gadarenen was teruggekeerd (Hoofdstuk 8: 26-39), dat Hij in het huis, waarin Hij te Kapernaüm woonde (Hoofdstuk 4: 38), leerde en er zaten onder de menigte die Hem omgaf Farizeeën en leraars van de wet, die uit alle dorpen van Galilea en Judea en Jeruzalem gekomen waren 9: 2"); en de kracht van de Heere was er om hen te genezen (Hoofdstuk 8: 40). Hij genas allen, die tot Hem werden gebracht en door boze plagen of ziekten bevangen waren; toch openbaarde Jezus deze kracht slechts in enkele gevallen, Zijn eigenlijk werk was het leren.

18. En zie, om een enkel geval nader te doen kennen, enige mannen brachten op een bed een mens, die verlamd was en probeerden hem in het huis te brengen en voor Hem te leggen (MATTHEUS. 15: 30).

19. En zij vonden geen opening om hem binnen te brengen, omdat de menigte dicht opengehoopt rondom het huis stond, dus klommen zij van het naburige huis op het dak en lieten hem door de tichelen neer met het beddeken in het midden van het huis, waar men vergaderd was, voor Jezus, zodat Hij nu de zieke voor Zijn voeten zag liggen.

Waar liefde in het hart is, daar draagt, daar sleept men de naaste totdat men hem tot Christus heeft gebracht. (H. MULLER).

U kunt uw vriend geen betere vriendschapsdienst bewijzen, dan wanneer u hem aan de hand van de liefde tot Jezus leidt, hem op de armen van het gebed tot de Zoon van God heen draagt.

Wanneer u voor uzelf vertrouwen op Christus stelt, dan moet zich dat openbaren als bij de zieke in onze tekst door een dringen, door een drijven in uw binnenste, dat u geen rust laat voordat u tot Hem gekomen bent, totdat u Zijn nabijheid voelt, totdat u Hem uw begeerte bekend maakt, totdat u Zijn antwoord verneemt. U vraagt, waar Hij te vinden is? Dat moest een gelovige toch weten! Hij is te vinden in de Schrift en de gelovigen onderzoeken en zoeken naar Hem zeer ijverig in de Schrift, die op haar vele bladen overal van Hem getuigenis geeft. Hij is te vinden in de vergaderingen van de Christenen; want Hij heeft beloofd onder diegenen te zijn die in Zijn naam zijn vergaderd. Hij is te vinden in uw woning, in uw stille kamer; daar staat Hij 's morgens voor u, schitterend als de zon, Hij verstrooit de nevelen die over uw Geest liggen, ontlokt alle wensen voor uzelf en anderen, lokt ieder verlangen uit uw hart te voorschijn, dat het zich tot Hem wendt en in Hem voldoening vindt. Zo is Hij bij u 's avonds, zo op ieder uur, zo iedere dag; Hij is bij ons alle dagen tot aan het einde van de wereld - wie tot Hem wil komen, die heeft het nu veel gemakkelijker dan toen de geraakte.

20. En Hij zag hun geloof en zei tot hem: Mens! uw zonden zijn u vergeven.

Schijnbaar is deze mens slechts lichamelijk ziek, zodat men zou kunnen menen dat hij en zijn vrienden ook niets dan lichamelijke genezing voor hem gezocht zouden hebben; maar de Heere, die naar het hart kijkt, merkt niet alleen dat de verlamde ook geestelijk ziek is door de zonde, maar dat hij ook de smart over zijn zonde nog dieper en heviger voelt dan die over zijn lichamelijk lijden en zijn lichaamsgebrek. Hoe het nu ook geweest mag zijn, of zich deze man

door een leven van zondige uitpatting zijn ziekte heeft berokkend, of dat zijn lichamelijke ellende het bewustzijn van zijn zondige toestand had uitgelokt, in ieder geval staat het vast dat hij over zijn zonde bekommerd en treurig was; want de Heere zegt tot hem (MATTHEUS. 9: 2): "Wees welgemoed". Zo ziet de Heere in hem een hart dat zijn zonde met zorg en smart aanziet, die haat en verafschuwt, zich van haar afwendt, er zo graag van zou verlost zijn, dus een mens, die boete doet.

Omdat de paralyse 8: 7) een langdurige ziekte is en volgens de ervaring door zo'n langdurige ziekte de liefde tot onze naaste wordt verstompt, kan men niet goed aannemen dat deze mensen uit vrije beweging de verlamde tot Jezus zouden hebben gedragen; hij zelf heeft hen om die dienst gevraagd; zo sterk was zijn begeerte naar Jezus, dat hij ook tot het gevaarlijk neerlaten door het dak zijn toestemming gaf.

"Uwe zonden zijn u vergeven" zegt de Heere en toen Hij dat zei bleef de zieke nog lam en ellendig, als hij was, voor Hem liggen; lichamenlijk genas dit woord hem niet. Hoe, wanneer de Zoon van God had goedgevonden deze zieke niet gezond te maken, wanneer hij lam en ellendig, als hij was, weer van Hem was weggedragen en in deze toestand misschien nog jarenlang had geleefd, was het woord: "Uw zonden zijn u vergeven" dan minder waar geweest? Zou de zieke niet met ontwijfelbare zekerheid zich daaraan hebben kunnen vasthouden? Zeker is vergeving van de zonde en wegneming van de gevolgen van de zonde niet hetzelfde. Men kan vergeving van zonden hebben, zonder van alle moeilijke, drukkende gevolgen van de zonde verlost te zijn. Die God, die, omdat Hij barmhartig is, misdaad, overtreding en zonde vergeeft, zal wel de mens, die Hij zo Zijn barmhartigheid laat ondervinden, niet eeuwig onder de gevolgen van zijn zonden laten blijven en lijden, maar de goddelijke wijsheid en liefde kan haar heilige reden hebben om de zo begenadigde zondaar de korte tijd van zijn levens in deze wereld onder de gevolgen van de zonde verder te laten lijden; want de mens kan in deze wereld voor geen gered worden zonder gezondheid, zonder rijkdom en eer, maar niet zonder vergeving van de zonden, niet zonder genade en gave van God door Christus, niet zonder troost en vrede, niet zonder licht en kracht van de Heilige Geest.

21. En de Schriftgeleerden en de Farizeeën begonnen te overdenken en bij zichzelf te zeggen, zonder het luid en openlijk uit te spreken: Wie is deze, die Gods-lastering spreekt? a) Wie kan de zonden vergeven dan God alleen? Daarop wachtten zij wat verder zou plaats hebben om bij enige geschikte gelegenheid ook aan hun gedachte nadruk te geven.

a) Ps. 32: 5. Jes. 43: 25.

21. En de Schriftgeleerden en de Farizeeën begonnen te overdenken en bij zichzelf te zeggen, zonder het luid en openlijk uit te spreken: Wie is deze, die Gods-lastering spreekt? a) Wie kan de zonden vergeven dan God alleen? Daarop wachtten zij wat verder zou plaats hebben om bij enige geschikte gelegenheid ook aan hun gedachte nadruk te geven.

a) Ps. 32: 5. Jes. 43: 25.

23. Wat is makkelijker te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven? of te zeggen: Sta op en wandel (vgl. bij MATTHEUS. 9: 5).

24. Maar opdat u mag weten, u door een zichtbaar, handtastelijk bewijs overtuigt, dat de Zoon des mensen, die als zodanig Gods gevolmachtigde is, werkelijk bezit wat Hij betuigt, dat Hij macht heeft op de aarde de zonden te vergeven, zo zal Ik nu die andere macht uitoefenen, die voor die eerste tot zichtbaar bewijs dient. En na een plechtige pauze, waarin Hij de tegenstanders scherp aanzag, zei Hij tot de verlamde: Ik zeg u, sta op en neem uw beddeken op en ga heen naar uw huis.

25. En Hij stond meteen voor hen op, nam hetgeen waarop hij gelegen had op en ging heen naar zijn huis, bij het gaan door de menigte God verheerlijkend, die grote dingen aan hem had gedaan.

Met hun mening: "Wie kan de zonde vergeven dan God alleen" hebben de Schriftgeleerden en Farizeeën recht. Zonde vergeven kan alleen hij, tegen wie gezondigd is. Hebben wij dus tegen God gezondigd, dan staat het ook alleen in Gods macht de zonde te vergeven. Jezus is echter waarachtig God, dus kan ook Hij de zonde vergeven. Hij heeft er de macht toe en heeft die nog veel meer, omdat Hij die macht heeft verworven, omdat Hij mens geworden is, om voor onze zonde te lijden en te sterven. Er zou geen zondevergeving zijn wanneer Hij niet in het vlees was gekomen. Van dat alles weten de Schriftgeleerden niets; zij houden Jezus voor niets meer dan een mens en daarom is het hen een ergernis wanneer Hij de zonden vergeeft.

26. En ontzetting heeft hen allen - al het volk dat dit zag - bevangen en zij verheerlijkten, evenals degene die gezond geworden was, God en werden vervuld met vrees voor de majesteit van Jezus en zeiden onder elkaar bij het heengaan: Wij hebben vandaag ongelooflijke dingen gezien, waarvan wij tot hiertoe uit de mond van onze Schriftgeleerden nog niet gehoord hadden, namelijk dat door Iemand op aarde de zonde kan worden vergeven 2: 7").

Opmerkelijk is het dat de uitdrukking van Lukas "ongelooflijke dingen" ook in het bericht van Josefus over Jezus wordt gevonden: "Hij deed ongelooflijke werken. " Niet in de eerste plaats bedoelt het volk met het "heden" het wonder - het had de vorige dagen net zulke opmerkelijke dingen gezien - maar in het bijzonder de goddelijke volmacht om te vergeven, die Jezus door het wonder, waarmee Hij ze in verbintenis had gesteld, zo heerlijk had betoond. De drie verschillende uitdrukkingen, waarin de verwondering van het volk zich bij de drie synoptici uitdrukt, zijn ontleend aan de mond van de talrijk getuigen van de gebeurtenis; deze zeiden zo, anderen anders en weer anderen nog anders.

III. Vs. 27-39. (zie ook). De Evangelist kan hier voortgaan met de geschiedkundige opvolging van de mededelingen en nu ook het voorval van Levi's roeping vertellen, met de maaltijd in diens huis en de verwijten van de tegenstanders, die zich daaraan aansluiten dat Jezus met tollenaars en zondaars at en Zijn discipelen tot een leven zonder tucht leidde. Aan de ene kant wordt daardoor het beeld van de Heere voltooid als van de ware Geneesmeester van de mensen, die de lichaamziekte geneest en de ziel gezond maakt; aan de andere kant wordt nu

echter ook volkomen duidelijk dat Hij geen ergernis aan de Farizeeën en Schriftgeleerden gegeven heeft, maar dat deze ergernis aan Hem hebben genomen. De melaatse in vs. 12-16 heeft Hem Zijn hemelse Vader als het ware onder de handen gebracht, zodat Hij deze moest aanraken en Hij heeft daarna in de eenzaamheid Zich opgehouden om te bidden, dus op generlei wijze de wet gebroken. De verlamde in vs. 17-26 is Hij met de gave tegemoet gekomen die deze het meest nodig had en Hij heeft het door Zijn wonderdaad bewezen, dat Hij het recht had om de goddelijke vergeving van de zonde toe te delen. Bij de roeping van Levi handelt Hij hier als een geneesheer, die Hij nu eenmaal is en Hij heeft dan ontwijfelbaar het recht en de plicht om Zich over de zieken te ontfermen en wanneer Hij Zijn discipelen van het vasten verschoont, dan heeft Hij met het oog op de tijd, dat Hij als bruidegom bij de bruiloftsgasten nog tegenwoordig is, daartoe zowel het recht als de plicht.

27. En hierna, op een enigszins latere dag, ging Hij uit het huis te Kapérnaüm, waar Hij Zich gewoonlijk ophield (vs. 17 vv.) en zag op Zijn tocht naar het strand van de zee een tollenaar die Levi heette zitten in het tolhuis en zei tot hem: Volg Mij na naar de oever van de zee en voortaan overal waar Ik heenga 9: 9").

Levi was een tollenaar, een mens, met andere tollenaars en zondaren terecht of ten onrechte met een slechte naam. Hij zat in het tolhuis; hij was bezig in de uitoefening van zijn in het oog van de Joden zo hatelijk bedrijf. Jezus schaamt zich niet voor hem, Hij ziet hem, Hij kijkt hem aan, Hij ziet op Hem neer; Hij opent die lippen waarop genade is uitgestort en dat "Volg Mij!", waarin voor deze tollenaar het discipelschap en het apostelschap, de behoudenis van zijn ziel en eeuwige heerlijkheid lag opgesloten, komt uit Zijn mond. Schep moed, tollenaars en zondaren, wie de wereld te slecht houdt om iets van Jezus te mogen hopen, om iets voor Jezus te kunnen worden! Schep moed; denk aan deze Levi; denk aan Mattheüs, en zie op tot die Genadige die u ziet.

28. En hij verliet alles, zijn betrekking en hele omgeving, voor altijd, stond meteen van de tollenaarsbank op en volgde Hem. Nog diezelfde dag sloot hij zich aan Jezus aan als Zijn blijvende discipel en woonde Hij Zijn rede aan de zee bij.

Zo is de kracht van het "Volg Mij!" van de Heere, waar de liefde erkend wordt, die het heeft doen uitspreken. Het geeft moed om zich van het oude leven af te scheuren en een nieuw leven te beginnen; moed en kracht tot opoffering van werelds goed en tijdelijk voordeel. Deze tollenaar staat op, verlaat het tolhuis en met dat tolhuis alles, zijn hele bestaan en tevens onderhoud. Wat is voor hem bij Jezus te vinden? Hem is niets beloofd dan wat die liefde belooft, die voor zijn hart in dat liefderijk "volg Mij!" klinkt. Die liefde zal voortaan zijn alles zijn. In haar kring zal hij het behoud, het geluk, de rijkdom en de vrede van zijn ziel vinden. Dat is alles waard. Hoe graag verlaat hij alles voor alles. En die het hem op eenmaal heeft doen verlaten, zal zorgen dat het hem nimmer berouwt. In de liefde van de Heiland is dit het eerste en grote: liefderijk op ons zondaren neer te zien; dit het tweede aan het eerste gelijk: door het woord van Zijn liefde, door de ondervinding van Zijn liefde, dat vertrouwen op Zijn liefde in het hart te wekken, dat de grootste is van alle zedelijke krachten, ja de enige die de wereld overwint. Waar een zondaar, waar een in het oog lopende zondaar door de Heere eens geroepen wordt en tot zijn Heiland komt, daar hebben in deze wereld van zondaren altijd twee

dingen plaats. Vele medezondaren grijpen moed, alle rechtvaardigen in eigen ogen ergeren zich; zo ook hier. In de vreugde en dankbaarheid van zijn hart richt Levi voor zijn Heiland een grote maaltijd aan in zijn huis. Hij wenst de dag van zijn roeping voor velen tot een feest van de zielen te maken en het kost hem weinig moeite een grote menigte van zijns gelijken en van die anderen, die met hem aanzitten, tezamen te brengen. Wie zij ook zijn mogen en zo velen er zijn mogen, zij zijn de Heiland welkom. Hij wil hun Heiland zijn en Hij toont het door Zich in hun midden neer te zetten. Maar hun Schriftgeleerden (de Schriftgeleerden van de plaats) en de Farizeeën (al wat Farizeër was) mopperden.

29. En Levi richtte voor Hem de volgende dag, toen hij van zijn vroegere metgezellen afscheid wilde nemen, een grote maaltijd aan in zijn huis a) en er was een grote menigte van tollenaars en van anderen, die door het Farizees spraakgebruik met de naam van zondaars bestempeld werden, die met hen aanzaten.

a) Luk. 15: 1.

De maaltijd die Mattheüs aanricht draagt het karakter van een afscheidsmaal; het dient echter ook tot een bewijs van de bereidwillige en dankbare stemming, waarmee de gewezen tollenaar zijn nieuw beroep aanvaardde.

31. En Jezus, die dadelijk naar buiten kwam om hen uit hun verlegenheid te helpen, omdat zij niets wisten te zeggen, antwoordde in hun plaats tot de Farizeeën: Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn.

32. a) Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaren tot bekering.

a) Luk. 19: 10. 1 Tim. 1: 15.

Mijn lezers! Die zonde die ook u bezoedelt en misvormt, die ook u ten hoogste schuldig maakt en die u nooit genoeg kunt verfoeien of hard genoeg kunt oordelen, wordt door uw Heiland, medelijdend en barmhartig, een ziekte genoemd, de zondaar een zieke en Hij die niet gekomen is om de wereld te oordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden, noemt Zich de Medicijnmeester van de zieken, die Hij weet dat Hem van node, ja wel van node hebben. Zachtmoedige beschouwing, troostrijke voorstelling! O, u zieke, dodelijk zieke, die u geenszins uw ziekte ontveinst, ach, ook tevergeefs ontveinzen zou; die daar op het bed van de smart, van krachten uitgeput en met de dood voor ogen en die daarenboven in deze ziekte niet slechts uw ongeluk maar ook uw schande ziet, wetend dat u ze aan uzelf te wijten hebt. De Heere komt tot u als uw arts en, u weet het, een geneesheer komt niet om verwijtingen te doen, maar om verzachting, om hulp op genezing aan te brengen. Is uw ziekte zo hooggaand, zo afschuwelijk, zo besmettelijk, dat u door alle anderen verlaten bent, die Geneesheer schuwt u niet. Hij brengt de hand aan uw wonden, Hij raakt uw melaatsheid aan. Men heeft u opgegeven? Geen nood! Deze Geneesheer is zo alvermogen als Hij liefderijk is en getrouw. Jezus noemt zondaren zieken, Zichzelf de Medicijnmeester. Is het om ons volkomen te doen inzien wat dit betekent en wat Hij als zodanig voor zondaren is, om ons met te voller vertrouwen tot Hem als de Arts van onze zielen te doen opzien, dat Hij in de

dagen van Zijn vleeswording zoveel wonderen van genezing aan lichamelijke zieken gedaan heeft en gezond maakte, die zich tot Hem liet brengen, door welke ziekte hij ook bevangen was? Jezus de Medicijnmeester, de zondaren zieken. En wat mag wel de arts enij wezen, waardoor Hij deze zieken gezond maakt, hen aan een gewisse dood ontrukkt, een nieuwe kracht en een nieuw leven in hun kwijnende leden uitstort? . . Is het niet die ontferming zelf waarmee Hij op hen neerziet? Is het niet de overtuiging die Zijn genade in hun harten schenkt, dat hun schuld vergeven is? Mens! uw zonden zijn u vergeven"; door dat woord uit te spreken genas Hij de zieke ziel van die zondaars, aan wiens machteloos lichaam Hij nieuwe krachten schonk door dat lichtere noch zwaardere: "Sta op en wandel!" En het "Volg Mij!" tot de tollenaar gesproken en door die tollenaar in zijn hele betekenis en kracht gevoeld en begrepen, was het nieuwe leven van zijn ziel. En wie zal zeggen hoe menig zieke, die de Medicijnmeester nodig had, in het huis van Levi en elders, de mogelijkheid van zijn herstelling heeft opgevat en de krachten tot herstelling in zich heeft voelen uitstorten op het zien van dat minzaam zich neerzetten van de Heilige in het midden van de tollenaars en zondaren, op het horen van dat voorkomend: "Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn; " op het vernemen van de troostvolle verklaring daarbij gevoegd: "Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaren tot bekering.

Tezamen eten is in het Oosten een teken van veel grotere vertrouwelijkheid dan bij ons. Omdat dus Jezus bij Levi en in zo'n gezelschap een gastvrij onthaal aannam, stapte Hij op een in het oog lopende manier over de Joodse regels van de welvoegelijkheid heen. Het woord van Zijn rechtvaardiging nu bevat een vermenging van ernst en ironie. Hij schijnt de Farizeeën toe te staan dat zij gezond zijn en daaruit trekt Hij het besluit, dat Hij, de Geneesheer, voor hen overbodig is; daarin ligt de ironie. Aan de andere kant is van het wettelijk standpunt onbetwistbaar, dat de Farizeeën de theocratische instellingen opvolgden en dat zij op hun standpunt gebruik konden maken van alle genademiddelen van het Oude Verbond, terwijl zij, die met de theocratische vormen hebben gebroken, daarvan beroofd zijn. Zo opgevat zijn de laatsten in een veel bedenkelijker toestand dan de Farizeeën en hebben veel dringender behoefte dat iemand zich om hun zaligheid bekommert. Deze is de ernstige kant van het antwoord. Het woord lijkt dus op een tweesnijdend zwaard. Voor alles dient het tot rechtvaardiging van Jezus van het standpunt van Zijn tegenstanders, maar ook is het geschikt om in hun harten ernstige twijfelingen op te wekken over de juistheid van dit standpunt en in hen een gedachte aan een ander op te wekken, volgens hetwelk het onderscheid tussen hen en de tollenaars, wanneer dat geheel uiterlijk blijft, niet de waarde heeft die zij er aan toeschrijven.

33. En zij grepen meteen de gelegenheid aan die zich door het dichtbij komen van enige discipelen van Johannes hen aanbod en zeiden tot Hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes vaak en doen zij gebeden, daartoe door hun Meester gedwongen (Hoofdstuk 11: 1) en zo ook de discipelen van de Farizeeën, zoals dan ook deze dag zo'n vastendag is, maar de Uwen eten en drinken de ene dag zo goed als de anderen, zoals Gij toch zo-even met hen van een gastmaal komt?

34. Maar Hij zei tot hen, Zich vooral tot de discipelen van Johannes wendend: a) Kunt u de bruiloftskinderen, terwijl de bruidegom bij hen is, doen vasten en weet u niet dat uw meester gesproken heeft van de Messias, die gekomen was (Joh. 3: 29).

a) Jes. 62: 5. 2 Kor. 11: 2.

35. Maar de dagen zullen komen wanneer de bruidegom van hen weggenomen zal zijn, dan zullen zij uit eigen beweging vasten in die dagen.

36. En Hij zei, Zich nu voornamelijk tot de Schriftgeleerden en Farizeeën richtend, tot hen een gelijkenis: Niemand zet een lap van een nieuw kleeid (bij Mattheus en Markus is alleen sprake van een lap, die van enig stuk laken is genomen, niet van een al gemaakt nieuw kleeid) op een oud kleeid; want anders, wanneer iemand zo dwaas wilde handelen, scheurt ook dat nieuwe het oude, men heeft beide kledingstukken bedorven; want het nieuwe is geschonden om het oude te lappen; en de lap van het nieuwe komt met het oude niet overeen, ook het oude kleeid is onbruikbaar door het stuk van het nieuwe kleeid, dat er niet op past.

37. En niemand doet nieuwe wijn in oude leersakken, anders zal de nieuwe wijn de leersakken doen barsten en de wijn zal uitgestort worden en de leersakken zullen bederven, zodat ook hier aan beide zijden schade wordt gedaan.

37. En niemand doet nieuwe wijn in oude leersakken, anders zal de nieuwe wijn de leersakken doen barsten en de wijn zal uitgestort worden en de leersakken zullen bederven, zodat ook hier aan beide zijden schade wordt gedaan.

39. En niemand die gewoonlijk oude wijn drinkt, wil meteen nieuwe, want hij zegt: De oude is beter.

Niet zelden heeft Jezus, als Hij een gedachte door een gelijkenis had voorgesteld en daarbij vond dat het beeld voor de hele voorstelling van de gedachte niet voldoende was, er dadelijk een tweede gelijkenis bijgevoegd, waarin een andere kant van de gedachte meer op de voorgrond treedt. Zo vormden zich de paren van gelijkenissen, die wij menigmaal in de Evangelien aantreffen: mosterdzaad en zuurdeeg, verborgen schat en parels, torenbouw en uittrekken ten strijde, zaaien en onkruid. Volgens deze methode voegt Jezus hier bij de gelijkenis van de lap die van de leersakken.

Beide gelijkenissen stellen het onverenigbare van het oude en het nieuwe voor, van het leven onder de wet met het leven onder de genade; met dit onderscheid dat in de eerste het nieuwe wordt gesteld als iets bijkomends, waarmee men het oude wil verbeteren, terwijl in de tweede het nieuwe meer hoofdzaak is en in zijn eigenaardige kracht en werking voorkomt. In de eerste ligt enigszins een rechtvaardiging van de Doper, dat hij zijn discipelen het strenge vasten en bidden niet had afgeraden. Had hij dit gedaan, terwijl hij overigens nog op het standpunt van de wet bleef staan, dan had hij op een oud kleeid een nieuwe lap gezet. Hij deed echter even zo goed alles bij het oude te laten, als Jezus kwalijk zou hebben gedaan wanneer Hij de vrije Geest van Zijn leer en Zijn discipelen in de nauwe vormen van het Judaïsme had

ingesloten. In het slotwoord is het dan ogenschijnlijk de bedoeling van de Heere om te kennen te geven dat de ergernis van de Farizeeën en van de discipelen van Johannes te begrijpen is, ja in een zeker opzicht te verontschuldigen. Aan hun begrippen als aan nieuwe wijn gewoon, kunnen zij zich evenmin meteen in Zijn grondstellingen vinden, als dat iemand die zijn oude wijn met smaak gedronken heeft, dadelijk naar nieuwe zou verlangen.

Alleen Lukas heeft dit woord van Christus er bijgevoegd. Hij had er bijzonder belang bij, omdat het het duidelijkst in de Christelijke gemeente te Jeruzalem bewaarheid werd en dit ten slotte na het vermoorden van hun bisschop Jakobus II haar in vele verzoeken bracht. Hij is het ook wel die aan deze gemeente de brief aan de Hebreeën heeft geschreven.

Nieuwe wijn moet in nieuwe leerzakken: 1) zo was het ten tijde van de Heere; 2) zo werd het weer ten tijde van de reformatie; 8) zo zal het ook in de toekomst plaats hebben (Ezechiël. 40-48).

Tot de vrijheid, waartoe de Heiland Zijn discipelen geroepen en waarop Hij ze recht gegeven heeft, heeft Hij ze ook de macht geschonken. Hun vrijheid bestaat niet slechts in een bevrijding van het juk van de verordeningen, maar de vrije, de onbelemmerde beweging van een nieuwe, van een gezonde geest van het inwendige leven. Wat is het Christendom? Het is de nieuwe wijn van het Evangelies, het is de zoete most van de genade en waarheid, die met Christus geworden zijn in een door Hem vernieuwde mensheid. Wie is een Christen, wie een waardig volgeling van de Heere, wie behoort tot de bruiloftskinderen, die niemand kan doen vasten zolang de Heere met hen is? De zondaar, die in het door zijn Heiland gezond gemaakte hart de adem, het nieuwe leven, dat van zijn Heiland uitgaat, ophaalt, die niet slechts nieuwe neigingen, maar ook nieuwe krachten in zich voelt, alles met andere ogen dan te voren ziet en ook hetzelfde anders en naar de kracht van een nieuw beginsel doet. Het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden. Zo'n Christen maakt niet de gemeente door haar verkondiging en instellingen, maar de Heere door Zijn Geest.

HOOFDSTUK 6

DE UITGEWREVEN AREN, DE VERDORDE HAND, DE ROEPING VAN DE APOSTELN EN CHRISTUS' VELDPREDIKING

I. Vs. 1-11. (zie ook). In de voorgaande tweede rij van verhalen (Hoofdstuk 5: 12-39) geeft de Evangelist het begin aan van de vijandige verhouding van de Schriftgeleerden en Farizeeën tegen Jezus weer, zowel om Zijn genadige neerbuiging tot boetvaardige en gelovige zondaars, alsook om de vrijheid van menselijke instellingen, die Hij Zijn discipelen veroorloofde. Nu volgt een derde reeks, waarvan dadelijk de eerste geschiedenis van de tweede eerste sabbat en de andere sabbat zo'n graad van vijandschap van de kant van de Schriftgeleerden en Farizeeën vertoont, dat men over Jezus' ondergang denkt. Hiertegenover is de Heere geheel in Zijn recht wanneer Hij in de keus van de twaalf apostelen de grond legt tot een nieuw Israël, dat in de plaats moet treden van het oude, het in goddeloosheid verharde. Hij spreekt dan ook in de daaraan zich aansluitende prediking op een plaats op het veld, die een voor het volk ingerichte herhaling van de bergrede is, in twee hoofdstellingen uit, welke geest Zijn gemeente moet bezielen, die tegenover het farizees ongelovige Jodendom staat: aan de een kant het verloochenen van alles wat op aarde is, om te beslister en onverdeelder te streven naar hetgeen boven is en aan de andere kant de onbeperkte liefde voor de naaste, ook voor de vijand, een Liefde die niet vloekt, maar zegent, niet neemt, maar geeft, niet anderen oordeelt, maar bovenal het eigen leven betert. Maar de Heere ziet, zoals Hij al aan het slot van Zijn rede te kennen geeft, het al vooruit, dat Hij in Israël weinigen zou vinden die Zijn rede zouden horen en doen, dat integendeel het nieuwe Israël hoofdzakelijk uit de heidenen zou worden verzameld, die Zijn woord zouden aannemen en zich gelovig aan Hem zouden overgeven. Dat bleek ook snel daarop in de geschiedenis van de hoofdman te Kapernaüm en terwijl Lukas met deze geschiedenis de rij sluit, keert hij aan het einde van de derde groep tot het begin van de tweede terug en verenigt beide tot een groot geheel, waarvan de hoofdgedachte die is, die aan het slot van de opmerkingen bij MATTHEUS. 8: 7 is uitgesproken. Wat nu de eerste geschiedenis van de drie die deze groep uitmaken betreft, bestaat die uit de beide voorvallen op twee op elkaar volgende sabbatdagen, het aren plukken van de discipelen aan de ene kant en de genezing van de man met de verdorde hand aan de andere kant, die in de paasweek van het jaar 29 na Christus vallen. De Evangelist gaat daarmee eigenlijk verder dan die periode van Christus' werkzaamheid in Galilea, waarbinnen hij Zich in de tweede en derde groep houdt; maar omdat Hij in de voorgaande geschiedenis Jezus al op Zijn geweldige dood heeft laten wijzen (Hoofdstuk 5: 34 vv.), moet hij de lezer ook nu met de voorbereiding van die verwezenlijking bekend maken en zonder bedenking kan hij zo ver gaan, omdat voor zijn gezichtskring de hele omvang van de gebeurtenissen van Luc. 4: 14-6: 11 een nauw bij elkaar behorende periode vormt.

1. En a)het gebeurde op de tweede eerste sabbat, d. i. op de eersten van de zeven sabbatten 12: 1"), die volgens Lev. 23: 15 van de tweede dag van het paasfeest geteld moeten worden, dat Hij te Chorazin, waar Hij Zich toen ophield, aan het einde van de godsdienst in de daar aanwezige synagoge een wandeling met de discipelen maakte en door het gezaaide op een weg, die door de akkers leidde, ging. En Zijn discipelen, die hongerig waren, plukten aren, zoals de Mozaische wet dat toeliet, wreven ze met de handen om er de zaadkorrels uit te

krijgen en aten ze. Dit was echter een werk dat volgens de farizeese grondstellingen verboden was.

a)Deut. 23: 25.

2. En sommigen van de Farizeeën zeiden tot Hem: Waarom doet gij, omdat u door het wrijven van de aren en het eten van de korrels enigermate dorst en maalt a), wat niet geoorloofd is te doen op de sabbatten?

a)Efod. 20: 10.

3. En Jezus antwoordde: Hebt u ook niet gelezen wat David deed toen hij honger had en degenen die met hem waren (1 Sam. 21: 1 vv.).

4. Hoe hij ingegaan is in het huis van God en de toonbroden genomen en gegeten heeft en ook gegeven heeft aan degenen die met hem waren, terwijl de toonbroden volgens Lev. 24: 9 alleen door de priesters gegeten mogen worden?

5. En Hij zei tot hen, om bij Zijn verdediging nog een belangrijke aanmerking te voegen: De Zoon des mensen is ook een Heere van de sabbat.

Men heeft geen recht om wegens het door Lukas in Hoofdstuk . 1: 3 beloofde orde) te verwachten, dat hij nu ook nauwkeurig de geschiedkundige volgorde bij zijn verhalen zal vasthouden. Hij was geen onmiddellijk oog- en oorgetuige van Jezus' daden en woorden, ten minste in deze eerste tijd. De Evangelische traditie hield zich niet zo streng aan de opvolging van tijd. Zo had hij dan of bijzondere chronologische studie moeten maken, of in het bijzonder, wat de chronologie betreft, door de Heilige Geest moeten worden verlicht en geleid, terwijl geen van beide behoorde tot zijn ambt of in de bedoeling van zijn evangelie lag. Belangrijker is het in Hoofdstuk 1: 4 genoemde doel: "Opdat u mag kennen de zekerheid van de dingen, waarover u onderwezen bent. " Daarmee is duidelijk het Paulinische Evangelie, of het Evangelie van Paulus (Rom. 16: 25) bedoeld, dat door de Judaïstisch gezinden niet volgens zijn geschiedkundige inhoud, maar wel naar zijn dogmatische opvatting zo veelvuldig is aangevallen en in zijn echtheid bestreden en dat nu aan Theophilus in zijn onomstotelijke juistheid uit Christus' eigen woorden en werken zou worden aangewezen. Het was te doen om een geschiedkundige weerlegging van de bewering dat het evangelie van Paulus zowel de feiten van Jezus leven als Zijn leer tegensprak; nu sluit Lukas zich in hoofdzaak geheel aan de volgorde van de gebeurtenissen aan, zoals die gebruikelijk was geworden door de prediking van de door Judaïstisch gezinden zo hoog gestelde Petrus en die ook in het Evangelie van Markus in het oog gehouden is. Hij schrijft dus inderdaad "in orde", maar laat nu ook in het oog springen hoe van het begin af het farizeese Judaïsme zich tegen Christus aankantte, Hem lasterde en vervolgde, omdat Zijn leer en Zijn werk vrijheid zocht van het juk van uitwendige instellingen, zodat integendeel het Christendom, dat door de Judaïstisch gezinden tegenover het Paulinische was gesteld, het door de Heere bestredene en verworpene was. In de geschiedenis die voor ons ligt bepaalt hij zich bij die woorden van Christus, die het Christelijke van uitspraken van Paulus, als: Gal. 4: 3 en 9 bevestigt en wat de

Zondag (Hand. 19: 7. 1 Kor. 16: 2) die al veel in ere was bij de Paulinische gemeenten, als de nieuwe Sabbatdag 12: 8), door Jezus al vroeg bedoeld, deed kennen.

6. En het gebeurde ook op een andere sabbat, die de volgende dag inviel (MATTHEUS. 12: 9), dat Hij in de synagoge ging en leerde. En daar was een mens met een dorre rechterhand.

7. En de Schriftgeleerden en de Farizeeën, nog verstoord over het gesprokene van de vorige dag, letten op of Hij op de sabbat genezen zou, zodat zij enige beschuldiging tegen Hem zouden vinden, een gelegenheid waarbij zij met beter gevolg dan bij het aren plukken Zijn discipelen op de vorige dag Hem van sabbatsschennis zouden kunnen beschuldigen.

8. Maar Hij kende hun gedachten en zei - met opzet duidelijk voorstellend wat Hij bedoelde - tot de mens die de dorre hand had: Sta op en ga in het midden staan. En hij stond op.

9. Zo zei dan Jezus tot hen, die op Hem loerden (vs. 7): Ik zal u vragen: Wat is geoorloofd op de sabbatten: goed te doen of kwaad te doen? Een mens te behouden of te verdueren?

11. En zij werden vervuld met uitzinnigheid en spraken samen buiten voor de synagoge, waar zij ook dienaren van Herodes ontmoetten 12: 14") met elkaar, om te overleggen wat zij met Jezus zouden doen om Hem om te brengen.

Voor de zieke mens was beide, de boosheid van de Farizeeën en de liefde van Jezus tot een zegen. Wees getroost liefhebbend hart: Zijn werk kan niemand verhinderen, Zijn arbeid kan niet ophouden, wanneer Hij wil doen wat voor Zijn kinderen nuttig is. De Farizeeën werd de liefde van Jezus, die zij in hun verstoktheid van zich stootten, tot een vloek; hoe meer Hij beminde, des te meer haatten zij.

De ontmaskering van de zonde wekt of boete, of als de mens die weg niet inslaat, verbittering. De partij die in haar meest geheime zonde was aangevallen, sloten zich nu aaneen om voor haar rijk te strijden en nu was er voortaan niet meer alleen een aanval van enkelen, maar een aaneengesloten lichaam van tegenstanders.

II. Vs. 12-49. Ook bij Markus wordt met de beide geschiedenissen op de eerste tweede sabbat en de daaropvolgenden dag de afzondering van de twaalf verbonden. Terwijl echter de tweede Evangelist van de bergrede, die zich daaraan aansluit, niets heeft, zoals hij in het algemeen van langere redenen van Jezus niets heeft, volgt Lukas bij de verderen voortgang van zijn voorstelling de traditie die door de eerste Evangelist was voorgesteld. Hij gaat van de apostelkeuze over, wel niet tot de bergrede zelf, zoals zij voor de twaalf is gehouden, maar tot de herhaling van de prediking op het vlakke veld beneden de berg, zoals zij was ingericht voor de daar vergaderde menigte. Van de onmiddellijke aanleiding tot de scheiding, die de Heere tegenover het farizees-ongelovige Jodendom door de grondlegging van een nieuwe bijzondere gemeente maakte, hebben de tweede en derde Evangelist niets gemeld, omdat zij de geschiedenis van de genezing van de twee blinden, van de stomme bezetene en van de eerste beschuldiging van de Heere door de Farizeeën, als was Hij met de duivel in gemeenschap, niets vermelden. Zij hebben echter dezelfde geschiedenissen van de beide op

elkaar volgende aanvallen op Jezus wegens vermeende sabbatsschennis, die met de eerste gedachten van de vijanden, om Jezus te doden, eindigden, ten grondslag voor de keuze van het apostel-college en de oprichting van een nieuwe theocratie gemaakt. Dit onderscheid hangt daarmee samen, dat Markus en Lukas, toen zij hun evangeliën schreven, een nog meer beslist doorgezette afscheiding van de Christelijke kerk van de Joodse synagoge voor zich hadden en daarom ook een nog verder gaande vijandschap van de Joodse overheden tegen de Stichter van het Nieuwe Verbond moesten melden. Mattheüs daarentegen, die voor Joden schrijft, houdt nog de samenhang met het oude verbondsvolk vast en kon tevreden zijn met de aanleiding, door de geschiedenis gegeven, omdat hij eerst nog slechts de scheiding binnen Israël zelf voor ogen had, die tussen farizees-ongelovigen en Christelijk-gelovige Israëlieten.

12. En het gebeurde in die dagen, toen Jezus duidelijk zag dat Hij Zichzelf en Zijn rijk van de oversten van de Joden en van de menigte, die door hen geleid werd, scherp moest afscheiden en een bijzondere, geheel nieuwe gemeente moest stichten, dat Hij bij gelegenheid van een reis, die Hij door het omliggende land, door veel volk vergezeld, had ondernomen, ging naar de berg (zie bij MATTHEUS. 5: 1) om te bidden (5: 16"). En Hij bleef de nacht over in het gebed tot God, omdat hetgeen Hij Zich had voorgenomen de volgende dag te doen van zo ernstige en grote betekenis was (3: 15").

Als er ooit iemand, uit vrouwen geboren, zonder gebed geleefd kon hebben, dan was het onze vlekkeloze, volmaakte Heer en toch bad niemand zoals Hij. Zo groot was Zijn liefde tot Zijn Vader, dat Hij blijvend met Hem in gemeenschap was; zo groot was Zijn liefde voor Zijn volk, dat Hij steeds hun voorspraak wilde zijn. Dit verheven bidden van Jezus is een les voor ons; Hij heeft ons een voorbeeld nagelaten, zodat wij Zijn voetstappen zouden navolgen. De tijd die Hij daartoe koos was eigenaardig geschikt: het was in het stille uur, als de menigte Hem niet kon storen, de tijd van de werkeloosheid, als allen, behalve Hij, de arbeid geëindigd hadden, de tijd wanneer de sluimering de mensen hun smarten deed vergeten en hun smeekgebed om uitkomst tot Hem deed ophouden. Terwijl anderen rust vonden in de slaap verkwikte Hij Zich met het gebed. De plaats was ook juist gekozen; Hij was alleen, waar niemand Hem kon storen, niemand Hem kon bespieden. Zo was Hij bevrijd van Farizeese bespieding en van verhindering van het volk. De duistere en zwijgende heuvelen waren een geschikt bedehuis voor de Zoon van God. Hemel en aarde hoorden in middernachtelijk zwijgen de smekingen en zuchten van het geheimzinnig Wezen, waarin beide werelden verenigd waren. Het aanhouden van Zijn smekingen is opmerkelijk; de lange nachten waren niet te lang, de koude wind stremde Zijn godsdiensttoefeningen niet, de akelige donkerheid verduisterde Zijn geloof niet, de eenzaamheid stuitte Zijn aandrang niet. Wij kunnen niet één uur met Hem waken, maar Hij waakt voor ons hele nachten. De gelegenheid waarbij dit gebed plaats had is merkwaardig; het gebeurde nadat Zijn vijanden in woede ontstoken waren geweest; het gebed was Zijn toevlucht en vertroosting: het gebeurde nadat Hij Zijn twaalf apostelen uitgezonden had; het gebed was de aanvang van Zijn onderneming, de heraut van Zijn nieuwe arbeid. Zouden wij niet van Jezus leren hoofdzakelijk tot het gebed de toevlucht te nemen als wij een bijzondere beproeving hebben of nieuwe pogingen tot eer van de Meester in het werk gaan stellen? Heere Jezus, leer ons bidden!

13. En toen het dag was geworden riep Hij Zijn discipelen tot Zich op de hoogte van de berg, omdat deze met het volk beneden op het vlakke veld hadden overnacht en koos er twaalf uit hen, die Hij ook apostelen noemde.

14. Namelijk Simon, die Hij ook Petrus noemde en Andreas, zijn broer, Jakobus en Johannes, Filippus en Bartholomeüs.

15. Mattheus en Thomas, Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Simon, genaamd Zelotes.

16. Judas, de broeder van Jakobus (Hand. 1: 13) en Judas Iskariot, die ook de verrader geworden is "Uit (5: 1" en "Uit 10: 4").

Het is heel belangrijk dat aan de apostelkeuze een nacht van gebed voorafgaat en deze dus een vrucht van de meest onmiddellijke omgang van de Zoon met de Vader genoemd kan worden. Wij horen een echo van dit gebed in de innige voorbede van de Heere (Joh. 17: 6-9) voor allen die Hem door de Vader zijn gegeven.

De meeste discipelen brachten zeker de nacht door niet ver van Hem in de nabijheid van de bergtop waarop Hij Zich had teruggetrokken. Gedurende Zijn afzondering liet Hij ze allen voor het aangezicht van Zijn Vader voorbijgaan en zag in zekeren zin de vinger van God Hem de twaalf mannen aanwijzen, die Hij roepen moest om de schat te dragen die Hij de wereld had te brengen. Toen Hij eindelijk over hetgeen Hij te doen had volledige duidelijkheid had verkregen, riep Hij ze tegen de morgen tot Zich en volbracht de zo voorbereide keuze. Tot hiertoe was het de Heere genoeg geweest gelovigen rondom Zich te vergaderen, omdat Hij enigen onder hen riep om Hem op de duur als leerlingen te vergezellen. Nu had Hij erkend dat het ogenblik daar was om Zijn werk een vastere vorm te geven, Zijn aanhangers te organiseren. Het vijandelijke leger maakt zich tot de aanval gereed, daarom is het tijd het Zijne samen te trekken, daarom begint Hij zo te zeggen met de vorming van Zijn kader. Met de keuze van de twaalf verbindt Hij ook de titel van hun ambt, omdat Hij hen apostelen noemt; daarmee geeft Hij te kennen dat hun werk niet beperkt is om eenvoudig getuigen te zijn van Zijn leven en hoorders van Zijn woord en daaromtrent aan de wereld bericht te geven, maar de titel "apostelen" drukt uit wat in 2 Kor. 5: 20 wordt gezegd: "Wij zijn gezanten vanwege Christus, alsof God door ons bad: "Wij bidden vanwege Christus, laat u met God verzoenen. "

Eerst worden zij discipelen, vervolgens apostelen; zij worden niet dadelijk uitgezonden om te prediken en niet dadelijk in de hele wereld. Christus is geen dweper geweest die Zijn apostelen zonder onderricht, als het ware met ongewassen handen tot het predikambt zou hebben geroepen. Lange tijd heeft Hij ze met grote vlijt onderwezen en zorgvuldig voor hun toekomstige roeping opgeleid en toch moest aan de apostelen een bijzonder wonder van de Heilige Geest plaats hebben! Hoe veel te meer zal het ons betamen ons daaraan te houden, dat de dienaren van het woord met aanhoudende vlijt en heilige leergierigheid ernstig studeren en bekwaam worden om te leren.

Er zijn onder de twaalf van wie generlei uitnemendheid, van wie geen enkele daad, geen enkel woord tot onze kennis gekomen is, wier namen wij zelfs vaak moeite hebben ons te herinneren. Toch zijn ook deze apostelen van de Heere en die een Woord Gods aan ons hebben. Zij prediken u, door hun stilzwijgen, dat er uitnemendheden zijn, verborgen voor de mensen, voor het oog van de Heere openbaar; dat ook in stille, geen het minst opzienbarende gemoederen, die door geen bijzondere genadegave uitmunten, de gave van de genade zo groot kan zijn, dat zij, ook zij, voor de Heere tot de grootste dingen kunnen worden geroepen en tot de gewichtigste in staat zijn. Zij prediken ons dat de gemeente van de Heere, waarvan de apostelkring de aanvang en het toonbeeld is, niet zijn kan zonder hen. Zeker de kring der apostelen is slechts door de rijke verscheidenheid, die in haar is opgenomen, volledig en door die verscheidenheid te meer één. Wat een schoon schouwspel is, onder het stilzwijgend bestuur van de Heere, ieder van deze mannen door zijn natuurlijke aanleg en karakter, naar de plaats en de taak te zien gedwongen waarop hij staan moet en die door niemand anders dan door hem kan worden vervuld. Een Petrus niet op de hoogste, maar op de voorste plaats, als aller voorman, aller mond op die eerste pinksterdag; een Jakobus aan het hoofd van de eerste gemeente van zijn volk te Jeruzalem; een Johannes als verzet in de hemel om voor ons het Evangelie te schrijven van het vleesgeworden Woord. Hoe liefelijk is het zich een Thomas naast Filippus voor te stellen en een Petrus en Johannes tezamen te zien wandelen, werken en lijden. Zij behoeven elkaar, zij eren elkaar, zij vullen elkaar aan. Zij hebben elk een deel van die volheid en volkomenheid, die in de enige Heer en Meester is. En dat zelfde schouwspel is naar de wijze wil van de Heere ook in Zijn gemeente te aanschouwen. In haar is plaats en niet alleen plaats, maar behoefte voor allerlei karakters, allerlei gemoeds- en geestesrichtingen. Wat de gemeente wezen moet kan zij slechts door de rijke verscheidenheid, die zij in zich vereent, kweekt en bewaart. Dit behoort tot de voorwaarden van haar inwendige ontwikkeling; wasdom en bloei tot de voorwaarden van haar uitbreiding. Het uitwendige van de apostelkring moet in de zo veel wijdere kring van de gemeente aanwezig zijn, zal zij door haar woord de hele wereld aan de voeten van de Heiland brengen en in Hem doen geloven. Maar al het menselijke moet daartoe door het Goddelijke doordrongen, gelouterd en geheilgd wezen. Dit werd het meer en meer bij de apostelen door de werking van de hand en Geest van de Heere, totdat zij bij de volle uitstorting van de Geest op schitterende wijze de wijsheid van de Heere rechtvaardigen die hen tot Zijn apostelen had gekozen. Zo wordt het meer en meer bij die gemeente, die door Zijn Woord in Hem gelooft en die geroepen is bij verscheidenheid van gaven, van werkingen en van bedieningen de eenheid van de Geest te bewaren en steeds duidelijker te verkondigen de deugden van Hem, die haar overgebracht heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht.

17. En Hij ging, nadat Hij voor hen de rede in MATTHEUS. 5: 3-7: 29 zittend gehouden had, naar beneden en stond op een vlakke plaats, aan de hellingen van de berg. En met Hem waren de menigte van zijn discipelen of blijvende volgelingen, waaruit Hij later zeventig koos (Hoofdstuk 10: 1 vv.) en een grote menigte van geheel Judea en Jeruzalem en van de zeekant van Tyrus en Sidon.

17. En Hij ging, nadat Hij voor hen de rede in MATTHEUS. 5: 3-7: 29 zittend gehouden had, naar beneden en stond op een vlakke plaats, aan de hellingen van de berg. En met Hem waren de menigte van zijn discipelen of blijvende volgelingen, waaruit Hij later zeventig koos

(Hoofdstuk 10: 1 vv.) en een grote menigte van geheel Judea en Jeruzalem en van de zeekant van Tyrus en Sidon.

18. Die gekomen waren om Hem te horen en om van hun ziekten genezen te worden en die door onreine geesten gekweld waren; en zij werden allen genezen.

19. En de hele menigte probeerde Hem aan te raken; want er ging kracht van Hem uit en Hij genas ze allen door deze van Hem uitgaande kracht (Hoofdstuk . 4: 40. MATTHEUS. 4: 23-25).

Wij moeten ons dus de Heere denken als omgeven door een drievoudigen kring van hoorders: de eerste wordt genoemd in het "met hen" en bevat de zo-even genoemde twaalf in zich; de tweede wordt beschreven als "de schare van Zijn discipelen" en deze laatste weer zijn ingesloten door "een grote menigte", die zelfs gedeeltelijk van de andere kant van de grenzen was gekomen. Evenals aan de apostelkeuze stil gebed voorafging, zo gaan aan de nu volgende prediking onmiddellijk wonderwerken vooraf, hier in de volste zin de verhevenste symbolen van het rijk der hemelen, waarvan Hij de grondwetten meteen aan de wereld openbaar zal maken. De macht van de daad moet de macht van het woord ondersteunen: zo wordt het geloof van de zo-even verkorenen versterkt en het volk bereid om te horen

Eerst bewees Jezus door Zijn daden de Heiland van het volk te zijn; maar voor wie Hij in de ware zin van het woord een Heiland zou zijn, leerde Hij ze in de rede, die Hij nu begon; want deze rede handelt over de gezindheid die nodig is om deel te hebben aan het Koninkrijk der hemelen, over de gerechtigheid die de Heere wil zien bij diegenen die in Hem hun Heiland zullen hebben.

Augustinus heeft al een dubbele voordracht van deze rede aangenomen, een meer uitvoerige, die Christus op de top van de berg voor de apostelen heeft gehouden, degene die Mattheüs meedeelt, en een kortere, die in de vlakte voor het volk werd gehouden.

Wij zien hoe Christus in de eenzaamheid van de berg Zijn vertrouwden inwijdt in de leer van Zijn rijk en vervolgens bij Zijn terugkeren onder het volk ook aan deze diezelfde leer in haar grondtrekken voordraagt, maar in een vorm die begrijpelijk was voor het volk.

21. a)Zalig bent u die nu honger heeft; want u zult verzadigd worden. b)Zalig bent u die nu weent, want u zult lachen.

a)Jes. 65: 13. b) Jes. 61: 3; 66: 10.

22. a)Zalig bent u wanneer de mensen u haten, wanneer zij u afscheiden van hun gemeenschap (Jes. 66: 5), u smaden en uw naam als kwaad verwerpen, als een die men niet in de mond durft nemen, omwille van de Zoon des mensen, wiens naam zelfs voor hen is als een samenvatting van alle slechtheid en wiens persoon zij als een uitvaagsel van de mensheid beschouwen (Jak. 2. 5-7).

a) 1 Petr. 2: 19; 3: 14; 4: 14.

23. Verblijdt u in die dag dat u dit overkomt en wees vrolijk, want daardoor is u een geluk overkomen. Zie, uw loon is groot in de hemel. U bent afgezonderd van de menigte die aan het verderf is overgegeven (Jes. 65: 12) en die uitwerping zal u niet schaden, al wordt die ook voltooid door een overleveren ten dode (Hoofdstuk . 11: 36-38); want hun vaders deden hetzelfde met de profeten.

a) Hand. 5: 41; 7: 51.

24. a) Maar wee u, rijken! Want u heeft uw troost al, zodat, wat u in plaats van het koninkrijk der hemelen tot uw deel hebt gekozen, van u zal worden weggenomen nadat het u slechts een korte tijd is gelaten (Hoofdstuk 6: 1 vv.).

a) Amos. 6: 1, 8.

25. a) Wee u die verzadigd bent! Want u zult hongeren; b) wee u, die nu lacht! Want u zult treuren en wenen (Jak. 4: 9. Openbaring . 6: 15 vv.).

a) Jes. 65: 13. b) Jak. 5: 1

26. Wee u, woordvoerders van dit geheel overspelige geslacht (MATTHEUS. 12: 39. 16: 4), wanneer al de mensen goed van u spreken, terwijl men de belijders van de Mensenzoon haat en belastert (vs. 22)! Want hun vaders, de vaders van degenen die u de ware leidlieden noemen, deden hetzelfde met de valse profeten (Jer. 5: 31; 14: 13 vv. ; 27: 9 v. ; 28: 1 vv. Ezechiël. 13: 4 vv.).

Dit begin doet het al duidelijk uitkomen dat wij hier een andere rede voor ons hebben dan bij Mattheus: het getal van de zaligsprekingen is niet hetzelfde als daar, ook luidt de vorm van de zinnen anders; bovendien volgt dadelijk een tegenstelling tegenover de zaligsprekingen in parallele aankondigingen van wee, die zeker zakelijk ook in MATTHEUS. 23: 13 vv. gevonden worden in de schildering van de farizeese gerechtigheid en haar gevolgen; de vorm is echter hier toch een geheel andere.

Om deze rede als het ware te zien ontstaan kan men een vergelijking maken. Stellen wij ons de woordvoerder van een grote sociale revolutie in onze dagen voor: op een bepaald uur verschijnt hij, omgeven door zijn meest geachte aanhangers op de openbare plaats; de menigte vergadert zich, hij maakt zijn doel bekend. In de eerste plaats noemt hij de klasse van mensen, waartoe hij zich in het bijzonder wendt: armen, arbeiders, lijdende, ongelukkige bevolking en schildert voor hun ogen de verwachtingen van de nieuwe tijd, die begint. Vervolgens verkondigt hij het nieuwe beginsel, dat in de mensheid het heersende moet worden: "Weg met de voorrang van den ene mens boven de anderen! Gerechtigheid, algemene liefde!" Ten slotte komt de plechtige bevestiging van de verkondigde wet, de straf van de overtreders en de beloning van de getrouwe aanhangers. Dit is de karikatuur (MATTHEUS. 7: 15 vv; 24: 11 v.); merken wij nauwkeurig op de trekken, dan baat het ons

om het ware beeld duidelijk te maken. Wat bevat inderdaad deze prediking? Drie hoofdpunten:

1) aanwijzing van diegenen waartoe Jezus Zich hoofdzakelijk wendt, om het nieuwe volk te vormen vs. 20-26 vgl. MATTHEUS. 5: 1-12) 2); aankondiging van de grondwet van de nieuwe gemeenschap (vs. 27-45 vgl. MATTHEUS. 5: 13, 7: 12); 3); aankondiging van het oordeel dat de leden van het nieuwe volk van God hebben te wachten (vs. 46-49 MATTHEUS. 7: 13-27). De rede is tot de volksmenigte gericht, in wiens midden de nieuwe orde moet worden ingevoerd en verwezenlijkt, maar ziet natuurlijk ook op hen waardoor de nieuwe vorm van zaken zal worden bewerkt.

Met deze eerste afdeling, de oproeping, moet de gelijkkluidende plaats Jak. 5: 1-11 worden vergeleken; die begint echter met het "wee" en gaat met het "zalig" voort. Nu zijn, zoals wij later zullen zien, de brieven van Jakobus en het evangelie van Lukas bijna op dezelfde tijd geschreven, het eerste te Jeruzalem, het andere te Rome; het was de tijd toen in het heilige land de afzondering van de Christelijke gemeente van het oude Joodse volk, dat haar haatte, belasterde en vervolgde, volbracht werd en de vervulling kwam van de profetie in Jes. 66: 4 vv. , waarop in vs. 22 zo uitdrukkelijk wordt gedoeld.

Als de uitleggers deze bijzondere, geschiedkundige kleur van de rede van Lukas niet zo miskenden als in de regel geschiedt, zouden zij die ook niet voor een uittreksel uit die bij Mattheüs houden, welke laatste een veel uitgestrektere gezichtskring heeft, tot buiten het gebied van het Joodse land in de hele wereld ziet en verder gaat dan de dichtstbijzijnde toekomst van het rijk van God tot aan het einde der tijden. Lukas verplaatst zich daarentegen hier al op dat standpunt, waarop hij later aan de Hebreëen de bekende brief heeft geschreven en deze over hun uitsluiting van de Joodse godsdienst en van de Israëlitische gemeente, ook over de andere moeilijkheden, die zij van haar broeders naar het vlees te lijden hadden, onderricht, vertroost en vermaant. Niet de armen in letterlijke zin prijst de Heere zalig, alleen omdat zij arm zijn; niet de hongerigen en wenenden, als verdienden zij door hun honger en hun tranen het rijk van God, verzadiging en liefelijke vreugde; maar het laatste woord: "omwille van de Zoons des mensen" bewijst dat Hij diegenen zalig prijst die Hem aanhangen; maar die dat deden, waren toen arm, hongerig, wenend en werden het steeds meer door de vijandschap van de wereld.

Wie de zaligheid en de goederen wil hebben, waarvan Christus hier spreekt, die moet het hart verheffen boven alle zintuigen en het verstand en niet oordelen van zichzelf naardat hij voelt, maar besluiten: ben ik arm dan ben ik niet arm - arm ben ik uiterlijk naar het vlees, maar voor God in het geloof ben ik rijk. Wanneer hij zich dus treurig, bedroefd en bekommerd voelt, moet hij ook daarnaar niet oordelen, noch zeggen dat hij een ongelukkig mens is, maar het anders beschouwen en zeggen: ik voel wel treurigheid, smart en harteleed, evenwel ben ik zalig, vrolijk en getroost op grond van Gods Woord. Zo is het ook in de wereld het tegenovergestelde, dat degene die rijk en zalig genoemd worden het niet zijn; want Christus roept wee over hen en noemt het ongelukkig, hoewel het schijnt, dat het hen zeer goed gaat. Daarom moesten zij ook hun gedachten verheffen boven rijkdommen en goede dagen, die zij genieten en zeggen: "Ik ben wel rijk en leef in enkel vreugde, maar wee mij wanneer ik niet iets anders heb! Want er moet zeker enkel ellende, jammer en harteleed onder verborgen zijn,

die over mij zullen komen voordat ik het denk of ondervind. Zo komt door al deze stukken dat alles een ander aanzien heeft voor de wereld, dan het volgens deze woorden heeft.

Alle mensen, die volgens de gewone spreekwijze "ongelukkigen" heten begroet Jezus met het predikaat: "zalig. " Wat nu in het bijzonder de vierde zaligspreking betreft, dan is deze tot aanzijn geroepen door het optreden van hevige vijandschap die de Heere zelf moest ondervinden; zo'n optreden heeft de evangelist in de vorige afdeling ons uitdrukkelijk voor ogen gesteld. Hij ziet die tegenstanders die het zwaard van de vervolging tegen Hem gewet hebben (vs. 11), in de geest, het zijn de rijken en machtigen te Jeruzalem, wier afgezanten Hem in Galilea omringen (vgl MATTHEUS. 9: 27). Misschien ziet Hij op dat ogenblik enige van hun spionnen in de uiterste rijen van de vergadering; natuurlijk spreekt Hij dat "wee" niet uit over de rijken als zodanig, zo min als Hij de armen als zodanig zalig spreekt. Hij neemt het feit zoals het zich aan Hem op het tegenwoordige ogenblik voordoet. De verwoesting van Jeruzalem heeft dat door Jezus zo plechtig uitgesproken "wee" letterlijk vervuld.

27. Maar Ik zeg aan u die dit hoort en Mijn ware discipelen wilt zijn: a) Heb uw vijanden lief; doe goed aan degenen die u haten.

a) Ex. 23: 4. Spr. 5: 21. 1 Kor. 4: 12.

28. Zegen degenen die u vervloeken en a) bid voor degenen die u geweld aandoen, want het kwaad, dat u door hen lijdt, zal volgens vs. 24-26 ook zwaar door God worden gewroken; zie daarom toe hoe u de wraak afwendt door het winnen van de tegenstanders (Rom. 12: 20 v.) in plaats van die op te wekken (Jak. 5: 9. 1 Petr. 2: 21 vv. ; 3: 9).

a) Luk. 23: 34. Hand. 7: 60.

In vs. 20-26 was de aanspraak verdeeld onder de toehoorders, naar hun gemoedsstemming over Christus en Zijn rijk; in vs. 27 wendt zij zich bepaald en duidelijk tot dat gedeelte dat lust heeft in de waarheid. "Die het hoort" is niet slechts zoveel als: u "die nu Mijn toehoorders bent", maar het woord heeft dezelfde nadruk als in de bekende eis: "Die oren heeft om te horen, die hore. " Dit horen, dat de toegenegenheid tot aanneming van het gehoorde in zich sluit, veronderstelt de Heere bij diegenen die Hij aanspreekt, maar de tegenstelling, die in het "Maar Ik zeg u" tot het voorgaande, het vaak herhaalde "wee" ligt, drukt uit dat de daarin aangekondigde vergelding niet de zaak is van hen die toehoren.

Nadat de Heere Zijn aanhangers heeft verklaard, wat zij van hun tegenstanders te wachten hadden, verklaart Hij hen nu hoe zij dat van hun kant moeten beantwoorden, de leer van de liefde tot vijanden wordt daar meegedeeld in een vorm van vier leden, die zich naar alle zijden heen uitstrekt.

29. a) Biedt degenen die u op de wang slaat ook de andere en verhinder degene die uw mantel afneemt niet om ook de rok te nemen.

a) 1 Kor. 6: 7.

30. a)Maar geef een ieder, hetzij vriend of vijand, wat deze van u wil en eist niet meer van degene die het uwe neemt.

a)Deut. 15: 7.

31. En over het algemeen geldt de regel: zoals uw wilt dat de mensen met u zullen doen, doe hetzelfde met hen (MATTHEUS. 7: 12).

Wanneer iemand u en het uwe aantast, wat welt dan in uw harten op? Zie, als de wraakzucht zich daarin verheft, dan wil de Heere door de woorden: "Die u op de rechterwang slaat, biedt ook de andere, en degene die u de mantel afneemt, verhinder ook de rok niet te nemen" uw hand en uw tong binden en zegt tot u: "Wilt u niet liever onrecht lijden dan onrecht doen?" Wanneer u liefde hebt, dan zou u vanwege het medelijden met uw broeder, die tegen u zondigt, het lijden vergeten dat hij u geeft! Dit is het geheim van de liefde tot vijanden: de ziel van mijn vijand moet voor mij belangrijker zijn dan mijn aangezicht, mijn rok en mijn geld, mijn hand moet geen tijd hebben om zich tegen hem op te heffen, omdat zij in voorbede voor hem gevouwen is; mijn tong moet geen tijd hebben om hem te schelden, omdat zij bidt dat God hem van zijn zonde mag verlossen; en wanneer hij mij intussen op de andere wang slaat en mij de rok ontnemt (hij zal het echter zeldzaam wagen), dan is niets zoeter dan lijden. Zo moet het hart van een Christen gezond zijn jegens zijn vijanden. Bent u echt verlost van alle wraakzucht en zondigen toorn, dan zal de liefde u ook in ieder bijzonder geval leren, of de welgevallige liefdedienst voor God is de kwaaddoener te bestraffen, de belediger te weerstaan, de bidder de bede te ontzeggen.

De eerste twee aanwijzingen, hoe men in liefde moet verdragen, leerde Hij al in de bergprediking (MATTHEUS. 5: 39-42) kennen; de derde: "van degene, die u het uwe neemt, eist niet weer" wil een christelijke verjaringswet opstellen, dat aan de oneindige twist, die uit legitimistische reclamaties, tegen verouderd en oud onrecht en politieke, hiërarchische en civiele omstandigheden aan de dag treedt, een einde moet maken. Hierop volgt de instelling van de hoge voorschriften met de regel vs. 33 : "Zoals u wilt, dat de mensen tegen zullen doen, doet hetzelfde tegen hen", want wanneer de mens zichzelf bewust wordt, zo moet hij in zich bevinden dat hij eigenlijk van zijn evenmens steeds die hoge bewijzen van christelijke liefde verwacht, maar ze niet van anderen moet verlangen, maar ze zelf moet bewijzen en zichzelf daarvoor een kind van Gods Geest moet betonen.

32. En vraag niet of anderen zich aan die regel jegens u houden. Als u alleen liefhebt die u liefhebben, wat voor dank heeft u dan? Zou u daardoor iets hebben gedaan, dat loon van God had verdiend? Immers nee, want ook de zondaars, naar wier gedrag u toch nooit het uw mag regelen, hebben degenen lief die hen liefhebben.

33. En als u alleen goed doet aan degenen waarvan u mag hopen dat zij ook u weer goed zullen doen, wat voor dank heeft u dan? Want ook de zondaars doen hetzelfde.

34. a) En als u alleen iets leent aan degenen waarvan u hoopt het terug te ontvangen, wat voor dank heeft u dan? Want ook de zondaars lenen de zondaren, zodat zij eveneens weer mogen ontvangen.

a)Deut. 15: 8.

35. In tegenstelling tot dezen, die slechts met zelfzuchtige berekening een weldaad bewijzen, moet u een heel ander voorbeeld voor uw wandel kennen. Doe niet als die zondaars, maar heb uw vijanden lief en doe goed en leen zonder ietsterug te hopen en uw loon zal groot zijn en u zult kinderen van de Allerhoogste zijn; want hij, wiens vaderschap voor u het hoogste loon moet zijn en die u daarom in Zijn gedrag moet navolgen (Efeze. 6: 1), is goedgunstig tegenover de ondankbaren en bozen (MATTHEUS. 5: 39-48).

Voor wie de groet geldt, die komt het danken toe. U doet nu, wil de Heere zeggen, in alle deze dingen niets uit liefde tot God; waarvoor zou Hij u dan danken? Ondanks deze uitdrukkelijke verklaring uit de mond van de Heere maken veel mensen de werken van een liefde die zij met Joden, Turken en heidenen gemeen hebben, ja met de redeloze dieren, tot de grond van hun aanspraak goede Christenen te zijn. Om Zijn discipelen voor zo'n bedrog te bewaren schrijft de Heere hen nogmaals in vs. 35 het gebod van de ware liefde (vs. 35) in het hart en zegt tevens bij wie die liefde te verkrijgen is.

Nadat Jezus heeft aangewezen wat de liefde is waarboven Zijn discipelen verheven moeten zijn, namelijk de natuurlijke, toont Hij hen ook wat de liefde is die zij moeten evenaren, namelijk de goddelijke (- het beeld van de liefde zonder eigenbaat, vol van zelfverloochening.

EVANGELIE OP DE 4e ZONDAG NA TRINITATIS

God heeft ons Zijn barmhartigheid rijkelijk betoond; wij moeten dat met dankbaarheid erkennen en jegens onze broeders ook barmhartigheid en liefde betonen. Wie Gods barmhartigheid echt heeft erkend en aangegrepen, die kan niet onbarmhartig zijn jegens de naaste; de heilige openbaring van de liefde jegens de naaste is de zekere getuigenis van eigen roeping, de ware lof en dank voor Gods barmhartigheid. Daardoor zoeken wij tevens het meest het heil van de ziel van de naaste en roepen zo door daden hen, die het woord niet aannemen (1 Petrus . 3: 1 vv.) en dus hun eigen roeping niet volgen.

Twee zondagen achter elkaar is ons in onze evangeliën Gods rijke barmhartigheid voorgesteld: op de ene hadden wij de gelijkenis van het grote avondmaal, waartoe de Godmens Jezus Christus velen nodigde; op de tweeden hadden wij het zoeken van Christus naar de verdwaalde zielen, in de gelijkenissen van het verloren schaap en van de verloren penning. Heeft Hij u dan tweemaal voorgehouden wat Hij aan u doet, heeft Hij u tweemaal de blik geopend in de zee van Zijn barmhartigheid, welke diepte niemand kan peilen, dan mag Hij u nu ook wel een eis voorstellen. Hij heeft u getoond hoeveel duizend pond onverdiende liefde Hij voor u en aan u heeft betaald; daarom kan Hij u ook van de penning van de barmhartigheid spreken, die u aan uw broeder moet betalen. Wanneer het regent op grote bomen met dicht loof, dan vangen zij de druppels op die liggen op hun bladeren. Daar

moeten zij echter niet blijven, daarom komt met de regen en na de regen de wind, ruist door de bladeren en schudt die, zodat de druppels neervallen, zodat het arme kruid en het gras, dat in de schaduw staat, ook hun deel krijgen. Zo wil dan de Heere, onze God, door dit Evangelie ons als door een goede wind schudden, zodat wij de druppels van Zijn gerechtigheid, die op ons zijn gevallen, niet alleen bewaren, maar ze laten overvloeien op onze broeders, die naast ons staan.

Wat is ervoor nodig om barmhartigheid te kunnen betonen? 1) een begenadigd hart, 2) een ootmoedig hart, 3) een oprecht hart.

36. Wees dan, omdat het de roeping van u, als Mijn discipelen, is om als God te worden en kinderen van de Allerhoogste te zijn (vs. 35) barmhartig, zoals ook uw Vader barmhartig is. Deze heeft een zo warmhart, dat Hij snel bewogen is als Hij een ellendige ziet en niet rust voordat Hij hem heeft geholpen. Hij is goedgunstig ook over bozen en ondankbaren, omdat juist hun ellende Hem ter harte gaat en Hij gedenkt hun boosheid en ondankbaarheid niet.

Evenals Christus het verdervende woord van de slang (Gen. 3: 4): "U zult niet sterven", dat ons van het leven tot de dood bracht, voor Zijn discipelen heeft veranderd in een woord van belofte (Joh. 11: 25 vv.), dat hen het leven uit de dood waarborgde, zo heeft Hij ook het verzoekingswoord (Gen. 3: 5): "U zult als God zijn", dat ons van Gods schone beeltenis tot een beeld van de satans heeft gemaakt, verwisseld in een zeer vriendelijke en zalige vermaning (MATTHEUS. 5: 48): "U moet als God worden". Zal de mens ook maar in een enkel opzicht worden als God, zo moet hij zichzelf verloochenen en in geestelijke zin doden, want van nature is hij juist het tegendeel van God. Dat heeft in het bijzonder betrekking op het barmhartig worden; is de barmhartigheid het goddelijkste in God, dan is juist daarin ons diep menselijk verderf het meest op te merken, dat van nature zelfs geen vonkje van barmhartigheid in ons is. Zijn wij oprecht en eerlijk, dan kunnen wij het niet loochenen dat wij van nature onbarmhartig zijn jegens anderen d. i. , wij hebben geen waarachtig warm hart voor hen, maar een hart dat zichzelf in hen liefheeft, of hen slechts in zoverre liefheeft als zij onze eigenliefde vleien, onze ijdelheid voeden, onze hebzucht en heerszucht dienen, onze wil doen, ons vreugde verschaffen, onze eer bevorderen, ons zelfbevrediging en genot veroorzaken. Onze liefde en genegenheid tot hen heeft dadelijk haar einde gevonden zodra zij hun eigen wil doen gelden of ons te na komen, ons openlijk de waarheid zeggen en ons onverschillig behandelen of pijn aandoen. Ook onze natuurlijke onbarmhartigheid vertoont zich in ons spreken, voelen en geven: wij richten en veroordelen, berispen, bestraffen met onverbiddelijke ernst, laten geen goede draad aan de anderen, laten geen verontschuldiging gelden en houden zelfs een afdoend gericht over de doden. Wij vergeven niet wat men ons gedaan heeft, mokken en blijven onverzoenlijk; wij willen altijd voldoening hebben en zelfs als deze heeft plaats gehad zijn wij in onze dorst naar wraak nog niet bevredigd, maar blijven hatelijk. Wij geven òf in het geheel niet, zijn gierig en hebzuchtig en kunnen van geen penning scheiden die van ons is, òf geven alleen met bedoelingen, maar niet vrijwillig en blij. De Heilige Geest verandert alleen het menselijk hart, zodat het barmhartig wordt jegens de broeders in de volle zin van het woord, omdat Hij hogere en bovennatuurlijke krachten meedeelt, de liefde van God daarin uitstort en het de goddelijke natuur deelachtig maakt. Wordt barmhartig, zegt daarom de Heere volgens de juistere vertaling. Die zo vermaant,

veronderstelt, dat de vermaande het niet uit zichzelf is, dat hij integendeel van zichzelf onbarmhartig is.

37. a) En oordeel niet en u zult niet geoordeeld worden; verdoem niet en u zult niet verdoemd worden, laat los en u zult losgelaten worden.

a)MATTHEUS. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Kor. 4: 5.

37. a) En oordeel niet en u zult niet geoordeeld worden; verdoem niet en u zult niet verdoemd worden, laat los en u zult losgelaten worden.

a)MATTHEUS. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Kor. 4: 5.

38. a)Geef en u zal gegeven worden 1); een goede, neergedrukte, geschudde en overlopende maat (vier uitdrukkingen evenals in vs. 34 vier vermaningen) zal men in uw schoot geven (liever: in uwboezem: de zak of vouw die het kleed op de borst vormt en die voor het dragen wordt gebruikt (Ruth. 2: 18); want met dezelfde maat waarmee u meet, zal u weer gemeten worden 2) (MATTHEUS. 7: 2. Mark. 4: 24).

a)Spr. 10: 22. 19: 17.

Dat de Evangelist op het getal vier als het getal van de wereld 35: 26) drukt, bleek al in vs. 20-26 in de 4 zaligspreekingen en het viermaal herhaalde wee. Ook in de schildering van de vorige werkzaamheid van Jezus in Galilea zijn het 4 wonderen die daar worden verteld (Hoofdstuk 4: 33 vv. 38 vv. ; 5: 4 vv. , 12 vv.) en vier conflicten met de tegenstanders (Hoofdstuk 5: 17 vv. 30 vv. 6: 1 vv; 6 vv.). Zo vertoont zich dan op onze plaats ook het liefdevolle erbarmen omtrent de naaste op viervoudige wijze, in het niet-oordelen, niet-verdoemen en vergeven en geven. De Heere eist hier een zacht oordeel over de naaste, 2) een vergevend hart omtrent de naaste 3) een open hand voor de naaste.

Hoe zijn wij daarentegen gewoon ons te gedragen 1) bij de verkeerdheden van de naaste, 2) bij het van hem geleden onrecht, 3) bij zijn ons bekende nooddrift?

Bij de vermaning: "Oordeel niet" ziet de Heere duidelijk op het oordelen dat de Schriftgeleerden en Farizeeën in Israël verrichtten, dat door zijn hardheid en aanmatiging meer schadelijk dan nuttig werd, zoals dat bleek in de uitwerking op tollenaars en dergelijke mensen (Hoofdstuk 15: 18-20).

De mens is buitengewoon geneigd om over zijn naaste gericht uit te oefenen; heeft hij slechts een beetje van Gods geboden gehoord dan wendt hij het ook dadelijk aan, niet om zichzelf, maar om andere daarnaar te beoordelen. Zo'n gebruik maakten vooral de Joden van de rijke mate van kennis, die hen in vergelijking met de heidenen verleend was (Rom. 2: 1 vv.). Zo iets wil de Heere bij Zijn discipelen niet dulden; wanneer wij meer licht ontvangen dan anderen, dan moeten wij het aanwenden om onszelf daarnaar te beoordelen en onze groei en kennis moet tevens een groei zijn in ootmoed en zachtheid. Maar zo is de mens, dat hij denkt

door een scherp oordeel over anderen het beste bewijs van zijn vroomheid te zullen geven, ja de verblinding gaat zo ver dat de huichelaars menen, door het opmerken van splinters zichzelf bij God en mensen aan te bevelen, alsof de Heere hun eigen gebreken des te minder zou opmerken hoe erger zij tegen anderen losbranden.

Het slechtste is die zonde van oordelen, wanneer zij zich verbergt onder Christelijke vormen, want er zijn velen, die boven anderen Christenen willen zijn en menen dit niet beter te kunnen betonen, dan wanneer zij zich strenge zedenmeesters betonen. Met zorg zoeken zij alle fouten en gebreken bij een Christen op en maken daaruit een wonder beeld. Hij is geen Christen, zegt men dan; het is niets dan huichelarij bij hem; hij heeft het woord van God op de tong - laat hem lopen! Zo vinden niet eens diegenen genade in hun ogen, die de genade van de Heere in verzorging en bescherming genomen heeft; en men moet al bijzonder de kunst verstaan, om zich naar hun manier en luimen te schikken, wanneer zij hem niet met schouderophalen wegzenden en van de lijst van ware Christenen zullen schrappen. Die willen dan ware pilaren van het rijk van God zijn, terwijl zij hier een paar balken, daar stenen uitrukken of het hele dak afnemen en zich er voorstaan zelf alles in allen - zuilen, dak en balken - te zijn.

Die zich als rechter over anderen opwerpt doet dit niet om anderen te verhogen, maar om hen te verkleinen, te veroordelen, daarom gaat de Heere opklimmende voort: "Verdoem niet. " Hoe kunnen wij onze naaste willen verdoemen? Al ligt hij, wanneer wij hem geheel juist beoordelen, in zware zonde, hebben wij dan enig recht of de plicht hem te verdoemen? Recht zeker niet, want ieder staat en valt zijn Heer en plicht ook niet, want de mensenzoon is niet gekomen om de zielen van de mensen te verderven, maar te behouden. Wij moeten geen stenen tegen onze broeder, die zondigt, opheffen, opdat hij sterft, maar biddende handen opheffen, opdat hij leeft.

Wanneer u ootmoedig bent, zult u niet alleen over het doen en laten van de naaste, maar ook over de persoon van de naaste barmhartig oordelen; U hoeft hoeft er slechts aan te denken hoe God de staf over u zou kunnen breken, hoe Hij daartoe wel recht zou hebben en het toch niet doet. - O echt, dan zult u het nooit over uw hart kunnen verkrijgen de naaste alle goeds te ontzeggen en een gedrukte maat van schuld op hem te wentelen en zijn naam voor uitgeschrapt te verklaren uit het boek des levens. En wanneer de naaste u gekrenkt heeft en beledigd of nog voortdurend u krenkt en beledigt, dan zult u het niet voor een schande houden die belediging op u te laten blijven, niet menen dat het noodzakelijk zou zijn om het hem meteen te vergelden en af te rekenen en bitterheid tegenover bitterheid te plaatsen; maar u moet bedenken hoe vaak u reden hebt de vijfde bede te bidden en hoeveel geduld en lankmoedigheid God met u moet hebben. U moest u integendeel schamen en een oog toedrukken bij wat de naaste u doet en hem uw hart weer schenken en naar hem de hand uitsteken en zo het gebod vervullen: "Vergeef". Pas wanneer u bedenkt hoeveel gaven u van God hebt ontvangen, hoeveel u nog nodig hebt, hoe u van het begin tot het einde uw levens zo arm en behoeftig voor Hem staat en alleen van Zijn aalmoezen leeft, dan zult u in alles wat u hebt, in uw eigendom geen nieuwe bezitting zien, maar goederen die u God heeft toevertrouwd, om de naaste daarmee te dienen. U zult, als een van uw broeders met biddende blik om de gave van de barmhartigheid vraagt, hem niet verachten, maar bedenken, dat, als

God aan Zijn goedheid een einde wilde maken, u snel evenzo hongerig, evenzo naakt, evenzo zonder dak, armzalig en veracht daar zou staan, als hij, die u nu een bedelaar noemt en u zult gewillig het gebod van de barmhartigheid vervullen: "Geef. "

2) De liefde werkt niet om loon en dank; zij stamt af van Hem, die dagelijks zowel ondankbaren als dankbaren met de volheid van Zijn weldaden overlaadt; en zo ziet ook zij de algemene ellende in de wereld, evenals haar Vader aan en verheugt zij zich, door ontferming, verschoning en hulp, zoveel mogelijk tot verzachting mee te werken. Toch is de liefde in onze borst niet alleen goddelijk, maar ook menselijk en haar kleeft daarom, evenals elke andere menselijke deugd, zwakheid, lauwheid en afmatting aan; zij heeft tijden van opwekking nodig om niet te zeggen dat zij die altijd nodig heeft. Daarom heeft ook de Heere, die ons kent, bij Zijn woorden en geboden zo vlijtig beloften en bedreigingen gevoegd, dat Zijn dienaars beide aan Zijn volk voorhouden en in haar waarheid en grootte aanwijzen. Dan verschrikt de bedreiging de trage en drijft hem van het bed van de zonde weg; de schone kroon van de belofte lokt en trekt ook de vlijtige aan. Wat nu de bijzondere belofte van onze tekst betreft, zo wijzen de woorden: "Men zal geven" op een vergelding door mensen. De Heere wil de barmhartige door mensen barmhartigheid laten overkomen en een onbarmhartig oordeel zal de onbarmhartige door mensen treffen. Belofte en dreiging van de Heere verwijzen ons dus niet in de eerste plaats naar het einde der dagen en in de eeuwigheid, maar in de geschiedenis en in de ervaring van het dagelijks leven. Wij moeten echter bekennen dat wij, hoe vast Gods woorden zijn, toch niet met gelijke zekerheid de vervulling in dit leven tegemoet kunnen zien; wij zien niet overal de vervulling van de goddelijke gerichten, maar wachten op de dag die alles duidelijk maakt. Velerlei en veel openbaart de Heere aan Zijn knechten, maar de volheid van Zijn openbaring ligt toch aan het einde. Zeer gemakkelijk is het zeker de bewijzen ervoor te vinden, dat hij die oordeelt en verdoemt, ook weer veroordeling en verdoeming en dat hij die niet graag oordeelt en het vonnis van de verdoemenis terughoudt, ook weer verschoning bij zijn medemensen vindt; in het bijzonder wacht de gewraakte verkeerdheid van oordelen en verdoemen een zekere vergelding. Welk mens, die zijn tong misbruikt tot oordelen en verdoemen van zijn broeders, zou gebleven zijn zonder geoordeeld en verdoemd te worden? Al zeldzamer is het bewijs voor de rechtvaardige wederverging van hen die niet oordelen en verdoemen en nog veel zeldzamer zal het zijn dat de mensen Gods beloften volbrengen aan degenen die vergeven en geven. Tot wraak van al wat kwaad is, vindt de Heere handen en werktuigen genoeg onder de vromen en goddelozen; maar wie leent Hem graag Zijne hand, wanneer Hij de zachte harten en handen, die graag vergeven en geven, desgelijks wil doen? Dan moeten Hem vaak de raven dienen, omdat de mensen ontbreken. Toch moeten wij ook niet al te treurig zijn: de Heere heeft altijd en op veel plaatsen ook nog dienaren en dienaressen die graag Zijn woorden waar maken en met vreugde en aanbidding aan Zijn beloften vervulling geven. Hij zelf leidt vele vromen en vele goddelozen, dat zij wel niet weten wat zij doen, maar toch voor geopende ogen duidelijk blijkt dat zij werktuigen zijn in de hand van de Heere, om alles te volvoeren wat Zijn mond heeft gezegd. Wanneer aan het einde der dagen de scheiding zal plaats hebben, dan zal het blijken dat geen vergevensgezind hart zijn tweede gemist heeft, dat in Gods naam antwoordde en eveneens vergevensgezind was; dat geen zacht woord zonder echo, geen beker koud water, in de naam van de Heere gegeven, zonder beker bleef die bescheid deed. Er gaat door het leven een gerechtigheid, die, wanneer zij zich laat zien, met majesteit verschijnt en op de

knieën werpt, maar vaak wordt gevoeld dan gezien en nog vaker onopgemerkt en ongekend daden verricht, waaruit op de jongste dag Gods bestuur door alle mensenkinderen gerechtvaardigd zal worden. Laat ons met geduld en goede werken naar het eeuwige leven zoeken. Ten slotte zullen allen met de vergeldende gerechtigheid van God tevreden zijn; en als geen mens zal hebben vergolden, dan zal toch Eén vergelden en deze volkomen, namelijk de Vader, die in het verborgene ziet.

In de woorden: "Een goede, neergedrukte, geschudde en overlopende maat" zien wij, hoe zij, die de barmhartige zijn weldaden willen belonen, het niet rijkelijk genoeg kunnen maken, hoe zij zich beijveren om hen de volle zegen in de schoot te brengen. Een schone, grote, volle maat brengen zij; maar het komt hen te weinig voor, al is er ook nog zoveel in; zij drukken er nog met de hand op om ruimte te maken, zij schudden er aan opdat de korrels nog dichter tot elkaar komen, ja zij hopen nog op zodat het koren over de rand van de maat heenloopt.

Wij mogen ons niet laten afvoeren, als vaak alle liefde verdwenen en verloren schijnt te zijn; wij worden vaak tienmalen bedrogen en misleid voordat wij een vrucht van onze bemoeiingen en verdrietelijkheden zien. Behoud dan de wereld haar loon, betaalt zij met haat ten vloek wat zegenende handen haar met liefde hebben toegereikt! Voor ons moet dat een getuigenis zijn dat wij in dit leven nog niet beloond zijn, maar een beter loon hebben te wachten. De eeuwige beloften van de Heere zijn veel te groot en te gewichtig dan dat wij die voor het karige tijdelijke loon zouden weggeven, of ons zouden beklagen dat onze arbeid tevergeefs en ons zaaien verloren zou zijn.

Zou bij het "men" niet voornamelijk gedacht moeten worden aan de vrienden, waarvan in Hoofdstuk 16: 9 sprake is?

39. En Hij vertelde hen een gelijkenis met het oog op degenen die met hun streng oordelen over anderen zich als de geroepen leidlieden van het volk en als de meesters in Israël voordoen. Die gelijkenis luidde 1) Kan ook wel een blinde (MATTHEUS. 23: 16 v. , 19, 26) een blinde op de weg leiden? Zullen zij niet beiden in de gracht vallen?2) (MATTHEUS. 15: 14).

a)Jes. 42: 19.

1) Het afbreken van de doorlopende rede geeft een ogenblik van stil nadenken te kennen. Jezus zoekt een beeld om Zijn hoorders de beklagenswaardige uitwerksels van het Farizees oordelen te doen voelen.

Waren de Farizeeën niet de lichamelijke tegenbeelden van wat de Heere Zijn toehoorders op het hart drukte? Wie stelde zich zo graag op de rechterstoel, wie brak met vrolijk welbehagen de staf over de naaste als de Farizeër? Blind waren deze leidlieden in Israël en deze mannen, met de ergste blindheid geslagen, boden zich het volk, dat ook blind was, als wegwijzers aan. Hoe zou dat gaan? Die anderen de weg wil wijzen, hen daarop leiden wil, die moet zelf de juiste weg weten en bewandelen. Die zelf de juiste weg niet kent, noch

bewandelt, die kan degene slechts doen dwalen en in de groeve doen vallen die zich aan zijn leiding overgeeft.

40. De discipel is niet boven zijn meester, dat hij die zou overtreffen, maar iedere volmaakte discipel, ieder, die zover gekomen is, als hij door die meester komen kan, zal zijn gelijk zijn meester. De discipelen van de Farizeeën zullen het er niet toe brengen, dat zij hun leermeesters ooit in verlichting overtreffen, zij zullen het slechts daartoe brengen, dat zij zijn als deze. Zij moeten daarom ophouden in hun school te gaan en van hen te leren, anders worden zij nooit van hun blindheid, die naar het verderfvoert, verlost.

Het "in de gracht vallen" zal eindelijk nog het hele volk overkomen, wanneer het onder de leiding van de Farizeeën blijft. Hoe groter voortgang het maakt in de school van zodanige leermeesters, des te nader komt het bij zijn verderf. Inderdaad hebben dan ook de Farizeeën op het hele volk zozeer hun stempel gedrukt, dat Israël ten slotte een volk is geworden dat door en door Farizees was! Wanneer de apostel niet zei dat hij de Jood schilderde, wij zouden denken dat een Farizeër hem tot dat beeld had gediend dat hij ons in Rom. 2: 17 vv. voorhoudt. In MATTHEUS. 10: 24 vv. (vgl. Joh. 15: 20) is de spreuk van ons vers in een andere zin gebruikt als hier: de dienaren van Christus moeten niet verwachten beter behandeld te zullen worden dan hun Heer en Meester.

41. En waarom ziet u de splinter die in uw broeders oog en de balk die in uw eigen oog is, merkt u niet op.

42. Of hoe kunt u tot uw broeder zeggen: Broeder, laat toe dat ik de splinter, die in uw oog is, uitdoe, omdat u zelf de balk, die in uw oog is, niet ziet? Geveinsde! a) Doe eerst de balk uit uw eigen oog en dan zult u de splinter uit uw het oog van uw broeder doen (MATTHEUS. 7: 3-5).

a)Spr. 18: 17.

Van de vier openbaringen van barmhartige liefde, in de tekst genoemd, worden de twee mindere: "Niet oordelen, niet verdoemen" betrekkelijk het zeldzaamst gevonden. Men zou denken, oordelen, verdoemen, brengt volstrekt niets aangenaams, geen bevrediging aan, brengt integendeel zoveel pijn aan en heeft zoveel kwade gevolgen achter zich, dat ieder het graag zou willen afwennen. Dat is echter in het geheel het geval niet. Er is in het menselijk hart zo'n lust om te oordelen en te verdoemen, dat blijvend de een tegen de ander die zonde misdrijft. Daarom keert ook de Heere in onze hele hier voor ons liggende afdeling nog eens tot deze afschuwelijke paar lusten en gebreken terug en probeert Hij ze ons door de beide gelijkenissen, van de blinde die de andere blinde de weg wilde wijzen en van de splinter en de balk, te doden, ons daarvan te verlossen en te reinigen.

U bent blind en kent de weg naar het leven niet, wil de Heere zeggen: laat u door Mij verlichten, anders valt u met degenen die u volgen in het verderf. U kunt toch uw leerlingen niet geven wat u niet hebt; al nemen zij ook alles van u aan, al zijn zij uitgeleerd, dan zijn zij toch slechts volkomen zoals u, dat is volkomen blind. Het is zeker gemakkelijker om de weg

te wijzen, dan de weg zelf te gaan, gemakkelijker en aangenamer voor een andere deur te vegen, dan voor zijn eigen; maar er is geen zegen bij, noch voor de meester, noch voor de discipel en het allerm minst strekt het hen tot eer. Te Scethe in Egypte spraken eens de vergaderde gelovigen veel met elkaar over de gebreken van anderen. Lang zweeg de oude vader Pior, toen ging hij naar buiten, vulde een zak met zand, legde die op zijn rug en droeg een beetje zand in een mandje voor zich. Zo trad hij weer bij de broeders binnen. Toen deze hem vroegen wat dat moest betekenen, antwoordde hij: de zak op mijn rug zijn mijn zonden; ik heb hem daarom op mijn rug gelegd, omdat ik ze niet wil zien; in de plaats daarvan draag ik de verkeerdheden van mijn broeders voor mij, want ik heb er behagen in die te beschouwen. Ach, de Heere zal onze ver uitzierende ogen omkeren en de kracht van hun zien naar binnen keren.

Er zijn twee vruchten welke de Heilige Geest in het hart wil scheppen; de ene heet zachtheid jegens anderen, de tweede strengheid tegen onszelf. Pas wanneer ons leven deze beide vruchten heeft voortgebracht, staan wij in de juiste betrekking tot anderen en tot onszelf en zijn wij beide, waar en gelukkig tegelijk.

43. Wat uwe leer en uw onderwijs teweeg zal brengen hangt helemaal af van hoe uw eigen hart gesteld is. Is dit gezond, dan zal ook uw arbeid een heilzame zijn, in het tegenovergesteld geval kunt u slechts verderf stichten; want het is geen goede boom, die kwade vrucht voortbrengt en geen kwade boom, die goede vrucht voortbrengt.

44. Want iedere boom wordt door zijn eigen vrucht gekend; want men ziet geen vijgen van doornen en men snijdt geen druif van bramen (Hoofdstuk 7: 16 vv. ; 12: 33).

De samenhang van deze beide verzen met de vorige inhoud van de rede is de volgende: anderen te verbeteren zou een goede vrucht zijn, maar die kan niet verwacht worden van een boom, die zelf niet goed is.

De vruchten van de boom zijn noch de zedelijke handelingen van de levende personen, noch hun leringen, maar de uitwerkingen van hun arbeid bij anderen: een hoogmoedige kan ootmoed, een egoïst liefde prediken zoveel hij wil, de uitwerking van zijn woord zal verlamd zijn door het aanstekelijke van zijn voorbeeld.

Deze altijd hard woorden van de Farizeeën en Schriftgeleerden, die vitterijen, instellingen, nietigheden, vervloekingen, zijn zij niet oneetbaar als de vruchten aan de doornenstruik: wie zou die vruchten voor de eigenlijke levensvrucht van de theocratie, voor de vijgen, het fijne brood, voor de druiven, die gezochte lafenis in het rijk van de liefde houden? In de rede tot het volk is wat doelt op de Farizeeën en Schriftgeleerden onmiskenbaar, zoals dat in de eigenlijke bergrede wordt gehouden, met de hoogste wijsheid in meer algemene uitdrukkingen samengevat, overeenkomstig het geestelijk standpunt van het volk, zonder dat iets aan de waarheid tekort werd gedaan; de discipelen ontvangen dus in deze twee redenen van de Heere ook een levendig voorbeeld van deze hemelse vrije wijsheid in het leren, die een is met de hoogste moed tot prediking, omdat zij deze in het vervolg zozeer nodig hadden.

45. Ja, in waarheid zal uw leer en uw onderwijs door hun aard zelf al de toestand van uw hart openbaren. De goede mens brengt het goede voort uit de goede schat van zijn hart en de kwade mens brengt het kwade voort uit de kwade schat van zijn harten; want waar het hart vol van is, daar loopt de mond van over (MATTHEUS. 12: 34, 35).

De liefde in al haar openbaringen als zachtmoedigheid, geduld, barmhartigheid, dat zijn de rijpe vijgen en zoete druiven, die de Heere aan Zijn discipelen wil leren. Wat moeten wij daarvoor doen? Wij moeten eerst vijgenbomen en wijnranken worden, wij, die van nature doornen en bramen zijn; moeten eerst een goede schat van het hart ons laten schenken, wij die van nature een boze schat van het hart hebben. Onze lieve Heere Christus wil die verandering bij ons bewerkstelligen. Hij wil onze woestijnen tot luthoven maken, onze harten moeten worden als een bevochtigde tuin en als een waterbron, die het nooit aan water ontbreekt (Jes. 51: 3; 58: 11). Wij moeten bomen van de gerechtigheid genoemd worden, planten van de Heere, Hem tot eer; wij moeten kracht en leven uit Hem trekken, als uit de wijnstok en vele vruchten voortbrengen (Jes. 61: 3. Joh. 15: 5). Dat moet met ons gebeuren in de weg van boete en geloof; het is vergeefse moeite wanneer men iets goeds wil doen voordat men kan, of vroom leven voordat men tot het leven uit God is wedergeboren.

46. a) En waarom noemt u Mij: Heere, Heere! en doet niet wat Ik zeg (MATTHEUS. 7: 21).

a) Mal. 1: 6. MATTHEUS. 25: 11. Luk. 13: 25. Rom. 2: 13. Jak. 1: 22.

47. Een ieder, die tot Mij komt en Mijn woorden hoort en die ook doet, Ik zal u tonen aan wie hij gelijk is.

48. Hij is als een mens, die een huis bouwde en groef en verdiepte en het fundament legde op een steenrots. Toen nu de hoge vloed kwam, sloeg de waterstroom tegen dat huis aan en kon het niet bewegen, niet aan het wankelen brengen; want het was op de steenrots gegrond.

49. Maar die ze gehoord en niet gedaan zal hebben, is als een mens die een huis bouwde op de aarde zonder fundament; waartegen de waterstroom sloeg en het viel meteen, het stortte dadelijk ineen en de val van dat huis was groot, omdat het geheel werd omvergeworpen (MATTHEUS. 7: 24-27).

Vs. 45 handelde over de vrucht van de boom, of over wat uit de schat van het hart voortkomt, zover het in woorden bestaat; vs. 46 leidt de gedachte verder: wat baten de juiste woorden, wanneer de daden er niet mee overeenkomen? Hiermee hangt dan het slot van de rede samen

Wat de gelijkenis aan het slot betreft is aan de hellingen van de heuvels rondom het meer van Gennezareth de rots op veel plaatsen met een dunne laag aarde of zand overdekt; de verstandige graaft door deze zachte aarde heen, hij graaft diep tot op de rots, waarop en waarin hij het fundament legt; maar de dwaas houdt op met graven voordat hij aan de rots komt. Op de aarde bouwen wil zeggen de wil van de Heere slechts in het verstand, het meest oppervlakkige en het meest persoonlijke deel van ons ik, opnemen, maar er het geweten voor sluiten en de toestemming van de wil, het waarachtig persoonlijke element van ons wezen,

daaraan ontzeggen. De beproeving van ons geestelijk gebouw heeft plaats door de verzoeking, door de vervolging, eindelijk door de dood, waarop het oordeel volgt; zijn val wordt voltooid door het ongeloof op aarde en door de verdoemenis daarna.

Deze profetische gelijkenis wordt vervuld in het individuele leven overal in de tegenstelling tussen de ware gelovigen en de schijn- en ongelovigen. In het groot werd zij vervuld in de tegenstelling van de vleselijke en geestelijke gemeente, waarin Israël werd verdeeld tegenover Jezus' woord en zonder twijfel heeft Christus hier met bewustzijn gewezen op de ontwikkeling van deze wereld historische tegenstelling. De wijze man zijn de ware discipelen van Jezus; deze hebben gegraven in de diepte om het fundament van hun huis te leggen. Zij hebben het in de diepte van het kruislijden, van verloochening van de wereld gelegd op de rotssteen, op Gods trouw en Christus' strijd en overwinning; en de grote wereldstorm is gekomen in winden en regenstromen en heeft in zijn aanval op het huis de kracht daarvan beproefd - het is vast blijven staan, het is een burcht! Daarentegen heeft de dwaze man zijn huis gebouwd op de onvaste aarde, op zand; zo bouwde de vleselijke gemeente in Israël; ook zij hoorde het woord van Christus, maar zij bewaarde het niet. Dat heeft de storm van kritiek aan de dag gebracht, dat haar huis geen grond had; zodra de grote wereldstorm over haar kwam en tegen haar fundament aanviel, stortte het dadelijk ineen en de val van het huis was groot, was een wereldbewegende gebeurtenis.

Hoe het volk, nadat het de rede van de Heere had gehoord, zich verwonderde over de macht waarmee Hij predikte, zie daarover MATTHEUS. 7: 28 v.

HOOFDSTUK 7

DE KNECHT VAN DE HOOFDMAN. DE JONGELING TE NAIN. JOHANNES EN ZIJN DISCIPELEN. DE GROTE ZONDARES

III. Vs. 1-10. (zie ook). Met deze derde afdeling, die de geschiedenis bevat van de hoofdman te Kapérnaüm, wordt de derde groep in haar einde met het begin van de tweede groep (Hoofdstuk 5: 12 vv.) tot een groter geheel verbonden. Die groep wees ons Jezus aan als de arts die Zich over de zieken ontfermt en daarom door de vermeende gezonden wordt bestreden. Deze daarentegen heeft ons getoond hoe de gewaande gezonden in hun vijandschap zelfs zover gaan dat Hij Zich dadelijk aan hen moet onttrekken en in hen eigenlijk ook al aan het volk zelf, dat zich door hen laat leiden en beheersen, terwijl Hij tegenover de oude gemeente van het huis van Israël een nieuwe in Zijn discipelen stelt en Zich zelfs met hulp en erkenning tot een gelovige heiden richt. Kijken wij van hier op alle drie de groepen terug, dan is de Evangelist nu gekomen op het toppunt van die voorstelling van Jezus' werkzaamheid, die meteen van Hoofdstuk 4: 16 af voor hem maatgevend was; niet voor het hele Israël, maar alleen voor de overgeblevenen naar de verkiezing van de genade, ook niet voor Israël alleen, maar voor alle geslachten op aarde (Rom. 11: 5; 15: 8 vv.), wilde de Heere een Heiland en Zaligmaker zijn. Hij heeft bij deze manier van voorstelling, die een bepaald pragmatisme in het oog houdt, of de geschiedenis als leermeesteres van zekere in het oog genomen waarheden laat optreden, van de chronologie of opvolging van tijd bij de bijzondere gevallen moeten afzien en die slechts in het algemeen kunnen vasthouden; dat zal anders zijn in de volgende groep, die gaat over de tweede periode van Jezus werkzaamheid in Galilea.

1. Nadat Hij nu al Zijn woorden aan het volk geëindigd, op Zijn verdere weg de melaatse had genezen en Zich enige dagen in de eenzaamheid had opgehouden (Hoofdstuk 5: 12-15), ging Hij naar Kapernaüm en kwam tot aan de eerste huizen van de stad.

2. En een dienstknecht van een hoofdman over honderd, die hem zeer waard was, leed aan verlamming 8: 7") en lag op sterven.

Dat de hoofdman zijn zieke knecht in waarde hield, daardoor betoonde hij zijn liefderijk hart - gewoonlijk hadden slaven het slecht bij hun meesters. Cornelius had de zeldzame, schone deugd, dat hij huisvaderlijk met zijn dienstbaren omging (Hand. 10: 2, 7). De liefde van de hoofdman tot een zieke knecht hangt nauw samen met zijn geloof, waarover Christus Zich verwondert.

De ziekte moet volgens Mattheüs een hevige pijn in de leden geweest zijn Wanneer die ziekte zich op meer inwendige organen, bijv. op het hart zet, kan zij snel dodelijk worden.

3. En van Jezus gehoord hebbend dat deze, na ongeveer 1 1/2 week van Kapérnaüm afwezig geweest te zijn, nu weer op weg daarheen was, zond hij, deels uit bescheidenheid (vs. 9), deels om zijn wens gemakkelijker ingang te doen krijgen, tot Hem de ouderlingen van de Joden, die het bestuur van de gemeente te Kapérnaüm uitmaakten, Hem biddende dat Hij

wilde komen en zijn dienstknecht gezond maken, doorhelpen, namelijk door het doodsgevaar, waarin hij verkeerde (vs. 2).

4. Dezen kwamen tot Jezus en vroegen Hem ernstig: Hij is waardig, dat Gij hem dat doet:

5. Want Hij heeft ons volk lief en heeft zelf uit eigen middelen voor ons de synagoge ("Lu 4: 15") gebouwd, als bewijs voor zijn welwillende gezindheid jegens Gods volk.

Er zijn meerdere voorbeelden van bijzondere personen die Joodse synagogen gesticht hebben. Ook de stichting door een heiden geeft geen moeilijkheid, omdat de heiligheid van de plaats niet afhing van de stichter, maar van de godsdienstige inwijding. De oudsten van de Joden deelden van hun kant misschien nog niet zelf het geloof van de hoofdman; maar zij wilden zich hun vriend en beschermer niet door weigering van een opdracht tot een vijand maken; zij berekenden ook dat deze, wanneer zijn knecht zou genezen, niet alleen aan Jezus, maar ook aan hen persoonlijk wel dank zou toebrengen.

Hoe kwam de hoofdman aan dat geloofsvertrouwen dat hij op Jezus had? Wij kunnen niet zeker besluiten, dat hij òf in een synagoge òf daarbuiten in de vrije lucht, toen de Heere predikte, tegenwoordig zal geweest zijn; maar wel had het gerucht van Jezus hem bereikt; want niet alleen de prediking van de prediker zelf, maar ook de rede van Jezus, zoals die uit de mond van andere mensen komt, kon de heilzame kracht van het Evangelie uitoefenen, wanneer maar de inhoud daarvan evangelie is. Het gerucht en het woord van de Heere is steeds veel verder en dieper tot de mensen doorgedrongen dan de voeten van de eigenlijke predikers en hun prediking. Waarbij geen evangelist gekomen is, daarheen is de genadige kracht van de Heilige Geest met het gerucht van Christus, met het gesprek en het verhaal van hen gekomen, die niet wisten, welke heilzame, uitspruitende zaadkorrels zij door hun woorden brachten in de harten van mensen, die naar het hemelse verlangden. Zo zaait de zaaier zijn zaad en denkt zijn land alleen te bezaaien; de Heere heeft echter wind en golven en vele middelen, om van het gestrooide zaad ook daar mee te delen waaraan de zaaier niet dacht, want Hij kent die wij niet kennen en gedenkt hen, wanneer wij hen minder gedenken of gedenken kunnen.

6. En Jezus ging met hen, met de mannen van dit eerste gezantschap. En toen Hij niet ver van het huis was zond de hoofdman over honderd tot Hem enige vrienden en zei tot Hem: Heere! Neem de moeite niet, want ik ben het niet waar dat Gij onder mijn dak zou komen.

7. Een onmiddellijk verkeer tussen U en mij komt mij niet geschikt voor, omdat ik een heiden ben. Daarom heb ik ook mijzelf niet waardig geacht om in eigen persoon tot U te komen (vs. 3); maar zeg het met een woord en mijn knecht zal genezen worden.

8. Want ik ben ook een mens, al was ik ook tot de hoogste trap van menselijke macht gekomen, wat echter niet het geval is; want ik ben onder de macht van anderen gesteld en toch kan ik in de verte met een enkel woord werken, heb krijgsknechten onder mij en ik zeg tot deze: Ga! en hij gaat en tot de andere: Kom! en hij komt; en tot mijn dienstknecht: Doe dat

en hij doet het. Hoeveel te meer zal dan U, die ver boven al het menselijke verheven bent zo'n in de verte werkende macht van een enkel woord van Uw mond ten dienste staan!

Het komt de hoofdman opeens in gedachten dat hij iets verkeerd heeft gedaan; hij mocht niet naar Jezus gaan, omdat hij een heiden was en heeft daarom de oudsten van de Joden als voorsprekers tot Hem gezonden, opdat zij Hem zouden bewegen te komen. Maar wat was dat? Hij had zich niet goed bedacht, mag hij niet tot Jezus komen, omdat hij een heiden is, dan mag Jezus ook niet tot hem komen. Hij herinnert zich (vgl. Hand. 10: 28), wat een ongewone zaak het is voor een Joodse man om tot een vreemdeling te komen. Moet Jezus hem niet voor vrijpostig houden? Of moet Jezus niet geloven dat het hem als de voorname mensen gaat, die zich inbeelden dat de wet voor de mindere mensen is en de uitzonderingen voor hen - dat men om hun stand het kromme voor recht zou moeten houden.

Terwijl ons het geloof nader tot God brengt, leert men Hem en zichzelf in vergelijking met Hem duidelijker kennen; men leert de juiste maat van nabijheid en afstand kennen, die de biddende zondaar voor God en tot God betaamt; geloof doet naderen en, omdat het Gods heerlijkheid erkent, verwijdt het ook weer en pas zo ontstaat het juiste midden tussen versaagdheid en blinde vermetelheid.

De heiden, aan wie de oudsten van de Joden met zeldzame hartelijkheid de getuigenis geven: "Hij is het waard dat gij het doet" oordeelt van zichzelf: ik ben niet waard, dat Gij onder mijn dak komt; en deze ware ootmoed verlamt hem niet, die is integendeel de wortel van zijn geloof, dat de Heere hem zal verhoren, niet om zijn menselijke verdiensten, maar uit vrije, geheel onverdiende, genade.

Ootmoed en geloof ten nauwste met elkaar verbonden: 1) de ware ootmoed leidt tot geloof; 2) het ware geloof vergeet de ootmoed nooit.

9. En Jezus hoorde dit, verwonderde Zich over hem, keerde zich om naar de menigte die Hem volgde en zei: Ik zeg u, Ik heb zo'n groot geloof zelfs in Israël niet gevonden, waaraan Hij nog een uitspraak toevoegde (MATTHEUS. 8: 11 v.) die hier niet vermeld wordt, omdat de heidenen ootmoedig moesten blijven (Rom. 11: 17 vv.).

10. En degenen die gezonden waren, de mannen van het tweede gezantschap (vs. 6), keerden terug in het huis en vonden de zieke dienstknecht, die zij in het grootste gevaar hadden verlaten, gezond.

In het komen van de Heere, dat de voorsprekers vragen, terwijl de hoofdman het niet mag toelaten - in dit komen, waartoe de Heere bereid is, zonder dat het toch tot uitvoering komt - bestaat het voornaamste van de hele gebeurtenis. Het vormt het middelpunt waarom al het andere zich beweegt. Israëls geschiedenis vertelde van de openbaringen van die God, die wonderen doet en van talrijke geloofshelden, die op hoop tegen hoop zich aan de Onzichtbare hebben vastgehouden; in Jezus' tijd was daarvan echter geen spoor te zien. Het ontbrak niet aan alle geloof; de hulp van de Heere werd werkelijk met meer of minder sterk geloof begeerd, maar men wilde de middelen zien: Jezus moest de zieke Zijn handen opleggen, Hij

moest ten minste komen, ten minste tegenwoordig zijn - het zuivere geloof aan de werkzame macht van Zijn wil was onder de Joden niet gewoon. Deze wordt nu op een verrassende manier bij een heiden openbaar en hem gebeurt nu naar dit geloof. Overeenkomstig zijn groot geloof ontvangt hij ook een grote beloning (Hebr. 10: 35); het genezen van de Heere uit de verte komt als een zegen over het geloof dat uit de verte ziet (Hebr. 11: 13). Zijn woord bij Matth. 8: 7 : "Ik zal komen" heeft de Heere slechts ter beproeving gesproken en met de oudsten is Hij boven in vs. 6 eveneens slechts beproevend naar het huis gegaan (Joh. 6: 6); want Hij wist wel wat Hij doen wilde en wat zou gebeuren. Niet de voorspraak van de Joden heeft Hem enigszins doen besluiten, maar terwijl Hij de bede van de hoofdman vernam, toonde de Vader Hem het werk dat Hij doen moest en de manier waarop Hij dit volbrengen moest (Joh. 5: 20). Wanneer nog volgens MATTHEUS. 8: 11 uit de meest verwijderde verten de medeleden van het rijk van God moeten komen (vgl. Hoofdstuk 13: 29), zo mochten die ene werking van macht en genade hebben ondervonden van de kant van Hem, die van Zijne kant naar alle verwijderde plaatsen kan werken en een gemeenschap van zegen teweeg kan brengen, die niet gebonden is aan zichtbare tegenwoordigheid.

Theophilus heeft nu in hetgeen tot hiertoe in het Evangelie van Lukas verteld is, al een zekere grond vernomen van de leer waarin hij onderwezen is (Hoofdstuk 1: 4) en moet erkennen dat het Evangelie van Paulus het ware is. Jezus, die Zich eerst geheel onder de wet heeft laten plaatsen (Hoofdstuk 2 en 3) en Zich daarop met Zijn prediking tot Israël heeft gewend en wel tot Zijn allernaasten in de eerste plaats, is door Israël verworpen en heeft het geloof niet gevonden, dat Hij met recht kon verwachten; men heeft zelfs gedreigd Hem om te brengen. Maar de heidenwereld begint naar Hem te verlangen en Hij wendt Zich zonder enige bedenking met volle bereidwilligheid tot haar, zonder aan iets anders dan aan het geloof gewicht te hechten en van Hem, die Zijn hulp begeert, moeten de oudsten van de Joden zelf zeggen: "Hij is het waard, dat Gij hem dat doet" (Hoofdstuk 4: 1-7: 10).

I. Vs. 11-17. De nieuwe groep van verhalen, die hier geopend wordt en ons verplaatst in de tweede periode van Christus' Galilese werkzaamheid tot aan het heengaan naar Judea en Perea, stelt ons Jezus voor op een nog hogere trap van Zijn Messiaanse Openbaring, dan die welke Hij in de drie eerste groepen innam. Terwijl Hij tot hiertoe Zich slechts openbaarde als de Geneesmeester van de zieken, die het doodsgevaar wegneemt en nieuwe gezondheid geeft, leren wij Hem nu kennen als de Overwinnaar van de dood, die het al weggelegden leven terugroept en al gestorvenen terugbrengt in het land der levenden. Zowel aan het hoofd van deze vierde als aan het einde van de later volgende, de zesde groep, staat de geschiedenis van een dodenopwekking. Hoe echter ook de daartussen voorkomende verhalen in vergelijking met de vroeger meegedeelde een nog grotere openbaring van de heerlijkheid van de Heere geven, zullen wij later duidelijk maken. In de eerste plaats vestigen wij onze aandacht op de opwekking van de jongeling te Nain, een geschiedenis welke ons door Lukas alleen is bewaard, zoals hij ook in Hoofdstuk 4: 16-30 met de verwerping van Jezus te Nazareth Zijn rijen van groepen opende met een hem eigen bericht en daardoor toonde, dat hij alles van het begin vlijtig had onderzocht. (Hoofdstuk 1: 3).

EVANGELIE OP DE 16de ZONDAG NA TRINITATIS

De zorgen van de wereld en de gehechtheid aan het aardse verhinderen de heiligmaking (vgl. MATTHEUS. 6: 24-34); pijn en lijden zijn tot haar bevordering; het evangelie van deze Zondag voert ons naar Naïn en toont ons de pijnen en de ellende van dit leven zeer levendig. Het toont ons echter ook de troostvolle hulp van de Heere en zo leert ons de Heilige Geest met zulke woorden dat wij ons in leed en droefheid maar tot de Heere moeten wenden, die ook van de dood kan redden. Dit is de zegen van het kruis, dat dit het hart van de wereld aftrekt, het tot de Heere richt en ons voor de troost van de Heilige Geest in het woord vatbaarder maakt.

In het evangelie van de vorige Zondag werd van de Christen een onbezorgdheid in vertrouwen op God geëist. Dat is een sterke eis en in het leven wordt gezien dat de Heere daarmee iets heeft geëist dat zelfs de gevorderde Christen niet altijd in staat is te betonen. Maar van ons wordt niets gevorderd dat te groot is, dat bewijst het Evangelie dat voor ons ligt. Daar is de grootste nood; geen mens heeft kunnen helpen, alles schijnt verloren, alle verwachtingen worden ten grave gedragen; maar de Heere verschijnt en helpt door een enkel woord. Omdat wij zo'n Heer hebben, die ons helpt, ook zonder dat wij er Hem om vragen, hoe zouden wij bezorgd kunnen zijn en vrezen? Ons leven rust in de hand van de Heere, het leven is Zijn gave en genade; daarom past ons een waar vertrouwen op God. Werp uw vertrouwen niet weg, want de Heere 1) komt op het juiste uur, 2) droogt de bitterste tranen, 3) schenkt alles weer en 4) verandert al het leed van uw harten in zaligen lof voor God.

11. En het geschiedde op de volgende dag 1) (liever: daarna) enige weken vóór Pasen van het jaar 29 voor Christus, toen de Heere pas de twaalf had uitgezonden (Hoofdstuk 9: 1-6) en nu alleen Zijn weg van Kapernaüm naar het Zuidwesten van Galilea nam, dat Hij ging naar de stad Naïn 2) 4: 25") en met hem gingen veel van Zijn discipelen, van degenen die zich op Zijn tochten bij Hem aansloten om Zijn wonderen te zien en Zijn woorden te horen en een grote menigte die zich onderweg aan deze aansloot.

1) Enige handschriften hebben hier een woordvorm, die zou betekenen "de volgende dag". Omdat Naïn echter ongeveer 6 mijl van Kapernaüm verwijderd ligt heeft de Evangelist zich wel niet van die vorm bediend, maar van de anderen, die alleen betekent "in de volgende tijd" en gaf hij in het algemeen te kennen dat de volgende geschiedenis in een latere periode valt dan de voorgaande van de hoofdman te Kapernaüm. Toch sluit zij zich aan die aan; wel niet naar dagen en weken gerekend, maar wat de verschillende voorvallen in Jezus' werkzaamheid betreft. In onze chronologische samenstelling van Jezus' leven is dat het geval. Wel ligt er zeker een half jaar tussen de geschiedenis in en die in maar dit half jaar was een tijd van stilte, gedurende de herfst en de winter (van het einde van September 28 tot het einde van Maart 29 na Christus) en zoals Jezus Zijn eerste werkzaamheid in Galilea ten einde heeft gebracht, omdat Hij nu tot een keerpunt is gekomen, zo neemt Hij die weer op, totdat Hij, na weer een half jaar Zijn werkzaamheid in Galilea in het algemeen eindigt. Daarom is het een dwaling wanneer door velen wordt aangenomen dat onder de dodenopwekkingen die van de jongeling te Naïn de eerste, die van Jairus' dochtertje de tweede plaats zou innemen. Daarentegen blijkt bij deze volgorde dat Jezus eerst van het doodsbed opwekte, vervolgens van de baar en eindelijk uit het graf, eerst een kind, daarna een jongeling, eindelijk een man. Lukas stelt

alleen volgens het gezichtspunt, waarvan hij uitgaat, de opwekking van de jongeling vooraan en brengt in Hoofdstuk 8: 22-56 eveneens aanhangsels aan uit Christus' vroegere werkzaamheid, evenals in Hoofdstuk 11: 14-12: 59 13: 10-21; 17: 1-18 in het zogenaamd reisverhaal ons dergelijke mededelingen nog op een nog veel opmerkelijkere manier voorkomen, omdat die uit de tijd van die werkzaamheid in Berea teruggrijpen in die van de werkzaamheid in Galilea.

2) Naïn, volgens sommigen zoveel als "het veld, de weide" volgens anderen zoveel als "het schone, " lag in de vlakte van Jizreël aan de noordelijke voet van de kleine Hermon, niet ver van Endor; nu is het een klein gehucht (Neïn), door Joden, Christenen en Mohammedanen bewoond, met overblijfsels van oude gebouwen.

Naïn wordt "de liefelijke" genoemd (Ruth 1: 20). Woord en plaats stemden anders goed overeen, maar op de dag, waarover ons Evangelie handelt, was het toch zo niet. "Zij droegen een jongeling uit, die een eniggeboren zoon van zijn moeder was en zij was weduwe. " De dood vraagt naar geen Naïn, vraagt naar geen liefelijke plaats; hij trekt met gelijke stappen door de aardse paradijzen als door de woeste plaatsen. Evenals een raaf zich zet op de dorre en op de groene tak, zo maakt ook hij geen onderscheid. Evenals de watervloed zich beweegt over de zandvlakten en over de lusthoven, zo is ook voor hem elke plaats gelijk. En overal is hij bitter, bitter voor degenen die hij wegneemt, bitter voor degenen aan wie zij ontruikt worden. Maar waarom is hij zo bitter? Waarom hij dat voor de ongelovigen, de goddelozen is, hoeft u niet te vragen: hij ruikt hen uit het leven van hun vreugde. Hij is de engel met het blanke, houwende zwaard, dat hen uit hun vals paradijs drijft. Hij is de gerichtsbood van God, die hen plaatst voor het aangezicht van degene die de heilige wet heeft gegeven en deze wet hebben zij veracht en overtreden. Maar waarom is hij ook voor de gelovige en vrome bitter? Voor degene die weet dat Christus de dood de macht heeft ontnomen, voor degene die weet dat in Hem de dood verslonden is tot overwinning? Omdat hij de bezoldiging van de zonden is! Ook de vroomste heeft hem door zijn zonden verdiend! Denk u eens in: een mens heeft een grote schuldenlast opeengehoopt, een vriend heeft beloofd die te delgen, maar de schuldige moet ze eerst geheel leren kennen, hij moet ook eerst een voorsmaak voelen van de straf; hij moet ook te midden van die straf het geloof in zijn vriend niet verliezen. Uw schuldenlast kent u; wanneer u die niet kent, maakt de dood bij het naderen nog eerst de rekening. Hij zelf legt zich met zijn angsten op uw hart, tot straf en tot voorbeeld van de eeuwige straffen. Al de angsten van de zonde, die u afzonderlijk in uw leven hebben gekweld, worden u in het uur van de dood in een som samengetrokken en u op het hart geworpen. Zou u dan niet sidderen en vrezen, als u zo'n rekening ziet, zelfs wanneer u weet dat uw borg, die voor uw schuld zich heeft gesteld, achter u staat? Zou u niet sidderen, dat u zo'n een schuld en zo'n gevaar opgestapeld heeft? Ook de Christen grijnst een siddering van de dood aan en hoe dan hem die niets weet van Christus, die onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout! Omdat wij hier geen volkomen leven voor God leven verschrikt de mens als hij wordt opgeroepen voor God; en hoe minder hij een goddelijk leven heeft geleid, des te sterker is het sidderen voor de dood; maar verschoond wordt niemand, want niemand is voor zijn God rechtvaardig geweest.

Naïn is een stadje, enige uren van Kapérnaüm en één uur van de berg Thabor gelegen. Wij weten wat de Heere hier ging doen. Wij hebben zo-even een genezing gehad, ten gevolge van een verzoek en nu zullen wij een opwekking uit de dood aanschouwen, zonder dat er om gevraagd werd. Trouwens, de opwekking uit de dood werd door niemand aan Jezus gevraagd, ook niet door Jäirus, ofschoon dit bij Mattheüs zo lijkt. De opwekking uit de dood was een vrije soevereine weldaad van Christus. Hoe zou het ook bij iemand opgekomen zijn om van Jezus, althans voor de eerste maal, het opwekken uit de dood te vragen? De hoofdman over honderd ging met zijn geloof zeer ver, want zijn knecht lag op sterven; maar al zou de zieke dood geweest zijn, hij zou niets gevraagd hebben. De opstanding uit de dood is volstrekt goddelijk domein. Zolang er leven is, is er nog hoop, zeggen wij mensen en daaronder verstaat men gewoonlijk dat het leven zichzelf tot zo lang nog kan herstellen. De hoofdman echter geloofde en daarmee dacht hij hoger en zei er mee: Er is geen redding meer mogelijk dan door God; en nu, dßßr is God in de gestaltenis van een mens, Hem zal ik vragen. En hij vroeg Hem en werd verhoord, want het is onmogelijk dat men de Heere persoonlijk om een uitredding zou vragen, die Hij niet geven zou. En evenals de opwekking van een dode niet aan Christus gevraagd werd, dan ook niet de bekering. Niemand vraagt aan Christus: "Heere, bekeer mij!" Dit komt evenmin bij iemand op om erom te vragen, want degene die het zou vragen zou al bekeerd zijn. De discipelen vragen dan ook niet aan de Heer: "Geef ons het geloof!" maar "Vermeerder voor ons het geloof!" want alleen die geloof heeft kan om meer geloof vragen, evenals iemand die licht heeft om meer licht kan vragen. Wie heeft, die wordt gegeven. De blinde kan niet om meer licht vragen. Ik maak deze opmerking, om ons de innerlijke waarheid van de Schrift in haar volmaakte overeenstemming met het geestelijk leven aan te tonen. Mocht de Schrift, die nu door zo velen met minachting, ja verachting wordt behandeld, ons altijd meer in al haar schoonheid openbaar worden, wij zouden daardoor een liefelijk genot temeer, ja het hoogste en schoonste genot uit Gods hand ontvangen. Zeker is de Schrift altijd nieuw, maar ons verstand en hart, ons voorstellings- en gevoelsvermogen worden oud. In de gezonde mens ligt een vermogen om alles als nieuw te beschouwen en te genieten. De zon is hem altijd even nieuw en aangenaam, de lente altijd even schoon en altijd smaakt het brood hem even goed en toch is alles hetzelfde gebleven. Bij de zieke mens heeft daarentegen alles iets ouds, iets vervelends, iets onaangenaams en onsmakelijks. In het geestelijke is het niet anders en daarom kunnen wij aan de liefde, onverschilligheid of afkeer, die de mensen van de Bijbel hebben, zien of zij gezond, ziek of dood zijn. De ongelovige, die de Schrift geheel verwerpt en haar tot een menselijk boek maakt, is een dode op het gebied van de geest van God; Hij draagt een dode ziel in een levend lichaam en is dus voor God en Zijn engelen eigenlijk een wandelend lijk. En ach, hoeveel geestelijk zieken zijn er, voor wie de Bijbel niets nieuws meer heeft, die alle boeken lezen, uitgenomen de Bijbel! Mochten wij allen geestelijk gezond zijn en blijven, dan zou de Schrift voor ons Gods Woord zijn, waarnaar men eeuwig wenst te luisteren en aan welker inhoud men zich nooit verzadigen kan.

12. En toen Hij de poort van de stad naderde, werd daar een dode uitgedragen, die een eniggeboren zoon van zijn moeder was en zij was weduwe. En een grote menigte van de stad was met haar. Deze lijkstaatsie die uit de stad kwam ontmoette de Heere, die daarheen ging.

Wie draagt men te Naïn naar het graf? Daarop is een treurig antwoord: het is een jongeling, de enige zoon van zijn moeder en zij was weduwe; dat zijn drie delen van een zin en tezamen zijn zij de beschrijving van een drievoudig groot lijden, ieder deel dringt tot diepere droefheid en groter medelijden. Een jongeling stierf - en men kan met de Schrift in de hand beweren, dat het geen geluk is in de helft (Ps. 55: 24; 102: 25), laat staan in het derde of vierde gedeelte van het leven te sterven; een afgebroken levensloop, een beek die in het zand en onder de aarde vervliet, zijn beide een geheimvolle aanblik, die vraag op vraag opwekt. Een jongeling, een enige zoon van zijn moeder, sterft. Ik wil u niet in angst jagen, gelukkige moeders van enige zonen, die in leven zijn; ik wil de bronnen van uw smart niet openen, ongelukkige moeders van enige zonen, die zijn heengegaan; maar u kunt oordelen over het leed voor de poorten van de stad Naïn. U weet wat het voor een moeder, wat het voor de moeder te Naïn was, achter het lijk te gaan. En zij was een weduwe. Het is niet nodig veel te verklaren waarom een weduwe bijzonder recht heeft haar enige zoon te betreuren; waarom zal ik bewijzen wat niemand loochent? Kijk slechts naar de wenende, jammerende moeder! Heeft zij daarom deze zoon ontvangen, gebaard en opgevoed? Zij had een vertroosting, haar geboren voor de tijd dat haar man stierf en waar is nu haar troost? Zij had een verwachting en een vreugde van de ouderdom opgevoed en nu is het uit met haar hoop en haar vreugde! Als zij hem gelegd zullen hebben op de stille plaats, in de stad der doden, daarbuiten voor de poorten van de levende Naïniëten, als zij thuis gekomen zal zijn en geen medelijdende is meer met haar en bij haar: wat zal haar huis leeg zijn en haar hart vol treurigheid en rouw? Zo stellen wij haar ons voor, zo verdiepen wij ons in de rouw van Naïns weduwe, zo wekken wij ons medelijden op - en waarom? Omdat wij graag zien, graag wenen, graag in de herinnering van de ellende zijn? Dat is niet zo! Wij willen alleen de ellende van de weduwe juist gevoelen om de hulp juist te kunnen waarderen.

13. En de Heere zag haar - want volgens oosterse gewoonte gingen de bloedverwanten niet zoals bij ons achter de dode, maar vóór die heen, zodat Jezus dadelijk tegenover haar stond - en werd innerlijk met ontferming over haar bewogen en zei tot haar: Ween niet.

Een merkwaardige ontmoeting daar in de poort! Twee koningen hebben daar elkaar ontmoet, de machtigste op aarde, ieder met zijn hofstoet en gevolg. De een wil naar buiten, de ander wil naar binnen; de een trekt triomferend met zijn buit heen, de ander neemt hem zijn roof af. De een is de dood, de koning van de verschrikking, die sinds 6. 000 jaren zijn troon op aarde heeft opgeslagen en zijn schatting eist in ieder land, in iedere stad, in ieder huis en van iedere mensenziel; die wil naar buiten door de poort van Naïn met zijn laatst overwonnen buit, met de doden jongeling en achter hem een groot gevolg van leeddragende vrienden en jammerend volk. Maar zie, een andere Koning ontmoet hen aan de poort, deze is de Koning van de liefde, de Vorst van het leven, de Vriend van de kinderen van de mensen, de Heiland van de zondaren, die in de wereld is gekomen om de arme mensheid te verlossen van het geweld van dood, duivel en hel. Hij komt binnen en brengt ook een groot gevolg mee; rondom Hem Zijn discipelen en met Hem veel volk, dat Hij aan Zich heeft verbonden door Zijn prediking en door Zijn wonderdaden; Hij komt van het overwinnen en gaat tot verder overwinnen; Hij komt van Kapérnaüm, waar Hij al veel tekenen heeft gedaan, Hij wil naar Naïn en zal Zich ook daar niet verloochenen als de grote Helper en vertrooster. Verheug u daarover,

begenadigde stad, hef daarom uw hoofd op, wenende moeder; wees niet bevreesd, de Helper is nabij; die uw hart geneest en troost is bij u.

Iedere stad in het Oosten had vroeger een stad van doden dicht bij haar muren, die gewoonlijk uit grotten en spelonken bestond en die men in de hellingen van de rotsachtige heuvels maakte. Juist was de lijkstaatsie op de weg, uit de stad van het leven naar deze stad van de dood, uit het oord van schoonheid en liefelijkheid naar het land der verschrikkingen, of een ander gezelschap komt tegemoet; het is Jezus met de discipelen en het volk - zeker niet toevallig, maar opzettelijk. Die wist dat Lazarus dood was, zonder dat Hij hem gezien had (Joh. 11: 11 vv.), was ook tot vertroosting van de weduwe toegesneld. Hoewel Hij de verlossing van de hele mensheid in het hart droeg en alle volken en tijden trachtte zalig te maken, zo had Hij toch ook een warm hart voor de pijn van ieder in het bijzonder, evenals de zon, die haar schitterende stralen op alle planeten en de maan neer laat vallen ook het kleine plantje niet vergeet, dat eenzaam aan de bron staat en daaraan haar glans meedeelt. En ook vandaag is er nog geen bedroefdheid op de wijde wereld, waartoe Zijn liefde zich niet wendde, geen sterfhuis, geen lijkstaatsie, geen trekken naar de graven van onze ingeslapenen, waarbij Hij Zich niet onzichtbaar en werkzaam voegde.

De Heere zag haar en werd innerlijk met ontferming over haar bewogen. Waar ieder menselijk hart medelijden voelt blijft ook Zijn hart niet ongeroerd. Heeft Hij nu niet meteen geopenbaard, wat in Hem plaats heeft, dan kunnen wij het ons toch ongeveer denken. Hij was zelf een enige Zoon van Zijn moeder en zij was een weduwe, nadat haar man het tijdelijke verlaten had. De weduwe staat voor Hem, als was zij Zijn eigen moeder en haar beeld, als zij zo bitter om haar zoon weent, verplaatst Hem in een tijd dat dit nog treffender zou worden herhaald en dat was de tijd, als Maria onder het kruis stond van haar Zoon.

De moeder zou, als haar zoon ziek was, er graag alles voor gedaan en geleden hebben, als zij haar zoon had kunnen redden. Nu hij dood is is er wel een verborgen wensen en zuchten: "Och, dat mijn zoon nog leefde of weer levend mocht worden; " maar dat is in haar hart zo diep verborgen dat zij het zelf niet ziet, het zelfs niet eens in haar gedachte durft nemen daarom te bidden.

De Heere wekt, voordat Hij haar helpt, eerst het geloof in haar op, door te spreken: "Ween niet. " Aan dit woord moest het geloof van de vrouw zich vastklemmen.

Dwaas, waanzinnig zou het zijn, wanneer een mensenkind zo iets beval aan een moeder, die haar enige zoon ten grave draagt; tranen zijn voor de geslagen een lafenis, wie zou haar tegenhouden uit te wenen? Maar hier moet men ook opmerken dat geen mensenkind spreekt, maar de Zoon des mensen, de Heere. Jezus wil Zich hier in Naïns poort openbaren als de Heere. Dat verkondigt Lukas duidelijk aan hen, die een fijn oor voor zijn taal hebben, omdat hij Jezus als "Heere" (vgl. Hoofdstuk 10: 1; 11: 39. 12: 42; 13: 15; 17: 5 v. ; 18: 6; 22: 31 en 61) voorstelt. Ook in het aanraken van de baar, dat Jezus dadelijk laat volgen op Zijn woord tot de moeder, ligt iets groots. Volgens Joodse gewoonte werden de lijken met snelle stap weggedragen. Deze dragers hielden opeens stil, zij zien in die handeling van de Heere, dat Hij

iets bedoelt; zij staan stil, getroffen door de beslistheid, door de majesteit van Hem die tot de baar is getreden.

"Ween niet. " Snel zou blijken dat de weduwe alleen daarom in de grote ellende is gekomen zodat zij vatbaarder zou worden voor grote vreugde. Dat begrijpt de ongelukkige zo moeilijk, dat zijn ongeluk een profetie is van groot geluk. Hij beoordeelt naar de winter, die toch vóór de zomer moet komen, de zomer en in plaats van vrolijk zich uit te strekken naar hetgeen vóór is, kwelt hij zich met te kijken naar het zwarte en in het graf. Ook een machteloos, maar barmhartig uitgesproken "Ween niet" heeft een vertroostende kracht; iedere uiting van medelijden, elke erkenning van de grootte en diepte van onze pijn, iedere gemeenschap met liefhebbende, deelnemende harten vertroost en versterkt. Hoe zal de Heere Zijn woord tot de weduwe hebben gesproken en hoe zal zij het opgevangen hebben, omdat er een volkomen hulp in verborgen lag. Hoe zal haar treurend oog Zijn oog vol liefde en kracht hebben gezocht, hoe zal Zijn oog het hare onder tranen hebben toegeknikt en een belovende nadruk in het woord van Zijn mond hebben gelegd! Op de plaats van de jammerklacht zal wel een stil opmerken op het doen van deze vreemdeling gevestigd zijn, op dat zonderling handelen van Hem, die met spoed Zich van de moeder wendde, de baar aanraakte en de dragers beval stil te staan.

14. En Hij ging ernaar toe, raakte de baar aan - de open baar, waarop de dode, licht toegedekt, lag 3: 21") - tot een teken, dat de weg naar het graf niet verder moest worden vervolgd (de dragers stonden nu stil) en Hij zei: Jongeling, Ik zeg u a), sta op!

a)Hand. 9: 40.

Niet ver van Naïn lag Sunem, waar eens Eliza de zoon van die vrouw uit de dood opwekte en tot de moeder gezegd had: "Neem uw zoon op" (2 Kon. 4: 18-37). Dat was een veelbetekenend voorteken. Maar nu is de handelswijze van de Heere toch nog een andere, dan die van een Eliza of Elia of Petrus, wanneer zij een dodenopwekking volbrachten. Petrus bad geknield bij de gestorvene Tabitha (Hand. 9: 40). Elia weende over de zoon van de vrouw te Sarepta (1 Kon. 17: 19 vv.). Eliza breidde zich uit over de zoon van de Sunamitische, zodat het lichaam van het kind warm werd (2 Kon. 4: 34). Hoe geheel anders Jezus! Men ziet, niet de dienaar van een hogere macht, niet een knecht van de levende God handelt hier, maar de Heer van de levenden en van de doden, de Heer van het leven staat hier persoonlijk aan de baar en spreekt Zijn: "Ik zeg u, sta op!"

Toen de zoon van de weduwe te Sarfath gestorven was, strekte Elia zich drie keer over het lijk uit en riep biddend de ziel van het kind terug. Eveneens legde zich Eliza biddend twee keer over het lijk van het kind van de Sunamitische, mond op mond, ogen op ogen, handen op handen, zich nauw aansluitend. Zo verwarmde hij het koud geworden vlees en bracht het daartoe, dat de knaap niest en de ogen opslaat. Beide keren was is de dood niet slechts schijnbaar, maar werkelijk gevolgd. Dat echter de ziel beide malen kon worden teruggehaald, geeft recht tot het besluiten dat haar verhouding tot het lichaam nog te nader is naarmate de tijd korter is, dat zij dit heeft verlaten. Juist daaruit moet het zeldzame wonder worden verklaard, dat in 2 Kon. 13: 21 wordt verteld. Ook de Nieuw-Testamentische

doden-opwekkingen, van Jäirus' dochttertje, de jongeling te Nain en van Tabitha, volgen allen kort na het sterven. Alleen de opwekking van Lazarus, die al 4 dagen gestorven was, maakt hierop een uitzondering. Overigens is elk wonder van opwekking een terugbrengen van de ziel, die als het ware al op weg van het tijdelijke tot het eeuwige is. Wij zeggen "als het ware", want inderdaad is de ziel, van het ogenblik dat de levensdraad is doorgesneden, in het eeuwige, maar nog in een zo nauwe betrekking tot haar verlaten lichaam dat een wonderbare wedervereniging hiermee plaats kan hebben.

Weet Jezus dan waar de ziel is? En wanneer Hij dat weet, wanneer Hij meer weet dan alle mensen; zal Hij overmacht hebben over de afgescheiden zielen? Regeert Hij in het stille land van de doden en is Zijn wil alleen zo machtig om de ziel terug te brengen? Kan Hij ze met het lichaam weer samenvoegen, zodat de oude wederkerige werking tussen lichaam en ziel, die men leven noemt, de oude verbintenis weer ontstaat? Op deze vragen een ja, een ongetwijfeld ja! Ja, Hij weet de plaats waar de ziel van de jongeling te Nain wachtte op haar terugvoering; ja Hij heeft macht over de afgescheiden zielen, om ze te doen gaan en staan als de dragers en de lijkstoet. Hij is machtig over levenden en doden en kent de "poorten van de dood" (Job 38: 17). Hij kan de lichamen en zielen samenvoegen en de wederkerige werkingen tussen lichaam en ziel herstellen. Hij kan het, want Hij doet het.

15. En de dode zat overeind en begon te spreken. En Hij gaf hem aan zijn moeder.

Liefelijk is de morgen na de nacht, liefelijk de gezondheid na een zware ziekte, maar liefelijker is het leven uit de dood; hoe sterker de vijand is waaraan een kleinood wordt ontworsteld, des te dierbaarder is het ons geworden. Wij geloven dat de Heere dat kind nu aan de moeder zal hebben gelaten; zij is eenmaal voorgegaan in de dood; en de eenmaal opgewekte, getekend met het kenteken van de opstanding, zag in haar graf en in alle graven de opstanding.

Die drie opgewekten waren in zeer bijzondere zin geroepen tot getuigen van Christus; en dat het juist het enige dochttertje was (8: 42) en de enige zoon van de weduwe en de enige getrouwe broeder, doet ons ook gemakkelijker begrijpen, waarom juist deze nog een toevoeging ontvingen aan hun leven op aarde. Het "Talitha Kumi", Jongeling, sta op! Lazarus kom uit!" moest een krachtige nagalm doen vernemen op al het overige van het aardse leven. De getuigen van de voorlopige opwekkingskracht van Christus waren zeker ook van degenen, die toen al geestelijk de stem van de Zoon van God hoorden, tot het nieuwe leven opstonden en vervolgens in vrede heengingen, de troostrijke verwachting van dat uur, waarin allen, die in de graven zijn, deze stem zullen horen en uit de graven zullen gaan.

Jezus zag haar. Meent u dat Zijn blik op de huidige dag verduisterd, of Zijn arm verkort is? Hij ziet en bemerkt eens ieders bijzonder lijden, nu even zeker als toen; nu brengt Hij bevel en troost, even zeker als toen. En de Heere zag haar en werd innerlijk met ontferming over haar bewogen en zei tot haar: "Ween niet". Dit vermanen, door mij tot een weduwe, treurend over het verlies van haar enige zoon, gericht, zou bijkans als spottend klinken: het zou een ongerijmdheid zijn tot een rouwdragende moeder en weduwe te zeggen: "ween niet". Zij moet wenen. Het zou onnatuurlijk zijn als zij niet weende. Daar steekt geen deugd in stoïcijnse

gelijkmoedigheid; daar is niets edels in ongevoeligheid. Tranen zijn menselijk, vaak zijn zij christelijk, nooit zijn ze wraken. Jezus zei tot haar: "Ween niet" maar Hij kon dat zeggen, want hetgeen volgde, gebeurde om haar geweent in blijdschap, haar tranen in de lach van de verrukking te doen verkeren; want meteen voegde Hij bij dat opbeurend "Ween niet": "Jongeling, Ik zeg u sta op". Zie, in Jezus zelf was de kracht. Als een apostel later een wonder verrichtte, zei hij: "In de naam van Jezus, zeg ik u". Maar als Jezus dat deed, zei Hij alleen: "Ik zeg u, sta op" ten bewijze dat Zijn kracht de kracht van de Godheid was, niet een, voor een wijle geschonken macht, zoals de apostelen was toebedeeld. Nauw was het bevel uitgesproken, of de dode hoorde en zat overeind en dan lezen we nog in roerende woorden: "En Hij gaf hem aan zijn moeder. " Als nu enig niet door God geïnspireerd mens deze geschiedenis geboekt had, of iemand van onze meest begaafde historieschrijvers, redenaars of dichters, dan zouden zij ongetwijfeld een lange, aangrijpende, schone voorstelling hebben gegeven van al wat hier plaats had en zeker zou de lezer niet zonder aandoening hun beschrijving gelezen hebben; maar juist de ongekunsteldheid van dit verhaal geeft het een uitnemende kracht en de stempel van de goddelijkheid. Moeilijk, ja onmogelijk is het om al de gedachten weer te geven die onze geest doorkruisen bij het lezen van deze enkele volzin: "Hij gaf hem aan zijn moeder". Hij gaf de opgewekte, de enige zoon, de enig zoon van de weduwe, aan zijn moeder terug.

16. En vrees beving hen allen, die bij deze geschiedenis oog- en oorgetuigen waren en zij verheerlijkten God, zeggend: a) Een groot profeet is onder ons opgestaan, die wellicht de Messias zelf is en God heeft Zijn volk bezocht om de tijden van de beloofde zaligheid te doen komen (Hoofdstuk 1: 68 vv.).

a) Luk. 24: 19. Joh. 4: 19; 6: 14; 9: 17.

Voor de mensen te Naïn was deze daad geheel onverwacht, ongehoopt, alle gedachten te bovengaand en zelfs voor degenen die iets vernomen mochten hebben van de opwekking van het dochttertje van Jairus was de gebeurtenis nieuw, want hier had de opwekking plaats van een dode die al ten grave werd gevoerd, voor ieders oog. Daarom kwam een heilige vrees over allen; als een daad van God doordrong deze opwekking hun zielen. Maar het was een zalige vrees, die hen vervulde, toen zij de dood zelf zo vernietigd zagen, toen hun plotseling een zo groot inzicht werd geopend in de nieuwe wereld van de opstanding en zij loofden God. Het was voor hen door dit feit duidelijker dan ooit geworden dat in Jezus een groot profeet was opgestaan, ja, dat God Zijn volk was komen bezoeken, dat de tijd van de verlossing was aangebroken.

17. En dit gerucht van Hem, dat in Hem een groot profeet in Israël was opgestaan en de tijd van de Messiaanse zaligheid nu was aangebroken, ging rond in geheel Judea (MATTHEUS. 2: 5) en in het hele omliggende land, zodat zelfs tot Johannes in zijn gevangenis het gerucht doordrong (vs. 18).

De uitleggers weten gewoonlijk geen reden te vinden waarom hier het Joodse land zo op de voorgrond wordt gesteld, als datgene waar het woord van het volk over Jezus zo was doorgedrongen en willen de uitdrukking in ruimere zin opvatten als bedoelend het land van de

Joden of geheel Palestina. Alleen kan tot rechtvaardiging van zo'n uitlegging het beroep op Luk. 1: 5 niet voldoende zijn, ook daar is Judea juist Judea, het hoofdlandschap (vgl. Hoofdstuk 3: 1), terwijl er vervolgens niet over gesproken wordt dat ook de overige landschappen tot het rijk van Herodes de Grote behoorden. Het wordt echter dadelijk duidelijk, wanneer de geschiedenis over de tijd van het paasfeest plaats heeft gehad, toen de feestreizigers het bericht daarvan dadelijk naar Jeruzalem en Judea brachten. En dat dit gebeuren zou lag in de bedoeling van de Heere: Hij is niet naar het paasfeest van het jaar 29 na Christus naar Jeruzalem gereisd, omdat Hij ten gevolge van de vijandschap van de Joodse oversten Zich van die stad verwijderd moest houden (Joh. 7: 1). Hij wilde echter ook haar kinderen rondom Zich vergaderen, zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels (Hoofdstuk 13: 34); daarom heeft Hij de twaalf uitgezonden, voordat Hij van Kapernaüm is vertrokken (Hoofdstuk 9: 1-6). Gedurende hun afwezigheid heeft Hij nu te Naïn, dus zeer nabij die straat, waarop de Galilese feestreizigers tot naar Bethsean trokken, om van daar naar Perea over te gaan en vervolgens bij Livias weer over de Jordaan naar Jericho en verder tot Jeruzalem te komen, een werk volbracht, dat geheel geschikt was om een krachtige beweging te veroorzaken en op de verschijning van het rijk van God opmerkzaam te maken. Maar horen zij Mozes en de profeten niet, dan zullen zij ook in Christus niet geloven, al stond er ook iemand van de doden op (Luk. 16: 31); dat zou later bij de opwekking van Lazarus, dat geheel in de nabijheid van Jeruzalem is voorgevallen nog meer bepaald duidelijk worden (Joh. 11: 46 vv.).

II. Vs. 18-35. (zie ook). Ook chronologisch is de aansluiting van de geschiedenis van de gezantschap van de Dopen aan de voorgaande van de opwekking van de jongeling te Naïn; van de laatste plaats wendde Zich de Heere zuidoostelijk tot de landstreek van Bethsean en ging dus zo de beide discipelen van Johannes tegemoet, om ze als het ware te ontvangen (Uit 11: 3). In de Geest wist Hij toch wel van het uur van de bestrijding, dat over de gevangene was gekomen en Hij wilde dat de discipelen, die met de vraag van de bestredene belast waren, een diepe indruk zouden verkrijgen van de goddelijke majesteit van de Mensenzoon. De gebeurtenis staat onmiskenbaar in een zeker verband tot die in Hoofdstuk 5: 33 vv. en toont de grotere heerlijkheid van Christus en van Zijn discipelen tegenover die van Johannes en diens leerlingen. Wij kunnen haar twee dagen later plaatsen dan in het chronologisch overzicht bij MATTHEUS. 9: 34 is gebeurd, want het "De doden worden opgewekt" moest zeker voor Johannes een aanwijzing zijn, die hem kon troosten.

18. En de discipelen van Johannes, die sinds het in Hoofdst. 3: 19 v. meegedeelde voorval nu al meer dan 10 maanden in de gevangenis zat, boodschapten hem van al deze dingen, van alles wat zij over Jezus werken vernamen en in het bijzonder van de in vs. 1 en 7 meegedeelde rede.

19. En Johannes - die juist de wonderen van de opwekking van de doden vreemd moesten voorkomen, omdat nog geen oordeel in Israël plaats had gehad en de dorsvloer nog niet geveegd was (Hoofdstuk 3: 17), zodat integendeel juist nu de goddeloze geweldiger heersten dan ooit - riep twee van zijn discipelen tot zich en zond hen tot Jezus met de vraag: Bent Gij degene die komen zou, of verwachten wij een andere? Als Gij de Beloofde bent, waarom neemt Gij dan niet meteen de wan in Uw hand, om te doen zoals ik van U heb voorspeld?

20. En toen de twee door de Doper gezonden mannen tot Hem gekomen waren, zeiden zij: Johannes de Doper heeft ons tot U afgezonden met de vraag Zijt Gij, die komen zou, of verwachten wij een andere?

21. En op dat ogenblik genas Hij weer, zoals altijd wanneer Hij openlijk optrad, er velen van langdurige ziekten en smartelijke kwalen en boze geesten en vele blinden gaf Hij in goddelijke almacht het gezicht.

21. En op dat ogenblik genas Hij weer, zoals altijd wanneer Hij openlijk optrad, er velen van langdurige ziekten en smartelijke kwalen en boze geesten en vele blinden gaf Hij in goddelijke almacht het gezicht.

21. En op dat ogenblik genas Hij weer, zoals altijd wanneer Hij openlijk optrad, er velen van langdurige ziekten en smartelijke kwalen en boze geesten en vele blinden gaf Hij in goddelijke almacht het gezicht.

22. En Jezus antwoordde hen: Ga heen en boodschap Johannes weer de dingen, die u gezien en geboord heeft, namelijk a) dat de blinden ziende worden, de kreupelen wandelen, de melaatsen gereinigd worden, de doven horen, de doden opgewekt worden, aan de armen het evangelie verkondigd wordt.

a)Jes. 29: 18; 35: 5; 61: 1.

21. En op dat ogenblik genas Hij weer, zoals altijd wanneer Hij openlijk optrad, er velen van langdurige ziekten en smartelijke kwalen en boze geesten en vele blinden gaf Hij in goddelijke almacht het gezicht.

22. En Jezus antwoordde hen: Ga heen en boodschap Johannes weer de dingen, die u gezien en geboord heeft, namelijk a) dat de blinden ziende worden, de kreupelen wandelen, de melaatsen gereinigd worden, de doven horen, de doden opgewekt worden, aan de armen het evangelie verkondigd wordt.

a)Jes. 29: 18; 35: 5; 61: 1.

23. En voeg dan, wanneer u van deze vervulling van de profetie (Jes. 35: 5 v.) door Mij aan hem getuigenis heeft gegeven, tot aanwijzing voor hem daarbij: Zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden, wanneer het niet in een of ander opzicht gaat zoals hij het voornodig houdt.

Moeten wij het niet ondenkbaar vinden dat de machtige profeet, terwijl voor hem de dagen in de duisternis van de kerker zonder deelneming voorbijgaan, een sterke aanvechting de ziel aangreep en hij, die anderen goddelijke woorden had doen horen, zichzelf arm en verlaten, dor en troosteloos vond? Is dan het geloof een zaak, die men altijd als geslagen munt in de buidel draagt? En op een bijzondere manier bedreigt de aanvechting het geloof van een man, die nog geheel de afdruk draagt van het Oude verbond, welks heiligen sterker waren in doen

dan in lijden, zoals ook Elia met de Heere, die hij niet begreep, begon te rechten: "Het is genoeg, neem mijn ziel van mij!" Ja de Geest kwam over de profeten van het Oude Verbond, maar Hij was niet in hen, Hij hield weer op en zo had Hij de Doper in de ogenblikken van de hoogste verlichting tot de hoogte van zijn getuigenissen opgevoerd, nu was echter zijn ziel door duisternis bedekt en moest zij zich door de diepten laten leiden. Het harde metaal moet in het hete vuur smelten; het was het Gethsemane van de Dopers, waaruit hij zo'n vraag liet uitgaan.

De gelovige kan wel in strijd komen, maar hij mag daarin niet bezwijken; want 1) hij weet tot wie hij zich met zijn zaak moet wenden, 2) het ontbreekt niet aan feiten, die zijn kleinmoedigheid weerleggen, 3) hij heeft in Christus een pleitbezorger, die zelf voor hem tussen treedt.

24. a) Toen nu de boden van Johannes weggegaan waren begon Hij op plechtige wijze de hoge betekenis van deze man uit te spreken en tot de menigte van Johannes te zeggen: Wat bent u in de woestijn gaan bekijken? Een riet, dat door de wind heen en weer bewogen wordt?

a) MATTHEUS. 11: 7.

25. En wat bent u gaan zien? Een mens, met zachte kleren bekleed? Want degenen die in heerlijke kleding en wellust zijn, die zijn in de koninklijke hoven.

26. En wat bent u gaan zien toen u tot hem ging? Een profeet? Ja, Ik zeg u, veel meer dan een profeet.

26. En wat bent u gaan zien toen u tot hem ging? Een profeet? Ja, Ik zeg u, veel meer dan een profeet.

27. Deze is het waarvan in Mal. 3: 1 geschreven is: Zie, Ik zend Mijn engel voor uw aangezicht, die uw weg voor u heen bereiden zal. Hij is het einde van de tijd van het Oude Testament, zodat hij die voorspelling zou vervullen.

28. Want Ik zeg u: onder die uit vrouwen geboren zijn is niemand een grotere profeet dan Johannes de Doper (Hoofdstuk 1: 15), maar de minste in het koninkrijk van God, dat nu komt, is meer dan hij.

29. En nu heeft deze grootste onder alle profeten volbracht wat hij moest (vs. 27), ten minste daar, waar men geen boosaardige tegenstand tegenover hem stelde, want al het volk, hem horende en de tollenaars, die met de doop van Johannes gedoopt waren, rechtvaardigden God.

30. Maar het heeft ook niet aan boosaardige tegenstand ontbroken; want de Farizeeën en de Wetgeleerden hebben de raad van God tegen zichzelf verworpen en hoewel zij in het begin tot hem kwamen (3: 12") zijn zij door hem niet gedoopt (Hand. 13: 46; 20: 27).

De rede van Jezus over Johannes is om zo te zeggen Zijn lijkrede; snel daarna is hij gedood. Jezus toont eerst het gewicht van de verschijning van de Doper (vs. 24-28); vervolgens spreekt Hij van de uitwerking van Zijn werk vs. 29 vv.

Van de trouw waarmee de Heere zelf voor de Zijnen als pleitbezorger optreedt en Zich met Zijn priesterlijk hart hen aantrekt, zien wij in de tekst een proeve in de openlijke getuigenis, die Hij voor al het volk voor Zijn beste knecht geeft. Johannes mag in een zwak, bang uur de schijn opwekken, als kon hij aan Jezus twifelen, maar zijn getrouwe Heiland meer hem niet af naar dit uur, Hij gunt hem beter. De aanvechting gaat voorbij, maar de goddelijke roeping die hij gevolgd is, de getuigenis die hij heeft afgelegd, de gezindheid die zijne bestendige is geworden en onveranderd de regel vormt van Zijn handelwijze, heeft Gods Geest bij hem gewerkt en Gods gaven en roeping zijn onberouwelijk. Als ons hart ons veroordeelt, schrijft de apostel (1 Joh. 3: 20), is God meer dan ons hart en Hij weet alle dingen. Wanneer in van de Heere rijk alleen die helden mochten staan, die nooit vreesden en wier voet nooit heeft gewankeld, wie van ons zou een aandeel daarin kunnen hebben? Maar Hij richt de gebogenen op en die niet voor zichzelf kunnen spreken, omdat hun verschrikt geweten hen stom maakt, die werpt Hij daarom niet weg, die dekt Zijn priesterlijk woord; zij zijn Hem toch dierbaar; Hij zal ze in Zijn getuigenis niet beschamen, wanneer zij niet wagen de ogen tot Hem op te heffen, maar toch hun ziel aan Hem hangt; Hij zal tot hen spreken: vrees niet; Ik heb uw geloof gezien, u zult leven.

Johannes is, zegt de Heere, Elia, die komen zou, evenals Maleachi heeft voorspeld en voor wie zou Elia als wegbereider heengaan? Maleachi zegt: voor God de Heere zelf. Wat getuigt Jezus dus van Zichzelf, wanneer Hij zegt, dat Johannes als de Elia voor Hem is heengegaan? Wie oren heeft om te horen die horen!

God recht geven en zichzelf onrecht, of, wat hetzelfde is, aan alle waarheid, aan alle beschamende, richtende, verootmoedigende waarheid recht geven tegenover zichzelf, zich onder alle waarheid verootmoedigen, zich naar de hele waarheid richten, dat is zijn gezindheid veranderen, zich omkeren, bekeren. Het volk boog zich onder de snijdende en brandende woorden van de profeet; het moest zich dezelfde aanspraak laten welgevalen. Deze waren echter niet willens zich naar de waarheid te richten, de waarheid moest zich naar hen schikken en omdat zij dat niet deed, zoals zij dat naar haar aard nooit kan doen, keerden zij haar de rug toe. Dwazen en blinden! Alsof de waarheid er bij verliezen zou wanneer mensen haar niet willen!

31. En de Heere zei 1): Met wie zal Ik dan de mensen van dit geslacht vergelijken, omdat zij zo tegen Johannes zich gedragen en in hem tegen Mij op een manier die de raad van God veracht? En aan wie zijn zij gelijk? Er is nauwelijks een gelijkenis voor hen te vinden.

1) De woorden "En de Heere zei" zijn waarschijnlijk een toevoegsel van de afschrijvers, die in vs. 29 en 30 een opmerking van de evangelist meenden te zien en niet een woord van Jezus zelf.

32. Zij zijn gelijk aan de kinderen, die aan niets dan aan spelen denken en daarbij tot allerlei invallen in staat zijn, aan kinderen die op de markt zitten en elkaartoeroepen en zeggen: Wij hebben voor u op de fluit gespeeld en u heeft niet gedanst; wij hebben voor u klaagliederen gezongen en u heeft niet geweend.

33. Want Johannes de Doper heeft noch brood gegeten, noch wijn gedronken en u zegt: Hij heeft de duivel.

34. De Zoon des mensen is nu in andere geest gekomen, namelijk etend en drinkend, zodat men zou denken dat Hij u welbehaaglijk zou zijn en u zegt: Zie daar een mens, die een vraat en wijnzuiper is, een vriend van tollenaars en zondaren.

35. Maar de wijsheid mag bij de kinderen van de dwaasheid geen ingang vinden en alleen door hen bedild en berispt worden, zij is gerechtvaardigd geworden van al haarkinderen; op deze alleen kan zij steunen als op een bewijs, dat zij het juiste gevonden heeft.

De Heere stelt het gedrag van het geslacht van Zijn tijd omtrent de beide grote tot hem gerichte boodschappen voor. Hij zoekt, waarbij Hij een zo onverstandig gedrag als Hij moest opmerken, kon vergelijken, Hij zoekt en vindt bijna niets. Eindelijk blijft Zijn Geest rusten op een beeld dat met Zijn gedachten overeenkomt.

De Heere vergelijkt het geslacht van de Joden met kinderen, die slechts willen spelen naar eigen invallen en nu eens een vrolijk fluitspel aanheffen, dan weer de ernst en de treurigheid van de mensen nadoen en bij wie het nu niemand goed kan maken. Beider aard en gedrag, zowel van de ernstige boetprediker Johannes als van de vriendelijke Heere Jezus, was naar de luimen van de Joden niet juist. Johannes vervulde stil zijn ambt, dat een ambt was van de wet en van ernst, van boete en onthouding. Zij wilden volgens hun toenmalige luim ongestoorde vrolijkheid en vreugde-spel, daarom zeiden zij: "Hij heeft de duivel". Christus kwam met het zachte evangelie, vriendelijkheid en aangenaamheid was Zijn wezen, Hij was een bruiloftsgast te Kana en versmaadde het niet met de tollenaars en zondaren vriendschappelijk te verkeren en met hen te eten en te drinken. Zij wilden het echter nu naar hun tegenwoordige luim weer anders hebben; zij hielden Hem hun instellingen voor en de ernst van hun vasten en van hun uitwendige vormen en scholden Hem uit voor een wijnzuiper en een metgezel van de zondaren. Zo is ook het geslacht van onze tijd. De prediking van de wet is hen te ernstig, te streng, het evangelie van Gods vrije genade in Christus behaagt hen ook niet. De Heere gaat echter ongestoord Zijn weg en laat beide prediken: wet en evangelie, toorn en genade, boete en vergeving van zonden. Zo'n wijsheid, die door de wet tot het evangelie opvoedt en door boete tot het koninkrijk der hemelen leidt, begrijpt de wereld niet, de ware kinderen van deze wijsheid echter rechtvaardigen haar; hun leven en hun vrede is een getuigenis, dat het de ware wijsheid is.

Men wilde noch de vastende, noch de etende, noch de beschuldiger van de rechtvaardigen, noch de vriend van de zondaren; noch de man die daar riep: Bekeert u; noch de man die daar sprak: Gelooft; noch de strengheid van de wet, noch de liefelijkheid van de blijde boodschap; noch Johannes, noch Jezus. Wat wilde men dan? Men wist het niet. Wat men niet wilde wist

men, ofschoon men er niet voor uitkwam. Men wilde geen afstand doen van zijn zondige begeerlijkheid, van zijn zondige hoogmoed. Men wilde niet de wereld en haar ijdelheid vaarwel zeggen om zich te begeven tot wat men een woestijn, een sprinkhanen- en wilde honingdiëet voor de ziel achtte. Men wilde zich niet neerzetten op de bank van de zondaren; en dat zo min om met de blijde boodschap van de genade verkwikt, als om bij het oordeel van God bepaald te worden. Niet door bekering wilde men tot het koninkrijk der hemelen; niet uit genade wilde men tot het eeuwige leven; want bekering was een zaak van droefheid en het denkbeeld van genade vernederde. En ziedaar nog heden de oorzaak van ergernissen aan dat evangelie dat bekering eist en genade toeroept. Die de bekering wil, wil ook de genade; want hij bekent en betreurt zijn zonde en ziet met wenende ogen naar genade uit. Die genade wil, wil ook de bekering; want hij kent en ziet de liefde van een heilig God en ziet in de vreugde van zijn hart van de genietingen van de wereld af. Maar die geen bekering wil, omdat de dienst en het genot van de zonde hem te lief zijn, hij mag in naam van zedelijkheid en deugd tegen het evangelie van de genade opkomen, hij is niet anders dan op aansporing en in het belang van datzelfde zondig hart, dat zich ook tegen bekering verzetten blijft. En die geen genade wil omdat zijn hoogmoed niet af kan zien van de dwaze inbeelding, van eigen kracht, eigen werk, eigen verdienste: hij mag de boetprediking verwerpen als te streng, te hard, te liefdeloos, te weinig in de geest van het evangelie, inderdaad verwerpt hij haar uit geen ander beginsel, dan omdat zij als het evangelie de verfoeilijke hoogmoed van zijn harten krenkt. Dat wat uit vlees geboren is, is een waarheid, die, in zichzelf duidelijk, door de ondervinding van een ieder mens van dag tot dag bevestigd wordt en de ergernis aan de leer van een wedergeboorte door de Geest van God als ongepast en onbegrijpelijk kan niet anders dan geveinsd zijn, mits de grond van ergernis veeleer in het al te begrijpelijke en al te toepasselijke van deze leer gelegen is. Dat Gods genade goddeloze en zedeloze mensen maken zal, geeft men voor te vrezen; maar als men ervoor schrikt om tot de genade te komen, het is uit geen andere oorzaak dan dat men in de ernst, de nauwgezetheid en het godzalig leven, waartoe men weet dat zij verbindt, geen welbehagen heeft. De vromen schuwten beurtelings als te streng van leven en te gemakkelijk van leer, omdat men aan het leven van eigen zin en lust vasthoudt en een leer verkiest die een hoogmoed vleit, die zich van de deugdverdiensde en kracht van wil alles verbeeldt. Heden vindt men hen te zwaarmoedig, morgen te gerust omdat men geen droefheid wil dan de droefheid van de wereld en geen rust verlangt die haar grond heeft in God. Nee, de klaagliederen van Gods kinderen zijn niet uit te staan en hun fluitgespeel is niet aan te horen! Want het weerbarstig hart wil zijn eigen lied zingen, wil door eigen snarenspeel bedwelmd worden. En omdat het, ook zo, tot het vatten van de juiste toon, tot het smaken van de gewenste vreugd niet komen kan, gaat men wrevelig heen en wrekt zich met verachtelijke smaad of ruwe spotternij op hen die geprobeerd hebben het in hun lied en in hun vreugde te doen delen.

III. Vs. 36-50. Evenals bij de beide eerste geschiedenissen van deze groep houdt de evangelist ook hier, bij de geschiedenis van het gastmaal van de Farizeeën en van de grote zondares de chronologische volgorde nog vast. Hij vat als in één beeld al datgene tezamen wat over Jezus in de verhalen, meegedeeld in Hoofdstuk 5: 12-32, van bijzondere trekken van Zijn werken en leven werd voorgesteld. Zij stelt de Heere in zoverre voor, in steeds verdere ontvouwing van Zijn heerlijkheid, als Hij een Geneesmeester en Leermeester is ook voor degenen die voor de gezonden en rechtvaardigen worden gehouden, de aanraking van een als zeer slecht bekende

zondares zo min als die van een melaatse schuwt en met Zijn volmaakte macht aan de verlamde bewezen, zodat Hij van zonde vrijspreken kan, tot in de diepste diepten van de gevallen reikt. Omdat het voorval tot een tijd behoort dat de twaalf niet bij Jezus waren, maar nog op hun uitzending in Hoofdstuk 9: 1-6, is het zeer eenvoudig te verklaren waarom de beide eerste evangelisten daarover hebben gezwegen, evenals over de opwekking van de jongeling te Naïn. Deze was echter voor Lukas volgens de hele strekking van zijn evangelie van bijzondere betekenis, waarom hij die opzettelijk aan de vergetelheid heeft ontrukkt.

EVANGELIE OP DE DAG VAN MARIA MAGDALENA, vs. 36-50

De dag valt op 22 Juli, als de zon het heetst brandt. De kerkelijke viering daarvan werd in de 13e eeuw doorgezet, nadat die al vroeger gaandeweg was begonnen. Dat deze tekst op die dag is gesteld berust op de Westerse traditie, die ook in de Protestantse kerk zo veelvuldig is vastgehouden, als was de grote zondares in vs. 37 een en dezelfde persoon met Maria Magdalena in vs 2 van het volgende hoofdstuk. Deze mening heeft volstrekt niets meer voor zich dan de uitwendigen schijn, als zou daar de uitdrijving van de zeven duivels een bevrijding betekenen van zware dienst van de zonde, waarvoor men zich ten onrechte beroept op Matth. 12: 45. Wij hebben bij MATTHEUS. 26: 7 de mening weerlegd en voegen hier nog het woord bij van een ander: "Een door zeven geesten bezetene persoon was niet een verleidende boeleerster. Het is verschillende om bezeten te zijn en een duivels knecht in zonden te zijn, hoewel het eerste als een beeld van het tweede gebruikt kan worden, zoals de verschillende lichamelijke kwalen gelijkenissen zijn van de verwante gebreken van de harten."

36. En Simon, een van de Farizeeën (vs. 40), kwam tot Hem, toen Hij nog in het zuidelijk gedeelte van Galilea bij Bethsean was en wel waarschijnlijk in Magadan - te Magdala, aan het meer Gennesareth heeft de geschiedenis moeilijk plaats kunnen hebben wegens de al zozeer toegenomene vijandschap van de Schriftgeleerden en Farizeeën (Hoofdstuk 5: 17, 30 vv. MATTHEUS. 9: 34). En hij vroeg Hem, dat Hij met hem at, dat Hij mee deel nam aan een toebereiden maaltijd in Zijn huis 26: 6") op die dag, die waarschijnlijk een sabbat was; en Hij ging in het huis van de Farizeeër en zat aan, terwijl Hij Zich op de voor Hem bestemde divan neerzette, de voeten naar achteren uitgestrekt "Om (6: 14" en "Uit 26: 20"). De gewone eerbewijzen aan genodigde gasten waren Hem echter niet gegeven (vs. 44-46).

Men heeft aan de uitnodiging van de Farizeeër een vijandelijke bedoeling willen toeschrijven. Zijn opmerking in vs. 39 maakt echter zijn zedelijke toestand bekend; hij werd geslingerd van de ene kant door de indruk van heiligheid, die Jezus op hem maakte en aan de andere kant door de tegenzin, die zijn kaste tegen Hem had. Jezus spreekt hem in vs. 40 op zo'n vriendelijke en zo'n vertrouwelijke toon aan, dat men niet goed een kwaadzoekende gezindheid bij hem kan veronderstellen.

Is de streek waar dit is voorgevallen, zoals wij boven zeiden die bij Bethsean en de stad (vs. 37) Magadan 15: 29) waaruit blijkt, dat ook meermalen Magdala met Magadan is verwisseld), zo wordt het best verklaard, hoe daar nog een Farizeeër zo'n uitnodiging kon wagen. Pas later stelden zich ook in dit gebied, dat tot de 10 steden behoort, de Farizeeën en schriftgeleerden

vijandig tegenover de Heere (MATTHEUS. 16: 1 vv. Mark. 8: 11. Luk. 12: 1 vv. Verder is daar het best te verklaren, dat een hoer voorkomt, omdat in dat gebied Griekse en heidense gewoonten zich hadden verbreid, terwijl onder Israël zelf, wanneer de wet ten minste werd toegepast, geen hoeren waren (vgl. Spr. 2: 16). Ten slotte is zo het beste te verklaren dat de geschiedenis alleen door Lukas wordt verteld, die volgens onze mening uit het tegenoverliggende Pella afkomstig was en dus een nauwkeurig bericht van het voorgevallene kon hebben. De Farizeeër was zeker door het woord van het volk na de opwekking van de jongeling te Naïn (vs. 16) "Een groot profeet is onder ons opgestaan en God heeft Zijn volk bezocht" bewogen en was misschien getuige geweest van de in vs. 21 vermelde wonderdaden van de Heere geweest. Hij had daardoor een heilzame drang, een geestelijke zegen ontvangen, zoals uit de rede van Christus in vs. 40-47 blijkt en als nu ook de reden waarom hij de uitnodiging plaats liet hebben half nieuwsgierigheid kon zijn, om de wonderprofeet eens in de onmiddellijke nabijheid te hebben, dan was er toch zeker ook een halve welwillendheid om Hem nader te komen.

Dat Jezus de uitnodiging niet weigerde toont ons hoe zeker Hij was van Zijn Geest, die ook deze gelegenheid geheel wist te beheersen en voor de bedoelingen van Zijn hemelrijk ten nutte wist te maken. Wij kunnen bovendien aannemen dat de mensen nooit opener, nooit meer overgegeven zijn en vatbaar voor het woord van de liefde, dan wanneer zij zelf op enigerlei wijze liefde betonen, dat zij dus het Evangelie het gemakkelijkst aannemen uit de mond van een gast, in de opgewekte geestelijke stemming van hun huis. Daarbij kwam nog wel het motief dat Jezus de Farizeeërs in het minst geen aanleiding wilde geven dat Hij ze teruggestoten had. Hij was zo geheel vrij van alle wrok, van alle vrees en tegen ingenomenheid tegenover de partij, die zich al lang vijandig tegenover Hem gesteld had, dat Hij Zich rustig in het huis van een Farizeeër kon begeven.

37. En zie, er was een vrouw in de stad die volgens de openbare mening nog een zondares was, zoals zij geweest was, namelijk een zondares in de bijzondere zin van het woord, een hoer, maar die al door de boetprediking van Johannes, die 2 jaar eerder in deze streek gewerkt had (Joh. 3: 23), tot terugkeren van haar zondige wegen gebracht was (MATTHEUS. 21: 31 v.) en onlangs ook door de genade en waarheid, die haar in Christus Jezus waren verschenen, als met de Heilige Geest en met vuur was gedoopt (Hoofdstuk 3: 16). Deze begreep dat Hij in het huis van de Farizeeër aanzat en bracht een albasten fles met zalf van dezelfde soort als later Maria te Bethanië (Matth. 26: 7).

37. En zie, er was een vrouw in de stad die volgens de openbare mening nog een zondares was, zoals zij geweest was, namelijk een zondares in de bijzondere zin van het woord, een hoer, maar die al door de boetprediking van Johannes, die 2 jaar eerder in deze streek gewerkt had (Joh. 3: 23), tot terugkeren van haar zondige wegen gebracht was (Matth. 21: 31 v.) en onlangs ook door de genade en waarheid, die haar in Christus Jezus waren verschenen, als met de Heilige Geest en met vuur was gedoopt (Hoofdst. 3: 16). Deze begreep dat Hij in het huis van de Farizeeër aanzat en bracht een albasten fles metzalf van dezelfde soort als later Maria te Bethanië (Matth. 26: 7).

38. En zij stond achter aan Zijn voeten en hilde in smartelijke herinnering aan haar vroegere wandel. Zij begon Zijn voeten nat te maken met tranen en zij droogde ze af met het haar van haar hoofd en kuste hierop in dankbare overgave aan de Heer en Meester, door wie haar ziel genezen was, Zijnvoeten, wat ook wel plaats had als men een leraar van het goddelijke woord ten hoogste wilde vereren en zalfde ze met de zalf, met de kostelijke nardusolie uit haar albasten fles (vgl. hiermee de overeenkomstige, maar in meer dan een opzicht verschillende handelswijze van Maria in Matth. 26: 7. Mark. 14: 3. Joh. 12: 3).

Als Hij niet daar was geweest dan had zij het niet durven wagen een voet in dat huis te zetten, dat in zijn, door een van Farizeze gestrengheid omfloersd aanzien de gevallen afschrikte. En als de vrouw niet al door een werking van de reddende genade van Christus bezielde was geweest, dan had zij het ook zeker niet gewaagd Hem daar op te zoeken. Zij had zelfs twijfelend kunnen denken dat Jezus nu voor haar onbereikbaar was en verloren, omdat Hij Zich met die onverbiddelijk strenge mens verenigde. Maar geen vrees van die aard kan in haar hart meer opkomen. Zij is zeker van Hem en weet, dat Hij nu Meester, Koning en Rechter is in het huis van Simon. Plotseling staat zij dus midden in de eetzaal, dicht achter Jezus, die Zich op de rustbank had neergelegd, bij Zijn voeten. Zijn voeten wil zij zalven met een zalf, die zij gebracht heeft om Hem in de hoogste ootmoed, die Zijn hoofd niet waagt te zalven, de hoogste dank, die het edelste tot versiering van Zijn voeten opoffert, te betuigen. Zodra zij Hem echter deze hulde wil brengen en zo dichtbij Hem staat, breekt zij in luid gewezen uit, zinkt zij knielend neer en haar tranen overstromen Zijn voeten. Zij schijnt het op heilig schone wijze goed te willen maken, dat zij Zijn voeten met haar tranen natmaakt, grijpt naar een middel om ze af te drogen en vindt in de haast en het diepe van haar gevoel niets anders dan haar hoofdhaar. Maar zij merkt het nu dadelijk op dat haar hoofdhaar voor iets dergelijks niet geschikt is en beschouwt de voeten van Jezus als dubbel bezoedeld door haar tranen en door het afdrogen met haar haar. Zij probeert het nu goed te maken door de voeten met haar kussen te bedekken. Zo volgt de een trek van gevoel, van verlegenheid, van heldhaftige geloofsmoed en van hemelse reinheid en vrijheid van haar liefde op de andere in snelle ontwikkeling en zij besluit nu haar heilig werk, omdat zij de zalving zelf volbrengt.

Met de zalf geeft zij haar have, met de haren geeft zij haar lichaam, met de tranen en kussen geeft zij haar ziel Hem ten dienste en ten offer over; en wanneer u vraagt welk offer Hem het meest behaagde, o dan zijn het zeker haar tranen geweest, waarin Hij de meeste vreugde had, Hij, die zegt: "Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden" en van wie geschreven staat: "De offeranden van God zijn een gebroken geest, een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God niet verachten. " En wanneer u vraagt: wat moet ik Hem brengen, wanneer ik tot Hem kom uit de wereld, uit de zonde, uit de ellende, dan zeg ik: breng Hem alleen tranen, tranen van oprechte boete en waarachtig berouw. Dat zij uit uw ogen wellen in het openlijk godshuis, of ween uit in uw verborgen kamertje, in uw open bijbel, op uw nachtelijk kussen, op uw gevouwen handen! Hetzij u ze de loop voor God en mensen laat als die vrouw, of als man ze terugdringt in uw binnenste - zonder deze tranen, zonder de smart van de boete, zonder het heilige leed dragen over de zonde, zonder de droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt, gaat het niet. Met een lachend aangezicht wordt men niet bekeerd, in opgewondenheid en ijdelheid kan men niet tot de Heiland komen; en wanneer zulke gasten in Zijn huis komen, dan kan Zijn heilige blik niet zegenend op hen

rusten. Als u uw parels in het haar liever zijn dan uw Heiland, wanneer uw zijden gewaad nog te kostbaar is om uw knieën te buigen, wanneer u de pracht en de ijdelheid van de wereld nog te schoon voorkomt dan dat u die kunt afdoen en wegwerpen voor Christus, wanneer niet alle lust en pracht van de wereld wegzinkt bij het gevoel: "O God! Wees mij zondaar genadig!" Als niet al uw trots en hovaardij wegs melt in tranen voor uw God en Heiland, dan kunt u uw Heiland niet vinden. Maar wanneer eens de oude mens zo in u verbroken is in de heilige smart van de boete, wanneer u eens de ijdele vrolijkheid en nietige pracht van de wereld zo van u heeft afgeworpen in droefheid naar God; wanneer u eens zo arm, ellendig, blind en naakt u voor de voeten van uw Heer heeft geworpen met een: "Niets heb ik dan zonden, niets breng ik dan tranen, niets wil ik dan genade!" Wel, dan mag ook u tot uw vertroosting zeggen; "Mijn Heiland neemt de zondaars aan. "

Bij dit verhaal, ons alleen door Lukas meegedeeld, haalt niets van het vertelde uit geheel de oudheid in schoonheid en aandoenlijkheid. Zulke voorvallen ontmoet men nergens dan in de schrift, dat geschiedboek van God, dat memorieboek van Zijn woorden en werken op aarde. Hier is alles enkel poëzie en toch enkel waarheid; en wat een waarheid! Niets minder dan de zaligmakende waarheid dat Jezus gekomen is om te zoeken en te behouden dat verloren is. Nee, het Evangelie stelt ons geen toonbeelden van genade voor in onbesproken lieden, in burgerlijk rechtvaardige Farizeeën en schriftgeleerden, maar in de ergste zondaren, in een zondares bijvoorbeeld zoals die van onze tekst, die haar goede naam kwijt is, die niet enkel inwendig een zondares is zoals wij enkel zondaars en zondaresen zijn, maar die het ook uitwendig was en die door de wereld als zodanig met de vinger werd aangewezen en dit werd daarom voor ons in de Heilige Schrift geboekt, zodat het ons duidelijk zou worden dat wij tot Christus in geen andere hoedanigheid moeten komen dan als verloren zondaren. Wel hebben ook de meest onberispelijke lieden zich, door hun geweten gedrongen, in de plaats van deze vrouw gesteld, maar nooit waren zij de baanbrekers, altijd de volgers. In het koninkrijk van God, wij merkten het meermalen op, gaan de armen, de hoeren en de tollenaars vóór. De Farizeeër nodigt de Heere tot de maaltijd, maar de zondares moet de Heere de eer aandoen. Door de kinderen van deze wereld wordt Christus meestal tegelijk geëerd en gehaat; en zij eren Hem, maar in het voorbijgaan en wat zij Hem aan de ene kant geven ontnemen zij Hem weer aan de andere kant. De Farizeeër had Jezus ter maaltijd genodigd, het is zo. Het was een Joods gebruik, dat nog heden gevolgd wordt, dat wanneer een beroemd rabijn ergens komt, hij door een van de aanzienlijksten ter maaltijd wordt genodigd. Niet overal deed men de Heere deze eer aan, maar hier werd Hij door een Farizeeër genodigd; maar het verschilt veel hoe men iemand nodigt, of men het doet uit nieuwsgierigheid om hem meer van nabij te zien en te horen spreken, uit hoofdsheid om door Hem bedankt te worden, of uit liefde om Zijn bijzijn te genieten en door Hem onderricht en gesticht te worden. De Farizeeër gaf zoals later blijkt de Heere een plaats aan zijn dis, maar ook niet meer. Hij maakte niet de minste plichtpleging met Hem en onderscheidde de Heere niet van alle andere rabijnen, niet tegenstaande dat hij wist dat Jezus de heerlijkste wonderen verricht had. Maar die door de mensen niet onderscheiden wordt, die wordt door God onderscheiden. De Vader eerde altijd de Zoon, waar de mensen Hem onteerden. Terwijl zij aan tafel zaten, trad in het huis van de Farizeeër een vrouw, die door de gastheer en zijn vrienden meteen als een hoere uit de stad herkend werd. Zij had naar het recht van de Oosterse gastvrijheid, volgens welke de maaltijd met open deuren geschiedt, de vrijheid binnen te treden. Zij gaat in die ootmoedige houding,

die haar voegt, beschaamd, beschroomd, verlegen, maar toch gemoedigd, vertrouwend, haastig en zonder een woord te spreken de gasten voorbij en valt neer op haar knieën achter de Heere. Haar ziel was in haar overstelpt van droefheid. De Heere lag naar de wijze van de Oosterlingen tegen de tafel aan, op een rustbank, wel in een zittende houding, maar zo dat de ontschoeide en daarmee ontblote voeten zijwaarts achter Hem op de rustbank lagen. Hierdoor was het mogelijk voor de vrouw om achter Jezus neer te knielen en haar gezicht wenend op Zijn voeten te leggen en ze met haar tranen te besproeien. Zo waste zij Zijn voeten alvorens ze te zalven met de kostbare zalf, die zij in de albasten fles in haar hand had. Niet alsof zij voornemens geweest was, eerst op deze wijze de Heere de voeten te wassen; het kwam niet in haar hart op, zij kwam enkel om de voeten te zalven; maar zij kon haar aandoeningen niet bedwingen; zij moest haar ziel uitstorten in tranen en zo ging hier als vanzelf haar schuldoffer haar dankoffer vooraf. Maar waarmee die nat gemaakte voeten afdrogen! Op de tafel lagen ongetwijfeld kostbare linnen doeken. Zou zij er een van nemen. Nee, zij denkt er niet aan, zij maakt haar haarvlechten los, waar zij vroeger vaak zo ijdel mee gepronkt had en droogt er de voeten van de Heere mee af. En zij kuste die voeten, breekt volgens de gewoonte de albasten fles af bij het dunste van de hals en stort er de welriekende olie helemaal over uit. Zij heeft het gedaan. Staat zij nu weer op om heen te gaan, zoals zij gekomen is? Nee, zij heeft de Heere gevonden, hoe zou zij Hem kunnen verlaten zonder een zegen. Zij blijft wenen en blijft geknield, wachtend op een woord van de Heere. O dat het wenen van deze vrouw ons beweegt tot wenen. Men zegt, het staat niet schoon dat volwassenen en vooral mannen wenen; maar de grootste mannen en helden hebben geweend, niet over hun smarten, maar over hun zonden. De held David doornatte zijn leger met zijn tranen en de heldenmoedige Paulus bad en vermaande met tranen dag en nacht. Nochtans, de tranen doen het niet, maar het geloof, dat ze schreien doet. Daarom is de Roomse opvatting vals, die in de zondares Magdalena ziet, de vergeving verdienend door alles te geven in haar liefde! Ach, zonder geloof zijn de tranen niets. Kunt u uw ziekte genezen door er over te klagen en te wenen? Nee, de ziekte eist één geneesheer en deze is Christus en Hij wil dat u één geneesmiddel gebruikt en dat is het geloof. De vrouw geloofde en daarom kwam zij tot Jezus; niet alleen om aan Zijn voeten te wenen, maar ook om die te zalven. Deze zalving was haar dankoffer, een bewijs dat zij weer liefhad, die haar het eerst had lief gehad. De Heere zegt het later zelf, dat zij veel lief had, omdat haar veel vergeven was. Had zij dan al vergeving ontvangen? Wanneer en op welke manier? Door het geloof. Evenals het geloof in de bloedvloeiende vrouw tot haar zei: Als ik slechts de zoom van Zijn kleed aanraak, dan zal ik genezen worden, zo zei ook het geloof in deze zondares: als ik maar Zijn voeten mag aanraken met mijn lippen, met mijn tranen, met mijn zalven, dan zijn mijn zonden mij vergeven en zij mocht het en haar zonden waren haar vergeven. Het geloof is de hand, die uit de volheid van Christus neemt genade voor genade. Daarom kwam deze vrouw in haar boetvaardigheid en in haar liefde, tegelijk haar zonden bewenen en haar dankoffer brengen en ontving zij van de Heere het zegel van haar geloof in het woord: uw zonden zijn u vergeven, uw geloof heeft u behouden. Ga heen in vrede! Ja, ons geloof heeft nog nodig dat God het voor echt verklaart. Gods Geest moet aan onze geest getuigenis geven dat wij Gods kinderen zijn. En dit gebeurt in de weg van de boetvaardigheid en wederliefde. Als wij echt geloven dat onze zonden ons door Jezus vergeven zijn, dan zullen wij ze ook aan Jezus voeten bewenen en Hem weer liefhebben, die ons eerst heeft liefgehad en wij zullen tonen dat wij Hem liefhebben door Zijn geboden te bewaren en uit Jezus' mond zullen wij dan ook de zekerheid van onze behoudenis vernemen.

De zondares geloofde met heel haar hart en daarom kwam zij tot Jezus in de diepste ootmoed en met de hoogste liefde; maar de gastheer werd er door geërgerd.

39. En de Farizeeër, die Hem uitgenodigd had, zag dit en ergerde zich volgens zijn Farizese denkwijze (Hoofdstuk 18: 11), omdat zij het gevraagd had in zijn huis in te dringen en het door haar tegenwoordigheid te verontreinigen, waardoor hij de Heilig Geest, die hem al tot de Heere Jezus neigde, bedroefde. Zo sprak hij bij zichzelf: Als deze een profeet was, waartoe ik mij bijna had laten verleiden Hem te houden evenals het volk (vs. 16), zou Hij wel door hoger licht, ook al kent Hij haar ook niet persoonlijk, weten wat voor een vrouw deze is die Hem aanraakt. Hij zou dan die aanraking niet toelaten; want zij is een zondares, die zich geheel en al met de heidenen gelijk heeft gesteld (Gal. 2: 15).

40. En Jezus antwoordde op die onuitgesproken gedachten van Zijn hart (Hoofdst. 5: 21 v.) - en openbaarde Zich daardoor dadelijk als een profeet en wel als de Christus zelf (Joh. 1: 47 vv. , 2: 24 v. ; 4: 18 v. , 29; 6: 14, 9: 17) - en zei tot hem op vriendelijke toon: Simon! Ik heb u wat te zeggen, dat u bijzonder aangaat. En hij, Simon, sprak: Meester! zeg het: ik wil graag horen wat dat is.

41. En Jezus nu zei tot hem in een gelijkenis: Een zeker schuldeur (2 Kon. 4: 1) of geldschietster had twee schuldenaars; de een was schuldig vijfhonderd penningen of denarieën en de ander vijftig.

41. En Jezus nu zei tot hem in een gelijkenis: Een zeker schuldeur (2 Kon. 4: 1) of geldschietster 23: 20") had twee schuldenaars; de een was schuldig vijfhonderd penningen of denarieën30: 13") en de ander vijftig.

42. En toen zij niets hadden om te betalen toen de tijd van de teruggave kwam, schold hij hen beiden kwijt wat ieder schuldig was. Zeg dan, zo ging Jezus voort, wie van deze zal meer dank verschuldigd zijn en hem meer liefhebben?

43. En Simon antwoordde: Ik acht, zoals van zelf spreekt, dat hij het is, die hij het meeste kwijt gescholden heeft. En Hij zei tot hem: U heeft juist geoordeeld, maar daarmee ook uzelf zonder het te weten veroordeeld.

Voor de toepassing van de gelijkenis is op te merken, dat de som van de schuld voor ieder is berekend naar de mate van zijn bewustzijn van schuld. Niet daarin ligt het onderscheid, dat iemand een grover zondaar zou moeten zijn, om een dieper gevoel van dank te hebben, maar dat hij levendiger vervuld is van het bewustzijn van zijn verantwoordelijkheid en schuld, dat zijn zelfkennis grondiger, zijn geweten ernstiger aangegrepen, zijn zelfbeschuldiging sterker is en de maatstaf waarnaar hij zich afmeet, meer gelouterd en zuiver is (1 Tim. 1: 15). Terwijl de eigengerechtigde meent zichzelf weinig of niets te verwijten te hebben, komt de boetvaardige ook de schijnbaar kleinere schuld groot en zwaar voor en zijn dank is niet overeenkomstig het oordeel van de menigte, maar naar de erkenning en het gevoel dat hij zelf van de grootte van zijn afdwaling heeft, waarmee hij zich tegen God bezondigde.

Schuldenaars zijn alle mensen, of zij 500 of 50 denarieën aan de Heere in de hemel schuldig zijn; betalen kan niemand, vergeving heeft de een zowel als de ander nodig. Deze is de eerste les voor de eigengerechte Simon met zijn trots: "Zij is een zondares". En wanneer nu de heilige God in de hemel Zijn genade wil neerleggen in een zondige mensenziel, dan komt het vóór al het andere op een zaak aan, namelijk of het hart vatbaar is voor Zijn genade, in ootmoed gedachtig aan eigen armoede, begerig naar het heil van boven en waar de Heere dat vindt, waar een ziel voor haar God weent in oprechte boete, haar Heiland in verlangende liefde omhelst, daar heeft Hij een meer geopende deur en een dankbaarder bodem voor Zijn genade, dan waar tegenover Hem een dode wettelijkheid, een trotse eigengerechtigheid op farizees wijze staat, waarin men denkt; ik heb geen Heiland nodig. Deze is de tweede les voor de stijve man van de wet, die de boetetranen van een berouwvolle ziel niet kan begrijpen, het vuur van een door Christus liefde ontstoken hart niet kan begrijpen, noch waarderen. En als nu de alwetende Kenner van de harten in een ziel dit vonkje van heilig verlangen naar God opmerkt, dan ziet Hij niet als de kortzichtig mens slechts de uitwendige werken aan, maar de inwendige grond van het hart, dan oordeelt Hij niet naar wat een mens geweest is, evenals de onverzoenlijke wereld dat doet, maar als een waar profeet naar hetgeen van een mens kan en moet worden, als het goddelijk vonkje tot een heldere vlam is aangewakkerd door de adem van de genade en Hij vergeeft veel, opdat Hij veel bemind wordt. Deze is de derde les voor de kortzichtige Simon, die twijfelt of deze een profeet is, juist daar, waar Hij met Zijn profetenoog het diepst heen ziet door al het uitwendige heen in de diepte van een menselijke ziel, die door de wereld oppervlakkig wordt beoordeeld.

44. En Hij maakte nu de toepassing van de gelijkenis en keerde Zich om naar de vrouw, met de rechterhand naar haar wijzend en zei tot Simon, omdat Hij Zijn gezicht naar hem keerde: Ziet u deze vrouw, die u in de gedachten van uwhart zo diep verlaagt (vs. 39), maar nu onwillekeurig door het oordeel van uw mond zo hoog heeft verheven (vs. 43). Ik ben in uw huis gekomen, uw uitnodiging met vriendelijke welgemeendheid opvolgend. Water heeft u niet voor Mijn voeten gegeven, integendeel, u heeft Mij als de allergeeringste gast behandeld (18: 4"); maar deze heeft Mijn voeten met tranen nat gemaakt en met het haar van haar hoofd afgedroogd. Zij heeft als het ware weer goed gemaakt wat u verzuimde en met grotere innigheid betoond wat koudheid en ongevoeligheid nalieten.

45. U heeft, als was het oneer voor u als vriend en broeder Mij te begroeten (Rom. 16: 16), Mij geen kus gegeven, maar deze, van dat zij ingekomen is, heeft, als was de gewone eerbetuiging jegens de meest geëerde leraars en profeten op verre na niet voldoende voor Mij, niet afgelaten Mijn voeten te kussen.

46. Met dagelijkse olie heeft u Mijn hoofd, het edeler deel van Mijn lichaam, niet eens gezalfd, als ging het u niet aan, dat het Mij aan uw tafel goed zou zijn (Ps. 23: 5; 45: 8); maar deze heeft, in haar ootmoed de mindere delen kiezend (Joh. 12: 3. en "Uit 26: 7"), Mijn voeten met kostbare zalf gezalfd, als moest zij het beste geven dat zij had.

Met de waardigheid van de Zoon van God rekent Hij die eer: "Ik ben in uw huis gekomen" zijn gastheer toe als een genade van God, waarvoor hij zich ook wel dankbaarder had mogen

betonen en den Heilige Gast een beetje beter mogen eren; maar hoe steekt hij bij de betoningen van de liefde van deze vrouw armzalig af.

Punt voor punt stelt de Heere het gedrag van de vrouw tegenover dat van de Farizeeër en vergelijkt het vuur en het eeuwige van de liefde, die zij Hem betoonde, met de koudheid en trotse nalatigheid, die Hem door de Farizeeër was overkomen. Deze heeft Hem de meest gewone bewijzen van achting niet waard geacht, die men anders aan gewaardeerde gasten bewijst. De vrouw heeft daarentegen niets nagelaten, wat kon dienen om haar ware dank en haar diep gevoelde, ootmoedige liefde uit te drukken.

47. Daarom zeg Ik u, Mij vasthoudend aan uw eigen zo-even uitgesproken oordeel (vs. 43): haar zonden zijn haar vergeven, die talrijk waren en om welke reden men haar een zondares in de volste zin van het woord noemt. Zij zijn haar vergeven; want zij heeft veel lief gehad. Uit de grote liefde, die zij betoond heeft, blijkt dat veel vergeving haar ten dele is geworden en niemand meer het recht heeft haar te veroordelen; maar die weinig vergeven wordt, die heeft weinig lief en zo vraag Ik, of niet uw koudheid en teruggetrokkenheid jegens Mij juist daarin zijn reden heeft, dat u de vergeving van zonde niet nodig vindt en daarom ook geen drang van het hart voelt tot Hem, die ze u alleen kan toedelen.

Jezus volgt hier de tegenovergestelde gang van die in de gelijkenis, daarin daalt Hij van de oorzaak tot de uitwerking af, van de vergeven schuld tot de ondervonden dankbaarheid. In de toepassing daarentegen klimt Hij van de werking tot de oorzaak op; want de uitwerking valt op; die wordt gezien, terwijl de oorzaak verborgen is; men kan die opmerken volgens de grondstelling die uit de gelijkenis blijkt.

Aan wie alle vergeven zouden worden, die weet dat er vele zijn en hij heeft daarom veel lief. Aan wie echter slechts weinig vergeven wordt, omdat hij slechts weinig zonden in zich ziet en beweent, die heeft ook weinig lief en uit de lauwheid van zijn harten moet hem juist openbaar worden, dat hem weinig vergeven is van het vele, dat vergeven moest worden.

U, die zegt dat u weinig heeft misdreven, wie hield er u van terug? Wie leidde u aan de hand? U bent geen overspeler geweest in uw vroeger leven vol onkunde, zonder licht, zonder goed en kwaad te onderscheiden, zonder aan Die te geloven, die, al wist u het ook niet, u bij de hand hield. En nu zegt God tot u: Ik hield u vast omwille van Mij. Ik bewaarde u voor Mij, dat u geen overspel deed, daartoe ontbrak u de prikkel en dat deze ontbrak dat was Mijn werk. Daartoe ontbrak u plaats en tijd; dat zij ontbraken was Mijn werk. Of u ontbrak noch lust, noch tijd, noch plaats, maar Mijn vrees bracht teweeg dat u niet toegaf. Erken dan nu de genade van Degene aan wie u schuldig bent, ook wat u niet heeft misdaan. Want er is geen zonde die enig mens begaat, die ook niet een ander zou kunnen begaan, wanneer Hij Zijn hand terugtrok, die de mens gemaakt heeft.

Tot den Farizeeën sprak de Heere alleen van haar liefde en tot haar zelf alleen van haar geloof. Waar van de behoudenis van de mens wordt gesproken, hetzij naar het lichaam of naar de geest, daar wordt alleen van geloof gesproken en waar het geloof in zijn vrucht, werking of openbaring wordt voorgesteld, daar wordt alleen van de liefde gesproken. Daarom prees de

Heere bij Simon haar liefde, als het bewijs van haar geloof, als de bron van haar liefde. Christus gaf altijd God Zijn Vader en de Heilige Geest de eer en uit dezen is het geloof; de liefde is ook het geloof, maar door de mens heen. Op deze tweezijdigheid van het geloof rust de tweezijdigheid van beschouwing bij Paulus en Jacobus. Paulus rechtvaardigt de zondaar uit het geloof. Jacobus rechtvaardigt de gelovige zondaar uit de werken. Maar wilt u het groot verschil tussen geloof en liefde, wat de behoudenis van de zondaars betreft, horen, stelt u dan voor dat de Heere tot de vrouw gezegd had: uw liefde heeft u behouden, zou het geen schreeuwende wanklank zijn geweest? Maar nu zegt de Heere: uw geloof, uw vertrouwen op Mij heeft u behouden en nu is alles hemelse harmonie, want het geloof is niet uit ons, het is Gods gave, het is het verwerpen van onszelf en het toevlucht nemen tot Gods genade. Zo dan alleen wie met geloof tot Jezus komt, gaat van Hem heen, in vrede.

De vrouw had vergeving voor haar zonden, voor vele en grote zonden, vóóordat zij Simons huis binnentrad. Het was het diepe bewustzijn van onverdiende genade, dat haar hart vertederde en haar ingaf, aan Jezus al de liefde en al de dankbaarheid van haar ziel te tonen. Maar opdat zij niet alleen mocht geloven in, maar de verzekerdheid hebben van de vergeving van haar zonden, opdat niet alleen het daglicht in haar geest, maar het zonlicht in haar hart mocht schijnen, spreekt Hij over haar die goddelijke schuldvergiftenis uit, die de mens noch geven noch ontnemen kan. Uw zonden zijn u vergeven. Verbaasd, ja, verstomd waren de Farizeeër en zijn gasten. Simon kon in Jezus geen profeet erkennen, omdat Hij toegestaan had dat een zondares Hem aanraakte en nu horen zij Hem de van de Godheid onafscheidelijke en niet over te dragen macht uitoefenen: de zonde vergeven. En die mee aanzaten begonnen te zeggen bij zichzelf: "Wie is deze, die ook de zonden vergeeft?" Jezus liet hen aan zichzelf over om in hun harten deze vraag op te lossen, wendt Zich tot de wenende en veel liefhebbende vrouw en zei: "Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede. " De vrouw had grote droefheid, oprecht berouw, hartelijke liefde en ongeveinsde ootmoed betoond en toch zegt Jezus niet tot haar: Uw berouw, of uw liefde, of uw dankbaarheid heeft u behouden. Hij erkent alleen haar geloof. En waarom heeft het geloof niet nodig iets te brengen, om alles te ontvangen? Liefde brengt een brandend hart; maar geloof brengt een leeg hart - genade, vrede, blijdschap en hoop uit de fontein, waarin al de volheid woont; de Christus alleen is de behouder, en het geloof het oog, dat zag en weende, het oor dat hoorde en zich verblijdde, de hand, die aangreep en niet wilde laten gaan.

48. En Hij keerde Zich nu van Simon tot de vrouw en zei tot haar: Uw zonden zijn u vergeven. U bent gekomen om dat woord uit Mijn mond te horen, zodat u er zeker van zou kunnen zijn: u heeft Mij uw liefde bewezen voor de genade en waarheid, die tot hiertoe slechts van verre uit Mij tot u kwam. Zo is het u dan geschonken en is daarmee de genade in haar hele volle mate in uw schoot gegeven.

De vrouw voelde zich door de al vroeger ontvangen genade evenzeer tot dankbaarheid verplicht, als was haar een schuld van 500 denarieën kwijtgescholden. Uit dankbaarheid daarvoor was zij tot Jezus gekomen en had zij Hem in haar liefde de kracht van haar dankbaar geloof getoond. Nu ontvangt zij bij zo'n gezindheid, niet uit verdienste maar uit genade, de verzekering van de vergeving van alle haar vele zonden en met de verzekering de verzegeling door de vrede van God, die alle verstand te boven gaat. Simon acht zich daarentegen door

Jezus' bezoek evenmin tot dankbaarheid verplicht, als door de kwijtschelding van een schuld van 50 denarieën; daarom heeft hij de Heere ook weinig liefde betoond.

Hoe de liefde tot Christus in een hart ontstaat: zij vloeit voort 1) uit de hoop om vergeving van zonden te verkrijgen, 2) uit de zekerheid vergeving verkregen te hebben.

49. En de overige Farizeeën, die mee aanzaten, begonnen, evenals die te Kapernaüm (Hoofdstuk 5: 21), bij zichzelf te zeggen: Wie is deze, die ook de zonden vergeeft en daardoor in de rechten van Gods majesteit ingrijpt?

50. Maar Hij stoorde Zich niet aan hun tegenspreken en zei tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede (Hoofdstuk 8: 48; 17: 19).

Een beetje liefde wil de Heere de Farizeeër, die hem genodigd heeft, toeschrijven; toch was het maar zeer weinig, omdat hij Hem, als vreesde hij het bij de mede-Farizeeërs niet te kunnen verantwoorden, alles onthouden heeft wat tot een enigszins hartelijke, wat tot een vriendelijke ontvangst behoorde. Met zachtmoedigheid had de Heere dit verdragen; maar dat hij Hem ook het levendig liefdebewijs van anderen misgunde, dat hij liefde van anderen miskende, dit moest hem als gebrek aan liefde hinderlijk worden. Hoe dit gebrek aan liefde met gebrek aan schuldbesef in verband stond; of dit gebrek aan schuldbesef een goede of een bedrieglijke grond had, ziedaar wat hij verder bij zichzelf overdenken mocht en moest. Hoe rijk in liefde het besef van grote schuld en grote genade maakt; hoe welgevallig Hem de uiting, hoe kostelijk het beginsel van de rijke liefde is; hoe de schultheer in de schuldenaar van vijfhonderd penningen, aan wie hij de schuld kwijtschold, voortaan niets ziet dan de veel liefhebbende; ja, hoe Hij de veel liefhebbende boven de weinig schuldige trekt; ziedaar wat Hij hem te verstaan geeft door de nadruk waarmee Hij hem wijst op deze vrouw en haar ootmoedige, dankbare en vrijmoedige aanraking, boven zijn koele bejegening prijst; ziedaar wat Hij nader aandringt door ieder woord, dat Hij, hem verder aan eigen nadenken overlatend, tot de zondaresse spreekt, van wie Hij hem ernstig en liefderijk heeft doen voelen, wat en hoedanig zij in Zijn ogen is. Ja, tot haar wendt Hij Zich nu geheel; van haar heeft Hij gesproken; tot haar wil Hij spreken; want ook haar heeft Hij wat te zeggen; een woord voor het hart, een woord in de strijd, een woord voor het leven. Ach, ook zij heeft op het donkere voorhoofd van Simon die gedachte van het hart gelezen: als deze een profeet was zou Hij wel weten wat en hoedanig deze vrouw is, die Hem aanraakt; want zij is een zondaresse; zij verwachtte niets anders; zij weet hoe voor hen, die van openbare wegen van zonde teruggekomen zijn, zich bij de spot van de lichtzinnigen, het gemurmel van de deugdzaamen en het onoverwinbaar wantrouwen van een zeker soort van vromen voegt. Zij had zich voorgenomen het niet zozeer te trotseren, als met ootmoed aan te nemen. Wat een beloning als zij van de lippen van de Heere de welgevallige optelling hoort van wat zij achtereenvolgens, zonder er zich rekenschap van te geven, in de drang van haar liefde gedaan heeft! Nog eenmaal mag zij het horen, dat haar zonde, die vele waren, haar vergeven zijn. Zij mag van de heilige lippen het getuigenis vernemen dat zij veel lief heeft. Zeker, zij wenste veel lief te hebben, veel liefde te tonen, maar zij is verre van zichzelf te voldoen; de schuld van haar liefde is te groot; immers evenredig aan haar zondeschuld. . . Maar de Heere heeft haar tranen, heeft haar kussen, heeft haar ziel aangenomen, heeft haar hart vernieuwd; het is

genoeg. Genoeg voor nu; met deze opzettelijke bezegeling van wat zij in haar hart voelt, bevestigt Hij haar voor altijd de troost van Gods genade. Uw geloof heeft u behouden, laat Hij er op volgen, zonder Zich te storen aan de vraag van de mede-omzittenden: Wie is deze, die ook de zonde vergeeft? Opdat ook zij er zich niet aan stoort en het weet: niet ware liefde, die nimmer zichzelf voldoet en wel snel van gloed, ofschoon niet van kracht, verflauwt, maar uw geloof in de volkomen kwijtschelding van de grote schuld, uw vertrouwen op de genade van God, u aangezegd door Mij, heeft u behouden. En verder: Ga heen in vrede. Geniet de vrede, die de vergiffenis van de zonde u geeft. Ook dan, wanneer u niet wegs melt in uw tranen en waar u Mijn voeten niet kan zalven. Ga heen in vrede. Blijf niet neerliggen aan Mijn voeten; de weg van het leven, de strijd van het leven, het werk van het leven wachten.

Wij mogen hopen dat Simon met de woorden van de overige Farizeeën niet mee zal hebben ingestemd, maar integendeel in stilte gezucht zal hebben: "Ach, was ik als deze vrouw!" Nu zegt de Heere niet tot de vrouw: "uw liefde", maar "uw geloof heeft u behouden. " Simon moet op de liefde, de vervulling van de wet, zien; want een andermans geloof ziet niemand, dat wordt alleen uit de vruchten gekend. De vrouw moet echter zien op haar geloof en dit tot haar troost laten zijn, dat zij van de vergeving verzekerd is en de liefde van Christus in geloof kan aangrijpen.

"Ga heen. " Misschien had zij graag nog lang aan Jezus' voeten gelegen en zich over Zijn aangename tegenwoordigheid verheugd en naar Zijn liefelijke woorden geluisterd; zo zou zij het heengaan hebben vergeten. Maar nu klinkt het: ga heen, betoon nu de oprechtheid van uw berouw door uw leven en wandel rechtvaardig en kuis en godzalig in deze wereld. Maak u nu de genade waardig, die u onverdiend heeft ontvangen, doe van nu aan waardig het Evangelie te wandelen. Dank nu uw Heiland door uw leven en heb veel lief, omdat u veel vergeven is, opdat het profetische woord waarheid blijkt. O, het is een ernstig woord tot alle begenadigde zielen, dat "Ga heen. " Blijf niet traag liggen aan de voeten van Jezus, rust niet zorgeloos uit in het gevoel van genade, dat u is overkomen, ga nog veel minder terug tot uw vorige wandel; nee, de Heiland is de Vriend van zondaars, maar de vijand van de zonde; sta daarom op in de kracht van God en ga op uw levensweg en maak goed wat u heeft gezondigd en houd u aan wat u beloofd heeft! - "Ga heen in vrede!" Ja, al moet u ook naar buiten in de ruwe storm van de wereld, in de hete strijd met uzelf, aan het moeilijk dagwerk van de aarde, u mag heengaan in vrede. De vrede van God vergezelt u, Zijn Geest sterkt u, Zijn woord vertroost u en geen wereld, geen tijd, geen dood kan u ooit de zalige getuigenis ontroven die u uw Heer zelf in het hart heeft geschreven: "Ik ben van God, God is de mijne, wie is het, die ons scheiden zou?" "Ga heen in vrede. " O grote Vredevorst, spreek dat ook tot onze zielen, als wij weer opstaan en van Uw voeten, waar het ons zo goed was, heengaan in de wereld; laat ons steeds dorstiger en heilbegeriger uit de wereld komen tot U, steeds meer begenadigd en met voller vrede van U uitgaan in de wereld!

In dit kostelijk verhaal, voor ons alleen door Lukas bewaard, zijn de beide grote trekken van het zogenaamde Paulinisme vervat, dat de zaligheid zonder verdiensten is en dat die algemeen is. Het was ook de bedoeling van Lukas om (Hoofdstuk 1: 4) door zijn Evangelie aan te wijzen dat de door Paulus zo bepaald geformuleerde en zo nadrukkelijk gepredikte leer in

beginsel al vervat was in alle daden en in de hele leer van Jezus, dat het Paulinische Evangelie dus slechts de uitwerking was van de grondstellingen, door de Heere zelf aangewezen.

De Farizeeër had aan Zijn tafel een bittere teug moeten proeven en stond beschaamd en verlegen. De zondares droeg een erekroon, die de nijd van al de Simons van de aarde haar niet afrukken kon. Die hoogmoedige moest blozen van schaamte, de boetvaardige hief moedig het hoofd naar omhoog.

HOOFDSTUK 8

HET ZAAD VAN GODS WOORD. DE STORM OP ZEE. BEZETENEN. DE ZIEKE VROUW. JAIRUS DOCHTERTJE

I. Vs. 1-3. Op het eerste drietal van groepen, elk van drie afdelingen (Hoofdstuk 4: 14-7: 10 , die geschiedenissen bevatten die Jezus in Zijn heerlijkheid als Geneesheer voor alle zieken naar het lichaam of naar de ziel openbaarde, volgde een andere groep (Hoofdstuk 7: 11-50), die Zijn heerlijkheid nog meer ontvouwde; zoals wij hebben gezien. Om het heilig zevental vol te maken, is hier een tweede drietal aangesloten, waarin de Heere al voorkomt als Koning in het rijk van God, omdat Hij een menigte van gelovigen rondom Zich heeft, Zich met deze van de nog ongelovige wereld afzondert, maar door deze op de wereld ook invloed uitoefent, om uit haar zielen te winnen voor Zijn rijk, opdat het getal van Zijn burgers groter wordt. Dadelijk stelt de eerste groep van dit nieuwe drietal, de vijfde van de zeven, ons dit beeld van Christus voor ogen. De eerste afdeling daarvan gedenkt in de eerste plaats de twaalf, die de stam van de Christelijke gemeente vormen. Bij deze menigte van mannen moet al een tal van vrouwen worden geteld, die het volgen en dienen van de Mensenzoon tot haar uitsluitend levensdoel hebben, zodat nu mag heten: daarin is geen man en vrouw, want u allen bent één in Christus Jezus" (Gal. 3: 28; 6: 15).

1. En het gebeurde daarna - in de tijd na de gebeurtenis in Hoofdstuk 7: 11-50 meegedeeld, wel niet onmiddellijk na die, maar in het algemeen in de tweede periode van Jezus' werkzaamheid in Galilea, in de zomer van het jaar 29 na Christus - dat Hij reisde van de ene stad en dorp tot de andere, predikend en verkondigend het evangelie van het koninkrijk van God; en de twaalf waren met Hem (vgl. MATTHEUS. 14: 35 v. Mark. 6: 55 v.).

2. En sommige vrouwen, die door boze geesten en ziekten genezen waren, ten minste wat enkele van deze betreft, namelijk Maria, omdat zij te Magdala aan het meerGennesareth geboren was "Uit (4: 25" en "Uit 15: 39"), genaamd Magdalena (MATTHEUS. 27: 56; 28: 1. Mark. 15: 40; 16: 1. Luk. 24: 10. Joh. 19: 25; 20: 1 vv.), waarvan zeven duivels uitgegaan waren (Mark. 16: 9).

3. En Johanna (Hoofdstuk 24: 10), de vrouw van Chusas, de rentmeester of huisverzorger 2: 20") van Herodes, misschien de in Joh. 4: 47 vv. vermelde koninklijke hoveling en Suzanna, die ons overigens onbekend is en vele anderen, als Maria, de moeder van Jakobus de jongere en Salóme, de moeder van de zonen van Zebedeus (Mark. 15: 40 v.), die Hem en Zijn discipelen diende door hun goeden, door de middelen die zij bezaten.

De drie verzen delen geen bijzonder voorval mee, maar berichten slechts in het algemeen hoe Jezus Zijn werkzaamheid voortzette en berichten door Hem daarbij bewezen diensten.

Naast de grote godsdienstige vragen, die in het leven van Jezus voorkomen, is er ook nog een meer ondergeschikte, die toch ook haar betekenis heeft: vanwaar had Jezus de stoffelijke middelen gedurende de jaren van Zijn ambtsbediening? Handwerk had Hij laten varen, de macht om op wonderbare wijze voor Zijn behoeften te zorgen wilde Hij niet aanwenden;

bovendien was Hij niet alleen, Hij was op de duur vergezeld door twaalf mannen, die eveneens hun werk hadden verlaten en wier onderhouding Hij, door hen tot navolgen te roepen, op Zich had genomen. Een algemene beurs diende voor de behoeften van het rondreizend gezelschap en daaruit nam men ook gaven voor de armen (Joh. 13: 29; 12: 6); maar hoe werd die beurs gevuld? De gastvrijheid verklaart enigszins het raadsel, maar niet volledig; er waren toch nog verschillende behoeften, als aan kleding en dergelijke. Het ware antwoord wordt in onze tekst gevonden, die daarom van groot belang is. Jezus zegt: "Zoek eerst het koninkrijk van God en al het andere zal u worden toegeworpen", en "Niemand verlaat vader of moeder, enz, om het koninkrijk van God, die niet honderdvoudig wedervergouden zal worde; " dit voorschrift ontleende Hij aan Zijn dagelijkse ervaring. De dankbare liefde van degenen die Hij met Zijn geestelijke rijkdommen vervulde, zorgde voor de tijdelijke behoeften van Hem en van Zijn discipelen; enige vrome vrouwen namen vrijwillig voor hen de plaats in van moeders en zusters.

Gescheiden van Zijn huis was Jezus geheel zonder eigendom en kon Hij het bekende woord spreken: "De vossen hebben holen en de vogels van de hemel nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets om Zijn hoofd op neer te leggen. " Als de mensenzoon is Hij de Zoon van de Heere, de Koning van Israël en als zodanig hoeft Hij slechts te eisen, zijn de heidenen Zijn erfenis en de einden van de wereld Zijn eigendom (Ps. 2: 8) en toch heeft Hij niet eens deel aan de akker te Bethlehem, die aan het huis van Zijn voorvader Isai behoorde. Een sterker contrast tussen waardigheid en recht op bezit aan de ene kant en ontbering en onthouding aan de andere kant is er op aarde nooit geweest en daarom is ook van vroegere tijd af de armoede van Christus beschouwd als zonder voorbeeld 2 Kor. 8: 9). De armoede van Christus bestaat namelijk niet alleen in het niet bezitten van wat de erfenis van de aarde is, maar wordt vooral daardoor gescherpt, dat al Zijn werken en handelen, waarmee Hij onafgebroken bezig is, geen loon heeft. Zijn werk is de getuigenis van de waarheid (Joh. 18: 37). De wijzen van de Grieken versmaadde, in tegenstelling met de gewoonte van de schijnwijsheid, om als handwerkslieden koopmanschap te drijven met het kleinood van de door hen erkende waarheid. De getuigenis van de waarheid, de inhoud van Christus' roeping, heeft zeker niet alleen een nog oneindig hoger karakter, maar in dat getuigen van de waarheid is iets vervat wat aan allen zonder uitzondering gehele zelfverloochening oplegt. Deze getuigenis kan dus alleen voor diegenen een winnende en aantrekkende kracht hebben, die deze bitterheid van een gehele zelfverloochening overwinnen. Zo min Jezus een akker heeft, die Hem voedt, zo min mag Hij van Zijn arbeid een loon verwachten tot onderhouding van Zijn leven; Hij behoort daarom met Zijn hele leven niet tot de aarde en de mensen, maar tot Zijn Vader in de hemel. De vierde bede van het Onze Vader heeft nooit en nergens iemand zo van de ene dag tot de andere gesproken als Jezus; en daarom is ook Zijn danken en brood breken (Hoofdstuk 24: 30 v.) een duidelijk sprekende eigenaardigheid, dat de Zijn Hem daaraan het gemakkelijkst kunnen herkennen.

Het ligt voor de hand om aan te nemen dat de betrekking van de volgsters en dienaressen toen werd gevormd, toen de zonen van de beide vrouwen, van Maria, de vrouw van Alfeüs en Salóme, in meer bepaalde dienst van Jezus waren getreden (Hoofdstuk 6: 12 vv.). Toen is het algemeen een nieuwe algemene huishouding van Jezus' discipelen, die nu met Hem een gezin uitmaakten, wier kas Judas bestuurde, nodig was geworden. Men begrijpt gemakkelijk, dat

vooral in die tijd de weduwe Maria, de moeder van Jakobus II en hoog strevende Salóme geen hoger doel kende, dan zaak van de Heere door haar persoonlijk geleide en met al haar middelen te ondersteunen. Door deze kring van na verwante en sinds lang bevriende vrouwen, die Jezus omringden, was het dan ook tegenover de strenge eisen van de Joodse gewoonte, mogelijk geworden dat ook nog andere, door Hem genezen en geredde, dankbare volgelingen van verheven gezindheid en gemoedsstemming, hen konden vergezellen.

Onder deze was Maria Magdalena de ellendigste geweest; al haar krachten waren gebonden door de duistere geesten van de hel; nu was zij echter ook de Redder van haar ziel met de innigste liefde toegedaan. Zij wordt altijd het eerst genoemd onder de discipelinnen van Jezus, zoals zij hier vóór de vrouw van Chusas staat, die toch een voornaam man was; ook aan haar openbaarde Zich de opgestane Heiland het eerst.

Vrouwen hebben ten allen tijde door werken van de liefde gewerkt aan de dienaars van het woord en aan armen voor het rijk van God. Die door de Heere genezen vrouwen waren zelf levende bewijzen van Zijn goddelijke zending en van Zijn liefde.

Een vreemde Messias voor het vleselijk oog; een man, die van de aalmoezen van de mensen leefde! Maar wat een heerlijke Messias voor het oog van de Geest, deze Zoon van God, die leeft van de liefde van degenen aan wie Zijn liefde het leven geeft! Wat een ruil van weldaden tussen hemel en aarde zich aan deze persoonlijkheid aanknoopt!

II. Vs. 4-18. (zie ook). Het is de tweede prediking aan de zee, die Lukas hier beschouwt en waaruit Hij de gelijkenis van de vierderlei bodem uitvoerig meedeelt. Ook hem houdt al hier de gedachte bezig, waarover wij bij Mark. 5: 22 hebben gesproken, de gedachte aan schip en zee, die een beeld zijn van de gemeente van Christus naar haar toestand in deze wereld. Vervolgen kan Hij aan de gelijkenis en haar uitlegging door de Heere enige uitspraken van de laatsten toevoegen, die volgens Mattheüs deels behoren tot de bergrede, deels tot de instructie voor de twaalf.

EVANGELIE OP ZONDAG SEXAGESIMA

De lijdenstijd, tot welke deze Zondagen moeten voorbereiden, is in het hele kerkelijke jaar de voornaamste tijd tot zaaien; het Evangelie wordt nooit zo rijkelijk gepredikt als in deze heilige weken. Bij de Zondagen komen in Duitsland nog wekelijkse godsdienstoefeningen, die in de meeste evangelische gemeenten beter bezocht worden dan de wekelijkse bedestonde, waar die nog worden gehouden. Aan de andere kant is het woord, dat in de vastentijd wordt verkondigd, het woord van het kruis, toch in geheel bijzondere zin het zaad waaruit Gods kinderen worden geboren, evenals de dauw uit de schoot van het morgenrood. Hoe gepast is het daarom, als dit Evangelie aan de gemeente wordt voorgesteld om haar opmerkzaam te maken, dat die grote zaaitijd weer is gekomen en zij daardoor wordt aangemaand, om de harten voor te bereiden voor het zaaien, opdat het niet op de weg, niet op de rots, niet onder de doornen, maar in zuiver en goed land valt. Het lot van Gods woord bij de mensen: 1) Sommigen horen het, maar nemen het niet aan; 2) sommigen nemen het aan, maar laten het niet naar binnendringen; 3) sommigen laten het binnenkomen, maar niet doordringen; 4)

anderen nemen het aan, laten het in- en doordringen en brengen vruchten voort. Wanneer geeft Gods woord bij ons vruchten? 1) wanneer wij het ons door de duivel niet laten wegnemen; 2) ons door de verzoeking niet laten verleiden en 3) hen door de boze begerlijkheden niet laten verstikken.

4. Toen nu op de namiddag van die dag in de maand Mei van het jaar 29, nadat op de voormiddag het in Hoofdstuk 11: 14-36 vermelde was voorgevallen, weer een grote menigte bijeenvergaderde en zij, altijd nog meer mensen, van alle steden tot Hem kwamen, zo zei Hij, zittend op eenschip, door gelijkenis.

Deze inleiding zegt veel; de dorpen worden leeg, hele bevolkingen vergezellen Jezus; wij staan duidelijk op een toppunt van Zijn profetische werkzaamheid; Hij laat zich echter niet verblinden. Hij ziet dat het ogenblik tot ziften gekomen is, dat Hij aan de ene kant de geestelijk gezonden vaster aan Zich moet binden, de vleselijk gezinden moet verwijderen. Daarop doelen in het algemeen de gelijkenissen, (de gelijkenis heeft de dubbele eigenschap, om eensdeels de waarheid onuitwisbaar in te drukken in de geest van hem, die ze onder het beeld van de inkleding weet te verstaan en haar aan de andere kant voor het verstand van de onachtzame of trage hoorder, die haar onder dit deksel niet zoekt te ontdekken, te verbergen; zij is daarom zeer geschikt om een zifting onder de toehoorders teweeg te brengen); maar die van de zaaier staat in nog meer onmiddellijke betrekking tot die toestand.

5. Een zaaier ging uit om zijn zaad te zaaien (vgl. de verklaringen bij MATTHEUS. 13: 3-9); en toen hij zaaide viel het ene bij de weg, op de kant aan de weg, die ook door de voorbijgangers werd belopen en werd vertreden en de vogels van de hemel aten dat op.

6. En het andere viel op een steenrots, op een grond van onderen steenachtig en slechts met een dunne aardlaag bedekt en het groeide op en is verdord, omdat het vanwege de weinige aarde, waarin het stond, geen vochtigheid had.

7. En het andere viel in het midden van de doornen, waar wortels of zaden van doornen in waren en de doornen die mee opgroeiden verstikten het uitgesproten zaad, terwijl het onkruid de overhand kreeg.

Twee rijken zijn er, die God de Heere heeft geschapen, het rijk van de natuur en het rijk van de Geest: die beiden zijn er voor elkaar; want de natuur is een boek vol wonderbare, zinrijke beelden, geschreven door de vinger van de levende van God en de mens heeft weer een oog om dit schrift te lezen en daardoor zich te laten herinneren aan de bedoeling en de gedachten van God. Want alle werken van God zijn de uitdrukking en de vorm van goddelijke gedachten; de hele zichtbare wereld is een afschaduwing en een voorbeeld van een onzichtbaar geestelijk rijk, elke vergankelijke zaak in de wereld is een prediking van dingen van een hoger leven. Het licht van de aardse dag predikt van de glans van een eeuwige Zon, die over de nacht van het menselijk leven opgaat en de aardse nacht verkondigt een nacht van de dood, wanneer niemand werken kan. Zaaïen en oogsten op aarde prediken van een hemels zaaïen op de zielen van de mensen en van een toekomstige dag van de garven, als men met vreugde oogst wat men hier op aarde heeft gezaaid. En zo heeft elke bijzondere zaak op

aarde, iedere grashalm en elk gewas van het veld zijn diepe betekenis, zijn spraak zonder woorden, waarmee het de wijsheid en goedheid van de Schepper prijst, waarmee het Zijn lof verkondigt. Zo zegt ook de Schrift: "Hemel en aarde loven de Heere. " Niemand heeft die geheimvolle samenhang van die beide rijken dieper doorzien dan Hij, die aan het hart van de Vader heeft gelegen, Christus, de Heere; daarom had Hij er zozeer een welbehagen in om tot het volk in gelijkenissen te spreken. Het is niet een liefelijk spelen met toevallige beelden, maar heeft zijn grond in de diepe blik, waardoor Hij oorzaak en wezen van alle dingen, bedoeling en verstand van alle wezens erkent; en opmerkelijk, juist in het schijnbaar onbeduidendste ziet Hij de diepste betekenis. Wat is onaanzienlijker dan het zaadkoren, dat men in de aarde legt? Maar er woont een verborgen leven in. Is het in de winter gestorven, dan komt het in de lente met wonderbare kracht te voorschijn en bedekt het land met bloesems en vruchten. Zo is dit aardse zaad beeld en gelijkenis van een ander zaad, dat de hand van de goede Zaaier in mensenharten uitstrooit, van het goddelijk woord; of liever het goddelijk woord is zelf het zaad, het ware wezenlijke zaad, dat in het aardse slechts zijn vergankelijk afbeeldsel heeft. Dit zaad toch draagt de levenskracht in zich, waaruit alles wat goed en edel is op aarde, alles wat waarheid en leven in de mens is, opgroeit. Zijn eigenlijke vrucht, waartoe hij de levenskiem in zich draagt, is de nieuwe mens, de mens van God, de mens van de eeuwigheid, die hier al moet beginnen te rijpen, wanneer hij eens in Gods schuren zal worden ingebracht. Om deze edele, zalige vrucht voort te brengen wordt het woord gezaaid en wordt het gezaaid onder de goddelijke belofte, dat het niet leeg zal terugkeren, maar zijn zal als de sneeuw en de regen, die van de hemel op de aarde valt en haar vruchtbaar maakt. Waarom is nu toch de akker van de Christenheid zo dor en treurig? Waarom brengt het levende woord van de Heere zo weinig vruchten? Waar ligt de schuld? - Aan de Zaaier ligt het niet; die strooit het goede zaad op de hele akker; Hij zaait ook op de weg, op de rotssteen, onder de doornen, niet minder dan op de goede grond en niemand onder ons kan zeggen dat de Zaaier hem voorbijgegaan is, hem als een onvruchtbaar land heeft laten liggen. Nee, het woord van het leven heeft van de jeugd af tot ons allen gesproken; het heeft ons allen bekering en geloof in Christus Jezus gepredikt. Er is geen enkele ziel onder ons waarin niet menig goed korreltje gevallen zou zijn - dat zullen wij eens allen op de dag van het gericht voor de zaaier moeten belijden, al is het ook ons tot schande, toch Hem ter ere. Het ligt dus niet aan de Zaaier; de schuld ligt aan de toestand van ons eigen hart.

8. En het andere viel op de goede aarde, groeide op en bracht het in zijn hoogste opbrengst (Gen. 26: 12) honderdvoudige vrucht voort 1). Hij zei dit en riep, met een verheven, diep doordringende stem: Wie oren heeft om te horen die horen.

1) Wat de goede grond is, kan met weinige woorden worden gezegd; het zijn de gewillige harten, die graag door Gods woord gereinigd, gerechtvaardigd en geheilgd worden. Ik heb hoop op God, dat in menig een onder u de wens en de begeerte leeft, goed land te worden en aan de zegen van het woord een open, vatbaar hart tegen te stellen. Zo sta ik dan hier als een zaaier op de akker en ik werp mijn zaad uit, biddend dat God het een goede plaats laat vinden. Mijn eerste zaadkoren strooi ik uit tegen de duivel, die het woord uit uw harten wil rukken (Jak. 1: 8). Mijn tweede zaadkoren, dat ik strooi, is, opdat gij het bij de verzoeking in het hart mag bewaren (Jak. 1: 12). Mijn derde dat ik uitstrooi is tegen zorg, rijkdom en lust van het leven (1 Joh. 2: 15, 17). Ik zie onder ons, die met het geloof beginnen, die roep ik met Paulus

toe: 1 Kor. 15: 58. Ik zie vermoeide zielen onder u, die aan zichzelf twijfelen; deze vertroost ik met het woord van de profeet: Jes. 40: 31. Ik zie grijze hoofden, volle aren, die al neigen tot de oogst, op deze zaai ik het woerde van de Apostel: Jak. 5: 7 en 8.

Deze uitroep is een tegenhanger tot het: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u; zoals de laatste de opmerkzaamheid moet trekken tot hetgeen volgt, zo wil de eerste de opmerkzaamheid vestigen op hetgeen zo-even gezegd is. De Heere eist daarmee dat Zijn woorden ter harte genomen worden en in het hart zullen worden overwogen.

De hoofdzaak bij de prediking moet de toehoorder zijn.

Ieder vroom prediker, als hij ziet dat het niet wil lukken, maar steeds erger wordt, heeft bijna berouw van zijn prediken, maar hij kan en mag het toch niet laten omwille van een enkele uitverkorene. Vgl. bij Habakuk. 1: 3.

9. En Zijn discipelen vroegen Hem, toen Hij het volk had laten gaan (MATTHEUS. 13: 36) waarom Hij zo deed (MATTHEUS. 13: 11), omdat Hij die dag bijna alleen door gelijkenissen tot het volk had gesproken (MATTHEUS. 13: 10). Zij zeiden, omdat het hen vooral ging om het begrijpen van wat Hij door de zaaier en zijn zaad had willen zeggen: Wat betekent deze gelijkenis?

10. En Hij zei: U is het a) gegeven de verborgenheden van het koninkrijk van God te verstaan, b) maar tot de anderen spreek Ik in gelijkenissen, c) opdat zij ziende niet zien en horende niet begrijpen (MATTHEUS. 13: 11-15).

a) 2 Kor. 3: 5. b) MATTHEUS. 11: 25. 2 Kor. 3: 14. c) Jes. 6: 9. Ezechiël. 12: 2. Mark. 4: 12. Joh. 12: 40. Hand. 28: 26. Rom. 11: 8.

De uitdrukking "verborgenheid" betekent in de Schrift het goddelijk raadsbesluit ter zaligheid, voor zoverre dit door de mens, voor wie het van nature verborgen is, alleen door hogere openbaring kan worden gekend. In het meervoud gebruikt, betekent het de verschillende delen van het grote geheel. Dit zijn de hemelse dingen waarvan Jezus met Nikodemus sprak (Joh. 3: 12) en die Hij tegenover de aardse stelt, die Hij te voren had verkondigd. Hoe kan het nu, als God Zich openbaart, Zijn wil zijn, om niet te worden begrepen, zoals Jesaja (Hoofdstuk 6) dat uitspreekt en Jezus hier herhaalt? Dat is noch Zijn eerste, noch Zijn laatste wil, maar een tussen beide komend raadsbesluit, een kastijding; wanneer het hart zich niet ontsloten heeft voor het eerste openbaar worden van de waarheid, dan wordt het door het volgende nog helderder schijnsel verblind, in plaats van dat het verlicht wordt en deze uitwerking is bedoeld, is een oordeel. Dit was de toestand van het Joodse volk ten tijde van Jesaja. Dat doet God hem voelen, omdat Hij het niet: "Mijn volk", maar "dit volk" noemt. Die zelfde toestand herhaalde zich in die tijd van Jezus leven, waartoe wij nu gekomen zijn. Israël, als natie, stootte het licht, dat in Jezus aanbrak, van zich; het licht bedekte zich daarom met een sluier, met de gelijkenis; door deze sluier heen wierp het toch des te helderder in de harten van diegenen, die, evenals de discipelen, zijn eerste ontwaken hadden opgenomen.

11. Dit is nu de gelijkenis naar haar verklaring, die Ik u zal geven. Het zaad is het woord van God.

12. En die bij de weg gezaaid worden 13: 23"), zijn deze, die horen; daarna komt de duivel 1) en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet zouden geloven en zalig worden.

1) Zo Jezus niet aan de duivel geloofde, zou Hij hem niet voorstellen als een werkelijkheid, overeenstemmend met het beeld van de gelijkenis.

13. En die op de steenrots gezaaid worden zijn deze, die, wanneer zij het gehoord hebben, het woord met vreugde ontvangen en deze hebben geen wortel, die maar voor een tijd geloven en in de tijd van de verzoeking wijken zij af.

Mijn ziel, onderzoek u zelf bij het licht van deze tekst. U heeft het woord met blijdschap ontvangen, u bent getroffen geworden en een levendige indruk is teweeggebracht; maar het Woord met het gehoor te ontvangen is één zaak en Jezus in uw eigen ziel te ontvangen, een hele andere; een oppervlakkige gevoeligheid gaat vaak samen met inwendige hardheid van het hart en een levendige indruk van het Woord is niet altijd een blijvende. In de gelijkenis viel het zaad op een rotsachtige grond, overdekt met een dunne laag aarde; toen het wortel begon te schieten, werd zijn verdere groei belemmerd door de harde steen en daarom verspilde het zijn kracht door zo hoog mogelijk opwaarts te schieten; maar geen innerlijke vochtigheid bezittend door de voeding van de wortels, verdorde het. Is dit mijn toestand? Heb ik een schone uiterlijke vertoning gemaakt, zonder dat mijn innerlijk leven daarmee overeenkomt? Een voorspoedige groei gebeurt op tegelijkertijd opwaarts en benedenwaarts. Ben ik geworteld in oprecht geloof en liefde tot Jezus? Als mijn hart door genade niet vertederd en vruchtbaar gemaakt wordt, mag het goede zaad voor een tijd opschieten, maar het moet ten slotte verdorren, want het kan niet bloeien op een rotsachtig, onderbreken, ongeheiligd hart. Laat mij voor een godsvrucht vrezen die zo snel opgroeit en even kort van duur is als Jona's wonderboom; laat mij de prijs berekenen om een discipel van Jezus te worden; boven alles, laat mij de kracht van Zijn Heilige Geest voelen, dan zal ik een blijvend en onvergankelijk zaad in mijn ziel bezitten. Blijft mijn ziel zo verstokt, als zij van nature was - dan zal de zon van de beproeving het verzengen en mijn godsdienst zal snel sterven en mijn wanhoop zal verschrikkelijk zijn. Daarom, o hemelse Zaaier, beploeg mij eerst, werp al Uw waarheid in mijn binnenste, opdat ik U zo een overvloedige oogst kan opleveren.

14. En dat wat in de doornen valt, deze zijn, die gehoord hebben en heengaand a) verstikt worde, bij de armen door de zorgvuldigheden en bij degenen, die op de weg van voorspoed zijn de rijkdom en bij hen die al overvloed hebben, de wellusten van het leven en voldragen geen vrucht.

a)MATTHEUS. 19: 23. Mark. 10: 23. Luk. 18: 24. 1 Tim. 6: 9.

15. En dat wat in de goede aarde valt zijn deze, die het woord gehoord hebben, het in een eerlijk en goed hart bewaren en in volstandigheid vruchten voortbrengen, overwinnend alle hindernissen, die zich opdoen tegen het ontwikkelen van het zaad.

Onze gelijkenis noemt in het bijzonder drie hinderpalen, die zich in ons stellen tegenover de werkingen van Gods Woord en met deze drievoudige hinderpaal van binnen komt een drievoudige, die van buiten komt overeen I. Toen hij zaaide viel het ene bij de weg en werd vertreden en de vogelen van de hemel aten het op (vs. 5). Dat is de eerste hinderpaal, waarom het woord zo zelden vruchten voortbrengt: een hart, dat aan de weg op de akker lijkt, hard en stomp als de vast getreden weg, waarin geen korreltje goed zaad kan indringen. Wat zou deze harten zo vast hebben getreden? Zeker de voeten van de wereld, die daarover zijn gegaan, de verkeerde voorbeelden, de verleiding door boze vrienden, de lange gewoonte en oefening in het zondigen, de blijvende tegenstand tegen de neigingen van het geweten, tegen de genadige trekkingen van de Heilige Geest. Het menselijke hart toch is een tedere zaak: hoewel van nature verdorven heeft het toch nog geschiktheid om Gods akkerwerk te worden; het heeft om zo te zeggen enige vatbaarheid voor de dauw en de zonneschijn van de goddelijke genade; maar hoe dieper het in de wereld wordt in gesleept, des te meer sterft daarin elke behoefte weg, de vatbaarheid voor het goddelijke verstikt en het wordt ten slotte zo hard dat het op de vast getreden weg lijkt. Hierop is het woord van de Schrift van toepassing: "Wie heeft, die wordt gegeven, zodat hij overvloed heeft en wie niet heeft, van die zal genomen worden ook dat hij heeft. " Het is een goddelijk gericht, dat daarin over de mens komt, maar een gericht dat hij verdiend heeft. Hoe velen zouden er onder ons zijn, die, als zij de verborgen gang van hun leven overzien, zeer goed de ontzettende plaatsen zouden kunnen waarnemen, dat de kiemen van het goede zaad, die zij nog van hun belijdenis af in zich droegen, eigenlijk met voeten zijn getreden, door ruwe handen zijn uitgerukt, door zonde en schande in hen gedood werden. Daarom kan nu het woord geen plaats in hun zielen vinden, er is geen aanknopingspunt in hun binnenste en daarom is er ook geen begrip meer voor. Het blijft, ook als zij het horen, geheel op de oppervlakte liggen, hoogstens dat het een poos in het geheugen blijft; maar zelfs daar blijft het niet lang - de vogels komen en eten het op. Waarom die lastige vogels genoemd zijn verklaart de Heere ons zelf: "Die bij de weg gezaaid worden zijn deze, die horen; daarna komt de duivel en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet geloven zouden en zalig worden. " Het is dus zo: terwijl wij predikers het goede zaad strooien, wekt de boze in de harten van de toehoorders weerspannige gedachten op, gedachten van tegenspraak, van ongeloof, van verachting, van lastering, duivelse gedachten, die de werking van het woord terughouden en vernietigen. Dan wordt gezegd: "Laat de prediker op de kansel praten, het is niets dan dwaasheid wat hij zegt; de verstandige mensen zijn sinds lang boven die dingen verheven. Wie gelooft nu nog in een eeuwigheid en een oordeel? Dan is het: men moet het ook niet zo nauwkeurig nemen met alles wat er in de Bijbel staat; de weg naar de kameel zal zo nauw niet zijn, de vleselijke lust en wellust niet zo slecht zijn als het daar gemaakt wordt. Er staat toch ook geschreven: "Verblijd u, o jongeling, in uw jeugd en laat uw hart zich vermaken in de dagen van uw jongelingschap en wandel in de wegen van uw harten en in de aanschouwing van uw ogen", maar wat verder volgt: "Maar weet, dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht", dat laat men weg. Men zegt leven en laten leven dat is de echte wijsheid; en wat de bekering aangaat, daarvoor is aan het einde nog tijd. Door zulke gedachten en voorspiegelingen neemt de duivel het woord van hun harten weg, waar het boven op is blijven liggen, bij de ene nog hier in de kerk en de anderen daar buiten in slecht gezelschap, op de plaatsen waar de spotters zitten, bij enigen nog op de terugweg van het Godshuis, onder het ijdel gepraat van de mensen, door de nietige gesprekken over aardse, wereldse dingen. Als zij thuis komen is iedere indruk, die zij hier misschien voelden,

verdwenen, ieder korreltje goed zaad als door de wind weggevaagd. Dat is dus de eerste hinderpaal, waarom het woord zo zeldzaam vruchten voortbrengt: van binnen de moedwillig veroorzaakte hardheid van de harten, van buiten het bedrog van de satans, waar beide elkaar ontmoeten - ach, en bij hoe velen! - daar komt het niet eens tot het bevatten, laat staan tot een aanvang van het Christendom; op zo'n bodem groeit geen vrucht. - II. Zo hard als de weg is niet de hele akker; een ander gedeelte van de bodem lijkt op de plaats, waarover een dun bedeksel van beter land is uitgebreid, dat de rotsachtigen grond bedekt. Dat zullen oppervlakkige, vluchtige gemoederen zijn, licht beweeglijk maar zonder zedelijke diepte. Wanneer in zulke harten het goede zaad valt, nemen zij dat veelal met vreugde op. Het Christendom heeft toch vele kanten, waardoor de natuurlijke mens kan worden aangetrokken. De verhevenheid van de goddelijke gedachten, die daarin verborgen liggen, de zedelijke schoonheid, die over het leven van de Verlosser is uitgebreid, de raadselachtige diepte in het woord van de Heer en Zijn apostelen, de liefderijke vertroostende stem van het Evangelie, daarin ligt iets aantrekkelijks voor licht te ontvlammen gemoederen. Zo beginnen zij het woord toe te stemmen en smaken iets van de krachten van de toekomstige wereld, die het in zich draagt. Het komt tot een aangrijping in hun binnenste, tot het begin van een opwekking en daarmee zou het punt gewonnen zijn, waarvan het werk van Gods genade in hen kan voortgaan. Maar wat gebeurt er? In plaats van de ontvangen indruk in de stilte te bewaren, in plaats van het woord wortels te laten schieten in de diepte van het hart en het in heilige ernst aan te wenden tot reiniging, bevestiging en heiligmaking van de nieuwe mens, in plaats daarvan drijft bij hen alles uit naar buiten en boven, hun Christendom breidt zich uit in enkel reflecties of gevoel, in schone woorden en rede, misschien dat het ook tot enige goede werken bij hen komt. Zij verheugen zich over hun snelle groei; zij verblijden zich in de schijn van de schone bloemen, die zij dragen, van de schone gedachten, die zij vormen en van de aangename gesprekken, die zij voeren; maar in werkelijkheid is alles bij het oude gebleven, is het trotse en versaagde hart niet gebroken, is er geen waarachtig berouw, geen bekering van het hart. Zo is het hele Christendom niets meer dan een opwellen, een uitwendig werk zonder de kracht van de waarheid, van binnen de oude, harde rots en daarop een zwakke, snel opgeschoten ziekelijke halm; "Zij hebben geen wortel" zegt onze tekst. Daar heeft u de tweede hinderpaal, waarom het woord zo weinig vruchten draagt: een oppervlakkig, lichtvaardig, onbestendig hart. Hoe lang, dunkt u zal het met zulke duren? "Zij geloven voor een tijd en in de tijd van de verzoeking wijken zij af." Verzoeking is alles wat het geloof van de Christen op de proef stelt; hier in het bijzonder de vele smartelijke beproevingen van buiten en van binnen, de hevigheid van het lijden, de gebeurtenissen die van de belijdenis van het Evangelie onafscheidelijk zijn, de hele moeilijkheid van het leven dat de Christen omgeeft. Dat alles is verzoeking en zo'n verzoeking is goed, ja noodzakelijk voor ons, wanneer het een gezond, levend Christendom zal worden: want door de verzoeking snijdt God ons de uitwassen, die tot niets nut zijn en de voortwoekerende scheuten af, die de groei van ons inwendig leven hinderlijk zijn; in de verzoeking laat Hij ons pas echt onze machteloosheid, maar ook de kracht en de heerlijkheid van Zijn woord ervaren. Er is bovendien geen andere weg voor ons zondaren om te komen tot de rijpheid van de uitwendige mens, dan de weg van droefheid. Al is het ook niet uitwendig lijden, wij moeten heen door de inwendige smart van berouw, door het kruis van de zelfverloochening, door de dood van de oude mens, wanneer het bij ons zal komen tot een veilige, wel gefundeerde staat van het Christendom. Alleen onder stormen en onweer worden Gods bomen sterk en groot, maar dat

is voor vleselijke oppervlakkige gemoederen teveel. Kon men zonder veel moeite en zelfoverwinning bij Christus en Zijn woord blijven, dan zouden zij het zich wel laten welgevalen. Hem het kruis na te dragen, de moeite van zelfverloochening en gebed volstandig op zich te nemen komt hun te zwaar voor. Zo werpen zij in de verzoeking beide, woord en geloof weg en voordat men er aan denkt, is hun uitwendig, gevoelig en grootsprekend Christendom verdord. III. "Het andere viel in het midden van de doornen en de doornen die mee opgroeiden verstikten het". Hier heeft dus het woord een betere grond gevonden niet zo hard als de weg, noch zo oppervlakkig als de over de rotssteen uitgebreide bedekking. Daar kon het zaad indringen en wortel schieten en juist daarom ook uitspruiten tot hoge volle bloei. Maar zie, daar breken, terwijl het ontkiemt en opwast op alle plaatsen de doornen te voorschijn, en komen verstikkend het zaad te boven. Is dat niet de levensgeschiedenis van velen onder u? Ik denk aan de tijd van uw jeugd, aan de dagen van uw belijdenis, aan de beginselen van een Christelijk leven, die toen in u ontwaakten en die u misschien nog daarna een tijdlang heeft bewaard; men kon hopen dat het bij u al tot bekering gekomen was, maar - het was onder de doornen gezaaid. "Dat in de doornen valt, deze zijn die gehoord hebben en heengaand verstikt worden door de zorgvuldigheden en rijkdom en wellusten van het leven en voldragen geen vrucht". Zo is het: het doornenzaad van boze begeerlijkheden, dat is de derde hinderpaal, waarom het woord zo weinig vruchten draagt; waarom zou ik dus eerst uitvoerig beschrijven wat eigen ervaring van zo velen betuigt? Slechts tot waarschuwing voor diegenen, die zich willen laten waarschuwen, voeg ik er dit bij: de wortels van de doornen liggen in de harten van ons allen verborgen en er zal ook bezwaarlijk een Christen zijn, bij wie zij niet in enige gedaante te voorschijn komen, opgewekt en gevoed door de verzoeking van buiten; want wanneer woord en sacrament de nieuwe mens in ons hebben geschapen, dan is daarmee het vlees in ons nog niet gestorven, maar het houdt nog macht en worstelt met de geest om de heerschappij. Dat weet ieder Christen uit eigen ervaring; daarom is het niet genoeg dat de Christen eenmaal een goed begin maakt, maar zijn hele leven moet een voortdurende arbeid van de bekering zijn - eenmaal begonnen maar ook altijd voortgezet. "Ik sterf elke dag", zegt de grote apostel en weer: "Die van Christus zijn hebben het vlees gekruisigd met de begeerlijkheden;" en weer: "Laat de zonde niet heersen in uw sterfelijk lichaam, om haar te gehoorzamen in de begeerlijkheden van het lichaam". Tot zo'n dagelijks sterven geeft het goddelijk woord zowel de rechte aanwijzing als de nodige kracht en wel hem die het gelovig en biddend in heilige trouw daartoe aanwendt! Want voor zoveel de oude mens wordt overwonnen, wint de nieuwe in kracht; terwijl het uitwendige leven vermindert, rijpt de aar, die uit het zaad van het woord is opgegroeid. Onze tekst noemt nu als de drie meest gewone en gevaarlijke hinderpalen van het woord de zorgen, de rijkdom, de begeerlijkheid van het leven; want waar de zorg voor het aardse leven het hele hart vervult, daar wordt het zo nauw daarbinnen dat er voor de zorgen van de ziel geen plaats meer overblijft en het zaad moet ellendig teniet gaan. Waar de liefde tot de Mammon het hart inneemt en wat onafscheidelijk daarmee samenhangt, hebzucht, gierigheid, bedrog, daar droogt de ziel gaandeweg uit en wordt zo dor en zo leeg van alle levenssap, dat het goede zaad gewoonlijk moet sterven. Waar ten slotte de lust van het vlees u beheerst, daar wordt de ziel zo ruw en gemeen, dat zij alle vatbaarheid verliest voor de waarheid en de schoonheid van het woord en wat nog overig is van het goede zaad in modder verstikt.

Voordat de zaaier aan de akker het zaad toevertrouwt bewerkt hij het veld met getrouwheid en vlijt. Zo hebben wij hier in het goede land niet het beeld van een hart, zoals dat van nature is, maar een beeld van een hart, waaraan de voorbereidende genade al heeft gewerkt. Deze harten worden goede harten genoemd en waarin hun schoonheid en goedheid bestaat, blijkt uit een vergelijking met de te voren getekende toestanden van het hart. De eerste, de harde, onvatbare harten, hebben het woord gehoord, maar het woord werd hen weer ontnomen; deze horen en bewaren het woord, maar zij laten zich niet door boze mensen verleiden en bederven; zij waken en bidden dat de vogels, die de satan zendt, het niet uit het hart rukken. De andere, de oppervlakkige harten, hebben dit woord gehoord en ook in zich opgenomen, maar zij waren niet in staat de hitte van de verzoeking, de verzengende wind van de pijn te verdragen; zij daarentegen hebben het woord in het diepste van hun hart opgenomen en zijn bereid voor de Heere goed en bloed te geven. De derde ten slotte hadden het woord gehoord, opgenomen, ook in de pijn bewaard, maar met een half hart konden zij geen vrucht voortbrengen; zij daarentegen hebben geen doornen in het hart, zij hebben de hoofdsom van het gebod: "Gij zult liefhebben van ganser harte enz. " in hun hart opgenomen, zij hebben slechts één liefde en die is Hij, Hij alleen. Zij brengen vruchten voort, de vruchten van de Geestes, wel, naardat de gaven zijn uitgedeeld, in verschillende mate, maar zij brengen toch allen vrucht voort, die blijft tot in het eeuwige leven.

Zo'n akkerveld was het hart van de hoofdman Cornelius: hij spreekt tot Petrus, toen deze tot hem gezonden was om het evangelie te verkondigen (Hand. 10: 33): "Wij zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God, om te horen al hetgeen u door God bevolen is. " Met dit woord komen allen, die waarlijk willen horen; zij weten, dat zij in de kerk niet voor een mens staan, die hun de gedachten van zijn hart of de gewaarwordingen van zijn geest brengt, maar zij weten dat zij voor God staan, dat het God is die hier Zijn zaadkorrels uitwerpt. En dat is de wens van hun hart, dat geen van deze zaadkorrels verloren gaan, maar dat zij in hun hart vallen en zij nemen ze met vreugde op. En verder, zoals over Maria geschreven staat (Hoofdstuk 2: 19): "Zij bewaarde deze woorden allemaal en overlegde die in haar hart, " zo is het ook bij hen; het woord, dat hen hun zonde voorhoudt, het woord, dat hen op Jezus Christus als op hun enige Helper wijst, dat hen gebiedt een godzalig leven te leiden, recht te doen en liefde uit te oefenen, het woord, dat hun troost en verkwikking kan aanbrengen bij de moeite en verzoeking van het leven, het woord dat leert, bestraft, vermaant en vertroost - dat houden zij voor een goed woord, voor een dierbaar kleinood, dat zij niet genoeg kunnen bewaren. Zij verbergen het in de stilte van hun hart en beschouwen het met de ogen van hun geest en waken er voor, dat het hen niet ontnomen wordt. Daar verkrijgt het in hen een vaste wortel, er komt zegen van boven, zonneschijn en regen, zeker blijde en droevige dagen, maar die er alle toe moeten bijdragen dat het woord krachtig wordt en dan komen de vruchten steeds schoner en heerlijker. En hoewel menig zaadkorreltje niet dadelijk vruchten brengt, hoewel het onkruid, dat ook in hun harten zijn wortels heeft, niet dadelijk afsterft - zij hebben een zeker getuigenis in zich. Gods woord zal voorspoedig zijn, waartoe Hij het zendt. Ruwe en stormachtige dagen maken hen niet moedeloos, zij hopen dat in stilte het goede zaad voortgroeit en eindelijk toch vreedzame vruchten voortbrengen zal.

Bij hen groeit het zaad veel langzamer dan bij licht ontvlambare gemoederen, maar het schiet dieper wortelen, het ontwikkelt zich zekerder, het weerstaat het onweer, dat in de

menigvuldige stormen van het leven over hen heengaat, het ooit zijn gewas met volle aren, zodat ten dage van de oogst zijn vrucht wordt gevonden. En is het ook verschillend naar de mate van de gave en de trouw, waarmee het verpleegd wordt; draagt ook het een dertig, het ander zestig, het ander honderdvoud, geheel ontbreekt het nergens en naar de vrucht zal in de dag van de oogst het loon zijn.

16. En niemand, zo ging de Heere, na deze verklaring van de gelijkenis op de terugweg naar Kapernaüm, tot Zijn discipelen verder voort, niemand die een kaars ontsteekt, bedekt die met een vat, of zet ze onder een bed; maar zet ze op een kandelaar, opdat degenen die inkomen het licht zien mogen (Mark. 4: 21. MATTHEUS. 5: 15).

17. En nu bent u ertoe geroepen om de verborgenheid van het rijk van God, die Ik u zo-even heb ontvouwd, later aan de wereld bekend te maken; a) want er is niets verborgen, dat niet openbaar zal worden, noch heimelijk, dat nietbekend zal worden en in het openbaar komen (Mark. 4: 22. MATTHEUS. 10: 26).

a) Job 12: 22. Luk. 12: 2.

18. Zie dan toe, dat het gebeurt op de juiste manier, die voor u en anderen nuttig is; want wie heeft, die zal gegeven worden en wie niet heeft, ook hetgeen hij meent te hebben zal van hem genomen worden (MATTHEUS. 13: 12; 25: 29. Mark. 4: 24 v.).

De samenhang bij Lukas is dezelfde als bij Markus: wanneer Ik door zulke mededelingen, als nu over uw vraag (vs. 9), over u een licht ontsteek, dan zult u dat ook verder laten schijnen enz. ; en daaruit volgt uw verplichting om op de juiste manier Mijn leringen te horen.

Wij moeten met de waarheid, die wij leerde kennen en met de genade, die wij ontvingen, anderen voorlichten, de naam van de Heere belijden en van Hem getuigen, het licht dat in ons is opgegaan niet onder de bank van de mensenvrees zetten. Dat behoort ook tot het vrucht voortbrengen.

Hij heeft niets, die de kennis van de Schrift niet heeft, noch de gaven die daarbij horen; niets, waardoor zijn zaligheid wordt bevorderd. Al in dit leven kan hem tot straf van zijn ondankbaarheid, van zijn ontrouw, van het misbruik van Gods gaven, alles worden ontnomen en het licht in duisternis worden veranderd. Daarentegen, die van de ontvangen genade een juist gebruik maakt, voor die wordt zij steeds rijker geschonken. Bedenkt u het goed bij het lezen en horen van Gods woord, hoe u moet lezen en horen, welke toepassing u daarvan moet maken, welke verantwoording er op ligt, welke zegen het juiste gebruik aanbrengt en welk een straf het misbruik of de verachting van het woord?

II. Vs. 19-21 (zie ook). Niet als voortzetting van de vorige geschiedenis, maar als verduidelijking van het gezegde in vs. 15 "Die het woord gehoord hebbend, dat in een eerlijk en goed hart bewaren", komt Lukas nu tot een voorval, waarbij de Heere op zulken wijst, die Gods woord horen en doen en hen boven Zijn moeder en broeders in lichamelijke zin verheft. Onze afdeling sluit met de eerste van deze groep aaneen en zoals zij de tweede insluit, zo sluit

zij ook de gedachtengang van de hele groep. De Heere heeft veel onvruchtbaar land voor Zich, maar het ontbreekt Hem, de Zaaier, ook niet aan goed land; ja, er is al een afgesloten gemeente ontstaan, waarin de beide geslachten van de mensen zijn vertegenwoordigd.

19. En Zijn moeder en zijn broers (MATTHEUS. 19: 2) kwamen tot Hem, toen Hij op de voormiddag van die dag, waarop Hij in de namiddag op bovenstaande manier tot het volk had gesproken, zich veel met leren en genezen bezig hield en daardoor geheel het naar huis gaan tijdens demaaltijd vergat 12: 22") en zij konden bij hem niet komen vanwege de menigte.

20. En Hem werd een bericht gestuurd door enkelen, die zeiden: Uw moeder en Uw broers staan daar buiten en zij willen U zien.

21. Maar Hij antwoordde hen a): Mijn moeder en Mijn broers zijn deze, die Gods woord horen en dat doen.

a) Joh. 15: 14. 2 Kor. 5: 16.

Zoals het de gelovige nog tegenwoordig bij de wereld gaat, zo ging het ook de Heiland: de mensen zeiden dat Hij nog zinneloos zou worden en maakten Zijn bloedverwanten bang voor Hem, zodat deze zich opmaakten om Hem van de gedachten af te brengen die Hij in Zijn hoofd had. De Heere ging niet tot hen uit en liet hen ook niet binnen de kring komen, waarin Hij predikte. Hij was in de dingen van Zijn Vader en in het volbrengen van het werk, dat Zijn Vader Hem te doen gegeven had, mocht niets Hem verhinderen.

Jezus veracht Zijn moeder niet, maar omdat Zijn moeder en broers komen om Zijn werk af te breken, verklaart Hij, dat voor een dienaar van God Zijn ambt hoger moet staan dan de hele wereld en zelfs de meest natuurlijke banden.

De Heere betuigt aan Maria, Zijn moeder, dat zij in het koninkrijk der hemelen, aan welke stichting Hij nu werkte, als moeder niets bijzonders zich aanmatigen mocht. Was de Heiland zo gezind in de dagen van Zijn vleeswording, hoe dwaas is het dan als men meent dat Maria als moeder Jezus nog iets in de hemel zou hebben te bevelen, of voor anderen voorbede zou kunnen doen, die door haar moederlijk aanzien van meer invloed zouden kunnen zijn dan die van anderen. De hemelse ordening heft alle familienamen en betrekkingen op. - Overigens blijft Maria's voorrang in zaligheid en heerlijkheid onaangeroerd.

In de vrouwen die Hem vergezelde en moederlijk voor Hem zorgde, in de discipelen die, in overgave aan Hem, aan Zijn werk deelnamen, had de Heere Zijn familie gevonden en deze verbintenis van geestelijke aard was toch van hogere waarde dan de banden van het bloed, die door het geringste toeval verscheurd konden worden.

Jezus sprak nooit iemand rechtstreeks aan met: "Mijn broeder. " Hier verklaart Hij wel de Zijnen voor Zijn broeders; toch noemt Hij ze pas zo na Zijne opstanding (Joh. 20: 17. MATTHEUS. 28: 10) en zal Hij ze zo noemen van de troon van Zijn heerlijkheid (MATTHEUS. 25: 40.). Nooit vinden wij echter dat een discipel van de Heere voor of na

Zijn verheerlijking Hem broeder genoemd zou hebben. Jakobus, die door de anderen de broeder van de Heere werd genoemd (Gal. 1: 19), noemt zichzelf een dienstknecht van God van Jezus Christus (Jak. 1: 1). Zo werd in deze uitdrukking zowel de waarheid uitgesproken dat Christus ons in alles gelijk geworden is, als ook die, dat het uit genade en neerbuiging is geschied, zonder aan Zijn goddelijke natuur te kort te doen.

I. Vs. 22-25. (zie ook) Dezelfde gezichtspunten die in Mark. 3: 13-4: 34 op de voorgrond staan (vgl. Mr 4: 35) hebben ook bij Lukas, hoewel in enigszins andere volgorde en met enigszins andere keuze, de samenvoeging van de drie verhalen van de vorige groep geregeld: Jezus heeft een eigen geestelijke familie, waarbij ook een tal van vrouwen behoort. Met deze scheidt Hij Zich af van degenen die buiten zijn, ja zij is Hem hoger dan Zijn lichamelijke verwanten, zelfs Zijn moeder niet uitgezonderd. Daarom sluit Lukas zich verder aan Markus ook daarin aan, dat hij nu de vaart over de zee laat volgen. Beide evangelisten schreven toch te Rome bijna op dezelfde tijd, beide waren ten tijde van Paulus' gevangenschap te Rome tot kort vóór zijn terechtstelling diens helpers, zodat dus een overeenkomst van de leidende gedachten bij de voorstelling van Christus' werkzaamheid in Galilea gemakkelijk te verklaren is. Lukas wordt echter nog meer bepaald door Paulinische gedachten geleid en drukte die meer uit dan Markus, die later weer Petrus diende en diens Evangelische prediking tot richtsnoer nam. Overigens heeft de geschiedenis die voor ons ligt, in haar betrekking tot de prediking aan de zee in vs. 4 vv. in zoverre een chronologische betekenis, als daardoor indirect gewezen wordt op een vorige prediking aan de zee (MATTHEUS. 8: 18 en Mr 4: 36:). In alle drie de geschiedenissen van deze zesde groep vertoeft dan de Evangelist bij de tijd, waarin deze hebben plaats gehad, terwijl hij in de volgende zevende groep de vroegere vierde groep (Hoofdstuk 7: 11-50) aanvult.

22. En het gebeurde in een van die dagen, waarop Hij in Galilea door gelijkenissen predikte en door Zijn discipelen vergezeld door steden en dorpen trok (vs. 3 en 4) en wel in September van het jaar 28, dat Hij 's avonds het volk van Zich liet heengaan en in een schip ging, zoals Hij ook al vroeger van een schip had geleerd en Zijn discipelen gingen met Hem. En Hij zei tot hen: Laat ons overvaren aan de andere kant van het meer naar het gebied van de 10 steden (vs. 26). En zij staken af; er waren nog andere schepen bij, die een andere plaats zochten en van de latere wonderdaad (vs. 24) ook indirect een zegen hadden (Mark. 4: 36).

23. En toen zij voeren viel Hij in slaap, achter in het schip op een kussen uitgestrekt; en er kwam een storm van wind op het meer, van boven af daarop vallend en zij kwamen vol water en waren in nood, omdat de golven over het schip heenstortten.

24. En zij gingen tot Hem, maakten Hem wakker en zeiden: Meester, Meester! wij vergaan! En Hij stond op en bestrafte de wind en de watergolven; en zij hielden op en er kwam stilte.

25. En Hij zei tot hen, toen Hij opstond om storm en zee te bestraffen: Waar is uw geloof? Maar zij waren bang, nadat het op Zijn woord stil was geworden, verwonderde zich en zeiden tot elkaar: a) Wie is toch deze, dat Hij ook de wind en het water gebiedt en zij zijn Hem gehoorzaam?

a) Job 26: 12. Ps. 107: 25.

De evangelist schildert ons hier de heerlijkheid van de Heere in nieuwe beelden en laat ons Zijn macht aanschouwen 1) over de krachten van de natuur (de storm op zee). 2) over het rijk van de duisternis (de bezetene), 3) over ziekte en dood (Jairus dochtertje en de vrouw met de vloeïing van het bloed).

Van Lukas en Markus wijkt Mattheüs in zoverre af dat hij de aanspraak van de Heere tot Zijn discipelen aan Zijn machtswoord tot de storm laat voorafgaan. Deze voorstelling heeft de meeste waarschijnlijkheid voor zich, eerst bestraft de Heere de storm in het hart, daarna ook de storm in de schepping. Zijn de stormen in ons gestild, die buiten ons zijn bedaren dan ook.

Ons leven in deze wereld is als het ware een overvaart van de een oever tot de andere, van de tijd tot de eeuwigheid; de windvlagen op de zee zijn de verzoeken. De Heere schijnt te slapen als Hij de verzoeking toelaat en zonder de genade van Jezus zijn wij zeker voortdurend in gevaar om te komen; maar alleen onze gerustheid, onze traagheid in het gebed, ons gebrek aan waakzaamheid maakt de verzoeking gevaarlijk. Hebben wij daarentegen deze in ons hart en roepen wij Zijn genade biddend in, dan dienen de stormen van de verzoeking alleen daartoe om de alvermogende kracht van Zijn genade te openbaren. Het wonderbare stillen van de storm is een beeld van de overwinning over de verzoeking, die de genade helpt verwerven.

Waarom slaapt de Heere zo vaak bij de stormen van dit leven? Hij wil ons leiden 1) tot erkenning van onze machteloosheid,

2) tot geloof in Zijn almacht, 3) tot gebed om Zijn hulp, 4) tot verheerlijking van Zijn naam.

Christus reis op de zee; een beeld van onze reis door het leven: zij gaat 1) in navolging van de Heere, 2) door zorgen en nood, 3) met Zijn hulp, 4) tot eeuwige aanbidding.

Het klein geloof verandert in waar geloof, wanneer het 1) de Heere zoekt, 2) door de Heere zich laat bestraffen, 3) op het werk van de Heere acht geeft.

De arme discipelen dus riepen, bijna in de taal van de wanhoop: Wij vergaan! Zij voelde, zij wisten, dat alles hun ontzonken was. Hun roer was verbrijzeld, hun zeil aan flarden gescheurd. Het schip zou, vreesde zij, snel op een rots verpletterd worden en allen zouden hun graf in de golven vinden. Wij vergaan! aan geen behoud valt meer te denken, wij vergaan! Maar hoe vaak vertoont zich juist daar Gods macht, waar de menselijke onmacht helder in het oog springt! Zo vaak is, wanneer wij dit het minst verwachten, de almachtige liefde op treffende indrukwekkende wijze tussenbeide getreden. Eén ding houden zij nog. Zij konden niet sturen en geen noodzeil hijsen, zichzelf niet meer op de been houden; maar zij konden nog bidden. Nu is er geen toestand denkbaar, waarin een Christen niet kan bidden. Wanneer zijn ogen de nevel niet doorboren, zijn oren niets vernemen en zijn lippen niets uiten kunnen, kan zijn hart nog fluisteren: Behoed mij, ik verga. En het is een gezegende gedachte dat Hij, die het hart schiep, zijn zwakste murmelen hoort, zijn aarzelende kloppingen ziet. Behoed ons! uit het hart opgeklommen, is redding voor de ziel. Behoed ons, wij vergaan. Een is ontwijfelbaar zeker, namelijk: dat in storm of windstilte, bij nacht en bij dag, in zonneschijn

en in het stikdonker, op zee en op de vaste wal, Christus de stem van Zijn volk hoort, wanneer het en waar het ooit het hart biddend tot Hem verheft. Wat een grootse gedachte is dit? Ik geloof niet dat wij al het heerlijke er van voelen. Wij kunnen nergens zijn, of in geen droefheid verkeren, waar of waarin wij niet kunnen bidden. Dit bidden wil niet zeggen een lang, een welsprekend, een schoon ingekleed gebed; het beduidt niets anders dan de verzuchting van het hart. Het kan worde gebeden door de schipbreukeling, in het ogenblik dat de laatste plank het ontglipt en zijn kracht hem begeeft; het kan worden gebeden door de krijgsman in het dichtst gewoel van de strijd, het kan worden gebeden door de stervende, met het uitblazen van de laatste ademtocht. En wij weten dat de laatste kreet van de stervende moordenaar, dat de eerste traan van Magdalena werd aangenomen en dat hij, die die kreet slaakte en dat zij, die die traan stortte, vergeven en gerechtvaardigd en aangenomen werden. Vandaar dat Jezus, in het ogenblik dat Hij de verslagen discipelen hoorde bidden - en misschien had Hij hun harten al horen smeken, alvorens over hun lippen nog enige bede was gekomen - opstond en de wind en de zee bestrafte; en er kwam grote stilte. Geen wonder dat deze discipelen dit ontzagwekkende voorbeeld van almacht en te gelijk van onverdiende liefde opmerkten en uitriepen: Wie een is deze, dat ook de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn? Het is een heerlijke gedachte, dat wind en golven Zijn dienaren zijn en onder Zijn bestuur staan! Een gezegende gedachte is het dat Hij nooit Zijn kerk roer- en stuurloos laat. Een schip, op de Atlantische Oceaan, scheen reddeloos verloren te zijn; al de passagiers waren radeloos, en de bemanning had bijna alle hoop verloren. De kapitein, de bevelvoerder van het schip, bevond zich bij het roer met een deel van de manschappen; men zag een kleine knaap op het dek lopen, waar anderen niet konden en durfden en moed, geestkracht en hoop betonen, terwijl anderen geheel ontmoedigd en werkeloos waren. Een van de passagiers vroeg hem, hoe hij zo kalm en bemoedigd kon zijn? Zijn antwoord was: Mijn vader is aan het roer, d. i. : ik heb zo groot vertrouwen in mijn vaders stuurmanskunst, dat ik vastelijk overtuigd ben dat hij het schip in behouden haven zal brengen. Wat nu deze knaap zei van zijn vader in de zaken van de zee, mogen wij van onze Vader zeggen in de hogere dingen van Zijn kerk: onze vader is aan het roer. Het schip kan niet zinken; de Zaligmaker kan gerust schijnen te slapen, het is slechts schijn; want op de juiste tijd, zij het ook niet op de tweede roepstem en ook niet op de derde, zeker op de vierde roepstem, zal Hij opstaan en de wind bestraffen en daar zal grote stilte zijn. En deze macht is dezelfde in de stoffelijke wereld. Hij kan de storm van de menselijke hartstocht bezweren; Zijn woord kan de vooroordelen van de menselijke geest beheersen en het is een nog grotere blijk van Zijn oppermacht en alvermogene kracht, dat Hij dit doet. In een nog hogere zin en met niet minder waarheid kunnen wij zeggen: Wie is deze, dat de wind van de menselijke hartstocht en de golven van het vooroordeel van de mensen Hem gehoorzaam zijn! Hij heerst in het midden van de natiën; Hij regeert de wereld. Zwijg stil en weet dat Hij God is; Hij zal verheven worden onder de volken; Hij zal verheven worden op de aarde. En het einde zal zijn de lof en de heerlijkheid van onze Verlosser. Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere, Gij Almachtige God, rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der Heiligen (Openbaring . 15: 3).

II. Vs. 26-39. (zie ook). De afdeling, die nu volgt, plaatst ons voor een storm, die niet gemakkelijker te bedwingen is en voor een nog meer verwonderlijke triomf, dan van welke in het voorgaande sprake was. Zij bevat de geschiedenis van de uitdrijving van de duivels uit de bezetene te Gadara en de vernietiging van de zwijnen door de in hen varende demonen. Wat

de ezel van Bileam is in het Oude Testament, dat zijn de zwijnen van de Gadarenen in het Nieuwe, een dwaasheid en ergernis voor de wijzen van deze wereld".

26. En zij voeren voort naar het land van de Gadarenen, dat tegenover Galilea ligt.

27. En toen Hij aan land gegaan was ontmoette Hem een zekere man uit de stad, die al lange tijd door duivels bezeten was geweest. Deze was, overeenkomstig zijn afkeer van het gezellige en welvoegelijke leven en zijn lust tot bandeloosheid en eenzaamheid, met geen kleren gekleed en bleef in geen huis, maar in de graven, die zich bij de stad bevonden.

28. En Hij zag Jezus en kwam dadelijk bij die aanblik tot een hevige crisis en hard roepend kwam hij, hoewel hij eerst het liefst was weggevlucht, door de overmacht van Jezus teruggetrokken, tot Hem en viel voor Hem neer en zei - zich nog in de naam van de boze geesten, die hij tot werktuig diende, verwerend tegen de macht die aan hem zou plaats hebben - met een grote stem: Wat heb Ik met U te doen, Jezus, Gij Zoon van God, de Allerhoogste?
a) Vervolgens voegde hij er ene bede bij, waarmee het ongelukkig slachtoffer van de duivels gedwongen de advocaat van zijn eigen beulen werd: Ik bid u dat Gij mij niet pijnigt?

Het bezeten zijn is de karikatuur van de inspiratie of ingeving door de Heilige Geest; de laatste heeft plaats op een manier die met de zedelijke natuur van de mens overeenkomt en verzekert hem voor altijd het bezit van zijn "ik" het eerste echter, dat in de grond de vrijheid van de mens vijandig is, stort hem in een toestand van ziekelijke lijdelijkheid en heeft het wegnemen van de persoonlijkheid ten doel. De ene is het meesterwerk van God, het andere het meesterwerk van de duivel.

29. Want Hij had de onreine geest geboden dat hij van de mens zou uitvaren; want hij had hem menige tijd bevangen gehad en hij, die met de onreine geest bezeten was, werd met ketenen en met boeien gebonden om bewaard te zijn; en hij verbrak de band en werd door de duivel gedreven in de woestijnen.

Het vermogen om in de wereld werkzaam te zijn, is voor deze van God afgefallen wezens, die zich slechts in het ledige van hun eigen subjectiviteit bewegen, een ogenblikkelijke verlichting van hun ellendige toestand: het ontnemen van zo'n vermogen is voor hen als het terugkeren van de gevangene uit de wandelhof in de kerker.

30. En Jezus vroeg hem: Wat is uw naam? En hij zei: Legio, want vele duivels waren in hem gevaren.

Er was in die tijd een woord dat meer dan ieder ander aan de onweerstaanbare macht van de veroveraar herinnerde, die toen het volk van Israël overweldigd had, dat is het woord "legioen; " bij het horen van die uitdrukking rees de gedachte op aan de schaar van 4. 000 soldaten en aan de overwinnende legers, waarvoor de hele wereld moest wijken.

30. En Jezus vroeg hem: Wat is uw naam? En hij zei: Legio, want vele duivels waren in hem gevaren.

Er was in die tijd een woord dat meer dan ieder ander aan de onweerstaanbare macht van de veroveraar herinnerde, die toen het volk van Israël overweldigd had, dat is het woord "legioen; " bij het horen van die uitdrukking rees de gedachte op aan de schaar van 4. 000 soldaten en aan de overwinnende legers, waarvoor de hele wereld moest wijken.

31. En zij, die vele duivels, baden Hem, dat Hij hen niet gebieden zou in de afgrond heen te varen.

32. En daar was een grote kudde zwijnen, weidend op de berg; en zij baden Hem, misschien opzettelijk om Zijn werk bij de Gadarenen te bederven, zoals dat naderhand ook heeft plaats gehad, dat Hij hun wilde toelaten in die te varen. En Hij liet het hen toe, opdat de bezetene zou zien door welk helse machten hij in bezit was genomen en welk einde hem zou zijn bereid, als het aan de duivels was toegestaan aan hem te doen wat zij aan de zwijnen deden.

Wat de boze geesten aangaat is het begrijpelijk dat het voor hen een genot was nog schade aan te richten, voordat zij alle macht verloren om werkzaam te zijn; maar hoe is die toestemming van Jezus te verklaren? Zeker was Zijn theocratisch gevoel geërgerd door het zien van deze grote menigte naar de wet onreine dieren. Zo'n werk toonde hoezeer in die streek de lijn tussen Jodendom en heidendom was weggewist en nu wilde de Heere door een gevoelige kastijding de gaandeweg geheel verbasterde bevolking tot Zichzelf terugbrengen.

33. En de duivels voeren uit van de mens en voeren in de zwijnen; en de kudde stortte van de steile af in het meer en versmoorde.

Men vraagt of Jezus het recht had zo te beschikken over het eigendom van een ander. Het is alsof men vraagt of Petrus in Hand. 5: 1-10 het recht had over het leven van Ananias en Saffira te beschikken; er zijn gevallen dat de macht om iets te volvoeren voldoende bewijs is voor het recht om te bevelen.

Was de kudde zwijnen door een storm in de zee gedreven, wie zou God van goddeloosheid beschuldigen, dat Hij Zich aan het eigendomsrecht van de wettige bezitters vergrepen had? En hoe menige veeziekte heeft veel meer dan 2. 000 slachtoffers weggenomen? Jezus handelt hier echter als Vertegenwoordiger van de Vader op aarde, die dagelijks het mindere verwoest, opdat het hogere gevoed wordt en onderhouden en nog nooit Zijn bliksemen heeft verboden om de atmosfeer te reinigen, uit bezorgdheid dat zij misschien enige boomstammen zouden verpletteren.

34. En die ze weidde zagen wat er gebeurd was, vluchtten naar de stad en vertelden dat daar en op het land, waar de eigenaars van de kudde hun woonplaats hadden.

35. En zij, die eigenaars, gingen uit, om te zien wat er gebeurd was, kwamen tot Jezus en vonden de mens, waarvan de duivels uitgevaren waren, zittend aan de voeten van Jezus, gekleed en wel bij zijn verstand; en zij werden bang.

36. En ook die het gezien hadden, de apostelen en de andere mensen in de omgeving van Jezus, vertelden hen hoe de bezetene was verlost.

37. En de hele menigte van het omliggende land van de Gadarenen, vertegenwoordigd door die eigenaars van de zwijnen, a) vroegen Hem of Hij van hen weg zou gaan; want zij waren met grote angst bevangen. Het maakte op hen geen bijzondere indruk dat zij Jezus in Zijn heerlijkheid en de genezene in zijn dankbare overgave aan de Heiland mochten zien; het ging hen integendeel zeer ter harte dat zij de zwijnen niet meer hadden, terwijl zij nog meer schade voor hun aardse belangen vreesde. En Hij ging in het schip en ging weg 9: 1").

a)Hand. 16: 39.

Het volk dacht meer aan het verlies van de zwijnen dan aan de redding van hun arme ongelukkige landgenoot en de verlossing van het land van de schrik van deze bezetene. Zij verzochten Christus van hen te gaan. Deze Gadarenen waren erger bezeten dan hun zwijnen. De duivels, wetend dat de harten van de eigenaren vastgebonden zaten aan hun zwijnen, dachten dat als de zwijnen waren verdronken, het volk zou volgen en zichzelf zou doden door het verwerpen van Christus Jezus. Zij deden aldus. Hoe menigeen, die hiervan hoort of leest met verontwaardiging, doet misschien weinig beter in zijn hart, zich hechtend aan de dingen van deze aarde en in de liefde tot deze Christus verwerpende!

38. a) En de man, waarvan de duivels uitgevaren waren, vroeg Hem of hij bij Hem mocht zijn; want hij voelde zich daar beter dan bij zijn landliede. Maar Jezus, wiens gedachten en wegen hoger waren dan de zijne (Jes. 55: 8 v.) liet hem van Zich gaan en zei:

a)MATTHEUS. 5: 18.

39. Keer weer naar uw huis en vertel wat voor grote dingen God voor u gedaan heeft. Jezus gaf dus de eer voor hetgeen Hij de man had gedaan aan Zijn hemelse Vader (Joh. 8: 49 v.). En hij, de man van wie de duivel was uitgevaren, ging heen, in gehoorzaamheid aan dat bevel, door de hele stad en in het gebied van de 10 steden, waartoe deze behoorde. Hij verkondigende welke grote dingen Jezus voor hem gedaan had. Hij hield zich dus niet aan de letter van het bevel, want hij kon, bij de verkondiging van de eer van God, degene niet vergeten, die voor hem het werktuig van de goddelijke weldaad was geweest (Joh. 8: 54).

De samenhang van alle ziekten en lijden met de macht van de duisternis aan te nemen, is dat niet een vreselijke gedachte? Ik antwoord: al was het meer dan slechts aanduidingen wat ons de Schrift geeft, al hadden wij meer dan het geval is, een zekere leer over de werkingen van de boze geesten, hoe ver die zich uitstrekken en hoe zij zich openbaren, dan zouden wij toch zeggen: waarom zou u zich daardoor laten bestrijden? Zijn wij dan weerloos overgeleverd aan een heilloze, verderfelijke macht? Kan dan de satan, ook waar hij woedt, iets tegen God of buiten de grenzen, die hem gesteld zijn? Hij voor zich mag het boos menen en ons verderf in het schild voeren, maar God bedoelt het goed en laat ons niet verzoeken boven ons vermogen. Ook waar Hij de satan plaats laat, moet deze tegen zichzelf de Heere dienen tot beproeving en loutering van de vromen. Geeft dan niet Paulus de zondaar te Korinthe de satan over ter

verderving van het vlees met het heilige doel van de liefde, dat de ziel gered wordt (1 Kor. 5: 5)? Rekent hij niet de engel van de satan, die hem met vuisten slaat tot de bijzondere genade van God, die hem voor alle verheffing bewaart (2 Kor. 12: 7)? Zo ook wanneer de macht van de satan zich verder uitstrekte dan wij menen - wij kennen echter de grenzen niet - dan behoren wij ons toch daarover niet te bekommeren, als wij in Christus zijn. Er is een schijnbaar evangelische, maar inderdaad ongegronde en gevaarlijke neiging om zich in dat gebied van de duisternis in te dringen en hoe makkelijk ontstaat daaruit een duisternis, om aan zichzelf en aan zijn strijd een buitengewoon gewicht toe te kennen. Hoe ligt het gevaar voor de hand om de natuurlijkste zaken in een duistere, spookachtige schemering te zien. Hoe dreigend is de verzoeking, om evenals Petrus op storm en golven te zien, in plaats van op de Heer! Doen wij integendeel als Job, van wie ons toch de Schrift aanwijst hoe de satan tegen hem de hand in het spel heeft. Hij vraagt echter niet naar hem en daardoor juist overwint hij hem. Hij houdt zich aan God en neemt de boze dagen evenals de goede uit Gods hand, zo kan satan het binnenste van zijn hart niet aantasten en zijn geloof niet ten val brengen. Dat moet de bestredenen helpen, zij moeten zich vasthouden aan de Heere.

De waarde van de ziel: 1) geen schade zo groot als wanneer de ziel schade lijdt; 2) geen prijs te duur, als de ziel slechts verlost wordt; 3) geen dankbaarheid zo innig als de ziel zich gered voelt.

De ongelukkige man, die genezen was, was niet geneigd om onder de Gadarenen te blijven, die verlangden dat Christus van hen zou wijken. O, verenig u niet, mijn ziel, met deze zondaren! Maar wij moeten soms onszelf het aangenome van geestelijke zegeningen en genietingen ontzeggen, om een gelegenheid te hebben de zielen van anderen tot zegen te zijn, om bekend te maken dat niemand dan Jezus kan redden van de wraak van God en van de macht van de satan. Christus wil niet blijven bij degenen die Hem met minachting behandelen; wellicht zal Hij ook niet meer terugkeren, terwijl anderen Hem wachten en zich verheugen als ze Hem mogen ontvangen.

III. Vs. 40-56. (zie ook). Met de mededeling van Jezus' terugtocht naar Kapérnaüm verbindt Lukas evenals Markus niet de eerst daarop volgende geschiedenissen; deze heeft hij al in Hoofdstuk 5: 17-39 verteld, maar de daarop volgende van de opwekking van Jäirus' dochtertje en de genezing van de vrouw met de bloedvloeijing. Wij moeten de heerlijkheid van de Heere in opklimmende trappen voor ons zien; evenals op het gebod tegen de storm op zee het gebod tegen het woede van de boze geesten volgde, zo volgt nu op de triomf over de machten van de duisternis een zodanige over de macht van ziekten en van dood. Wij moeten echter ook een tegenstelling onder de mensen over de Heere opmerken: de mensen te Gadara, tegenover Galilea, vroegen of Jezus van hen wegging, het volk te Kapérnaüm daarentegen wacht of Hij terug zou komen en neemt Hem met vreugde op.

40. En het gebeurde, toen Jezus van de andere kant van de Galilese zee terugkeerde naar Kapérnaüm, vanwaar Hij (vs. 22) afgevaren was, dat Hem de menigte als een zeer welkomene ontving; want zij verwachtten Hem allen sinds Zijn afreis en hoopten dat Hij snel zou terugkomen, zodat Hij hun zieken genas, zoals het voorval met de verlamde (MATTHEUS. 9: 1 vv.) bewijst.

41. Op een van de dagen na Zijn terugkomst, toen Hij Zich aan de oever van de zee ophield, bij Levi aan tafel gezeten had en daarna de Farizeeën en de discipelen van Johannes beantwoord had (MATTHEUS. 9: 9 vv.) stond de Heere voor het volk tot verdere hulp gereed. En zie, er kwam een man, wiens naam was Jäirus en hij was een overste van de synagoge - misschien dezelfde die zich vroeger ontevreden had getoond, omdat Jezus op de sabbat een achttienjarige zieke heelde (Hoofdstuk 13: 14) - en hij viel aan de voeten van Jezus. Hij vroeg Hem, of Hij in zijnhuis wilde komen.

42. Want hij had een dochttertje van ongeveer twaalf jaar en zij lag op sterven. En toen Hij heenging verdrongen de menigte Hem.

43. En een vrouw, die twaalf jaar lang de vloed a) van het bloed gehad had, die al haar middelen aan medicijnmeesters uit had gegeven en toch door niemand genezen had kunnen worden, leefde nu dubbel ongelukkig, omdat zij behalve haar ellende nu ook gebrek en armoede te dragen had.

a) Lev. 15: 25.

44. Deze kwam van achteren tot Hem en raakte de zoom van Zijn kleeid aan, een van de vier kwasten van Zijn opperkleeid (Num. 15: 38 v.); en meteen stelpde de vloed van haar bloed.

Jezus gaat door de menigte heen naar het huis van Jäirus, om de gestorven dochter van de overste op te wekken; maar Hij is zo overvloedig in het weldoen, dat Hij onderweg nog een ander wonder verricht. Terwijl deze Aäronsstaf de bloesems draagt van een onverricht wonder, biedt Hij de rijpe vruchten aan van een volledig werk van de genade. Voor ons is het genoeg wanneer wij enig voornemen hebben het rechtstreeks te volvoeren; het was onvoorzichtig onze krachten langs de weg te verspillen. Wanneer wij ons snellen tot redding van een wegzinkende vriend kunnen wij onze krachten niet aanwenden tot behoud van een ander, in hetzelfde gevaar verkerend. Het is voldoende dat een boom zijn eigen soort van vruchten geeft en dat een man zijn bijzondere roeping vervult. Maar onze Meester kent geen grens aan zijn macht, noch beperking aan zijn zending. Hij is zo mild in genade, dat Zijn weg, evenals die van de zon in haar omwenteling, schittert van liefdegloed. Hij is een snelle pijl van de liefde, die niet alleen doel treft, maar nog de lucht, die hij doorvliegt, met welriekende geuren vervult. Genezende kracht gaat nog altijd van Jezus uit, evenals liefelijke geuren van de bloemen uitgaan en die zullen uit Hem blijven vloeien, zoals water uit een springende fontein. Wat een heerlijke aanmoediging biedt deze waarheid ons aan, omdat onze Heiland zo bereid is om de zieken te genezen en de behoeftigen te helpen. Wees dan u, mijn ziel niet traag om u in Zijn weg te stellen, zodat Hij Zijn vriendelijk aanschijn over u laat lichten. Wees niet karig in het vragen, waar Hij zo rijk is in het geven. Geef ernstig acht op Zijn woord, nu en ten allen tijde, opdat Jezus door dat woord tot uw hart mag spreken. Waar Hij te vinden is, wend u daarheen, zodat u Zijn zegen mag verkrijgen, als Hij klaar staat om te genezen, zou Hij u dan niet helpen? En zeker is Hij nu tegenwoordig, want Hij komt altijd tot die harten, die behoefte aan Hem hebben. Heeft u geen behoefte aan Hem? O, Hij weet hoezeer u Hem behoeft. Gij Zoon van David! wend Uw ogen en zie op de ellende die voor u staat en maak Uw smekeling gezond.

45. En Jezus zei: Wie is het, die Mij heeft aangeraakt? En toen niemand bekende het gedaan te hebben, zei Petrus en die met Hem was, de partij van de mensen opnemend als viel op deze een valse verdenking: Meester! de menigten drukken en verdringen U en zegt Gij: Wie is het, die Mij aangeraakt heeft?

46. En Jezus keek nu om naar haar die het gedaan had (Mark. 5: 32) en zei: Iemand heeft Mij aangeraakt; want Ik heb gemerkt dat kracht van Mij uitgegaan is.

47. De vrouw zag nu dat zij niet verborgen was, kwam bevend, viel voor Hem neer en verklaarde Hem voor al het volk, hoe zwaar het haar ook viel, om welke oorzaak zij Hem aangeraakt had en hoe zij meteen genezen was.

47. De vrouw zag nu dat zij niet verborgen was, kwam bevend, viel voor Hem neer en verklaarde Hem voor al het volk, hoe zwaar het haar ook viel, om welke oorzaak zij Hem aangeraakt had en hoe zij meteen genezen was.

48. En Hij zei tot haar: Dochter! wees welgemoed, Uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede.

Midden in het gedrang van het volk, als zij Hem van alle kanten stoten, onderscheidt de Heere het zachte raken aan Zijn gewaad door de hand van de hulpzoekende en blijft daarbij ook tegenover het stoute woord van Petrus. Hij heeft in zichzelf gevoeld dat een kracht van Hem was uitgegaan. Waarom toch brengt Hij de sidderende vrouw aan de dag? Waarom verschoont Hij niet haar beschaamdheid, maar noodzaakt Hij haar, juist deze kwaal en haar genezing voor al het volk uit te spreken? Wij moeten vermoeden dat het een belangrijke rede is en kunnen dat erkennen als wij bedenken wat zij bij zichzelf had gezegd: "Als ik slechts de zoom van Zijn kleed kon aanraken, dan zou ik gezond worden. " Nee, mijn dochter - zo wil Hij haar aanwijzen - niet Mijn kleed heeft u genezen, maar Mijn liefde, die altijd gereed is om hulp te bieden en uw geloof, dat ook in de zwakke erkenning sterk was, die hebben u geholpen. Haar geloof was innig en beslist, zoals het niet vaak de Heere tegemoet trad, maar vermengd met een dwaling waarvan het gereinigd moest worden. Daarom moest zij voor de dag komen met de belijdenis, zodat het bijgeloof zich niet vastnestelde, dat de rok van de Heere het deed, omdat die Zijn lichaam aanraakte, opdat zij gelovig zou erkennen: Ik heb door middel van het kleed de wil van de Heere aangegrepen; opdat zij zich zou kunnen troosten: uw waar, gereinigd en verhelderd geloof heeft u naar lichaam en ziel heil aangebracht. Onder de velen, die Jezus aanraken en dringen en niets van Hem hebben, is het slechts de hand van het geloof, die Zijn heil aangrijpt, dat Hij wetens en willens schenkt.

Dat oponthoud met de vrouw was voor Jairus zeer pijnlijk; hij moest vrezen dat het met zijn doodzieke dochter zou aflopen en de afgebeden hulp te laat zou komen. Daarom zal hij ook Jezus wel gedurende dit vertoeven bij de arm hebben gas getrokken (daarop wijst het "moeilijk zijn" in vs. 49 volgens de grondtekst), om hem tot spoed aan te sporen. Is hij nu, zoals wij denken, dezelfde overste van de synagoge als in Hoofdst. 13: 14 vv. , dan waren deze pijnlijke ogenblikken voor hem een welverdiende maar tevens heilzame kastijding, zodat hij

van de Farizese sabbatsmening, waarom volgens zijn vroegere mening het werk van de genezingen moest worden uitgesteld, geheel mocht worden genezen.

Jezus bekende, dat kracht van Hem was uitgegaan. Deze uitdrukking wekt bij een eerste lezing onze hoogste verbazing; wij zouden haast veronderstellen dat er onbewust kracht van Hem was uitgegaan. Nee, die kracht ging niet van Hem uit in strijd met Zijn wil. Die kracht werkte bij de aanraking, niet onafhankelijk van de wil van Hem, die aangeraakt werd; die kracht werd door Hem voorbedachtelijk en ganselijk niet Zijns ondanks geoefend, zoals de oppervlakkige lezer aanvankelijk uit deze zinsnede zou opmaken. Op een andere plaats van het Nieuwe Testament vinden wij hiervan nog een voorbeeld, waar wij lezen: "En de menigte probeerde Hem aan te raken, want er ging kracht van Hem uit en Hij genas ze allen." (Luk. 6: 19). Het is duidelijk dat Jezus zelf de kracht bestuurde en hen allen genas; en dat het geen onbewuste kracht was, die van Hem uitging. Jezus sprak de vrouw aan als dochter. Zij wordt niet meer vrouw genoemd, als in het begin, maar dochter. Zij kwam als vreemdeling van nature. Zij gaat als dochter door de genade. Dat woord dochter maakte haar rijker en gelukkiger dan wanneer een kroon op haar hoofd gedrukt, een scepter in haar hand gegeven was. Het was een erkenning door de Koning der koningen. Zij kwam diep verslagen en uitgeput; zij gaat, zich verheugend en versterkt. Zij was erkend als een dochter door Een, die geen schepsel, maar God is. Jezus ontnemt haar vervolgens alle vrees door tot haar te zeggen: Wees welgemoed. Toen de arme vrouw zag, dat zij ontdekt was, werd zij heel bang dat Hij de kracht, die van Hem was uitgegaan, herroepen zou, of dat Hij haar zou bestraffen, omdat zij de zoom van Zijn kleed had durven aanraken. maar Jezus bewees haar dat het Hem niet genoeg is, dat Hij Zijn volk gezond maakt, Hij wenst ook Zijn volk gelukkig te maken. Daarom zal een Christen, die zijn redding vindt in de Rots der Eeuwen, troost en bemoediging vinden in het bezit van de Heilige Geest, de Trooster, door God gezonden. En daarom zegt Jezus tot haar: Wees welgemoed. Daarop ontvouwt Hij, tot haar onderrichting, de middelen waardoor zij is genezen: uw geloof heeft u behouden. Geloof alleen was het werktuig; de kracht, die genas, was de Mijn; geloof bij u, kracht in Mij; uw geloof, de leegheid zoekende de volheid; de ziekte, zoekend de gezondheid; de zonde, zoekend de vergeving. Er is niets verborgens, niets mystieks in het geloof; te wensen was het dat het wat minder verkeerd begrepen werd. Deze arme vrouw, lezen we, vond de weg die tot Jezus leidde, door een grote menigte versperd. Geen zondaar kan beproeven tot die gezegende Zaligmaker te naderen of hij zal grote tegenstand vinden bij een woedende drom van hartstochten, vooroordelen, bij de vrees van de wereld, de lof van de wereld, het voordeel van de wereld. Maar Hij zegt: "Kom" en wij moeten volharden totdat wij Hem vinden en van Hem Zijn eigen heerlijke schuldvergiffenis ontvangen. Ons leven, ons eeuwig geluk hangt er van af, dat wij Jezus vinden. Deze vrouw liet, ook onder de ongunstigste omstandigheden, de moed niet zinken. Zij had genoeg geleden om haar bijna aan genezing te doen wanhopen; naar zij wanhoopte niet. De ene medicijnmeester voor, de anderen na, had zij geraadpleegd; zij had niet opgehouden medicijn te gebruiken, totdat zij haar ten slotte zieker maakten dan haar ziekte zelf; zij had al wat zij bezat aan haar kwaal ten koste gelegd en nog ondanks dat alles wilde zij het niet opgeven. Wanhoop is een bang woord, dat in het woordenboek van een Christen niet thuis behoort, een gedachte, die nooit, geen enkele seconde in het hart van een Christen onderhouden moest worden. Er is geen toestand, waarvoor geen redding is; en de slechtste, de booste, de bedorvenste mens kan ter elfder, ja, bij het slaan van het twaalfde uur, de zoom van

het gewaad van zijn Meester aanraken en vergeving verlangen en de eeuwige vrede deelachtig worden. Jezus ontvangt zelfs hen, die eerst alle andere dingen hebben beproefd en die dan tot Hem komen als een laatste redmiddel. Deze vrouw had alles beproefd, zij had alles ten koste gelegd - en pas toen kwam zij tot Hem. Wat een gezegende gedachte rijst hier in ons op! Een waarheid, niet om ons op te verhovaardigen, maar om ons tot dankbaarheid te stemmen is dat Christus de droesem van het leven aanneemt, dat Hij ons wil aannemen, als niemand anders ons ontvangen wil, zelfs wanneer de maatschappij ons van haar boezem stoot, houdt Christus de armen nog voor ons geopend, gereed om te vergeven en te vergeten. Elk van de lessen van onze Zaligmaker spoort de zondaar aan om tot Hem te vluchten en die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen (Joh. 6: 37).

49. Toen zij nog sprak kwam er een van het huis van de overste van de synagoge - waarschijnlijk door zijn vrouw hem nagezonden - en zei tot hem: Uw dochter is gestorven; maak het de Meester niet moeilijk: nu is toch al het verdere tevergeefs.

Het geloof wordt vaak door vlees en bloed bestreden en verzwakt, juist als het op het punt is om te verkrijgen wat het begeert. Als de duivel ons niet door ons zelfvertrouwen kan verderven, dan probeert hij ons vertrouwen op de Heere te ontroven en juist daardoor de kracht van het gebed. Maar geen menselijke machteloosheid, geen natuurlijke onmogelijkheid mag ons moedeloos maken, omdat onze zegen en onze redding noch van een mens, noch van de natuur moet komen, maar van de alles vermogende wil van God.

50. Maar Jezus hoorde dat en antwoordde: Vrees niet, alsof geen hulp meer mogelijk zou zijn, omdat alles gedaan schijnt te zijn; geloof alleen en zij zal behouden worden, omdat er ook van de dood nog redding is en u zult die ervaren.

Het lijkt als had de Heere geloof in het hart van de arme vader door Zijn woord verwekt. Ja, dat heeft Hij ook gedaan, maar niet anders dan zoals Hij nog vandaag doet. Zijn belofte stort ons geloof in, anders hebben wij er geen. Wel dat van ons, als wij ons aan de almachtige kracht van de belofte overgeven. Ook bij ons moet het tot dat punt komen, dat wij alleen geloven. Wanneer wij ons geheel en al verloren geven en de armen, waarmee wij onszelf hebben willen helpen bij het lichaam laten neer zakken, dat is de doodsteek voor het oude hoogmoedige hart. Wie die afweert komt nooit tot vrede, wie die echter gewillig verdraagt, die is voor de zonde afgestorven en leeft van de gerechtigheid. Jairus geloofde. Het was wel is waar zijn vreugde om te geloven; want hij had slechts een dochter te verliezen; en wij hebben slechts één ziel te verliezen - waarom geloven wij dan niet?

Vertrouw maar op de Heere: 1) geen geloof is Hem te gering, 2) geen uur is Hem te laat, 3) geen nood is Hem te groot.

51. En toen Hij in het huis kwam liet Hij niemand mee inkomen in de kamer, waar de dode lag, behalve van de twaalf Petrus, Jakobus en Johannes en bovendien de vader en de moeder van het kind.

52. En zij, die in het huis waren en de rouwklagenden (MATTHEUS. 5: 38) huilden allen en maakten misbaar over het kind. En Hij zei: Huil niet; zij is, om hetgeen haar wacht, niet gestorven a)maar zij slaapt.

a)Joh. 11: 11.

53. En zij lachten Hem uit, wetend dat zij gestorven was.

53. En zij lachten Hem uit, wetend dat zij gestorven was.

54. Maar toen Hij ze allen uitgedreven had, greep Hij in tegenwoordigheid van de ouders en van de drie discipelen haar hand en riep: Kind, sta op!

55. En haar geest keerde weer en zij is meteen opgestaan en Hij gebod, dat men haar te eten zou geven.

De vermaning van de Heere om het kind te eten te geven, toont Zijn wonderbare kalmte bij de heerlijkste daad. Hij handelt als de geneesheer, die de zieke de pols gevoeld heeft en nu zijn dieet voor de dag regelt. Markus voegt er nog de aanschouwelijke trek bij: "Meteen stond het dochttertje op en wandelde. " Aan zulke trekken herkent men het bericht van een ooggetuige, wie de stem van de Heere nog in de oren klinkt en die het kind nog heen en weer ziet gaan.

Ook de opwekking van geestelijk doden verricht de Heere meestal in heilige stilte en ook geestelijk opgewekten hebben meteen voedsel nodig.

56. En haar ouders verbaasden zich en Hij beval hen dat zij niemand zouden zeggen wat gebeurd was.

Dit evangelie herinnert ons aan drieërlei ongeluk, dat toch geen ongeluk is: 1) een plotselinge, onverwachte slag, 2) een langdurig lijden, 3) een vroege dood.

HOOFDSTUK 9

DE TWAALF APOSTELN. DE VIJF BRODEN. CHRISTUS' VERHEERLIJING EN LIJDEN. EERGIERIGHEID EN IJVERZUCHT VAN DE DISCIPELEN

I. Vs. 1-6. (zie ook). Met deze laatste van de zeven groepen, die ieder drie beelden bevatten, gaat de evangelist weer terug tot die periode van Jezus' leven waarover Hij al in de vierde groep (7: 11 vv.) handelde. Daar zagen wij de Heere op een tocht naar het zuidelijk gedeelte van Galilea, zonder dat een spoor van de tegenwoordigheid van de twaalf te vinden was. In Hoofdstuk 7: 11 was alleen van velen van Zijn discipelen in de ruimeren zin van het woord sprake en dat ook bij het gezantschap van de Doper en bij het voorval met de grote zondares de apostelen niet tegenwoordig zijn geweest, moet men daaruit vermoeden, dat Markus van die geschiedenis niets bericht en noch de een noch de ander van de beide eerste evangelisten iets bevatten dat daarop doelt, dan het woord in Matth. 21: 31 vv. : "De tollenaars en hoeren hebben Johannes geloofd en gaan u voor in het Koninkrijk van God. " Hier vernemen wij nu waarin deze afwezigheid van de twaalf haar grond heeft: de Heere had met de uitzending van de twaalf de tweede periode van Zijn werkzaamheid in Galilea, die met pasen van het jaar 29 begon, begonnen.

1. En tegen het einde van Maart in het jaar 29, toen het paasfeest naderde, wilde Hij om de vijandschap van de Joden Jeruzalem niet bezoeken, maar door Zijn twaalf discipelen ten minste indirect een boodschap van zaligheid tot de stadlaten gaan. Hij riep hen samen, gaf hen voor de tijd van hun zending kracht en macht over al de duivels, zodat zij die konden uitdrijven en om in de helen omvang, zoals Hij zelf dat deed, ziekten (Hoofdstuk . 7: 21. MATTHEUS. 4: 24) te genezen.

Er is iets hogers dan prediken, namelijk predikers maken en iets hogers dan wonderen doen, namelijk de macht meedelen om wonderen te doen; deze trap beklimt hier Jezus' woord; hij werkt om Zijn apostelen op Zijn eigen hoogte te heffen.

Wat Hij de twaalf opdraagt is het weer opvatten van het werk van de Doper; Hij weet toch dat deze zeer snel zijn loopbaan ten einde gebracht zal hebben; maar Hij stelt ook Zijn discipelen voor als degenen die groter zijn dan Johannes (Hoofdstuk . 7: 28), omdat Hij hun bij hun prediking het vermogen geeft en de volmacht over de boze geesten en om allerlei ziekten te genezen, terwijl Johannes geen wonderen verricht had.

2. En Hij zond hen heen, twee aan twee (Mark. 6: 7), om te prediken dat men zich zou bekeren (Mark. 6: 12) en dat het koninkrijk Gods nabij gekomen was (MATTHEUS. 3: 2) en om de zieken gezond te maken, aan welke kwalen zij ook leden en welke gebreken zij ook hadden.

3. En Hij zei tot hen, om hier Zijn rede slechts kort mee te delen, omdat deze bij de uitzending van de 70 discipelen wat de hoofdzaak betreft nog eens terugkeert (Hoofdstuk 10: 1 vv.): a) Neem bij uw uitgaan niets mee van voorraad voor de weg, noch staven, noch male, noch brood, noch geld; noch iemand van u zal twee rokken hebben ("Mr 6: 9").

a)Luk. 22: 35.

De uitspraak van de Heere dient om een zorgen weg te nemen, dat de gehoorzaamheid aan Gods gebod in MATTHEUS. 28: 19 daarvan afhankelijk zou willen maken, dat men ook tegen alle behoeften, die komen zullen, vooraf verzekerd zou moeten zijn. Tegenover zo'n gebrek aan geloof geldt nog steeds het woord: Gaat heen zonder staf, zonder male, zonder brood, zonder geld.

Wat het verschil in de berichtgeving over de staf betreft, kan dat door de volgende gedachte worden weggenomen: hadden zij al een staf, dan stond het hen vrij die mee te nemen (Markus); bezaten zij er echter geen, dan moesten zij niet eerst een kopen (Mattheus en Lukas).

4. En in welk huis u ook zult ingaan, wanneer u uw zending verricht, blijf daar en ga van daar uit. Maak dat als het ware tot een uitgangspunt van het werk van God voor die plaats, tot een middelpunt van de gemeente, die daar zal worden gesticht (Hand. 9: 43; 13: 6 vv. ; 16: 15, 40; 17: 7. 18: 3).

Moesten de discipelen van Christus niet om een beter lot te zoeken van het ene huis naar het andere lopen, dan moeten predikers veel minder om meerder gemak en voordeel naar betere plaatsen zoeken.

5. a) En wie u niet zullen ontvangen uitgaande van die stad, schudt ook het stof af van uw voeten, tot een getuigenis tegen hen (Luk. 10: 11), werp alle verantwoordelijkheid voor de bevolking van deze stad van u en kondigt hen dadelijk het oordeel aan.

a)MATTHEUS. 13: 51; 18: 6. Hand. 13: 51; 18: 6.

Liefde tot een goed leven is een grote hinderpaal voor het werk van God bij een evangelist; want met de armen, die dat niet kunnen geven, heeft hij het meest te doen en de rijken trekken hen veel eerder in zo'n leven dan hij hen daarvan af. De wereld moet weten dat men haar niet zoekt om haar goederen en geen gemeenschap met haar heeft, dan om haar zaligheid. Wil zij daarvan niets horen, dan moet men van haar uitgaan.

6. En zij, de twaalf, gingen uit terwijl Hij zelf Zijn bijzondere weg koos (MATTHEUS. 11: 1), doorgingen gedurende de volgende twee en een halve week al de dorpen ("Uit 9: 35") en onthielden zich in elk van die enigen tijd, verkondigenden het evangelie en genazen de zieken overal.

II. Vs. 7-9. (zie ook). Gedurende de tijd van de afwezigheid van de twaalf is niet alleen al datgene gebeurd wat wij in Hoofdstuk 7: 11-50 hebben gelezen, maar ook het ter dood brengen van de Doper, dat Lukas niet nader vertelt, alleen zijn gevangenneming heeft hij in Hoofdst. 3: 19 vv. vermeld. Inderdaad was het voor Herodes in zijn toenmalige residentie te Livias niet meer veilig; hij verhuisde zo snel mogelijk naar Tiberias, een residentie aan de Galilese zee, die hij had laten bouwen, maar tot hiertoe nog niet had kunnen bewonen 12: 14).

Daar verneemt hij dadelijk velerlei geruchten over Jezus, die onder het volk werden verspreid en nu raakt hij in grote verlegenheid, waarom hij Jezus graag persoonlijk zou hebben leren kennen om daarover zekerheid te verkrijgen.

7. En Herodes, de viervorst, hoorde in die tijd al de dingen, de tekenen en wonderen, die door Hem gebeurden en was twijfelachtig, was in pijnlijke verlegenheid, omdat door sommigen gezegd werd, dat Johannes uit de dood was opgestaan.

8. En door sommigen dat Elias verschenen was en van anderen dat een profeet van de ouden was opgestaan (vs. 9).

9. En Herodes zei: Johannes heb ik onthoofd; wie is nu deze, waarvan ik zulke dingen hoor? Graag zou ik willen weten hoe dat is; want onmogelijk zou het zeker niet zijn dat Johannes uit de dood was opgestaan. En hij probeerde Hem te zien om door persoonlijk aanschouwen zich te kunnen overtuigen.

Nauwelijks heeft hij zich van Johannes afgemaakt, of hij hoort weer van een ander, die men nu daarenboven een zo bijzondere wonderkracht toeschrijft. Wat moet hij nu van deze denken of vrezen? Juist omdat Hij het niet weet, verlangt hij Hem zelf te zien. Bij Lukas treedt vooral de uitdrukking van bange onzekerheid, bij Mattheüs en Markus de idee van het ontwaakte geweten op de voorgrond; het ene ogenblik kon deze, het andere die gemoedsstemming de boventoon hebben. De kracht en de krachteloosheid van het geweten: 1) de kracht a) het herinnert aan het bedreven kwaad, b) beoordeelt het rechtvaardig en c) bestraft het streng. 2) de krachteloosheid; het is niet in staat a) het verleden ongedaan, b) het tegenwoordige draaglijk en c) het toekomstige hoopvol te maken.

Herodes wilde Jezus zien uit angst, maar toen die gestild was, was het Hem niet de moeite waard, om omwille van Jezus uit zijn paleis te gaan; ten slotte heeft hij Hem gezien en bespot (Hoofdstuk 23: 8).

II. Vs. 10-17. De apostelen keren onmiddellijk vóór het paasfeest terug. Hij begeeft Zich met hen naar de woestijn bij Bethsaïda aan de andere kant van de zee, om Zich terug te trekken in de stilte uit het gewoel van de volksmenigte, die Hem verdrong. Het volk gaat Hem echter te land na en zoekt Hem op in Zijn verblijfplaats, waar Hij, na overdag tot hen te hebben gesproken, 's avonds vijf duizend mannen met vijf broden en twee vissen voedt. Wat daarop volgt, Jezus' wandelen op de zee bij het terugvaren naar Kapérnaüm, vertelt Lukas niet, opdat die wonderbare spijziging als toppunt van de Galilese werkzaamheid van de Heere zeer bepaald op de voorgrond zal treden. Ook krijgt de evangelist daardoor een plaatselijk aanknopingspunt voor de geschiedenissen van de volgende kring van verhalen; want de landstreek aan de andere kant van de zee is het ook daar, waar de vraag van Jezus aan de discipelen en de aankondiging van Zijn lijden plaats vindt.

10. En de apostelen keerden terug van de uitzending die in vs. 1-6 vermeld is en vertelden Hem te Kapérnaüm, waar zij Hem ontmoetten, al wat zij gedaan hadden. En Hij nam hen mee toen Hij in een schip ging (MATTHEUS. 14: 13. Mark. 6: 32. Joh. 6: 1) en vertrok alleen in

een woeste plaats van de stad, genaamd Bethsaïda, met de bijnaam Julias "Uit (2: 20" en "Uit 4: 25").

Josefus bericht, dat de viervorst Filippus Paneas bij de bronnen van de Jordaan heeft gebouwd en Caesarea genaamd en ook Bethsaïda aan het meer van Gennesareth, vroeger een dorp, tot de rang van een stad heeft verheven, met veel inwoners en heerlijkheden voorzien en dat de dochter van Augustus haar de bijnaam Julias heeft gegeven; in die stad werd later Filippus ook begraven. De meeste geografen plaatsen het nu waar et-Tell of Tell-Anihje ligt, een heuvel met puinhopen aan de oostzijde van de Jordaan boven de plaats waar zij in het meer vloeit. Omdat echter Josefus zegt: tegenover Julias doorsnijdt de Jordaan het meer Gennesareth, zou de plaats zuidelijker gezocht moeten worden, ongeveer op de plaats van het "Slot Szeida, " dat door van Seetzen wordt vermeld, dus onmiddellijk aan het meer; zeker heeft de woestijn bij Bethsaïda zich aan de noordzijde van het meer uitgestrekt. Over de geschiedenis hier vermeld en haar betekenis kant men de aanmerkingen Uit (14: 14 en Uit 14: 21) vergelijken. Zij is die gebeurtenis, waarop Lukas van het begin af bij zijn schildering van Christus' werkzaamheid in Galilea als het eigenlijk toppunt doelde, waarnaar hij streefde. Daarom vertelde hij vaak kort en behandelde sommige gebeurtenissen niet, die hij anders had kunnen aanvoeren (Hoofdstuk 13: 10-17, 18-21), evenals Mattheus, die vooral de bergrede wilde mededelen, het eveneens deed als hij de eerste periode van Jezus' werkzaamheid voorstelde, met de geschiedenis van Petrus' schoonmoeder (MATTHEUS. 8: 14-17). Nadat de Evangelist dat punt heeft bereikt, geeft hij in de volgende kring, die vier verhalen bevat, nog alleen datgene wat een overgang vormt tot de lijdensweg van Christus (vs. 18-50), om vervolgens de Heere te plaatsen op deze weg zelf, toen Hij Zich had voorgenomen om naar Jeruzalem te reizen (vs. 51. 13: 22; 17: 11). Hij voert dan nog hier en daar aan, wat Hij van de spijziging van de vijfduizend tot het opgaan van de weg naar Jeruzalem heeft bij te voegen (Hoofdstuk 11: 14-12: 59 17: 1-10).

11. En de menigte - die begrepen had waarheen Hij was gegaan, omdat velen wel hadden opgemerkt waarheen het schip de koers zette (Mark. 6: 33) - volgden Hem langs een landweg, ten noorden het meer om, die vrij rechtloopt en daardoor de afstand zeer verkort. En Hij ontving ze met vriendelijkheid, hoewel Hij met de discipelen alleen had willen zijn; zij waren Hem niet tot last 6: 34") en Hij sprak tot hen de hele dag van het koninkrijk van God; en die genezing nodig hadden, maakte Hij gezond.

12. En het einde van de dag begon in zicht te komen toen het ongeveer drie uur na de middag was; en de twaalf kwamen tot Hem en zeiden: Laat de menigte van U gaan, zodat zij kunnen gaan naar de omliggende dorpen en daar een herberg vinden en voedsel; want wij zijn hier in een woeste plaats, waar wij voor hen niets te eten hebben.

13. Maar Hij zei tot hen: Het is niet nodig dat zij heengaan (MATTHEUS. 14: 16). Geef u hen te eten. En zij zeiden na het verhandelde, dat in Mark. 6: 37 is bericht: Wij hebben niet meer dan vijf broden en twee vissen en kunnen dus met een voorraad, die zo snel verdwenen is, Uw bevel niet volbrengen, tenzij dan dat wij heengaan en voedsel kopen, zodat er meer zij voor aldit volk. Dat wilt Gij echter niet, zoals Gij al heeft verklaard, hoe zou Gij dan willen?

Een van de moeilijkste punten om de verschillende evangelische berichten tot één organisch geheel te vormen, is dit gesprek van Jezus met Zijn discipelen vóór het verrichten van het wonder. Wij geven nu, als de proef bij MATTHEUS. 14: 16 gedaan niet in alle opzichten kan bevredigen, nog een andere opvatting, zoals die misschien nog beter met de samenhang overeenkomt. Had Jezus dadelijk na het aflegging van de vaart op zee bij het uitgaan uit het schip (MATTHEUS. 14: 14 Mark. 6: 34) Zijn voornemen moeten opgeven om Zich met de twaalf in de eenzaamheid terug te trekken en in de plaats daarvoor het werk opgenomen, dat de Vader Hem te doen gegeven had, terwijl Hij het volk tot Zich liet komen (vs 11), het koninkrijk van God verkondigde en hun zieken genas, dan erkende Hij na volbrachte werk, toen Hij op de berg ging en Zich daar met Zijn discipelen neerzette wat nu verder naar de wil van de Vader Zijn roeping was. Het was nu ongeveer drie uur na de middag. Te Jeruzalem maakte alles zich gereed voor het eten van het Pascha, de disgenoten kwamen tezamen. Zo moest toen de menigte, die Hij bij het opheffen van Zijn ogen van de berg af in haar hele grootte overzag, voorkomen als een menigte gasten, Hem door de Vader gegeven, die Hij als huisvader moest voeden. Hij weet nu ook wat Hij wil doen; maar de discipelen, die geroepen zijn Hem daarbij behulpzaam te zijn, moeten ten minste vooraf worden ingeleid in de gedachten van de goddelijke wijsheid en almacht en in de bedoelingen van Zijn eigen zich geheel mededelende liefde, ten minste enigermate, voordat Hij tot uitvoering overgaat. Daarom richt Hij tot Filippus de vraag, die wij in Joh. 6: 5 lezen. Men kan niet juist de reden aangeven waarom Hij juist Filippus uit de twaalf neemt; waarschijnlijk zat deze juist in de onmiddellijke nabijheid van Judas Iskariot, bij wie hij dadelijk kon vernemen op hoeveel het bedrag van de gemeenschappelijke kas beliep, dat toch nodig was om te kopen. Deze duizenden, dit wil de Heere vóór alle dingen Zijn discipelen doen erkennen, zijn heden onze tafel- en wel onze paasgasten; wij moeten ze voeden; maar nu is de vraag: waar kunnen wij voedsel krijgen? Kan het gekocht worden? Het "van waar" is de vraag; - op welke plaatsen en bij welke mensen "kopen wij brood, zodat deze eten?" heeft eerst nog niet het minste gewicht, maar juist het kopen. In de gedachte van Filippus is ook een "waarvoor", dat hem nog meer weegt, omdat hij antwoordt (Joh. 6: 7): "Tweehonderd penningen is nog niet genoeg voor een beetje voedsel voor ieder van hen. " In zoverre de discipel zich daardoor bereid verklaart om de hele kas op te offeren, wanneer daarmee slechts zoveel kon worden bereikt, dat ieder van de duizenden zijn gering deel ontving, zo zou men kunnen beweren dat hij de beproeving, die de Heere hem aandeed, eigenlijk heeft doorgestaan. Het heeft de Meester zeker meer behaagd, dat hij de bedoeling van Zijn liefde in 't oog had, dan wanneer hij zich op diens wondermacht had beroepen, zoals verscheidene uitleggers hem dat toeschrijven; het aanwenden van de wondermacht toch was een al te tedere zaak voor de Heere en wij mogen de discipelen wel dankbaar zijn, dat zij bij voorkomende gelegenheid niet dadelijk deze inroepen en als de verzoeker spreken: "Zeg dat deze stenen broden worden. " Misschien had er toen een pauze plaats, Jezus liet de zaak varen en verkeerde in stil gebed met de Vader. De discipelen is Hij toen wellicht voorgekomen als een held, die verslaagd is en als een reus die niet helpen kan (Jer. 14: 9). Zij traden daarom tot Hem en zeiden: "Laat de menigten van U gaan, zodat zij heengaan in de dorpen en voor zichzelf voedsel kopen, want deze plaats is woest" als wilden zij zeggen: van brood kopen kan toch niets komen; niet alleen is onze hele kas niet toereikend voor zovelen, maar wij zouden ook verre van hier moeten gaan als wij wilden kopen en voordat wij weer terugkomen is het geheel nacht geworden. Daarmee gaan de twaalf geheel uit de kring van de bedoeling van Zijn liefde, de verzorging van de

duizenden, die de Vader tot Hem geleid heeft, op zich te nemen; Hij moet hen daarom hierin terug leiden; het is niet de zaak van de mannen om heen te gaan zoals u wilt en zich een slaapplek en voedsel verschaffen; het is integendeel uw zaak hen te eten te geven; bedenk hoe u het zult verkrijgen. Nu hadden de discipelen recht om te zeggen: Onze zaak kan het alleen zijn, doordat zij de Uwe is, van U als Huisvader en Verzorger. Geef ons uit Uw schatkamer, het heendragen en uitdelen willen wij op ons nemen! Zij konden nu bemerken, dat Hij Zijn heerlijkheid weer op een dergelijke wijze als op Kana's bruiloft wilde openbaren. Al vermoeden zij nu natuurlijk nog niet helemaal wat Hij voornemens was, zo zijn zij toch bij de aanbidding (Mark. 6: 37) om hun hele kas te nemen en daaruit zoveel broden te geven als zij krijgen kunnen, al enigszins verheven boven de eerste bedenking van Filippus in Joh. 6: 7. Zij vermoeden ten minste dat, als de Heere het ontoereikende wilde zegenen, het toch voldoende zou zijn. Maar ook moeten zij niet heengaan en van buiten halen, maar blijven bij hetgeen zij binnen hun eigen kring zelf hebben; daarom geeft de Heere hen aanleiding om te onderzoeken hoeveel broden zij hebben. In hun eigen voorraad vinden zij niets; bij het volk is ook verder niets aanwezig; er is alleen een jongen en deze heeft vijf gerstenbroden en twee vissen. Andreas, de broeder van Simon Petrus, die waarschijnlijk deze gevonden heeft, vermeldt deze blijkbaar zo geringe uitkomst van het onderzoek met de vraag (Joh. 6: 8): "Wat zijn deze onder zo vele?" Het is, als waren nu de discipelen geheel ten einde raad wat het verder moest worden met de vier vaststaande punten: a) het volk mag niet heengaan, om zich in de dorpen te verstrooien en voedsel te kopen; b) zij zelf, de discipelen, moeten hen het voedsel brengen en hen verzadigen; c) heengaan en kopen mogen zij ook niet, maar zij moeten zich tevreden stellen met hetgeen er is; d) en toch zijn er slechts vijf broden en twee vissen voorhanden. Op onze plaats zijn de beide laatste punten omgeplaatst; dat zij evenwel niet in deze volgorde plaats hebben gehad, maar in die, welke bij Markus is opgegeven, geeft Lukas zelf te kennen door het woord: "Tenzij dan dat wij heengaan en voedsel kopen voor al dit volk. " Tegenover de korte uitdrukking bij Mattheüs: "Wij hebben hier niets dan vijf broden en twee vissen" wordt hierdoor die bijvoeging uitgedrukt, waarin de discipelen zich daartoe alleen en uitsluitend beperkt zien; - het heengaan en kopen is hen namelijk al door de Heere geweigerd.

14. Want er waren, behalve de vrouwen en kinderen, ongeveer vijfduizend mannen, zoals later bij het neerzitten bleek. Maar Hij zei tot Zijn discipelen: Doet hen neerzitten bij zaten, elk van vijftig.

15. En zij, de discipelen, deden aldus en deden hen allen neerzitten.

Zodra Jezus hoort, dat men 5 broden en 2 vissen gevonden heeft, is Hij ten volle bevredigd. Hij zorgt ervoor, dat de menigte zich neerzet. Het is alsof Hij zei: Ik heb wat Ik nodig heb, dat is voldoende, de maaltijd is gereed, zet u neer. Maar er moet bij het feestmaal een regeling zijn, zoals die God waardig is, die het geeft. Bij het maal, dat een beeld van het paasmaal is, moet alles rustig en plechtig toegaan. De apostelen moeten Zijn gasten in rijen, elk van vijftig, of dubbele rijen elk van vijftig, bij honderden laten zitten. Door deze regelmatige schikking was het zo gemakkelijk de gasten te tellen. Liefelijk schildert Markus het gezicht, dat deze regelmatig in twee gelijke lijnen aan de helling tegenover elkaar liggende gezelschappen aanboden. Die streek schitterde juist in haar hele lentedos en ook hier komen Johannes en

Markus daarin overeen, dat zij de schoonheid van dit natuurlijk tapijt op de voorgrond plaatsen. Overeenkomstig de Oosterse zeden, dat de vrouwen en kinderen zich afgezonderd houden, schijnen de mannen alleen in de opgegevene orde zich te hebben geplaatst en daaruit is te verklaren, waarom volgens de Synoptici alleen zij werden geteld.

16. En Hij nam de vijf broden en de twee vissen, keek op naar de hemel a), zegende die, brak ze en gaf ze aan de discipelen om ze aan de menigte voor te leggen.

a) 1 Sam. 9: 13.

Het teken met de broden is een van de treffendste bewijzen voor de waarheid van het woord van de Heere tot Filippus (Joh. 14: 9): "Die Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. " Wij bewonderen hier in de Heere een waarlijk goddelijke macht, die spreekt en het is er, waardoor Hij in hogere mate en uit de volkomenheid van eigen macht herhalen kan wat al in het Oude Testament door profeten in kleinere verhoudingen en op goddelijk bevel was volbracht. Naast diepe wijsheid, die op de juiste tijd en door de eenvoudigste middelen helpt, zien wij hier ook het evenbeeld van de God van de vrede (1 Kor. 14: 33) in Jezus, terwijl Hij voor de geregelde indeling van de menigte en voor de bewaring van het overgeblevene zorgt. Meer dan alles trekt ons echter Zijn ontferming aan, die het lot van de ongelukkige ter harte neemt, die met de tederste opmerkzaamheid zelfs de zachtste plaats tot bed en tafel kiest en met onbeperkte rijkdom niet alleen het allernodigste, maar zelfs overvloed schenkt. Dit hele wonder moet het bewijs zijn hoe Hij evenals de Vader van het weinige veel kan maken en het geringe kan zegenen; bovenal is het echter een zinnebeeld van de grote waarheid, die Hij de volgende dag zo krachtig ontwikkelt (Joh. 6: 26 vv.) dat Hij het brood van het eeuwige leven is.

17. En zij aten en werden allen verzadigd; en er werd opgenomen wat van de brokken overgebleven was, twaalf korven, zoals zij met twaalf waren; ieder van hen kreeg dus zijn reiskorf gevuld, want zonder zulk een was men nietgewoon over land (vs. 16) te reizen.

Hier breekt onze evangelist de geschiedenissen uit den lijd van Jezus' openbare werkzaamheid in Galilea af; want de vier verhalen, die hij in de volgende groep bij elkaar plaatst, behoren tot de tijd van Zijn terugtrekken en de uitsluitende arbeid aan de harten van de discipelen. Laten wij nu daarop, dat van de 9 x 3 geschiedenissen, die wij in Hoofdstuk 4: 14-9: 17 hebben geteld, die in Hoofdstuk 4: 14-30 met die in Hoofdstuk 5: 1-11, die in Hoofdstuk 5: 12-16 met die in Hoofdstuk 7: 1-10 en die in Hoofdstuk 7: 11-17 met die in Hoofdstuk 8: 40-56 in nauwe betrekking staat, zodat deze drie grote groepen worden, waarbij dan de geschiedenissen in Hoofdstuk 9: 1-17 de vierde groep vormen, dan vinden wij ook hier bij Lukas het zo diep ingrijpende viertal (Hoofdstuk 6: 36-39). Naar dit getal is in het algemeen zijn evangelie aangelegd, omdat hij de algemeenheid van de genade van God in Christus uit de eigen woorden en werken van de Heere wil aanwijzen. Dit wereld-evangelie is gerangschikt naar het wereld-getal. Daarom worden wel de beide hoofddelen, waaruit het oorspronkelijk evangelie bestond (Christus' werkzaamheid in Galilea en Zijn lijdensweg naar Jeruzalem) in het algemeen vastgehouden, maar dat eerste deel wordt uitgebreid door een voorgeschiedenis (Hoofdstuk 1 en 2) en dit tweede deel wordt uitgebreid door een tussengeschiedenis (de werkzaamheid in Perea, vervat in het zogenaamde reisbericht

(Hoofdstuk , 9: 51-18: 14 , zodat nu vier delen ontstaan. Met deze vorm van zijn evangelie vormt Lukas de overgang van de evangelische overlevering, zoals die door Mattheus en Markus is voorgesteld, tot de manier van aanvulling die later bij Johannes nog meer bepaald op de voorgrond treedt. Een dergelijke overgang van de predikwijze van de apostelen tot de leerwijze van Johannes, die Christus Zoonschap van God onder het begrip van het woord, dat in den beginne bij God was, op het voetspoor van de Alexandrijns-Joodse godsdienstfilosofie heeft voorgesteld, vormt de brief aan de Hebreeën. Hoe meer de mening zal doordringen dat deze brief eveneens Lukas tot schrijver heeft, des te meer zal het vooroordeel verdwijnen dat op een verkeerde opvatting van de plaats Kol. 4: 10-14, zich grondt, dat Lukas een geboren heiden geweest is. Men zal hem eveneens als een uit de besnijdenis leren kennen; want alleen een Joden-Christen kan die brief hebben geschreven en hoe meer die erkenning weer veld wint en men tot de mening van de oudste kerkvaders terugkeert dat Lukas een van de 70 discipelen geweest is (Hoofdstuk . 10: 1 vv.), des te meer zullen de ijdele onderzoekingen een einde nemen naar de bronnen, waaruit de evangelisten geput zouden hebben: wij hebben juist in de evangeliën de bronnen van de evangelische geschiedenis zelf voor ons.

I. Vs. 18-27. (zie ook). Tussen de vorige geschiedenis van de spijziging van de vijfduizend en deze kring van vier verhalen ligt een tijdruimte van volle vijf maanden. Verscheidene zaken van hetgeen daarin is voorgevallen heeft de evangelist al vroeger gemeld, andere zal hij later aanvoeren; het is hem genoeg dat hij Jezus op het toppunt van Zijn werkzaamheid in Galilea heeft gebracht, nu wil hij nog de laatste gebeurtenissen van die tijd ons voor ogen stellen, om dan dadelijk over te gaan tot die werkzaamheid waaraan hij een bijzondere zorgvuldigheid wil wijden, dat is die in het land aan de andere kant van de Jordaan, waar de Heere blijvend Zijn oogmerk naar Jeruzalem heeft gericht. De eerste van de vier afdelingen beschrijft de reis naar de berg van de verheerlijking, waarbij Jezus de vragen met de discipelen behandelde: "Wie zeggen de mensen, dat Ik ben?" en: "Wie zegt u, dat Ik ben?"

18. En het gebeurde - naar onze berekening op 18 September in het jaars 29 na Christus, toen Hij weer te Bethsaïda Julias, waar de geschiedenis in vs. 10-17 was voorgevallen ("Uit 16: 16") dat Hij alleen was en de vorige nacht biddend had doorgebracht - dat de discipelen alleen met Hem waren - want Hij had Zich nu van de volksmenigte afgescheiden - en Hij vroeg hen op de weg van daar naar Caesarea Filippi, zodat ook zij gelegenheid zouden hebben zich van de grote menigte af te scheiden: Wie zeggen de mensen dat Ik ben?

Ook hier stelt Lukas, zoals hij dat al enige malen heeft opgemerkt, het gebed van de Heere op de voorgrond (vgl. bij Hoofdstuk 5: 16). En zou dan Jezus, als Hij Zijn discipelen nu voor de eerste keer het vreselijk uitzicht opende op Zijn nabije dood, met het oog op de indruk die deze mededeling op hen moest maken, ja ook op de manier waarop Hij daarbij tot hen moest spreken niet de behoefte hebben gevoeld om Zich op deze gewichtige daad voor te bereiden? Voordat Hij dan aan de twaalf een diepere blik vergunt in de aard van Zijn werk, wil Hij Zich overtuigen van hun gedachten over Zijn persoon. Het gesprek, dat nu volgt, bevat drie stukken: a) vs. 18-20 Christus; b) vs. 21 v. de lijdende Christus; c) vs. 23 en 27. de discipelen van de lijdende Christus.

19. En zij antwoordden naar hetgeen hen door de volksmening bekend was geworden (vs. 7): Sommigen zeggen, dat Gij a) Johannes de Doper bent, die weer uit de dood is opgestaan en anderen Elias en anderen, dat enig profeet van de ouden opgestaan is.

a)MATTHEUS. 14: 2.

20. En Hij zei tot hen: Maar u, wie zegt u, dat Ik ben? En Petrus antwoordde: De a) Christus van God (vgl. bij MATTHEUS. 16: 16).

a) Joh. 6: 69.

De waarheid is slechts één, maar de dwalingen en leugens zijn vele.

Opmerkelijk is het dat de mens altijd eerder datgene gelooft (wanneer men het zo wil noemen), waarop hij zelf komt, al is het nog zo wonderlijk, dan dat, wat de Heere betuigd en beloofd heeft.

23. En Hij zei tot allen - en sprak daarmee ook degenen aan die naast de twaalf nog meer Hem op Zijn weg navolgden - a) Als iemand achter Mij wil komen, die moet zichzelf verloochenen en zijn kruis dagelijks opnemen en Mij volgen.

a)MATTHEUS. 10: 38. Luk. 14: 27.

U moet Christus niet nazien, maar nagaan; niet napraten, maar navolgen.

Het dragen van het kruis is niet iets dat voor zekere buitengewone gebeurtenissen is bewaard: wie zijn zonde en de zonde van de wereld diep voelt draagt het dagelijks.

De goddelozen hebben wel vele smarten, maar geen kruis (vgl. bij Ps. 32: 10).

25. Want wat baat het een mens, die die hele wereld zou winnen en zichzelf verliezen, of schade aan hem zelfs lijden?

Met het "zichzelf" is hetzelfde gezegd als bij Mattheus en Markus met "ziel" of "leven"; want wie zijn ziel of zijn leven heeft verloren, die heeft juist daardoor zichzelf verloren; hij heeft zich niet gered tot het eeuwige leven, maar blijft een prooi van de dood, ja van de eeuwige dood.

27. En Ik zeg u waarlijk ten opzichte van een komen van de Mensenzoon, dat al vroeger plaats zal hebben op onzichtbare wijze (Hoofdstuk 21: 27): er zijn sommigen van degenen die hier staan - behalve Johannes ook SimonZelotes - die de dood niet zullen smaken totdat zij het koninkrijk van God gezien zullen hebben in een van de Joodse synagoge nu geheel vrij geworden Christelijke kerk.

De Heere heeft hier, evenals in MATTHEUS. 26: 64 de openbaring van Zijn waardigheid als Messias bij de verwoesting van de Joodse Staat op het oog, die binnen een mensenleeftijd plaats zou vinden. Zo hangt het begin van dit hele gesprek met het einde daarvan goed samen. Had toch Jezus in het begin (vs. 22) op de vernedering gewezen, die Hem door de Joodse groten zou worden bereid, nu eindigt Hij met vermelding van de triomf, die Hij over de groten van de Joden zou behalen, wanneer de puinhopen van stad en tempel Zijn verhoging verkondigden.

II. Vs. 28-36. (zie ook). Op de gesprekken gedurende het heengaan tot de berg der verheerlijking volgt nu de geschiedenis van de verheerlijking zelf: "Een nieuw licht van de hemel gaat hier op over Jezus' persoon, aan de ene kant over Zijn ware mensheid, die de mededeling van boven behoefde, aan de andere kant wordt Zijn goddelijke waardigheid zowel in betrekking tot de Vader als ook in vergelijking met de profetie, aan aarde en hemel verkondigd en daarbij is van gewicht dat de verschijning van de profeten als een verdwijnende, Jezus daarentegen alleen bij Zijn discipelen blijvend wordt voorgesteld; hun licht verdwijnt, Zijn zon schijnt voortdurend. Niet minder licht verbreidt zich hier over het werk van de Heere; de inwendige eenheid van het oude en het nieuwe verbond wordt door deze verschijning duidelijk. Het wordt zichtbaar dat in Christus de hoogste verwachtingen van wet en profeten vervuld worden. Zijn dood, verre van iets toevalligs of onbeduidends te zijn, komt hier voor als de uitvoering van Gods eeuwige raad en is van zo'n verheven betekenis, dat gezanten van de hemels komen om hierover op aarde te spreken. De zwaarte van het offer dat door Hem gebracht wordt blijkt al hieruit, dat Hij op een heel buitengewone manier tot deze strijd wordt toegerust En het grote doel van Zijn lijden: vereniging van hemel en aarde (Kol. 1: 20), hoe aanschouwelijk wordt het ons hier voor de geest geplaatst als wij op de berg, hoewel slechts voor weinige ogenblikken, de hemel zien neerdalen op aarde en stofbewoners opgenomen zien in de gemeenschap van de hemelingen.

28. En het gebeurde - omtrent acht dagen na deze woorden, die Jezus bij Zijn heengaan van Bethsaïda Julias naar de landstreek van de groten Hermon hield 17: 1), dat Hij Petrus, Johannes en Jakobus meenam en klom op de avond van die dag op de berg, de zuidelijksten top van de Hermon bij Kefr Dawar, om te bidden (Hoofdstuk 3: 21; 5: 16; 6: 12 v. ; 9: 18).

29. En toen Hij bad werd de gedaante van Zijn gezicht veranderd en Zijn kleding was wit en zeer blinkend.

Ten gevolge van de aankondiging van Zijn nabijzijnd lijden zal zich een diepe neerslachtigheid van de gemoederen van de discipelen hebben meester gemaakt. Zij hebben de zes dagen, waarover de Evangelisten geheel zwijgen, in doffe ontroering doorgebracht. Deze indruk, die ten minste even zo gevaarlijk was als de stormachtige geestdrift na de spijziging, wilde Jezus tegenwerken. Tot dat doel wendt Hij het juiste middel aan, het gebed en zoekt vooral die onder Zijn apostelen te versterken, wier gemoedstoestand op die van de anderen invloed uitoefent en, omdat op de hoogten de ziel het gemakkelijkst tot rust komt en zich verheft, leidt Hij ze op de berg. Evenals nu het menselijk middel tot geloofsversterking van de drie voornaamste apostelen het gebed was, zo was het goddelijk middel de verhoring van dit gebed, de verheerlijking. Dit verband tussen het gebed van Jezus en Zijn

verheerlijking is op onze plaats uitgedrukt door: "Toen Hij bad" wat zeker meer moet betekenen dan alleen een samenkomen wat de tijd aangaat en het gebed tot de ware oorzaak van de geheimvolle gebeurtenis maakt. Ieder hoger gevoel deelt aan de blik, ja aan het hele aangezicht van de mens een bijzondere glans mee. De gevoelens van ware gemeenschap met God, de verheffing van de Geest in het gebed spiegelt zich af op het aangezicht en wanneer nu met deze gemoedsstemming, zoals bij Mozes en Stefanus, een positieve openbaring van God overeenstemt, kan het plaats hebben dat het inwendige licht door de ziel heen ook door het lichamelijk omkleedsel dringt en als het ware een voorspel teweeg brengt van de toekomstige verheerlijking van het lichaam. Zo iets is aan de persoon van Jezus gedurende Zijn gebed teweeggebracht, het licht drong zo door het lichaam van Jezus heen, dat dit zelfs door zijn kleren heen kon worden waargenomen. De grootheid van de wonderdaden, die plaats hadden gehad, heeft ons getoond dat Jezus op het toppunt van Zijn macht was gekomen en in Zijn leven alles harmonisch was, zo moest Hij juist op dit tijdstip ook het toppunt van Zijn inwendige ontwikkeling hebben bereikt. Wat kon nu van toen aan verder met Hem plaats hebben? Hoger stijgen kon Hij niet, teruggaan mocht Hij niet. Voor deze volmaakte persoonlijkheid werd van dit ogenblik af het aardse bestaan een te nauwe beperking; Hem bleef alleen het uitgaan over. Voor de mens zonder zonde is echter het gaan uit dit leven niet het donkere gaan door het graf, maar daarentegen de triomfboog van een heerlijke verandering. Het uur van deze verheerlijking was voor Jezus geslagen en de verheerlijking was het begin van deze hemelse vernieuwing. Had Jezus niet zelf deze verandering, die in Hem plaats had, teruggehouden, dan zou het einde daarvan onmiddellijk Zijn hemelvaart zijn geweest. Hij had met die beiden, die tot Hem op aarde waren neergekomen, kunnen opvaren. Maar dan was Hij alleen in de heerlijkheid teruggekeerd. Beneden in het aardse dal lag nog een hele mensheid, neergedrukt onder de last van de zonde en de dood; zou Hij deze aan haar lot overlaten? Hij wilde pas dan opvaren, wanneer Hij deze met Zich voeren kon; maar tot dit doel moest Hij nu een andere uitgang uit dit leven ondergaan, die Hij alleen te Jeruzalem kon volbrengen. (Hoofdstuk 13: 33).

30. En twee mannen, Mozes en Elias, spraken met Hem.

31. Die, in heerlijkheid verschenen, spraken over zijn uitgang uit de wereld, die Hij zou volbrengen te Jeruzalem, omdat Hij daar zou sterven, op de derde dag opstaan en ten slotte ten hemel varen zou.

Voor de Zoon des mensen, de Christus van God, voor het Hoofd en de Heer van Zijn gemeente, gaat het niet dan door lijden tot heerlijkheid, maar tot een heerlijkheid die de door alle eeuwen beloofde en verwachte Koning niet ontgaan kan, waarvan de voorwaarde in hem is; die al in hem, naar het inwendig wezen, als Zoon des welbehagens, dßßr is. Hem dit te doen ondervinden in de dagen van Zijn vleeswording, dit Zijn discipelen, dit Zijn gemeente te voelen te geven, ziedaar gewis de hoge betekenis van de verheerlijking op de berg. Hier geeft, in tegenwoordigheid van de vertegenwoordigers van de oude, zowel als de nieuwe bedeling, God Hem getuigenis en licht Zijn eigen inwendige Majesteit uit. Hier wordt, terwijl de bloedige uitgang voor Hem ligt, voor een ogenblik al geopenbaard wat Hij zijn zal. En wat eens hier getoond wordt in het Hoofd, dat is ook in zijn mate waar van het lichaam en van de leden van het lichaam; dat wordt ook in deze soms getoond. De gemeente, de discipel van

Christus is tot lijden geroepen, maar eigenlijk tot heerlijkheid. Tot een heerlijkheid met Christus, waartoe het door lijden komt, die op het lijden volgt, tot welke het lijden in een noodzakelijke en heilige betrekking staat, maar die geenszins een gevolg is, die geenszins is het uitwerksel van het lijden. De voorwaarde van deze heerlijkheid was al voor het lijden vervuld, de mogelijkheid ertoe gegeven. Het is alleen de openbaring van een heerlijkheid, die al naar het inwendig wezen dóór was, die van de gemeente, die de door het geloof aan Christus verbonden discipel al geschonken was in de hoedanigheid van dat in Christus geliefde kind van de Vader, waarin Deze, omwille van de Zoon wil, een welbehagen heeft. En soms wordt ook deze inwendige heerlijkheid bij voorsmaak tot bewustheid gebracht, bij voorproeve getoond. Ook de gemeente, ook de discipel, die de Zoon des mensen het kruis moeten nadragen, kunnen op aarde hun berg der verheerlijking hebben. Of lichtte er niet een glans van het hemels Zion over de jeugdige kerk van de Heere te Jeruzalem, eer zij haar lijdensweg op moest, eer een Saulus' moord en dreiging blies en het zwaard van Herodes het hoofd van Jakobus deed vallen? Glinsterde niet het aangezicht van Stefanus als het aangezicht van een engels, toen, in de misbruikte naam van Mozes, ook tot zijn uitgang te Jeruzalem, door de vijand van de Heere was besloten. En heeft, wat de eerste eeuwen gezien hebben, in latere tijden niets gelijks of gelijksoortigs plaats gehad? O, wel menig discipel is, misschien onbewust, door een dag van buitengewone hemelse vrede, zielsverheffing en kracht in de Heer, tot een tijdperk van buitengewone verdrukkingen voorbereid en gesterkt. En wij hebben ze gezien die, geroepen om eerlang de donkere doodsvalei in te treden en in bange strijd met het ontzinkende lichaam te worstelen, in een voorafgaand tijdperk de kracht, de luister en de liefelijkheid van het inwendig leven, niet een zeldzame in het oog vallende, een naar boven wijzende heerlijkheid deden uitlichten.

Het heerlijke gezicht werd alleen door de discipelen van onze Heer waargenomen. Zij hadden behoefte aan bemoediging. Zij waren zo zeer terneer gedrukt door de mededelingen van Zijn naderende dood, dat zij enige krachtige prikkel behoefden, ter geruststelling en versterking van hun vreesachtige, bijna bezwijkende harten. Daarom toonde Hij hun in dit gezicht, dat de kroon in nauw verband stond met het kruis; dat de op de troon zittende de Gekruisigde zeer nabij was en dat Hij, Die zo laag moest zinken dat Zijn eigen vrienden in hun onkunde Hem zouden verlaten, toch dezelfde was die zo hoog moest rijzen; dat engelen en aartsengelen Zijn erewacht zouden vormen op de weg naar Zijn paleis in de hemelen en aan Zijn voetbank neergeknield blijven, jubelend: Heilig, heilig, heilig zijt Gij; de hele aarde is vol van Uw heerlijkheid! Naast Jezus verschenen daar Mozes en Elia. Wat was hun bestemming, waarom verschenen zij daar? Om getuigen te zijn van het toneel, dat vertoond zou worden en daarna tot de vele duizenden gezaligden terug te keren en hen te melden wat zij gezien hadden; maar nog waarschijnlijker om te verklaren, Mozes als de vertegenwoordiger van de wet, dat Jezus de Profeet is waarvan hij zei dat Hij na hem komen zou en wien de mensen in alles zouden gehoorzamen en Elia als de vertegenwoordiger van de profetie, om te getuigen dat in Christus alle voorspellingen samenvloeien en heerlijk vervuld worden. De wet wijst met de vinger van Mozes en de profetie met de vinger van Elia op het Lam van God als de ziel van de schaduwbeelden van de wet, als de echo van de beloften, als het zaad van de vrouw, dat de slang de kop zon vermorzelen, de grote Messias, de heerlijkheid van Zijn volk Israël. Aldus zijn het Oude en Nieuwe Verbond één; de beelden en schetsen worden allen verwezenlijkt in Christus en blijken, op Hem toegepast, onderling volkomen overeen te stemmen. Zij (Mozes

en Elia) spraken met Jezus, meldt Lukas over de dood van de Heere. Hoe opmerkelijk dat deze twee hemelse bezoekers, zo-even neergedaald uit de onuitsprekelijke heerlijkheid, met elkaar en met Christus sprekend, geen ander onderwerp konden vinden dan de dood van de Zaligmaker, die te Jeruzalem moest plaats hebben! Diezelfde gebeurtenis, waarvan Petrus niet wilde horen, werd door het drietal besproken. Dezelfde zaak, die de apostelen nauwelijks begrepen, vormde daar het onderwerp van een samenspreking.

32. Petrus nu en die met hem waren, werden door slaap overmand; en toen zij ontwaakt waren zagen zij Zijn heerlijkheid en de twee mannen, die bij Hem stonden.

Hoe konden toch enige uitleggers op de gedachte komen dat Mozes en Elia Jezus omtrent Zijn nabijzijnd lijden zouden onderwezen hebben, omdat Hij toch zes dagen vroeger de twaalf daarover zelf onderwezen had! Veeleer staan de twee hemellingen eveneens in de school van Jezus als zes dagen vroeger de apostelen. Elia leert van het kruis, dat zich voor hem verheft, een hogere roem kennen dan die van de hemelvaart, zodat men van de hemelvaart afziet en aan een smadelijke dood boven deze de voorkeur geeft; evenzo leert Mozes dat er een verhevener liefde is dan die van aan de mond 34: 5) van de Heere te sterven, namelijk zijn ziel aan de toorn van de Heere ten offer te wijden. Moest niet zo'n gesprek op goddelijke wijze de aankondiging bevestigen, die de discipelen sinds zes dagen met huivering vervulde?

33. En het gebeurde, toen zij, die twee mannen (vs. 30), van Hem afscheidden, dat Petrus tot Jezus zei: Meester! Het is goed dat wij hier zijn; en laat ons drie tabernakelen maken, voor U een en voor Mozes een en voor Elias een, niet wetende wat hij zei.

Zo verhief zich het gebed van Gods Zoon van de kruin van de bergs, zo zuiver en hemels als de ziel, welker begeerte het uitdrukte. Een diepe stilte heerste in de natuur. Eens slechts hoorde de aarde zo'n gebed. Het Lam van God dat ten zoenoffer bestemd is, werpt zich hier voor God neer, alvorens het gebonden en op het altaar uitgestrekt wordt. Het is de Man van smart die bidt. Luister! hemelen en aarde, neig het oor! Mij dunkt, Hij spreekt met Zijn Vader van de aanstaande heerlijkheid; Hij verheft zich zeker boven de gedachte aan de smarten, die op Hem aanlopen, terwijl Hij Zich de heerlijkheid voorstelt, die hiervan het loon moet zijn; en vast smeekt Hij ook Zijn Vader voor die die de Zijn zijn, voor Zijn discipelen, die daar slapen en eenmaal ook mannen van smart zullen worden, dat Hij hen enige voorsmaak van die heerlijkheid geeft, om hun wordend geloof te versterken. Zo bad Jezus en was al niet meer de Man van smart. Die heerlijkheid, waarover Hij tot God spreekt, doordringt en breekt allerwege door de hulle van de menselijkheid die Hem bedekt. De volheid van de Godheid, die in Hem woont, dat eeuwige woord, dat het licht van de wereld is, verandert de gedaante van het lichaam, maar in heerlijkheid. Het loopt op de tijd vooruit, het vervroegt de toekomst, het openbaart zich aan de aarde, omdat het onze natuur al delen doet in Zijn glans en majesteit. Het is niet meer de zoon van Maria, niet meer de nederige dienstknecht en profeet van Nazareth. Zijn trekken zijn bekleed met de glans van het licht, dat Zijn eerste dagen bestraalde, voordat de zon geschapen was, voordat de lampen van de hemel ontstoken waren. Zijn gezicht is veranderd; het is het aanschijn van Gods Zoon; Zijn kleren blinken als de middag, of als de bliksem, die de wolken doorploegt. De toppen van de Hermon zijn erdoor verlicht en de aarde meent dat eerste ogenblik herboren te zijn, toen het Woord uit de boezem

van de Godheid voortkwam, toen God zei: er zij licht en er was licht. Ja, het is zeker nog de Zoon des mensen, de afstammeling van David, uit een vrouw geboren en onze broeder, maar al veranderd van gedaante, een ogenblik verheerlijkt, omringd door de hemelse heerlijkheid, omdat de Vader in Hem en Hij in de Vader is. Hij is het die gezalfd is tot Koning over Sion en wij zullen meteen de woorden van de zalving van de gewelven van de hemel horen weergalmen. Maar eerst moeten wij Hem zien, zoals Hij Zich aan ons openbaart als het Hoofd van de kerk van die kerk, welke Abel de eerste martelaar geweest is; zoals Hij Zich voor onze ogen betuigt als het middelpunt van alle openbaringen, van alle beloften van de hoop en het geloof, van alle eeuwen als degene op wie de blikken van Gods volk van alle tijden gevestigd waren, voor wie de eeuwen, die voorbijgegaan zijn en Hem de aarde aangekondigd hebben, eerbiedig zich neerbogen. Kom, zien wij nu de kerke van het Oude Verbond naderen, zij komt haar hulde bewijzen aan Hem, in wie zij geloofd heeft. Zij komt getuigenis geven van haar geloof aan de kerk van de Nieuwe. Zij komt haar de hand toereiken van gemeenschap in Jezus. De twee grootste profeten, die zij gehad heeft, twee helden van het geloofs, komen zich met Jezus onderhouden en verschijnen met Hem in heerlijkheid. De oude kerk heeft waardige vertegenwoordigers gekozen. De eerste is Mozes, de verlosser, gezonden om de banden van de slavernij te verbreken; Mozes, eerst door zijn volk verworpen, die hem antwoordden: wie heeft u tot een vorst en rechter over ons gesteld? Mozes, de vriend van God, die de smaadheid van Christus stelde boven de schatten van Egypte; Mozes, wiens aangezicht ook blonk toen hij met God sprak op de berg; Mozes, die wist dat Hij, die hem in de woestijn leidde, voedde en drenkte, de Christus was. De andere is Elias, de prediker van de bekering, ook eens door een koning vervolgd; Elias de gesel van de afgoderij; de verdediger van Gods rechten, alleen de woede van Zijn vijanden trotserend; Elias, die ook de ijver van Gods huis verteerde en op wiens klachten God in eerbiedwekkende tekenen antwoordde; Elias, wiens naam de profeten en engelen ontlene om den voorloper van Koning Messias aan te duiden; Elias ten slotte, wiens vertrek van deze aarde een voorbeeld was van dat van de Heilands. Wat zal ik meer zeggen om te bewijzen dat zij waardig waren de kerk van het Oude Testament voor te stellen en met Jezus te spreken? Ook daarin geeft God ons bewijzen, dat deze heilige mannen voor Hem leven, bewijzen van de wezenlijkheid van een onzichtbare wereld en van onze onsterfelijkheid. Zij verschijnen in heerlijkheid, want zij hebben deel aan de heerlijkheid van Christus en de tijden van de versmaadheid zijn voor hen geweken. Zij spreken met Jezus in de schoot van die heerlijkheid en waarover spreken zij? Zij spreken van Zijn pijn, van Zijn dood. Van die dood, die de offeranden zal vervangen, die zij aan God hebben opgedragen. Christus, het Lam, dat staat opgeofferd te worden, is voor hun ogen. Mozes ziet Hem, die het Lam voorstelde, dat Hij de Hebreëen gebod, op te offeren, opdat Zijn bloed hen vrijmaakte van het oordeel van de Heere over Egypte. Elias ziet Hem, die hij aan Israël gepredikt heeft. Een ander bloed zal stromen en na dat zal er geen bloed meer vloeien op Gods altaren, want dan zal er eeuwige vrede zijn tussen de Heere en Zijn volk. Hij ziet hem voor zich, die Zijn leven zal geven tot een rantsoen voor onze zonden en door de kracht van die dood is het hen al vergund deel te nemen aan Zijn heerlijkheid. De eerstelingen van die kinderen zijn daar, die Christus eenmaal zal medevoeren en Zijn Vader aanbieden, zeggende: Ziedaar Ik en de kinderen die God Mij gegeven heeft (Hebr. 2: 13). Wat een gezicht, die twee helden van het geloof, zo in gesprek met de Overste Leidsman en Voleinder van dat geloof (Jes. 60: 1). Maar de Kerk van het Nieuwe Verbond ligt nog te slapen. Drie mannen, geroepen om eenmaal haar steunpilaren te zijn, stellen haar hier voor en de slaap verzwaart hun oogleden. En toch heeft

de Profeet gezegd: maakt u op, wordt verlicht: want uw licht komt en de heerlijkheid van de Heere gaat over u op (Hebr. 12: 2). En ook snel doet het licht, dat hen omstraalt, de discipelen uit hun slaap verrijzen, Een eerbiedwekkende wezenlijkheid treedt in de plaats van hun dromen. Verbaasd, bedwelmd, verrukt, weten zij niet of nog de aarde, waarop zij slapen, hen draagt, dan of zij in hun slaap overgevoerd zijn in het verblijf van de gelukzaligheid. Een ongekend geluk, een alles te boven gaande vreugde, doet hun zielen trillen en die van Simon, zo vurig, zo driftig, geeft hem deze woorden in de mond, wier kracht hij niet berekend heeft: Meester, het is goed dat wij hier zijn. O, onbedachte woorden van een hart dat nog niet opgeklaard is aangaande zijn toestand voor God! Zo kan de mens vergeten dat hij een zondaar is en gezuiverd, gelouterd moet worden eer hij de heerlijkheid kan ingaan; dat hij moet beginnen met door het geloof te leven, eer hij door aanschouwen leven kan. God laat hem nauwelijks een straal van die heerlijkheid zien, die Hij voor hem bestemd heeft, om zijn geloof te bevestigen en hem voor te bereiden voor de smarten, waaronder hij geheiligd moet worden, of meteen strekt hij Zijne hand uit om die heerlijkheid te grijpen, alsof er niets in de weg stond om die ogenblikkelijk te genieten, alsof die ogenblikken, waarin hij zich ten hemel voelt opgetrokken, al eeuwigdurend waren.

"Laat ons hier drie tabernakelen maken", zei Petrus. Hierin straalt veel vroomheid, maar tegelijk niet weinig menselijke zwakheid door. Petrus wilde arbeiden om voor zijn gezegende Meester een tabernakel te bouwen, maar niet zonder de toestemming van zijn Heer; want hij zegt: "Als Gij wilt, laat ons hier drie tabernakelen maken. " Er was iets zeer onbaatzuchtige in dit voorstel van Petrus; en toch was er veel gebrekkigs in; hij wist niet wat bij zei. Hij was klaarblijkelijk verbijsterd en verblind door de luister van het gezicht en vierde, in de onstuimigheid van zijn gewaarwordingen, de teugel aan gedachten, herinneringen en dromen, welker kracht, bedoeling of oorsprong hij niet kende. Onder de invloed van een gelijke opgewondenheid, zei bij eens: "Heere, ga weg van mij!" (Luk. 5: 8); en bij deze gelegenheid zei hij, ongetwijfeld in de grootste ontroering en spanning: "Heere, laat ons hier drie tabernakelen bouwen!" Petrus verwachtte ongelukkig op Tabor al duurzaamheid. Hij beschouwde dat gezicht niet als een vluchtig zonnestraaltje in een eenzame en donkere nacht, maar als een duurzame hemel, waarin hij voor altijd mocht wonen. Hij kon het denkbeeld niet verdragen dat Calvarie nog beklommen moest worden en Gethsemane de bloedige tranen van de Zaligmaker nog moest drinken, dat de bittere beker nog geleege moest worden. Het is als horen wij hem zeggen: "Heere, wij hebben nu een zonnig plekje bereikt; laat ons nu niet afdalen in de donkere vallei. Laat ons drie tabernakelen bouwen, waarin wij voor eeuwig kunnen wonen en aanbidden. Hij wilde, zoals de meesten van ons, de kroon verwerven zonder het kruis. Hij wilde de hemel ingaan zonder het lijden; al de zaligheid smaken zonder tranen, zonder de folterende smart gekend te hebben, tot welke prijs alleen Gods Zoon beiden gekocht had. O, hoezeer leeft Petrus in ons allen. Soms beelden wij ons in dat de heldere dag, die soms over ons licht, voor altijd zal duren en dienovereenkomstig handelen we. Misschien verkeren wij in huiselijke omstandigheden vol zonneschijn en geluk en wij zeggen tot onszelf: dit zal steeds zo zijn. Dat is niet waar. Ach, harten, waarin het nu licht is, zullen te eniger tijd donker genoeg zijn; die nu de woning van haar vrolijk lied doen weergalmen zullen op zekere dag in tranen wegsmelten. Schaduwen, die nu nog over de drempel heenzweven, zullen spoedig daar niet meer gezien worden en voetstappen, die nu nog een liefelijke muziek zijn voor de bewoners, zullen snel in dat huis niet meer gehoord worden; en welbekende gezichten

zullen vreemd worden; en al de heerlijkheid van de veelbelovende Tabor zal verkeren in de tranen en het zielelijden van Gethsemane. De helderste, schoonste plekjes in het leven, zijn niets dan vergankelijke Tabors; onze beste zegeningen zijn slechts tussenpozingen van vreugde, niet om ons aan de aarde te boeien, maar om ons, pelgrims en vreemdelingen die wij zijn, nieuwe kracht te schenken om, met een moedig hart en een ernstigen zin, de lange levensweg te vervolgen, met het oog op de rust, die Gods volk verbeidt.

34. En toen hij dit zei, kwam een wolk en overschaduwde hen; en zij werden bang, toen die in de wolk ingingen.

35. a) En er kwam een stem uit de wolk die zei: Deze is Mijn geliefde Zoon, b)hoor Hem.

a) Jes. 42: 1. MATTHEUS. 3: 17. Mark. 1: 11. Luk. 3: 22. Kol. 1: 13. 2 Petrus . 1: 17. b) Deut. 18: 19. Hand. 3: 22.

Wij vinden hier weer de volvoering van een wet, die in het hele leven van Jezus zich bevestigde, dat aan iedere daad van vrijwillige vernedering van de kant van de Zoon, een daad van verheerlijking van de kant van de Vader beantwoordt. Hij daalt in de wateren van de Jordaan, om Zich ten dode te laten wijden; daar noemt God Hem Zijn geliefde Zoon (Hoofdstuk 3: 21 vv.). Zijn bedroefde ziel vernieuwt de belofte van trouw tot in de dood, dadelijk beantwoordt Hem de hemelse stem (Joh. 12: 27 vv.). Hier noemt de Vader Jezus Zijn Uitverkorene (Hoofdstuk 23: 35. Jes. 42: 1 vv.), zoals vele handschriften lezen, namelijk Zijn Uitverkorene in de hoogste zin van het woord, in tegenstelling tegen de knechten die tot een bijzonder werk waren verkoren, als Mozes en Elia. De daarop volgende eis: "Hoor Hem", is de herhaling van die, welke Mozes aan Israël deed (Deut. 18: 15), om te Zijner tijd de leer van de Messias aan te nemen; hij heeft de bedoeling: "Hoor Hem, wat Hij ook moge zeggen, volgt Hem, waarheen Hij u moge leiden", waarbij een bijzonder doelen op Petrus' vroeger woord (MATTHEUS. 16: 22): "Wees u genadig! Dit zal U geenszins geschieden", niet te miskennen is.

36. En toen de stem klonk werd Jezus alleen gevonden. En zij zwegen stil, volgens het uitdrukkelijk bevel van de Heere (MATTHEUS. 17: 9. Mark. 9: 9) en vertelden in die dagen niemand iets van wat zij gezien hadden, totdat zij het na Zijn opstanding meedeelden.

Het hierop volgend gesprek tussen Jezus en de discipelen, over het komen van Elia tot oprichting van het Messiaanse rijk, heeft Lukas weggelaten. Omdat deze gedachte alleen bij de Joden in omloop was, hield de evangelist het niet voor noodzakelijk die voor de Heidenen te herinneren; bovendien was al in Hoofdstuk 1: 17 alles, wat over dit onderwerp te zeggen was, in het kort behandeld.

38. En zie, een man van de menigte riep uit: Meester, ik bid U, zie toch mijn zoon aan, of Gij hem niet kunt helpen en van zijn hevig lijden verlossen, want hij is mijn eniggeborene (vgl. Hoofdstuk 7: 12).

39. Want een geest heeft hem vanaf het begin genomen en hij roept, de door de geest aangegrepen knaap. En de geest scheurt hem zodanig dat de knaap schuimt en de geest wijkt nauwelijks van hem en verplettert hem, nog bij het wijken slaat hij hem.

De snelle afwisseling van de onderwerpen komt geheel overeen met de haastige affectvolle rede.

40. En Ik heb Uw discipelen gevraagd of zij hem zouden uitwerpen en zij hebben het niet gekund.

Bij de verhalen van de drie evangelisten heeft een soort van opklimming plaats. Mattheüs bericht eenvoudig het feit van de genezing, zonder van de voorafgegane crisis melding te maken, het voornaamste is voor hem het daarop volgende gesprek met de discipelen. Bij Lukas gaat aan het bericht over de genezing de schildering van de crisis vooraf. Markus ten slotte vertelt bij gelegenheid van de crisis een merkwaardig gesprek van Jezus met de vader van het kind; het meesterstuk van de laatste is daarbij het bericht hoe Jezus de vraag, of Hij de macht had om te genezen, in die verandert of de vrager macht had om te geloven en deze, verschrikt over de verantwoordelijkheid, die door deze omkering van de vraag op hem komt, in de angst van zijn hart de macht van Jezus te hulp roept voor zijn geloof, dat hem als enkel ongeloof voorkomt - een fotografie van het menselijk hart!

41. En Jezus antwoordde: O ongelovig en verkeerd (Deut. 32: 5) geslacht! Hoe lang zal Ik nog bij u zijn en u verdragen? 1) Breng uw zoon hier 2).

1) Een enkel woord, dat echter een wereld vol weemoed verraaft. Al de strijd, de zelfverloochening, de krachtsinspanning, die het Zijn liefde kostte om voortdurend in een omgeving te verblijven die in alles het tegendeel was van Zijn inwendig leven en streven, klinkt hier op treffende wijze door. Hoeveel zwaarder Hem deze strijd is geweest, na hetgeen Hij juist in diezelfde nacht had gehoord, gezien en genoten, wagen wij slechts in stilte te vermoeden.

Jezus vat zijn discipelen met het hele volk tezamen en noemt het geheel een ongelovig en verkeerd geslacht; alles wat Hij bij de discipelen bereikt heeft, is nog geen zelfstandige, zichzelf dragende grond, die zich overal en altijd van de verdorvene menigte afzonderde en heiligde, maar Hij zelf moet hen nog altijd uiterlijk te hulp komen, dat zij niet blijvend weer terugzinken in het algemene verderf van ongeloof en verkeerdheid.

2) Hoeveel ouders beleven het zwaarste harteleed van hun kinderen! Hoe weinigen zullen er echter maar van deze zijn, die zich daardoor tot Christus laten trekken!

Christus is veel machtiger dan alle heiligen; daarom moeten wij in de nood niet tot deze, maar tot Christus zelf onze toevlucht nemen.

42. En nog, als hij, de knaap door de vader geleid, naar Hem toekwam, scheurde hem de duivel en verscheurde hem, zodat een vreselijke aanval volgde; maar Jezus bestrafte, nadat

Hij met de Vader langer had gesproken (Mark. 9: 21-24), de onreine geest en maakte het kind, dat ten gevolge van de aanval als dood neerlag, gezond, greep het bij de hand, als in het leven terugroepend en gaf hem weer aan zijn vader (vgl. Hoofdstuk 7: 15).

43. En zij, die ooggetuigen van dit voorval waren geweest, werden allen verslagen over de grootdadigheid van God, die uit het wonder van de Heere bleek; want zij zagen nu wel dat zij hier de Zoon van de levende God voor zich hadden, die gekomen was om de werken van de duivel te verbreken. En toen zij allen zich verwonderden over al de dingen, die Jezus gedaan had en door deze nieuwe geestdrift van het volk de gedachten gemakkelijk weer op valse wegen konden worden gebracht, zei Hij tot Zijn discipelen, toen Hij nu weer met hen naar Kapérnaüm trok (MATTHEUS. 17: 22. Mark. 9: 30):

44. Leg deze woorden, die Ik al vroeger tot u gericht heb (vs. 22) en nu uitdrukkelijk herhaal, in uw oren, opdat u zich door de bewondering van het volk niet tot valse verwachtingen laat verleiden, als zou het nu snel komen tot oprichting van een aards koninkrijk. Het gaat integendeel van nu af aan in de diepste vernedering; want de Zoon des mensen zal overgeleverd worden in de mensenhanden, die Hem dan op de smartelijkste en smadelijkste wijze zullen doden.

Hetgeen de Heere hun nu wil zeggen: "Deze woorden", moet de indruk van de algemene bewondering van Jezus' daden niet uitwissen, maar zij moeten weten hoe geheel anders Jezus' wegen zullen lopen, dan men uit de tegenwoordige stemming van het volk en haar openbaringen zou kunnen besluiten

De Heere is door geen valse schijn te misleiden, integendeel, Hij wil zijn discipelen opmerkzaam maken op het nauw verband tussen de Hosanna's en het "Kruisig Hem, kruisig Hem!"

45. a)Maar zij begrepen dit woord niet en het was voor hen verborgen, zodat zij het niet begrepen; en zij vreesden Hem over dat woord te vragen. 9: 32").

a)Luk. 22: 24.

IV. Vs. 46-50 (zie ook). Van hetgeen na het terugkeren naar Kapérnaüm voorviel, had de zaak van de tempelschatting voor Theofilus en de door hem vertegenwoordigde Christelijke kerk slechts een ondergeschikte betekenis 17: 24). Lukas gaat daarom deze geschiedenis voorbij, vertelt dadelijk de strijd van de discipelen over de voorrang en verbindt daarmee een gesprek tussen Johannes en Jezus over een soort van duivelsuitwerping, die de eersten niet bevalt, door de laatste echter niet verboden wordt, evenals die bij Markus voorkomt.

46. a) En er rees, terwijl zij op de terugweg naar Kapernaüm waren 18: 1"), een overlegging onder hen, namelijk, wie van hen de meeste was.

a)Luk. 22: 24.

47. Maar Jezus zag de overlegging van hun hart en nam, toen Hij met hen thuis was gekomen (Mark. 9: 33 v.) een kind en stelde dat bij Zich.

48. a) En zei tot hen: Wie dit kind ontvangen zal in Mijn naam, die ontvangt Mij; b) en wie Mij ontvangen zal, ontvangt Hem die Mij gezonden heeft. c) Want die de minste onder u allen is, die zal groot zijn (vgl. Hoofdstuk 17: 1 en 2).

a)Joh. 13: 20. b) Luk. 10: 16. c) MATTHEUS. 23: 11. Luk. 14: 11; 18: 14.

48. a) En zei tot hen: Wie dit kind ontvangen zal in Mijn naam, die ontvangt Mij; b) en wie Mij ontvangen zal, ontvangt Hem die Mij gezonden heeft. c) Want die de minste onder u allen is, die zal groot zijn (vgl. Hoofdstuk 17: 1 en 2).

a)Joh. 13: 20. b) Luk. 10: 16. c) MATTHEUS. 23: 11. Luk. 14: 11; 18: 14.

49. En Johannes antwoordde: Meester! wij hebben iemand gezien, die in Uw naam de duivels uitwierp en wij hebben het hem verboden, omdat hij U met ons niet volgt.

50. En Jezus zei tot hem: Verbiedt het niet, want wie niet tegen ons is, die is voor ons (vgl. Num. 11: 26 vv. Filippenzen . 1: 18).

De regel: "Wie niet voor Mij is, is tegen Mij. (Hoofdstuk 11: 23. MATTHEUS. 12: 30) moet worden toegepast bij de beoordeling van onze eigen gezindheid; de andere, die wij hier vinden, moet ons leiden bij het oordeel over anderen. Het eerste woord geeft ons te bedenken dat volkomen neutraliteit in de zaak van de Heere onmogelijk is; het andere waarschuwt tegen kleingeestige uitsluiting van andersdenkenden.

De blinde godsdienstijver (Rom. 10: 2) is de grootste dwaling in de godsdienst; de ware liefde billijkt het goede, waar en door wie het ook plaats mag hebben.

Er zijn broeders die in kerkelijk opzichte van ons gescheiden, maar toch met ons voor de zaak van Christus strijden en er zijn mensen, die tot hetzelfde kerkgenootschap met ons behoren, maar de grondstellingen van het Evangelie ondermijnen; de eersten moeten als onze bondgenoten in het vijandelijke leger, de anderen als vijanden in ons eigen beschouwd worden.

I. Vs. 51-62. Nadat de Heere eerst dadelijk te voren geweigerd had de raad van Zijn broeders te volgen, om op hun wijze en op hun wegen naar Jeruzalem te trekken, waar het loofhuttenfeest zou worden gevierd (Joh. 7: 2 vv.) komt, als zij al van Galilea zijn heengegaan, ook Zijne uur om de plaats waar Hij tot hiertoe werkzaam was te verlaten en die weg in te slaan, die na een half jaar met Zijn koninklijke intocht in de heilige stad eindigt en Hem daarna naar het kruis voert. Al nu wil Hij voorlopig tot het feest komen; omdat echter Zijn reis niet in het openbaar, maar in het geheim (Joh. 7: 10) plaats moet hebben, neemt Hij Zich voor door Samaria te trekken, maar de Samaritanen weigeren Hem op te nemen en Hij moet daarom een andere weg inslaan. Op deze meldt zich iemand aan om Hem na te volgen,

in wie wij de schrijver van ons evangelie erkend hebben 19: 2). Dat geeft gelegenheid om twee dergelijke gevallen uit vroegere tijd met dit tot een geheel te verbinden. Wij zien daar bij elkaar drie hinderpalen voor een besliste navolging van de Heere, namelijk 1) de goederen en de vreugde van de wereld, 2) de smarten en zorgen van de wereld, 3) de vriendschap en verbintenissen van de wereld; wij zien verder drieërlei gemoedsstemming omtrent de Heere 1) van voorbarige, 2) van hen, die bedenkingen maken, 3) van hen, die terugzien.

51. En het gebeurde in het begin van Oktober in het jaar 29, toen de dagen van Zijn opneming vervuld werden, de dagen steeds dichterbij kwamen dat Hij door lijden, sterven, opstanding en hemelvaart van hen zou worden genomen (Hand. 1: 2), dat Hij Zich voornam om naar Jeruzalem te reizen. Hij maakte de reis naar Jeruzalem, de plaats van Zijn lijden en van Zijn spoedige opname in de hemel (Hoofdstuk 24: 50 vv.) tot het vaste doel, zodat Hij nu Galilea achter zich liet. (MATTHEUS. 19: 1. Mark. 10: 1. 1 Tim. 3: 13).

Kort te voren had Jezus op dien berg in het Noord-Oosten van Palestina met Mozes en Elia gesproken over de uitgang, die Hij te Jeruzalem volbrengen zou (vs. 31). Hij was gewaar geworden dat Hij niet meer in Galilea kon blijven en nu was zijn ziel geheel van Zijn nabije einde vervuld. Het eerstkomende grote feest, het paasfeest van het jaar 30, zou zijn sterfjaar zijn. Dit stond Hem duidelijk voor de geest; de tijd van het loofhuttenfeest tot aan dat feest was voor Hem slechts als een tussentijd, die Hem met iedere maand nader aan zijn einde bracht. Begon Hij nu die reis, zo kon Hem die slechts als een heengaan tot Zijn einde naar Jeruzalem voorkomen.

Toen de Heere te Kapérnaüm en Bethsaïda had uitgedpredikt, begon Hij zijn derde tocht en wilde die ten einde brengen om de mensen te verlossen. Hij wist zeer goed de tijd van Zijn prediking uit Dan. 9: 24-27 en in het halve jaar van het vierde jaar van zijn prediking (midden in die jaarweek, die met het optreden van Johannes de Doper in October 26 na Christus begon) zou Hij sterven.

Met moed en beslistheid, zonder wankelen en talmen ging Jezus de doodsweg op, gesterkt in de Geest. Zo moet ieder Christen zich sterken op een moeilijke levensweg, in een uur van strijd en eindelijk ten dode. De weg daarheen leidt tot het hemels Jeruzalem.

Heere! Sterk ons in onze zwakheid, dat wij straks ons aangezicht richten naar Jeruzalem!

I. Vs. 51-62. Nadat de Heere eerst dadelijk te voren geweigerd had de raad van Zijn broeders te volgen, om op hun wijze en op hun wegen naar Jeruzalem te trekken, waar het loofhuttenfeest zou worden gevierd (Joh. 7: 2 vv.) komt, als zij al van Galilea zijn heengegaan, ook Zijne uur om de plaats waar Hij tot hiertoe werkzaam was te verlaten en die weg in te slaan, die na een half jaar met Zijn koninklijke intocht in de heilige stad eindigt en Hem daarna naar het kruis voert. Al nu wil Hij voorlopig tot het feest komen; omdat echter Zijn reis niet in het openbaar, maar in het geheim (Joh. 7: 10) plaats moet hebben, neemt Hij Zich voor door Samaria te trekken, maar de Samaritanen weigeren Hem op te nemen en Hij moet daarom een andere weg inslaan. Op deze meldt zich iemand aan om Hem na te volgen, in wie wij de schrijver van ons evangelie erkend hebben 19: 2). Dat geeft gelegenheid om

twee dergelijke gevallen uit vroegere tijd met dit tot een geheel te verbinden. Wij zien daar bij elkaar drie hinderpalen voor een besliste navolging van de Heere, namelijk 1) de goederen en de vreugde van de wereld, 2) de smarten en zorgen van de wereld, 3) de vriendschap en verbintenissen van de wereld; wij zien verder drieërlei gemoedsstemming omtrent de Heere 1) van voorbarige, 2) van hen, die bedenkingen maken, 3) van hen, die terugzien.

51. En het gebeurde in het begin van Oktober in het jaar 29, toen de dagen van Zijn opneming vervuld werden, de dagen steeds dichterbij kwamen dat Hij door lijden, sterven, opstanding en hemelvaart van hen zou worden genomen (Hand. 1: 2), dat Hij Zich voornam om naar Jeruzalem te reizen. Hij maakte de reis naar Jeruzalem, de plaats van Zijn lijden en van Zijn spoedige opname in de hemel (Hoofdstuk 24: 50 vv.) tot het vaste doel, zodat Hij nu Galilea achter zich liet. (MATTHEUS. 19: 1. Mark. 10: 1. 1 Tim. 3: 13).

Kort te voren had Jezus op dien berg in het Noord-Oosten van Palestina met Mozes en Elia gesproken over de uitgang, die Hij te Jeruzalem volbrengen zou (vs. 31). Hij was gewaar geworden dat Hij niet meer in Galilea kon blijven en nu was zijn ziel geheel van Zijn nabije einde vervuld. Het eerstkomende grote feest, het paasfeest van het jaar 30, zou zijn sterfjaar zijn. Dit stond Hem duidelijk voor de geest; de tijd van het loofhuttenfeest tot aan dat feest was voor Hem slechts als een tussentijd, die Hem met iedere maand nader aan zijn einde bracht. Begon Hij nu die reis, zo kon Hem die slechts als een heengaan tot Zijn einde naar Jeruzalem voorkomen.

Toen de Heere te Kapérnaüm en Bethsaïda had uitgepredikt, begon Hij zijn derde tocht en wilde die ten einde brengen om de mensen te verlossen. Hij wist zeer goed de tijd van Zijn prediking uit Dan. 9: 24-27 en in het halve jaar van het vierde jaar van zijn prediking (midden in die jaarweek, die met het optreden van Johannes de Doper in October 26 na Christus begon) zou Hij sterven.

Met moed en beslistheid, zonder wankelen en talmen ging Jezus de doodsweg op, gesterkt in de Geest. Zo moet ieder Christen zich sterken op een moeilijke levensweg, in een uur van strijd en eindelijk ten dode. De weg daarheen leidt tot het hemels Jeruzalem.

Heere! Sterk ons in onze zwakheid, dat wij straks ons aangezicht richten naar Jeruzalem!

52. En Hij zond, omdat Hij de juiste weg van Galilea naar Judea door Samaria wilde inslaan, twee van Zijn discipelen, namelijk de beide zonen van Zebedeus (vs. 54) als boden voor zich uit naar Samaria. En zij reisden naar de hen aangewezen plaats heen en kwamen in een dorp 9: 35") van de Samaritanen, om voor Hem daar in enig huis (Hoofdstuk 2: 7 en "Jud 18: 2") een slaapplek te bereiden.

53. En zij, de bewoners van die plaats, ontvingen Hem niet, zo min in het ene huis als in het andere, omdat hij naar Jeruzalem reisde, de stad waartegen toch de bekende volkshaat, die de Samaritanen tegen de Joden hadden (Joh. 4: 9) het grootst was.

Vaak namen de feestreizigers uit Galilea, als zij zich aan de vijandschap met de Samaritanen niet stoorden, hun weg door hun land. Zij trokken langs de straat aan de zee 4: 16), tussen de Thabor en de stad Nazareth en bereikten aan de andere kant van Naïn de weg die van Nazareth in rechte zuidelijke richting over Ginea naar Judea leidt. Ginea, het oude En-Gannin (Joz. 19: 21; 21: 29) was de grensplaats tussen Galilea en Samaria; misschien is het ook dat dorp geweest, waar de boden van Jezus voor Hem een slaapplek moesten bereiden, ten minste wordt ons door Josephus (Ant. XX: 6, 1) verteld, dat later ook onder de landvoogd Ventidius Cumanus (48-52 na Christus) de Giniërs Galilese feestreizigers gewapenderhand overvielen en een bloedbad onder hen aanrichtten. Maar zij weigerden, zoals het schijnt, hier niet aan Jezus de opname als aan een privaatpersoon, maar omdat zij Hem al kenden als de Profeet van Nazareth, die voor de Messias werd gehouden. Deze toch had zich uitsluitend een aanhanger betoond van de Joodse nationaliteit (MATTHEUS. 10: 5 v.) en misschien ging Hij nu wel naar Jeruzalem met het doel om daar Zijn rijk op te richten. Zij begrepen dus niet, dat Hij juist daarom nu bij hen herberg zocht, om ook hun roeping tot Zijn rijk hun vooraf te tonen, al bleef het daarbij ook zeker, dat de zaligheid uit de Joden was (Joh. 4: 22). Hij gedenkt hen toch van Zijn kant ook verder in vrede (Hoofdstuk 10: 33).

54. Toen nu Zijn discipelen, Jakobus en Johannes 10: 4") dat zagen, hoe snood men de geliefde Meester van de deur wees en ook zelfs niet een huis als herberg voor Hem opende, zeiden zij, toen zij van het mislukken van hun zending mededeling gaven: Heere! wilt Gij niet dat een rechtvaardige vergelding over die goddeloze Samaritanen komt: wilt Gij dat wij zeggen, dat vuur van de hemel neerdaalt en deze verslindt, zoals ook Elias gedaan heeft over de beide hoofdlieden van de koning Ahazia en de vijftig mannen van elk van hen (2 Kon. 1: 9 vv.).

55. Maar Jezus bood Zich wel aan ieder aan, maar drong Zich aan niemand op (Luk. 8: 37) en was van mening om Zijn weg verder te vervolgen, zonder dat de geweigerde ontvangst door de Samaritanen Hem in het minst gestoord had. Zich omkerend bestrafte Hij hen over zo'n verlangen en wees Hij beslist hun voorstel met afkeuring van Zich en zei: Gij weet niet van wat voor geest u bent, wanneer u zich op Elia's voorbeeld beroept, alsof zijn gedrag zonder meer en onder alle omstandigheden u ten richtsnoer dienen moest.

56. Had u, in plaats van aan Elia's ambt en roeping, integendeel gedacht aan die van uw Heere en Meester, dan zou u niet van vuur van de hemel en van verslinding van de tegenstanders spreken, nu juist de dag van de zaligheid, de welaangename tijd komende is; want de Zoon des mensen is niet gekomen om zielen van de mensen te bederven, maar om te behouden (Joh. 3: 17; 12: 47). En zij gingen, zich graag bevegend op de wegen van hun zachtmoedige en van harte ootmoedige Heer, naar een ander dorp op Galilea's gebied gelegen, om daar voor de naderende nacht herberg te zoeken.

Christus was met Zijne discipelen op reis naar Jeruzalem. Hij reisde eigenlijk in het belang van de Samaritanen en deed deze reis evenals de andere om voor hen en alle mensen een zacht bed te bereiden en hen een eeuwige herberg te bezorgen. Dat hebben wellicht, hoewel Hij verscheidene keren tegen hen daarover gesproken had, de discipelen nog zo niet geheel begrepen. Maar zij hadden toch twee, drie jaren met Hem rondgereisd en hadden gezien, dat

Hij niet voor zichzelf rondging en niet gekomen was om Zich te laten dienen, dat Hij niets dan goed leerde en deed, overal en zonder aanzien des persoons en dat Hij Zich niet twee keer liet vragen en ieder, die Hem nodig had, met liefde en vriendelijkheid voorkwam. Daartoe was het nu de laatste keer dat Hij hun herberg nodig had; want de tijd was vervuld dat Hij van hen zou worden weggenomen en Hij ging hier de dood en de smaad tegemoet. En nu wordt Hem het nachtverblijf ontzegd en Zijn boden worden afgewezen - kunt u het de discipelen kwalijk nemen, wanneer zij ontevreden worden? Hij is geen slecht man, wie de gal overloopt, als Hij zo goed met ondank ziet belonen en recht en billijkheid met voeten ziet treden. Neem nu nog daarbij de gehechtheid en liefde, waarmee de discipelen aan hun Heere en Meester waren verbonden en Hem aanhingen. Voor wie alles evenveel is, die heeft goed spreken; maar die zich iets aantrekt en wiens borst niet leeg is, die is het anders te moede dan de ijskegel aan het dak van de tempel van de verdraagzaamheid.

Maar zelfs wanneer de geestdrift voor een waardig voorwerp is, wanneer zij zich tot het grote en eerwaardige verheft, wanneer zij op het hoogste gericht is, op God zelf en Zijn openbaring in Christus, ook dan is zij nog niet onvoorwaardelijk te prijzen; er zijn ook dwalingen van vrome geestdrift. Die vrome geestdrift, op de juiste wijze geleid, is een machtige stroom, die binnen veilige dammen gesloten, zegenend en vruchtbaarmakend tussen weelderige beemden vloeit, maar waar de dammen ontbreken, daar kan snel niets meer de steeds onstuimiger drang tegenhouden; bruisend stort hij zich over de oevers en overstroomt het veld en verbreidt overal onheil en verwoesting. De woorden, die Ik spreek, zegt Christus (Joh. 6: 63), zijn geest en leven en zoals Zijn woord, zo is ook Hij zelf en Zijn hele leven een zuivere vlam van goddelijke geestdrift, een onuitputtelijke volheid van het levendigste en diepste gevoel, maar over alles een heilige rust en helderheid brengende.

Voor de beiden zonen van Zebedeüs, Jakobus en Johannes klonken misschien oude Messiaanse tonen door de ziel als (Ps. 24: 7): Heft uw hoofden op, poorten en verheft u, eeuwige deuren, opdat de Koning der ere ingaat". Zij hebben er makkelijk aan gedacht, dat tot de tegenstanders van de door God Gezalfde wordt gezegd (Ps. 2: 12). "Kust de Zoon, opdat Hij niet boos wordt en u op de weg vergaat. " Zij dachten aan de straffen, die Elia al op de tegenstanders van Jehovah's eer had ingeroepen; maar tegenstanders van de Heere, als deze Samaritanen, lijken voor hen de oordelen van God nog meer verdiend te hebben, dan die tegenstanders van Elia. Zij hebben echter niet alleen de geest van Christus miskend, maar ook de geest waarin eens Elia werkte. Deze had de Geest van God gediend, die nodig oordeelde de Oud-Testamentische theocratie door zware oordelen van de dreigende ondergang te redden; zij wilden daarentegen nu de Geest van Christus gevangen nemen onder de geest van de ijvering, die zij zich voorstelden als de dringende kracht van God, waarin Elias handelde.

De Heilige Geest moet altijd het dringende principe zijn; maar Hij drijft niet altijd tot dezelfde handelingen, alleen tot handelingen die in overeenstemming zijn met de trap van de geschiedenis en de ontwikkeling van het Godsrijk in iedere tijd.

Dezelfde Geest, die steeds naar één zaak streeft, namelijk naar de verheerlijking van God, zegt toch niet op alle tijden en tot alle personen een en hetzelfde. Anders spreekt Hij door de wet, anders door het evangelie; anders tot degenen die Christus zoekt en zalig wil maken in de

tijd van de genade, anders tot degenen die Hij oordeelt op de dag van het gericht. Dit nu was de fout van de discipelen, dat zij niet hoorden wat de Geest, die Elia beval vuur van de hemel te eisen, van hen vroeg en dat zij niet op hun hoede waren voor hun eigen geest (Mal. 2: 15), die zichzelf bedroog met Elia's voorbeeld. Maar wat zei de Geest tegen hen? Dat, wat de Heer samenvat in de woorden: "De Zoon des mensen is niet gekomen enz. " Zij waren discipelen van Christus en moesten dus met de wapenen van Christus strijden, met die zachtmoedigheid, die het aardrijk zal bezitten (MATTHEUS. 5: 5), met die liefde, die alles verdraagt, hoopt en gelooft (1 Kor. 13: 7), met dat geduld, dat niet wil, dat iemand verloren zal gaan, maar dat ieder tot bekering komt (2 Petrus . 3: 9). Eens zal Christus met vuurvlammen komen om te wreken (2 Thessalonicenzen. 1: 8 vv.) en dan zullen Zijn engelen en Zijn gelovigen de werktuigen van Zijn wraak zijn, maar gedurende de tijd van de genade heeft Hij Zijn welbehagen in dat vuur, dat Hij door Zijn bloeddooop op aarde heeft aangestoken (Hoofdstuk 12: 49 v.) en de vonken van dit liefdevuur in de verhardste zondaarsharten te werpen is de roeping van Zijn discipelen.

De kerk kent geen wraak, haar dienaren moeten ze ook niet kennen (Openbaring . 13: 10).

Hoogst merkwaardig is het, dat Jezus wel openbaringen van Zijn almacht aan andere elementen heeft gegeven als aan water, wind, bomen, aan onreine geesten en anderen zaken, maar nooit aan het vuur; de wonderen aan het vuur heeft Hij Zich voorbehouden voor de grote dag, als Hij met vuurvlammen wraak zal doen over degenen die God niet erkennen (2 Thessalonicenzen. 1: 8).

Jezus eigen wraak aan Samaria voor de Hem aangedane belediging leest men in Hand. 8: 14-17.

Dezelfde Johannes, die hier met Jakobus vuur van de hemel wil laten vallen, bidt daar met Petrus om de gave van de Heilige Geest over de Samaritanen in apostolische macht.

Wanneer men ook u bij u de goede mening, zoals menigmaal gebeurt, niet wil ontvangen, kies dan een andere weg!

57. En het gebeurde - al in veel vroegere tijd (vgl.) - op de weg, toen zij, evenals nu bij het heengaan van de plaats waar zij de nacht hadden doorgebracht, verder reisden, dat een Schriftgeleerde totHem zei: Heere ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat.

58. En Jezus, die wel wist wat in de mens was en Zijn goede redenen had waarom Hij deze niet vertrouwde (Joh. 2: 24 v.), zei tot hem: De vossen hebben holen en de vogelen van de hemel hebben nesten; maar de Zoon des mensen heeft niets, waar Hij het hoofd op kan leggen. Later zou het u dus makkelijk berouwen, dat u Mij was nagevolgd; Ik kan dus uw aanbieding niet aannemen.

58. En Jezus, die wel wist wat in de mens was en Zijn goede redenen had waarom Hij deze niet vertrouwde (Joh. 2: 24 v.), zei tot hem: De vossen hebben holen en de vogelen van de hemel hebben nesten; maar de Zoon des mensen heeft niets, waar Hij het hoofd op kan

leggen. Later zou het u dus makkelijk berouwen, dat u Mij was nagevolgd; Ik kan dus uw aanbieding niet aannemen.

59. En Hij zei daarentegen tot een andere, die Hij geschikter achtte Zijn blijvende volgeling te worden, namelijk tot de latere apostel Thomas 8: 22"): Volg Mij, maar hij zei: Heere! Sta mij toe, dat ik heenga naar mijn ouderlijk huis en eerst mijn vader begraaf, die pas gestorven is.

60. Maar Jezus, die hem bij zijn eigenaardigheid van karakter niet meer wilde loslaten uit de geestelijke banden, waarin Hij hem eenmaal had gevangen, zei tot hem: Laat de geestelijk doden in uw huis hun lichamelijk doden, waarmee zij ook in inwendige betrekking staan, begraven. Voor deze is de verplichting voor een hand vol stof het hoogste, dat zij kennen en zij verzuimen daardoor niets belangrijks; maar gij, in wie al een nieuw leven uit God is begonnen, ga heen krachtens de apostolische roeping waartoe Ik u heb uitverkoren en verkondig het koninkrijk van God om ook anderen tot het nieuwe leven op te wekken.

Al bij Mattheus 8: 22 werd opgemerkt dat Lukas hier met de roeping in vs. 61 v. die werkelijk in die tijd van Jezus' leven valt, waarover wij handelen, twee andere gelijksoortige voorvallen uit vroegere tijd (ongeveer 13 maanden daarvoor) verbindt. Zijn uitdrukking, waarmee hij volgens de woorden van de grondtekst de afdeling inleidt: "Het gebeurde op de weg, toen zij, Jezus met de discipelen, die al tot volgen waren geroepen, reisden, " geeft duidelijk genoeg te zien, dat het hem er niet om te doen is chronologisch, volgens nauwkeurige volgorde van de gebeurtenissen te vertellen, maar dat hij Jezus "op de weg" in Zijn rusteloos en reizend leven vol moeite en ontbering, vol strijd en zelfverloochening voor ogen heeft. Nu verdwijnt voor hem het onderscheid van tijd, evenals bij een gezicht in de verte de achter elkaar liggende hoogten zich bijeen verzamelen als lag er geen ruimte van uitgestrekte dalen of vlakten tussen. Hoe zo'n vereniging van verscheidene, tijd-rekenkundige verschillende, maar inwendig bij elkaar behorende gebeurtenissen tot een beeld voor de geestelijke opvatting van het leven van Jezus en voor de groei in Christelijke kennis grote winst oplevert, hebben wij al bij Mattheus op die plaats te kennen gegeven. Het opsporen van de geschiedkundige draad en de chronologische rangschikking kon gerust aan de theologische wetenschap in de verschillende tijden van de kerk als een toekomstige taak worden overgelaten, omdat de moeilijkheden, waarmee zij daar te strijden heeft, het best doen uitkomen wat in haar is en enkele misvattingen en dwalingen, zonder voor het ogenblik schade te veroorzaken, in de loop van de tijd vanzelf worden gevoeld en de lust tot onderzoek slechts des te meer opwekken. Terwijl wij nu met de verschillende manier van behandeling te doen hebben, die Jezus aan de beide mannen hier en daarna in de beide volgende verzen aan een derde laat ondervinden, geven wij hier tot verdere overdenking van het gelezene enige uitspraken van beroemde godgeleerden van onze tijd.

Zoals God, de Heere, eens hij de schepping gras en kruid, ieder naar zijn aard, lichten aan de hemel, groot en klein en dieren op aarde schiep van allerlei soort, zo vertoont zich aan ons deze verscheidenheid van gaven ook in het rijk van de Geest en zowel op het gebied van de natuur als in dat van de genade. Zien wij bijvoorbeeld de kring van de twaalf discipelen - hoe velerlei temperamenten, gemoedstoestanden, natuurlijke gaven zijn hier samengevlochten tot een krans, als van de meest verschillende bloemen! Hoezeer verschillen de vurige Petrus en

zijn broeder Andreas, de zachte Johannes en de eerlijke ruwe Nathanaël, de krachtige Jakobus en de melancholische Thomas! Echt, er was wel een sterke band nodig, als de liefde van allen tot de Heere, om deze zo geheel onderscheidene karakters in eendracht en liefde bij elkaar te houden. Of, om een ander voorbeeld te nemen: beschouw een kring van broeders en zusters. Zie, ouders, onder het hoopje van uw kinderen, heeft niet ieder zijn eigen aard; verlangt niet ieder zijn bijzondere behandeling? Daar groeit bij dezelfde ouders naast een begaafd kind, waarvan men veel mag hopen en eisen, een ander op, zwak naar lichaam en ziel, waarmee men geduld moet hebben; naast een vurig temperament, waarbij men altijd toom en teugel nodig heeft, een traag gemoed, dat altijd de sporen behoeft en aangezet moet worden, naast een helder, openhartig kind, dat zijn hart op de tong draagt, een vreesachtig en gesloten kind, dat een bijzondere sleutel behoeft om zijn hart en mond open te sluiten; naast een goedaardig dochttertje, dat met een oog te leiden is, een weerspannige knaap, waarbij men de roede niet mag sparen. Er behoort veel ouderliefde en wijsheid toe om bij ieder de juiste toon aan te slaan. Niet anders is het bij een zielverzorger. De zalige prediker Dann zei vaak als hij uitging tot zieken- of huisbezoek, dat hij een hele bos sleutels in de zak moest meenemen voor al de verschillende huizen en harten en vaak lang beproeven voordat hij de juiste sleutel gevonden had voor een van zijn gemeenteleden. Deze heeft vertroosting nodig, die vermaning, deze wet, die evangelie, de een een onderwijzing voor zijn verstand, de ander opwekking voor het hart, deze een geestelijke troost, die stoffelijken raad en men moest toch altijd als een Paulus allen in alles zijn. Dit geestelijk sleutelambt aan de harten, deze Christelijke tuinierskunst, die ieder gewas naar zijn aard weet te behandelen, deze goddelijke wijsheid voor de opvoeding van de onderscheidene zielen kunnen wij van niemand beter leren en bij niemand schoner zien dan in onze Heer, de grote Kennen van de harten, de grote Herder van de zielen. Wat heeft Hij in Zijn hemelse wijsheid en liefde voor iedere ziel steeds de juiste toon gevonden om haar aan te grijpen! Hoe geheel anders spreekt Hij met een ootmoedige tollenaar en met een eigengerechte Farizeeër, met een bedrijvige Martha en met een gebogene Magdalena, met een vooruitlopende Petrus en met een vreesachtige Zachéus! Vooral zien wij de juiste blik en het meesterschap van Jezus in de behandeling van karakters en temperamenten. Drie mensen staan voor Hem en bij alle drie is het om hetzelfde te doen: de navolging van de Heere, de opname onder de discipelen. Maar hoe verschillend behandelt de Heere hen. De een houdt Hij met strengheid terug, de tweede richt Hij vriendelijk op, de derden (vs. 61 v.) drijft Hij met kracht vooruit.

De navolging van de Heere, waartoe welke de Schriftgeleerde zich aanbood, was niet die gewone, waartoe ieder besluiten moest, die een discipel van Jezus wilde worden en zonder welke men ook nu geen discipel van Jezus Christus kan zijn en waarbij toen, evenals nu, ieder in zijn stand, in zijn betrekkingen en in zijn huis kon blijven; het was een voortdurend vergezellen van Jezus op alle Zijn reizen en wegen, die nadere betrekking met Hem, waarin alleen de twaalf stonden, die Hij daartoe had uitverkoren en die niet kon plaats vinden, zonder dat iemand van huis en erf, van vermogen en bloedverwantschap enz. , afstand deed. Daartoe werd meer geëist dan dat men in een beter uur en in een edelere gemoedsstemming zich tot Jezus getrokken gevoelde en voor Hem en voor het eeuwige en hemelse zich geïnteresseerd voelde, meer dan dat men het eens in bijzondere mate als goed en schoon erkende, dat een mens zich en zijn hele leven aan God en de eeuwigheid toewijdde. Daartoe werd een kunnen geëist, dat zeldzaam was en is, een gezindheid, vastbesloten tot strijden en overwinnen,

gegrond op de waarheid, geoefend in zelfverloochening. Het moeilijke en eenvoudige leven van een vromen visser was daartoe al een veel betere voorbereiding, dan het zachte en gemakkelijke leven van een Schriftgeleerde. De bestendige nauwe omgang met Jezus, de dagelijkse gelegenheid om woorden van het eeuwige leven uit Zijn mond te horen en de werken van Zijn Vader, die Hij deed, te aanschouwen, kon voor een mens, die de waarheid in het goddelijke had lief gekregen, wel zo'n bekoorlijkheid hebben, dat hem bij dit hoogste genot iedere ontbering makkelijk kon voorkomen, ja aangenaam en gezegend kon zijn, in zoverre dit hem daartoe bracht, in zoverre dit genot daaruit enigermate volgde. Daarbij werd dan het bedrieglijke en veranderlijke van het menselijk hart, de tegenstand van het vlees, het moe worden onder voortdurende ontbering, verloochening en bezwaren niet mee gerekend. Men meende dat men, zoals men zich dit ogenblik voelde, altijd zou voelen: dit verheven, heilige gevoel zou van nu aan een blijvend en alleenheersend gevoel van het leven zijn. Maar Jezus, die het menselijk hart tot in zijn diepste diepte kende, die nooit bouwde op voorbijgaand gevoel en nooit daarop gebouwd wilde hebben, betoonde Zich trouw en waarachtig, als Hij zo'n mens af- en daardoor terecht wees. Hij wees niemand terug, die, als hij Hem zou hebben aangenomen, staande zou zijn gebleven en Hij nam niemand aan die over Zijn besluit en de opname van de Heere weer berouw kon hebben - met Judas Iskariot is het een andere zaak, die hiermee niet in strijd is.

Zoals de Schriftgeleerde zichzelf had aangeboden tot navolging, zo roept Jezus de anderen daartoe op; terwijl echter de eerste moeilijkheden terugschrikten van het volgen van Jezus, zo hielden deze schijnbaar heilige plichten terug. De Heere nu wil de al gelovig gewordenen, die Hij nu tot blijvende navolging heeft uitgenodigd, tot beslissing brengen. Hij moet het gunstige tijdstip tot overgave van het leven voor een hogere zaak aangrijpen; maar alles, ook wat op zichzelf geoorloofd is, ja wat noodzakelijk wordt geacht, omwille van Hem verlaten. Al het uitwendige, zelfs de plicht van de vroomheid jegens de gestorven vader, moet hij aan hen overlaten, die zich nog alleen in het uitwendige bewegen en in plaats daarvan aan de tot hem gekomen roeping gehoor geven. Met de uitdrukking "hun doden" wordt onmiskenbaar daarop gewezen, dat de gestorvene zich niet op een werkelijk ander standpunt bevond dan de levenden, die hem wilden begraven.

Heeft de Heere bij de eerste laten zien dat Hij niet tot elke prijs discipelen wilde hebben, die wellicht in de beproeving van het leven slechts schipbreuk zouden lijden, zo trekt Hij daarentegen de tweede, die al tot de discipelen behoort, des te vaster aan Zich, omdat Hij Hem in het beslissend ogenblik toeroept: "Volg Mij!" Hij vraagt echter om toestemming, dat hij heengaat en zijn vader begraaft. Kan de Heere deze vervulling van de kinderplicht weigeren? Hij doet het toch met het woord: "Laat de doden hun doden begraven, maar u, ga heen, verkondig het koninkrijk van God. " De vader moet al dood geweest zijn, want de discipel begeert geen onbepaald uitstel, om de stervende vader nog te verplegen: de zoon moet de treurige boodschap ook bij de Heere hebben ontvangen, want uit het sterfhuis zou hij volgens de gewoonte van het volk, niet vóór de begrafenis tot Jezus zijn gekomen. Het is dus de vraag: zal hij terugkeren en de heilige laatste plicht aan het dierbaar lijk verrichten? Hij zelf laat een twijfelen vernemen: "Heere! sta mij toe, mag ik wel gaan?" Hij geeft het aan de Heere over. Waarom wijst deze het echter zo streng en bepaald af? Wij vertrouwen erop dat Hij weet waarom, dat Hij in het hart van de discipel ziet, die het toch op Zijn beslissing wil

laten aankomen; dat Hij evenzeer inzielt in de samenloop der omstandigheden en in de familie-betrekkingen, waardoor hij gemakkelijk weer geheel zou kunnen worden afgeleid, die hen, als hij nu afviel en het dringende werk van Gods rijk uitstelde, geheel van de zaak van de Heere konden aftrekken. Een nieuweling was het echter niet, van wie de Heere het schijnbaar harde eiste; tot de geestelijk doden wordt hij door de Heere niet gerekend; maar hij moet ook niet in de dood terug zinken. Zijn er niet in ieder leven zulke ogenblikken van beslissing? Wij zien niet altijd in hoeveel daarvan afhangt. Wij hebben er behoefte aan dat God ons oog opent, om te zien wat gedaan, wat nagelaten moet worden. De Heere heeft het recht, waar Zijn werk dringt, ook het offer te eisen van een dierbare kinderplicht, vooral van zo een, welke de gestorven vader niet meer kan baten; kunnen toch plichten van mindere rang, kan toch de dienst van het aardse vaderland dergelijke offers eisen, met hoeveel hoger recht de Heere, die bevoegd is de goddelijke eis te stellen: "Wie vader of moeder, zoon of dochter lief heeft boven Mij, is Mij niet waardig. " Hem lief te hebben is dus een plicht, waarin alle andere samenlopen, waardoor alle andere begrensd, maar ook geheiligd worden. De Heere beveelt niet de aardse banden in koudheid te verachten, Hij, die aan het kruis Zich de getrouwe Zoon van Zijn moeder betoonde; het rijk van God mag nooit het voorwendsel zijn om heilige plichten van de liefde te verwaarlozen. Het omgekeerde mag echter evenmin; en in dit opzicht kan men zeggen: er kunnen beslissende tijden zijn, dat de openbaring ten minste van de liefde tot de naaste, bij de eis van hogere roeping moet terugtreden, wanneer het gebod daar is: laat het begraven van de doden aan de geestelijk doden over, die overal aanwezig zijn, waar het rijk van God niet is, waarvan er helaas meer dan genoeg zijn, ga u daarentegen aan het werk van de levendmaking, door het woord van het koninkrijk de geestelijk doden op te wekken - red uw ziel en doe het werk van God, dat u bevolen is. Wie wil met de Redder twisten, die met een harde greep de in het water gevallen uittrekt? Moesten wij de ongenoemde discipel in het rijk van de twaalf zoeken, zo zou men inderdaad bij deze discipel, die in gevaar was van de graven niet los te komen (vgl. Joh. 20: 25), aan Thomas denken.

De Heere maakt een onderscheid: tot het verkondigen van het rijk van God zijn levende mensen nodig, d. i. degenen die tot het leven uit God zijn opgewekt; doden begraven, dat kunnen ook dode mensen, d. i. degenen die nog dood in zonden zijn. Zo moest de discipel het werk van de levenden beginnen en het werk der doden aan de doden overlaten. - O, hoeveel dingen moesten wij aan de wereld overlaten en ons daarmee niet ophouden!

De hogepriester en de Nazireeërs, dus de gewijden, mochten zich met een dode, zelfs niet met vader en moeder verontreinigen (Lev. 21: 11. Num. 6: 6 v.) d. i. zij mochten geen lijk aanroeren om het de laatste eer te bewijzen, noch in het huis ingaan waar het lag, noch aan een begrafenismaal deelnemen (Num. 19: 14. Hos. 9: 4). Jezus maakt nu hier de toepassing op deze bepaling van de wet, waarbij men zich zal herinneren dat de verontreiniging met een dode zeven dagen duurde: wat zou er in die zeven dagen met de man hebben plaats gehad? Er zijn in he zedelijk leven beslissende ogenblikken, wanneer dat, wat niet dadelijk gebeurt, helemaal niet meer gebeurt; de Geest waait; is Zijn werking voorbij, dan wordt het schip niet meer vlot.

De satan is blij als hij een uitstel van plichtsbetrachting kan bewerken; want een vrijwillig uitstel sleept vaak onvrijwillige hinderpalen na zich, waaruit men niet meer uitkomt.

Ook de liefste naaste bloedverwanten, wanneer zij geestelijk dood zijn, moet de Christen als vreemdelingen beschouwen.

61. Nu komen wij aan de geschiedenis, die gebeurde toen Jezus met de twaalf op Zijn weg naar Jeruzalem vs. 51 aan de grenzen tussen Samaria en Galilea op de andere dag verder ging (vs. 56). En ook een ander zei, zichzelf als die Schriftgeleerde tot navolgen aanmeldende: Heere! Ik zal U volgen; maar laat mij eerst toe, dat ik, zoals eens Eliza deed, toen hij tot leerling van Elia werd geroepen (1 Kon. 16: 19 vv.) en als in onze tijd de tollenaar Levi gedaan heeft, toen hij Uw apostel zou worden (Hoofdstuk 5: 29), afscheid nemen van degenen die in mijn huis zijn.

62. En Jezus, die ook hier, evenals in vs. 60 Zijn redenen had om het gevraagde niet toe te staan, zei tot hem: a) Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat om tot beploeging van de akker achter de ploegstieren voorwaarts te sturen en ziet naar hetgeen achter is en achter hem plaats heeft, in plaats van voorwaarts naar het werk, dat voor hem ligt, is bekwaam tot bearbeiding van een aards veld; en zo is ook hij niet geschikt tot het koninkrijk van God, tot welke dienst u zich heeft aangemeld, die niet vergeet wat achter is en zich strekt tot hetgeen voor is (Fil. 3: 13). Wanneer u eerst met vlees en bloed wilt spreken, volg dan niet, of anders ga dadelijk mee en kijk niet meer achter u (Gen. 19: 26. Gal. 1: 16).

a) Spr. 26: 11. Hebr. 6: 5. 2 Petrus . 2: 20.

"Dit derde voorval is als het ware de synthese (bij elkaar voeging) van de beide andere. " De man biedt zichzelf aan, evenals de eerste, maar desalniettemin talmt hij, evenals de ander. Wij hebben al bij MATTHEUS. 19: 2 te kennen gegeven, dat Lukas ons hier naar allen schijn zijn eigen intreden in de rij van Jezus' discipelen verhaalt. Toen moest bij hem dezelfde vaste en snelle beslissing plaats hebben als later bij Paulus, als die tot apostel werd geroepen, wiens medehelper hij later is geworden. Was hij nu als geneesheer, zoals Paulus hem in Kol. 4: 14 noemt, door velerlei banden met deze wereld zeer eng verbonden, zo is genoeg verklaard waarom de Heere hem niet toestond afscheid te nemen. Wat een afscheid nemen van de wereld wordt geacht, wordt maar al te licht een net, waarin de wereld iemand gevangen houdt en verleidt; het is integendeel vaak een afscheid nemen van de Heere. "Tot de zijnen te gaan en voordat men een geheel andere leefwijze begint, van hen afscheid te nemen, daarbij ook zijn huiselijke zaken in orde te brengen, is een op zichzelf onschuldige en zelfs billijke zaak, zoals het dan ook aan Eliza werd toegestaan, toen hij dit bij de roeping door Elia vroegde; hier moet echter de Heere wel hebben vooruitgezien dat deze man bij de zijnen van zijn voornemen zou worden teruggehouden.

Laat het ons maar bekennen met dat "dat ik afscheid neem" houden wij onze Heiland en onze eigen ziel nu al jaren en tientallen van jaren op en het komt tot geen afscheid, tot geen beslissing en bij dit afscheid nemen houdt ons de wereld steeds weer bij de hand vast, totdat eindelijk het laatste afscheid komt, dat niet vrijwillig is maar gedwongen, niet een afscheid ten leven maar een afscheid ten dode. Zou Paulus met vlees en bloed te rade zijn gegaan, toen de Heere hem tot Zijn uitverkoren werktuig riep, bezwaarlijk zouden de oude vrienden hem hebben laten trekken, de Farizeeërs hem hebben losgelaten uit hun netten. Wilde ieder

Christen voor zijn bekering eerst bij zijn oude vrienden gaan vragen: "Heeft u er ook iets tegen? Vindt u het goed?" geen ziel kwam tot de Heere. Wilde men bij ieder goed werk, dat men wil doen tot eer van God en tot welzijn van de mensen, vooraf links en rechts, naar boven en beneden omzien, of het ook iemand kwalijk nam, of het ook iemand verkeerd verstond, er kwam niets goeds of groots tot stand. Nee, ten hemel het oog, of het juist is voor God en dan de hand aan de ploeg en voorwaarts in Gods naam! De hand aan het werk, de harten ten hemel, zo alleen wordt een goed werk gedaan.

Vs. 51-62. Die Jezus niet volgt, dwaalt en zal verdwalen. Daar is geen manier, daar is geen behoudende leidsman dan Jezus. Hij leidt ten hemel, Hij alleen. Hij alleen geeft de hemel op aarde. Mens, wie u ook bent, wordt het voor u geen tijd, die te hebben?. . . Als u Jezus niet volgt jaagt u iets anders na, waarvan u het geluk verwacht. Nee, arme mens! dat andere jaagt u. Het zal u dood jagen. Uw ziel zal bezwijken, zij bezwijkt al. Een stem roept: Kom allen tot Mij, u die vermoeid en belast bent en Ik zal u rust geven. Van wie is die stem? U weet het. U wist het al lang. Antwoord dan eindelijk en zeg: Ik zal komen, ik zal volgen. Maar het moet een onvoorwaardelijk volgen zijn. Ook hierin is het woord van de Schriftgeleerde voorbeeldig: Heere, ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat. Voor altijd, voor goed, blindelings. Met vertrouwen en getrouw. Gelijk Ithaï bij David: Zo waarachtig als de Heere leeft en mijn heere de koning leeft, in de plaats, waar mijn heere de koning zal zijn, hetzij ten dode hetzij ten leven, daar zal uw knecht zeker ook zijn. Meer dan David is hier! Meer dan David verdient David's Zoon zo'n vertrouwen. Meer dan David heeft Hij de macht zulke getrouwheid te lonen. Meer dan David heeft Hij recht, zo'n vertrouwen en zo'n trouwheid te eisen. Dat voelden de Schriftgeleerden; dat voelt het hart van elk, wie Jezus in Zijn grootheid, in Zijn wijsheid, in Zijn beminnelijkheid treft en trekt. Maar dit is genoeg ook om de verklaring af te leggen: Heere! Ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat? Helaas, dat zo velen van ons het uit eigen ondervinding weet: het is gemakkelijk in ogenblikken van gevoel zulke woorden te spreken; maar als zij niet de vrucht zijn van het bevestigd voornemen van een hart, dat wel weet wat het zegt en wel overwogen heeft wat het zal kosten, dit zeggen enigszins te bezegelen; die schone woorden hebben geen vrucht, geen waarde. Want wat heeft vrucht of waarde, dan volstreckte waarheid alleen? Niemand heeft zich ooit beklagd om de Heere in oprechtheid te hebben gekozen; maar die Heere heeft Zich wel vele malen te beklagen gehad, dat zo velen Hem zo vaak hun hart en trouw hebben toegezegd en hun woord niet gehouden. Laat ons voorzichtig zijn met onze woorden. Laat ons bedenken wat wij zeggen! De Heere te volgen, het is Hem te volgen, die gezegd heeft: "Als iemand achter Mij wil komen, die moet zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen. " Het is Hem te volgen op een weg van verloochening, van beproeving. De Heere te volgen, het is de wereld en haar ijdelheid te verlaten. En dit niet slechts, maar daarom gemeden, bespot, gekweld te worden; daardoor elks verbazing op te wekken en zelf niet verschoond te worden van het ijselijk vermoeden van huichelarij. Want zo is de wereld; zij kan zich eerder een duivel voorstellen, die haar op zijn manier bedriegt, dan een Christen, die haar versmaadt. De Heere te volgen, het is zich door de gunst en eer van de mensen verlaten te zien, de openbare mening tegen zich te zien opstaan. En dit niet slechts: het is de vroegere vertrouwelijkheid van nog altijd lieve vrienden te moeten missen, ja, soms het hart van naaste betrekkingen van zich te zien vervreemden. De Heere te volgen, het is alle neigingen, die naar zonde en wereld uitgaan, gedood te hebben en schade te rekenen, wat niet nader en inniger aan Hem verbindt,

wat niet bruikbaar is tot Zijn dienst en eer. En boven dit alles leidt Hij door menige diepe, donkere weg; menig zwaard gaat door de ziel; menige traan moet worden geschreid; menig moeilijk offer wordt gevergd. Die zich dit alles niet ontveinst, maar voorstelt en Hem lief genoeg heeft en genoeg vertrouwen op Zijn liefde heeft, om nochtans Hem te volgen, waar Hij ook heengaat, die mag het zeggen. Nochtans zal hij het niet anders zeggen dan in een biddende geest. En Hij zei tot een anderen: Volg Mij. Die anderen leert ons Mattheüs als een uit Zijn discipelen kennen, als iemand, daarom, die, als zijn lippen het nog niet geuit hadden, al metterdaad had getoond, dat hij Jezus volgen wilde, die Hem tot hiertoe, waar Hij ook heenging, gevolgd was. Hij heeft in dit opzicht nog slechts nodig dat hem de keuze van zijn hart als zodanig recht klaar en onherroepelijk wordt. Dit gebeurt dan door een zekere beproeving. Dit gebeurt niet voordat datgene, wat het meest in staat is zo'n hart te doen wankelen, tot Zijne volle kracht komt over dat hart en daarop een aanval doet. Daarvoor is bij deze discipel het ogenblik gekomen. Het is een bang ogenblik en dat voor hem alles beslissen zal. Zie, daar komt tot hem, te midden van zijn volgen, de tijding van Zijn vader's dood. Dit schokt zijn hart. Dit trekt hem naar zijn vader's huis. De levende vader heeft hij verlaten, toen de Heere hem trok; nu trekt de dode hem van de Heere terug. Wie weet of bij zijn zeer diepe droefheid geen bange twijfeling oprijst in zijn gemoed, of hij er ooit wèl aan gedaan heeft, zijn vader te verlaten en dat voor deze Jezus, die hem niet eens zo uitdrukkelijk geroepen heeft! Hij zal dan terugkeren? Hij zal voor een tijd niet meer met Jezus wandelen? Maar ook bij dit besluit heeft zijn hart geen vrede. . . . Ach, wat een strijd, wat een slingering. Niemand weet wat hier geleden wordt. . . . Eén weet het: de Heere zelf, de Heere, die er een einde aan maakt; de Heere, die deze discipel in zijn trouwhartig volgen heeft gadeslagen en hem ook nu gadeslaat, omdat vlees en hart bezwijkt; nu daar de gestorven vader dat hart meer is dan Hij, wiens nabijheid dat hart toch niet missen kan. . Daar wendt Hij Zich tot de bestredene, ziet hem aan met al de ernst van Zijn liefde en zegt Hij tot hem: Volg Mij. Laat Mij toe. Volkomen vrijheid om een plicht te gaan vervullen, zo natuurlijk, zo heilig, zo naar de wet, voelt toch, ondanks dit alles, de geschokte discipel niet. En waarom niet? Omdat hij beseft dat heengaan voor hem gevaarlijk, dat blijven voor hem nodig is; dat het woord en de wil van Jezus boven de stem van vlees en bloed kracht hebben. En het is ook om deze redenen alleen dat de Heere hem niet toelaat, te gaan verrichten wat anderszins niet slechts geoorloofd, maar onvermijdelijk geweest zou zijn. Het is om deze staat van zaken, dat Hij hem vraagt een offer te brengen, moeilijk en vreemd, maar voor de beslissing van zijn keuze en de vrede van zijn ziel nu noodzakelijk. Nee, in dit tijdsgewricht van zijn leven moet hij niet heengaan, geen ogenblik heengaan, zelfs niet om aan een overleden vader de laatste kinderplicht te volbrengen. Laat de doden hun doden begraven, maar u, ga heen en verkondig het koninkrijk van God. Waar Jezus de hand op iemand gelegd heeft, daar laat Hij niet los; daar wil Hij niet dat iets, wat het zij, het hart van Hem vervreemt; geen lust, geen last, geen lief, geen leed; geen stem van vlees en bloed; geen voorgewende maatschappelijke plichten; geen andere deugden en andere werken, dan die Hij eist; die voortvloeien uit het volgen van Hem; die verenigbaar zijn met wat Hij voorschrijft. - Laat de doden de doden begraven; maar u, ga heen en verkondig het koninkrijk van God! Het eerste woord moet ditmaal zo hard luiden, om de kracht van het volgende te doen uitkomen. Zonder twijfel is ook in de ogen van Jezus het begraven van een mens door zijn broeder, van de vader door zijn zoon, een ernstige en tedere liefdeplicht. Zij heeft dit gedaan ter voorbereiding van Mijn begrafenis, heeft Hij zelf met dankbare aandoening gezegd van de vrouw, die haar onvervalste nardus op Zijn hoofd

uitschudde. Maar wat is zelfs het begraven van een vader bij hetgeen waartoe deze discipel eerlang wellicht als uitgezondene, maar al nu, door dit zijn openlijk volgen, geroepen is: de verkondiging van het koninkrijk van God? Het getuigenis geven aan het koninkrijk van de eeuwig levenden, temidden van naar het lichaam stervenden en geestelijk doden? Wat zou het zijn als hij - en deze discipel zou dat doen, door in dit beslissend ogenblik van Zijn levens heen te gaan - wat zou het zijn als hij deze schone roeping in de waagschaal stelde om een daad te verrichten, waartoe zijn hart hem trekt, maar die de Heere aan anderen opdraagt? Wat als hij, door aan geestelijk doden uit de handen te nemen, wat zij zeer goed volbrengen kunnen, zich de taak liet ontglippen, die hij aan geestelijke doden tot hun eeuwig heil te volbrengen heeft? . . Wij zagen een man, die de Heere wilde volgen, maar zonder zijn hart over te geven, zonder de kosten berekend te hebben. Hem waarschuwt de Heere, hem schrikt Hij af van de onberaden onderneming. Wij zagen een discipel door de Heere voorbereid maar in een beslissend ogenblik weer weifelend; Hij wordt door de Heere getrokken en gedrongen. Een derde voorbeeld geeft ons de evangelist en daarin weer een andere schakering van gemoedsstemming met opzicht tot de Heiland en Zijn navolging. Het voorbeeld namelijk van iemand, die nog op twee gedachten hinkt; wie de Heere nog afschrikt, noch bij Zich houdt, maar aan eigen nadenken en beslissing overlaat, waarom Hij hem ook niet rechtstreeks, maar met een algemene uitspraak bescheid geeft. En ook een ander zei: Heere! ik zal U volgen; maar laat mij eerst toe dat ik afscheid neem van degenen, die in mijn huis zijn. Op zichzelf schijnt niets eenvoudiger, niets liefelijker dan deze wens. Maar het antwoord van de Heere doet ons ook hier een bestemming van het hart vermoeden, die onzuiver en berispelijk is en het toegeven aan die wens gevaarlijk maakt. Waarom ook niet eerst afscheid genomen en daarna gezegd: Ik zal U volgen? Na zulke aanbieding toch heeft ieder "maar" een valse klank. Hier klinkt het alleszins als: ik zal U volgen, maar het is een zware post; het is een moeilijke scheiding, het is een besluit, waarvan de uitvoering wel zo draaglijk mogelijk mag gemaakt worden en zo lang uitgesteld als het enigszins lijden kan. . . Ik zal U volgen; maar opdat ik U te getrooster volg, laat mij nog een enkele dag, nog enige ogenblikken dat alles genieten wat ik voortaan verloochenen zal en waaraan, nu het ertoe zal komen, het hart toch nog meer hangt, dat ik wel dacht. . . Ja, goede man, en nog veel meer dan u zelf nu bemerkt. Daarom, ga niet weer in huis. Laat het bij het in het hart genomen afscheid blijven. Vermijd nieuwe aandoeningen en oude verzoeken. Verman u en zeg tot de Heere Jezus: Heere, ik zal U volgen, zonder "maar". Jezus zei tot hem: Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat en kijkt naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het koninkrijk van God. Het was een woord voor die man en voor allen; voor elk, die door evangeliedienst of Christelijk leven tot de verkondiging van het koninkrijk van God en zo op de akker van de Heere geroepen is. Immers daar wacht ons een taak, die niet met een zuchtend gemoed verricht kan worden. Het is daar niet de vraag van uitspanning en verpozing; de arbeid zelf moet het genoegen en het loon zijn. Het is daar niet de vraag van een arbeid, licht en gemakkelijk, waarbij veel tijd en krachten ook voor andere dingen overschieten. Er is een veld te ploegen, er is een werk te doen aan onszelf en aan anderen. Van dag tot dag is het de vraag, wat het werk van de bekering, de zelfverloochening, de trouwheid eist; een gestadig ploegen, opdat door Gods genade niet onder de doornen gezaaid wordt. Daartoe zijn nodig, behalve een vrolijk hart, onverdeelde opmerkzaamheid op de grote, toch gestadige voortgang, stille volharding. Geen omzien naar hetgeen achter, naar hetgeen buiten de akker is; ook geen welgevallig terugzien op het afgedane; maar een bestendig zien en zich uitstrekken naar hetgeen vóór is en nog te

verrichten valt. Die niet bedenkende de ploeg houdt en bestuurt en volgt, maakt scheve, ondiepe, hobbelige voren, bewijst zijn onbekwaamheid, maakt Gods akker te schande, wordt beurtelings moedeloos en lichtzinnig, ziet meer en meer om, laat eindelijk de ploeg staan en verlaat misschien de akker om met degenen, die in zijn huis zijn, aan de vorige tafel aan te zitten. Het laatste van zo'n mens zal erger dan het eerste zijn.

In de vier van vs. 51-62 op elkaar volgende tonelen treden de vertegenwoordigers van het menselijk karakter of de temperamenten op, hoewel de Evangelisten er zeker geen gedachte aan hadden, om het met kunst daarop aan te leggen. Jezus de zielen Leidsman leert tevens de mensen naar hun vier hoofdrichtingen behandelen.

Men heeft vaak gevraagd welk temperament men de Zoon des mensen moest toeschrijven en heeft soms enigszins ten gunste van een van de vier, bijv. voor het cholerische beslist. Maar de vergelijking van de gemoedsstemming en de handelingen van de Heere met de verschillende mannen die hier voorkomen, laat duidelijk zien, dat ieder sterk te voorschijn tredend temperament noodzakelijk iets eenzijdigs voorstelt, terwijl juist in de volkomen harmonie van Zijn neigingen, krachten en gemoedsbewegingen, het karakteristieke teken van Jezus geheel enige persoonlijkheid moet worden gezocht.

HOOFDSTUK 10

ZEVENTIG DISCIPELEN. GELIJKENIS VAN DE BARMHARTIGE SAMARITAAN. MARIA AAN JEZUS' VOETEN

II. Vs. 1-24. Omdat Jezus, wanneer Hij bij Zijn later langer oponthoud in Judea en Jeruzalem daar niet wordt geduld, maar uit de tempel zal worden verdreven (Joh. 8: 59 10: 39) de tussentijd tot aan Zijn koninklijke intocht in de stad denkt te besteden tot een werkzaamheid in Perea, aan de andere kant van de Jordaan, zendt Hij nu al, als Hij nog eerst het land voorbijtrekt, boden uit, om Zijn aankomst daar te vermelden en de harten tot Zijn ontvangst voor te bereiden. Deze boden bestaan uit 70 discipelen, die Hij nu op dezelfde manier verkiest als vroeger de 12 apostelen (Luk. 6: 13 vv.) en die Hij van gelijke instructie voorziet, als eens geen bij hun uitzending Hoofdst 9: 1 vv.). Ver kan hun weg niet geweest zijn, want de Heere bedoelde slechts de steden en plaatsen van het land aan de andere kant, waarvan de 35 paren iedereen moesten bereiken. Lang zijn zij ook niet uitgebleven; want de Heere heeft Zijn aangezicht om naar Jeruzalem te reizen en wacht hun terugkomst nog te Jericho. Maar toch kunnen zij al na dit begin Hem van grote dingen vertellen, die zij in Zijn naam hadden mogen verrichten. Daarvoor prijst Hij Zijn Vader in de hemel, nadat Hij hen voor valse vreugde heeft gewaarschuwd.

1. En hierna, als Hij ongeveer te Enon bij Salim (Joh. 3: 23) was aangekomen, stelde de Heere uit de grote kring van Zijn discipelen of navolgers nog andere zeventig, behalve de twaalf, die Hij al in Hoofdstuk 6: 13 had verkoren en zond hen heen voor Zijnaangezicht, evenals vroeger de twaalf (Mark. 6: 7), twee en twee, in iedere stad en plaats, omdat Hij zelf komen zou (Joh. 10: 40 vv. Luk. 13: 22), wanneer Hij Zijn voornemen over Jeruzalem en Judea (Joh. 7: 14-10 : 39) zou hebben volbracht, na ongeveer elf weken.

Uit de kring van degenen, die in ruimere zin Jezus' discipelen zijn, vormt Hij Zich twee gesloten kringen, wier getal aanzienlijk is. De grootste van deze beide kringen bestaat uit 70 leden, waarover Lukas op onze plaats bericht geeft. Wie weet en bedenkt, in welke maat en in welke omvang getallen in de hele Heilige Schrift van het eerste boek van Mozes tot aan de Openbaring van Johannes betekenis hebben, zou tot de gedachte moeten komen dat dit getal van de kring der discipelen niet toevallig kan zijn. De betekenis van dit getal ligt ook inderdaad genoeg voor de hand. Er zijn zeventig zielen van het huis van Jakob, die naar Egypte trekken (Gen. 46: 27. Ex. 1: 5. Deut. 10: 22). Zeventig is dus het getal, waarmee de wonderbare vermeerdering van dit huis tot een volk begint en als zodanig is dat het volk steeds in het geheugen gebleven. Bij het tweede station in de woestijn vinden de kinderen van Israël twaalf fonteinen en zeventig palmbomen (Ex. 15: 27); zeventig oudsten worden verkoren en met de Geest toegerust om Mozes in zijn bestuur over Israël bij te staan (Num. 11: 16, 25) en het Sanhedrin ten tijde van Jezus de hoogste geestelijke overheid in Jeruzalem, bestond uit een voorzitter en zeventig medeleden 2: 4). Wat kan na dit alles het getal van zeventig discipelen anders betekenen, dan een nieuw begin, waaruit Israël zich weer moet vermeerderen en wel niet op lichamelijke wijze, maar in de kracht van de Geest en het woords, met welke kracht Jezus ook deze zeventig heeft toegerust en in de plaatsen van het geestelijk gestorven volk heeft gezonden.

Nog eens wil de Heere zeer ver en breed het net over Israël uitwerpen, de hele menigte, ook hen die misschien nog niets daarvan hebben gehoord, tot het koninkrijk uitnodigen. Daarom stelt Hij naast de twaalf, de patriarchen van het nieuwe Israël, nog verder de zeventig, evenals de zeventig oudsten van Mozes. Hadden nu deze in de Hoge raad, die ook uit zeventig medeleden bestond, hun uitwendige voortzetting gevonden, zo wil Hij verder tegenover de zeventig leden van de Hoge raad de ware oudsten, de waren Hoge raad van Gods volk stellen.

Evenals de keuze van de twaalf van het begin af vooral op de zending onder Israël betrekking had, zo kondigde de later voorgenomen zending van de zeventig ook de nabij zijnde uitbreiding van de prediking over de hele aarde aan; want volgens Gen. 10 namen (de Joden aan, dat de hele mensheid uit zeventig volken bestond, veertien van Jafet, dertig van Cham en zesentwintig van Sem

Wat het bericht van Epiphanius aangaat, dat Lukas een van de zeventig discipelen geweest is en de mededeling van Theophylactus, dat hij door enigen als die van de zeventig werd genoemd, die met Kleopas de Herrezone gezien hadden, zo rusten deze berichten slechts op een vermoeden. Wat er voor te zeggen zou zijn komt op het volgende neer 19: 2). Eerst is op te merken dat Lukas de geschiedenis van die discipelen, die naar Emmaüs gingen, alleen vertelt en wel zeer aanschouwelijk, zodat het voor de hand ligt aan te nemen dat hij als ooggetuige vertelt. Verder worden bij deze veronderstelling de uitdrukkingen in Luk. 1: 1 v. geheel duidelijk. Lukas spreekt daarmee uit, dat hij niet bij het begin, maar wel bij het slot van de feiten van de evangelische geschiedenis tegenwoordig is geweest; eindelijk is in verband hiermee het zo gewichtige woord van Papias wel op te merken. Deze leefde omtrent het midden de tweede eeuw als bisschop te Hiëropolis en moet onder Markus Aurelius martelaar zijn geworden. Over het ontstaan van de evangeliën nu laat hij zich aldus uit: "Mattheus heeft in de Hebreeuwse taal te logia (de uitspraken van de Heere, zie slotwoord op het Evangelie van Mattheus) geschreven, ieder heeft dat naar zijn vermogen vertaald. Markus heeft als tolk van Petrus, wat hij (van de evangelische geschiedenis) in zijn geheugen had, met zorgvuldigheid neergeschreven. " Wanneer het nu opmerkelijk voorkomt dat hij de evangeliën van Lukas en Johannes in het geheel niet vermeldt, dan moet men hier in aanmerking nemen wat hij over zijn handelingen bij het vervaardigen van de mededelingen over de Heere in vijf boeken zegt: "Wanneer enig leerling van de oudsten (hier apostelen) kwam, vorste ik de uitspraken van de oudsten na, wat Andreas of Petrus gezegd had, of wat Filippus of wat Thomas of Jakobus, of wat Johannes of Mattheus, of enig ander discipel van de Heere had gezegd; vervolgens ook wat Aristion en de ouderling Johannes, de discipelen van de Heere zeggen. " Hij zegt hiermee, dat hij de indirecte overlevering, namelijk die hem door de leerlingen van de oudsten, d. i. van de apostelen ten deel is geworden, niet heeft verwaarloosd. Zo schijnt het hem behoefte te zijn de bevestiging van deze mededelingen in die woorden uit te drukken, die van Aristion en de presbyter Johannes handelen en dan ligt het voor de hand om, evenals hij met de presbyter duidelijk ziet op de apostel Johannes (2 Joh. 1: 1; 3 Joh. 1: 1. 1 Petrus . 5: 1), zo dan naam Aristion (van het Griekse apisteuw z. v. a. voortreffelijke, uitstekende) als een te beschouwen met Lukas of Lucanus, Lucilius (van het Latijnse Lucere z. v. a. schitterende). Men kan toch met recht vragen: waarom is Aristion een man, die Papias als een leerling van de Heere vereerde en met de presbyter Johannes tegelijkertijd noemde, niet in de apostolische kerk bekend en beroemd? Deze moeilijkheid

wordt weggenomen door de opmerking dat Aristion aan de kerk juist onder de naam van Lukas bekend is; terwijl hij hem echter van die van Johannes bepaald daardoor onderscheidt, dat hij hem niet de titel van presbyter of ouderling geeft, blijkt, dat hij deze titel niet opvat in de zin van de latere kerk, zoals Eusebius heeft gedaan en daardoor veel verwarring teweeg heeft gebracht.

2. Hij zei dan tot hen: a) De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn met weinig; b) daarom, bidt de Heere van de oogst, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstoot. (MATTHEUS. 9: 37 v.)

a) Joh. 4: 35. b) 2 Thessalonicenzen. 3: 1.

Het is al een verhoring van de vroegere bede om arbeiders in de oogst, dat de Heere nu niet alleen twaalf, maar zeventig kan zenden; aan die bede is echter nog voortdurend behoefte, want wat zijn zeventig onder miljoenen?

3. Ga heen; zie, Ik zend u als lammeren in het midden van de wolven (MATTHEUS. 10: 16).

4. Draag geen buidel, noch male (zak), noch schoenen a) en groet niemand op de weg (MATTHEUS. 10: 9 v. Mark. 6: 8 v.).

a) 2 Kon. 4: 29.

5. En in welk huis u ook ingaat, zeg eerst: Vrede zij dit huis.

6. En als daar een zoon van de vrede is, zo zal uw vrede op hem rusten, maar zo niet, dan zal uw vrede tot u terugkeren (MATTHEUS. 10: 12 v.).

7. a) En blijf in dat huis en eet en drink wat u door hen voorgezet krijgt; b) want de arbeider is zijn loon waardig; ga niet over van het ene huis in het andere huis (Hoofdstuk 9: 4. MATTHEUS. 10: 10 v. Mark. 6: 10).

a) 1 Kor. 10: 27. b) Lev. 19: 13. Deut. 24: 14; 25: 4. 1 Kor. 9: 4, 14. 1 Tim. 5: 18.

8. En in welke stad u zult ingaan en zij u ontvangen, eet wat u voorgezet wordt.

9. En genees de zieken, die daarin zijn 10: 18") en zeg tot hen: Het koninkrijk van God is nabij u gekomen.

10. Maar in welke stad u zult ingaan en zij u niet ontvangen wanneer u op haar straten gaat, zeg dan:

11. a) Ook het stof, dat uit uw stad aan ons kleeft, schudden wij af op u; nochtans weet dit, dat het koninkrijk van God nabij u gekomen is.

a) Hand. 13: 51; 18: 6.

12. En Ik zeg u, op die dag zal het die van Sodom verdraaglijker zijn dan voor die van die stad.

De Heere geeft aan de zeventig discipelen, evenals vroeger aan de twaalf apostelen, een opdracht en een volmacht, waarin wat de kiem en de profetische betekenis aangaat alles is vervat, wat de boden van Zijn rijk hebben te verrichten. Hij zendt ze uit als veroveraars maar zonder wapens, integendeel als schapen onder de wolven. Zij moeten niet eens het zwaard voeren van uitstekende wereldse wijsheid, zij zullen niet disputeren met de ongeleerden, maar eenvoudig de boodschap brengen van de daden van God, waarvan zij getuigen waren geweest. Dien overeenkomstig moet ook hun uitrusting in het uitwendige de allereenvoudigste en bescheidenste zijn; zoals zij daar staan en gaan moeten zij uittrekken en zich met geen zwaar pak beladen. De grenzen van het geoorloofde stellen de evangelisten op enigszins verschillende wijze voor: een staf in de handen en schoenen aan de voeten zullen zij mogen meenemen, wanneer zij die al bezitten (Mark. 6: 8 v.), maar zij moeten niet eens een staf aanschaffen, als zij die nog missen (MATTHEUS. 10: 9 v.). Dit gebrek aan alle uitrusting is zelf de allergrootste uitrusting; dit gebod bevat een belofte. Wanneer zij vrij van de geest van de zorg op de Heere vertrouwen, zullen zij niet beschaamd worden: God zal hen verzorgen; Hij zal op alle plaatsen hun harten toewenden en met deze ook het loon van hun werk, de benodigdheden voor het lichaam. Zij zullen de haat van de wereld en ook van hun naaste huisgenoten ondervinden, zoals al Micha (7: 6) heeft geprofeteerd, maar midden in die haat ook de bescherming en de troost van de Heere. Bij deze uitrusting met de geest van onbezorgdheid en van tevredenheid voegt de Heere het vermogen om in de kracht van het gebed wonderen te doen; zij moeten geduldig en onverdroten getuigen, het eigenlijke gezegende gevolg komt als in alle dingen van de Heere alleen.

Met betrekking tot het woord in vs. 11 vertelde de zendeling A. ons, die dezer dagen in Europa vertoefde, uit de tijd van zijn werkzaamheid in Indië het volgende: "Ik was met een vriend eens in het paleis van een Brahmin, waar velen van zijn kaste samen waren gekomen, om met ons over godsdienstzaken te disputeren. Hoe meer beslist wij nu voor de waarheid uitkwamen, dat buiten Christus geen heil was, des te bozer werden de Brahminen; zij dreven ons ten slotte weg. Bij het weggaan bemerkte ik toevallig hoe stoffig mijn schoenen op de weg daarheen geworden waren, wat ik bij het binnenkomen niet had opgemerkt en ik begon met de zakdoek het stof weg te vegen; nauwelijks hadden de Brahminen, die ons zeker met hun blikken gevolgd waren, dat gezien, of zij snelden ons na en bestormden ons met hun gebeden, dat wij hen dat niet moesten aandoen en het stof van onze voeten niet op hen moesten afslaan, anders zou de vloek van God op hun huis komen; zij zouden ook voortaan niet meer zo hard tegen ons zijn. "

13. Wee u, Chorazin! wee u Betsaïda! want als in Tyrus en Sidon de krachten gebeurd waren die in u gebeurd zijn, zij zouden eertijds, in zak en as zittend, zich bekeerd hebben.

14. Maar het zal Tyrus en Sidon verdragelijker zijn in het oordeel dan u.

15. En u, Kapérnaüm! die tot de hemel toe verhoogd bent, u zult tot de hel toe neergestoten worden (MATTHEUS. 11: 20 vv.).

16. a) Wie u hoort, die hoort Mij en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; b) en wie Mij verwerpt, die verwerpt Degene, die Mij gezonden heeft (MATTHEUS. 10: 40. Joh. 13: 20).

a) Mark. 9: 37. b) 1 Thess. 4: 8.

De inwoners van Sodom hebben zich aan engelen vergrepen, de Joden aan de Zoon des mensen in de staat van Zijn vernedering; maar de verachters onder de Christenen staan op tegen de verheerlijkte Zoon van God, tegen Zijn Geest en tegen Zijn bedoelingen om zalig te maken. Hoeveel strengere gerechtigheid zal God betonen over diegenen, die het bloed van de Zoon met voeten treden en Zijn genade schande aandoen!

Kapérnaüm het beeld van de ongelovige Christenheid: 1) de op Kapérnaüm rustende duisternis; 2) het over Kapérnaüm opgaande licht; 3) de te Kapérnaüm heersende vijandschap; 4) het over Kapérnaüm komende gericht.

Zoals Jezus Christus, de Heere, hier spreekt, heeft nooit een profeet, nooit een apostel gesproken; Hij beslist over de levenden en over de doden, over de levenden te Chorazin, Bethsaïda en Kapérnaüm en over de doden van Tyrus, Sidon en Sodom. Hij bepaalt de mate van hun meerdere of mindere waarde, hun grotere of kleinere schuld en het meer of minder verdragelijke lot, dat hun na het laatste, alles beslissende gericht ten deel zal worden. Zo betaamde het alleen aan Hem; de toekomstigen Rechter van levenden en doden, de Mensenzoon, aan wie de Vader al het oordeel heeft overgegeven, opdat zij allen de Zoon eren, zoals zij de Vader eren.

17. En de zeventig zijn teruggekeerd met blijdschap, nadat zij binnen een, twee weken hun zending hadden volbracht. Jezus was intussen met de twaalf van de streek bij Bethsean (vs. 1) aan de westzijde van de Jordaan naar Jericho gegaan en verwachtte hen daar. Zij kwamen tot Hem en gaven Hem bericht van wat zij gedaan hadden, zeggende: Heere! Ook de duivels zijn ons onderworpen in Uw naam.

18. En Hij, wel hun vreugde delend, maar de voor hen nog onbekende, diepere grond daarvan ontvouwend, zei tot hen: a) Ik zag de satan, als een bliksem uit de hemel vallen.

a) Openbaring . 12: 8-9.

De uitleggers kunnen het zich niet voorstellen, dat de zeventig allen tezamen weer bij Jezus gekomen zouden zijn; zij beweren dat het tegendeel vanzelf sprak, dat de terugkomst van ieder paar in het bijzonder, zoals zij waren heengegaan, op verschillende tijden zou hebben plaats gehad en de evangelist de zaak alleen zo voorstelde alsof zij gelijktijdig van de uitkomst van hun reis hadden bericht. De uitleggers zijn echter in dwaling, de evangelist weet wel wat hij schrijft. Na hun uitzending in vs. 16 verdeelden zich de zeventig, zodra zij aan de andere kant van Bethsean de Jordaan waren overgegaan, in 35 paren en trokken door de steden en dorpen van Perea, waarop hun zending betrekking had. Tot gemeenschappelijke vergaderplaats was echter waarschijnlijk Livias bestemd en van daar kwamen zij gemeenschappelijk met elkaar naar de westelijke oever van de Jordaan terug, om te Jericho

Jezus en de twaalf weer te ontmoeten, die, zoals boven is gezegd, Zijn weg door de westelijke Jordaanvlakte had genomen. Het "met blijdschap", zo merkt Godet op, spreekt de toon van de hele afdeling uit: de vreugde van de discipelen wordt snel tot vreugde van Jezus, uit wiens gemoed die vervolgens in de volgende afdeling verheven en geheiligd uitstroomt. Vertrouwend op de belofte van de Meester waren zij snel begonnen zieken te genezen en waren op deze weg er zelfs toe geleid om de zwaarste ziekte, de bezetenheid, aan te tasten en het was hun gelukt. Omdat de Heere hun nu alleen had gezegd vs. 9 : "Genees de zieken", zonder hun uitdrukkelijk, zoals vroeger de twaalf (Hoofdstuk 9: 1) kracht en macht over alle duivels te verlenen, zo zijn zij over dit onverwacht gevolg van hun zending verrast en met de levendigheid van een geheel nieuwe ervaring plaatsen zij dit dadelijk aan het hoofd van hun bericht, ja vatten wellicht in dit hoofdpunt hun hele bericht samen, zodat zij zich alleen bepalen tot de mededeling: "Heere! Ook de duivels zijn ons onderworpen in Uw naam". Hoe goed is het mogelijk dat zij deze voornaamste ondervinding juist te Livias, de plaats van hun vereniging hebben gemaakt en allen tezamen daaraan deelgenomen! Te Livias heeft het later plaats (Hoofdstuk 18: 15-30), dat de moeders komen om hun kindertjes door Jezus te laten zegenen en dat een overste de Heere vraagt: "Goede Meester! Wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërf?" Daar moet dus iets hebben plaats gehad, dat een diepe indruk op de mensen maakte en hen krachtig daarop gewezen heeft dat nu het koninkrijk van God was gekomen. Te Livias had echter ook een half jaar vroeger dat wrede gastmaal van Herodes plaats gehad, waarop de dochter van Herodes tot loon voor haar betoverende dans het hoofd van Johannes de Doper op een schotel vroeg en ook ontving (MATTHEUS. 14: 6 vv. Mark. 6: 21 vv.). Dat heeft zeker op de mensen daar indruk moeten maken, als was het nu gedaan met de zaak, waarin dienst de Doper had gestaan en alsof satan over deze had getriomfeerd. Daarom was zo'n buitengewoon wonder, als de zeventig daar, waarschijnlijk met geringe moeite, alleen door het gebruik van Jezus' naam, gelukte, zeer noodzakelijk. Zo bemerkten de mensen, dat hoewel het ook met de Doper gedaan was het niet zo was met de zaak, die hij had gediend en dat de Sterkere die na hem kwam, ook sterker was dan de sterk gewapende (Hoofdstuk 3: 16; 11: 21 v.). In dit verband wordt ons alles helder en duidelijk en vooral kunnen wij nu ook het woord van de Heere verstaan: "Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen" met welk woord de uitleggers meestal evenmin goed raad weten. Wanneer de Heilige Schrift de satan in de hemel verplaatst, gebeurt dat steeds in zulke gevallen, wanneer hij een recht op God, of een macht over God schijnt te hebben verkregen, wanneer de zaken uiterlijk van die aard zijn, dat om de zonden van de mensen de almachtige, alwijze, barmhartige en genadige God niet zo kan handelen, als Hij eigenlijk wil, maar òf de satan over Zijn heilige raad moet laten triomferen, als was deze de albestuurder en niet Hij, de heilige en sterke God, òf dat Hij ten minste Zich naar satans aanklacht en laster, naar diens recht en bezit moet regelen bij Zijn daden en besturingen en Zich daarnaar in Zijn regeren van de wereld en Zijn rijk moet schikken. Zo'n geval hebben wij in Job 1: 6 en 2: 1-6, waar Jobs zonde, die hemzelf nog onbekend is, zijn verborgen loonzucht en fijne eigengerechtigheid de satan het recht verleent, op zifting en verzoeking van deze zo vrome en godvruchtigen man aan te dringen (vgl. ook Luk. 22: 31). Evenzeer is het in Openb. 12: 7 vv. , waar over Israël's dwaze zonde van Christus' verwerping en van de moedwillige verharding tegen het Evangelie wordt gehandeld, waardoor het volk heeft veroorzaakt, dat Christus bloed voor lange, lange tijd niet vóór maar tegen hen spreekt (MATTHEUS. 27: 35) en het nu gedurende deze hele lange tijd niet meer als volk, in de vereniging van al zijn stammen, tot genade kan komen,

maar onder de vloek van de verwerping ligt. Niet de Hogepriester Jezus Christus, die in het heilige is ingegaan, staat daar voor God en doet Zijn verdiensten voor Israël spreken, maar Hij is door Israël zelf uit Zijn middelaars plaats weggedrongen. Daarentegen heeft de draak zich gelegd boven de genadetroon en maakt de genade van de wederaanneming onmogelijk, omdat hij zich op Israël's zonde roemt. Pas wanneer de tijd komt, dat de aanklager recht zal geschieden en daardoor de macht van zijn aanklacht van kracht beroofd is, kan Israël's beschermengel zich opmaken met zijn engelen en de draak met diens engelen bestrijden en overwinnen, opdat deze wordt uitgeworpen en Christus weer op Zijn middelaarsplaats treedt; pas daarna kan Israël zalig worden. Keren wij van deze algemene beschouwing tot het bijzondere geval in onze tekst, zo was de satan daarvoor, dat Herodes zich door Herodias liet bedriegen en aan haar vervolgingen eindelijk de Doper ten offer bracht, tot een triomfator geworden en had zich als het ware van Gods troon in de hemel meester gemaakt. Niet Hij, de Schepper en Heer van hemel en aarde, de ware Koning van Zijn volk Israël, scheen de scepter van wereld- en kerkbestuur meer te voeren, maar satan heerste over de kerk. Terwijl de Doper in de gevangenis vermoedde dat het zo komen zou, raakte hij in de zware verzoeking, waarvan wij in Hoofdstuk 7: 18 vv. gelezen hebben. Nu valt Jezus door middel van de zeventig, als deze op de weg van hun zending weer te Livias bij elkaar zijn met macht in satans rijk en laat hen het beproeven van de genezing van een bezetene van de ergste soort gelukken. De Heere te Jericho, als Hij op hun terugkeren wacht, is het wel bekend wat zij in Zijn naam in Herodes' residentie ondernemen, ja, Hij is het eigenlijk zelf, die in hen en door hen werkt en Hij kleedt nu, wat Hij weet en waarbij Hij op onzichtbare wijze hun helper is, in de vorm van een gezicht in: "Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen", waarbij Hij Zich dan aansluit aan hetgeen in Jes. 14: 12 van de koning te Babel wordt gezegd. Het beeld van de bliksem, zegt Godet, schildert onvergelijklijk een macht van verblindende glans, die plotseling verdwijnt. Terwijl de discipelen uit de bezetene de duivels uitdreven stonden op de aardse schouwplaats de stadhouders of helpers van twee machten tegenover elkaar, de discipelen als stadhouders van Christus, de duivels als handlangers van de satans. In de hemel werd nu gelijktijdig door den ene Heer Christus de andere heer, satan, uit zijn aangematigde heerschappij geworpen en diens verblindende macht, tot welke hij door Herodes' werk was gekomen, was voorbij op het ogenblik toen dat werk van de discipelen lukte. Als Jezus later voor de derde keer naar Livias komt, komen de moeders Hem met haar kinderen op de arm tegemoet; zij zijn juist het tegenovergestelde van Herodias, die haar kind tot een werktuig van de duivels gemaakt heeft 10: 13) en zijn de voorbeelden van de Christelijke kerk in de volgende eeuwen, wanneer de kinderen door het sacrament van de doop Christus de ware wijnstok worden ingelijfd 19: 15:). Maar ook al bij de tweede komst, als Hij met de Farizeeën over het recht en onrecht van de echtscheiding praat (Hoofdstuk 16: 14-16. MATTHEUS. 19: 2 vv. Mark. 10: 2 vv.), moest satan, die tegenover Johannes het werk van Herodes en Herodias op zich had genomen en de Doper om zijn bestraffing in de gevangenis had geworpen, voor de Sterkere wijken.

19. Daarna stelde de Heere hen voor hun toekomstige werkzaamheid in het volle bezit van die macht, die hen in dat ene geval, waarvan hier sprake was, als onverwacht was voorgekomen. Zo ging Hij voort: a) Zie, Ik geef u de macht om op slangen en schorpioenen (Ps. 91: 13) te treden en over alle kracht van de vijand; en geen ding zal u enigszins beschadigen (vgl. de herhaling van deze mededeling in Mark. 16: 17 v.).

a)Hand. 28: 5.

Wanneer men de lezing: "Ik heb u gegeven" aanneemt, dan geeft Jezus de discipelen de hele uitgestrektheid van die macht te berekenen, waarmee Hij ze bekleed had, maar die zij daarvoor nog niet hadden begrepen. Met het "zie" geeft Hij hen de sleutel voor de uitkomsten, die zij zelf zo-even hadden bericht. Leest men daarentegen met de gewone tekst van de grondtaal "Ik geef u de macht", dan ziet dit op de toekomst. De Heere kondigt hun een uitbreiding aan van de al nu tot uitoefening gebrachte, volmacht, met het oog op een grotere opdracht, een werk van nog meer gewicht en het: "zie" heeft betrekking op de verwondering, die dit nieuwe uitzicht bij hen opwekken moet. Volgens de tweede lezing is de uitspraak rijker in betekenis.

De Heere breidt daarmee de enge blik van die ene macht van de duivels in de bezetenen uit tot alle macht van de vijand, zoals die, meer dan de zeventig wisten en wij allen weten, de hele natuur en schepping van de aarde, waarop wij nu nog onder de hemel moeten wandelen, doortrekt. De twee meest in het oog lopende soorten en voorbeelden hiervoor zijn "slangen en schorpioenen"; de Heere bedoelt dus met weinige woorden al het vijandige in de natuur, waarin een macht van de vijand en de moordenaar is, maar dit natuurlijk, hoewel het zelf niet wordt uitgesloten, slechts als stoffelijk beeld voor alle voornamelijk geestelijke macht, vervolging, list en bedriegerij en - op wier dreigende gevaren wij meestal onwetend heenwandelen - de niet gewapenden als overgegeven, de door Jezus toegerusten als onschendbaar, zolang zij in geloof wandelen.

De kronkelende bliksemstraal (vs. 18) heeft zich bij zijn val op de aarde opgelost in duistere, als bliksemen voortschietende, akelig glinsterende slangen en plotseling te voorschijn schietende, listig stekende schorpioenen, in een gebroedsel van de boze, waarvan de beten en steken gevaarlijke, dodelijke bliksems zijn, zodat de getrouwste uitdrukking daarvan gevonden wordt in het vergiftigde addereengebroedsel. Maar de discipelen moeten in het geloof deze wereld van de satan met zijn gebroed als een overwonnene onder zich hebben en alle verschrikkingen met de voet treden, in het vertrouwen dat niets hen zal kunnen schaden.

Met Christus kan de mens meer dan hij denkt; onze vreesachtigheid wordt vaak beschaamd. Hoeveel eenvoudige zendelingen volbrengen in geloof wat de diepzinnigste theologen zonder geloof niet aanroerden!

20. Maar, zo eindigde de Heere, om de zeventig te tonen dat in hun vreugde (vs. 7) ook iets menselijks was, iets dat voor hun zieleheil gevaarlijk was; Verblijdt u daarin niet, dat de geesten u onderworpen zijn, maar verblijdt u veel meer a)dat uw namen geschreven zijn in de hemelen. 32: 32").

a) Jes. 4: 3. Dan. 12: 1. Filippenzen . 4: 3.

Door de geest van de waarheid moeten de discipelen de leugengeesten aan zich onderdanig maken, maar bij dit edel doel dreigt ook een gevaar. De Heere weet hoe de netten van de verzoeking het eerst voor de begenadigden onder de Zijnen worden gesponnen en daarom

heiligt Hij hun rechtmatige en grote vreugde door een woord van zeer ernstige waarschuwing. In het algemeen wil Hij niet dat zij zich te veel zullen verheugen over hetgeen zij voor het rijk van God verrichten. Deze vreugde kon toch gemakkelijk onbewust met zelfzucht en hoogmoed gepaard zijn, zou bovendien niet altijd in hun harten wonen en er kon misschien strijd en zelfbedrog volgen; ook moest dit eindelijk daartoe leiden dat zij het oog meer naar buiten dan naar binnen en boven gericht hielden. Wat iemand doet, is bovendien een zeer bedrieglijke maatstaf ter beoordeling van zijn innerlijke waarde. Men kan duivels uitdrijven en toch nog zelf een kind van de duisternis zijn (MATTHEUS. 7: 22). Daarom geeft de Heere aan hun vreugde een betere richting; ook de grootste talenten en gaven kunnen niet vergeleken worden met het voorrecht van Hem, die in de hemel een ereplaats krijgt.

Een mens, die zich over zijne deugden en daden verheugt, is gelijk aan diegenen, die van hun vet teren; daarop volgt de uittering. Voordat wij het weten, behagen wij aan onszelf in onze geestelijke schatten, vergeten wij de Gever en kennen alles aan onszelf toe, het inwendig oog wordt donker en neemt onze ellende uit ons gezicht, en zie ijdelheid, onreinheid, trotsheid, verheffing, de duivel van hoogmoed heeft ons hart ingenomen en - hoogmoed komt voor de val. Het gaat in het geestelijke evenals in het lichamelijke en aardse: naarmate onze goederen toenemen, naar die mate nemen ook onze aanspraken toe en naarmate onze aanspraken hoger worden, worden ook onze kwellingen groter, wanneer zij niet worden bevredigd en de mensen aan onze eergierigheid niet de eer willen geven, waarop zij aanspraak maakt. Daarom antwoordde eens een getrouw getuige van Christus, toen hij zeer geprezen werd om zijn heerlijke prediking en dat hij zijn zaak zo goed ten uitvoer had gebracht: "Dat heeft de duivel mij ook al gezegd, toen ik de trappen van de kansel afgang. " Daarentegen noemt de Heere ons het rechte en ware voorwerp van onze Christelijke vreugde, als hij zegt: verblijdt u, dat uw namen zijn geschreven in de hemelen.

Satan is uit de hemel gevallen en oefent nu op aarde zijn schadelijke, lichaam en ziel dodende macht uit; maar die in ootmoedig geloof in de groten Overwinnaar van de satan wandelen, zullen weer ten hemel verhoogd worden uit de strijd en de nood van de aarde. De namen van de afvalligen zijn op de aarde geschreven (Jer. 17: 18), maar de namen van de verlostten staan in het boek des levens, waarin de hemelburgers zijn opgetekend, dat is een uitdrukking die door het hele Oude en Nieuwe Testament voorkomt (Ex. 32: 32 vv. 1 Sam. 25: 29. Ps. 69: 29. Jes. 4: 3. Dan. 12: 1. Hand. 13: 48; 12: 23. Openbaring . 3: 5; 13: 8; 17: 8; 20: 15; 21: 27). Zij toont de voorgeziena, genadig beschikte bestemming aan tot dit erfdeel van de heiligen en zaligen, maar niet als een onveranderlijke voorbeschikking (?); want dadelijk de eerste keer, dat het door God geschreven boek van de verlostten voorkomt (Ex. 32: 32 vv.) is ook van een mogelijkheid van uitdelgen sprake. Men kan het zo in geloof weten en moet er zich over verheugen, dat de naam in de hemel geschreven is, zo zeker als men verzekerd kan zijn van het kinschap van God en de gave van de erfenis, maar men moet dat ook voor de enige hoofdzaak houden en ootmoedig wandelen over satans listen en lagen, opdat de naam ook ten slotte in het boek gevonden wordt, opdat men misschien niet weer uit de hemel valt op de weg, zo als satan is overkomen.

Wanneer de katholieke theoloog Möhler beweert dat het hem zeer onaangenaam te moede werd, in de nabijheid van een mens, die zonder meer verklaarde verzekerd te zijn van zijn

zaligheid, ja, dat hij de gedachte niet kon verdrijven dat daar iets duivels onder schuilde, zo laat hij ons daarmee een diepe blik slaan in de troosteloosheid van een hart, dat de laatste grond van zijn hoop in eigengerechtigheid zoekt, maar hij toont tevens, dat hij het woord van de Heere tot de zeventig niet in Zijn hele diepte heeft begrepen. Zoals bekend is, was dit "verblijdt u" het waardig antwoord van de stervenden Albr. van Haller (geb. 1708 te Bern, overl. 1777-de grote natuuronderzoeker en vader van de fysiologie, die naast Newton en Euler het duidelijkst bewijs levert dat het geloof in de Christelijke openbaring door de studie van de zogenaamde exacte wetenschappen geenszins wordt geschokt, zo niet al ondermijnd en vernietigd) aan de vrienden, die hem met het eervolle bezoek van keizer Jozef II in zijn laatste uren geluk wensten.

22. Hij wendde Zich daarop tot de discipelen en ging voort: a) Alle dingen zijn Mij door Mijn Vader overgegeven; en niemand weet wie de Zoon is dan de Vader; en wie de Vader is, dan de Zoon en b) aan wie de Zoon het zal willenopenbaren.

a) Ps. 8: 7. Joh. 3: 35; 17: 2. 1 Kor. 15: 27. Filippenzen . 2: 10. Hebr. 2: 8. b) Joh. 1: 18; 6: 44, 46.

Het koninkrijk van de Zijnen wordt gevormd uit de kinderen, die licht ontvangen over het geheim van het hoogste leven, het rijk van Zijn tegenstanders uit de wijzen en verstandigen, of de schriftgeleerden en ontwikkelden, die in al Zijn grote gedachten alleen duisternis willen vinden; maar toch moet men niet denken dat Hem slechts het bestuur over een deel van de mensheid zou gegeven zijn; alle dingen, zegt Hij, zijn Mij overgegeven door Mijn Vader. Zo is dus Zijn volmacht en macht over de hele wereld. Maar deze macht is zo verborgen en stil als Zijn wezen; niemand kent die, want niemand weet wie de Zoon is, dan alleen de Vader. De Vader alleen is volkomen bekend met de Zoon, het wonderbaarste levensgeheim, waarin de hele wereld geschapen en besloten is. Nu menen echter velen de Vader wel te kennen, die de Zoon miskennen, ja verwerpen; daarom gaat Hij voort: niemand weet, wie de Vader is dan de Zoon en aan wie de Zoon het wil openbaren.

Niet daarom is Jezus Zoon, omdat Hij alleen de Vader volkomen kent en alleen door Hem volkomen gekend wordt, maar alleen daarom kent Hij Hem zo en wordt door Hem gekend, omdat Hij de Zoon is. Evenals God niet daarom Vader is, omdat Hij de Zoon kent en door Hem gekend wordt, maar dit dubbele kennen is de uitwerking van Zijn betrekking als Vader tot de Zoon. Volgens zulke uitspraken bij Mattheüs en Lukas kunnen wij geen wezenlijk verschil tussen de Jezus van de Synoptici en die van Johannes zien; omdat het bestaan van de Zoon tot het wezen van de Vader behoort, zo is het voortbestaan van de Ene in de eeuwigheid van de andere ingesloten. Is nu de onmiddellijke kennis van de Vader het uitsluitend voorrecht van de Zoon, zo wordt die toch het deel van alle gelovigen, die Hij inwijdt in de inhoud van Zijn bewustzijn als Zoon en aan wie Hij dit kennen wil toedelen. Door deelneming aan het bewustzijn van de Zoon, die de Heilige Geest bewerkt, komt de gelovige indirect tot de aanschouwelijke kennis van de Vader vgl. Joh. 1: 18; 14: 6; 17: 26).

EVANGELIE OP DE 13de ZONDAG NA TRINITATIS

Als wij onze zonden hebben erkend en van harte hebben betreurd, vervolgens - het trekken van de Heilige Geest volgend - tot Christus als de enige Helper zijn gekomen, dan krijgen wij de rechtvaardiging, d. i. om Christus wil spreekt ons de Vader vrij van alle straf, vergeeft ons onze zonde en schenkt ons uit genade de zaligheid. Het geloof nu is de hand, waarmee wij het geschenk van de genade aangrijpen. Zo is dus alleen in Christus heil en leven: daarom zegt de Heere in het evangelie: "Zalig zijn de ogen, die zien wat u ziet. " Omdat echter de wereld door haar eigen werken zalig wil worden, zoals de schriftgeleerde die vroeg: wat moet ik doen om zalig te worden? wijst de Heere ons op de weg van de wet, die zegt: "Doe dat en u zult leven. " Wij moeten door eigen ervaring leren kennen, dat wij de wet niet doen en dus door ons werk niet zalig kunnen worden. Wie dat heeft ervaren, die neemt graag de vrije genade in Christus aan en laat zich door Hem, de echte barmhartige Samaritaan, uit de ellende redden.

Ons weten en erkennen moet ook bij ons daad en leven worden; naar twee kanten heen moet zich dan onze beschouwing wenden 1) naar het Evangelie, dat ons de weg van de zaligheid wijst, opdat wij onderzoeken of wij die ook betreden; 2) naar de wet, wier inhoud wij kennen, om ons rekenschap te geven, of wij die ook beoefenen.

23. En Hij keerde zich naar de discipelen, op wie het aan wie de Zoon het zal willen openbaren voornamelijk betrekking had en zei tot hen alleen, de discipelen daarmee uit den hoop van de omstanders als het ware tot Zich trekkend (Hoofdstuk 18: 31. MATTHEUS. 13: 15-17): Zalig zijn de ogen, die zien wat u ziet (vgl. 1 Kon. 10: 8

Al dringt zich hier en daar een enkele (vs. 25) nader tot de kring van de discipelen, die, rondom Jezus geschaard, diens hoge lof vernemen.

Deze wending, die de overige aanwezigen uitsluit, moet men zich denken als kenbaar door beweging en gebaren.

Welke verheven voorstellingen de discipelen ook hadden van de persoon en het werk van de Heere, toch waren zij er verre af, om het feit van Zijn verschijning en hun voorrecht om de werktuigen van zo'n Meester te zijn, in zijn hele betekenis te waarderen; in dit plechtig uur probeert Jezus hun ogen te openen; maar openlijk kan Hij Zich over dit punt niet uitspreken, slechts half luid geeft Hij hen verklaring.

24. Want Ik zeg u dat vele profeten, waartoe ook Abraham en Mozes moeten gerekend worden en koningen als David, Salomo, Hizkia enz. hebben verlangd te zien wat u ziet en hebben het niet gezien; en te horen wat u hoort en hebben het niet gehoord. (1 Petrus . 1: 10 vv. Hebr. 11: 39 v.).

De Heere maakt Zich hiermee zelf bekend als degene, in wie niet alleen de verwachtingen van de vroegere tijd zijn vervuld, maar ook het sieraad en de kroon van de mensheid is verschenen. Het beeld van een David en Hizkia, van een Jesaja en Micha treedt Hem duidelijk voor de geest en hun inwendig leven staat voor Zijn geest als een leven van verwachting, waarvan Hij zelf weet middelpunt en verwachting te zijn. Tegenover die allen ziet Hij de

kleine kring van Zijn discipelen, die oneindig hoger bevoorrecht zijn, en als vreesde Hij zelfs de schijn van zelfverheffing, wanneer Hij van Zichzelf getuigt, zegt Hij hun hier in het oor, wat van de daken moet worden gepredikt: "Meer dan Salomo, meer dan Jona is hier. " Tevens is deze gelukwens voor de zeventig een indirecte vermaning, niet alleen om voortdurend gelovig op Hem te zien, maar ook verder naar Hem met alle aandacht te horen, wat koningen en profeten Hem zeker waardig zouden hebben gekeurd. Dubbel gepast is deze wenk, omdat de zeventig nu weer in de kring van de gewone toehoorders teruggingen.

III. Vs. 25-37. Met de woorden van vs. 23 "Hij zei tot Zijn discipelen alleen" heeft de evangelist al te kennen gegeven, dat de Heere Zich niet in een gesloten kring, maar op de openbare straat bevond, als Hij de zeventig bij hun terugkeren ontving en aan hun bericht Zijn woord verbond. Wij hoeven ons dus niet te verwonderen, wanneer hier uit de rondom staande volksmenigte opeens een Schriftgeleerde opstaat met een verzoek aan Hem. Uit de in vs. 31 volgende gebeurtenis kunnen wij ook zien, dat in of onmiddellijk bij Jericho de schouwplaats is van de hier medegedeelde gebeurtenissen. Daardoor verkrijgt de gelijkenisrede voor hem, die van Jeruzalem naar Jericho ging een bijzondere plaatselijke betekenis. Jezus is met degenen, die rondom Hem staan en Zijn woorden horen juist van plan om omgekeerd van Jericho naar Jeruzalem op te trekken en op de volgende dag, die een sabbat is en de middelste dag van het loofhuttenfeest (15 Oct.) in de tempel op te treden (Job. 7: 14). Dit "in het midden van het feest" is van bijzondere betekenis, want het herinnert aan het "midden van de week" in Dan. 9: 27, waartoe nu de evangelische geschiedenis gekomen is (Hoofdstuk 9: 31). Nu verkrijgt de rede van de barmhartige Samaritaan haar eigenaardige betekenis, want zij is de voorspelling van wat de Heere, als het midden van de week is bereikt, zelf zal doen aan het neergeslagen mensengeslacht 20: 34).

25. Op de bovengenoemde manier sprak de Heere tot de discipelen en zie, een zeker wetgeleerde 7: 6") stond op uit de steeds groter wordende volksmenigte, Hem verzoekend met een vraag die Zijn wijsheid op de proef moest stellen, of Hij werkelijk de weg naar de zaligheid beter kon aanwijzen dan de wettige leraars van het volks en zei: Meester, wat zal ik doen om het eeuwige leven te beërven? 22: 36").

Naast de kinderen, die de Heere Jezus zalig prees, omdat hun ogen en oren het schoonste en heerlijkste in hemel en op aarde, Christus en Zijn evangelie, zagen en hoorden, stonden ook enige wijzen en verstandigen en dezen konden niet begrijpen, wat voor zaligheid het zien en horen van deze Jezus teweeg bracht. Onder deze was vooral een schriftgeleerde; die had het gekrenkt dat de Heere gewone mensen als de discipelen zo hoog roemde; hij denkt daarbij bij zichzelf: "Ik zou wel willen weten wat deze beter kan leren dan Mozes en waarom ook zij geen zalige mensen zijn, die Mozes' wet horen en houden. "

De discipelen hebben er zich over verheugd dat ook de geesten hen onderdanig waren, maar er zijn ook geesten van tegenspraak, nu moeten deze worden bedwongen; maar niet tegen hen, de discipelen, maar tegen de Heere zelf verheft zich zo'n geest in de schriftgeleerde.

Hoe toch vaak door Gods leiding het ene zich met het andere moet verenigen! Jezus had juist Zijn discipelen betuigd (Joh. 6: 40): "Dit is de wil van degene die Mij gezonden heeft, dat een

ieder die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft het eeuwige leven heeft. " Omdat nu echter de gevende en dienende liefde een noodzakelijk gevolg is van het nemende en genietende geloof, zo moet dat punt ook nog ter sprake komen en de aanleiding daartoe moet de schriftgeleerde met Zijn vraag geven.

Wij leren hier, hoe het ware, echte Christendom zich betoont; het openbaart zich namelijk 1) in het hart en wel daar als vreugde en 2) in de wandel en wel daar als liefde.

26. En Hij zei tot hem ter beantwoording van zijn vraag. Wat is in de wet geschreven - op welk standpunt u zich u toch tegenover Mijn evangelische prediking van de zaligheid stelt? - hoe leest u bij Mozes, die uw één en uw alles is?

27. En hij antwoordde volgens Deut. 6: 5 en Lev. 19: 18 : a) Gij zult de Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw kracht en uit geheel uw verstand b) en uw naaste als uzelf.

a)Deut. 10: 12; 30: 6. b) Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jak. 2: 8.

28. En Hij zei tot hem: U heeft juist geantwoord, want op uw standpunt is er inderdaad geen ander antwoord (vgl. Mark. 12: 32-33). Doe dat wat Mozes u hiermee heeft gezegd en u zult volgens zijn eigen getuigenis (Lev. 18: 5) leven, dat is, het eeuwige leven verkrijgen, welke verkrijging u Mij gevraagd heeft, door uw eigen doen.

Jezus heeft zo-even een antwoord gegeven op de vraag hoe men zalig kan worden; zal Hij dat herhalen? De schriftgeleerde zou van verwondering buiten zichzelf zijn geweest, dat men door eenvoudig zien en horen tot het eeuwig leven kon komen en niets meer moest gehoord en gezien hebben dan deze mens van Nazareth. De man had geen ogen van het geloof; hij kon dus ook aan en bij deze Jezus niets zien en horen, dat hem zalig maakte. De Heere geeft hem daarom niet het antwoord dat Hij vooraf in het bijzonder aan Zijn discipelen had gegeven; Hij ziet op de eerste blik dat de schriftgeleerde al zijn antwoord gereed heeft en niet de wijsheid van Christus wil leren, maar zijn eigen wijsheid wil laten zien. Zo geeft Hij hem daartoe gelegenheid en zegt: "Wat is in de wet geschreven? Wat leest u?" d. i. welk antwoord geeft de wet van Mozes op uw vraag.

In den grondtekst staat het "in de wet" vooraan (in de wet, wat is er geschreven). Deze nadrukkelijke vooraanplaatsing is opmerkelijk, evenals het aanhouden van de vrager in het bijgevoegde "Wat leest u", hetgeen een gewone Rabbijnse formule was om aanleiding te geven tot een aanhaling van de schrift.

De vraag verlangt niet als antwoord alle 613 geboden van Mozes, ook niet de geboden van de Sinaï, maar veronderstelt dat er een somma van de wet, een hoofdgebod is, als kort antwoord. De wetgeleerde nu las volgens de letter zeer juist; hij noemt niet alleen het woord van de liefde voor God, maar voegt er ook het tweede hoofdgebod van de liefde tot de naaste bij en geeft dus dezelfde somma van geboden, die de Heere zelf in MATTHEUS. 22: 37 vv. daarvoor verklaart.

De eerste plaats (Deut. 6: 5), verbonden met Deut. 11: 13 vv. , moesten de doden iedere dag 's morgens en 's avonds uitspreken, ook stond die op de gedenkcedels 6: 9); dit was echter niet met de tweede (Lev. 19: 18) het geval. Dat nu de wetgeleerde ook deze plaats erbij voegt, moet daaruit verklaard worden dat hij bij zijn vraag het vanaf het begin er op voorzien had, om met Jezus in een dispuut te komen over het woord "naaste" op deze plaats. Overigens komt hij voor als een van de al gevorderden onder de zedeleraars van de Joden; want anderen plaatsen de ceremoniële wet nog boven de zedewet. Opmerkelijk is ten opzichte van de eerste plaats de afwijking bij aanhaling van deze hier en op andere plaatsen van de evangeliën van de Hebreeuwsen tekst en van de Septuaginta: Deut. 6: 5 hart, ziel, vermogen. (Septuaginta): gemoed, ziel, vermogen. MATTHEUS. 22: 37 hart, ziel, verstand. Mark. 12: 30 hart, ziel, verstand, kracht. Mark. 12: 33 hart, verstand, ziel, kracht. Luk. 10: 27 hart, ziel, kracht, verstand. (De 6: 5) Ex. 20: 6 (het woord van Schultz). - Het tweede deel van de somma is het gevolg van het eerste en alleen in verband daarmee te volbrengen. Alleen de heersende liefde tot God kan ieder in het bijzonder zo boven het egoïsme verheffen, dat het ik van de naaste voor hem op gelijke lijn met zijn eigen ik staat; wij moeten het oorspronkelijke beeld boven alles beminnen, wanneer het afbeeldsel ons bij de andere dezelfde achting en liefde zal waardig voorkomen als bij onszelf. Zo'n liefhebben is inderdaad het middel om leven, of liever dat is het leven, zoals ook God geen hoger leven heeft dan het leven van de liefde. Het antwoord van Jezus is dus niet slechts een zich schikken naar het wettelijke standpunt; het evangelie onderscheidt zich van de wet niet wat het doel aangaat, maar door de aanwijzing van het middel en door het verlenen van de kracht.

Voor vele mensen klinken de tien geboden zo gering en komen hen voor als een zo klein register van door God bevolen goede werken, dat zij, verre er van om die te erkennen als voor menselijke krachten onbereikbaar, zij nog altijd zoeken boven deze te doen. Het gaat hen als vaak een reiziger, die in de verte een bergtop niet bijzonder hoog voorkomt, die hem echter, hoe nader hij daaraan komt, des te moeilijker vindt te beklemmen. Een berg is Gods werk en de wet is Gods woord: men kan al daaruit besluiten, dat beide niet klein, maar iets waardig voor God, verheven, heerlijk zullen zijn; men kan het besluiten, voordat men het heeft ondervonden - wie de tegenovergestelde mening koestert kan niet goed besluiten en heeft weinig ervaring. Wanneer een mens voor het eerst ernstig zich gaat toeleggen op de wet, zal hij snel erkennen dat de opwekking: "doet" en de belofte "u zult leven" van elkaar gescheiden zijn door een niet te dempen en onoverkomelijke kloof van menselijke zwakheid en machteloosheid. Kon iemand doen wat ons evangelie gebiedt, dan zou hij zeker het leven hebben.

De engelen doen het en leven: Adam had het kunnen doen en hij zou dan eeuwig hebben geleefd; wij zondaars moesten het doen, de wet eist het van ons, maar niet in de mening als konden wij het doen, maar om ons te betuigen dat wij het niet gedaan hebben en niet kunnen doen, dus niet leven en zaligheid, maar dood en verdoemenis verdiend hebben

Het is letterlijk waar, dat, wanneer iemand zo de wet vervulde, dat zijn wandel in Gods ogen werkelijk de stempel van de volmaaktheid droeg, hij zeker tot het leven zou ingaan. De Heere stelt nu juist het door de wet geëiste leven in al zijn nadruk vooraan, om de Schriftgeleerde tot kennis van zichzelf te brengen en hem zijn onvolkomenheid tegenover het hoogste ideaal

duidelijk te laten inzien. Had hij geantwoord dat het hem onmogelijk was het gebod zo te volbrengen als God het verlangt, onmogelijk vanwege zijn zonde en zwakheid, had hij daarom zijn vraag (vs. 20) in die zin herhaald: wat moet ik doen, om God en mijn naaste zo lief te hebben als mij geboden is? Dan zou hij vatbaar geweest zijn voor hetgeen de Heere in vs. 23 v. tegen Zijn discipelen had gezegd. Zo echter voelt hij wel de dolk, die het "Doe dat en u zult leven" hem in het geweten drukt, maar hij beproeft die daaruit te werpen (Hand. 9: 5) en verloopt zo nog veel meer op zijn valse weg.

Meester, wat zal ik doen om het eeuwige leven te beërven? Dit is een zeer belangrijke vraag maar hij die ze deed, wist alleen van doen en niet van geloven, tijd einde het eeuwige leven deelachtig te worden. Daar bestaan twee wegen naar de hemel: of wij moeten alles doen wat de wet eist, zonder de geringste tekortkoming en dat ons hele leven door en dus vlekkeloos rein voor Gods rechterstoel verschijnen; of wij moeten in de Heere Jezus geloven, die voor ons en in onze plaats alles heeft gedaan; langs beide wegen zullen wij de zaligheid verkrijgen. God eist van ons nu dezelfde volmaakte gerechtigheid, die Hij in het Paradijs van Adam en Eva eiste vóór zij gevallen waren; maar desalniettemin bestaat er tussen hen en ons een verbazend verschil: Adam en Eva hadden de gerechtigheid te vervullen en in hun pogingen daartoe schoten zij te kort, hoewel zij in de staat van onschuld verkeerden. Wij hebben de gerechtigheid niet te vervullen, beërven en ontvangen dus de hemel niet als onze beloning; maar wij hebben slechts de door Christus, onze plaatsbekleder, vervulde gerechtigheid aan te nemen; en, door het geloof in die gerechtigheid gerechtvaardigd, hebben wij vrede bij God. Het verschil tussen onze stamhouders en ons is dat zij werkten om den hemel deelachtig te worden, terwijl wij, door de genade de hemel al ons deel wetend, werken omdat wij hem deelachtig zijn geworden. Onder de wet was het: doe dat en u zult leven: onder het Evangelie: leef en u zult dat doen; door het geloof verkrijgen wij die gerechtigheid, die aan allen en op allen is, die geloven. Niet om deze man te leren, dat hij de hemel waard was, of gerechtigheid genoeg bezat om hem deelachtig te worden, maar om hem aan te tonen hoe volkomen hij in de tweede helft, d. i. in het meest praktische van de wet tekort geschoten was, vertelde Jezus hem de volgende ophelderende gelijkenis. Maar eerst zei Hij nog, zo spreekt de wet: U zult de Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw kracht en uit geheel uw verstand. En dit is een zeer goede en genadige wet: zij zegt niet, u zult de Heere, uw God, liefhebben met de innigheid van een engel, of met de kracht van een aartsengel, maar uit geheel uw hart zij eist van het schepsel niet meer, dan van het schepsel gevergd kan worden - niet meer of minder, maar uit geheel uw hart - en uw naaste als uzelf. De man die dit kan doen, zal zodoende leven; maar geen van ons heeft God lief uit heel zijn hart: een menigte mededingers strijden dagelijks in ons hart om de opperheerschappij, God wordt vergeten, verlaten, verloochend; ja, vaak veracht! Een uur lang Gods wet volkomen te vervullen is een volstrekt zedelijke onmogelijkheid. Onze naaste lief te hebben als onszelf - niet meer dan onszelf, niet minder dan onszelf, maar even sterk als wij onszelf liefhebben - is, met hen in alle dingen delen en hun hetzelfde goed te wensen, dat wij voor onszelf begeren. Wie kan dit doen, of heeft dit gedaan? Onze eigen harten veroordelen ons en aan de voet van de berg Sinaï leren wij - en voelen het even goed als wij het leren - uit de werken van de wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden (Rom. 3: 20); ga niet in het gericht met Uw knecht, Heere; want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn (Ps. 143: 2).

30. En Jezus antwoordde zei: Een zeker mens kwam af van Jeruzalem naar Jericho. En moordenaars kwamen, gaven hem zware slagen toen hij de man zich verdedigen wilde, beroofden hem van zijn kleren en have en lieten hem half dood liggen, zonder zich te bekommeren om wat er van hem zou worden.

31. En bij geval kwam een zekere priester, die eveneens uit Jeruzalem kwam, de weg af. Hij zag hem, hoorde zijn kermen en klagen en ging, zonder zich enigszins zijn ellende aan te trekken, aan hem voorbij en ontweek hem met opzet.

Toen de priester de tijd van zijn dagorde in de tempel vervuld had, keerde hij naar zijn huis. Zo was het met deze priester. Van de tempeldienst terugkerend, was er nu een dienst te bewijzen aan een mens, die hij in de droevigste toestand zag liggen; maar hij liet hem liggen en ging zijn weg. Misschien wel omdat hij angst had en hoe eerder hoe liever deze onveilige weg wilde verlaten; maar meer nog, omdat hij geen liefde had om met opoffering van zichzelf een ander te helpen. Waarom is het echter juist een priester, die het eerst voorbijgaat? Omdat de Heere met het hoogste, edelste, aanzienlijkste begint, om met het laagste, geringste en verachtste te eindigen. Een priester, een onmiddellijk dienaar van de Heere is immers de eerst geroepene om al de geboden van de Heere jegens de naaste te vervullen. Helaas, het is een opmerking, die maar al te zeer waar is, ofschoon er uitzonderingen zijn, dat zij, die dag aan dag de heilige dingen van God behandelen, ook alleen in de handeling hun roeping stellen en zich voor het eigenlijke leven, het leven in de liefde tot God en de naaste verstompen. Vandaar nog vele naar het hart ijskoude theologen en bedienaren van de godsdienst.

32. En zo deed ook een Leviet, toen hij bij die plaats was; hij kwam, zag hem omdat hij dichterbij kwam en de toestand in ogeschouw nam en ging aan hem voorbij.

34. En hij ging tot hem, terwijl de priester (vs. 31) van hem uitgeweken was, verbond zijn wonden, goot daarin olie en wijn over, die hij als reisbenodigdheden bij zich had, tilde hem op zijn eigenbeest, ging zelf te voet daarnaast en voerde hem in de herberg of karavanserei van de woestijn 18: 2:) en verzorgde hem zelf gedurende het nog overige gedeelte van de dag en van de volgende nacht.

35. En op de andere dag, vroeg in de morgen, ging hij weg omdat hij zich niet langer kon ophouden. Maar hij gaf de waard twee penningen, twee denarieën 30: 13"), een rijkelijk kostgeld voor twee dagen (MATTHEUS. 20: 2. Openbaring . 6: 6) en zei tot hem: Draag zorg voor hem gedurende mijn afwezigheid, totdat hij geheel genezen is en zonder gevaar verder kan reizen; en wat u meer aan hem te koste zult leggen tot zijn verpleging, dat zal ik (volgens de grondtekst ligt op dit ik nadruk) u teruggeven als ik terugkom; ontzie noch moeite noch kosten tot zijn volkomen herstel.

Welk een meesterstuk van voorstelling! Zo aanschouwelijk als het toneel gemaakt is, zo oorspronkelijk fris geeft de evangelist het weer.

Het is niets ongewoons dat een mens op de weg, die hij gaat, onder rovers valt; maar wel vervult het ons met afschuw tegen de misdadigers, dat zij de arme weerloze man, die hun

nooit enig leed had gedaan, niet alleen beroven, maar ook slaan en mishandelen, vervolgens onverschillig heengaan en hem halfdood laten liggen; uit het hart komen boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen en lasteringen voort (MATTHEUS. 15: 19). Zo diep kan de mens vallen, wanneer hij de natuurlijke bewegingen van zijn hart volgt en deze niet vroegtijdig door de genade bestrijdt, dat zij, die met hem uit een bloed afstammen en één God en Vader hebben, met hem tot één zaligheid geroepen zijn, hem evenzeer moeten vrezen als bloeddorstige tijgers. Wij weten echter niet of wij die beide, die de half dode naderen en hem eveneens laten liggen, voor veel beter moeten houden dan de rovers, die hem geslagen hebben.

Ook in de Catechismus van Christus behoort tot het 5de gebod, volgens welk wij onze naaste aan zijn lichaam geen schade noch leed moeten doen, het helpen en ondersteunen in alle lichamelijke noden.

Met weinige woorden stelt de Heiland ons de hele ellende van de ongelukkige voor ogen: daar ligt hij nu, de vroeger zo wakkere reiziger, beroofd van zijn have, geslagen aan zijn hele lichaam, bloedend uit vele wonden, zonder enige hoop! Hij kan zich niet meer voortslepen en naar de woningen van de mensen kruipen - zal een mens nog deze weg komen? Zullen de wilde dieren niet komen en hongerig op hem aanvallen? Vreselijk is de toestand van de ten dode toe gewonde; de ogenblikken moeten hem tot uren worden en ieder uur tot een eeuwigheid. Maar vaak gebeurt wat men niet durfde hopen - het onverwachte heeft plaats, want het geschiedde "bij geval", dat een priester diezelfde weg ging. Is er dan toeval? Zoals men wil ja en nee! Er is een toeval, wanneer wij de zaken op menselijke wijze beschouwen; en er is geen toeval, wanneer wij ons op een hoger standpunt plaatsen. Wat de mens niet bedoelt, is toch Gods beschikking, wat naar de mens gezien toeval is, is Gods raad en voorzienigheid.

Uitwendig beschouwd bij geval, dieper gezien naar Gods leiding gebeurde het dat er juist een priester was, die op die plaats kwam - dus een van diegenen die anderen door een goed voorbeeld moeten voorgaan en de beoefening van de liefde door woord en daad moeten inscherpen (Mal. 2: 7). Kon de ongelukkige nog zien, dan heeft hij misschien nu gehoopt; maar de priester ziet wel de beroofde, maar zonder volgens Jes. 58: 7 te doen. "Hier is het gevaarlijk": dat is zijn eerste gedachte; de tweede zeker snel daarop: "God dank dat ik het niet ben". Nu had hij verder moeten denken: "Als ik het geweest zou zijn en iemand kwam mij voorbij, wat zou ik wensen? Ik wil helpen, zoals ik geholpen zou willen worden" (MATTHEUS. 7: 12); maar hij gaat voorbij, niemand toch ziet het daar. Als hij er mee had kunnen pronken, dan zou hij het gedaan hebben, maar God is voor deze priester "niemand", voor de mensen doen zij hun werken (MATTHEUS. 23: 5). Als het medelijden in het hart opwelt, hij heeft er gedachten genoeg tegen: "Hij is toch niet meer te redden, hoe kan ik alleen hem helpen!"

Gaat u hier uw naaste koud voorbij, dan zal hij u daar in de weg liggen, zodat u voor de poort van de hemel moet omkeren (MATTHEUS. 25: 45. 1 Joh. 4: 21). (G. LANG).

Dit is afgrijselijk. Maar een nog afgrijselijker schouwspel wacht ons. Ziet u die priester, die het geval - maar wie bestuurt het geval? - langs dezelfde weg brengt. Hij ziet de verslagene, de bloedende, de zieltogende. Hij ziet hem - maar neemt de overkant. . . en gaat tegenover hem voorbij. Hij gaat voorbij: de mens aan zijn stervende medemens, wiens ellende zo luid moest spreken tot zijn geweten, tot zijn hart, wiens bloed, wiens misschien uiterste ademhalingen zo luid, zo welsprekend zijn hulp inroepen, hij gaat voorbij, de priester, de voorganger van zijn volk, geroepen om de ellende van de verdrukten op zijn hart te dragen, en het beeld van de Barmhartige, tot wie hij in het heiligdom nadert, uit te drukken in zijn leven. Hij gaat voorbij, de man die in zijn heilig ambt de wet zo goed kent, die daar gebiedt voor een vijand lijdende os of ezel het aangezicht niet te verbergen, maar hem te hulp te komen daar hij valt, of onder zijn last bezwijkt; die het zo wel weet dat dit het vasten is, dat de Heere die hij aanroept verkiest, de hongerige mee te delen van zijn brood, de arme en verdrevene onder dak te brengen, de naaste te dekken, waar men hem ziet en voor zijn vlees zich niet te verbergen; en op wiens brede gedenkcedel immers zo duidelijk te lezen staat: de naaste lief te hebben als zichzelf! Hij vervolgt zijn reis van de tempelstad tot de priesterstad en gaat de stervende voorbij. De Kainsdaad heeft hij niet gepleegd: maar als Kaïn schijnt hij te zeggen: Ben ik mijns broeders hoeder? De hartvochtige? Wie zegt u dat hij hardvochtig is? Dat hij geen deernis heeft met de jammer, die hij met een zwenk gezien heeft? Dat zijn hart niet klopt van een hevige ontroering? Wie zegt u dat hij niet behoort tot die weekhartigen, die geen ellende zien kunnen en onbarmhartig zijn uit overmaat van gevoeligheid. Misschien had hij groot medelijden maar een nog grotere angst; veel lust om te helpen, maar geen moed; misschien beklagt hij de ongelukkige, maar siddert voor zichzelf. Hij gaat voorbij. Maar, zegt u, dit is onverschoonlijk en in de priester vooral! Zodanig is ook zijn eerste gedachte, na dat schichtig voorbijgaan. Maar de weg naar Jericho is lang genoeg om verschoningen te vinden, te doen aangroeien. Wel beschouwd, als hij gewild, als hij gedurfd had, wat had hij kunnen doen? Misschien was ook de hulp al te laat gekomen en zou zij tot niets geleid hebben dan tot een vruchteloos oponthoud op deze onveilige weg; tot een nutteloos in gevaar stellen van een leven, voor kerk en staat nuttig, voor vrouw en kroost onmisbaar. U meent, het is de hand van God, die de priester nog tijdig hier gebracht heeft om zijn plicht aan een ongelukkige te doen. Dat denkbeeld is ook hem door de geest gegaan, maar nu vraagt hij: mocht ik God verzoeken? Wel volgt hem het doodsbleek gelaat en de bloedige borst van de stervende en maakt het hem erg bang, maar hij verhaast zijn stappen; en als hij met huivering denkt hoe het nu met hem zijn mag; of hij nog leeft, nog kermt, nog behouden zou kunnen worden, dan hoopt hij. . . een ander reiziger mag komen, mag door God daarheen gezonden worden, beter in staat dan hij om hem goede, wezenlijke, afdoende hulp te brengen. Huichelaar, zeg: beter gezind! Ja, er volgt een ander reiziger, maar niet barmhartiger dan u; een stamgenoot, een ambtgenoot, in ondergeschikte rang; heeft hij wat meer geweten of wat meer moed, dat hij zich wat langer bij het deerniswaardig schouwspel ophoudt? Zo schijnt het; maar het strekt tot zijn meerdere veroordeling, want ook hij gaat voorbij. "En zo deed ook een Leviet, toen hij bij de plaats kwam; hij zag en ging tegenover hem voorbij. " Was niet een Priester, die zijn dagordening vervuld had, op korte afstand hem vooruit gereisd naar de priesterstad? Had deze het al te laat, of niet raadzaam, of althans niet nodig geacht zich de zieltogende aan te trekken - wie is de Leviet om zijn meerdere te willen overtreffen. Hij volgt het priesterlijk voorbeeld. Hij kan het doen. De linnen lijfrok is er niet door onteerd. De weg is eenzaam. De onbarmhartige tempeldienaars worden door niemand gezien dan door de Heer. Dat heden op deze weg een

mens onder de moordenaars gevallen is zal morgen wel bekend worden te Jeruzalem en te Jericho; maar dat twee dienaars van God hem hulpeloos en ongetroost de laatste adem hebben laten uitblazen, dat ook zij schuldig zijn aan een bloed dat hen aanklaagt bij God, geen mens in Israël zal het vermoeden. Maar genoeg, zegt u, van die moordenaars en hun medeplichtigen, over wie de menselijkheid bloost; wij verlangen naar de barmhartige Samaritaan, op wie zij zich billijk verheffen mag. Geduld, mijn lezers, wij hebben voor nu niet met de menselijkheid te doen, maar met onszelf. Er zal daarom niet minder te blozen vallen. U wilt zo haastig tegenover deze booswichten, wier handen rood zijn van mensenbloed, zo snel tegenover deze Priester en deze Leviet, wier gewassen handen het evenzeer aankleeft, voorbij. Maar wij bidden u stil te staan en in de spiegel te zien, die ik u wenste voor te houden. Nu stuift u op en vraagt verbolgen of ik u houd voor een struikrover, voor een schijnheilige wreedaard, voor een mens, of liever een onmens zonder hart? U, goedgehartige man, die geen kind zou kunnen deren? U, schone juffer, met dat aandoenlijk gemoed en die vlugge tranen? Verstoort u niet. Het is juist omdat ik u voor mens houd, voor mensen met een menselijk hart in de boezem, dat ik u verzoek met mij stil te staan. Nee, wij zijn geen struikrovers, geen moordenaars van beroep, geen bloeddorstigen bij uitstek. En toch zou het kunnen gebeuren dat wij de een of andere van onze naasten, die wij als zodanig niet veel telden; dat wij iemand, die wij om ene of andere reden meenden niet al te zeer te moeten ontzien; dat wij deze of gene, tegenover wie wij misschien als onze vijand een zeker recht van toorn of haat meenden te bezitten, op enige (er is allerlei) wijze overvallen, uitgetogen en daartoe harde slagen toegebracht hadden, dat wij van ons hadden kunnen verkrijgen om de zodanige aan een niet al te gelukkig lot, dat hem door ons toedoen beschoren was, over te laten. Nee, wij zijn wreed noch ongevoelig voor de smarten van anderen; wellicht zijn wij bij uitstek zachtaardig, meewarig en aandoenlijk en toch zijn de gevallen denkbaar waarin ook wij, uit vreesachtigheid, gemakzucht, afgrijzen, indien niet uit gierigheid, ons aangezicht voor de lijdende naaste verborgen hebben, tegenover hem voorbij gegaan zijn, naar voorwendselen hebben gezocht om ons gebrek aan barmhartigheid voor ditmaal te verschonen. Heeft zelfs de barmhartigste onder ons, in het toeval dat hem in de weg van een hulpbehoevende, of een hulpbehoevende op zijn weg bracht, wel altijd de vinger van God erkend, die hem ernstig op zijn nood en tranen wees?

Men moet Gods woord niet naar de priesters, maar de priesters naar Gods woord beoordelen (Rom. 2: 17 v.).

Volgens de grondtekst schijnt het alsof de priester zo nabij de ongelukkige is gekomen, dat die juist voor zijn voeten lag en hij over hem had moeten heenstappen, als hij rechtuit verder had willen gaan; zonder hem ook maar goed aan te zien week hij uit en maakte hij een kleine omweg, om voorbij te komen. De Leviet, die op zijn lijn vanzelf voorbij zou gekomen zijn, trad evenwel toe, bezag dat treurspel, overlegde ook wel of hij zou helpen, maar ging vervolgens verder, zonder de hand aan hem te slaan. "Een mens aan de rand van de eeuwigheid, wat een gezicht voor die twee, die toch zelfs de zielen en daarom eerst het lichaam moesten helpen! Maar zo waren zij toen in Israël, die de liefde van God en de barmhartigheid aan de naaste voorbij gingen (Hoofdstuk 11: 42) en de vrees voor de Almachtige verlieten (Job. 6: 14)! Hoe nu, als zij, die het evangelie prediken en over de barmhartige Samaritaan gevoelig spreken, hetzelfde doen! Wat is het hart van de mensen

ondoorgegrondelijk; het kan de hoogste nood zien en ontfermt zich niet; zelfs de mens, die God in Zijn heiligdom dient, is niet beter! Als nu echter de Samaritaan voorbij komt, werd hij, zoals geschreven staat, innerlijk met ontferming bewogen. Dat dit niet de gewone gevoeligheid is, waartoe een mensenhart zeker komt als het een mens in de grootste ellende ziet, bewijst het volgende; want een natuurlijke opwelling van het hart maakt wel voor een ogenblik tot een dienst, zelfs tot een aanzienlijk offer bereid, maar houdt het niet lang uit. Het hart van de Samaritaan wordt zeer diep aangegrepen door het gezicht van de ongelukkige; hij kan de drang van zijn hart niet weerstaan, deze trekt hem met onzichtbare koorden tot de man in zijn bloed. Bewonderingswaardig is deze ontferming: Zij blust alle volkshaat uit, verdrijft alle vrees; en nu begint het wonderwerk van de liefde.

Zie hoe wijs, hoe doelmatig de Samaritaan de ongelukkige helpt en merk verder op hoe trouw en volhardend hij is in zijn helpende liefde! Daarenboven is zijne hele handelwijze zo stil en verborgen als mogelijk is, zodat de linkerhand niet wist, wat de rechter deed; vooral ook bij zijn heengaan op de andere dag toont hij dit - hij staat met de waard buiten voor de deur en onderhandelt met hem over de toekomst: de geredde heeft niets meer om zelf te betalen, hij moet echter ook niet vernemen dat al voor hem betaald is; hij moet denken dat de waard zich met zijn redder had verenigd en het werk verder voortgezet, waar deze niets meer kon doen.

Horen wij nu de Samaritaan tot de waard zeggen: "Hier breng ik u een van de kinderen van uw volk. Ik vond hem gewond en stervend op mijn weg. Ik heb voor hem gedaan wat hij wellicht, als hij in mijn plaats geweest was, verre zou geweest zijn voor mij te doen. Maar hoe dit zij, wat ik deed, deed ik graag en het was mijn plicht. Nu is het uw beurt. Deze man heeft oppassing nodig en is naakt en beroofd; van mij is, na hetgeen ik verricht heb, dunkt mij niets meer te vergen; ook moet ik mijn reis vervolgen, die al meer dan mij lief is vertraagd werd. Doet u nu het overige, u bent er toch de naaste toe." Zo'n redenering was zeker niet onbillijk geweest. Maar zij kon de redenering niet zijn van een man, die inderdaad met innerlijke ontferming bewogen kon worden voor de ongelukkige, die zijn God hem had doen ontmoeten. Hij heeft zich zijn lot aangetrokken met waarachtige liefde, hij zal hem niet verlaten voordat hij met enige zekerheid kan weten wat er van hem wordt. Hij staat de zoete taak van de barmhartigheid aan niemand af; hij begeert die met niemand te delen. Hij heft zijn beschermeling van het beest, waarop bij hem gelegd heeft; hij maakt voor hem een gemakkelijke rustplaats, hij verbetert het op de weg haastig aangelegd verband, hij ververst de wijn, de olie als het nodig is; hij zal bij zijn bed waken en met onweersprekelijke blijdschap gadeslaan hoe het bijna uitgeblust leven onder zijn oplettende verpleging weer opleeft; of wel, als alles tevergeefs moet wezen, de overtuiging hebben dat niets is verzuimd. Hij verzorgde hem zegt de Heer. En zijn liefde werd beloond; het kostelijk leven werd behouden. De andere dag was er niets dat de barmhartige verhinderde zijn reize te vervolgen. De gewonde was buiten gevaar. Dit was genoeg. Hij begeerde geen andere plichten te verzuimen door overbodige voortzetting van een taak, die nu evengoed aan anderen kon worden overgelaten. Hij voelde geen behoefte het ogenblik af te wachten waarop de herstelde, wetend wat en hoeveel hij voor hem gedaan had, hem met hartelijkheid en misschien met schaamte daarvoor zou kunnen danken. Liever onttrok hij zich bijtijds. Toch zorgt hij op milde en tevens verstandige wijze dat de zieke niet te kort komt bij zijn vertrek.

Ontferming over hetgeen geschied is, hulp voor het tegenwoordige, voorthelpend zorg nog voor de toekomst, dat is in weinige maar sterk sprekende penseeltrekken het liefdewerk van de Samaritaan.

Wat behoort tot de ware liefde als van de Samaritaan? 1) een helder oog, om de nood van de naaste te zien; 2) een warm hart, om de nood van de naaste te voelen; 3) een gewillige hand om de lijdende te helpen; 4) een getrouw geheugen om de lijdende niet te vergeten.

De heerlijkheid van de ware liefde: 1) zij vraagt niet, vs. 25-29; 2) zij bedenkt zich niet, vs. 33; 3) zij talmt niet, vs. 34; 4) zij offert zich graag op en laat niets onvoltooid, vs. 35.

De liefde van de Samaritaan is een liefde, die 1) in het hart wortelt; 2) op de tong bloeit en 3) in de werken vruchten draagt.

Wel hem, die 1) een Samaritaan is, 2) een Samaritaan vindt.

36. Wie dan van deze drie, Priester, Leviet en Samaritaan, dunkt u de naaste te zijn geweest, door de daad geworden te zijn, van degene die onder de moordenaars gevallen was?

Aanschouwelijk is het beeld dat Hij met onnavolgbare eenvoudigheid en keurigheid tekent. Het toneel van de handeling is de woestijn tussen Jericho en Jeruzalem: een streek van tien mijlen omtrent, door onveiligheid vaak berucht. Het voorwerp van medelijden is een mens, onverschillig Jood of heiden, die uit de hoofdstad terugkeerde en onder struikrovers gevallen, aan goed en lichaam schade geleden had en in hulpeloze toestand bleef liggen. Bij geval komt er een priester voorbij, die niet de gewone, wel langere maar ook veilige weg over Bethlehem nam en door de eenzame woestijn Quarantania trekt. Hij wijkt zijdelings af en ziet in de ongelukkige slechts een beeld van het gevaar, dat hem wacht, als hij niet snel in veiligheid komt. Een ander bedienaar van de godsdienst oefent even weinig de plicht van de menslievendheid uit; hij komt wel een stap dichterbij, maar is even snel verdwenen. Een en andermaal ziet de ongelukkige de flauwe hoop op redding teleurgesteld; daar komt een Samaritaan, die door Judea reizend, de minst betreden paden verkoos en in hem schetst ons de Heer het beeld van de echte menschenliefde met de treffendste kleuren. Haar beginsel is hier het zuiverste gevoel, dat evenmin berekent als zwijgt en hem met innerlijke ontferming bewogen doet worden. Haar omvang is onbeperkt, de weldoener ziet in de ongelukkige slechts een mens. Was het waarlijk een Jood, de edelmoedigheid van de Samaritaan komt tegenover de bekrompenheid en zelfzucht van zijn beide voorgangers nog te treffender uit. Haar kenmerken vertonen zich in een zelfverloochening, die de Samaritaan niet slechts tijd en moeite, maar ook zijn eigen lastdier aan de mishandelde naaste doet afstaan; een zorgvuldigheid, die hem de wonden doet verbinden eer hij de gewonde vervoert en hem de diensten van de waard doet betalen nog voordat zij volbracht zijn; een hartelijkheid die hem zelfs in het uur van het vertrek nog een woord van aanbeveling legt op de lippen. En haar loon wordt de goedkeuring van de Heere, wiens eenvoudige vraag: wie van deze drie dunkt u de naaste te zijn geweest van degene, die onder de moordenaars gevallen was, schoner lofspraak bevat dan de uitvoerigste toepassing. Inderdaad, wanneer men de eenvoudige schoonheid van het beeld van de Samaritaan, niet slechts tegenover de rovers, maar ook tegenover Priester en

Leviet, ja in zeker opzicht zelfs tegenover de waard, die zich voor hulpbetoon betalen laat, in aanmerking neemt, dan verwondert het ons niet al in oude tijden de mening geuit te vinden dat de Heere onder het beeld van de barmhartige Samaritaan Zichzelf getekend heeft, zoals Hij de mensheid, dodelijk ziek aan de kwalen van de zonde en vruchteloos van Priester of Leviet haar herstelling verwachting, kwam troosten, genezen, verzorgen. Laat zich ook hier de Christelijke verbeelding terecht niet betwisten om in het een het gelijkend beeld van een ander te zien; valt het zelfs ligt in het oog dat de Heere het beeld van de volmaakte liefde uit niets beters dan zijn eigen bewustzijn en werkzaamheid afleiden kon, toch moeten wij toezien dat wij het onderscheid tussen historische verklaring en stichtelijke aanwending een parallel niet uit het oog verliezen. De uitlegkunde veracht elke poging om als naaste betrekking van de gelijkenis, op het ogenblik van haar voorstelling, een andere aan te nemen, dan de verheven spreker zelf als met de vinger heeft aangewezen. Ook zonder dat men de toevlucht neemt tot willekeurige spelingen is hier stof genoeg om de levenswijsheid en mensenkennis van de Heere te bewonderen.

37. En hij zei. Die de barmhartigheid, waarvan Gij verhaald hebt, aan hem gedaan heeft. Zo zei dan Jezus tot hem: Ga heen en doe hetzelfde; word ook u de naaste voor ieder die hulp nodig heeft en oefen barmhartigheid aan hem naar de aard der omstandigheden.

Volgens het thema: "Wie is dan mijn naaste?" schijnt het dat Jezus had moeten vragen; wie zult u nu voor uw naaste aanzien, om zo aan hem te doen als de Samaritaan aan zijn landsman heeft gedaan? Maar omdat de uitdrukking "naaste" de idee van een wederkerige betrekking inhoudt, heeft Jezus het recht de uitdrukkingen om te keren en Hij doet het niet zonder reden. Is het niet zekerder te vragen van wie wenste ik in de nood hulp te vinden?" dan: wie moet ik in de nood hulp lenen? Op de eerste vraag is het antwoord niet twijfelachtig; het egoïsme komt daar het geweten te hulp; zodat het als antwoord moet geven: door ieder.

Wanneer de Samaritaan had willen denken, evenals de Joden, dat alleen de volksgenoten de naasten waren, dan was hij voorbijgegaan en had daarmee volgens de farizese zedenleer juist gehandeld. Hij had echter liefde in het hart in plaats van farizese grondstellingen, daarom koesterde hij eenvoudig de liefde tot de naaste en toonde hij door zijn voorbeeld dat de liefde tot de naaste niet naar afkomst vraagt, maar naar nood. Onder ieder volk is hij, die u kan nodig hebben, die gij nader kent, uw naaste en hoe meer hij u nodig heeft, hoe meer u hem tot nut kunt zijn, des te meer is hij uw naaste en u de zijne. Het voorbeeld van Priester en Leviet toont aan dat de stelling: "alleen naam- en godsdienstgenoten zijn de naasten", niet waar is en bovendien een gewas is dat in het einde aan stam- en volks- en godsdienstgenoten geen vrucht aanbrengt. Die de liefde tot de naaste zo nauw begrenst, heeft ten slotte helemaal geen ware liefde tot de naaste; hij heeft de naaste niet als zichzelf lief, hij stelt zijn nut, zijn welzijn, zijn leven boven de naaste.

Dat is juist de eigenschap van de ware liefde, dat zij niet het recht van een ander als naaste afweegt, maar de plicht als naaste met blijdschap vervult, niet naar beminnenswaardigheid vraagt, maar naar behoefte aan liefde is. Die liefde heeft zal er nooit over in twijfel zijn wie zij ze moet bewijzen: "Heb lief en doe wat u wilt", zegt Augustinus.

Hoe duidelijker en krachtiger de hele bewijsvoering van de Heere met Zijn zo plastisch en toch zo eenvoudig verhaal is, des te beslister moeten wij terugkomen op de bewering dat hier niet gehandeld wordt over een bedachte, maar over een werkelijk nauwkeurig zo voorgevallen geschiedenis. Verdichte verhalen oefenen alleen een werking uit op het verstand, kunnen slechts als middelen worden aangewend om een abstract begrip concreet, d. i. als werkelijk voorhanden en een intellectuele waarheid aanschouwelijk te maken, een leer in een bepaalde vorm te kleden. Nooit oefenen zij enige macht uit op het hart, het allerm minst wanneer men bedoelt een zwarte vlek aan te wijzen en tot waarheid en gerechtigheid te bekeren; integendeel zal dan steeds het gevolg zijn dat men de bedoeling begrijpt en men ontevreden wordt. Wanneer predikers aan hun voordracht een treffende, hartroerende of vertroostende geschiedenis willen toevoegen, kunnen wij er zeker van zijn dat zij op de vraag zullen moeten antwoorden: "Is dat een ware gebeurtenis?"

Alle uitwerking is meteen verdwenen, ja, de ontspanning is des te sterker naarmate tevoren de opwekking krachtiger was, wanneer zij moesten zeggen: nee! Echt zo voorgevallen is het niet, zoals ik het verteld heb; ik heb dat slechts samengesteld uit de gevoelens, die in mijn hart wonen en die ik ook in het hart van mijn toehoorders wilde neerleggen". Het hart van de mensen verlangt naar waarheid, zekere, betrouwbare waarheid, wanneer het zich aan iets houden of naar iets richten moet - fabels, verhaaltjes zijn alleen voor kinderen, zolang zij onwetend genoeg zijn de verdichting voor waarheid te houden; romans en novellen dienen alleen tot verstrooiing en tijdkorting en wekken de fantasie op, maar treffen eigenlijk het hart niet, dat integendeel daarom juist het ijdele spel van de verbeelding zo graag heeft, omdat het daarbij van zichzelf kan maken wat het wil. Staat dus dit éne vast, dat de door de Heere vertelde geschiedenis niet een verdichte kan zijn, maar zo moet zijn voorgevallen, wanneer zij de schriftgeleerde in de binnenste grond van zijn farizeïsme zou kunnen genezen en tot Christus vatbare discipel maken, zoals zij dit heeft gedaan; dan volgt ook meteen het tweede, dat het een geschiedenis moet zijn uit het leven van de schriftgeleerde zelf; want alleen dan had hij de controle over Jezus in de hand, dat deze niet verdichtte, maar vertelde. De schriftgeleerde moet wel in deze ware geschiedenis de rol hebben gespeeld van hem, die onder de moordenaars was gevallen; want alleen zo dwingt de vraag: "wie van deze dunkt u de naaste geweest te zijn" hem tot het antwoord: "Die barmhartigheid aan hem gedaan heeft" en juist daarop komt het aan voor de aanwijzing: "Ga heen en doe hetzelfde". Het is, zoals reeds boven is opgemerkt, een verkeerde voorstelling van de uitleggers als zij menen dat als antwoord had moeten volgen: "de Samaritaan" en alleen de nog onverwonnen nationale haat van de schriftgeleerde verleid zou hebben dit antwoord te ontwijken en een omschrijving daarvoor te geven. Integendeel is juist zoals het antwoord luidt alle onderscheid van natie, partij en stand overwonnen en tegenover de mens aan het begin van de geschiedenis (vs. 30) staat aan het einde als de toepassing wordt gemaakt, eveneens alleen de mens, maar zoals hij wezen moet ter verkrijging van het juiste begrip van "naaste". - Denken wij nu verder na over de vermaning van de Heere; "Ga heen en doe hetzelfde" dan handelt Christus met de schriftgeleerde, volgens H. Müller's voortreffelijke opmerking, als een geneesheer met de zieke, die niet ziek wil zijn, maar sterk, die niet in bed wil blijven maar lopen. Dan zegt de geneesheer: sta op, ga heen en zie, hoe het u bevalt. " Opzettelijk worden de woorden uit vs. 28 hier niet herhaald: "U zult leven. " De Samaritaan zelf, die de schriftgeleerde ten voorbeeld wordt gesteld, was wel zalig in zijn daad (Jak. 1: 25), maar hoewel hij in dat geval van nature

het werk van de wet deed (Rom. 2: 14), dan was het toch zeer verkeerd wanneer men wilde besluiten, dat hij door zijn daad en door het werk van de wet zalig geworden zou zijn. De weldadigheid, zelfs als zij in alle bijzondere gevallen even volkomen als hier door hem was beoefend, put nog op verre na niet de inhoud uit van het gebod: "U zult uw naaste liefhebben als uzelf; " en al was hij in alle overige stukken van dit gebod eveneens een meester geweest, waar zou bij hem dan het vorige gebod blijven: "U zult de Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart enz?" De vervulling van dit gebod kon de schriftgeleerde van de Samaritaan, over wie hier gehandeld wordt, het minst leren en voor hem was juist dit het belangrijkste. Voor hem was de liefde tot God de moeder, waaruit de liefde tot de naaste eerst als een dochter moest geboren worden. De Heere had hem de dochter slechts daarom in haar voortreffelijkheid voorgehouden om zijn verlangen naar het bezit van de moeder op te wekken. Nu moest hij naar die Samaritaan kijken, die aan zijn ziel zou doen wat de eerste Samaritaan in de gelijkenis tevoren aan zijn lichaam had gedaan. Wij komen op de gedachte, die de oudste kerkleraars zoveel heeft bezig gehouden, dat Christus in deze geschiedenis eigenlijk een spiegel heeft gegeven van Zijn verlossingswerk. Deze gedachte is niet, zoals vele nieuwere uitleggers willen, op het standpunt van de wetenschap voor een spelen te houden en op zijn hoogst bij de praktische behandeling van de tekst van enige waarde, maar de uitlegging is zelfs wetenschappelijk een onvolledige, wanneer niet tevens aan het licht komt: Jezus Christus, het ware voorbeeld van de ontfermende en helpende liefde: 1) uit welke nood redt Hij ons? 2) welke hulp verleent Hij ons? 3) welke verplichtingen legt Hij ons op? De Heere is op het punt naar Jeruzalem te gaan tot het loofhuttenfeest; wij hebben Hem hier voor ons op de reis, die Lukas in Hoofdstuk 9: 51 voor ons begon te beschrijven. Daar te Jeruzalem zullen nu de bondgenoten van de schriftgeleerde, de "Joden, " zoals Johannes ze noemt, tot Hem zeggen (Joh. 8: 48): "Zeggen wij niet wel, dat Gij een Samaritaan bent en de duivel hebt?" Jezus zal hen met een goed geweten kunnen antwoorden: Ik heb de duivel niet, maar Ik eer Mijn Vader en u onteert Mij; " Hij zal hun echter tevens kunnen betuigen: "Ik zoek Mijn eer niet; er is Een, die ze zoekt en oordeelt" en wel heeft dat zijn geheel bijzondere betekenis ook in betrekking tot het verwijt: "Gij zijt een Samaritaan. " Juist een half jaar vroeger, voordat dit scheldwoord te Jeruzalem werd gehoord (20 April en 29 Oktober 29) werd op de weg tussen Jeruzalem en Jericho de naam Samaritaan van een scheldnaam in een ere naam veranderd door Gods besturing, die daar een van de "Joden" onder de moordenaars laat vallen, eerst een priester en vervolgens een Leviet tot die plaats voert, waar de halfdode in zijn bloed ligt en deze nu doet voelen wat betekent (Ezechiël. 16: 5): "Geen oog had medelijden over u, om u een van deze dingen te doen, om zich over u te erbarmen. " Maar een Samaritaan, zo moest de Jood verder voortgaan, ging u voorbij en zag u vertreden in uw bloed en zei tot u in uw bloed: "Leef!" Waarom moest het juist een Samaritaan zijn? Waarom niet een ander vreemdeling? Voor God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend (Hand. 15: 18) en nu toont de Vader ook de Zoon, die Hij lief heeft, alles wat Hij doet (Joh. 5: 20) en toont het Hem op het juiste ogenblik. De Heere is juist op het punt om van Jericho naar Jeruzalem te reizen. Hij heeft deze weg, zoals wij bij Joh. 7: 1-10 zullen zien, ten gevolge van een bijzondere aanwijzing van Zijn hemelse Vader ondernomen. Van Zichzelf was Hij niet op dit loofhuttenfeest opgegaan, maar in Galilea gebleven, in plaats van te Jeruzalem de haat van de Joden ten top te doen klimmen. Nu moet de schriftgeleerde, die Hem in de weg treedt met zijn verzoekende vraag, de vraag naar zijn eigengerechtigtheid, Hem de gelegenheid geven, dat de Vader Hem openbaart wat voor een half jaar tussen Jericho en Jeruzalem is gebeurd, opdat

Hij in de eerste plaats op de vraag van de zelfrechtvaardiging een antwoord geeft, dat de schriftgeleerde vangt, maar ook alle oprecht zoekende zielen heenwijst naar het juiste antwoord op de vraag, die hier tot verzoeking is misbruikt: wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërf? Het antwoord: "Geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden" (Hand. 16: 31). In de geschiedenis van de barmhartige Samaritaan spiegelt zich duidelijk en helder het hele verlossingswerk af, dat een half jaar later Jezus door Zijn kruisdood volbrengt en daarna in Zijn heilsmiddelen de mensen geeft.

Ons menselijk geslacht is oorspronkelijk uitgegaan van een heilige plaats, waar de heilige en algoede God de mens nabij was, hem met de levendmakende adem van de Geest vervulde en met het heerlijk oog van Zijn evenbeeld versierde, om Hem tot Heere en Koning over Zijn schepping te wijden; maar door het bedrog van de zonde hebben wij het paradijs verloren en zijn in de woestijn van een van God vervreemde wereld verdwaald, zijn hem in handen gevallen, die een moordenaar van de beginne is (Joh. 8: 44) en deze heeft ons van het heerlijk kleed van de oorspronkelijke wijsheid, heiligheid en gerechtigheid beroofd en ons niet alleen half dood, maar zo goed als dood laten liggen. Want slechts zoveel leven is in de natuurlijke mens overgebleven, dat hij nog de geschiktheid bezit de krachten van het hogere ware leven, van het leven uit God en in God, in zich op te nemen; maar uit eigen kracht tot dit leven door te dringen, dat kan bij niet; maar zoals die mishandelde in zijn woestijn ellendig zou zijn omgekomen, als hem de hulp niet was gebracht, zo zouden ook wij, aan onszelf overgelaten, onfeilbaar ons einde vinden in de eeuwige dood.

De duivel is in het geestelijke geheel dood, want hij heeft uit eigen misdadige moedwil zich van God losgescheurd en wil zich nooit voor God verootmoedigen, daarom kan hij niet meer worden geholpen. De mens is echter verleid en door listige woorden misleid; hij is half dood (P); hij kan door Gods genade nog zuchten en om de geneesheer nog kermen met een boetvaardig hart, zodat men kun zeggen: "Men behoeft aan geen mens te wanhopen, zolang er adem in hem is.

Noch wet noch offerdienst kan de mens baten, die in de ellende van de zonde ligt; priesters en Levieten gaan hem voorbij (Rom. 3: 20. Hebr. 7: 19), hoe zeer hij ook geneigd is, daarop zijn hoop te stellen.

Evenals nevenomstandigheden, door de mens, die onder de moordenaars gevallen is, aangegeven, ons aan niemand dan aan onszelf herinneren, zo zien wij in alle trekken van de barmhartigen Samaritaan, niemand anders dan de Heiland van alle mensen. Hij is niet geen ander voornemen de wereld ingetreden, dan met dit: "Ik wil de vermoeide ziel dronken maken en alle treurige ziel vervullen" (Jer. 31: 25).

Deze zalige reiziger spreekt zelf van zijn reis in Joh. 16: 28; van Zijn komen tot ons spreekt Johannes in Hoofdstuk 1: 14.

Hij ging heen, omdat Hij met innerlijke ontferming bewogen was over Zijn ellendige, hulpbehoevende, verlatene broeders; uit hartelijk medelijden met hun troosteloze toestand, uit zuivere liefde tot hen achtte hij het voor geen door, God gelijk te zijn, maar ontledigde Hij

Zichzelf en ging heen in de gedaante van een dienstknecht; Hij trad dit aardse leven in om allen nood met Zijn broeders te delen. Evenals de Samaritaan in de gelijkenis, zo was ook de Galileeër uit Nazareth veracht door priesters en Levieten, door de wijzen en machtigen en rijken in Israël, die geen oog en geen hart hadden voor de nood van hun volk en omdat zij zichzelf rijk achtten en verzadigd, ook geen oog hadden voor hun eigen nood en voor de hulp, die de eengeborene Zoon van God, die gekomen was om de verlorenen te zoeken, ook hun aanbood.

Hij wendde olie en wijn aan, want hij troost de boetvaardigen en vergeeft hun hun zonden: Hij maant echter ook tot reiniging aan en verleent daartoe de krachten van Zijn Heilige Geest.

Wanneer wij onder de getrouwe verzorging van onze Heiland komen, wanneer Zijn getrouw aangezicht Zich over ons neigt, Zijn sterke arm ons uit het stof opheft, Zijn zachte levensadem ons toewaait, Zijn krachtig woord ons uit de doodsslaap wekt. Zijn genade als verzachtende olie onze wonden afkoelt, Zijn Geest als bezielende wijn onze aderen doorstroomt, dan kunnen wij ons opheffen tot een nieuwe wandel in Zijn voetstappen.

De Samaritaan legt den gewonde op Zijn dier, d. i. : Hij zelf, de Heere Christus, draagt ons; wij liggen Hem op schouders, hals en lichaam. Er is nauwelijks één liefelijker voorbeeld in het hele Evangelie dan wanneer de Heere Christus (Hoofdstuk 15: 5) zich met een Herder vergelijkt, die het verloren schaap op Zijn schouders tot de kudde draagt; Hij draagt het nog heden, zoals Hij alleen door Zichzelf onze verlossing heeft moeten teweegbrengen en in Zijn lichaam onze zonden heeft moeten dragen. Hij leidde hem in de herberg, d. i. in de Christenheid hier in deze wereld, de Christelijke kerk; daar moeten wij een kleine tijd in blijven. In de dagen van Zijn leven op aarde heeft Hij zelf de verpleging waargenomen met prediken, leren en wonderen doen. Maar nu zijn verzorgers de predikers van het woord, de dienaren van Christus en de huisbewaarders van Gods geheimen. Deze moeten in Zijn rijk de gewetens vertroosten, vriendelijk met hen omgaan en hen voeden met het Evangelie, de zwakken dragen, de zieken genezen en moeten het woord juist weten te snijden, maar ook ieder voorhouden, naardat het nodig is. Daarom moet een prediker nergens anders aan denken dat zijn gemeente een hospitaal en ziekenhuis is, waarin hij vele en velerlei zieken heeft.

Wij zijn door de wedergeboorte gered van de overste duisternis en overgezet in het rijk van Gods lieve Zoon. Hij heeft Zich daarin hartelijk over onze zielen ontfermd, zodat zij niet verdorven zouden worden, maar daarom zijn wij toch ziek en zwak en hebben wij voortdurende versterking nodig, een herhaalde verzekering van onze genadestaat, van ons kindschap en onze zaligheid, een steeds opnieuw vloeiende mededeling van Zijn goddelijk leven. Wanneer nu de Heere in Zijn heerlijke liefde verder voor ons zorgt, als Hij ons met het heilzame brood van Zijn goddelijk woord dagelijks voedt en niet alleen dit - wanneer Hij ons nog iets bijzonders heeft achtergelaten in de herberg van Zijn kerk, een kostelijk, versterkend en nooit opgebruikt maal, opdat onze ziel steeds nieuwe kracht en nieuw leven verkrijgt. Zouden wij dan over Zijn aanbiddelijke genade niet verblijd zijn en die met alle dankbaarheid en met heilig gevoel van de ziel nuttigen? Zeker, als wij niet zeer dwaas willen zijn. Dit maal nu is het sacrament van Christus lichaam en bloed.

Tot de ware liefde behoort eindelijk nog de goddelijke helper, om ons die liefde te leren en dat is juist Hij, de ware Samaritaan voor de arme mensheid, die onder de handen van de moordenaars bloedt. Die door Hem barmhartigheid aan zijn eigen hart heeft ondervonden, die kan pas juist barmhartigheid betonen aan de broeders. Die Gods liefde heeft leren kennen aan zijn ziel, die gaat heen en zegt: "Laat ons Hem liefhebben en omwille van Hem de broeders, want Hij heeft ons eerst lief gehad.

De werken van de liefde hebben een hart overheersende kracht. Wie zelf ongenegen is te helpen prijst nochtans de hulp, die anderen verlenen. Barmhartig te zijn en ontferming te betonen is eigenlijk de hoogste adel van de menselijke natuur, in een wereld als de tegenwoordige, waar zoveel lijden en ellende is. Daarom is ook het "weest volmaakt!" zo veel als "weest barmhartig zoals uw Vader in de hemel." Immers wij kunnen God in niets gelijkvormiger worden, dan de betoning van liefde, van mededogen, van ontferming. Is niet de Heere der heerlijkheid in de wereld gekomen alleen om de lijdende mensheid te dienen, te vertroosten en wat meer is, van het lijden te bevrijden? Laat ons dus de hulpbehoevende beschouwen als onze naaste, of hetgeen hetzelfde is, onszelf beschouwen als de naaste, om degene te helpen, die hulp nodig heeft en die wij kunnen helpen. Hulp boven vermogen wordt niet gevraagd, maar hulp naar vermogen. Vragen wij in dit geval niet naar de persoon, maar naar zijn leed. De Samaritaan vroeg ook niet of de ongelukkige zijn geloofsgenoot was of niet. Ook zien vele mensen op de oorzaken van iemands ongeluk en zeggen: het is zijn schuld, waarom heeft hij niet beter op zijn zaken gepast, of waarom is hij niet een geschikter persoon dan hij is! De barmhartige Samaritaan vroeg niet hoe de ongelukkige man in het ongeluk gekomen en of het niet aan zijn onvoorzichtigheid toe te schrijven was? Hij dacht er niet aan, wat die man overkomen was, dat had hem evengoed kunnen overkomen; hij dankte er God in zijn hart voor, dat de moordenaars hem niet overvallen waren en dat hij, nu het nog niet te laat was, hem, die dit ongeluk overkomen was, helpen en misschien in het leven behouden kon. Hij zag dus op niets dan op de nood van de naaste; en zo moeten wij ook in soortgelijke gevallen, bij de armen en nooddriftigen niet zien op hun gebreken, maar op hun gebrek.

V. Vs. 38-42. Nog op dezelfde Vrijdag, waarop de Heere 's morgens bij het heengaan van Jericho aan de Schriftgeleerde de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan heeft verteld, komt Hij op de bij MATTHEUS. 20: 34 beschreven weg naar Bethanië, waar Hij bij de met Hem bevriende familie, waarover bij MATTHEUS. 26: 7 nader gesproken is, Zijn intrek neemt. Lazarus, de broeder van de beide zusters, die zijn eigen huishouden heeft, is zonder twijfel te Jeruzalem op het loofhuttenfeest aanwezig, dat vóór 2 dagen (12 Oktober) begon, waarom hij hier niet wordt genoemd. Daarentegen is Martha, de weduwe en erfgename van Simon, de melaatse, degene die verwaardigd is de dierbare gast in haar huis te herbergen. Zij spant nu ook alles in om Hem zo goed mogelijk te ontvangen en, niet tevreden met het gewone voedsel van hare tafel, legt zij een eremaaltijd aan, die haar veel zorg en moeite baart, terwijl haar zuster er slechts integendeel aan denkt om haar eigen geestelijke behoeften te bevredigen. Deze heeft zich aan de voeten van de Meester gezet, wiens tegenwoordigheid zij 1 jaar en 4 maanden heeft moeten missen en luistert naar de woorden, die Hij tot Zijn discipelen spreekt. Zij geniet daarbij een van die heilige uren, waarin haar ziel, hoewel zij ook uitwendig stil is en de handen niet beweegt, toch een werk aan haar zelf verricht, het

krachtigste dat kan gedaan worden, omdat zij tot haar zaligheid werkzaam is. Zij moet echter ook snel ondervinden dat zielen, die zich niet graag in het gewoel van de wereld mengen en liever een stil, inwendig leven leiden, door haar omgeving moeilijk worden begrepen en niet naar waarde worden gewaardeerd. Haar eigene zuster is het die als tegenpartij tegen haar opvoedt, maar de Heere wordt haar pleitbezorger en kroont haar gedrag met een woord, dat een van de meest bekende en meest gezegende woorden van de Heilige Schrift is geworden.

38. En het gebeurde toen zij, in wiens gezelschap de Heere tot hiertoe was geweest, voornamelijk de 70 discipelen (vs. 17 vv.), reisden naar Jeruzalem, om nog vóór het begin van de Sabbat daar te komen, dat Hij met de twaalf kwam in een dorp, genaamd Bethanië (Joh. 11: 1), een half uur van Jeruzalem gelegen aan de oostelijke punt van de Olijfberg (Lukas verzwijgt de naam, als ook later die van de plaats, waar Jezus bad (Hoofdstuk 11: 1) om de lezer niet aan Jeruzalem te herinneren, waarmee Hij pas in Hoofdstuk 18: 31 te doen wil hebben). En een zekere vrouw, Martha, ontving Hem in haar huis, omdat zij Hem als gast nodigde.

Bethanië! Wie verneemt de zoete klank van deze naam en droomt niet van een voorhof van de hemel in het dal van de dood? Het huis van het drietal was zodanig een; nergens wordt vóór de grote pinksterdag het nieuwe leven van de Geest in zo'n volheid, frisheid en diepte ontvouwd als hier. De familie te Bethanië geeft de hartverheffende aanblik, rijk in beloften, van een voorbeeld vol leven van het volmaakte Christusrijk op aarde. Als in de liefste omtuining van zijn hoopvol bloeiende tuin was de Heere na de last en de hitte van de dag gewoon hier te vertoeven. Als Hij in Bethanië is kan men het woord van het Hooglied toepassen: "Mijn liefste is afgegaan in Zijn hof tot de specerijbedden, om weiden in de hoven en om de lelies te verzamelen.

Gezegend huis, waarin Jezus wordt opgenomen! Al kon het ook naar het uitwendige slechts een vervallen hut worden genoemd, al schemerde armzalig de dag door de kleine vensters en verlichtte er het armoedigste huisraad daar binnen, welk paleis, welke vorstenkamer was met deze hut te vergelijken, zodra Hij onder het dak daarvan is gekomen, die de Koning der ere is, Immanuël, God met ons, het licht en het leven, ons door de Vader gegeven - O ja, denk u, als mij dat ten dele werd! Jezus onder mijn dak! Hoe licht zou mij de ontbering worden, hoe rijk zou ik mij voelen in God! Hoe moest de tegenwoordigheid van de Heere mij al het bittere verzoeten, alle arbeid verlichten, alle nood in zegen veranderen en het onrustig bewogen hart door de vrede van God tot stilte komen! Wanneer het u daarom echt te doen is, u kunt spoedig daartoe komen; de Heiland is niet zo spaarzaam met Zijn genade als uw hart denkt. Zie, Zijn boden roepen u: bereid de weg van de Heere, maak de poorten wijd en de deuren hoog, opdat de Koning der ere ingaat! En men mag in waarheid zeggen: er is geen huis in de hele Christenheid, hoe slecht en zondig het ook daar binnen toegaat, aan welke deur niet Hij zelf, de Heiland al meer dan eenmaal heeft aangeklopt.

De Heilige Schrift heeft ons drie geschiedenissen van Bethanië bewaard en deze ons de feiten in handen gegeven, waaruit wij waarnemen dat, waar Jezus de huisvriend is, daar de vrede van het huis wordt bewaard, het leed van het leven weggenomen en de eer van het hart wordt verhoogd.

39. En deze had een zuster, Maria genoemd, die ook bij haar woonde. Deze deed in het begin ook het hare om de dierbare gast te helpen verkwikken, maar, toen Hij begon dediscipelen in de waarheid te onderwijzen, bemerkte zij meteen dat er veel meer aan gelegen was om de korte tijd van Zijn tegenwoordigheid tot haar zielenheil te benutten. Als een leergierige leerling (Deut. 33: 3 Hand. 22: 3) zat zij aan de voeten van Jezus, waar zij Zijn woord hoorde.

40. Maar Martha wilde op buitengewone wijze de gast ontvangen en was zeer bezig met veel dienen 1) zodat zij zich geen enkel ogenblik gunde om aan de woorden van de Heere haar opmerkzaamheid te lenen. En zij, in haar drukke bezigheden beginnend te voelen dat haar zuster beter deed dan zij, wilde echter haar schuld niet bekennen, maar probeerde, zoals de mens in dergelijke gevallen zoveel doet (vs. 29), zich ten koste van de andere te rechtvaardigen. Daarbij komend, zei zij: Heere! Trekt Gij U dat niet aan, dat mijn zuster mij haar hulp geheel heeft onttrokken en mij alleen laat dienen? Zeg dan haar, omdattoch wat mij zoveel drukte veroorzaakt Uw ontvangst is, dat zij mij helpt 2) in plaats van in ledigheid aan Uw voeten te liggen.

Men ziet zo makkelijk in Martha niets dan een bedrijvige, rusteloze huisvrouw, wier bedrijvigheid in het uitwendige niet toelaat dat zij inwendig wordt bewogen; wier beweeglijkheid geen stil nadenken toelaat, wier werkzaamheid voor de Heere weinig meer is dan een uitwendige dienst. Was Martha niet meer geweest, dan zou van haar niet evenals van Maria in een zo geheel bijzonderen zin gezegd zijn, dat de Heere haar lief had (Joh. 11: 5). Zouden wij dan van haar de schone belijdenis vernemen, zoals zij die bij de opwekking van Lazarus heeft afgelegd (Joh. 11: 21 vv.)? O nee! Achter het schijnbaar zuiver uitwendige van Martha ligt meer: haar bedrijvigheid, rusteloosheid, beweeglijkheid zijn de uitdrukking van een rijk inwendig leven en dit innerlijk leven is aangevoerd, opgewekt door de Heere, is de bekendmaking van een krachtige drang en die drang heet liefde tot de Heere, die is de openbaring van een bewogen, ijverige ziel en deze ziel is overgegeven aan de Heere. Ook Martha heeft geloof in Hem; ook zij weet wat zij in Christus bezit; ook zij kent de vreugde de Heere te hebben leren kennen. Haar werken is niets anders dan de uitdrukking van vreugde over de kostbare gaven, die haar in Christus ten dele zijn geworden. Wij horen toch: "Zij ontving Hem in haar huis". Het is de drang van een liefde, die zich daarin openbaart; zij nam Hem op in haar huis, omdat zij Hem al in het hart omdroeg. Christus is bij haar dezelfde weg gegaan, die Hij altijd, ook heden nog moet gaan: door het hart in het huis. Heeft de Heere Christus niet in uw hart een gestalte verkregen, hoe kan Hij dan woning maken in uw huis? Heeft de Heere en Zijn Geest niet uw ziel vervuld, hoe kan Hij dan de ziel van uw huis zijn? Hebt u met de uwen niet in de stille ruimte van de inwendige mens al Zijn nabijheid bespeurd, hoe kan men haar in de ruimten van het huis opmerken? Door het hart in het huis - deze weg is de Heere bij Martha gegaan: zij weet wat zij aan Hem heeft en zij zou het Hem willen tonen: zij weet wat Hij voor haar geweest is en zij zou het Hem willen vergelden. Dit is het wat hare ziel vervult; al haar gedachten zijn met Hem bezig; de liefde tot Hem, de vreugde over Hem is het, die haar dringt; daarom is zij ook bezig met veel dienen. Zij heeft zo veel van Hem ontvangen: nu wil zij Hem ook geven. Zij geeft Hem het hart, dat zij heeft; zij geeft Hem haar tijd, want Hem alleen moet die toebehoren; zij geeft Hem van haar bezitting, want Hem wil zij daarmee verzorgen; zij geeft Hem haar zorg en moeite, want zij denkt er toch alleen aan Hem te dienen. En dit moet niet karig zijn, de Heere zelf erkent het dat zij veel

zorg en moeite had. Zij kan daarom niet genoeg doen; men ziet het aan haar, dat de overvloed van haar inwendige gewaarwordingen naar een uitdrukking zoekt in de overvloed van haar uitwendig streven. Maar juist daarin ligt het gevaar; juist de menigte van bezorgdheden, waaraan zij zich omwille van de Heere overgeeft, heeft voor haar iets verstrooiends; zij is zo bezig rondom Hem, daarom neemt zij het ogenblik niet waar om te leven in Hem. Haar werkzaamheid voor de Heere dreigt haar af te trekken van de Heere; terwijl zij werkt voor Hem, heeft zij zo weinig aan Hem. Zij kon ook Hem genieten en in plaats daarvan is zij van Hem verwijderd. Zij zou ook bij den Heere willen zijn, zij zou ook ongestoord bij Hem willen wezen, maar zij wil Hem eerst geven, voordat zij opnieuw ontvangt; zij wil haar liefde bewijzen voordat zij in Zijn liefde opnieuw zich verheugt. Daardoor kwam zij in drukte, die haar voor het stille genot in de Heere geen tijd gunde.

Maria behoort tot die stille en diepende naturen, die teder en juist voelen en omdat zij fijn voelen, ook snel opmerken, vast aangrijpen, krachtig willen, maar hun inwendige gevoelens slechts schaars en beschaamd, meer bij aanduiding en voorstelling dan door spreken en handelen uitdrukken. Zo bedekt gehouden, zo diep gevoeld, zo teder uitgedrukt was ook die krachtige beweging van haar ziel, toen zij de Heere met zalven zalfde en Zijne voeten droogde met haar haren (MATTHEUS. 26: 6 vv.). Zo komt zij nu voor als zij aan de voeten van Jezus zit en Zijn rede aanhoort. Zulke naturen begrijpen snel; wat haar verstand niet begrijpt, dat heeft haar gemoed met zijn meest innerlijk leven aangegrepen en laat het met volle kracht op de ziel werken. Zij geven zich aan de waarheid over; het zijn geen beschouwingen hier en daar over, die haar geest bezig houden, het zijn geen bijzondere opmerkingen, waartoe zij komen, geen verstrooide beschouwingen, die zij verzamelen, geen met moeite verworven kundigheden, die zij met wijze zorgvuldigheid en in juiste keuze verbinden en zo de kring van haar inzicht van het ene tot het andere voortgaande gaandeweg uitbreiden. Zij geven zich eerst aan het geheel met haar hele ziel over en hebben een onwrikbare zekerheid van overtuiging, nog voordat zij de bijzonderheden hebben erkend en gerangschikt. Zij hebben een begrip boven alle weten, een aanraking met de waarheid vóór alle bemoeiing met haar.

In het hart van Maria vond de goddelijke Zondaarsvriend voor het zaaien van Zijn hemels woord een vruchtbare en veelbelovende akker. Een diepe behoefte aan zaligheid bood deze innige en rijk besnaarde ziel Hem aan en deed haar in de man van Nazareth al de Middelaar van God vermoeden, voordat deze het nog zelf de tijd oordeelde om Zich als zodanig aan de wereld te openbaren (MATTHEUS. 26: 12). Met de behoefte van een Asaf in het hart: "Wie heb ik naast U in de hemel? Naast U lust mij ook niets op de aarde!" klemde zij zich al snel na de eerste ontmoeting, als een hulpzoekende klimoprak, met alle draden van haar inwendig leven aan Hem vast. Wat zij met smarten had gezocht, maar nergens gevonden, vond zij in de rijkste overvloed bij Hem. Misschien weet zij het geruime tijd niet met name te noemen, toch had zij het. Zat zij, luisterend naar Zijn woorden van het leven, aan Zijn voeten, zo voelde zij zich gekomen aan het doel van haar innigste en heiligste begeerte; en zag Hij haar aan met het oog vol ontferming, zo dronk zij als uit onzichtbare waterbronnen, in het dubbele bewustzijn van uitgedelgde schuld en het teruggewonnen kindschap van God, een liefelijke vrede in het hart, waarvan zij vroeger geen begrip had.

Martha is niet de type van aardsgezinde vrienden van de wereld, maar de type van talrijke Christenen, die rusteloos arbeiden voor de zaak van de Heere en hun eigen zaligheid, het persoonlijk genot en bezit van Christus in en voor zichzelf vergeten. Maria staat daarentegen voor ons als liefelijk symbool van die gelukkigen, die rust bij Hem hebben gevonden en daarin de grond van de hoogste zaligheid zowel als ook de Hem welbehagelijkste werkzaamheid bezitten. Het hart van de eerste is vaak als een zee, die de stormen te zeer hebben opgewekt, dan dat die het beeld van de zon duidelijk zouden kunnen weerkaatsen, terwijl bij de tweede het hemellicht op een stille, heldere waterspiegel schijnt. Ook hier is het woord van Tersteegen toepasselijk: "U moet u niet te zeer aan vorm en wijze binden, men zoekt God niet altijd, men moet Hem immers vinden; die nog in het zoeken is, die loopt en werkt veel, die Hem gevonden heeft, stil werken is zijn deel". Het eerste karakter is vooral in de Rooms-Katholieke, het tweede in de Evangelische kerk. In zijn ontarding wordt het Martha-karakter trotse werkheiligheid, de Maria-natuur daarentegen traag quiëtisme; zijn zij echter door het geloof geheiligd, dan hebben beide hun recht. Hoewel zonder enige twijfel het laatste hoger staat, zo hebben toch beiden in het rijk van God hun waarde en kunnen zich zelfstandig naast elkaar ontwikkelen, zonder dat de ene eigenaardigheid in de andere moet opgaan; hoe inniger de ijverige Martha-hand, met het rustige, stille Maria-hart verenigd is, des te nader komt men aan het ideaal van een harmonisch-christelijk leven.

2) Martha voelt te midden van de goed gemeente arbeid met een zeker gevoel, dat Maria eigenlijk meer van Jezus geniet en het beste deel had. Zij zat ook werkelijk liever aan Zijn voeten, bederft echter deze juiste drang van de geest door haar eigen geest, die in het opdissen van veel een verdienste heeft gekozen en die niet wil laten varen. Haar ijver, door inwendige oppositie tegen het gevoel van het ware opgewekt, komt hoogst naïef voor de dag in haar rede, die in ieder woord ontdekt wat in haar ziel is. Omdat zij geen rust heeft, moet ook haar zuster er geen hebben; wat zij nu eenmaal heeft gekozen moet het juiste zijn en Maria moet groot ongelijk hebben.

Dat door haar vele zorg en moeite haar hart eigenlijk niet verkwikt werd, heeft zij zeker wel bespeurd; haar woorden luiden als wilde zij zeggen: Heere! Gaat het U niet aan, dat ik mij zoveel moeite getroost omwille van U, terwijl mijn zuster doet alsof Gij omwille van haar hier was, alsof zij de gast was en Gij de gastheer was? Hij was zeker de gastheer; Hij bereidde Maria een tafel en schonk haar vol in (Ps. 23: 5) en dat zij aan deze tafel haar ziel verzadigde, dat was voor de Heere aangenamer dan dat Martha de tafel gereed maakte.

Haar misslag bestond niet in haar dienen, de dienende staat van de dienaar past elke Christen. "Ik dien" moest de zinspreuk wezen van al de prinsen van het koninklijk geslacht van de hemel. Evenmin was het haar misslag, dat zij veel diende! Wij kunnen niet te veel doen. Laat ons alles doen wat in ons vermogen is; laten hoofd, hart en handen in de dienst van de Meester onledig zijn. Het was bij haar geen misslag dat zij zich bezig hield met voor de Meester een feest te bereiden. Gelukkige Martha, die de gelegenheid had zo'n gezegende Gast te ontvangen; gelukkig terecht, omdat het haar ernst was haar hele ziel in diens ontvangst te werpen. Haar misslag was dat zij zich beslommerde met veel dienen, zodat zij Hem vergat en alleen aan de dienst zelf dacht; zij liet door de dienst de gemeenschap storen en bood zo het offer van een plicht. Wij behoren Martha en Maria in ons te verenigen; wij moeten veel

dienen en tegelijker tijd veel gemeenschap oefenen. Hiervoor hebben wij grote genade nodig. Het is gemakkelijker te dienen dan gemeenschap te hebben. Jozua werd nooit moe in het bestrijden van de Amalekieten, maar Mozes, op de top van de berg, in het gebed verzonken, had twee helpers nodig om zijn handen te ondersteunen. Hoe geestelijker de arbeid is, hoe sneller zij ons vermoeit.

Wat hebben wij hier? Een beklag over Maria, dat zij haar alleen dienen laat, een beklag over de Heere zelf, hoe eerbiedig zij Hem dan ook Heere noemt, dat Hij dit dan kan toelaten en goedkeuren. Dit beklag is gemeend, of niet gemeend. Als het gemeend is dan openbaart zich in het veel dienen niet Martha's manier van de Heere lief te hebben; want het beklag toont dan dat deze bezigheid wel enigszins moeilijk valt, wel enigszins verdriet. Als het niet gemeend is, dan is dienen haar lust, dan dient zij ook graag alleen. Maar waarom klaagt zij dan? Omdat de Heere haar dienen, haar veel dienen, haar bezig zijn in veel dienen, niet hoger aanslaat dan Maria's neerzitten om Zijn woord te horen? Omdat Hij er blijkbaar zoveel waarde niet aan hecht als zij zelf? Omdat Hij er zelfs niet op let? Maar dan is het ook met haar dienen niet geheel, niet alleen om Hem, maar nog enigszins, nog wat veel om haar zelf, om de dienende Martha te doen. . . Wat zullen wij zeggen? Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ook het oprechtste gemoed is bij ogenblikken zichzelf niet. Martha heeft de Heere lief, zij dient Hem graag. Maar ook is zij graag dienende; graag in veel dienen bezig. Zij behaagt zich wel een beetje in het vele dienen. Zij is niet ongenegen zichzelf gelukkig te prijzen, dat zij er de mens niet naar is om zich maar zo geheel gemakkelijk aan Jezus' voeten neer te zetten om Zijn woord te horen! Toch ziet zij niet zonder een beetje afgunst dat dit de Heere welgevallig is, ja nog welgevalliger dan haar dienen. Dit hindert haar en temeer naarmate zij ook zelf niet zijn kan zonder iets, dat haar zegt dat er in Maria's behoefte om dit te doen iets schoons, iets goeds, in één woord iets is, dat zij mogelijk hebben moest en dat haar ontbreekt.

42. Maar één ding is nodig en om dat ene zou al het andere liever kunnen wegvallen, namelijk de gehele overgave aan Mijn woord, waartoe uw zorgen en uw drukten u niet laten komen; maar Maria, die niet heeft gewerkt, opdat God in haar werken zou, heeft het goede deel uitgekozen, omdat het het eeuwige goed is waar zij naar zoekt (1 Petrus . 1: 25), a) dat van haar niet weggenomen zal worden, zodat zij ooit uit het bezit daarvan zou worden gedrongen en daarom zult u er wel bij Mij niet meer op aandringen dat Ik aan uw begeerte (vs. 40) voldoe.

a) Ps. 27: 4.

Maria weet Martha's over in het dienen te waarderen, maar zij weet dat de Heere niet zo behoeftig is als Martha zich inbeeldt, zodat zij tegenover Hem er op bedacht mag wezen haar eigen behoefte met Zijn rijkdom te vervullen. De Heere neemt haar in bescherming - zowel nu, als zij in haar schijnbaar niets doen, als later (Hoofdstuk 26: 6 vv.) als zij in haar schijnbaar al te veel doen wordt berispt. In beide gevallen neemt Hij de innigheid, ootmoed en hoogheid van de ware gezindheid van de discipelinne in bescherming tegenover de sombere, zondige beuzelachtigheid van de alledaagse gezindheid. Wel weet de Heere ook de trouwe zin van Martha te waarderen; zij bedreef die echter met al die eerlijke en hartelijke zorgen voor vele dingen en Hij toont haar met zacht verwijt hoe zij zichzelf bestraft.

Het dubbele noemen van de naam "Martha, Martha", alsook later "Simon, Simon" (Hoofdstuk 22: 31) en "Saul, Saul" (Hand. 9: 4) heeft ten doel de stille bekommernis van de Heere, niet zozeer over de daad als wel over de stemming en gezindheid van Martha uit te drukken.

Had men op deze laatste woorden genoeg gelet, men had zeker nooit de verklaring voorgeslagen: één spijs, één schotel is nodig, die nu al kan gerekend worden de geschiedenis toe te behoren. Bij het goede deel moet men toch stellig aan hetzelfde als bij het ene nodige denken. Waarin dat goede deel bestond, dat Maria verkoos? Zeker niet onbepaald in "de zorg voor het eeuwige", zoals zo vaak verklaard wordt, want men doet Martha jammerlijk onrecht met de bewering dat zij deze vergeten zou hebben en als een aardsgezinde tegenover de hemelsgezinde Maria heeft gestaan. Ook wordt op deze manier het besluit van de hele toespraak nagenoeg onverstaanbaar. Om de bedoeling van de Heere volkomen te raden, moet men op het begin van de rede en op het karakter van de zusters letten. Zoveel blijkt meteen, dat Hij van iets spreekt dat waarlijk bovenal in zeker opzicht uitsluitend nodig was: zó nodig, dat zelfs al de bemoeiingen van Martha, die op zichzelf goed en beminnelijk waren, berispelijk werden zodra zij het zoeken naar dit ene belemmerden. Nodig, waartoe? Tot het doel, waartoe Martha zich beijverde: om de Heere wel te ontvangen, in waarheid te behagen en veel vreugde van Zijn bijzijn te smaken. Daartoe stak zich Martha in vele bemoeiingen; daartoe heeft Jezus slechts één ding te eisen en dat éne was het doel, niet der werkzaamheid, maar van het lot dat Maria toonde gekozen te hebben. Waardoor? Door zich aan Jezus voeten te zetten, door naar Hem te horen en van Hem te leren, door in één woord, Hem door het geloof in haar hart te doen wonen. Bij het bezit van warme ingenomenheid met de Heere en waarachtige belangstelling in haar hoger geluk, ontbrak echter aan Martha die kalme effenbaarheid van het gemoed, die haar alleen vatbaar kon maken voor die innige en blijvende gemeenschap met Hem die Maria's onwaardeerbaar deel was geworden. Martha is het beeld, niet zozeer van de aardsgezinden, die om de beslommeringen van de zichtbare wereld het eeuwige geheel uit het oog en het hart verliest, ook zij is discipelin van de Heere, ook zij van Zijn liefde het voorwerp (Joh. 11: 5); maar zij vertegenwoordigt voor ons die lange reeks van vrienden van de Heere, die rusteloos werkend voor hun zaligheid en Zijn zaak, het persoonlijk en rustig bezit en genot van Christus voor en in zichzelf vergeten. Maria daarentegen staat voor ons, als liefelijk symbool van de gelukkigen, die rust bij Hem vonden en daarin het beginsel zowel van de diepste zaligheid als van de Hem meest welgevallige werkzaamheid hebben. De grote les, die de Heere aan alle volgende eeuwen gegeven heeft, schijnt ons deze te zijn: dat het bij de discipel, die Hem in waarheid behagen zal, van warm gevoel voor Christus tot innerlijke eenheid met Christus moet komen.

Maria en Martha, zoals zij ons hier voor de geest gevoerd worden, vertegenwoordigen niet twee verschillende, elkaar aanvullende, elk op zichzelf prijzenswaardige en noodzakelijke kanten van het Christelijk leven: de om Zijn woord te horen aan Jezus' voeten neerzittende Maria, de bespiegeling; de met veel dienen zeer bezige Martha, de beoefening; zij zijn geenszins elk op haar beurt verpersoonlijking van een Christelijke deugd: Maria van het geloof, Martha van de liefde. Zoveel beoefening boven bespiegeling gaat en de liefde meerder is dan het geloof, zou het bij dergelijke voorstelling altijd weer Martha zijn die de palm van de eer wegdroeg. En dit, welk menselijk gevoel in ons hart ook voor de met veel dienen zeer bezige Martha pleite, komt met de strekking van de evangelische mededeling en met het

oordeel van de Heiland geenszins overeen. Nee, de over vele dingen bekommerde en verontruste Martha wordt door Hem berispt; Maria geprezen, omdat zij het goede deel heeft uitgekozen, dat van haar niet zal worden weggenomen. Ja, hierom wordt Maria geprezen en niet omdat zij niet dient. En eigenlijk wordt niet geprezen, maar gelukkig geprezen. En Martha wordt berispt, niet omdat zij dient, maar omdat zij vooralsnog geen hart heeft om met Maria vóór alle dingen het goede deel te zoeken. En eigenlijk wordt zij minder berispt dan beklaagd. Maria wordt aan Martha voorgesteld niet zozeer als een voorbeeld ter navolging als wel als een voorwerp van benijding in de edelste zin; en dit niet omdat zij daar zo rustig neerzit, terwijl Martha alleen dient, maar om de hartsbehoefte waaruit dit neerzitten om Zijn woord te horen, bij haar voortkomt. Tot Martha wordt niet gezegd dat zij meteen had moeten gaan neerzitten, als Maria, maar haar wordt onder het oog gebracht, dat zij in de bekommering en onrust van het vele dienen vergeet of niet beseft dat één ding nodig is. Nee, nee! Hier zijn niet twee karakters van discipelinnen van de Heere, die elkaar moeten aanvullen, die elk op zijn beurt van elkaar het eigenaardige moeten overnemen en leren; maar bij alle welmenendheid en liefde tot de Heere, is de een van deze twee de juiste discipelin nog niet. Deze Martha moet niet slechts van deze Maria leren, zij moet Maria worden. Zij moet Maria worden; niet met verloochening van haar eigen, bewegelijke, bedrijvige aard, in het neerzitten, maar in de behoefte om Zijn woord te horen; niet door zich het genot van het dienen te onzeggen, maar door haar hele hart te zetten op dat geluk waarvan het bezit haar tot die onbekommerde, die geruste, die ootmoedige dienaar van de Heere, in een woord tot die Martha maken kan, die zij wezen moet en worden zal.

Zo menigeen zoekt zijn geluk in zijn aards beroep en de getrouwheid daarin is iets kostelijks, maar hij denkt er niet aan dat het aardse beroep niets meer moet zijn dan de plaats waarop wij het kleinood van de hemelse roeping van God in Christus Jezus moeten bevestigen. Nu heeft hij gearbeid, hij heeft misschien meer gearbeid dan anderen, hij heeft de last en de hitte van de dag verdragen; maar ten slotte is hij toch moe en mat geworden en nu hij niet meer kan werken, is hem het leven als uitgestorven, want het éne, dat hem de ziel jong doet blijven, heeft hij nooit gezocht. Het is bij hem waar geworden (Ps. 90: 10) "Het uitnemendste van onze jaren is moeite en verdriet", maar het arbeiden aan de zaligheid van de ziel, dat het leven met kostbaardere parels versiert, waar is dat? O wat moet men tot zo'n ziel zeggen? "Martha, Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig!" - Daar is een moeder; kijk naar haar moederlijke zorgvuldigheid; u kunt geen betere vinden; druk bezig snelt zij heen door de ruimte van het huis, vol zorgen vergeet zij ook het geringe niet; voor gade en kinderen is haar trouw. En het is een schoon gezicht, die moederlijke zorgvuldigheid, die huiselijke zin, die stille trouw! Maar toch één ding ontbreekt haar. Haar ontbreekt de Christelijke geest, die over alles uitgestort moet zijn. Haar ontbreekt de behoefte om met haar kinderen te bidden. Haar ontbreekt de Christelijke Geest, die van de moeder, dat hart van de familie, als vanzelf uitstroomt op de leden van de familie. En daarom vind u bij alle ijver toch niet voldoende vrede, bij alle welmenendheid toch geen ware enigheid in de geest, bij alle zorgvuldigheid toch geen juiste zegen. Zij heeft veel gezocht, maar het éne nodige niet, dat de Heere alleen geven kan; zij heeft het éne niet begrepen, dat de Heere met Zijn liefde ook de moederliefde moet verheffen. Wat moeten wij tot haar zeggen? "Martha! Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig!" - Er zijn ook zielen, die haar Heiland trouw bewaren en ernstig liefhebben; zij willen Hem ook dienen, maar nu

maken zij het zich daarmee druk. Zij zijn werkzaam voor het rijk van God, maar zij vergeten daarbij de dienst aan de tempel van God, die haar eigen ziele is. Zij zijn brandend van een verterende ijver voor het huis van de Heere, maar zij vergeten daardoor de ijver van de heiliging naar de wil van de Heere. Zij arbeiden met opoffering voor Christelijke doeleinden, maar alles veel te veel naar buiten, veel te weinig naar binnen. Zij begeven zich in allerlei Christelijke bezigheden, maar zij vergeten daarbij hun eigenlijk werk voor hun zaligheid. Zij zijn vol van allerlei plannen, hoe het Christelijk-kerkelijk leven weer bevorderd, het gestorvene weer levend zal kunnen worden gemaakt en zij laten het bij ontwerpen niet blijven; zij doen zelfs het hun daartoe, zij bemoeien er zich ernstig mee, maar onbewust ontbreekt er aan de andere kant veel. Vraagt u naar de stille arbeid van zelfbeproeving, vraagt u naar het zalig genot van de genade, vraagt u naar de gezegende uren, waarin men zich stil aan Jezus' voeten zet en zich verdiept in de volheid, die men bij Hem vindt - daarvan vind u niets bij hen. Zij hebben ten gevolge van enkel welgemeende ijver daarvoor geen tijd; zij komen nooit tot zichzelf. Het ernstig nadenken voor de Heere, het letten op Gods genadewegen en genadige leidingen, het stil zijn in de Heere ontbreekt hen, zij zijn vol onrust. Wat zal men tot zulke zielen zeggen? Ik weet steeds maar alleen ditzelfde: "Martha! Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig. " Bedrieg ik mij niet, dan ligt juist in die bedrijvige Martha-arbeid ook een gevaar voor onze tijd. Ik zie veel arbeid voor het Godsrijk - en God mag dat zegenen met Zijn beste zegen! - maar die heeft nog maar te veel van de verstrooiende werkzaamheid. Ik zie veel werkzaamheid voor Christelijke doeleinden - moge God hulp schenken, dat zij vruchten draagt - maar zij heeft te weinig van die zachte, stille geest, die van zijn werkzaamheid weinig ophef maakt. Er wordt in onze dagen teveel beweging gemaakt bij de Christelijke werken; het komt mij voor als werkte men wel veel, maar bad men te weinig. En toch staat geschreven: "Bid en werk; " het bidden mag niet alleen niet ontbreken, maar moet het werken voorafgaan. Men geeft wel veel voor Christelijke doeleinden, maar men geeft zichzelf te weinig in geestelijke zin; er is te veel uitwendigs en te weinig verborgen stilte. Er zijn tegenwoordig meer Christelijke werkbureaus dan Christelijke harten. Niet als wilden wij de arbeid voor het rijk van God terughouden, o nee! Wij bidden dat de Heere zeer vele zielen moge opwekken om voor Zijn rijk te arbeiden, moge de Heere vele zielen roepen tot arbeiden in Zijn wijnberg! Maar wat bovenal nodig is, is toch dat het rusten van de ziel in de hand van de Heere daardoor niet verloren ga, dat het stille inkeren voor het aangezicht van de Heere er niet onder lijdt, dat het zitten aan de voeten, het luisteren naar de genade van de Heere daarbij niet wordt verzuimd en dat het arbeiden niet ontaardt in een veel doen, in een werkheiligheid, die het zalig genot van de genade teniet doet. De ootmoed is nodig, die weet dat het boven alles behoefte is van de Heere te ontvangen; het bewustzijn is nodig dat de toekomst van de kerk en de neergetrapte zaden van God niet van mensenwerk afhangt, maar van Gods genade, die alleen mensenwerk zegenen kan. De innigheid is nodig, waarmee ieder in het bijzonder in stilte werkt voor de zaligheid van zijn ziel en tot het allerheiligst geloof opgebouwd wil worden. Zolang die gezindheid niet de ziel van onze tijd wordt, ontbreekt hem zeer veel en blijft hij slechts een zoekende. Tot zolang moet men ook tot de tegenwoordige tijd roepen: "Martha Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig. "

Dat Martha de Heere in Zijn terechtwijzend woord heeft begrepen en ook de hele zegen van dit woord deelachtig is geworden, is buiten twijfel; het eigenaardige van haar oorspronkelijke

natuur verloochende zich ook later niet, maar werd geheiligd, zij bleef bij alle toenemen in innigheid de bedrijvige Martha, die voornamelijk geschikt was tot het werk en de dienst van de liefde. Zoals Petrus naast Johannes stond, zo stond zij naast haar zuster Maria; hoe verschillend de vaten waren, de inwendig verborgen schat was dezelfde. De dagen van de bezoeking, die spoedig over Bethanië's woning kwamen, geven ons gelegenheid genoeg om ons daarvan te overtuigen (Joh. 11).

42. Maar één ding is nodig en om dat ene zou al het andere liever kunnen wegvallen, namelijk de gehele overgave aan Mijn woord, waartoe uw zorgen en uw drukten u niet laten komen; maar Maria, die niet heeft gewerkt, opdat God in haar werken zou, heeft het goede deel uitgekozen, omdat het het eeuwige goed is waar zij naar zoekt (1 Petrus . 1: 25), a) dat van haar niet weggenomen zal worden, zodat zij ooit uit het bezit daarvan zou worden gedrongen en daarom zult u er wel bij Mij niet meer op aandringen dat Ik aan uw begeerte (vs. 40) voldoe.

a) Ps. 27: 4.

Maria weet Martha's over in het dienen te waarderen, maar zij weet dat de Heere niet zo behoeftig is als Martha zich inbeeldt, zodat zij tegenover Hem er op bedacht mag wezen haar eigen behoefte met Zijn rijkdom te vervullen. De Heere neemt haar in bescherming - zowel nu, als zij in haar schijnbaar niets doen, als later (Hoofdstuk 26: 6 vv.) als zij in haar schijnbaar al te veel doen wordt berispt. In beide gevallen neemt Hij de innigheid, ootmoed en hoogheid van de ware gezindheid van de discipelinne in bescherming tegenover de sombere, zondige beuzelachtigheid van de alledaagse gezindheid. Wel weet de Heere ook de trouwe zin van Martha te waarderen; zij bedreef die echter met al die eerlijke en hartelijke zorgen voor vele dingen en Hij toont haar met zacht verwijt hoe zij zichzelf bestraft.

Het dubbele noemen van de naam "Martha, Martha", alsook later "Simon, Simon" (Hoofdstuk 22: 31) en "Saul, Saul" (Hand. 9: 4) heeft ten doel de stille bekommernis van de Heere, niet zozeer over de daad als wel over de stemming en gezindheid van Martha uit te drukken.

Had men op deze laatste woorden genoeg gelet, men had zeker nooit de verklaring voorgeslagen: één spijs, één schotel is nodig, die nu al kan gerekend worden de geschiedenis toe te behoren. Bij het goede deel moet men toch stellig aan hetzelfde als bij het ene nodige denken. Waarin dat goede deel bestond, dat Maria verkoos? Zeker niet onbepaald in "de zorg voor het eeuwige", zoals zo vaak verklaard wordt, want men doet Martha jammerlijk onrecht met de bewering dat zij deze vergeten zou hebben en als een aardsgezinde tegenover de hemelsgezinde Maria heeft gestaan. Ook wordt op deze manier het besluit van de hele toespraak nagenoeg onverstaanbaar. Om de bedoeling van de Heere volkomen te raden, moet men op het begin van de rede en op het karakter van de zusters letten. Zoveel blijkt meteen, dat Hij van iets spreekt dat waarlijk bovenal in zeker opzicht uitsluitend nodig was: zó nodig, dat zelfs al de bemoeiingen van Martha, die op zichzelf goed en beminnelijk waren, berispelijk werden zodra zij het zoeken naar dit ene belemmerden. Nodig, waartoe? Tot het doel, waartoe Martha zich beijverde: om de Heere wel te ontvangen, in waarheid te behagen en veel vreugde van Zijn bijzijn te smaken. Daartoe stak zich Martha in vele bemoeiingen;

daartoe heeft Jezus slechts één ding te eisen en dat éne was het doel, niet der werkzaamheid, maar van het lot dat Maria toonde gekozen te hebben. Waardoor? Door zich aan Jezus voeten te zetten, door naar Hem te horen en van Hem te leren, door in één woord, Hem door het geloof in haar hart te doen wonen. Bij het bezit van warme ingenomenheid met de Heere en waarachtige belangstelling in haar hoger geluk, ontbrak echter aan Martha die kalme effenbaarheid van het gemoed, die haar alleen vatbaar kon maken voor die innige en blijvende gemeenschap met Hem die Maria's onwaardeerbaar deel was geworden. Martha is het beeld, niet zozeer van de aardsgezinden, die om de beslommeringen van de zichtbare wereld het eeuwige geheel uit het oog en het hart verliest, ook zij is discipelin van de Heere, ook zij van Zijn liefde het voorwerp (Joh. 11: 5); maar zij vertegenwoordigt voor ons die lange reeks van vrienden van de Heere, die rusteloos werkend voor hun zaligheid en Zijn zaak, het persoonlijk en rustig bezit en genot van Christus voor en in zichzelf vergeten. Maria daarentegen staat voor ons, als liefelijk symbool van de gelukkigen, die rust bij Hem vonden en daarin het beginsel zowel van de diepste zaligheid als van de Hem meest welgevallige werkzaamheid hebben. De grote les, die de Heere aan alle volgende eeuwen gegeven heeft, schijnt ons deze te zijn: dat het bij de discipel, die Hem in waarheid behagen zal, van warm gevoel voor Christus tot innerlijke eenheid met Christus moet komen.

Maria en Martha, zoals zij ons hier voor de geest gevoerd worden, vertegenwoordigen niet twee verschillende, elkaar aanvullende, elk op zichzelf prijzenswaardige en noodzakelijke kanten van het Christelijk leven: de om Zijn woord te horen aan Jezus' voeten neerzittende Maria, de bespiegeling; de met veel dienen zeer bezige Martha, de beoefening; zij zijn geenszins elk op haar beurt verpersoonlijking van een Christelijke deugd: Maria van het geloof, Martha van de liefde. Zoveel beoefening boven bespiegeling gaat en de liefde meerder is dan het geloof, zou het bij dergelijke voorstelling altijd weer Martha zijn die de palm van de eer wegdroeg. En dit, welk menselijk gevoel in ons hart ook voor de met veel dienen zeer bezige Martha pleite, komt met de strekking van de evangelische mededeling en met het oordeel van de Heiland geenszins overeen. Nee, de over vele dingen bekommerde en verontruste Martha wordt door Hem berispt; Maria geprezen, omdat zij het goede deel heeft uitgekozen, dat van haar niet zal worden weggenomen. Ja, hierom wordt Maria geprezen en niet omdat zij niet dient. En eigenlijk wordt niet geprezen, maar gelukkig geprezen. En Martha wordt berispt, niet omdat zij dient, maar omdat zij vooralsnog geen hart heeft om met Maria vóór alle dingen het goede deel te zoeken. En eigenlijk wordt zij minder berispt dan beklagd. Maria wordt aan Martha voorgesteld niet zozeer als een voorbeeld ter navolging als wel als een voorwerp van benijding in de edelste zin; en dit niet omdat zij daar zo rustig neerzit, terwijl Martha alleen dient, maar om de hartsbehoefte waaruit dit neerzitten om Zijn woord te horen, bij haar voortkomt. Tot Martha wordt niet gezegd dat zij meteen had moeten gaan neerzitten, als Maria, maar haar wordt onder het oog gebracht, dat zij in de bekommernis en onrust van het vele dienen vergeet of niet beseft dat één ding nodig is. Nee, nee! Hier zijn niet twee karakters van discipelinnen van de Heere, die elkaar moeten aanvullen, die elk op zijn beurt van elkaar het eigenaardige moeten overnemen en leren; maar bij alle welmenendheid en liefde tot de Heere, is de een van deze twee de juiste discipelin nog niet. Deze Martha moet niet slechts van deze Maria leren, zij moet Maria worden. Zij moet Maria worden; niet met verloochening van haar eigen, bewegelijke, bedrijvige aard, in het neerzitten, maar in de behoefte om Zijn woord te horen; niet door zich het genot van het

dienen te ontzeggen, maar door haar hele hart te zetten op dat geluk waarvan het bezit haar tot die onbekommerde, die geruste, die ootmoedige dienaar van de Heere, in een woord tot die Martha maken kan, die zij wezen moet en worden zal.

Zo menigeen zoekt zijn geluk in zijn aards beroep en de getrouwheid daarin is iets kostelijks, maar hij denkt er niet aan dat het aardse beroep niets meer moet zijn dan de plaats waarop wij het kleinood van de hemelse roeping van God in Christus Jezus moeten bevestigen. Nu heeft hij gearbeid, hij heeft misschien meer gearbeid dan anderen, hij heeft de last en de hitte van de dag verdragen; maar ten slotte is hij toch moe en mat geworden en nu hij niet meer kan werken, is hem het leven als uitgestorven, want het éne, dat hem de ziel jong doet blijven, heeft hij nooit gezocht. Het is bij hem waar geworden (Ps. 90: 10) "Het uitnemendste van onze jaren is moeite en verdriet", maar het arbeiden aan de zaligheid van de ziel, dat het leven met kostbaardere parels versiert, waar is dat? O wat moet men tot zo'n ziel zeggen? "Martha, Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig!" - Daar is een moeder; kijk naar haar moederlijke zorgvuldigheid; u kunt geen betere vinden; druk bezig snelt zij heen door de ruimte van het huis, vol zorgen vergeet zij ook het geringe niet; voor gade en kinderen is haar trouw. En het is een schoon gezicht, die moederlijke zorgvuldigheid, die huiselijke zin, die stille trouw! Maar toch één ding ontbreekt haar. Haar ontbreekt de Christelijke geest, die over alles uitgestort moet zijn. Haar ontbreekt de behoefte om met haar kinderen te bidden. Haar ontbreekt de Christelijke Geest, die van de moeder, dat hart van de familie, als vanzelf uitstroomt op de leden van de familie. En daarom vind u bij alle ijver toch niet voldoende vrede, bij alle welmenendheid toch geen ware enigheid in de geest, bij alle zorgvuldigheid toch geen juiste zegen. Zij heeft veel gezocht, maar het éne nodige niet, dat de Heere alleen geven kan; zij heeft het éne niet begrepen, dat de Heere met Zijn liefde ook de moederliefde moet verheffen. Wat moeten wij tot haar zeggen? "Martha! Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig!" - Er zijn ook zielen, die haar Heiland trouw bewaren en ernstig liefhebben; zij willen Hem ook dienen, maar nu maken zij het zich daarmee druk. Zij zijn werkzaam voor het rijk van God, maar zij vergeten daarbij de dienst aan de tempel van God, die haar eigen ziele is. Zij zijn brandend van een verterende ijver voor het huis van de Heere, maar zij vergeten daardoor de ijver van de heiliging naar de wil van de Heere. Zij arbeiden met opoffering voor Christelijke doeleinden, maar alles veel te veel naar buiten, veel te weinig naar binnen. Zij begeven zich in allerlei Christelijke bezigheden, maar zij vergeten daarbij hun eigenlijk werk voor hun zaligheid. Zij zijn vol van allerlei plannen, hoe het Christelijk-kerkelijk leven weer bevorderd, het gestorvene weer levend zal kunnen worden gemaakt en zij laten het bij ontwerpen niet blijven; zij doen zelfs het hun daartoe, zij bemoeien er zich ernstig mee, maar onbewust ontbreekt er aan de andere kant veel. Vraagt u naar de stille arbeid van zelfbeproeving, vraagt u naar het zalig genot van de genade, vraagt u naar de gezegende uren, waarin men zich stil aan Jezus' voeten zet en zich verdiept in de volheid, die men bij Hem vindt - daarvan vind u niets bij hen. Zij hebben ten gevolge van enkel welgemeende ijver daarvoor geen tijd; zij komen nooit tot zichzelf. Het ernstig nadenken voor de Heere, het letten op Gods genadewegen en genadige leidingen, het stil zijn in de Heere ontbreekt hen, zij zijn vol onrust. Wat zal men tot zulke zielen zeggen? Ik weet steeds maar alleen ditzelfde: "Martha! Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig." Bedrieg ik mij niet, dan ligt juist in die bedrijvige Martha-arbeid ook een gevaar voor onze tijd. Ik zie veel

arbeid voor het Godsrijk - en God mag dat zegenen met Zijn beste zegen! - maar die heeft nog maar te veel van de verstrooiende werkzaamheid. Ik zie veel werkzaamheid voor Christelijke doeleinden - moge God hulp schenken, dat zij vruchten draagt - maar zij heeft te weinig van die zachte, stille geest, die van zijn werkzaamheid weinig ophef maakt. Er wordt in onze dagen teveel beweging gemaakt bij de Christelijke werken; het komt mij voor als werkte men wel veel, maar bad men te weinig. En toch staat geschreven: "Bid en werk; " het bidden mag niet alleen niet ontbreken, maar moet het werken voorafgaan. Men geeft wel veel voor Christelijke doeleinden, maar men geeft zichzelf te weinig in geestelijke zin; er is te veel uitwendigs en te weinig verborgen stilte. Er zijn tegenwoordig meer Christelijke werkbureaus dan Christelijke harten. Niet als wilden wij de arbeid voor het rijk van God terughouden, o nee! Wij bidden dat de Heere zeer vele zielen moge opwekken om voor Zijn rijk te arbeiden, moge de Heere vele zielen roepen tot arbeiden in Zijn wijnberg! Maar wat bovenal nodig is, is toch dat het rusten van de ziel in de hand van de Heere daardoor niet verloren ga, dat het stille inkeren voor het aangezicht van de Heere er niet onder lijdt, dat het zitten aan de voeten, het luisteren naar de genade van de Heere daarbij niet wordt verzuimd en dat het arbeiden niet ontaardt in een veel doen, in een werkheiligheid, die het zalig genot van de genade teniet doet. De ootmoed is nodig, die weet dat het boven alles behoefte is van de Heere te ontvangen; het bewustzijn is nodig dat de toekomst van de kerk en de neergetrapte zaden van God niet van mensenwerk afhangt, maar van Gods genade, die alleen mensenwerk zegenen kan. De innigheid is nodig, waarmee ieder in het bijzonder in stilte werkt voor de zaligheid van zijn ziel en tot het allerheiligst geloof opgebouwd wil worden. Zolang die gezindheid niet de ziel van onze tijd wordt, ontbreekt hem zeer veel en blijft hij slechts een zoekende. Tot zolang moet men ook tot de tegenwoordige tijd roepen: "Martha Martha! U bekommert en ontrust u over vele dingen, maar één ding is nodig. "

Dat Martha de Heere in Zijn terechtwijzend woord heeft begrepen en ook de hele zegen van dit woord deelachtig is geworden, is buiten twijfel; het eigenaardige van haar oorspronkelijke natuur verloochende zich ook later niet, maar werd geheiligd, zij bleef bij alle toenemen in innigheid de bedrijvige Martha, die voornamelijk geschikt was tot het werk en de dienst van de liefde. Zoals Petrus naast Johannes stond, zo stond zij naast haar zuster Maria; hoe verschillend de vaten waren, de inwendig verborgen schat was dezelfde. De dagen van de bezoeking, die spoedig over Bethanië's woning kwamen, geven ons gelegenheid genoeg om ons daarvan te overtuigen (Joh. 11).

HOOFDSTUK 11

VOORSCHRIFT EN KRACHT VAN HET GEBED. UITDRIJVING VAN DE SATAN. EIS VAN TEKENEN. STRAFPREDIKING VAN CHRISTUS

V. Vs. 1-18. Zoals het schijnt bleef de Heere toen Hij te Bethanië Zijn intrek had genomen, de nacht niet in het dorp, maar begaf Hij Zich 's avonds nog tot in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem en overnachtte Hij in de hof Gethsemane, waarvan in Joh. 18: 2 wordt gezegd, dat Jezus daar dikwijls vergaderde met Zijn discipelen. Die gewoonte kan eerst nu haar begin hebben genomen, ten minste volgens het verloop van de geschiedenis, in zoverre Judas, die Hem verried, ook die plaats wist. Op de volgende dag treedt de Heere daar in Gethsemane in het midden van Zijn discipelen, nadat Hij zo-even Zijn gebed had gedaan. De glans van de verheerlijking ligt ten gevolge van dit verkeer met Zijn Vader nog op Zijn aangezicht (Ex. 34: 28 v.), zodat in de kring van discipelen de bede wordt uitgesproken: "Heere leer ons bidden. " Nu herhaalt de Heere voor hen het "Onze Vader" en beveelt Hij hun ernstig aanhouden in het gebed aan, dat zeker tot verhoring leidt.

1. En het gebeurde, toen Hij naar Jeruzalem ging - welke gang tot Zijn laatste in Hoofdst. 29: 18 vv. zo na in betrekking stond, dat Hij in een zekere aan de Olijfberg gelegen plaats, waarvan ook in Hoofdst. 22: 39 vv. sprake is - dat hij bad om Zich in God, Zijn hemelse Vader, te sterken (1 Sam. 30: 6. vgl. Joh. 8: 59). Toen Hij ophield en weer in de kring van Zijn discipelen trad gebeurde het dat een van Zijn discipelen - en wel een van degenen die vroeger discipelen van de Doper geweest waren (Joh. 1: 35 vv.), misschien Andreas (Mark. 13: 1 vv.) - tot Hem zei: Heere! leer ons bidden, zoals ook Johannes vroeger, toen hij nog in zijn volle werkzaamheid was, zijn discipelen geleerd heeft (Hoofdstuk 5: 33).

De Heere treedt uit de heilige stilte, waarin Hij Zich heeft teruggetrokken, uit het verborgen verkeer met de Vader, waarin Hij Zich begeven heeft, weer te voorschijn. De discipelen zien Hem komen, zij merken het aan Hem dat Hij gebeden heeft; de geest van het gebed heeft een helder schijnsel over Hem uitgebreid, de uren van het gebed zijn ook voor Hem uren van verheerlijking geweest. Het is wellicht de discipelen geweest, zoals het bij de verheerlijking was (Hoofdstuk 9: 28 vv.). Daar had de Vader boven Hem gesproken, hier heeft de Zoon gesproken tot de Vader; daar klonk het van de hemel: "Dit is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem", hier gaat de stem ten hemel op (Joh. 11: 42): "Vader, Ik weet dat Gij Mij altijd hoort. " Maar hier breidt zich evenals daar de verborgene heerlijkheid van de Zoon over Zijn uitwendige gedaante uit; hier komt evenals daar de heerlijkheid van de hemel over Hem; hier ligt evenals daar de vrede van het heilig luisteren en ontvangen over Hem, die altijd in de schoot van de Vader was. Deze is ook de indruk, die de discipelen ontvangen; zij begrijpen uit hetgeen zij zien datgene wat zij niet zien. Het geheim zowel als de zegen van het gebed zijn tot hen gekomen in de persoon van Christus. Zijn aanzien is het, dat hun begeerte opwekt en hun verlangen doet ontstaan.

Heere! leer ons bidden: 1) de discipel van de Heere moet bidden, 2) moet van Jezus leren bidden, 3) moet tot Jezus gaan met de bede: "Heere leer ons bidden. "

Waar de Christen is, daar is eigenlijk de Heilige Geest, die niets doet dan altijd bidden; want hoewel de mond zich niet altijd beweegt en woorden uitspreekt, toch slaat het hart evenals de polsader en het hart in het lichaam, zonder ophouden met zuchten, zodat men geen Christen kan vinden zonder gebed, zo min als een levend mens zonder de pols. Die staat nooit stil, beweegt zich en slaat altijd door, hoewel de mens slaapt of iets anders doet, zodat hij de polsslag niet gewaar wordt.

U houdt bidden voor een gemakkelijke zaak en denkt dat u het van uzelf kent. Ja, u spreekt woorden, maar u bidt niet! Bidden is de natuurlijke mens niet eigen. Evenals de wereld de Geest van de waarheid niet kan ontvangen, omdat zij Hem niet ziet en niet kent (Joh. 14: 17), zo kan de wereld, wanneer zij haar wereldsgezindheid wil behouden, ook niet bidden, want zij ziet en kent de Vader niet, die altijd met Zijn kinderen omgaat. Die zulke verkeerde begrippen over het gebed heeft, dat hij het alleen met de mond en met aflezen denkt te verrichten, die laat zich onderwijzen door de bekeerde Bassuto Kaniama. Deze zegt van het gebed: het is een geheim tussen God en de mens, dat tot heerlijkheid leidt.

Van zichzelf leert de mens het bidden niet; hoe diep de behoefte aan gebed ook in ieder menselijk hart geworteld is, alhoewel men het zichzelf niet bekent, alhoewel men die ook niet bevredigt; bidden in Christelijke zin, op de manier waarop de Heere het wil en met dien inhoud, als dat de Heere verlangt, dat leert men alleen van de Heere. De later geborenen leren het alleen van de eerstgeborene, de kinderen van God alleen van de Zoon van God. En men is daarin ook nooit uitgeleerd, door bidden leert men bidden. En die in het heiligdom van het gebedsleven zijn offers heeft gebracht, die de diepten van dit geheim heeft leren waarderen, die weet ook hoe vaak de innigste behoeften van de ziel toch niet naar boven weten te worstelen tot juiste volle uitdrukking van het gebed; er blijft altijd een deficit, een gebrek. Na de zaligste uren van gebed voelt men het pas, hoe men toch nog zo geheel anders had kunnen spreken, als het kind tot zijn lieve Vader. Ook een van de vruchten van het gebed - en niet een van de minste - is de erkenning dat men nog niet kan bidden zoals het hoort. Wij stamelen slechts, maar door het stamelen leren wij spreken en er is Eén, die ons leert spreken en tot Wie wij roepen: "Heere, leer ons bidden. "

Ook wij moeten en willen zo graag veel en vlijtig bidden, zoals Hij ons dikwijls vermaant, maar wij zijn zo arm aan woorden. Hadden wij toch ook van Hem, zoals tussen Meester en discipelen gebruikelijk is, zoals ook Johannes zijn discipelen geleerd heeft, een of enige ons in de mond gelegde gebedsformulieren. Dit is de zin van de bede: "Heere, leer ons bidden", die met een algemene behoefte van alle discipelen werkelijk overeenstemt en daarom ook vriendelijke voldoening vindt. De Heer zegt hun wat zij spreken moeten, omdat en wanneer zij het woord behoeven, d. i. Hij zegt tegelijk waarom en met welke eenvoudige woorden zij bidden moeten en juist omdat Hij de behoefte aan een formulier wil bevredigen, herhaalt Hij het al vroeger gegevene; want de Heere denkt aan die behoefte, die bij alle heiligen bestaat en die vooral voor hun gemeenschap en samenkomsten behoefte is en heeft omwille van ons dat gebed woordelijk herhaald en de discipel, die hier spreekt, komt ons voor als sprekend voor de toekomstige gemeente.

Het is opmerkelijk, dat op dezelfde plaats, waar Jezus aanleiding heeft gegeven tot de vraag, waarom wij moeten bidden, of wat God kan verhoren, Hij bij Zijn later gaan in diezelfde plaats, ook het voorbeeld geeft voor de Gode welgevallige manier waarop wij moeten bidden, voor de juiste gezindheid en stemming van de bidder.

2. En Hij voldeed meteen aan hun wens en zei tot hen: Wanneer u bidt, zeg dan: (Onze) Vader (die in de hemelen zijt)! Uw naam worde geheiligd. Uw Koninkrijk kome. (Uw wil geschiede, gelijk in de hemel also ook op de aarde).

3. Geef ons elke dag ons dagelijks brood; geef ons het brood, dat wij tot onderhouding van ons leven nodig hebben, zoveel wij iedere dag behoeven.

4. En vergeef ons onze zonden; want ook wij vergeven aan een ieder, die ons schuldig is. En leid ons niet in verzoeking, (maar verlos ons van de boze).

Vergelijken wij deze tekst met die in MATTHEUS. 6: 9 vv. dan ontbreekt niet alleen de doxologie aan het einde, maar er is ook bij de vierde bede (vs. 3) en de vijfde vs. 4) verschil in de woorden. Omtrent het eerste punt verwijzen wij naar de opmerking bij 1 Kron. 29: 12 , over het tweede wat over het verschil in de woorden van de tien geboden bij Ex. 20: 6 gezegd is. Veel opmerkelijker is echter de afwijking in verscheidene handschriften van de grondtekst, waarvan ook de oudste kerkvaders spreken, zodat men bijna zou geloven dat Lukas werkelijk oorspronkelijk zo geschreven heeft als de handschriften de woorden weergeven en dat onze tekst eerst door aanvulling uit Mattheüs is ontstaan. Daar ontbreekt namelijk zowel iedere bijvoeging bij de aanspraak "Vader, " als ook de 3de en 7de bede geheel, zodat het gebed slechts de verkorte vorm heeft, die ontstaat als men wat boven tussen haakjes gezet is, weglaat. De grote verkorting moet daaruit worden verklaard dat, toen Lukas zijn evangelie schreef, het gebed van de Heere juist in die vorm en niet in de volledige bij Mattheüs onder de Paulinische gemeenten in gebruik was. Maar, zo is verder de vraag, hoe kwamen deze gemeenten er toe die beide beden weg te laten? Wij geloven dat de 7de bede, vooral wanneer wij ze, zoals onze Statenvertalers, vertalen: "Verlos ons van den boze", d. i. van de duivel (1 Joh. 5: 18 vv.) in bijzondere betrekking staan tot het binden van de satan gedurende duizend jaren en de 4de bede tot de oprichting van het duizendjarig rijk (Openbaring . 20: 1 vv.). Deze zaken hebben minder betrekking op de kerk, die uit de heidenen is samengebracht, omdat zij een vervulling zijn van de bijzonder aan Israëls volk gegeven beloften. Nu blijkt ook verder bij Mattheüs dat hij in Zijn voor Israël geschreven evangelie graag op het duizendjarig rijk doelt, alhoewel hij het niet noemt (vgl. MATTHEUS. 19: 28 en 20: 1-16) terwijl de beide andere evangelisten, die hoofdzakelijk op de heidenwereld het oog hebben, dergelijke plaatsen, die op die toekomst doelen, die de heidenen niet dadelijk aangaat, liever weglaten. Zolang de kerk de vorm is van het rijk van God, dat de Joden is ontnomen en de heidenen gegeven, heeft zij in haar geloofsleer geen plaats voor het chiliasme of de leer van het duizendjarig rijk en zal zij die ook niet hebben; maar zij richt haar blik van de overwinning van de Antichrist dadelijk op de wederkomst van Christus ten oordeel met overspringen van de voorspelling in Openb. 20: 1-10. Tot deze tijd van de kerk, nu de natuurlijke takken van de olijfboom zijn afgehouden en in hun plaats takken van de wilde olijfboom zijn ingeënt (Rom. 11: 17 vv.), zou dan de vorm van het "Onze Vader" bij Lukas

overleiden. Is het rijk van God om zo te zeggen verkort, is er een gebrek aan zichtbaar, zo komt daarmee ook een verkort kort gebed van de Heere overeen; deze zou dan de gedachte zijn geweest, die de Paulinische gemeenten heeft geleid. Nu is evenwel in die verkorte vorm het "Onze Vader" toch een volledig gebed. Dat heeft Quesnel nader uiteengezet in de volgende woorden: "Door de rangschikking van de bede is de opvolging van de wensen aangewezen, die in een hart opkomen, dat God lief heeft - ten eerste: God, de Vader, wil niet door knechten, maar door kinderen aanbeden zijn; wij moeten voor Hem komen uit liefde tot Hem en tot heiliging van Zijn naam. Het eerste verlangen van het hart en de eerste beweegreden van ons handelen is dus de eer van God in deze wereld door de heerschappij van het rijk van de genade en de heiliging van onze zielen; het tweede is het komen van het rijk van de heerlijkheid, waarin de kennis van God, het kindschap, de heiligheid en de liefde tot volkomenheid wordt, waar alle uitverkorenen met hun hoofd voor alle eeuwigheid geheel in de eenheid van het geestelijk lichaam worden samengevat. Het derde is het verlangen naar de bijstand van God tot onze heiligmaking, waartoe voor het lichaam zijn voedsel evenzo noodzakelijk is als voor de ziel de genade. Een arm reiziger begeert zijn brood iedere dag en eet slechts om verder te kunnen reizen - zo willen ook wij ons dagelijks brood als reizigers naar het vaderland begeren, waar wij met het brood des levens verzadigd zullen worden. Een reiziger heeft echter niet alleen voedsel nodig, maar bij moet de hinderpalen ter zijde stellen, die hem ophouden of zijn loop kunnen vertragen, zijn schulden betalen, van zijn processen bevrijd worden, zich met zijn vijanden kunnen meten; daarom is het vierde verlangen, dat naar de vergeving van zonden en naar de barmhartigheid van God. Eindelijk het vijfde verlangen van ons hart is naar het volharden in de liefde voor God onder alle gevaren van de verzoeking, waardoor wij overal omringd zijn. Hoe meer wij de genade van God, waarvan ons eeuwig heil afhangt, naar haar hele waarde weten te schatten, des te ernstiger moeten wij waken en bidden, opdat zij ons niet door de verzoeking wordt ontrukkt. Het laat zich wel denken dat de Heere zelf hier in Gethsemane aan de Olijfberg Zijn gebed in verkorte vorm aan de discipelen zal hebben meegedeeld; Hij wist toch hoe Hij van hier een half jaar later de discipelen ook van de ondergang van Jeruzalem en van de tempel zou moeten vertellen. Wij zullen ons intussen bij het verdere aanvoeren van woorden van de schriftuitleggers aan de volledige vorm houden, zoals die dan ook bij ons burgerrecht heeft verkregen, alsof de andere niet bestond; daardoor streeft dan ook de kerk naar de toekomst, naar de tijd dat Israël weer zal worden ingeënt, opdat het geheim van God zal worden volbracht (Openbaring . 10: 7).

In het woord Vader wordt het dubbele gevoel van onderwerping en van vertrouwen uitgedrukt. De naam wordt in het Oude Testament alleen gevonden in Jes. 63: 16 (vgl. Ps. 103: 13) en wordt alleen met betrekking tot het geheel van de natie gebruikt. De vrome Israëliet voelde zich als knecht van Jehovah, niet als kind. De kinderlijke betrekking, waarin de gelovige tot God staat, rust op de menswording van de Zoon en van de openbaring van de Vaders, daarin begrepen. (Hoofdstuk 10: 22; vgl. Joh. 1: 12).

Voor het nieuwe en volmaakte gebed stelt Jezus Zijn discipelen op een nieuw standpunt, in een nieuwe, in de volkomenste en innigste betrekking tot God. Zij moeten God kennen, vertrouwen, ervaren als Vader, zich voelen als kinderen van God. Voor u, zegt Hij tot hen, is God Vader; u, de Mijnen, Mijn broeders, bent voor Hem kinderen; voel zo, geloof zo, vertrouw zo, bid zo. Het kind kan de vader bidden als niemand anders; het kind kan om alles

bidden. Zo hadden de discipelen nooit gebeden, zo had men in het algemeen in Israël nooit gebeden. Wij hebben in het Oude Testament een menigte gebeden van gelovige en heilige Israëlieten, maar niet een met de aanspraak "Mijn Vader" of "Onze Vader." In alle psalmen van David, die gelovigste, kinderlijkste, met God zo vertrouwelijk omgaande man, komt die uitdrukking van kinderlijk gevoel niet eens voor. Hoe waar, hoe eigenlijk, in hoe grote mate zij dat moesten opnemen, hebben de discipelen gaandeweg beter leren begrijpen, naarmate zij in de kennis van Jezus Christus en van Zijn betrekking tot God en mensen verder kwamen.

Tot God "Vader" te zeggen mag geen roef zijn, die vlees en bloed, eigenwaan en wil zich toeëigent, maar een macht gegeven aan hen, die de eengeboren Zoon van de Vader aannemen en daardoor Gods kinderen worden (Joh. 1: 12), een macht van de wedergeboorte.

Het woord "Vader" maakt scheiding onder de mensen, zodat het gebed van de Heere alleen bestemd is voor discipelen van de Heere, die door Hem tot God komen (Joh. 14: 6) en dat alleen diegenen moeten bidden, waarin het kindschap aanwezig is. Het woord "onze" verenigt daarentegen die tot de familie van Gods kinderen behoren, die hebben opgehouden alleen te staan, zich alleen te voelen en alleen zichzelf te zoeken. In hen allen moet één erkentenis zijn van de hemelse Vader, één behoefte en één verlangen, één gevoel van broederlijke liefde beweegt hen en iedere behoefte en iedere aangelegenheid moet in het gevoel van de liefde voor alle kinderen van God, die hetzelfde nodig hebben en dezelfde belangen hebben, aan de ene gemeenschappelijke Vader in de hemel worden voorgedragen. Zoals het "vader" kinderlijk klinkt, zo klinkt het "onze" broederlijk; wanneer u bidt, om alleen te zijn met uw God, sluit dan de deur achter u, maar de deur van uw hart moet wijd worden opengezet voor de gemeenschap van de Heilige Geest, zodat door deze tederste en meest vaste band de schare van de zuchtende en strijdende kerk van alle oorden van de wereld daarin plaats heeft, evenals u uit het "Onze Vader" zeker kunt zijn dat u een plaats hebt in de gebeden van de broeders, zeker, dat zij en u met alle priesterkoren van de Christenheid in de voorbede bent ingesloten van de enige Hogepriester, wanneer die aan het hoofd van de verlost mensheid voor zijn Vader treedt en zegt: "Zie, hier ben Ik en de kinderen, die Gij mij gegeven hebt." - Zolang nog de verschillende kerken het "Onze Vader" hebben, is het geloof in "één heilige algemene kerk" meer dan een beeld van de fantasie, meer dan een schone droom. Daarin is iets van de een kudde schapen met de ene Herder. Er is een algemeen heilgdom, waarin zij allen voor hun Heer verschijnen; het is de algemene bodem, waarop zij allen zich voor de Heere plaatsen. Daarin klinkt de gemeenschap van de heiligen, terwijl de hele Christenheid daarin gezamenlijk de handen van de Vaders grijpt, elkaar de handen reikt en wel over zo menige kloof, die hen scheidt. Het "Onze Vader" is het gedenkteken voor de eenheid van de strijdende kerk midden in de scheiding daarvan; het is ook de profetie voor de eenheid van de triomferende kerk in haar volmaking.

God is in de hemel, daar, waar de zetel van volmaaktheid, reinheid en zaligheid is, waar de vrije, zalige ruimten van de volmaakte geesten zich uitbreiden, waar licht zonder schaduw, grootheid zonder vlekken, goedheid zonder perken heerst en liefde, blijdschap en genade neerstroomt van de troon van de Eeuwigen op allen en waar wat geen oog heeft gezien, geen oor gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, degenen openbaar wordt, die Hem beminnen - daar is God, de Grote en Verhevene, wie te denken, te noemen, tot wie te durven

bidden al zaligheid is. Maar wij zijn nog op aarde, in het land van nacht en tranen, op de strijdplaats vol zweet en bloed vergieten, onder de lijken van de vallende broeders. Hij is in het zijn, wij zijn in het worden; Hij is in eeuwige zaligheid, wij zijn in de toestand van wankelen, van kiezen, van beproeving. Hij is in de hemel; want Hij is zelf de hemel, heerlijk en wonderbaar in Zijn eigen helderheid en oneindigheid en wij zijn op aarde, want wij zelf zijn aarde, van de aarde genomen, voor de aarde bestemd! Wat een onmetelijke kloof tussen hemel en aarde, tussen Schepper en schepsel! Echt, bij deze afstand zouden wij kunnen duizelen en allen moed zouden wij kunnen verliezen bij de woorden "die in de hemelen zijt" als niet de voorzin "onze Vader" de woorden inleidde, die verzachtend. Door die voorzin worden echter deze woorden, die ons niet neerdrukken, woorden van zaligmakende vertroosting en van hemelse hoop. Want al was het dat de verheven God in de hemel woont, in ontoegankelijk licht en wij geen weg tot Hem wisten, zo heeft Hij toch in ontfermende liefde de weg tot ons weten te vinden en Zich aan ons als Vader geopenbaard, opdat ook wij eens zouden zijn waar Hij is en nu is de blik naar boven tot de hoogte van de hemel voor ons de zaligste blik van het aardse leven. Nu stijgen onze harten, zo vaak het hier beneden zwaar en drukkend wordt en rondom ons alles woest en vijandig zich voordoet, naar boven in het vaderland van de liefde, waar de trouwste Vriend, de beste Vader en Raadsman woont. Nu zijn wij onbevreesd in ieder lijden, want wij weten; onze God is in de hemel, Hij kan doen wat Hij wil en Hij is in de hemel omwille van ons, om ons van daar te beschermen, te bewaren, het plan van ons leven te ontwerpen en ten einde te brengen. Nu zoeken wij naar hetgeen boven is, zoals ieder zoon in de vreemde aan het huis van de vader, aan zijn vrienden, aan broeders en zusters met innige liefde terugdenkt en wij vergeten het nooit, dat de goederen van de aarde niets zijn bij de goederen van de hemel, de vreugde van de aarde niets bij de heerlijkheid van de volmaakte geesten, de gunst van de mensen niets bij de genade van God. Nu verlangen wij naar de hemel, waar Hij is en ons een plaats heeft bereid; wij zouden vaak al graag overwinnaars zijn, kronen, palmtakken en witte klederen willen dragen; wij heffen dagelijks onze ogen op naar gindse bergen, waarvan wij de Heiland Jezus Christus, onze Heere, verwachten.

Zeven feesttijden heeft het kerkelijk jaar en zeven beden heeft het "Onze Vader" die met dezen overeenstemmen. In de adventstijd wachten wij op de openbaring van de goddelijke vadersnaam; in de Kersttijd juichen wij dat het rijk van God is gekomen in Christus Jezus, de Zoon van God; in de Epifanieëntijd zien wij het voorbeeld aan van de rondgaande profeet, door wie ten minste de wil van God is gedaan, zoals in de hemel zo ook op aarde; in de lijdenstijd worden wij herinnerd aan Hem, die, hoewel Hij vreugde had kunnen hebben, het kruis heeft verdragen en de schande veracht, om ons in de eerste plaats het brood van de ziel te geven en ons in het bezit van de vrede van God tevreden te maken, wanneer wij slechts voor het tijdelijke leven voedsel en kleren hebben. In de tijd van Pasen, waarin wij gedenken aan Hem, die om onze zonde is gestorven en tot onze rechtvaardigmaking opgewekt, roepen wij blijder dan ooit: vergeef ons onze schulden enz. Op het Pinksterfeest verblijden wij ons in de komst en worden iets gewaar van de kracht van de Heilige Geest, waardoor wij alleen de verzoeken kunnen tegenstaan; in de tijd van Trinitatis ten slotte wandelen wij met de kerk door de wegen van de heiligmaking tot de laatste dingen, tot de laatste verlossing van de boze.

De drie eerste beden: 1) een neerdalen van de belofte van de hemel tot de aarde de naam in de hemel, het rijk tussen hemel en aarde, de wil op aarde; 2) een opstijgen van het offer van de aarde tot de hemel, een opoffering van onze naam, van onze macht, van onze wil.

In het woord: "Uw naam worde geheiligd" spreekt de Heere het eerste, diepste heilige gevoel uit van Zijn eigen hart, Zijn innigst verlangen, Zijn eigen eerste bede: dat, wat de ziel van al Zijn willen en leven was (Joh. 17: 4, 6). Hij legt dat in de ziel en in de mond van Zijn discipelen, opdat het ook voor hen het eerste en laatste, het hoogste en liefste worden zal, hun hele hart vervullend, hun hele leven regerend. Gods naam wordt geheiligd wanneer Hij, zoals Hij is, als God, zonder dat dwaling, bijgeloof, ongeloof of onwetendheid aan Zijn Wezen iets toedoet, of aan Zijn wezen, Zijn gezindheid, Zijn wil, Zijn bedoelingen, Zijn wegen iets ontnemt, wordt erkend, geëerd, geliefd, vertrouwd, ervaren; wanneer Hij zelf, geen afbeelding, noch enige gelijkenis van een willekeurig, zelfgemaakt begrip van Hem, maar Hij zelf, zoals Hij is, zoals Hij zelf Zich aan de mensen heeft geopenbaard, erkend en geëerd wordt. De duivel heeft vanaf het begin geprobeerd om Gods naam te onteren, te lasteren, door dwaling en leugen te verdringen en te misvormen. De Zoon van God had geen ander, geen hoger werk dan de naam van God, de naam van Zijn Vader, de onbekende, misvormde, ontheiligde naam van Zijn God en Vader te prediken, te openbaren, te heiligen. Zo is nog steeds elke verkondiger van de door God geopenbaarde en tot God leidende waarheid, iedere weerlegging van de leugen en van de dwaling, elke tegenspraak tegen de geest, die in de wereld heerst, die God niet kent noch God vereert, elke verdediging van de Bijbel en de wegen en instellingen van God, een heiliging van Gods naam.

Hoeveel onwaardige begrippen van God en Zijn wezen heersen er onder de mensen! Het kind van God bidt Hem Zijn heilig wezen in het geweten van de mensen krachtig te openbaren, opdat alle onreine, grote en fijne afgoderij, alsook alle farizeese vormdienst wegvallen zal en ieder menselijk wezen door aanbidding vervoerd, met de serafs (Jes. 6) uitroept: Heilig, heilig, heilig!

Zoals de tweede bede vooral in verband staat met het werk van de zending, zo de eerste vooral met de zaak van de bijbelverspreiding; zij leert ons wanneer wij de betrekking tot de gave van de Heilige Schrift nader moeten aangeven, 1) danken voor de openbaring van de goddelijke naam, 2) een zelfbeproeving instellen over ons verdiepen in de Heilige Schrift, 3) waken voor de reine en luide prediking van het goddelijke Woord.

Wat is het voor een rijk, om welke komst wij bidden, met de woorden: Uw Koninkrijk kome! Het is zeker niet het rijk van de natuur, waarin God door Zijn almacht de Heere is en alle dingen, zelfs de wereld, zelfs hel en satan Hem onderworpen zijn; hierom toch hoeven wij niet eerst te bidden, het is al overal en waar wij ons ook mogen bevinden zijn wij in dit rijk en kunnen wij Hem nooit ontvluchten. Het rijk van God, waarover de Heere spreekt in Zijn gebed, is het rijk van de genade, in de harten van de mensen en het eeuwige rijk van de heerlijkheid, het rijk van God in zijn voltooiing.

Onder het "rijk van God" kan niets anders worden verstaan dan het Koninkrijk der hemelen, welk begin Johannes als nabij verkondigt en welke Koning Christus, de Zoon van David is,

dat in de harten van Zijn gelovigen begint zich ruimte te maken en ze met Zijn eerstelinggaven te verkwikken, totdat de Heere zal komen in Zijn heerlijkheid, om het zo te bewerken en te openbaren, dat alle voorspellingen van de profeten van dit rijk als vervuld voorkomen. De Heere beveelt ons te bidden om de vervulling van dit laatste doel van alle profetie, dit voorwerp van de hoop van allen, voor wie de profetische getuigenis Gods Woord is (Hoofdstuk 18: 7 v.). Doelt deze bede in haar volste, eigenlijke betekenis op het einde van de wegen van God, zo is daarom, zoals vanzelf spreekt, niet uitgesloten wat nodig is om dit doel teweeg te brengen en in zoverre vraagt deze bede ook voor het tegenwoordige de overwinning van de waarheid in de harten van degenen, aan wie ze wordt gepredikt; de vermeerdering en de groei van de kerk van God in- en uitwendig.

Het rijk van God kan op tweeërlei manier komen, ten eerste hier tijdelijk door het woord en het geloof, ten tweede eeuwig door de openbaring (1 Kor. 1: 7. Rom. 8: 19). Nu bidden wij beide, dat het komen zal tot degenen die nog niet daarin zijn en tot ons, die het verkregen hebben, door dagelijks toenemen en later in het eeuwige leven.

Het rijk van God komt van de hemel op aarde, zodat van de aarde een hemel wordt; niemand zal echter van de aarde ten hemel varen, tot wie niet het rijk van God van de hemel op aarde is neergedaald. (JOH. MAJOR).

Uw wil geschiede op aarde als in de hemel; dat is een moeilijke bede; zij is zo makkelijk voor het gehoor, zij is zo snel na gesproken; zij is in haar wezen zo natuurlijk en toch is zij in haar volbrenging zo bovenmate moeilijk. Miljoenen hebben haar dagelijks gebeden tot aan hun einde en toch de wil van hun God nooit volbracht; zij bevat een toon, waaraan de mens zich zijn hele leven moet oefenen. Daarom is zij echter ook verder een hoogst belangrijke bede en het doel, waartoe de beide eerste beden moeten leiden. Zij staat daarmee in betrekking als het einde tot het begin en tot het midden. Wie de naam van God erkend en bekend heeft en wie daardoor Zijn rijk deelachtig is geworden, diens roeping is het dan ook dat hij de wil van God vervult op aarde, zoals die in het rijk van de hemel altijd vervuld wordt; deze bede is dus het hoofdpunt in de drie eerste beden.

Een verschillende opvatting is er over de vraag of men onder de wil van God de bevelende Godswil van ons, of de besluitende Godswil over ons moet verstaan. Die de laatste mening volgen, denken vooral aan de wil van God, die ons beproeving toeschikt; omdat echter van de bereidvaardigheid om de goddelijke beproeving op zich te nemen bij de geheel rechtvaardige geen sprake meer kan zijn, komt de eerste opvatting als de juistere voor.

De hemel, de gezindheid en het gedrag van hen, die in de hemel wonen, wordt in derde bede aan degenen die op de aarde zijn als ideaal en voorschrift gesteld.

Verbreek, verbrand, vernietig wat U niet volkomen welgevallig is; of mij de wereld aan een draad of aan een keten vasthoudt, is alles in Uw ogen hetzelfde, omdat alleen een geheel vrijgemaakte geest, die al het andere schade noemt en alleen zuivere liefde gelden. - Heere! Ontneem mij, wat mij van U scheidt; Heere! Geef mij, wat mij tot U voert; Heere! Neem mij en laat mij geheel Uw eigendom zijn. (NICOLAAS VAN DER FLÜE).

Wij kennen tweeërlei leven, dat van de vrees en dat van de vreugde; een leven van vreugde nu is het, dat wij in het heilige "Onze Vader" op zo'n hoogte worden verheven, hier al onder de heiligen en zaligen daarginds en het is niet anders dan alsof wij in de hemel waren, daarin verheven over drie trappen, over de drie eerste beden. Waarom Jezus het dierbare gebed niet met deze woorden besloten heeft? Kunnen wij dan iets hogers bidden? Jezus wist wel wat ons heilzaam was en wat wij op deze aarde nog hadden door te strijden; daarom voegde Hij er nog vier beden bij.

Biddend heeft de Christen eerst God de eer gegeven; de naam van God heeft Hem toegeschitterd, zodat Hij Zijn eigen naam vergat; het rijk van God heeft Hem met zijn volheid overladen en verootmoedigd, zodat zijn bijzondere heerlijkheid tot niet werd; de wil van God heeft hem aangegrepen als de heldere laatste dag en heeft hem verteerd als een offervuur met het innigste van zijn eigen leven, met zijn eigen wil. Zo heeft hij God Zijn recht gegeven, maar hij zelf schijnt verdwenen. Ja, de wereld schijnt een heilige ashoop onder dit verterend vuur van de alles doordringende wil van God geworden te zijn (Hebr. 12: 29). Maar de God van de Christen verteert zijn offers niet, maar Hij verheerlijkt ze door het kwaad in hen teniet te doen. Zo komt dan de gelovige gelouterd te voorschijn uit het vuur van God en heeft nu zijn wil in God. In de drie eerste beden openbaarde zich de ijver voor de eer van God, voor de hemelse naam van de Vader, voor het koninkrijk van de Zoon, voor de volkomen wil van de Heilige Geest. In de vier laatste beden daarentegen wordt gesproken van de zaligheid van de Christenen, die uit het aanschouwen van deze eer van God voortkomt, het hogere leven van de mens op aarde, waarin zij als eeuwige individuen voor God staan. Drie is het getal van de Geest 35: 26), vier is het getal van het leven op aarde.

De heilige Alpenhoogten van het Onze Vader liggen achter ons, wij komen nu in de dalen; de drie verheven beden om heiliging van Gods naam, om de komst van Zijn rijk, om het geschieden van Zijn wil, zijn een enige, drie-enige bede, om de verheerlijking van de drie-enige God op aarde. Wij begeven ons nu in de diepte, tot het vierledige gebed van de kinderen van God, voor eigen welzijn en zaligheid, namelijk tot de beden om brood, om vergeving, om bewaring en om verlossing.

Met reden wordt de bede om brood vooraan geplaatst; want als de zorgen voor het lichaam niet overwonnen zijn, kan de ziel zich niet verheffen om haar zaligheid te zoeken; als het lichaam al te hard door gebrek geplaagd wordt, als een man met zijn kinderen altijd door nood gedrongen is om brood te vragen, wordt daarbij vaak alle nood van de ziel, ja, de ziel zelf vergeten. Daarom moeten wij in de vierde bede onze zorg voor het aardse aan de eeuwige Verzorger overgeven, opdat wij vrij en ongehinderd en van ganser harte in de laatste beden zoeken en bidden kunnen wat van de Geest is.

Het woord van de grondtekst, dat bij ons door "elke dag" is vertaald epiousiov komt verder in de Griekse taal nergens voor; (dergelijke woorden zijn er nog enige andere: pioticov Mark. 14: 3. Joh. 2: 3 "onvervalst", peiyov 1 Kor. 2: 4 "beweeglijk", parabouleuomai Filipp. 2: 30 "niet achten", euperistatov Hebr. 12: 1 lichtelijk omringend en schijnt door de apostelen in de tijd toen het gebed van de Heere voor het dagelijks gebruik ook bij die leden van de gemeente overging, die alleen het Grieks machtig waren (vgl. Hand. 6: 1 vv.) gevormd te zijn voor de

Aramese uitdrukking, waarvan de Heere Zich bediend had en dat zal wel volgens Spr. 30: 8 deze zijn geweest Nqh Mhl "het brood van het bescheiden deel", dat Gij als voor ons nodig, maar ook voldoende acht, dus niet minder, maar ook niet meer. Door de bijvoeging op onze plaats van to cay hmeran komt de bedoeling uit: "dat voor iedere dag juist genoeg is", dus het brood dat voor ons bestaan dagelijks gevorderd wordt (1 Tim. 6: 8. Hebr. 3: 5). Anderen geven de voorkeur aan een afleiding, volgens welke men zou moeten vertalen "geef ons heden ons brood voor de volgende dag", dat met het woord van Christus in MATTHEUS. 6: 34 in strijd is; want als men dat al zegt, daarmee neemt juist de Heere de zorg voor de volgende dag weg, wanneer Hij de nooddrift voor die nu al ons van God laat vragen, dan moet men juist omgekeerd zeggen: daardoor zou Christus juist de zorg voor de volgende dag ons inscherpen, wanneer Hij geleerd had in ons dagelijks gebed over de grenzen van de tegenwoordige dag heen te kijken en ons dan slechts tevreden te laten zijn, als wij nu al hadden, waarmee wij ons morgen moesten verzorgen.

Wat eist dagelijks de vierde bede van ons? 1) een mond, die zich het gebed niet schaamt en het danken niet vergeet; 2) een hand die getrouw is in de arbeid en mededeelzaam in de liefde.

Volgens de letterlijke zin is het brood, waarom wij in de vierde bede bidden, het gewone brood, het "lieve" brood, zoals onze vaders het noemden en waarvan zij zeiden: "Het is iets groots Gods woord en een stuk brood te hebben". De waarde van het brood in die eenvoudigste betekenis van het woord kunnen het best de geringen onder het volk, onze met stof bedekte broeders met handen vol eelt waarderen, maar ook de rijken moeten aan de waarde daarvan denken, zodat het gebrek niet over hen komen zal als een gewapend man en de ontbering hen zal leren achten wat zij in de overvloed niet achtten. Een voornaam Arabier was eens in de woestijn verdwaald en werd door de honger gekweld; daar vindt hij een zak, die een reiziger vergeten had; vol hoop bekijkt hij die en denkt niet anders dan dat het voedsel zal zijn wat daarin is. Maar er zijn edelstenen in en bitter teleurgesteld roept de man vol smart uit: "Het zijn slechts edelstenen, ik dacht dat het brood was!" Heb achting voor het brood en verzamel steeds de overgeschoten brokken! Wij mogen echter in onze verklaring niet bij de eerste letterlijke zin blijven staan, maar moeten met de catechismus van Luther (zie ook de Heidelbergse Catechismus Zondag 50) tot het dagelijks brood rekenen alles wat tot voeding en onderhouding van het lichaam behoort, als eten, drinken, kleren, schoenen, huis, hof, akker, vee, geld, goed, een vroom echtgenoot, goede kinderen, brave dienstboden, rechtschapen en getrouwe bestuurders, goede regering, goed weer, vrede, gezondheid, orde, goede naam, goede vrienden, trouwe burens en dergelijke. Elke wens omtrent stoffelijke goederen, in zoverre ons die volstrekt nodig zijn evenals het brood, mag in de vierde bede tot God opstijgen. God is zeker niet zo'n God, dat Hij het Zich niet zou laten welgevalen als bijvoorbeeld een arme dienstmaagd, die zich de voeten heeft stuk gelopen, Hem om een paar schoenen vraagt, of als een vaak geplaagd burger, wier kwade burens het leven lastig gemaakt hebben, Hem om getrouwe burens bidt. Een van de door Luther genoemde 23 stukken hebben velen in latere tijd van die gebedslijst van de gelovigen willen schrappen, namelijk het geld. Men heeft het verkeerd gevonden ook het geld als een gave van God te beschouwen en gemeend dat om het geld als zodanig wel nooit een gelovige zal hebben gebeden, laat staan voor een ontvangen muntstuk een dankzegging zou hebben uitgesproken. Maar om hoe menig

geldstuk heeft de godzalige Aug. Herm. Francke gebeden en voor hoe menige daalder die hij ontving, heeft hij dankbaar de handen gevouwen! Nee, echt, zo is het woord van de "onrechtvaardige Mammon" niet bedoeld, alsof het geld metalen zonde was. De Heiland zelf nam zonder vrees de penning in de hand en wij mogen zonder vrees om penningen en guldens, als wij ze nodig hebben, de handen tot gebed opheffen. Om alles wat tot voeding en onderhouding van het lichaam behoort mag en moet de Christen zijn hemelse Vader bidden; dat leert het woordje "brood"; maar ware bidders moeten ook vergenoegde mensen zijn, dat leert het woordje "dagelijks"; en vlijtige mensen, dat leert het woordje "ons brood" en barmhartige mensen, dat leert het woordje "geeft ons" en mensen, die op God vertrouwen, dat leert het woordje "heden" en erkentelijke mensen, dat leert het woordje "geef".

Onder de verklaring van wat tot het dagelijks brood behoort, vinden wij een menigte zaken genoemd, die zelden een mens allen tezamen heeft. Maar als sommigen iets hebben bijvoorbeeld akkers en vee, dan nemen de anderen uit hun volheid ook hun deel. Wat de rijke God aan ieder verleent, dat is zijn dagelijks brood, wat hij niet heeft, dat behoort niet tot zijn dagelijks brood.

Bij Mattheüs staat het dagelijks brood, bij Lukas de Gever vooraan: "Geef ons elke dag ons dagelijks brood." Helaas! Heden denkt de grote menigte nog zelden aan zo'n gebed. Met woorden of zonder woorden zeggen zij: "Waartoe moet ik dan bidden? Het veld van hen, die niet bidden, draagt evengoed als het veld van degenen die bidden. Het gerecht van degenen die sinds hun jeugd het aangezicht van de Heere niet meer gezocht hebben, blijft bij de biddende Christenen niet achter. De tafel van hen, die aan geen gebed denken, is vaak beter bezet dan de tafel van hen, die met hun kinderen tot de Heere roepen". Dat is waar! Luther zegt zelf: "God geeft dagelijks brood, ook wel zonder onze bede aan alle boze mensen". Hij verzorgt ook de lasteraars van Zijn naam evenals de wilde dieren. Maar er is onderscheid tussen brood en brood; zonder gebed is het het brood van de lankmoedigheid en van het geduld, met de bede is het een brood van de vaderlijke goedheid; zonder gebed geeft Hij het uit ondoorgrondelijke ontferming aan weerbarstige knechten, met de bede geeft Hij het in blijdschap aan Zijn lieve kinderen; zonder gebed kan het een brood van de toorn zijn; Hij wil door Zijn lankmoedigheid en trouw onze ontrouw in des te sterker licht plaatsen en geheel tot zonde maken en als Hij ons oordeelt zullen wij geen verontschuldiging hebben; met het gebed is het een zegel, dat Hij ook de ziel steeds met het hemels manna wil spijzigen. Met de bede is het een genade ten leven, zonder gebed een genade ten oordeel. Wanneer u een verstokt, boosaardig kind hebt, kunt u het niet laten verhongeren, u reikt het ook zijn dagelijks brood toe; maar u geeft het met een geheel ander hart dan aan liefhebbende, biddende kinderen; het ontvangt dat ook met een geheel ander hart, het wordt daaronder harder. De vurige kolen op het hoofd hebben tweeërlei uitwerking; zij branden òf in het hart tot schaamte, berouw en bekering, òf zij branden om de laatste opwelling van liefde en dankbaarheid te doden.

Omdat onze middelen tot onderhoud, de pogingen tot bebouwing van de grond steeds rijker, de verzekeringsmiddelen tegen gevaar en nadeel steeds algemener zijn geworden, moet daarom misschien het woordje "geef" worden uitgewist? Is het misschien een overbodige vroomheid, een meegebracht huisraad van onze voorvaderen, maar in de grond bijgeloof, om het dagelijks brood voor een gave aan te zien en boven de aardse middelen een heilige plaats

te bewaren voor het wonder en het geheim van de zegen? Welaan, hoop alle goud in uw kasten op en sta geblinddoekt daarvoor, maak uw schuren vol, bereken en verzeker u tegen ieder mogelijk ongeval - zie, oorlog en vrede met de gevolgen, wind en weer, gebrek en vruchtbaarheid, ziekte en gezondheid en alle onberekenbare wisselvalligheden van het leven zijn immers niet in uw hand? Dring de stille werkplaatsen van de natuur in, tracht iedere stof dienstbaar, iedere tegen u zich verheffende kracht ten minste onschadelijk te maken, achter en boven de keten van al deze oorzaken en werkingen staat vrij en vol kracht de persoonlijke werkmeester, God, de Schepper en Heer van hemel en aarde.

Meester wijshoofd wil mij vragen en onderzoeken, of ik dan werkelijk geloof, dat God mij op mijn bede iets zal schenken dat Hij mij zonder mijn bede niet geschonken zou hebben. Wedervraag: of u met zo'n houterig kind tevreden zou zijn, dat Zijn Vader nooit om iets bidt en eerst een halve dag overlegt of het dit uiterste middel zal aangrijpen, of dat na ontvangst van de gevraagde gave zich met vitterij ophoudt, of de Vader ten slotte de gave ook niet zonder gebed zou hebben geschonken en men zich dus de bede had kunnen besparen! Het gebed behoort toch echt niet onder de gedwongen belastingen, noch onder de nutteloze uitgaven; het gebed behoort tot de offeranden, die zalige privileges zijn en het Onze Vader is als een door de Heere ons opgedragen gebed, juist omdat het ons is bevolen, belofte; de bloem misleidt zichzelf niet, die uit de donkere schoot van de aarde oprijzend naar het gouden licht zoekt. (M. CLAUDIUS).

De vrome heeft zelf niets, God is voor hem alles en wat hij voor zich op tafel en bord heeft, houdt hij in de eigenlijke zin niet voor het zijne; hij bidt dat God het hem moge geven. Het bidden van de vrome ziel is niet alleen een spreken voor God, maar ook een spreken met God en dat is het Amen, eigenlijk het antwoord van God in het gebed. Wanneer nu de mond of de ziel zegt: "Ons dagelijks brood geef ons heden", dan is het antwoord van de Heere, evenals hetgeen in Mark. 8: 6 geschreven staat: "En Hij gebood de schare neer te zitten op de aarde. "

Niet om het brood-kapitaal, dat God voor ons in handen heeft, maar om de renten daarvan leert de Heiland Zijn discipelen bidden, omdat Hij ze dringt om te smeken: "Ons brood geef ons heden!" Om alles, wat wij voor voeding en nooddrift van ons lichaam nodig hebben, maar nooit om meer dan dit, moeten wij bidden. De oude Herberger deelt ons een treffende geschiedenis mede van een Christelijke bidder uit den tijd van de hervorming, die wel gedachtig was aan het woordje "dagelijkse. " Toen Dr. Ziegler het klooster verliet en het Luthers geloof aannam, bad hij God dat deze hem een eerlijk ambt met ongeveer 40 gulden mocht schenken, opdat hij God en de naaste eerlijk moet dienen en zich mocht kunnen onderhouden. Het gebeurde. Toen hij getrouwd was, waren de 40 gulden niet toereikend meer en hij bad zijn hemelse Vader om 60 gulden. God gaf ze hem. Nu komt een duurte over het land en de vrome Doctor moet zijn God om 100 gulden smeken; God geeft ze hem ook. Als hij oud geworden is, zijn ze weer niet voldoende; nu werpt hij zich op zijn knieën en zegt: "Lieve Vader! Ik heb van Abraham gelezen, dat hij enige malen met U heeft gesproken en Gij hebt hem genadig verhoord. Dat heb ik ook ondervonden - ach word niet boos op mij, ik wil nog eens met U spreken, geef mij wat ik nodig heb, dan zal ik altijd genoeg hebben, ik wil U niets meer voorschrijven". Daarop schikt God hem jaarlijks 150 gulden toe en als de keurvorst van Saksen verneemt, dat hij zo heeft gebeden, zegt hij: "Die man moet niet alleen

droog brood hebben, maar in zijn ouderdom ook een lafenis" en hij geeft er hem nog 200 gulden bij. Dat was een tevreden bidder, zoals de Heiland die wil hebben; heden is zo'n tevredenheid een zeldzaam iets. Door het leven van de tegenwoordige tijd gaat een grote hoeveelheid ontevredenheid, genotzucht, jagen naar aardse goederen en gemakkelikheden heen en zelfs onder de gelovige discipelen van Hem, die niets had om Zijn hoofd op neer te leggen, wordt veelvuldig een weelderige gezindheid gevonden.

Waarom heeft de Heere toch de bede tot een zo korte tijd beperkt "geef ons heden"? Waarom mogen wij niet dadelijk om voorraad voor langere tijd bidden? Hij wil ons in kinderlijke afhankelijkheid van onze Vader in de hemel bewaren; wie dadelijk voorraad voor lange tijd hebben wil, die spreekt daarmee uit: "Ik heb geen zin in bidden, ik heb geen vreugde daarin; ik zou het met één gebed voor een lange tijd willen afmaken". Dat is dwaasheid en geen kinderlijk gevoel. Morgen leeft uw God ook nog; morgen bent u ook nog Zijn kind; als het morgen tot heden geworden is, zult u weer komen en weer bidden. U weet verder niet of de Heere niet vóór morgen anders over u beschikt heeft, of u morgen nog eet en drinkt: waarom wilt u om zaken bidden, waarvan u niet weet of u ze nog nodig heeft? Als u nog leeft, heeft Gods bron weer overvloed van water en Zijn voorraadschuren zijn intussen niet leeg geworden.

De ongelovige, begerige mens denkt aan morgen en niet alleen aan morgen, maar aan vele jaren ver vooruit en daarom is zijn leven een angstig en zorgvol leven; onder voorwendsel zich zoveel mogelijk in veiligheid te brengen, komt hij nooit tot rust en tot vrede en hangt zijn hart steeds aan de gave en nooit aan de Gever. Dat wil echter de Heere niet hebben, Hij zou de Zijnen integendeel een leven willen bereiden vrij van zorgen, gemakkelijk en welgemoed; daarom zegt Hij (MATTHEUS. 6: 34): "Wees niet bezorgd voor de dag van morgen, elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad" en zelfs de dagelijkse zorg leert Hij ons op onze Vader werpen, omdat Hij ons beveelt te bidden: "Ons dagelijks brood geef ons heden".

Geen mens is op aarde aan het beeld van God zo ongelijk als de gierigaard en nijdigaard, die beiden alles goeds alleen voor zich begeren en niemand anders iets gunnen, evenals wilden zij alleen alle schatten en goederen van God verteren; integendeel is er echter ook geen liefelijker deugd en die meer aan Gods algemene liefde herinnerde, dan de liefde tot de naaste, die aan alle mensen het goede gunt, op aarde geen geluk, in de hemel geen zaligheid zich kan denken, die zij alleen, zonder deelgenoten zou genieten. Daarom wil ook de Heere dat wij allen elkaar iedere verkwikking, elke gave van God zullen gunnen en beveelt Hij ons voor elkaar te bidden: "Ons dagelijks brood geef ons heden, opdat Hij verheugd over de onderlinge liefde van Zijn Christenen, des te rijkelijker uit Zijn volheid schenken zal.

Een rijk Londens koopman trad op een winteravond uit het kantoor in zijn woonkamer; hij wilde uitrusten, zette de leuningstoel bij de haard en plaatste zich gemakkelijk bij het heldere vuur. Het wilde echter met zijn rusten deze avond niet goed gaan, er zat iets bij de man in het hoofd. 's Middags was de agent van een filantropische vereniging bij hem in het kantoor geweest, had hem dringend gebieden zijn bijdrage ten behoeve van de vereniging dit jaar te verdubbelen en de behoeften daarvan zeer op het hart gedrukt; de koopman had hem afgewezen. "De mensen denken zeker dat ik geheel en al uit geld ben samengesteld", sprak hij

nu bij zichzelf. Dat is nu de vierde vereniging waarvoor ik dit jaar mijn bijdrage zou moeten verhogen en juist dit jaar heb ik zulke grote uitgaven voor mijn huishouding als nooit te voren. Het bouwen heeft veel geld gekost en deze meubels en tapijten en gordijnen hebben veel gekost; ik zou echt niet weten hoe ik ook maar met een penning mijn bijdragen zou kunnen verhogen. " De man werd steeds verdrietiger, werd moe en slaperig en eindelijk sliep hij in zijn leuningstoel in. Toen kwam het hem in de slaap voor als hoorde hij voetstappen voor de deur en een eenvoudig, armoedig gekleed man trad binnen, plaatste zich voor hem en verzocht hem een ogenblik gehoor. De koopman trok een stoel bij de haard en verzocht plaats te nemen. De vreemde zag de schoon gemeubileerde kamer een paar minuten aan, trok vervolgens een papier te voorschijn, reikte het de koopman en zei met een ootmoedige en van harte zachtmoedige stem: "Mijnheer! Hier is de inschrijving van uw laatste jaarlijkse bijdrage voor de zending. U kent de behoeften van deze heilige zaak beter dan ik het u kan zeggen; ik wilde horen of u uw bijdrage dit jaar nog niet iets zou willen verhogen. " De zachte toespraak van de eenvoudige man verontrustte de koopman nog meer dan de agent van 's middags en hij herhaalde haastig en verlegen dezelfde verontschuldigen; de drukkende tijd, de moeilijkheid om iets te verdienen, de uitgaven voor zijn gezin, enz. De vreemdeling zag met een rustige blik door de prachtige kamer, nam zijn papier weer terug, maar reikte hem op hetzelfde ogenblik een ander toe met de woorden: "Dit is de lijst waarop u uw jaarlijkse bijdrage voor het traktaatgenootschap hebt gezet; hebt u er niets bij te voegen? U weet hoeveel daardoor reeds geschied is, maar hoeveel er nog te doen over blijft - wilt u uw bijdrage niet verhogen?" De koopman werd door dit nieuwe verzoek wel enigszins ontstemd; maar in de stille zachte manier van de vreemde lag iets dat hem voor een hevige uitbarsting bewaarde. Hij antwoordde slechts dat het hem zeer leed deed, dat zijn omstandigheden van die aard waren dat die hem geen verhoging van zijn milde gaven voor dit jaar veroorloofden en de vreemde trok ook dit papier zonder de minste tegenstand terug; maar onmiddellijk daarop hield hij de lijst van de intekenaren voor het bijbelgenootschap hem voor en herinnerde de koopman met weinige, maar hartelijke woorden aan de algemeen bekende behoeften van dit genootschap en verzocht weer om een verhoging van de bijdrage. Toen werd de koopman ongeduldig: "Heb ik het niet duidelijk genoeg gezegd", riep hij uit, "dat ik dit jaar niets meer voor zulke doeleinden kan geven? Het schijnt alsof dergelijke aanvragen in onze tijd helemaal geen einde kennen. Eerst waren er slechts twee of drie verenigingen en de gaven daarvoor hoefden niet hoog te zijn; nu ontstaan er dagelijks nieuwe en nadat wij al rijkelijk hebben gegeven, dwingt men ons nog om onze gaven te verdubbelen en te verdrievoudigen. Die zaak neemt geen einde; wij moeten toch eindelijk eens ophouden!" De vreemde stak zijn papier weer in de zak, stond toen op, vestigde zijn oog doordringend op de koopman, die voor hem zat en zei met een stem, die tot in zijn binnenste drong: "In deze nacht voor een jaar dacht u, dat uw dochter op sterven lag; u had van angst nergens rust - wie riep u in die nacht aan?" De koopman schrikte en zag op: het was alsof de vreemde veranderd was, zo drukte hem diens rustig en doordringend oog ter neer; hij boog zich neer, hield de handen voor het gelaat en zei niets. "Voor vijf jaren", ging de vreemdeling voort: "Weet u het nog? Toen lag u op de rand van het graf en dacht een onverzorgde familie te moeten achterlaten, weet u nog, tot wie u toen bad? Wie u niet afwees? Wie u toen hielp?" Een ogenblik hield de vreemdeling stil, dodelijke stilte heerste in de kamer; de koopman boog voorover en legde het ontstelde hoofd op de leuning van de stoel, die voor hem stond; toen trad de vreemdeling dichterbij en op nog dringender toon vroeg hij voor de derde keer: "Denk

vijftien jaren terug, aan die tijd toen u dag en nacht in het gebed worstelde, toen u zich zo hulp- en radeloos voelde, toen u graag de waarde van een hele wereld zou hebben gegeven voor een uur, waarin u de verzekering ontving dat uw zonden u waren vergeven - wie hoorde u toen op uw smeken?" - "Het was mijn God en mijn Heiland", riep de koopman; "Ja, Hij was het!" - "En heeft die Zich dan ooit beklagd, dat u Hem te veel vroeg?" zei de vreemdeling en zijn stem was daarbij zo kalm en zo zacht en toch lag daarin het allersterkste verwijt. "Welaan, spreek! Bent u tevreden? Van deze avond af niets meer van Hem te vragen, wanneer Hij daarvoor van nu aan u ook om niets meer zal vragen?" - "Nee", riep de koopman en viel aan de voeten van de vreemdeling; maar op dat ogenblik scheen de gedaante te verdwijnen en hij ontwaakte. "O mijn God en Heiland", riep hij uit, "Wat heb ik gedaan? Neem alles, neem iedere zaak - wat betekent al wat ik heb bij hetgeen Gij voor mij hebt gedaan. "

Ik vraag u met de vierde bede, waarin gezegd wordt "ons dagelijks brood": is uw brood ook het uwe? Hun brood eten niet, die het nemen vanwaar zij het slechts kunnen krijgen en zich niet om recht bekommeren, die wat zij hebben genomen hebben, samengebracht hebben door list en bedrog, door ontrouw jegens het toevertrouwde, door fijne of grove aantasting met hun handen van datgene wat aan een ander toebehoort, aan privaat personen of aan het algemeen, door betaling voor arbeid, die niet heeft plaats gehad, voor wegen die niet begaan, voor diensten die niet bewezen zijn. Hun brood eten niet die zich laten onderhouden en, terwijl zij zichzelf konden verzorgen, het van anderen nemen, die het hun geven en daardoor beteren, waardigen wegdringen van de milde hand, deze zonder ook maar enige schijn van recht, anderen met een schijn van recht. Die laatsten bevinden zich in gezinnen, waar beiden, man en vrouw moesten verdienen en de een is slechts de winner, de ander de verteen, waar kinderen, zonen en dochters zich door hun ouders laten voeden, die zelf al in staat konden zijn om niet het brood van de ouders te eten, maar wat zij zelf verdiend hebben, waar betrekkingen zich met hun behoeften werpen op hun welgestelde bloedverwanten, hen afdwingen en afpersen en niet doen wat zij doen moesten, maar in traagheid, verkwisting en zorgeloosheid leven. Eveneens zij, die leven van hetgeen hun toegevloeid is door erfenis, door schenking en nooit onderzochten, nooit vroegen hoe het samengebracht werd, of het wel onvermengd met het goed van vreemden was, waarvoor men in oude tijden zo bang was en zij leven daarvan zonder zelf iets te arbeiden: van deze allen zeg ik, dat zij niet zijn die de apostel noemt (2 Thessalonicenzen. 3: 12) als degenen die hun eigen brood eten; van deze allen zeg ik, dat zij geen eigen brood hebben, al bidden zij een "Onze Vader"; van deze allen zeg ik, dat de vierde bede in hun mond niet past. Wij moeten volgens deze bede ook verder toezien of het brood, dat wij verwierven, dat wij hebben, ons door God gegeven is; want er staat toch: ons dagelijks brood geef ons heden!" Waaraan weten wij dat? Er zijn onbedrieglijke kentekenen; het ene is dit, het onbedrieglijkste, wanneer op door God aangewezen wegen, in oprechte, door God bevolen arbeid, ten dienste en ten nutte van mensen, iemand zich zijn brood heeft verworven en door goed gedrag, door goed huishouden, vermeerderd heeft en - merk wel op! - ook tot God gebeden heeft dat Hij het geve, dan zeggen wij: het is zijn brood. Maar ik ben snel aan het einde met de opgaaf van de onbedrieglijke kentekenen en toch begin ik eerst en ga slechts behoedzaam een stap verder. Wat iemand ten deel wordt op wegen, die men ook wel die van het geluk noemt en die tot zijn inspanning en zijn arbeid niet in verhouding staan, als te groot daarvoor, of als hem door bijzondere gunst van vrienden, of door sterfgevallen goederen zijn ten deel geworden, die men geluk noemt,

ook die willen wij nog laten doorgaan voor van God gegeven. Maar nu ben ik echt al aan het einde en ik weet geen kentekenen meer. Ontwikkeling van bijzondere talenten van lichaam of geest, die enkel verwondering opwekken, of tot wenen of tot lachen bewegen, in het algemeen die slechts de uitwendige zintuigen bezighouden, maar waarvan het edeler deel van de mensen, het hart geen voedsel of nut heeft en de geest meer gedood dan levend gemaakt wordt; wanneer zodanig iets hem, die het heeft, brood in huis en geld in de kast brengt - dan ben ik meer voor "nee" dan voor "ja" wanneer hier gevraagd wordt of het brood van die man van God is gegeven? Ten slotte, wie hetgeen hij heeft met spelen krijgt, door kaarten, dobbelen loterij; wat heeft God met zulke spelen te doen? Zegt niemand van zo'n brood "dat God het heeft gegeven". Vanwaar is het dan gekomen? Eerder dan van God komt dat van de duivel, die daarmee de zielen lokt en vangt, zoals het ook vaak met zo'n goed treurig of zeer verschrikkelijk eindigt. Daarom, wat blijft dan als onbedrieglijk kenteken vaststaan, waarbij men een "Onze Vader" kan bidden? Ten eerste: op gewone weg verworven en ook het tweede: geërfd: u die op zo'n manier het brood verkrijgt, voor u mag het een gegeven heten.

In de tijd van Luther was een vrome vrouw te Wittenberg, de vrouw van Dr. Krappen, gewoon de zeven beden van het "Onze Vader" voor de zeven dagen van de week te verdelen: een gelukkige gedachte! Het "Uw naam worde geheiligd" behoort voor de Zondag, als Gods woord ons wordt gepredikt en wij ook moeten leren als Gods kinderen heilig daarnaar te leven; het "Uw koninkrijk kome!" is een juiste bede voor de Maandag, als de gewone dagen met de aardse arbeid en hun naar het aardse zozeer aftrekkende gedachten en bezigheden opnieuw beginnen, zodat wij onze hemelse roeping niet vergeten; het "Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, als ook op aarde", is een bede voor de Dinsdag (Duits: Dienstag), omdat het woord ons aan "dienst" herinnert, want wij moeten de ene of andere heer dienen; maar hier hoort u, wie u moet dienen en wiens eigendom de aarde eens weer zal worden - help voor uw deel de vorst van de wereld uit zijn aangemattigde heerschappij (Luk. 4: 6) mee uitdrijven, opdat de rijken van de wereld van onze Heere en van Zijn Christus worden; het "Vergeef ons onze schulden enz." is de Donderdagse bede, op welke dag Christus in het heilig avondmaal ons een zo heerlijk onderpand heeft gegeven van de vergeving van onze zonden en Zich heeft overgegeven om ons de vergeving te verwerven en voor Zijn moordenaars te bidden; het "leid ons niet in verzoeking" is de Vrijdagse bede, want door Zijn lijden en sterven heeft onze Heiland alle verzoeking van de duivel, van de wereld en van ons vlees overwonnen, zodat zij niets over ons vermag, wanneer wij ons maar aan Hem vasthouden; en het "verlos ons van de boze" is de bede van de Zaterdag, want toen lag de Heere in het graf en wijdde de aarde voor ons, opdat zij voor ons een zoete rustplaats zou worden, nadat wij aan alle nood zijn ontkomen, die ons nu nog houdt omvatten totdat de blijde opstandingsdag komt (Jes. 26: 20; 57: 2). Maar hoe is het nu met de bede van de Woensdag: "geef ons heden ons dagelijks brood." Ach op Woensdag is Judas naar de overpriesters gegaan met de vraag: "Wat wilt u mij geven en ik zal Hem aan u overleveren?" en hij beloofde die misdaad als zij hem dertig zilverlingen boden. Dat is een geschiedenis, die zich iedere dag herhaalt: om ellendige dertig zilverlingen, om geld en winst verraden Christenen nog steeds hun Heere en Meester, voor het loon van de ongerechtigheid laten zij zich tot werktuigen van de duivel gebruiken en offeren plicht en geweten, de vrede hier beneden en de zaligheid daar boven op; en helaas, ieder heeft zijn prijs waarvoor hij zichzelf te koop aanbiedt. Daartegen is de enige hulp, dat wij met de vierde bede Gods gasten worden, niets begeren dan wat uit Zijn hand komt, maar

ook tevreden zijn met het door Hem ons bescheiden deel in het zekere vertrouwen dat Hij ons niet zal verlaten, noch vergeten.

Vergeef ons onze schulden, zoals wij vergeven onze schuldenaren. 1) Wat dient ons tot deze bede? Ten eerste het bewustzijn van onze diepe schuld, vervolgens de onmogelijkheid om onszelf door eigen kracht te bevrijden; 2) en waartoe dringt nu deze bede? Tot vergeving van anderen, die zowel het kenteken als het middel ter bewaring van de vergeving is, die ons van God ten dele is geworden.

Wij bidden in deze bede om vergeving van onze zonden, d. i. om een goed, dat voor de ziel niet minder nodig is dan het dagelijks brood voor het lichaam. Evenals het lichaam zonder het dagelijks brood niet kan bestaan, maar wegwijnt ten dode, kan de ziel zonder vergeving van de zonden niet bestaan, maar vervalt in steeds groter zonde en toorn van God, die een geestelijke dood is en beklagenswaardiger dan elke lichamelijke dood. Van alle miljoenen en talloze menigte gebeden, die tot God opstijgen, behoren tot het "Onze Vader" slechts een zevental en onder deze handelen twee over de vergeving van de zonden en de zesde over de bewaring voor de zonde. Daardoor alleen al kunnen wij beide leren kennen: wat een vreselijk kwaad de zonde is en wat een kostbaar goed de vergeving van zonde is. Wij zien het echter niet in, maar zoals voor God de zonde het grootste kwaad is, zo is zij voor mensen het geringste en eveneens kan men van de vergeving van de zonden beide beweren; er is geen groter en ook er is geen verachtelijker goed dan deze. Van elke andere smart kan gezegd worden wat in Hebr. 12: 11 staat: "Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde maar van droefheid te zijn", maar van de grootste onder alle ellenden moet het tegendeel worden gezegd: de zonde, als zij aanwezig is, schijnt ook geen droefheid maar enkel vreugde toe: want wie acht zich vrolijker dan de spotter, als hij aan zijn spotlust, de lasteraar als hij aan zijn nijdige, boze tong, de twister, als hij aan zijn twistzieke luimen, de onreine, als hij aan zijn onreine gedachten, de hoereerder, als hij aan zijn wellustig, de echtbreker, als hij aan zijn overspelig, de gierige en hebzuchtige, als zij aan hun gierig, hebzuchtig hart de vrije teugel kunnen laten. De zonde is als de aarde in de lente; zij verzwijgt het, dat er een winter komt; als het vlees in de jeugd - het schijnt te loochenen dat het in verrotting zal eindigen; als een roos, om wier vergankelijke bloem men de zomer en winter blijvend doornen van haar hout, als een slang, om wier bonte huid men haar vergif, als een bliksem, om wiens lichte straal men de dood zou willen vergeten, waarin die uitloopt. Het is ongelukkig met de mens gesteld; de kleinste lichaamssmart, de geringste voorbode van de doods kan hij gemakkelijk opmerken, hij voelt die snel, maar de grafsteen van de zonde, de drukkende vloek van God, die met haar over ons neervalt, wordt de ziel niet gewaar.

In de dagen van keizer Augustus stierf een man, die vroeger aanzienlijke goederen had bezeten, die verkwist had, een ontzettende schuldenlast op zich geladen en zich om deze schulden niets bekreund had; in de grootste zorgeloosheid had de heiden tot aan zijn dood voortgeleefd. Toen zijn nalatenschap verkocht werd, liet de keizer zijn bed kopen. Hij dacht, op dat bed moest men bijzonder goed kunnen slapen, omdat een zo met schulden beladen mens daarop gerust had kunnen slapen. Zo gerust als deze slapen ook velen met hun schulden aan God. Wij zouden toch echter hun bed niet willen kopen. God zal ze opwekken, hun kussens zullen hun stenen en doornen worden, hun zonden zullen opstaan en wat zij in wenen

en knagen hebben verzuimd, dat halen zij dan binnen korte tijd in. Verheug u, als u een wakker geweten hebt, als u iedere zonde drukt, als u voor uw schuld een goed geheugen hebt, als de gerechtigheid van God voor u verheven en heilig is: onze schuld moet ons drukken, zij is de zwaarste schuld, zij is de schuld van het hart; zij wordt, als wij geen vergeving ontvangen, een eeuwige schuld.

De vorm van de bede, zoals zij bij Lukas luidt, stelt in het tweede deel geen voorwaarde, maar alleen een beweegreden, ontleend aan de manier waarop wij voor ons gering deel handelen: "Want ook wij vergeven aan een ieder, die ons schuldig is." Het veronderstelt dat de gelovige al in de atmosfeer van de liefde leeft, die Jezus wil scheppen en is op dezelfde manier op te vatten als het gezegde in vs. 13 : Wij zelf, hoe boos wij zijn, maken gebruik van het ons ten dienste staande recht van genade en schelden de schulden kwijt aan hen, die ons schuldig zijn; hoeveel meer zult Gij, Vader, die de goedheid zelf bent, het recht van Uw genade omtrent ons aanwenden.

Vervolgens schijnt ook het "gelijk ook wij" (vergeven onze schuldenaren) bij Mattheüs niet zozeer in de zin: "In die mate als wij" (MATTHEUS. 20: 14. Openbaring . 18: 6) te moeten worden begrepen, maar alleen een overeenkomst te kennen te geven (MATTHEUS. 18: 33). In die zin, dus volgens Hoofdstuk 6: 38 : "Met de mate, waarmee u meer, zal u weer gemeten worden", heeft Luther in zijn verklaring van 1518 de woorden opgevat.

Ach wij arme mensen, als God ons niet meer vergaf dan wij elkaar! Ik zou geen drie mensen weten te noemen, aan wie ik niets te vergeven zou hebben en weet er niet een, voor wie de vergeving niet gereed ligt; als God mij niet meer wilde vergeven!

De bedoeling is: wij voelen vertrouwen op Uw vergeving in het gevoel van de begeerte om te verzoenen, die ons vervult en van U is en bidden die af met de belofte van dat gevoel. "Schulden" is zoveel als "zonden", maar beschouwd van de kant van de toerekening, of van het zichzelf straffende gevoel.

Het is voor ons zo goed, als ons de zonde vergeven is; de vrede van God zo liefelijk, als een "heldere hemel, zo'n zachte, lieve, groene, lentegrond; wij zouden steeds in de vrede van God willen wandelen en vrezen de verstoring van deze vrede door nieuwe verzoeken zozeer - ja daarom vallen wij op onze knieën en smeken van harte: "Leid ons niet in verzoeking!" Wij erkennen toch wel dat de zonde haar grote bekoorlijkheid voor ons heeft, dat onze beste voornemens gemakkelijk omver te werpen zijn, dat verzoeking voor ons gevaarlijk is, ja dat tussen verzoeking en val slechts een stap is; en wij zouden toch zo graag blijven waar wij zijn, in vrede. Zo natuurlijk is het, zo ligt het voor de hand voor hem, die in de vijfde bede verhoord is, de zesde te bidden. Deze twee beden met haar twee verborgen beloften zijn als twee handen van God; met de ene redt Hij ons, met de andere beschermt Hij; met de ene legt Hij ons neer, met de andere dekt Hij ons toe.

Het woord "verzoeken" heeft in de Schrift tweeërlei betekenis: het vrije wezen in staat te stellen om tussen goed en kwaad, gehoorzaamheid en opstand te beslissen - in deze zin verzoekt God zelf (Gen. 22: 1); maar: inwendig tot het kwade aanzetten, de zonde in een zo

verleidelijk licht plaatsen dat het zwakke, misleide schepsel zich daarin stort - zo verzoekt de duivel (Hoofdstuk 4: 2) en zo kan God niet verzoeken (Jak. 1: 13). In die betekenis nu kunnen wij het woord verzoeking hier niet nemen: hoe kunnen wij God bidden ons te verschonen van beproevingen, die tot ontwikkeling van onze zedelijkheid en tot openbaring van haar heerlijke macht in ons (Jak. 1: 2 v.) noodzakelijk zijn! De bewerker van de verzoeken, waarop de zesde bede doelt, is de duivel. God hoeft slechts Zijn hand van ons af te trekken, dan vinden wij ons in de macht van de vijand overgegeven, die overal op onze wegen strikken legt; aan zichzelf overgelaten vervalt de mens dadelijk in de macht van de vorst van de duisternis. Dat voelt de gelovige op het diepst; vandaar de bede: "Leid ons niet in verzoeking" d. i. trek Uw hand deze dag geen enkel ogenblik van mij af, opdat ik niet komen zal in een van de verzoeken, die de boze mij in de weg zal leggen; houd mij in die streken, waar Gij regeert en de boze mij niet raken kan. Een godzalige omschreef de bede op deze manier: als de gelegenheid tot zonde zich aanbiedt, geef dan dat de begeerlijkheid niet in mij wordt gevonden; en is er de begeerte, geef dan dat de gelegenheid ontbreekt.

Vóór vele zondige daden bevindt zich de mens in zo'n toestand, waarin hij in hoge graad tot zonde zich gedrongen gevoelt, maar nog niet vast besloten is, ja nog in een zekere strijd daartegen is. Waar hij echter de gelegenheid zoekt en op een bepaling door een aanleiding van buiten wacht, die hem dan voor zichzelf zal rechtvaardigen (vgl. Spr. 7: 6 vv.), dat is een verachten van de bede, die de Heere ons geleerd heeft. - De boze verzoeken zijn niet allen van dezelfde aard, maar zij zijn of bekoorlijk of smartelijk en het is moeilijk te beslissen welke van deze de gevaarlijkste zijn. Bij de bekoorlijke verzoeken maakt de satan gebruik van een bondgenootschap van het vlees. Zijn allereerste verzoeking op aarde was een zodanige - hoewel hier slechts een appel lag en daar de dood, overwon toch de appel - zo gevaarlijk zijn de verzoeken van de satan. De geschiedenis van de gelovigen van alle tijden levert de treurigste bijdragen daartoe. De koninklijke zanger David, de man naar Gods hart, bezweek voor de bekoorlijke verzoeking van de satan bij het zien van de schone Bathseba. Maar niet minder brengt de vorst van de duisternis de kleine kudde in schrik door zijn smartelijke verzoeken. Deze zijn deels van lichamelijke, deels van geestelijke aard; bij de lichamelijke verzoeken van smartelijke aard maakt de satan gebruik van het bondgenootschap van de wereld, bij de geestelijke verzoeken nadert hij zonder hulp troepen in eigen persoon. Het is, zegt Dr. Luther, nog het minste lijden dat de duivel door de wereld over ons brengt, als de Christenheid uitwendig en met lichamelijke wapenen aanvalt, als zwaard, kerker, beroving van goederen en leven; maar het is veel zwaarder als hij zelf inwendig drijft, als hij de harten aangrijpt, martelt en plaagt met zijn vurige pijlen, d. i. met schrik en angst van de zonde en Gods toorn, als hij de mens, die overigens blode en vreesachtig is, een drankje schenkt, niet van bittere gal, maar dat helse angst heet en in een bad voert, waar hij als in een gloeiende oven ligt, zodat hem het hart zou versmelten. Al deze verzoeken van de satan, de aanlokkelijke, zowel als de smartelijke, de lichamelijke zowel als de geestelijke, zitten in de lucht van deze en de volgende tijd en kunnen zich ieder ogenblik over het hoofd van een gelovig mens als een zwaar onweer ontlasten; zij staan echter alle tezamen en elk in het bijzonder onder Gods heilig bestuur, onder de toelating van Zijn heiligen wil. Zo is er dan, om voor satanische verzoeken bewaard te blijven, geen andere weg dan die van de bede tot de Almachtige: "Leid ons niet in de boze verzoeken! Laat geen satanische aanvechtingen over ons komen, zodat wij niet ondanks de vergeving van onze

vorige schulden door zonden van de toekomst de eeuwige zaligheid verliezen!" Laat God evenwel de verzoeken ten kwade toe, dan kan Hij ze toch in beproevingen ten goede voor ons veranderen en ons uit Zijn hemels tuighuis op ons gebed, bescherming en wapenen bieden, zodat wij niet alleen tegen de boze vijand ridderlijk strijden, maar die ook in geloof overwinnen.

Er zijn dus twee zaken in deze bede begrepen: 1) bewaar ons, zoveel mogelijk, voor de verzoeking, dat wij niet daarin komen; 2) bewaar ons ten minste, wanneer Gij ons tot ons welzijn bezoeken wilt, in de verzoeking, dat wij er niet in bezwijken; het is niet anders mogelijk, wij moeten in de verzoeking blijven; maar daarom bidden wij, dat wij er niet inkomen, noch er in verdrinken.

Wat ons geleerd wordt in het gebed te zoeken of te mijden, moeten wij evenzeer in onze wandel najagen of bestrijden. Met de meeste ernst moeten wij daarom de verzoeking mijden en met zoveel omzichtigheid in het pad van de gehoorzaamheid proberen te wandelen, dat wij nooit de duivel verzoeken om ons te verzoeken. Wij hoeven het woud niet in te gaan om de leeuw op te zoeken. Wij zouden voor zo'n vermetelheid duur kunnen boeten. De leeuw kan ons wel tegenkomen, of ons uit het woud bespringen, maar wij hoeven hem niet te gaan opjagen. Wie hem tegenkomt, al behaalt hij de overwinning, zal toch ondervinden dat het een geweldig worsteling is. Laat de Christen bidden dat hem de strijd wordt bespaard. Onze Heiland, die de kracht van de verzoeking bij ondervinding kende, richtte de ernstige vermaning tot zijn jongeren "Bid dat u niet in de verzoeking komt. " Maar wat wij ook doen, wij zullen toch in verzoeking komen; vandaar de bede: "Verlos ons van de boze. " God had een Zoon zonder zonde; maar Hij heeft geen Zoon die de verzoeking niet kent. De natuurlijke mens is tot zonde geboren, als de spranken die opwaarts vliegen en de Christen is niet minder tot verzoeking geboren. Wij moeten altijd op onze hoede wezen tegen de satan, want evenmin als een dief geeft hij vooraf kennis van zijn komst. Gelovigen, die de handelwijze van de satans bij ondervinding kennen, weten dat er zekere tijden zijn waarop hij naar alle waarschijnlijkheid een aanval doen zal, evenals er op bepaalde tijden kille winden verwacht kunnen worden; zo wordt de Christen tot dubbele waakzaamheid aangespoord door de vrees voor gevaar en het gevaar wordt groter door de voorbereiding zelf om het te ontmoeten. Afwending van het gevaar is beter dan genezing. Het is veiliger zo goed gewapend te zijn dat de duivel u niet zal aanvallen, dan de gevaren van de strijd te verduren, ook al blijft u overwinnaar. Bid deze avond eerst om niet verzocht te worden en dan dat, als de verzoeking mocht komen, u van de boze mag worden verlost.

Bij de zevende bede komt eerst de vraag in aanmerking hoe wij de woorden moeten verklaren; want het woord, in onze bijbel door "de boze" vertaald en dus persoonlijk opgevat als de duivel of verzoeker (2 Thessalonicenzen. 3: 3) kan ook zakelijk worden verklaard met "het boze. " In de grote catechismus geeft Luther aan de eerste opvatting de voorkeur, omdat hij schrijft: In het Grieks luidt het: "Verlos ons van de boze" en het staat er als spreekt Hij van de duivel, als wilde Hij alles op een hoop nemen, dat de hele inhoud van het hele gebed tegen deze hoofdvijand is: want deze is het, die alles wat wij bidden, onder ons verhindert, Gods naam of eer, Gods rijk of wil enz. Daarom verenigen wij dat alles met elkaar en zeggen: "Lieve Vader, help ons toch, dat wij van al dat ongeluk bevrijd worden. " Van die laatste

omschrijving komt hij terug in de kleine catechismus, omdat hij de Christenen, die sinds lang (in aansluiting aan de Latijnse tekst van de Vulgata) gewoon waren het Onze Vader te bidden, bij hun gewoonte wilde laten. De uitlegging neemt dan het woord "het boze" meer bepaald van de gevolgen van de zonde, van de velerlei verdrukkingen, die op ons leven hier beneden drukken. Ook in Mattheus 5: 37 vinden wij bij de woorden: "Wat daarboven is, is uit de boze" dezelfde dubbelzinnigheid van uitdrukking. Houden wij nu vast dat het woord naar onze vertaling in de nauwste verbintenis treedt met de derde bede (zoals in de hemel zo ook op aarde kan Gods wil pas dan gebeuren als de duivel ook van de aarde is weggedaan, zoals hij uit den hemel is gestoten), dan ligt voor het bewustzijn van ons, Christenen uit de heidenen, zoals dat nog heden is, het binden van de satan voor duizend jaren en de oprichting van het duizendjarig rijk (Openbaring . 20: 1-6) nog vrij ver, ja bij de meesten verzet zich het Christelijk bewustzijn tegen dat leerstuk en houdt het voor een dwaalleer; en toch zal juist bij het herstelde en geheiligde Israël ook dat woord (MATTHEUS. 5: 37. Jak. 5: 12) tot zijn volle recht komen: "Uw woord zij ja, ja! nee, nee! Wat daarboven is, is uit de boze" want evenals de leden van de gemeente op Zion maagden zijn en met vrouwen niet beveelt, zo is ook in haar mond geen bedrog gevonden, maar zij zijn onstraffelijk voor de troon van God (Openbaring . 14: 1-5). Wij kunnen bij de beide beden, bij de zevende zowel als bij de derde, onze gedachten alleen op datgene richten dat op de jongste dag zal gebeuren na de overwinning van Gog en Magog, op de neerwerping van de duivel in de poel van sulver en zwavel en op de herstelling van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont (Openbaring . 20: 7-21: 8. 2 Petrus . 3: 12 v.). Omdat nu de vereniging van de zevende bede met de derde voor onze gedachte niet zo voor de hand ligt, als die tussen de vijfde en zesde, zo komt het ons beter voor de zakelijke vooral in het oog te houden en de vertaling "van het kwade" boven die "van het boze" te stellen, want met de laatste uitdrukking zouden wij slechts een voortzetting van de vorige bede hebben.

Hiermee komen wij dan tot de behandeling van de tweede vraag: zijn het werkelijk twee beden: "Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze", of hebben wij beide slechts als één bede, de zesde, te beschouwen? De Gereformeerde kerk neemt ze als een bede tezamen en noemt die de zesde. Zij plaatst zich op die manier over de bijbelse getallensymboliek heen, evenals wanneer zij de beide tafels van de wet in 4 en 6 geboden verdeelt Ex (20: 1 en Ex 20: 2 en Ex 31: 18) en verliest dan ook de schone harmonie, waarin de beden van het "Onze Vader" tot de kruiswoorden staan. Streng opgevat kan eigenlijk niet worden gezegd dat Jezus voor Zijn eigen persoon het gebed, dat Hij ons geleerd heeft, zou hebben kunnen bidden; Hij kon het hoogstens in medelijden met ons en Zich in onze toestand verplaatsend doen; want zo min Hij de vijfde bede kon uitspreken: "Vergeef ons onze schulden" zo min kon Hij, die uit de hemel tot ons is gekomen om met Zichzelf ons het rijk der hemelen te brengen, bidden: "Uw koninkrijk kome" en hetzelfde kan ook van de overige beden worden gezegd. Evenals daarentegen Christus' eerste woord op Golgotha: "Vader vergeef het hen" en de vijfde bede in die vorm weergeeft, waarin die voor hem geschikt was, dan komt de eerste bede overeen met het woord: "Mij dorst" de tweede met het woord: "Heden zult u met Mij in het paradijs zijn" de derde bede met het woord: "Het is volbracht", de vijfde bede met het woord: "Vrouw! zie uw Zoon enz. ", de zesde bede met het woord: "Mijn God, Mijn God, waarom enz. " en de zevende bede met het woord: "In Uw handen beveel ik Mijn Geest. " Daarom verenigen wij (Dächsel) ons met de volgende woorden:

verstaat men onder pouhroude duivel, dan zou de nazin zeker positief uitspreken wat de voorzin negatief uitsprak en het geheel zou slechts één bede zijn; juist daaruit zou een nieuwe reden ontstaan om hier niet aan de duivel te denken, omdat het het beste moet voorkomen om in dit korte gebed geen herhaling van dezelfde gedachte toe te laten en zo'n herhaling wordt alleen vermeden wanneer wij onder dat woord het gehele gebied van ellende en kwaad verstaan, waardoor de zin omvattender wordt dan van de voorgaande bede en wij werkelijk zeven beden verkrijgen.

Zoals de zesde bede het verlangen uitsprak om niet overweldigd te worden door de zonde, zo verheft zich nu de zevende en laatste tot het verlangen naar verlossing van de macht van het kwaad in het algemeen.

Zeker is de satan een vader van alle kwaad en van alle ellende en is hij de listigste vijand van onze zielen, tegen wie wij wel onze handen mogen opheffen en bidden "Verlos ons van de boze!" Hij is de zaaier, die de aarde vol ellende gezaaid heeft, evenals de aarde in de winter met sneeuwvlokken bedekt is; van hem is het kwaad en hij zelf is het grootste kwaad in Gods rijk. Maar juist daarom nemen wij van hem en alles, wat door hem ons van God en Zijn zaligheid, van ons volkomen geluk scheidt, tezamen in het woord kwaad, wensen niet alleen van hem, maar van alle ellende vrij te worden en spreken volgens de meer omvattende bedoeling van de Heere: "Verlos ons van de boze!" Ja met de zevende bede vatten en werpen we als het ware alles in een vat tezamen wat voor Gods ogen lelijk en afschuwelijk is, alle ellende van de wereld, die Gods heilig, onschuldig schepsel tot een schouwspel van de bozen van de beginne, tot een spotlied van de hel heeft gemaakt, alle boosheid, alle smart, die de Zoon van God van Zijn troon tot deze aarde heeft doen komen; ja, alle ellende met alle ergernissen vatten wij tezamen in de zevende bede. Wij zouden ze graag biddend uit de wereld wegdoen, wij zouden willen dat de Heere Zijn wereld weer terugvoerde tot de oorspronkelijke heerlijkheid, tot de vreugde van Zijn hemel, maar ook dat de boze zijn vreugde werd vernietigd.

Het woord in de grondtaal kan alle drie betekenen, zowel de zonde als de duivel als het smartelijke; omdat wij echter om verlossing van de zonde en om bewaring van de verzoeking van de boze al in de beide vorige beden gebeden hebben, mag men zo'n gebed tegen zonde en duivel wel mee opnemen in de zevende bede, maar als iets dat tot hiertoe niet genoemd werd en waartegen zich vooral de zevende bede keert, blijft alleen de rampspoed over.

Niet invoeren, uitvoeren, geheel uitvoeren, verlossen, dat zijn toch twee verschillende zaken: wij blijven dus bij het scheiden en tellen zeven beden en de bede zeggen: "Verlos ons van het kwade" is 1) een oordeel over het leven hier beneden geveld, waarvoor wij het moeten houden; 2) Een gedane vraag: hoe is het bidden: met uw behagen of uw tegenzin daarin? 3) een gegevene herinnering, langs welke weg wij daaruit moeten komen; 4) een troostwoord als wij vroeg het heengaan van de onzen betreuren; 5) een troostwoord nog eens als wijzelf moeten strijden totdat onze verandering komt; 6) een hemelse klank als van de verlost en daarboven tot ons; 7) een evangelische klank van een verlossing, die al hier beneden te vinden is.

Tegenover de boven uitgesproken mening van Dächsel en anderen, geven wij de voorkeur aan onze Gereformeerde vertaling zonder het zevental beden te willen verminderen. Hierin volgen wij prof. v. Oosterzee, die in zijn "leven van Jezus" daarover zegt: "Wij kunnen de gedachte niet van ons weren dat de Heere ook in dit voorschrift van de gebeden zich aan het heilige zevental houdt en menen dat de woorden: "Verlos ons van de boze" schoon door "maar" in organische eenheid met het vorige verbonden, pas tot hun recht komen, wanneer men ze als slot en culminatiepunt van het gebed in de uitgebreidste betekenis opvat. Wij verenigen ons overigens het liefst met de mening van hen, die pouhrov met de boze vertalen, die schoon hij ook niet meer in Jezus' discipel regeert, echter nog daarbuiten heerst in de wereld en vandaar op hem probeert te werken. Is men echter van de boze verlost, men is dan ook van al het zedelijk kwade ontslagen, waarvan hij werkmeester is en in zoverre mogen wij tot opheldering van deze woorden ook de taal van Paulus 2 Tim. 4: 18 vergelijken. "

Er stond in oude tijd, zo bericht ons een zinrijk Zweeds lied, in het hoge noorden een dicht bos en in het bos een klooster en in het klooster leefde een monnik met een vroom gemoed en een onderzoekende geest. Deze monnik gaat op een lentemorgen biddend en nadenkend in het bos en komt onder bidden en nadenken steeds verder en verder; het bos wordt steeds schoner en prachtiger; allang had hij de eiken- en pijnbomen achter zich, vervolgens is hij door myrtenbossen gegaan, daarna door statelijke rijen van ceders en ten slotte ziet hij zich door enkel palmen omgeven. Hij wil blijven staan, hij is als een dromende, maar het van verre klinkende gezang van een vogel lokt hem verder. Uit de top van een palm komt het gezang en aan haar voeten staat de monnik stil, de vogel met de prachtige veren en het wonderbare gezang bewonderend. En de vogel zingt zo weemoedig, als klaagde hij over iets dat verloren was; maar deze tonen van weemoed zijn niet de grondtonen van het gezang, tussenin klinkt een vrolijke zalige melodie van een eeuwige onvergankelijke heerlijkheid. De monnik luistert verrukt; rondom waait als een lucht van het paradijs en zijn ogen vloeien over van tranen van voldaan verlangen. - Wij zijn tezamen ook door een wonderbaar bos gegaan, door het heilige bos van het Onze Vader: biddend en nadenkend zijn wij voortgegaan, voorbij zijn de eiken, voorbij de myrten en ceders, nu staan wij aan de voet van de palmen, uit de top klinkt ons het gezang van de paradijsvogel tegen, zacht klinken nog na de drie sombere tonen: schulden, verzoeking, boze, maar zij dragen een blijde, een zalige, een onuitsprekelijk heerlijke melodie, een lied doortrokken van de adem uit de heilige stilte. Dat is het lied - engelen en aartsengelen tokkelen hun harpen en stemmen mee in en verlost zondaars van de aarde bidden juichend mee: "Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid Amen.

De woorden komen geheel overeen met die in Rom. 11: 36. : Uit God zijn alle dingen, want van Hem is het Koninkrijk; door God zijn alle dingen, want van Hem is de kracht; tot God zijn alle dingen, want van Hem is de heerlijkheid. Daarmee worden de drie hoofdbezwaren weerlegd, die men gewoonlijk tegen de mogelijkheid van verhoring van onze gebeden maakt: 1) God wil ons verhoren, want van Hem is het Koninkrijk; 2) God kan ons verhoren, want van Hem is de kracht; 3) God zal ons verhoren, want van Hem is de heerlijkheid.

Het "Amen" is het zegel onder het lieve "Onze Vader. " 1) Ons zegel, dat wij niets anders in ons gebed voor God hebben gebracht dan wat echt in ons leeft, wat wij werkelijk graag

zouden hebben; 2) Gods zegel, dat wij de bede zullen verkrijgen, die wij van Hem hebben gebeden.

O Gij, wien al de hemelkringen, Die uw nabijheid zalig maakt, Met heilgen eerbied, Heilig zingen, Van ongeschapen vuur geblaakt! Mijn ziel, terwijl ik tot U nader, Verheft zich in heur heuglijkst lot, Dat Gij mijn Vader zijt, o Vader! Gij, aller Vader, aller God.

Oneindig boven ons verheven, Ons, wriemlende op deze aardse kluit, Vermogen we U gene eer te geven, Maar staamlen slechts onze onmacht uit. Doch zij (hetgeen uw glorie dulde:) Uw naam geheiligd en verbreid, Door de aller uitgezochtte hulde! Door daden van weldadigheid!

Wat zou, o God, Uw macht vergroten, Die duizend werelden gebiedt? Wiens vuist den teugel houdt besloten, Dien Ge alles onderworpen ziet? Gij echter, die aan onze vaderen Uw rijk verzekerd hebt op de aard, O doe dat rijk, dat Godsrijk, naderen, Waarop de hoop des Christen staart!

Uw wil is heilig, vlekloos Wezen, Ja zaligend, is eeuwig goed: Uw wil, waarin Uwe eng'len lezen, Van ijver van Uw dienst doorgloeit! O laat ons hart geen doel bejagen, Dat met Uw wijsheid strijden zou, Voltrek Uw eeuwig welbehagen, En maak ons aan Uw wil getrouw!

Gij, die wat ademt, riept in 't leven, Gij weet wat ieder nodig is. Gij, die geen schepsel zult begeven, Gij rust op Uw belofte! Voorzienige in Uw zorg tevreden, Begeren wij geen overvloed; O neen, wij smeken slechts voor heden Waarmeê zich 't broze lichaam voedt!

Ontsla ons van de wanbedrijven, Geweld uit dat bedorven hart, Waaraan wij steeds gekluisterd blijven, En dat Uw wraakvuur telkens tart! Wil ons die zondeschuld vergeven, Gelijk ons hart, hoe fel gekrenkt, Ook hun, die tegen ons misdreven, Blijmoedige vergeving schenkt!

Gij kent de zwakheid onzer zielen, O God, die hart en nieren proeft! Hoe diep, hoe gruwzaam diep wij vielen, En hoe ons hart Uw schuts behoeft! O voer ons des, op onze bede, In geen verlokking tot het kwaad: Maar keer ons af, bij de eerste schrede, Die tot den weg der zonde gaat!

Verlos ons uit de harde banden, Waar onder wij beladen gaan! Met opgeheven oog en handen, Schreit de aarde U om bevrijding aan. O God, voleind den loop der tijden, Die Uw verschijning nog vertraagt! Verhaast om ons erbarmlijk lijden, Den dag waar onze ziel naar jaagt!

Want U alleen, o Opperkoning, Behoort de rijksstaf; U de macht, Met aller schepselen eerbetoning, Door tijd, noch eeuwigheid verkracht. Genadig God! op wien onze ogen in zeeke hoop gevestigd staan, Neem, door Uw vrije gunst bewogen, Ons smeken met ontferming aan.

5. Met de aanwijzing hoe Zijn discipelen moesten bidden, wilde de Heere een onderwijzing verbinden over de zekerheid van de verhoring, die het vertrouwvolle gebed heeft te wachten. Deze verzekering kleepte de Heere in een gelijkenis in en Hij zei tot hen: Wie van u zal een vriend hebben en zal te middernacht tot hem gaan en tot hem zeggen: Vriend! leen mij drie broden, een voor hem die ik wens te onthalen, een voor mij opdat ik hem gezelschap hou en een dat overblijft, opdat mijn onthalen niet al te armoedig voorkomt (Gen. 18: 6 v.).

6. Ik wenste die te hebben wanneer mijn vriend van de reis tot mij gekomen is en ik heb niet dat wat ik hem voorzetten wil.

7. En dat die aangesproken vriend van binnen, antwoorden zou: Doe mij geen moeite aan; de deur is nu gesloten en mijn kinderen zijn met mij in de slaapkamer; ik kan niet opstaan om het u te geven en zou u met dit antwoord van zich wijzen?

8. Ik zeg u, hoewel hij niet zou opstaan en hem geven omdat hij zijn vriend is, zoals hij dan werkelijk om die reden niet opstaat, maar omwille van zijn onbeschaamdheid zal hij opstaan en hem geven zoveel als hij er nodig heeft.

Het aanhouden in het gebed, dat de Heere hier prijst, moet wel onderscheiden worden van het bidden zonder ophouden, waarvan Paulus in 1 Thessalonicenzen. 5: 17 spreekt. Het laatste is een voortdurend leven en ademen van de ziel in de gemeenschap met God, ook wanneer zij niets bepaalds heeft te bidden; het eerste daarentegen het aanhoudend bidden om dezelfde zaak, die men niet meteen ontvangt, maar waarvan men toch mag verwachten dat God ons die te Zijner tijd en op Zijn manier zal schenken (vgl. Hoofdstuk 18: 1 vv.).

De vraag: is er een eigenlijke gebedsverhoring? Achter elkaar beantwoord, 1) met het nee van de twijfel; 2) met het ja van het geloof; 3) met het Halleluja van de dankbaarheid.

De Heere wekt ons in een gelijkenis op tot het aanhoudend gebed. Als de zelfzuchtige mens, die zijn nachtrust liever heeft dan zijn vriend, zich ten slotte door het aanhoudend bidden laat bewegen, hoeveel meer zal ons de trouwste, beste Vriend in de hemel verhoren! Wie het bidden, zoeken, aankloppen ooit met ernst deed, die heeft het ook ondervonden dat de Heere de beden van de Zijnen hoort en voor hen de deur van de genade opent; wie daarvan niets heeft ondervonden, die heeft nog nooit juist gebeden.

De Heere bedient Zich hier van een gevolgtrekking a minori ad majus (van het mindere tot het grotere): als zelfs een aards, zelfzuchtig gezind vriend door volhardend vragen ten slotte zich laat bewegen, waar toch niet liefde maar alleen zelfzucht als motief werkt, hoeveel meer zal God, die niet slaapt, Zich niet achter gesloten deuren bevindt, geen kleine kinderen in de kamer te verzorgen heeft en vooral die niet door zelfzucht wordt geleid, maar de liefde is, de gebeden van de Zijnen verhoren.

De vriend, die wordt aangesproken, is God zelf: de gast is de nood, die ons dringt; het aanspreken om brood is het gebed; het voorgeven van een geslotene deur, van kinderen, van

verhinderende om op te staan, zijn de geestelijke bestrijdingen; het onbeschaamde dringen is het aanhouden in gebed en het opstaan en geven, is de verhooring.

God houdt Zich inderdaad vaak, alsof Hij de bidder niet wilde horen. Evenals de man hier, die onverwacht bezoek kreeg en in verlegenheid om brood kwam, zo is over u ook een nood gekomen, die u niet voorzag. U had die misschien kunnen voorkomen als u bijtijds had gebeden, maar u heeft het helaas niet gedaan. Nu in de hoogste angst begint u te bidden, maar het is als antwoordde de Heere u: komt u nu? Op dit late uur? U komt te laat; u had moeten komen toen de deur nog open was; en stoor nu Mijn rust niet. " Wanneer het een nood van de ziel was, die u dreef tot gebed, toen u om vergeving bad van uw zware schuld, zou Hij dan ook zo doen? Ja ook dan! Zolang heb Ik op u gewacht en u bent niet gekomen; zie, Mijn kinderen zijn bij Mij, zij zoeken bijtijds genade, voor u is de deur gesloten. " En waarom doet Hij dan zo? Omwille van ons, uit liefde tot u! U moet uw onwaardigheid diep inzien; u moet Hem niets voorhouden dan Zijn woord en Zijn belofte alleen; u moet hopen met een Abrahams geloof, waar niets te hopen is (Rom. 4: 18), moet "onbeschaamd" in geloof en vertrouwen zijn. Dan kan Hij Zijn aangezicht voor u niet langer verbergen (Jes. 3: 12) en laat Hij Zich met blijdschap door u overwinnen als door Jakob en de Kananese vrouw en geeft u wat u nodig hebt, ja meer dan u verwacht, als de verloren zoon.

9. En Ik zeg u, zoals die man in de gelijkenis (vs. 5 vv.) ten slotte toch zijn bede verkreeg, zo zal ook God u verhoren. Ik vertel u, wat Ik al in de bergrede heb gezegd (MATTHEUS. 7: 7-11): a) Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en u zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden.

a) MATTHEUS. 21: 22. Mark. 11: 24. Joh. 14: 13; 15: 7; 16: 24. Jak. 1: 5, 6. 1 Joh. 3: 22; 5: 14.

10. Want een ieder die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, die zal opengedaan worden.

11. En welke vader onder u, die de zoon om brood bidt, zal hem een steen geven? Of ook om een vis, zal hem voor een vis een slang geven?

13. Als u dan, die boos bent, uw kinderen goede gaven weet te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader de Heilige Geest, dit onderpand, deze werkmeester van alles wat goed is en Hij voor Zijne kinderen op aarde bereid heeft, geven aan degenen die Hem bidden?

De vermaning in vs. 9 bevat de toepassing van het voorbeeld; alle beelden schijnen daaraan ontleend te zijn. Voor de uitdrukking "kloppen" is dat duidelijk; maar ook "bidden" zinspeelt op het roepen van de vriend in zijn nood en "zoeken" kan betrekking hebben op zijn proberen om de deur bij nacht te vinden of op zijn pogingen om die te openen. De opklimming in de beelden sluit de eis in tot een ijver, die nog toeneemt bij het vermeerderen van de hinderpalen. In menselijke omstandigheden komt het nu vaak voor dat de grondstelling in vs. 10 uitgesproken geen toepassing vindt, maar in de kring van het leven, waarin ons het in het begin gegeven voorbeeld van het gebed heeft geplaatst is het gevolg zeker. De gelovige bidt

toch tot een Vader en waar hij naar het gegeven voorbeeld bidt, is hij zeker, alleen om zulke gaven te bidden, die zo'n Vader aan Zijn kind niet kan weigeren, om het andere, van minder waarde of zelfs schadelijk, te geven. Zo leidt ons het einde van de afdeling terug tot het uitgangspunt, de vaderlijke gezindheid van God en de kinderlijke geest van het ware gebed.

Hoewel de Heere bij het woord: "U, die boos bent" Zijn toehoorders niet tegenover Zichzelf, maar tegenover de reine en heilige Vader stelt, zo is het toch niet minder waar dat Hij hier, omdat Hij niet "wij" maar "u" zegt, een middellijk maar ondubbelzinnig getuigenis aflegt voor Zijn eigen zondeloosheid. Aan het einde van deze onderrichting vat Hij alles wat God op het gebed geeft, tezamen in het enkel woord "Heilige Geest" en geeft daardoor ook te kennen, van welke gebeden men onvoorwaardelijke, van welke daarentegen men slechts voorwaardelijke verhooring verwachten kan: het gebed om geestelijke gaven wordt altijd verhoord, het verlangen naar bijzondere tijdelijke zegeningen alleen dan als men werkelijk om brood, niet om een steen enz. gebeden heeft.

EERSTE AANHANGSEL

UIT DE WERKZAAMHEID VAN DE HEERE JEZUS IN GALILEA. Hoofdst. 11: 14-12: 59

I. Vs. 14-36 Nadat de Evangelist met de vorige geschiedenis de Heere Jezus tot in de onmiddellijke van Jeruzalem heeft gebracht, breekt hij volgens de regel van de drie eerste evangelisten, om de Heiland niet dan tot Zijn lijden en sterven te Jeruzalem Zich te laten bevinden Uit (16: 1 en Uit 19: 2), het bericht van Zijn reis naar het loofhuttenfeest af en vermeldt Zijn werkzaamheid gedurende dit feest tot en met het feest van de vernieuwing van de tempels (Joh. 7: 11-10: 39 met geen syllabe. Daarentegen vult hij de hierdoor ontstane opening aan met enige aanhangsels uit de tijd van de werkzaamheid van de Heere in Galilea en wel vormt de geschiedenis van de vernieuwde lastering van de Farizeeën, dat Jezus de duivelen uitdreef door Beëzebul, de overste van de duivelen, de eerste bijdrage (vgl. MATTHEUS. 12: 22-45. Mark. 8: 20-30).

EVANGELIE OP DE DERDE ZONDAG IN DE VASTEN, OCULI

Vgl. over naam Oculi de inleiding bij Ps. 25. Op deze dag werden in de oude kerk de katechumenen in een scherp verhoor genomen en aan een streng onderzoek onderworpen (dies scrutinii), waarna zij, omdat de priester de duivel uit hen uitdreef, de duivel, zijn aanhang en werken voor de hele gemeente vaarwel zeiden (dominica abrenuntiationis s. exorcismi Uit 12: 22). Terwijl de vastentijd, waarin de zondag valt, ons de Heere in Zijn diepste vernedering en smaad, als de meest verachte en onwaardigste voorstelt, openbaren daarentegen de evangeliën van deze tijd Zijn goddelijke heerlijkheid. Deze openbaart Hij eerst in de overwinning over de verzoeking van de satan (MATTHEUS. 4: 1 vv.), vervolgens in de macht, die Hij over de geesten van de duisternis uitoefent (MATTHEUS. 15: 21 vv.) en waardoor Hij bewijst de Sterkere te zijn, die over de sterk gewapende komt, hem zijn wapenrusting ontnemt en de door verdeelt (vs. 21 v.). Aan de andere kant zijn zij echter ook werkelijke lijdensevangeliën. Het verzocht worden door de duivel is voor Hem zonder twijfel een zwaar lijden en het hele lijden is eigenlijk slechts een andere vorm van de verzoeking

(Hoofdstuk 4: 13). Zijn ontwijken naar de grenzen van Tyrus en Sidon om de vijandschap van de godsdienstige leidslieden van Zijn volk, is het voorspel van Zijn overlevering aan de heidenen; en hier hebben wij nu Zijn lijden voor ons, zoals het met de drievoudige verklaring van Zijn wonderen Hem wordt aangedaan. De ene is boosaardig; zij verklaart Zijn wonderen voor satanisch; de andere is onbeslist; zij verklaart Zijn wonderen voor ongenoegzaam, de derde is een zuiver uitwendige; zij gaat met stilzwijgen Zijn wonderen voorbij. Wij zien hier zo geheel het tegenspreken van de zondaren (Hebr. 12: 3) zoals ons dat ook in Joh. 8: 46 vv. voorkomt: 1) het komt uit het ondankbaarste hart, 2) bestaat in de verstoktste dwaasheid en 3) leidt in de vreselijkste verdoemenis.

Hoever draagt de Heere het tegenspreken van de zondaars? 1) Hij bestraft ze zachtmoedig over hun dwaasheid; 2) toont hun ootmoedig Zijn overmacht; 3) waarschuwt hen ernstig voor het ellendig einde; 4) wijst hun genadig de weg tot zaligheid.

14. a) En Hij wierp - toen Hij nog ten tijde van Zijn werkzaamheid in Galilea, in de maand Mei van het jaar 29, aan het strand van de zee bij Bethsaïda het volk leerde en Zichzelf en de discipelen die bij Hem waren niet eens tijd gunde om te eten, omdat Hij geheel voor Zijn roeping als Heiland leefde (Hoofdstuk 8: 19 vv.) - behalve dat Hij andere genezingen deed, een duivel uit een bezetene; en die was ten gevolge van de bezetenheid niet alleen blind (MATTHEUS. 12: 22), maar vooral ook, hetgeen de mensen het duidelijkst was, stom. 1) En het gebeurde toen de duivel uitgevaren was, dat de stomme sprak en nu zelf de hele diepte van zijn vroeger lijden en de grootheid van het nu ondervonden wonder vermeldde. En de menigte, die op die plaats waren, verwonderde zich over die buitengewone, bijzonder grote daad, die meer dan de vorige wonderen van Christus de indruk van goddelijke heerlijkheid maakte, zodat het woord onder de mensen rondging dat deze geen ander kon zijn dan David's Zoon, de Messias.

a)MATTHEUS. 9: 32.

De demon of boze geest wordt hier als eigenschap toegeschreven wat als werking van de bezetenheid bij de mens openbaar werd.

15. Maar sommigen van hen, namelijk van de Schriftgeleerden die van Jeruzalem waren gekomen, in vereniging met de daar wonende Farizeeën (MATTHEUS. 15: 1), zeiden en fluisterden het volk heimelijk een andere verklaring van het wonder in de oren: Hij werpt de duivelen uit door Beëlzebul, de overste van de duivelen. Alleen doordat Hij zelf bezeten is door de overste van de duivelen, die Hem macht over de mindere duivelen verleent, kan Hij deze overweldigen; pas dan op voor Hem, als voor deze, die de duivel heeft en erger is dan een Samaritaan.

16. En anderen uit de tegen Hem samengezworen partij, die tot geloof in Zijn Messianiteit geneigd waren wanneer Hij hen deze nog op een andere, meer overtuigende manier mocht kunnen bewijzen (12: 38"), kwamen tot Hem, Hem verzoekend toen het in vs. 17-23 meegedeelde geëindigd was en de stem van het volk tegenover de lasteraars zich weer verheven had. De wonderen en tekenen op aarde waren voor niet voldoende om Hem als

Messias te erkennen, daarom begeerden zij van Hem met beroep op Dan. 7: 13 v. en Joël 3: 3 v. een teken uit de hemel, omdat dat volgens hen alleen de juiste betoning van de Messianiteit en het Zoonschap van God was.

Bij de eerste oogopslag schijnen de beide gezegden alleen eenvoudig naast elkaar geplaatst te zijn, maar dat is niet zo; het tweede doelt er op, om Jezus een middel tot Zijn rechtvaardiging te geven tegen de verschrikkelijke beschuldiging, die in de eerste vervat is: doe een wonder uit de hemel, dat gebied, dat alleen aan God onderdanig is, dan willen wij erkennen dat Hij en niet de satan door U werkte. Dit verlangen gaat schijnbaar uit van een aan Jezus gunstige gezindheid, maar omdat zij die het uitspreken op Zijn machteloosheid rekenen, om aan die aanmaning te voldoen, is het resultaat dat volgens hun mening uit die proef een veroordeling moet voortkomen, waarvan geen beroep meer kan plaats hebben. Deze laatsten zijn dus in waarheid de kwalijkst gezinden. Voor Jezus was het werkelijk een zware verzoeking om aan den eis te voldoen en door ene schitterende daad van macht de misdadige beschuldiging, die men tegen Hem durfde verheffen, tot schande te maken. Hij geeft het antwoord op deze begeerte later in vs. 29-36 ; eerst spreekt Hij daar van het enige teken van die soort, dat aan het volk zal worden gegeven. Hij zegt vervolgens dat dit teken voor ieder die ogen heeft om te zien, voldoende was, maar geeft ook te verstaan dat het op het volk in het algemeen geen andere uitwerking zal hebben, dan het geheel te verstokken en rijp te doen worden voor het gericht.

17. Maar Hij, om eerst terug te komen op de lasterlijke rede in vs. 15. kende hun gedachten, die zij niet voor Zijn oren, maar alleen voor die van het volk hadden uitgesproken en zei tot hen, terwijl Hij ze in Zijnnabijheid riep (Mark. 3: 23): Elk Koninkrijk dat tegen zichzelf verdeeld is, zodat de ene partij de andere bestrijdt en verdrijft in plaats van onder elkaar verbonden te zijn tegen aanvallen van buiten, wordt verwoest, zodat het spoedig ten einde loopt; en een huis dat tegen zichzelf verdeeld is, valt; een stad waarin tweedracht en partijzucht woeden, zoals dat nog eens in Jeruzalem opverschrikkelijke wijze zal worden gezien, moet ten val komen.

18. Als nu ook - om de zo-even uitgesproken algemene stelling nu in het bijzonder toe te passen - als de satan tegen zichzelf verdeeld is, zoals hij het zou zijn wanneer uw woord (vs. 15) waar was, hoe zal zijn rijk bestaan? Terwijl u zegt dat Ik door Beëlzebul de duivelen uitwerp, want daardoor maakt u hem inderdaad tot zo een die tegen zichzelf woedt. Zoveel slimheid zult u hem echter toch wel toekennen, dat hij zal weten dat het dan met zijn rijk snel voorbij is.

19. En als Ik door Beëlzebul de duivels uitwerp, zoals u dat het volk wijs maakt, alsof Mijn uitdrijvingen van de duivelen niet anders zouden kunnen worden verklaard dan door het aannemen van een hulp die Mij door de duivel verleend is, door wie werpen ze uw zonen uit, de mannen van uw eigen school, wanneer zij als exorcisten optreden? Wilt u ook over hen zeggen, zo vaak hun een duivelbezwering lukt, dat het met behulp van de duivel gebeurd is? Of zegt u dan niet integendeel dat het door Gods kracht is gebeurd! Daarom zullen deze, die u zelf ertoe dringt, om door Gods kracht de macht van de satan te breken, uw rechters zijn.

Deze bewijzen, dat wat u over Mijn duivelbanningen hebt gezegd, tegen beter weten en tegen uw geweten in als een boos voornemen is voortgebracht.

20. Maar als Ik, zoals uw eigen geweten u daarvan overtuigt, door de vinger van God, in het volle bezit van goddelijke macht, de duivelen uitwerp, want Ik doe het zonder enige inspanning en met dadelijk gevolg in ieder bijzonder geval, zoals dat uw kinderen met inspanning van al hun krachten niet kunnen, dan is volgens de verwachtingen die u zelf van de Messias heeft en van de zegen, die Hij zal aanbrengen (12: 29") het koninkrijk van God tot u gekomen, hoewel zonder uiterlijk gelaat. U moest u dan veel meer verheugen over de tijd vol genade, dan met smaad en lastering die van u stoten.

Als Jezus niet werkelijk het bestaan van de duivel en de bezetenheid door sommige mensen geloofd had, zou Hij tot weerlegging van de beweringen van Zijn vijanden dan wel zo hebben gesproken? Had Hij dan niet integendeel moeten antwoorden: "U bijgelovige mensen! Hoe kunt u zich verbeelden dat Ik door de overste van de duivels die ongelukkige heb genezen! Er is geen duivel en geen overste van de duivels. Noch dat de mens stom was, noch dat hij genezen is, komt van de duivel; laat toch eindelijk dat dwaze bijgeloof varen; er bestaat geen rijk van boze geesten". Met dit antwoord in de toon en naar de smaak van onze hedendaagse ongelovigen, stemt Hij niet in, integendeel geeft Hij een lijnrecht daartegenover staand antwoord, dat een rijk van boze geesten en een invloed van dezen op de mensen zo bepaald mogelijk aanneemt.

Christus wendt Zich niet, zoals de tegenstanders het wel verdiend zouden hebben, met afschuw en afkeer van hen, Hij draagt ze in Zijn onvergelykelijke liefde en heeft Zijn wonderdaad geen heilzamen invloed op hen teweeg gebracht, dan probeert Hij nog door Zijn woord op hen te werken. Eerst probeert Hij hen het onverstand en de dwaasheid aan het verstand te brengen, vervolgens wijst Hij hen op de onrechtvaardigheid die zij bedrijven, omdat zij de duiveluitbanning door anderen als een werk van God roemen, terwijl zij de Zijne als een werk van de duivel lasteren en ten slotte wijst Hij hen nog op de zegen van Zijn werkzaamheid.

Het kan op menselijke wijze vaak schijnen alsof de ene duivel de anderen uitdreef; in waarheid is het echter geen uitdrijven, maar de ene duivel ruimt voor de anderen wel beducht en gewillig plaats in. (G. LANG).

Als ouders hun kinderen, leermeesters hun leerlingen van ongehoorzaamheid, luiheid en allerlei ondeugden willen terugbrengen, dan roepen zij de duivel van eergierigheid te hulp, die de mindere duivels van kinderlijke verkeerdheden moet uitdrijven; of die een dronkaard wil bekeren, die stelt hem de verwoesting van zijn gezondheid en van zijn vermogen voor en verbant de duivel van de drank met de duivel van eigenbaat; of wie een stichter van onrust en oproer tot een rustig man wil maken, die geeft hem een voordelig en eervol ambt en drijft de duivel van ongehoorzaamheid met de duivel van heerszucht uit. Onze tijd roemt er op, in ontwikkeling van edele zeden en van menselijkheid tegenover vroegere eeuwen zoveel verder gekomen te zijn; de roem is niet geheel zonder grond, want onze tijd verstaat het, zoals nog geen voor hem, de ene duivel met de andere uit te drijven. Maar wordt de wereld werkelijk

beter, als een gemene duivel voor een meer fatsoenlijke of voorname duivel, een mindere voor een sterkere moet wijken? Is dat niet de troon van de duivel nog vaster maken?

Men moet nadruk leggen op het woord: "Hoe kan zijn (des duivels) rijk bestaan?" Als nu het rijk van Christus het geloof bedoelt, dan wijkt de satan niet en laat zich door geen andere dan door Gods kracht uitdrijven; wanneer echter een leugen, een dwaling, een afgoderij in het rijk van de duivel bekrachtigd moet worden, dan doet hij zich graag voor alsof hij op lichamelijke wijze werd uitgedreven, opdat hij zevenmaal meer in de geestelijke bezitting wordt bevestigd.

Twee mensen doen hetzelfde werk; de een wordt geprezen, de ander gelasterd, naardat de wereld met de ene bevriend, tegen de andere vijandig is.

De zondige eigenliefde van de mensen is zo blind, dat zij zeer vaak in anderen bestraffen en verwerpen, wat zij in de hunnen verdragen en geprezen willen hebben.

O, het is een voortreffelijk, groots woord, dat Christus hier aan de duivel zo'n rijk toeschrijft, dat zonder de Geest van God niet kan worden vernietigd en dat Gods rijk niet kon komen, tenzij zijn rijk door goddelijke, hemelse macht uit ons wordt verdreven.

Er is in het volgende een merkwaardig contrast tussen Christus' voorstelling van de sterke, die zijn paleis bewaart en slechts door een sterkere kan worden overwonnen en de geringe betekenis die vele rationalistische theologen aan het leerstuk van de duivel toeschrijven.

21. Opdat u echter begrijpt hoe het met deze komst van het Godsrijk staat (Hoofdstuk 17: 20) en wie Hij is, die met u spreekt (Joh. 8: 25) merk dan op: wanneer een sterk gewapende (liever de sterke, over wie in deze hele afdeling gehandeld werd, namelijk de duivel, behalve dat hij al van zichzelf te sterk is, dan dat een mens zich met hem zou kunnen meten, ook nog gewapend d. i. in volle wapenrusting bestendig op zijn post staat) zijn hof bewaart, zoals hij het werkelijk doet, zo is al wat hij heeft, alles wat hij met geweld aan zich heeft getrokken ennu zijn bezitting geworden is, in vrede; niemand waagt het dit aan te tasten.

22. a) Maar als een daarover komt die sterker is dan hij, die niet slechts als ieder mens is (MATTHEUS. 3: 11), maar de sterkte zelf en hem overwint, zodat hij nu gebonden neerligt, die sterkere neemt dan zijn hele wapenrusting, waar hij tot hiertoe op vertrouwde en waarophij meende verzekerd te zijn, om alle aanvallen op zijn paleis te kunnen afweren en deelt zijn roof uit, omdat hij het ene stuk huisraad na het andere wegvoert en aan zijn vrienden schenkt.

a) Kol. 2: 15.

De Heere spreekt hier verder niet op apologetische toon, maar Hij kondigt aan dat het hemelrijk nabij gekomen is. Hij doet dat nu niet meer in gelijkenissen; (Mark. 3: 23) maar met woorden uit het Oude Testament: Hij wijst op Jer. 49: 24 vv. en deze profetische afdeling bevat dan ook de uitdrukkingen geheel, waarvan de Heere Zich bedient. De sterke is niet deze of gene sterke, met wie een zekere sterkere te doen heeft, maar de sterke, die de profeet op het

oog heeft, die machtige overheerser van wien alle plagen en slavernij, alle verdrukking komt en van wiens heerschappij het nabij gekomen koninkrijk der hemelen de gevangenen zal verlossen. Deze heeft zijn huis (MATTHEUS. 22: 29. Mark. 3: 27 of zijn paleis, hij is gewapend en houdt een zorgend opzicht over het zijne. Dat zijn geen beelden en gelijkenissen maar juiste aanwijzingen van zaken, die werkelijk in het rijk van de sterke aanwezig zijn. In een zekere zin kan men het toegeven dat onder het huis de wereld moet worden verstaan (Hoofdstuk 4: 5 v); er is toch van de vorst van deze wereld sprake en de apostel zegt (1 Joh. 5: 19), dat de hele wereld in het boze ligt. Maar niet zonder reden is juist sprake van een huis en hof, of van een woonplaats, waarin de huisheer gebied voert; wij hebben daarom te denken aan dat gebied, waarin de sterke op zichtbare, op in onmiddellijke waarneming vallende wijze als de bezitter het bestuur voert. De bezetenen bevinden zich in dat huis en zijn die gevangenen, aan wie in Hoofdstuk 4: 18 loslating wordt verkondigd; zij zijn zijn huisraad, zijn bezitting, zijn roof. Uit de omstandigheid dat Hij de bezetenen uit het huis van Bēelzebul uitvoert en de vrijheid teruggeeft, beveelt de Heere de Farizeeën het besluit te trekken dat het koninkrijk van God gekomen is; "Het is tot u gekomen" - zij zien dus niet slechts een teken dat dit koninkrijk in zijn komst was, maar voor hen ligt een getuigenis voor ogen, dat het al werkzaam geworden was, dat de Sterkere al gekomen was. Hij heeft de sterke al gebonden, anders was Hij toch niet in staat de goederen ongehinderd weg te nemen, zijn huis te ontvolken. Het is voor satan gedaan met zijn vertrouwen op zijn wapenrusting; hij is niet meer in het rustig onbestreden bezit; hij kan niet meer zeggen: wee degene die het mijne aanraakt. Men moet vooral acht geven op het "bindt" dat Mattheus en Markus hebben, terwijl Lukas het meer gewone "overwint" daarvoor heeft; men moet zich ervoor hoeden dit op te vatten als van enkele daad, volbracht op een bepaald ogenblik; het hoofdpunt van dit binden rust op de persoon van de sterkere, die openbaar en werkzaam geworden is. Omdat de sterke een Sterkere heeft gevonden, die verschenen is om de strijd met hem aan te binden, terwijl de laatste in Zijn grotere sterkte de waarborg bezit van eindelijke overwinning over de tegenstander, dan is die al gebonden; hij kan geen weerstand bieden, hij moet zich alle beperkingen laten welgevalen, zich laten ontnemen wat hij vroeger in vrede bezat - vroeger, toen geen even sterke, laat staan sterkere aanwezig was, die hem eens zou kunnen bestrijden. Nu moet hij werkeloos en radeloos aanzien hoe het ene stuk huisraad na het andere hem wordt ontroefd en tot een buit in de hand van de vreemde bezitter wordt. Zijn middelen zijn bij de Sterkere niet voldoende; tegenover deze zijn alle wapens van zijn uitrusting stomp en machteloos. Hij ziet gaandeweg zijn huis, zijn stad, zijn rijk ontvolkt worden, totdat hij geheel buiten het bezit gesteld zal zijn, zodat het triomfgeroep kan klinken: "Nu is de zaligheid en de kracht en het koninkrijk en de macht van onze God en Zijn Christus geworden.

Het is duidelijk dat Jezus denkt aan de verzoeking (Hoofdstuk 4: 1-13). De overwinning, die Jezus in de woestijn behaald heeft, was het fundament van Gods rijk op aarde en de aanval tot verwoesting van het rijk van de satan. Een mens heeft de vorst van deze wereld in het aangezicht durven zeggen: u hebt aan Mij niets (Joh. 14: 30). Dat is voldoende - Hij is de Sterkere, die de sterke heeft overwonnen. Van dit ogenblik af is de buit van de laatste niet meer in veiligheid en het plunderen van zijn huis begint. Dit is de verklaring van de door Jezus teweeggebrachte genezing van bezetenen; Zijn eigen zedelijke overwinning is de sleutel voor deze wonderen, waardoor deze ongelukkigen aan de macht van de boze geesten ontrukkt en aan de maatschappij teruggegeven werden.

Omdat de werkingen van de boze geesten op de bezetenen alleen en eenvoudig bestonden in verstoringen van het zenuwleven en van de lichamelijke organen van het zielenleven (MATTHEUS. 8: 34 en 1Sa 16: 14) moet men al weinig scherpzinnigheid hebben om te beweren dat deze toestanden niets meer zijn dan ziekten! Zeker zijn het ziekten; als de hersenen door de invloed van een demon tot razernij toe verward zijn, dan is het gevolg even zo goed een ziekte als wanneer de hersens door een mechanische krenking van de Menningis gestoord worden; wanneer het leven van het ruggenmerg, verstoord door de invloed van een demon, zodat epileptische toevallen komen, dan is het gevolg evenzo zeker een ziekte als wanneer het ruggenmerg door natuurlijke oorzaken verdroogt en hieruit epilepsie ontstaat. Maar juist daarom is ook met die zuivere aanwijzing van overeenkomst of gelijkheid van symptomen of gevolgen nog volstrekt niets bewezen. De vraag blijft toch steeds of de oorzaak van de ziekte een natuurlijke was, of dat die door demonische invloed werd teweeggebracht. En als men tegenover deze vraag het rationalisme scherp onder de ogen ziet, heeft het geen bewijs dat bij de bezetenen de oorzaak niet zou kunnen gelegen hebben in een inwerking van demonen. Men moet dan voor een bewijs laten gelden de subjectieve mening: "Wij geloven in geen gevallen engelen, aan geen rijk van de duisternis, aan geen mogelijkheid van een inwerking van het rijk van de geesten op de mensen en daarom kunnen die ziekteverschijnselen bij de bezetenen niet veroorzaakt zijn door duivelse invloed, maar moeten zij in aardse, natuurlijke oorzaken hun grond hebben. " - Wat de vraag aangaat of er heden nog bezetenheid voorkomt is het een feit dat in onze krankzinnigengestichten nog nu en dan - en niet zelden - zieken zijn, die zich voor bezeten houden. Of die gedachte nu zelf slechts een deel van de waanzin is, of dat een realiteit daaraan ten grondslag ligt, zou eerst in ieder bijzonder geval onderzocht moeten worden. Er zijn Christelijke, beslist gelovige geneesheren van krankzinnigen, die het verzekeren dat hun nog geen werkelijk bezetene is voorgekomen; dat een half krankzinnige tot verontschuldiging van zijn toestand en van uitbarstingen van toorn, woede, satyriasis, die bezetenheid voorwendt zonder werkelijk bezeten te zijn, is meer denkbaar, evenzo dat door enkel lichamelijke oorzaken de waan bezeten te zijn als idee fixe zich evengoed kan vormen als een andere idee fixe. Het alleen geldende bewijs voor wezenlijke bezetenheid zou mijns inziens daarin gelegen zijn, als op een gebod (niet op een gebed, want door zo een kon ook een zuiver lichamelijke ziekte genezen worden, die de biddende ten onrechte voor bezetenheid houdt, maar de theoretische dwaling zou de kracht van het gebeds niet opheffen) dus op een bevel in de naam van Christus, dat de onreine geest zou uitvaren, de zieke van zijn lijden bevrijd werd.

23. Door deze duiveluitbanningen openbaar Ik nu Mijzelf duidelijk als Overwinnaar van de satan en als Brenger van het Koninkrijk der hemelen. Wie nu met Mij niet is, maar in plaats van zich in geloof aan Mij over te geven een onbesliste houding tegenover Mij aanneemt, die is tegen Mij. Die koele terughouding zal snel genoeg tot openbare vijandschap worden, zoals dat in u Farizeeën al duidelijk wordt. En wie, nadat het rijk van God is gekomen, zoals de profeten het te voren hebben verkondigd, met Mij niet vergadert, zoals het toch uw plicht was, als van de godsdienstige leidlieden van het volk, maar nog wacht, als moest het rijk van God zich eerst nog op een andere manier vertonen, voordat men dit kon ingaan en anderen daarheen kon leiden, die verstrooit en brengt de zielen, die zich al op de goede weg bevinden, aan het wankelen om terug te keren, zoals dat eveneens al in u gebleken is (vs. 14 v.).

Hiermee wordt in MATTHEUS. 12: 31 v. en Mark. 3: 28 v. het woord over de zonde tegen de Heilige Geest verbonden, dat echter Lukas in Hoofdstuk 12: 10 in verbintenis met het woord van Christus over belijden en verloochenen van Zijn naam heeft geplaatst. Daarentegen gaat hij hier voort met een woord van de Heere, dat volgens MATTHEUS. 12: 38-45 na het gesprek met hen, die een teken van de hemel begeerde (vs. 29-32) moet staan; hij heeft echter het recht om het hier al te laten volgen, zich daardoor verzekerd dat hij in vs. 15 v. beide de partijen, die de Heere tegenover stonden, met elkaar heeft verbonden, zoals zij dan elkaar werkelijk in de hand werkten.

24. Kijk uit dat niet een zwaar oordeel over u komt en over degenen die u van Mij aftrekt. Wanneer de onreine geest van de mens uitgevaren is, gaat hij door dorre plaatsen om zich daar, als in de hem toebehorende woonplaatsen 16: 22") terug te trekken en rust te zoeken. En omdat hij die niet vindt, zoals het lot van de boze geesten is nergens rust te hebben, maar slechts een soort van genot op hun manier te vinden in het aanrichten van verderf, zegt hij: Ik zal terugkeren in mijn huis, waar ik uitgevaren ben en waar ik mij beter voelde dan hier in de eenzaamheid van de woestijn.

25. En komend vindt hij het met bezemen gekeerd en versierd, als was het de mens, uit wie hij gevaren is, ook niet goed zonder hem, waarom hij dan op een juist uitlokkende manier zich tot zijn wederopname gereed heeft gemaakt.

26. Dan gaat hij heen, om van deze uitnodiging ook ten gunste van zijn medegenoten het volste gebruik te maken, nog voordat hij eigenlijk in die mens ingaat en neemt met zich zeven andere geesten, bozer dan hij zelf is en zij gaan nu allen tezamen in en wonen daar; a) en het laatste van die mens wordt erger dan het eerste.

a) Joh. 5: 14. Hebr. 6: 4, 5; 10: 26. 2 Petrus . 2: 20.

De oude bezetenheid van de Joden was de afgoderij; de tegenwoordige, tienmaal erger, is de Rabbijnse hoogmoed, de farizese vormendienst en huichelarij, waardoor het volk bij al zijn monotheïstische ijver beheerst is 12: 45). Is dat alleen tot de Joden gezegd? Is het niet waar van iedere door satans heerschappij bevrijde zondaar, wanneer hij het huis van zijn hart leeg laat zijn, als Gods Geest daarin geen woning maakt, als de mens na een poging tot bekering weer teruggaat, verzuimt de genademiddelen te gebruiken, maar zich versiert met het bedrieglijk vertrouwen op zichzelf en op de lof van de mensen: hoe makkelijk komt dan een teruggang, waardoor het laatste erger wordt dan het eerste! Want de verantwoording is te zwaarder als zulke heerlijke ondervindingen tevergeefs zijn gebeurd; de ruïne breidt zich te meer uit, als krachten van de genade tevergeefs zijn beproefd. Het kan een val worden om nooit meer op te staan.

Een eerste waarschuwing aan allen, die de weg van het leven hebben betreden: 1) hoe groot het gevaar is, want a) de vijand is sterk en b) het hart is zwak; 2) hoe treurig de gevolgen zijn, want a) de val wordt steeds dieper en b) het opstaan altijd moeilijker; 3) welk middel daartegen is - a) gehele overgave aan de Heere en b) kinderlijk vasthouden aan de Heere.

Wie kan in de strijd met de macht van de duisternis bestaan?

- 1) zonder twijfel niet hij, die met haar eigen wapens strijdt;
- 2) alleen Hij, die sterk genoeg is om de vijand zijn wapenen te ontnemen; 3) slechts zij, die met de Overwinnaar nauw verenigd zijn en in Zijn kracht de strijd tot het einde voortzetten.

27. En het gebeurde toen Hij deze dingen sprak dat een zekere vrouw, door de kracht van Zijn rede aangegrepen en Zijn grootheid bewonderend, de stem verhief uit de menigte en tot Hem zei: Zalig is de buik, die U gedragen heeft ende borsten die Gij gezogen hebt. Was ik die gezegende moeder maar!

28. Maar Hij zei: a) Ja, als ook Ik evenals u iemand zal zalig noemen, dan zeg Ik daarentegen: zalig zijn degenen, die het Woord van God horen en het bewaren (MATTHEUS. 13: 23).

a)MATTHEUS. 7: 21. Joh. 6: 29. Rom. 2: 13.

In de sterkste tegenstelling tot de farizeeën en schriftgeleerden, die door de werken van de Heere tot tegenspraak werden aangezet, wordt nu een niet vooringenomen stem uit het volk vernomen, die met de belangstelling van een moeder de woorden van Jezus heeft aangehoord. Dit woord vol van naïviteit en onschuld is een veelbetekenende verering van de Heere. De vrouw meent het goed, zegt Bengel, maar zij spreekt op de manier van de vrouwen. Calvijn merkt juist op: met deze lofspraak wilde de vrouw Christus voortreffelijkheid verheffen, zij dacht echter niet aan Maria, die zij misschien nooit had gezien. Het zalig prijzen van de vrouw is echter slechts naar de natuur, het heeft een terechtwijzing nodig. Maria is niet daardoor zalig geworden, dat zij de Heere gedragen en gezoogd heeft, maar ook slechts op die weg, die voor ons geopend is, alleen door het geloof. (Hoofdstuk 1: 45)

De vrouw heeft naar de woorden geluisterd, zoals alleen een vrouw, een moeder kan luisteren, die misschien kinderloos, of ook misschien met haar kinderen ongelukkig, in stilte Maria benijdt. Haar woorden vormen een treffend contrast tegen de woorden die de Heere zelf op de kruisweg over Jeruzalems dochters uitsprekt (Hoofdstuk 23: 28 v.). Hij spreekt haar woord niet tegen, maar Hij verbetert: "Ja zalig zijn enz. " - een wenk voor de vrouw om zich niet te zeer door haar gewaarwordingen te laten medeslepen, maar ook verder te luisteren. Een lof voor Maria (Hoofdstuk 2: 19, 51) die Hij misschien al onder het volk ontdekte (Hoofdstuk 8: 19 vv.), een overgang waarschijnlijk tot nadere onderwijzing van het volk, die echter nu door het bericht werd afgebroken, dat Zijn moeder en broeders Hem riepen (MATTHEUS. 12: 45). De zaligprijzende vrouw is het beeld van allen, die door alle tijden heen de moeder van de Heere meer geëerd hebben dan de Zoon en zich aan Maria-verering schuldig hebben gemaakt. Begunstigt de Heere deze verering van Zijn moeder zelf hier niet, waar zij zich binnen zo bescheiden grenzen beweegt, wat voor oordeel zal Hij dan wel vellen over het nieuwe dogma van Pio Nono, waarop een geheel nieuwe Marialogie (leer over Maria) is gebouwd!

Sommigen verbeelden zich sterk dat er enige bijzondere gunsten verbonden waren aan het voorrecht om de moeder van onze Heere te zijn geweest, omdat zij veronderstellen dat zij het vermogen had dieper in Zijn hart te kijken dan wij dit kunnen verwachten. Er mag enige waarschijnlijkheid in die veronderstelling zijn, maar niet veel. Wij weten niet of Maria meer

dan anderen wist; hetgeen zij wist deed zij wel van in haar hart te bewaren; maar het blijkt uit niets van datgene wat wij in de Evangelien lezen dat zij een beter onderwezen gelovige dan enige andere van Christus discipelen geweest is. Alles wat zij wist kunnen wij ook ontdekken. Verwondert het u, dat wij zo spreken. Ziehier een tekst om het te bewijzen: "De verborgenheid van de Heere is voor degenen die Hem vrezen en Zijn verbond om hun die bekend te maken. " Herinner u de woorden van de Meester: "Ik noem u niet meer dienstknechten, want de dienstknecht weet niet wat zijn heer doet, maar Ik heb u vrienden genoemd, want al wat Ik van Mijn Vader gehoord heb, dat heb Ik u bekend gemaakt. " Zo heerlijk legt ons deze Goddelijke Uitlegger van verborgenheden Zijn hart open, dat Hij niets achterhoudt wat ons nuttig zou kunnen zijn; Zijn eigen verzekering is: "Anders zou Ik het u gezegd hebben. " Openbaart Hij Zich nog heden niet aan ons, zoals Hij Zich niet aan de wereld openbaart? Ja het is zo en daarom willen wij niet in blindheid uitroepen: "Zalig is de schoot die U gedragen heeft. " Maar wij willen als verstandige mensen God prijzen, dat wij door het horen en bewaren van het Woord in de eerste plaats een even ware gemeenschap met de Zaligmaker genieten, als de Maagd Maria en in de tweede plaats een even zekere kennis van de verborgenheden van Zijn hart bezitten als men kan veronderstellen, dat zij verkregen had. Gelukkige ziel, die zulke voorrechten geniet!

De Heere beantwoordt de opwellingen van het natuurlijk gevoel, hoe warm en geestdriftig zij ook zijn, gewoonlijk zeer koel, terugwijzend en terechtwijzend. Ja zeker, Zijn moeder was zalig te prijzen, maar niet omdat zij Hem gebaard, maar omdat zij geloofd en hiermee het woord van God in haar hart bewaard en gehoorzaamd had. Haar geloof volgde noodzakelijk op haar uitverkiezing en op deze grond gaf God haar de grote genade en de grote eer, dat zij de moeder van de Heere werd. Zij werd een uitverkorene, maar was zij hoog begenadigd, zij kon dat niet anders zijn en was het ook niet anders dan als zondares. Bij haar zowel als bij ons is genade de enige grond van al Gods zegeningen.

Welke eisen doet het rijk van God aan ons? Het eist 1) beslistheid in de dienst van de Heere: "Wie met Mij niet is enz. "; 2) getrouwheid in het bewaren van Zijn woord en van Zijn genade: "Zalig zijn degenen, die Gods woord enz. "; 3) ijverig werken voor Zijn heilige zaak: "Die met Mij niet vergadert enz. "

Waarom komen bij alle getuigenis van Christus slechts weinigen tot het ware geloof in Christus? Als hinderpalen plaatsen zich

- 1) de openbare vijandschap tegen Christus, die zich tot lastering verheft; 2) het geheime wantrouwen, dat de Heere verzoekt; 3) de trotse gerustheid, die treurige afval bereidt;
- 4) vluchtige geestdrift, die zich aan het uitwendige hecht.

De weg ten dode van de Verlosser als een sterke drang om voor of tegen Hem te beslissen. Wij zien 1) op hen, die tegen Hem zijn; 2) op hen, die niet dadelijk tegen, maar ook niet geheel voor Hem zijn; 3) op hen, die in waarheid voor Hem zijn.

In haar hoofdtrekken is de geschiedenis, zoals die in MATTHEUS. 12: 22-50 en Mark. 3: 20-35 vollediger en meer volgens de samenhang wordt gevonden, hiermee afgedaan. Op deze plaats, waar de uitlating, die in de loop van de gebeurtenissen ontstaan moest door het

voorbijgaan van Jezus oponthoud te Jeruzalem tot viering van het loofhuttenfeest en de tempelwijding van het jaar 29, als zij ten minste een indirect aanwijzing van dit eigenlijk niet vermelde oponthoud, in zoverre de oversten van de Joden hier lasteren; evenals daar op het loofhuttenfeest (Joh. 7: 20; 8: 48): "Gij zijt uit de vader de duivel en wilt de begeerten van uw vaders doen. " Omdat nu echter in deze korte opeengedrongen voorstelling de eis van tekenen door de tweede soort van Jezus tegenstanders in de lasterlijke rede van de eerste soort tot een geheel wordt samengeweven, zonder die daarvan volgens de geschiedkundige volgorde te scheiden en volgens de werkelijkheid nog in het bijzonder te weerleggen (MATTHEUS. 12: 38-42), herstelt de evangelist in het nu volgende deel van de afdeling dit verzuimde. Hij doet het zo, dat hij dat gesprek met de eis naar tekenen in vergelijking met het bericht van Mattheus door een afdeling uit de bergrede aanvult, terwijl daarentegen bij de eerste evangelist het gesprek met hen, die Jezus beschuldigd hadden met de duivel bezeten te zijn, overeenkomst met de bergrede heeft. Dit schijnbaar willekeurig handelen van de evangelisten, waarin zij de woorden van de Heere nu hier dan daar geplaatst hebben, heeft daarin zijn reden, dat Jezus zekere gedachten en spreuken op verschillende tijden en tot verschillende kringen van toehoorders gericht heeft en daaraan naar de samenhang ook een enigszins verschillende betekenis heeft gegeven. Alle bijzondere gelegenheden, waarbij zij zijn gesproken en alle bijzondere betekenissen, die zij toelaten, kon een en dezelfde evangelist niet voorstellen, ieder bepaalde zich slechts tot een bijzonder geval, zoals het plan, dat hij met de vervaardiging van zijn evangelie had, hem aan de hand gaf. Maar dat nu juist de evangelisten bij alle overeenstemming in de hoofdzaak, toch in de mededeling van Jezus redenen meermalen van elkaar afwijken, is een bewijs dat zij geenszins, zoals velen beweren, van elkaar hebben overgeschreven, maar ieder onder de leiding van de Heilige Geest, zoals die hem juist ten dele werd, gewerkt hebben. Ieder van de vier evangelisten heeft de verheven verschijning van Jezus van een bijzondere kant opgevat. Mattheus heeft vooral twee zaken in het oog; ten eerste wil hij bewijzen dat Jezus de in het Oude verbond beloofde Gezalfde, de Stichter en Koning van het rijk van God is, vervolgens wil hij het begrip van het rijk van God geven, zoals dit uit Jezus' eigen redenen, gelijkenissen en gesprekken blijkt. Markus schildert Jezus als de Held in goddelijke kracht, machtig in woorden en werken, die nooit rust, die noch mensen, noch duivels, noch leven noch dood kunnen weerstaan; als degene, die Zich heeft aangekondigd als geroepen om Beheersers van de wereld aan de rechterhand van God te zijn. Lukas zoekt uit alle bronnen, die hem ten dienste staan, de trekken bijeen waaruit het beeld van Jezus persoonlijkheid zo aanschouwelijk mogelijk kan voortkomen, om de weetgierigheid van zijn Theophilus te voldoen, die hij begonnen was lief te hebben. Johannes wil niet alleen de overtuiging vast maken, dat Jezus de Eengeborene Zoon van God, de beloofde Gezalfde is, maar ook uit de schat van zijn kennis en herinnering aan de vatbare zielen het inzicht meedelen van Jezus' inwendige betrekking tot de Vader. Mattheus schrijft in de eerste plaats voor de Israëlieten, Markus voor de Romeinen, Lukas voor de Grieken, Johannes voor de verstandige Aziaat, die het geheim van de Zoon van God probeert te onderzoeken. Maar Jood en Romein, Westerling en Oosterling moeten allen één worden in Christus; ieder moet de hele Jezus kennen en bezitten; daarom hebben wij de vier evangeliën in een verzameling, zodat de ene evangelist tot de anderen leidt. Boven merkten wij op dat er herhalingen waren uit de bergrede, of ten minste wat ons aan deze doet denken. Die was tegenover farizeeën en schriftgeleerden wat de uitwendige schijn aangaat achter hun rug voor de discipelen en het verzamelde volk gehouden. De Heere volgt, als Hij nu Zijn tegenstanders hetzelfde in

hoofdzaak in het gezicht zegt, de stelling, die Hij voor de discipelen uitspreekt (Hoofdstuk 12: 2 v. MATTHEUS. 10: 26 v.): "Er is niets bedekt dat niet ontdekt zal worden en verborgen, die niet geweten zal worden. Hetgeen Ik u zeg in de duisternis, zeg het in het licht; en hetgeen u hoort in het oor, predik het op de daken. "

29. En toen de menigte dicht bijeen vergaderde, toen zij, waarvan in vs. 16 sprake was, na de afwijzing van de anderen (vs. 15) een teken van de hemel eisten, menend dat Hij het ook zou doen en hetin nieuwsgierigheid wensten te zien, begon Hij te zeggen: Dit is een boos geslacht; het verzoekt een teken en het zal geen teken gegeven worden, dan het teken van Jonas, de profeet.

30. Want zoals Jonas door hetgeen hem (Jon. 2: 1) geschiedde voor de Ninevieten een teken geweest is, zo zal ook de Zoon des mensen in hetgeen aan Hem op een daaraan verwante wijze gebeurd is (Hoofdstuk 18: 33) zijn dit geslacht, met dit onderscheid dat het teken, hoe krachtig ter overtuiging het ook op zichzelf is, niet zal teweegbrengen wat dat van Jona bij de Ninevieten heeft uitgewerkt.

31. Van vroegere tijd af hebben heidenen zich vatbaarder betoond voor Gods openbaring dan juist het hoog begenadigde Israël; des te zwaarder zal hiervoor het oordeel zijn. De koningin van het zuiden zal opstaan in het oordeel met de mannen van dit geslacht en zal ze veroordelen; want zij is gekomen van de einden van de aarde om te horen de wijsheid van Salomo; en zie, meer dan Salomo is hier (1 Kon. 10: 1. 2 Kron. 9: 1. MATTHEUS. 12: 42).

32. Zulke getuigen tegen Israël zullen dan ook de Ninevieten zijn. De mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht en zullen het veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas en zie, meer dan Jonas is hier (Jona 3: 5. MATTHEUS. 12. 41).

Jona werd, nadat hij aan het rijk van Israël de laatste genade van Jehova had verkondigd (2 Kon. 14: 25) naar Ninevé, de heidense wereldstad gezonden en terwijl Israël niet week werd gemaakt door Jehova's genade, deed Ninevé ten gevolge van Jona's strafprediking in stof en as boete; het rijk van Israël verviel en kwam ten ondergang en de volvoerder van het gericht over Israël was Assur, die zijn zetel te Ninevé had. De inhoud van Jona's teken is dus de overgang van de goddelijke genade van de Joden tot de heidenen.

Met betrekking hierop voegt het stuk van ons aanhangsel geheel op deze plaats, waar de evangelist met zijn reisbericht een voorspel wil geven van de overgang van het rijk van God van de Joden tot de heidenen.

33. a) En niemand die een kaars ontsteekt, zet die in het verborgen, in een donker gewelf, waar niemand ingaat, noch onder een korenmaat, waar haar schijnsel niet gezien zou kunnen worden, maar op een kandelaar, opdat degenen, die in de kamer inkomen, het licht van zijn schijnsel zien mogen.

a)MATTHEUS. 5: 15. Mark. 4: 21. Luk. 8: 16.

34. a) De kaars van het lichaam is het oog, of het orgaan, waardoor het licht zich aan het lichaam meedeelt: wanneer dan uw oog eenvoudig is, zoals het volgens zijn bestemming moet zijn, dan is ook uw hele lichaam verlicht, van het nodige licht voorzien; maar als het boos is, is ook uw hele lichaam duister, zodat het alle licht mist, omdat het geen ander werktuig om licht te verkrijgen bezit.

a)MATTHEUS. 6: 22.

35. Zie dan toe dat niet het licht, dat in u is, het tot een licht u gegeven verstand en uw geweten, duisternis is.

36. Als dan uw lichaam, uw hele mens, geheel verlicht is en geen duister deel in zich heeft, zodat het nergens, ook niet in afzonderlijke richtingen of partijen voor het indringen van het licht gesloten is, dan zal het geheel verlicht zijn, omdat het zich geheel voor het licht opent, zoals wanneer de kaars met het schijnsel u verlicht, met het schijnsel dat de hele nacht doorbreekt.

De hier ontwikkelde gedachten komen gedeeltelijk meer voor. De inhoud van vs. 33 wordt al in de bergrede (MATTHEUS. 5: 15) gevonden, vervolgens ook volgens de uitlegging van de gelijkenis van de zaaier (Hoofdstuk 8: 16. Mark. 4: 21). De inhoud van vs. 34-36 wordt eveneens in de bergrede gevonden (MATTHEUS. 6: 22 v). Al de naar vele kanten toepasselijkheid van de hier uitgesproken gedachte maakt het begrijpelijk dat deze zinnen bij verschillende aanleidingen en in verschillende samenhang gevonden worden. Hier nu is sprake van een licht van kennis, dat Hij is komen aansteken, die meer dan Salomo en Jona is. Maar wie de hem geschonken kracht onderdrukt, doordat hij ze niet laat lichten, die miskent haar doel (vs. 33) en wie die wil verkrijgen, moet daarop acht geven dat het orgaan, waarmee zij moet worden opgenomen, gezond is (vs. 34, 35). In die mate als dit het geval is zal ook de werking van het licht een volkomene, of een meer of minder teruggehoudene zijn (vs.). Het is duidelijk dat het woord licht in verschillende betekenis kan worden gebezigd; in vs. 33 is het aangestoken licht de kennis, die in de geest is opgegaan, die niet moet worden onderdrukt, maar gebruikt; in vs. 34. is dat licht, waardoor het licht ziet, dus volgens de zaak het orgaan, waardoor het licht zich aan het lichaam meedeelt. Het oog is met het licht verwant en daardoor bekwaam om het licht op te nemen en het lichaam daardoor te dienen, het helder te maken; zo hangt van de gesteldheid van het oog de verlichting van het hele lichaam af. De zin in vs. 35 is zo gesteld, dat die de bezorgdheid uitdrukt, dat bij de toehoorders echt deze verduistering zou zijn begonnen, het licht in hen duisternis geworden zal zijn. In vs. 36 drukt de voorzin de voorwaarde, de nazin de werking uit: waar aan het indringen van het licht geen hinderpaal in de weg staat, daar volgt dat alles licht wordt, waarheen zijn stralen komen. De plaatsing van de woorden in de grondtekst duidt aan dat in de voorzin de nadruk ligt op "geheel", in de nazin op "verlicht" en als een belangrijke leer blijkt uit deze zin dat er ook "enig deel dat duister is" bestaat d. i. dat er andere partijen onder de mensen kunnen zijn, die zich bedekken voor het doordringen van het licht, hartstochten, die zijn blik verduisteren, geheime liefde voor de zonde, die het licht ontwijkt, vleselijke vooroordelen, die eigenzinnig worden vastgehouden enz. Dat zijn evenzo vele hinderpalen voor de kennis; zij verduisteren het oog van de geest, zodat het niet helder en duidelijk kan zien. Slechts wanneer die

stremmingen van ware overgave aan de waarheid verdwijnen en zich door haar laten overwinnen, kan de lichtstraal met zijn volle glans binnendringen en bewerken dat het lichaam, dat volgens de daaraan ten grondslag liggende vergelijking van het oog met de geestelijke vatbaarheid hier voor de helen mens is geplaatst, omdat het zich geheel voor het licht opent, ook geheel licht wordt.

Het teken van de hemel, dat God in de wereld laat lichten, is Christus. Dit licht heeft God niet aangestoken om het in een donkere hoek te laten zetten, Hij zal het op een kandelaar plaatsen, opdat het voor aller oog schijnt en Hij zal dat doen door de opwekking uit de dood. Maar het is met dit teken ten opzichte van onze ziel evenals met een lamp ten opzichte van het lichaam, met het daaruit voortkomend licht moet in de mens het orgaan overeenstemmen, waardoor het moet worden opgenomen en dat daarom als het ware het uitwendige licht is. Op de toestand van dit orgaan komt het aan, hoe veel of hoe weinig licht wij van het uitwendige licht ontvangen en werkelijk genieten. Aan het lichaam is dit orgaan, dat van het uitwendige licht voor het hele lichaam, voor handen, voeten enz. licht maakt, het oog; daarom hangt alles af van de toestand van dit orgaan. Voor de ziel is het - Jezus zegt het niet, Hij laat het ons raden - het hart. Dat blijkt uit Matth. 6: 21 v. Het verstand, de wil, het hele geestelijke bestaan wordt door het goddelijke licht beschenen, dat het hart opneemt en aan het hele gemoed meedeelt; daarom hangt alles af van de toestand van het hart. Waren de Joden oprecht van hart, dan zouden zij het hun voorgestelde goddelijk getuigenis zo makkelijk, ja gemakkelijker erkennen dan de koningin van het Zuiden en de Ninevieten; maar hun hart is verkeerd, dit orgaan is ziek, daarom schittert het teken tevergeefs voor hun ogen en zo zal het ook blijven - het uitwendige licht wordt geen licht in hen. Als het oog geen licht is, dan is geen lid van het lichaam licht, de voet, de hand bewegen zich slechts in dikke duisternis, zo ook de krachten van de ziel, wanneer het hart van het goede is afgekeerd. In wat voor tegenstelling daarentegen staat de toestand van hem, die zijn hart geheel opent voor de waarheid, zijn geestesoog voor de stralen van het door God zelf ontstoken licht! Wanneer door de helderheid van uw oog uw hele wezen van licht is doordrongen, dan is niet het geringste spoor van duisternis meer in u, dan zal het bij u inwendig zo zijn als wanneer uw lichaam in de stralen van een lichtzee was gezet (Openbaring . 12: 1.). Het is duidelijk dat Jezus wil zeggen: van het uitwendige, van de volkomen geheiligde mens straalt een lichtglans uit, die de uitwendige mens verheerlijkt, evenals wanneer hij van buiten wordt verlicht; dit is de heerlijkheid als werking van de heiligheid (Ezechiël. 47: 1 vv.). Van de aanklacht en het verlangen van de tegenstanders aan de ene kant en de uitroep van de vrouw vol geestdrift aan de andere kant neemt dus Jezus de uitgangspunten tot de beide tegenovergestelde beelden, waarom Hij ook de toenemende verblinding, die tot volslagen duisternis leidt en de toenemende tot volkomen verheerlijking leidende verlichting voor ogen plaatst.

Het helderste licht gaat verloren, wanneer het of onder een korenmaat wordt geplaatst of met zieke ogen wordt aangezien.

II. Vs. 37-54 De geschiedenis, die nu volgt, sluit zich niet onmiddellijk aan de vorige van de lastering en de eis van tekenen door Farizeeën en Schriftgeleerden aan; want toen werd Jezus van het strand van de zee door de Zijnen naar huis gehaald. Hij hield op de namiddag nog een prediking aan het meer in gelijkenissen en begaf zich de dag daarop naar Nazareth. Maar toen

Hij van hier naar Kapérnaüm was teruggekeerd bevond Hij Zich daarop weer, evenals onlangs, in die toestand dat Hij aan de oever van de zee bij Bethsaïda tot het volk sprak, terwijl de Schriftgeleerden, die van Jeruzalem waren gekomen, in vereniging met de Schriftgeleerden van die plaats Hem loerend beschouwden. Op hun aanvraag treedt dan nu een uit hun midden tot Jezus en nodigt Hem ten maaltijd, om zo onmiddellijk aan de medeleden van zijn sekte de gelegenheid te geven dat men zichzelf overtuigen zou van hetgeen, waarvan men Hem heeft beschuldigd, het nalaten van de door de stellingen van de oude voorgeschreven wassingen van de handen vóór het eten en Hem daarover aanspreken (Mt 16: 2). De Heere bestrijdt met sterke woorden de huichelarij in dat uitwendig rein houden van borden en schotels, waarbij men op het nauwkeurigst aan de ceremoniële wet voldoet, om de zedenwet des te lichtzinniger te kunnen overtreden; daarna gaat Hij over tot een aanval op de hele handelswijze van de Farizeeën en Schriftgeleerden, waardoor Hij in hoge mate hun toorn tegen Zich opwekt en zo zonder aan de maaltijd deelgenomen te hebben, tafel en huis van hem, die Hem had uitgenodigd, weer verlaat (Vgl. Matth. 15: 1-20. Mark. 7: 1-23).

37. Toen Hij nu dit sprak, vroeg een zeker Farizeër te Kapérnaüm Hem, op aandrang van zijn sektegenoten en de door de Hoge raad te Jeruzalem afgezonden Schriftgeleerden, dat Hij bij hem in zijn huis, waar Hij nog andere gasten zou vinden, het middagmaal wilde eten (liever: het tweede ontbijt, van de hoofdmaaltijd, die 's avonds werd gehouden onderscheiden, maar toch wat de tijd van de dag aangaat met ons middagmaal overeenkomende 16: 2"). Jezus wist wel, dat men het niet vriendschappelijk met Hem meende, maar alleen de bedoeling had om Hem te ondervragen over Zijn niet waarnemen van de instellingen van de ouden. Toch wilde Hij niet weigeren, ging in en zat aan, zonder een van de in die inzettingen voorgeschreven gebruiken (Mark. 7: 3 v.) op te volgen; want Hij wilde Zijn woord in Matth. 11: 30 ook tegenover de zware en ondraaglijke lasten, die de Schriftgeleerden en Farizeeën de mensen opleggen (vs. 46) voor Zijn discipelen bevestigen.

38. En de Farizeër, die Hem genodigd had, zag dat, verwonderde zich en sprak over de zaak, waarop men had gedoeld, op een beleefde manier zijn bewering uit, dat Hij niet eerst in de voor de Levitische reinheid nauwkeurig bepaalde vorm, voor het middagmaal zich gewassen had.

God had aan het volk zekere reinigingen voorgeschreven, om de zin voor zedelijke reinheid te vormen; en nu meenden de Farizeeën, omdat zij de toepassing van de ritus naar welgevallen vermenigvuldigden, daardoor boven de reiniging van het hart verheven te zijn; de Rabbijnen plaatsten het eten met ongewassen handen op gelijke lijn met de zonde van ontucht.

39. En de Heere zei tot hem en de anderen, die nu met het vooruitbedachte verwijt voor de dag kwamen dat Hij toch een nieuwe school stichtte, die de hele traditie van de Joodse kerk omver wierp, als Hij door woord en voorbeeld Zijn discipelen ertoe leidde om Zich zo boven de verordeningen van de ouden te verheffen: Nu u, Farizeeën! Zover is het al met uw ijver voor de verordeningen van de ouden gekomen, u reinigt het buitenste van de drinkbekers en de schotels: a) maar het binnenste van u, wat in die beker en schotel is, is vol van roof en boosheid (MATTHEUS. 23: 25).

a) Tit. 1: 15.

40. Onverstandigen! Die het buitenste heeft gemaakt, heeft Hij ook niet het binnenste gemaakt? Wanneer u dan zozeer gezet bent, om het uitwendige rein te houden, moet u dan niet veel meer bedacht zijn op de inwendige reiniging?

Men kan de woorden ook vertalen: "Die het buitenste gereinigd heeft, heeft die daarom ook het binnenste gereinigd? Is de spijs rein, omdat de vaten rein zijn?"

Elk van ons mag wel toezien dat deze ernstige spot- en strafrede van de Heiland nooit enigermate op hem toepasselijk is! Met alle afschuw van de naam en de geest van de Farizeeën, zoals ons die in de Evangeliën tegemoet treedt, kunnen ook Christenen en zelfs Protestantse Christenen in de strikken van eigenwillige godsdienst vallen en door farizeese zuurdesem besmet worden. Het farizeïsme is niet iets bij uitsluiting Joods of Rooms, maar het is iets menselijks, of het is een van de vormen van de liefde tot de zonde; het is een van de listen van het arglistig hart. Zich met uiterlijkheden te paaien, te verstrooien, van de wezenlijke hoofdzaak te laten afleiden, enige vrome gewoonten, spreekwijzen, oefeningen ter hand te nemen, sommige dingen te laten, die enige, maar niet grote zelfverloochening kosten en daaraan groot gewicht te hechten, met verwondering dat daaraan niet voor allen, die godvruchtig willen heten, hetzelfde gewicht gehecht wordt en ondertussen het zondige hart ongemoeid laten; en het zich gemakkelijk, op grond van de graag beleden menselijke zwakheid, te vergeven, dat men in alle begeerlijkheden en hartstochten nog dezelfde is als voorheen: ach, het is zo aanlokkelijk voor de mens, die graag godsdienstig en godsdienstiger dan de meesten zijn wil, maar ook zo tot de geringste prijs! O dwaasheid al te groot! O, schande, niet alleen voor het hart, maar zelfs voor het verstand van de mens, naar Gods beeld geschapen en die zich van dit beeld vervallen weet, dat hij, in plaats van ernstig aan zijn wederoprichting te denken, veel liever de inwendige verwoesting onder deftige beuzelarijen, want al het andere is beuzelen bij het Eéne dat noodzakelijk is, uit het oog verliest en laat voortgaan.

41. a) Maar u heeft een middel gereed waarvan u gelooft dat het u van de eisen van de zedenwet kan bevrijden: u geeft tot aalmoes van hetgeen daarin is; en zie, alles is voor u rein, u meent dat het van alle ongerechtigheid, die daaraan kleeft, zo gereinigd is.

a) Jes. 58: 7. Dan. 4: 27. Luk. 12: 33.

Anders: als u hetgeen hier teveel is aan wel bestede aalmoezen had weggeschonken, zouden vaten en spijsen beiden u door God voor rein worden aangerekend.

42. Maar wee u Farizeeën; want u verdient in bovenmate vasthouden aan het gebod van de tienden, munte en ruite en al moeskruid (Hoofdstuk 18: 12) en a) u gaat voorbij het oordeel, de beoefening van de gerechtigheid jegens de naaste, volgens de tweede tafel van de wet en vergeet de liefde voor God, u in de eerste tafel geboden. Dit, wat tot beoefening van de gerechtigheid jegens anderen en tot betoning van de liefde jegens God behoort, moest men

voor alle dingen en het eerst als het belangrijkste doen en het andere, dat wel in de tweede plaats staat, maar niet gering te achten is, moest men niet nalaten (MATTHEUS. 23: 23).

a) 1 Sam. 15: 22. Hos. 6: 6. Micha 6: 8. MATTHEUS. 9: 13; 12: 7.

43. Wee u, Farizeeën, want u bemint evenals aan de tafel het voorgestoelte in de synagogen en als de hoogst geëerde personen de begroetingen van ieder op de markten (MATTHEUS. 23: 6 v.).

44. Wee u, Schriftgeleerden en Farizeeën, geveinsden! Want u bent als de graven, die niet openbaar zijn, niet voor iedereen zichtbaar, omdat zij met de grond geheel gelijkzijn en de mensen, die daarover wandelen, weten het niet, dat onder die bedekking niets is dan doodsbeenderen en verrotting is, waardoor men bij aanraking verontreinigd wordt (MATTHEUS. 23: 27).

Jezus doorziet de bedoeling als de Farizeeër met zijn uitnodiging tot Hem komt, maar verre ervan om Zich daaraan te onttrekken neemt Hij die aan. De tegenstanders zullen Hem kennen, maar op andere manier dan zij menen. Men zet zich neer; de heren wassen met zeer vrome gezichten de handen en wachten al en gluren met begerige blikken naar wat Jezus zal doen. Zij verheugen er zich in, hoe Hij nu toch wel niet anders zal kunnen, dan welstaanshalve eveneens de handen wassen. Hij doet dat echter niet, rustig zet Hij Zich neer; nu begint de gastheer, begerig om zich dat punt van strijd ten nutte te maken, dadelijk zijn verwondering uit te drukken. De Heere heeft nu tegenover Farizeeën en Schriftgeleerden een dubbele bedoeling: 1) de algemene, om hun ijver voor de verordeningen van de ouden, die zij voor gewichtiger verklaren dan de Schrift zelf en waarmee zij deze niet slechts verduisteren, maar zelfs ophieven, te bestrijden. Van de kant van deze strijd, die de tegenstanders hebben geprovoceerd door het verwijt: "Waarom overtreden uw discipelen de verordeningen van de ouden?" of "Waarom wandelen Uw discipelen niet naar de verordeningen van de ouden?" Stellen de beide eerste evangelisten (MATTHEUS. 15: 3-9. Mark. 7: 6-13) de strafrede van Jezus tegen hen voor en zijn tevreden met dat eerste deel. Het was echter ook te doen om een tweede punt, namelijk 2) om dat bijzondere, dat zij ter sprake gebracht hadden door het verwijt: "Zij (de discipelen) wassen hun handen niet, wanneer zij brood zullen eten" of "Zij eten het brood met ongewassen handen". Volgens de tweede provocatie strijdt nu de Heere bij Lukas tegen de Farizeeën, maar keert dadelijk bij het begin de zaak zo, dat Hij de farizese huichelarij nog dieper bij de wortel aantast en met het wassen van de handen het wassen van de bekertjes en schotels, waarin spijs en drank wordt opgedragen (Mark. 7: 4) tezamen vat. Wij hebben dus hier het tweede deel van de strafrede van Christus voor ons, dus een aanvulling tot het bericht van de beide andere evangelisten. Mochten wij nu bij vs. 28 opmerken, dat de inhoud van de vorige afdeling na verwant is met de inhoud van de rede van Jezus op het loofhuttenfeest in Joh. 7 en 8, dan ontstaat een gelijke verwantschap tussen de hier voor ons liggende afdeling met het optreden van Jezus tegen de godsdienstige leidslieden van het volk op het feest van de tempelwijding in Joh. 9 en 10. Lukas heeft dus de leemte, die hij in geschiedkundig opzicht tussen vs. 13 en Hoofdstuk 13: 1 gelaten heeft, inderdaad alleen aangevuld alleen met zo'n stof uit Jezus werkzaamheid in Galilea, die indirect op de uitlating wijst, omdat die de gedaante van de in deze vallende gebeurtenissen afspiegelt. Terwijl hij

echter bij de strafrede tegen de Farizeeën en Schriftgeleerden, die ons hier bezig houdt, dat deel daarvan weergeeft dat een vooruit lopen is op de strafrede bij Jezus' laatste zijn te Jeruzalem (MATTHEUS. 23), wijst Hij eveneens naar Jeruzalem, ja, vol van de gedachte aan Jeruzalem maakt Hij geen bedenking om de Heere al hier in Galilea in vs. 44 en 47-51 zulke woorden te laten spreken, die naar hun hele inhoud eigenlijk slechts voor Jeruzalem gesproken kunnen zijn. Er zijn dan ook in de van Galilea gezonden Schriftgeleerden werkelijk al in Galilea, die de woorden eigenlijk aangaan, zodat het geen anachronisme, maar slechts een anticipatie is, wanneer de evangelist ze nu al laat vernemen, waarbij dan wel moet worden opgemerkt dat in vs. 49 de Heere Zich nu, in Galilea, aan de tafel van de Farizeeër nog niet in zo'n persoonlijke majesteit vertoont, als in , maar deze eerst nog verbergt. Pas bij die veronderstelling, dat op onze plaats dezelfde tegenstanders bedoeld worden, die in MATTHEUS. 15: 1 en Mark. 7: 1 uitdrukkelijk worden genoemd, namelijk de daar wonende Farizeeën van Kapérnaüm en de van Jeruzalem gekomen Schriftgeleerden, verstaan wij wat in het volgende verder wordt verteld: de uitleggers weten zich in hetgeen in vs. 45 gelezen wordt, moeilijk te vinden.

Zeker, het hart van de huichelaar is een graf, een graf van alle deugden, een graf van alle rechtschapen gevoelens, een graf van alle edele aandoeningen. Men vindt er niets dan dode lichamen van hetgeen in menselijke harten leven moet en eindelijk zelfs deze niet meer. Want in dat graf gaat het zoals in alle graven, van ontbinding tot vertering, van vertering tot vernietiging. De mensen zien het niet. O, als zij het wisten, als zij het zagen. Als zo'n graf voor hen openbaar was; als het openstond voor hun blik! Hoe zouden zij de ogen afwenden, hoe zouden zij terugvluchten van het onreine; het afzichtelijk schouwspel, waar de worm de verrotting te hulp komt en het stof en de doodsbeenderen dooreen liggen. Maar wat mensenogen niet zien, ziet het Alziend oog; wat mensen niet weten kunnen, kan niet verborgen zijn voor God! Ontzaglijke gedachte, die zeker de Heere Jezus voor de geest stond, die Hij op wilde wekken bij degenen tot wie Hij sprak, door Zijn uitdrukkelijk: "De mensen weten niet. " Ach, wat een onzinnige dwaasheid en hoe verschrikkelijk ver moet de geveinsde van God zijn dat hij Diens alwetendheid kan vergeten, dat hij voort kan leven alsof die God niet bestond, die hij dagelijks in gedachtenis brengt en wie hij schijnen wil meer dan anderen te dienen. Wat een afschuw, wat een oordeel moet in het "wee u!" van de Heilige over een karakter als dit liggen opgesloten! Wie wij dan wezen mogen, zondaars nog in zonde, ontwaakte, maar nog op twee gedachten hinkende Christenen, maar nog slechts bij aanvang, zeer zwak, onvolledig en ongelijkmatig, of wat verder gevorderd, maar toch nog verre van volmaakt, laat ons ten minste oprecht zijn, opdat wij niet enigszins onder dat oordeel komen. Voor de oprechten is hoop, van de oprechten is verwachting! Verwachting van bekering, van versterking, van toeneming, van volmaking. . . Maar vluchten wij, als het verradelijkst verderf van onze zielen, de misleidingen van een eigenwillige godsdienst, de bedwelmingen van een valse nauwgezetheid. Bestrijden wij, snijden wij de wortel af van hoogmoed, die ons verleidt voor de mensen beter te schijnen dan wij zijn; godsdienstiger, gevorderder. Belijden wij ootmoedig voor God, die het weet, hoe het echt met ons gesteld is! Bidden wij, dat wij ook zelf nog wat beter mogen weten dan tot hiertoe. Laat ons Hem smeken, dat Hij bij ons het binnenste van de beker reinigt. Dat Hij het zwaarste van de wet ten allen tijde zwaar op ons geweten wegen doet. . . Nee, geen roem op gewassen handen, geen rust bij aalmoezen of

vertiende munte en ruite, maar God en de naasten lief te hebben zij de lust van ons leven en door genade zalig te worden in leven en in sterven onze troost.

45. En een van de wetgeleerden, die van Jeruzalem waren gekomen en bij het gastmaal tegenwoordig waren, antwoordde: Meester! Als Gij deze dingen zegt, die Gij zo-even (vs. 44) gesproken hebt, dan doet Gij ons ook smaadheid aan, ja keert U eigenlijk tegen de Hoge raad te Jeruzalem; Gij moet daarom terugtrekken, anders zullen wij het van U zoeken.

Men ziet, dat door deze spreker een bijzonder gedeelte van degenen, waartoe de Heere spreekt, wordt vertegenwoordigd, een gedeelte dat zich tegenover het andere plaatst en zich voorstelt als een bijzondere klasse, die zich bijzondere achting en opmerkzaamheid waardig maakt. Deze klasse moest Jezus uitzonderen van Zijn bestraffende rede en die niet met de anderen op een hoop werpen, want dat zou Hem duur komen te staan. Wat voor een bijzonder deel dat geweest moge zijn, daarvoor geven de Schriftverklaarders geen bevredigende uitkomst, want met de algemene opmerking dat hier de aristocraten of clerici zich van het gemene volk of de laïci wilden onderscheiden, is niets gezegd; zolang men niet aanwijst in hoeverre dan werkelijk zo'n onderscheid onder hen, waarmee de Heere moest spreken, heeft bestaan. Pas dan krijgen wij een aan te wijzen onderscheid als wij ons houden aan hetgeen in MATTHEUS. 15: 1 en Mark. 7: 1 is aangegeven tussen de Farizeeën van die plaats aan de ene kant, waarvan één Jezus had uitgenodigd en eerst had aangesproken en de Schriftgeleerden van Jeruzalem aan de andere kant, die hun waardigheid als medeleden en afgezondenen van de Hoge raad deden gelden en, om naar onze wijze te spreken, Jezus in bedenking wilden geven dat Zijn wee niet alleen op gewone herders maar ook op leden van het bestuur betrekking had, voor wie het gemakkelijk was Hem daarvoor te laten boeten; Hij moest dus ten minste herroepen ten opzichte van hen, die Hij niet als Zijn gelijken, maar als Zijn geestelijke overheid tegenover Zich had. Op deze, ja eigenlijk alleen op deze was het woord in vs. 44 toepasselijk en zo hebben wij hier een zeer bepaald en beslissend bewijs daarvoor, dat onze geschiedenis een en dezelfde is met Matth. 15 en Mark. 7, zoals al bij MATTHEUS. 15: 1 werd beweerd.

46. a) Maar Hij zei: Wee ook: u, wetgeleerden! Want u belast met uw vele instellingen, die de wet verzwaren en die u van Jeruzalem laat uitgaan, de mensen met lasten, zwaar om te dragen (MATTHEUS. 23: 4. Hand. 15: 10) en zelf raakt u die lasten niet aan met een van uw vingers, omdat u de kunst verstaat om u door velerleikunstgrepen aan de waarneming te onttrekken en daarbij uzelf nog de schijn te geven, alsof u zelf uitoefende wat u van anderen eist.

a) Jes. 10: 1.

47. Wee u, want u bouwt rondom Jeruzalem de graven van de profeten en uw vaders hebben ze gedood (MATTHEUS. 23: 29).

48. Zo getuigt u dan als zeker 8: 13") dat u mee behagen hebt aan de werken van uw vaders; want zij, uw vaders, hebben ze gedood en u bouwt, voortzettend wat zij hebben gedaan, hun graven en erkent dat u hun zonen en erfgenamen bent (MATTHEUS. 23: 31).

49. Waarom ook de wijsheid van God, die Zich al in het Oude Testament liet horen (vgl. 2 Kron. 24: 19. Spr. 1: 20-31) en in Mij persoonlijk verschenen is, zegt: a) Ik zal profeten en apostelen tot hen zenden en van die zullen zij sommigen doden en sommigen zullen zij uit jagen (MATTHEUS. 23: 34).

a)MATTHEUS. 10: 16. Luk. 10: 3. Joh. 16: 2. Hand. 7: 51. Hebr. 11: 35.

50. Opdat van dit geslacht afgeëist wordt het bloed van al de profeten, dat vergoten is van de grondlegging van de wereld af.

51. a)Van het bloed van Abel (Gen. 4: 8 v.) tot het bloed van Zacharia, die gedood is tussen het altaar en het huis van God (2 Kron. 24: 21 v.); ja zeg Ik u, het zal afgeëist worden van dit geslacht (MATTHEUS. 23: 35 v.).

a)Hebr. 11: 4.

52. Wee u, wetgeleerden! want u heeft de sleutel van de kennis weggenomen, voor u in beslag genomen en wilt nu geen andere leraar naast u dulden, alleen onderrichten en het volk slechts zoveel licht laten toekomen als u goeddunkt: uzelf bent niet ingegaan in het rijk van God, waartoe de kennis als het ware de deur is en die ingingen heeft u verhinderd (Jes. 32: 6).

Vergelijk over de verhouding van deze rede tot die in Matth. 23 de Aanmerkingen bij MATTHEUS. 15: 1.

De kennis van Jezus Christus, de enige Heiland, is de sleutel van het koninkrijk der hemelen. Deze sleutel hadden de Schriftgeleerden in de hand en zij hadden voor het volk de Schrift moeten openen (Hoofdstuk 24: 32. Hand. 17: 3) en uit de profeten moeten bewijzen dat Jezus de Christus was; maar zij deden het tegendeel, zij sloten door hun menselijke leringen voor zichzelf en voor hun toehoorders de Schrift toe en daarmee het Koninkrijk der hemelen. In de voetstappen van deze Schriftgeleerden zijn de priesters van de Roomse kerk getreden, die aan het arme volk de sleutel van de kennis hebben ontstolen.

53. En toen Hij deze dingen tot hen zei (liever volgens de voornaamste handschriften: toen Hij van daar, uit het huis van de Farizeeër (vs. 37) was uitgegaan) begonnen de Schriftgeleerden en Farizeeën hard aan te houden en Hem van vele dingen te doen spreken, Hem over allerlei zaken te ondervragen.

54. En zij probeerden Hem in de val te lokken, toen Hij daarbuiten tot het volk sprak (Hoofdstuk 12: 1) en probeerden iets uit Zijn mond te krijgen waarover zij Hem beschuldigen mochten.

Zonder twijfel heeft Jezus, toen men begon Hem met vragen te achtervolgen, meteen het gastmaal verlaten en aan het eigenlijke eten geen deel genomen. In grote opgewondenheid was het ontbijt hiermee afgebroken. De hele zwerm van gasten vergaderde zich rondom Hem heen; zij drongen hevig op Hem aan; ieder bracht zijn vraag voort, die Hem moest verstrikken

en ieder (toen Hij al buiten was gekomen, Hem nog buiten de deur vervolgend) loerde en luisterde of Hij Zich niet een woord zou laten ontvallen, waardoor zij Hem beschaamd zouden kunnen maken. Daarom is de aanmerking, die men tegen de geloofwaardigheid van dit bericht heeft gemaakt, dat de Heere door Zijn scherpe tafelrede de eisen van de welvoegelijkheid omtrent Zijn gastheer geheel uit het oog zou hebben verloren, wanneer Hij Zich werkelijk zo zou hebben uitgelaten, zonder grond. Hij is van het begin af niet om het eten maar om te getuigen gekomen en als Hij door het laatste het eerste heeft verloren, zal Hij dit verlies wel niet meer hebben betreurd, maar de uitnodiging zelf, met zo vijandige bedoeling tot Hem gericht, was dan toch een veel te twijfelachtige eer, dan dat men daaruit verplichtingen voor Hem zou kunnen afleiden. Anders is het zeker met de zaak gesteld als men met Schleiermacher en anderen wilde aannemen dat dit gesprek pas na de maaltijd zou zijn gehouden. Deze opvatting weerlegt zichzelf als men de aanleiding van de gesprekken in het oog houdt, die toch vóór het maal (vs. 37 en 38) plaats vond. Van hetgeen in Hoofdst. 12 volgt behoort slechts weinig (wellicht alleen het "behoed uzelf voor de zuurdesem van de Farizeeën, die geveinsdheid is") in de onmiddellijk geschiedkundige samenhang met de zo-even behandelde afdeling, hoewel ook het "daarentussen" een zekere samenhang te kennen geeft, dan wijst toch het "vele duizenden" dat volgt op een enigszins latere tijd en op een andere geschiedenis, die met de onze tot een geheel is verenigd, zoals bij MATTHEUS. 16: 1 (Uit 16: 1) is uiteengezet.

HOOFDSTUK 12

OVER DE EIGENSCHAPPEN EN HINDERPALEN VAN HET GELOOF

III. Vs. 1-59. Toen Jezus het gastmaal van de Farizeeër had verlaten, vervolgd door Zijn tegenstanders tot buiten de deur, zag Hij Zich daar dadelijk weer door een grote menigte omringd. Tot dezen spreekt Hij zoals wij in Matth. 15: 10 v. en Mark. 7: 14-16 lezen. Bij het naar huis gaan had Hij nog met de discipelen een gesprek over wat Hij de Farizeeën en Schriftgeleerden had voorgehouden, zoals dat eveneens die beide evangelisten nader meedelen (Matth. 15: 2-20. Mark. 7: 17-23). Lukas heeft ook wel deze zaken op het oog als hij nu met vertellen doorgaat, maar dadelijk verenigt zich daarmee voor hem een voorval van geheel gelijke aard, dat de Heere weer met tegenstanders te doen heeft die een teken eisen, evenals in Hoofdst. 11: 16 en dat Hij weer Zich gedrongen zag de Zijnen te waarschuwen voor de zuurdesem van de godsdienstige leidlieden van het volk. Die beide geschiedenissen kan hij des te beter als een geheel voorstellen, omdat hij de gebeurtenissen, die tussen beide liggen, die van de Kanaänitische vrouw, van de genezing van de doofstomme en van de spijziging van de vierduizend heeft overgeslagen. Omdat hij ook de genezing van de blinde bij Bethsaïda-Julias niet verder vermeldt, gaat hij zelfs nog verder en stelt bij ons Jezus voor midden in deze afdeling in de stilte bij Zijn discipelen, zoals Hij ze sterkt, tot de dag van Zijn toekomst voorbereidt en tot vorming van een nieuwe gemeente werkt. De voor ons liggende afdeling vervult dus in chronologisch opzicht in verschillende delen, maar vooral wat de bedoeling van de Evangelist aangaat, een gesloten eenheid; het is als een beeld van hetgeen de Heere bij Zijn tegenwoordigheid te Jeruzalem voor het loofhuttenfeest en het feest van de tempelwijding terugvoer. "Wij hebben hier", merkt Godet op, "het toppunt van de strijd tussen Jezus en de partij van de Farizeeën in Galilea"; het voorgevallene in Judea, bericht in Joh. 8-10, vormt het nevenstuk hiertoe (vgl. MATTHEUS. 16: 1-12. Mark. 8: 11-21).

1. Daarentussen, terwijl het in Hoofdst. 11: 53 v. meegedeelde voorviel, liep het volk samen naar de plaats waar Jezus Zich weer vertoonde. Als vele duizenden (Grieks: miriaden = tienduizenden) bijeenvergaderd waren, zodat zij, zich inspannend om Hem zeer nabij tekomen, elkaar vertraden, 1) begon Hij te zeggen tot Zijn discipelen (vs. 22), maar zodat ook de meest nabijstaanden uit de menigte Zijn woorden konden horen: Eerst, vóór alle dingen, behoed uzelf voor de zuurdesem van de Farizeeën, voor hun leer, die in de grond van de zaak geveinsdheid is 2).

Terwijl de Schriftgeleerden en Farizeeën op de Luk. 11: 53 v. aangegeven manier op Jezus aandringen, verzamelde zich buiten voor de deur van het huis van de gastheer een talloze volksmenigte en evenals hier bij Lukas wendt de Heere ook in MATTHEUS. 15: 10 vv. en Mark. 7: 14 vv. na de strijd met de tegenstanders Zich tot het volk wanneer de evangelist aldus de samenhang met de vorige geschiedenis vast houdt, heft hij toch dadelijk die samenhang zelf weer op: want zoals al bij MATTHEUS. 16: 1 gezegd is, noodzaakt de uitdrukking dat miriaden van volk waren samengestroomd, als wij het niet als een al te sterke overdrijving willen verklaren, aan een gebeurtenis op het vlakke veld te denken en de omgeving van het huis van de Farizeeër weer te vergeten. Ook wijst veel in de rede (vs. 3 vv.) op een bijzonder woord van Jezus aan Zijn discipelen, dat iets later heeft plaats gehad. 2)

Het "Eerst" wijst ons op de parallelle plaatsen MATTHEUS. 16: 6 en Mark. 8: 15, waar op het gewicht van de waarschuwing door een "ziet toe" opmerkzaam wordt gemaakt. Aan het slot van ons Hoofdstuk in vs. 54-57 vinden wij een nog meer bepaalde heenwijzen naar dat zelfde toneel, dat wij in Matth. 16: 1-4 en Mark. 8: 11-13 voor ons hebben, zodat het nauwelijks kan worden betwijfeld over welk tijdpunt in het leven van Jezus de inhoud van ons Hoofdstuk ook gaat. Herinneren wij ons wat bij Matth. 16: 1 en 4 is opgemerkt, dan is de samenhang van het gebeurde aldus: als Jezus na de strijd met Farizeeën en Schriftgeleerden in Hoofdstuk 11: 37-54 niet meer in Kapernaüm kon blijven, ontweek Hij naar de streek van Tyrus en Sidon. Na een uitgestrektere reis door het noorden kwam Hij naar de oostzijde van het Galilese meer en voer van daar in een schip naar de streek van Dalmanutha-Magadan in het zuidwesten. Op Zijn weg van de eerste plaats tot de tweede en van deze weer terug tot gene, vond Hij veel instemming en achting. Een gevolg van de geestdrift voor Hem, die de harten vervulde was de vraag van die man, die Hem tot scheidsrechter in een zaak over een erfenis wilde maken, waaraan de gelijkenis van de rijke, wiens land veel gedragen had en die aan de overeenkomstige herhaling van enige zinnen uit de bergrede zich aansloot (vs. 13-31). Snel wisten echter de Farizeeën, verbonden met de Sadduceeën en de aanhangers van Herodes Hem weer uit die streek te verdrijven. Zij kwamen tot Hem met de eis om een teken van de hemel, die Jezus op de in vs. 54 vv. genoemde manier afwees, met dit onderscheid dat Zijn rede zo is ingericht, zoals die voor het hele volk doeltreffend was. Hij verliet de streek nu weer en trok Zich terug over de zee naar het gebied van de viervorst Filippus, waar Hij van de nu volgende tijd van stilte tot versterking van Zijn discipelen en vorming van een nieuwe gemeente gebruik maakte; in deze tijd vallen zeker de gesprekken die in vs 32-53 worden meegedeeld. Op de terugvaart over de Galilese zee richtte Jezus tot de discipelen de waarschuwing voor het zuurdeeg van de Farizeeën. Hij bedoelt daarmee niet onmiddellijk de huichelarij zelf, maar de leringen en instellingen, die in hun diepste grond niets zijn dan huichelarij. Dat hier verband bestaat met het voorgevallene in Hoofdst. 11: 37-54 blijkt hier duidelijk, want over die leer en die instellingen was bij de tafel gesproken. In de daarmee verbonden geschiedenis MATTHEUS. 16: 6 vv. en Mark. 8: 15 vv. daarentegen geeft de Heere geen nadere bepaling, die de discipelen een aanwijzing tot het juiste begrip van de gelijkenisrede zou hebben aangeboden, waarom zij die verkeerd opvatten. Evenzo is in vs 10 duidelijk te zien een doelen op de eerste afdeling van deze aanhangsels uit de werkzaamheid in Galilea (Hoofdstuk 11: 14 vv.). Toch kan de samenhang niet ongestoord worden vastgehouden. De Heere spreekt in vs. 2-12 met de discipelen op een manier die niets bij de inhoud van MATTHEUS. 15: 12 en Mark. 7: 17 vv. past, maar aan de uitzending van de twaalf in Matth. 10 en Mark. 3 herinnert. Bij de in orde stelling van het leven van Jezus volgens de vier evangelisten zullen wij wel van het eerste gedeelte van ons Hoofdstuk (vs 1-12) moeten afzien; vergelijk over het overige Matth. 16: 12.

2. Alle huichelarij kan echter toch de inwendig slechte grond van het hart niet voor altijd bedekken; want a) er is niets bedekt, dat niet ontdekt zal worden en verborgen dat niet geweten zal worden (Hoofdstuk 8: 17. Mark. 4: 22).

a) Job 12: 22. MATTHEUS. 10: 26.

3. Daarom, Mijn discipelen, hoed u zorgvuldig voor het verbergen, want weet dat al wat u in de duisternis gezegd hebt, menend dat het verborgen zal blijven, in het licht gehoord zal worden en wat u in het oor gesproken hebt, bij vertrouwelijk tezamen zijn in de binnenkamers, zal op de daken gepredikt worden, zodat het tot ieders kennis zal komen.

4. En Ik zeg u, Mijn vrienden, opdat u zich door geen mensenvrees laat terughouden, ook dadelijk in het openbaar uit te spreken wat u te zeggen hebt, zoals Ik u in MATTHEUS. 10: 26 v. heb geboden: vrees niet voordegenen die het lichaam doden en daarna niet meer kunnen doen.

5. Maar Ik zal u tonen wie u vrezen zult; vrees degene die, nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in de hel te werpen; ja, Ik zeg u, vreest Die, namelijk God.

6. Heb daarbij ook een blij vertrouwen op deze uw God. Worden niet vijf (vgl. vs. 52) musjes verkocht voor twee penningskens (Grieks: assen "Ex 30: 13"?) en niet een van die is voor God vergeten.

7. Ja, ook de haren van uw hoofd zijn allen geteld, zodat er niet één teniet kan gaan zonder dat God het weet (Hoofdstuk 21: 18). Vrees dan niet; u gaat vele musjes te boven.

a) 1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. 1 Kon. 1: 52.

9. a)Maar wie Mij verloochen en zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen van God (vgl. bij vs. 2-9. MATTHEUS. 10: 26-33).

a) Luk. 9: 26. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

10. En een ieder, die enig woord spreken zal tegen de Zoon des mensen, het zal hem vergeven worden; a) maar wie tegen de Heilige Geest gelasterd zal hebben, die zal het niet vergeven worden (MATTHEUS. 12: 31 v.).

a) 1 Joh. 5: 16.

Deze vermaning hangt met de vorige in zoverre samen, als die ertoe dient om het woord van Christus: "Wie Mij verloochen en zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen van God" nader te bepalen. Er is zeker, zo wordt hier gezegd, een verloochening van de Mensenzoon, die nog vergeven kan worden, maar in de lastering van de Geest is de verloochening van Christus volkomen en wordt in het jongste gericht voor de engelen met hele verwerping gestraft.

11. a) En wanneer zij u bij de latere uitoefening van uw apostolische roeping zullen brengen in de synagogen en tot de heidense overheden en de machten, zodat u zelfs aan de keizer zult worden overgeleverd, ben dan niet bezorgd, hoe of wat u tot verantwoording zeggen, of wat u spreken zult.

a)Mark. 13: 11. Luk. 21: 14.

12. Want de Heilige Geest zal u in dat uur leren wat u spreken moet (vgl. MATTHEUS. 10: 19 v.).

Hoewel de directe, onmiddellijke hulp van boven hier beperkt wordt tot hetgeen de discipelen tot hun verantwoording moeten zeggen, spreekt het vanzelf dat deze verantwoording ook een getuigenis, een verkondiging in de verhevenste zin van het woord was en dat die hulp, hun al voor het mindere beloofd, hun voor het meerdere nog veel minder kon worden onthouden. Niet ten onrechte wordt daarom deze belofte beschouwd als een van de sterkste bewijzen voor het hoge aanzien waarin woord en geschrift van de apostelen staan.

Dit gezegde is een getuigenis voor de werkelijkheid van de inspiratie. Jezus verzekert dat de Geest van God met de geest van de mensen in zo'n verbintenis kan treden dat de laatste slechts het orgaan van de eerste is.

13. Toen Jezus omstreeks de eerste helft van de maand Juni van het jaar 29 na Christus door het gebied van Dalmanutha-Magadan trok (MATTHEUS. 15: 39 en Mark. 8: 10) drong veel volk op Hem aan (vs. 1). En een uit de menigte zei tot Hem: Meester! Zeg mijn broeder, dat hij met mij de erfenis delen moet.

Deze is een van de vele duizenden in vs. 1 die Jezus natrokken, maar, terwijl Hij van hemelse dingen sprak, over aardse dingen nadacht. Getroffen door de macht van de persoonlijkheid van de Heiland had hij bij zichzelf overlegd of Zijn invloed niet misschien het best een goed einde zou kunnen maken aan de hangende familietwist.

Mijn broeder, heeft hij wellicht gedacht, geeft veel om het woord van de Meester; zo zou ik Hem en Zijn woord wel daartoe kunnen gebruiken, dat ik aan mijn geld kom.

Uit de geschiedenis van den verloren zoon (15: 12) schijnt te blijken dat het enkele aandeel, dat de jongere broeders toekwam van de vaste goederen (volgens het joodse burgerlijk recht verkreeg de oudste broeder een dubbel erfdeel met de verplichting om de moeder en de ongehuwde zusters te onderhouden) hun destijds in geld werd uitbetaald. Deze man was nu misschien zo'n jonge zoon, die met de hem aangewezen som niet tevreden was.

Ook de nauwste banden van bloedverwantschap bewaren de zelfzuchtige harten niet voor twist.

14. Maar Hij zei tot hem: Mens! Wie heeft Mij tot een scheidsrechter, om de twist te beslechten, of scheidsman, om het gevelde oordeel te volbrengen, over u gesteld?

De uitdrukking "mens" is een aanspraak waarin zich een opwelling van tegenzin uitspreekt. De Heere wijst de opdracht af als een die met Zijn roeping niets te maken heeft.

Jezus onthoudt Zich in het algemeen van het bemoeien met uitwendige zaken van het staatkundige of het maatschappelijke leven en beperkt Zijn werkzaamheid geheel tot de inwendige, zedelijke wereld. Een gewichtige wenk voor allen, die tot geestelijke werkzaamheid geroepen zijn! Het zich bemoeien met uitwendige zaken karakteriseert het streven naar het maken van sekten, dat niet de harten van de mensen zoekt, maar de heerschappij over hen en over hun beurzen.

Niet ten onrechte heeft de Augsburgse Confessie in haar 28ste artikel dit woord van de Heere aangehaald, ten bewijze dat men de twee regeringen, de geestelijke en de wereldlijke, niet met elkaar moest vermengen.

15. En Hij zei tot hen: Zie toe en hoed u voor de gierigheid, die dwaze zucht om veel te willen hebben, dat onverzadelijk verlangen naar meer dan u nodig hebt (1Tim. 6: 6-10); want het is niet in de overvloed gelegen dat iemand leeft uit zijn goederen (Deut. 8: 3. MATTHEUS. 4: 4).

Christus kon en mocht Zich niet in tijdelijke en wereldlijke zaken laten inwikkelen; maar ook in dit geval bleef Hij niet leeg; Hij verlichtte de strijd met het licht van de godsdienstige Geest, om die grondig te beslissen. In ieder geval was de hebzucht daarbij in het spel, dat deze beide broeders om de erfenis twistten, al mocht ook de klager werkelijk de verongelijkte zijn. Daarom zei Jezus: ziet toe en hoed u voor de gierigheid; want niet daarin, dat iemand overvloed heeft, vindt hij zijn leven - uit de voorraad van goederen komt dat niet voort. " Dit woord is een zeer diepe en scherpe gedachte: het behoort tot het begrip van overvloed, dat die overvloedig is, zoals het tot het begrip van het menselijk leven behoort dat er geleefd wordt; wat dus de mens niet nodig heeft, dat heeft hij niet nodig, ja, dat kan hem makkelijk belemmeren, hinderen, neerdrukken, de zorg daarvoor kan voor hem zeer verderfelijk zijn. Nooit kan de voorraad leven verschaffen; maar steeds zal het leven de voorraad vinden, die het nodig heeft, omdat het leven hoger is dan zijn voorraad, zijn voedingsstof.

Eerst legt men de nadruk op "overvloed" en ieder zal het moeten bekennen dat men toch geen hele schuren vol opeten kan. Men leeft er geen dag langer om als men nog voor een dag brood heeft, maar u moet blijven leven om uw brood te kunnen eten. God alleen geeft en onderhoudt het leven in iedere zin, het mindere in het lichaam en het ware leven in de ziel, rust, goede moed en voldoening voor haar diepste behoefte hier en daar.

Naar den regel leeft de mens of ontvangt hij zijn onderhoud van hetgeen hij heeft, maar het is een dwaling het besluit te trekken dat, hoe meer iemand heeft, des te zekerder voor hem zijn leven is; want niet aan overvloed ligt het, dat hij van zijn voedsel leeft, maar - dit is de niet uitgesproken tegenstelling, die de volgende gelijkenis uitdrukt - aan Gods welbehagen, die hem het voedsel tot het leven laat dienen, zo lang en in zoverre als Hij wil. Omdat het dus niet het voedsel op zichzelf, maar de genadige wil van God is die ons het leven onderhoudt, geeft ook vermeerdering van voedsel geen grotere zekerheid van het leven.

Onderzoek dan uzelf of u gierig bent; het is niet gemakkelijk op te merken. Vraag uzelf bij voorbeeld af, waarover u meer bedroefd bent, over een tijdelijk verlies of over enige zonde?

En waarover u zich meer verheugt, over een tijdelijk voordeel of over een geestelijke overwinning? In de volgende gelijkenis stelt ons de Heere de vergeefse, onrustige arbeid van de gierigaard en zijn bedrieglijke korte rust voor ogen.

De rijke man een arme man - zie hoe men zich kan verrekenen - 1) vergeet de Gever bij de gave, 2) de nood van anderen bij eigen bezit, 3) bij een verzadigd lichaam het brood van de ziel, 4) bij het oordeel van de wereld de dreigende dood.

De vleeselijke gerustheid, 1) haar gedaante, of hoe zij er uitziet, 2) Gods oordeel over haar, dat ons toeroept voor deze verleidster uit de weg te gaan.

Hoe het geloof zijn oogstfeest houdt en hoe daarentegen het ongeloof: 1) de bij beide verschillende beschouwingen over de ontvangen zegen van God; 2) het verschillend gebruik, dat men aan beide zijden daarvan maakt, 3) de verschillende verhouding, waarin men zich aan beide zijden daartoe plaatst.

16. En Hij sprak tot hen, tot de mensen die Hem navolgden (vs. 13) een gelijkenis (vgl. Sir. 11: 17-19) en sprak: Het land van een rijk mens had goed gedragen (liever: was op het punt goed bedragen).

Enige van de gelijkenissen van Christus kunnen nauwelijks gelijkenissen worden genoemd, zozeer stellen zij al, zonder bedekking, de betrekking op God in het voorbeeld voor ogen. Zo ook deze schildering van de man, die schuren bouwt zonder het oog te hebben op God, zonder die barmhartigheid van de Samaritaan, die met zijn in liefde werkzaam geloof, zonder belijdenis in woorden, de rechtzinnigheid van de priester en de leviet beschaamt; zo ook de tegenoverstelling van de Farizeeër, die zelf zijn danken voor geestelijke zegeningen teniet doet door zichzelf bij God te prijzen, terwijl daarentegen de tollenaar in zijn smart werkelijk bidt en echt gerechtvaardigd wordt.

18. En hij vond snel het antwoord op de vraag, die hij had gedaan en zei: Dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen en zal daar al dit gewasverzamelen en bovendien mijn goederen, om ze allen daar tezamen te hebben.

De man was al vroeger rijk geweest en had in alles genoeg; nu krijgt hij nog een rijke oogst van zijn veld en daarmee meer dan genoeg. Was hij al vroeger gelukkig en verzadigd, dan wordt hij nu meer dan gelukkig en oververzadigd. Al vroeger had hij om zijn tijdelijk goed zijn edele ziel vergeten en was hij aardsgezind geworden: wat zal er nu van hem worden? God heeft met alle mensen een en hetzelfde doel, namelijk om ze zalig te maken en tot bereiking van dit oogmerk heeft Hij weliswaar voor alle mensen slechts een middel, namelijk Zijn genade in woord en sacrament, maar Hij gebruikt ook velerlei hulpmiddelen, wanneer men die zaken, die in verband met het woord op de ziel een reinigende en opvoedende invloed kunnen hebben, met die heerlijke naam hulpmiddelen van de zaligheid mag tooien. Deze hulpmiddelen kan men in twee grote klassen verdelen, aan de ene van deze kan men den naam van "geluk, " aan de andere die van "ongeluk" geven. De ene mens geeft de Heere geluk, de andere ongeluk, naardat Zijn alwetend oog het een of het ander voor een ziel

geschikter acht. Aan de rijke man heeft Hij geluk gegeven en omdat Hij van het zien in het geluk blind werd voor het licht van het eeuwige leven, overlaadde Hij hem ten slotte met geluk - het doel was om de ziel met aards geluk te vermoeien, door de zware last van het geluk op te wekken en naar zaken te doen vragen, die niet als het geluk van de aarde, het hart belasten, maar zonder zonde vrolijk en zonder overzadiging en hoogmoed rijk zouden kunnen maken. Of nu de rijke man Gods bedoeling opmerkte en Hem zijn hart opende of niet, dat leren wij uit hetgeen de tekst verder van hem zegt.

19. En ik zal tot mijn ziel zeggen: a) Ziel, u heeft vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, wees vrolijk.

a)Pred. 11: 9. 1 Kor. 15: 32. Jak. 5: 5.

De rijke man kwam door zijn rijke oogst in zorgen en in een soort van gebrek - uit het gebrek kwamen de zorgen voort. De menigte van goederen bracht namelijk gebrek aan ruimte, zodat hij niet wist hoe hij ze zou bergen. Dat vergeet de arme en ellendige in zijn zorgen zo vaak, dat de armoede en de ellende niet alleen de grond zijn voor het onkruid van de zorgen, maar dat ook een rijkeladen akker het onkruid van de zorgen aanbrengt. Niet hebben of hebben het is beide kwelling voor de geest, die zijn volheid en overzadiging niet uit de hoogte verkrijgt. Hoe probeert vaak een jongmens zich uit de armoede op te heffen, hoeveel kommer, zorg en zweet heeft hij! Hij denkt, als hij het tot op een zeker punt gebracht zal hebben, dat dan zijn kwelling ophouden zal, er moesten toch ook rustige stille dagen komen. En is nu zijn wens vervuld, heeft hij wat hij wilde, heeft hij genoeg en meer dan dit, dan heeft hij toch weer geen rust bij dag en nacht; het goed plaagt hem en het gaat hem als de rijke in onze tekst, alleen door te zien in het aardse en door enkel zorgen voor het aardse verliest hij alles tezamen - "Heilige moed, goede raad en rechtvaardige werken" en zijn bekommernis voor zijn aardse zegen geeft hem niets anders dan aardse gedachten. De rijke zegt bij zichzelf: "Dit zal ik doen; ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen. " Nu ja, dat was naar behoren; als de vroegere schatkamers de overvloed niet meer bevatten, moet men grotere bouwen. De aanvang van het beslotene heeft plaats en men zou de rijke maaier kunnen rechtvaardigen; maar hoe verder? "Ik zal daar verzamelen al mijn gewas en mijn goederen", dat zou ook nog gerechtvaardigd kunnen worden, hoewel het is als rook men al opgeblazen hoogmoed, als zag men de rijke al met zijn over zichzelf tevreden gelaat achter de wagens gaan, die in de nieuwe schuren ingaan. Maar nu eerst komen de ergere dingen: wat zal het verder zijn, als de schatten op de nieuwe zolders zijn? Zal dan de rijke man beginnen in Gods naam te zorgen voor de armen? Nee, daaraan denkt hij niet; hij heeft een samenspraak met zijn arme ziel, waaruit men ziet dat hij al zijn goed alleen voor de laagste zelfzucht denkt te gebruiken. Hij wil niet woekeren, niet meer winnen, niet eens op de tot hiertoe bewandelde weg voorwaarts streven - och nee! Hij heeft genoeg; hij legt zijn schatten op elkaar, evenals de hond in de fabel de benen en legt zichzelf er voor en erop en denkt aan niets anders dan dat hij nu voorraad voor vele jaren heeft, nu kan rusten, eten, drinken, en goede moed hebben. Wat bekommert hij zich over anderen! Zij mogen zelf toezien. Hij heeft nu genoeg en het doel van zijn leven is vervuld. En als hij nu maar de overvloed en de rust en de goede moed had aangewend om zich nu ook met geestelijke en eeuwige zaken te bemoeien, maar dat is ook niet te verwachten. Hij houdt de tijdelijke rijkdom voor zielepijs en wat zegt hij? Ik zal zeggen tot

mijn ziel: "Ziel, u heeft vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren enz. " De ziel moet dus de voorraad hebben, zij moet daarvan rust en tevredenheid hebben, zij moet daarvan eten en drinken! Zo werpt de mens zijn edele ziel weg, zo gering schat hij ze en zo hoog schat hij de goederen van de aarde, dat hij gelooft dat men alles heeft, als men deze heeft en dat aan een rijke, die zulke oogsten heeft gehad, niets meer ontbreekt.

20. Maar God zei tot hem: a) Dwaas! In deze nacht zal men - want bij iemand, die Hem niet kent en naar Hem vraagt, die zegt: Keer terug, mensenkinderen! kan ik mij slechts zo algemeen uitdrukken, slechts op een duister, onbepaald noodlot wijzen - uw ziel van u afeisen; en wat u bereid hebt, b) van wie zal het zijn? (Job 27: 16 vv.).

a) Ps. 52: 7. Jer. 17: 11. b) Ps. 39: 7.

En als de ziel van het lichaam zal worden geëist, wat dan? Als de ziel de aardse goederen moet verlaten en niet meer heeft? Als zij van het tijdelijk goed met het lichaam heeft gegeten en gedronken en goede dagen gehad heeft, wat kan zij dan beginnen als haar het lichaam wordt ontnomen, waardoor en waarin zij de jammerlijke inbeelding voedsel kon geven, als leefde zij van dit tijdelijke? Het lichaam vergaat en wordt tot stof en heeft dan niets meer nodig; maar de ziel kan buiten het lichaam bestaan en leven, zij heeft om te leven het lichaam niet nodig. Hoe zal zij nu worden ontnuchterd, als zij uit het lichaam moet gaan, als voor haar het tijdelijke verdwijnt en dit geen genot, ook niet voor de schijn meer geeft, als zij naakt, onbevredigd, arm, zonder kennis van de voor haar bestemde gaven en spijzen, hongerend, ellendig tot Hem moet gaan, die haar in onze tekst met een schrikwekkende naam: "Dwaas!" aanspreekt! Wanneer zij tot zichzelf moet zeggen: ik dwaas; ik ben de juiste weg niet gegaan! Terwijl van een verbeteren, omkeren, anders worden in het geheel geen sprake meer is! En deze verschrikkelijke verandering kan toch voor de ziel van zo'n dwaas elke dag komen en bij het ingaan van elke nacht kan het zijn: "Deze nacht zal men u opeisen. "

21. Zo is het met die, in zo'n gevaarlijke en niets dan onheil aanbrengende toestand bevindt degene zich die voor zichzelf schatten vergadert en niet rijk is in God (1 Tim. 6: 17-19. Ps. 49: 17-21. Wijsh. 5: 6 vv.).

Het werd al herinnerd dat het bouwen van de schuren en het verzamelen en opzolderen van de vruchten op zichzelf niet wordt berispt, omdat toch Gods goederen niet verspild moeten worden, maar waard zijn om met heilige nauwgezetheid en spaarzaamheid te worden besteed. Daarom wordt ook niet gezegd: "Zo is het met die, die schatten vergadert, " maar er staat: "Zo gaat het met hem, die schatten vergadert en niet rijk is in God". Hij is met verzamelen, bezitten en gebruiken van de schatten een zondaar, hij die niet rijk is in God. Rijk zijn in God, dat moet het rijk zijn in aardse goederen voorafgaan, anders is het in ieder opzicht ongelukkig. Aan het rijk zijn in God gaat echter weer het zijn in God vooraf; u moet daarom voor alle dingen proberen dat u in God bent, anders kunt u niet rijk zijn in God en niet tot een juist zalig gebruik van aardse goederen komen.

Rijk zijn, onder eigen dak te wonen, van zijn eigen veld te leven, een grote winst van zijn arbeid hebben, een voorraad voor vele jaren vergaderen en daarop steunend met rustige ziel in

de toekomst te zien, dat komt velen een benijdenswaardig lot voor en wordt als een toestand van geluk geprezen; het verkrijgen hiervan schijnt met recht de sterkste wensen te mogen opwekken, de grootste inspanningen te wettigen. Maar rijk zijn en niet vroom te wezen, dat is geen geluk; de goederen van deze wereld te hebben, maar de zegeningen van het rijk van God te ontberen, in zijn schuren te vergaderen, een grote voorraad voor vele jaren op te leggen en daarop zijn ziel tot rust te manen en haar moed toe te spreken - die beklemde ziel, die mee heeft gevraagd: wat moet ik doen? evenals de rijke man, wiens land goed gedragen heeft, bij zichzelf dacht aan alles wat van hem was gegroeid en niet wist wat hij met zijn goederen zou beginnen - dat is geen toestand die wij kunnen prijzen. Wij zijn integendeel bevreesd voor zo'n leven, dat verdwijnt onder de zorgen, de rijkdom en de wellust van dit leven; want het is niet in de overvloed dat iemand leeft van zijn goederen. Wij betreuren dat slechts de akker goed gedragen heeft, maar niets gewassen is wat tot de zegen van de oogst als een vrucht van de geest kwam, want wat zou het de mens baten, als hij de hele wereld won en hij leed schade aan zijn ziel? Ach! die arme ziel, die gebonden is door de strikken van wereldliefde en gevangen is in de dienst van het vergankelijke, wat zij zoekt krijgt zij niet; wat zij krijgt behoudt zij niet; wat zij heeft behoeft zij niet. Vreugde, vrede, liefde, leven, zaligheid, dat is voor goud en zilver niet te koop; en wie deze hoogste en blijvende goederen niet verkrijgt, die is in de volheid van zijn schatten een arm mens en heeft nood in de overvloed van zijn rijkdom. Ja wie de vraag: wat zal ik doen? in zijn gedachte overweegt en toch van niets anders weet dan van schuren afbreken en schuren bouwen en aan zijn ziel niets heeft aan te wijzen dan het verzamelde goed en niets tot haar heeft te zeggen dan: "eet en drink!" die is een voorwerp van ons medelijden en van onze voorbede. Wij zouden met hem niet willen delen! Wij wijzen hem daarentegen als hij voor ons zijn goederen prijst, op het geluk van hem, die rijk is in God. Zo een heeft steeds 1) de vreugde van de begiftigde, 2) de tevredenheid van de dankbare, 3) het zoeken van de gelukkig gewordenen, 4) de moed van de gezegende, 5) de troost van de begenadigden.

Wat moet gij doen als uw veld goed gedragen heeft? 1) Geef God de eer en dank Hem; 2) vergader naar de wil van de rijke Gever; 3) zoek rust en vrede van de ziel in God.

22. Na Zijn reis door het gebied van Dalmanutha-Magadan (MATTHEUS. 15: 39-16: 4 Mark. 8: 10-22) begaf Hij Zich oostelijk aan de andere kant van de Galilese zee en kwam Hij bij de stille verblijfplaats Bethsaïda Julias. En Hij zei tot Zijn discipelen: a) Daarom, omdat het hem, die zich schatten vergadert en niet rijk is in God, gaat zoals die dwaas, van wie ik vroeger het volk heb verteld, zeg Ik u, zoals ik al drie, vier jaar terug in de bergrede u heb vermaand (MATTHEUS. 6: 25-33): wees niet bezorgd voor uw leven, wat u eten zal, noch voor het lichaam, waarmee u zich kleden zal.

a) Ps. 55: 23. Filippenzen . 4: 6. 1 Tim. 6: 8. 1 Petrus . 5: 7.

De woorden "tot Zijn discipelen" zijn de sleutel tot deze rede; alleen tot gelovigen kan Jezus zo spreken. Niet alleen mag de gelovige niet zoeken naar het bezit van overdaad, ook over het noodzakelijke mag hij zich niet bekommeren: als knechten van God mogen Jezus' discipelen op de vriendelijke zorg van hun Heer in de hemel rekenen.

Men moet de heimelijke gedachte, dat toch de Heere in steeds nieuwe originele reden meer Zijn eer dan het welzijn van Zijn discipelen zou hebben gezocht, als een onwaardige gedachte wegwerpen en plaats geven aan een andere, hoe nauwkeurig Hij zelf Zijn ernstig bedachte reden in het geheugen hield, zo zal men zich gemakkelijk daarin kunnen vinden dat de Heere ook langere reden meer dan eens heeft gesproken, zoals Hij dat ook met spreekwoorden en beeldrijke zinspreuken heeft gedaan.

23. Het leven is meer dan het voedsel en het lichaam dan de kleding.

24. a) Zie de raven (Job 38: 41. Ps. 147: 9), dat zij niet zaaien, noch maaïen, die geen spijskamer noch schuur hebben en God voedt die; hoeveel gaat u die vogels te boven?

a) Job 39: 3. Ps. 147: 9.

25. Wie toch van u kan met bezorgd te zijn een el tot zijn lengte toedoen 6: 27").

26. Als u dan ook het minste niet kunt, waarom bent u dan voor de andere dingen bezorgd?

28. Als nu God het gras, dat heden op het veld is en morgen in de oven geworpen wordt, aldus bekleedt, hoeveel meer dan u, kleingelovigen!

29. En u, doe als de vogels onder de hemel en de lelies op het veld, vraag niet wat u eten of wat u drinken zult; en wees niet wankelmoedig 1).

1) Dit woord metewrizein, dat bij de ongewijden betekent, "in de hoogte heffen en zwevend houden" komt nergens anders in het Nieuw Testament voor. Sommigen willen het vertalen: weest niet bezorgd voor de metewra, voor hetgeen in de wolken is, begeer geen hoge en nutteloze dingen. Anderen verklaren: trek uw hart niet af van de tegenwoordige zaken om het op verhevene en toekomstige te vestigen. De meesten verklaren het met een gemoed, dat tussen hoop en vrees geslingerd wordt, terwijl het beeld ontleend zal zijn aan schepen, die door de branding van de zee hevig worden geslingerd. Het liefst zouden wij het aldus verklaren: "Stel uw hart op deze dingen niet al te zeer, laat u niet door begeerte tot deze vervoeren." De Duitse bijbel heeft "Verheft u niet hoog", waarbij Dächsel voegt: "Dat u zich verheffen zoude om grote aanspraken voor het aardse leven te maken". Hierop volgt als aanmerking: "Voornamelijk schijnt hier de hoge vlucht van de fantasie bedoeld te zijn, wanneer men zich ingebeelde behoeften schept en daarom dubbel ontevreden is met de werkelijkheid en zich juist daarom te gemakkelijker tot ongelovige zorgen laat verleiden. Hoe bescheidener de wensen zijn, des te gemakkelijker is het hart tevreden."

30. Want al deze dingen, die het leven op aarde en de goederen van de wereld aangaan, zoeken de volken van de wereld: maar uw Vader weet, dat u deze dingen nodig heeft.

31. a) Maar zoek het koninkrijk van God en al deze dingen en alles wat u werkelijk voor deze wereld nodig hebt, zullen u toegeworpen worden.

a) 1 Kon. 3: 13. Ps. 37: 25.

32. Verder, in de tijd van Zijn oponthoud te Bethsaïda, toen Hij de discipelen op hun toekomst voorbereidde, sprak de Heere tot hen: Vrees niet, kleine kudde, vanwege uw klein getal en uw kleine kracht, alsof u moest omkomen in deze wereld, waarin u geplaatst bent en waardoor u gehaat wordt (Joh. 17: 11, 14); want het is uw Vaders welbehagen u het koninkrijk te geven (Hoofdstuk 22: 9. Efeze. 1: 4-6).

Het "kleine kudde" is wel een opzettelijke tegenstelling tussen de kleine discipelenkring tegenover de myriaden van volk in vs. 1, ook een woord van de goede Herder (Joh. 10).

In het begrip "kudde" ligt hier niet alleen de verhouding van Jezus als Herder aangewezen, maar ook, waarop het woord "klein" doelt, de verhouding van de discipelen tot de wereld. De uitdrukking herinnert aan de verhouding van schapen en wolven (vgl. vs. 4 met MATTHEUS. 10: 16) en nu belooft de Verlosser tot vertroosting in het lijden en de vervolgingen van de wereld hen het koninkrijk.

De Heere wil Zijne getrouwen versterken in de spanning met Zijn machtige vijanden, die voor hen zo gevaarlijk kan worden. Zij zullen het nu snel bevinden dat zij een kleine kudde zijn, hoewel zij korte tijd geleden nog door duizenden waren omgeven, die hun Meester in oppervlakkige stemming bewonderden.

Niet het hele volk, dat Israël heet, ontvangt het koninkrijk, maar het kleine hoopje in het midden daarvan, daaraan zal de Vader het Koninkrijk geven.

Zij moesten naar het rijk trachten (vs. 31) en zij zullen daarin ingaan ondanks allen tegenstand van de grote wereld, die vol wolven is, ondanks hun klein getal en hun kleine kracht; want de Vader heeft naar het welgevallen van Zijn genade hen het koninkrijk gegeven en niemand kan ze uit de hand van de Vader rukken. (Joh. 10: 29).

In de toepassing past de uitdrukking "kleine kudde" hier goed voor alle tijden op het hoopje van gelovige discipelen van Jezus tegenover de wereld, die haar omgeeft.

33. Verkoopt wat u heeft en geef van de opbrengst daarvan aalmoes. Maakt voor uzelf buidels, die niet verouden, een schat, die niet afneemt, in de hemelen, waar de dief niet bijkomt, noch de mot verderft (Hoofdstuk 16: 19; 18: 22. 1 Tim. 6: 19. Spr. 19: 17).

34. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn (MATTHEUS. 6: 19-21).

Zij mogen zich nu niet meer door het tijdelijke goed laten terughouden, evenals vroeger de vereerder van Jezus, die hem in de twist over de erfenis wilde wikkelen (vs. 13). Zij moeten leren zich aan de overvloed, die hun tot last is, te ontdoen en die mild verdelen, want voor hen breekt een nieuwe tijd aan (vgl. Hoofdstuk 22: 35 v). In deze zin spreekt Christus verder: "Maak voor uzelf buidels enz. " Zo sloot zich de vermaning van Jezus weer aan de bergrede aan: "Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. "

Het breken met het aardse eigendom wordt hier aanbevolen als het middel om zich persoonlijk los te maken van een band, die de discipel had gehinderd om Jezus overal te vergezellen, uit Zijn mond de lessen van het Koninkrijk te vernemen en zich tot Zijn dienst over te geven; het moet echter een bereidwilligheid om te geven zijn, die voortkomt uit de liefde, het eeuwige wezen van het Koninkrijk. Bij zo'n voorschrift nu is de hoofdgedachte blijvend, de vorm waarin Jezus die voordroeg was overeenkomstig de tijdelijke vorm van het rijk van God, de manier van vervulling kan verschillend zijn. Er zijn tijden waarin men, om zich van zichzelf los te maken en de Christelijke liefde te beoefenen, alles moet afstaan; andere tijden, dat men om zich waarlijk vrij te maken en des te beter te kunnen geven, moet bewaren en goed moet huishouden. Toen Paulus de Christelijke plicht zo uitdrukte (1 Kor. 7: 29) "Bezitten als niet bezittend" had hij nog de door Jezus aanbevolen gezindheid van het los zijn en de liefde op het oog, niet de voorbijgaande vorm, waarin Zijn voorschrift zich had gekleed. In de uitdrukkingen van de Heere ligt om zo te zeggen een verachting van aardse schatten, waarin de natuurlijke mens zijn geluk denkt te vinden: "Doe die weg, verruil ze tegen hemelse schatten, dat zal u winst brengen. " Dat heet "rijk zijn in God" (vs. 21). Elke gaven uit liefde gegeven, vestigt bij God, die de liefde is, een in de hemel betaalbaar kapitaal; de liefde heeft de liefhebbers lief en zal dat weten te tonen. Door deze handelswijze wordt de schat van de gelovigen van de aarde in de hemel verplant; nu is het een psychologische wet dat het hart de schat navolgt: is dus eens uw schat verhoogd en in God verplaatst, dan zal uw hart zich voortdurend tot God keren.

35. a)Laat, Mijn discipelen, die Ik tot dienaars in Mijn huis heb gesteld, uw lenden omgord zijn (Jer. 1: 17. 1 Petrus . 1: 13) en de kaarsen brandend (MATTHEUS. 25: 1 vv.).

a) Efeziërs . 6: 14.

36. En wees als de mensen die op hun heer wachten, wanneer hij terugkomen zal van de bruiloft, opdat, als hij komt en klopt, zij hem meteen open mogen doen.

Het beeld is duidelijk: de heer is uitgenodigd tot een bruiloftsmaaltijd en zijn dienaars moeten op zijn terugkomst wachten; zoals deze zich in zo'n geval moeten gedragen, daaraan moeten de discipelen een voorbeeld nemen. De heer komt niet tot de bruiloft; er is bovendien niet van zijn bruiloft sprake, maar van een uitnodiging, die ten gevolge van een bruiloftsfeest plaats vindt en waaraan de heer heeft voldaan; hij komt van de bruiloft, namelijk van die, waarvan de knechten op hem wachten. Het aangorden of opschorten van de lenden is nodig, zodat degene die dient niet door het neerhangend lange opperkleed in zijn bewegingen wordt verhinderd. 13: 11); brandend moeten de kaarsen zijn, zodat zij niet eerst zouden moeten worden aangestoken als de heer komt en aanklopt.

37. Zalig zijn die dienstknechten, die de heer, als hij komt, wakend zal vinden. Voorwaar Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, zodat nu ook zij een bruiloftsmaal genieten en zal hen doen aanzitten en bijkomend tot ieder van hen in het bijzonder zal hij hen dienen, zodat hier iets gebeurt dat anders in aardse omstandigheden geen plaats heeft.

Zeer eigenaardig is deze beschrijving van het loon van de getrouwe knechten; de Heer keert namelijk de verhouding om; Hij wordt dienaar, zij worden heren. De gewoonte dat de heer de knecht, als hij van trouwe arbeid terugkeert, eerst nog tot zijn persoonlijke dienst gebruikt en dan pas zelf laat eten zonder hem te danken voor zijn arbeid, omdat hij slechts deed wat hij schuldig was te doen, schildert Lukas ons in Hoofdstuk 17: 7-10 ook op een plaats, die voor deze evangelist eigenaardig is. Het contrast tussen de voor ons liggende plaats met de andere wordt daarvoor verklaarbaar, dat in de laatste de bedoeling ligt om de ootmoedige geest, die zich niets laat voorstaan van de waarlijk trouwe dienaars op de voorgrond te stellen, die zeggen: "Wij zijn onnutte dienstknechten"; onze plaats stelt daarentegen het genadige, zichzelf vernederende wezen van de Mensenzoon voor, die Zijn knechten niet alleen met Zich gelijk stelt maar Zich onder hen plaatst. Terwijl dus daar de uitdrukking van de gerechtigheid over de verhouding van de knechten tot de heer gegeven is, spreekt hier de genade; maar de vorm, waaronder de genade hier wordt voorgesteld, is ontleend aan de belofte van dat avondmaal van het Lam (Openbaring . 19: 9), dat door de laatsten maaltijd van Jezus, waarbij Hij Zijn avondmaal instelde, wordt afgebeeld; bij deze maaltijd handelde de Verlosser geheel volgens het hier beloofde (Joh. 13: 4 v.); Hij handelde als dienaar en beschouwde Zijn discipelen als de heren. Wat hier geschiedde was een uitwendig beeld van hetgeen de Heere eens aan het einde der dagen voor Zijn trouwe knechten doen zal.

37. Zalig zijn die dienstknechten, die de heer, als hij komt, wakend zal vinden. Voorwaar Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, zodat nu ook zij een bruiloftsmaal genieten en zal hen doen aanzitten en bijkomend tot ieder van hen in hetbijzonder zal hij hen dienen, zodat hier iets gebeurt dat anders in aardse omstandigheden geen plaats heeft.

Zeer eigenaardig is deze beschrijving van het loon van de getrouwe knechten; de Heer keert namelijk de verhouding om; Hij wordt dienaar, zij worden heren. De gewoonte dat de heer de knecht, als hij van trouwe arbeid terugkeert, eerst nog tot zijn persoonlijke dienst gebruikt en dan pas zelf laat eten zonder hem te danken voor zijn arbeid, omdat hij slechts deed wat hij schuldig was te doen, schildert Lukas ons in Hoofdstuk 17: 7-10 ook op een plaats, die voor deze evangelist eigenaardig is. Het contrast tussen de voor ons liggende plaats met de andere wordt daarvoor verklaarbaar, dat in de laatste de bedoeling ligt om de ootmoedige geest, die zich niets laat voorstaan van de waarlijk trouwe dienaars op de voorgrond te stellen, die zeggen: "Wij zijn onnutte dienstknechten"; onze plaats stelt daarentegen het genadige, zichzelf vernederende wezen van de Mensenzoon voor, die Zijn knechten niet alleen met Zich gelijk stelt maar Zich onder hen plaatst. Terwijl dus daar de uitdrukking van de gerechtigheid over de verhouding van de knechten tot de heer gegeven is, spreekt hier de genade; maar de vorm, waaronder de genade hier wordt voorgesteld, is ontleend aan de belofte van dat avondmaal van het Lam (Openbaring . 19: 9), dat door de laatsten maaltijd van Jezus, waarbij Hij Zijn avondmaal instelde, wordt afgebeeld; bij deze maaltijd handelde de Verlosser geheel volgens het hier beloofde (Joh. 13: 4 v.); Hij handelde als dienaar en beschouwde Zijn discipelen als de heren. Wat hier geschiedde was een uitwendig beeld van hetgeen de Heere eens aan het einde der dagen voor Zijn trouwe knechten doen zal.

38. En als hij komt in de tweede nachtwake en komt in de derde wake en hen zo vindt, zalig zijn die dienstknechten.

Het is duidelijk dat de Heere te kennen wil geven dat er werkelijk tweemaal de gelegenheid zal zijn, dat Hij bij de komst van de bruiloft het zo in Zijn huis vindt. De uitleggers, die het helemaal niet opmerken dat niet "of" maar "en" hier staat, vatten de woorden in de regel zo op alsof daarmee hetzelfde zou gezegd zijn als in Mark. 13: 35 , waar alle vier de tijden van de nacht zijn opgeteld en duidelijk de onzekerheid op de voorgrond wordt gesteld of de heer des huizes in de ene of andere zal komen. Hier is evenmin "de tweede en derde wake" in het algemeen van de vier waken op te vatten, als in MATTHEUS. 8: 11 het "van het Oosten en van het Westen" niet met de vier hemelstreken (Luk. 13: 29) te verwarren is; maar de evangelisten hebben met de verschillende uitdrukkingen ook altijd een andere wending van de gedachten uitgedrukt (vgl. Hoofdstuk 17: 6). Wij kunnen nu met behulp van het juiste begrip van Openbaring . 20: 4-6 , waar die worden genoemd, die aan de eerste opstanding deel zullen hebben, ook onze gelijkenis hier juist begrijpen; het zijn eensdeels de apostelen en de martelaars van de apostolische tijd, aan de andere kant de bloedgetuigen, die onder de heerschappij van de anti-christ omkomen. Met Zijn terugkeren tot Zijn vader is Christus als het ware tot het bruiloftsmaal gegaan, waartoe Hij zelf was genodigd en heeft Hij de heerlijkheid en zaligheid in bezit genomen, die Hem voor Zijn arbeid hier op aarde toekwam. (Fil. 2: 8 vv.). Hij komt echter nog voordat Zijn laatste toekomst plaats vindt, om, na het gericht over levenden en doden gehouden te hebben, de Zijnen het vreugdemaal van het eeuwige levens te bereiden, nog in Zijn huis hier beneden, om te doen zien dat Hij de Heere is. Er is een komen van de Heiland in het gericht van Jeruzalem en in de verwoesting van de tempel, waarop de discipelen hebben gewacht en zij werden wakend voor hun Heer gevonden. Er is echter ook een komen van de verheerlijkte Mensenzoon ten gerichte over de anti-christ en zijn rijk (Openbaring . 19: 11 vv.), daar zijn al diegenen, de waakzame en wachtende dienaars, die het dier niet aanbidden en zijn beeld en zijn kenteken niet hebben ontvangen aan hun voorhoofd en op hun hand en daarvoor hun leven moeten opofferen (Openbaring . 13: 14 vv. ; 14: 12 v). Dat is de tweede, dat de derde wake en het maal, dat de Heere Zijn dienaren als een bijzondere eremaaltijd, te onderscheiden van het grote algemene maal van de eeuwige zaligheid, zoals ook Meyer erkent, zal bereiden, is de eerste opstanding met alle haar zalige gevolgen (Openbaring . 20: 6). In vs. 32 had Jezus Zijn nu zo kleine menigte tegenover de grote menigte van het verharde Israël gesteld; Hij weet echter wel dat nog eens aan het einde der tijden heel Israël zalig zal worden (Rom. 11: 26) en dat Hij aan het weer begenadigde en bevestigde volk (Openbaring . 14: 1-6) een tijd van heerlijkheid moet aanbrengen (Openbaring . 20: 1 vv.), die het voorspel is van de eeuwige heerlijkheid (Openbaring . 21: 1 vv.). Met deze tijd wil Hij de discipelen vertroosten, die Hij na Zijn hemelvaart zal zenden als schapen in het midden van de wolven, maar ook hen, die Hij eens zal roepen om de allerzwaarste moeilijkheden door te staan (MATTHEUS. 24: 21 v.). Bij deze opvatting zal ons ook het volgende duidelijk worden. Wat Mattheus (24: 37-51) in een doorlopende rede geeft heeft Lukas in twee plaatsen verdeeld, MATTHEUS. 24: 37-42 wordt bij onze evangelist in Hoofdstuk 17: 26-36 gevonden met bijvoeging van MATTHEUS. 24: 17 en 10: 39 daarentegen wordt gevonden op de voor ons liggende plaats. Deze verdeling in twee plaatsen is een opmerkelijk fingerwijzen tot juiste verklaring.

39. a) Maar weet dit over de blijvende waakzaamheid, waartoe Ik bij deze gelegenheid u Mijn hele gemeente in de toekomst verplicht, dat, als de heer des huizes geweten had in welke uur de dief zou komen, hij dat uur gewaakt zou hebben en zijn huis niet hebben laten doorgraven.

Er blijft voor hem dan niets over tot zijn bewaring, dan dat hij de hele dag op zijn hoede is; en verstandig is die huisheer, die zich zo gedraagt.

a)MATTHEUS. 24: 43. 1 Thessalonicenzen. 5: 2. 2 Petrus . 3: 10. Openbaring . 3: 3; 16: 15.

40. a) U dan moet ook bereid zijn, evenals zo'n verstandig heer des huizes, die het zijne wil bewaren, ieder uur van de nacht, die de hele tijd van Mijn hemelvaart tot aan Mijn wederkomst omvat; want in welke uur u het nietmeent zal de Zoon des mensen komen en dus doen als een dief, die degenen berooft, die niet wakende zijn (vgl. de plaatsen aangehaald bij MATTHEUS. 24: 44).

a)Mark. 13: 33. Luk. 21: 34. 1 Thessalonicenzen. 5: 6.

Al in de apostolische tijd was de gemeente te Jeruzalem in gevaar, de toekomst van de Mensenzoon, waarvan in MATTHEUS. 26: 64 sprake is, niet op te merken en zo hun zaligheid te verliezen. Zij waren volgens de omstandigheden, die sinds de marteldood van Jakobus II in het jaar 62 zich ontwikkelden, waarschijnlijk weer in het Jodendom teruggezonken en dan in het gericht van het verharde Israël ingetrokken, had niet de brief aan de Hebreëen nog op de juist tijd de ogen geopend en haar tot voorbereiding voor de dag des Heren geleid, om het oordeel te ontgaan. In een dergelijke toestand van verzoeking zal de evangelische kerk hoe langer hoe meer in onze tijd komen. De toestanden zijn al begonnen zich op een manier te ontwikkelen, dat niet weinigen naar Rome kijken, als ware dat de rots van de zaligheid, waartegen de woeste golven van de wereldzee moeten breken en de overgangen zullen waarschijnlijk meerdere worden, hoe meer onze kerk tot de wijnberg zal worden, welks omtuining is verbroken, zodat alles wat voorbijgaat, Hem plukt (Ps. 80: 13). Tegen zo'n gevaar kan de volgende afdeling oprechte zielen beschermen; opmerkelijk dat dezelfde Petrus, op wie Rome zich beroemt, tot deze verdere rede van de Heere aanleiding gaf, die zozeer tegen Rome getuigt, zoals Vitringa al daarop gewezen heeft. Wij laten hier de toepassing op het Roomse klerikalisme, waaraan in de evangelische kerk de tirannie van de anti-Christelijke tijdgeest ter zijde staat) vallen, de evangelist schijnen meer de verkeerde herders van Israël, waartegen Jezus in Joh. 10 getuigt, (voor de geest gezwefd te hebben toen hij dit stuk ter aanvulling der boven besprokene leemte hier invoegde. Van hier valt dan ook het juiste licht op de uitdrukking "afschieden" in vs. 46 De verwezenlijking wordt gezien in het vreselijke lot van Jeruzalem en van het door zijn overste verdwaasde Joodse volk.

41. En Petrus, vooral lettend op wat Jezus in vs. 37 de discipelen had toegezegd, zei tot Hem (vgl. MATTHEUS. 19: 27): Heere! zegt Gij deze gelijkenis van de dienstknechten, die de heer wakende vindt en die hij nu tot loon aan de tafel zet en bij de maaltijd bedient, tot ons, de twaalf alleen, of ook tot allen, die in Uw naam gelovig worden, zodat hier niet van een bijzondere voorrang van Uw uitverkorenen, maar van een algemene, ook voor alle anderen toegankelijke ereplaats in Uw rijk sprake is?

42. En de Heere leidde de opmerkzaamheid van Zijn discipelen van deze zaak af en vestigde die op de hoofdzaak, op de roeping van Zijn dienaren voor de gemeente en de getrouwheid en verstandigheid, die bij zo'n roeping moesten worden betoond. Hij zei: a) Wie is dan de

getrouwe en voorzichtige huisbezorger 24: 47"), die de heer over zijn dienstboden zal zetten, om hun op de juiste tijd het bescheiden deel voedsel, het door hem vastgestelde deel voor een dag of een week te geven?

a)MATTHEUS. 25: 21. 1 Kor. 4: 2.

43. Zalig is de dienstknecht die zijn heer, als hij komt, als die opeens en geheel onverwacht het huis binnentreedt, zo doende zal vinden.

44. Waarlijk Ik zeg u, dat hij hem tot bestuurder over al zijn goederen zetten zal.

45. Maar als die dienstknecht geen getrouw en verstandig huisbezorger, maar een slechte knecht is (MATTHEUS. 24: 48) en in zijn hart zou zeggen: Mijn heer vertoeft te komen en zou beginnen de knechten en de dienstmaagden in huis te slaan, om zijn ingebeelde meerderheid te tonen en hun zijn macht te laten voelen en te eten en te drinken met boze gezellen, die hij geroepen had (MATTHEUS. 24: 49) en dronken te worden.

46. Dan zal de heer van die dienstknecht komen op een dat waarop hij hem niet verwacht en op een uur dat hij niet weet, maar dacht dat het nog lang zou duren en zal hem afscheiden (eigenlijk: in stukken snijden, een zeer zware dood aandoen, Richt. 19: 29. 1 Sam. 15: 33. 2 Sam. 12: 31. 1 Kon. 3: 25. Dan. 2: 5; 3: 29) en zal Zijn deel zetten met de ontrouwen, die een buit van de hel zijn (Mark. 16: 16).

De vraag van Petrus is voor hem karakteristiek, hij heeft een bewustzijn van zijn voorrang, dat altijd weer op de voorgrond treedt, een voorrang die hem en de anderen apostelen als de eerstgeroepen discipelen toekomt.

Verrast over de heerlijke, grootse belofte, is Petrus in twijfel, of zo'n loon bestemd is voor allen die de Messias toebehoren, of dat die moet beperkt worden tot degenen die in Zijn rijk een plaats als beambten hebben. Jezus doet alsof Hij in Zijn rede voortging, zonder op de vraag van Petrus te letten; Hij geeft echter inderdaad aan Zijn vermaning zo'n wending dat daaruit een bepaald antwoord op de vraag komt: allen worden voor hun trouw beloond, maar heerlijker dan alle anderen zijn zij, die gedurende de afwezigheid van de Heere tot opzicht over hun broeders geplaatst zijn, zoals daarentegen ook hij, die op deze hoge plaats zijn plicht verzuimt, veel strenger bestraft zal worden dan de lager geplaatste dienaar. Huisverzorgers waren in de oudheid wel slaven, maar toch dienaren met een hogere rang, de "dienstboden" zijn de bedienden in het algemeen; de uitdrukking komt overeen met het "allen" in de vraag van Petrus, evenals de persoon van de huisverzorger met zijn "ons. "

Trouw is de eerste eigenschap van de huisverzorgers (1 Kor. 4: 2), de verstandigheid, dat zij bekwaam zijn om te leren (1 Tim. 3: 2), in het koninkrijk der hemelen onderwezen (MATTHEUS. 13: 52) zijn en het woord van de waarheid juist snijden (2 Tim. 2: 15), hun tweede. Ten gevolge van getrouwheid geven zij aan de hun toevertrouwde zielen wat aan deze toekomt, d. i. geen eigen wijsheid, maar het zuivere woord van God, opdat zij als Paulus mogen getuigen: "Ik heb niet achtergehouden dat ik u niet zou verkondigd hebben al de raad

van God (Hand. 20: 27). Tengevolge van hun verstand geven zij aan iedere ziel in het bijzonder wat zij nodig heeft op de juiste tijd, d. i. ieder naar haar bijzondere behoefte, opdat zij ware zielverzorgers mogen zijn en ook de tweede getuigenis van Paulus mogen hebben: "Allen ben ik alles geworden, opdat ik immers enigen behouden zou" (1 Kor. 9: 22). Niet dat zij huisbezorgers zijn, maar dat zij trouwe en verstandige huisbezorgers zijn brengt hun de zaligheid aan. Wat de Heere zegt: hij zal hen over al zijn goederen zetten" begint hier al op aarde. Hoe trouwer een huisbezorger is, des te meer wordt hem toevertrouwd, des te meer deuren doet de Heer voor Zijn arbeid open; maar in de hemel zal Hij hem over goederen zetten, wier overvloed ook de grootste mate die op aarde kan worden toegemeten, tot weinig maakt (MATTHEUS. 25: 21). Wanneer daarentegen de huisbezorgers beginnen knechten en dienstmaagden te slaan - in plaats van voor hun gemeenten medewerkers tot haar blijdschap te zijn door trouwe zielzorg (2 Kor. 1: 24), zich tot haar meesters opwerpen en over het volk heersen (1 Petrus . 5: 3. Ezechiël. 34: 4): wanneer zij eten en drinken en zich dronken drinken, in plaats van hartelijk en gewillig de kudde van Christus te weiden, schandelijk gewin zoeken (1 Petrus . 5: 2) in plaats van de kudde zichzelf weiden, het vette eten en zich met de wol kleden (Ezechiël. 34: 3), dan zal de Heere over hen komen, onverwacht en zal ze verpletteren en in de hel hun loon laten zijn met de trouwelozen en de huichelaars.

Een ontrouwe apostel zal niet beter behandeld worden dan een openbare tegenstander.

Ik kan niet anders spreken dan het in mijn hart is: ik geloof niet dat er veel predikers zijn, die zalig worden, maar veel meer die verloren gaan.

47. a)En, om hiermee nog te rechtvaardigen wat Ik zo-even als de straf van de ontrouwe dienstknecht heb genoemd, die dienstknecht die de wil van Zijn Heere geweten heeft, zoals het toch bij die knecht als aangestelde huisbezorger het geval was en zich niet bereid, niet steeds het terugkeren van de heer in het oog heeft gehouden, noch naar Zijn wil gedaan heeft, dat hij gedurende de afwezigheid van de heer aan de dienstbaren op de juiste tijd gaf wat hun toekwam, die zal volgens het recht bij het terugkeren van de heer met veel slagen geslagen worden.

a)Jakob. 4: 17.

Men heeft wel eens gezegd dat het uitzicht naar de komst van de Heere geen praktisch belang heeft. Het tegendeel blijkt uit hetgeen de Heere hier zegt. De wachtende kerk blijft wakend, biddend, werkend; de niet wachtende kerk heeft geen toekomst, leeft in het heden en voor het heden, ontaardt altijd meer van haar beginsel en wordt ten slotte geheel vleselijk en werelds, zodat zij tegen het woord van God en tegen de heiligen, die het woord van God belijden, te vuur en te zwaard strijdt, zoals de Roomse kerk eeuwen lang gedaan heeft en nog doet, waar zij het kan doen. Gelukkig echter heeft de Heere haar macht in vele opzichten gebroken.

49. Op een andere dag van Zijn stil oponthoud in Bethsaïda sprak de Heere over een onderwerp, dat met de inhoud van vs. 32 in verband stond, tot de discipelen: Ik ben gekomen om door het woord, dat u in Mijn naam en van het werk van Mijn genade moet prediken (Jer.

23: 29) vuur op aarde te werpen; en wat wil Ik met het oog op degeestelijke zegen in hemelse goederen, die zich daarin over het menselijk geslacht zal uitbreiden, als het al ontstoken is.

Christus vergelijkt hier Zijn rijk, dat Hij van de hemel op de aarde brengt, met een vuur en spreekt van een grote brand, die Hij daardoor in de wereld zal verwekken. Het vuur ontwikkelt een drievoudige werkzaamheid: het verwoest, het reinigt, het verwarmt; en op dezelfde wijze werkt ook het Christendom. Eerst komt het vuur van de boete; waar dit een mensenhart aangrijpt, daar komt het oordeel en de veroordeling van zichzelf en dit vuur brandt zolang, totdat het alle goddeloosheid in ons heeft verteerd en alle tegenstand tegen de waarheid heeft overwonnen, totdat wij onze hele schuld belijden en onze hele ellende inzien, totdat wij breken met de zonde, met de duivel en zijn rijk en het oude leven nu te niet gebrand is. Vervolgens komt het vuur van het geloof, dat smelt en verandert, dat verjongt en verheerlijkt, het schept een rein hart, dat, los geworden van de zonde, zich nu geheel aan de Heere en Zijn dienst overgeeft, het streeft opwaarts, naar de hemel, de nieuwe mens zoekt zijn oorsprong weer. Ten derde komt het vuur van de liefde en de geestdrift, dat zijn gloed niet in zich kan verbergen, maar die aan anderen moet meedelen. Hoe zou ooit een wijze van deze wereld zijn uitgegaan in ver verwijderde, door zeeën gescheiden werelddelen om de onmens in mensen te veranderen, de onwetenden te onderrichten, de zieken te verzorgen, de naakten te kleden, de band van eendracht en vrede vast te knopen tussen vijandige volken? Nog is er niet een geweest. Maar wat de wijsheid van deze wereld niet kan, dat kon de liefde van Christus. Zonder dit vuur was er geen kerk op aarde en geen school; het bloed van mensenoffers zou vloeien op onheilige altaren, dwaze goden huisden nog in onze bossen, geen klokgelui, dat tot vrede roept, liet zich horen, maar alle hartstochten van woestheid en wreedheid, van bloedvergieten en van wraakzucht waren nog in zwang.

50. Maar Ik moet, voordat het tot het branden van dit vuur komt, met een pijnlijke doop gedoopt worden, wanneer de wateren tot de ziel zullen komen (MATTHEUS. 20: 22); en hoe zal Ik geperst, worden totdat het volbracht is.

Het woord: "Wat wil Ik, als het al ontstoken is" is een van de verhevenste woorden van Christus. Hij wist echter wel dat het onheilige vuur van de aarde eerst de harten van de mensen zou aangrijpen met Zijn ter dood bringende en deze zekerheid sprak Hij zeer bepaald uit met het woord: "Ik moet met een doop gedoopt worden; en hoe wordt Ik geperst totdat het volbracht is!" De tijd was nu gekomen, dat het voorgevoel van Zijn dood Hem al in een heilige siddering overviel en dat Hij al aanleiding vond, om de discipelen in geheime aanwijzingen op dat ernstig geheim voor te bereiden. Maar waarom noemde Jezus het lijden, dat nabij was, een doop? Omdat Hij de betekenis van de doop door Johannes voor Zijn leven van het begin af goed had begrepen, omdat Hij in deze een profetie van Zijn dood had gezien.

Pas nadat de Heiland met Zijn lijdensdoop was gedoopt kon het vuur van de Heilige Geest branden (Joh. 7: 39 en 16: 7). De liefde van Jezus Christus tot ons, die Hem tot ons schuldoffer, tot onze trouwe Hogepriester maakte, deze liefde verheerlijkt de Heilige Geest in ons hart (Joh. 16: 14) daardoor, dat Hij ze ons leert geloven en alleen de geloofde liefde van Christus dringt ons dan zodat wij de zondige lusten verloochenen, God en de broeders liefhebben. De Heiland is angstig voor Zijn bloeddoopt in Gethsemane en op Golgotha; het is

Zijn vurig verlangen om tot onze redding de kelk van de Vader te drinken, maar Hij wenst dat het was doorstaan en Hij mocht roepen: "Het is volbracht!" Hij is bang als een zwangere vrouw, die graag haar kind ter wereld wil brengen, maar voor de weeën siddert (Joh. 12: 27; 16: 21. Openbaring . 12: 2).

51. a) Meent u dat Ik gekomen ben om vrede te geven op aarde? Nee, zeg Ik u b), maar veeleer verdeeldheid.

a) MATTHEUS. 10: 34. b) Micha 7: 6.

De Heere doelt duidelijk op de verkeerde mening, die bij de discipelen bestond, die nog hoopten op de oprichting van het Messias-rijk zonder strijd en zonder lijden (Hoofdstuk 19: 11); Hij ontkent niet dat die einduitkomst van Zijn werk de vrede zal zijn, maar wel dat die de onmiddellijke werking daarvan was.

Omdat de Heere het doel wil, wil Hij ook het middel en de weg tot dit doel; in zoverre is Hij gekomen niet om vrede te brengen, maar tweedracht, of zoals het in MATTHEUS. 10: 34 genoemd wordt, het zwaard.

Waar het vuur van de goddelijke liefde ontbrandt en de vrede van boven op aarde wil komen, daar wordt het dadelijk door de tegenstand die de ongelovige mensen hier veroorzaken, tot tweedracht. Dat heeft de Heere vooruit gezien en dat wil Hij ook, omdat het niet anders dan door deze strijd tot vrede komt.

Christus, een wonder-persoon - vredevorst en vredeverstoorder tegelijk.

52. Want van nu aan, dat het kruis zo goed als opgericht is, het kruis dat voor de ene een ergernis of dwaasheid is, maar voor de anderen een goddelijke kracht en een goddelijke wijsheid zal zijn (1 Kor. 1: 23 v.), zullen om een concreet voorbeeld van deze tweedracht te geven, er vijf en een huis verdeeld zijn, vader, moeder, de gehuwde zoon met zijn vrouw en de nog ongehuwde dochter, drie, die een partij vormen, tegen twee en twee, die de andere partij uitmaken, tegen drie.

Ook hier is de vermelding van het vijftal eigenaardig aan Lukas, evenals bij de opgaaf van de mussen in vs. 6. Waar drie tegen twee en twee tegen drie staan, is het al daarom des te moeilijker om ze weer te samen te brengen.

53. De vader zal tegen de zoon verdeeld zijn en de zoon tegen de vader, de moeder tegen de dochter en de dochter tegen de moeder; de schoonmoeder tegen haar schoondochter en de schoondochter tegen haar schoonmoeder (MATTHEUS. 10: 34-36).

De zoon, de dochter en de schoondochter schijnen hier de kant van Christus voor te stellen (bij vader, moeder en schoonmoeder is op te merken dat de beide laatste een en dezelfde persoon zijn, dus de partij van de twee vormen). Niet zonder reden heeft men aangenomen dat

de uitdrukkingen zo gekozen zijn, omdat de jongere mensen en het vrouwelijk gedeelte zich nog het eerst tot het evangelie wenden.

De liefde van Christus naar haar waarde en haar recht tegenover de familie-liefde: 1) Zij is boven de familie-eer verheven; 2) kan met deze zelfs in strijd en tegenstand komen; want 3) Christus is ons de allernaaste; 4) Zijn liefde vormt de eeuwige vastheid van de familie-liefde zelf; 5) zij is daarom ook de redding en verheerlijking van de familie-liefde.

Wij mogen niets boven Christus stellen, omdat ook Hij niets boven ons gesteld heeft.

54. Na dit bericht over de bijzondere gesprekken van Jezus met Zijn discipelen (vs. 22-53) keren wij weer tot de geschiedenis die ons boven in vs. 1-21 heeft bezig gehouden 16: 1). Na de Farizeeën te hebben verwijderd wendde de Heere Zich naar de zee, om weer over te varen (Mark. 8: 13); de menigte, die Hem vergezelde, toonde echter in de Hem gedane eis om een teken van den hemel, dat zij al door de Farizese zuurdesem was besmet "Uit (16: 1" en "Uit 16: 4"). En Hij zei ook tot de menigte: Wanneer u een wolk ziet opgaan van het westen, dan begrijpt u meteen wat dat te betekenen heeft: Er komt regen en het gebeurt zo.

56. Geveinsden, die met de geest van uw geestelijke leidslieden bent besmet, het aanschijn van de aarde en van de hemel kunt u beproeven. U beoordeelt juist wat deverschijningen boven aan de hemel en onder op de aarde (MATTHEUS. 16: 3. Joh. 4: 35) voorspellen; en waarom beproeft u deze tijd niet, waarin u zo duidelijk wordt bezocht (Hoofdstuk 7: 16; 19: 44) en u bemerkt dat wanneer de wolk aan de westelijke hemel is opgestegen, die de regen zalaanbrengen, dat ook snel de zuidenwind zal kunnen waaien, die u hitte zal brengen (Jer. 4: 12)?

De wolk, die van het westen van de zeekant opsteeg, werd voor een teken van nabijzijnde regen gehouden (1 Kon. 18: 44), terwijl de zuidenwind beschouwd werd als een teken dat hitte te wachten was (Job 37: 17). Tegenover het gezonde mensenverstand van deze weerprofeten, dat in het dagelijks leven dadelijk beslist en zijn voorspellingen gewoonlijk tot vervulling ziet komen, steekt nu op de treurigste manier af de algemene verblindings over hetgeen oneindig meer belangrijke was en even gemakkelijk op te merken.

Het weer in de natuur vormt een hoofdonderwerp zowel van de beschouwingen als van de gesprekken onder de mensen - die van niets spreken kan, kan ten minste nog van het weer spreken. Maar waarom blijft u daarbij staan, wil de Heere zeggen. U, die zo opmerkzaam bent op hetgeen in de natuur plaats heeft, waarom bent u zo onopmerkzaam op het allerbelangrijkste dat in de mensenwereld gebeurt? Zo rijk uitwendig, zo arm inwendig? Waarom vraagt u nooit welk weer het is in het rijk van de geesten in betrekking van uw ziel tot de Heere? Of er verkwikkende regen is en hoe het met de brandende zonneschijn, die snel daarna kan komen, worden zal? Open de ogen voor de grote tekenen aan de hemel van deze tijd en merkt op dat het een tijd van genade is, waarin u leeft, die u zo dringend oproept tot berouw en tot geloof, tot wedergeboorte en bekering als geen te voren; misschien staan echter ook al tekenen aan uw levenshemel, die op een snel einde van deze tijd van genade wijzen.

Hij verweet hen dat zij niet opmerkten, hoe een verderfelijke Samum begon te waaien, die het Joodse land zou verwoesten.

De aanspraak: "Geveinsden" moet hun doen kennen dat zij ten gevolge van een diepe schuld, van een onoprecht hart, dat de goddelijke dingen moedwillig miskent, niet opmerken wat voor een tijd door Zijn komst aanwezig was; de geveinsdheid is dan ook werkelijk het zuurdeeg of de hoofdleugen, die de mensen verhindert de waarheid in te zien.

Het inzicht, waarmee de mens begaafd is om uit het tegenwoordige het toekomende op te merken, stellen zij niet in de dienst van een hoger belang. Een dooper, een Jezus komt, leert, sterft zonder dat zij daaruit besluiten wat voor een ernstig uur voor hen heeft geslagen; hen ontbreekt niet het oog, maar de wil om het te gebruiken.

57. En waarom oordeelt u ook van uzelf niet wat juist is; kunt u zien hoe het in de schepping gaat, waarom ziet u ook niet, waar het u schort? (volgens een andere opvatting (vgl. Joh. 18: 34) waarom richt u, wanneer uw oversten u op een dwaalweg willen voeren, u niet naar eigenverstand en geweten tot wat juist is en komt u niet zo tot het juiste inzicht van wat Mijn wonderen en tekenen moeten beduiden?)

Als zij de gedaante van hemel en aarde beoordeelden, deden zij dat van zichzelf, op een onafhankelijke manier, zonder dat het hen eerst door anderen voorspeld hoefde te worden; zo moesten zij dan ook in andere omstandigheden de maatstaf van een natuurlijk waarheids- of plichtsgevoel bezigen, zonder altijd in de eerste plaats de ingeving van hun geestelijke leidslieden af te wachten.

58. a) Want als u heengaat met uw tegenpartij, die een rechtzaak met u heeft, voor de overheid, voor de scheidsrechters, doe dan moeite om op de weg door een goed vergelijk van hem verlost te worden, opdat hij misschien uniet voor de rechter trekt die naar recht en gerechtigheid beslist en de rechter u aan de gerechtsdienaar overlevert en de gerechtsdienaar u aan de opziener van de gevangenis, die u in de gevangenis werpt.

a) Spr. 26: 8. MATTHEUS. 5: 25.

59. Ik zeg u: u zult van daar niet uitgaan, totdat u ook het laatste penningstuk ("Ex 30: 13") betaald zult hebben.

De uitleggers weten meestal niet goed, wat zij met dit woord, dat in de bergrede (MATTHEUS. 5: 25 v.) in geheel ander verband staat en duidelijk een aanbeveling van verzoening met de beledigde naaste te kennen geeft, op deze plaats moeten beginnen. Duidelijk is nu ook hier de mening van de Heere: "Voordat men voor den rechterstoel komt, terwijl men nog op de weg daarheen is, moet men zich met de aanklager verzoenen: staat men eens voor de rechter, dan heeft de gerechtigheid haar loop, er ligt dus alles aan gelegen om dit beslissend ogenblik te voorkomen. " Het is verder duidelijk, dat hij, die hier met "u" als belediger wordt aangesproken en door de tegenstander of beledigde voor de rechterstoel wordt gevoerd, het Joodse volk is. Hiermee is het al zo ver gekomen, dat hij al op het punt is

heen te gaan tot beslissing van zijn zaak. Nu moet hij het overige van de weg zich nog snel ten nutte maken, om zijn tegenstander tevreden te stellen en het niet te laten aankomen op het vonnis van de rechter, want dat zou een vonnis tot zware inkerkering worden. Het kan niet zijn, zoals de uitleggers willen, dat God, de Heere, hier aanklager, rechter en gerechtsdienaar in een persoon zou zijn, maar wel zou men, denkend aan Joh. 5: 45 vv. , bij de aanklager aan Mozes, bij de rechter aan God en bij de gerechtsdienaar aan Jezus denken (MATTHEUS. 26: 64). Intussen hebben wij al bij MATTHEUS. 16: 4 een andere opvatting aangegeven, volgens welke de door het Joodse volk beledigde, de door hen met ongeloof, verachting en eindelijke verwerping behandelde Heiland zelf is. Zij, de ongelovige Joden, zijn al met Hem op de weg naar de overheid; Hij gaat nu van hen om hen aan zichzelf over te laten, omdat Hij niets met hen kan beginnen, Zijn openbare werkzaamheid in Galilea is geëindigd (MATTHEUS. 16: 4. Mark. 8: 13) en de tijd is gekomen, dat Hij van hen zal worden weggenomen (Hoofdstuk 9: 51). Nu is hun zeker nog een tijd van genade toegezegd; de beledigde Heiland, die bij Zijn hemelvaart als hun tegenstander tot de Vader zal gaan, wil hun nog gelegenheid geven om zich met Hem te verzoenen, door gelovig Zijn evangelie aan te nemen en hun zelfs boden zenden, die van Zijn kant de verzoening aanbieden (Hoofdstuk 11: 49. Hand. 3: 38-40); maar wat zal het bij het grootste gedeelte helpen? Het zal de mate van de vaderen vervullen (MATTHEUS. 23: 32); en dan staat het vonnis al in Lev. 26: 25-39 en Deut. 28: 49-68 geschreven, de gerechtsdienaar, die in de gevangenis werpt, is ook al voorspeld in Dan. 9: 26 Vatten wij zo onze plaats op, dan is eensdeels de samenhang met Joh. 7: 10 behouden, waarop het de evangelist bij dit aanhangsel zo beslist aankomt, aan de andere kant is echter ook de overgang gemaakt tot de beide volgende afdelingen in Hoofdst. 13: 1-9 , die chronologisch met Joh. 10: 39 vv. verbonden zijn.

HOOFDSTUK 13

ONDERGANG VAN DE GALILEERS. DE VIJGEBOOM. DE ZIEKE VROUW HET RIJK VAN GOD. DE ENGE POORT. JERUZALEM'S VERWOESTING

I. Vs. 1-5. Twee keer was de Heere (Joh. 8: 59 en 10: 39) bij Zijn werkzaamheid te Jeruzalem en in de tempel gedurende het loofhuttenfeest en de tempelwijding in groot levensgevaar, zodat Hij Zich nu geheel van daar moest terugtrekken en Zich naar die steden en plaatsen moest wenden, waaraan Hij al een kwart jaar geleden Zijn aankomst door de zeventig discipelen (Hoofdst. 10: 1. Joh. 10: 40) had laten aankondigen en waarbij zeker, zoals wij later zullen zien (Hoofdst. 15: 1-32; 18: 10-17), een betere ontvangst, met name van de kant van de tollenaars en zondaars Hem ten dele werd (Joh. 10: 41 v.). Hier zien wij Hem nu weer op die plaats, waarop wij Hem bij Lukas in Hoofdst. 11: 1-13 vóór Zijn intreden in de stad hebben verlaten, namelijk aan de Olijfberg, met dit verschil dat Hij nu van Jeruzalem wegtrekt, zoals Hij toen het voornemen had binnen te gaan.

1. En er waren in diezelfde tijd, die in de hoofdafdelingen (Hoofdst. 9: 51-11: 13 besproken werd, toen de Heere weer van Jeruzalem in het land aan de andere kant van de Jordaan overging om Zich naar de Olijfberg te wenden - enigen tegenwoordig die Hem boodschappen, als een ontzettende geschiedenis uit de laatste tijd van de Galileeërs, welker bloed de Romeinse landvoogd (Hoofdst. 3: 1) Pilatus met hun offeranden gemengd had. Pilatus had hen laten doden, terwijl zij daar juist een offer brachten.

De Griekse woorden, die hier met "in diezelfde tijd" worden vertaald, wijzen niet zo bepaald chronologisch op die tijd, die wij hadden in Hoofdst. 12, zoals het bij die vertaling de schijn heeft. Zij hebben integendeel slechts een pragmatische bedoeling en betekenen: onder gelijke omstandigheden als vroeger en zo komen dan ook, zoals Godet treffend opmerkt, de drie volgende woorden van de Heere in vs. 2-9 uit dezelfde wens van het hart voort als de voorgaande reden: Jezus stelt Zijn begeleiders en de berichtgevers de noodzakelijkheid van de bekering dringend voor ogen, waarvan Hij in Hoofdstuk 12: 54-59 had aangetoond, wat voor haast daarmee was. Zonder twijfel zijn het eveneens Galileeërs, waartoe Hij spreekt (vgl. vs. 2) en daaruit blijkt dan de pragmatische samenhang met het vorige. Omdat nu echter de klank van de woorden van onze vertaling ertoe noodzaakt om de chronologie in het oog te houden, bleef ons alleen over te verklaren op de manier waarop dat boven is gebeurd.

Wat de gebeurtenis zelf aangaat, nergens wordt ons iets daarover bericht; zij verdwijnt onder de vele andere misdaden, die de Romeinse stadhouders in Judea pleegden, evenals de kindermoord te Bethlehem (MATTHEUS. 2: 16) onder de vele moorden, die Herodes de Grote liet plegen, slechts een kleinigheid is voor de geschiedbeschrijving. Eveneens kunnen de nadere omstandigheden worden vermoed. De Galileeërs waren, zoals het voorbeeld van Judas Gaulonites bewijst, zeer geneigd tot oproerige bewegingen en waarschijnlijk was het feest van de tempelwijding van het jaar 29, dat juist ten einde was (Joh. 10: 22), gelegenheid geworden voor een poging tot oproer, zoals bij de feesten te Jeruzalem vaker oproepen plaats hadden en juist dit feest aan de roemrijke tijd van de Makkabeeën, aan hun opstand tegen het tirannieke juk van vreemde vorsten en hun eindelijke overwinning herinnerde (1 Makk. 4: 36

vv.). De hoofdaanleggers, zo schijnt het, had Pilatus gevangen gezet en hen veroordeeld; wij hebben al bij MATTHEUS. 27: 18 aangewezen hoe het voor de hand ligt aan te nemen dat de drie, over wier kruisiging omtrent pasen van het jaar 30 gehandeld wordt (Barrabas werd losgelaten en Jezus in zijn plaats gesteld; met hem werden echter twee anderen naar de gerichtsplaats geleid, die zich aan oproer hadden schuldig gemaakt), juist die hoofden van het oproer geweest zijn. Anderen, die daaraan mede schuldig waren, had de landvoogd op de boven medegedeelde manier dadelijk laten neerhouwen; daarmee was hij echter Herodes Antipas te na gekomen 27: 14). Hij had ze, omdat ze Galileërs waren, voor diens gericht kunnen brengen; hij maakte echter niet veel omstandigheden en oefende zelf dadelijk recht uit. Zonder twijfel kende Jezus zelf het voorval al, toen men Hem dat bekend maakte; Hij kwam toch juist van Jeruzalem en wel van het feest van de tempelwijding; maar als een Hem onbekende geschiedenis willen ook Zijn Galilese reisgenoten het Hem niet vermelden (in de grondtekst staat bij "Galileërs" het artikel, dat het lot van deze al als bekend veronderstelt); zij brengen slechts het gesprek op die gebeurtenis, die hun gedachten bezig houdt en willen Hem tot een woord daarover aanleiding geven. Nu is het niet zo zeer Pilatus' geweldige daad, waarover zij bezwaard zijn. Zoals de zaken waren kon van een zodanige eigenlijk geen sprake zijn. Integendeel, omdat volgens Num. 15: 30 voor een zonde uit opzet geen offers baten, maar een aldus zondigende ziel moet worden uitgeroeid uit haar volk, beschouwen zij zeker de zaak als een gericht van God, dat die Galileërs als misdadigers bestempelt en omdat zij voor hun persoon geen aandeel namen aan de poging tot oproer, willen zij dat ook doen opmerken met de Farizeese verborgen gedachte: Ik dank U, o God, dat ik niet ben als andere mensen, rovers, onrechtvaardigen, enz. Hoofdstuk . 18: Deze verborgen gedachte nu is het, waarop Jezus Zijn antwoord geeft.

2. En Jezus antwoordde en zei tot hen: Meent u dan, omdat u Mij de zaak voordraagt met zo'n gezindheid van het hart, dat u niet aan uzelf wilt oordelen wat juist is (Hoofdstuk 12: 57), dat deze Galileërs zondaars zijn geweest (liever: geworden d. i. door de daad door God gesteld) boven alle Galileërs, omdat zij zo iets geleden hebben?

3. Ik, de wijsheid van God (Hoofdstuk 11: 49), zeg u: nee zij, maar als u zich niet bekeert, niet van uw boosheid afstand doet, die Mij zo duidelijk in Galilea gebleken is (Hoofdstuk 11: 14-12: 59) en boete doet en u bekeert, dan zult u allen hetzelfde overkomen, wanneer het gericht door de Romeinen over het hele volk komt.

De Heere kent en bestrijdt zo de verkeerdheid van velen, die als zij van openbare onheilen vernemen, veel meer geneigd zijn het oog naar buiten dan naar binnen te wenden; hier tegenover geeft Hij de ernstige wenk dat het lot van enkelen een spiegel voor anderen moet zijn. Voor Zijn ogen stond geheel Judea als reeds rijp voor het toekomstig gericht en zoals het de bestemming van de Romeinen was om de misdaad van de verwerping van de Messias op ontzettende wijze te wreken. Welke stromen bloed moesten later in diezelfde tempel worden vergoten, waarin nu deze Galileërs bij gelegenheid van hun offer waren omgekomen! Dit beweegt de Heere een dergelijk voorval hieraan toe te voegen.

De Heere ziet hier op de verwoesting van Jeruzalem. Ook toen werd het bloed van de offeraars met hun offers gemengd. U ziet, de woorden van Christus zijn vol profetie; de

profetie ligt in zijn reden zoals de figuren liggen in ons damast tafelgoed. Alles wat Christus aanroert wordt profetie. Nochtans spreekt Hij hier slechts op aanduidende wijze, verborgen en schijnbaar geheel andere dingen bedoelend; en toch wij weten het allen: wat hier gezegd wordt, is werkelijk gebeurd. Omdat nu elk afzonderlijk oordeel van God het voorbeeld is van en de heenwijzing naar het algemeen oordeel van God, geeft de Heere hier eens voor altijd de regel aan, volgens welke wij van de gebeurtenissen van de dag moeten gebruik maken. Wij moeten ze op onszelf toepassen. Horen wij uit de couranten de berichten van rampen, dan moeten wij zeggen: Zij die door deze rampen getroffen werden, waren geen zondaren boven ons, nee, al wat mensen treft kan ook ons treffen. Dit geeft stof tot nadenken, maar ook tot inkeer in onszelf, tot verootmoediging: als u zich niet bekeert, of bekeerd zijnde, altijd weer opnieuw bekeert (want de bekering heeft evenals het leven een dagelijkse vernieuwing nodig), dan zal het u net zo vergaan. En als wij lezen of horen lezen, dat weer iemand van onze bekenden gestorven is, dan hebben wij ook reden te zeggen: "Dat hem dit overkomen is, komt niet omdat hij een zondaar is boven mij; nee, ik ben een zondig en sterfelijk mens als hij; zijn dood roept mij tot bekering of vernieuwing van de bekering. " Zo moeten wij het nieuws van de dag niet horen als de Atheners, uit nieuwsgierigheid, uit lichtzinnigheid, maar als Christenen, uit belangstelling en met ernst.

4. Of, en hier wend Ik Mij in het bijzonder tot u onder Mijn begeleiders, die uit Judea en van Jeruzalem bent, die achttien, waarop, zoals u bekend is, de toren in Siloam viel en ze doodde; meent u dat deze schuldenaars zijn geweest boven alle mensen, die in Jeruzalem wonen, omdat een zo plotseling gericht hen trof?

5. Ik zeg u: nee zij, maar als u zich niet bekeert, u niet van uw boosheid, zoals die zich onlangs te Jeruzalem weer openbaarde (Joh. 7: 11-10: 39, met berouw en geloof afkeert, dan zal het u allen gelijk zo vergaan, wanneer de stad ten onder zal gaan en huizen en muren zullen ineenstorten.

De vijver Siloam (vgl. bij 2 Sam. 17: 17) ligt in het benedenste Tyropeon-dal, dat de tempelberg van de berg Zion afscheidt, enige minuten ten zuiden van de stad Jeruzalem. In de tijd van Jezus strekte zich de stadsmuur tot aan de bron Siloam uit, die enige voeten boven de vijver ligt en daarheen het water voert. Nu heeft de toren zonder twijfel tot de vestingwerken van de muur aan dit deel van de stad behoord. Het instorten had waarschijnlijk plaats bij gelegenheid dat er gebouwd werd, zodat wij de achttien man moeten denken als arbeiders met bouwen bezig - de geschiedenis geeft ook over dit op zichzelf niet zo veel betekend voorval, dat slechts als profetie voor de latere ondergang van de stad belangrijk is, geen nader bericht. Dat echter de Heere van de Galileeërs de rede dadelijk op de bewoners van Jeruzalem overbracht is het onweersprekelijk bewijs dat hetgeen Johannes in het boven aangevoerde hoofdstuk over Jezus' werkzaamheid in Jeruzalem op het feest van loofhutten en tempelwijding bericht, onmiddellijk moet zijn voorafgegaan. Toen pas werd Jeruzalem rijp voor de profeten-moord, die ook de Messias aantastte (vs. 33 en 34) en van toen aan kon Jezus pas spreken van de verwoesting van Jeruzalem als van een al zo goed als niet af te wenden lot. De hele stemming van het hart, waardoor Zijn woorden zijn aangegeven, getuigt er van dat Hem nog iets zwaarder dan het ongeloof van de Galileeërs, dat van Jeruzalem op de ziel ligt en nog zwaarder dan de verwerping, die Hij in Galilea ondervond, datgene die

Hem in de heilige stad zelf en in de tempel ten dele was geworden. Hij is geheel vol van de indruk: "Het gebeurt niet, dat een profeet omkomt buiten Jeruzalem" en daarom zal ook Jeruzalem de voornaamste schouwplaats zijn van het gericht, dat aan het ongelovige volk zal worden volvoerd. Zo leidt Hij dan al bij het "zo zal het u allen ook vergaan" in vs. 2, hoewel Hij daar nog met de Galileeërs te doen heeft, de opmerkzaamheid van Zijn toehoorders naar dat schouwtoneel van het gericht heen; maar daarmee nog niet tevreden, voegt Hij bij het naaste onderwerp van het gesprek vs. 1 dadelijk een ander voorval uit Jeruzalems omtrek. Met Jeruzalem, de leidster en vertegenwoordigster van het volks, houdt Hij Zich hierop nog meer uitsluitend bezig in de gelijkenis van de volgende afdeling. Er kan geen twijfel meer zijn of wij bevinden ons bij deze en de volgende afdelingen niet meer in Galilea, zoals de uitleggers meestal willen, maar in de onmiddellijke omtrek van de stad, aan de voet van de Olijfberg, waarop later, de Maandag van de lijdensweek (MATTHEUS. 21: 18 vv.) de vervloeking van de onvruchtbare vijgeboom is gevolgd.

Pilatus, de landvoogd van Judea, had de handen aan Galileeërs geslagen; hij, de heiden, had zelfs het heilige niet heilig geacht, maar in de tempel zijn soldaten gezonden, die het bloed van de offeraars met dat van hun offers vermengd hadden. Welke de aanleiding tot deze daad was geweest, laat zich slechts bij gissing bepalen; er is geen grond om met sommige oudere uitleggers bij de hier verslagenen juist aan aanhangers van Judas Gaulonites te denken. Maar zeker is het dat de Galileeërs in die tijd zeer tot volksbewegingen neigden, dat zelfs op de feesten te Jeruzalem niet zelden oproeren voorvielen en dat Pilatus de man niet was om een noodzakelijk geachte strafoefening om de heiligheid van een plaats te verbieden. Roepen wij ons de gruwelen voor de geest, die de Romeinen vooral later tegen de Joden gepleegd hebben, dan is de moord op deze Galileeërs slechts één druppel in een onafzienbare zee en het hoeft ons niet te verwonderen dit feit alleen door Lukas vereeuwigd te vinden. Hij vermeldt ons niet dat deze treurmare met een vijandelijk doel tot Jezus gebracht werd en omdat hij zelf geen wenk geeft aangaande de tijd wanneer of het feest waarop deze moord was gebeurd, laat hij ons evenzeer buiten de mogelijkheid om enig chronologisch besluit uit deze bijzonderheid op te maken. Maar zeker is het, dat zij, die Jezus deze tijding brachten, in de dwaling verkeerden, alsof een zo plotseling sterven te midden van een zo heilige taak, als bijzonder bewijs van Gods misnoegen over de dus gevelen aangezien moest worden. Sloeg die kennisgeving misschien terug op hetgeen de Heere pas (12: 47, 48) over een juist geëvenredigde vergelding had aangemerkt en moest zij, tegenover zijn heenwijzing naar een toekomstig gericht, het doen gelden, hoe al hier het onderscheid tussen vroom en goddeloos kenbaar werd door zichtbare oordelen? Althans, Jezus keurt het nodig de dwalingen te weerspreken, als waren deze Galileeërs grotere zondaars dan anderen. Hij ontkent niet de algemene samenhang tussen natuurlijk en zedelijk kwaad. Hij wil ook volstrekt niet bestrijden dat bijzondere onheilen vaak in zeer nauw verband met bijzondere overtredingen staan. Maar Hij betwist de onfeilbaarheid van de regel, dat iedere individuele bezoeking een straf voor persoonlijke afwijking is en ontzegt aan de beschouwers van een enig onheil het recht om tot de zedelijke slechtheid van anderen te besluiten, uit het leed dat hen boven anderen treft. Veeleer wil Hij dat men de blik richt op eigen schuld en strafwaardigheid en in de noodkreet van anderen de roepstem verneemt tot boete: als u zich niet bekeert, zal het u allen op dezelfde manier vergaan! Te treffender zou zeker deze wending zijn als men aannemen mocht dat het noodlottig bericht tot Hem gebracht was om Hem door de wenk te ontzetten, wat hem en zijn

aanhangers wel eens te wachten kon staan. Nee, niet voor Hem veeleer voor henzelf kon er stof van vrees voor een dreigend Godsgericht zijn. Voor zijn oog lag daar geheel Galilea, als reeds rijp voor het oordeel van de hemel en om te tonen dat Judea in dit opzicht evenmin voor gevaar was beveiligd, voegt Hij er de herinnering bij van een feit, waaruit zij bij oppervlakkige beschouwing dezelfde ongegronde gevolgtrekking hadden kunnen afleiden, maar waarin zij eveneens een spiegel van hun toekomst mochten zien, als zij op de weg van de zonde volhardden. Door een voor ons onbekende reden was een van de torens in de nabijheid van de bron Siloam ingestort en had achttien mensen onder zijn puinen begraven. Ook hier waren regel en toepassing gelijk: meent u, dat zij grotere zondaars dan anderen waren? Nee, Ik zeg u, als u zich niet bekeert, zal het u op dezelfde manier vergaan. Bij dit woord, aan een voorval nabij Jeruzalem ontleend, speelt de Heere niet slechts het lot van elke onboetvaardige, maar bepaaldelijk ook dat van de Joodse staat voor de geest. Hij ziet van verre meer dan een enkele toren, Hij ziet stad en tempel gevallen en op de vraag, die kon oprijzen, waaraan dan - als dit te wachten stond - even grote zondaars, als de pas omgekomenen, hun bewaring te danken hadden van lang verdiende ellende, antwoordt Hij: "Een zeker man had enz. "

II. Vs. 6-9. De Heere neemt aanleiding in de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom, om het nog nader uit te spreken wat de toestand van Jeruzalem in deze tijd was, toen Hij de stad, die Hij in drie jaren nu telkens op een hoog feest had bezocht, om de vruchten van de voorbereidende genade van God bij het volvoeren van het werk van Zijn genade in te oogsten, verlaten moest zonder zulke vruchten te vinden, ja Hij zelfs Zijn leven daar niet zeker was. Eigenlijk was de stad al volkomen rijp ter verdelging, maar nog heeft Hij een jaar van genade voor haar teweeg gebracht, waarin Hij het hoogste aan haar zal doen; bleef ook dat vruchteloos, dan kon niets meer het verdiende gericht afwenden.

6. En Hij sprak deze gelijkenis: Een zeker man had een vijgeboom geplant in zijn wijngaard; en hij kwam en zocht vrucht daarop en vond ze niet.

Ook ons heeft God geplant. Wij werden geboren uit Christen-ouders; wij werden in het prille van de jeugd door de doop aan de drieëenigen God opgedragen; wij werden van kindsbeen af - althans de meesten van ons - onderwezen in de waarheid, die naar de godzaligheid is. En later? Nee! De Allerhoogste heeft Zich niet aan ons onttrokken; Hij klopte aan de deur van ons hart, Zijn hand werkte aan onze volmaking; Zijn vinger wees ons de weg naar het leven; en door de daden van Zijn voorzienigheid en door de leidingen van Zijn liefde probeerde Hij ons voor Zijn dienst te winnen. Zeg mij, waren ook in dit jaar Zijn bemoeiingen niet groot met ons? Sta, ik bid u, sta stil en denk! Kijk terug! Herinnert u vooral hoe vaak Gods almacht onheilen van u keerde, hoe vaak Hij uw vrees beschaamde, uw hoop bevestigde, hoe vaak Hij u redde uit uw noden. En - schaamt u zich niet, dat u Hem niet hartelijker en trouwer hebt gediend!

7. En hij zei tot de wijngaardenier: Zie, ik kom nu al drie jaren hier en zoek vrucht op deze vijgeboom en vind ze niet; houw hem uit: waartoe beslaat hij ook onnuttelijk de aarde? Hij bereidt mij behalve het verdriet, dat hij zelf niets voortbrengt, ook nog het nadeel dat ik de grond tot niets anders kan aanwenden zolang hij daar staat.

8. En de wijngaardenier antwoordde: Heer! Laat hem ook nog dit jaar, totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben.

De hovenier is de voorspreker en uit de manier van voorspraak zien wij wie de hovenier is. Christus is hier de hovenier, die Hij niet was in de hof, waar Maria Hem zocht. De Heere is lankmoedig. Wij onbarmhartig als wij zijn zouden de straf althans bij anderen onmiddellijk op de overtreding willen zien volgen, maar God is Goddelijk grootmoedig en lankmoedig te midden van Zijn toorn. Er moet een mogelijkheid van bezinning, een tijd van bekering aan de overtreder gegeven worden. Er moesten nog veertig jaren voorbijgaan eer de vijgeboom uitgehouwen mocht worden, eer de verwoesting van stad en tempel kwam en in die tussentijd zou Christus over de schuldigen wenen, voor hun stad en voor hen bidden op Zijn kruis, opdat zij niet onherroepelijk zouden worden uitgeroeid. En hoe liefelijk is het dan ook dat deze gedachte van genade in de gelijkenis niet uitgesproken wordt door de heer van de wijngaard, maar door de wijngaardenier. Niet alsof de Vader niet dezelfde gedachten van vrede had over de zondaar als de Zoon die heeft, nee, het is één wezen, één liefde, maar omdat de Vader de Zoon alles in handen heeft gegeven om het te behouden, er voor te lijden en te sterven, te pleiten en te bidden, zoals de Zoon dit dan ook nu in de gelijkenis evenals in de werkelijkheid doet. "Totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben. " Uit zichzelf kan de vijgeboom niet vruchtbaar worden, daarom wil de hovenier alles aan hem doen wat er nog te doen is om hem tot vruchtbaarheid te brengen. Het is een beeld van de bewerking van een mens en van een volk door het woord van God, door de prediking van het Evangelie, door de vermaning tot bekering en geloof. De ziel van de mensen moet door de waarheid van God blijvend te horen, blijvend oplettend gemaakt worden op haar gevaarlijke toestand wanneer zij geen toevlucht neemt tot de Goddelijke genade, maar zich verhardt tegen de roepstemmen van God en die ontvlucht om de eigen wegen te blijven bewandelen. Och, dat dan ieder de dag van de genade in acht nemen zal, opdat hij niet onbekeerd overgaat in de dag des toorns van de openbaring van Gods rechtvaardig oordeel; want deze volgt zeker na de dood en wie weet of het niet al over een jaar is dat deze volgt, want wie verzekert ons het leven langer dan een jaar, ja wie verzekert het ons zo lang?

9. En als hij vrucht zal voortbrengen, laat hem staan; maar zo niet, dan zult u hem alsnog uithouwen.

Is de wijngaard het hele volk Israël of de Joodse theocratie, zoals uit Jes. 5: 1-7 en MATTHEUS. 21: 33 vv. ontwijfelbaar blijkt, dan is de in deze wijngaard geplante vijgeboom zeker Jeruzalem, de heilige stad. Op zo'n bijzondere rang in de theocratie wijst reeds Jes. 5: 7. "Want de wijngaard van de Heere der heerscharen is het huis van Israël en de mannen van Juda zijn een planting van Zijn verlustiging". Is nu verder de wijngaardenier, zoals uit de hele samenhang blijkt, de Heere Christus, dan moeten de drie jaren ook verklaard worden met bijzondere betrekking tot Christus' openbare werkzaamheid. Inderdaad spreekt Johannes ook drie keer van een bezoeken van de Heere van het feest (Hoofdstuk 2: 13 vv. ; 5: 1 vv. 7: 10 vv.). Dat bezoek moest niet vluchtig, niet voorbijgaand zijn, maar een proef of niet uit Sion de schone glans van God kon aanbreken, zoals geprofeteerd was (Ps. 50: 2), of niet daar zoveel vrucht en boete en geloof door de theocratie was gerijpt dat de Heiland, die nu verschenen was, een welkome opname kon vinden. Degene die de vrucht zocht was de Heere

der heirscharen, de Heer van de wijngaard, die door de woorden en werken van Hem, die Hij gezonden had, de harten onderzocht, in hoeverre zij vatbaar waren voor de oprichting van het Messiasrijk. Maar telkens bleek dat Jezus te Jeruzalem geen boden vond voor Zijn verdere werkzaamheid, integendeel juist van daar Zich weer moest terugtrekken en elders een plaats voor Zijn werkzaamheid moest zoeken, wanneer Hij in het algemeen Zijn werk niet geheel wilde opgeven en vóór de tijd uit Zijn volk uitgeroeid worden (vgl. Joh. 4: 1-3; 5: 16; 7: 32; 8: 59; 10: 39). Nu vallen bovengemelde feesten in de jaren 27, 28 en 29 na Christus, zoals de door ons aangenomen chronologie aanwijst. Omdat het eerste het Paasfeest is en het derde het loofhuttenfeest, ligt het voor de hand onder het tweede feest, dat niet genoemd is, het Pinksterfeest te verstaan. "Drie keer in het jaar zal alles, wat mannelijk onder u is, voor het aangezicht van de Heere, uw God, verschijnen, in de plaats die Hij verkiezen zal; op het feest van de ongezuurde broden en op het feest van de weken en op het loofhuttenfeest; maar het zal niet leeg voor het aangezicht van de Heere verschijnen", zo had de Heere van de wijngaard gesproken (Deut. 16: 16 v.) en met de gave, naar mate van de hem verleende zegen, die Hij van Zijn hand eiste, natuurlijk op iets geestelijks gedoeld. Degene dus die deze geestelijke gave voor de Heere van de wijngaard van geheel Israël, op de plaats, die Hij verkozen had, in ontvangst moest nemen, was de Zoon (Hoofdstuk 19: 13) en zijn nu op die plaats uitdrukkelijk als de drie tijden van invordering genoemd: het feest van de ongezuurde broden, het feest van de weken en het loofhuttenfeest", zo had Johannes in Hoofdstuk 5: 1 niet nodig het daar bedoelde feest eerst te noemen. De bij iedere bijbelkundige lezer bekende regel in de instelling van God zei vanzelf dat het het middelste van de drie feesten was. Wanneer nu verder, als Jezus de gelijkenis voordraagt, de Heer van de wijngaard nu al spreekt: "Zie ik kom nu drie jaren en zoek vrucht op deze vijgeboom en vind ze niet", dan zegt dit zo duidelijk als mogelijk is dat wij ons dus na het loofhuttenfeest van het jaar 29 bevinden. Met het loofhuttenfeest van het jaar 27 is de openbare werkzaamheid, ingesloten die van Zijn voorloper Johannes, die daarbij behoort, begonnen, met het loofhuttenfeest van het jaar 28 eindigen dus de drie jaren en deze hele werkzaamheid bleek vruchteloos geweest te zijn. Waar anders is de juiste plaats voor zo'n getuigenis uit Jezus' mond dan bij Jeruzalem en het juiste tijdstip daarvoor, dan het ogenblik van Zijn weggaan van de stad, die onvruchtbare vijgeboom? Hij gaat echter niet heen in toorn; integendeel spreekt Hij bij de Heere van de wijngaard, hoewel het bevel omtrent de vijgeboom al is gegeven: "Houw hem uit: waartoe beslaat hij ook onnuttig de aarde", nog voor "Laat hem ook nog dit jaar, dat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben. " Jezus wil nog eens terugkomen. Hij zal Zich naar Jeruzalem wenden op Pasen van het jaar 30, maar dan komt Hij niet zozeer om als profeet werkzaam te zijn, maar om als Hogepriester Zichzelf ten offer te geven en te sterven voor het volk (Joh. 11: 51 v.). Dat is het wat Hij met het omgraven bedoelt; de prediking van Zijn dood, Zijn opstanding en hemelvaart moet de harde harten bewegen en de doffe gemoederen in beweging brengen, zodat zij leren vragen: "Wat moeten wij doen?" Hand. 2: 14-41). Het mest omleggen zal plaats hebben door oprichting van een Christelijke gemeente te Jeruzalem en door vele betoningen van de geest en de kracht (Hand. 2: 41 vv. 5: 12 vv. enz). Maar het: "Als hij vrucht zal voortbrengen laat hem staan, maar zo niet, " enz. , geeft al te kennen dat aan de vijgeboom als zodanig, dat aan Jeruzalem en het Joodse volk als geheel, alle moeite en arbeid verloren zou zijn. Het gevraagde: "Laat hem nog dit jaar" omvat de tijd van Pasen van het jaar 30 tot het paasfeest van het jaar 62. na Christus, toen Jakobus II gedood werd (vgl. Hoofdstuk 11: 49-51), dus een volle mensenleeftijd, opdat ook de pas

geboren kinderen de zegen van de voorbede van de wijngaardeniers een vol jaar van zegen door zouden kunnen genieten en het omgraven van en mest leggen om de vijgeboom zich ten nutte zouden kunnen maken. Ten slotte moet het toch komen tot het: "houw hem uit" en terwijl de Christelijke gemeente zich vooraf nog kon redden, werd hij overgegeven in het gericht van de goddelijke toorn. Dit is de eerste betekenis van de gelijkenis, in het volgende geven wij de toepassing op onszelf.

De vijgeboom heeft zoete vruchten en wordt in Gods woord als een van de voortreffelijkste bomen geprezen; verdienen wij met zo'n boom vergeleken te worden? Veelmeer zijn wij gelijk aan de doornstruik, die bittere vruchten draagt en door zijn stekels iedereen afweert, die hem te na komt; want bitterheid, haat, vijandschap en nijd, dat is het boze vergif van onze natuur. God heeft ons echter tot vijgebomen gemaakt door Zijn woord en de sacramenten; Hij heeft in het wilde hout van onze natuur het edel sap van Zijn Heilige Geest gegoten; toen is de kwade boom door Gods grote genade vernieuwd en een goede boom geworden, zodat hij nu een vijgeboom kan heten. Opdat hij echter blijven zal wat hij is geworden en opgroeien en gedijen heeft God hem in een vruchtbare aarde, in de wijngaard van Zijn Kerk gezet. Daar laat Hij de zon van Zijn licht tot allerlei kennis en verlichting op hem schijnen en drenkt hem met de dauw van Zijn evangelie en de stromen van Zijn levend makenden Geest. Hij geeft hem over aan de wijngaardenier Jezus Christus, opdat die een zorgend oog op hem zal hebben en hem naar Zijn grote trouw en liefde verplegen zal. Dat doet Hij ook en Hij bestelt bovendien nog wachters, die de wilde dieren van dwaling en de zwijnen van ongeloof verre van hem moeten houden en dag en nacht op hem acht moeten geven. Hij zelf kweekt de boom en snijdt de waterloten af en doet alles, opdat hij wel gedijen zal. Hij mag zeggen: wat is er meer te doen aan Mijn vijgeboom, dat ik aan hem niet gedaan heb!" Bedenk het, lieve mens! God heeft niets aan u gespaard; u bent niet onder Heidenen opgegroeid en u kunt niet zeggen: "Ik wist niet beter; ik wist niets van God; ik heb Hem ook niet kunnen dienen". Verontschuldig u toch niet; u zou anders God in het gezicht liegen en uw kwade zaak nog erger maken - alles is gedaan wat tot uw zaligheid kon gebeuren.

Hoe zou het zijn als God na al deze voorbereidingen en zegeningen kwam en vrucht bij ons zocht, ons vroeg: heeft u zich bekeerd, bent u in Mijn rijk ingegaan, heeft u iedere morgen u opnieuw aan Mij overgegeven, leidt u een verborgen leven met Christus en kunt u zeggen - dat u wedergeboren bent en een waar kind van God bent geworden? - Ach, ik vrees dat het ons ook zal gelden wat Hij in de tekst zegt: Ik kom nu drie jaren en zoek vrucht op deze vijgeboom en vind ze niet. God kwam tot ons in onze jeugd, in de blijde dagen van ons leven; het was Zijn eerste jaar van genade aan onze ziel: ach! Hij vond een tegenstreven, eigenzinnigheid, weerbarstigheid en overmoed; het jaar ging voorbij onder velerlei indrukken van Zijn goddelijke liefde en trouw, maar de vrucht was weggebleven. Toen kwam Hij weer in onze jeugd. Jongelingen, jonge dochters, hoe spreekt de Heere tot u in de hoopvolste dagen van uw leven; hoeveel wekt Hij op, welke werelden van krachtige gevoelens en heilige voornemens roept Hij te voorschijn! - ach, het is een tweede jaar van Zijn genade. Maar het gaat voorbij en de hoofdzaak blijft lichtzinnigheid en zinnelijke begeerte. Nu komen de meer ernstige dagen van de mannelijke leeftijd, de stemmen van God tot bekering worden nadrukkelijker, de levenservaringen sterker; het is het derde jaar van Zijn genade. Heeft het vrucht gedragen? Wel vruchten van eergierigheid en aardsgezindheid, maar niet van

godzaligheid. Hoe zou het zijn als de Heere tot de wijngaardenier sprak: houw hem af, waartoe beslaat hij nutteloos de aarde?"

Hoor het, mens, en vrees: de kruik gaat zolang te water tot zij breekt; wat nog niet gekomen is, dat kan komen in één ogenblik. Zal u het verderf plotseling overvallen? Kijk achter u, Zijn voetstappen ruisten al; en als u geen harde oren had, zou u al lang het ruisen hebben kunnen horen. Omdat u voor God geen goede vruchten wilde brengen is voor u menige bittere vrucht gegroeid. Wat is uw huwelijksleven? Het is een bitter leven; met kwade luimen staat u op, met verdriet gaat u naast elkaar, met twist legt u zich weer neer. Wat is het huisgezin? Er zijn ongehoorzame, lastige kinderen, er is ontrouw, er zijn zware verliezen, er is allerlei ongeluk. Wat is uw beroep en uw dagwerk? Veel moeite en weinig vreugde, veel verdriet en weinig voorspoed, veel vijandschap en weinig rust. Wat is uw leven? Een reeks van verwachtingen, die met bittere teleurstellingen eindigen, allerlei strijd en leed van het hart, zodat u niet echt blij kunt worden. En kunt u toch dit leven leiden zoals u het leed? En komt toch de gedachte niet bij u op dat gij de weg van de vrede geheel hebt gemist en moet omkeren? Merkt u dan in het geheel niet op dat er geen zegen van God bij u is, dat het met uw werk en toestand enkel bedrog is? Dat alles heeft God gedaan, opdat Hij u tot nadenken zou brengen. Hij waarschuwde u, en bracht u terug uit het verderf; waarom bent u zo stomp, dat u het niet voelt en zo gedachteloos, dat u daarop geen acht slaat? Dat heeft God nu drie, zes, tien, twintig en meerdere jaren voortgezet en u bent niet bekeerd; o hoezeer is het te beklagen dat al Zijn arbeid aan u verloren is! En dan? Ja, dan is het gedaan met u: de bijl wordt al gescherpt, opdat zij aan de wortel van de onvruchtbaren boom gelegd wordt. Of zou God daaraan voor altijd de plaats gunnen? "Waartoe beslaat hij ook nutteloos de aarde?" hoor het, onvruchtbare vijgeboom, u bent de plaats niet waard waar u staat; u bent het niet waard dat de zon u beschijnt; u bent het niet eens waard dat men u op uw plaats laat verdorren en verrotten. Dat is de wijngaard van God, waar u staat, dat is de heilige gemeente van God, waar Hij Zijn genade en waarheid openbaart en Zich heerlijk openbaart aan Zijn gelovigen. Daartoe behoort u niet, daar is geen plaats voor zulke verkeerde, onboetvaardige mensen. Ga onder de Turken en heidenen, misschien zal men u daar laten groeien, met uw vuile vruchten de lucht laten verpesten en eindelijk vergaan, maar in de wijngaard behoort u niet. Daar neemt u door uw brede takken zon en licht en door uw wortels het voedsel van de jonge tedere bomen weg. Op uw plaats kan beter een ander staan, al was het ook maar een heiden. Als deze het woord van God hoorde en hem de weg van het leven werd geleerd, dan was er misschien nog hoop dat hij nog de moeite zou vergelden en voor de Heere van de wijngaard vrucht voortbrengen. Wat zou men dan aan u nog verder de kostbare genade van God verkwisten? Weg met u! Weg, weg, uit de wijngaard, in het vuur!

Wij kennen haar, de liefelijke stem, die zo liefderijk voor de onvruchtbare boom vraagt: "Heere! laat hem ook nog dit jaar. " Het is de stem van onze trouwe Heiland, die gekomen is, niet opdat Hij de wereld oordelen zal, maar opdat Hij haar zalig maken zal. Dat is de stem van de goddelijke lankmoedigheid zelf, die de dood van de zondaars niet wil, maar dat Hij Zich bekeert en leeft. Laat hem nog dit jaar, totdat Ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben", zie, zo wordt nog eens voor u en mij gesproken: nog één jaar zal ons worden geschonken, voor menigeen onder ons misschien het laatste. Nog eens wil de hemelse hovenier aan ons werken, de harde bodem van ons hart omgraven met de ijzeren spade van

Zijn ernstige bezoeken, de dorre wortels van ons leven mesten met de reinigende en vernieuwende kracht van Zijn bloed, de zachte zon van Zijn genade over ons laten lichten, de vruchtbaarmakende regen van Zijn woord over ons uitgieten, of er misschien nog leven komt in de verstorven boom, of er zich misschien nog vruchten openbaren, late vruchten van ware bekering, van levend geloof, van nieuwe gehoorzaamheid, opdat niet eindelijk nog wordt vervuld: of zo niet, dan zult gij hem uithouwen!"

Wordt de bijl eenmaal aan de boom gelegd, dan een slag, en met stam en kroon ligt hij in het stof. Dat is de dag waarop het lichaam neerzinkt, getroffen door de slag van de dood en waar de ziel voor de Rechter verschijnt, die Zijn aangezicht in toorn eenmaal tot haar en dan voor eeuwig van haar afwendt. O u, die door de ontferming, die u zo lang droeg, duldde, verschoonde, niet werd geroerd, siddert voor de heilige God, wiens gerechtigheid een verterend vuur is en die op dat uur, dat niemand weet dan Hij alleen, aan Zijn genade een perk heeft gesteld, om nu al Zijn ernst te laten ondervinden.

TWEEDE AANHANGSEL

UIT DE WERKZAAMHEID VAN DE HEERE JEZUS IN GALILEA (Hoofdstuk 13: 10-21)

I. Vs. 10-17 De evangelist verplaatst ons hier, zoals ondubbelzinnig blijkt uit de vergelijking van de volgende afdeling met de parallele plaatsen bij Mattheüs en Markus, weer, evenals in Hoofdst. 11: 14-12: 59, in de tijd van Christus' werkzaamheid in Galilea. Hij laat ons zo nog meer bepaald zien dat het middelste stuk, in Hoofdst. 13: 1-9 vv. op zichzelf staat en tot de reis naar Jeruzalem en Judea, die in Hoofdst. 9: 51 vv. beschreven is, behoort als aanwijzing van het terugkeren van daar. Zoals het ingelaste in Hoofdst. 11: 14-12: 59 vooral gaat over de laatste tijd van Jezus' openbaar optreden in Galilea, zo verplaatst de voor ons liggende en de volgende afdeling ons in de eerste tijd van deze werkzaamheid, zoals duidelijk daaruit blijkt, dat de overste van de synagoge zijn oppositie tegen de Heere nog niet onmiddellijk doet gelden en wij ook gezien hebben dat de gelijkenissen van mosterdzaad en zuurdeeg tot de eerste prediking van Christus aan de zee behoren. Het schijnt dat de genezing van de achttienjarige zieke op de Sabbat het eerste wonder was waarmee Jezus in het begin van september in het jaar 28 na Christus na het rondreizen van Kapérnaüm uit (Hoofdst. 4: 42 vv.) en de daarop volgende rust gedurende de hete zomertijd Zijn werkzaamheid weer opnam. Het schijnt ook dat de opziener van de Synagoge die het volk wilde terughouden op de Sabbat met beden om hulp tot Jezus te komen geen ander was dan die Jaïrus, die enige dagen later zelf zich genoodzaakt zag om de hulp van de Heere voor zijn kind te vragen (Hoofdst. 8: 41 vv.), zodat dadelijk de eerste opwelling van de door de Farizeeën en Schriftgeleerden daarna zo opzettelijk doorgezette aanklacht van Jezus over Sabbatsschennis door Gods bestiering verstikt werd in de ziel van hem, die tot hen behoorde. Daarom heeft ook de evangelische traditie, zoals die door Mattheüs en Markus ons is voorgesteld, onze geschiedenis liever ter zijde gelaten, zolang Jaïrus nog leefde. Lukas is in Hoofdst. 4: 14-9: 50 deze traditie gevolgd, hier brengt hij echter de geschiedenis bij buiten de volgorde zonder enige nadere bepaling van plaats en tijd. Hij hoefde, evenals Johannes (Hoofdst. 18: 10) in zijn tijd de naam van de dienstknecht kon noemen, die Petrus bij het gevangen nemen van Jezus het oor afhieuw, niets

te verzwijgen, terwijl de evangelische traditie die om zekere redenen oorspronkelijk had verzwegen.

10. En Hij leerde, toen Hij nog in Galilea was, op de sabbat in een van de synagogen van die stad, namelijk van Kapérnaüm (Hoofdst. 4: 15 en 31).

11. En zie, er was een vrouw onder de toehoorders die een geest van de ziekte achttien jaren lang gehad had; zij was door een boze geest gebonden, die haar ziek en zwak maakte, zodat zij haar natuurlijke lichaamskrachten niet kon gebruiken en zij was samengebogen, omdat de geest van de ziekte haar zo geheel samentrok, dat zij neergebogen naar de aarde liep en zij kon zich helemaal niet oprichten; zij was dus geheel buiten staat haar hoofd naar boven op te richten.

"De Heere is op een sabbat in de synagoge en wel om te leren, ook de zieke vrouw had deze plaats, niet zoals die met de bloedvloeïing in Hoofdst. 8: 43 vv. , om met de wonderdoende Jezus in aanraking te komen, maar om de sabbat te vieren, betreden. Aan de ene kant kan men hierin een berusting zien, die zich sinds lang in het nu eenmaal bescheiden lot gevonden heeft en niet meer naar genezing verlangt, zoals dan ook Jezus hierna (vs. 12 v.) uit eigen aandrang haar tot Zich roept, haar de verlossing moet voorhouden en eerst door Zijn handoplegging daartoe brengen, dat zij van haar bevrijding gebruik maakt. Aan de andere kant is het echter ook een teken dat het leren van Christus in de synagoge en het doen van wonderen aan de zieken een geruime tijd heeft stil gestaan en men het niet meer gewoon is zijn toevlucht tot Hem te nemen. Om die reden noemen wij deze geschiedenis het wederopnemen van Zijn werkzaamheid na een pauze van verscheidene maanden. Hij had Zich volgens Hoofdstuk 4: 42-44 aan de bewoners van Kapérnaüm, nadat Hij slechts een week lang Zijn heerlijkheid daar ontvouwd had, dadelijk weer onttrokken, Zich in de omtrek begeven en vervolgens voor de tijd van een vierde jaar in de stilte van het bijzonder leven teruggetrokken. Toen wist men nauwelijks meer van Hem, Zijn vroegere werkzaamheid was voor hen als een van de hemel weer verschenen metoor en zo moet Hij zelf ongevraagd ingrijpen om het de mensen te laten opmerken dat Hij Zich weer over hen wilde ontfermen. Wij zullen later zien hoe daarin iets voorafbeeldends over de toekomst van Israël ligt. Dat Lukas van de vrouw de uitdrukking gebruikt, dat zij een geest van de ziekte had gehad en niet van een gewoon en natuurlijk zenuwen- of ruggegraatslijden spreekt, wijst ons indirect op Kapérnaüm als de plaats van gebeurtenis, terwijl hij, de vroegere arts (Col. 4: 14), al in Hoofdst. 4: 38 vv. ons de koorts van Petrus' schoonmoeder als van zeer ernstige aard liet kennen en ook overigens liet opmerken dat juist Kapérnaüm met zeer veel demonisch lijden bezocht was 8: 15). Men heeft wel willen ontkennen dat met "geest van de ziekte" op de demonische toestand zou worden gewezen; maar in vs. 16 spreekt toch de Heere uitdrukkelijk van een band, waarmee satan de vrouw had gebonden; er moeten dus met de ziekte toestanden verbonden zijn geweest die op een diepere grond doelden dan een zuiver lichamelijke stoornis. Een gewone ziekte, zo merkt Olshausen op, werd nooit van de boze geest afgeleid; er moesten altijd nog andere verschijnselen bijkomen; misschien was het lijden van de vrouw met nu en dan terugkomende razernij verbonden, of er openbaarde zich bij haar, die vóór de 18 jaren juist door bijzondere gaven van de geest zich had onderscheiden, een doffe, bijna dierlijke aard. Hier kunnen wij nu ook de vraag behandelen naar het voorafbeeldende van de gebeurtenis en dan zal blijken

dat de verbinding van deze aan de gelijkenis van de onvruchtbare vijgenboom niet maar een toevallige was, maar werkelijk bedoeld door de Heilige Geest, die de bijbelse schrijvers bestuurd. In deze vijgenboom moesten wij een beeld zien van Israël en in het gedreigde omhousen een beeld van de verwerping van dit volk, als het vroegere verbondsvolk. De vrouw, die door een demon geen macht meer heeft om zich vrij te bewegen, ter aarde gekromd is en niet meer naar behoren kan zien, maar stomp en dof in haar lijdenstoestand is, beeldt het tegenwoordige Israël onder Gods vloek af en in hoeverre daar werkelijk van een toestand van bezetenheid sprake kan zijn werd al bij MATTHEUS. 12: 48 opgemerkt. Maar ook de 18 jaren zijn niet zonder betekenis; de 42 maanden = 1260 jaren, die in Openbaring . 11: 2 voor de duur van Jeruzalem's vertreding zijn genoemd, zijn = 18 x 70 jaren (Jer 29: 4) en nu zal ook de bekering en wederopname van het volk overeenkomstig de gezichten in Openbaring . 11: 11, 12 en 12: 7-12 ten gevolge van een buitengewone wending door het plotseling weer optreden van Christus, nadat Hij voor een geruime tijd aan andere steden gepredikt of zich in de stilte zal hebben gehouden, plaats hebben en als een eigen tegemoet komen zijn tot diegenen, die in doffe rust zich aan hun lot hebben overgegeven, alsof er niets meer aan te veranderen was; vgl. het zinnebeeldige in de 38-jarige zieke aan het badwater te Bethesda in Joh. 5

12. En Jezus zag haar nadat Hij Zijn rede had gehouden en ontfermde Zich over haar ellende in genade (Jes. 65: 24), riep haar tot Zich en zei tot haar toen zij nu, als een dier gebogen, voor Hem stond: Vrouw! u bent verlost van uw ziekte, die een vreemde macht u heeft opgelegd; de tijd van uw gevangenschap is nu voorbij (Hoofdstuk 4: 18).

13. En Hij legde de handen op haar om haar van die vreemde macht te verlossen en haar in het bereik van Zijn macht te brengen en daar meteen met Zijne levenskracht te vervullen (Gen. 48: 14. en "Le 1: 4"); en zij werd meteen weer recht, omdat de band van de satan werd verscheurd en zij verheerlijkte God, evenals de verlamde, toen hij zijn bed ophief en heenging (Hoofdstuk 5: 25).

De dag des Heeren als een dag van blijde oprichting voor lichaam en ziel; hij roept ons 1) van het gewoel van de werkdagen tot sabbatsrust 2) van aardse smart tot hemelse vreugd, 3) van het juk van de zonde tot de dienst van de Heere.

Bezwaard hart, leg af de zorgen. Verhef u, neergebogen hoofd! De aangename morgen komt, als God veroorlooft om te rusten en zelf de rust heeft gewijd; kom, kom, u heeft te voren zoveel tijd aan de dienst van de Heere ontstolen.

U vraagt wellicht: waartoe was deze handoplegging; was het woord van de Heere niet genoeg? Nee, beiden behoren bij elkaar. Alle verlossing door Christus gebeurt zoals deze genezing gebeurde in twee momenten of bewegingen buiten ons en in ons. Zodra de Heere het woord van de verlossing had gesproken was zij verlost, want de Heere is de Verlosser. Hij kan verlossen wie hij wil en dat Hij deze vrouw verlossen wilde, openbaarde Hij in zijn woord: U bent verlost. Maar door tegelijk de handen op haar te leggen deelde Hij haar Zijne verlossende, genezende kracht mee en wekte Hij haar geloof in het uitgesproken woord van de verlossing op en haar lichaam rees overeind. Het is hiermee als met een geketende in de

gevangenis, tot wie men de pardonbrief van de koning brengt. Door deze brief is de man vrij, nochtans moet hij eerst van zijn ketenen losgemaakt worden, zal hij werkelijk vrij zijn: en gesteld nu dat deze ketenen niet willen losgaan, dat de sleutel ervan breekt en men nieuwe hulp moet halen om de ketenen te ontsluiten, dan kan dit vrij lang duren en toch is de gebonden man geen gevangene meer, want hij weet uit de pardonbrief dat hij vrij is. Maar daar gaan de ketenen los en nu is hij ten volle vrij. Zo is het nu ook in het geestelijke. Wij zijn verlost door Christus in Zijn dood. Dat is onze vrijbrief. Christus is opgestaan en heeft daarmee de dood overwonnen en nu gaat Hij over om de gebondenen van de satan, die het geweld van de dood heeft, de een na den ander te ontbinden. Evenals Lazarus, op het bevel van de Heere opgestaan uit dood, nochtans door een afzonderlijk bevel van de Heere van zijn omwindselen moest worden losgemaakt, zo ook de geestelijk wedergeborene. Ook hij heeft nog vele bewindselen die hij afzonderlijk van hem moet laten wegnemen. Bij Lazarus was dit een uitwendige zaak en geen geloof was er bij nodig, want anderen konden en moesten dit door Hem doen; maar deze vrouw moest geloven in het woord van de Heere, evenals wij allen moeten doen; want wat buiten ons door God gezegd wordt moet in ons tot waarheid worden en dat gebeurt alleen door het geloof. Daarom, wij herhalen het, moest Christus de handen op de vrouw leggen, om haar als gelovige Zijn genezende kracht mee te delen en moet Hij op ons geestelijk de handen leggen om ons als gelovigen, de Heilige Geest, het eigen leven van de Heere mee te delen. Wie gelooft leeft uit Hem; wie niet gelooft heeft geen deel aan Hem.

14. En de overste van de synagoge meende dat deze daad een terechtwijzing nodig maakte. Hij nam het Jezus, in onverstandige ijver voor de Farizeese instellingen, die hij aanhing, kwalijk dat Hij op de sabbat genezen had, wat hij Hem zeker ook door een blik te kennen gaf. En hij zei tot de menigte met de houding als van een man van goddelijk gezag (MATTHEUS. 23: 2): a) Er zijn volgens de wet (Ex. 20: 8 vv.) zes dagen in de week, waarin men moet werken; komt dan in deze dagen en laat u genezen en niet op de dag van de sabbat, voor welke zevende dag de rust is bevolen, dat niemand dan enig werk doe.

a) Deut. 5: 13. Ezechiël. 20: 12.

De man voelde niets van de heerlijkheid van dit ogenblik; hij was slechts ontevreden over de genezing op de sabbat; hij behoorde nog tot de vreesachtige tegenstanders van de Heere en waagde slechts hem ter zijde verwijten te doen, door het arme volk te berispen. Hij sprak daarbij geheel volgens het toenmalig vooroordeel van de Joden, dat, waar slechts uitstel mogelijk was, de genezing van de zieken op de sabbat onvoorwaardelijk verbod en slechts bij duidelijk levensgevaar een uitzondering toeliet.

Wat heeft de arme vrouw gedaan, dat hij iets dergelijks aan het volk voor het vervolg verbiedt? Niets voor haar persoon; zij heeft geen enkel woord als verzoek gesproken; zij is slechts toegetreden op het roepen van de Heere, zij heeft zich opgericht toen zij het weer kon. Had zij misschien moeten zeggen: O nee, Heere! Vandaag is het sabbat, ik ben nog niet los; pas morgen mag ik mij oprichten en God prijzen? Men ziet, de man spreekt in zijn blinde ijver niets dan onzin.

15. De Heere dan, die toch eigenlijk de aangevallene door deze scherpe strafrede was, antwoordde hem: Geveinsde (volgens een andere lezing: geveinsden! gij en uw gelijken, de Farizeeën en schriftgeleerden) a) maakt niet een ieder van u op de sabbat zijn os of ezel van de kribbe los? Dat zou toch naar uw begrip ook een verboden arbeid zijn - losmaken, leiden, drenken is immers een werkelijk arbeiden, een inspanning en toch leidt u hem heen om te doen drinken, zonder daarvan een gewetenszaak te maken.

a) Ex. 23: 5. Deut. 22: 4. Luk. 14: 5.

16. Dat doet u, omdat uw aardse belang daarbij in het spel komt. En deze, die een dochter van Abraham is, die de satan, zie, nu achttien jaren gebonden had, moest die niet losgemaakt worden van deze band, van die zware ziekte, op de dag van de sabbat?

De plaatsing van de woorden doet eerst opmerken hoeveel waardiger in dit geval het voorwerp van de hulp was; hier is een dochter van Abraham, een lid van het volk Israël, van Gods verbondsvolk, waarop zij anders zo trots waren. Vervolgens waren haar banden zoveel smadelijker, smartelijker en - wat door het tussen gevoegde "zie" wordt uitgedrukt langer van duur geweest; en zou dan haar niet worden geschonken wat ieder zijn os of ezel gunt en voor een noodzakelijk werk op de sabbat houdt?

Jezus roept de hele partij, wier vertegenwoordiger de man is, tot verantwoording. Het scherpe van Zijn aanspraak: "huichelaars" rechtvaardigt zich door naast elkaar te plaatsen de vrijheid, waarin zij met de sabbatswet handelen, wanneer hun geringste belangen in het spel komen en de kleingeestigheid, waarmee zij handelen, wanneer het de belangrijkste belangen van hun medemensen betreft. De tegenstelling tussen ossen of ezels en Abrahams dochter, tussen kribbe en laten, eindelijk tussen die beide los te maken banden, de lichamelijke en geestelijke, is in het oog vallend; het woord "achttien jaar", dat een diep medelijden uitdrukt, is de kostelijkste kroon van het antwoord.

De koude, ingebeelde heiligen zouden misschien zeggen: nu, als zij 18 jaren gebonden was, dan kon zij ook nog wel één dag wachten: maar Hij maakt juist dat tot grond voor het tegendeel, want wie de naaste lief heeft als zichzelf, zegt integendeel: daarom ook geen ogenblik langer, zodra er kan worden geholpen!

Wat een woorden, wat een stroom van goddelijke welsprekendheid! Wie kon zoiets op deze manier zeggen dan de Heere der heerlijkheid? Eerst zien wij dat het losmaken van banden het werk van de Heere is. Is het ook ons werk? Zo niet, dan moet het ons werk worden. Wij moeten niemand banden aanleggen, maar ieder vrijmaken van banden die hem kwellen en onteren, banden die niet God, maar die de satan gebonden heeft. Daarom hebben wij ze lief, al die mannen, die ijveren voor de vernietiging van de slavernij en niet ophouden te ijveren voordat zij hun doel bereikt hebben. Immers het Evangelie is juist en alleen in de wereld gekomen om alle plaag op te heffen en alle zegen te doen neerdalen. Ten anderen zien wij hoe de Heere altijd het beeld kiest overeenkomstig de zaak. Wij merkten al op dat de vrouw door haar rugverkromming meer de houding van een dier dan van een mens vertegenwoordigde. Zij was evenals het rund of de ezel door een touw aan de krib, aan haar lichaam gebonden,

met een door mensen onlosmakelijke band. Al achttien jaar had zij begeerd, gewenst, verlangd naar het slaken van die band, maar vruchteloos, het was altijd meer een zaak buiten hoop geworden; en zie, nu breekt daar voor haar een sabbat van de ruste, van de rust van haar last en haar lijden aan, een sabbat van de verlustiging in Gods werken, van de verheerlijking van Gods grote daden. De sabbat werd aan haar geheiligd. Door wie? Door de Heer van de sabbat zelf. Hij maakt haar los van de band door de satan gebonden, Hij maakt haar vrij en zij is vrij en verheugt zich in haar vrijheid, verheerlijkt er God voor en al het volk verheerlijkt God met haar. Welnu zegt de Heere tot de nijdige, schijnheilige verstoorder van al deze vreugde, door God verwekt, u en uw medegenoten bent landbezitters en veehouders en wie van u zal de sabbat te heilig houden om het vee, dat aan de kribbe vastgebonden is, los te maken van zijn banden, opdat het niet versmacht, maar drinkt? En hoe kunt u nu willen dat Ik de sabbat heilig houdt, om een mens - en wel een dochter van Abraham - los te maken van een band, waaraan de satan haar nu achttien jaar lang gebonden hield - en haar smachtenden dorst naar verlossing te lessen?

De "dochter van Abraham" herinnert al vanzelf aan de zoon van Abraham in Hoofdstuk 19: 9; het "de satan heeft gebonden" staat tegenover het gewone gebonden zijn van het dier aan de kribbe; de achttien jaar in tegenstelling tot de betrekkelijk slechts korte tijd, waarin het dier het water moest ontberen en "deze band" staat tegenover de zeker dragelijke ontbering die het dier moest lijden, wanneer het op een sabbat niet tot het drinken werd geleid.

Niet zonder reden heeft de Heere hier gesproken van een losmaken van de kribbe; in Hoofdstuk 14: 5 echter van een uittrekken uit de put. Op de laatste plaats is de waterzuchtige in gevaar te verstikken in het water evenals het dier in de put; op onze plaats wordt de gebogen toestand van de vrouw vergeleken met het staan van het dier aan de kribbe.

17. En toen Hij dit zei werden zij allen door de juistheid van het gezegde getroffen en van de verkeerdheid van hun eigen mening overtuigd. En zij, die te voren (vs. 14) met de overste van de synagoge in hun hartinstemden, werden beschaamd. Allen, die zich tegen Hem stelden; en de hele menigte die in de genezing van de vrouw van harte deelnam, verblijdde zich over al de heerlijke dingen die door Hem gebeurden, niet alleen nu, maar ook verder, nu Jezus Zijn goddelijke macht weer aan hen betoonde; zij erkenden toch allen, dat er nog veel van zulke daden zouden volgen.

De ware heiliging van de rustdag heeft de Heere vooral daardoor aan het volk getoond, dat Hij een menigte van Zijn genezingen vooral op de sabbat verrichtte. De ware sabbatswerken waren, als Hij Zich over de mensen in hun ellende ontfermde en hen van hun valse wettelijkheid probeerde te genezen.

II. Vs. 18-21. Ook de beide gelijkenissen, die nu volgen als tweede aanhangsel tot Jezus' werkzaamheid in Galilea, die van het mosterdzaad (vs. 18 en 19) en die van het zuurdeeg (vs. 19 en 20) staan in onmiskenbare samenhang met de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom in vs. 6-11. De eerste verklaart het "waartoe beslaat hij nutteloos de aarde" en wijst er op dat het rijk van God, dat de Joden ontnomen is, aan de Heidenen zal worden gegeven. De andere staat tegenover het "geen vrucht voortbrengend" en geeft op het vruchtdragen van de

Heidenen uitzicht (Matth. 21: 23 Voor een Schriftgeleerde scheen het bijna onmogelijk een samenhang voor de herhaling van deze twee gelijkenissen juist hier te vinden; maar er is hier geen sprake van een herhaling van de kant van Christus, maar alleen een bijvoeging als aanhangsel van de kant van de evangelist, die in Hoofdst. 8: 4-21 opzettelijk een vermenging van de beide predikingen aan de zee, zoals die bij Mattheüs en Markus is, vermeden heeft. Zoals hij nu voor de tweede van deze beide predikingen zich beperkt heeft tot de gelijkenis van het zaad op de verschillende grond, zo bepaalt hij zich hier voor de eerste tot de beide, die wij voor ons hebben (vgl. Matth. 18: 31-33 en Mark. 4: 30-32).

18. En Hij zei, toen Hij de volgende dag na de in de vorige afdeling meegedeelde gebeurtenis het aan de oever staande volk van een schip leerde 8: 18"): Waaraan is het koninkrijk van God gelijk en waarmee zal Ik het vergelijken?

19. Het is gelijk aan een mosterdzaad, dat een mens genomen en in zijn hof (bij Mattheus staat akker, bij Markus aarde; de hof komt meer overeen met wijngaard in vs. 6) geworpen heeft en het groeide op en werd tot een grote boom en de vogelen van de hemel nestelden in zijn takken.

Een zaad in de hof geworpen is niet weggeworpen, al schijnt het zo voor een tijd; hij heeft veel gedaan; die gezaaid heeft, al schijnt hij niets gedaan te hebben, al bedekt de zwarte aarde zijn arbeid, al komt er nog vele dagen geen enkel uitspruitsel te voorschijn. Kan hij niets meer doen, hij mag het zich getroosten; God laat groeien. Het mosterdzaad groeit op en wordt tot een grote boom - niet opeens, of in een enkele dag; maar naar de wetten van zijn groei en leven, van lieverlede en door regen en zonneschijn.

20. En Hij zei weer: Waarmee zal Ik het koninkrijk van God vergelijken?

21. Het is gelijk aan een zuurdesem, die een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel gezuurd was "Mr (4: 30" en "Mr 4: 31" en "Mr 4: 32").

Het rijk van God heeft tweeërlei macht; een kracht van uitbreiding, waardoor het gaandeweg alle volken omvat en een kracht van verandering, waardoor het het hele menselijke leven langzamerhand nieuw maakt. Het natuurlijke zinnebeeld van de eerste is een zaad dat in korte tijd een groei verkrijgt, die met zijn vroegere kleinheid niet in overeenstemming is; dat van de tweede, een materieel onaanzienlijk gisting middel, dat echter zijn grote kracht tot assimileren aan een grote massa kan betonen.

Beide gelijkenissen behoren geheel tot degenen die een profetisch karakter hebben; de eerste vond haar vervulling vooral ten tijde van Constantijn de Grote, de tweede in de Middeleeuwen bij de verbreiding van het Christendom in verschillende Europese staten door de invloed van de Katholieke kerk; toch worden natuurlijk deze gelijkenissen in iedere eeuw van het Christendom in meerdere of mindere mate vervuld.

De grote boom uit goddelijk zaad spreidt ook over ons zijn verkwikkende schaduw uit; liefelijk is de rust onder zijn lommer. Wij kunnen nog genieten de vertroosting van het

Evangelie, wij delen in al de uitwendige voorrechten, die het overal brengt waar het reikt. Maar zijn wij evenzeer doortrokken, zijn wij al geheel doortrokken door zijn kracht? Doordringt het zowel ons innerlijk als ons uiterlijk leven? En ons uiterlijk leven in al zijn uitingen? het beroepsleven niet minder dan het huiselijke en niet slechts onze bezigheden, maar ook onze uitspanning? Zijn onze drie maten meel in de volle Efa gezuurd? Is de gehele mens een Christen? Verstand en hart en wil gelijkelijk geheiligd? Of onttrekken wij een gedeelte van de menselijke stof aan de goddelijke werking? Werken wij haar tegen, houden wij haar op door hoogmoedige overleggingen, vleeselijke neigingen, zondige traagheid? Dat zou zijn het Evangelie bespotten, de Heilige Geest bedroeven, het Koninkrijk van God bestrijden en zijn Koning de eer betwisten; dat onze voorrechten verijdelen. Wij willen de voleindiging van het Godsrijk, dat wij haar dan allereerst willen in onszelf. De geluksstaat komt niet dan door de voleindiging; voordat de mensheid er geheel door geheiligd is het geluk van onder het Evangelie te leven niet geheel.

I. Vs. 22-35 In vs. 1-9 zagen wij Jezus, nadat Hij Zich voor de vervolgingen van de Joden uit de tempel moest terugtrekken, de stad verlaten en onder gesprekken met een aantal begeleiders, die eveneens van het feest van de tempelwijding terugkeerden, over de beek Kedron naar de Olijfberg gaan. Hier nu vinden wij Hem deels op de verdere weg naar het naaste doel van Zijn reis, deels aan dat doel zelf, dat waarschijnlijk de stad Livias in Perea is. 1) De gedachten, waarmee Hij van Jeruzalem gescheiden is en die Hij in de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom heeft uitgedrukt, bewegen nog steeds Zijn hart. Opnieuw openbaren zij zich in hetgeen Hij antwoordt op hetgeen Hem iemand onder weg vroegde: Heere! Zijn er ook weinigen, die zalig worden? En in zijn antwoord dat Hij de Farizeeën geeft, die bij Zijn aankomst te Livias Hem raden, van daar heen te gaan, omdat Herodes Hem probeerde te doden.

1) Volgens meer nauwkeurig onderzoek moeten wij de samenhang van de gebeurtenissen nog enigszins anders rangschikken dan in het chronologisch overzicht bij MATTHEUS. 19: 2; en de daarbij behorende aanmerkingen gebeurd is. De uitdrukking in Joh. 10: 40 : "wederom over de Jordaan tot de plaats waar Johannes eerst doopte", ziet wel niet uitsluitend op Bethabara (Joh. 1: 28), maar omvat integendeel het hele Oostelijke gebied van de Jordaan van Bethabara tot Zuidelijk beneden aan de uitwatering rivier in de Dode zee, zoals het ook in Joh. 11: 48 van het gehele land staat. De juistere chronologie geven wij later in een aanhangsel.

22. En Hij reisde, nadat Hij in het land aan de andere kant van de Jordaan gekomen was (Joh. 10: 40), van de ene stad en dorp tot de andere, zoals Hij Zich in Hoofdstuk 10: 1 had voorgenomen, lerend, om nu ook in dit deel van Palestina Zijn profetisch ambt waar te nemen en hij richtte daarbij Zijn reis naar Jeruzalem, terwijl Hij het doel, dat Hij sinds Hoofdstuk 9: 52 steeds nader kwam, vast in het oog hield.

Deze is van de verdelingen, die Lukas in zijn bericht van de reis maakt, al het tweede; het derde zal volgen in Hoofdstuk 17: 11 Tot deze eigenaardige indeling heeft het woord van de Heere hem aanleiding gegeven (vs. 33): "Ik moet heden en morgen en de volgende dag reizen poreuesyai, want het gebeurt niet dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem". Hier heeft

het "reizen" zozeer het bepaalde begrip van een reizen in het bijzonder naar Jeruzalem om te lijden en te sterven, dat zonder alle tussengedachten dadelijk de zin wordt aangesloten met "want", dat natuurlijk onverklaarbaar bleef, als dat woord in algemene zin van een reizen in het algemeen stond geschreven en niet ook het doel van de reis in zich sloot. Bij alle drie de afdelingen nu is ook het eens in de grondtekst gebezigde woord vast behouden, en alleen hier nog het "naar Jeruzalem" tot nadere bepaling bijgevoegd en niet zoals in (vs. 33) weggelaten. Zowel in Hoofdstuk 9: 51 als in 17: 11 lezen wij een poreuesyaieiv Ierousalhm op onze plaats moest echter het eenvoudige werkwoord omdat een (dienoreueod "ging door") al was voorafgegaan worden omschreven en daar is dan opzettelijk poreian (niet odou "weg") poioumenov voor deze omschrijving gekozen, om de uitdrukking ook hier te bezigen. Zo hebben wij dit vers niet op te vatten als een bijzondere opgaaf van plaats voor hetgeen in vs. 23 vv. wordt meegedeeld, maar als opschrift of liever als aanwijzing van de categorie, waaronder de hele volgende afdeling valt en die tot Hoofdstuk 16: 31 voortgaat en met het aanhangsel Hoofdstuk 17: 1-10 eindigt. Het is dezelfde categorie, waartoe ook de afdeling Hoofdstuk 9: 52-11: 13 en 13: 1-9 met de aanhangsels 11: 14-12: 59 en 13: 10-21 en de afdeling Hoofdst. 17: 12-18: 30, welke beide in Hoofdst. 9: 51 en 17: 11 een geheel gelijk opschrift hebben, behoren. De uitleggers zien deze betrekking zo geheel voorbij, dat, zoals zij Hoofdst. 13: 1 vv. naar Galilea verplaatsen, zij ook hier zo aan Galilea denken; maar juist het poreuesya of poreian poieisyai eiv Ierousalhm wijst zo bepaald mogelijk daarop, dat de Heere Zich nu geheel van Galilea heeft verwijderd en de weg van het "reizen" in de vs. 33 genoemde zin Zich heeft begeven.

23. En een van Zijn begeleiders zei, door de hoge ernst van die rede getroffen, tot Hem, toen Hij van daar, waar het medegedeelde in vs. 1-9 was voorgevallen, verder ging: Heere! zijn er ook, zoals uit Uw woorden schijnt te blijken, weinigen die, in het Messiasrijk overgebracht, zalig worden, terwijl daarentegen in het algemeen Israël aan het oordeel van de verwerping zal worden overgegeven? En Hij zei tot hen, niet alleen tot de vrager, maar tot al zijn reisgenoten:

Nu wil men niets meer van aanvechting horen; men moet geloven, ineens ten volle en dan zeker zijn dat men Christen is en er nooit aan twijfelen. Wat echter mijzelf betreft, ik wil het graag bij herhaling bekennen dat ik over het denkbeeld van de weinigen, die zalig worden, ook angstzweet heb gehad. Maar mijn Heer en mijn God had het antwoord al voor mij gereed gemaakt en ik had het maar te nemen om gerust te zijn. Het ingaan is een strijd en dat het een strijd is heb ik ondervonden en ondervind ik nog.

24. Strijd om in te gaan door de enge poort, die voor u vandaag nog openstaat tot het koninkrijk der hemelen (MATTHEUS. 7: 13 v.); want velen, zeg Ik u, zullen, als die poort is gesloten, proberen in te gaan in het rijk van God en zij zullen het op hun eigen wegen ondanks alle inspanning niet kunnen, omdat het binnenkomen niet kan worden gedwongen, maar afhangt van Gods genade, die haar tijd heeft en alleen op de enige, door Hem bepaalde smalle weg plaats kan hebben.

Het Koninkrijk van de Messias wordt hier voorgesteld onder het beeld van een paleis, waarin men niet, zoals men natuurlijk zou denken, door een groots portaal binnentreedt, maar door

een nauwe, lage, nauwelijks zichtbare poort, een hulpdeur. De uitgenodigden weigeren daarin te gaan, dan wordt die gesloten en wij vragen tevergeefs aan de heer des huizes om die weer te openen, zij blijft gesloten en zij blijven buitengesloten. De "enge poort" stelt het geloof in de vernederde Messias voor. De grootse poort, waardoor de Joden hadden willen ingaan, zou, als die genoemd was, de verschijning van de verwachte Messias in Zijn heerlijkheid zijn. Het "strijdt" drukt in een beeld van de angst uit, die door de moeilijkheid om door ene zo nauwe opening te komen, veroorzaakt wordt. In de toepassing betekent het de verootmoedigingen van het berouw, de strijd van de bekering. Jezus zegt niet of er velen of weinigen zalig worden; Hij verzekert alleen dat er velen verloren gaan; dat alleen is voor de praktische persoonlijke toepassing belangrijk, waarbij niet in de weg staat dat ook velen zalig worden.

Op de vraag, die elders en herhaaldelijk tot Hem wordt gericht: "wat moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërf?" heeft Jezus steeds een duidelijk, beslist, openlijk antwoord gegeven. Zijn antwoord in onze tekst draagt daarentegen een ander merk. Vanwaar dit? Dat ligt juist in het verschil in de vragen. Wanneer de mens vraagt: "Wat moet ik doen om zalig te worden?" dan zal hem Gods woord steeds en zonder veel onderzoeken zeggen wat hij moet doen; waar echter de mens vraagt: "Heere, zijn er ook weinigen, die zalig worden?" daar heeft Gods woord steeds het antwoord: "Zorg vooral dat u zalig wordt. " Daarom zegt ook de Heere: "Strijdt om in te gaan door de enge poort" en wijst met deze woorden hem, die gevraagd heeft, zowel als degenen, die om Hem staan, zonder gevraagd te hebben, op henzelf terug; Hij keert de vraag naar het getal van de zaligen om tot een vraag naar hun eigen zaligheid. Daarmee laat de Heere ons een blik slaan in het Christendom in het algemeen. Het Christendom is niet iets waaraan uw persoonlijk ik geen deel zou moeten hebben, maar het is iets waarbij uw ik steeds in de eerste plaats en het meeste belang heeft. Het is daar te doen met vragen, die niet alleen de wereld in het algemeen, maar vooral uzelf aangaan - het Christendom is uw meest betekenende vraag, het is uw hoogste levensvraag. Of u in de Heere gelooft of niet, of u de Heere of de zonde dient, of u de eer van de Heere zoekt of die minacht, het gaat niet in de eerste plaats de Heere aan; Zijn eer, Zijn heerschappij, Zijn heerlijkheid blijven onaangeroerd; het gaat in eerste plaats het Koninkrijk van God aan, dat gaat zijn gang al moet het ook over u heengaan. Het gaat in de eerste plaats u aan, of u aangenomen of verworpen, of u goddelijk welgevallen of ongenoegen zult oogsten, of u zich verblijden zult in het kindschap van God, of u over Zijn nabijheid zult vertroosten. Het gaat uw toekomst aan of die eeuwig leven of eeuwige dood zal zijn, uw erfenis, of die de hemelse erve van de uitverkorene zal zijn, of de vloek van de verworpenen. Christelijk geloof en leven geldt de personen, waarbij niemand meer belang heeft dan uzelf; en u bent het niet naar een gering, maar naar uw beste deel, niet alleen naar die kant, dat u zich tijdelijk gelukkig, maar vooral naar die kant, dat u zich eeuwig zalig gevoelt. Het Christelijk leven komt voort uit de zorg voor onszelf en in Zijn beloften wordt de zorg voor onszelf gekroond. Terwijl het Christendom aan de ene kant de overgave van ons eigen ik verlangt, terwijl het zelfverloochening, zelfopoffering eist, is het toch aan de andere kant ook de meest ware en diepe zorg voor zichzelf. Niet daardoor onderscheidt zich het leven van de wereld van het leven van de Christen, dat men in het eerste alleen voor zich zorgt en in het andere niet, maar dit is het onderscheid, dat men in het ene voor zijn mindere, aardse ik zorgt, in het andere voor zijn hoger eeuwig ik zorg draagt, dat men in het ene het zijn zoekt zonder God, in het andere dat wat van God is, om het tot het zijne te maken.

25. Laat Mij dit u nog dringender op het hart leggen in een nieuwe wending van de gelijkenis, die nog meer bepaald zegt met wie u in eenheid behoort te leven (Hoofdstuk 12: 58), namelijk nadat de heer des huizes, dieover het binnenlaten in het rijk van God heeft te beslissen, die daarbinnen huisvader is (Hoofdstuk 14: 21, 24. MATTHEUS. 10: 25; 13: 27; 20: 11), opgestaan zal zijn van zijn zitplaats, dan zal de tijd voorbij zijn, tot waarop hij zich voorgenomen had te wachten op de van hem heengegane huisgenoten (Hoofdstuk 11: 49). En als hij de deur gesloten zal hebben zal hij niemand meer toelaten van degenen die tot hiertoe niet zijn gekomen. En u zult te laat komen en beginnen buiten te staan en vol angst en vrees aan de deur te kloppen, zeggende: Heere! Heere! doe ons open! Wij behoren toch ook tot uw huis (Rom. 10: 2 v.) En hij zal antwoorden en tot u zeggen: Ik ken u niet, vanwaar u bent, zo zeer heeft u uw afkomst van de vaderen, waarop u zich beroemt, in het tegendeel verkeerd (Joh. 8: 33-44).

26. Dan zult u zich beroepen op uw bijzonder toebehoren tot de gastheer, die te voren u zo na was (Rom. 9: 4 v. Hebr. 2: 16) en beginnen te zeggen: Wij hebben, toen u nog op aarde was, in uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en u heeft in onze straten geleerd, u zult ons toch niet zo hard behandelen; u zult toch niet uw allernaasten, uw vrienden, uw landslieden, buiten laten staan.

27. En hij zal hen toch verwerpen en ook hun zware zonden van ongeloof, waarom zij hem vroeger verworpen hebben, verwijten (Rom. 9: 32 v.); hij zal zeggen: Ik zeg u en herhaal mijn vroeger woord (vs. 25): ik ken u niet, vanwaar u bent, wijk van mij af, u werkers van de ongerechtigheid.

"De beslissende handeling van de huisheer, die van zijn zetel opstaat om de deur te sluiten, is het zinnebeeld van de onmogelijkheid van alle bekering en van alle begenadiging van dit ogenblik af" zo wordt zeer juist door een uitlegger erkend. Wanneer deze echter op de volgende vraag, "Wat is dit voor een ogenblik?" ontkent dat het dat van Israëls verwerping en verstrooiing is, dan zou het behoorlijk acht geven op hetgeen Paulus in Rom. 11: 7-10 zegt, hem overtuigd hebben dat het nu geen ander dan dat ogenblik is. Duidelijker - zo zeggen wij met P. Lange - had Jezus de snel nabijzijnde afval van de Joodse natie van het middelpunt van haar geloof, haar uitsluiting uit het rijk van God en het ingaan van de heidenen van alle einden van de aarde in dit rijk niet kunnen verkondigen. Wel heeft het volk van Israël de inwendige betekenis van die verhouding niet met duidelijkheid ingezien, maar in duizend gedaanten heeft het de jammer van zijn buitengesloten zijn met een duister bewustzijn geuit. " In de eerste tijd van de verbreiding van het Christendom onder de heidenen werden de Joden met nijdigheid vervuld, omdat het evangelie van Jezus Christus, dat zij zelf van zich stootten, aan de heidenen zou worden gebracht (Hand. 13: 45; 17: 5 en 13; 18: 12). Waarom dat? Waarom moesten ook anderen niet hebben wat zij zelf niet wilden? Dat is zeker ook anders de aard van nijd en afgunst, zowel in aardse als in hemelse zaken (Hoofdstuk 11: 52), maar bij de Joden was er toch nog een bijzondere reden dat zij zeer goed voelden hoe deze Jezus van Nazareth, die zij verwierpen, eigenlijk de hunne was en hoe zij met Hem ook het rijk van God en de hele erfenis van de aan de vaderen geschonken beloften moesten overgeven. Datzelfde beheerst hen nog vandaag, als zij tegen het positieve Christendom te velde trekken en alle krachten inspannen om het uit de Staat en de Kerk van die Christelijke volken, waaronder zij

wonen, teniet te doen en daarvoor een humaniteitsgodsdienst in de plaats te stellen, maar al hun aandringen op emancipatie en gelijkstelling met de Christenen is niets meer dan een buitenstaan voor de deur, een aankloppen en roepen: "Heere, Heere! Doe ons open!" Het zal tevergeefs zijn; zij zullen daardoor in het rijk van God niet komen, want een geciviliseerde staat is nog geen rijk van God en de van zichzelf afgevalen kerk is dat niet meer. Daaruit, dat de zending onder de Joden zo uiterst geringe gevolgen heeft en dat de Joden uitdrukkelijk vragen hen niet tot gelovigen van Christus te willen maken, blijkt dat de gastheer de deur voor hen gesloten heeft. Nu zal het zeker zo niet blijven tot aan het einde van de wereld, zoals Luther in de latere tijd van zijn leven meende; ook niet zoals vele van de tegenwoordige theologen beweren, tot aan het beslissend ogenblik van de terugkomst van Christus uit de hemel, maar wel zal het zo blijven tot de bepaalde tijd voorbij is en de machten van de hemels ingrijpen, opdat in de plaats van Gods toorn de genade opnieuw kan komen. Dat zal anders plaats hebben dan men gewoonlijk verwacht en vroeger dan men denkt. Het juiste begrip van Gods woord brengt ook hier het juiste inzicht; wij willen, nadat wij herhaalde malen het onze al hebben meegedeeld, niet weer daarop terugkomen, maar geven nog enige wenken voor de toepassing van de voor ons liggende plaats op ons eigen Christelijk leven.

Die niet in de lente zaait, mag zich in de herfst nog zo ernstig voor de oogst moeite geven, hij mag op geen gelukken hopen.

Over de voortgang van de Christelijke ontwikkeling is niet de ene tijd als de andere; ieder Christenhart weet dat bij ervaring. Er zijn tijden waarin de voortgang in de heiligmaking sneller en andere, waarin die langzamer voortgaat; er zijn tijden dat de krachten van de genade ons rijkelijker toestromen en andere, waarin zij kariger vloeien. Er zijn tijden waarin men in moeilijken strijd sterk blijft door de genade en weer andere, waarin men door nietige omstandigheden wordt omvergeworpen als door een sterke arm. Er zijn tijden waarin men gewaar wordt dat het koninkrijk der hemelen geweld wordt aangedaan in het hart en weer andere, waarin men daarvan niets bemerkt. Daarom is het van belang, de gezegende tijden met scherpe blik op te merken en te ijveriger zich ten nutte te maken.

28. Daar zal onder u - de oorspronkelijke kinderen van het koninkrijk, die nu moeten buiten blijven - wening zijn en knersing van de tanden, weeklagen en wanhoop (MATTHEUS. 8: 12), wanneer u Abraham en Izak en Jakob en al de profeten zult zien die op Christus gehoopt en van Christus geprofeteerd hebben (Hoofdstuk 10: 24), in het koninkrijk van God, in zoverre nu werkelijk een rijk van God is opgericht, waarin hopen en voorspellen hun ware vervulling en zij zelf hun volmaking hebben gevonden (Joh. 1: 45. Luk. 24: 25 vv. Hand. 10: 43. Hebr. 11: 39 v.), maar u, die als hun kinderen en als erfgenamen van de belofte (Hand. 2: 39) voor alle andere volken de naaste betrekking op dit rijk heeft gehad (MATTHEUS. 15: 24. Rom. 15: 8) buiten uitgeworpen.

29. a) En daar zullen er in de loop van de eeuwen, gedurende welke het rijk van God aan de heidenen gegeven is (MATTHEUS. 21: 43) komen uit al de vier hemelstreken van de heidenwereld, namelijk van Oosten en Westen en van Noorden en Zuiden en zullen met uw vaders en profeten aanzitten in het koninkrijk van God, rijkelijk de goederen daarvan

genietend (MATTHEUS. 8: 11), terwijl u ze moet missen en zeer ellendig bent (Openbaring . 6: 12 vv.).

a) Jes. 2: 2. Mal. 1: 11.

30. En zie, er zijn, wat de toelating tot het rijk van God ten opzichte van de oorspronkelijke juiste aanspraken daarop betreft, laatsten, die de eersten zullen zijn (Rom. 15: 9. Efeze. 2: 11-13); en er zijn eersten, namelijk de kinderen van het geslacht van Abraham (MATTHEUS. 10: 6. Hand. 13: 46), die de laatsten zullen zijn, daar, als de volheid van de heidenen zal zijn ingegaan, ook nog eens voor hen de beurt komt (Rom. 11: 25 v.).

31. Op diezelfde dag, als de Heere tegen de avond aan het eerste rustpunt van Zijn reis was gekomen, namelijk te Livias, kwamen er enige Farizeeën, die door de viervorst Herodes waren gesteld om Hem uit Zijn nabijheid te houden en zeiden tot Hem: Ga weg uit deze stad en vertrek van hier uit deze gehele landstreek, want Herodes wil U doden en Gij weet, hoe het vroeger met Johannes de Doper hier is gegaan (MATTHEUS. 14: 3 vv.).

Wij weten hoe diep het Herodes schokte toen hij kort na de hem afgeperste terdoodbrenging van de Doper, zijn woonplaats van Livias naar Tiberias verplaatste en nu daar van de machtige profeet vernam, die in Galilea werkte. Onder de velerlei meningen van het volk, die over Hem bestonden, nam hij dadelijk die als het meest met zijn gemoedstoestand overeenkomende aan, die Jezus voor de wederopgestane Johannes hield. Hij werd zelfs de voornaamste vereerder hiervan, ja, het gebeurde wel mee met de bedoeling om voor deze mening zekerheid te verkrijgen, dat hij Jezus wilde zien Uit (12: 14 en Uit 14: 2). Deze begeerte werd eerst niet vervuld, integendeel, het spreken van Jezus stierf zo goed als geheel uit; hij hoorde verder niets nieuws van deze profeet, die zich meer en meer uit het openlijke van Zijn werk in Galilea in de stilte en het verborgene terugtrok. Toen nu de viervorst na 8-9 maanden weer lust en moed kreeg om naar Livias en Perea te verhuizen, kwam het bericht van Jezus hier opnieuw tot hem; de 70 discipelen hadden daar die duiveluitbanning volbracht, die hen zelf in verbazing bracht (Hoofdst. 10: 17), en die de daar aanwezige Farizeeën in des te grotere beweging bracht, omdat de discipelen toch ook het toekomstige persoonlijke optreden van Jezus in deze streek moesten vermelden (Hoofdstuk 10: 1). Zo'n persoonlijke verschijning meenden zij op alle mogelijke manieren te moeten verhinderen; zij wendden zich tot Herodes en vonden in deze een bondgenoot, die door een gelijk belang bewogen werd. Deze wist al bij ervaring wat het betekende een profetenmoord op het geweten te hebben. Hij had geen lust in een nieuwe daad van geweld, maar misschien lukte het om Jezus bevreesd te maken en Hem daardoor ver te houden van deze plaats en in het algemeen van geheel Perea. Het heeft dus plaats in overeenstemming met Herodes, ja, volgens zijn bepaalde opdracht, wat de Farizeeën hier tot de Heere zeggen, zoals zeer duidelijk daaruit blijkt dat de Heere hun weer een opdracht ten antwoord geeft De weg van Jeruzalem naar Jericho en de Jordaan tot Livias bedraagt wel meer dan 6 mijlen, maar als wij aannemen dat Jezus in vs. 1 vv. 's morgens vroeg van Jeruzalem is vertrokken, dan kan Hij tegen de avond het doel van Zijn reis wel hebben bereikt, wanneer Hij in een enkele dagreis tot Livias wilde komen. En bedenken wij dat de Farizeeën daar al Zijn aankomst verwachtten en zich gereed hielden om dadelijk bij Zijn intreden in de stad hun raad aan Hem te kunnen geven, waarvan de opvolging voor hen

zo belangrijk was, dan heeft het niets bevreemdends dat zij nog diezelfde dag tot Hem kwamen. Maar wie weet, dat Hij op Gods wegen gaat en een bepaalde goddelijke opdracht moet vervullen, die laat zich niet wegdringen; dat zou Herodes met zijn Farizeeën ook duidelijk ondervinden.

32. En Hij zei tot hen: U bent onderricht door Herodes, wat u moest zeggen, hoewel u zich houdt alsof u uit eigen beweging kwam en het met Mij goed meende; deze Herodes heeft zich al aan Mijn voorloper betoond als een verwoester van de wijnberg van God (Hoogl. 2: 15). Ga heen en zeg die vos: Zie, Ik werp duivels uit en maak de zieken gezond, die in geloof tot Mij worden geleid, heden in deze periode van Mijn leven - die Ik juist nu ben begonnen (vs. 22 vv.) en die met de stilte in Joh. 11: 54 als haar nacht eindigt en morgen en de verder volgende periode van Mijn heengaan naar Efraïm tot het einde van de Dinsdag van de lijdensweek (MATTHEUS. 24: 1) en op de derde dag, die van groene Donderdag tot de hemelvaart duurt (Hoofdstuk 22: 7; 24: 51) - word Ik, zoals Herodes wenst, voleindigd, al is het ook in andere zin dan men denkt.

De Farizeeën hadden zich gehouden alsof zij het goed met Jezus meenden, alsof zij met het oog op Johannes de Doper over Zijn lot bezorgd waren, alsof zij in Zijn belang hadden uitgezien of de viervorst Hem wel zou dulden en zij dan gevaar voor Hem hadden opgemerkt. Jezus laat hen echter dadelijk bemerken dat, toen zij zich bij Herodes in zijn paleis bevonden en door hem werden onderricht, de Heere in de hemel oog- en oorgetuige was van alles, wat heimelijk was besproken (21: 19) en dat de Zoon des mensen iemand was aan wie de Vader alles openbaart wat Hij voor Zijn werk moest weten (Joh. 5: 20). Hij laat hen ook weten hoe weinig Hij bevreesd was voor de machthebbende, die achter hen stond en geeft hen een antwoord dat aan deze zelf gericht is. De titel "vos", die hij aan Herodes geeft, doelt zeker in de eerste plaats op diens list. Het plan was slim genoeg aangelegd, en zoals de aanleg was, zo was ook de uitvoering; het was, als men met een gewoon mens te doen gehad, zeker een meesterstuk van sluwheid geweest. Die titel ziet ook ontwijfelbaar op Herodes' misdaad aan Johannes en geeft te kennen dat hij zich al eens als een verwoester van de wijnberg van God had doen kennen, om van hem een voornemen van die aard, als hier van Hem werd gezegd, te vertrouwen (13: 7); maar dat hem ditmaal zijn voornemen niet zou lukken, zelfs wanneer hij het met ernst wilde volbrengen. Men heeft het aanstotelijk gevonden dat Jezus van de vorst van Zijn volk, die toch eigenlijk ook Zijn landsheer was, met zo weinig eerbied sprak. Intussen staat bij handelingen tot verzorging van de zielen ambt tegenover ambt en een profeet heeft daar niet met de vorst, maar met de mens te maken (Mark. 6: 18. 1 Sam. 15: 23 vv. 2 Sam. 12: 7 vv. 1 Kon. 14: 7 vv. ; 18: 18. Jes. 1: 23. Jer. 22: 19); hier nu staat tegenover het aanmatigende mensenkind, dat zich op zijn macht verheft Gods Zoon, die de Vader heeft gezonden en tegenover de nakomeling van een man, die door vossenlist zich in de regering over Gods volk heeft ingedrongen, terwijl hij toch eigenlijk een vreemde is (Deut. 17: 15), de rechtmatige erfgenaam van Davids kroon (Hoofdstuk 1: 32); die verhouding nu moet met het oog op hetgeen later zal gebeuren (Hoofdstuk 23: 11) vooraf worden opgemerkt.

33. Maar daarom is het toch Herodes niet die om zo te zeggen de eer geniet dat Ik door hem mijn einde zou vinden, hij zal het integendeel moeten dulden dat Ik tot drie keer zijn gebied doortrek en in zijn onmiddellijke nabijheid Mijn arbeidsveld neem (Hoofdstuk 14: 1-24; 15:

1-16, 31; 18: 15-30), zonder dat hij dit enigszins zal kunnen afwenden. Ik moet volgens de raad van God, nadat Ik in Galilea Mijn werk volbracht heb, ook nog deze tussenreis maken, die Mij nu vaker hierheen leidt, heden en morgen en de volgende dag reizen 1) in drie afdelingen (Hoofdstuk 9: 51; 13: 22 en 17: 11) heenreizen naar Jeruzalem, om daar Mijn einde te vinden 13: 22"): want het gebeurt niet dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem 2). Tot die tijd moet hij geduld hebben, wanneer Mijn dood voor hem zo belangrijk is en te Jeruzalem zal hij ook gelegenheid hebben om daaraan zijn aandeel te hebben (Hoofdstuk 23: 6-12. en "1Ki 22: 15").

Met het eerste gedeelte van deze uitdrukking (vs. 32) is, wat de zin betreft, verwant wat de Heere in Joh. 11: 9 vv. tot de discipelen zegt, om hun bezorgdheid voor Zijn leven weg te nemen; daar noemt Hij de tijd, dat Hij naar het welbehagen van Zijn Vader ongehinderd kan leren en wonderen doen, Zijn dag, waarvan de twaalf uren ook niet met één enkel kunnen worden verkort. Pas als zij volledig zouden zijn voorbijgegaan zou de nacht volgen, wanneer Hij de vijanden in handen zou vallen. Ook hier is er volstrekt geen gevaar, zelf niet als de vervolgingen van Herodes ernstig gemeend waren; voor Zijn openbare werkzaamheid ("Ik werp duivels uit en maak gezond") is Hem een heden en morgen bestemd en pas op de derde dag kan Zijn offerdood, waarmee Hij een einde neemt, plaats hebben. Dit woord heeft, zoals het daar staat, de weemoedige en klagende zin: "Ik breid heden en morgen zegenende handen uit over Mijn volk, dat Mij overmorgen zal doden. Duidelijk let de Heere ook op de plaats Hos. 6: 2 : "Hij zal ons na twee dagen levend maken; op de derde dag zal Hij ons doen verrijzen; en wij zullen voor Zijn aangezicht leven", aan welke belofte Christus als de kroon van Israël ook Zijn deel heeft. Voor Hem is de lijdende toestand van twee dagen de tijd van Zijn Openbaar werken, als Hij door moeite en arbeid, door strijd en verzoeking, door smaad en vervolging heen moet gaan. De oprichting op de derde dag begint daarentegen met Zijn lijden en sterven, waardoor Hij wordt voleindigd en waarna Hij door opstanding en hemelvaart verheerlijkt wordt bij de Vader met de heerlijkheid, die Hij bij Hem had, eer de wereld was (Hebr. 2: 9 vv. ; 5: 9). Toch kan men bij deze verklaringen van het woord in vs. 32 niet blijven staan. Zoals uit het volgende 33ste vers blijkt, geeft de Heere hen ook een tijd aan en als het ware een program op ten opzichte van de tijd, die voor Hem nog overig is in het vlees te leven (1 Petrus . 4: 2), om de Farizeeën en met hen Herodes zeer nauwkeurig het uurglas van de juist nu begraven afdeling van Zijn werkzaamheid te laten weten, waarbij Hij dan van het "heden en morgen werp Ik duivels uit en maak Ik gezond" een "Ik moet heden en morgen en de volgende dag reizen" maakt. Volgens de door ons gegevene chronologie laat zich dat zeer goed begrijpen, terwijl de uitleggers meestal in grote duisternis zich daarover bevinden.

2) Waarom is Jeruzalem de enige geschikte stad voor het lijden van de dood van onze Heer? Hiëronymus en Augustinus beroepen zich op het voorafbeeldend offer van de enige Zoon van Abraham op de berg Moria; andere kerkvaders knopen daaraan vast dat het beloofde land als het land van het midden en Jeruzalem voor het middelpunt van de hele aarde moet worden aangezien. Men kan ook zeggen: Jeruzalem is de hoofdstad van het land, is de zetel van de hoogste geestelijke en wereldlijke macht, is het centraalpunt van het hele Israëlitische volksleven. Zou nu het heil van de wereld van de Joden komen, dan moest het Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt, ook te Jeruzalem, de hoofdstad van het Joodse volk, zich

ter slachting laten leiden, te meer omdat alleen daar het voorafbeeldende paaslam mocht worden geslacht.

Het vrije bestuur van God verbindt zich overal aan tijd en plaats en zonder het vrije handelen van de mensen op te heffen of te benadelen, moet dit toch de enige ordening van God volvoeren. Vrijheid en noodzakelijkheid doordringen elkaar in de bijbelse geschiedenis, zonder dat het ene het andere opheft. De Farizeeën, als degenen die zich de vertegenwoordiging van de theocratie hadden aangematigd, kon overigens niets sterkers worden gezegd dan dit: uw hoofdstad met tempel en altaar is de moordenaars van alle knechten van God, als was het een groot altaar waarop de heiligen als offers vallen (Klaagt. 4: 13. Openbaring . 6: 9 vv.

De gewone tegenspraak tegen het woord van de Heere, dat toch niet alle profeten te Jeruzalem gedood zijn, onder anderen ook Johannes niet, wordt het best weerlegd door de opmerking dat deze laatste niet was gevallen als een slachtoffer van het ongeloof van de Joden en dat de Heere hier geen statistiek, maar een algemene regel wil geven. Bovendien komt het hier minder aan op de plaatselijke toestand dan op de symbolische betekenis van Jeruzalem als hoofdstad van de theocratische staat. Elke door de Joden teweeg gebrachte profetenmoord ging toch indirect en direct uit van de leidlieden van het volk, die daar hun verblijfplaats hadden, zoals bijvoorbeeld de gruwel van het schrikbewind aan het einde van de vorige eeuw in het zuiden van Frankrijk, uit Parijs als het centrum was uitgegaan.

34. Jeruzalem, Jeruzalem, u die zich ook omtrent Mij die ontzettende eer niet wilt laten ontnemen, dat u - en anders niemand dan alleen in u en met u de profeten doodt en stenigt die tot u gezonden zijn! Hoe vaak heb Ik uw kinderen onder Mijn verzorging en bescherming willen bijeenvergaderen, zoals een hen haar kuikens, die zij in haar nest uitbroedt onder de vleugels vergadert, om ze nu ook te voeden, te verwarmen en ze tegen de roofzuchtige gieren te beschermen; en u hebt niet gewild.

a) Ps. 17: 8; 91: 4.

35. a) Zie, uw huis (vgl. MATTHEUS. 23: 37-39) wordt u woest gelaten. En voorwaar Ik zeg u, dat u Mij van die tijd dat Ik Mij geheel van u zal afkeren (vs. 25-29. Openbaring . 6: 17), niet zult zien terugkeren tot u, tot dat de tijd gekomen zal zijn, de bepaalde tijd, waarin u in Mij gelovig zult worden (Openbaring . 11: 11 v.), als u zult zeggen: b) Gezegend is Hij die komt in de naam van de Heere, zoals dat al op de voorafbeeldende manier in Hoofdstuk 19: 28-38 zal gebeuren.

a) Ps. 69: 26. Jes. 1: 7. Jer. 7: 34. Micha 3: 12. Hand. 1: 20. b) Ps. 118: 26.

Als het gemoed met enig gevoel vervuld is, geeft alles wat van buiten op het gemoed werkt aandrang om het gevoel uit te spreken. Daarom is het op het ogenblik, dat Jezus vooral met de toekomst van Zijn volk vervuld is (vs. 1-9; 23-30), geenszins in het oog vallend dat dit gevoel ook hier wordt uitgesproken.

De vermelding van Jeruzalem wekt de diepste weemoed op in het hart van Jezus over het ongeloof van de stad. De profetenmoordenares zou in haar kinderen tot de kudde van God worden vergaderd, maar deze wilden niet!

Hoe zou u genezen worden, die alle geneesmeesters van u stoot? Hoe zal ik uw ziekte genezen, omdat u alle artsenij met voeten treedt? Mijn heiligen heb Ik niet gespaard, opdat Ik u, o stad van zonden, mocht sparen. Hun leven heb Ik niet geacht, opdat Ik uw dood niet zou zien. Alle geneesmeester van de ellende van uw ziel zijn in u omgekomen en u bent niet genezen; ongeneeslijk is uw ellende, want die heeft de goddelijke kunst beschaamd. Had Ik welgevallen gehad in uw dood, nooit zou Ik Mijn profeten tot u hebben gezonden, had Ik uw verderf gewild, nooit zou Ik zelf tot u zijn gekomen. Maar wat moet Ik aan u doen? Hoe zal Ik u redden van de dood, wanneer u niet leven wilt?

Die onder de vleugels van de hen geen bescherming wil zoeken, valt als een buit in de klauwen van de adelaar.

Voor Jezus' inwendig oog staat het volk zoals het onder de vloek van de verwerping wandelt tot aan het einde der tijden; maar nog eens wil de Heere, die alle woeste plaatsen van Zion troost (Jes. 51: 3), Zich over Zijn arm volk ontfermen, Hij wil Zich eindelijk toch door hen laten zien en alle geslachten van het volk zullen, door de Geest van de genade en van de gebeten gedreven, hun zonden bewenen en de fontein van de vergeving zal zich ook voor hen openen, zodat zij roepen: "Gezegend is Hij, die komt in de naam van de Heere!"

HOOFDSTUK 14

DE WATERZUCHTIGE. CHRISTUS' PREDIKING OP EEN GASTMAAL. HET GROTE AVONDMAAL. DE WARE NAVOLGING VAN DE HEERE

II. Vs. 1-24. Waarschijnlijk nog in de residentie van Herodes, waarin wij de Heere in de vorige afdeling met enige Farizeeën zagen spreken, gebeurt het dat een overste der Farizeeën Hem op een Sabbat aan tafel nodigt. Deze Hem zo vijandige partij had Hem niet van hun grenzen kunnen houden, noch onder het onmiddellijk opzicht van de hogepriester te Jeruzalem kunnen terugjagen, opdat Hij des te eerder Zijn ondergang zou vinden. Zij schijnt door een zending van daar, zoals wij in vs. 11 nader zullen ontwikkelen, de opdracht te hebben ontvangen om toe te zien of zij niet iets tegen Hem konden vinden en het is nu weer het middel, al door de partijgenoten in Galilea voor Zijn val beproefd, waarvan men ook hier in Perea zich bedient, namelijk Zijn genezingen van zieken op Sabbat een misdaad van de dood waardig te noemen (Num. 15: 32 vv.). Men heeft voor het aanwezig zijn van een waterzuchtige mens, wiens ellende Zijn ontferming moet opwekken, gezorgd, men heeft Hem dadelijk voor Zijn binnentreden in de eetzaal een voetangel gelegd. Hij verscheurt echter het net van hun boosheid, terwijl Hij doet wat juist is en hun daarna een vraag stelt waarop zij niet kunnen antwoorden. Nadat Hij op die manieren overwinnaar over hun arglistigheid geworden is (vs. 1-6), wordt Hij door het neerzetten, dat daarop volgt tot een strafprediker tegen hun hovaardij (vs. 7-11) en vermaner in dienst van de onbaatzuchtige liefdebetoning (vs. 12-14). Nadat een uit het midden het gesprek heeft geleid op het maal in het rijk van God, wordt Hij ook tot profeet, die hen het uitsluiten van dit maal en de roeping van geheel anderen gasten, waarvan zij het het minst geloofden, voorspelt (vs. 15-24).

EVANGELIE OP DE 17de ZONDAG NA TRINITATIS

Tot ware heiligmaking behoort ook het juiste vieren van de dagen, die de Heere naar Zijn genade tot Zijn bijzondere dienst heeft afgezonderd. Wij leren de juiste sabbatviering van Christus; Hij geneest op sabbat zieken en leert. Dit is voor ons een herinnering dat ook wij de dag des Heeren door werken van barmhartigheid en door leren en horen van het woord moeten vieren.

Waar toe is de Zondag? 1) Ook tot verkwikking van het lichaam,
2) bovenal echter tot zaligheid van de ziel. De ware Zondagsviering: 1) de Heere moet in het huis zijn; 2) allen moeten voor Hem stilzwijgen; 3) ter bruiloft moet genodigd worden; 4) en de genodigden moeten zich verootmoedigen.

Ook kan men beschouwen 1) de Zondagsrust, 2) de Zondagsgodsdienst, 3) het Zondagswerk, 4) het Zondagsgenot.

Nadat de kerk in de evangeliën van de vier laatste Zondagen de vruchten van het nieuwe leven heeft beschouwd, zoals die in de barmhartige liefde jegens de broeders en de dankbaarheid voor de Heere, in de onbezorgdheid van het hart en in de troost te midden van

het ongeluk zich ontvouwen, handelt zij nu over de groei van de kinderen van God in voortgaande heiligmaking.

Jezus aan de tafel van de Farizeeërs, of de Godmens in het gezelschap van de wereld; 1) onder de verstrooiingen van de wereld bewaart Hij Zijn inwendige kalmte, 2) tegenover de meningen van de wereld houdt Hij Zijn heilige overtuiging vast, 3) midden onder de aanvechtingen van de wereld volgt Hij Zijn hemelse bestemming, 4) onder de strijd om de voorrang bij de wereld blijft Hij gedachtig aan Zijn ware plaats.

De verhevene kunst van de Christen 1) om de hele wereld te trotseren, en 2) toch overal bescheiden terug te treden.

Over de vertreding, die tot verhoging wordt: 1) hoe deze vernedering voor God bij ons wordt begonnen, 2) hoe de mens zichzelf dan moet vernederen, 3) hoe uit de vernedering de verhoging moet komen.

1. En het gebeurde, waarschijnlijk 31 december 29, toen Hij gekomen was te Livias (Hoofdstuk 13: 31 vv.) in het huis van een van de oversten van de Farizeeën, op de sabbat om brood te eten 1), om mee deel te nemen aan de maaltijd, waartoe men Hem had genodigd (MATTHEUS. 15: 2) dat zij Hem waarnamen 2); zij hadden de zaak zo aangelegd dat Zij iets tegen Hem zouden kunnen inbrengen (Hoofdstuk 6: 7).

1) Een overste van de synagoge was een man die door de aanhangers van deze sekte was geroepen om in een zekere omtrek van het land het opzicht te houden over de aanhangers van de sekte en hen door vermaningen en zo nodig ook door bestraffingen te dringen zich overeenkomstig de regels van de sekte te gedragen. De Joden nu waren gewoon op hun sabbat elkaar te bezoeken en onder elkaar gastmalen te houden (Neh. 8: 10). Dit kon te gemakkelijker gebeuren zonder schending van het sabbatsgebod, omdat zij geen vuur lieten aansteken om voedsel te koken, maar deze al de dag daarvoor gereed hadden laten maken.

De Heere heeft wellicht de morgen buiten op het veld doorgebracht in stil gebed en godsdienstige beschouwing; vroeg in de middag heeft Hij wellicht in de synagoge geleerd en een van die predikingen gehouden, waarvan geschreven staat: "Hij leerde als machthebbende en niet als de schriftgeleerden. " Nu had Hij zeker graag berust en de dag van God in stille rust geëindigd, hetzij in de kring van Zijn discipelen, of in het huis van een vriend; maar daar komt de uitnodiging van de overste van de Farizeeën. Hij slaat de nodiging niet af, want Zijn grondstelling is: "Ik moet werken zolang het dag is, eer de nacht komt, waarin niemand werken kan. Als de mensenvriend, ruim van hart, die Zich graag laat vinden door allen die Hem zoeken, treedt Hij met een hart vol liefde binnen in een Hem vreemd, ja vijandig gezelschap.

Hij wilde opnieuw bevestigen wat Hij vroeger (Hoofdstuk 13: 34) gezegd had: "Hoe vaak heb Ik uw kinderen willen vergaderen, zoals een hen haar kuikens vergadert onder de vleugels" en Hij wilde, zoals Paulus zegt (Hand. 20: 26) rein zijn van het bloed van allen.

2) Aan de gastvrijheid van de Farizeeën lag dus dezelfde verraderlijke gezindheid ten grondslag als vroeger (13: 31) aan hun schijnbaar welmenende waarschuwing. Men zou zich nu daarover kunnen verwonderen, dat zo'n uitnodiging nog in die tijd voorkomt, toen de spanning tussen Jezus en de Farizeeën al zo ver was voortgegaan (vgl. Hoofdstuk 11: 37 vv.). Wij moeten echter bedenken dat de Heere Zich hier op een nieuw arbeidsveld bevindt; niet meer in Galilea, maar in Perea en dus nu met andere personen te doen heeft. Ook de Farizeeën hebben zonder twijfel, evenals die in Galilea, de instructie tot bespiedende maatregelen tegen Jezus van Jeruzalem ontvangen, waaraan zij zich niet kunnen onttrekken. Zo is het dan ook verder aan geen twijfel onderhevig of zij hebben opzettelijk de waterzuchtige mens in de kamer gehaald en zo geplaatst dat hij Jezus dadelijk bij het intreden in het oog moest vallen. Van zijn kant heeft de mens zeker wel niet geweten dat hij slechts als een middel tot een doel werd gebruikt. Men heeft er zich zeker wel voor behoed hem in het geheim in te wijden, integendeel heeft men hem die misschien vroeg in de middag mee in de synagoge is geweest en daar Jezus' prediking heeft gehoord, voorgespiegeld dat hij bij Jezus genezing zou vinden en zich daarom maar op het juiste ogenblik daar bevinden moest. Deze Farizeeën letten op Jezus of Hij de sabbat zal heiligen. Wat een huichelarij! Zij willen zich overtuigen dat Hij een sabbatschender is en zij zijn zelf de allerergste sabbatschenders; of zou niet dit bespieden dat de naaste wil verderven, een duivelswerk zijn, al willen zij zich nog zozeer inbeelden daarmee een werk van God te volbrengen? (Joh. 16: 2 vv.). Zeker kende de Heere de bedoeling waarmee men Hem had genodigd (Joh. 2: 24 vv.); maar hoewel Hij de boosheid kende werd Hij toch, zoals Cyrillus zegt, haar gast, om de tegenwoordigen door woord en wonder ten nutte te zijn.

2. En zie, er was een zeker waterzuchtig mens voor Hem; dadelijk bij het intreden van de eetkamer viel deze Hem in het oog, zo hadden zij hem geplaatst, er bepaald op rekenend dat Hij hem ook heden zou genezen, hoewel het sabbat was.

Het "zie" aan het begin van het vers wijst de lezer op de strik, die de Farizeeën de Heere Jezus hebben gelegd; omtrent Jezus wijst het het ogenblik aan dat de valstrik zich voor Zijn oog ontdekt. Dat heeft Hij wel geweten, dat men Hem had genodigd om iets te vinden; hoe men Hem valstrikken zou leggen, zou Hij eerst vernemen door hetgeen Hij voor Zich zag - dat wil de tekst ons aanschouwelijk maken door de hele manier van vertellen. Het was nu evenzeer een daad van moed, dat de Heere de uitnodiging aannam en in het huis kwam, als een daad van Zijn zachtmoedigheid; het laatste hebben wij aan het slot van aanmerking 1 onder vs. 1 (Lu 14: 1) beschouwd; op het eerste vestigen wij nu onze aandacht. Er was inderdaad geen geringe moed toe nodig dat Jezus, hoe vaak Hij ook de toorn van Zijn vijanden over Zijn genezingen op sabbat had moeten ondervinden (en dat binnenkort verscheidene malen weer te Jeruzalem (Joh. 7: 19 vv. ; 9: 1 vv.), Zich daardoor toch nooit liet afhouden om ook op sabbat Zijn liefdewerk te volbrengen. In de geschiedenis van onze tekst kon Hij daarover geen ogenblik in het onzekere zijn, dat de tegenwoordigheid van de waterzuchtige niet toevallig was, maar een strik om Hem daarin te vangen en evenmin was Hem onbekend dat Zijn hele roeping als profeet op het spel stond als Hij Zich zo standvastig en bij elke gelegenheid over het Farizees gebod van de sabbat heen zette. Hoe vaak Hij er ook op wees, hoe onverstandig het was om een genezing voor een gewone handenarbeid aan te zien, een liefdewerk door Gods wondermacht volbracht, daarom tot zonde te maken, omdat het op die dag gebeurde, die

dezelfde God geheiligd had, voor wie barmhartigheid beter was dan offerande - het hielp niets. Zo ingeworteld was het vooroordeel, zo vast was de blinde eerbied voor blinde leidslieden door het volk heengetrokken, dat altijd weer de oude aanklacht tegen Hem werd ingebracht, de oude ergernis terugkeerde. Vanwaar verkreeg Hij nu de moed en de beslistheid om Zich over dat alles heen te zetten, hoeveel haat, verachting en hoon het Hem ook aanbracht van hen, die in Israël het hoogste woord voerden; vanwaar de moed om telkens datgene te doen waaruit zij niet verzuimden, een wapen tegen Hem te smeden? Was het misschien slechts een geest van tegenspraak, een ijdel beter weten, de neiging om tegenover de vooroordelen van het volk zich als de verlichte voor te doen, wiens geweten niet meer was gekluisterd in de boeien van de oude meningen? Ja, zulken zijn er niet weinig, die het voor volkswaan en priestervooroordeel houden dat een sabbat heilig moet worden gehouden, die er behagen in scheppen te tonen hoe weinig zij naar zulke geboden vragen, die daarom van de Zondag de ene helft tot gewone arbeid, de andere tot vleselijke genietingen besteden, zodat voor de Heere en hun arme ziel niet het minste daarvan overblijft. Dat zijn dezelfden die, evenals met de Zondag, zo ook met al het andere dat voor het geloof heilig is, met bijbel en kerk, met woord en sacrament, met vrees en hoop, met God en eeuwigheid gedaan hebben. Wie het zo ver heeft gebracht, die mag zich voor zijns gelijken beroemen; maar hij moet het niet wagen zich te beroepen op de Heere en op de plaats die deze tegenover de Farizeeën heeft ingenomen. Jezus heeft de wereld getrotseerd in de naam van God, Zijn hemelse Vader; zij trotseren echter de wereld niet, maar zijn zelf herauten en schildknappen van de wereld en trotseren datgene wat als eeuwige waarheid en gerechtigheid als kastijding tot hun eeuwig heil, tot hen wil komen. Die meent op deze lichtvaardige manier zijn Christelijke, zijn Protestantse vrijheid te moeten doen gelden, die weet dat, terwijl hij zich vrij denkt te maken, hij integendeel in steeds diepere, smadelijkere slavernij vervalt, want wat hem als een boei voorkwam, zoals de Zondagsviering, zoals in het algemeen alle Christelijke orde en tucht, dat is integendeel voor hem die het wil begrijpen en zich ten nutte maken, juist een bescherming, zodat de dienst van het vergankelijke hem niet geheel gevangen kan nemen. Wat hem als de muur van een gevangenis voorkomt, dat is integendeel in waarheid een dam, zonder welke zijn ziel door de golven van wereldgezindheid en wereldse zorg wordt overstroomd. Wat de Heere tot die tegenstand dreef en bekwaam maakte, was geheel iets anders dan de zult om overmoedig te zijn, om boven de perken zich te stellen, waarvoor het volk krachtens hun opvoeding nog stil hield; voor Hem was de vraag alleen deze: "Is het ook juist?"

3. En Jezus antwoordde met betrekking tot de eis die zij Hem deden door de waterzuchtige zo onder Zijn ogen te brengen tot de Wetgeleerden en Farizeeën, die eveneens aan tafel genodigd waren: Is het ook geoorloofd op de sabbat gezond te maken?

4. Maar zij, die geen nee durfden zeggen, zoals zij toch eigenlijk volgens de grondstellingen van hun sekte hadden moeten doen, zwegen stil. En Hij, des te beslister een ja met de daad uitsprekend, nam hem, in plaats van Zich met een enkel woord tevreden te stellen, omdat Hij Zich tegen de Farizeze schriftuitlegging, die zo'n aangrijpen als voor een op de sabbat verboden werk hield (Hoofdstuk 6: 2) wilde verzetten en genas hem en liet hem gaan.

5. En Hij antwoordde hen: a) Wiens ezel of os (volgens andere lezing zijn kind of rund) van u zal in een put vallen en die hem niet meteen zal uittrekken op de dag van de sabbat? 13: 16").

a)Efod. 23: 5. Deut. 22: 4. Luk. 13: 15.

6. En zij konden Hem daarop niet weer antwoorden, omdat hun geweten hen overtuigde, dat zij zich in dergelijke gevallen over hun stelling omtrent de genezing op sabbat gewoon waren heen te zetten.

Zoals de vraag er staat heeft zij eerst de betekenis; is het ook geoorloofd op de sabbat gezond te maken, is het geen zonde als Ik het doe? Dat Hij het voor geoorloofd hield betoonde Hij dadelijk door de daad, Hij wachtte niet eerst af, totdat Hem door iemand toestemming werd gegeven, Hij bezat die in Zichzelf, daarom greep Hij toe en pas als de daad had plaats gehad, sneed Hij de verwijten en tegenspraak, die Hem wachtte, door een scherp woord af, waartegen zijn tegenstanders evenmin iets hadden in te brengen, als zij de daad zelf hadden kunnen verhinderen. De Farizeeën waren streng in hun inzettingen en toch maakten zij een uitzondering als het te doen was om een os of ezel, dus om hun eigen bezitting en het verliezen daarvan; dat was een noodzakelijk werk; dat was geoorloofd. Eveneens vinden wij vaak Christenen die in hun levensinzichten over het algemeen streng zijn en toch daarnaast, naar hun goedvinden, merkwaardige uitzonderingen maken, namelijk in hun eigen voordeel, hun geschiktheid en gewoonte. Daarom moeten wij een stap verder gaan en erkennen dat de vraag: "Is het ook geoorloofd" naar Jezus' bedoeling ook wil zeggen: "Is het juist voor God?" wat nu juist is voor God, dat is voor Mij niet alleen geoorloofd, daarbij ben Ik niet alleen vrij, maar Ik moet het doen en als Ik het niet doe, dan zondig Ik. Zo heeft de Heiland, terwijl Hij de zieke genas, niet alleen gebruik gemaakt van Zijn recht, maar Hij heeft gedaan wat de wil van Zijn Vader, wat Zijn roeping was. Daartoe was Hij gezonden, daartoe toegerust met kracht uit de hoogte, opdat Hij de verbroken harten zou genezen, opdat Hij de gevangenen de vrijheid, de blinden het gezicht, de kinderen van de dood het leven zou brengen. Eveneens heeft Hij ook later, toen Hij aan tafel zat bij het gastmaal, het Zich niet alleen veroorloofd aan de gasten hun kinderachtig wedijveren om de ereplaats te verwijten; Hij nam daartoe niet slechts de vrijheid, maar Hij deed weer wat Zijn ambt was, getuigen van de waarheid, om door zo'n getuigenis diegenen te redden die nog zouden gered worden. Laat ons dit bedenken, het in ons geheugen prenten, dat er voor de Christen, hoe meer hij in de voetstappen van zijn Meester treedt en diens gezindheid de zijne wordt, des te minder iets is, dat slechts geoorloofd is, maar steeds meer alleen de eenvoudige keuze tussen recht en onrecht, tussen goed en kwaad. Zij die zo ijverig en zorgvuldig erop letten, dat toch niemand buiten de palen treden, waarbinnen zo veel ligt dat zij voor geoorloofd verklaren toch minstens voor hen in hun omstandigheden geoorloofd moet zijn - zij mogen toezien dat zij niet met hun vermeende rechten en met de honderdvoudige uitzonderingen, die zij aan elke regel weten te hangen, een steeds verder gaande scheur in Gods heilig gebod maken, die tot een scheur in hun eigen geweten, ja tot een gapende, dodelijke wond wordt! Zelfs in het genot van al de gaven, die Gods goedheid ons toereikt voor lichaam en ziel, in het genot van alles dat bevrediging geeft aan de behoeften, die in de menselijke natuur zijn gelegd; ook hierin is, zodra wij het ernstiger opnemen en scherper toezien, niets dat alleen geoorloofd is, niets, wat slechts een uitzondering zou zijn van de strengheid van de wet - ook daarin zal een verlicht Christen, die op de juiste grond staat, zich steeds door het bewustzijn laten leiden, dat voor hem de vraag niet is: "Mag ik dat alles doen?" maar: "Wat moet ik doen, opdat ik God behagen zal?" Ook waar geen uitwendige letter van de wet zijn doen en laten, zijn geweten en ontberen regelt,

zegt hem toch het edeler en dieper gevoel, zoals zich dat onder de leiding van de Heilige Geest vormt, zeer nauwkeurig wat hem betaamt en wat niet, wat wel met zijn toestand als kind van God, als burger van het hemelrijk overeenstemt en wat daartegen strijdt; en zoals hij aan de ene kant tegenover een valse wettelijkheid van zijn vrijheid, zijn recht weet te bewaren, zo is dit geoorloofde van de andere kant beschouwd, altijd ook een heilige plicht; het is iets noodzakelijks voor zijn zaligheid, voor het toenemen en het welzijn van zijn ziel.

7. En hij zei, toen het nu tijd geworden was dat men zich op de voor de maaltijd neergelegde kussens 26: 20") neerlegde, tot de genoden een gelijkenis, lettend op de les vs. 25: 5 v. en aanmerkend hoe zij de vooraanzittingen verkozen en zei tot hen:

De wetgeleerden van die tijd waren volleeerde sofisten of drogredenaars, zoals ook wij onder onze geleerde ongelovigen niet weinig hebben; maar de Heere stelde de zaken altijd in zo'n zonnhelder licht, dat er ook door deze geslepen verstandens niets meer tegen te zeggen was. Mocht de Heere ook ons iets van deze heldere voorstellingsmanier geven, want het lukt ons maar zelden om de ongelovigen, waarmee wij te doen hebben, tot zwijgen te brengen.

8. Wanneer u door iemand op een bruiloft genodigd zult zijn, dan zet u zich niet in de eerste zitplaats; opdat niet misschien een waardiger persoon (Spr. 9: 11) dan u door hem genodigd is;

9. En hij, die u en hem genodigd heeft, zal komen en nu als onpartijdige ziet of de juiste orde bij hem aan zijn tafel in acht is genomen (MATTHEUS. 22: 11) tot u zeggen zal: Geef deze plaats en u dan zou beginnen, omdat alle tussenplaatsen al bezet zijn en omwille van u niet zouden worden veranderd, met schaamte de laatste plaats te houden.

10. a)Maar wanneer u genodigd zult zijn, ga heen en zet u in de laatste plaats, waar u niemand in de weg zit en niemands rechten krenkt en waar u ook geen risico loopt om beschaamd te zullen worden gemaakt, opdat, wanneer hij komt die u genodigd heeft, hij tot u zegt: Vriend! ga hoger op in mijn nabijheid, waar de ereplaats zich bevindt. Dan zal het u eer zijn voor degenen, die met u aanzitten.

a)Spr. 25: 6, 7.

11. a)Want een ieder die zichzelf verhoogt zal vernederd worden en die zichzelf vernedert zal verhoogd worden. (Hoofdstuk 18: 14).

a)Job. 22: 29. Spr. 29: 23. MATTHEUS. 23: 12. Luk. 1: 51; 18: 14. Jak. 4: 6, 10. 1 Petrus . 5: 5.

Het zit ons allen in het bloed dat wij in de hoogte willen, dat zelfs een hoge rang ons niet bevredigt, zolang er een nog hoger is. Waarheen daarom het oog van de Heere in de wereld ziet, in het verleden of in het tegenwoordige, in grote rijken of kleine landen, overal ziet Hij hetzelfde ijdele, dwaze schouwspel, dat de gasten, die toch allen plaats hadden aan het gastmaal van het leven, verkiezen bovenaan te zitten. En wat is het gevolg van die algemene

onafgebroken wedloop? De hele wereldgeschiedenis is er vol van, dat, terwijl er altijd velen zijn die bovenaan willen zitten, er ook altijd botsingen zijn en er aan strijd en twist, ja aan bloedvergieten geen einde is. Zo vaak het iemand gelukt, de anderen voorbij te halen, is er daarom vrede in zijn hart? Begint dan niet de angst en zorg van voren af aan, omdat nijd en haat zich van alle kanten tegen hem keren, omdat een ander op dezelfde wegen tot hetzelfde doel komt en nu het hart misschien op zeer onzachte wijze hem gebiedt: "Geef deze plaats!" O, hoe goed komt het ook in de minste, alledaagse betrekkingen van het menselijk leven van de Christenen voor dat het voor hen niet moeilijk is zich onderaan te plaatsen, met weinig tevreden, maar ook in het weinige getrouw te zijn, omdat en zolang de Heere hem deze plaats aanwijst! Hoeveel verdriet en nood, hoeveel zonde en gewetenskwelling is hem bespaard, omdat hij van zichzelf niets wil nemen, maar verwacht en dankbaar ontvangt wat hem door de hemel wordt gegeven. Juist daarom staat hij als een vrij man tegenover de wereld, juist daarom heeft zij zo weinig macht over hem, omdat hij niet met haar de renbaan betreedt, zich niet daardoor met haar afgeeft, dat hij om haar eer en genietingen met haar zou strijden, integendeel de aanbidders van de gouden kalveren onder elkaar laat twisten; zonder zich daarin te mengen en voor zijn persoon tevreden is met hetgeen zijn Vader in de hemel hem geeft en van hem maakt! Wij hebben allen al de roepstem vernomen: "Vriend, ga hoger op!" als wij Gods kinderen zijn; Hij heeft ons al laten uitgaan uit het ongeluk van een bestaan zonder God, uit de smart van een kwaad geweten tot de vrede van God, uit de ellende van de verloren zoon, die zwijnen hoedt, aan het hart van de vaders, die een vreugdefeest aanlegt om de wedergevondene, uit de slavernij tot de vrijheid.

Die zo'n genade, zo'n staat juist inziet en daarom met vaste voet door de wereld gaat, onbestreden door haar smaad, niet bewogen door haar ijdelheid, die wacht nog een ander roemvol omhoog gaan, dat ook de wereld mee moet aanzien en dat zij niet kan verhinderen: "Vriend! Ga hoger op uit het donkere dal van de aarde tot de lichte hoogte van de hemel, op van het smartelijk ziekbed tot zalige rust, die door geen leed noch geschrei meer kan worden gestoord, naar boven van lijksteen en graf tot de kroon van het eeuwige leven. Dat is de vererende roepstem, die wij in het geloof al van verre vernemen. Kan er nu voor hem, die van zo'n hoop zeker is, nog veel aan gelegen zijn of de mensen aan hun tafels hem boven of onderaan plaatsen? Een kind van God mag zitten waar het ook is, de plaats, die het inneemt, is juist daardoor een ereplaats, dat een kind van God die inneemt.

De erfenis van de heiligen in het licht weergalmt van dat éne woord: ga hoger op! - Ga hoger op, sprak de Koning. De engelen, de eeuwen van de eeuwigheden herhalen: "Ga hoger op!"

Wat de Heere hier gebiedt is zeker tegen de gewone orde van de wereld, maar men begrijpt de Heere wel. De Heere spreekt niet van gewone, maar van buitengewone maaltijden en dezen wil Hij niet aangericht hebben als een vertoning van weelde, maar als een betoning van weldadigheid. De Heere wil dat de omgang met onze bloedverwanten en onze gelijken een gewone, gemeenzame en dagelijkse omgang is, maar dat als wij iets buitengewoons ten koste willen leggen, dit niet gebeuren zal om hen die overvloed hebben nog meer overvloed te bezorgen; maar om degenen die niets kennen dan ellende te verkwikken en te versterken en enige liefelijke uren in hun somber leven te verschaffen. En is dat nu zo onbillijk? Is het niet integendeel een wijze keus van rijke lieden, om zich te onthouden van aan elkaar blijvend

feesten te geven? Weegt het genoeg wel op tegen de last en is het gevaar van verveling niet groter dan de kans om naar hart en geest ontspannen te worden? Om niet te spreken van het gevaar van opwinding en afmatting, door onmatigheid en afwijking van de gewone leefregel.

Ten einde het voorschrift, in dit en de volgende verzen vervat, goed te begrijpen, moet men weten dat de Mozaïsche wet de Joden verplichtte tot het houden van vele liefdemaaltijden, waartoe zij allerhande armen en ongelukkigen uitnodigen moesten, waartoe zij zelfs een geheel tiendedeel van hun goederen besteden moesten. Voornamelijk waren sabbatten en feestdagen tot het aanrichten van deze maaltijden geschikt. Zo'n aanzien had het tegenwoordig gastmaal ook en niet onwaarschijnlijk waren Jezus en Zijn discipelen, in hun hoedanigheid van arme reizigers, daartoe genodigd en werden daarom ook zonder enige onderscheiding behandeld. De eigenlijke gasten waren rijken en aanzienlijken en aldus werd het oogmerk van de wet teleurgesteld.

Tot juist begrip van woorden en zaken in het bijzonder moeten wij bij onze afdeling nog de volgende opmerkingen voegen. Volgens Hoofdstuk 20: 46 behoorde het tot de bijzondere ondeugden van de Schriftgeleerden en Farizeeën dat zij graag bovenaan zaten in de synagogen en aan de tafel. Dat openbaarde zich niet alleen als zij met mensen uit de andere klassen van de burgerlijke maatschappij te doen hadden en daar in de dienst van de hiërarchie de voorrang zochten, maar ook als zij onder elkaar alleen waren, zetten zij zich niet door elkaar als broeders, die evenveel recht hadden, maar ieder wilde zijn plaats overeenkomstig de rang, die hij meende te bezitten, in de kaste hebben en drong zich zo naar de plaats die hem toekwam. Deze ondeugd was de Heere al vroeger in het oog gelopen, toen Hij in Hoofdst. 7: 36 vs. en 11: 37 vs. bij gelegenheid van farizeze gastmalen, waartoe men Hem had genodigd, gelegenheid had hen te beschouwen. Nu vestigde Hij echter opzettelijk zijn opmerkzaamheid daarop, zoals het woord van de grondtekst in vs. 7 , door ons met "aanmerkende" vertaald, juist uitdrukt. Hij genas eerst de waterzucht bij de mens die men Hem als een verzoeking ten kwade naar Farizeze bedoeling in de weg had gesteld, maar die Hij Zich tot een verzoeking ten goede maakte. Nu grijpt Hij bij Zijn tafelgenoten een zucht aan, die nog erger is dan de waterzucht, namelijk hun eerezucht. "Een waterzuchtige is er kwalijk aan, maar het wilde vuur in de leden, dat de eerezucht aansteekt is als een vuur uit de hel, dat de ziel nooit rust laat. De eergierige prikkelt het onophoudelijk dat hij hogerop moet. Zijn onlesbare dorst is naar eretiteln, erelinten, ereplaatsen en ere-ambten, maar iedere druppel eer, die op zijn hete tong valt, wekt zijn dorst naar eer nog meer op. Hij offert goed en gezondheid op om de sterkste wens van zijn hart te verkrijgen; hij kan er niet van slapen als hij de moeilijkheden ziet, die hem op zijn weg voorkomen; hij telt met angstige verwachting de dagen en uren, wanneer zijn lot beslist zal worden; hij is eindelijk bereid om zijn vrienden, zijn overtuiging, zijn geweten ten offer te brengen, wanneer hij slechts zijn tong met die lafenis kan verkoelen, want hij lijdt pijn in de vlam van zijn eerezucht. " Het behoort zonder twijfel tot de ambtsbezigheden van Hem, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is, dat Hij het niet laat blijven bij het aanraken en genezen van de waterzuchtige, maar dat Hij nu ook deze eerezuchtigen aangrijpt en met een vriendelijk- en ernstig woord hun genezing beproeft. Men zal Hem daar niet, zoals de vijanden van de Bijbel in hun dwaasheid hebben geprobeerd, verwijten dat Hij de maatschappelijke goede zeden en de rechten van de beleefdheid heeft geschonden, wanneer Hij zo Zijn tafelgenoten verwijtingen deed. - Hij

moest juist werken de werken van Degene die Hem had gezonden en werk volbrengen voordat het voor Hem nacht werd en Hij is niet gekomen om het gastmaal, maar als de wijsheid van God (Hoofdstuk 11: 49), die bijzondere zielszorg wil betonen aan hen, die zich voor te voornaam honden, om haar stem te horen wanneer zij buiten op de straten, in de deur aan de poort, onder het volk zich laat horen (Spr. 1: 20 vv.). Men kan wel begrijpen wat de Heere gedaan heeft vóórdat Hij Zijn gelijkenis uitsprak; toen Hij bemerkte, hoe de gasten probeerden bovenaan te zitten en ieder bevreesd werd de laagste plaats te verkrijgen, heeft Hij zeker dadelijk deze plaats voor Zich in bezit genomen. - "Hij zet Zich daar, waarheen Hij in Zijn heiligen ootmoed als plaatsbekleder en drager van de zonde altijd in ieder opzicht heenging. (Hoofdstuk 2: 7; 22: 27. Fil. 2: 6 vv.). Van deze plaats heeft Hij dan gepredikt en van daar heeft Zijn prediking, die Zijn eigen voorbeeld tot grondslag had, ook niet geheel de indruk gemist. Dat nu de Heere met Zijn lering niet bedoeld heeft de gasten aan de tafel van de Farizeeër een verstandige raad van wereldse beleefdheid te geven, blijkt al daaruit dat de evangelist schrijft: "Hij sprak een gelijkenis", welke uitdrukking duidelijk te kennen geeft hoe Jezus alleen de door het gedrag van de genodigden gegeven aanleiding aangrijpt om een waarheid van diepere zedelijke zin onder dat voor het ogenblik voor de ogen gelegd beeld uit te spreken. In de raad van de wijsheid voor de wereldse eergierige moet de geestelijk ootmoedige zich spiegelen en aan diens voor zijn doel berekend gedrag een voorbeeld nemen voor het gedrag dat hem betaamde. Wij hebben dus hier een gelijk geval als in de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester (Hoofdstuk .). Wat geen wereldse wijsheid leert, moet hen in geestelijke zin worden toegevoegd als een regel van wijsheid van de rechtvaardigen (1: 7). Nu wordt echter ook bepaald genoeg aangewezen, voor welke maaltijd de Heere Zijn raad geeft, omdat in vs. 8 gezegd wordt: "Wanneer u door iemand op een bruiloft genodigd zult zijn" (MATTHEUS. 22: 2, 4) en in vs. 9 en 10 dit nog onbepaald gelaten "iemand", nader wordt gekarakteriseerd als "die genodigd heeft", als die zijne gasten anders kan rangschikken, dan zij het zelf hebben gedaan, wat in menselijke omstandigheden toch niet zonder belediging plaats zou kunnen hebben. Zo treedt hier dezelfde gastheer op, die wij ook MATTHEUS. 22: 11 vv. voor ons hebben, zoals dan ook in het algemeen die gelijkenis in deze, die voor ons ligt, is opgesloten en later in vs. ook in zijn oorspronkelijke hoofdgedachte voorkomt, voordat zij bij Mattheus op de aangehaalde plaats in een nieuwe gedaante terugkeert, die nog andere gezichtspunten omvat 14: 14). Evenals nu de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester, waarop wij al wezen, de verwezenlijking van de daarin opgesloten leer in de overste van de tollenaars, in Zachéus heeft, zo de onze van het zich onderaan plaatsen in de apostel Paulus, die vroeger een leerling van de Farizeeën was en met zijn toenemen in het Jodendom boven velen van zijn gelijken en met zijn bovenmate ijveren voor de vaderlijke wet (Gal. 1: 14. Hand. 9: 1 vv.) verkoos aan de tafel van de Farizeeën bovenaan te zitten, maar later met zijn getuigenis van zichzelf (1 Kor. 15: 9) "Ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig ben een apostel genoemd te worden" en met de andere (1 Tim. 1: 15), "Ik ben de voornaamste onder de zondaren" in het rijk van God en in de kring van apostelen van Jezus Christus zich onderaan heeft geplaatst, maar nu ook het woord heeft mogen horen: "Vriend, ga hoger op" (Hand. 9: 15; 1 Kor. 15: 10). Voor hem heeft overigens de prediking van Jezus aan de tafel van de Farizeeër haar vrucht aangebracht, want wat de Heere in vs. 12-14, zegt komt kortelijk weer neer op de van Hem ontvangen spreuk (Hand. 20: 35): "Het is zaliger te geven dan te ontvangen" en wat de gelijkenis van het grote avondmaal in vs. 23 en 24 bedoelt, dat is het goddelijk recht van Zijn apostolische werkzaamheid onder de heidenen (Gal. 2: 7-10), maar

ook de oorzaak van de zware vervolgingen, waaraan Hij tenslotte als offer viel (Hand. 22: 21 v.). Zo zou de moeilijke vraag: van waar Lukas het bericht ontvangen had van hetgeen op het gastmaal van de overste van de Farizeeën was voorgevallen en besproken, enigermate nader tot haar oplossing gebracht kunnen worden. De twaalf waren niet mee aan de tafel genodigd, zoals dat in Hoofdstuk 11: 37 het geval was. (Vgl. Mark. 7: 2) en dat de Heere hem alles naderhand verteld zou hebben, kan ook niet goed worden aangenomen. Uit 2 Kor. 5: 16 schijnt, hoewel de plaats in de regel niet op die manier verklaard wordt, toch te blijken dat Paulus de Heere Jezus bij diens leven van aangezicht heeft gezien en Zijn persoon heeft gekend. Ook in Hand. 9: 3 vv. , toen hem plotseling een licht van de hemel omgaf en hij ter aarde stortte, heeft hij in dat licht een hem uitwendig al bekende gezien en zijn vraag: "Heere! Wie bent Gij?" is niet de vraag van eigenlijke onbekendheid, maar de aanspraak geeft al te kennen dat hij weet met wie hij te doen heeft en bereid is zich aan Hem te onderwerpen, want het woord: "Waarom vervolgt u Mij? Het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan" (Hand. 26: 14), heeft de ban, die op zijn ziel lag, opeens opgeheven en de verborgen inwendige strijd tot een gelukkige wending gebracht. Omstreeks het jaar 30 na Christus, waarbij wij met onze geschiedenis staan, was Paulus zeker al twintig jaar oud; nu kennen wij (Hoofdstuk 2: 42), dat de onderwijzing van een Hebreeuwsen knaap in de vaderlijke instellingen met het twaalfde jaar begon en dat ook Paulus op die ouderdom door zijn ouders naar Jeruzalem gebracht is, kan men vrij zeker uit zijn eigen woorden in Hand. 26: 4 v. afleiden. Dan zijn zeer goed de volgende omstandigheden denkbaar, toen Jezus in Joh. 10: 39 uit de handen van Zijn tegenstanders ontkwam zijn zij zeker verder niet onbekommerd over Hem gebleven, maar zij hebben Hem bespieders nagezonden en hoe makkelijk kon juist zo'n ijverig en bekwaam jongeling als deze Paulus hen als het geschiktste werktuig voorkomen om Jezus op Zijn verdere wegen te bespieden en de Farizeeën op die plaats, waarheen Hij Zich zou wenden, instructies te laten toekomen. Een jongeling kon zich het gemakkelijkst onder de menigte van Jezus' begeleiders van Jeruzalem naar Perea begeven, zonder de Farizeeën en Schriftgeleerden te compromitteren. Evenals nu de uitnodiging in Hoofdstuk 11: 37 een door de deputatie van de Hoge raad naar Galilea aangelegde manoeuvre was, zo zal ook de uitnodiging van de overste van de Farizeeën hier in de tekst niets anders zijn geweest en de afgezant Paulus was dan in ieder geval ook bij het gastmaal tegenwoordig. De Heere voorzag wel wat men met Hem voorhad toen men Hem een bespieder nazond en Hij heeft hem indirect het in Hoofdst. 13: 4-9 en gezegd als een prediking voor Jeruzalem op de latere terugweg meegegeven. Hij zag echter ook in de Geest dat Zijn hemelse Vader Hem juist in deze leerling van de Farizeeën een vergoeding wilde schenken voor die onder de twaalf, die tot de Farizeeën en Overpriesters zou overgaan en Zijn verrader zou worden (Joh. 6: 70 v.). Wat Hij nu op het gastmaal van de overste van de Farizeeën zegt, dat is de eerste prikkel die Hij de jongeling in het hart drukt, die zijn werking doen zal, al zal ook bij de overige tafelgenoten Zijn werk als Heiland verloren zijn. Voor heden heeft Paulus wel de juist tegengestelde uitwerking van het gastmaal mee weggenomen; Jezus is hem wel in het wonder aan de waterzuchtige, dat Hij ondanks de sabbat volbracht, als een van de valse profeten voorgekomen, op wie het gebod in Deut. 13: 1-5 toepasselijk was, zoals Hij ook van dit vooroordeel al door Zijn leermeesters was doordrongen en Zijn dienstijver voor de oversten van Zijn volk is meer en meer tot een Zelotenijver geworden tegen de gevaarlijke haeresie, waarvoor Hij Jezus' leer meende te moeten honden. Toch nam dit niet weg dat in de geheimste plooien van zijn ziel zich een indruk zetelde van de vriendelijkheid en goddelijke

liefde van de Heiland, die in het gehele wezen van deze Jezus van Nazareth te lezen was en van de goddelijke kracht en goddelijke wijsheid, die uit al zijn woorden sprak, een indruk die niet geheel kon worden vernietigd, voor die opeens met alle macht een weg baande. Wie weet of niet het perkament, dat Timotheüs van Troas volgens het bevel van de apostel moest meebrengen, om zo te zeggen het protocol bevat van de hier vertelde mededelingen en redenen, die hij vroeger had opgesteld om de oversten te Jeruzalem te berichten en dat nu voor het evangelie van Lukas zou worden gebruikt.

12. En hij zei ook, toen de maaltijd nu begon en Hij bemerkte welke gasten behalve Hij hier vergaderd waren, tot degene, die Hem genodigd had: a)Wanneer u een middagmaal of avondmaal 26: 20") zult houden, roep dan niet uw vrienden, noch uw broeders, noch uw familieleden, noch uw rijke burens, opdat ook deze u niet te eniger tijd ook weer uitnodigen en u daardoor van hen vergelding krijgt van hetgeen u hen ten goede gedaan heeft.

a) Neh. 8: 11. Spr. 3: 28.

13. Maar wanneer u een maaltijd zult houden, nodig dan, zoals de wet u daartoe aanleiding geeft (Deut. 14: 28 v. ; 16: 11; 26: 11 vv.) armen, verminkten, kreupelen en blinden (Tob. 4: 7).

14. En u zult zalig zijn, omdat zij niets hebben om u terug te betalen; want het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen, daarmee dat ook u dan aan Gods tafel mag aanzitten.

De gewone veronderstelling, waarin men aan een voorname een maaltijd geeft, namelijk dat men door hem ook zal worden uitgenodigd, stelt de Heere hier voor als iets dat veel meer te vermijden is dan angstig te zoeken. Het staat gelijk met "zijn loon al hebben" (MATTHEUS. 6: 5). Alleen daar, waar men niet uit gewone winzucht, maar uit onbaatzuchtige liefde iets doet, belooft de Heere de rijkste vergelding. Wanneer Hij daarbij aan de opstanding van de rechtvaardigen denkt, dan zou de toevoeging "rechtvaardigen" volstrekt doelloos zijn geweest, wanneer Hij aan de algemene opstanding had gedacht, die Hij bijvoorbeeld in Joh. 5: 28 v. beschrijft. Hij onderscheidt integendeel, evenals Paulus (1 Kor. 15: 23) en Johannes (Openbaring . 20: 5 v.) tussen een eerste en tweede opstanding en drukt daardoor op deze zo vaak tegengesproken leer de stempel van Zijn eigen onbedrieglijk woord.

Evenals de gasten zichzelf moeten vernederen door de minste plaats te kiezen, zo moet de gastheer zichzelf vernederen door uitnodiging van de geringsten. Het verboden "nodigt niet uit" staat op gelijke lijn met het woord in vs. 26, het moet alleen de noodzakelijkheid aanwijzen van het zuiver zinnelijke en natuurlijke in de liefde - pas de hoogste liefde, geschonken in de wedergeboorte, adelt alle natuurlijke betrekkingen van liefde.

Niet als verbood ons de Heere onze vrienden en verwanten uit te nodigen, maar Hij verbiedt ons deze beide zaken: 1) als een bijzondere liefde voor te stellen als wij diegenen onthalen, die wij naar het vlees liefhebben (Hoofdstuk 6: 32 vv.) en 2) anderen wel te doen met de bedoeling dat zij het ons zullen vergelden. Toch ligt ook dat wel in Zijn woorden: "Wanneer u

het voedsel, waarvoor door God de armen zijn aangewezen, naar uw lust aan uw vrienden uitdeelt, dan beroemt u zich niet op liefde. " O, dat zou een mens bij menige maaltijd doen vrezen.

Ook de aanzienlijke gastheer heeft Jezus wat te zeggen. Hij juicht Zichzelf niet te zeer toe wegens het goede gezelschap en het rijke onthaal. Waar eigenliefde het hoofdgerecht is, is het juiste feest- en sabbatsmaal niet. Er zij betere feesten te vieren. De hoogste feestvreugde is daar waar de reinste liefde de tafel dekt en geen bijbedoelingen in het spel zijn. Om hem dit te doen gevoelen - hetgeen hoog nodig is - en niet om hem te leren dat hij voortaan zijn deur voor bloed- en verwantschap en zijn gelijken te sluiten heeft, hetgeen belachelijk zou zijn, zegt de Heiland tot degene die Hem uitgenodigd had: "Wanneer u een middagmaal of avondmaal zult houden, roep dan niet (uitsluitend, gelijk tot hiertoe) uw vrienden, noch uw broeders, noch uw familie, noch uwe rijke bureu, zodat ook deze u niet te eniger tijd weer uit zullen nodigen en u vergelding geven. Maar wanneer u een maaltijd zult houden, nodig dan uit; armen, verminkten, kreupelen en blinden. En u zult zalig zijn, omdat zij niets hebben om u te vergelden, want het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen. Zoveel is zeker dat wij allen hier uit de mond van onze Heiland de wel te behartigen wenk ontvangen dat liefdebetoon jegens armen en ongelukkigen daarom als een belangrijk, een rijk gezegend, een noodzakelijk bestanddeel beschouwd moet worden van elke feestelijke aanrichting, die Hem welgevallig zijn zal. Liefdebetoon jegens armen en ongelukkigen moet als een belangrijk bestanddeel beschouwd worden van zo'n feestvieren als onze Heiland welgevallig zijn zal. Feestvreugde gunt Hij ons. Dat wij, voor zoveel staat en vermogen zulks toelaten, onze huiselijke, onze vriendenfeesten zullen hebben en houden, onderstelt Hij. Het kan niet worden afgekeurd door Hem, die hier de sabbatsmaaltijd ten huize van de Farizeeër bijwoont, die door Zijn tegenwoordigheid giften en wondertekenen te Kana in Galilea, niet alleen het huwelijk, maar ook het huwelijksfeest zo hoog heeft geëerd. God geeft feesten, Hij geeft hoogtijden van het aardse leven. Tegenover menige dag van droefenis, die Zijn wijze, heilige liefde ons niet sparen kan, schenkt Hij ook menige dag van hartdoordringende levensvreugde en het kan Hem niet ongevoelig zijn, als wij onze vreugde op alle betamelijke manieren aan de dag leggen en verhogen. De baatzucht, die voor zichzelf alleen zou willen genieten, zoals zij tot het juiste genieten onbekwaam maakt, is voor God geenszins aangenaam. Onze liefde moet zich in anderer blijdschap verblijden, zij moet ook anderen in staat stellen zich te verblijden in de onze. Richt de bruiloftsmaaltijd aan, gelukkig echtpaar! Vier uw groene, uw zilveren bruiloft, uw gouden, als u het uitnemend voorrecht hebt zelfs deze te beleven. Gelukkige ouders! De doop van uw eerstgeborene, de verloving van uw dochter, de bevordering van uw zoon, zijn terugkeer uit de vreemde is wel een feestmaal waard! Het kan ingericht worden tot Gods eer. Heeft Hij u mildelijk met tijdelijke goederen gezegend, het behoeft voorwaar geen karig feest te zijn. Geliefde broeders, eigen familie, trouwe bureu zijn zonder twijfel de naasten om aan uw huiselijke tafel aan te zitten en op deze manier in uw vreugde te delen. Ook hoeft u daarvan geen van hen uit te sluiten, omdat hij rijk is. Zorg slechts dat u niemand uitsluit omdat hij arm is: geen verarmde broeder, geen schamele bloedverwant, waarvoor u zich ten onrechte schaamt; geen trouwe maar ongelukkige vriend, waarvan u denkt: dat vervallen gelaat zou mij nu de vreugde bederven. Vergeet op die dag van uw vreugde de vreugdelozen niet; want als uw Heiland het woord tot zijn farizeze gastheer gesproken, ook voor u gesproken heeft: wanneer u een middagmaal of

avondmaal zult houden, roep dan niet uw vrienden, noch uw broeders, noch uw familie, noch rijke burens, maar wanneer u een maaltijd zult houden, nodig dan uit: armen, verminkten, kreupelen en blinden, hoeft u dit zeker niet zo te begrijpen dat u eens vooral allen behalve onvermogenen en ongelukkigen van uw huiselijke feesten heeft uit te sluiten, maar toch zeker als dat u op de dag van uw vreugde in de eerste plaats aan deze te denken hebt, deze een aandeel in uw vreugde behoort te geven, op deze verblijding en verkwikking bedacht moet zijn. Hij wil dat u eerder een rijke dan een arme vriend of bloedverwant thuis laat en dat u, als u moet kiezen tussen een luisterrijke aanrechting voor uw gelijken en een mild liefdeblijk aan armen en ellendigen, tot het laatste besluiten en van het eerste afzien zal. Of zou ook deze toepassing van het woord van de Heiland nog van overdrevenheid te beschuldigen zijn?

Dit is: nodig niet uw rijke vrienden, rijke broeders en rijke familie, noch uw rijke burens uit. Niet dat onze Heiland wil dat dezen geheel niet uitgenodigd zullen worden, dat de vriendschap en gemeenzame verkeer onder mensen, in zo'n betrekking en van zo'n rang en staat zou verbannen; maar Zijn mening is dat deze niet alleen uitgenodigd zullen worden, met verzuim van de arme vrienden, arme broeders, arme familie en arme burens en dat de laatste, bij vergelijking gesproken, liever uitgenodigd moeten worden dan de eersten, zodat de armen meer dienst zouden doen en bij de uitkomst van groter voordeel voor de onthaler wezen.

Waarschijnlijk had Christus, zoals Reading gist, in de Farizeeër een zucht opgemerkt om kostelijke maaltijden op de sabbatdagen en bij andere gelegenheden aan te richten, voornamelijk uit hoogmoed, staatzucht en eergierigheid, hetgeen deze vermaning zeer gepast maakt en inzonderheid, al hij, die dit tegenwoordig onthaal gaf, verzuimende was in werken van liefde, zoals zeker velen van zijn broeders waren.

Jezus wijst de Farizeeërs in drie gelijkenissen aan, hoe treurig het gesteld is met hun verhouding tot het rijk van God. Hij draagt hen de beide eerste gelijkenissen voor in de vorm van vermaning, de Joden waren echter te goed bekend met de parabolische leerwijze van hun Rabbijnen, dan dat de gasten in deze tafelgesprekken een ontijdige beleefdheidsles of een hyperbolisch uitgedrukte aanprijzing van de weldadigheid zouden gezien hebben, zoals latere uitleggers dat zo makkelijk doen. Als de gasten van de Heere hadden de Farizeeën en Schriftgeleerden zich in Zijn theocratie bovenaan geplaatst, dat betoonden zij duidelijk ook door hun gedrag omtrent Jezus. Daarom geeft Hij hen te kennen, het kon er toe komen, dat zij door de Heere van het feest van de hoge zitplaatsen werden gewezen naar de benedenste plaatsen en dat een ander, die zich bescheiden onderaan had geplaatst, als de vertrouwde vriend van de gastheer werd erkend en hoog boven hen zou worden geplaatst op de eerste van die zitplaatsen, die ze hadden ingenomen. Verder nodigden de Farizeeën alleen hun geestverwanten als gasten, d. i. slechts voor deze hadden zij gunst, vriendelijkheid, edelmoedigheid en daarvoor werden zij dan regelmatig weer uitgenodigd en op gelijke wijze ontvangen. Zij nodigden wel de mensen tot het mee genieten van de goederen van de theocratie, van de beloften van de Heere - maar wie? Slechts hun vrienden en verwanten, gelijkgezinde farizee Joden of misschien ook rijke burens, voorname proselieten. Deze alleen mochten mee deel hebben aan het rijk van God; daarentegen wilden zij de armen, de tollenaars, de Samaritanen, de heidenen niet bij dit gastmaal zien. Maar wat zal nu volgens het woord van Christus het gevolg van deze enghartigheid zijn? Omdat zij het grote rijk van

de liefde verloochenen, om de kleine vereniging van wederkerige Joodse vriend- en bloedverwantschap, zullen zij ook geen deel hebben aan het rijke feest van de liefde, zoals dat in de opstanding van de rechtvaardigen, in het nieuwe hemelrijk zal worden gevierd. Een van de tafelgenoten gaf het nu duidelijk te kennen, dat hij de bedoeling van Jezus' vermaningen, als ziende op het rijk Gods, goed had begrepen.

15. En als een van degenen, die mee aanzaten, deze dingen hoorde, zei hij tot Hem: Zalig is hij die brood eet, die mee mag deelnemen aan de maaltijd (vs. 1. MATTHEUS. 15: 2) in het koninkrijk van God en op zo'n mededeelname mogen toch wij, Farizeeën en Schriftgeleerden, de vóór alle andere genodigde gasten, wel zeker rekenen.

Wat de man voor de geest staat is het herstelde rijk van de Messias in zijn heerlijkheid en zaligheid; over hetzelfde rijk handelt de gelijkenis, die nu volgt en wel met behoud van hetzelfde beeld. De Heere wilde de man, die die uitroep heeft gedaan, aanwijzen hoe weinig zijn gedrag en dat van zijn verwanten in stand en gezindheid, juist nu de eis en oproeping tot hen kwam, daartoe leidde, dat zij de door Hem geprezen zaligheid ook werkelijk deelachtig zouden worden. De gelijkenis heeft overeenkomst met, maar is niet gelijk aan die in Matth. 22: 1-14, welke laatste later werd gesproken en eigenaardige opmerkingen bevat, die onze gelijkenis nog niet mee heeft opgenomen.

Door het woord van de Heere: "Het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen" wordt in het gemoed van een van de gasten het liefelijk voorgevoel van de hemelse vreugde opgewekt; of misschien is het voor hem slechts een gelegenheid om Jezus een strik te spannen en Hem te verleiden tot het uitspreken van een ketterij over dit onderwerp. De ernstige strekking van de gelijkenis zou deze tweede verklaring kunnen begunstigen. In elk geval bewijst de optelling in vs. 21, vgl. met vs. 13 (de armen en kreupelen en lammen en blinden), het nauw verband dat tussen beide delen van het gesprek plaats vindt. "Ja wel zalig, " antwoordt de Heere; maak daarom, dat u de zaligheid niet van u stoot, terwijl u ze roemt.

Het grote avondmaal: 1) de genodigden verachten het; daarom 2) worden de verachten genodigd.

EVANGELIE OP DE 2de ZONDAG NA TRINITATIS

In de gelijkenis van het grote avondmaal leren wij hoe de Heere naar Zijn grote barmhartigheid de volken door Zijn knechten tot het rijk van de genade roept. Velen verachten echter de roeping van de Heere, omdat hun hart aan de wereld hangt. Zo deed Israëel, daarom heeft de Heere Zijn boden tot de heidenen gezonden; dat zelfde wordt steeds weer herhaald. De roeping van de Heilige Geest komt steeds door het evangelie tot de mensen, maar velen nemen het niet aan; het ernstige woord wordt steeds weer vervuld: "Velen zijn geroepen, weinigen uitverkoren. "

Wat de evangeliën in de eerste helft van het kerkelijke jaar ons weer verkondigd hebben van de komst van de eengeboren Zoon van God in het vlees, tot aan de opwekking van de grote

Herder van de schapen uit de dode en tot Zijn afscheid van de aarde en tot de zending van Zijn Heilige Geest, dat is alles een grote lof van de herderlijke trouw van onze God en van onze Verlosser (Ps. 23). Daardoor is voor ons die zeer kostelijke weide van de ziel bereid, waardoor ons het goede en de barmhartigheid ten deel zal worden gedurende ons hele leven en wij gesterkt zullen worden voor het eeuwige leven. Maar wij mogen nu ook onze harten niet sluiten voor de overvloed van genade, die onze God voor ons zo vriendelijk heeft ontsloten naar Zijn wijsheid en liefde. Deze is de ernstige vermaning, die in deze tweede helft van het kerkelijk jaar tot ons komt. Dadelijk bij het intreden zijn wij door de woorden, die de Heere tot Nikodemus richt, gedrongen om in levend geloof in onze Verlosser aan te nemen, die toch het ware brood des levens is, opdat wij door Zijn heilige en levende kracht wedergeboren worden tot het nieuwe leven van het zalige kindschap van God en tot het burgerschap van Zijn hemels rijk. Het evangelie van de vorige Zondag heeft ons in het voorbeeld van de rijken man getoond, hoe vluchtig en bedrieglijk ook de rijkste goederen dezer aarde zijn en hoe de arme Lazarus in waarheid de rijke man is geweest, omdat hij bij al zijn armoede rijk wist te worden in God. En terwijl ons zo de keuze is voorgehouden tussen het vluchtige genot van dit tijdelijke leven en de zaligheid van het eeuwige levens, zo komt nu in dit evangelie tot ons de vriendelijke uitnodiging van onze God, tot het grote hemels avondmaal dat Hij tot onvergankelijk genot bereid heeft voor al degenen die Zijn roepstem met een gewillig hart opvolgen. Laat ons dan toch luisteren naar de stem van de goede Herder en ons uit de woestijn van de goddeloze wereld vergaderen onder Zijn trouwe hoede! Laat ons afstand doen van die oude slechte verontschuldigen, waarmee wij weigeren Zijn uitnodiging te volgen en onze weigering voor Hem en ons eigen geweten proberen te verschonen! Laat ons daarnaar trachten, dat als ons aardse huis van deze tabernakel verbroken wordt, wij mogen komen in het hemels huis van onze Vader, waarin plaats voor al Zijn kinderen is.

Om te komen tot het eeuwige avondmaal, waar aan Abrahams borst de arme Lazarus ligt, is ons de vorige Zondag als de hoogste aangelegenheid van de mens voorgesteld; hoe de Heere ons tot dit eeuwig avondmaal wil brengen, tonen ons vele teksten. Ook dit evangelie spreekt van een avondmaal van God in deze tijd, dat met het avondmaal van de eeuwigheid wel niet een en hetzelfde is, maar toch een overgang en voorhof daartoe en daarom belangrijk genoeg is, om door al diegenen met grote ernst te worden beschouwd, die tot de vreugde van het eeuwige avondmaal willen komen.

De gelijkenis bij Lukas is de pop, waaruit zich later de gelijkenis van de bruiloft bij Mattheüs heeft ontwikkeld. Hier staat om zo te zeggen nog alles in de beginselen, daar is het einde gekomen hier een avondmaal, daar een bruiloftsmaal, want de knecht van God heeft gaandeweg Zijn nederige bedeksels afgelegd en Zich als de eengeboren Zoon van de Vader geopenbaard; hier een verontschuldigen en niet komen, daar - want de onverschilligheid is tot vijandschap geworden - een honen en doden; hier de aankondiging dat geen van de genodigden het avondmaal zal smaken, daar het bericht dat de moordenaars zijn omgebracht; hier afgebroken met de opdracht "Dwing ze in te komen", daar een bezien van de gekomenen, een richten onder de gasten. Onze gelijkenis handelt alleen over de roeping, de andere eindigt: "Velen zijn geroepen, weinigen uitverkorenen." Wij hebben hier het begin van de wegen van God, daar het einde; wie moet niet de fijne takt van de bewonderen, die ons de gelijkenis van

Lukas aan het begin en de gelijkenis van Mattheüs aan het einde van de Trinitatistijd voorlegt? Wie zal het avondmaal van de Heere smaken? 1) die de wereldse begeerlijkheden verloochent; 2) die zijn geestelijke armoede erkent; 3) die in het huis van God komt.

De gelijkenis van het grote avondmaal 1) de goedheid van God in de uitnodiging; 2) de dwaasheid van de mensen in de verachting; 3) de ernst van de liefde in het houden.

De grote maaltijd in het hemelrijk 1) vriendelijk toebereid;
2) dringend aangeboden; 3) ondankbaar verworpen; 4) nog steeds openstaand.

De verontschuldigungen 1) talrijk in menigte; 2) nietig in waarde; 3) verderfelijk in gevolgen.

Groot is inderdaad het grote avondmaal: 1) grote genade heeft het bereid; 2) grote wereldsgezindheid veracht het; 3) grote ijver wil het vol hebben; 4) een groot gericht brengt het mee.

16. Maar Hij zei tot hem: Een zeker mens bereidde een groot avondmaal 26: 20") en hij nodigde in de lange tijd van de Oud Testamentische bedeling (Hoofdstuk 10: 24. Hebr. 1: 1) er velen.

a) Jes. 25: 6. MATTHEUS. 22: 2. Openbaring . 19: 7, 9.

17. En hij zond zijn dienstknecht uit op het uur van het avondmaal om de genodigden te zeggen: Kom, want alle dingen zijn nu gereed (MATTHEUS. 3: 1 v. ; 4: 17).

Aan de uitroep van een van de medegasten in vs. 15 verbindt de Heere Zijn gelijkenis. In die uitroep sprak zich geen bede uit om het rijk van God, maar het gevoel van daarin te zijn. Nu wil de Heere de spreker en de overige gasten tegemoet voeren dat zij het brood nog niet in het rijk van God eten, dat zij integendeel de uitnodiging, die tot hen komt, moeten horen en komen moeten. De mens die het grote avondmaal geeft, is de Heere, onze God en niet de mensgeworden Zoon van God; wel kan men zich de Zoon denken als die het maal, dat is het hemelrijk, bereidt; omdat echter het hemelrijk eerst als rijk van God wordt genoemd en de Zoon later (vs. 17) als knecht optreedt, moeten wij hier bij God de Vader blijven. Deze mens bereidde een avondmaal; het koninkrijk der hemelen wordt in het Oude Testament vaker met een maaltijd vergeleken (Spr. 9: 1 vv. Jes. 25: 6. Vgl. MATTHEUS. 8: 11; 26: 29; deze vergelijking is buitengewoon juist. In iedere mensenziel is een afgrond, die alleen door de levende God kan worden gedempt; de door God en tot God geschapen mens heeft een honger naar God, naar de levende God. Om zijn honger naar God te stillen verheft de mens zich met zijn gedachten ten hemel, maar hij kan God niet grijpen; hij worstelt met alle kracht om de gerechtigheid, die God welgevallig is, maar zijn worstelen leidt hem niet tot het doel; hij verdiept zich in zijn gevoel, maar ook hier vindt hij de Heere niet. Het brood, dat de wereld het leven geeft, komt van de hemel: God bereidt voor de honger van de mensheid naar God, voor het zuchtend schepsel, het avondmaal, Hij wil hen verzadigen met de goederen van Zijn huis.

Het gastmaal van de grootmoedige man is de zaligheid van het Christelijk geloofsleven. De Heere geeft het. Al vroeger had Hij de gasten genodigd, sinds lang waren de Israëlieten op het grote gastmaal voorbereid en hadden zij de uitnodiging aangenomen. Men moet van de eerste uitnodiging de latere aanzegging onderscheiden, dat het avondmaal nu gereed is: deze aanzegging valt met de verschijning en werkzaamheid van Christus tezamen. Maar nu begonnen de genodigden, zoals afgesproken is, dadelijk zich te verontschuldigen. Deze verontschuldiging blijkt dadelijk nietig te zijn, ja, tonen tegenspraak met zichzelf; want niet het tijdelijke en wereldse handelen op zichzelf verhindert de mens een gast in het koninkrijk der hemelen te worden, maar de slavernij, de hartstochtelijke verbijstering waardoor hij bevangen is, de duizeling van aardsgezindheid, zoals die in alle denkbare vormen optreedt. De aardsgezindheid in haar verschillende gedaanten maakt de mens onvatbaar voor het geestelijk leven van het hemelrijk, met name als begeerte naar het bezit van goederen, die hier door de akker worden voorgesteld, naar heerschappij voeren dat daardoor is voor voorgesteld, dat de zweep over vijf juk of span ossen moet worden gezwaaid en eindelijk als zinnelijkheid en als overgegeven zijn al de mens in liefde en vrees, verkeerdheden, die hier de verhindering door de vrouw voorstelt. Ook de nietige vormen van tegenspraak tegen het evangelie, zoals die bijvoorbeeld in het farizeïsme optreden, zijn overal door deze verschillende elementen van aardsgezindheid beziel. De schuld tegenover de gastheer ligt daarin dat het gegeven woord van de toezegging aan Hem wordt gebruiken en dat Hij onder nietige voorwendsels juist in Zijn schoonste leven, in Zijn hulde wordt veracht. Maar Hij bevredigt toch Zijn begeerte om het vreugdefeest te houden. Men kan niet nalaten onder de armen, kreupelen, lammen, blinden, die Hij van de straten van de stad snel als gasten laat vragen, in tegenstelling met de Farizeeën, de tollenaars en zondaars te verstaan; en als dan de knecht buiten de poort wordt gezonden om de mensen, die op wegen en heggen gelegd zijn, uit te nodigen (vs. 22 vv.), dan moet dit wel tegenover de Joden in het algemeen op Samaritanen en Heidenen slaan.

Het rijk van de genade onder het Nieuwe Testament, dat daarenboven tot het rijk van de heerlijkheid wordt als wij het aangezicht van God in gerechtigheid aanschouwen en naar Zijn beeld zullen ontwaken, de Heere onder het beeld van het grote avondmaal voor. Hij noemt het groot, omdat de grote God, de zalige en alleen machtige, de Koning aller koningen en Heere aller heren (1 Tim. 6: 15), het voor de grote menigte van alle mensen heeft bereid en een onnaspeurlijke rijkdom van gaven daarbij vrij en gratis uitdeelt. Er is eigenlijk slechts een onuitsprekelijke gave die de eeuwig rijke God aan de tafel van Zijn genade voor ons, arme zondige mensen bereid houdt; maar een gave, waarin de volheid van de godheid lichamelijk woont, alle schatten van wijsheid en kennis verborgen liggen en dat alles besloten in wat de mens in het bijzonder, zowel als de gehele mensheid voor tijd en eeuwigheid behoeft. Deze gave is Jezus Christus, voor ons door God gegeven tot wijsheid, tot rechtvaardigheid, tot heiligmaking en tot verlossing (1 Kor. 1: 30). Hierin is de liefde van God jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eengeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven, die Hem bezit, die heeft alles genoeg en is zonder nood. Die Hem heeft die heeft genade, deze is het dagelijks brood aan de tafel van God. Wat zou ons de hele wereld baten met al haar schatten, als wij de genade van onze Heere Jezus Christus niet hadden. Maar waar de genade van Christus is, daar is ook gerechtigheid, die voor God geldt en uit de vergeving van de zonden voortkomt, want

bij de Heere is de genade en veel verlossing is bij Hem. Waar nu gerechtigheid is daar is ook vrede bij God, vrede, die de wereld niet kent, want de goddelozen hebben geen vrede, vrede in hart en geweten. Waar nu vrede is, daar is ook vreugde, vreugde in de Heere, die onze sterkte is, vreugde in de Heere overal, vreugde in de Heilige Geest, waardoor de liefde in ons arm hart is uitgestort en met deze kracht en leven, eeuwig leven al hier in de tijd en rotsvast vertrouwen, dat met Paulus leert zeggen (Rom. 8: 38) "Ik ben verzekerd dat noch nood noch leven ons kan scheiden van de liefde van God, welke is in Christus Jezus, onze Heere. " Van de gastheer in onze tekst lezen wij dat Hij velen uitnodigde tot het grote avondmaal. Aan de kinderen van Abraham had God door de profeten, die van de toekomstige genade geprofeteerd hebben, van ouds af beloofd dat Hij Zijn rijk onder hen wilde oprichten, waarin zij, verlost uit de hand van hun vijanden, Hem zouden dienen zonder vrees al de dagen van hun levens in heiligheid en gerechtigheid, die Hem welbehagelijk is (Hoofdstuk 1: 70-75). Maar "op het uur van het avondmaal", toen de door Hem te voren bepaalde tijd vervuld was, zond Hij Zijn knechten om de genodigden te zeggen: "Kom, want alle dingen zijn nu gereed. " Eerst kwam Johannes, de engel voor het aangezicht van de Heere, om Zijn weg te bereiden met de prediking: "Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. " Daarom kwam de eengeborene Zoon van de Vader vol van genade en waarheid, om de kinderen van Jeruzalem te vergaderen, zoals een hen haar kuikens vergadert onder haar vleugels en nodigde: "Kom allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven. " "Die dorst, die komt tot Mij en drinkt; " "Ik ben het brood des levens; " "Ik ben gekomen, opdat zij het leven en overvloed hebben. " Eindelijk, nadat het onschuldige en onbevleete Lam van God Zijn dierbaar bloed aan het kruishout op Golgotha vergoten had, een eeuwige verlossing had gevonden en stervend had betuigd: "Het is volbracht, " was niets meer nodig, dan dat u mensenkinderen komt en uit de volheid Gods genade ontvangt. Toen nodigden de heilige apostelen dringender dan ooit in de kracht van de Heilige Geest de kinderen van Juda tot het grote avondmaal en riepen (Hand. 2: 39; 3: 25 vv.): "U komt de belofte toe en uw kinderen; u bent kinderen van het verbonds, dat God met onze vaders heeft opgericht. God opgewekt hebbende Zijn kind Jezus, heeft Hem eerst tot u gezonden, dat Hij u zegenen zou, daarin, dat Hij een ieder van u af keren zou van uw boosheden.

Geroepen worden allereerst de genodigden, dus diegenen die wisten, dat God de Heere van plan was een groot avondmaal te houden en dat zij daaraan deel zouden krijgen; dat waren dan zeker geen heidenen, want de heidenen waren vreemdelingen omtrent het verbond van de belofte. Men kan ook niet eens zeggen, dat alle Joden tot de genodigden kunnen worden gerekend; want een groot gedeelte van de Joden was zoals tegenwoordig een groot gedeelte van de Christenen; zij wisten niet welke grote en rijke beloften aan hun volk waren gegeven; zij bekommerden er zich ook weinig om, leefden een ijdel, werelds, slechts aan tijdelijke belangen gewijd leven. Tot de genoden kan men alleen die Joden rekenen, die, evenals de overpriesters, Farizeeën en Schriftgeleerden, de profetie kenden en in de tekenen van de tijd, in het optreden van Johannes en de Heere zelf genoeg aandrang konden vinden om de volheid van de tijd en de naderende oprichting van het goddelijk rijk waar te nemen. Deze geroepenen, de Joden, die met de belofte en de raad van Gods genade bekend waren, komen in onze gelijkenis voor als het middelpunt van Israëls volk en van de hele wereld, van waar de hemelse roeping van God in Christus Jezus haar loop neemt en alle landen vervult. Wel lezen wij niet dat hen Gods roeping tot Zijn avondmaal met bijzondere vlijt werd gebracht, maar zij

vernemen de stemmen die weerklinken en hen tot de maaltijd riepen, evenals anderen en zij konden die grondiger begrijpen. Aan hen moest voor allen de blijde mededeling, dat het maal nu gereed was, in het hart klinken. Omdat zij de meeste kennis hadden, begrepen zij het eerst, wat het betekende. Omdat zij genodigd waren, begrepen zij het eerst de roeping. De tweede, die tot de hemelse maaltijd werden geroepen, waren de mensen die met de eersten de straten en wijken van dezelfde stad bewoonden, of, om zonder beeld te spreken, de andere Joden, die wel de voorspelling en uitnodiging van de Heere in het Oude Testament niet als de eerste klasse van geroepenen verstonden, maar toch tot het volk van God behoorden, dat uit alle volken was uitverkoren en door de verkiezing van de genade het eerste recht hadden op het avondmaal van God. Tegenover de eerste klasse waren deze tweede armen, lammen en kreupelen in wijsheid en verstand maar desalniettemin wordt hen de hemelse roeping ten deel en al stonden zij bij de anderen achter, zo kwamen zij die toch dadelijk en velen voor.

18. En zij begonnen allen, alsof zij al onder elkaar afspraak hadden gemaakt hoe zij de uitnodiging zouden beantwoorden, zich eendrachtelijk te verontschuldigen. De eerste zei tot hem: Ik heb een akker gekocht en het is nodig dat ik uitga en hem bezie, ik bid u houd mij voor verontschuldigd.

18. En zij begonnen allen, alsof zij al onder elkaar afspraak hadden gemaakt hoe zij de uitnodiging zouden beantwoorden, zich eendrachtelijk te verontschuldigen. De eerste zei tot hem: Ik heb een akker gekocht en het is nodig dat ik uitga en hem bezie, ik bid u houd mij voor verontschuldigd.

19. En een ander zei: Ik heb vijf juk ossen gekocht (Hoofdstuk 12: 6; 16: 28) en ik ga heen om die te beproeven; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.

20. En een ander zei: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik volgens het recht dat een pas gehuwde toekomt (20: 7") niet komen.

Wat de genodigden terughield van gehoorzaamheid aan Gods roeping, dat houdt ook heden nog bij ons zovelen af. De mens vergeet het doel waartoe hij geroepen is en heeft hij dat vergeten, is het hem ontgaan of gering geworden, dan kan hij allerlei zaken voor zijn doel houden, die alleen doorgangspunten en slechts wegen of middelen tot het doel moesten worden genoemd. Toen God de mens in het paradijs tegen de aanvechting van de satan wilde beveiligen, gaf Hij hem heerschappij over de dieren en droeg hem op de grond in het paradijs te bebouwen; en opdat hij niet eenzaam het eeuwige leven zou tegemoet gaan, gaf Hij hem een hulpe, die hem, evenals hij haar, zou steunen. Dat is ook nu nog de wil van de Heere: als de mens zijn dagelijks werk volbrengt aan vee en land, breekt de verzoeking als hij zich met zijn vrouw verenigt, wordt het hem te liefelijker God te dienen als zijn ziel naar de wil van God mindere werken volbrengt, wordt zij bekrachtigd tot hogere en grotere en de liefde van de tweede graad, de liefde tot de zijnen, verhindert niet, maar bevordert de liefde van de eerste graad, de liefde tot God. Hoe verschrikkelijk is het nu als dat alles anders wordt, als het tweede tot het eerste, het doorgangspunt tot een woonplaats en plaats om te blijven, het vreemde land tot vaderland en ieder van God verordend middel tot opleiding, tot een valstrik en tot verzoeking wordt, waarin men valt. Men moet vóór alle dingen en in de eerste plaats

trachten naar het rijk van God en naar Zijn gerechtigheid; het andere moet als minder beteknend daarbij komen; en nu wordt het nietige, dat door Gods genade toekomt, hoofdzaak, waarom men het hoogste goed verliest en voor een linzengerecht verkoopt men de eerstgeboorte, die een recht geeft op ver uitzierende, eeuwige beloften. Wat een misleiding, wat een zelfbedrog, wat een ellende, voor men dit inziet en gevoelt en wat een leegte, wat een ijdelheid van de ziel, als vrouw en goed verdwijnt, elk op zijn weg en de arme ziel gewaar wordt dat zij Gods roeping om het vergankelijke heeft verwaarloosd en het enige dat eeuwig blijft, snood van zich heeft gewezen!

Jezus vergenoegd Zich niet met alleen mee te delen dat alle genodigden zich eenparig verontschuldigen; Hij noemt hun verontschuldigen, hun uitvluchten nader. Hij moest hier zo in details gaan om Zijn parabel de Farizeeën recht op het hart te drukken. Deze toch verblijdden zich in de waan dat zij aan de uitnodiging van God gevolg hadden gegeven en aan de tafel van het hemelrijk zaten; zij moeten dus uit hun gerustheid worden opgewekt en bezorgd gemaakt worden. De eerste nu zegt: "Ik heb een akker gekocht en het is nodig, dat ik uitga en hem bezie; " de akker is gekocht, maar hij moet nu ook zijn nadere beschikkingen maken. Deze omstandigheid, die hem zelf hinderlijk schijnt te zijn, laat het niet toe dat hij komt. De tweede eindigt zijn rede met dezelfde woorden als de eerste en toch spreekt hij op een geheel anderen toon. Door zijn antwoord schemert heen dat hij ook op een andere tijd de ossen zou kunnen bezien, maar dit nu eenmaal zijn genoegen, zijn welbehagen, zijn besluit is. De eerste kan niet, de tweede wil niet komen; het schijnt dat hij al op weg tot de ossen is; hij wil zich niet laten hinderen in zijn voornemen. Bij de derde wordt duidelijk hoe de verontschuldigen steeds dalen; men stoort zich hoe langer hoe minder aan de knecht. Terwijl de eerste zich had verontschuldigd, is de tweede al moediger geworden. Omdat twee zich al hebben verontschuldigd meent de derde dat hij zich korter en sterker kon uitdrukken. Hij beroept zich op het recht volgens Deut. 24: 5; hij denkt dat hij, als de Heere God hem tot Zijn vanen roept, ook het privilege heeft om thuis te blijven en zich met zijn vrouw te verblijden - hij behoefde niet te komen. Zo openbaren zich in de drie verontschuldigen verschuldigde toestanden van het hart. Er zijn er die gedwongen, maar ook die gewillig en die beslist aan de wereld hangen. Voor de ene is de dienst voor deze wereld een last, een juk, voor de andere blijdschap en lust, de derde zijn een en al. Maar nog andere verschilpunten komen voor. De eerste wordt door de doornen van de zorg, de tweede door de doornen van de rijkdom, de derde door de doornen van de wellustigheid aan dit leven vastgehouden. Bij de eerste staat het hovaardige leven, bij de tweeden de lust van de ogen en bij de derde de lust van het vlees op de voorgrond.

De voornaamste reden waarom al deze mensen de hemelse goederen verachten, ligt niet in de akker, de ossen en de vrouw; zij hebben geen honger, zij merken geen ellende van de zonde (vs. 21), dat geeft hun zo'n tegenzin; dat houdt hen terug om hun akker met aardappelen te vergeten om de akker met de verborgen schat te kopen, de vijf juk ossen aan de ploeg te laten staan om de hand te leggen aan de ploeg van het koninkrijk van God, om omwille van de vrouw te denken: "Nu moet ik dubbel komen" en met haar zich te laten huwen aan de juiste man. Dat verblindt hen, zodat zij niet kunnen zien dat met Jezus beter kan worden gebouwd, geploegd en huis gehouden dan zonder Jezus.

Van diegenen, die later (vs. 21) werden genodigd, waren dergelijke verontschuldigingën niet te vrezen: de blinde had geen akker te bezien, de lamme kon niet achter zijn ossen gaan en de kreupele had geen vrouw, die hem verhinderd zou hebben te komen; alleen het gevoel van armoede had hen kunnen terughouden, maar ook deze moeilijkheid verdwijnt, omdat zij door de knecht vriendelijk moeten worden "ingebracht. "

De drie redenen zijn eigenlijk slechts een enkele. Wat de ene terughoudt, dat staat ook de tweede en de derde in den weg; ieder drukt het echter op zijn manier uit, het is de zorg voor dit tijdelijke. De Heere Jezus heeft echter deze drie genoemd om aan te tonen, hoe de wereldzin steeds verder gaat, de mens altijd meer bindt en de strikken eindelijk zo vast toetrekt dat de mens niet weer kan loskomen. De eerste heeft een akker of hofstede gekocht; hij is iemand die begint, die voor een huis begint te zorgen en zijn eigen haard wil hebben. De tweede heeft al een landgoed, waarop hij wil arbeiden; hij schaft zich vijf juk ossen aan om te ploegen, te oogsten en het goed in orde te brengen. De derde ontbreekt alleen een vrouw; hij heeft geld en goed, hij moet ook een huisgezin hebben, hij moet een verzorgster in huis hebben en kinderen groot brengen, dan heeft hij het doel van zijn leven bereikt. Zie daar het leven en streven van de wereldlingen; zij kennen niets hogers dan een gelukkig, geëerd familieleven te zoeken! Hun hele leven wordt daardoor ingenomen, alsof het hun eeuwig beroep was. De kostbare jaren van de jeugd worden besteed om eerst de gewichtige kunst te leren van verwerven en verdienen, want de hoogste zorg is hoe men aan zijn brood komt. Daarvoor wordt snel vergeten wat men misschien geleerd heeft van Gods woord en de heilzame indrukken daarvan moeten voor andere indrukken wijken, die van beneden zijn. Nu is echter de zo zeer gewenste tijd daar, dat men zich kan neerzetten en eigen haard kan hebben; er moet een akker worden gekocht, een huis gebouwd, een werk begonnen worden - hoeveel is er te bedenken! Het is een onrustige tijd, waarin men al zijn gedachten nodig heeft, wil men zichzelf niet in het licht staan. De knecht van de Heere klopt aan, hij vraagt of men een ogenblik naar hem luistert, men is beleefd genoeg om hem niet van de deur te wijzen, want men wil ook achting voor de godsdienst betonen. Hij spreekt er van dat men ook een ziel heeft en dat de ziel met hemels voedsel moet worden verzorgd, wil zij niet verhongeren; zulke woorden laat men zich soms in de kerk welgevallen, maar midden in het werk zijn zij zeer storend. Ik kan niet, antwoordt men, zie hoe ik met zorgen beladen ben; ik moet dadelijk uit en dit en dat in ogenschouw nemen. Het doet mij zeer leed dat mij mijn nieuwe bezigheid zo weinig tijd laat, ik bid u, verontschuldig mij. Nu is eindelijk het huis ingericht; zal het nu tijd zijn om Gods woord te horen en aan het eeuwige avondmaal te denken? Zorgen baren nieuwe zorgen en de nieuwe zijn groter dan de oude. Nu moet de zaak worden uitgebreid, nieuwe aankopen moeten er worden gedaan om grotere winst te behalen. Met de winst neemt de begeerte naar winst toe en die duizend gulden heeft, denkt dat hij niet rusten mag voor die tot tienduizend zijn vermeerderd. De knecht van de Heere klopt weer aan en houdt zijn vroegere reden voor, hij denkt dat er nu eindelijk weer een vrij uur gekomen zal zijn - ach, men is nu nog veel dieper in de wereld geraakt! Voorheen was men nog zo beleefd om te zeggen: "Ik moet uitgaan om de akker te bezien; ik zou zeer graag naar uw woord horen, maar het is voor mij niet mogelijk. " Nu is het al minder beleefd: "Ik ga nu heen om de ossen te bezien; u ziet dat ik midden in mijn werk ben, wees zo goed en stoor mij niet. " Hoe zal het gaan als de vrouw in de woning komt! Dan beginnen pas de zorgen; een hoop kinderen maakt dag en leven; zij moeten iets leren, zij moeten worden opgevoed en overeenkomstig hun stand

verzorgd. Omwille van hen knoopt men voordelige verbintenissen, men koopt een huis en maakt zich meer bezorgd dan goed is. De knecht van de Heere klopt voor de derde keer aan: "Ach, was hij maar thuis gebleven. " Men laat het hem nu duidelijk voelen dat men hem en zijn gelijken met tegenzin ziet; hij is een lastig man, die men toch nergens voor gebruiken kan; men zegt hem kort af en zonder enige beleefdheid: "Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen. In mijn toestand kan ik geen gebruik van uw raadgevingen maken, ik heb belangrijker zaken voor mij; ik moet eerst voor de mijnen zorgen, die ook moeten leven en van veel bidden niet verzadigd worden.

Als de kerkklokken op de dag des Heeren roepen en uitnodigen om aan de eeuwige bestemming gedachtig te zijn en manna tot voeding van de ziel te vergaderen, wordt dan niet altijd weer herhaald wat de Heere in het evangelie heeft geschilderd? Deze lopen de aardse winst, de handel, het handwerk, anderen het genot na; nu is het geen gelegen tijd, dan zijn het noodzakelijke bezigheden, dan de zorg voor de gezondheid, nu dit dan dat, wat tot voorwendsel moet dienen om de uitnodiging van de Heere te ontwijken. Was het er om te doen om aardse winst te behalen, eer, genot na te jagen, een sterveling dienst te bewijzen - de tijd was niet ongelegen, de weg niet te ver, de inspanning niet te groot, het offer niet te zwaar. En wat zo op iedere Zondag in het bijzonder gebeurt, dat gaat aldus, helaas, bij velen hun hele leven door. Zij hebben altijd zoveel te doen en te zorgen en te ondernemen voor hun vooruitkomen, voor hun ambt, voor het genot, zij zijn zo tevreden en gelukkig met hun bezittingen, bezigheden, genietingen, met alle de zaken die tot uitbreiding van hun vermogen en aanzien, tot gemak en vrolijkheid van hun leven dienen, zij nemen die zo geheel in dat zij er in helemaal niet toe komen om ernstig aan het eeuwig heil van hun ziel, aan de weg naar de hemel te denken. Ja, de aarde met haar vreugde en genietingen komt hun zo schoon en liefelijk voor, dat zij helemaal geen verlangen voelen naar de beloofde hemelse zaligheid. Zo wenden zij zich dan, de een met betuiging van leedwezen en beleefde verontschuldigen, anderen met trotse gebaren en verachtelijke woorden, de derden met lachen van diegenen af, die hen wijzen op hetgeen daarboven is, waar Christus is. Daarvoor vergeten zij geheel en al de treffende waarheid van dat woord: "Wat baat het de mens als hij de hele wereld won en hij leed schade aan zijn ziel?" Het uur komt waarin zij de ogen moeten toedoen, waarmee zij anders hun vreugde zagen en het goed en de vrolijkheid van de wereld verlaten hen voor altijd, om hen arm en leeg aan een eeuwig gebrek lijden over te leveren. "Ik zeg u dat niemand van die mannen, die genodigd waren, Mijn avondmaal smaken zal. " Daarbij blijft geen troost meer over; ook die troost wordt uitdrukkelijk afgesneden, waarmee de lichtzinnigheid van de wereldlingen zich gewoonlijk vertroost; die troost zich namelijk in het idee dat toch de barmhartige God Zijn zaligheid niet tevergeefs kan hebben bereid en dat er eindelijk toch ook nog plaats zal zijn voor degenen die laat komen.

20. En een ander zei: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik volgens het recht dat een pas gehuwde toekomt 20: 7") niet komen.

Wat de genodigden terughield van gehoorzaamheid aan Gods roeping, dat houdt ook heden nog bij ons zovelen af. De mens vergeet het doel waartoe hij geroepen is en heeft hij dat vergeten, is het hem ontgaan of gering geworden, dan kan hij allerlei zaken voor zijn doel houden, die alleen doorgangspunten en slechts wegen of middelen tot het doel moesten

worden genoemd. Toen God de mens in het paradijs tegen de aanvechting van de satan wilde beveiligen, gaf Hij hem heerschappij over de dieren en droeg hem op de grond in het paradijs te bebouwen; en opdat hij niet eenzaam het eeuwige leven zou tegemoet gaan, gaf Hij hem een hulpe, die hem, evenals hij haar, zou steunen. Dat is ook nu nog de wil van de Heere: als de mens zijn dagelijks werk volbrengt aan vee en land, breekt de verzoeking als hij zich met zijn vrouw verenigt, wordt het hem te liefelijker God te dienen als zijn ziel naar de wil van God mindere werken volbrengt, wordt zij bekrachtigd tot hogere en grotere en de liefde van de tweede graad, de liefde tot de zijnen, verhindert niet, maar bevordert de liefde van de eerste graad, de liefde tot God. Hoe verschrikkelijk is het nu als dat alles anders wordt, als het tweede tot het eerste, het doorgangspunt tot een woonplaats en plaats om te blijven, het vreemde land tot vaderland en ieder van God verordend middel tot opleiding, tot een valstrik en tot verzoeking wordt, waarin men valt. Men moet vóór alle dingen en in de eerste plaats trachten naar het rijk van God en naar Zijn gerechtigheid; het andere moet als minder betekend daarbij komen; en nu wordt het nietige, dat door Gods genade toekomt, hoofdzaak, waarom men het hoogste goed verliest en voor een linzengerecht verkoopt men de eerstgeboorte, die een recht geeft op ver uitzijnde, eeuwige beloften. Wat een misleiding, wat een zelfbedrog, wat een ellende, voor men dit inziet en gevoelt en wat een leegte, wat een ijdelheid van de ziel, als vrouw en goed verdwijnt, elk op zijn weg en de arme ziel gewaar wordt dat zij Gods roeping om het vergankelijke heeft verwaarloosd en het enige dat eeuwig blijft, snood van zich heeft gewezen!

Jezus vergenoegd Zich niet met alleen mee te delen dat alle genodigden zich eenparig verontschuldigen; Hij noemt hun verontschuldiging, hun uitvluchten nader. Hij moest hier zo in details gaan om Zijn parabel de Farizeeën recht op het hart te drukken. Deze toch verblijdden zich in de waan dat zij aan de uitnodiging van God gevolg hadden gegeven en aan de tafel van het hemelrijk zaten; zij moeten dus uit hun gerustheid worden opgewekt en bezorgd gemaakt worden. De eerste nu zegt: "Ik heb een akker gekocht en het is nodig, dat ik uitga en hem bezie; " de akker is gekocht, maar hij moet nu ook zijn nadere beschikkingen maken. Deze omstandigheid, die hem zelf hinderlijk schijnt te zijn, laat het niet toe dat hij komt. De tweede eindigt zijn rede met dezelfde woorden als de eerste en toch spreekt hij op een geheel anderen toon. Door zijn antwoord schemert heen dat hij ook op een andere tijd de ossen zou kunnen bezien, maar dit nu eenmaal zijn genoeg, zijn welbehagen, zijn besluit is. De eerste kan niet, de tweede wil niet komen; het schijnt dat hij al op weg tot de ossen is; hij wil zich niet laten hinderen in zijn voornemen. Bij de derde wordt duidelijk hoe de verontschuldiging steeds dalen; men stoort zich hoe langer hoe minder aan de knecht. Terwijl de eerste zich had verontschuldigd, is de tweede al moediger geworden. Omdat twee zich al hebben verontschuldigd meent de derde dat hij zich korter en sterker kon uitdrukken. Hij beroept zich op het recht volgens Deut. 24: 5; hij denkt dat hij, als de Heere God hem tot Zijn vanen roept, ook het privilege heeft om thuis te blijven en zich met zijn vrouw te verblijden - hij behoefde niet te komen. Zo openbaren zich in de drie verontschuldigen verschuldigde toestanden van het hart. Er zijn er die gedwongen, maar ook die gewillig en die beslist aan de wereld hangen. Voor de ene is de dienst voor deze wereld een last, een juk, voor de andere blijdschap en lust, de derde zijn een en al. Maar nog andere verschillpunten komen voor. De eerste wordt door de doornen van de zorg, de tweede door de doornen van de rijkdom, de derde door de doornen van de wellustigheid aan dit leven vastgehouden. Bij de

eerste staat het hovaardige leven, bij de tweeden de lust van de ogen en bij de derde de lust van het vlees op de voorgrond.

De voornaamste reden waarom al deze mensen de hemelse goederen verachten, ligt niet in de akker, de ossen en de vrouw; zij hebben geen honger, zij merken geen ellende van de zonde (vs. 21), dat geeft hun zo'n tegenzin; dat houdt hen terug om hun akker met aardappelen te vergeten om de akker met de verborgen schat te kopen, de vijf juk ossen aan de ploeg te laten staan om de hand te leggen aan de ploeg van het koninkrijk van God, om omwille van de vrouw te denken: "Nu moet ik dubbel komen" en met haar zich te laten huwen aan de juiste man. Dat verblindt hen, zodat zij niet kunnen zien dat met Jezus beter kan worden gebouwd, geploegd en huis gehouden dan zonder Jezus.

Van diegenen, die later (vs. 21) werden genodigd, waren dergelijke verontschuldigen niet te vrezen: de blinde had geen akker te bezien, de lamme kon niet achter zijn ossen gaan en de kreupele had geen vrouw, die hem verhinderd zou hebben te komen; alleen het gevoel van armoede had hen kunnen terughouden, maar ook deze moeilijkheid verdwijnt, omdat zij door de knecht vriendelijk moeten worden "ingebracht. "

De drie redenen zijn eigenlijk slechts een enkele. Wat de ene terughoudt, dat staat ook de tweede en de derde in den weg; ieder drukt het echter op zijn manier uit, het is de zorg voor dit tijdelijke. De Heere Jezus heeft echter deze drie genoemd om aan te tonen, hoe de wereldzin steeds verder gaat, de mens altijd meer bindt en de strikken eindelijk zo vast toetrekt dat de mens niet weer kan loskomen. De eerste heeft een akker of hofstede gekocht; hij is iemand die begint, die voor een huis begint te zorgen en zijn eigen haard wil hebben. De tweede heeft al een landgoed, waarop hij wil arbeiden; hij schaft zich vijf juk ossen aan om te ploegen, te oogsten en het goed in orde te brengen. De derde ontbreekt alleen een vrouw; hij heeft geld en goed, hij moet ook een huisgezin hebben, hij moet een verzorgster in huis hebben en kinderen groot brengen, dan heeft hij het doel van zijn leven bereikt. Zie daar het leven en streven van de wereldlingen; zij kennen niets hogers dan een gelukkig, geëerd familieleven te zoeken! Hun hele leven wordt daardoor ingenomen, alsof het hun eeuwig beroep was. De kostbare jaren van de jeugd worden besteed om eerst de gewichtige kunst te leren van verwerven en verdienen, want de hoogste zorg is hoe men aan zijn brood komt. Daarvoor wordt snel vergeten wat men misschien geleerd heeft van Gods woord en de heilzame indrukken daarvan moeten voor andere indrukken wijken, die van beneden zijn. Nu is echter de zozeer gewenste tijd daar, dat men zich kan neerzetten en eigen haard kan hebben; er moet een akker worden gekocht, een huis gebouwd, een werk begonnen worden - hoeveel is er te bedenken! Het is een onrustige tijd, waarin men al zijn gedachten nodig heeft, wil men zichzelf niet in het licht staan. De knecht van de Heere klopt aan, hij vraagt of men een ogenblik naar hem luistert, men is beleefd genoeg om hem niet van de deur te wijzen, want men wil ook achting voor de godsdienst betonen. Hij spreekt er van dat men ook een ziel heeft en dat de ziel met hemels voedsel moet worden verzorgd, wil zij niet verhongeren; zulke woorden laat men zich soms in de kerk welgevallen, maar midden in het werk zijn zij zeer storend. Ik kan niet, antwoordt men, zie hoe ik met zorgen beladen ben; ik moet dadelijk uit en dit en dat in ogenschouw nemen. Het doet mij zeer leed dat mij mijn nieuwe bezigheid zo weinig tijd laat, ik bid u, verontschuldig mij. Nu is eindelijk het huis ingericht; zal het nu

tijd zijn om Gods woord te horen en aan het eeuwige avondmaal te denken? Zorgen baren nieuwe zorgen en de nieuwe zijn groter dan de oude. Nu moet de zaak worden uitgebreid, nieuwe aankopen moeten er worden gedaan om grotere winst te behalen. Met de winst neemt de begeerte naar winst toe en die duizend gulden heeft, denkt dat hij niet rusten mag voor die tot tienduizend zijn vermeerderd. De knecht van de Heere klopt weer aan en houdt zijn vroegere reden voor, hij denkt dat er nu eindelijk weer een vrij uur gekomen zal zijn - ach, men is nu nog veel dieper in de wereld geraakt! Voorheen was men nog zo beleefd om te zeggen: "Ik moet uitgaan om de akker te bezien; ik zou zeer graag naar uw woord horen, maar het is voor mij niet mogelijk. " Nu is het al minder beleefd: "Ik ga nu heen om de ossen te bezien; u ziet dat ik midden in mijn werk ben, wees zo goed en stoor mij niet. " Hoe zal het gaan als de vrouw in de woning komt! Dan beginnen pas de zorgen; een hoop kinderen maakt dag en leven; zij moeten iets leren, zij moeten worden opgevoed en overeenkomstig hun stand verzorgd. Omwille van hen knoopt men voordelige verbintenissen, men koopt een huis en maakt zich meer bezorgd dan goed is. De knecht van de Heere klopt voor de derde keer aan: "Ach, was hij maar thuis gebleven. " Men laat het hem nu duidelijk voelen dat men hem en zijn gelijken met tegenzin ziet; hij is een lastig man, die men toch nergens voor gebruiken kan; men zegt hem kort af en zonder enige beleefdheid: "Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen. In mijn toestand kan ik geen gebruik van uw raadgevingen maken, ik heb belangrijkere zaken voor mij; ik moet eerst voor de mijnen zorgen, die ook moeten leven en van veel bidden niet verzadigd worden.

Als de kerkklokken op de dag des Heeren roepen en uitnodigen om aan de eeuwige bestemming gedachtig te zijn en manna tot voeding van de ziel te vergaderen, wordt dan niet altijd weer herhaald wat de Heere in het evangelie heeft geschilderd? Deze lopen de aardse winst, de handel, het handwerk, anderen het genot na; nu is het geen gelegen tijd, dan zijn het noodzakelijke bezigheden, dan de zorg voor de gezondheid, nu dit dan dat, wat tot voorwendsel moet dienen om de uitnodiging van de Heere te ontwijken. Was het er om te doen om aardse winst te behalen, eer, genot na te jagen, een sterveling dienst te bewijzen - de tijd was niet ongelegen, de weg niet te ver, de inspanning niet te groot, het offer niet te zwaar. En wat zo op iedere Zondag in het bijzonder gebeurt, dat gaat aldus, helaas, bij velen hun hele leven door. Zij hebben altijd zoveel te doen en te zorgen en te ondernemen voor hun vooruitkomen, voor hun ambt, voor het genot, zij zijn zo tevreden en gelukkig met hun bezittingen, bezigheden, genietingen, met alle de zaken die tot uitbreiding van hun vermogen en aanzien, tot gemak en vrolijkheid van hun leven dienen, zij nemen die zo geheel in dat zij er in helemaal niet toe komen om ernstig aan het eeuwig heil van hun ziel, aan de weg naar de hemel te denken. Ja, de aarde met haar vreugde en genietingen komt hun zo schoon en liefelijk voor, dat zij helemaal geen verlangen voelen naar de beloofde hemelse zaligheid. Zo wenden zij zich dan, de een met betuiging van leedwezen en beleefde verontschuldigen, anderen met trotse gebaren en verachtelijke woorden, de derden met lachen van diegenen af, die hen wijzen op hetgeen daarboven is, waar Christus is. Daarvoor vergeten zij geheel en al de treffende waarheid van dat woord: "Wat baat het de mens als hij de hele wereld won en hij leed schade aan zijn ziel?" Het uur komt waarin zij de ogen moeten toedoen, waarmee zij anders hun vreugde zagen en het goed en de vrolijkheid van de wereld verlaten hen voor altijd, om hen arm en leeg aan een eeuwig gebrek lijden over te leveren. "Ik zeg u dat niemand van die mannen, die genodigd waren, Mijn avondmaal smaken zal. " Daarbij blijft

geen troost meer over; ook die troost wordt uitdrukkelijk afgesneden, waarmee de lichtzinnigheid van de wereldlingen zich gewoonlijk vertroost; die troost zich namelijk in het idee dat toch de barmhartige God Zijn zaligheid niet tevergeefs kan hebben bereid en dat er eindelijk toch ook nog plaats zal zijn voor degenen die laat komen.

21. En toen die dienstknecht weer gekomen was, boodschapte hij deze dingen aan zijn heer. Toen werd de heer des huizes boos en zei tot zijn dienstknecht: Ga snel uit in de straten en wijken van de stad en breng de armen en verminkten en kreupelen en blinden hier in.

De ene knecht, die hier uitnodigt, stelt alle nodigheden tezamen voor; hij is als het ware de roepende stem van God in al Zijn boden. Maar hoe vriendelijk hij zijn opdracht volvoert, de bede "Houd mij voor verontschuldigd" gaat boven zijn instructie en macht; die niet komen te verontschuldigen, kan hij niet; hij kan hoogstens eenvoudig het de Heere weer zeggen en berichten wat men tot hem heeft gezegd.

De Heere laat de tafel van de genade niet afnemen, dadelijk nodigt Hij andere gasten uit; want Hij heeft Zich zo toegerust, zegt Luther, dat Hij mensen moet hebben die eten, drinken en vrolijk zijn, al zou Hij ze ook uit stenen maken. De armen, kreupelen, lammen en blinden, die Hij nu laat uitnodigen, zijn de tollenaars en zondaars, de discipelen met het kleine hoopje uit het volk van Israël, dat zich rondom de Heiland heeft verzameld. vgl. Hoofdstuk 10: 21.

22. En de dienstknecht zei: Heere! Het is gebeurd, zoals gij bevolen hebt en nog is er plaats.

23. En de heer zei tot de dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen en dwing ze in te komen, opdat mijn huis vol wordt.

Van de Joden gaat de roeping voort tot degenen die niet meer tot dezelfde stad behoorden, maar daarbuiten op de wegen en aan de heggen hun woning hadden, die tegenover de Joden als een arme menigte van landlopers voorkwamen, waaronder geen genodigde was, waarvan niemand van het rijk van God, dat kwam, iets juist begreep, waarvan niemand denken kon dat hij in de eeuwige stad van God een burgerrecht had of deel aan het eeuwig avondmaal. Hiermee worden niet onduidelijk de heidenen bedoeld; en terwijl nu aan de genodigden ten tijde van de roeping de minste moeite werd besteed, omdat bij hen al ten tijde van de uitnodiging een zo grote opmerkzaamheid en een zo grote ijver werden aangewend dat het zeer eenvoudig met de boodschap: "Komt, alle dingen zijn gereed" aflopen kon, terwijl meer moeite aan de armen, kreupelen, lammen en blinden werd besteed, die rondom de stad woonden, zodat zij niet alleen geroepen, maar ook tot het avondmaal werden ingeleid, wordt aan de heidenen de grootste moeite gedaan. Zij worden niet alleen geroepen, niet slechts ingeleid, maar gedwongen te komen. Hoe groter de onbekendheid is met de raad van Gods genade, des te dringender is de roeping, dat valt in het oog. Toch betoont zich de genade niet alleen in die mate dringender naardat de blindheid, de onwetendheid, het geestelijk gebrek groter is, maar wij merken ook op dat de roepende genade van God overeenkomt met de grotere gewilligheid van de geroepenen. De minste moeite in het roepen wordt aan de genodigden besteed, die de roeping het stoutst en ondankbaarst tegenstreven. Het getal geleerde Joden, dat tot het avondmaal kwam, was het kleinste. Talrijker waren de anderen,

geestelijk minder betekenende Joden, de armen, kreupelen, lammen en blinden en zie, zij werden met eer ingeleid. De heidenen echter, die op de straten van de wereld wonen, komen met velen en worden met alle vriendelijkheid uitgenodigd en de roepstem van het evangelies komt tot hen zo sterk, als was het hoofdzakelijk en vooral met het geheel avondmaal op hen gemunt geweest.

Zoals vs. 21 de tekst is voor het eerste deel van de handelingen der apostelen (Hoofdstuk 1-12, bekering van de Joden), zo vs. 22 en 23 voor het tweede (Hoofdstuk 13-28, bekering van de heidenen Ja, voor de hele tegenwoordige economie.

De bedoeling van deze woorden kan weinig twijfel dulden. Zij gerechtigen ons zeker de grote liefde en barmhartigheid van God jegens zondaren te verkondigen. Zijn lankmoedigheid is onuitputtelijk. Als sommigen de waarheid niet willen aannemen, wil Hij dat anderen in hun plaats worden uitgenodigd. Zijn medelijden voor de verlorenen is geen geveinsde en denkbeeldige zaak. Hij is oneindig in bereidwilligheid om zielen te zaligen. Bovendien gerechtigen de woorden van iedere prediker en leraar van het Evangelie om alle mogelijke middelen aan te wenden om zondaren te doen ontwaken en hen van hun zonden af te trekken. Als zij niet tot ons willen komen in het openbaar, moeten wij hen in het bijzonder zoeken. Als zij onze prediking in de gemeente niet willen bijwonen, moeten wij bereid zijn van huis tot huis te prediken. Wij moeten ons zelfs niet schamen om een zacht geweld te bezigen. Wij moeten tijdelijk en ontijdelijk aanhouden (2 Tim. 4: 2). Wij moeten met menig onbekeerde handelen als iemand die half slapend, half krankzinnig is en zich niet geheel een toestand bewust is waarin hij verkeert. Wij moeten het Evangelie onder zijn aandacht brengen, eenmaal en andermaal. Wij moeten luid roepen en niet zwijgen. Wij moeten met hem handelen zoals wij zouden doen met een mens, die een zelfmoord wilde begaan. Wij moeten trachten hem als een brandhout uit het vuur te rukken. Wij moeten zeggen: "Ik kan niet en ik wil niet en ik mag niet u toelaten uw eigen ziel te verderven. " De wereldlingen mogen zo'n ernstige handeling niet begrijpen, zij mogen op alle ijver en vuur in de godsdienst als op dweepzucht smalen, maar de man van God, die het werk wenst te doen van een evangelist, zal zich weinig storen aan hetgeen de wereld zegt. Hij herinnert zich de woorden van onze gelijkenis. Hij wil mensen "dwingen om in te komen. "

23. En de heer zei tot de dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen en dwing ze in te komen, opdat mijn huis vol wordt.

Van de Joden gaat de roeping voort tot degenen die niet meer tot dezelfde stad behoorden, maar daarbuiten op de wegen en aan de heggen hun woning hadden, die tegenover de Joden als een arme menigte van landlopers voorkwamen, waaronder geen genodigde was, waarvan niemand van het rijk van God, dat kwam, iets juist begreep, waarvan niemand denken kon dat hij in de eeuwige stad van God een burgerrecht had of deel aan het eeuwig avondmaal. Hiermee worden niet onduidelijk de heidenen bedoeld; en terwijl nu aan de genodigden ten tijde van de roeping de minste moeite werd besteed, omdat bij hen al ten tijde van de uitnodiging een zo grote opmerkzaamheid en een zo grote ijver werden aangewend dat het zeer eenvoudig met de boodschap: "Komt, alle dingen zijn gereed" aflopen kom, terwijl meer moeite aan de armen, kreupelen, lammen en blinden werd besteed, die rondom de stad

woonden, zodat zij niet alleen geroepen, maar ook tot het avondmaal werden ingeleid, wordt aan de heidenen de grootste moeite gedaan. Zij worden niet alleen geroepen, niet slechts ingeleid, maar gedwongen te komen. Hoe groter de onbekendheid is met de raad van Gods genade, des te dringender is de roeping, dat valt in het oog. Toch betoont zich de genade niet alleen in die mate dringender naardat de blindheid, de onwetendheid, het geestelijk gebrek groter is, maar wij merken ook op dat de roepende genade van God overeenkomt met de grotere gewilligheid van de geroepenen. De minste moeite in het roepen wordt aan de genodigden besteed, die de roeping het stoutst en ondankbaarst tegenstreven. Het getal geleerde Joden, dat tot het avondmaal kwam, was het kleinste. Talrijker waren de anderen, geestelijk minder betekende Joden, de armen, kreupelen, lammen en blinden en zie, zij werden met eer ingeleid. De heidenen echter, die op de straten van de wereld wonen, komen met velen en worden met alle vriendelijkheid uitgenodigd en de roepstem van het evangelies komt tot hen zo sterk, als was het hoofdzakelijk en vooral met het geheel avondmaal op hen gemunt geweest.

Zoals vs. 21 de tekst is voor het eerste deel van de handelingen der apostelen (Hoofdstuk 1-12, bekering van de Joden, zo vs. 22 en 23 voor het tweede (Hoofdstuk 13-28, bekering van de heidenen Ja, voor de hele tegenwoordige economie.

De bedoeling van deze woorden kan weinig twijfel dulden. Zij gerechtigen ons zeker de grote liefde en barmhartigheid van God jegens zondaren te verkondigen. Zijn lankmoedigheid is onuitputtelijk. Als sommigen de waarheid niet willen aannemen, wil Hij dat anderen in hun plaats worden uitgenodigd. Zijn medelijden voor de verlorenen is geen geveinsde en denkbeeldige zaak. Hij is oneindig in bereidwilligheid om zielen te zaligen. Bovendien gerechtigen de woorden van iedere prediker en leraar van het Evangelie om alle mogelijke middelen aan te wenden om zondaren te doen ontwaken en hen van hun zonden af te trekken. Als zij niet tot ons willen komen in het openbaar, moeten wij hen in het bijzonder zoeken. Als zij onze prediking in de gemeente niet willen bijwonen, moeten wij bereid zijn van huis tot huis te prediken. Wij moeten ons zelfs niet schamen om een zacht geweld te bezigen. Wij moeten tijdelijk en ontijdelijk aanhouden (2 Tim. 4: 2). Wij moeten met menig onbekeerde handelen als iemand die half slapend, half krankzinnig is en zich niet geheel een toestand bewust is waarin hij verkeert. Wij moeten het Evangelie onder zijn aandacht brengen, eenmaal en andermaal. Wij moeten luid roepen en niet zwijgen. Wij moeten met hem handelen zoals wij zouden doen met een mens, die een zelfmoord wilde begaan. Wij moeten trachten hem als een brandhout uit het vuur te rukken. Wij moeten zeggen: "Ik kan niet en ik wil niet en ik mag niet u toelaten uw eigen ziel te verderven. " De wereldlingen mogen zo'n ernstige handeling niet begrijpen, zij mogen op alle ijver en vuur in de godsdienst als op dweepzucht smalen, maar de man van God, die het werk wenst te doen van een evangelist, zal zich weinig storen aan hetgeen de wereld zegt. Hij herinnert zich de woorden van onze gelijkenis. Hij wil mensen "dwingen om in te komen. "

24. Want ik, de heer (vs. 16) zeg u, dat niemand van die mannen, die genodigd waren, mijn avondmaal smaken zal.

In vs. 24 verraaft de Heere plotseling, wij zouden bijna zeggen onwillekeurig Zijn bedoeling en spreekt Hij onverholen Zijn gedachte uit, die aan de parabel ten grondslag lag. Bij de blik op de roeping van de heidenen opent zich voor Zijn Geest het heerlijkst uitzicht. Des te smartelijker doet Hem daarentegen Israëls verharding aan, zodat Hij de sluier, die tot hiertoe nog in de woorden van de gelijkenis de waarheid verbergde, plotseling laat vallen. Het is of de waarheid de Heere te sterk is geworden om die langer in beeldspraak te verbergen; zo wordt ook de hele tafelrede met een merkwaardig getuigenis van Jezus over Zichzelf op waardige wijze gesloten.

26. a) Als iemand tot Mij komt om zich als Mijn volgeling aan Mij aan te sluiten en niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zusters (Deut. 23: 9 v.), ja ook zelfs zijn eigen leven (Joh. 12: 25), die kan Mijn discipel niet zijn.

a) Deut. 13: 6. MATTHEUS. 10: 37.

De eis, die onze Heere hier aan ons doet, is bijzonder sterk en hartonderzoekend. Toch is het een wijze en noodzakelijke eis. De ondervinding leert, zowel in de kerk binnen als op het zendingsveld buiten, dat de grootste vijanden voor de ziel van een mens soms die van zijn eigen huis zijn. Het gebeurt soms, dat de grootste verhindering in de weg van een ontwaakt geweten de tegenstand is van betrekkingen en vrienden. Goddeloze vaders kunnen het niet verdragen als zij zien dat hun zonen nieuwe inzichten in de godsdienst hebben. Het doet wereldse moeders hinder als zij haar dochters onwillig zien om in de vreugde van de wereld te gaan. Een botsing in meningen vindt blijvend plaats zodra er genade in een familie komt. En dan komt de tijd dat de ware Christen zich de geest van de woorden van onze Heer in dit gedeelte moet herinneren. Hij moet bereid zijn liever zijn familie te ergeren dan Christus. De gedragslijn in zulke gevallen is ongetwijfeld zeer moeilijk. Het is een zwaar kruis om met hen, die wij liefhebben, te verschillen en voornamelijk in geestelijke zaken. Maar als het kruis ons opgelegd wordt moeten wij ons herinneren dat vastheid en beslistheid ware liefde is. Het kan nooit ware liefde jegens betrekkingen zijn om kwaad te doen om hen te behagen. En, het best van alles, vastheid vergezeld van zachtheid en zichzelf gelijk blijven, brengt op de lange duur dikwijls haar eigen beloning mee. Duizenden Christenen zullen God eindelijk danken dat zij betrekkingen en vrienden hadden, die liever hen dan Christus probeerden te mishagen. Die beslistheid was het eerste dat hen ernstig deed denken en ten slotte tot de bekering van hun ziel leidde.

27. En - nog meer - wie zijn kruis niet draagt en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn (MATTHEUS. 10: 37-39).

a) MATTHEUS. 16: 24. Mark. 8: 34. Luk. 9: 23.

Als Jezus de grote menigte ziet voelt Hij dat er een misverstand plaats vindt; want, goed begrepen, kan het Evangelie niet de zaak van de grote menigte zijn. Hij neemt dus het woord om de valse opvatting op te helderen; U trekt met Mij, maar weet u ook wat het betekent om zich aan Mij aan te sluiten? Dat wil zeggen alles verloochenen wat iemand het liefste is, zelf zijn eigen leven en op zich nemen wat het smartelijkste is, het kruis. Men moet niet alleen

genegenheden ten offer brengen als men Jezus wil volgen, maar zich ook lijden laten welgevallen.

Was het Jezus om grote toeloop en een sterke aanhang te doen geweest en niet veel meer om getrouwe, betrouwbare discipelen, Hij zou voor het volk het naderen tot Hem gemakkelijk hebben gemaakt en Zich inwendig zeer over die toeloop hebben verheugd. In plaats daarvan maakt Hij hen het navolgen moeilijk, waarschuwt Hij hen voor overhaaste onbedachte stappen. Hij wil liever geen discipelen hebben dan zodanige, die alleen hun ijdele, aardse Messias-verwachtingen bevredigd wensten te zien, die genot, rijk leven, macht en eer bij Hem zochten.

Al dadelijk is het voor de diepe mensenkennis van de Heere duidelijk dat Hij het volk, dat in de eigenlijke zin van het woord achter Hem komt, zodat Hij Zich moet omkeren om hen aan te spreken, moet behandelen als mensen, die de eerste beslissende stap tot Hem nog geenszins hebben gedaan, maar in het hoogste geval op weg zijn om die stap nu eerst te doen.

Al vroeger had de Heere de eis van ware liefde tot Hem bij de aanstelling van de apostelen in zachtere vorm uitgesproken. Hier vond Hij Zich gedrongen diezelfde gedachte sterker uit te spreken en de eis in zijn volle betekenis voor te stellen, om een zifting teweeg te brengen onder de oppervlakkige, gedachteloze volksmenigte. Zijn volgelingen konden denken, als wij ook onze bloedverwanten en onszelf op de oude manier verder liefhebben, met ons hart aan deze hele oude wereld van geluk hangen, dan hindert het ons niet om met Hem te trekken, het rijk met Hem in te nemen en dan al onze bloedverwanten te laten deelnemen aan dit geluk. Maar nee, zegt Jezus, wilt u Mij navolgen, dan moet u de oude kring van uw natuurlijke liefde verlaten. - Konden zij denken, wij moeten onze bloedverwanten en onszelf op de achtergrond plaatsen, wanneer het om Zijn eer te doen is, wij moeten niemand minder liefhebben dan Hem; op deze manier zullen wij Hem aanhangen en het andere toch niet opgeven, ook al verlaten wij hen - ook dat was niet genoeg, zegt de Heere, u moet van hen afzien. - Wij moeten van hen afstand doen! Konden zij dan al zuchtend denken, wij willen het proberen om hen uit de gedachten te houden, te vergeten, om het koninkrijk der hemelen te verkrijgen, ook dat is niet genoeg; u moet ze haten, ja, zelfs uw eigen leven. De discipel moet dus bereid zijn de liefsten te verlaten als Christus roept en als zijn hart dan in gevaar is, hen de Heere voor te trekken, dan moet hij hen terugplaatsen en willen zij hem door hun woorden of door de inspraak van zijn hart die rangschikking moeilijk maken, dan moet hij ze uit de gedachte bannen; sluiten zij hem echter vervolgens de weg af als tegenstanders van Christus, dan moet hij ze op dat ogenblik van hun tegenspraak haten, hij moet ze verloochenen en zich verheffen boven deze en boven alle hinderende gevoelens en begeerten van zijn ziel. Dit alles moet inwendig in hem tot stand komen bij de overgave aan Christus; hij moet ophouden de zijnen en zichzelf te beminnen buiten Christus; hij moet alles wat hij lief heeft in valse vereniging met de wereld, in dat opzicht met ernst in zijn geest uitblussen om het in Christus en door Hem in de ware levensbetrekking te beminnen.

Hoe het "haten" bedoeld was en hoe niet, kon degene die het wilde gemakkelijk bemerken; want ouders, vrouw en kind, broeders en zusters haten is onrecht, zichzelf te haten is onmogelijk (Efeziërs . 5: 29). Men lette op het veelbetekenende "Ja, ook zelfs; " want die al

het overige haatte en verliet, zonder daarom zijn eigen leven te haten en te verloochenen, die was het toch tot niets nut.

Vader, moeder, vrouw, kinderen enz. , ja ook zelfs het eigen leven, in zoverre de onderhouding daarvan doel en voorwerp van het zoeken is, worden gedacht als hinderpalen van het onvoorwaardelijk aanhangen aan Jezus en zij zijn dus van de twee heren, die niemand tegelijk kan dienen (Hoofdstuk 16: 13), de ene ongerechtigde; daarom de sterk uitgedrukte eis die ene te haten en de anderen lief te hebben, zoals het betaamt.

Het "en Mij navolgt" in het woord over het kruisdragen (vs. 27) wil zeggen: die zonder een kruisdrager te willen zijn, Mij toch navolgt, die volgt Mij tevergeefs na.

Met het woord, dat in vs. 24 tegen de overpriesters en Farizeeën gericht is heeft de Heere al in de laatste tijd van de Jooden staat en op de eindelijke ondergang gezien. Die uit dat volk in Hem van harte gelovig zijn geworden, moeten in Zijn kerk worden overgebracht, maar het zal er tevoren voor hen op aan komen om te doen volgens hetgeen Hij hier zegt en de tijd waarin de brief aan de Hebreeën is geschreven toont ons ook hoe dezelfde evangelist, die ons hier het woord van Christus brengt, de toepassing daarvan op de omstandigheden van de gemeente te Jeruzalem heeft gemaakt.

28. Want wie van u die een toren wilt bouwen gaat niet eerst zitten om de kosten te overrekenen, om te berekenen of hij ook dat heeft om de toren te bouwen, dat voor de voltooiing nodig is.

29. Opdat niet misschien, als hij het fundament gelegd heeft en niet kan voleindigen, allen, die het zien, hem beginnen te bespotten.

30. En zegt: Deze dwaze en onbedachtzame mens is begonnen te bouwen en heeft, zoals het begonnen dat nu is gestaakt aantoon, niet kunnen voleindigen.

32. Anderszins, als hij daarop niet kan vertrouwen, zendt hij gezanten uit, terwijl diegene nog verre is en begeert hetgeen tot vrede dient, al zal die hem ook slechts onder zware voorwaarden worden toegestaan.

33. Dus u dan - omdat hij die Mij navolgt begint te bouwen en zich in een strijd begeeft - een ieder van u die niet verlaat alles wat hij heeft, die kan Mijn discipel niet zijn, want alleen zo is het mogelijk het bouwen ten einde te brengen en in de ongelijke strijd de overwinning te behalen.

Volgens hetgeen wij zeiden aan het einde van de opmerkingen bij vs. 27 ziet de Heere hier op de toekomst van Zijn gemeente te Jeruzalem, hoe het met hen zou zijn als de Joodse tempel en godsdienst hen uitsloot, zoals dat na het vermoorden van Jakobus II, omstreeks Pasen van het jaar 62 na Christus werkelijk gebeurde (vgl. Aanhangel II). Zij kwam toen werkelijk voor als de man die de voorgenomen torenbouw niet kon volbrengen en nu een voorwerp werd van spot en toen de koning, die zijn machtiger tegenstander niet in de strijd

kon ontmoeten en daarom om vrede verzoekt; want het was er niet verre van dat de gemeente haar Christendom weer opgaf en in de schoot van de Joodse theocratie terugkeerde. Vanwaar dat? Omdat men niet haatte vader, moeder, vrouw enz. en bovendien ook zijn eigen leven en niet het kruis op zich wilde nemen, dat met de nadere belijdenis van Christus was verbonden; dit zal later bij de beschouwing van de brief aan de Hebreeënen nader duidelijk worden. De werkzaamheid van de te voren genoemde apostel was de laatste poging, met de hoogste krachtsinspanning der liefde ondernomen en met alle slechts mogelijke opofferingen en zelfverloocheningen volbracht, om Israël als geheel in alle zijn bijzondere leden voor Christus te winnen; maar nadat men ook deze rechtvaardige had omgebracht en daardoor de profetie vervuld was aan de in Hoofdstuk 11: 51 bedoelden Zacharias, was de tijd voor Christus' belijders voorbij om hun broeders en bloedverwanten naar het vlees nog verder te willen behouden. Zich laten redden en zalig maken wilden deze niet, maar integendeel Christus met wortel en tak uitroeien; toen moesten zij hen haten. Die daartoe niet kon besluiten moest weer Jood worden en stond nu met de torenbouw van zijn Christendom als een die te voren de kosten niet had berekend, of hij het ook ten uitvoer zou kunnen brengen. Ook de andere gelijkenis is toepasselijk: de Christenen te Jeruzalem, die nog onder het geestelijk opzicht stonden van de Hoge raad en toch met het evangelie tegen hen getuigden, waren aan de koning gelijk, die met tienduizend degene zou ontmoeten die er twintigduizend had. Zij zouden dat zeker in Christus hebben gekund, maar omdat de liefde tot de Oud-testamentische theocratie bij de meesten sterker was dan de liefde tot de zaligheid in Christus Jezus, waren zij in groot gevaar, de begonnen veldtocht op te geven en zich weer te plaatsen onder het juk van de Farizeese dienstbaarheid. Wat had er van de gemeente moeten worden? De volgende verzen zeggen het: het smakeloos geworden zout had moeten worden weggeworpen; De Christenen, weer Joden geworden, zouden met deze in het oordeel over Jeruzalem te gronde zijn gegaan. Deze toekomst van Zijn kerk staat de Heere voor ogen als Hij de hoop volk met een zekere gehechtheid aan Hem, maar toch zonder vaste beslissing en heldere overtuiging Hem ziet navolgen. Hij versterkt nu in vs. 26 v. Zijn ernstige vermaningen zoveel mogelijk en schildert in vs. 28-32 het beeld van de kerk te Jeruzalem, dat deze in ergere tijd zal voorstellen, zeer duidelijk, om vervolgens in vs. 33 aan het "verlaten van alles wat hij heeft, " voor ieder van Zijn discipelen de sterkste nadruk te geven; maar Hij heeft ook onder hen, die al Zijn discipelen geworden zijn, een, die in Hoofdst. 9: 61 v. al alles wat Hij hier verlangt, heeft moeten volbrengen en deze moet het zout van die kerk in het beslissend ogenblik bewaren, dat het niet smakeloos wordt. Nadat zo de bedoeling van deze plaats ons duidelijk is geworden, waarbij wij onze eigen weg moesten gaan, omdat de gewone opvattingen van de uitleggers ons hierheen niet leiden, zouden wij voor onze dagen, die ons toch een grote crisis tegemoet voeren, menige toepassing kunnen maken; wij geven echter nu liever aan anderen het woord voor hetgeen zij uit onze tekst hebben afgeleid.

De onnadenkende bouwheer: dit bouwen is het beeld van het Christelijk leven, van zijn positieve kant beschouwd, de stichting en ontwikkeling van het werk van God in het hart en in de wandel. De toren, een hoog gebouw, dat van verre in het oog valt, stelt een leefwijze voor, die zich onderscheidt van die van de grote menigte en de algemene opmerkzaamheid tot zich trekt. De nieuwe belijders hebben vaak behagen in wat hen bepaald van de wereld onderscheidt; maar bouwen veroorzaakt kosten en het eenmaal begonnen werk moet tot iedere prijs worden voltooid, anders stelt men zich aan een algemeen gelach bloot. Daarom is

het hoog nodig vooraf zijn berekening te maken en zich vooraf van een kapitaal te voorzien. Evenmin kan het werk van God tot zijn volmaaktheid worden gebracht zonder dat men datgene, wat het natuurlijk geluk van het menselijk hart uitmaakt, geheel of ten dele ten offer moet brengen, met name het in vs. 26 vermelde, zo diep gevestigde natuurlijk gevoel. Voordat men daarom als belijder optreedt moet men deze consequentie hebben berekend en besloten zijn deze voortdurende verloocheningen tot op dat punt door te zetten, waartoe een standvastige trouw ze nodig maakt. "Neerzitten" en "overrekenen" zijn zinnebeelden van deze daad van overleggen en van het besluit, dat moet worden genomen. Dat heeft Jezus in de woestijn gedaan. Zonder dat gaat het, zoals Hij zegt en vele voorbeelden bewijzen; de nieuwe belijder, die onnadenkend is voortgegaan, wijkt terug voor de gevolgen die de nieuwe toestand met zich brengt. Hij blijft staan voor het offer van het natuurlijke leven en door zijn handelswijze, die zichzelf tegenspreekt, wekt hij de verachting en de spot van de wereld op, die in hem, die haar zo luid vaarwel heeft gezegd, nu toch weer slechts een van de haren vindt. Niets doet aan het evangelie meer schade dan dit weer afvallen, dat gewoonlijk het gevolg is van overhaastig belijden. De onvoorzichtige krijgsman: dit is het zinnebeeld van het Christelijk leven, beschouwd van zijn negatieve, polemische zijde. De Christen is een koning, maar een die in strijd gewikkeld is en wel met een materieel sterkere vijand. Voordat hij hem dus met een oorlogsverklaring, door de openlijke belijdenis van het evangelie trotseert, moet hij in zichzelf raad houden en weten of hij besloten is, de laatste consequentie van die toestand te aanvaarden, zijn leven over te geven als het wordt geëist, zoals die voorwaarde in vs. 27 is uitgesproken. Zou het geen waanzin van Luther zijn geweest om zijn theses aan te plakken of de bullen te verbranden, voordat hij in zijn binnenste het offer van zijn leven had gebracht? Het is heldhaftig voor een rechtvaardige, heilige zaak een strijd te wagen; maar alleen onder die voorwaarde dat men de dood heeft erkend als het einde van deze weg en zich vooraf daarin heeft overgegeven, anders is het niets dan pralerij. Ook dit voorschrift ontleent Jezus aan Zijn ervaring: Hij heeft in de woestijn gedaan wat Hij hier van de Zijnen eist.

Evenals de onvoorzichtige man die begint te bouwen, doordat hij het begonnen werk onvoltooid moet laten liggen tot een spot van de mensen wordt, bereidt hij, die onvoorzichtig de strijd onderneemt daardoor smaad en vernedering, dat hij zich nu door de uitgedaagde tegenstander de vredesvoorwaarden moet laten voorschrijven. Men heeft dezen trek van de beide gelijkenissen veelal verklaard voor een eis van de Heere, aan halve, onbesliste navolgers, om liever van de belijdenis van Hem afstand te doen, dan in zo'n halfheid, onnadenkendheid en oppervlakkigheid zich aan Hem aan te sluiten: "Liever een Jood te blijven dan een ontrouw Christen te worden, liever zich dadelijk weer aan de Hoge raad te onderwerpen dan eerst onder Jezus' vanen te treden en dan de strijd te ontvluchten." Zeker heeft de Heere zowel in Hoofdst. 9: 57 v. een schriftgeleerde, als in Hoofdst. 18: 18 vv. een overste van Zich gewezen. Maar Hij heeft dit niet zo sans façon, zonder verdere omstandigheden gedaan, maar hen alleen genoodzaakt om vooraf de kosten te overzien en te beraadslagen of men den bouw zou kunnen volbrengen en de tegenstander in een strijd zou kunnen ontmoeten en aan de andere kant niet verzwegen, wat een schade het aanbrengt als men de voorkeur geeft aan het in het geheel niet ondernemen van het bouwen en zich niet eerst in de strijd in te laten - men verliest daarbij zijn zaligheid en het koninkrijk der hemelen. De toren moet toch worden gebouwd, de strijd moet worden gestreden, het koninkrijk der hemelen moet tot elke prijs en voor alles worden gezocht. Wanneer echter de zware eis van

zelfverloochening en het op zich nemen van het kruis de zondaar tot het bewustzijn van zijn eigen onmacht heeft gebracht, dan geeft het Evangelie ons de geruststelling dat de Heere alles wat Hij eist, ook zelf kan geven en dat wat bij de mensen onmogelijk is, bij God steeds mogelijk blijft (Joh. 1: 17. MATTHEUS. 19: 26). Onder zekere omstandigheden kan een koning met tienduizend zeer goed een dubbel zo grote vijandige macht overwinnen en wanneer de Christen in de strijd met de wereld veel minder wapens en middelen om te strijden heeft dan zij, dan staan hem daarvoor ook veel sterkere en machtigere wapens ten dienste. Daarom moet men moeite doen om, in plaats van de vrede te vragen, de juiste bondgenoot te verkrijgen en moet men zich niet in de strijd met de wereld begeven met dezelfde wapens, die zij voert, maar moet men zich door zijn bondgenoot laten uitrusten. En wat het bouwen aangaat, waartoe men zelf de middelen niet heeft, zo is er een rijke Heer, die het vermogen daartoe geeft en dat niemand verwijt (Jak. 1: 5). Hij eist het zelfs nooit terug, maar helpt zelf daartoe, dat het hem, aan wie Hij iets heeft voorgeschooten, dat tot een blijvend eigendom wordt. Zo zijn vs. 28-32 , zoals het slot in vs. 33 toont, een uitbreidende voortzetting van de gedachten, in vs. 26 v. uitgesproken en niet een vermaning om liever de navolging van Jezus achterwege te laten, maar een des te sterkere drang om het besluit met al de ernst te nemen die dit vereist, terwijl men zichzelf de moeilijkheden niet verbergt, opdat men niet later met schande achterblijft of bezwijkt.

Het kost iets een waar Christen te zijn, laat dat nooit vergeten worden. Een naam-Christen te zijn en naar de kerk te gaan is een goedkoop en gemakkelijk werk. Maar Christus' stem te horen en Christus te volgen en in Christus te geloven en Christus te belijden, dat vereist veel zelfverloochening. Het zal ons onze zonden en onze eigengerechtigheid, ons gemak en onze wereldsgezindheid kosten. Alles, alles moet opgegeven worden. Wij moeten een vijand bestrijden die met twintigduizend volgers tegen ons komt. Wij moeten een toren in moeilijke tijden bouwen. Onze Heere Jezus Christus wil dat wij dit goed zullen begrijpen. Hij zegt ons de kosten te berekenen. Waarom nu bezigde onze Heere deze taal? Wilde Hij de mensen ontmoedigen om Zijn discipelen te zijn? Was het Zijn bedoeling de weg des levens nauwer te maken dan hij is? Het is niet moeilijk een antwoord op onze vragen te vinden. Onze Heere sprak zo om de mensen te verhinderen Hem lichtzinnig en onbedachtzaam te volgen met enkel dierlijk gevoel of voorbijgaande opgewondenheid, die in tijd van beproeving verkwijnen. Hij wist dat niets de zaak van de ware godsdienst zo zeer benadeelt als terugtrekken en dat niets zozeer teruggang veroorzaakt als het aanwerven van discipelen, zonder hen te doen weten wat zij ondernemen. Hij wilde niet het aantal van Zijn volgelingen vermeerderen door soldaten toe te laten die in het uur van nood zouden terugdeinzen, om deze reden verheft Hij een waarschuwende stem. Hij nodigt allen uit die er aan denken bij Hem dienst te nemen om de kosten te overrekenen voordat zij beginnen. Het zou voor de gemeente en voor de wereld goed geweest zijn als de dienaren van Christus zich altijd het hier vermeld gedrag van hun Meester hadden willen herinneren. Vaak, maar al te vaak, worden de mensen in zelfbedrog opgebouwd en aangemoedigd om te denken dat zij bekeerd zijn, als zij in waarheid niet bekeerd zijn. Gevoel wordt als geloof beschouwd, overtuiging voor genade aangezien. Deze dingen behoren niet te zijn. Laat ons door alle middelen de eerste beginselen van godsdienst in een ziel aanmoedigen. Maar laat ons nooit de mensen aanmoedigen voort te gaan, zonder hun te zeggen wat het ware Christendom in zich bevat. Laat ons tot hen zeggen: komt met ons, maar laat ons ook zeggen: "bereken de kosten. "

Daarom, als de middelen niet toereikend of de strijdkrachten niet geëvenredigd zijn, geen toren gebouwd, geen strijd gestreden? Maar die toren is het gebouw van een eeuwige behoudenis, die strijd is de strijd ter ontkoming aan eeuwige ellende, aan de eeuwige dood! Zo kan dan aan het opgeven van de toren, aan het sluiten van een vrede niet gedacht worden. Vanwaar dan nu middelen, vanwaar de strijdkrachten? Dit zegt de Heere, die in deze parabel weer alleen tot ontdekking van het binnenste van het hart spreekt, hier ter plaatse niet; Hij eist niet alleen, Hij verklaart alleen wat nodig, wat onmisbaar is, wat gezocht, wat als aanwezig of ontbrekend gekend moet worden. En die nu neerzit en berekent, wat zal hij bij zichzelf of bij enig geschapen wezen vinden, Hij zal uitroepen met de discipelen bij een soortgelijke verklaring van de onfeilbare Meester (Hoofdstuk 18: 22-25): Wie kan dan zalig worden! Hij zal zich, verlegen, onmachtig, verloren, verwezen zien naar dat andere woord van de Meester, die uit een zelfde heilige mond eerst Wet, daarna Evangelie doet horen: De dingen die onmogelijk zijn bij de mensen, zijn mogelijk bij God. Want de toren moet gebouwd, de vijandige koning moet afgeslagen en tot het bouwen van die toren moeten de kosten gevonden worden en tot het strijden van de strijd moeten de nodige strijdkrachten dšŕr zijn. Uit genade wordt men zalig door het geloof! Uit de volheid van Christus wordt gegeven genade voor genade. - Zo bouwt men dan niet zonder neer te zitten om de kosten te berekenen! Zo geeft men zich niet tot de krijg zonder genoeg krijgsmacht! Maar eer men afziet van het bouwen, eer men besluite tot vrede met de groten vijand, gedenkt onze ziel dat eerst wie de eis doet ook tevens de gever, dat de wetgever de borg is. Hij staat in voor de kosten; Hij vermenigvuldigt de kracht aan wie ze mist en begeert.

34. Het zout is goed, want het heeft voortreffelijke eigenschappen en kan zeer heilzame werkingen voortbrengen; maar als het zout, waarvan men dit echter naar zijn aard niet kan verwachten, smakeloos geworden is, waarmee zal hetsmakelijk gemaakt worden?

34. Het zout is goed, want het heeft voortreffelijke eigenschappen en kan zeer heilzame werkingen voortbrengen; maar als het zout, waarvan men dit echter naar zijn aard niet kan verwachten, smakeloos geworden is, waarmee zal hetsmakelijk gemaakt worden?

35. Het is niet bekwaam, noch om het land onmiddellijk te bemesten, noch om de mesthoop in verbinding daarmee als middel ter bemesting aan te wenden; men werpt het weg (MATTHEUS. 5: 13. Mark. 9: 50. Hebr. 6: 4-8). Wie oren heeft om te horen die horen.

Wanneer P. Lange herinnert dat geheel Israël een zout der aarde moet zijn en nu meent dat Jezus daarop had willen wijzen, hoe het de grote menigte van het volk van Israël voor de deur stond om als een zouteloos zout te worden geworpen op de grote wegen van de verachte heidense wereld, dan heeft hij voorbijgezien dat de Heere hier niet over Israël in het algemeen handelt, maar alleen over diegenen die uit Israël van mening waren zich aan Hem als navolgers en belijden aan te sluiten. Jezus heeft dus integendeel de toekomstige Joods-Christelijke gemeente op het oog, die volgens de boven aangehaalde plaats van de brief aan de Hebreeën, op de tijd in de vorige aanmerking besproken, zich werkelijk in gevaar bevond om als smakeloos zout te worden en met de ongelovige Joden de verwerping te delen. Wanneer daarentegen Olshausen beweert dat hier de ernstige vermaning weer wordt opgenomen, die in de eerste verzen van deze afdeling ligt, om liever van het voornemen om

Jezus na te volgen terug te treden dan met een verdeeld hart deze te beginnen, dan heeft deze voorbijgezien dat de Heere de mensen iets dat geheel tevergeefs was zou hebben aangeraden; want een ongelovige Jood blijven en de verbintenis met de oversten vasthouden voerde toch, hoewel op een andere weg, tot hetzelfde doel van smakeloos worden en onbruikbaar worden, zoals uit Lange's opmerking blijkt. Zo is de raad nog steeds een verkeerd gegeven om liever een kind van de wereld te blijven, dan een kind van God te willen worden, maar later af te wijken; het ene is zo erg als het andere, alleen het ene is slechts smadelijker en moeilijker dan het eerste. Altijd kan slechts tot het ene worden geraden wat voor verloren gaan bewaart en de zaligheid bevordert. "Christus" discipelen moeten het zout der aarde zijn d. i. zij moeten de wereld, die naar het vlees voortleeft, met de Heilige Geest doortrekken en voor het bederf bewaren, evenals het zout het vlees voor bederf bewaart; maar als zij het niet zeer ernstig menen om van alle bezitting afstand te doen en de hele Christus aan te nemen, dan kunnen zij met het smakeloze zout worden vergeleken, dat er wel wit uitziet, maar voor gebruik niet deugt, zelfs niet eens tot moesten, dan worden zij weggeworpen".

Niets wekt inderdaad in tijdelijke zaken meer en meer de spotlust op dan een door het berekenbaar onvermogen van de bouwheer onvoltooid gebleven gebouw. Hoe breder de grondslag, hoe grootser de aanleg, hoe verhevener de stemming was, des te meer wordt ons door zo'n gedenkstuk van armoede en hoogmoed een glimlach afgeperst. En die het fundament gelegd heeft maar onmachtig is het huis onder dak te brengen kan niet anders, dan voelen dat hij werkelijk verdient het voorwerp van de algemene vrolijkheid te zijn. Maar hoe bespottelijk moeten wij dan niet in eigen ogen zijn, als wij, na al de betuigingen van geloof, na al de aandoening van liefde en na alle uiterlijke tekenen van overtuiging, ernst, gehechtheid waarmee wij tot Jezus gekomen zijn, na kortere of langere tijd en daar waar het echt op aan komt, niet meer in staat zijn ons Zijn discipelen te betonen; als wij met de overtuiging van alle evangelische waarheden in het hart de belijdenis van het Christelijke geloof in de mond en tranen van Christelijke aandoening in de ogen blijven steken en niet in staat zijn door zelfverloochening en lijdensmoed het Christelijk leven, waarop aller ogen wachten, voor de dag te brengen. Ach, wijzelf hebben de wereldwijze beklagd, die zonder Evangelie en zonder Jezus het geluk en de deugd voor zich bereikbaar achtte; de dwaas, die op het zand bouwde en bij het aanlopen van de eerste waterstroom zijn gebouw door zand verzwolgen zag. Maar hoe moeten wij nu onze ogen neerslaan wanneer deze - en hij doet het - op zijn beurt zijn spotrede tegen ons opheft en zijn hoofd schudt, dat wij op rotssteen hebben willen optrekken, omdat wij niets hadden wat tot volmaking nodig was?. . . Helaas, de stad van de Christenen levert maar al te veel dergelijke vertoning op. Maar dit is zeker, dat de gezamenlijke afgodstempel, die de vijanden van de Heere in hun midden op markten en pleinen zouden wensen op te richten, haar nauwelijks meer zon kunnen ontsieren dan deze met ijver aangebouwde bouwvallen, deze tot enkel afbraak optrokken geven en muren. Maar niet slechts een voorwerp van bespottung, diep te beklagen is metterdaad de zielstoestand van die mens die tot Jezus is gekomen, maar Zijn discipel niet zijn kan, die genoeg overtuiging van waarheid, gevoel van behoefte en drang van het hart tot Jezus bezit om een Christen te willen zijn, die het zijn kan met zijn verstand, die het kan met zijn gevoel, die het zijn kan met zijn verbeelding, maar die het niet zijn kan met zijn leven. De Heiland spreekt in onze tekst van een koning die een gevecht begint tegen een andere koning en eerst neerzit en beraadslaagt, of hij machtig is met tienduizend degene te ontmoeten die met twintigduizend

tegen hem komt?. . . Ach, die mens wilde een koning zijn, maar de wijsheid van de hier geschetste koning bezat hij niet. Roekeloos nam hij zijn moed voor kracht, en berekende de krachts van de vijands niet. Een ontmoeting en door de overmacht overwonnen derft hij nu zijn kroon en weet zijn schande niet te verbergen. . . . Helaas, de gekroonde macht van zonde en wereld is zo veel groter dan een jeugdige ondervinding, een opgewekt gemoed, een van liefde brandend hart zich bij het doen van de keuze wel voorstellen; de verzoeken zijn zo veel talrijker en aanhoudender dan men had gemeend en zulke en zoveel beproevingen als men ondervindt, nee, daarop had het zwak geloof niet gerekend! Maar wat een doodse moedeloosheid, wat een akelige vertwijfeling moet zich meester maken van dat hart, dat zich zeggen moet: "Ik ben overwonnen, ik ben bezwiken. . . Ik ben tot Jezus gekomen, maar ik kan zijn discipel wel heten, maar niet zijn. . . .". Ongelukkige! Het lichtzinnig kind van de wereld gaat blindelings zijn verderf tegemoet; de eigengerechte Farizeeër vleit zich met de ingebeelde overwinning, maar u, u bent niet blind en ook niet meer in staat u te verblinden en tenzij juist dit nog weer uw behoud is, maakt het u tot de rampzaligste en wanhopigste der stervelingen. Ja, welverdiende bespotting, moedeloosheid, inwendige vertwijfeling is het deel van de belijder van Christus wie het niet gelukt is op de wegen van het leven aan zijn belijdenis, zijn beginselen, zijn eerste liefde en het door hem gemaakte begin trouw te blijven; die wel liep, maar zich liet verhinderen, die de tegenwoordige wereld weer lief gekregen heeft, weer gelijkvormig geworden is; die geen wortel had in zichzelf, maar voor een tijd was en als verdrukking of vervolging kwam om Jezus wil meteen werd geërgerd, van wie ondanks hetgeen hij zijn Heer, diens gemeente en zichzelf beloofd had en ook verwachtte en deed, de wereld zeggen kan: hij is niet anders dan wij en als het erop aan komt noch aan werelds goed, noch aan wereldse genoegens, noch aan de eer van de mensen verloochend, niet wijzer in de voorspoed, niet onderworpen in de tegenspoed. Het zij dan dat de wereld hem daarom nu veracht, of weer begint lief te krijgen. Maar zo'n belijder is ook ten enenmale verwerpelijk in het oog van de Heere. Een eer van Zijn naam en, in welke kring ook geplaatst, een zegen van de mensheid had hij moeten zijn en hij is het tegendeel van beiden geworden. Van hem zegt die liefderijke mond, die Zijn oprechte discipelen de erenaam van het zout der aarde heeft toegevoegd, met volkomen rechtvaardigheid: Het zout is goed, maar als het zout smakeloos geworden is, waarmee zal het smakelijk gemaakt worden? Het is noch tot het land, noch tot de mesthoop bekwaam; men werpt het weg. Ontzaglijk vonnis. En het zweeft boven ons hoofd; niet zolang er aan de volmaaktheid van ons Christelijk leven iets ontbreekt, wij struikelen allen in velen, maar zolang wij Christenen willen zijn of menen te wezen zonder dat wij het belangrijke van deze onderneming, het ontzaglijke van dit besluit juist beseffen.

De toepassing op het geestelijke ligt voor ogen. Als de geestelijke mens de geest, waardoor hij het zout der aarde werd, verliest, dan is hij voor geen ding eigenlijk meer goed, hij is onbruikbaar, wegwerpelijk. - Kan dit altijd gebeuren, kan de eenmaal geestelijk gemaakte mens weer geesteloos worden? Is een afval van wie eenmaal de geest van God deelachtig werden mogelijk? De vraag wordt beantwoord in de welbekende plaats van de Brief aan de Hebreëen (Hoofdstuk 4: 1-8 en 9-12). Gaven van de Geest, hoe schitterend, hoe heerlijk, hoe uitnemend ook, zijn denkbaar zonder geloof, hoop en liefde en zijn daardoor juist vatbaar om weer verloren te worden de schijn- of tijdgelovige, die alleen door gaven, als waarvan Paulus het ongenoegzame ten leven aanwijst (1 Kor. 13), ten zout werd, kan door gebrek aan het wezen van de zaak uitvallen, zouteloos worden, verwerpelijk uitkomen. Daarom wie oren

heeft om te horen, die hore, zegt Hij op deze zelfde plaats (vs. 35) ten slotte. Die Zijn stem horen en Hem volgen kunnen niet uitvallen, zouteloos worden, verwerpelijk uitkomen. Want zij hebben het leven zelf blijvend in hen; zij zijn wedergeboren niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad. Hun zout zal niet smakeloos worden, daarvoor wordt het bewaard, juist terwijl zij met vrezen en beven acht geven op die ontzaglijke uitspraak: Het zout is goed, maar als het zout smakeloos geworden is, waarmee zal het smakelijk gemaakt worden? Men werpt het weg!

Uit liefde voor de mensen toonde Onze Heiland welke bezwaren er in die dagen aan verbonden waren, waarop men al rekening maken moest en wat een welberaden overleg er dus voor elk, die Zijn kant kiezen wilde, nodig was. Zullen wij intussen de woorden van onze Heer juist verstaan, dan moeten wij in de eerste plaats en voor alle dingen wel bedenken wie Hij is, die de strenge vorderingen deed die wij hier aantreffen. Aan geen gewoon leraar van de godsdienst, aan geen vorst, hoe hoog ook in eer en aanzien verheven, zelfs niet aan de meest verheven Engel komt het toe zulke vorderingen te doen; dat kan en mag Hij alleen eisen die de Schepper is van hemel en aarde, de Opperheer van het hele heelal, dat mag Hij doen die uit enkel liefde Zijn bloed stortte om zondaren te redden van de dood en ons gekocht heeft tot Zijn eigendom, aan Wie alle dingen onderworpen zijn en die eenmaal als de Rechter van de wereld verschijnt. Hij heeft recht en aanspraak op de harten van allen en dus ook op de harten van degenen die zich vrijwillig verklaren voor Hem en voor Zijn dienst. Niemand is er in de hemel of op aarde die ons gelukkig maken kan, Hij alleen is al onze achting, al onze liefde waardig en een onbepaalde gehoorzaamheid voegt ons voor Hem. Voegen wij hierbij in de tweede plaats dat onze Heere, die de Alwijze en Algoede is, ook niets van Zijn discipelen vordert dan hetgeen in de aard van de zaak lag opgesloten en in de omstandigheden der tijden onvermijdelijk was, dan houden wij het daarvoor dat Hij hier geenszins enig verdienstelijk werk voorstelt en eist, want de hele openbaring van God leert ons dat de mens uit genade zonder de werken van de wet zalig wordt, alleen door het geloof, maar dat Hij aan elk herinnerd wil hebben dat de aankleving aan Hem met smaad en hoon, met vijandige tegenwerking en allerlei bezwaar in die dagen gepaard zou gaan, dat mensen van mensen verwijderd zouden worden en dat het er op aan zou komen dat men zelfs Zijn allerdierbaarste betrekkingen om Jezus wil zou moeten afstaan, ja, zelfs met afkeer voor hen als voor vijanden en tegenkanters van Christus vervuld zou moeten zijn en zich allerlei lijden en kruis moeten getroosten. In zulke omstandigheden moest men liever alle schepselen willen afstaan en varen laten, dan in het allerminst aan de Heiland en Zijn belijdenis ontrouw worden. Als dus iemand de kant van Jezus wil kiezen, die behoorde dan ook op dit alles rekening te maken en zichzelf daarover te voren wel te beproeven. En is het dit, wat onze Heiland Zijn hoorders nu aanpreekt, dan moeten wij in de derde plaats opmerken dat Hij tot dat einde twee gelijkenissen voorstelde, waarvan de eerste leren kon dat men in de dienst van Jezus geroepen werd om in geloof en godzaligheid opgebouwd te worden waartoe veel nadenken, inspanning en vlijt gevorderd wordt en de andere, dat men op een zware en moeilijke strijd moest rekenen. Trekt vooral onze Heere Zijn hele voordracht in het 33 vs. samen, dan worden wij in de vierde plaats overreed, dat Hij zo voor Zijn tijdgenoten in de strijd voor de ware godsdienst sprak en dat er dus dagen komen konden, waarin men om Jezus wil alles, volstrekt alles zou moeten verlaten, terwijl men in het ware deelgenootschap aan Hem dat dan ook gewillig zou doen. En spreekt onze Heiland eindelijk van het zout, dan merken wij ten slotte op dat Hij al vroeger

gezegd had dat Zijn dienaren de roeping en bestemming hadden om voor het mensdom te zijn wat het zout voor het voedsel en voor ander dagelijks gebruik was en dat zij dus behoorden toe te zien dat zij door zedeloosheid niet smakeloos, of zelfs onnuttig zouden worden, omdat heiligheid hun roeping was en het doel van hun streven moest zijn. Op deze manier handelde dan onze Zaligmaker met wijsheid en liefde, kondigde vooraf aan waarop men in Zijn dienst rekening maken moest. Dat moest onze Heiland tot eer verstrekken, Zijn apostelen en discipelen tot welberadenheid en getrouwheid stemmen en elk van zijn hoorders leiden tot ernstig zelfonderzoek, dat niet anders dan tot voordeel voor ieder graag getrouw hart zou verstrekken.

HOOFDSTUK 15

LOF VAN GODS BARMHARTIGHEID DOOR GELIJKENISSEN

IV. Vs. 1-32. De vier afdelingen die wij in Hoofdst. 15 en 16 voor ons hebben, vormen duidelijk een bij elkaar behorend geheel: zij zijn voornamelijk tegen de Farizeeën gericht. Al hierdoor is het het waarschijnlijkst, dat niet meer Bethabara de schouwplaats is van de voorvallen en reden daarin verval, zoals in de voorgaande derde afdeling, maar integendeel Livias, evenals in de eerste en tweede afdeling van dit gedeelte van het reisverhaal. Dit wordt ook volkomen zeker van Hoofdstuk 16: 14 af, waar niet alleen de vermelding van de Doper, maar van het woord over de echtscheiding bepaald op deze stad wijst, zodat diensvolgens ook de gelijkenis van de rijken man en de armen Lazarus, wat aanleiding en bedoeling aangaat, nu in het helderste licht treedt. Wat in het bijzonder de vierde afdeling aangaat, die hier voor ons ligt, zo staat die in het nauwste verband tot de tweede in Hoofdst. 14: 1-24 Zien wij daar de Heere op het gastmaal van een overste van de Farizeeën, zo horen wij hier het verwijt tegen Hem zich verheffen: "Deze ontvangt de zondaar en eet met hen". Zei daar de gelijkenis van het grote avondmaal, dat, terwijl de daartoe genodigden de roepstem: "Kom, want alle dingen zijn gereed" met nietige voorwendsel verwerpen en daarom de knecht op de straten en in de wijken van de stad werd gezonden om de armen en kreupelen en lammen en blinden in te brengen, zo wordt hier dit binnenleiden volbracht en wordt dit gerechtvaardigd tegen hen die daartegen zijn, in de drie gelijkenissen van het verloren schaap, de verloren penning en de verloren zoon - de eerste laat de barmhartigheid van God de Zoon zien jegens de arme zondaars, de tweede de barmhartigheid van God, de Heilige Geest en de derde de barmhartigheid van God, de Vader.

EVANGELIE OP DE 3de ZONDAG NA TRINITATIS

Het Evangelie stelt ons zeer duidelijk voor ogen de genadige roeping en de daarin zich uitsprekende liefde en barmhartigheid. Zoals een herder een enkel verloren schaapje nagaat en zoekt totdat hij het vindt, zo is de Heere de goede Herder, de verloren mensheid en iedere ziel in het bijzonder nagegaan, om haar terug te roepen binnen de perken van de vrede. Zo gebeurt het nog vandaag door de dienaren van de Heere en door het woord, waarin de Geest werkt. Wij moeten ons daarbij levendig herinneren dat wij verloren schaapjes zijn en dat de Heere veel moeite en zorg, ja Zijn dierbaar bloed voor ons heeft gegeven om ons te redden, opdat onze ellende en Zijn ontferming ons beweegt de roeping op te volgen. In het bijzonder herinnert ons het evangelie ook daaraan, dat de Heere ons steeds weer terug roept als wij van Hem afdwalen. De gelijkenis van de verloren penning wijst ons aan hoe de Heilige Geest in de Kerk dit ambt van de trouwe Herder voortzet en uitoefent.

Wanneer wij van een orde van de zaligheid spreken en van zekere trappen daarin, dan is de bedoeling niet, dat de ene trap na de anderen geheel op dezelfde manier moet worden afgelegd, als bij een natuurlijke opwaarts leidende trap, waarbij men gevoeglijk de eerstvolgende trap niet eerder bereiken moet, voor men de vorige heeft betreden: de trappen van de orde van het heil zijn zeker van die aard dat men de tweede of derde niet bereikt, voordat men de eerste onder de voeten heeft gehad; maar men zou de gelijkenis van een

trapsgewijze opklimmen toch te ver drijven, als men wilde beweren dat men met elke geheel gereed moest zijn en die geheel moest overwinnen, voor men de volgenden kon betreden. Men wordt eerst geroepen en vervolgens verlicht en dan gerechtvaardigd en dan geheiligd in het ware, enige geloof. De roeping is echter niet ten einde wanneer men begint verlicht te worden, de verlichting houdt niet met de rechtvaardiging op, maar integendeel - roeping en verlichting gaan ook in de toestand van de heiligmaking voort en zelfs de heiligste op aarde verneemt de roeping elke dag weer. Zolang er nog enige duisternis in de mens is, heeft hij nog een voet in de wereld, die hij geroepen is voorwaarts te zetten. Zo gaat de roeping niet altijd voort door zich tot andere mensen te wenden, maar zij is een steeds klinkend woord ook aan dezelfde personen, die haar hebben vernomen. Wanneer echter het leven tot zijn grenzen is gekomen en de laatste adem is uitgeblazen, als het stil wordt in de borst van de stervende, dan zwijgt ook die, dan wordt ook deze stil en in de eeuwigheid is er geen roeping meer.

De roeping van de arme zondaars tot genade en zaligheid is een voortgaande; dat stelt ons de gelijkenis van de vrouw voor ogen. Daarmee is afgebeeld hoe de kerk op aarde het werk van de Heere voortzet in de kracht van de Heilige Geest, die aan haar is geschonken. De bruid zoekt naar de verloren penning van haar bruidegom, terwijl zij het licht van Gods woord ontsteekt; daarmee laat zij het lichten in al de duisternis van de wereld en van het hart; zij keert het huis door de ernstige tucht, zonder moe te worden, totdat zij het verlorene vindt en als zij het heeft gevonden, is haar hart vol vreugde.

Kent u de twee ogen, die over u waken? Het is 1) het oog van de Heere, de goede Herder en het is 2) het oog van de kerk, de bezorgde vrouw. - Zondaarsliefde is Christenplicht: 1) Christus de goede Herder is onze Heer en wij zijn Zijn discipelen; 2) de kerk, die vlijtige vrouw, is onze moeder en wij zijn haar kinderen.

In ons evangelie staan drie belangrijke en betekenisvolle woorden, die een eindeloze mate van genot en wee in zich sluiten; het zijn de woorden: a) verlaten, b) gezocht, c) gevonden. Het eerste is een noodkreet, een angstgeschrei uit de diepte; het tweede een toon van de liefde, als wanneer de hen haar kuikens lokt; het derde is, als opende zich de hemel en vernamen wij vreugde-psalmen en jubelende koren van de legerscharen daarboven, waarvan klanken in de mensenharten weergalmen.

1. En a) al de tollenaars en de zondaars (vgl. 1 Makk. Slotw. No. 9 a) naderden in steeds grotere menigte tot Hem, toen Hij in de loop van januari van het jaar 30 na Christus het land aan de andere kant van de Jordaan doortrok, duivels uitwierp en zieken gezond maakte, maar vooral het evangelie van de zaligmakende genade van God, die aan alle mensen was verschenen, predikte en de vermoeiden en belasten tot Zich riep. Zij kwamen evenals al vroeger in Galilea, hoewel niet in zo'n buitengewone mate gebeurd was, om Hem te horen (Hoofdstuk 5: 27 vv. 7: 37 vv. Joh. 10: 40-42).

a) MATTHEUS. 9: 10. Mark. 2: 15. Luk. 5: 29.

2. Tegen het einde van de maand keerde Hij weer naar Livias, Zijn uitgangspunt (Hoofdstuk 13: 31-14: 24 terug en nam, evenals vroeger van de tollenaar Levi, weer een uitnodiging aan

(Hoofdstuk 5: 29 vv.). En de Farizeeën en de Schriftgeleerden murmureerden tegenelkaar en gaven hun afkeuring te kennen in tegenwoordigheid van het volk over Zijn voornemen, toen Hij op het punt was naar dat huis te gaan, waarheen Hij genodigd was. Zij spraken op een minachtende, verachtende manier: Deze ontvangt de zondaars en eet met hen. Hij staat hen toe tot Hem te naderen en laat Zich zelfs in met gemeenschap van huis en hart, hoewel Hij toch een profeet wil zijn en dus moest weten wat voor mensen het zijn waarmee Hij Zich afgeeft (Hoofdstuk 7: 39).

De Heere houdt deze ernstig dringende woorden (14: 26-35), aan de grote menigte voor, die zich in Hoofdstuk 14: 25 aan Hem had aangesloten. Men moet toch aannemen dat het grootste gedeelte van deze zich niet ernstig rekenschap gaf van hetgeen zij deed, maar alleen de stroom volgde, gedreven en aangetrokken door een onbestemd belang. Anders is het bij het minste en verachtste deel van het volk, de hier genoemde "tollenaars en zondaars. " Voor hen, die door de gehele wereld zijn teruggestoten, komt Christus als een nieuwe verschijning, zoals die hen onder hun volk nog nooit ontmoet was. Zij brengen een persoonlijk verlangen en een bijzondere behoefte aan zaligheid mee en bevestigen het oordeel, dat Jezus al in Hoofdst. 7: 29 v. over hun gedrag en dat van hun tegenstanders had uitgesproken. Het woord "alle" is een dergelijke samenvatting, als in Hoofdstuk ; 7: 29 "al het volk", omdat de beweging beschreven wordt als een die de hele menigte had aangegrepen, zonder dat daaruit kan worden besloten, dat zich deze tot ieder in het bijzonder zou hebben uitgestrekt.

Wat deze zondaars tot Jezus trok, was dat zij in Hem niet die hoogmoedige, verwerpende gerechtigheid vonden, die Farizeeën afstootten, maar een heiligheid, verbonden hartelijkste liefde. De tollenaars en zondaars hadden gebroken met de Levitische reinheid en de Israëlitische wellevendheid, de eerste door hun ambt, de tweede door hun leven; zij stonden in Israël buiten de wet. Maar waren zij daarom beslist verloren mensen? Zeker zou de normale weg om met God in gemeenschap te komen de theocratische gehoorzaamheid van het geloof zijn geweest; maar door het komen van de Heiland was een andere voor hen ontsloten, die door eigen schuld de eersten hadden gesloten. Juist dat ergerde de ijveraars voor de Levitische instellingen; in plaats van in Hem degene te erkennen die de raad van Gods genade vervulde, wilden zij liever Zijn medelijdend handelen met zondaars op rekening schrijven van Zijn welbehagen in de zonde. "Ontvangen" ziet in het algemeen op de vriendelijke verhouding, dat Hij ze tot Zich liet komen, hen niet van Zich wees; het "eten met hen" doelt op de handeling, die volgens de zeden van dien tijd beslissend was, waardoor Jezus Zich niet onzag de betrekking te bezegelen.

Jezus had het morren van de Farizeeën en Schriftgeleerden met stilzwijgen kunnen voorbijgaan, zoals Hij toch veel hoorde, zonder erover te spreken. Daartoe was Hij echter te veel Heiland van zondaren en Zijn wens om ook de Farizeeën en Schriftgeleerden van de weg van het verderf op de weg van de zaligheid te roepen, was te ernstig en diep, dan dat Hij geen verdediging van Zijn handelswijze hun had moeten voorhouden, die, al zij slechts niet boosaardig tegenstreefden, hen van hun hoogmoedige dwaling kon genezen en tot verering van Zijn wegen kon brengen.

Wanneer het mogelijk was, dat het hele Nieuwe Testament verloren ging en alleen het vijftiende hoofdstuk van Lukas nog bestond, kon men zeggen: de kern van het Evangelie is gered. En wanneer het plaats had, dat bij een schipbreuk, wind en golven alleen dat blad van de bijbel, waarop het vijftiende hoofdstuk van Lukas gedrukt staat, naar een Heidense eiland voerden en iemand het vond, die het de mensen daar kon voorlezen en uitleggen, zo was daardoor in het Heidense land een zaadkorrel gezaaid, die honderdvoudige vruchten moest opleveren, zodat een bode van het geloof, die later aan diezelfde oever kwam, met de hele bijbel in de hand, het land al geploegd zou vinden; ja het veld al wit om te oogsten en hij bijna niets meer te doen zou hebben dan de garven af te maaien. Het vijftiende hoofdstuk van Lukas bevat toch in het eeuwige klaverblad van zijn drie gelijkenissen het hele Evangelie in een uittreksel, de hele leer van de zaligheid in het klein en wel zo, dat in de beide eerste parabelen van het verloren schaap en de verloren penning wordt voorgesteld wat van Gods kant tot de zaligheid van de mensen gebeurt; namelijk: "De Zoon des mensen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was; " in de derde gelijkenis van de verloren zoon wordt geleerd wat de mens moet doen, om de zaligheid van God deelachtig te worden, namelijk zich bekeren, zich opmaken en tot zijn Vader gaan.

Sommige uitleggers menen dat, evenals onder het beeld van de herder, de Heere Jezus, God de Zoon en daarna onder het beeld van de Vader, die twee zoons had, God de Vader wordt voorgesteld, wij zo in de vrouw een beeld zouden hebben van God de Heilige Geest, die het woord van de bekering in het hart van de zondaar, verlichtend en reinigend, met alle vlijt begint en volbrengt, Zich niet laat afschrikken door de weerbarstige en verkeerde gezindheid van het duistere en onreine hart, evenals de vrouw zich niet van het zoeken laat afhouden door het stof, dat zij bij het vegen van haar huis moet inademen.

De korte levensloop van een Christen: 1) met trouw gehoed en verloren. 2) vlijtig gezocht en gevonden; 3) met vreugde gedragen en geborgen.

Het maakt een liefelijken indruk op ons als wij de Heiland met wonderbare vriendelijkheid onder de kindertjes zien en Hem horen spreken: "Laat de kinderen tot Mij komen, want voor hen is het koninkrijk der hemelen". Wij zien daar de waarheid van het woord: "Zie hoe lief Hij hen heeft!", maar hoeveel wonderbaarder komt ons Zije vriendelijkheid voor, wanneer wij Hem hier onder zulke mensen zien waarvoor de fatsoenlijke mensen zich schamen aan te zien als hun gelijken, hoe Hij voor deze verachte mensen een vriendelijk woord heeft en een vriendelijk hart, hoe Hij met hen spreekt, met hen aan tafel zit en eet en in Zijn gelijkenissen woorden van liefde laat horen, zoals zij die sinds lang niet meer gewoon waren en hoe Hij er niet om geeft of de wereld Hem met hoon en argwaan daarom aanziet en Hem daarom een vriend van tollenaars en zondaars noemt. De zondaarsliefde van de Heiland: 1) hoe groot die is 2) wat Hem tot deze beweegt; 3) waartoe zij ons bewegen moet.

I. Jezus neemt de zondaars aan als zij tot Hem komen; II. Hij zoekt ze, nog voordat zij tot Hem komen.

Jezus neemt de zondaars aan: hoe wonderlijk! Degenen die dit woord het eerst gezegd hebben hebben het morrend, hebben het als een berisping en verwijt tegen de Heere gezegd, waarin

duizenden al hun vrede hebben gevonden, als in een woord van vertroosting en rechtvaardiging; dat klonk volgens zijne eerste bedoeling als een woord van smaad, dat tot een oordeel werd voor hen die zo spraken. Er staat geschreven: "Uit de mond van de jonge kinderen hebt Gij U lof bereid, " zo zouden wij hier kunnen zeggen: "Uit de mond van de vijanden hebt Gij U lof bereid. " Het woord 1) moest zijn een ontrend smaadwoord, 2) het is echter in waarheid de hoogste lofspraak

3) en voor ons wordt het tot een zaligend woord van troost. Het woord is 1) zeker waar en 2) een dierbaar woord (1 Tim. 1: 15). Men kan wel zeggen dat het "Jezus neemt de zondaars aan en eet met hen" de somma van het geloof en de belijdenis van onze kerk is, zoals het de somma van het evangelie is; want wat is het evangelie anders dan het dierbaar woord, dat Jezus in de wereld gekomen is om zondaars zalig te maken - een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft? Gode zij lof dat wij dit met volle zekerheid mogen zeggen en geloven! Wat was zonder dat ons leven en sterven? Maar de aanstoot aan de zondaarsliefde van Jezus, die eerst de Farizeeën en Schriftgeleerden namen en waardoor zij Hem aanleiding gaven om Zijn gedrag door deze gelijkenissen te verdedigen, is nog lang niet overwonnen. Er zijn nog altijd genoeg voorname en eigengerechte mensen, voor wie het eveneens onverdraaglijk is om Jezus in zo'n neerbuigende liefde met tollenaars en zondaars te zien verkeren - het was toch meer Hem waardig de vromen op te zoeken en met Zijn gemeenschap te eren; het is voor hen in het algemeen zeer aanstotelijk dat het evangelie zoveel van arme verloren zondaars spreekt en hen roept om met hun zonden tot Jezus te komen, die de zondaar zalig wil maken. Ja, deze leer van de genade van Christus, dit zalig worden van de zondaars, zonder werk of verdienste, alleen uit genade, het komt hun voor, een zeer bedenkelijke leer te zijn, waartegen zij zeer veel hebben in te brengen, vooral dit dat zij gevaarlijk is voor de zedelijkheid en de mensen sterkt in gerustheid en traagheid; zo horen wij niet alleen uit de mond van Katholieke Christenen, maar ook van leden van onze eigen kerk. Dat verwijt is echter geheel ongegrond; het: "Jezus neemt de zondaars aan" is een waarheid, die 1) naar het uiterlijk aanzien de zonde ondersteunt, maar 2) inderdaad de zonde oordeelt en straft, 3) voor de zondaar, die zich door haar laat richten, de alleen mogelijke weg tot zaligheid opent en 4) hem de kracht van een nieuw leven tot overwinning van de zonde schenkt.

Wat een neerbuigende goedheid ligt er in deze daad. Deze, die ver boven alle andere mensen staat, heilig, onschuldig, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, deze ontvangt zondaars. Deze, die niemand anders is dan de eeuwige God, voor wie de engelen hun aangezicht bedekken, deze ontvangt zondaars. De taal van de engelen is nodig om deze neerbuigende liefde te beschrijven. Dat wij de verlorenen willen opzoeken, daarin is niets wonderlijks: zij zijn van ons geslacht; maar dat Hij, de beledigde God, tegen wie de overtreding begaan is, zelf de gedaante van een dienstknecht aanneemt, om veler zonden te dragen en dan bereid is de slechtsten onder de slechten te ontvangen, dit is een wonder. Deze ontvangt zondaars, evenwel niet opdat zij zondaars zouden blijven, maar Hij ontvangt ze opdat Hij hun zonden vergeven zal, hen rechtvaardigt, hun harten reinigt door Zijn heiligend Woord, hun zielen bewaart door de inwoning van de Heilige Geest, hen in staat stelt Hem te dienen, Zijn lof te verkondigen en gemeenschap te hebben met Hem. In de liefde van Zijn hart ontvangt Hij zondaars, neemt hen op uit het slijk en plaatst hen als edelgesteenten aan Zijn kroon, ruikt ze als vuurbranden uit het vuur en bewaart ze als gedenktekenen van Zijn genade. Niets is kostelijker in Jezus' oog dan de zondaars, waarvoor Hij stierf. Wanneer Jezus zondaars

ontvangt, ontvangt Hij ze niet ergens buiten de deur, op een afzonderlijke plaats, waar Hij Zich minzaam met hen onderhoudt, niet zoals men met de bedelaar doet, maar Hij opent de hele deur van Zijn koninklijk hart en laat de zondaar rechtstreeks tot Hemzelf komen; nog meer: Hij neemt de smekeling in de nauwste persoonlijke gemeenschap met Zichzelf op en maakt hem een deel van Zijn lichaam, van Zijn vlees en Zijn benen. Nooit was er zo'n ontvangst als deze! Ook heden nog is dit wonder waarheid, nog ontvangt Hij zondaars; gave God, dat ook de zondaars Hem wilden ontvangen.

3. Nog eens kwam de Heere terug op hetgeen Hij in MATTHEUS. 18: 12, 14 Zijn discipelen had voorgehouden, om het nog verder te ontwikkelen en ernstiger voor te stellen. En Hij sprak tot hen deze gelijkenis:

4. Wie onder u, die honderd schapen heeft en een van die verliest, verlaat niet de negenennegentig in de woestijn op de weide waar zij veilig zijn (1 Sam. 17: 28) en gaat naar het verlorene totdat hij het vindt?

5. En als hij het gevonden heeft, legt hij het, om het van verder lopen te verschonen, op zijn schouders (met nadruk: zijn schouders, omdat hij van geen hulp van een vreemde gebruik wil maken) en is blij.

6. En thuis komend roept hij de vrienden en de burens samen en zegt tot hen: Wees blij met mij, want Ik heb mijn schaap gevonden a) dat verloren was.

a) 1 Petrus . 2: 10.

Christus' liefde is een bedrijvende, werkende liefde. Zoals de herder niet stil zat en zijn verloren schaap beweede en de vrouw niet stil zat en haar verloren geld beweede, zo ook zat onze Heere niet stil in de hemel om de zondaren te beklagen; Hij verliet de heerlijkheid die Hij bij de Vader had en vernederde Zich om in de gestaltenis van een mens gezien te worden. Hij kwam in de wereld neer om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Hij rustte niet voordat Hij verzoening van onze overtredingen had gemaakt, eeuwige rechtvaardiging teweeg gebracht, eeuwige verlossing daargesteld en een deur van het leven geopend had voor allen, die gewillig zijn om behouden te worden. Christus' liefde is een zelfverloochenende liefde. De herder bracht zijn verloren schaap op zijn schouders terug, liever dan het in de woestijn te laten. De vrouw ontstak een kaars en veegde het huis en zocht ijverig en spaarde geen moeite totdat zij haar verloren geld vond. En evenzo spaarde Christus Zich ook niet, toen Hij het ondernam om zondaren zalig te maken. Hij heeft het kruis verdragen en de schande veracht; Hij heeft Zijn leven voor Zijn vrienden gesteld. Grotere liefde dan deze kon niet aan de dag gelegd worden (Joh. 15: 13. Hebr. 12: 2). Christus' liefde is een innige en krachtige liefde. Evenals de herder zich verblijdde toen hij zijn schaap, en de vrouw toen zij haar geld vond, zo ook verblijdt de Heere Jezus Zich in het redden van zondaren. Het is een genoegen voor Hem om hen als brandhouten uit het vuur te redden; het was Zijn eten en drinken, toen Hij op aarde was om het werk te voleinden dat Hij kwam verrichten. Hij voelde Zich geperst, totdat het volbracht werd. Het is nog Zijn vreugde

medelijden te tonen. Hij is veel gewilliger om zondaren te behouden, dan zondaren het zijn om behouden te worden.

7. Ik zeg u dat er ook zo blijdschap zal Zijn in de hemel over een zondaar die zich bekeert, meer dan over negenennegentig rechtvaardigen die de bekering niet nodig hebben.

De ijver van de herder om zijn schaap te zoeken heeft geen persoonlijk belang tot hoofdreden; één schaap van de honderd is een te onbeduidend verlies, dat in geen geval in geen verhouding staat tot de moeite die hij aanwendt; de beweegreden die hem drijft is dus het medelijden. Inderdaad is er onder de dieren geen hulpbehoevender, beklagenswaardiger wezen dan een verdwaald schaap. Het ontbreekt terzelfder tijd aan de middelen om zich te verdedigen en aan het nodige instinct om de weg weer te vinden - het verdient in de volle zin de naam "verloren." Het medelijden van de herder betoont zich 1) in zijn volharden: hij zoekt totdat hij vindt; 2) in zijn liefhebbende zorgvuldigheid: hij neemt het op zijn schouders; 3) in de vreugde, waarmee hij deze last op zich neemt en deze vreugde is zo groot, dat hij die ook wil mededelen aan degenen die hem omgeven en hun gelukwensen wil ontvangen.

Reeds deze verklaringen konden, als de inhoud daarvan ernstig werd opgenomen, voor vele valse opvattingen bewaren, die gewoon zijn geworden en meestal in leerredenen worden gevonden. De uitlegger wiens woorden wij aanhaalden, is echter zelf van die niet vrij. Overdenken wij de vraag: wie zijn de negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben? De evangelist heeft in de grondtekst voor "niet" dat woord gebruikt, dat objectief of voorwerpelijk ontkent ou; het is dus zeker verkeerd wanneer men zulke mensen hier wil vinden, die menen de bekering niet nodig te hebben, zoals Farizeeën en Schriftgeleerden zulke mensen waren, want dan moest een ander woord zijn gebruikt, hetwelk de Griek daar plaatst waar hij een subjectieve of persoonlijke ontkenning wil uitdrukken. Nu beproeven die uitleggers, die deze vingerwijzing tot het rechte begrijpen wel erkennen, maar toch met hun gedachten van de Farizeeën en Schriftgeleerden niet kunnen loskomen, als moesten deze altijd bedoeld zijn, zich daardoor te helpen, dat zij zeggen: Jezus spreekt hier ook voorwerpelijk; Hij laat de rechtvaardigen naar de wet op hun standpunt werkelijk voor de zodanige gelden, zonder verder door te dringen tot de uitwendige gesteldheid van hun hart, zoals Hij dat ook in Hoofdstuk 5: 32 doet. De Heere heeft echter in MATTHEUS. 9: 13 bij die gelegenheid duidelijk genoeg uitgesproken hoe het met deze eigengerechtigheid eigenlijk gesteld was en pas nadat Hij de Farizeeën heeft gezegd: "Ga heen en leer wat het zij: ik heb lust in barmhartigheid en niet aan offer" stelt Hij hen tegenover de zondaars, die Hij gekomen is tot bekering te roepen, als vromen en rechtvaardigen. Met die vermaning heeft Hij toen toch echt dringend genoeg eveneens tot bekering geroepen; maar zij willen geen zondaars zijn, die de bekering nodig hebben, maar rechtvaardigen heten, of zoals vroeger gezegd werd, gezonden en dan had Hij zeker als Geneesheer van de zieken en als Zaligmaker van zondaren met hen niets te doen. Over zulke mensen is toch in de hemel zeker in het geheel geen vreugde, maar smart als over verstokte harten, waarvoor niets meer kan baten, een smart zoals die in de laatste rede van Jezus haar treffende uitdrukking heeft gevonden (MATTHEUS. 23; 3 vv. Joh. 15: 22 vv); hoe ter wereld zou het denkbaar zijn dat de Heere hier op hen had gezien, wanneer hij zegt: "Er zal vreugde zijn in de hemel over een zondaar, die zich bekeert, meer dan over negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben?" Een

ironie kan zeker niet worden aangenomen, evenmin dat de negenennegentig rechtvaardigen niet op de Farizeeën en Schriftgeleerden in het bijzonder zagen, maar in het algemeen op het theocratische volk, dat aan de wet trouw is gebleven, naar zijn grootste getal, terwijl het verloren schaap op dat deel van het volk zag dat met de wettelijke voorschriften had gebroken en nu een speelbal was geworden van zijn hartstochten; want hoe de Heere over dat theocratische volk, wat zijn grootste deel aangaat, oordeelde, blijkt uit het "Dit boos en overspelig geslacht" (MATTHEUS. 12: 39, 16: 4) genoeg. Al deze opvattingen, daarvan mag men zich bewust worden, doden de zenuw van de gelijkenis, terwijl zij de Heere iets laten zeggen wat Hij in volle ernst nooit zo kan hebben gemeend, als Hij het heeft uitgesproken: nee, juist hier moet Hij Zijn Heilandshart in Zijn geheel diepte ons openen en de raad van God ter zaligheid in zijn hele grootheid en heerlijkheid ontwikkelen en daar moet Hij ook weer objectief en in ieder opzicht waar zijn, anders gaat de kracht van Zijn rede verloren. Elke uitlegging, die Hem op zo'n hoogte niet stelt, heeft Zijn bedoeling niet begrepen en moet zich laten welgevalen dat zij wordt afgewezen. Zo moeten wij ook Luthers verklaring verwerpen, die de negenennegentig rechtvaardigen vindt in diegenen die al door bekering en geloof rechtvaardig zijn geworden en nu in de genade van God staan. Op deze is het "die de bekering niet nodig hebben" eveneens niet toepasselijk (vgl. de eerste van Luthers eigen 95 stellingen: als onze Heere en Meester Jezus Christus zegt: "Bekeert u, dan wil Hij, dat het hele leven van Zijn gelovigen op aarde een voortgaande en onafgebroken bekering zal zijn"). Men zou dus ten hoogste aan degenen kunnen denken die al hebben overwonnen en de kroon van het leven hebben ontvangen. Omdat echter de negenennegentig rechtvaardigen dezelfde zijn, die in vers 4 als de negenennegentig schapen worden voorgesteld, die de eigenaar in de woestijn heeft gelaten, om heen te gaan naar het ene verlorene, dan zou de gelijkenis iets scheefs en verwards verkrijgen. Die gedachte zou alleen dan juist zijn als er van honderd schapen sprake was, die alle verloren waren, waarvan echter al negenennegentig weer zijn teruggevoerd naar de weide en daar in veiligheid zijn gebracht, zodat het nog slechts alleen om het honderdste te doen was; maar wat een verkeerdheid zou daaruit volgen? Zo zijn wij echter met de gedachte aan de volmaakten al zeer nabij de alleen juiste verklaring gekomen. Ik denk niet slechts aan die, die uit het menselijk geslacht gered zijn voor de hemel, maar liever aan de heilige engelen, die niet meer kunnen vallen en zondigen, dus ook werkelijk de bekering niet nodig hebben. Dat bij God in de hemel meer vreugde zal zijn over een zondaar, die zich bekeert, dan over de negenennegentig rechtvaardigen, dan over de duizendmaal duizend en tienduizendmaal tienduizend die voor Hem staan en Hem dienen (Dan. 7: 10. MATTHEUS. 18: 10), schijnt wel een wonderlijke gedachte, want het gaat boven al ons verstand en begrip; hier heeft echter ook plaats wat Luther ten opzichte van die rechtvaardigen zegt, waarop hij het oog heeft: "Het verlorene veroorzaakt altijd grotere smart, treurigheid en bekommring en het wedergevondene verheugt en vertroost ons veel meer, dan hetgeen nog niet verloren is. Een moeder, die vele kinderen heeft, heeft ze allen lief en zou er niet graag een van missen, wanneer er echter een ziek wordt dan maakt de ziekte een onderscheid tussen de overige kinderen, zodat het ziekste nu het liefde is en de moeder zich geen meer aantrekt en vlijtiger verzorgt, dan het zieke. Wie nu de liefde van de moeder zou willen beoordelen volgens die tijd, zou moeten zeggen: de moeder heeft alleen het zieke kind lief, de gezonden heeft zij niet lief. Deze manier, zegt onze lieve Heere Christus, heb Ik ook. " Lukas helpt ons deze gelijkenis te begrijpen als hij in Hebr. 2: 14-16 schrijft: "Overmits dan de kinderen van het vlees en het bloed deelachtig zijn, zo is Hij ook op dezelfde manier die

deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet zou doen degene, die het geweld van de dood had, dat is de duivel; en verlossen zou al degenen, die met vrees voor de dood door al hun leven aan de dienstbaarheid onderworpen waren. Want echt, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad van Abraham aan. " Hier hebben wij de verklaring van hetgeen het in vs. 4 gezegde bedoelt; daarmee is op het grote geheim van de godzaligheid (1 Tim. 3: 16) van de menswording van Gods Zoon gewezen en met hun woord: deze neemt de zondoffers aan en eet met hen" hebben de Schriftgeleerden tegen hun wil een even zo diepe waarheid uitgesproken (vgl. Hoofdstuk 13: 26) als later Kajafas met zijn woord (Joh. 11: 50-52): "Het is ons nut dat één mens sterft voor het volk en het hele volk niet verloren gaat. " Jezus is in waarheid de mens die honderd schapen had; want door Hem is alles geschapen dat in de hemel en op aarde is enz. (Kol. 1: 16) en de engelen daarboven gaan evengoed op Zijn weide als de mensen in het begin, als zij naar Gods beeld waren gemaakt. De honderd schapen omvatten dus het gehele getal (100 = 10x10, MATTHEUS. 19: 29, Pred. 8: 12) van alle naar Gods beeld geschapen wezens, zoals dit al vele van de beroemdste kerkvaders juist hebben begrepen; de negenennegentig, die in de woestijn worden gelaten, zijn de engelen, die de Zoon van God een kleine tijd heeft gemist (Hebr. 1: 6 vv.); het ene verloren schaap is de mens in het algemeen, of het menselijk geslacht in zijn bijzondere leden (Jes. 53: 6). Zo vaak nu ook maar één zondaar tot bekering komt en op de schouders van de goede Herder voor de hemel wordt gered, heeft het Godsbesluit van de zaligheid en Christus' verlossingswerk in de mensheid vrucht gedragen, is de mensheid weer in een van haar leden gered en het in vs. 5-7 gelegde wordt opnieuw vervuld. Degenen uit het menselijk geslacht die zich niet bekeren en zich niet laten redden of wederom verdwalen, tellen voor de hele somma van het ene schaap evenmin als de afgefallen en tot duivels geworden engelen bij de som van de negenennegentig schapen in aanmerking komen. Ten slotte worden voor Gods rijk alleen diegenen gesteld, die God te voren gekend, daarna verordineerd, geroepen, gerechtvaardigd en eindelijk verheerlijkt heeft (Rom. 8: 29 v.); van de andere wordt gezegd (Jer. 17: 13): "Allen, die u verlaten, zullen beschaamd worden en die van Mij afwijken, zullen in de aarde geschreven worden. " Het thuis komen van Hem, die het verloren schap heeft gezocht en weer gevonden en die nu zijn vrienden en burensamenroept en tot hen zegt: "Verblijdt u met mij", strekt zich uit van de tijd van Christus' hemelvaart door alle eeuwen heen tot aan de laatste dag, als de rechtvaardigen in het eeuwige leven gaan. Bij de hemelvaart zijn de vrienden en burens in de eerste plaats nog de heilige engelen, waarvan het heet: "De reine Cherubijnen halen Jezus in, Hij moet de Serafijnen welkom zijn" en wier vreugde vooral over het objectieve volbrengen van het verzoeningswerk is, maar ook al begint zich tot toeëigening daarvan uit te strekken, bijvoorbeeld ten opzichte van de begenadigde moordenaar (Hoofdstuk 23: 43) en de uit hun graven opgewekte heiligen (MATTHEUS. 27: 52 v.). In de loop der tijden komen vervolgens bij deze vrienden en burens allen uit het menselijk geslacht, die zelf in de vreugde van hun Heere zijn ingegaan en bij en met hen juichen over alle zegeprelen die Zijn rijk op aarde behaalt en over iedere ziel in het bijzonder, die Hij voor dit rijk wint, totdat op de jongste dag de hele hemel juicht. Bij de mededelingen, die wij tot aanwending van de gelijkenis over het praktisch gebruik hebben te maken, zien wij ons zeer beperkt, omdat meestal de boven door ons weerlegde verkeerde opvattingen aan de toepassingen ten grondslag liggen en slechts zeldzaam een prediker uitgaat van de juiste opvatting; toch hebben wij enkele.

Vraagt u of er niet-verlorenen, dus rechtvaardigen zijn, die de bekering niet nodig hebben, dan antwoord ik: op aarde zijn er geen; want ook die rechtvaardig zijn geworden door het geloof hebben dagelijks de bekering nodig en blijven in het gebed: "O God! Wees mij zondaar genadig!" Maar in de hemel zijn er meer dan negenennegentig, namelijk de menigte van de vele duizenden engelen en deze juist liet de Heere Christus achter; Hij kwam tot de woonplaats van de verlorenen en keerde niet weer terug voordat Hij een eeuwige verlossing teweeg had gebracht en de eersteling van de wedergevonden schapen, de moordenaar, op Zijn schouders indroeg in Zijn heerlijkheid.

Maar waarom spreekt de Heere zo bepaald van één schaap? Ook daarom om ons af te brengen van onze ingenomenheid met grote getallen. Wij beminnen het vele, de miljoenen. God bemint ook het kleine, ja het ééntal. De zuiver menselijke liefde begint met heel de mensheid gelukkig te willen maken en eindigt met niets gedaan te hebben. Het humanisme wil met zijn armen de hele wereld omvatten en dragen, maar laat haar dan ook snel weer vallen omdat die last te zwaar is. God verzamelt zijn mensen één voor één en ten slotte is er een grote menigte wier stemmen gehoord worden als waren het de stemmen van vele wateren. Wij maken grote bestekken met een menigte open vakken om die later in te vullen, maar God klimt op van het minste tot het meeste. Hij plant het kleine zaadje en het wordt al groter en groter, totdat het ten slotte een boom wordt met een onnoemelijke menigte takken, bladeren, vruchten en doet deze altijd weer opnieuw uitspruiten, vele jaren achtereen.

Hoewel er honderd schapen zijn die "de mens" bezit, mist hij dadelijk het ene, dat verloren is; hij heeft ze allen nauwkeurig geteld; hij kent ze bij namen, aan ieder in het bijzonder is Hem veel, oneindig veel gelegen en om het weer te verkrijgen ontziet Hij geen moeite en bezwaren, loopt Hij het door doornen en struiken na en geen offer is hem te zwaar. Wie is deze mens? Het is God, de Heere van hemel en aarde, die de wereldbollen in Zijn hand houdt, die, aangedaan met heerlijkheid, onder de duizendmaal duizenden woont. Hij heeft de sterren geteld en voert hun menigte bij getale uit, zodat er niet een ontbreekt: maar hoewel de hemel als een prachtzaal van duizend werelden schittert, hoewel miljoenen van schepselen, cherubim en serafim zich over hun God verheugen en het aanschouwen van Zijn zaligheid ongestoord genieten, één schaapje mist Hij in het koor van de lofzingers, dat is de aarde met haar beheersers, de mens, het is het geslacht van Adam. Hem, de Heere en Zijn heerlijkheid schaadde het niet dat het arme schaapje verdwaalde; Hij had ons tot Zijn zaligheid niet nodig. Maar Hij had medelijden met ons en daarom nam Hij het raadsbesluit, om de verloren wereld te verlossen en terug te brengen. En zie, Hij maakt Zich op, de heilige, zalige almachtige God! Omdat Hij niet anders tot de Adams-kinderen kon komen dan wanneer Hij hen in hun eigen natuur en gedaante, in hun eigen vlees en bloed opzocht, maakte Hij Zich en word mens. Wat een liefde, wat een neerbuiging. Neerbuigen is het al, dat hier in een gelijkenis God een mens wordt genoemd, dat Hij Zich onder dit beeld laat voorstellen: maar nu gebeurt het niet slechts in een gelijkenis dat God mens wordt, nee! Het is werkelijk geschiedenis, werkelijk feit. God is waarachtig mens geworden in Christus Jezus. Springt daarbij u het hart niet op van vreugde en beschaamdheid? Is het niet als moest u van aanbidding en gevoel meteen op de knieën zinken en Halleluja's stamelen, wanneer u zich het grote geheim van de godzaligheid voorstelt, dat God geopenbaard is in het vlees? Werkelijk heeft Hij de afkeer, die Hij naar Zijn heiligheid voor het zondige vlees en bloed moest

gevoelen, overwonnen; Hij heeft de woestijn niet gemedan om het schaapje op te zoeken, niet den kruisdoorn, die Hem ten dode wondde, om te zoeken en zalig te maken wat verloren is, Zijn leven gelaten voor de schapen en Zijn eigen hartsbloed vergoten. Maar niet slechts: zo in het algemeen mist en zoekt de Heere het verloren mensengeslacht; nee, Hij gaat elke ziel afzonderlijk met bijzondere liefde en trouw na; het is alsof Hij voor iedere in het bijzonder was en mens was geworden. Hij zoekt u, mij en allen met elkaar op het vlijtigst en ijverigst; en hoe Hij dit doet, geeft de andere gelijkenis, die van de vrouw, die de penning zoekt, nog nader te kennen. Verwonderlijk groot was al de genade van God, onze Heiland, wanneer Hij ons toestond en zei: u mag terugkeren, u arm verloren mensenhart; het zal u geoorloofd zijn; maar dit niet alleen, nee! Hij zoekt zelfs naar het verlorene met smartelijke opofferingen, Hij lokt en bidt; het is Zijn eigen sterk verlangen het weer te hebben. En ook hiermee is het nog niet genoeg; nee! Wanneer het gebeurt, dat er een gevonden wordt, dat een kind van het verderf een kind van de genade wordt, dan voelt Hij een vreugde, als verkreeg Hij zelf daardoor een toenemen van zaligheid, dan roept Hij de engelen in de hemel op om in Zijn vreugde te delen. Wij zien hierin een zalig geheim (Efeziërs . 3: 10. 1 Petrus . 1: 12); ik beproef niet de zaligheid van het vinden te beschrijven - het is een vreugde die de mens niet schilderen kan.

Waarlijk dierbaar en kostelijk moet in de ogen van de Heere van hemel en aarde de ziel van de mensen, onze ziel zijn, omdat niet alleen de ogen en de diensten van een hele geestenwereld op ons gericht zijn, omdat integendeel onze afval ook smart in alle hoogten, onze redding bijzonder grote vreugde in alle uitgestrektheden en verten van het onmetelijk Godsrijk verbreidt. De hemel betoont ons meer deelneming en zorg dan wij voor onszelf hebben; engelen weten wat wij met de bekering en het geloof in Christus winnen, wat wij met onboetvaardigheid en ongeloof verliezen.

In sterke bewoordingen, maar met diepzinnig evangelisch inzicht drukt Angelus Silesius het verlangen van God naar de verzoening van de mensen uit met de woorden: Hem is zoveel aan mij, als mij aan Hem gelegen. .

In de eerste gelijkenis wordt de mens in het beeld van het verloren schaap voorgesteld als een gevallen schepsel. Zoals het de kudde verlaat en zich de moeilijken door de woestijn kiest, zo verliet de mens Eden, om ver af te dwalen van God - van de eeuwig groene weide, waar het liefelijkste zonlicht geluk en leven verspreidt, met iedere stap verder verwijderd van de zaligheid en nader bij het eeuwig verderf, - terwijl ten slotte zijn hoop vervliegt en zijn hart van smart wegkrimpt en zijn vlees bezwijkt bij het laatste schemeren van de stralen van de heerlijkheid, die hij achter zich liet. Een verdwaald schaap vindt zelden, zo ooit, de kudde weer. Een verloren hond vindt de weg naar zijn hok terug, maar een verloren schaap verspilt zijn krachten met altijd verder en verder af te dwalen, totdat het van een rots te pletter valt, of in de gezwollen vloed verdrinkt, of door de wolf verscheurd wordt. De gevallen en dwalende mens, die God ontvlucht is, keert nooit uit zichzelf terug. Hij zinkt dieper en zwerft verder, zoals het water altijd benedenwaarts vloeit, totdat hij ongeroerd door de genade en niet aangetrokken door de hemelse liefde, in eindeloze ellende en rampzaligheid neerzinkt. Maar de gelijkenis leert ons dat de Goede Herder het verloren schaap opzoekt en Zijn genadevolle pogingen niet opgeeft alvorens het gevonden te hebben. Jezus vindt de zondaar, die Hem

vindt; het is niet de zondaar, die Hem vindt. Jezus zoekt de zondaar; het is niet de zondaar, die Hem zoekt. De genade begint op aarde wat de heerlijkheid in de hemel voleindigt. Dit is steeds het geval. Het kan zijn door de woorden van een trouwe en beminlijke prediker, of door een zinsnede uit het Heilig Woord, door de Heilige Geest het geweten ingedrukt, of door enige grote beproeving, die het hart ontdoet van de dikke omkorsing van hartstocht, vooroordeel, zelfbedrog, dat Christus de zondaar wakker schudt, tot besef van het dreigende gevaar, of zichzelf aan de ziel van de zondaars een Zaligmaker betoont, of in woorden, vol doordringende en overtuigende kracht, tot het beladen geweten spreekt. En zie, de wil van de mensen is omgekeerd en zijn hardnekkigheid is overwonnen en zijn schuld bewust en berouwvol laat hij Christus aan hem, met hem, voor hem doen alles wat hem behaagt. De barmhartige en medelijdende Zaligmaker legt de wanhopige zondaar aan Zijn hart, zoals een herder een arm, vermoeid en bezwijkend schaap op zijn schouder neemt en naar huis draagt. Hij is de voleinder en de Bewerker. Hij bewerkt en voleindigt de overwinning, zichzelf al de heerlijkheid voorbehoudend en de geredde zondaar al de zegen gunnend. Men zou denken dat de redding van een arme ellendige zondaar, van een ondergang die hij zichzelf bereid had en zijn herstelling in al de heerlijkheid en gelukzaligheid die hij verzaakt en verbeurd had, een te geringe gebeurtenis is om opgemerkt te worden buiten de beperkte kring waarin zij is voorgevallen. Maar dit is onwaar. Deze gebeurtenis is niet gering, daar waar alle gebeurtenissen gewogen worden in de schalen van de heiligheid en beschouwd worden in het zuivere licht. Zij wordt van de kansel van het heelal en aan duizendtallen van verlost verkondigd en waardig geacht daarboven in de heerlijkheid te worden uitgebazuind. En zo belangrijk wordt zij in de hemel gekeurd, dat cherubim en seraphim zich verblijden met grote blijdschap en hun gouden harpen tokkelen en hun jubeltonen laten heenzweven over een ruimte, door geen maat te bepalen en gedurende eeuwen waarvan ieder jaar een eeuw is.

8. Of welke vrouw, die tien penningen heeft 30: 13"), zal, als zij een penning verliest, niet een kaars ontsteken en het huis met bezems keren en naarstig zoeken totdat zij die vindt?

9. En als zij die gevonden heeft, roept zij de vriendinnen en de burinnen samen, dat zij bij haar komen, en zegt: wees blij met mij, want ik heb de penning gevonden, die ik verloren had.

10. Zo, zeg Ik u, is er blijdschap voor de engelen van God, voor het aangezicht van de engelen, zodat zij daarin deelnemen en zich mee verheugen (Ps. 16: 11) over een zondaar, die zich bekeert.

De Heere leidt de tweede gelijkenis in met een "of. " Daaruit blijkt dat het in hoofdzaak dezelfde waarheid is, die Hij in deze evenals in de eerste gelijkenis voorstelt. Natuurlijk stelt deze nieuwe kanten voor en plaatst zij andere bedoelingen op de voorgrond, die nog geen uitdrukking vonden. Voor de in hoofdzaak gelijke bedoelingen van de tweede gelijkenis met de eerste spreekt verder de in hoofdzaak zo gelijkmatige vorm van de beide parabelen, met dit verschil a) dat bij de hele som van de drachmen niet weer het met zichzelf gemultiplieerde, maar het enkelvoudige volle getal Ge (31: 7 en Ps 150: 5) wordt genoemd, zoals dat met de aard van de zaak overeenkomt; want terwijl bij de schapen het tiental nog niet het begrip van een kudde zou hebben gegeven, zou bij de penningen het honderdtal de indruk van overvloed hebben gemaakt; en dat b) in de toepassing bij het "over één zondaar, die zich bekeert" het

"over negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben" wegvalt; want hier zijn deze negenennegentig rechtvaardigen dadelijk vooraf al genoemd met de woorden "voor de engelen van God". Zij zijn het, die zich verheugen en dus zou het niet gepast zijn om hun vreugde met die over zichzelf in vergelijking te brengen; omdat eensdeels een vreugde over zichzelf hen niet gevoegelijk kan worden toegekend, aan de andere kant ook een vreugde over de ene boetvaardige zondaar, die groter is, dan die over zichzelf, in zeker opzicht een dwaze gedachte zou zijn. Terwijl echter aldus de engelen van God in vs. 10 het parallelle lid vormen tot de negenennegentig rechtvaardigen in vs. 7 en de verklaring daarvan geven, wordt ook te kennen gegeven, dat de engelen tot de vreugde van God over één zondaar, die zich bekeert, wanneer zij, die de bekering niet nodig, daarbij schijnen vergeten te worden, zo weinig euvel opnemen dat zij integendeel in zo'n vreugde zonder benijding en zonder leed van harte delen. Daarom moet dan nu ook onder de "vrouw" dezelfde bedoeld zijn, die vroeger onder het "een mens" moest worden verstaan, zoals dat al de oudere kerkleraars juist hebben erkend. Wij hebben daarom hetzelfde geval, dat wij al in Matth. 13: 31-33 in de beide gelijkenissen van het mosterdzaad en het zuurdeeg voor ons hadden, waar op gelijke wijze omtrent het mosterdzaad wordt gezegd, dat een mens, bij het zuurdeeg dat een vrouw het nam. Over deze voorstelling van de Zoon van God onder het beeld van een vrouw, hoeven wij ons niet te verwonderen. Daarin ligt al de grondslag; dat Hij, die in Joh 1: 1 vv. de logos, het Woord wordt genoemd, in het Oude Testament als de Wijsheid (Luk. 11: 49) voorkomt 8: 3) *het woord "wijsheid" is van het vrouwelijk geslacht*. Wanneer nu in Spr. 9: 1 van de wijsheid wordt gezegd: "De Opperste Wijsheid heeft haar huis gebouwd, zij heeft haar zeven pilaren gehouwen; " zo leidt dat over tot een staat van God, een heilige theocratie, wier stichting, onderhouding en voltooiing het werk is van de Zoon van God, met hulp van de gaven, krachten en werkzaamheden van de Heilige Geest en waarin alle dingen onder één hoofd worden gesteld, beide dat in de hemel en op de aarde is (Efeziërs . 1: 10). Bij de eerste gelijkenis komt dus meer het werk van de Zoon in aanmerking, volgens hetgeen hij voor Zijn persoon deed, omdat Hij van de hemel neerdaalde, mens werd en na voltooiing van het Goddelijk raadsbesluit ter zaligheid weer ten hemel voer. In deze tweede gelijkenis treedt meer Zijn werkzaamheid in de kerk op de voorgrond, die Hij door de zending van de Heilige Geest doet en waarin Hij een ambt van Zijn dienaren heeft (1 Kor. 4: 1), dus die werkzaamheid, waardoor Hij dat wat Hij tot zaligheid van de mensheid heeft teweeg gebracht, ook de zielen in het bijzonder toeëigent om het doel van de laatste volkomen herstelling van het Koninkrijk der Hemelen te bereiken. Aan dat einde zal het begrip van een in de wereld gebouwd en van haar afgezonderd huis van God, zoals dat vanaf het begin van de wereld heeft bestaan (Gen. 6: 2. Num. 12: 7) en voortbestaat, totdat het gericht, zowel de daartoe bewaarde boze engelen, als de onrechtvaardigen onder de mensenkinderen uit de wereld afzondert en hen in de vurige poel, die de tweede dood is, overlevert, worden tot het begrip van een huis van God, dat de hele wereld omdat, zoals het recht van de schepping dat alle de hand geeft (Openbaring . 11: 15; 19: 6). Zeer opmerkelijk is in onze tekst de uitdrukking "penning"; het is verkeerd als men de gesteldheid van het metaal daarbij in aanmerking heeft willen brengen en nu het verschil tussen de tweede gelijkenis en de eerste daarin heeft willen vinden dat daar onder het verloren schaap de uit dwaasheid dwalende, maar hier onder de verloren penning de geheel onbewuste zondaar zou moeten worden verstaan, om vervolgens in de volgende gelijkenis, van de verloren zoon, een bewust vrijwillige zondaar te zien. Integendeel komt de penning van de kant van haar beeld en

opschrift in aanmerking en kan al het woord van Christus in tot het inzicht leiden dat bij de tien penningen gehandeld wordt over alle schepselen naar Gods beeld gemaakt, over engelen en mensen; bij de ene verloren penning over het van Gods beeld beroofde, door de zonde misvormde en in de dienst van het vergankelijke, besmette en bemorste menselijk geslacht. Nadat wij zo het juiste begrip in het algemeen hebben verkregen, willen wij nu nog enige uitspraken van andere uitleggers vernemen.

Wat is de penning? Het is de gevallen mensheid, die zonder het verlossingswerk van Jezus Christus voor God en Zijn rijk verloren is; het zijn de gevallen zielen in en buiten de Christenheid, die van de bron van het leven verdwaald zijn in woestenijen van goddeloosheid en zonde. Dat is de verloren penning; hij zelf weet niet, dat hij verloren is, voelt ook niet wat hij verloren heeft, maar ligt even koud en dood op de aarde, onverschillig of iemand hem zal opmerken en opheffen. Geen verloren zoon weet hoe diep hij gevallen is, niemand voelt wat hij heeft verloren tot dat iemand hem opheft en naar het huis van de Vader terug brengt. Maar wie van de verloren penning kennis had, zou nog steeds de penning daarin zien en nog altijd iets van zijn stempel ontdekken, hoe bestoft en verroest die ook mocht zijn. Wat een jammer als hij onopgemerkt bleef liggen; wat een jammer als iemand zich niet tot deze neerboog om hem op te heffen en hij verloren moest gaan in het stof en in de onreinheid, die hem omgeeft.

De verloren zondaar, onder deze penning voorgesteld, is iemand die, als de wijn op de droesem, op zijn zonden liggen blijft, stil en verzekerd, zonder enig gerucht van zich te laten uitgaan. Van de tien mensen is één zo'n mens. Zulke mensen zijn de onverschillige naturen, die geen goed noch kwaad van zich laten horen, die voor zichzelf heen leven, zich met geen anderen in geestelijk opzicht bemoeien en ook niet toelaten dat anderen zich in godsdienstige dingen met hen bemoeien. Zij leiden geestelijk een plantenleven. De penning ligt in een hoek in het stof; ook zij liggen geheel verloren in het stof van de dagelijkse bezigheden en onder hen zijn vele geleerden, die in het stof van hun boeken begraven liggen, die dag en nacht studeren en anderen leren, maar zelf nooit tot de kennis van de waarheid komen: dat zij verloren zijn en weer gevonden moeten worden. En hoe gebeurt nu het terugvinden van zo'n verloren penning? Met de kaars, met het licht van de Goddelijke wijsheid en wetenschap, het licht van Gods woord en met de bezem van de bezoeking, om het winkel-, kantoor-, school- of boekenstof weg te ragen, opdat hij met dat stof te voorschijn komt en opgenomen wordt door de hand van God en bij de overige penningen in veiligheid geborgen wordt. Als er graden van verlorenheid zijn en die zijn er zeker in deze bedeling, die nog onderscheid toestaat tussen meer en minder kwaad, dan zouden wij zeggen: de penning is nog meer verloren dan het schaap en het vinden is ook moeilijker. Die penning is in een hoek gerold en ligt daar ongezien en verborgen onder het stof; hij heeft geen spoor achtergelaten waaruit men zou kunnen nagaan, waar hij kan gevallen zijn; ook bezit hij geen kennelijk teken, waardoor men hem zou kunnen onderscheiden en vinden. Het schaap geeft nog nu en dan geluid van zich en men kan van de hoogte zien, of het ook in de laagte loopt; ook laat het voetstappen en sporen na op de weg. Bij ontstentenis van al deze middelen tot hervinding is de huismoeder genoodzaakt een kaars te ontsteken en met de bezem alle hoeken te onderzoeken, ten einde de penning te vinden.

De zondaar is in de ogen van God niet alleen als het schaap een lijdend wezen, waarmee Hij medelijden heeft, het is een kostbaar wezen, dat Hij naar Zijn beeld heeft geschapen, waarvoor hij in de volvoering van Zijn voornemen een plaats heeft bepaald. Terwijl de mens zich in het verderf stort ontstaat een lege plaats in de schatkamer van God, of in Zijn huishouding. Met wat een tot in het kleine zich uitstrekkende zorgvuldigheid zijn de bewegingen van de vrouw beschreven! Wat een lieflijk beeld van huiselijk leven wordt door haar volhardend zoeken voorgesteld! Zij steekt een lamp aan; want in het Oosten verkrijgt de kamer het licht alleen door de deur: zij verplaatst ieder stuk huisraad en veegt de meest bestofte hoeken uit - dat is het beeld van God, zoals Hij in de persoon van Jezus tot de gemeenschap met de ergste zondaars neerdaalt en hen met het licht van de goddelijke waarheid tot in de benedenste hoek van de theocratie navolgt. Het beeld van het schaap heeft meer betrekking op de tollenaar, dat van de penning is meer toepasselijk op de tweede van in vs. 1 genoemde klasse, op de zondaars, of de in verkeerdheid weggezonden mensen. Bij de voorstelling van de vreugde van de vrouw staat in plaats van het activum in vs. 6 : "Hij roept tezamen" in de grondtekst het medium: "hij roept tot zich" - hier heeft niet het verlorene het genot van het slagen van het zoeken, zoals in de vorige gelijkenis, maar de vrouw zelf, die gevonden heeft en haar moet men geluk wensen. Zo ook is het omtrent een ander klein onderscheid in de vorm; want in plaats aan de uitdrukking in vs. 6 : "Ik heb mijn schaap teruggevonden, dat verloren was, " waardoor de opmerkzaamheid op het verdwaalde wordt gevestigd, zegt de vrouw hier: "Ik heb de penning gevonden, die ik verloren had", wat de belangstelling op haar vestigt.

De penning kan in de donkere hoeken onder de banken zijn geraakt; er is dus een licht nodig om hem weer te vinden; dat is het licht van het evangelie, dat uitgaat van de helderheid van Christus - waar dit licht niet schijnt, is geen ziel op de weg van het levens te brengen. Maar het licht alleen brengt de penning noch uit de hoek noch uit de onreinheid; de vrouw moet de bezem ter hand nemen en het huis vegen, opdat de penning aan het licht komt. De bezem is de tucht en de straf, die over de zondaar moet komen; het zou weinig baten, wanneer men de zondaar alleen het Evangelie wilde laten prediken. Zoveel hoeken en reten als er in de kamer zijn, zoveel verontschuldigen en uitvluchten weet de zondaar voor zijn dwaalwegen; het is hem zwaar zich geheel te verootmoedigen, zijn zonde te belijden en zichzelf te beschuldigen en te veroordelen. Daarom moet de Heere de tucht van de bezem gebruiken, waarmee Hij de verloren penning uit de onreinheid ophaalt. Hij oefent dan aan hem in de eerste plaats de uitwendige tucht uit, waarmee Hij de bodem van zijn hart toebereidt, opdat hij voor het woord van straf toegankelijk worden dan komt daarbij de inwendige tucht, dat hem de wet van God wordt voorgehouden, opdat hij daaruit zijn schande en de vloek van de wet leert kennen. Maar gevonden is de zondaar nog niet, wanneer de Heere in en uitwendig met Zijn tucht aan hem werkt en het licht des Evangelies voor hem laat schijnen; gevonden is de penning pas wanneer de bezem hem uit de onreinheid heeft opgeheven en de vrouw die in het schijnsel van haar licht ziet blinken, het beeld van God moet dus weer aan de zondaar kunnen worden gezien en de Heere hem in Zijn licht als de Zijne erkennen.

Evenals de herder en de vrouw zich voor en met hun vrienden verheugen, zo verheugt Zich God voor de ogen van de engelen over de bekering van de zondaar. Zoals zich echter de vrienden en burens met de vrouw en de herder verheugden, zo kunnen wij ons ook de engelen

denken als delend in deze goddelijke vreugde. Wat de Heere van de vreugde in de hemel over het weergevondene op aarde verklaart, mag wel een van de treffendste openbaringen van de geheimen van de hemel worden genoemd. Voor de Heere is de engelenwereld meer dan een dichterlijke droom, meer dan een esthetische vorm; zij is voor Hem een vereniging van zelfbewuste, verstandige, heilige wezens. Deze zijn bekend met hetgeen in de zedelijke wereld op aarde gebeurt; zij nemen een levendig aandeel in de redding van de zondaars; zij verheugen zich, zo vaak in dit opzicht de arbeid van de liefde lukt. Deze vreugde komt daaruit voort, dat zij weten, hoe ook door de bekering van slechts een zondaar de eer van God wordt verhoogd, het rijk van Christus uitgebreid, de zaligheid van de mensheid vermeerderd, de toekomstige hereniging van hemel en aarde wordt bevorderd. De Heere laat daarbij voor ons geloof de berekening over, hoe haar vreugde sinds de stichting van het rijk van God al op aarde moet zijn toegenomen en welke hoogte zij eens zal bereiken, wanneer alle bekeerde zondaars geheel volmaakt en geheiligd zullen zijn.

Als iemand mij zei, dat de hemel daarboven om mij draaide en omwille van mij zon, maan en sterren schenen, dat voor mij de pracht van de aarde van lente tot aan winter was teweeggebracht, dan zou ik hem voor iemand aanzien, die mij bandeloze hoogmoed toeschreef en besloten was, mijn kwaad tot mijn onheil te voeden; want wat is de mens, dat stofje bij hemel en aarde! En nu hoor ik iets groters, als mijn Heiland mij vindt, verheugt Hij Zich over mij. - Hij verheugt Zich over mij, voor wie aarde en hemel zich buigt en de heilige engelen, die heerlijker zijn dan zonden, kennen mij dan, mijn Heiland en mijn God maakt hun mijn bekering bekend en ik, het stofje, ik zondaar word de oorzaak, dat zich rondom de troon van de Herder en Koning aller werelden een vreugdepsalm verheft; ik, hier beneden niemand tot vreugde kan zijn, ik, zoon van tranen, ik, kind van smarten, ik kan de hemel vreugde geven, wanneer ik mij laat redden, ik weet het hoe satan en zijn legermacht, ik weet hoe de menigte van verlorenen, die besloten hebben zich niet meer te laten vinden, tegenstaan om u te laten trekken, hoe zij met spot hoon, met lief en leed u van die éne proberen af te houden, dat u zich door Jezus laat vinden, u bekeert en Zijn eigendom wordt; maar wat voor acht geeft u op degenen die uw eeuwig onheil willen? Waarom zou u niet veel meer acht geven op hen, die uw eeuwig heil begeren? Heeft u geen oor voor het roepen van Jezus, die u gekocht heeft met Zijn heilig, dierbaar bloed, geen oor voor de stem van de heilige kerk, die van uw ontvangenis af voor u gebeden en gezorgd heeft? Weet u niet dat de hemel een vreugde van u kan eisen, uw bekering, dat de engelen al de schalen vol reukwerk, de oudsten van de hemel al de harpen gereed houden, dat alle uitverkorenen al begerig zijn uw namen in de hemel opgeschreven te zien?

Wat bedoelt de Heere onder het beeld van de vrouw met deze zorgende geest? Wat anders dan de kerk met de Heilige Geest, de Geest van Christus, die in haar werkt? Steekt die vrouw een licht aan en licht zij daarmee in alle hoeken, of zij niet iets van de penning zag blinken, heeft nu niet hetzelfde plaats in de kerk en door de kerk? Wat zijn de leerredenen, die hier worden gehoord, wat zijn de liederen, die wij zingen, de spreuken en verzen, die in uw geheugen blijven, wat zijn zij anders dan de fakkels, waarmee de Geest van Christus licht verspreidt in de onreine hoeken van uw hart en waarmee Hij u een licht wil doen opgaan over uw schuld en ellende en over de weg van de zaligheid?

Het licht dat God aan de kerk heeft toevertrouwd, is Zijn heilig woord; wil zij naar het verlorene zoeken, dan moet zij het woord op een heldere kandelaar plaatsen, dan moet zij met het woord gaan zoeken, dan moet zij Gods woord rein en zuiver, maar ook warm en levendig prediken. De vrouw had in de ene hand het licht; in de andere hand de bezem, met die keerde zij het huis; ook in de kerk, waar zovelen uit- en ingaan, blijft niet alles zuiver en rein, maar uit de wereld wordt veel onreinheid mee gebracht; de kerk moet dus ook tucht uitoefenen; zij moet echter die tucht niet willen beginnen uit te oefenen aan het verlorene, maar aan zichzelf, aan haar eigen huis. De penning ligt op de grond; die haar zoeken wil moet zich bukken en buigen; de kerk kan alleen zoeken, terwijl zij voor de Heere zich verootmoedigt en buigt, als zij zich tot de verlorenen neigt.

Lichten, vegen, zoeken: drie zaken die niet zonder reden worden vermeld; men zou kunnen zeggen, het eerste is het werk van de dienaar van het woord in het bijzonder, het tweede van zijn helpers en oudsten, het derde van de hele gemeente. Waar het zo gaat, is ten minste een leven van een levende gemeente.

De penning is de ziel van de mensen, naar het evenbeeld van God geschapen, maar in het gewoel van de wereld neergevallen en in het stof van de zonde verloren, maar ook door God zo hoog geacht en opgezocht. Deze is en blijft de eigenlijke betekenis van de penning. Heden op het feest van de hervorming zal het ons echter geoorloofd zijn van deze verloren penning nog een andere toepassing te maken. Dat kapitaal, wat de Heere aan Zijne kerk heeft achtergelaten, om daarmee huis te houden en te woekeren tot aan het einde der dagen, dat is de schat van de eeuwige waarheden, uitgedrukt in Gods woord; de hoofdstukken en hoofdartikelen van ons christelijk geloof Zijn de tien penningen aan de vrouw gegeven, waarin haar hele have bestaat. Deze bezitting was echter verloren gegaan. Wij willen zacht oordelen; wij willen niet zeggen dat de kerk al haar bezittingen verloren heeft, alle christelijke waarheden waren verbasterd, maar slechts één penning was verloren. Nog geloofde men ook in de donkerste tijden in een levende God, Schepper van hemel en aarde; nog kende men Jezus, de enige Heer en Christus, nog kende men Gods heilige wil en Zijn gebod, nog hoopte men op een eeuwig leven na de dood, nog waren er zielen die met volharding in goeddoen trachtten naar het eeuwige leven. Maar één penning was verloren, een onontbeerlijke, een die niet te vergoeden was, een zonder welke het gehele kapitaal van het geloof nooit volledig en geldend was. De penning was verloren gegaan, die op een kant het beeld toont van de goede herder, die het verloren schaap op de schouders huiswaarts draagt, aan de andere kant het opschrift draagt: "Uit genade bent u zalig geworden" (Efeziërs 2: 8), de kern en het hoofdpunt van het hele Evangelie, de waarheid van de vrije genade van God in Christus Jezus en van het alleen zaligmakende geloof was verloren gegaan. Hij lag in een hoek, van glans beroofd, met stof bedekt, met voeten vertreden, nauwelijks hier en daar nog door een enkele ziel met vrees vermoed. Eén penning was verloren, slechts een van de tien; maar de schade was groot, want zonder deze ene hadden ook de anderen geen waarde. Met die kern en de hoofdzaak van de evangelische waarheid dreigde gaandeweg bijna het gehele Evangelie verloren te gaan en wat men in zijn plaats stelde, het valse geld van de priesterinzettingen, de ijdele ceremoniën, de zelf geslagen munt van menselijke verdiensten, het waren valse penningen, die geen hart konden troosten, geen ziel konden verlossen en geen hemel kopen. Een zoeken naar de verloren penning, een verlangen naar evangelische waarheid en vrijheid

en evangelische vrede was ook gedurende de donkerste tijden in de Christelijke kerk op te merken. Maar hij, die toen de uur van de Heere kwam, na lange duisternis het licht aanstak, zo helder dat geen boze adem uit mensen mond het meer kon uitblazen en die met dit mijnlicht als de zoon van een echte mijnwerker neerdaalde in de verhoren mijnen om naar de verloren penning te zoeken, dat was onze dierbare Dr. M. Luther. O het was een zalig licht, dat voor hemzelf daar opging in de donkere kloostermuren te Erfurt, toen hij Gods woord vond en las en hem als schellen van de ogen vielen! Een zalig licht, dat door zijn werk opging in vele duizenden blinde ogen, in vele duizenden verlangende harten, toen het oude reine woord van God weer op de kandelaar werd gezet, toen het lang verborgen bijbelboek weer op de kansels, in de scholen, in de huizen, in de handen en harten kwam! Een licht, waardoor veel stof en onreinheid zichtbaar werd en veel vuil van vele honderde jaren moest worden weggeveegd; maar nu verheugen wij ons over de weergevonden penning en onze evangelische kerk zou ook nu haar tegenstanders kunnen toeroepen: "Verheugt u met mij; want ik heb mijn penning gevonden, die verloren was". Zie hem toch nauwkeuriger aan, die verachte penning van ons evangelisch geloof, of die toch geen goede munt is, of die niet meer zilver bevat dan u denkt, of hij toch niet veel waarde heeft voor een heilbegerig hart hier beneden en meer betekent aan de hemelpoort daarboven dan alle schatten en rijkdommen van menselijke werken en verdiensten, verheugt u met ons en als u dat niet kunt en wilt, als u van ons niets kunt leren en niets vernemen, gunt ons dan onze vreugde; laat de arme buurvrouw, die zich met uw luister niet kan of wil meten, in vrede naast u wonen en ongestoord leven met de kinderen van haar geloof. En u, dierbare evangelische kerk, verblijd u over de penning, van uw vaderen geërfd, door Gods genade voor u bewaard en bewaar die goed en verzorg hem nauwkeurig, opdat u hem niet weer verliest, of overgeeft voor de valse munt van menselijke instelling, of voor de blinkendste penning van een ijdele wijsheid.

De bekering van een zondaar verheerlijkt God in Zijn deugden. Ja, ten hoogste. Want wat heeft hier plaats gehad? Een kond, verstorven, van God afkerig, voor Zijn hoogste liefde onvatbaar, tot Zijn verheerlijking onbekwaam hart is vermurwd geworden, heeft in zich een nieuw leven, een nieuwe kracht, een heilige roeping gevoeld; ogen, die slechts zagen op het vergankelijke, een gemoed van de wereld en haar begeerlijkheden alleen vervuld, heeft leren zien en smaken dat de Heere goed is. Aan een kind van de toorn is de hoogste liefde bewezen; het is aangenomen als kind van God. Een goddelijke kracht tot liefde en heiligheid is uitgestort in een zieke, neergebogen, diep gezonken geest. In vlees uit vlees is geest uit geest geboren. Een hele verdorvene en doodschuldige is voor een eeuwig heil, voor het heil van de heiligheid vatbaar gemaakt, een bron van zonde is gedempt, een zondeval hersteld, een verovering op de satan behaald, een uitgewist beeld van God weer te voorschijn gebracht, een dode opgewekt, een nieuwe schepping daargesteld door de macht van Hem, die de doden levend maakt en roept de dingen die niet zijn alsof zij waren, " door de liefde van Hem, wiens liefde niets te wonderlijk is en die ook door het uiterste wonder van Zijn liefde geen straal, geen straaltje, geen vonk verduistert van het licht van Zijn heiligheid. Mijn lezers, toen de hoekstenen van de aarde gelegd werden; toen op het woord van de Goddelijke almacht het droge uit de schoot van de aarde haar groen bekleedsel, haar zaad zaaiend kruid, haar hoog geboomte zich ophief, toen grote en kleine lichten haar loop aan het uitspannel begonnen, toen vogels en vissen zich roerden en aan het hoofd van alle dieren de mens zijn hoofd ophief, in de schepping, die de Almachtige uit enkel liefde en tot een zalig voorwerp van Zijn liefde

geschapen had; daar gingen alle engelen van de hemel voor in de lofzang, waarin de hele schepping, bewust of onbewust, bezielde of onbezielde, bestemd was te volgen. De sterren van de morgenstond, zegt ons het boek van Job, zongen toen vrolijk en alle kinderen van God juichten. En zouden zij niet juichen, zo vaak Hij, die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, ook tot een duistere ziel zegt: "Daar zij licht! Daar zij licht", een woord dat de verhevenste uit hun midden, dat zij allen tezamen zo hier als daar tevergeefs zouden hebben uitgesproken. Het is hun bestemming, het is hun leven, het is hun lust God te verheerlijken. De profeet zag hen staande voor de troon van God, het aangezicht eerbiedig met de vleugels bedekt. Hij hoorde hun lied: "Heilig! heilig! heilig! is de Heere! de hele aarde is van Zijn heerlijkheid vol. " Is het vreemd dat zij de hoogste toon van de blijde Godverheerlijking aanslaan, waar God op aarde het meest verheerlijkt wordt. En waar wordt Hij het meer dan op de plaats en op het uur waar een zondig hart, door Hemzelf omgezet, zich overgeeft aan Zijn macht, zich vertrouwt aan Zijn liefde, zich ontsluit tot Zijn eeuwige lof.

De zondaar was eenmaal een penning, waarop het heldere beeld en het opschrift van God zichtbaar waren. Beiden waren geheel of gedeeltelijk uitgewist en verduisterd door vlekken van honingdauw en roest, die er zich op gevestigd hadden. Hij was geheel waardeloos en in de hemel niet meer gangbaar. Hij was verborgen onder het stof en de bouwvallen van de aarde. Hij beantwoordde niet langer aan het grote doel, waartoe hij uit de munt, waarin hij oorspronkelijk geslagen was, was gekomen. De Goddelijke Eigenaar van de schatten van het heelal had hem kunnen laten waar hij was en andere penningen in omloop kunnen brengen, van veel grotere waarde, in veel duidelijker en onuitwisbaarder trekken Zijn beeld dragend. Maar Zijn wegen zijn niet onze wegen en Zijn gedachten zijn niet onze gedachten. Hij werd met mededogen bewogen en besloot ons te helpen, Hij wilde liever herscheppen dan opnieuw scheppen.

Hij ontstak daarom de kaars van de Heere - het licht van de eeuwige troon - en met die kaars, die haar zuivere en heilige stralen overal heen zond, ging hij de verloren penning zoeken. De taal is slechts de lantaren. De geïnspireerde en eeuwige waarheid is het licht. Zijn dienaren brengen dit licht op Zijn bevel in ieder land, over iedere zee - in de middernacht van Afrika, in de dichte bossen en pagoden van Indië tot aan de bronnen van de Zambesi, de Nijl; de Ganges en over de zeemeeren van het uitgestrekte vaste land van Amerika. Reeds schijnt het met toenemende helderheid vanaf de palmbosjes van het oosten tot aan de bossen van het noorden. Hij zendt Zijn stralen door de vensters van nederige en arme hutten, in vergeten gehuchten of op de rand van wouden, waarbinnen nog geen mensenvoet waagde door te dringen en door de balkonramen van koninklijke paleizen en adellijke zalen, op mensen afzichtelijk en ontaard door zonden, stervende, verloren, als zovele boden van God, die iedere mens de helpende hand toesteeft, die tedere en vergiffenis-volle woorden spreekt en wijst op de Zon van de gerechtigheid, onder wier vleugelen genezing, hoop en zaligheid is. En dit is niet alles. Hij verwijdt alle vreemde bestanddelen, stof en slijk en eigengerechtigheid en verwaandheid en de dikke klei van de rijkdommen van deze wereld en de bedrieglijke eer en mommerij van de hoge rangen en posten in de wereld, die de stralen van de volle dag onderscheppen. Wat het doorbreken van de lichtstralen verhindert, of de verlorene ziel gesloten houdt, zodat de waarheid niet kan binnen dringen of de ogen beneveld en het hart omsluit voor het licht, dat het leven in zijn grootste luister met zich voert, verwijdt Hij.

De ziel mag huizen in een met purper of fijn linnen, of wel met lompen bedekt, of wel in een geheel naakt lichaam, in het lichaam van de hoogmoedige, van de machtige, van de hooggeplaatste, met de adem van Zijn mond, met de loeiende orkaan van de tegenspoed, of met de liefelijke, maar aanhoudende koelte van Zijn oppermachtige en reddende liefde verwijderd Hij alles wat het licht en de waarheid zou kunnen buitensluiten en belemmeren. Hij onderzoekt elke schuilhoek, daalt in de schachten van de diepste mijnen neer, steekt de brede zeeën over, bestijgt de duizelende hoogten, waarop de hoogst geplaatste personen in deze wereld zich met moeite handhaven, om te vatten en te behouden. Besloten hebbend te vinden, weer te zuiveren en de verloren penning weer in de hemel in omloop te brengen, spaart Hij geen moeite en geen voorbeeld bestaat er, dat die moeite geheel ijdel was. Ten slotte na zoveel moeite en inspanning gevonden, wordt hij gereinigd en glanzend gemaakt en op zijn zuivere oppervlakte wordt andermaal door de Heilige Geest het schitterend beeld van de Godheid gegrift. De hemel hoort van het terugvinden van de penning gewagen en weergalmt van lofzangen en prijs en dankzegging jegens Hem, die op de troon zit en jegens het Lam,

De mens buiten Christus geniet slechts voor zichzelf en uit hetgeen hij persoonlijk bezit, zodat zijn geluk noodwendig zeer beperkt is. Onder de bedeling van het Evangelie integendeel is de Christen door de band van de liefde gelukkig in het heil van duizenden wezens en langs die weg is zijn geluk zo veel malen verdubbeld als er gelukkige wezens bestaan, ja in zeker opzicht een oneindig geluk. De wereldling smaakte teleurstelling en wrevel uit hetgeen anderen wordt geleend, de Christen door de liefde, die Hij allen toedraagt een steeds nieuw genot uit de hem ten deel vallende weldaden. De wereldling verarmt zich door te geven, de Christen verplaatst slechts het zijn wanneer hij geeft, want hij bezit het nog in het welzijn, dat daardoor aan anderen verschaft wordt. Ja, gelukkig zijn in het geluk van anderen, ziedaar het grote geheim van de christelijke zaligheid, ziedaar het geluk van de engelen, wat zeg ik, het geluk van God. God is liefde, God is hoogst gelukzalig. Hij put dus Zijn geluk uit Zijn liefde, Hij voldoet aan Zijn liefdevolle natuur door blijvend nieuwe wezens te scheppen en hen met de heerlijkste begaafdheden en weldaden te begiftigen. Zie dan ook de menigte schepselen waarmee Hij de ruimte bevolkt, de eeuwige legerscharen in de hemelen, de voorbijgaande, maar zich immer vernieuwende geslachten op aarde, de duizendtallen van wereldbollen, gewis, zoals de onze bewoond, eindelijk dat leven, die genietingen, dat geluk, die zich tot het oneindige vernieuwen in de eindeloze ruimte. Waarom zou God zonder ophouden scheppen, waarom met volle handen genietingen uitstrooien in het heelal, als scheppen en beweldadigen voor Hem niet de zaligste werkzaamheid was?

Wat blijde hymne rijst uit 's hemels Engelenrei, Wat heerlijk lofakkoord, wat zoete harmonie,
Wat gaan de Engelen scharen, Op klank van stem en snaren,
Dus wuivend met den palm Gods glorietroon voorbij!

"Een zondaar is gered! herhaalt het juichend koor, Een afgedwaalde zoon, die rust en lust
verloor,
Kwam tot den Vader weer; In tranen boog hij neer,
In vreugde rees hij op, en koos het rechte spoor. "

Mijn ziel om uwentwil dat heerlijk harpgeruisch Voor u! die rust en lust in God hervondt bij
‘t kruis,
Voor u die jubelgalmen, Voor u die zegepalmen,
Voor u dat vreugdefeest in ‘t zalig Vaderhuis.

O! God, wat zijt Gij goed! -Gij hebt mijn angst gestild, Gij hebt mijn schuld gedelgd, Gij hebt
mijn heil gewild.
Waar woorden mij ontbreken Laat daar mijn tranen spreken,
En ‘t juichen van dit hart, dat van verrukking trilt.

Ook mij dat Paradijs aan ‘t einde der woestijn, Ook mij een plaats in licht, waar zonde heerst
noch pijn,
Ik zal den hemel erven, En de ure van mijn sterven,
Zal mijn geboortestond voor ‘t eeuwig leven zijn.

11. In een derde gelijkenis stelde de Heere tegenover de vreugde van God (vs. 7) en de
vreugde van Zijn engelen (vs. 10) nog de nijd van Farizeeën en Schriftgeleerden (vs. 2) nader
voor (vs. 25 vv.) en wierp Hij daarbijeigenlijk een licht over dezelfde zaak, die wij in de
gelijkenis (MATTHEUS. 21: 28-32), hoewel van een andere kant, beschouwden. En Hij zei:
Een zeker mens had twee zonen.

12. En de jongste van hen zei tot de vader: Vader, geef mij het deel van het goed dat mij
toekomt als vaderlijk erfgoed (Hoofdstuk 12: 13 a). En hij deelde voor hen het goed (vgl.
Gen. 25: 6).

Maar kent dan deze vader de gevaren niet, die zijn kind loopt door zo vroeg bezitter en
meester over grote geldsommen te worden? Nee, zeker, zij kunnen hem niet onbekend zijn.
Maar hij weet ook dat er van die waarheden zijn, die alleen de ondervinding van de jeugd
leert en die men hier tevergeefs door woorden probeert in te prenten. Hij weet dat men door
de vrijheid van een onderhorige te zeer te beperken in hem slechts een vurige begeerte om die
uit te breiden wekt en hem zo tot nieuwe overtredingen drijft. Hij laat daarom zijn zoon
vertrekken, maar zonder hem te vergeten; en wel overtuigd dat de tegenspoed hem beter dan
zijn reden leren zal.

13. En niet vele dagen daarna vergaderde de jongste zoon alles bijeen en is weggereisd in een
ver gelegen land, om zich daar ook nog over de laatste perken heen te zetten en geheel naar
zijn lust te kunnen leven en heeft aldaar zijngoed doorgebracht, overdadig levend in een
buitensporige levenswandel (vs. 30. Spr. 29: 3).

Men heeft het vijftiende hoofdstuk van Lukas een wijde deur tot het paradijs genoemd; en
men heeft daarmee recht gedaan. Hoe velen zijn al door deze deur in het rijk van God
ingegaan! Hoe veel verloren schapen zijn er niet al door de goede Herder door deze deur in
het hemelrijk gedragen, van die dag af, dat Hij aan de kruispaal Zijn hoofd boog en de
moordenaar op Zijn schouders droeg in het zalig paradijs van Zijn uitverkorenen, tot op deze
dag en dit uur! Hoeveel bevlekte en bemorste penningen, waarop niet meer het beeld en de

gelijkenis van de Heere, het evenbeeld van de levende God te zien was, waarop niet meer het opschrift: "u bent de Mijne" glinsterde, zijn, nadat Hij ze door het bloed van het Lam in het heilig bad van de wedergeboorte had rein gewassen, door deze deur gedragen in de koninklijke schatkamer van het rijk van Zijn genade! Hoeveel verloren zoons en verloren dochters, die in de beginne weenden dat de deuren voor hen voor altijd gesloten waren, die dachten buiten in de verte en in de vreemde voor alle eeuwigheid te moeten blijven, zijn door deze wijd geopende deur in het begeerde Vaderhuis ingegaan en hebben vrede gevonden aan Zijn liefdevol hart! Wat zullen wij eens in de hemel verwonderd zijn, als de zon van de genade in haar hele waarheid en helderheid voor ons is opgegaan, over die flauwe vonken en het donker schemerlicht, waarover wij beneden ons verheugden, menend dat wij het al hadden gegrepen en Zijn werk erkend en Zijn grootse gedachten hadden begrepen!

De hele hemel is in beweging om den zondaar van het verderf terug te halen; de Zoon van God is van de hemel neergedaald om het verlorene te zoeken en zalig te maken, de Heilige Geest is in de kerk werkzaam met het licht van het Evangelie te verspreiden en door de prediking tot bekering het huis te vegen om het verlorene te vinden en de heilige engelen, nadat zij de behulpzame hand hebben geboden, verheugen zich zeer wanneer de genade haar werk heeft volbracht aan een, die verloren was en nu is teruggevonden. Dat deze beweging echter oorspronkelijk uitgaat van het Vaderhart van God, dat vol medelijden en ontferming voor de boetvaardige zondaar klopt, wordt nog in deze derde gelijkenis duidelijk.

Hoe Godmenselijk is deze parabel van de Godmens! Een Evangelie in het Evangelie, een tekst waarin de lieve Heere tegen Zijn gewoonte ook zo roerend voor het gevoel spreekt, omdat Zijn tedere liefde nu werkelijk inzonderheid de hardste harten, als het mogelijk was, wil roeren en verbreken.

De gelijkenis is samengesteld uit twee voorstellingen, die bij elkaar horen; van de jongste (vs. 11-24) en van de oudste zoon (vs. 25-32). Door de tweede komt Jezus geheel op de toestand van zaken, die in vs. 1 vv. gegeven is, terug en daarmee is de voorstelling ten einde.

Om de ontwikkeling en het verloop van de zonde, de ontwikkeling en het verloop van de bekering, de vreugde van God daarover en de verhouding van de eigengerechtigte tot deze vreugde nog met bijzondere uitvoerigheid en met alle levendigheid van contrasten aanschouwelijk voor te stellen, voegt Jezus deze derde gelijkenis erbij, die door psychologische fijnheid en schilderachtige waarheid in voorstelling van menselijke toestanden en effecten, alsook door duidelijk en diep indringen in de goddelijke gezindheid als het ware is onderscheiden en voltooid. Onder de leerstukken van Jezus, die voor ons door Lukas zijn bewaard, zijn deze de parels en onder alle parabels de schoonste en aangrijpendste.

Er zijn slechts twee richtingen, waarin de mens zich kan bewegen; de ene verwijdt hem van God, de andere leidt hem tot God terug; bij de ene vervalt hij van zonde tot zonde, van ellende in ellende en kan hij, als hij niet omkeert, in de eeuwige verdoemenis raken; bij de andere verheft hij zich van de ene volmaaktheid tot de andere, van de ene zaligheid tot de andere, totdat hij, als hij trouw blijft, de eeuwige en boven alle maat gewichtige heerlijkheid van Gods kinderen beërft. De Heere heeft ons deze beide richtingen in haar voornaamste

trappen voorgesteld in de gelijkenis van de verloren zoon: 1) de trappen van afval van God, a) de trotsheid, b) de verwijdering, c) de dienstbaarheid en d) het verderf; 2) de trappen van vereniging met God, a) de ootmoed, b) de toenadering, c) de vrijheid en d) het leven!

Volgens enige verklaarders stelt de oudste zoon het volk van de Joden voor, de jongste al de heidenen en zo waren beide zonen een voorstelling in een beeld van het hele menselijk geslacht, dat, als de Heere op aarde verscheen, in deze twee grote massa's verdeeld werd; maar God is Schepper, Gebieder en Vader van allen (Rom. 3: 29. 1 Kor. 8: 6). Zeker kan Israël worden aangezien voor de oudste zoon, die in het huis van de Vaders blijft; Abrahams nakomelingen waren Gods huisgenoten, zij stonden onder Zijn tucht en leiding, bewaarden Zijn wet en onderhielden steeds een zekere gemeenschap met Hem, verheugden zich echter ook over Zijn bescherming en over Zijn bijzondere voorzorg; de heidenen daarentegen hadden zich evenals de jongere zoon van hun Schepper losgerukt en zich aan alle gruwelen van de afgodendienst overgegeven, hadden alle gemeenschap opgeheven met Hem, die toch ook hun Heere en God was en waren heengegaan in alle lusten van het vlees, om te doen wat niet betaamt 11: 9). Deze uitlegging stelt echter niet de eigenlijke en eerste bedoeling van de Heere voor; zij is slechts een toepassing van de gelijkenis, niet de verklaring, die door de samenhang aan de hand is gegeven.

De drie personen, waaruit de familie bestaat, stellen God en het hele huis van Israël voor; de oudste zoon, als drager van het geslacht en vaster dan de jongste aan het vaderlijke goed verbonden, wordt verpersoonlijkt in de Levitisch onberispelijke Israëlieten, vooral in de Farizeeën; de jongste daarentegen, die in minder nauwe verbintenis met het vaderhuis staat en juist daarom meer is blootgesteld aan de verzoeking om daarmee te breken, is het beeld van hen, die de Joodse wettelijkheid gering hebben geacht, van de tollenaars en van de mensen van verdorven zeden. Hij verlangde dat zijn vader al vóór de deling hem het bedrag van zijn erfportie in geld overhandigde, zodat het hele goed na de dood van de vader de oudsten moest toevallen. Twee zaken dwingen hem daartoe: de lucht van het vaderlijk huis drukt te zwaar op hem, de tegenwoordigheid van de vaders is hem te zwaar; bovendien trekt de buitenwereld hem aan, hij wil genieten - daartoe heeft hij vrijheid en geld nodig. Dat is het beeld van iemand, die beheerst wordt door de zinnelijkheid van het hart; God is voor hem een hinderpaal en de vrijheid om alles te doen komt hem voor als een voorwaarde tot geluk. In de inwilliging van de vaders in het verkeerde verlangen is een zeer ernstige gedachte uitgedrukt - het overgeven van de zondaar aan de lusten van zijn eigen hart (Rom. 1: 24 vv.) het ophouden van de strijd tegen de goddelijke geest, tegen de hartstochten van een verdorven gemoed, dat door niets meer kan worden genezen dan door de bittere ervaringen van de zonde.

De jongste zoon wordt niet de verlorene genoemd omdat hij door de schuld van anderen verloren is, maar omdat hij zichzelf verloren heeft; de vader heeft hem niet van zich gestoten, hem ook niet eens door hardheid en liefdeloosheid van het vaderhuis afkerig gemaakt, maar hij heeft zichzelf uit vrijen wil - en wij mogen aannemen niet zonder inwendige strijd - van het vaderhart losgerukt. Hoe meer hem het hart klopte, hoe langer tijd hij heeft nodig gehad voordat het besluit in hem tot rijpheid kwam, des te groter was zijn schuld en echt, het moet hem zwaar geweest zijn om al de banden, waarmee een liefhebbend vader zijn kind had

omgeven, te verscheuren! Reeds de natuurlijke band wordt niet zo gemakkelijk verscheurd; want wie heeft ooit zijn eigen vlees gehaat? Wanneer de vader in trouwe zorg het heil en welzijn van zijn kind dag en nacht op het hart gedragen heeft en het ook onder zijn kastijdingen zijn liefde heeft laten ondervinden, moet het dan een kind niet zeer moeilijk worden om zo'n vader te bedroeven en nu door een boos verlaten zijn grauwe haren met smart ten grave te voeren? Het begin van de weg van de zonde is nooit zo gebaand als de voortgang; het eerste begin heeft de barmhartige God de mens zoveel mogelijk nog belemmerd en ommuurd. Ook de brede weg leidt over berg en dal en de eerste bergen zijn steeds het moeilijkst te beklimmen; de ernstige vermaningen van het geweten, de herinnering aan de ondervonden liefde en de menigte van onverdiende weldaden, die hij van zijn vader heeft ontvangen, het laatste overblijfsel van godsvrucht, goede zeden en kinderlijken eerbied omgeven ook nog wel deze ondankbare zoon met een bolwerk tegen de dringende macht van de verzoeker. Maar is eens de eerste stap gedaan, dan gaat het spoedig verder en dieper in de zonde; nadat de begeerlijkheid ontvangen heeft, baart zij de zonde en zijn de geboorteweeën doorgestaan, dan gaat het blij voort in het leven van de zonde, in weelde en brassen.

Ook wij kunnen ten gevolge van Gods ontfermende genade spreken en roemen van een kinderlijk thuis zijn bij de Vader, van een vaderhuis; de heilige doop is de sleutel, die voor ons dit vaderhuis heeft ontsloten; en die nu nog in zijn doopverbond staat, die zijn God dient in ongeveinsd geloof en oprechte liefde, die niets anders wil zijn dan een kind van zijn hemelse Vader, die is nog in het Vaderhuis. Wat een zaligheid toch is het om nog een kinderlijk hart te hebben voor zijnen Vader in de hemel, te kunnen zeggen: "Gij zijt altijd bij mij, ik ben altijd bij U!" U kunt met Hem spreken, zoals geliefde kinderen met hun lieven vader spreken; er is niets zo groot en niets zo klein, dat u voor Hem verbergt; het zijn de zaligste uren, wanneer wij Hem 's morgens, als de zon gelijk een bruidegom uit zijn kamer gaat, of op de hete dag onder onze arbeid, of 's avonds op ons bed onze nood klagen, Hem al onze vreugde mededelen, ons hele hart voor Hem openen. Er is geen scheidsmuur tussen ons en Hem, want alles, wat ons van Hem heeft gescheiden, heeft de Doorbreker, die voor ons heengaat, uit de weg geruimd, zodat wij de poort mogen uit- en intrekken. Dan verkrijgt het woord pas zijn volle betekenis: "In Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij. "

Na de tijd van de belijdenis, als God de Heere door de hand van de kerk de kinderen met hemelse goederen wil zegenen, moet men van de meeste lidmaten zeggen wat hier van de verloren zoon staat geschreven.

Het is voor velen in het huis van de Vader te eng, zij willen naar buiten in de vreemde: "Laat ons Zijn banden verscheuren en Zijn touwen van ons werpen, " zo spreken zij en zij trekken ver weg, waar Zijn woord hen niet bereikt, waar zij Zijn blik niet ontmoeten, waar zij zich vrij voelen van de perken van Zijn wet, waar zij, onafhankelijk van Zijn heerschappij, slechts naar hun eigen wil leven. Daar, in de ongebondenheid van de wereld, daar is het voor hen goed; daar wenkt de vreugde, daar lacht het genot toe, daar vinden de zinnen wat hen vleit en in de bedwelming van het genot worden de stemmen van de plicht overschreeuwd, dan gaat de gedachte aan God en de liefde tot Hem teniet in de dienst van de zonde.

Zo groot wordt onze afval van God, dat de zonde, die ons allen van nature aankleeft, niet slechts een terugtreden van God is in ons aandenken en in onze herinnering, een voorbijgaand vergeten van God, maar dat zij een volstreckte goddeloosheid is, een verwijdering en vervreemding van God, een voortdurend ontwijken en ontvluchten uit Zijn nabijheid, een onophoudelijke opstand tegen Hem. Zo groot wordt onze afval, dat ons verstand niets meer wil weten van goddelijke openbaring, ons hart niets meer wil weten van een gebiedende goddelijke wet, onze wil niets van een voorgeschreven gehoorzaamheid, dat wij alle banden verscheuren, die ons aan God hechtten, de gemeente van de kinderen van God ontvluchten, daarentegen de gemeenschap van de boze wereld en de goddeloze mensen zoeken en iedere herinnering aan God, oordeel, dood en eeuwigheid haten en vrezen.

Het "verre land" is het vergeten van God.

Dat het land in de gelijkenis een heidens land is, wijzen de zwijnen aan (in vs. 15); dat wil, voor Joden gesproken, zeggen: het land van onreinheid, waarin smaadt de zoon van een geheel ander vaderhuis als zwijnenhoeder moet wegzinken.

Hij vond daar alles wat hij zocht, alles wat de zinnen streelde, in overvloedige mate en liet nu aan zijn begeerlijkheid de vrijen teugel. Hoe lang het duren zou, daarover bekommerde hij zich weinig, want de wereldse mens is lichtzinnig; hij geniet zo lang hij heeft en hoe meer daarbij wordt verteerd, des te beter is het hem. Wanneer men maar de wil van het vlees kan doen, gaat men noch met geld, noch met de krachten van het lichaam, noch met de goederen van de ziel en de geest te rade. Het vermogen verdwijnt onder de handen, de gezondheid verdwijnt, de ziel wordt mat, de geest wordt leeg, maar men let er niet op, men doet alsof dat alles niets was, totdat opeens een windvlaag komt, die het hele kaartenhuis van vrolijkheid en geluk en luister omverwerpt.

Terwijl de vader eerst de eisen van de zoon met verhoring bestraft, handelt Hij toch in even barmhartige als wijze lankmoedigheid met onze aangeboren vrijheid, die Hij daarom bij Zijn kinderen ook in hun dwalen vaderlijk erkent, ja in een goddelijke vaderzin, die dat beeld verre achter zich laat. Maar dezelfde, die ons onze eigen wegen laat bewandelen, heeft er al voor gezorgd, dat die met doornen zijn afgetuind (Hos. 2: 6); die voor zich al de hemel op aarde eist en neemt, zal zeker zijn vagevuur vinden.

De verloren zoon is een dwaas, onbezonnen jongeling, die de stille regelmatigheid en eenvoudigheid van het vaderlijk huis moe en niet meer teruggehouden door de tedere, gezellige, verbindende, vreugde verspreidende, zonnige moederlijke liefde, de wereld eens wil bezien en genieten. Hij eiste daartoe zijn vermogen op van de vader en nu, onmetelijk rijk als al is in zijn eigene ogen, duurt het niet lang of hij gaat aan het inpakken van zijn gelden en andere nodige zaken. Hij ging niet meteen; misschien dacht hij in het begin zo kwaad niet, hij wilde wellicht slechts meester zijn van zijn eigen goed, er niet aan denkend om er een kwaad gebruik van te maken; maar de eerste stap tot verkeerdheid wordt snel door een tweede gevolgd en het werkelijk bezit van geld en goed verandert vanzelf gedachte en gemoed. Het duurt dus niet lang, of hij wil naar de vreemde en hij reist werkelijk weg en wel naar een ver gelegen land, opdat hij recht veraf van het vaderlijk huis en van alle invloed en bespieding

van zijn vader vrij zou zijn en naar eigen zin en lust kon leven. U ziet de hoofdzonde, de bron van al de overige zonden van de verloren zoons ligt daarin, dat hij uitging van zijn vaders huis. Geestelijk genomen zijn wij als zondaren, ofschoon niet vrijwillig, in dezelfde toestand door de erfzonde. Wij zijn daardoor niet in het vaderlijk huis, maar in de vreemde en al zijn de andere zonden die wij doen meer in het oog vallend, de erfzonde is toch de bron van alle andere zonden. Voorts kunnen wij, zoals de jongeling in de gelijkenis, niet zondigen dan met hetgeen ons gegeven is; wij zondigen altijd met de gaven van God, hetzij die bestaan in geld of goed, in verstandelijke of lichamelijke gaven en krachten.

14. En toen hij het alles verteerd had, kwam er een grote hongersnood (Hoofdstuk 4: 25) in dat land en hij, op wie het hier voornamelijk aankomt, begon evenals zovele anderen gebrek te lijden.

15. En hij ging heen en voegde zich, omdat hij zich als aan deze opdrong, bij een van de burgers van dat land; en die zond hem op zijn land om de zwijnen te weiden.

16. En hij wilde, omdat hij voor zijn van de gierige burger slechts een gering loon bekam, zijn buik vullen met de draf (de peulvruchten van de Johannesbroodboom), die de zwijnen aten en niemand gaf hem die.

Als de zwijnen, naar huis gedreven, door andere knechten werden gevoerd, was hij zelf naar dat voedsel begerig maar niemand bekommerde zich om de hongerige, dat men hem daarvan een gedeelte zou hebben gegeven. Het invallen van de hongersnood komt op hetzelfde tijdstip dat zijn vermogen verteerd was. En hij, zo wordt met nadruk gezegd, begon gebrek te lijden; nu juist deden zich de gevolgen van zijn uitspattingen voelen.

Het gebrek lijden geeft de volstrekte leegheid van het gemoed te kennen, dat alles aan het genot heeft opgeofferd en waarvoor niets anders overblijft dan het lijden. Men kan niet nalaten in de smadelijke afhankelijkheid van een heidense heer, waarin de Joodse jongeling komt, een toespeling te vinden op de toestand van de tollenaars, die in de dienst van de Romeinen waren. De eigenlijke gedachte, die daarin ligt, is echter de vernederende afhankelijkheid van de wereld, waarin de misdadige zich altijd te slotte verplaatst ziet - hij zocht genot en hij vindt smart; hij wilde de vrijheid en vervalt in slavernij. De uitdrukking: "Hij voegde zich bij een van de burgers van dat land" heeft iets verachtelijks; de ongelukkige voegt zich bij een vreemde persoonlijkheid. "De zwijnen hoeden", het verachtelijkste werk voor een Jood. "Zijn buik vullen, " d. i. een lege plaats vullen; alles tot in het kleinste toe is levendig in de schildering. Maar de zwijnen, die men duur wil verkopen, worden voor kostbaarder gehouden dan hij; een beeld van verachting en verwaarlozing, waarmee de misdadige zelfs door de wereld wordt behandeld, waaraan hij de heiligste gevoelens heeft opgeofferd.

Het enige, dat hem met zijn ontterende bezigheid nog vrede had kunnen doen hebben, de bevrediging van zijn razende honger, zag hij zich onthouden.

Dat is het beeld van de zonde dat veel belooft en van al haar beloften niets vervult, weinig geeft en alles neemt; jammer en ellende is haar loon, nood en dood is haar einde. Geen tiran maakt zijn slaven zo ellendig als de tiran van de zonde, die is de satan; hij geeft hun slechts een ogenblik om te dansen, maar een eeuwigheid om te wenen.

De wereld is als Absaloms muilezel; in tijd van nood laat zij degenen, die op haar rijden, aan de boom hangen en loopt onder hen weg.

De zondige begeerte is gelijk aan een brandende kaars, die, terwijl zij brandt en licht geeft, ook verbrand en verteerd wordt; zij is gelijk aan een helderen bliksemstraal, die spoedig uitgeblust wordt en daarna de donkere nacht nog donkerder en vreselijker laat voorkomen, terwijl de rollende donderslagen van het verwijt in het ontwaakt geweten naklinken. Maar hoewel de mens zo wordt overgegeven volgens de gerechtigheid, is hij toch niet opgegeven volgens de barmhartigheid. De vader, die de zoon zo gewillig liet gaan, wil hem toch niet verloren laten gaan; Hij blijft voor hem Vader, Verzorger, Bestuurder; Hij zendt het dwalend schaap leed en ellende als boden na en zoekt, totdat Hij het vindt. Zonde en ellende zijn aan elkaar verbonden; daarin openbaart zich luid Gods barmhartigheid, die ons recht op het vaderland niet teniet doet en niet toelaat dat wij burgers worden in de koude, vreemde wereld. Hij verbreekt het veilige schip, zodat zij, die daarop zijn, naar het strand zwemmen en redding zoeken; hij zendt de straffen toe, zodat zij, zoals Gregorius de Grote zegt, de ogen opendoen, die de zonde had gesloten. Hij heeft vele pijlen, die over het hoofd vliegen, maar ook genoeg andere, die het hart dodelijk treffen; de ouden zeiden (verba, verbera, vulnera): God lokt met het goede, dan straft Hij met de roede en slaat ook wel ten bloede.

Wel gaf men nog eten aan de zwijnen, maar niet aan hem, althans niet genoeg om zijn grote honger te stillen; want men achtte hem beneden deze dieren en had er meer zorg voor dan voor hem. Herinner u de zorg van Achab voor zijn paarden en muilezels (1 Kon. 18: 5), in de grote hongersnood ten tijde van Elia; de mensen konden voor zichzelf zorgen of sterven, hij trok het zich niet aan als zijn beesten maar niet stierven. Het is treurig om te zeggen, maar het is een waarheid, in tijden van grote hongersnood worden altijd de dieren meer gewaardeerd dan de mensen, want met de mensen is men verlegen en de dieren zijn nog altijd voedingsmiddelen. Daarenboven was deze zwijnenhoeder nog wel een vreemdeling, zonder vriend of familie of enige bescherming. Men gaf dus de zwijnen volop en liet hem toezien, of met een uiterst karig deel zo goed als verhongeren. Hij begeerde zich dus, door de nood gedrongen, met het anders walgelijk voedsel, met de draf, met het zwijnenvoedsel de buik te vullen; maar men belette het hem. U ziet het beeld van het leven in zonde. De Heere schetst de gevolgen van de zonde tot in de kleinste bijzonderheden en laat het aan ieder en ook aan ons over, dit geestelijk toe te passen. Hoe velen zijn er onder ons, die het wittebrood in hun vaderhuis niet wilden eten en die nu niet alleen begeren hun buik te vullen met de draf van de zwijnen, maar er hun buik werkelijk mee vullen! Hoeveel eten van de walgelijke draf van de ongelovige wetenschap en de ongelovige onwetendheid! Hoeveel slechte lectuur komt er op de boekentafel van de aanzienlijke, op de schrijftafel van de geleerde, op de huistafel van de burger, op de bok van de koetsier en in het pothuis van de kruier, waarin het onderwijs van God, Zijn heilig, aanbiddelijk Woord op de onbeschaamdste wijze verdacht gemaakt, verkracht en veracht wordt! Wee degene die zich daarmee verzadigen kan, want van zo een

staat het te vrezen dat hij nooit meer naar de overvloed van brood in zijn Vaders huis zal vragen. Maar gelukkig hij, die, ofschoon hij er toe gekomen is om de draf te begeren, zich er niet mee verzadigen kan, zoals de verloren zoon dit ook niet kon. Zeker, het was bij hem de uiterste toestand van nood, maar juist dit uiterste was zijn geluk. Hij mocht niet verloren gaan en daarom was het beter voor hem honger te lijden, dan met de zwijnendraf verzadigd te worden. Nog eens: had men hem de draf gegeven, hij zou tevreden geweest en verloren gebleven zijn; maar had de hand van God hem door de hongersnood van het land gekastijd, nu zou de verlorene door diens eigen honger terugkeren. Nu gebeurde er iets in de verloren zoon; hij keert tot zichzelf in, spreekt met zichzelf en zijn hart wordt gevoelig, zijn geweten ontwaakt en de dwaas begint wijs te worden.

De verloren zoon verhuurde zich tot een slaaf. Evenzo deden ook de tollenaars; zij verhuurden zich om de schattingen in te zamelen, daardoor vervielen zij tot schraapzucht en knevelarijen en hun hart werd van dag tot dag al meer en meer bedorven. De verloren zoon was genoodzaakt zich met zwijnendraf te voeden, evenzo ging het ook met de tollenaars; van allen waren troost van de ziel verstoken, probeerden zij hun gerustheid in de zedenverwoestende beginselen van de Epicuristische wijsbegeerte.

Maar, zo zult u wellicht vragen, waarom keerde dan de verloren zoon niet dadelijk om toen zijn gebrek begon? Waarom komen dan de verlorene zoons gewoonlijk eerst weer, wanneer zij bij dag niet meer in hun stad durven komen, maar 's avonds met gescheurde klederen en schoenen in hun stad en om het ouderlijk huis omsluipen? Ik zal het u zeggen: de duivel is een boze vijand van onze zielen. Vóór de zonde neemt hij de schaamte weg, dat wij ons over haar niet schamen, na de zonde geeft hij ze ons weer, opdat wij ons zouden schamen voor belijdenis en bekering. Daarom is het met de mens, die van God en allen, die boven hem gesteld zijn, is afgefallen, gewoonlijk als met de akker. Als deze in de herfst hard en dor ligt, wordt die eerst weer zachter en draagt hij pas dan weer, als hij goed doorgevroren is. Zo moet de verloren zoon ook eerst door al de vorst van de ellende heen; hierin moet het trotse gewas van hoogmoed en valse schaamte eerst doodvriezen.

Over de bezwaarde en de lichte harten; wij zien 1) hoe de lichte harten eerst bezwaard moeten worden, vervolgens 2) de bezwaarde harten licht en vrolijk kunnen worden.

17. En toen hij tot zichzelf gekomen was, zei hij: Hoeveel huurlingen van mijn vaders hebben overvloed van brood en ik, die toch een kind des huizes had kunnen zijn, als ik mij niet moedwillig daarvan had losgemaakt, verga (volgens grondtekst moet hier worden ingevuld hier) van honger, hier in het vreemde land, waar niemand zich om mij bekommert en men mij ook het slechtste voedsel weigert.

Als hij gebreke begint te lijden, gaat hij heen om zich te voegen bij de burgers; als echter het gebrek tot de hoogste nood is geklommen, slaat hij de betere weg in en keert hij in tot zichzelf. Men ziet al in Deut. 30: 1 de aanwijzing en vgl. 1 Kon. 8: 47. Jes. 46: 8.

De zondaar moet eerst tot zichzelf inkeren, zal hij zich waarlijk tot God bekeren; die tot hiertoe als buiten zichzelf was, moet uit de droom ontwaken.

Als de zondaar nog zondigt, bevindt hij zich in bedwelming, is zonder helder inzicht hoe het eigenlijk met hem is, in een toestand van voortdurende leugen en zelfbedrog; de eenvoudigste waarheden zijn en blijven hem onbekend, het is verre van hem over zijn toestand, zijn handelswijze, zijn einde na te denken, hij misleidt zichzelf onophoudelijk, eerst bij de bekering wordt de waarheid van de omstandigheden hem ontdekt.

Het tot zichzelf komen is een moeilijke weg; daarbinnen ziet het er zo woest, zo akelig uit, daar staren alleen schuld en schande ons aan, daar klagen ons de verslapen uren, de verzuimde gebeden, de overtreden geboden, de doorgebrachte en met zonden bevelde nachten aan. De hele ellende is toch aan haar keerzijde een grote schuld, die ons voor de heilige God zwaar aanklaagt. Schuldbelijdenis is zo een hellegang, daarom komen ook de meeste mensen niet graag tot zichzelf, zij vermijden angstig de stille uren van nadenken over zichzelf, het alleen zijn met zichzelf, de ernstige zelfbeproeving, waarbij het hun duidelijk wordt: als u zo voortgaat, moet u in honger omkomen en in ellende vergaan.

Evenals een slechte, liederlijke huisheer in zijn huis niet op zijn gemak is, opdat hij daarbinnen alles in wanorde vindt, zo is een mens niet gerust die lang verkeerd heeft op de brede weg van de zonde, wiens hart is verwilderd en verwoest. Toch ging de verloren zoon met een stoute stap in Gods naam over de drempel van zijn hart, hij zag daarbinnen de gruwel van de verwoesting, het was als een verwoeste stad, waarin kerken en huizen met vuur verbrand zijn, waarin de roofdieren hun woning hebben gevestigd, maar hij was nu toch thuis. Mijn Christen! Als u zo diep in zonde en schande bent weggezonden, dat u niet meer in uw hart op uw gemak bent, dat u niet naar huis durft te gaan, doe ook die stoute stap! Ik weet het wel, men is er vaak bevreesd voor de toestand van zijn eigen hart te onderzoeken, men wil met zijn gedachten liever buiten in de wereld blijven; maar uw hart is uw eigendom, al is het ook een verwoest, armzalig eigendom - keer toch tot uzelf in, kom toch tot uzelf.

Het hart is echter ook Gods heiligdom; die tot zichzelf inkeert, moet noodzakelijk God ontmoeten.

Voor de verloren zoon gaat een licht op over zijn toestand, waarbij hij zijn hele schuld, maar ook de enige weg van redding duidelijk ziet. Het beeld van de lang vergeten, zwaar beledigde vader komt hem voor de geest, niet meer als een lastig waarschuwer, die het genot van zijn vermeend recht en van zijn vrijheid in de weg staat, maar de herinnering komt bij hem, hoe goed hij het bij hem had - en niet alleen hij, maar allen die tot zijn gezin behoren. De gedachte aan zijn vaders goedheid overtuigt hem van de grootte van zijn schuld, maar wekt tevens in hem een straal van hoop op, die dadelijk door hem wordt uitgesproken.

De dagloners stammen van de vader niet af; als wij ze niet als enkel allegorische figuren willen beschouwen, dat wij niet kunnen, omdat hun geluid een zo diepe indruk op de ongelukkige maakt, dan stelt hun geluk zeker het geluk van de schepping en wel van de verstandeloze schepselen voor, zoals deze de verbrijzelde zondaar tot een spiegel wordt van zijn ellende en tot een aanmaning om zich te bekeren.

Wat grijpt het ons vaak sterk aan, als wij de bloemen op het veld zien en de vogels onder de hemel horen en de duizenden en wederom duizenden van schepselen in bossen en velden zien - zij zaaïen en maaien niet, zij vergaderen niet in hun schuren en toch voedt de hemelse Vader hen; niet hun Vader, maar onze Vader, wiens kinderen zij niet kunnen worden, naar wiens beeld zij niet zijn geschapen, maar zij verheugen zich toch allen over Zijn goedheid en genieten de volheid van Zijn rijkdom! Alleen de zondige mens lijdt in ellende gebrek; hij zaait en oogst en toch is hij niet verheugd; hij vergadert in de schuren en martelt zich af met zijn zorgen over voeding; hij werkt in het zweet van zijn aangezicht en heeft er toch geen vruchten van, die het hart zouden kunnen verzadigen of de honger zouden kunnen stillen, hij zoekt en slaapt om dit en dat, maar alles is ijdelheid! Het binnenste van het hart blijft woest en leeg en terwijl de dagloners overvloed van brood hebben, komt de zoon des huizes in honger om! Ja, het vaderhuis houdt ons met onzichtbare draden vast en wekt bij ons in de vreemde een sterk verlangen op. Kan al het aardse vaderland ons hart op een manier aangrijpen, zoals de dichter (Hom. Odyss. IX 35) zegt: "Er is niets zoeters dan vaderland en ouders. " Kan al het aardse heimwee vooral in ellende en in de ziel met een onweerstaanbare macht aangrijpen, zou dan niet veel meer het hemels vaderland, waartoe wij behoren, ons met onverscheurbare banden gebonden houden, hoe ver wij ook daarvan afdwalen.

Een toon van de klokken van het oude vaderland is voor de verloren zoon een lokken van de genade; een smartelijke herinnering aan een zalig verleden doet ons oog van tranen vloeien.

18. Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan en ik zal tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u. Ik heb God, die in de hemel woont en de heilige engelen, die bij Hem zijn, ten hoogste beledigd en tegen u misdreven, toen ik weerbarstig voor u stond en u misdadig de rug toekeerde.

Hou deze gedachte vast, jongeling en u bent behouden. Zij is de kiem van uw bekering, hier begint zij! En u ongelukkig mens, die ver van God op zondige wegen verdwaald, in diepe ellende gedompeld bent. Wij roepen u nog niet toe: Keer terug! Want hoe zou u terugkeren? Achter u is niets dan het schrikbeeld van een dwang, die u niet kunt verdragen, van een God, die u miskent. Maar dit roepen wij u toe: Keer in uzelf, keer in uzelf, opdat u tot uzelf komt; opdat u komt tot het zien van uw schuld en schande. Waarlijk, tot uzelf komend, zal in het diepst van uw hart de steeds gesmoorde stem geluid krijgen, die u spreekt van een God, die u niet tot dit lot bestemde, die wat anders over u voorzien had, die u spreekt van Zijn versmade Vaderrechten en van uw verbeurd kinderrecht. O, als er dan een zucht in u oprijst, als dan een diepe droefheid u overmeesterd, als het miskende, het verbeurde, het verlorene waarde voor u krijgt en u er de armen, de ziel naar begint uit te strekken - u bent behouden. Dat is de droefheid naar God, die uw zaligheid werken zal. Ja! want zij werkt een onberouwelijke bekering. De verloren zoon is tot het keerpunt gekomen. Het is binnen, het is in de mens, niet buiten hem. Niemand wordt omgezet op zijn levensweg dan door de inwendige gedachten van zijn hart, door God langs bij Hem bestemde wegen gewekt. Ik heb een vader, die overvloed heeft en overvloed geeft; een vader, die ook de geringste arbeider zijn loon waardig houdt; en ik verga van honger. Ik heb een vader en een vaderlijk huis en ik ben hier, afvallige verloren zoon, die mijzelf het goede van het vaderlijk huis niet waardig geacht heb. Waarom ben ik, waarom blijf ik hier? Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan. Dat krachtig besluit worstelt in

het door schaamte en berouw week geworden hart, waarin, in het gemis, een liefde van de vader en een huis van de vader, met nameloze smart erkend en gewaardeerd wordt. Had deze jongeling (als in dergelijke toestanden zovelen) zich slechts in de diepte van zijn uitwendige jammeren verdiept, in plaats van tot zichzelf te komen en in te keren in zijn gemoed, hij was gekomen tot een wanhopig: ik verga, welnu, ik zal vergaan! tot een lasterlijk: ik verga, het is mijn noodlot te vergaan. Nu komt hij tot een moedig: ik verga. . . , maar ik zal opstaan! En wat een stugge hoogmoed hem het langst verboden zou hebben, dat gebiedt hem het gezicht van zijn eigen schuld: ik zal tot mijn vader gaan. Heerlijk ogenblik in de levensgeschiedenis van de zondaar, als te midden van de tranen van het berouw en de zelfverfoeiing van de schaamte, die gedachte kracht krijgt en kracht geeft in de ziel: ik zal opstaan. Als in de diepe duisternis, waarin de zonde gevoerd heeft, wordt onderscheiden de weg, die betreden moet worden, de weg tot de Vader. Het is een gevoel van ontwaken uit een lange en diepe bedwelming, het is een gevoel van herleven uit de dood. Ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan, inderdaad het is een opstanding als uit het graf en die de Vader zal doen getuigen: mijn zoon was dood en is weer levend geworden, in de kracht van dat besluit kan men alles; ook dit: zijn schuld nog dichter onder ogen te zien, zijn schuld uit te spreken en te belijden. Aldus de verloren zoon. Hij is tot zichzelf ingekeerd en heeft het vonnis van zijn geweten over zich laten heengaan; in de zwakheid van de diepste beschaamdheid over zichzelf heeft hij moed gevat tot een krachtig besluit. Ja, hij zal opstaan, hij zal de stem volgen, die nu in zijn hart uitroept: tot uw vader, afkerig kind! Keer weer tot uw vader! Het vergelegen land met al zijn burgers wordt voor altijd vaarwel gezegd. Maar niet slechts om zijn toestand te verbeteren, niet slechts om de overvloed van brood keert hij tot zijn vader. De schuld, die hem drukt, moet hij aan zijn voeten belijden, wil hij onder zijn ogen boeten. Over zijn verleden wil hij de staf breken; over zijn toekomst beschikt zijn vader naar willekeur; ook het zwijgend komen met neergebogen hoofd zal een spreken zijn, luid genoeg zodat een vader het verstaat. Maar hij hoopt te kunnen spreken, hij heeft behoefte zijn hart voor zijn vader uit te storten, tot wie hij in zoveel maanden en jaren niet gesproken heeft. Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, ik zal tot hem zeggen. . . . Wat zal hij zeggen? "Vader ik heb een verkeerde weg bewandeld; maar uw jongste zoon was jong en lichtzinnig zoals zijn jeugd meebracht! Vader, ik ben ver afgedwaald, maar ook verschrikkelijk verleid! Vader, ik heb veel gezondigd, maar ook zwaar geboet, zie mijn berouw, het is groot. Zou u het niet aannemen? Ik ben immers uw kind!" Nee, anders is het in zijn hart; daar is geen plaats voor verschoningen; het brengt zijn gerechte straffen niet in rekening tot goedmaking van zijn schandelijke misdaden, het ziet niets verdienstelijks of loffelijks in een berouw, dat hem al had moeten aangrijpen bij de eersten stap die hij over zijn vaders drempel deed. . . . Dit zal hij zeggen: Vader ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u en ik ben niet meer waardig uw zoon genoemd te worden; maak mij als een van uw huurlingen! Welgelukzalig is de mens, in wiens geest geen bedrog is; die zijn zonde bekend maakt en zijn ongerechtigheid niet bedekt. Die gewaar wordt, dat als hij zweeg zijn beenderen zouden verouderen en zijn sap in zomerdroogten zou veranderen, die tot zichzelf gezegd heeft: Ik wil belijdenis van mijn overtredingen doen voor de Heere!

19. En ik ben niet meer waardig uw zoon genoemd te worden, maak mij als een van uw huurlingen, wijs mij slechts zo'n plaats aan in uw huis, alsof ik een van uw arbeiders was.

Wat treft ons vooral in de woorden van den verloren zoon? Vooral dit, dat hij zegt: tot mijn vader. " Zo waagt hij het hem te noemen, hoewel hij zoveel trotsheid, zoveel weerspanningheid en even zo grote verwijdering heeft teweeg gebracht tussen zich en hem. Hij moet hem zo noemen, hij moet geloven dat hij het is, want hoe zou hij anders tot het besluit komen om tot hem terug te keren. Maar hoe komt hij daartoe? En u mens, die van God bent afgefallen, die Hem door uw verschrikkelijke zonden hebt beledigd, die de tuchtroede van Zijn toorn hebt ondervonden, die een voorsmaak van de verdoemenis hebt gehad - waagt u het om tot God op te zien en te zeggen: "Mijn Vader!" U moet het wagen anders bent u verloren en blijft u dat eeuwig; maar wat geeft u deze moed? Als de Zoon van God niet op aarde gekomen was om uw straf weg te nemen, als u niet was opgewekt tot geloof in deze grootste daad van de goddelijke liefde, dan had u nooit uit de diepte van de afgrond God als een Vader kunnen aanroepen en het terugkeren tot Hem was voor u onmogelijk geweest. Een onverbiddelijke rechter had ons steeds even weerbarstig gevonden en de zonden, die hij ons nooit zou hebben willen vergeven, zouden wij hem nooit hebben beleden; maar als de verloren zoon in het land van de honger het aangezicht van de vader voor de geest komt, dat ernstige en toch zo zachte aangezicht, als de mens en zijn verschrikkelijke ellende een gevoel heeft van de goddelijke barmhartigheid, wordt hij week, tranen staan er in zijn ogen. Waarom, denkt hij, zou ik het nog langer verzwijgen? Het is toch waar, zo zal ik het dan ook bekennen. Nee, mijn daden zijn niet, waarvoor de wereld en mijn eigen misdadige lichtzinnigheid ze uitgaf, ze zijn geen vergeeflijke en door geen straffen bedreigde zwakheden; zij zijn overtredingen van Uw heilige wet. Mijn God, die over hemel en aarde gebied voert en die over Zijn verachters de vreselijkste straffen doet komen, die alleen het vergoten bloed van Christus kan afwenden, scheld mij omwille van Hem die straffen kwijt, scheld mij slechts de grootste onder deze kwijt, de eeuwige scheiding van U, de eeuwige verdoemenis! Verdarteld is zeker mijn geluk in dit leven, zeker ook de grotere heerlijkheid in het volgende: maar ook onder de smartelijke gevolgen van mijn misdaden, die ik hier onderga, kan ik nog steeds U toebehoren, ook als de minste onder allen kan ik daar nog een medelid zijn van uw rijk (vgl. het bij Matth. 20: 7 aangehaalde grafschrift van Kopernikus Uit 20: 7). O, neem mij weer aan, onder welke voorwaarde het ook zij, neem mij weer aan en doe met mij gelijk Gij wilt!

Nog een zaak treft ons zeer in de verloren zoon: hij ziet zijn kleding niet aan; zoals hij is, wil hij zich op weg begeven. Hij denkt niet: ik zal eerst wachten totdat ik een nieuwe rok verdiend heb; hij schaamt zich niet zijn vader onder de ogen te treden in de kleding waarin hij de zwijnen heeft gehoed. Maar wij, als wij de diepte van onze zonde leren kunnen, keren wij ons dadelijk om? Neen wij willen ons dan gewoonlijk eerst een beter kleed aanschaffen, wij zeggen: "ik ben te ver afgedwaald, ik moet mij eerst weer inwendig een beetje uit het allerellendigste verheffen, dan zal ik het doen. " Dwaas! als de verloren zoon zich eerst uit het ergste had willen redden, zou hij nooit tot zijn vader gekomen zijn en wanneer u zich eerst met uw eigen krachten zo ver wilt verbeteren, dat u met eigen welvoeglijkheid voor uw God kunt treden, u zult nooit tot Hem komen.

Zoals ik ben. - De nood is groot, Maar 't is omdat Ge uw bloed vergoot, Omdat Ge mij ook tot U noodt,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Geen uitstel baat! 'k Ben uit mijzelf tot niets in staat. Gij wist de smet van alle kwaad,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Uit 's werelds slijk, Arm, blind, een bedelaar gelijk, Gij kleedt me, en maakt me ziende en rijk,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Het lijden rees, De scherpe doren vlijmde in 't vlees, Van binnen strijd, van buiten vrees,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Gij zijt getrouw, Vergeeft mijn schuld, verhoort mijn rouw, Wjl ik op uw belofte bouw,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Zo als ik ben. - Uw liefde o Heer, Wierp d' allerlaatsten slagboom neer, Wij scheiden nimmer nimmer weer,
O Gij, Lam Gods, ik kom!

Van de vrijmoedigheid kwam de verloren zoon tot ootmoedigheid. Daarom is hij ook niet roekeloos of vermetel. Ook zegt hij niet: "Ik zal proberen te herstellen wat ik gedaan heb", nee, dat komt naderhand na de bekering eerst te pas en dan komt het vanzelf, dan vergoedt en verzoet men de mensen het vroegere leed; maar eerst moet er vrede met God zijn. Daarna keren onze zonden terug in onze herinnering met al haar gevolgen. God zelf brengt ze ons in herinnering. Zo vaak Paulus anderen stenen zag opnemen om hemzelf te stenigen, kon hij aan Stéfanus denken en zo vaak Jakob door zijn schoonvader Laban bedrogen werd had hij aan zijn eigen bedrog jegens zijn vader te denken. Nog eens echter, dit alles komt na de bekering. Dit voor de bekering te stellen is Rooms. De genade is geen loon maar een geschenk.

In dit leven is een pad, Slechts door weinigen betreden, Maar, die ooit dien weg betrad Wordt geleid naar 't hemels Eden. 't Is een weg van droef geweest, Maar van zoete vreugde tevens, Vaak door donkre nevelen heen; 't Is de nauwe weg des levens. Heer, dat mij de laagste plaats Op dien heilweg zij gegeven! Niemand ooit heeft zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

Op den heuvel Golgotha Staat een kruispaal opgeheven, Als ik daarheen de ogen sla, Wordt mij alle schuld vergeven. Onder de ijzren nagelpunt, Die Uw voeten houdt verbonden, Zij een plaatsje mij vergund, Waar 'k mag treuren om mijn zonden. Geef me er de allerlaagste plaats, Zo Gij mij een plaats wilt geven? Nooit heeft iemand zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

In het aardse jammerdal, Is een volk van naakten, blinden, In hun ogen niet met al, Zijn ze in Gods oog welbeminden. Vaak gehaat, veracht, verdrukt, Vloeien tranen uit hun ogen, Door het lijden neergedrukt, Gaan zij onder 't kruis gebogen. Heer, dat de allerlaagste plaats Onder hen mij zij gegeven! Niemand toch heeft zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

Maar hoe ook door smart bezwaard, Hoe ook in zichzelf verloren, 't Is ten volk van U gespaard, Eeuwig van U uitverkoren, Rein gewassen in Uw bloed, Met Uw bruiloftskleed omhangen, Hebben zij in 't eeuwig goed, Van Uw liefde deel ontvangen. Heer, ei laat de laagste plaats Onder hen mij zijn gegeven! Nooit heeft iemand zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

In het vergelegen land Staat een schitterende woning, Ze is gebouwd door Godes hand. 't Is 't paleis van mijnen Koning. Wie dat huis wordt ingeleid, Door den stoet van Gods getrouwen, Mag des Heeren lieflijkheid. Mag den Zoon van God aanschouwen. Heiland, dat de laagste plaats In dat huis mij zij gegeven, Nooit heeft iemand zoveel kwaads Tegen zoveel licht bedreven.

Nooit heeft iemand zoveel kwaads. Zoveel gruwelijks bedreven, Maar 't besluit uws groten Raads Riep mij uit den dood in 't leven. Welk een wonder van gena, Als ook ik verlost, geheilgd, Eens die feestzaal binnenga, Eeuwig voor het kwaad beveiligd! Geef me er d'allerlaagste plaats, Grote God van dood en leven! Nooit heeft iemand zoveel kwaads Zoveel gruwelijks bedreven.

20. Dat voornemen wilde hij dadelijk ten uitvoer leggen, waartoe hij zeker heimelijk zijn meester moest ontvluchten en hij stond op en ging naar zijn vader, hij deed de lange vermoeiende tocht, waartoe zijn krachten nauwelijks bestand waren. En a) toen hij nog ver van hem was, zag hij zijnvader, als had hij wachtend naar hem uitgezien (Gen. 24: 63) en werd met innerlijke ontferming bewogen, en toelopende viel hem om zijn hals en kuste hem (2 Sam. 14: 33).

a)Hand. 2: 39. Efeziërs . 2: 12 en 17.

Hij stond op en liet het niet, zoals Felix deed (Hand. 24: 25), bij het besluit, om, als hij een geschiktere tijd zou hebben, te handelen, maar legde het besluit van zijn harten in eens ten uitvoer; hij stond op en ging. Hij ging, zonder twijfel met langzame en aarzelende tred, nu eens hopen: Hij zal mij hartelijk welkom heten, dan weer vrezend: "Hij zal mij slecht behandelen zoals ik verdien. " En toen hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader. De vader, die op het platte dak van zijn huis toefde, in het Oosten de gewone plaats om de vrije lucht te genieten, zag uit, niet naar de ene of andere oprijzende wolk, of naar het ondergaan van de zon, maar naar hem, aan wie hij meer dacht dan aan de anderen zoon, die bij hem was gebleven. De vader zag hem toen hij nog ver af was. Eerst verscheen hij slechts als een vlekje aan de verre gezichtseinder. Langzamerhand nam dit vlekje de omtrekken van een mens aan; ten slotte kwam de vader tot de overtuiging, dat die eenzame gedaante zijn eigen verloren zoon was, naar wie hij bij het aanbreken van de dageraad en bij de laatste schemering, had uitgezien en die nu eindelijk met matte schreden, tussen hoop en vrees geslingerd, het vaderlijk dak weer opzocht. In tegenstelling met de zoon die ging, liep de vader op deze toe.

Genade boven bidden en denken wordt de mens geschonken, die zich bekeert en die zo te moede is als in vs. 19 geschilderd wordt. Zoals deze gelijkenis schetst wat in de mens plaats heeft, maar dit alles als een werk van God onderstelt, zo wordt ons in alle drie slechts de

liefde van God afgeschilderd en niet wat er nodig is om de toorn van God te verzoenen, om voldoening te verschaffen aan Zijn gerechtigheid en al Zijne genadebewijzen te doen verwerven. De keerzijde van het verlossingswerk heeft evenzeer haar waarheid, al wordt zij hier niet op de voorgrond geplaatst. Maar ook dit, dat de Zoon van God Zichzelf ten offer bracht voor de zonden van de wereld (Rom. 3: 25. 1 Joh. 2: 9), gebeurde omdat de Vader Hem uit liefde overgaf en deze zending van de Zoon wordt ons daarom hier geschetst onder het beeld van die vader, die de boeteling tegemoet komt.

Aldus zijn deze dingen tussen een menselijken vader en zijn Zoon, die verloren was maar is teruggekeerd. Maar hoe zijn zij tussen God en Zijn verloren maar terugkerende kinderen? Ach, hier reikt het van verre zien tot in de verste verte van het verre land, tot in de verborgenste diepte van het tot zich zelf inkerende hart en het is ook een van verre begrijpen van de eersten kiem van de gedachte, die aan het huis van de vader terugdenkt. Mijn medezondaren! De alwetendheid van God heeft ons met een goddelijke smart van de liefde gadeslagen op al onze zondige en ijdele wegen. God heeft alles gezien en van nabij gezien, wat wij in onze vervreemding van Hem doen konden, Hij heeft al onze zonden en al haar zondige afschuwelijkheid met heilige ogen aanschouwd; en wat wij vergeten hebben of niet meer met die klaarheid gedenken, dat is Hem zo vers en helder alsof het op dit ogenblik begaan was. Hij weet hoe ver een ieder van ons is afgeweken. Hij weet waar en hoe en met wie wij het deel van ons goeds, dat Hij ons toestond, verteerd hebben; Hij zag hoe wij ons lieten verleiden. Hij zag hoe wij verleiders van anderen werden; Hij zag hoe wij ons konden verheugen buiten Zijn gemeenschap; hoe wij ons in eigen wegen konden troosten, onder Zijn kastijding ons bleven verharden tegen menige bedreiging, menige belofte. . . . Maar zo gauw daar één, een eerste: een zo flauwe, misschien zeer bestreden gedachte van berouw door onze ziel ging, ook dat heeft diezelfde Alwetendheid met goddelijke vreugd van de liefde gezien. Zij heeft ze zien ontkiemen, wortelen, uitspruiten en opgaan, kracht krijgen, bloesem zetten, vrucht dragen. Zij heeft met een oog van welbehagen en waarvan wij de kracht voelden aan ons hart, ons van stap tot stap op de weg van de bekering gevolgd, ja meer dan gevolgd; ook geleid en heimelijk gedragen. . . . En toen wij nu echt sidderend voor Zijn heilig aangezicht verschenen om onze schuld te belijden, ons bestaan te verfoeien, ons lot en vonnis in Zijn handen te stellen, slechts sprekend van een beetje ontferming, een beetje genade en geen recht, daar behoefden wij niet te zeggen, daar mocht het in onze ziel zijn: "Heere, Gij doorgrondt en Gij kent mij; Gij verstaat van verre mijn gedachten; Gij zijt al mijn wegen gewend. " En schoon die heilige Vader, wie wij in het land der zonde, in de wereld van de ijdelheid ontvlucht waren, alles wist wat wij daar bedreven hadden en hoe bezoedeld, hoe onteerd, hoe afschuwelijk wij ook door de zonde mochten geworden zijn, Hij hield geen troost te kostelijk om er ons mee te troosten; daar was geen liefdebetuiging te groot, dat Hij er ons niet mee tegemoed wilde gaan. Van het ogenblik af dat wij onze voorstellingen van de liefde, die nog voor verloren zondaren mogelijk was, varen lieten om te zien wat Hij zelf daarvan betuigt in het evangelie van Zijn genade, zagen wij niets dan innerlijke ontferming, was het alles Vaderlijke omhelzing, was het allen dauw van vaderlijke kussen op ons verdord gelaat.

21. En de zoon zei tot hem: Vader! Ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u en ben niet meer waardig uw zoon genoemd te worden.

22. Maar de vader gaf hem door zijn daad het antwoord op die belijdenis, zodat de zoon zelfs tot de voorgenomen bede niet kon komen en hij zei tot zijn dienstknechten: Brengt hier voort het beste kleed en doet het hem aan en geef een ring aan zijn hand en schoenen aan de voeten.

23. En breng het gemeste kalf, dat al voor een feestdag gereed staat en slacht het en laat ons eten en vrolijk zijn.

Spreekt de hele Schrift ons van Gods oneindige zondaarsliefde die, welke de Heere zelf ons hier in het beeld van de aardsen vader voorstelt, moet ons inderdaad met bewondering vervullen. Het terugkeren van de zoon tegemoed te doen gaan en deze de hartelijkste liefde te bewijzen in plaats van hem enig verwijt te doen, zijn schuldbelijdenis zelfs niet aan te nemen, ja, zijn knechten onmiddellijk te bevelen in al het gebrek en de behoeften van zijn zoons te voorzien. Wat een liefde. Immers geeft de liefde van deze aardse vader ons die van de hemelse Vader te aanschouwen: dit beste kleed doet ons toch denken aan het kleed van Christus' gerechtigheid, waarmee de zondaar bekleed moet zijn zal hij eenmaal niet naakt bevonden worden; die ring herinnert ons Gods vaderliefde en trouw, waarmee Hij de Zijnen van eeuwigheid heeft liefgehad en die Hij tot eeuwigheid zal bevestigen: zo stellen ook die schoenen ons de gewilligheid en vaardigheid van de weer aangenomen zondaar voor, om van nu aan het pad van Gods geboden te lopen en eindelijk is dat gemeste kalf het zinnebeeld van het enig en eeuwig geldend offer van Christus, wat tot verzoening van de wereld zo worden geslacht. Geve ons Gods genade, dat zulke verklaringen van de Heere zelf onze harten treffen en ons met de vurigste liefde aan Hem en Zijn zalige dienst verbinden, om met alle volvaardigheid van het gemoed het pad van Zijn geboden te lopen.

24. Want mijn zoon was dood en is weer levend geworden en hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen nog voordat de maaltijd kon worden gehouden, die nog eerst moest worden gereed gemaakt, vrolijk te zijn daar nu gezang met muziek en daarmee verbonden rijndans volgde (Ex. 15: 20 v. Richt. 11: 34).

Op het voorgenomene volgt dadelijk de uitvoering, maar elke verwachting wordt overtroffen door de opname die de terugkerende zoon ondervindt; inderdaad geen goed gedrag zou zo'n betoning van vaderlijke, ontfermende liefde en bijzondere tederheid teweeg hebben kennen brengen als hier het terugkeren van de met schuld beladen maar berouwvolle zoon! De belijdenis, die de zoon zich heeft voorgenomen, spreekt hij ook uit, de bede, die hij zich voorstelde, is hem door de vader deels al afgesneden door de ontvangst, die hem gegeven wordt, gedeeltelijk wordt die teruggehouden door het dadelijk daarop volgend bevel van de vader, dat hem weer versiert met al de tekenen van de zoon. Het beste kleed moet komen in de plaats van zijn verscheurde bedekking, ring en schoenen hem als zoon des huizes sieren, een groter vreugdefeest is naar de mening van de huisvader niet te wachten; daarom laat hij ook het kalf halen, dat tot enige feestelijke gelegenheid bespaard is, zoals zo een steeds op iedere hof voorhanden was.

De vader schijnt het wachten op de zoon nooit te hebben opgegeven; hij ziet hem al van verre, vervolgens loopt hij hem tegemoed. God ziet op de zwakste zuchten van een beter verlangen, dat in de verdoolde harten ontstaat en zodra het hart een stap naar Hem doet, doet Hij er tien

tegenover en probeert iets van Zijn liefde te laten opmerken. Er is een groot onderscheid tussen de belijdenis die de verloren zoon nu uitspreekt en die hem vroeger de hoogste ellende had ontperst. Dat was een kreet van de wanhoop, maar nu is de nood voorbij, nu is het het geschrei van de berouwvolle liefde. De uitdrukkingen zijn dezelfde, maar hoe verschillend is de toon. Luther heeft dat diep gevoeld; de ontdekking van het onderscheid tussen de belijdenis uit angst en die van de liefde, is het eigenlijk beginsel van de reformatie geworden. Hij kan het slot niet uitspreken; al de zekerheid van de vergeving verhindert hem ten volle te zeggen, zoals hij zich heeft voorgenomen: "Maak mij als een van uw huurlingen. " De vergeving heeft de herstelling ten gevolge - geen verootmoedigende proeftijd, geen plaatsen in geringere betrekking; de herstelling is net zo volkomen als het berouw oprecht en het geloof ernstig is. Met de woorden "En zij begonnen vrolijk te zijn" komt de gelijkenis tot het punt, waarop men stond, toen het murmureren van de Farizeeën (vs. 2) begon en Christus de gelijkenis moest uitspreken.

De vader wil in het woord: "Mijn zoon was dood enz. " niet alleen zeggen dat de zoon voor hem dood is geweest, maar dat hij in zedelijk opzicht uit de toestand van de dood tot een nieuw en hoger leven was opgestaan; wat hij voor de vader geweest is en nu is, eens verloren, nu gevonden, wordt in de tweede tegenstelling uitgedrukt.

De bekering is dat badwater (Joh. 5: 2), waarin de engel neerdaalt en het water in beroering brengt, zodat genezen wordt die snel daarin neerdaalt.

Bij de verloren zoon komt het dadelijk tot volvoering van zijn besluit; tussen de wil en de daad staat alleen het woord; "en"; dit woordje verenigt die beide; bij ons staat gewoonlijk tussen de wil en het volbrengen het woordje "maar"; wij hadden het ons voorgenomen, maar - er kwam niets van. Hij maakte zich op: zou hij wel afscheid van zijn meester hebben genomen? Wij weten het niet; heeft hij dat genomen, dan is het zeker kort en niet teder geweest. Mijn Christen, als u zich aan de zonde wilt onttrekken, als u zich van uw makkers in de zonde wilt losrukken, wacht u voor een lang afscheid nemen! Die zich eerst nog met en aan de wereld wil laven voordat hij uitgaat, blijft in haar hangen; die nog lang rondziet naar het ondergaande Sodom, waaruit God hem heeft willen redden, die wordt, als Lot's vrouw, tot een zoutpilaar. O, deze zoutpilaren, die nooit tot leven komen, die daar tot afschrikking staan, waarvoor geen Zoar is, heeft u er al een gezien? - Zou iemand de verloren zoon uitgeleide gedaan hebben, toen hij van zijn heer en uit zijn dienst ging? Zeker geen mens! Als een woest kind, dat de vader de gehoorzaamheid opzegt, uit zijn stad uitgaat, dan zijn er zeker wel enige bozen, die eveneens hebben gedaan; zij gaan mee tot de dichtstbijzijnde plaats, waar zij de bedwelmende kelk van de wereld nog eens met elkaar legen en vervolgens van elkaar gaan, ieder in zijn zonde. Maar wie vergezelt zo'n arm verloren kind als dit was? Wie brengt het op de weg, dat het de juiste moege vinden? Wie geeft hem een hart, dat het naderen kan? Een geleide van mensen heeft zo'n omkerende zeldzaam, hij gaat eenzaam zijn weg; maar de engelen van God zijn meteen daar om zo'n pelgrim naar huis te leiden. Er is vreugde onder de engelen van God over een zondaar die zich bekeert; hij bemerkt ze aan rechter- en linkerhand en midden in het hart; zij trekken, zij dringen voorwaarts, ondanks alle hinderpalen.

Had hij ook een verre weg af te leggen, was zijn reis ook met moeilijkheden verbonden, dreigden hem onder weg ook gevaren van velerlei aard, verhief zich ook in hem de schaamte, om in zo'n toestand niet naar het vaderhuis terug te keren, dat hij zo geheel anders had verlaten, toch snelde hij voorwaarts; hij werd gedrongen en gedreven tot de vader, hij rustte niet en hield niet stil, voordat hij het vaderhuis weer bereikt had; hij stond op en kwam tot zijn vader.

Degenen die zijn opgestaan, zijn niet zo weinigen; degenen die zijn aangekomen, zijn niet velen. Het zijn toch zeldzame zielen, waarbij een vaste wil, beslistheid en volharding worden gezien. Het hart van de meesten twijfelt ziekelijk en zwak, onnadenkend en mat tussen slapen en waken, tussen opklimmen en vallen, tussen lopen en liggen; het hart van de meesten wordt jammerlijk afgeschrikt door de bedreigingen van de valse en onbarmhartige wereld, die de handelwijze van onze Vader niet begrijpt, die ons bevreesd wil maken dat zij onze geheimen zal verraden, in wier bezit zij is en schande en straf over ons zal brengen. De vroegere vrienden en makkers in de zonde moeten toch noodzakelijk vijanden worden; zij verliezen een waard, veelbetekenend voorbeeld van zonde, dat de spraak van hun eigen geweten hielp uitdoven, zij verliezen een bevorderaar van hun genot, een dienaar van hun bevelen en begeerten; het brengt hen in onrust dat uit hun midden een vrij oordeel moest komen over hun daden en gezindheden, dat zeker hun niet welbehagelijk is. O, het is een verre weg uit dat land van vreemdelingschap naar het huis van de Vader, een weg bezaaid met vele herinneringen, maar met gedenktekenen van de dood, veel meer dan met trofeeën van overwinning. Hoe velen zijn op deze weg tot een nieuwe, tot een herhaalde val gekomen, zijn gevallen voor altijd! Hoe velen zijn snel na het begin weer omgekeerd tot het land dat zij verlieten! Hoe velen zijn te schande geworden in de strijden, die de reiziger wachten hield, in de stromingen van de tijd, die satan veroorzaakt. Slechts weinigen staan vast met een: "God voor ogen en nu moge al het andere gaan, zoals het wil!"

De vader wist alles, hij kende de ellendige en troosteloze toestand van de zoon, hij kende de minste aandoeningen van zijn binnenste tot iets beters, hij had hem ook in de verte niet uit het oog verloren ("het wonderbaar verlangen van de vader was al een trekken - dat ging de zoon aan het hart; vader ziet mij als vader; ") en nu hij hem teruggekeerd, vol berouw, boetvaardig voor zich ziet, denkt hij geen ogenblik meer aan het verdriet dat hij hem heeft aangedaan, hij denkt er niet aan dat hij zijn liefde zo onwaardig is, hij ziet in de zoon slechts de zoon en neemt hem vol liefde in zijn vaderarmen op. De wedergevondene is hem op dat ogenblik meer waard dan al het andere, dat nooit verloren was ("hij" schrikt niet terug voor de reuk van de zwijnen, die hem aankleeft, zodat hij hem geen kus zou geven; hij treedt niet terug voor de met lompen bedekte bedelaar, dat hij hem niet op de straat zou omhelzen.

Deze liefde verbreekt de zoon het hart: zo groot had hij ze niet verwacht. Zij is hem geheel onverdiend, zij maakt hem de belijdenis gemakkelijk, die hij onder hete tranen en luid snikken aflegt.

Al is de misdaan nog zo groot, God's genade is toch nog groter. Als het water in de hoogte gaat, dan kan de zondaar genade ontvangen: als het namelijk stil en zonder woorden van het hart naar het oog zich verheft. Zeer zacht vloeit zulk water en toch hoort God het, door het

gedruis van de hemelen heen; de traan, die uit het oog vloeit, heeft de gloed van menige zonde gestild. - Hier is evenmin als in de gelijkenis van de schuldenaar (MATTHEUS. 18: 23 vv.) uitdrukkelijk vermeld hoe de liefde van de Vader op verzoening rust, hoe de liefde door gerechtigheid heerst, hoe de schulden niet alleen worden vergeven, maar door een losgeld worden uitgedelgd. Een gelijkenis kan de hele waarheid niet uitputten; maar bij de geschiedenis van de verloren zoon kan men zeggen dat de Heiland en Middelaar verborgen is in de kus, die de vader de zoon geeft.

Het "Maak mij als een van uw dienstknechten" is door de ondervinding van de vaderlijke liefde teruggedrongen; de geroerde zoon kan deze woorden tegenover zo'n vaderlijke liefde niet over de lippen krijgen.

Hij kan de vader met deze slaafse zucht van wantrouwen niet beledigen; de vader stelt hem plechtig weer in zijn kinderlijke waarde.

De drie gaven, die de vader de weer aangenomen zoon laat geven, zijn bijna algemeen van vroege tijd af op dezelfde manier verklaard: het kleed voor hem, die in lompen en naaktheid is gekomen, komt overeen met de eerste rechtvaardiging (Jes. 61: 10), de ring, als teken van de voorname man (Jak. 2: 2), geeft de geest van kindschap en vrijheid te kennen; de schoenen stellen de laatste tot herstelling nodige gave van de genade voor de kracht van de nieuwe wandel en van gehoorzaamheid. Het feestmaal dient om de huiselijke vreugde uit te drukken, waartoe volgens het in vs. 6 en 9 gezegde, alle dienaars en bewoners van het huis worden genodigd. Het juiste feestkleed trekt de vader zelf aan, in de zo plechtig verhevene woorden van 24, die als een psalmen-parallellisme klinken, woorden, waarmee hij zijn knechten dadelijk als vrienden het heilige, volle recht van zijn handelwijze bekend wil maken, opdat zij weten met deelneming, welke vreugde nu hun heer heeft (Joh. 15: 15), waarop dan de blijde rijen tot opening van het vreugdemaal, als verwezenlijking van de "vreugde bij de engelen van God" (vs. 10) volgen.

Was het berouw van de verloren zoon, zoals zich dat in vs. 18 v. uitsprekt, zo juist het beeld van een boetvaardigen zondaar, zoals wij die later in Hoofdstuk 18: 13 voor ons hebben, wat een indruk moest op de tollenaars, die bij het uitspreken van deze gelijkenis tegenwoordig waren, de getrouwe voorstelling van hun vroegere en tegenwoordige ervaringen in vs. 12-20 maken! Hoe sterk moest eindelijk hun gemoedsbeweging zijn, als zij nu Jezus in vs. 20-24 de gezindheden en het handelen van God omtrent hen hoorden voorstellen.

25. En zijn oudste zoon was - terwijl de voorvallen, in vs. 20-24 meegedeeld, plaats hadden - op het veld en toen hij nu van daar terugkwam en het huis bereikte hoorde hij het gezang, het gerei, de door muziek en zang begeleide beurtgezangen. (vs. 24)

26. En hij riep een van de knechten tot zich en vroeg wat dat zijn mocht, wat dat moest betekenen (Hand. 10: 17).

27. En deze zei tot hem: Uw broeder is gekomen en uw vader heeft om een vreugdefeest voor het hele huis aan te leggen, het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem gezond weer ontvangen heeft.

Het is niet onmogelijk dat de Heere bij de derde voorstelling van dezelfde hoofdgedachte, zoals die in vs. 23 en 24 vgl. met vs. 7 en 10 voorgesteld is, bij Zijn Farizeese toehoorders een zichtbare afkeuring heeft opgemerkt en zich nu te meer gedrongen gevoelde om de bekendheid, al in vs. 2 geopenbaard, nu uitvoerig onder het beeld van de oudste zoon voor te stellen. De oudste zoon: 1) hoeveel beter hij voorkomt dan de jongste,

a) de jongste verliet de vader, hij bleef; b) de jongste verbraste zijns vaders goed, hij bewaarde en vermeerderde het;

c) de jongste zoekt het gezelschap van de hoeren, hij stelt zich met vrienden ook zonder bokje tevreden; d) de jongste komt zo even van de zwijnen, hij van de akker; e) hoe jammerlijk verloren hij is, a) hij dient de Vader in slaafse, niet in kinderlijke gezindheid; b) hij heeft de liefde van de vader genoten en beklagt zich, dat hij geen loon heeft genoten; c) hij beweert nooit een gebod te hebben overtreden en heeft er nog nooit een vervuld; d) hij beroemt zich op zijn deugd en op hetzelfde ogenblik wordt zijn overtreding verzwwaard; 3) hoe grenzeloos ongelukkig hij wordt; hij is op de weg a) de liefde van de vader, b) het hart van de broer, c) de vreugde in de ouderlijke woning, d) ja zelfs de roem van zijn schijnbare deugd te verliezen. Michaëlis meent dat men het beeld zo zou kunnen voortzetten: hij verliet in kwaadheid zijn vader, ging naar een vreemd land, werd daar veel ongelukkiger, verachtelijker, bozer dan ooit zijn broeder was geweest, werd als een slaaf behandeld en eindelijk als een dief in de gevangenis geworpen.

Terwijl men in huis zich verheugt is de oudste zoon aan de arbeid; dat is het beeld van de Farizeeër, die met de waarneming van zijn gebruiken bezig is, terwijl de boetvaardige zondaars zich verheugen in de eerste stralen van de genade. Alle blijde, vrije verheffing is tegen het afgestemde van de Farizeeër; in plaats van dadelijk in huis te gaan, doet deze oudste zoon liever eerst onderzoek bij een knecht - hij voelt zich in huis niet thuis. (vgl. Joh. 8: 35).

De knecht, die naar de reden gevraagd wordt, vertelt wat er gebeurd is: het terugkeren van de zoon, die verloren was. "Omdat hij hem gezond weer ontvangen heeft", zegt hij - in wat voor een toestand de zoon overigens gekomen is en wat met hem is voorgevallen, verzwijgt hij met de bescheidenheid, die een knecht betaamt; hij laat zich niet in met de verborgen voorvallen in de familie, maar vertelt alleen wat allen openbaar is.

Ook deze trek behoort tot de fijnheden van deze geschiedenis.

28. Maar hij werd boos en wilde niet ingaan. Zo ging dan zijn vader uit en bad hem dat hij toch zou binnenkomen en aan de algemene vreugde deelnemen.

Zie hier juist de aard van de hoogmoed van de eigengerechten, maar ook de aard van de lankmoedigheid van God. De vader behandelt de oudsten zoon met verschoning en liefde. Merken wij dit op. Velen toch menen dat een bekeerde zich niet met een onbekeerd en vijandig mens moet inlaten. De Heere dacht zo niet. De Heere wilde altijd en ook door deze

gelijkenis de eigengerechte Farizeeën en Schriftgeleerden beschamen en verootmoedigen, zonder ze uit te werpen of uit te stoten. De Heere sloot de deur voor niemand. Hij oordeelt hen niet, maar laat hen zichzelf oordelen, als een van hen smaalt op de liefde die een zondares Hem bewijst, dan vergelijkt hij de Farizeeër niet met een schuldenaar, die geen kwijtschelding ontving, maar met een die weinig schuldig was en wie dan ook weinig vergeven werd. Altijd laat de Heere de deur van de genade ook voor de Farizeeër open, om hem met al de andere zondaren binnen te lokken. Wij weten en geloven het van ganser harte dat naar de Schrift alleen de uitverkorenen zalig worden en toch betuigt dezelfde Schrift dat God wil "Dat alle mensen tot de kennis van de waarheid komen, of, wat hetzelfde is, zalig worden (1 Tim. 2: 4) en het helpt ons niet of wij het woord allen in de zin van allerlei mensen willen opvatten, want God betuigt geen lust te hebben in de dood van de goddelozen" en dat zijn wij allen van nature en Paulus getuigt dat "de zaligmakende genade van God verschenen is aan alle mensen en dat Christus ook onder de heidenen de hoop is van de heerlijkheid. " Degene die wij (zo schrijft hij) verkondigen, vermanend een ieder mens en lerend een ieder mens in alle wijsheid, opdat wij een ieder mens volmaakt zouden stellen in Jezus Christus (Titus 2: 11. Gal. 1: 27-28. Dat is nu wel voor ons een onoplosbare verborgenheid, maar niet voor God, die haar voor ons, als wij zalig worden, zeker eenmaal volkomen oplossen zal. Maar wat zegt nu de vader van de nijdige zoon, die niet binnen wilde komen. Laat hem dan buiten blijven? Nee, hier toonde de vader wel niet zijn vergevende, maar toch zijn geduldige, verdragende liefde. Hij had mededogen met de weerbarstige zoon en had geduld met Hem. En als nu God geduld heeft met ons, wanneer wij Hem tegenstaan, waarom hebben wij dan niet geduld met anderen die Hem tegenstaan? Wat de oudste zoon in de gelijkenis betreft, de liefde van de vaders verhindert hem niet; nee, nu openbaart hij zich juist in geheel zijn inwendig gemoedsbestaan en gedraagt hij zich ten enenmale onbetamelijk jegens zijn vader en jegens zijn broer, zodat hij met ieder woord dat hij spreekt zichzelf oordeelt. De vader bad hem, dwong hem met de meeste vriendelijkheid om binnen te gaan en deel te nemen aan de vreugde van al de huisgenoten.

29. Maar hij antwoordde de vader: Zie, ik dien u nu zoveel jaren en heb nooit uw gebod overtreden en u heeft mij nooit, ook zelfs niet een bokje (Gen. 38: 17) gegeven, opdat ik met mijn vrienden vrolijk mocht zijn.

Maar at hij dan niet alle dagen aan de tafel van zijn vader van het beste dat er was en was hij daarmee niet tevreden, moest hij bovendien nog een bokje hebben als zijn bijzonder loon? Ja; hij zegt het. Hij zegt niet dat het hem geweigerd is, want hij heeft er nooit om gevraagd, maar zijn vader had het hem moeten aanbieden en omdat deze dat niet gedaan heeft, verwijt hij hem dit nu. U ziet, zijn vader en diens gunst en liefde en nabijheid was hem niet genoeg; het bokje moest er bij gegeven zijn. Hoe staat tegenover deze aanmatiging de aansprakeloosheid van de verloren zoon, die enkel om een schamel stuk brood, het brood van de huurling, tot zijn vader kwam. Maar als nu de oudste zoon zo bijzonder op een buitengewone maaltijd gesteld was, waarom dan nu niet naar binnen gegaan, dan had hij van het gemeste kalf kunnen eten. Maar nee, met zijn broer wilde hij geen feestmaal houden; hij had zijn eigen keuze. Hij had een bokje willen hebben. Waarom? Hij zegt het. Opdat ik met mijn vrienden vrolijk mocht zijn. Hier komt nu het juiste punt meer duidelijk voor de dag. Nee, hij wilde niet met zijn vader en broeder en de dienstknechten blij zijn, maar met zijn vrienden. De jongste zoon

had zijn erfenis begeerd om er buiten het land mee te doen wat hij wilde en zo had de oudste zoon op zijn beurt een bokje begeerd, om dat buitenshuis met vrienden van zijn keuze te eten. In de grond van de zaak was dus bij beide broers dezelfde begeerte aanwezig geweest, om buiten gemeenschap met de vader en buiten het vaderopzicht, zelfstandig en onafhankelijk iets te hebben, om er eigenmachtig over te beschikken; alleen had bij de jongste zoon de zaak een grovere vorm aangenomen dan bij de oudste zoon.

Hij heeft dus bij zijn knechtsgehoorzaamheid altijd op iets gewacht, altijd bij zichzelf wrokkende gezegd, wat de jongste eens vooral in zijn begeerlijkheid gezegd heeft: geef mij! Ook voor hem was het goede van het vaders huis, het zoete van de gemeenschap met de vader niet genoeg; nee, helemaal smakeloos was het voor hem. Iets anders moest er zijn. Als hij het niet durfde gaan zoeken in een ver land, uit vrees voor grotere schade - zijn vader zelf had het hem moeten geven; zijn vader had hem moeten vergunnen, van tijd tot tijd eens gelukkig en vrolijk te zijn, zonder hem en op zijn manier. Een bokje met zijn vrienden! En wie waren die vrienden, die zijn vaders vrienden niet waren? Onder een schone naam gewis een niet beter gezelschap dan degenen met wie de jongste zoon zijn goed had doorgebracht in het verre land. En nog heeft deze oudste de hele bitterheid van zijn hart niet uitgestort. Hij heeft zich heftig beklagd over het onrecht dat hem, de gehoorzame, vlijtige, oppassende, was aangedaan - dit zal te meer uitkomen, als hij zijn vader de dwaasheid verwijt, die hem ten opzichte van zijn broeder bestuurt. Wat broeder? Hij noemt hem niet broeder. Zijn vader moge dat kind nog aannemen, hij heeft hem lang als een verrot lid afgesneden. Als uw zoon, zo smaalt hij, gekomen is. . . . maar hoe? Van armoe, nadat hij uw goed, te dwaas door u hem toegeteld, wel denkelijk met hoeren (de afschuwelijkste veronderstelling is hem meest welkom) doorgebracht heeft, zo heeft u hem het gemeste kalf geslacht; en zo, wil hij zeggen, uw eer, de mijne en die van uw huis te grabbelen geworpen! Welk een onderscheid tussen de voorstelling van de zoon en die van de goedgehartige dienstknecht: "Uw broeder is gekomen en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij (let op de kiesheid van de liefde, die alle dingen bedekt), omdat hij hem gezond weer ontvangen heeft. Nog eenmaal: ach, wat een zoon! En nu ook ach, wat een broeder! Had het ook niet tot de eisen van de kinderliefde behoord om de vader in zijn smart over de verdwaalde Benjamin te troosten. En heeft hij ook dat gedaan? Had de vader hem nooit een wenk gegeven hoe het zijn hart zou verblijden, als hij, de eerstgeborene, een poging deed om de verlorene op te zoeken, terug te brengen? Hoe veel liever zou een traan van oprecht medelijden met zijn vaders smart, een woord van wezenlijke belangstelling in zijn broeders lot, die vader geweest zijn, dan alle dienst in huis en op het veld, dan alle verdragen van de last overdag van hitte, dat hem nu ten slotte zo hoog wordt aangerekend? En nu, als het hem echt kwetste dat die vader de terugkomene aan hem had gelijk gemaakt, had hij niet zoveel liefde, niet zoveel eerbied voor zijn vader moeten hebben dat hij ten minste zweeg: dat hij hem niet voor zijn dienaars als dwaas en onbillijk ten toon stelde, met onbescheiden woorden bejegend? Nee, al had hij altijd, niet slechts een vlijtig, niet slechts een gehoorzaam, maar ook een liefhebbend zoon geschenen, hij kon nu die schijn niet meer ophouden; het is al te duidelijk gebleken, deze zoon, die geen broeder is, is geen zoon; ook deze zoon, wiens hart verre is van zijn vaders hart, is verloren.

30. Maar toen deze zoon, van wie men slechts met verachting kan spreken en die ik niet meer voor mijn broeder erken, gekomen is, die uw goed met hoeren doorgebracht heeft, heeft u voor hem het gemeste kalf geslacht.

Niet het minst is de oudste broeder een juiste type van een grote klasse in de kerk van Christus van deze tijd; er zijn duizenden aan iedere kant, die er niet van houden dat er een vrij, vol, onbeperkt Evangelie gepredikt wordt. Zij klagen altijd dat de leraars de deur te wijd opendoen en dat de deur van de genade aanleiding geeft tot bevordering van lichtzinnigheid. Laat ons, waar wij ooit zulke mensen ontmoeten, aan het gedeelte dat wij nu beschouwen, denken: "Hun stem is de stem van de oudste broeder. "

31. En hij zei tot hem: Kind! U bent altijd bij mij en al het mijne is van u, hoe kunt u er dan ontevreden over zijn dat ik u nooit een bokje gaf?

32. Er is een zegen ondervonden, men behoorde dan vrolijk en blij te zijn, zoals u die vreugde uit het huis verneemt en waarover u zo verstoord bent: want uw broeder was dood en is weer levend geworden; en hij was verloren en is gevonden, daarom hebben alle mijn huisgenoten in mijn vreugde (vs. 24) ingestemd.

Evenals in het: "Hij werd boos en wilde niet ingaan" ons het beeld van Farizeeën en Schriftgeleerden voor ogen wordt gesteld, zoals zij boven in vs. 2 morrend tegenover den Heere stonden, omdat Hij de zondaars aannam en met hen at, zo zien wij het "Zo ging dan zijn vader uit en bad hem" tot vervulling komen in het gesprek, dat de van God gekomen Heiland juist nu met hen houdt door de voordracht van de drie gelijkenissen. De Heere had al vaak de harde harten van de werkheilige Farizeeën gezocht; hier wendt Hij Zich nog eens met zo'n heilige liefde, met zo'n innige ontferming tot hen, als wij dat in zo volle warme trekken bijna nergens in Zijn reden terugvinden. Hij heeft hun eerst getoond waarom Hij, de van de hemel gekomen Zoon, zoveel belang stelde in de redding van verloren mensenzielen - Hij vervult daarin Zijn eigenlijke roeping als Heiland tot eer van de Vader en tot vreugde van de hemel; nu laat Hij hen ook voelen wie zij eigenlijk waren, die Hij aannam - hun broeder, hun enige broeder, zonder wie hun eigen leven arm en zonder vreugde zou zijn. Terwijl Hij de oudste zoon zijn bitterheid laat uitspreken en zich over zijn verhouding tot de vader, alsook over de geheime wensen van zijn hart geheel laat uitspreken, legt hij hun hele armzalige, in ander opzicht diep verloren toestand van het hart bloot. "Ik dien u zo vele jaren", dat is de taal van een hart waarachter geen kind, maar een loondienaar staat. - Zijn hele vroegere vroomheid was alleen arbeid; het was hem een last en geen lust om God te dienen. In de ogen van het Farizeïsme is dan ook werkelijk goed doen een moeite, waarvoor men betaald wil worden. Men laat het na deze of gene zonde te genieten, omdat men de straf daarvoor vreest, maar de zonde komt toch zo iemand voor als een genot en men benijdt in stilte daarom degenen die dat genot hebben en omdat men het ook niet kan hebben, wenst men nu voor een ander die volle, harde straf, die ook niet door berouw en bekering mag worden afgewend. "Ik heb nooit uw gebod overtreden", hier vertoont zich een hart, dat noch begrijpt wat zonde is, noch weet wat ware gerechtigheid is. Zeker, naar hett uitwendige is de Farizeeër met zijn gelijken in zijn leven naar de wet onberispelijk, maar inwendig is toch ook hij niet meer bij de Vader. Al lang heeft hij een gevoel van verbittering tegen hem, hij ziet zich niet naar zijn

gewaande verdienste beloond, hij weet er niets van dat het goed van de Vader het zijne is - onder zijn hele vroegere goede gedrag lag een inwendig verloren zijn verborgen, dat nu geheel en al te voorschijn treedt, ja dat, omdat nu het beloofde en lang voorbereide vreugdefeest van het huis tot werkelijkheid komt, daarvan niets wil weten, maar een bok verlangt om met vrienden op eigen hand vrolijk te kunnen zijn en tegen de broeder de meest verwerpende hatelijke woorden spreekt. "Welke ontzaglijke diepten opent de oudste zoon door zijn antwoord in zijn gemoed; hoe ontzaglijk begint het heimelijk verborgen vuur te vlammen, dat onder de ashoop van zijn dode orthodoxie, die van het geloof een gewin maakt zijn verwoestingen aanrichtte! Hij noemt zijn vader, die hem toch zoon noemt, niet een enkele maal vader; hij heeft op diens bede slechts het woord van bitter verwijt en van koude afrekening. De ergernis en de nijd en de Kaïns-gezindheid heeft hem zozeer de ogen verblind dat de vreugde van zijn vaders voor hem een aanstoot is, omdat zijn broeder die genade geniet, die penning ontvangt, die hij alleen verdiend meent te hebben. O, wat een arme zielen, die zich inbeelden dat zij vroom zijn en beter dan andere mensen! Zij rekenen zich zeer graag onder de negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben, maar vergeten dat deze op een geheel andere plaats moeten gezocht worden. Zij zijn geen ware kinderen van de Vader, hoewel zij nooit van Hem gegaan zijn en jaar uit jaar in de last en de hitte van de dag hebben gedragen; zij zijn geen verloren, maar ook geen teruggevonden zonen.

De Heere zegt aan het einde der gelijkenis niet, wat voor besluit de oudste zoon genomen heeft; de Farizeeën zelf moesten door hun gedrag de vraag beslissen en het verhaal volledig maken.

Maar hoe hebben zij de vraag beslist en de gelijkenis aangevuld? - Dat zegt de Geschiedenis van de door de Farizeze geest beheerste Joden in de dagen van Paulus, toen de heidenen Christenen werden; zij gingen in hun boosheid uit het vaderhuis, waarin de genade haar reddingsfeest vierde.

Ik heb eens brokstukken gelezen uit een Katholieke prediking, waarin de priester onze gelijkenis van de beide zoons ook op de beide kerken toepast en wel op zijn manier in de verloren zoon onze Evangelische, in de oudste zijn Roomse kerk vindt. Wij nemen deze verklaring aan, maar op onze manier: Wij zien in de jongste zoon onze kerk, maar niet in hem, die verloren rond dwaalt, maar in de zoon, die door bekering tot genade is gekomen; wij zien in de oudste zoon de Roomse kerk, maar niet als een toonbeeld van een kerk. Wat leren ons de twee broeders in de tekst op het hervormingsfeest? 1) de jongste herinnert ons aan de evangelische weg ter zaligheid - door bekering tot genade. 2) de oudste waarschuwt ons voor de on-evangelische zijweg - van eigengerechtigheid en broederhaat.

Toen Daniël Krummacher (in leven te Elberfeld) eens in een vergadering van broeders tot de bespreking kwam van de vraag, wie toch de oudste zoon was en men bij hem aanhield daarop antwoord te geven, zei hij: "Dat weet ik nu, dat heb ik gisteren geleerd!" en bekende toen hoe hij gisteren zo verstoord in zijn hart geweest was, omdat hij een zeer slecht persoon bij zijn bezoek plotseling zo rijk begenadigd had gevonden.

Het is nog altijd de oude wereld, zoals zij zich in de Farizeeën en Schriftgeleerden heeft geërgerd, toen zij zag, dat een zondaar door Jezus werd aangenomen, die er zich nu ook nog aan stoot als zij de belijdenis hoort: "Mij is barmhartigheid geschied; ik was dood en ben weer levend geworden, ik was verloren en ben teruggevonden. " Een morren van haat, een morren van verachting, dat heeft ten allen tijde de wereld voor de zondaar, die Jezus nader treedt. En vanwaar dit? Omdat zij, de wereld, niet weet, noch wat zonde, noch wat genade is. Zij weet er niets van hoe de zonde afkeer, tegenzin tegen God en Zijn heilige wet is, hoe zij een ontvluchten van God is, hoe diep zij is ingedrongen in onze hele natuur, hoe het ons in die toestand, die wij de natuurlijke noemen, zo zwaar, zo onnatuurlijk voorkomt, God te vrezen, Hem te beminnen, Hem te vertrouwen. Zij weet niet, dat het deze zonde is, die nu eens uitbreekt in een bijzondere misdadige handeling, dan onder een uiterlijk onschuldige oppervlakte het hart doordringt en vergiftigt, zij heeft daarom ook geen behoefte om Jezus te naderen. Zij weet ook niets van de genade, die zoveel machtiger is dan de zonde, van de genade, die rechtvaardiging aanbrengt, die dood en duivel overwint en uit de volheid van scheppende kracht nieuw leven, scheppend leven schept; zij kent het geheim van het Evangelie niet, welks liefste, zoetste woord juist dit is, waartegen zij murmureert: "Deze neemt de zondaars aan, en eet met hen. "

De verloren zoon (7 beschouwingen): 1) het vaderhuis, 2) het heengaan van de zoon, 3) de ellende, 4) het tot zichzelf komen, 5) het terugkeren, 6) de opname van de zoon, 7) de niet verloren, maar ook niet weer gevonden zoon.

Wat de bedoeling van de drie gelijkenissen aangaat, zij ligt duidelijk genoeg voor ogen. Het verloren schaap, de verloren penning en de verloren zoon beelden alle drie gelijkelijk de verloren zondaar af, om welken te behouden en niet te verderven Jezus Christus in de wereld gekomen is; - de Zaligmaker, die niet gekomen is om rechtvaardigen (zich rechtvaardig noemenden) te redden, maar zondaren, als de zodanige aan zichzelf bekend geworden, - de Medicijnmeester, waaraan niet de gezonde (zich gezond noemende) maar de zieke behoefte heeft. Dit dan is hetgeen de drie gelijkenissen met elkaar gemeen hebben. Hetgeen ze van de anderen kant stellig en eigenaardig onderscheidt, is de drieërlei zeer verschillende toestand waarin de verloren zondaar zich bevinden kan en de verschillende manieren waarop hij behouden wordt. Het schaap dwaalt af en moet door de herder nagejaagd, opgezocht, op de schouders teruggebracht worden, de penning blijft onbeweeglijk verholen onder het stof als begraven liggen, totdat hij bij het licht van de kaars met de bezem wordt opgeschommeld, de weggelopen zoon keert vrijwillig, de eerste stap zettend, weer. Dus is het ook in het leven; een vierde soort van verlorene zondaars laat zich onder degenen die behouden worden niet denken. Maar daar is nog meer in deze verscheidenheid van toestanden in de drieërlei parabel; daar is een toespeling wellicht op het onderscheiden werk van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest in de voorstelling van die Vader, gereed om de zondaar, die berouwhebbend tot hem komt, te ontvangen en te vergeven en van de herder die het verloren schaap opzoekt en terugbrengt, - en van de vrouw die bij het licht van haar kaars de diepste schuilhoeken van het huis doorzoekt om de verloren penning voor de dag te doen komen. Voor het overige behoeft het nauwelijks opgemerkt dat het werk van de bekering van de zondaar, hier, dat is met name in de gelijkenis van de verloren zoon, alleen in zijn uiterlijke verschijning, niet in zijn diepste en binnenste oorzaak wordt voorgesteld. Het blijft toch waar van elke zondaar,

ook van de vrijwillig terugkerende, dat niet hij het eerste God gezocht heeft, maar de Heere hem het eerste lief had en hem uit de dood van de zonde en het verderf tot dat nieuwe leven opwekte, waarom in het huis van de Vader het vreugdefeest gevierd wordt. En om dezelfde reden is in deze parabel evenmin aangeduid de weg van middelaarsschap en verzoening, zoals die in de wezenlijkheid van de terugbrenging de zondaar tot God van alles de grondslag is. Daar behoort althans veel gebrek, hetzij aan diepte van opvatting of aan goede trouw met zichzelf, om, met een welbekende godgeleerde school in Nederland uit het voorbijgaan van de leer van de plaatsvervanging in deze en dergelijke gelijkenissen, te besluiten tot het onevangelische van dat begrip in het geheel. De voltrekking zou in elk geval teveel bewijzen, want niet alleen de verzoening door bloed, maar ook geheel de tussenkomst van de persoon van Christus, zou op die manier weggeredeneerd zijn en het Christendom zo ten enenmale volledig zijn zonder de Christus zelf. Een moeilijker vraag kan het schijnen te zijn hoe in deze parabelen de juiste betrekking tussen de negenennegentig schapen, de negen penningen en de oudste zoon aan de ene kant en het verloren schaap, de verloren penning en de verloren zoon aan de andere kant bedoelt is. Men heeft vaker door de schapen in de woestijn althans en door de negen onverloren penningen al bekeerde en gerechtvaardigde mensen begrepen willen hebben, wie dan de bekering niet zou zijn. De hele inrichting van het verenigde drietal sluit een dergelijke opvatting uit de samenhang met de twee eerste verzen van het hoofddeel en de overeenkomst met de derde parabel, alwaar op het kenbaarst de oudste zoon de eigengerechte Farizeeër voorstelt, maakt ze ten enenmale onmogelijk. Maar ook in deze laatste parabel schijnt het toch nog altijd alsof aan de Farizeeër oudste zoon dezelfde kindsbetrekking op een vader blijft toegekend, die toch in de wezenlijkheid van de zaak alleen aan de boetvaardige bekeerde zondaar toebehoort. De zwarigheid verdwijnt bij de eenvoudige opmerking, dat zowel in het mondeling onderwijs als in de verkondiging door Zijn apostelen inderdaad wel de gelovigen alleen uit kracht van vrije Godsgenade de titel en het voorrecht van God tot vader te hebben bezitten, maar dat de uitwendige belijder, hoe ook in het wezen van de zaak daarvan verstoken en verwijderd, niet uitgesloten wordt, maar zichzelf uitsluit. Terwijl hij ook tot het huis van de vader behoort wordt hij als huisgenoot, als kind toegesproken en behandeld met aandrang alleen om het in waarheid te zijn en door een kinderlijk geloof alle eigengerechtigheid afsnijpend, het woord alleen aan te nemen: al het mijne is het uwe. Ligt er in dit samengaan van genade aan de ene kant en vrijheid aan de andere, van verkiezing aan de ene en schuld aan de andere kant voor ons menselijk verstand altijd een ondoordringbare duisternis, - geredelijk lost zich de duisternis op bij het praktische gebruik in de toepassing. Twee grote schijnbaar tegengestelde, maar in God harmoniërende waarheden houden overal in de schrift en openbaring van God elkaar in evenwicht, terwijl zij beide een gelijke en gelijktijdige aanneming vorderen. Met betrekking ten slotte nog even tot het dichtelijk schone van het samenstel, moet de juiste evenredigheid tussen de getallen in de onderscheiden parabelen naar de onderscheiden aard van haar beelden, hier vooral worden opgemerkt: één van de honderd schapen! Een kudde toch kan niet wel door een minder cijfer uitgedrukt worden, terwijl in de tegenstelling van de penningen één van negenennegentig, het natuurlijke van de hele voorstelling zou weggenomen hebben en eindelijk daar waar de parabel zich op zuiver menselijk gebied begint te bewegen, de beiderlei soorten van mensen Farizeeën en zondaren niet meer dan een enkel vertegenwoordiger konden hebben zonder dat de hele uitwerking van handeling en samenspreking in dit treffende verhaal, verloren ging.

Het is dan zo een van de honderd, een van de tien, een van de twee, een progressie die de zaak steeds nader tot de consciëntie brengt; omdat de tegenstelling natuurlijk zoveel sterker wordt naar mate de grootheid van het cijfer aan de kant van de dwalende richting vermindert tot het Farizees beginsel al minder en minder het schijnbaar hoe ook bedrieglijk voordeel een overgrote veelheid of meerderheid heeft.

Deze woorden klinken ons toe als waren zij een lied. Hoe sprak de Heere toch altijd in de schoonste vorm; maar wie kan ook spreken zoals Hij. De zoon had gezegd: Uw zoon heeft uw goed met hoeren doorgebracht. De vader zegt, uw broeder was dood en is weer levend geworden. De vader plaatst hiermee de ontevreden en onbescheiden zoon met een zachte, hartvertederende wijsheid op het juiste standpunt, vanwaar hij deze zaak beschouwen moet. De ontevredene moet zijn broeder niet meer beschouwen in diens zondestaat, maar in diens genadestaat. Zijn broeder was niet teruggekomen, zoals zo menig slecht kind terugkeert tot zijn ouders, om het opnieuw tot verdriet te zijn en op het hart te treden, maar hij was teruggekomen als een veranderd mens. Hij was heengegaan als een dwaas en hij was teruggekomen als een wijze; hij was heengegaan in de overmoed van zijn hart en hij was teruggekeerd in de ootmoed van zijn hart met een verslagen geest, met een verbijzelde ziel. Daarom, om die reden (zei de vader) was het betamelijk en billijk dat men blij en vrolijk was. Nog eens, dit had de oudste zoon geheel voorbijgezien. Zo'n dichte sluier hangt de eigengerechtigheid voor onze ogen, en juist daarom is het wezen van de bekering vervat in het woord; ken uw ongerechtigheid. Weet, dat u daarmee voor God neerligt in de eeuwige dood; laat u door God uit die dood weer opwekken; ken uw ongerechtigheid en erken de gerechtigheid van God in Christus en doe de grote en heerlijke ruil, die God voor u mogelijk heeft gemaakt. Geef aan Christus uw zonde en neem van Hem Zijn gerechtigheid aan. Nee, oudste zoon, u heeft geen recht om boos te zijn vanwege de liefde van uw vader. Uw vader heeft uw broeder niet lief omdat hij een zondaar is; ook prijst hij zijn zonde niet; integendeel hij noemt haar de dood en de verlorenheid, maar hij heeft hem lief en is verblijd, omdat het zondig kind in deze dood en in deze verlorenheid niet aan de liefde van zijn vaders gewanhoopt, maar zich daaraan opgericht heeft. En hij bestraft u, niet omdat u zedig en zuinig, braaf en eerlijk bent, maar omdat u uw broeder verloochent en wat meer is, Gods werk in hem. Gods engelen, die nooit gezondigd hebben, verblijden zich over de bekering van een zondaar, wie hij ook zij en u blaakt van woede bij de bekering van uw eigen broeder! Oordeel hieruit zelf, wat voor mens u bent en wat voor een oordeel God over u moet houden en bekeer u zoals uw broeder.

Gevonden! Zo juicht de Zoon als hij de zondaar van de zonde vermoeid vindt, zoals een herder een verloren schaap op het gebergte, waar het neerligt, een prooi van de omgaande leeuw, van de wolf die niet komt dan om het te verslinden. Gevonden! Zo juicht de Heilige Geest in het hart van de gemeente, als hij de zondaar, die het teken van de doop aan zijn voorhoofd droeg, maar buiten haar en Gods gemeenschap wegwijnt in de zondenslaap, door woord en tucht, tot zichzelf en aan het licht brengt, zoals een trouwe huismoeder de penning, die bij haar schat hoorde, uit stof en roest en duisternis! Gevonden! Zo juicht de Vader, als een zondaar zich op hoop tegen hoop in zijn armen stort. En aarde en hemel moeten het horen: deze mijn zoon was dood en is weer levend geworden en hij was verloren en is gevonden. Daar staat hij, bekleed met de kleren van het heil, daar staat hij voor zijn vader,

opnieuw begiftigd, gezegend en verkwikt, daar staat hij, niet als huurling, nee, als een zoon, tot alle gehoorzaamheid van de liefde bereid en vervuld met de geest van de aanneming tot kind, waardoor hij roept: Abba, Vader!

HOOFDSTUK 16

MISBRUIK VAN DE RIJKDOM

V. Vs. 1-13. In het vorige hoofdstuk had de Heere de tollenaars, die tot Hem waren gekomen en rust voor hun ziel bij Hem hadden gezocht, tegenover de eigengerechte en toch zo nijldige en onbarmhartige Farizeeën in bescherming genomen. In de gelijkenissen van het verloren schaap, van de verloren penning en van de verloren zoon had Hij vrij Zijn liefde voor de verlorenen en wedergevondenen betuigd en voor alle arme zondaars een wijde deur van genade geopend. Opdat nu echter geen Farizeeër en geen tollenaar op de gedachte mocht komen als zorgde de Heere alleen voor de zaligheid van de arme zondaars, als was hun heiligmaking Hem onverschillig, wendt Hij Zich voor de ogen en oren van de tollenaars en Farizeeën tot Zijn discipelen en spreekt Hij de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester. Deze verootmoedigde door de scherpe waarheid en vertroostte door opwekking tot het goede. Hij drong met dubbele kracht in de harten van de zondaars en drukte hen de dringende noodzakelijkheid; maar ook de mogelijkheid van de heiligmaking diep in het geheugen. Is de gelijkenis, zoals wij aannemen, te Livias gesproken, dan is het zeer goed te verklaren, hoe al na ongeveer twee maanden Zachéüs te Jericho zo'n vrucht daarvan in zijn leven kon betonen, als hij in Hoofdstuk 19: 8 doet, want Jericho ligt niet ver van Livias. En is de kiem van deze vrucht in het leven van Zachéüs deze, dat iemand, die in de tijd van zijn ongerechtigheid zich de onrechtvaardige mammon had weten te verschaffen, die verstandig weer van zich doet en de arme en bedrogene opheft, dan ligt het voor de hand de gelijkenis, die die vrucht heeft voortgebracht ook juist te verklaren op dat punt, waarin zij over de eigenlijke leer van de godzaligheid handelt.

EVANGELIE OP DE 9de ZONDAG NA TRINITATIS

De verlichting van de Heilige Geest (vgl. de Inleiding tot het Evangelie op de 6de Zondag na Trinitatis Matth. 5: 20 vv.) toont ons in de onrechtvaardige rentmeester de juiste verstandigheid; de kinderen van deze wereld zijn verstandiger dan de kinderen van het licht in hun geslacht. Geestelijk, waarachtig verstand is het om de korte genadetijd zich juiste ten nutte te maken, naar de eeuwige goederen en schatten te trachten en zich vrienden in de hemel te maken.

Wanneer wij anders een van de gelijkenissen van de Heere lezen, pleegt de eenvoudige liefelijkheid van het beeld, de kunstige manier van vertellen, het duidelijke van de voorstelling, die de inhoud van de hemelse wijsheid te zien geeft, ons dadelijk in bewondering te brengen; - bij deze gelijkenis is het anders. Het bevreemdt ons en brengt ons op de eerste blik in verwarring en bijna schijnt het alsof de Heere hier Zijn tekening mislukt was. Wat een onrechtvaardige en lage handelwijze is het, die de Heere ons hier schildert en die wordt door de heer des huizes in de gelijkenis geprezen en door de Heiland zelf ons ten voorbeeld voorgesteld? Zeker geprezen, ten voorbeeld gesteld, maar niet om haar zedelijkheid, om haar gerechtigheid; de Heere noemt integendeel de rentmeester waarover Hij vertelt uitdrukkelijk een onrechtvaardige; maar daarom alleen wordt de rentmeester geprezen dat hij verstandig gedaan had (vgl. de later volgende opmerkingen bij vs. 1 vv.). Niet zijn

trouw, niet zijn rechtvaardigheid, maar alleen zijn verstand is het punt van vergelijking, is hetgeen de Heere voorhoudt, zoals Hij ook uitdrukkelijk op de voorgrond plaatst in de woorden: "De kinderen van deze wereld zijn voorzichtiger dan de kinderen van het licht in hun geslacht. " In hun geslacht, d. i. op hun manier, naar de manier en de maatstaf van de kinderen van de wereld. Daarmee maakt de Heere ons nog ten overvloede opmerkzaam dat het verstand, dat Hij aanbeveelt, eerst van aard moet veranderen, dat die van de kinderen van de wereld, die van de gewetenloze, goddeloze, wereldse soort in de geestelijke, in de nauwgezette en godsvruchtige soort van de kinderen van het licht moet worden veranderd om te kunnen worden toegepast en uitgeoefend. Als toch een werelds mens dat, wat voor hem het hoogste is, geld en goed kan wegwerpen, omdat hij verstandig is, omdat hij om het tegenwoordige ogenblik de toekomst niet vergeet - hoe beschamend is dat voor u, die een kind van het licht wilt zijn en toch in dit aardse leven van de mammon niet kan loskomen, in plaats van u door hem voor de eeuwige toekomst een schilt te bereiden!

Tot de moeilijkste plaatsen van de Heilige Schrift behoort het Evangelie ook nog om een anderen aanstoot, die het zo gemakkelijk kan geven, namelijk de raadselachtige vermaning aan het slot: "Maakt u vrienden uit de onrechtvaardige mammon, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen. " Dat zou als een tegenspraak kunnen voorkomen tegen de grondleer van het Nieuwe Testament, dat de mens rechtvaardig en zalig wordt uit genade, alleen door het geloof. Laat ons intussen met moed en vertrouwen de uitlegging van onze tekst ter hand nemen; ook over deze duistere plaats zal het nodige licht komen en ons bovendien een reeks van de belangrijkste leringen over het misbruik en het rechte gebruik van de aardse goederen geven.

Het verstandig zijn van de Christen in het beschouwen en behandelen van zijn tijdelijke bezitting; 1) hij misleidt zich niet omtrent de gevaren, die het bezit aankleven, 2) hij blijft gedachtig alle de onzekerheid van deze en de zekere rekenschap, die wij daarvoor tegengaan; 3) hij weet door het juiste besteden van de tijdelijke bezitting daaruit een blijvende vrucht te trekken.

1. En Hij zei ook, nadat Hij tot hiertoe voornamelijk tot de Farizeeën en Schriftgeleerden had gesproken, tot Zijn discipelen de volgende gelijkenis, om aan deze, waaronder zich zoveel bekeerde zondaars en tollenaars bevonden, een aanwijzing te geven hoe zij de ernst en de oprechtheid van hun discipel-zijn moesten betonen, voornamelijk ook in dat punt, waarin zij vroeger zo gewetenloos waren geweest. De gelijkenis was: Er was een zeker rijk mens, die een rentmeester had; en deze werd, nadat hij lange tijd deschijn had gehad dat hij alles goed bestuurde, beschuldigd van verduistering.

2. En hij riep hem en zei tot hem: Waarom hoor ik dit over u, op wie ik zo'n groot vertrouwen stelde en van wie ik nooit zulk gedrag had verwacht? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap voordat u aftreedt; want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn.

Het lag juist voor de hand om aan mensen, die gewoon waren met de mammon op allerlei manier te zondigen, voor te houden dat zij hun bekering, de verandering van hun gezindheid vooral moesten betonen in de veranderde manier van met het aardse goed om te gaan; en wat

die manier was wordt in de gelijkenis in een beeld aangewezen en de daarop volgende verklaring van alle misverstand ontdaan.

De gelijkenis stelt de tollenaars voor als onrechtvaardige rentmeesters, die het goed van hun heer hadden doorgebracht. Evenals de onrechtvaardige rentmeester, die zelf niet zoveel had om te leven, zoals hij begeerde, in de zak van zijn heer greep en met het eigendom van een ander omging als of het het zijne was, zo hadden ook de tollenaars niet zelf de goederen, die zij graag gehad zouden hebben om te brassen; daarom tastten zij door bedrieglijke handelswijze, die zij in hun beroep aan de mensen verrichten (Hoofdstuk 3: 13), in de bezittingen van anderen, d. i. eigenlijk in die van de Heere, hun God; zij stalen wat Hij hen niet had gegeven noch wilde geven. Zij waren welvarend door bedrog en brasten van de roof. Zij waren allen als de onrechtvaardige rentmeester in het verkrijgen en in het gebruiken van hun rijkdom; daarom verdiende ook het hele vroegere leven van de tollenaars de verwijtingen van de Farizeeën, zonder dat die er daarom door gerechtvaardigd waren en als het de Heere onder mensen, die tollenaars en zondaars geweest waren en verder tollenaars en zondaars wilden blijven, was bevallen, zo zeker zouden de ellendige Farizeeën met hun verwondering over Jezus' handelswijze en met hun murmureren gelijk hebben gehad.

De rijke man is een voornaam man die in de hoofdstad leefde en die de verzorging van zijn landerijen aan een zaakwaarnemer had toevertrouwd; deze is niet meer een slaaf zoals in Hoofdstuk 12: 42, maar een vrije, van een zekere rang (vgl. vs. 3). Hij heeft een zeer uitgebreide volmacht, hij zamelt in en verkoopt de opbrengst van het goed naar goedvinden; hij sluit pacht-contracten voor een lange reeks van jaren ten opzichte van de landerijen, die hij niet zelf verzorgt en de eens gesloten contracten behouden hun geldigheid voor de helen eens gestelde pachtijd, zonder dat de heer ze kon herroepen of veranderen, de plicht bestaat in een bepaalde opbrengst in voortbrengselen Job (1: 3: ", die de eigenaar jaarlijks moet worden opgebracht en die diens zaakwaarnemer dan verkoopt of op andere wijze te gelde maakt. De laatste nu weet zijn voordeel hoofdzakelijk daardoor waar te nemen, dat hij veel hoger verpacht dan hij in de rekenboeken over ontvangst en uitgaaf in rekening brengt en het meerdere voor zichzelf houdt. Hij legt wat hij daarmee wint niet in een spaarbank, maar brengt het door en juist de omstandigheid dat hij weelderiger en uitgelatener leeft dan het hem voor zijn diensten door de heer toegekende jaargeld dat zou hebben mogelijk gemaakt, wekt de gedachte op en geeft recht tot de verdenking tegen hem dat hij een ontrouw rentmeester was, waarbij niet in aanmerking wordt genomen of er andere aanbrengrers zijn die hem bij zijn heer in kwade reuk brengen, dan of deze door eigen opmerkingen en besluiten tot de ontdekking is gekomen, dat hij bestolen werd. Er vervalt een grote moeilijkheid, waarom men de gelijkenis aanstotelijk heeft gevonden (vgl. boven de woorden van Beijsschlag), als men onder de schuldenaars in vs. 5 vv. niet, zoals gewoonlijk, handelaars verstaat, die hun voorraad tot verkoop bij de rentmeester op krediet nemen, om eerst te betalen nadat zij verkocht hebben, maar pachters van de boven beschreven soort. De wordt zelfs nu eerst juist een beeld van de tollenaars in de vroeger door Löhe voorgestelde omvang, als men deze tweede opvatting tot uitgangspunt van de beschouwing maakt. In ieder geval moet het woord "schuldenaar" in Hoofdst. 7: 41 in die eerste zin worden verstaan, maar daardoor is toch niets daarover bepaald, of op onze plaats over een opbrengst in geld of in onnatuurlijke opbrengsten als schuld wordt gehandeld.

2. En hij riep hem en zei tot hem: Waarom hoor ik dit over u, op wie ik zo'n groot vertrouwen stelde en van wie ik nooit zulk gedrag had verwacht? Geef rekenschap van uw rentmeesterschap voordat u aftreedt; want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn.

Het lag juist voor de hand om aan mensen, die gewoon waren met de mammon op allerlei manier te zondigen, voor te houden dat zij hun bekering, de verandering van hun gezindheid vooral moesten betonen in de veranderde manier van met het aardse goed om te gaan; en wat die manier was wordt in de gelijkenis in een beeld aangewezen en de daarop volgende verklaring van alle misverstand ontdaan.

De gelijkenis stelt de tollenaars voor als onrechtvaardige rentmeesters, die het goed van hun heer hadden doorgebracht. Evenals de onrechtvaardige rentmeester, die zelf niet zoveel had om te leven, zoals hij begeerde, in de zak van zijn heer greep en met het eigendom van een ander omging als of het het zijne was, zo hadden ook de tollenaars niet zelf de goederen, die zij graag gehad zouden hebben om te brassen; daarom tastten zij door bedrieglijke handelswijze, die zij in hun beroep aan de mensen verrichten (Hoofdstuk 3: 13), in de bezittingen van anderen, d. i. eigenlijk in die van de Heere, hun God; zij stalen wat Hij hen niet had gegeven noch wilde geven. Zij waren welvarend door bedrog en brasten van de roof. Zij waren allen als de onrechtvaardige rentmeester in het verkrijgen en in het gebruiken van hun rijkdom; daarom verdiende ook het hele vroegere leven van de tollenaars de verwijtingen van de Farizeeën, zonder dat die er daarom door gerechtvaardigd waren en als het de Heere onder mensen, die tollenaars en zondaars geweest waren en verder tollenaars en zondaars wilden blijven, was bevallen, zo zeker zouden de ellendige Farizeeën met hun verwondering over Jezus' handelswijze en met hun murmureren gelijk hebben gehad.

De rijke man is een voornaam man die in de hoofdstad leefde en die de verzorging van zijn landerijen aan een zaakwaarnemer had toevertrouwd; deze is niet meer een slaaf zoals in Hoofdstuk 12: 42, maar een vrije, van een zekere rang (vgl. vs. 3). Hij heeft een zeer uitgebreide volmacht, hij zamelt in en verkoopt de opbrengst van het goed naar goedvinden; hij sluit pacht-contracten voor een lange reeks van jaren ten opzichte van de landerijen, die hij niet zelf verzorgt en de eens gesloten contracten behouden hun geldigheid voor de helen eens gestelde pachtijd, zonder dat de heer ze kon herroepen of veranderen, de plicht bestaat in een bepaalde opbrengst in voortbrengselen Job (1: 3: ", die de eigenaar jaarlijks moet worden opgebracht en die diens zaakwaarnemer dan verkoopt of op andere wijze te gelde maakt. De laatste nu weet zijn voordeel hoofdzakelijk daardoor waar te nemen, dat hij veel hoger verpacht dan hij in de rekenboeken over ontvangst en uitgaaf in rekening brengt en het meerdere voor zichzelf houdt. Hij legt wat hij daarmee wint niet in een spaarbank, maar brengt het door en juist de omstandigheid dat hij weelderiger en uitgelatener leeft dan het hem voor zijn diensten door de heer toegekende jaargeld dat zou hebben mogelijk gemaakt, wekt de gedachte op en geeft recht tot de verdenking tegen hem dat hij een ontrouw rentmeester was, waarbij niet in aanmerking wordt genomen of er andere aanbrengers zijn die hem bij zijn heer in kwade reuk brengen, dan of deze door eigen opmerkingen en besluiten tot de ontdekking is gekomen, dat hij bestolen werd. Er vervalt een grote moeilijkheid, waarom men de gelijkenis aanstotelijk heeft gevonden (vgl. boven de woorden van Beijsschlag), als men onder de schuldenaars in vs. 5 vv. niet, zoals gewoonlijk, handelaars verstaat, die hun

voorraad tot verkoop bij de rentmeester op krediet nemen, om eerst te betalen nadat zij verkocht hebben, maar pachters van de boven beschreven soort. De wordt zelfs nu eerst juist een beeld van de tollenaars in de vroeger door Löhe voorgestelde omvang, als men deze tweede opvatting tot uitgangspunt van de beschouwing maakt. In ieder geval moet het woord "schuldenaar" in Hoofdst. 7: 41 in die eerste zin worden verstaan, maar daardoor is toch niets daarover bepaald, of op onze plaats over een opbrengst in geld of in onnatuurlijke opbrengsten als schuld wordt gehandeld.

3. En de rentmeester zei bij zichzelf, toen hem dat vonnis was bekend gemaakt: Wat zal ik doen om voor mijn toekomst te zorgen? Terwijl mijn heer dit rentmeesterschap van mij neemt moet ik over een nieuw middel tot levensonderhoud denken. Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij (Sir. 40: 22).

De man ontkent zijn schuld niet; ook verontschuldigt hij zich niet hij zijn heer, hij probeert de zaak niet te bewimpelen en ook zichzelf niet te blinddoeken met de gedachte, dat zijn heer de zaak niet zo ernstig meent als hij zegt; nee, hij is volkomen overtuigd van zijn overtreding en van het daarop noodzakelijk volgend ontslag uit zijn post. Mochten wij dit van hem overnemen, want hierin was hij oprecht. Ook onze schuld is openbaar en niet te vergoelijken. De duivel is onze aanklager bij God, ons eigen geweten bevestigt deze aanklacht. Er is niets aan te doen om de schuld uit te wissen, het enige wat ons overblijft te doen, is met een schrander beleid het enig middel aan te grijpen dit er tot redding, dat er tot verzekering van onze toekomst overblijft. Zien wij hoe de rentmeester dat doet.

3. En de rentmeester zei bij zichzelf, toen hem dat vonnis was bekend gemaakt: Wat zal ik doen om voor mijn toekomst te zorgen? Terwijl mijn heer dit rentmeesterschap van mij neemt moet ik over een nieuw middel tot levensonderhoud denken. Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij (Sir. 40: 22).

De man ontkent zijn schuld niet; ook verontschuldigt hij zich niet hij zijn heer, hij probeert de zaak niet te bewimpelen en ook zichzelf niet te blinddoeken met de gedachte, dat zijn heer de zaak niet zo ernstig meent als hij zegt; nee, hij is volkomen overtuigd van zijn overtreding en van het daarop noodzakelijk volgend ontslag uit zijn post. Mochten wij dit van hem overnemen, want hierin was hij oprecht. Ook onze schuld is openbaar en niet te vergoelijken. De duivel is onze aanklager bij God, ons eigen geweten bevestigt deze aanklacht. Er is niets aan te doen om de schuld uit te wissen, het enige wat ons overblijft te doen, is met een schrander beleid het enig middel aan te grijpen dit er tot redding, dat er tot verzekering van onze toekomst overblijft. Zien wij hoe de rentmeester dat doet.

4. Na enig nadenken ging hij snel voort: Ik weet wat ik doen zal aan hen, op wier erkentelijkheid ik kan vertrouwen, opdat, wanneer ik van het rentmeesterschap afgezet zal zijn, zij, die ik bedoel, mij in hun huizen ontvangen.

6. En hij zei: Honderd vaten 1) olie. En hij zei tot hem: Neem uw handschrift, dat ik u nu overgeef, zit neer en schrijf snel een onder, dat slechts vijftig vaten inhoudt ("Ex 29: 40").

1) Bath is de grootste maat van de natte waren, houdend misschien twee ankers of een halve aam vocht.

7. Daarna zei hij tot een andere: En u, hoeveel bent u schuldig? En hij zei: Honderd mudden 1)tarwe. En hij zei tot hem: Neem uw handschrift en schrijf tachtig. ("Ex 16: 36").

1) Kor is de grootste van de droge waren bedragende ruim twee mudden.

8. En de heer, de rijke man, van wie in vs. 1 sprake was, prees de onrechtvaardige rentmeester (vs. 1; Hoofdstuk 7: 37. MATTHEUS. 26: 6), omdat hij, nu zijn ongerechtigheid hem dreigde tot een zo treurige toestand te brengen, voorzichtig gedaan had, omdat hij zo goed berekende, op welke mensen hij zijn hoop moest stellen en op welke manier hij die het bestvoor zich kon winnen. Hij had zich dan ook bijzonder weten te helpen; want de kinderen van deze wereld zijn voorzichtiger dan a) de kinderen van het lichts in hun geslacht, namelijk wat dat gebied betreft, waarop zij zich nu eenmaal bewegen, terwijl zij echter voor het hogere en hemelse volstrekt geen hart hebben.

a)Efeze. 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 5.

De gewone opvatting, dat deze schuldenaars mensen waren die honderd vaten olie of honderd mudden tarwe geleend hadden, waarvoor zij het geld nog moesten betalen, wordt door zo ongelofelijk veel moeilijkheden gedrukt, dat men volstrekt niet begrijpt, waarom zij steeds wordt vastgehouden. Daarentegen heeft men toch een zeer duidelijk aanwijzing van de eigenlijke toedracht daarin, dat de gelijkenis nergens van geld spreekt maar wel van een opbrengst in voortbrengselen. Tegen de gewone opvatting strijdt volstrekt het volgende: 1) In de beide gevallen is de vermindering van schuld, wanneer die voor eenmaal is, geen van zoveel betekenis, dat de rentmeester de schuldenaars daardoor zozeer aan zich verplicht zou hebben, als nodig was om zich een levenslange verzorging te verzekeren; 2) moest als de handelswijze van de rentmeester een zo lage vervalsing van schuldbekentenissen was geweest als men aanneemt, dit ook de schuldenaars, wanneer nog enig rechtsgevoel bij hen aanwezig was, tegen hem innemen en wanneer zij ook zelfzuchtig genoeg waren geweest van die laagheid voordeel te trekken, zo zonden zij zich zeker wijselijk hebben gewacht zo'n booswicht in hun huizen te nemen; 3) blijft het in ieder geval, men zegge wat men wil, een al te sterke eis aan de heer van de rentmeester, dat hij dezen om zijn voorzichtige handelswijze nog zou prijzen, wanneer hij op het laatst nog op zo'n slechte manier door hem was bedrogen. Dan bleef toch niets als schurkerij over, waarbij van voorzichtigheid geen sprake meer kan zijn, terwijl bovendien volgens het vroeger gezegde het middel om zijn toekomst te verzekeren, tevens zo twijfelachtig kan zijn geweest. Veel eerder zou men verwachten dat de heer gezegd zou hebben: "Die dwaas! verbeeldt hij zich echt dat hij voortaan niet zal te vrezen hebben? De schuldenaars zullen wel de hun aangebrachte winst zonder bedenking in de zak strijken, maar hun huizen zullen zich niet openen voor een schurk als voor iemand, die hun als vriend dierbaar is geworden. " Maar hoe is het, wanneer wij de zaak zo opvatten dat de rentmeester, zolang hij nog in zijn ambt was, dubbel boek hield? Met de beide schuldenaars had hij een pachtcontract gesloten, dat bij de ene een jaarlijkse opbrengst van 100 vaten olie, bij de andere van 100 mud tarwe inhield. Zij wisten er echter niets van dat zij

aan de heer van de gepachte landerijen volgens de rekening door de rentmeester deze voorgelegd, tot veel minder, tot slechts 50 vaten en 80 mudden verplicht waren. Hij had ze slechts tot zijn eigen voordeel zo hoog gezet en wanneer hij nu, omdat hij zijn ambt moest verliezen, niet zelf die hogere eis had laten vallen en de ware verhouding tegenover de heer had hersteld, zouden zij ook verder aan de hogere eis zijn gebonden geweest. Dat toch deze het meerdere uit bijzondere grootmoedigheid zou hebben uitgeschrapt, is in zulke gevallen dat een rijk grondbezitter er op uit is om zijn goederen zo hoog mogelijk te verhuren, niet iets dat vanzelf spreekt. Men houdt zich aan het formele recht zonder er verder op te letten hoe het tot stand is gekomen en weet zich gemakkelijk tegen bedenkingen van het geweten te vrijwaren. Daarentegen was het gedrag van de rentmeester zeer geschikt om voor dezen de harten van de schuldenaars te winnen; dat hij hen vroeger had verdrukt, vergeven zij hem graag, hij had ze toch op het laatste ogenblik nog van een veel grotere opbrengst verlost dan die was, die zij tot hiertoe boven het eigenlijke recht hadden gegeven; want hoogst waarschijnlijk was het pacht-contract voor hun hele leven gesloten. En evenals nu zo hun eigen toekomst door de rentmeester was verzekerd, zo konden zij zich wel gedwongen gevoelen de man niet te laten verhongeren, maar hem het genadebrood te geven; de heer daarentegen; zich eerst misschien ergerend dat hem het meerdere, dat hij had kunnen eisen, was ontgaan, moest evenwel erkennen dat de rentmeester verstandig had gehandeld en sprak die erkenning openlijk uit; - hij drukte daarmee alleen een natuurlijk gevoel uit in de verrassing van het ogenblik. De hier ontwikkelde opvatting komt nu geheel overeen met de toestand van de tollenaars, die de Heere hier op het oog heeft als Hij Zijn gelijkenis voorstelt "Eis niet meer dan u gezet is", zo had Johannes al tot de tollenaars gezegd, die tot zijn doop kwamen, op hun vraag: "Meester! Wat zullen wij doen (Luk. 3: 12 v.)? Daarin bestond dus de bijzondere zonde van hun stand, dat zij zich geheel gedroegen als die rentmeester, terwijl zij door meerdere eisen, die zij tot hun eigen belang deden, de mensen onderdrukten en zichzelf de middelen verschaffen tot een weelderig leven. Door de boetprediking van Johannes en vervolgens door de prediking van de genade van Jezus Christus waren zij ook geheel als de onrechtvaardige rentmeester geworden, toen hij voor zijn heer werd aangeklaagd, omdat hij zijn goederen doorbracht. Zij waren in de toestand gekomen dat tot hen werd gezegd: "Waarom hoor ik dit van u, geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn. " Met de tot hiertoe bedreven tollenaars-misdaad was het nu afgedaan. Intussen konden zij alleen door te doen wat Johannes hun bevolen had en niet meer te eisen dan gezet was, de ernst en de oprechtheid van hun berouw bewijzen en een begin maken met de bekering. Als wedergeboren kinderen van het licht, als discipelen van Jezus Christus betoonden zij zich nog daardoor niet positief, daartoe behoorde nog iets meer, iets hogers. Volgens de grondstellingen van de Farizeeën en Schriftgeleerden hadden zij nu hun stand geheel moeten opgeven en alle verbintenis met de heidense Romeinen, die zij als tolpachters dienden, moeten afbreken. Dan hadden zij hun onrechtvaardig verkregen goed mogen behouden en daarna verder werelds mogen leven, zoveel zij konden, de Farizeese gezindheid en handelwijze (vs. 14) verbood hen dit niet, maar de Heer wil hen door Zijn gelijkenis iets anders leren. De rentmeester wordt niet dadelijk van zijn ambt ontheven, maar mag daarmee nog een tijd lang voortgaan en nu wacht hij ook van zijne, totdat het uur komt, dat hij van zijn ambt wordt ontzet. Zo zien wij dan hierna (Hoofdstuk 19: 1 vv.) Zachéus eveneens nog in zijn dienst; maar in dat ambt handelt hij zoals hij dat uit de gelijkenis van onze tekst aan het voorbeeld van de rentmeester heeft ontleend: Zie Heere, de helft van mijn goederen geef ik aan de armen en als ik iemand iets door bedrog

ontvreemd heb, ik geef het viervoudig weer. Dat is van hem geen verhoging, geen tentoonstelling van zijn deugden, zoals die van de Farizeeër in Hoofdstuk 18: 2, maar integendeel een vraag bij Jezus, of Hij diens mening met hetgeen hier in vs. 5-7 van de rentmeester wordt verteld, juist heeft getroffen en het ingaan van de Heere in zijn huis is het antwoorden op zijn vraag. Bij een tollenaar, die zich zo'n leerzaam discipel betoont en de wil van zijn Heer niet alleen weet, maar ook doet, kan de mensenzoon zelfs overnachten, zonder zich te storen aan het gemor van zijn reisgenoten, die zich al aan het ingaan in dat huis hebben geërgerd. Wat Zachéüs in de tweede plaats noemt, de terugvergoeding van het onrechtmatig afgeperste tot een viervoudig bedrag, dat was hem door zijn eigen geweten ingegeven. Het kan alleen in hoogst zeldzame gevallen slechts een en tweemaal in uitoefening worden gebracht - hoe kon een tollenaar al degenen terugvinden, die hij aan zijn tol had voorbij zien gaan en die hij bij tolheffing had bedrogen? Het is hier echter meer te doen om een bereidwilligheid dan om een uitvoering metterdaad. Maar wat hij eerst noemt - de helft van zijn goederen voor de armen - dat is tot daad geworden, hetgeen de Heere verlangt met de woorden waarmee Hij Zijn gelijkenis besluit.

Wij hebben toch toe te zien dat wij hier geen rentmeester voorstellen als van de tegenwoordige dagen, die telkens volledige verantwoording doet en niets op eigen gezag kan beslissen; veeleer blijkt het dat de heer hem nog geen rekenschap had afgevorderd voordat hij, van zijn onrechtvaardigheid overtuigd geworden, had besloten hem af te zetten. Waar hij met zo'n uitgestrekte volmacht bekleed was, behoeven wij dus ook niet aan te nemen dat hij de gewone pachtbrieven verdonkerd had; in vroegere tijden behoefden die waarschijnlijk niet onder de ogen van zijn meesters te komen. Hoe had hij dan de goederen doorgebracht? Hij had de pachters meer laten betalen dan hij als pacht prijs aan zijn meester ter hand had gesteld hij eiste van hen een buitensporige, stortte bij hem een billijke som en het verschil tussen ontvangst en opgave bevatte zijn zuivere winst. Intussen had hij zich daarmee niet verrijkt. Van zijn post ontzet, ziet hij toch de bedelstaf dreigen, nadat hij weelderig en lustig geleefd had van wat op deze manier hem toekwam, totdat zijn heer, hoe weten wij niet, met de snode handel bekend werd. Deze roept hem ter verantwoording en spreekt van afzetting. Bij die verantwoording moeten de papieren, de pachtbrieven voor hem eerst ter tafel komen en de afzetting zal natuurlijk volgen; als de rekening het bedrog openbaart; zij zal niet nodig zijn, als uit een welsluitende rekening blijkt, dat de heer ten onrechte argwaan heeft opgevat. Dit moet wel worden opgemerkt; de afzetting is niet vast bepaald maar bedreigd; zij gaat niet aan de verantwoording vooraf, hoe deze ook is uitvallen. Dit blijkt eerst uit de aard van de zaak, omdat de heer, door onverhoord en op een los gerucht te veroordelen, even onbillijk als zijn rentmeester zou zijn geweest, wat zeker de bedoeling niet zijn kon; en ten tweede uit de taal van de rentmeester zelf: die in geval hij zijn post verloren zal hebben een veilig toevluchtsoord zoekt en krachtens het woord van zijn meester, zijn afzetting al zo goed als zeker voorziet (vs. 3), maar toch nog een poging aanwent om zijn rekening op effener bodem te brengen. Treffend is de beschrijving van zijn verlegen toestand. Hij zegt bij zichzelf: "Wat zal ik doen? Want mijnheer neemt dit rentmeesterschap van mij. . . Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij. . . Ik weet wat ik doen zal!" En wat verwacht men nu van een man, die bepaaldelijk ter navolging in zijn voorzichtigheid voorgesteld wordt? Mij dunkt, hij zal een maatregel beproeven, om òf de gevreesde slag, als mogelijk nog te voorkomen en zijn post te behouden, òf ingeval dit hem mislukt, een gewisse toekomst voor zich te bereiden. Om dit

dubbel doel te bereiken is zijn hele handelswijze ingericht. Hij laat de pachters bij zich komen, - natuurlijk in afwezigheid van zijn heer - vraagt hen naar hetgeen ieder jaarlijks schuldig is en laat hen een minder cijfer in de plaats van het vorige stellen; hetzij - wat de Hebreeuwse getalmerken gemakkelijk toelaten - door verandering van een enkele letter in de oude, hetzij door inderhaast een nieuwe pachtbrief in te vullen, die hij al in gereedheid bezit. Het cijfer tachtig dat hij in plaats van het vorige honderd vaten olie, honderd mudden tarwe laat zetten - drukt de juiste som uit, die hij vroeger altijd aan zijn heer heeft uitbetaald en door deze verandering wint hij dus, dat de pachtbrieven met de vroegere opgave aan zijn meester (die ze toen niet zelf had ingezien) in overeenstemming komen. Maar de pachters, die omwille van hem vroeger een buitensporige som moesten opbrengen, konden niet anders dan door deze prijsvermindering zich persoonlijk aan de rentmeester verplicht rekenen, uit wiens handen zij deze afslag ontvingen en die deze gunst wellicht als gevolg van persoonlijke voorspraak en invloed bij de landheer voorgesteld heeft. Zó bereikt hij alles, wat een voorzichtig man in zo'n geval kon begeren. Immers, eerst herstelt hij zijn vroegere onrechtvaardigheid, ofschoon dan ook uit eigen belang, ten tweede stelt hij zich in staat om behoorlijk rekening af te leggen, nu eindelijk de pachtbrieven onder het oog van de heer komen en met diens ontvangsten vergeleken moeten worden - en ten slotte, ingeval echter de gevreesde afzetting doorgaat, koopt hij zich door een weldaad aan de pachters, die men hem persoonlijk toerekenen zal, een rustig en gezellig verblijf. Wat een wonder dat zijn heer hem, die vroeger onrechtvaardig was, uit hoofde van deze voorzichtigheid prees? Of hij al of niet in zijn betrekking werd gehandhaafd, zegt ons de gelijkenis niet.

8. En de heer, de rijke man, van wie in vs. 1 sprake was, prees de onrechtvaardige rentmeester (vs. 1; Hoofdstuk 7: 37. MATTHEUS. 26: 6), omdat hij, nu zijn ongerechtigheid hem dreigde tot een zo treurige toestand te brengen, voorzichtig gedaan had, omdat hij zo goed berekende, op welke mensen hij zijn hoop moest stellen en op welke manier hij die het bestvoor zich kon winnen. Hij had zich dan ook bijzonder weten te helpen; want de kinderen van deze wereld zijn voorzigtiger dan a) de kinderen van het lichts in hun geslacht, namelijk wat dat gebied betreft, waarop zij zich nu eenmaal bewegen, terwijl zij echter voor het hogere en hemelse volstrekt geen hart hebben.

a)Efeze. 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 5.

De gewone opvatting, dat deze schuldenaars mensen waren die honderd vaten olie of honderd mudden tarwe geleend hadden, waarvoor zij het geld nog moesten betalen, wordt door zo ongelofelijk veel moeilijkheden gedrukt, dat men volstrekt niet begrijpt, waarom zij steeds wordt vastgehouden. Daarentegen heeft men toch een zeer duidelijk aanwijzing van de eigenlijke toedracht daarin, dat de gelijkenis nergens van geld spreekt maar wel van een opbrengst in voortbrengselen. Tegen de gewone opvatting strijdt volstrekt het volgende: 1) In de beide gevallen is de vermindering van schuld, wanneer die voor eenmaal is, geen van zoveel betekenis, dat de rentmeester de schuldenaars daardoor zozeer aan zich verplicht zou hebben, als nodig was om zich een levenslange verzorging te verzekeren; 2) moest als de handelswijze van de rentmeester een zo lage vervalsing van schuldbekentenissen was geweest als men aanneemt, dit ook de schuldenaars, wanneer nog enig rechtsgevoel bij hen aanwezig was, tegen hem innemen en wanneer zij ook zelfzuchtig genoeg waren geweest van die

laagheid voordeel te trekken, zo zonden zij zich zeker wijselijk hebben gewacht zo'n booswicht in hun huizen te nemen; 3) blijft het in ieder geval, men zegge wat men wil, een al te sterke eis aan de heer van de rentmeester, dat hij dezen om zijn voorzichtige handelswijze nog zou prijzen, wanneer hij op het laatst nog op zo'n slechte manier door hem was bedrogen. Dan bleef toch niets als schurkerij over, waarbij van voorzichtigheid geen sprake meer kan zijn, terwijl bovendien volgens het vroeger gezegde het middel om zijn toekomst te verzekeren, tevens zo twijfelachtig kan zijn geweest. Veel eerder zou men verwachten dat de heer gezegd zou hebben: "Die dwaas! verbeeldt hij zich echt dat hij voortaan niet zal te vrezen hebben? De schuldenaars zullen wel de hun aangebrachte winst zonder bedenking in de zak strijken, maar hun huizen zullen zich niet openen voor een schurk als voor iemand, die hun als vriend dierbaar is geworden. " Maar hoe is het, wanneer wij de zaak zo opvatten dat de rentmeester, zolang hij nog in zijn ambt was, dubbel boek hield? Met de beide schuldenaars had hij een pachtcontract gesloten, dat bij de ene een jaarlijkse opbrengst van 100 vaten olie, bij de andere van 100 mud tarwe inhield. Zij wisten er echter niets van dat zij aan de heer van de gepachte landerijen volgens de rekening door de rentmeester deze voorgelegd, tot veel minder, tot slechts 50 vaten en 80 mudden verplicht waren. Hij had ze slechts tot zijn eigen voordeel zo hoog gezet en wanneer hij nu, omdat hij zijn ambt moest verliezen, niet zelf die hogere eis had laten vallen en de ware verhouding tegenover de heer had hersteld, zouden zij ook verder aan de hogere eis zijn gebonden geweest. Dat toch deze het meerdere uit bijzondere grootmoedigheid zou hebben uitgeschraapt, is in zulke gevallen dat een rijk grondbezitter er op uit is om zijn goederen zo hoog mogelijk te verhuren, niet iets dat vanzelf spreekt. Men houdt zich aan het formele recht zonder er verder op te letten hoe het tot stand is gekomen en weet zich gemakkelijk tegen bedenkingen van het geweten te vrijwaren. Daarentegen was het gedrag van de rentmeester zeer geschikt om voor dezen de harten van de schuldenaars te winnen; dat hij hen vroeger had verdrukt, vergeven zij hem graag, hij had ze toch op het laatste ogenblik nog van een veel grotere opbrengst verlost dan die was, die zij tot hertoe boven het eigenlijke recht hadden gegeven; want hoogst waarschijnlijk was het pacht-contract voor hun hele leven gesloten. En evenals nu zo hun eigen toekomst door de rentmeester was verzekerd, zo konden zij zich wel gedwongen gevoelen de man niet te laten verhongeren, maar hem het genadebrood te geven; de heer daarentegen; zich eerst misschien ergerend dat hem het meerdere, dat hij had kunnen eisen, was ontgaan, moest evenwel erkennen dat de rentmeester verstandig had gehandeld en sprak die erkenning openlijk uit; - hij drukte daarmee alleen een natuurlijk gevoel uit in de verrassing van het ogenblik. De hier ontwikkelde opvatting komt nu geheel overeen met de toestand van de tollenaars, die de Heere hier op het oog heeft als Hij Zijn gelijkenis voorstelt "Eis niet meer dan u gezet is", zo had Johannes al tot de tollenaars gezegd, die tot zijn doop kwamen, op hun vraag: "Meester! Wat zullen wij doen (Luk. 3: 12 v.)? Daarin bestond dus de bijzondere zonde van hun stand, dat zij zich geheel gedroegen als die rentmeester, terwijl zij door meerdere eisen, die zij tot hun eigen belang deden, de mensen onderdrukten en zichzelf de middelen verschaften tot een weelderig leven. Door de boetprediking van Johannes en vervolgens door de prediking van de genade van Jezus Christus waren zij ook geheel als de onrechtvaardige rentmeester geworden, toen hij voor zijn heer werd aangeklaagd, omdat hij zijn goederen doorbracht. Zij waren in de toestand gekomen dat tot hen werd gezegd: "Waarom hoor ik dit van u, geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn. " Met de tot hertoe bedreven tollenaars-misdaad was het nu afgedaan. Intussen konden zij alleen door te doen wat

Johannes hun bevolen had en niet meer te eisen dan gezet was, de ernst en de oprechtheid van hun berouw bewijzen en een begin maken met de bekering. Als wedergeboren kinderen van het licht, als discipelen van Jezus Christus betoonden zij zich nog daardoor niet positief, daartoe behoorde nog iets meer, iets hogers. Volgens de grondstellingen van de Farizeeën en Schriftgeleerden hadden zij nu hun stand geheel moeten opgeven en alle verbintenis met de heidense Romeinen, die zij als tolpachters dienden, moeten afbreken. Dan hadden zij hun onrechtvaardig verkregen goed mogen behouden en daarna verder werelds mogen leven, zoveel zij konden, de Farizese gezindheid en handelwijze (vs. 14) verbood hen dit niet, maar de Heer wil hen door Zijn gelijkenis iets anders leren. De rentmeester wordt niet dadelijk van zijn ambt ontheven, maar mag daarmee nog een tijd lang voortgaan en nu wacht hij ook van zijne, totdat het uur komt, dat hij van zijn ambt wordt ontzet. Zo zien wij dan hierna (Hoofdstuk 19: 1 vv.) Zachéus eveneens nog in zijn dienst; maar in dat ambt handelt hij zoals hij dat uit de gelijkenis van onze tekst aan het voorbeeld van de rentmeester heeft ontleend: Zie Heere, de helft van mijn goederen geef ik aan de armen en als ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, ik geef het viervoudig weer. Dat is van hem geen verhoging, geen tentoonstelling van zijn deugden, zoals die van de Farizeeër in Hoofdstuk 18: 2, maar integendeel een vraag bij Jezus, of Hij diens mening met hetgeen hier in vs. 5-7 van de rentmeester wordt verteld, juist heeft getroffen en het ingaan van de Heere in zijn huis is het antwoorden op zijn vraag. Bij een tollenaar, die zich zo'n leerzaam discipel betoont en de wil van zijn Heer niet alleen weet, maar ook doet, kan de mensenzoon zelfs overnachten, zonder zich te storen aan het gemor van zijn reisgenoten, die zich al aan het ingaan in dat huis hebben geërgerd. Wat Zachéus in de tweede plaats noemt, de terugvergoeding van het onrechtmatig afgeperste tot een viervoudig bedrag, dat was hem door zijn eigen geweten ingegeven. Het kan alleen in hoogst zeldzame gevallen slechts een en tweemaal in uitoefening worden gebracht - hoe kon een tollenaar al degenen terugvinden, die hij aan zijn tol had voorbij zien gaan en die hij bij tolheffing had bedrogen? Het is hier echter meer te doen om een bereidwilligheid dan om een uitvoering metterdaad. Maar wat hij eerst noemt - de helft van zijn goederen voor de armen - dat is tot daad geworden, hetgeen de Heere verlangt met de woorden waarmee Hij Zijn gelijkenis besluit.

Wij hebben toch toe te zien dat wij hier geen rentmeester voorstellen als van de tegenwoordige dagen, die telkens volledige verantwoording doet en niets op eigen gezag kan beslissen; veeleer blijkt het dat de heer hem nog geen rekenschap had afgevorderd voordat hij, van zijn onrechtvaardigheid overtuigd geworden, had besloten hem af te zetten. Waar hij met zo'n uitgestrekte volmacht bekleed was, behoeven wij dus ook niet aan te nemen dat hij de gewone pachtbrieven verdonkerd had; in vroegere tijden behoeften die waarschijnlijk niet onder de ogen van zijn meesters te komen. Hoe had hij dan de goederen doorgebracht? Hij had de pachters meer laten betalen dan hij als pacht prijs aan zijn meester ter hand had gesteld hij eiste van hen een buitensporige, stortte bij hem een billijke som en het verschil tussen ontvangst en opgave bevatte zijn zuivere winst. Intussen had hij zich daarmee niet verrijkt. Van zijn post ontzet, ziet hij toch de bedelstaf dreigen, nadat hij weelderig en lustig geleefd had van wat op deze manier hem toekwam, totdat zijn heer, hoe weten wij niet, met de snode handel bekend werd. Deze roept hem ter verantwoording en spreekt van afzetting. Bij die verantwoording moeten de papieren, de pachtbrieven voor hem eerst ter tafel komen en de afzetting zal natuurlijk volgen; als de rekening het bedrog openbaart; zij zal niet nodig zijn,

als uit een welsluitende rekening blijkt, dat de heer ten onrechte argwaan heeft opgevat. Dit moet wel worden opgemerkt; de afzetting is niet vast bepaald maar bedreigd; zij gaat niet aan de verantwoording vooraf, hoe deze ook is uitvallen. Dit blijkt eerst uit de aard van de zaak, omdat de heer, door onverhoord en op een los gerucht te veroordelen, even onbillijk als zijn rentmeester zou zijn geweest, wat zeker de bedoeling niet zijn kon; en ten tweede uit de taal van de rentmeester zelf: die in geval hij zijn post verloren zal hebben een veilig toevluchtsoord zoekt en krachtens het woord van zijn meester, zijn afzetting al zo goed als zeker voorziet (vs. 3), maar toch nog een poging aanwent om zijn rekening op effener bodem te brengen. Treffend is de beschrijving van zijn verlegen toestand. Hij zegt bij zichzelf: "Wat zal ik doen? Want mijnheer neemt dit rentmeesterschap van mij. . . Graven kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij. . . Ik weet wat ik doen zal!" En wat verwacht men nu van een man, die bepaaldelijk ter navolging in zijn voorzichtigheid voorgesteld wordt? Mij dunk, hij zal een maatregel beproeven, om òf de gevreesde slag, als mogelijk nog te voorkomen en zijn post te behouden, òf ingeval dit hem mislukt, een gewisse toekomst voor zich te bereiden. Om dit dubbel doel te bereiken is zijn hele handelswijze ingericht. Hij laat de pachters bij zich komen, - natuurlijk in afwezigheid van zijn heer - vraagt hen naar hetgeen ieder jaarlijks schuldig is en laat hen een minder cijfer in de plaats van het vorige stellen; hetzij - wat de Hebreeuwse getalmerken gemakkelijk toelaten - door verandering van een enkele letter in de oude, hetzij door inderhaast een nieuwe pachtbrief in te vullen, die hij al in gereedheid bezit. Het cijfer tachtig dat hij in plaats van het vorige honderd vaten olie, honderd mudden tarwe laat zetten - drukt de juiste som uit, die hij vroeger altijd aan zijn heer heeft uitbetaald en door deze verandering wint hij dus, dat de pachtbrieven met de vroegere opgave aan zijn meester (die ze toen niet zelf had ingezien) in overeenstemming komen. Maar de pachters, die omwille van hem vroeger een buitensporige som moesten opbrengen, konden niet anders dan door deze prijsvermindering zich persoonlijk aan de rentmeester verplicht rekenen, uit wiens handen zij deze afslag ontvingen en die deze gunst wellicht als gevolg van persoonlijke voorspraak en invloed bij de landheer voorgesteld heeft. Zó bereikt hij alles, wat een voorzichtig man in zo'n geval kon begeren. Immers, eerst herstelt hij zijn vroegere onrechtvaardigheid, ofschoon dan ook uit eigen belang, ten tweede stelt hij zich in staat om behoorlijk rekening af te leggen, nu eindelijk de pachtbrieven onder het oog van de heer komen en met diens ontvangsten vergeleken moeten worden - en ten slotte, ingeval echter de gevreesde afzetting doorgaat, koopt hij zich door een weldaad aan de pachters, die men hem persoonlijk toerekenen zal, een rustig en gezellig verblijf. Wat een wonder dat zijn heer hem, die vroeger onrechtvaardig was, uit hoofde van deze voorzichtigheid prees? Of hij al of niet in zijn betrekking werd gehandhaafd, zegt ons de gelijkenis niet.

9. En ik, de Heere en Meester verenig Mij met die lof van de heer in de gelijkenis, uw gedachten van het gebied van het aardse leven tot het hemelse leidend. Ik zeg u, Mijn discipelen, die zich als kinderen van het licht behoren te gedragen: a) maak uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon 6: 24"); bedient u van het geld als een middel, opdat, wanneer u ontbreken zal (als het met u ten einde loopt), met het leven u ook alles wat vroeger uw geluk uitmaakte, ontnomen wordt, zij, die u zich tot vrienden hebt gemaakt, namelijk de armen, aan wie u heeftwelgedaan (Hoofdstuk 18: 22), u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen (Joh. 14: 2).

a)Matth. 19: 20. 1 Tim. 6: 19.

Het is zeer juist wat de wijze Salomo (Spr. 22: 2) zegt: Rijken en armen ontmoeten elkaar, de Heere heeft hen allen gemaakt, maar even zo zeker is het dat de mammonsdiens van de mensen het onderscheid ontzaglijk vergroot heeft en tot een ontzettende mate heeft uitgebreid. Slechts indirect had de onrechtvaardige rentmeester zich verrijkt ten koste van zijn rijke heer, onmiddellijk had hij het gedaan op kosten van de arme pachters, die hij in plaats van vijftig honderd vaten olie en honderd mudden tarwe in plaats van tachtig had opgelegd, om de andere vijftig vaten en twintig mudden voor zichzelf te gelde te maken. Hij had, nu hij van zijn ambt zou worden ontzet en hij het uitzicht op nijpende armoede voor zich had, diegenen kunnen vergeten, die hij door zijn verhogen daartoe had gebracht, dat zij van hun pachten slechts een zeer kleine winst konden hebben en zich nooit uit hun behoeftige toekomst konden verheffen. Niemand van de mensen noodzaakte hem de gewone verhouding tot de pachters te herstellen en daardoor de toestand van de pachters aanzienlijk te verbeteren. Dat is echter juist bij de overlegging, die hij in vs. 3 houdt, de gelukkige gedachte, die hem van zijn aardse heer in de lof doet inoogsten, waaraan de hemelse Heer in het voor ons liggende vers Zich met de woorden, "En Ik zeg u" met de vermaning kan aansluiten, de lof, dat hij zich van de vriendschap van de pachters probeert te verzekeren. Hij had evengoed de eigenaar in het geheim van zijn vroegere bedriegerij kunnen inwijden en aan deze kunnen meedelen hoe hij hem een veel grotere opbrengst van de verpachte landerijen in de pachtbrieven had verzekerd dan de boeken aanwezen. Het zou zich dan evenzo waarschijnlijk hebben laten aanzien, dat de eigenaar hem verder op zijn post zon hebben gelaten, als hij nu zijn waarschijnlijkheids-rekening op de dankbaarheid van de pachters stelt; - maar nee, hij geeft er de voorrang aan de onrechtvaardigen mammon, die in de vijftig vaten olie en de twintig mudden tarwe zit, ten beste van de geringe mensen te laten komen en zich zo over hen te ontfermen. Aan de andere kant was het hem toch ook mogelijk in de tijd van de hem nog gelatene ambtswaarneming nog eens het volle bedrag van de pachten te innen en het overschot van de vijftig vaten olie en de twintig mudden tarwe tot een penning voor de nood te bewaren. Maar nee, hij kan het over zijn hart krijgen om zich dadelijk van de onrechtvaardige mammon te ontdoen ten gunste van hen, waaraan zijn ongerechtigheid dit heeft ontnomen, zonder daarop verdere speculaties te doen en het "haastelijk" in vs. 6 moet zonder twijfel meer de dadelijke en gehele zelfverloochening voorstellen dan dat, zoals men gewoonlijk aanneemt, daar een haasten verborgen zou liggen om de zaak met de schuldenaars ten einde te brengen, voordat de heer daarbij kwam. In ieder geval is die losmaking van die winst, die hij zichzelf verzekerd had, dat vaste besluit om zelf met de onrechtvaardige mammon te breken en zijn toekomst liever door weldoen dan door verbergen te verzekeren het punt, waarop het de Heer in Zijn gelijkenis voornamelijk aankomt. Daardoor is dan ook de rentmeester een voorbeeld geworden, waaruit de tollenaars een betere leer konden ontleen, dan als zij de Farizeeën en Schriftgeleerden om raad gevraagd hadden wat zij in hun toestand moesten doen. Deze zouden, zoals boven al is opgemerkt, hun in ieder geval hebben gezegd dat zij met verlaten van hun tollenaarspost en door afbreking van alle betrekking met de Romeinsen opperheer zich een ladder ten hemel zouden oprichten, maar graag zouden zij hem het besteden van de onwettig verworvene goederen, het verder overdadig levensonderhoud hebben gelaten, omdat zij zelf gierig waren, er niet naar vroegen of het inwendige van hun bekken en schotels vol boosheid was, als zij slechts uitwendig rein werden gehouden

(Hoofdstuk 11: 39), zij zouden hem een handelswijze hebben aanbevolen, zoals die van de rentmeester geweest zou zijn, als die de onrechtvaardige pachtcontracten als geldend had laten voortbestaan, om of zijn meester tot dankbaarheid te bewegen, of om nog eens een voordeel daarvan te trekken. Wat de rentmeester de pachters ten goede laat komen is naar onze opvatting geen eigendom van zijn heer; volgens hetgeen in de boeken staat en volgens de contracten, die tegenover dezen alleen geldend zijn, heeft hij alleen vijftig vaten olie en tachtig mudden tarwe te eisen, daarentegen zouden de meerdere vijftig vaten olie en twintig mudden tarwe een opslag zijn geweest en, wanneer hij verder in zijn vroeger ambt gebleven was, hemzelf ten deel zijn geworden; hij ontdoet zich dus van wat hem ten goede zou komen, nu hij de pachters voor het vervolg vrij laat. Het was zeker met ongerechtigheid verworven, hij had met vreemd kapitaal gespeculeerd en had arme arbeiders een aanmerkelijk gedeelte van de winst van hun arbeid ontfond; maar wat hij zich nu verwierf was niet minder zijn vermogen dan de geldmannen van onze tijd menen met recht datgene als hun vermogen te mogen beschouwen wat zij door beurspeculatie en industriële ondernemingen weten te winnen. Dat het nog niet in zijn handen is, dat de ontzetting van zijn ambt, die hem wacht, hem een streek door de rekening doet, komt niet verder in aanmerking; zoals elke gelijkenis iets hinkends heeft, dat zij niet geheel met de voor te stellen waarheid overeenstemt, zo ook deze; bovendien is over de termijn van verwijdering uit het ambt niets gezegd, zodat deze uitdrukkelijk buiten bereik van de beschouwing geplaatst is. Wil men echter evenwel niet geheel afzien van de gedachte dat de rentmeester om de ontzetting uit zijn ambt, die voor de deur is, van zijn winst voor zichzelf geen onmiddellijk gebruik meer kan maken, niet geheel afzien, welnu het heeft voor hem, tot wie de gelijkenis in de eerste plaats gezegd is, zeker zijn bepaalde betekenis. De tollenaars kunnen van de rijkdom, die zij zich door hun geldafpersingen hebben verworven, voor eigen voordeel en genot ook geen gebruik meer maken; hun bekering tot Christus verhindert dat zij verder daarvan in weelde leven en zich goede dagen bereiden, zij staan onder de dwang van hun Christelijk geweten, zij zijn inwendig afgezet van hun winstgevende bezigheid. Zo komt bij de door ons voorgestelde opvatting alles in duidelijk, helder licht. Had daarentegen de gewone voorstelling recht, volgens welke leer bij de schuldenaars gehandeld zou worden over schulden, die tot een vervalsing van hun schuldbrieven ten nadele van de heer door diens rentmeester werden verleend, hoezeer had Jezus Zich dan bij het voordragen van die gelijkenis blootgegeven tegenover de daar aanwezige Farizeeën en Schriftgeleerden, dat Hij zo'n handelswijze tot Zijn gelijkenis had gebruikt. Al tegenover een Christelijke gemeente wil het een prediker van het goddelijke Woords ook met de allerbeste middelen van voorzorg en de verblindendste kunsten van de redenaars niet goed gelukken, die gelijkenis bij zo'n opvatting te rechtvaardigen als de Heere waardig. Er blijft steeds zelfs bij hen, die hun verstand onder de gehoorzaamheid van het geloof gevangen geven, grote twijfel achter, of werkelijk de manier en wijze van een zo onrechtvaardig mens kan worden overgebracht in de manier en wijze van een kind van het licht. Hoeveel smaaddeden zouden de Farizeeën en Schriftgeleerden niet tegenover de Heere en Zijn tollenaars hebben kunnen inbrengen, wanneer Hij hen hier zo'n beeld voorlegde, als de uitleggers het zich voorstellen! Integendeel moet er zo'n voorstelling zijn, die de tegenstanders op hun standpunt van gierigheid en hebzucht een handvat aanbiedt, om met de Heere te spotten (vs. 14); en voor zulke harten is zeker een rentmeester, die voordelige contrasten overgeeft om geringe pachters in hun rechten te stellen en een tollenaar, die de helft van zijn goederen aan de armen geeft, een voorwerp van spot - voor

zo'n voorzichtigheid, zo zeggen zij bij zichzelf, zullen wij ten hoogste bedanken, wij weten beter wat verstandigheid is. In het volgende ontlene wij nu nog uit leerredenen en andere geschriften over onze tekst datgene wat ons het geschiktste tot stichting voorkomt; wij zullen echter op die plaats, waar onze eigenaardige opvatting omtrent de schuldenaars zo'n overname niet mogelijk maakt, weer onze eigen beschouwingen voorstellen.

De hoofdtrekken van onze gelijkenis zijn gemakkelijk aangegeven: de rentmeester is de mens in zijn verhouding tot het aardse goed. De heer van de rentmeester is God de Heere, die de mens over geld en goed heeft gesteld. Maar hoeveel grote zaken heeft Christus toch al met deze eenvoudigste trekken gezegd? Met één woord: heeft Hij de verhouding van de mens tot het aardse goed, zoals die in waarheid, zoals die voor God is, getekend. De mens is geen eigenaar, hij is slechts rentmeester over het aardse goed, de ware heer en eigenaar is God. Nu ja, denkt u, zoals alles van God is. Neen, niet alleen zoals alles van God is, maar zo, dat u God hier niet eens geeft, maar slechts leent. "Als u in het goed van een ander niet trouw bent geweest, wie zal u het uwe geven?" zegt Christus dadelijk daarop (vs. 12). Onder "het uwe" verstaat Hij geestelijke, zedelijke, hemelse goederen - die zijn ook niet van onszelf, zij moeten ons gegeven worden van boven, maar zij worden ons gegeven om de onze, onze eigene te worden. De aanleg en bekwaamheid van de geest, het vrienden- of broederhart, de kennis van de waarheid, de vrede van God, hoger dan alle verstand, het zijn enkel gaven van boven, maar gaven die voor u zullen blijven, wanneer u maar in deze getrouw bent, die in uw onsterfelijke ziel geplant, dan eigen zullen blijven tot in haar onvergankelijke volmaking in Gods zalige gemeenschap. Met het geld is het anders: het blijft, zoals de Heere zegt voor u altijd "van een ander" hoe het ook het uwe heette; hoe begerig uw ziel het ook vasthoudt met al haar kracht, het wordt toch nooit een gedeelte van haar, nooit haar werkelijk eigendom, het zit toch altijd los, zo los dat het iedere dag van u kan afvallen als een tegenwind van het noodlot waait, zo los dat het in elk geval eens van u moet afvallen als dor loof in de herfst. "Wij hebben niets in de wereld gebracht", zo staat er geschreven, "en het is openbaar, dat wij niets daaruit kunnen dragen. " Dat is zeker een zeer oude bekende waarheid, wie zou ze niet weten? Maar hoewel allen haar kennen, hoe velen bedenken haar? En toch zou het een grote, machtige, diep ingrijpende zaak zijn om deze waarheid, die niemand kan betwijfelen, inderdaad te bedenken! Hoe moest dit de hele verhouding van de mensen tot de aardse en de hemelse goederen omkeren, hoe moest dat de gemoederen vrij maken van de banden van de mammon en trouw jegens de Heere, die geld en goed, maar nog veel grotere zaken toevertrouwt en trouw ook in het kleinste jegens de onsterfelijke ziel is! Maar de natuurlijke mens bedenkt het niet, al weet hij het; hij weet het en wil het toch niet weten en daaruit ontstaat zijn inderdaad dwaze verhouding tot het aardse goed, een verhouding rechtstreeks in tegenspraak met de ware, die alleen voor God geldende is. De Heere tekent ons deze verhouding, die de orde van God rechtstreeks tegenspreekt, in de verdere trekken van Zijn gelijkenis. Wat doet de rentmeester met het toevertrouwde goed? Juist het tegendeel van hetgeen hij als rentmeester doen moest: hij werd voor zijn heer aangeklaagd, dat hij zijn goederen doorbracht en dat hij werkelijk zo gedaan had bewijst ons het kwaad geweten van de man, dat van iedere rechtvaardiging dadelijk afziet. In plaats van dus de goederen van zijn heer te besturen, heeft hij ze doorgebracht: wat wil dat zeggen? Dat wil niet zeggen dat hij veel uitgegeven heeft, in plaats van het bij elkaar te houden; alleen bij elkaar houden is de plicht niet van de zaakwaarnemer - hij mag van de opbrengst van het goed gerust voor eigen

behoefte en de behoefte van zijn huis afnemen, hij mag ook andere uitgaven doen, als het maar in de dienst en in het belang van de heer geschiedt. Maar de rentmeester heeft de goederen van zijn heer doorgebracht, d. i. , ze niet in diens dienst en belang besteed, maar ze voor die bestemming vernietigd, ze eigenmachtig en zelfzuchtig verkwist, zodat zij voor zijn heer geen voordeel aanbrachten, geen vrucht gaven en ten slotte zelfs niet voor de lichtvaardige verkwister. Zo heeft ook u, o mens, de Heere in de hemel een aards goed toevertrouwd, niet opdat u het niet, nee maar opdat u het goed gebruikt; u moet het besturen en gebruiken in de dienst van uw heer, naar de orde van Zijn rijk, voor u en de uwen en zeker niet minder voor elk die omwille van God, uw Heere, daarop aanspraak heeft, dat u hem bemint als uzelf. U mag en moet het toevertrouwde goed besteden zonder pijnlijke angst, maar het moet vrucht voortbrengen, zegen teweegbrengen, dat er overal iets mee wordt bereikt, dat in Gods rijk ten goede is en waarin dus een nuttig besteden van Zijn goed door hem kan worden gezien. Maar dat is niet het gezichtspunt en niet de wijze en regeling, zoals de natuurlijke mens de aardse goederen gebruikt, omdat hij met de onrechtvaardige rentmeester vergeet dat hij slechts rentmeester is, omdat hij God vergetend van het aardse goed zegt: "Het is het mijne, ik kan er mee doen wat ik wil; het gaat niemand aan hoe ik mijn goed besteed, zo vergeet hij eveneens ook Gods regeling bij het gebruik, de goddelijke bedoelingen, waartoe het aardse goed moet dienen, hij gebruikt het alleen naar de lust van zijn eigen verkeerd hart en brengt het zo door, d. i. vernietigt het en bewerkt er generlei vrucht en zegen mee. Hij brengt het door, of hij het als gierigaard in de kast sluit en in de aarde begraaft, zodat het tot niets nuttig is en niets kan teweegbrengen, of dat hij het als verkwister wegwerpt op de straat voor nietige, ijdele, misschien zielverdervende doeleinden, of dat hij het heimelijk voor zich geniet, of dat hij anderen roept tot zijn leven in heerlijkheid en vreugde, of hij het alleen doorbrengt of in gezelschap doorgebracht heeft, is hetzelfde. Wonderlijke dwaasheid van de mensen, die zo tegen beter weten en voelen van het hart aan het ogenblikkelijke hangt, zonder die blijvende winst, aan het zichtbare, dat toch zeker vergaat en dat, als ik het tot het scheepje maak, dat mijn ziel moet dragen over de golven van de tijd, in zijn onvermijdelijke schipbreuk ook onvermijdelijk de ziel zelf medesleept. Zeker vervulde die onrechtvaardige rentmeester vaak een onaangenaam gevoel: "Waar moet dat heen? Wat zal het einde zijn?" toch gaat hij voort, omdat het terugkeren van dag tot dag moeilijker wordt, de ontrouwe waarneming zich steeds hoger opeenhoopt tussen hem en zijn heer; zo probeert hij het te vergeten en geniet het ogenblik met zo krampachtige begeerlijkheid, zolang het maar gaat en voor de toekomst, voor het einde sluit hij de ogen. Zijn er grotere, zijn er ongelukkigere dromen? En toch hebben wij in hen de hele levenswijsheid van duizendmaal duizenden voor ogen.

"Wat hoor ik van u?" zegt de heer van de onrechtvaardige rentmeester tot deze, als die voor hem wordt aangeklaagd; zelf heeft hij het wel niet gezien, dat deze zijn goederen doorbracht, anderen hebben het hem meegedeeld. De heer is niet zo bij de zaak tegenwoordig geweest, alsof hij alles zou hebben geleid. Hij heeft zijn rentmeester het vertrouwen geschonken en laat hem daarop op eigen hand huishouden. Dat is het echter juist wat de mens verleidt; hij gedraagt zich in zijn zaken, gaat uit en in, regelt en werkt zonder iemand te zien, die op hem acht geeft of hem in de weg treedt; en omdat niemand hem verhindert de meester te spelen, is hij zo vermetel zichzelf tot heer te stellen. In plaats van het vertrouwen van zijn heer te eren en des te getrouwer te zijn in al zijn wegen, wordt hij een dief en doorbrenger; hoe langer hoe

meer vergeet hij het, dat hij rekenschap moet afleggen. Als de mensen de Rechter niet zien, de roede niet voelen, dan geloven zij ook in geen gericht en in geen straf; dit overkomt hen omtrent hun aardse omstandigheden het meest; zij geven het toe, dat zij voor hun zonden God rekenschap moeten afleggen, maar het komt hun als een sprookje voor dat zij ook voor hun tijdelijke goederen rekenschap moeten afleggen. Voor zij dat met hun ogen zien, geloven zij het niet.

Het: "Geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn" zal de boze als een onverwachte slag gekomen zijn. Vroeger dacht hij bij zichzelf: "Mijn heer vertoeft te komen, daarom eet en drink mijn ziel, doe u te goed en wees vrolijk!" maar nu ziet hij opeens al zijn slechtheid voor de dag komen, nu wordt hij tot rekenschap geroepen en heeft hij niets om zich mee te verontschuldigen. Zo zal het al degenen gaan die het goed van hun heer hebben verwaarloosd of verkwist. Zij mogen het geloven of niet, er zal een dag voor hen komen waarop zij voor hun Koning en Rechter moeten verschijnen, om rekenschap van hun rentmeesterschap te doen. Dat voorspelt ons Zijn woord met zo'n duidelijkheid, dat elke twijfel daarbij verdwijnt, iedere loochening verstommen moet. Er is een rekenschap en God heeft het uur al bepaald, waarin u ze moet aanleggen; hoe snel die slaat of hoe laat, heeft Zijn wijsheid voor ons verborgen. Hoe zou het zijn als zij nu sloeg, als in de eerstkomende nacht uw ziel van u geëist werd, zou u bereidt zijn om uw Heer ten antwoord omtrent uw rentmeesterschap te staan? Al menigeen is opgeroepen op een tijd dat hij het niet vermoedde; niemand weet wanneer de beurt aan hem zal komen. Maar dit weten wij allen, waarnaar wij geoordeeld worden, daarover laat de Heilige Schrift ons zo weinig in onzekerheid, dat ieder vooraf zelf de rekening kan opmaken; zij zegt: in de uitdelers wordt vereist dat elk getrouw bevonden wordt; die veel gegeven is, van die zal veel geëist worden en die weinig gegeven is, van die zal men weinig eisen.

De predikingen van de Heere over gericht en eeuwigheid hadden bij de tollenaars opeens het ijdel zelfbedrog van hun leven verstoord; zij kwamen tot erkentenis dat er een einde moest komen aan het tijdelijke, dat achter de dood een vraag naar hun wandel, een verantwoording geëist, een oordeel gesproken zou worden en de stem: "Doe rekenschap van uw rentmeesterschap" schrikte hen wakker, de stem: "U zult geen rentmeester meer kunnen zijn" was verpletterend in hun ziel gedrongen. De arme doorbrengers, de bedrieglijke, onrechtvaardige tollenaars waren in verlegenheid over hun eeuwige toekomst, evenals de onrechtvaardige rentmeester in de gelijkenis in een verlegenheid was over zijn tijdelijke toekomst. Nu ontken ik niet dat het erg is als men in verlegenheid komt, maar ik moet toch ook bekennen dat de verlegenheid van een armen zondaar over zijn eeuwige zaligheid een gezegende verlegenheid is.

Volgens Gods wil moeten onze aardse tijdelijke zaken een voorbereiding zijn voor betere. Zijn wij getrouw met het tijdelijke goed, dan worden wij volgens onze getrouwheid geloond en wij zullen verheven worden tot hoge eer en waardigheid in het rijk van God; zijn wij daarentegen ontrouw, dan overkomt ons wat Jezus in vs. 11 en 12 zegt. Die met de bedrieglijke, vergankelijke goederen, die ons slechts voor dit leven geleend zijn, niet getrouw volgens Gods wil handelt, die worden nog veel minder de waarachtige, blijvende goederen gegeven, die wij voor alle eeuwigheid als eigendom moeten hebben. Heeft hij zich een

doorbrenger getoond in het mindere, namelijk in het tijdelijke goed, dan mogen hem de grote rijksgoederen van God in het geheel niet worden toevertrouwd. Ook de rentmeester in de gelijkenis erkent wordt het ambt hem ontnomen, dan is hij daardoor voor de hele wereld gebrandmerkt als een bedrieger, niemand zal hem weer iets toevertrouwen of hem in dienst nemen.

Het woord van de Heere tot de rentmeester: "Geef rekenschap van uw rentmeesterschap" bevat niet een oproep om zich te rechtvaardigen; het is al het vonnis van de afzetting, zijn schuld komt voor als bewezen; de rekening, die hij moet overleggen, is de inventaris van het hem toevertrouwde vermogen, dat hij aan zijn opvolger moet overgeven. Met deze afzetting komt overeen de daad, waardoor God ons de vrije beschikking ontnemt over de goederen, die ons hier beneden zijn toevertrouwd: de dood. Het tevoren uitgesproken vonnis van afzetting geeft het ontwaken te kennen van het menselijk geweten, wanneer de stem tot hem komt: "U moet sterven" (Hebr. 9: 27). De woorden: "Hij zei bij zichzelf" hebben enige gelijkheid aan die in Hoofdstuk 15: 17. "tot zichzelf gekomen zijnde, zei hij"; het is een daad van tot nadenken komen na een leven in lichtzinnigheid.

De Heere zette zijnen rentmeester niet dadelijk af, maar hij kondigde hem alleen aan: "De dag van uw afzetting is nabij; " hij liet de ontrouwe knecht nog een tijd lang in zijn ambt, of hij misschien de tijd van de genade nog tot zijn nut mocht gebruiken en zie, de knecht had een fijn gevoel voor de zachte roepstem, hij begreep de bedoeling van de woorden en leidingen van zijn met recht op hem vertoornden heer. Hij voelde zich sterk doordrongen van de zekerheid: "Mijn dagen en uren zijn geteld; als ik gered wil worden, moet ik ze met zorg uitkopen" en begreep de wenk van zijn heer: "De gaven, die u zo lang hebt misbruikt, nog wil ik ze u een tijd lang laten; uw kracht helpt u niet uit de nood; zie of mijn genadegiften u niet nog de wegen mogen banen tot eeuwig heil!"

De lichtzinnige dwaas wordt opeens verstandig, dat is een opmerkelijk punt in de gelijkenis. Deze nu snel en loffelijk door de rentmeester verkregen voorzichtigheid van dat besluit wordt in drie trappen van zijn alleenspraak geschilderd: eerst de snelle erkenning van de nood, de niet meer af te wenden ontzetting, waarbij het er op aan komt: "Wat zal ik doen?" Vervolgens het overleg omtrent allerlei hulpmiddelen en uitzichten, die slechts voortzetting waren van de nood - "het ene kan, het andere wil ik niet; " eindelijk het verstandig besluit: "ik weet wat ik doen, hoe ik mij helpen zal. " En op zo'n besluit volgt wat mede tot het verstandige behoort, zonder veel talmen meteen de uitvoering.

Bij zijn overlegging verbergt de rentmeester het voor zichzelf niet, dat hij de kracht niet bezit tot de moeitevolle arbeid van een dagloner. "Ik kan er mij niet in schikken om de spade ter hand te nemen", zoals Faust bij Goethe zegt: hij heeft alleen geleerd pennen en teugels te houden, zure handenarbeid is hij niet gewoon. Evenmin heeft hij er ook zin in om op een onedele, vernederende manier zijn brood voor de deuren van de mensen als bedelaar te zoeken. Omdat men hem volgens de verkeerde opvatting van zijn latere handelswijze voor een schurk houdt, houdt men zich meestal voor gerechtigd om met harde woorden op hem als op een trotse en trage te schelden: "Hij is te traag en te ontzenuwd, dan dat hij nog kon en

wilde werken en aan de andere kant is hij te trots en hoogmoedig, dan dat hij zou kunnen bedelen. "

Wij moeten er integendeel een kenteken van zijn voorzichtigheid in zien, dat hij nog op de juiste tijd zich voorstelt wat hem voor de toekomst wachtte als hij geen maatregelen nam om dat af te wenden. Na de ontzetting uit zijn ambt zou hem niets overblijven dan zijn brood met dagelijkse arbeid te verdienen, maar omdat hij hiertoe niet deugt, zou niemand hem tot zo'n dienst huren, er bleef hem dus niets anders over dan om te gaan bedelen en daartoe kon hij niet besluiten volgens een rechtmatig eergevoel. Zijn hele hart komt daartegen op met krampachtige angst en juist deze angst maakt hem vindingrijk om een uitweg op te sporen, die zijn heer later zelf voor een voorzichtige moet erkennen. Stellen wij ons nu voor dat de Heere in de eerste plaats de tollenaars voor ogen heeft en dus hier hun verlegenheid schildert, waarin zij waren geraakt, toen zij ten gevolge van de boet- en opwekkings-predikingen van de dooper en zijn navolgers zagen dat hun tegenwoordig leven een einde nam, toen de vraag oprees welke levenswijze zij voor zich moesten kiezen, dan zal ons alles duidelijk worden. Zij, die de heidense Romeinen als werktuigen hadden gediend voor de overheersing van hun volk en hun op zichzelf reeds eerloos ambt nog daarenboven in de dienst van eigen hebzucht schandelijk hadden misbruikt, waren, wat eer en achting aangaat, in de burgerlijke maatschappij, waartoe zij behoorden (Deut. 14: 4 vv.) geheel bankroet gegaan. Zij hadden daar hun bestaan zo geheel en al verdorven, dat zij, ook als zij vermogen genoeg bezaten om zorgeloos en goed te kunnen leven, evenwel in zedelijk opzicht op gelijke lijn stonden met de bedelaars, die in de oudheid bij de Joden nog veel minder dan bij ons geacht werden (Ps. 37: 25; 109: 10. Job 20: 10), omdat alleen gebrekkigen (Hoofdstuk 18: 35. Joh. 9: 8. Hand. 3: 2) om aalmoezen vroegen. Ook nog heden zal men zeker negenennegentig Christenen zien bedelen, terwijl nauwelijks de honderdste een Jood is. Menig ander bankroetier van die soort, die door onzedelijke levenswandel eer en naam had verloren, zou zich misschien daarmee weten te helpen, dat hij een lering van de Farizeeën werd en voortaan met des te grotere gestrengheid de instellingen van de ouden en de door de schriftgeleerden voorgeschreven ceremoniën-dienst waarnam - hij werd dan in geestelijk opzicht een dagloner, zoals dan ook in Hoofdstuk 15: 25 de voorstelling van de oudste zoon, "hij was op het veld" inderdaad op de geest van verdienen door werken, op het daglonersfeest van het farizeïsme zinspeelt. De tollenaars waren echter zeker wel uiterlijk verhinderd om in deze orde te treden; men zou niemand van hen hebben opgenomen, zodat het "graven kan ik niet" eveneens een toespeling bevat. Nu is dan het gedrag van de rentmeester ten opzichte van de schuldenaars van zijn heer in de door ons voorgestelden zin, een voortreffelijke fingerwijzing voor de tollenaars, hoe zij al in deze wereld hun eer konden herstellen; wat Zachéüs in Hoofdstuk 19: 8 zegt, spreekt het bewustzijn uit dat tegenover de verachting, die zich nog altijd tegen hen en zijn huis onder de mensen openbaart, hij toch wel weer aanspraak heeft op een geachte positie. Wanneer nu ook Farizeeën en schriftgeleerden en het door hen beheerste volk er nooit toe zouden komen om tegenover zo'n aanspraak rechtvaardig te worden, zo waren er toch anderen, waarvan de tollenaar mocht verwachten dat hij in hun huizen zou worden opgenomen. Dat was de gemeente van Hem, die Zich over hen had ontfermd, die met hen had gegeten en ook wel verblijf bij hen had gezocht (Hoofdstuk 15: 1; 19: 5). Aan gelegenheid zou het hen nu en in het vervolg niet ontbreken om zich voor deze gemeente nuttig te maken en voor henzelf een goede plaats te verwerven en een grote blijdschap in het geloof in Christus Jezus (1 Tim. 3:

13). Wij kunnen, om niet al te wijdlopgig te worden, de gedachten, die bij zo'n opvatting van de gelijkenis zich ontwikkelen, niet verder vervolgen, maar moeten ons met deze aanwijzingen tevreden stellen. Zeker zou het goed geweest zijn als de uitlegging niet verder haar krachten gaf aan de voorstelling van een schurken-streek van de rentmeester, zoals men in vs. 5-7 meent te moeten zien, waarin het voorzichtig handelen met het tijdelijk goed, dat de Christen betaamt, teniet zou moeten gaan, maar als zij erkende dat zij met de oude opvatting van het in vs. 3-8 gezegde zich op valse wegen bevindt, om zich voortaan nieuwe gedachtenkringen te openen, waarbij nu ook het: de heer preeste de onrechtvaardige rentmeester, omdat hij voorzichtigheid gehad had in een licht voorkomt, waarbij de omzetting van "heer" in "Heere" geen grote moeilijkheden veroorzaakt. Onder vs. 9 kunnen wij nu weer anderen laten spreken.

Jezus begint de toepassing van de gelijkenis met die beschamende vergelijking tussen de kinderen van deze wereld en de kinderen van het licht (Joh. 12: 36. Efeziërs . 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 5), terwijl hij aan de eerste grotere voorzichtigheid toekent.

Tussen beide is een onderscheid als tussen licht en duisternis; de kinderen van de wereld zijn zij, die met hun hart tot deze wereld behoren en hun goederen tot een afgod maken, die zij met al hun liefde dienen. De kinderen van het licht daarentegen zijn Gods kinderen, wedergeboren door de Heilige Geest, God aangenaam door het geloof in Jezus Christus, mensen in de dienst van God, die de heiligmaking najagen en met goede werken naar het eeuwige leven zoeken. Dat is het onderscheid, maar daarin betonen de kinderen van de wereld aan de kinderen van het licht dat zij voorzichtiger zijn "in hun geslacht; " zij tonen meer verstand en ijver in de dienst van de wereld dan de anderen in de dienst van God; zij wenden meer moeite en vlijt aan om in aardse zaken rijk te worden, dan de anderen om zalig te worden, meer inspanning en nadenken om zich in lichamelijke nood te helpen, dan zij om hun ziel van de dreigende gevaren van de zonde en die van de dood te redden - de kinderen van het licht zouden veel van hen kunnen leren.

De rentmeester dacht als een verstandig man over de toekomst na en maakte van het ogenblik gebruik; hij wendde nu zijn macht, die hem nog was overgelaten, ten voordele van anderen aan en wist dat ten slotte het grootste voordeel juist hem ten deel viel. Ook u heeft de meeste zegen van datgene waarmee u anderen gezegend heeft.

In MATTHEUS. 6: 24 stelt Jezus de rijkdom als een afgod voor, die het hele hart zou innemen en die men naast God niet zou kunnen dienen, omdat deze het hele hart inneemt; op onze plaats vermaant Hij integendeel: maakt het aardse goed, waaraan veel ongerechtigheid kleeft, gebruik om het tot bedoelingen van de liefde te besteden, doe goed aan de arme kinderen van God - zij kunnen eenmaal voor u getuigen.

De aardse bezitting draagt reeds in zich het karakter van ongerechtigheid, niet eerst onze handelwijze maakt haar onrechtvaardig. Wanneer de middelen van het aardse vermogen konden spreken, hoeveel zouden zij moeten vertellen van zonden, waartoe zij hebben gediend, van tranen over bittere ongerechtigheid, die er aan kleven, van kloppingen van het geweten, die zij achterlaten in de hand van hem, die ze bezeten heeft, van onvrede, die zij

hebben veroorzaakt! Met schrik kunnen wij er soms aan denken waartoe de munt, die door onze handen gaat, al heeft gediend. Wij zouden ze vaak aanraken met de schrik, waarmee wij een plaats beschouwen, die de schouwplaats van grote gruwelen is geweest. Er ligt een vreselijke macht van verleiding in de mammon, daarvan mogen zij getuigenis geven, wier levensberoep het winst maken in de handel is; zij zouden het bekennen, wanneer zij oprecht wilden zijn, hoe moeilijk vaak het bedrog daarbij te vermijden is, hoe bezwaarlijk het geweten daarbij zuiver kan worden gehouden. Maar ook hij, die niets zo onmiddellijk verwerft, die voor een ander beroep zijn loon en zijn verdiensten ontvangt; hoe moeilijk wordt het hem vaak, inderdaad meer voor zijn beroep dan voor het verdienen te leven, zich niet te laten verblinden door de winst, die het oog ter zijde van het eigenlijke doel van zijn leven aftrekt. En als wij bedenken hoe ook in de schijnbaar eerlijkste verdienste zich een hele keten van gewetensvragen kan aansluiten, heb ik ook werkelijk verdiend, wat ik heb ontvangen? Heb ik daarvoor gegeven wat ik schuldig, wat mij mogelijk was? Is geen waardiger dan ik achtergestaan? Lijdt niemand daardoor? - O zie, dan mogen wij wel zeggen: "Heere! vergeef mij de verborgen zonden, die aan de onrechtvaardige mammon hangen, ja, neem ook de vloek weg die op hetgeen ik als erfenis, als geschenk ontvangen heb, misschien rust, al weet ik het niet! En als wij daarvan afzien, hoe het bezit in onze handen is, op welke wegen het daarin gekomen is; hoeveel aanleiding geeft het als bezitting tot een vals bouwen en vertrouwen, een kind van God onwaardig! Onafgebroken geeft het gelegenheid zich in ijdele vreugde van nietige aard bezig te houden, zich daardoor aan de dienst van God te onttrekken. Ook ligt daarin een verborgen, maar zeer grote kracht van verzoeking, om zich boven zijn medemens te verheffen. Het is een overmaat van dwaasheid, om het bezit, dat ik mij niet zelf heb gegeven, dat mijzelf niet verandert, mijzelf voor meer dan een ander te houden en toch zal er moeilijk iemand kunnen worden gevonden die er vrij van zou zijn; zelfs een zeer armoedige bezitting geeft een trotsheid, om op de nog armere van boven neer te zien. Ja, de onrechtvaardige mammon is een vergif van verleiding als ingegoten.

De Heere spreekt van de onrechtvaardige mammon, dus van die geheimzinnige en toch hoogst oppervlakkige macht, die de wereld regeert, van die nietigste en toch machtigste zaak op aarde, dat wij geld noemen, zo nietig, dat bergen daarvan een reiziger in de woestijn geen enkelen reddenden dronk water kunnen kopen en toch zo machtig dat de reiziger op aarde - hoe vaak! - eer, deugd, geweten, de onsterfelijke ziel ervoor verkoopt. Van deze zaak, die in de wereld tot een mammon is geworden, d. i. tot een vast vertrouwen, tot een afgod, spreekt de Heere. Hij wil ons aantonen hoe deze machtige mammon tegenover Gods gericht zo absoluut nietig is, maar hoe hij evenwel in de handen van God welgevallige wijsheid machtig kan werken tot in het eeuwige leven. Hij prijst daarom die verstandigheid aan, die het aardse goed overgeeft om een schat in de hemel te hebben, die dit mild uitdeelt aan de schuldenaars van de grote Eigenaar, aan de arme, noodlijdende broeders, omdat het eerst zo een waren, blijvende zegen kan stichten, omdat het, overgegeven in dit voorbijgaand heden, kan helpen om na dood en oordeel een zorgeloze, eeuwige toekomst te verzekeren. De rentmeester doet juist het omgekeerde van zijn vroeger gedrag; voorheen wilde hij de rijkdom van zijn heer zelf genieten, nu laat hij die anderen, die dit kunnen gebruiken, ten goede komen. Voorheen, toen hij slechts aan zichzelf dacht, bracht hij het met al die goederen niet verder dan tot afzetting en oordeel, nu hij het milddadig uit de handen geeft zorgt hij pas echt voor zichzelf, omdat hij zich een toevlucht verzekert na afzetting en gericht, een vriendelijke opname bij

hen, die hij zo rijkelijk bedacht, zolang hij het kon. Maar hoe, als de Heere zegt: "Ik zeg u, maakt uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen, " is dan dat geen eigengerechtigheid, werkelijkheid ondanks de Paulinische, ondanks de hervormde leer, die zich altijd op de Schrift beroept? Is dat dan geen middelaarschap van geholpenen, een in de hemel komen door voorspraak van mensen, geheel en al als de Roomse kerk dat van haar heiligen, van haar maagd Maria beweert? Nu, de lezer van de Heilige Schrift zal er zich aan moeten wennen om de Heere sterke en bevreemdende woorden te horen zeggen, onbezorgd voor misverstand en verkeerde uitlegging. Hij weet dat wie voor Hem het hart opent, niet slechts het een van Zijn woorden aanneemt om het andere te verachten, maar het een met het andere verbindt en, de Schrift door de Schrift verklarend, voor dwaling bewaard blijft. Het Evangelie is een levend, onafscheidelijk geheel, maar dit woord hier is niet het hele Evangelie; rukt u het uit het geheel weg, dan moet het voor u tot een dwaallicht worden; neemt u het in samenhang met het geheel, dan openbaart het u een bijzondere en eigenaardige lichtstraal van de eeuwige waarheid.

Volgens het hele Evangelie nu is het geloof in de Heere Jezus Christus alleen, dat de mens zalig maakt, maar het wordt uit de werken gekend, naar de werken beloond en geoordeeld; want aan de vruchten kent men de boom. Evenals nu de Heere op een andere plaats (Hoofdstuk 11: 32) van de ongelovigen zegt: "De mannen van Ninevé zullen opstaan in het gericht met dit geslacht en zullen het veroordelen want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas enz. , " hoewel Hij zelf de Rechter is over levenden en doden, zo zegt Hij ook hier van de armen: "Zij zullen u ontvangen" Hoewel Hij alleen de deur is en alleen de sleutel tot de hemel heeft. Hij wil zeggen: Besteedt u uw aardse goed volgens Gods wil ten dienste van uw broeders, zo zullen zij op de dag van het gericht u getuigenis geven, zij zullen het dadelijk bewijzen dat uw geloof niet dood geweest is, uw liefde niet maar in woorden heeft bestaan, het zal aan het licht komen wat u inwendig was en op zo'n getuigenis zullen zich voor u de poorten van het leven openen, u zult worden opgenomen tot medegenoten van de zaligheid van hen, aan wie u uw Christendom metterdaad betoond heeft.

De Heere spreekt van de armen als van vrienden, die in de eeuwige tabernakelen zullen opnemen. Dit bewijst ons dat de rijke, die zijn goed op verkeerde wijze heeft verworven en kwalijk besteed heeft, in geen geval recht op het Koninkrijk der hemelen heeft; het toont echter ook aan dat de rijke, die Zijn kwalijk verworven goed recht besteedt, daarom nog geen recht heeft op de eeuwige tabernakelen. Christus' verdienste blijft volkomen en alleen voor onze zaligheid geldend. Hij is het, tot Wie de zondaars moeten komen, tot Wie zich ook de tollenaars hebben vergaderd en pas uit het geschenk van goddelijke vergeving en van hemelse vrede komt zo'n handelen voort, als dat in het vermanende woord van de Heere wordt geëist. Zo is dan ten opzichte van de vrienden, die men zich met overgave van de onrechtvaardige mammon heeft verworven, alleen sprake van een opnemen en heenvoeren van de afgescheiden zielen in de eeuwige tabernakelen, waarvoor zij al bestemd zijn. Men neemt de woorden maar getrouw op en er zal niets meer uit blijken, dan dat de eeuwige Koning diegenen, die Hij heeft welgedaan, nadat zij zich van gierigheid en hebzucht hebben bekeerd, gebruiken wil om Zijn arme, bekeerde tollenaars ten tijde van hun heengaan in Zijn dierbaar en heerlijk rijk en tot Zijn troon te voeren. Nu zijn juist niet al de armen, waaraan een

bekeerde rijke heeft welgedaan, ten tijde van zijn eigen heengaan al thuis; sommigen kunnen thuis zijn, enigen leven nog. Als men nu de woorden van Christus over hen woordelijk moet opvatten, dan moet toch ook een daarmee overeenkomende werkzaamheid van hen, die nog op aarde leven, worden aangenomen. Wat de gestorvenen in zaligheid mogen vervullen, dat bidden de armen, die leven; de eersten voeren in de eeuwige tabernakelen in, deze bidden daarom; deze vergezellen hun weldoeners tot aan de poorten van de eeuwigheid, de anderen ontvangen ze ginds aan de poorten.

Met goud kan men zich wel geen plaats in de hemel kopen, maar zich wel een goede ontvangst in de voor het geloof al geopende hemel bereiden.

De gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester geeft dus 1) een herinnering aan de rekenschap, die wij van ons rentmeesterschap moeten geven; 2) een onderwijzing over de aard en de verleidende macht van het aardse goed; 3) een aanmaning tot de ware getrouwheid in het besteden

De onrechtvaardige rentmeester wordt ons door de Heere voorgesteld 1) tot lering, 2) tot waarschuwing, 3) tot navolging.

Het verschillend gedrag van de rentmeester 1) eerst een dwaas, dat ten gerichte voert, 2) later een verstandig, dat uit het oordeel redt.

Het kind van de wereld een meester in het verstand: 1) het overziet duidelijk de hele toestand, 2) het erkent scherp de waarde van het ogenblik 3) het vindt duidelijk de juiste middelen, 4) het gaat beslist aan het noodzakelijke, 5) het zorgt zeker voor de toekomst.

Wat behoort tot de christelijke voorzichtigheid bij de zorg voor ons eeuwig heil? 1) bedrieg u niet over uw verhouding tot God; 2) overweeg ernstig wat u te wachten heeft; 3) neem snel een besluit wat u wilt doen; 4) volbreng zonder uitstel wat u tot welzijn dient.

De ware wijsheid: 1) zij blijft gedachtig aan de laatste rekenschap, 2) zij maakt gebruik van de korte tijd van de genade, 3) zij maakt zich vrienden voor de dag, dat hulp nodig is.

9. En ik, de Heere en Meester verenig Mij met die lof van de heer in de gelijkenis, uw gedachten van het gebied van het aardse leven tot het hemelse leidend. Ik zeg u, Mijn discipelen, die zich als kinderen van het licht behoren te gedragen: a) maak uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon 6: 24"); bedient u van het geld als een middel, opdat, wanneer u ontbreken zal (als het met u ten einde loopt), met het leven u ook alles wat vroeger uw geluk uitmaakte, ontnomen wordt, zij, die u zich tot vrienden hebt gemaakt, namelijk de armen, aan wie u heeftwelgedaan (Hoofdstuk 18: 22), u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen (Joh. 14: 2).

a) Matth. 19: 20. 1 Tim. 6: 19.

Het is zeer juist wat de wijze Salomo (Spr. 22: 2) zegt: Rijken en armen ontmoeten elkaar, de Heere heeft hen allen gemaakt, maar even zo zeker is het dat de mammonsdiens van de mensen het onderscheid ontzaglijk vergroot heeft en tot een ontzettende mate heeft uitgebreid. Slechts indirect had de onrechtvaardige rentmeester zich verrijkt ten koste van zijn rijke heer, onmiddellijk had hij het gedaan op kosten van de arme pachters, die hij in plaats van vijftig honderd vaten olie en honderd mudden tarwe in plaats van tachtig had opgelegd, om de andere vijftig vaten en twintig mudden voor zichzelf te gelde te maken. Hij had, nu hij van zijn ambt zou worden ontzet en hij het uitzicht op nijpende armoede voor zich had, diegenen kunnen vergeten, die hij door zijn verhogen daartoe had gebracht, dat zij van hun pachten slechts een zeer kleine winst konden hebben en zich nooit uit hun behoeftige toekomst konden verheffen. Niemand van de mensen noodzaakte hem de gewone verhouding tot de pachters te herstellen en daardoor de toestand van de pachters aanzienlijk te verbeteren. Dat is echter juist bij de overlegging, die hij in vs. 3 houdt, de gelukkige gedachte, die hem van zijn aardse heer in de lof doet inoogsten, waaraan de hemelse Heer in het voor ons liggende vers Zich met de woorden, "En Ik zeg u" met de vermaning kan aansluiten, de lof, dat hij zich van de vriendschap van de pachters probeert te verzekeren. Hij had evengoed de eigenaar in het geheim van zijn vroegere bedriegerij kunnen inwijden en aan deze kunnen meedelen hoe hij hem een veel grotere opbrengst van de verpachte landerijen in de pachtbrieven had verzekerd dan de boeken aanwezen. Het zou zich dan evenzo waarschijnlijk hebben laten aanzien, dat de eigenaar hem verder op zijn post zou hebben gelaten, als hij nu zijn waarschijnlijkheids-rekening op de dankbaarheid van de pachters stelt; - maar nee, hij geeft er de voorrang aan de onrechtvaardigen mammon, die in de vijftig vaten olie en de twintig mudden tarwe zit, ten beste van de geringe mensen te laten komen en zich zo over hen te ontfermen. Aan de andere kant was het hem toch ook mogelijk in de tijd van de hem nog gelatene ambtswaarneming nog eens het volle bedrag van de pachten te innen en het overschot van de vijftig vaten olie en de twintig mudden tarwe tot een penning voor de nood te bewaren. Maar nee, hij kan het over zijn hart krijgen om zich dadelijk van de onrechtvaardige mammon te ontdoen ten gunste van hen, waaraan zijn ongerechtigheid dit heeft ontnomen, zonder daarop verdere speculaties te doen en het "haastelijk" in vs. 6 moet zonder twijfel meer de dadelijke en gehele zelfverloochening voorstellen dan dat, zoals men gewoonlijk aanneemt, daar een haasten verborgen zou liggen om de zaak met de schuldenaars ten einde te brengen, voordat de heer daarbij kwam. In ieder geval is die losmaking van die winst, die hij zichzelf verzekerd had, dat vaste besluit om zelf met de onrechtvaardige mammon te breken en zijn toekomst liever door weldoen dan door verbergen te verzekeren het punt, waarop het de Heer in Zijn gelijkenis voornamelijk aankomt. Daardoor is dan ook de rentmeester een voorbeeld geworden, waaruit de tollenaars een betere leer konden ontleen, dan als zij de Farizeeën en Schriftgeleerden om raad gevraagd hadden wat zij in hun toestand moesten doen. Deze zouden, zoals boven al is opgemerkt, hun in ieder geval hebben gezegd dat zij met verlaten van hun tollenaarspost en door afbreking van alle betrekking met de Romeinsen opperheer zich een ladder ten hemel zouden oprichten, maar graag zouden zij hem het besteden van de onwettig verworvene goederen, het verder overdadig levensonderhoud hebben gelaten, omdat zij zelf gierig waren, er niet naar vroegen of het inwendige van hun bekens en schotels vol boosheid was, als zij slechts uitwendig rein werden gehouden (Hoofdstuk 11: 39), zij zouden hem een handelswijze hebben aanbevolen, zoals die van de rentmeester geweest zou zijn, als die de onrechtvaardige pachtcontracten als geldend had

laten voortbestaan, om of zijn meester tot dankbaarheid te bewegen, of om nog eens een voordeel daarvan te trekken. Wat de rentmeester de pachters ten goede laat komen is naar onze opvatting geen eigendom van zijn heer; volgens hetgeen in de boeken staat en volgens de contracten, die tegenover dezen alleen geldend zijn, heeft hij alleen vijftig vaten olie en tachtig mudden tarwe te eisen, daarentegen zouden de meerdere vijftig vaten olie en twintig mudden tarwe een opslag zijn geweest en, wanneer hij verder in zijn vroeger ambt gebleven was, hemzelf ten deel zijn geworden; hij ontdoet zich dus van wat hem ten goede zou komen, nu hij de pachters voor het vervolg vrij laat. Het was zeker met ongerechtigheid verworven, hij had met vreemd kapitaal gespeculeerd en had arme arbeiders een aanmerkelijk gedeelte van de winst van hun arbeid ontfond; maar wat hij zich nu verwierf was niet minder zijn vermogen dan de geldmannen van onze tijd menen met recht datgene als hun vermogen te mogen beschouwen wat zij door beursspeculatie en industriële ondernemingen weten te winnen. Dat het nog niet in zijn handen is, dat de ontzetting van zijn ambt, die hem wacht, hem een streek door de rekening doet, komt niet verder in aanmerking; zoals elke gelijkenis iets hinkends heeft, dat zij niet geheel met de voor te stellen waarheid overeenstemt, zo ook deze; bovendien is over de termijn van verwijdering uit het ambt niets gezegd, zodat deze uitdrukkelijk buiten bereik van de beschouwing geplaatst is. Wil men echter evenwel niet geheel afzien van de gedachte dat de rentmeester om de ontzetting uit zijn ambt, die voor de deur is, van zijn winst voor zichzelf geen onmiddellijk gebruik meer kan maken, niet geheel afzien, welnu het heeft voor hem, tot wie de gelijkenis in de eerste plaats gezegd is, zeker zijn bepaalde betekenis. De tollenaars kunnen van de rijkdom, die zij zich door hun geldafpersingen hebben verworven, voor eigen voordeel en genot ook geen gebruik meer maken; hun bekering tot Christus verhindert dat zij verder daarvan in weelde leven en zich goede dagen bereiden, zij staan onder de dwang van hun Christelijk geweten, zij zijn inwendig afgezet van hun winstgevende bezigheid. Zo komt bij de door ons voorgestelde opvatting alles in duidelijk, helder licht. Had daarentegen de gewone voorstelling recht, volgens welke leer bij de schuldenaars gehandeld zou worden over schulden, die tot een vervalsing van hun schuldbrieven ten nadele van de heer door diens rentmeester werden verleend, hoezeer had Jezus Zich dan bij het voordragen van die gelijkenis blootgegeven tegenover de daar aanwezige Farizeeën en Schriftgeleerden, dat Hij zo'n handelswijze tot Zijn gelijkenis had gebruikt. Al tegenover een Christelijke gemeente wil het een prediker van het goddelijke Woords ook met de allerbeste middelen van voorzorg en de verblindendste kunsten van de redenaars niet goed gelukken, die gelijkenis bij zo'n opvatting te rechtvaardigen als de Heere waardig. Er blijft steeds zelfs bij hen, die hun verstand onder de gehoorzaamheid van het geloof gevangen geven, grote twijfel achter, of werkelijk de manier en wijze van een zo onrechtvaardig mens kan worden overgebracht in de manier en wijze van een kind van het licht. Hoeveel smaaddeden zouden de Farizeeën en Schriftgeleerden niet tegenover de Heere en Zijn tollenaars hebben kunnen inbrengen, wanneer Hij hen hier zo'n beeld voorlegde, als de uitleggers het zich voorstellen! Integendeel moet er zo'n voorstelling zijn, die de tegenstanders op hun standpunt van gierigheid en hebzucht een handvat aanbiedt, om met de Heere te spotten (vs. 14); en voor zulke harten is zeker een rentmeester, die voordelige contrasten overgeeft om geringe pachters in hun rechten te stellen en een tollenaar, die de helft van zijn goederen aan de armen geeft, een voorwerp van spot - voor zo'n voorzichtigheid, zo zeggen zij bij zichzelf, zullen wij ten hoogste bedanken, wij weten beter wat verstandigheid is. In het volgende ontleen wij nu nog uit leerredenen en andere

geschriften over onze tekst datgene wat ons het geschiktste tot stichting voorkomt; wij zullen echter op die plaats, waar onze eigenaardige opvatting omtrent de schuldenaars zo'n overname niet mogelijk maakt, weer onze eigen beschouwingen voorstellen.

De hoofdtrekken van onze gelijkenis zijn gemakkelijk aangegeven: de rentmeester is de mens in zijn verhouding tot het aardse goed. De heer van de rentmeester is God de Heere, die de mens over geld en goed heeft gesteld. Maar hoeveel grote zaken heeft Christus toch al met deze eenvoudigste trekken gezegd? Met één woord: heeft Hij de verhouding van de mens tot het aardse goed, zoals die in waarheid, zoals die voor God is, getekend. De mens is geen eigenaar, hij is slechts rentmeester over het aardse goed, de ware heer en eigenaar is God. Nu ja, denkt u, zoals alles van God is. Neen, niet alleen zoals alles van God is, maar zo, dat u God hier niet eens geeft, maar slechts leent. "Als u in het goed van een ander niet trouw bent geweest, wie zal u het uwe geven?" zegt Christus dadelijk daarop (vs. 12). Onder "het uwe" verstaat Hij geestelijke, zedelijke, hemelse goederen - die zijn ook niet van onszelf, zij moeten ons gegeven worden van boven, maar zij worden ons gegeven om de onze, onze eigene te worden. De aanleg en bekwaamheid van de geest, het vrienden- of broederhart, de kennis van de waarheid, de vrede van God, hoger dan alle verstand, het zijn enkel gaven van boven, maar gaven die voor u zullen blijven, wanneer u maar in deze getrouw bent, die in uw onsterfelijke ziel geplant, dan eigen zullen blijven tot in haar onvergankelijke volmaking in Gods zalige gemeenschap. Met het geld is het anders: het blijft, zoals de Heere zegt voor u altijd "van een ander" hoe het ook het uwe heette; hoe begerig uw ziel het ook vasthoudt met al haar kracht, het wordt toch nooit een gedeelte van haar, nooit haar werkelijk eigendom, het zit toch altijd los, zo los dat het iedere dag van u kan afvallen als een tegenwind van het noodlot waait, zo los dat het in elk geval eens van u moet afvallen als dor loof in de herfst. "Wij hebben niets in de wereld gebracht", zo staat er geschreven, "en het is openbaar, dat wij niets daaruit kunnen dragen. " Dat is zeker een zeer oude bekende waarheid, wie zou ze niet weten? Maar hoewel allen haar kennen, hoe velen bedenken haar? En toch zou het een grote, machtige, diep ingrijpende zaak zijn om deze waarheid, die niemand kan betwifelen, inderdaad te bedenken! Hoe moest dit de hele verhouding van de mensen tot de aardse en de hemelse goederen omkeren, hoe moest dat de gemoederen vrij maken van de banden van de mammon en trouw jegens de Heere, die geld en goed, maar nog veel grotere zaken toevertrouwt en trouw ook in het kleinste jegens de onsterfelijke ziel is! Maar de natuurlijke mens bedenkt het niet, al weet hij het; hij weet het en wil het toch niet weten en daaruit ontstaat zijn inderdaad dwaze verhouding tot het aardse goed, een verhouding rechtstreeks in tegenspraak met de ware, die alleen voor God geldende is. De Heere tekent ons deze verhouding, die de orde van God rechtstreeks tegensprekt, in de verdere trekken van Zijn gelijkenis. Wat doet de rentmeester met het toevertrouwde goed? Juist het tegendeel van hetgeen hij als rentmeester doen moest: hij werd voor zijn heer aangeklaagd, dat hij zijn goederen doorbracht en dat hij werkelijk zo gedaan had bewijst ons het kwaad geweten van de man, dat van iedere rechtvaardiging dadelijk afziet. In plaats van dus de goederen van zijn heer te besturen, heeft hij ze doorgebracht: wat wil dat zeggen? Dat wil niet zeggen dat hij veel uitgegeven heeft, in plaats van het bij elkaar te houden; alleen bij elkaar houden is de plicht niet van de zaakwaarnemer - hij mag van de opbrengst van het goed gerust voor eigen behoefte en de behoefte van zijn huis afnemen, hij mag ook andere uitgaven doen, als het maar in de dienst en in het belang van de heer geschiedt. Maar de rentmeester heeft de

goederen van zijn heer doorgebracht, d. i. , ze niet in diens dienst en belang besteed, maar ze voor die bestemming vernietigd, ze eigenmachtig en zelfzuchtig verkwist, zodat zij voor zijn heer geen voordeel aanbrachten, geen vrucht gaven en ten slotte zelfs niet voor de lichtvaardige verkwister. Zo heeft ook u, o mens, de Heere in de hemel een aards goed toevertrouwd, niet opdat u het niet, nee maar opdat u het goed gebruikt; u moet het besturen en gebruiken in de dienst van uw heer, naar de orde van Zijn rijk, voor u en de uwen en zeker niet minder voor elk die omwille van God, uw Heere, daarop aanspraak heeft, dat u hem bemint als uzelf. U mag en moet het toevertrouwde goed besteden zonder pijnlijke angst, maar het moet vrucht voortbrengen, zegen teweegbrengen, dat er overal iets mee wordt bereikt, dat in Gods rijk ten goede is en waarin dus een nuttig besteden van Zijn goed door hem kan worden gezien. Maar dat is niet het gezichtspunt en niet de wijze en regeling, zoals de natuurlijke mens de aardse goederen gebruikt, omdat hij met de onrechtvaardige rentmeester vergeet dat hij slechts rentmeester is, omdat hij God vergetend van het aardse goed zegt: "Het is het mijne, ik kan er mee doen wat ik wil; het gaat niemand aan hoe ik mijn goed besteed, zo vergeet hij eveneens ook Gods regeling bij het gebruik, de goddelijke bedoelingen, waartoe het aardse goed moet dienen, hij gebruikt het alleen naar de lust van zijn eigen verkeerd hart en brengt het zo door, d. i. vernietigt het en bewerkt er generlei vrucht en zegen mee. Hij brengt het door, of hij het als gierigaard in de kast sluit en in de aarde begraaft, zodat het tot niets nuttig is en niets kan teweegbrengen, of dat hij het als verkwister wegwerpt op de straat voor nietige, ijdele, misschien zielverdervende doeleinden, of dat hij het heimelijk voor zich geniet, of dat hij anderen roept tot zijn leven in heerlijkheid en vreugde, of hij het alleen doorbrengt of in gezelschap doorgebracht heeft, is hetzelfde. Wonderlijke dwaasheid van de mensen, die zo tegen beter weten en voelen van het hart aan het ogenblikkelijke hangt, zonder die blijvende winst, aan het zichtbare, dat toch zeker vergaat en dat, als ik het tot het scheepje maak, dat mijn ziel moet dragen over de golven van de tijd, in zijn onvermijdelijke schipbreuk ook onvermijdelijk de ziel zelf medesleept. Zeker vervulde die onrechtvaardige rentmeester vaak een onaangenaam gevoel: "Waar moet dat heen? Wat zal het einde zijn?" toch gaat hij voort, omdat het terugkeren van dag tot dag moeilijker wordt, de ontrouwe waarneming zich steeds hoger opeenhoopt tussen hem en zijn heer; zo probeert hij het te vergeten en geniet het ogenblik met zo krampachtige begeerlijkheid, zolang het maar gaat en voor de toekomst, voor het einde sluit hij de ogen. Zijn er grotere, zijn er ongelukkigere dromen? En toch hebben wij in hen de hele levenswijsheid van duizendmaal duizenden voor ogen.

"Wat hoor ik van u?" zegt de heer van de onrechtvaardige rentmeester tot deze, als die voor hem wordt aangeklaagd; zelf heeft hij het wel niet gezien, dat deze zijn goederen doorbracht, anderen hebben het hem meegedeeld. De heer is niet zo bij de zaak tegenwoordig geweest, alsof hij alles zou hebben geleid. Hij heeft zijn rentmeester het vertrouwen geschonken en laat hem daarop op eigen hand huishouden. Dat is het echter juist wat de mens verleidt; hij gedraagt zich in zijn zaken, gaat uit en in, regelt en werkt zonder iemand te zien, die op hem acht geeft of hem in de weg treedt; en omdat niemand hem verhindert de meester te spelen, is hij zo vermetel zichzelf tot heer te stellen. In plaats van het vertrouwen van zijn heer te eren en des te getrouwer te zijn in al zijn wegen, wordt hij een dief en doorbrenger; hoe langer hoe meer vergeet hij het, dat hij rekenschap moet afleggen. Als de mensen de Rechter niet zien, de roede niet voelen, dan geloven zij ook in geen gericht en in geen straf; dit overkomt hen

omtrent hun aardse omstandigheden het meest; zij geven het toe, dat zij voor hun zonden God rekenschap moeten afleggen, maar het komt hun als een sprookje voor dat zij ook voor hun tijdelijke goederen rekenschap moeten afleggen. Voor zij dat met hun ogen zien, geloven zij het niet.

Het: "Geef rekenschap van uw rentmeesterschap, want u zult geen rentmeester meer kunnen zijn" zal de boze als een onverwachte slag gekomen zijn. Vroeger dacht hij bij zichzelf: "Mijn heer vertoeft te komen, daarom eet en drink mijn ziel, doe u te goed en wees vrolijk!" maar nu ziet hij opeens al zijn slechtheid voor de dag komen, nu wordt hij tot rekenschap geroepen en heeft hij niets om zich mee te verontschuldigen. Zo zal het al degenen gaan die het goed van hun heer hebben verwaarloosd of verkwist. Zij mogen het geloven of niet, er zal een dag voor hen komen waarop zij voor hun Koning en Rechter moeten verschijnen, om rekenschap van hun rentmeesterschap te doen. Dat voorspelt ons Zijn woord met zo'n duidelijkheid, dat elke twijfel daarbij verdwijnt, iedere loochening verstommen moet. Er is een rekenschap en God heeft het uur al bepaald, waarin u ze moet aanleggen; hoe snel die slaat of hoe laat, heeft Zijn wijsheid voor ons verborgen. Hoe zou het zijn als zij nu sloeg, als in de eerstkomende nacht uw ziel van u geëist werd, zou u bereidt zijn om uw Heer ten antwoord omtrent uw rentmeesterschap te staan? Al menigeen is opgeroepen op een tijd dat hij het niet vermoedde; niemand weet wanneer de beurt aan hem zal komen. Maar dit weten wij allen, waarnaar wij geoordeeld worden, daarover laat de Heilige Schrift ons zo weinig in onzekerheid, dat ieder vooraf zelf de rekening kan opmaken; zij zegt: in de uitdelers wordt vereist dat elk getrouw bevonden wordt; die veel gegeven is, van die zal veel geëist worden en die weinig gegeven is, van die zal men weinig eisen.

De predikingen van de Heere over gericht en eeuwigheid hadden bij de tollenaars opeens het ijdel zelfbedrog van hun leven verstoord; zij kwamen tot erkentenis dat er een einde moest komen aan het tijdelijke, dat achter de dood een vraag naar hun wandel, een verantwoording geëist, een oordeel gesproken zou worden en de stem: "Doe rekenschap van uw rentmeesterschap" schrikte hen wakker, de stem: "U zult geen rentmeester meer kunnen zijn" was verpletterend in hun ziel gedrongen. De arme doorbrengers, de bedrieglijke, onrechtvaardige tollenaars waren in verlegenheid over hun eeuwige toekomst, evenals de onrechtvaardige rentmeester in de gelijkenis in een verlegenheid was over zijn tijdelijke toekomst. Nu ontken ik niet dat het erg is als men in verlegenheid komt, maar ik moet toch ook bekennen dat de verlegenheid van een armen zondaar over zijn eeuwige zaligheid een gezegende verlegenheid is.

Volgens Gods wil moeten onze aardse tijdelijke zaken een voorbereiding zijn voor betere. Zijn wij getrouw met het tijdelijke goed, dan worden wij volgens onze getrouwheid geloond en wij zullen verheven worden tot hoge eer en waardigheid in het rijk van God; zijn wij daarentegen ontrouw, dan overkomt ons wat Jezus in vs. 11 en 12 zegt. Die met de bedrieglijke, vergankelijke goederen, die ons slechts voor dit leven geleend zijn, niet getrouw volgens Gods wil handelt, die worden nog veel minder de waarachtige, blijvende goederen gegeven, die wij voor alle eeuwigheid als eigendom moeten hebben. Heeft hij zich een doorbrenger getoond in het mindere, namelijk in het tijdelijke goed, dan mogen hem de grote rijksgoederen van God in het geheel niet worden toevertrouwd. Ook de rentmeester in de

gelijkenis erkent wordt het ambt hem ontnomen, dan is hij daardoor voor de hele wereld gebrandmerkt als een bedrieger, niemand zal hem weer iets toevertrouwen of hem in dienst nemen.

Het woord van de Heere tot de rentmeester: "Geef rekenschap van uw rentmeesterschap" bevat niet een oproep om zich te rechtvaardigen; het is al het vonnis van de afzetting, zijn schuld komt voor als bewezen; de rekening, die hij moet overleggen, is de inventaris van het hem toevertrouwde vermogen, dat hij aan zijn opvolger moet overgeven. Met deze afzetting komt overeen de daad, waardoor God ons de vrije beschikking ontnemt over de goederen, die ons hier beneden zijn toevertrouwd: de dood. Het tevoren uitgesproken vonnis van afzetting geeft het ontwaken te kennen van het menselijk geweten, wanneer de stem tot hem komt: "U moet sterven" (Hebr. 9: 27). De woorden: "Hij zei bij zichzelf" hebben enige gelijkheid aan die in Hoofdstuk 15: 17. "tot zichzelf gekomen zijnde, zei hij"; het is een daad van tot nadenken komen na een leven in lichtzinnigheid.

De Heere zette zijnen rentmeester niet dadelijk af, maar hij kondigde hem alleen aan: "De dag van uw afzetting is nabij; " hij liet de ontrouwe knecht nog een tijd lang in zijn ambt, of hij misschien de tijd van de genade nog tot zijn nut mocht gebruiken en zie, de knecht had een fijn gevoel voor de zachte roepstem, hij begreep de bedoeling van de woorden en leidingen van zijn met recht op hem vertoornden heer. Hij voelde zich sterk doordrongen van de zekerheid: "Mijn dagen en uren zijn geteld; als ik gered wil worden, moet ik ze met zorg uitkopen" en begreep de wenk van zijn heer: "De gaven, die u zo lang hebt misbruikt, nog wil ik ze u een tijd lang laten; uw kracht helpt u niet uit de nood; zie of mijn genadegiften u niet nog de wegen mogen banen tot eeuwig heil!"

De lichtzinnige dwaas wordt opeens verstandig, dat is een opmerkelijk punt in de gelijkenis. Deze nu snel en loffelijk door de rentmeester verkregen voorzichtigheid van dat besluit wordt in drie trappen van zijn alleenspraak geschilderd: eerst de snelle erkenning van de nood, de niet meer af te wenden ontzetting, waarbij het er op aan komt: "Wat zal ik doen?" Vervolgens het overleg omtrent allerlei hulpmiddelen en uitzichten, die slechts voortzetting waren van de nood - "het ene kan, het andere wil ik niet; " eindelijk het verstandig besluit: "ik weet wat ik doen, hoe ik mij helpen zal. " En op zo'n besluit volgt wat mede tot het verstandige behoort, zonder veel talmen meteen de uitvoering.

Bij zijn overlegging verbergt de rentmeester het voor zichzelf niet, dat hij de kracht niet bezit tot de moeitevolle arbeid van een dagloner. "Ik kan er mij niet in schikken om de spade ter hand te nemen", zoals Faust bij Goethe zegt: hij heeft alleen geleerd pennen en teugels te houden, zure handenarbeid is hij niet gewoon. Evenmin heeft hij er ook zin in om op een onedele, vernederende manier zijn brood voor de deuren van de mensen als bedelaar te zoeken. Omdat men hem volgens de verkeerde opvatting van zijn latere handelswijze voor een schurk houdt, houdt men zich meestal voor gerechtigd om met harde woorden op hem als op een trotse en trage te schelden: "Hij is te traag en te ontzenuwd, dan dat hij nog kon en wilde werken en aan de andere kant is hij te trots en hoogmoedig, dan dat hij zou kunnen bedelen. "

Wij moeten er integendeel een kenteken van zijn voorzichtigheid in zien, dat hij nog op de juiste tijd zich voorstelt wat hem voor de toekomst wachtte als hij geen maatregelen nam om dat af te wenden. Na de ontzetting uit zijn ambt zou hem niets overblijven dan zijn brood met dagelijkse arbeid te verdienen, maar omdat hij hiertoe niet deugt, zou niemand hem tot zo'n dienst huren, er bleef hem dus niets anders over dan om te gaan bedelen en daartoe kon hij niet besluiten volgens een rechtmatig eergevoel. Zijn hele hart komt daartegen op met krampachtige angst en juist deze angst maakt hem vindingrijk om een uitweg op te sporen, die zijn heer later zelf voor een voorzichtige moet erkennen. Stellen wij ons nu voor dat de Heere in de eerste plaats de tollenaars voor ogen heeft en dus hier hun verlegenheid schildert, waarin zij waren geraakt, toen zij ten gevolge van de boet- en opwekkings-predikingen van de doper en zijn navolgers zagen dat hun tegenwoordig leven een einde nam, toen de vraag oprees welke levenswijze zij voor zich moesten kiezen, dan zal ons alles duidelijk worden. Zij, die de heidense Romeinen als werktuigen hadden gediend voor de overheersing van hun volk en hun op zichzelf reeds eerloos ambt nog daarenboven in de dienst van eigen hebzucht schandelijk hadden misbruikt, waren, wat eer en achting aangaat, in de burgerlijke maatschappij, waartoe zij behoorden (Deut. 14: 4 vv.) geheel bankroet gegaan. Zij hadden daar hun bestaan zo geheel en al verdorven, dat zij, ook als zij vermogen genoeg bezaten om zorgeloos en goed te kunnen leven, evenwel in zedelijk opzicht op gelijke lijn stonden met de bedelaars, die in de oudheid bij de Joden nog veel minder dan bij ons geacht werden (Ps. 37: 25; 109: 10. Job 20: 10), omdat alleen gebrekkigen (Hoofdstuk 18: 35. Joh. 9: 8. Hand. 3: 2) om aalmoezen vroegen. Ook nog heden zal men zeker negenennegentig Christenen zien bedelen, terwijl nauwelijks de honderdste een Jood is. Menig ander bankroetier van die soort, die door onzedelijke levenswandel eer en naam had verloren, zou zich misschien daarmee weten te helpen, dat hij een lering van de Farizeeën werd en voortaan met des te grotere gestrengheid de instellingen van de ouden en de door de schriftgeleerden voorgeschreven ceremoniën-dienst waarnam - hij werd dan in geestelijk opzicht een dagloner, zoals dan ook in Hoofdstuk 15: 25 de voorstelling van de oudste zoon, "hij was op het veld" inderdaad op de geest van verdienen door werken, op het daglonersfeest van het farizeïsme zinspeelt. De tollenaars waren echter zeker wel uiterlijk verhinderd om in deze orde te treden; men zou niemand van hen hebben opgenomen, zodat het "graven kan ik niet" eveneens een toespeling bevat. Nu is dan het gedrag van de rentmeester ten opzichte van de schuldenaars van zijn heer in de door ons voorgestelden zin, een voortreffelijke fingerwijzing voor de tollenaars, hoe zij al in deze wereld hun eer konden herstellen; wat Zachéus in Hoofdstuk 19: 8 zegt, spreekt het bewustzijn uit dat tegenover de verachting, die zich nog altijd tegen hen en zijn huis onder de mensen openbaart, hij toch wel weer aanspraak heeft op een geachte positie. Wanneer nu ook Farizeeën en schriftgeleerden en het door hen beheerste volk er nooit toe zouden komen om tegenover zo'n aanspraak rechtvaardig te worden, zo waren er toch anderen, waarvan de tollenaar mocht verwachten dat hij in hun huizen zou worden opgenomen. Dat was de gemeente van Hem, die Zich over hen had ontfermd, die met hen had gegeten en ook wel verblijf bij hen had gezocht (Hoofdstuk 15: 1; 19: 5). Aan gelegenheid zou het hen nu en in het vervolg niet ontbreken om zich voor deze gemeente nuttig te maken en voor henzelf een goede plaats te verwerven en een grote blijdschap in het geloof in Christus Jezus (1 Tim. 3: 13). Wij kunnen, om niet al te wijdlopig te worden, de gedachten, die bij zo'n opvatting van de gelijkenis zich ontwikkelen, niet verder vervolgen, maar moeten ons met deze aanwijzingen tevreden stellen. Zeker zou het goed geweest zijn als de uitlegging niet verder

haar krachten gaf aan de voorstelling van een schurken-streek van de rentmeester, zoals men in vs. 5-7 meent te moeten zien, waarin het voorzichtig handelen met het tijdelijk goed, dat de Christen betaamt, teniet zou moeten gaan, maar als zij erkende dat zij met de oude opvatting van het in vs. 3-8 gezegde zich op valse wegen bevindt, om zich voortaan nieuwe gedachtenkringen te openen, waarbij nu ook het: de heer prees de onrechtvaardige rentmeester, omdat hij voorzichtigheid gehad had in een licht voorkomt, waarbij de omzetting van "heer" in "Heere" geen grote moeilijkheden veroorzaakt. Onder vs. 9 kunnen wij nu weer anderen laten spreken.

Jezus begint de toepassing van de gelijkenis met die beschamende vergelijking tussen de kinderen van deze wereld en de kinderen van het licht (Joh. 12: 36. Efeziërs . 5: 8. 1 Thessalonicenzen. 5: 5), terwijl hij aan de eerste grotere voorzichtigheid toekent.

Tussen beide is een onderscheid als tussen licht en duisternis; de kinderen van de wereld zijn zij, die met hun hart tot deze wereld behoren en hun goederen tot een afgod maken, die zij met al hun liefde dienen. De kinderen van het licht daarentegen zijn Gods kinderen, wedergeboren door de Heilige Geest, God aangenaam door het geloof in Jezus Christus, mensen in de dienst van God, die de heiligmaking najagen en met goede werken naar het eeuwige leven zoeken. Dat is het onderscheid, maar daarin betonen de kinderen van de wereld aan de kinderen van het licht dat zij voorzichtiger zijn "in hun geslacht; " zij tonen meer verstand en ijver in de dienst van de wereld dan de anderen in de dienst van God; zij wenden meer moeite en vlijt aan om in aardse zaken rijk te worden, dan de anderen om zalig te worden, meer inspanning en nadenken om zich in lichamelijke nood te helpen, dan zij om hun ziel van de dreigende gevaren van de zonde en die van de dood te redden - de kinderen van het licht zouden veel van hen kunnen leren.

De rentmeester dacht als een verstandig man over de toekomst na en maakte van het ogenblik gebruik; hij wendde nu zijn macht, die hem nog was overgelaten, ten voordele van anderen aan en wist dat ten slotte het grootste voordeel juist hem ten deel viel. Ook u heeft de meeste zegen van datgene waarmee u anderen gezegend heeft.

In MATTHEUS. 6: 24 stelt Jezus de rijkdom als een afgod voor, die het hele hart zou innemen en die men naast God niet zou kunnen dienen, omdat deze het hele hart inneemt; op onze plaats vermaant Hij integendeel: maakt het aardse goed, waaraan veel ongerechtigheid kleeft, gebruik om het tot bedoelingen van de liefde te besteden, doe goed aan de arme kinderen van God - zij kunnen eenmaal voor u getuigen.

De aardse bezitting draagt reeds in zich het karakter van ongerechtigheid, niet eerst onze handelwijze maakt haar onrechtvaardig. Wanneer de middelen van het aardse vermogen konden spreken, hoeveel zouden zij moeten vertellen van zonden, waartoe zij hebben gediend, van tranen over bittere ongerechtigheid, die er aan kleven, van kloppingen van het geweten, die zij achterlaten in de hand van hem, die ze bezeten heeft, van onvrede, die zij hebben veroorzaakt! Met schrik kunnen wij er soms aan denken waartoe de munt, die door onze handen gaat, al heeft gediend. Wij zouden ze vaak aanraken met de schrik, waarmee wij een plaats beschouwen, die de schouwplaats van grote gruwelen is geweest. Er ligt een

vreselijke macht van verleiding in de mammon, daarvan mogen zij getuigenis geven, wier levensberoep het winst maken in de handel is; zij zouden het bekennen, wanneer zij oprecht wilden zijn, hoe moeilijk vaak het bedrog daarbij te vermijden is, hoe bezwaarlijk het geweten daarbij zuiver kan worden gehouden. Maar ook hij, die niets zo onmiddellijk verwerft, die voor een ander beroep zijn loon en zijn verdiensten ontvangt; hoe moeilijk wordt het hem vaak, inderdaad meer voor zijn beroep dan voor het verdienen te leven, zich niet te laten verblinden door de winst, die het oog ter zijde van het eigenlijke doel van zijn leven aftrekt. En als wij bedenken hoe ook in de schijnbaar eerlijkste verdienste zich een hele keten van gewetensvragen kan aansluiten, heb ik ook werkelijk verdiend, wat ik heb ontvangen? Heb ik daarvoor gegeven wat ik schuldig, wat mij mogelijk was? Is geen waardiger dan ik achtergestaan? Lijdt niemand daardoor? - O zie, dan mogen wij wel zeggen: "Heere! vergeef mij de verborgen zonden, die aan de onrechtvaardige mammon hangen, ja, neem ook de vloek weg die op hetgeen ik als erfenis, als geschenk ontvangen heb, misschien rust, al weet ik het niet! En als wij daarvan afzien, hoe het bezit in onze handen is, op welke wegen het daarin gekomen is; hoeveel aanleiding geeft het als bezitting tot een vals bouwen en vertrouwen, een kind van God onwaardig! Onafgebroken geeft het gelegenheid zich in ijdele vreugde van nietige aard bezig te houden, zich daardoor aan de dienst van God te onttrekken. Ook ligt daarin een verborgen, maar zeer grote kracht van verzoeking, om zich boven zijn medemens te verheffen. Het is een overmaat van dwaasheid, om het bezit, dat ik mij niet zelf heb gegeven, dat mijzelf niet verandert, mijzelf voor meer dan een ander te houden en toch zal er moeilijk iemand kunnen worden gevonden die er vrij van zou zijn; zelfs een zeer armoedige bezitting geeft een trotsheid, om op de nog armere van boven neer te zien. Ja, de onrechtvaardige mammon is een vergif van verleiding als ingegoten.

De Heere spreekt van de onrechtvaardige mammon, dus van die geheimzinnige en toch hoogst oppervlakkige macht, die de wereld regeert, van die nietigste en toch machtigste zaak op aarde, dat wij geld noemen, zo nietig, dat bergen daarvan een reiziger in de woestijn geen enkelen reddenden dronk water kunnen kopen en toch zo machtig dat de reiziger op aarde - hoe vaak! - eer, deugd, geweten, de onsterfelijke ziel ervoor verkoopt. Van deze zaak, die in de wereld tot een mammon is geworden, d. i. tot een vast vertrouwen, tot een afgod, spreekt de Heere. Hij wil ons aantonen hoe deze machtige mammon tegenover Gods gericht zo absoluut nietig is, maar hoe hij evenwel in de handen van God welgevallige wijsheid machtig kan werken tot in het eeuwige leven. Hij prijst daarom die verstandigheid aan, die het aardse goed overgeeft om een schat in de hemel te hebben, die dit mild uitdeelt aan de schuldenaars van de grote Eigenaar, aan de arme, noodlijdende broeders, omdat het eerst zo een waren, blijvende zegen kan stichten, omdat het, overgegeven in dit voorbijgaand heden, kan helpen om na dood en oordeel een zorgeloze, eeuwige toekomst te verzekeren. De rentmeester doet juist het omgekeerde van zijn vroeger gedrag; voorheen wilde hij de rijkdom van zijn heer zelf genieten, nu laat hij die anderen, die dit kunnen gebruiken, ten goede komen. Voorheen, toen hij slechts aan zichzelf dacht, bracht hij het met al die goederen niet verder dan tot afzetting en oordeel, nu hij het milddadig uit de handen geeft zorgt hij pas echt voor zichzelf, omdat hij zich een toevlucht verzekert na afzetting en gericht, een vriendelijke opname bij hen, die hij zo rijkelijk bedacht, zolang hij het kon. Maar hoe, als de Heere zegt: "Ik zeg u, maakt uzelf vrienden uit de onrechtvaardige mammon, opdat, wanneer u ontbreken zal, zij u mogen ontvangen in de eeuwige tabernakelen, " is dan dat geen eigengerechtigheid,

werkheiligheid ondanks de Paulinische, ondanks de hervormde leer, die zich altijd op de Schrift beroept? Is dat dan geen middelaarschap van geholpenen, een in de hemel komen door voorspraak van mensen, geheel en al als de Roomse kerk dat van haar heiligen, van haar maagd Maria beweert? Nu, de lezer van de Heilige Schrift zal er zich aan moeten wennen om de Heere sterke en bevreemdende woorden te horen zeggen, onbezorgd voor misverstand en verkeerde uitlegging. Hij weet dat wie voor Hem het hart opent, niet slechts het een van Zijn woorden aanneemt om het andere te verachten, maar het een met het andere verbindt en, de Schrift door de Schrift verklarend, voor dwaling bewaard blijft. Het Evangelie is een levend, onafscheidelijk geheel, maar dit woord hier is niet het hele Evangelie; rukt u het uit het geheel weg, dan moet het voor u tot een dwaallicht worden; neemt u het in samenhang met het geheel, dan openbaart het u een bijzondere en eigenaardige lichtstraal van de eeuwige waarheid.

Volgens het hele Evangelie nu is het geloof in de Heere Jezus Christus alleen, dat de mens zalig maakt, maar het wordt uit de werken gekend, naar de werken beloond en geoordeeld; want aan de vruchten kent men de boom. Evenals nu de Heere op een andere plaats (Hoofdstuk 11: 32) van de ongelovigen zegt: "De mannen van Ninevé zullen opstaan in het gericht met dit geslacht en zullen het veroordelen want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas enz. , " hoewel Hij zelf de Rechter is over levenden en doden, zo zegt Hij ook hier van de armen: "Zij zullen u ontvangen" Hoewel Hij alleen de deur is en alleen de sleutel tot de hemel heeft. Hij wil zeggen: Besteedt u uw aardse goed volgens Gods wil ten dienste van uw broeders, zo zullen zij op de dag van het gericht u getuigenis geven, zij zullen het dadelijk bewijzen dat uw geloof niet dood geweest is, uw liefde niet maar in woorden heeft bestaan, het zal aan het licht komen wat u inwendig was en op zo'n getuigenis zullen zich voor u de poorten van het leven openen, u zult worden opgenomen tot medegenoten van de zaligheid van hen, aan wie u uw Christendom metterdaad betoond heeft.

De Heere spreekt van de armen als van vrienden, die in de eeuwige tabernakelen zullen opnemen. Dit bewijst ons dat de rijke, die zijn goed op verkeerde wijze heeft verworven en kwalijk besteed heeft, in geen geval recht op het Koninkrijk der hemelen heeft; het toont echter ook aan dat de rijke, die Zijn kwalijk verworven goed recht besteedt, daarom nog geen recht heeft op de eeuwige tabernakelen. Christus' verdienste blijft volkomen en alleen voor onze zaligheid geldend. Hij is het, tot Wie de zondaars moeten komen, tot Wie zich ook de tollenaars hebben vergaderd en pas uit het geschenk van goddelijke vergeving en van hemelse vrede komt zo'n handelen voort, als dat in het vermanende woord van de Heere wordt geëist. Zo is dan ten opzichte van de vrienden, die men zich met overgave van de onrechtvaardige mammon heeft verworven, alleen sprake van een opnemen en heenvoeren van de afgescheiden zielen in de eeuwige tabernakelen, waarvoor zij al bestemd zijn. Men neemt de woorden maar getrouw op en er zal niets meer uit blijken, dan dat de eeuwige Koning diegenen, die Hij heeft welgedaan, nadat zij zich van gierigheid en hebzucht hebben bekeerd, gebruiken wil om Zijn arme, bekeerde tollenaars ten tijde van hun heengaan in Zijn dierbaar en heerlijk rijk en tot Zijn troon te voeren. Nu zijn juist niet al de armen, waaraan een bekeerde rijke heeft welgedaan, ten tijde van zijn eigen heengaan al thuis; sommigen kunnen thuis zijn, enigen leven nog. Als men nu de woorden van Christus over hen woordelijk moet opvatten, dan moet toch ook een daarmee overeenkomende werkzaamheid van hen, die nog

op aarde leven, worden aangenomen. Wat de gestorvenen in zaligheid mogen vervullen, dat bidden de armen, die leven; de eersten voeren in de eeuwige tabernakelen in, deze bidden daarom; deze vergezellen hun weldoeners tot aan de poorten van de eeuwigheid, de anderen ontvangen ze ginds aan de poorten.

Met goud kan men zich wel geen plaats in de hemel kopen, maar zich wel een goede ontvangst in de voor het geloof al geopende hemel bereiden.

De gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester geeft dus 1) een herinnering aan de rekenschap, die wij van ons rentmeesterschap moeten geven; 2) een onderwijzing over de aard en de verleidende macht van het aardse goed; 3) een aanmaning tot de ware getrouwheid in het besteden

De onrechtvaardige rentmeester wordt ons door de Heere voorgesteld 1) tot lering, 2) tot waarschuwing, 3) tot navolging.

Het verschillend gedrag van de rentmeester 1) eerst een dwaas, dat ten gerichte voert, 2) later een verstandig, dat uit het oordeel redt.

Het kind van de wereld een meester in het verstand: 1) het overziet duidelijk de hele toestand, 2) het erkent scherp de waarde van het ogenblik 3) het vindt duidelijk de juiste middelen, 4) het gaat beslist aan het noodzakelijke, 5) het zorgt zeker voor de toekomst.

Wat behoort tot de christelijke voorzichtigheid bij de zorg voor ons eeuwig heil? 1) bedrieg u niet over uw verhouding tot God; 2) overweeg ernstig wat u te wachten heeft; 3) neem snel een besluit wat u wilt doen; 4) volbreng zonder uitstel wat u tot welzijn dient.

De ware wijsheid: 1) zij blijft gedachtig aan de laatste rekenschap, 2) zij maakt gebruik van de korte tijd van de genade, 3) zij maakt zich vrienden voor de dag, dat hulp nodig is.

10. De dagelijkse ervaring leert: Die getrouw is in het minste, die is ook in het grote getrouw en die in het minste onrechtvaardig trouweloos is, die is ook in het grote onrechtvaardig.

10. De dagelijkse ervaring leert: Die getrouw is in het minste, die is ook in het grote getrouw en die in het minste onrechtvaardig trouweloos is, die is ook in het grote onrechtvaardig.

11. Als u dan, om deze ervaring inzonderheid toe te passen op dat gebied, waarop zich mijn rede bewoog (vs. 1-9), in de onrechtvaardige mammon, dus in het geringste, niet trouw bent geweest, wie zal u het ware of grote, namelijk de hemelse goederen, vertrouwen?

12. En als u in het goed van een ander, namelijk in het tijdelijke, dat toch nooit uw werkelijk eigendom wordt, niet getrouw bent geweest, wie zal u het uwe, de eeuwige erfenis, geven?

13. Maar in de onrechtvaardige mammon, in het vreemde of het geringste kunt u alleen trouw worden, als u zich van alle liefde tot deze ontdoet en de liefde tot God alleen en uitsluitend

over u laat heersen. Met een liefde tussen de beide heren verdeeld, gaat het niet, zoals ik u al vroeger gezegd heb (MATTHEUS. 6: 24). Geen huisknecht kan twee heren dienen; want of hij zal de ene, God, de ware Heer, haten en de andere liefhebben, de mammon, die valse heer; of hij zal de ene, namelijk God, van ganser harte aanhangen en de andere, namelijk de onrechtvaardige mammon verachten: u kunt God niet dienen en gelijktijdig de mammon,

Het is als voorzag de Heere de tegenwerping dat Hij de trouwe aanwending en besturing van een zo nietig en vergankelijk goed als het aardse te hoog stelde. Om dit verwijt af te snijden voert Hij in vs. 10 een algemeen bekende stelling aan, die Hij in de beide volgende verzen dadelijk toepast. Het is onmogelijk tegelijkertijd in het grote echt trouw te zijn en in het kleine ontrouw. De ware trouw heeft toch haar grond niet in de grootheid van de zaak, waaraan zij wordt betoond, maar in het nauwgezet plichtgevoel van hem die haar uitoefent. Die ze dus in het kleinste niet heeft, die zal ze ook in belangrijkere omstandigheden niet bewijzen; voor wie het werkelijk een blijdschap is om trouw te zijn, die zal niets, het zij groot of klein, te min en zijn opmerkzaamheid onwaardig achten. (Sir. 5: 8).

Het kleine of het geringste, dat de Heere hier bedoelt en dat Hij daarom in vs. 10 vooraan plaatste, is het bedrieglijke, vergankelijke, aardse goed; ook al waren het Rothschilds miljoenen, zo is het toch slechts het minste en geringste, dat aan iemand kan worden toevertrouwd. (1 Kor. 6: 2 en 3) In vs. 11 vv. staat het als onrechtvaardige mammon tegenover het waarachtige en als dat eens anderen tegenover hetgeen "het uwe" is. Waarin nu de trouw in dit "minste" bestaat hoeft de Heere niet meer te zeggen, want Hij heeft het vroeger gezegd (vs. 9): men moet zich inwendig in het hart ontdoen van het aardse goed en zich ook uitwendig daarvan losmaken, opdat men zich daardoor vrienden verwerft voor de opneming in de hemel. Maar tegen zo'n voorschrift komt het natuurlijke hart van de mensen op met alle macht; volgens zijn gedachte is integendeel samenbrengen, samenhouden, verassureren en alle moeite en vlijt, alle tijd en kracht aan de verzorging wijden, de ware getrouwheid omtrent het tijdelijk goed: men mag ook niet te ver gaan in het besteden ten behoeve van het rijk van God en voor de dienst van de noodlijdende broeders, anders zou men een ontrouw, een verkwisting plegen. Aan dergelijke voorstellingen hechten zich maar te makkelijk ook gelovige Christen-harten, daarom heeft de Heere in vs. 11 en 12 te doen met de werkelijke ontrouw, zoals Hij die wil hebben opgevat en schildert haar grote gevaren om vervolgens in vs. 13 de harten van Zijn gelovigen met herhaling van een spreuk uit de bergrede van de liefde tot de mammon los te rukken, waardoor toch al die valse voorstellingen en verkeerde grondstellingen zijn ingegeven. Aards goed, zo leert ons het woord in vs. 11, is op zichzelf zonder waarde, ja, een bedenkelijke en gevaarlijke bezitting. Het is en blijft een "onrechtvaardige mammon" en mag zich nooit tegenover het "ware" verheffen. Ieder vonkje van geestelijk bezit door Gods genadige gift is bij het minste iets groots. Het aardse goed, zo zegt verder het woord in vs. 12 is voor de christen, die voor het eeuwige leven geroepen is en die alleen als gast en pelgrim in deze wereld verkeert, iets "van een ander": geen mens kan het het zijne noemen, het is aan ieder mens slechts voor een onbepaalde tijd geleend, het kan ieder ogenblik al in dit leven weer plotseling ontnomen worden en in ieder geval valt het bij het sterven van hen af, evenals kalk van de wand. De christen heeft daarentegen iets wat hij zijn eigendom mag noemen. Daarvan zijn hier beneden de eerstelingen hem al ten dele geworden, het geheel echter wacht hem daarboven in de

hemel als een onvergankelijke en onbevleete en onverwelkelijke erfenis. Onrechtvaardig en trouweloos jegens zijn heer werd de rentmeester in de gelijkenis daardoor, dat hij de onrechtvaardige mammon begeerde en dat van een ander voor zijn eigen aanzag. Toen hij echter daarmee van de bij de dag levende dwaasheid zich wendde tot de voorzichtigheid, die de toekomst verzekert, toen ontdeed hij zich van de onrechtvaardige mammon en de vijftig vaten olie en de twintig mud tarwe, die hij zich had aangematigd en gaf hetgeen van een ander was aan diegenen terug, waarvan hij het had afgezet. Daardoor is hij een voorbeeld geworden voor de trouw in het minste, waaraan dan ook het grote kan worden toevertrouwd. "Evenals een rijk vader, die aan zijn zoon een landgoed overgeeft van geringe waarde, om hem voor te bereiden op het bestuur van zijn erfgoed en om zijn karakter op de proef te stellen, stelt God op aarde zichtbare goederen bloot aan de duizenderlei misbruiken van ons ontrouw en verkeerd bestuur, opdat van het gebruik, dat wij daarvan maken, voor ieder van ons het in bezit nemen of onthouden van het ware goed afhangt, naar dat het met onze eigenlijke aard overeenkomt. GODET).

Wie zou ooit enig belangrijk vermogen tot vrij en onbelemmerd gebruik afstaan en toevertrouwen aan hem, die in het bestuur van vreemd goed, ofschoon nog enigszins door het oog en toezicht van anderen gebonden en in toom gehouden, niet trouw was. De vergankelijke goederen van de aarde zijn voor de mens, die immers voor zoveel zijn onsterfelijke natuur aangaat, meer aan de hemel dan aan de aarde toebehoort, een vreemd goed, dat hem voor een tijd lang is toevertrouwd; aan de andere kant ontvangt hij het onvergankelijke erfdeel in eigendom, dat geschikt is voor het inwendig leven van zijn ziel. Deze manier van denken en handelen, deze trouw, is slechts dan mogelijk wanneer de Christen zich niet aan de dienstbaarheid van de mammon heeft overgegeven; want in dat geval kan hij geen knecht van God, geen discipel van Jezus zijn. Wie de mammon dient, is het minst van allen in staat deze goed te gebruiken, want het juiste gebruik is daarin gelegen dat men die in de dienst van de Heere besteedt. (Hoofdstuk 12: 33 en 34).

Hij die een gelukkig Christen wenst te worden, zal er goed aan doen om het woord van onze Heer in dit vers te overwegen. Er is misschien geen punt waarin de ervaring van Gods heiligen meer één is dan deze, dat beslistheid het geheim van het geluk is in de dienst van Christus. Het is de halve Christen, die een slecht gerucht uit het goede land meebrengt. Hoe meer wij ons geheel en al aan Christus overgeven, hoe sterker wij van binnen de vrede van God, die alle verstand te boven gaat zullen voelen. (Fil. 4: 7). Hoe meer wij geheel en al, niet voor ons zelf, maar voor Hem leven, die voor ons stierf, hoe sterker wij zullen bevinden wat het is: "blijdschap en vrede in het geloof" te hebben (Rom. 15: 13). Als het er moeite waard is om Christus te dienen, laat ons Hem dan dienen met ons hele hart en ziel en verstand en kracht. Het leven, het eeuwige leven na alles, is de hoofdzaak, niet minder dan het geluk. Als wij niet kunnen besluiten om alles voor Christus' zaak op te geven, moeten wij niet verwachten dat Christus op de laatste dag ons als de Zijnen zal erkennen. Hij wil ons hele hart of niets hebben. Dus wie een vriend van de wereld wil zijn, die wordt een vijand van God gesteld (Jak. 4: 4). Het einde van onbesliste en halve Christenen zal zijn voor eeuwig verworpen te worden.

VI. Vs. 14-18. Terwijl de Heere op de zo-even voorgestelde manier aan Zijn discipelen - en onder hen vooral de boetvaardig en gelovig geworden Tollenaars - een heilzaam onderrichting geeft, hoe hun verhouding omtrent de onrechtvaardig verworven mammon moet zijn en naar het voorbeeld van de onrechtvaardige rentmeester, die zijn aardse toekomst met wijsheid wist te verzekeren, om over hun hemelse toekomst vóór de tijd van hun scheiden van deze wereld na te denken, bemerkt Hij wel dat de Farizeeën Hem bespotten. Zij hebben er geen lust in om van Hem een goede raad aan te nemen, zij zijn integendeel zo wereldsgezind en geldgierig, dat zij hun leven geheel anders denken in te richten en hun eigen verstand in het gebruik van de mammon voor het ware houden. Nu wendt Hij Zich tot deze spotters met enkele woorden, die al de weg banen tot de gelijkenis van de volgende afdeling. Deze wordt echter, zoals wij later zullen zien, niet dadelijk uitgesproken, maar pas na een tussenpoos, waarna de vraag over de echtscheiding wordt behandeld en die bij onze evangelist allen is vermeld door de slotzin van het hele gesprek, een woord aan de discipelen, terwijl wij dit gesprek zelf in MATTHEUS. 19: 3-12 en Mark. 10: 2-12 kunnen nalezen.

14. En al deze dingen, die Jezus in vs. 1-13 tot Zijn discipelen zei, hoorden ook de Farizeeën, want het hele gesprek had in hun tegenwoordigheid plaats en doelde ook eigenlijk op hen. Deze waren mensen, die naar de gehele richting van hun hart geldgierig waren, liefhebbers van het geld en van de onrechtvaardige mammon, hoe zij zich ook het uiterlijk gaven als waren zij vereerders van de Heere en de ijverigste voorstanders van de gerechtigheid naar de wet. En zij beschimpten Hem, omdat vooral Zijn laatste woord in vs. 13 met alle kracht hun geweten trof. Zij trokken hun neuzen op en gaven elkaar door gebaren te kennen: Het is zeer verklaarbaar dat zo iemand zoverachtelijk van het geld spreekt, die het zelf niet heeft; als Hij rijk geweest was, zoals Hij dat zeker graag zou zijn, dan zou Hij zeker niemand dringen om zich van zijn goederen te ontdoen en ze met volle handen de armen in de schoot te werpen (vs. 9).

15. En Hij zei tot hen: U bent het, die uzelf rechtvaardigt voor de mensen; u verstaat wel de kunst u voor de mensen zo voor te stellen, als was u zeer rechtschapen mensen, ware toonbeelden van heiligen, waartegen niemand mag opkomen en als een van Mijn woorden u treft, denkt u, u om uw hoge ereplaats onder het volk, dat toch uw deugden bewondert, u gerust daarover heen te kunnen zetten. Maar a) God kent uw harten (Ps. 7: 10) en volgens Gods oordeel is het juist het tegendeel van hetgeen u uitwendig schijnt te zijn, zodat uw hoge ereplaats onder het volk een zeer bedroevende zaak is. Want wat hoog is onder de mensen, datgehele voor de mensen met een zo verblindende schijn omkleedt maar inwendig nietig en onwaar, waarop u zich zo zeer verheft, dat is, zoals Ik u moet betuigen, een gruwel voor God.

a) 1 Sam. 16: 7.

16. En nu begint ook de tijd van uw aangematigde grootheid en heerlijkheid als gezetenen op Mozes stoel (MATTHEUS. 23: 2) al te verdwijnen, evenals de Oud Testamentische bedeling waartoe u behoort en waarboven u niet verheven wilt worden, zelf al begonnen is voor een andere te wijken. De wet en de profeten, zo heb Ik al in Galilea gezegd, toen de Doper zijn loopbaan zou eindigen (MATTHEUS. 11: 12-13) zijn tot op Johannes; met deze is een nieuwe orde van zaken begonnen; van die tijd af dat Johannes verschenen is en in diens plaats

getreden is Hij, op wie deze heeft gewezen, (Hoofdstuk 3: 6, 16 v. Joh. 1: 26 v.) wordt het koninkrijk van God verkondigd, de blijde boodschap bekend gemaakt, dat het nu gekomen is en een ieder, tot de geringsten en meest verachten onder het volk, ja vóór alle anderen juist deze klasse van tollenaars en zondaars, doet geweld daarop (Hoofdstuk 7: 29; 15: 1). Zij dringen er met kracht op aan; daarentegen blijft u als die oudste zoon morrend buiten staan (Hoofdstuk 25 vv. ; 7: 30). Daardoor zult u echter de gang van zaken niet tegenhouden, integendeel, als de bedeling van de wet, waarop u uw troon in Israël hebt gesteld, in elkaar zinkt, zult u onder haar puinhopen worden begraven.

17. En wat Ik van een ineensstorte van de Oud-Testamentische bedeling van de wet zeg, is niet zo bedoeld alsof de wet zelf zou worden opgelost en ter zijde gesteld. Wat Ik dadelijk bij het begin van Mijn evangelieprediking tot deze discipelen heb gezegd (MATTHEUS. 5: 17 v.), dat herhaal Ik nu uitdrukkelijk tegenover u, om valse beschuldigingen van uw kant af te wijzen: a) het is makkelijker dat de hemel en de aarde voorbijgaan, dan dat een tittel van de wet, ook maar een enkel haakje of streepje van de letters van haar woorden, valt (Rom. 3: 21) en nu is het juist de voortdurende geldigheid van de wet, dat het oordeel van verwerping en vernietiging over u brengt (Joh. 5: 45 vv.).

a)Ps. 102: 27. Jer. 40: 8; 51: 6.

Tot hiertoe loopt de rede van de Heere tegen de Farizeeën en Schriftgeleerden, zodat de rede, die met Hoofdst. 15: 1 begint, voorlopig gesloten is. De tegenstanders trokken zich zeker nu terug, maar hadden snel een vraag van verzoeking gevonden, waarop zij een antwoord van Hem verwachtten, waardoor Hij Zijn eigen verklaring in vs. 17 tegen de wet teniet deed. Het is de vraag, die in MATTHEUS. 19: 8. en Mark. 10: 2 tot Hem wordt gericht: "Is het een mens geoorloofd zijn vrouw te verlaten om welke oorzaak dan ook?" want omdat zij Zijn woord in MATTHEUS. 5: 31 v. waarschijnlijk al kenden waren zij er op bedacht, wanneer Hij weer daarmee voor de dag kwam, Hem te tonen dat Hij in tegenspraak was met Deut. 24: 1 Zij wijzen nu ook, als Hij hen op Gen. 1: 27 wijst, om de onoplosbaarheid van het huwelijk tegenover hun stellingen als de ware leer van de Schrift te bewijzen, op die plaats van de wet; zij moeten die echter loslaten toen Hij hen verklaarde: "Mozes heeft vanwege de hardheid van uw harten u toegelaten uw vrouwen te verlaten, maar van de beginne is het zo niet geweest. " Uit Mark. 10: 10 weten wij dat het woord, dat Lukas hier verder laat volgen:

18. Een ieder die zijn vrouw verlaat en een ander trouwt, die doet overspel; en een ieder die de verlatene van de man trouwt, die van haar man met een scheidbrief is weggezonden, die doet ook overspel.

niet tot de Farizeeën is gezegd, maar tot de discipelen, als Jezus met hen naar huis was gegaan en de zaak van de echtscheiding verder werd besproken. Het is ook inderdaad geen grondstelling, die de Farizeeën en Schriftgeleerden op hun Oud-Testamentisch-wettelijk standpunt persoonlijk aanging, maar die de nieuwe gemeente aanging, die Christus in plaats van Mozes tot haar hoofd had. Intussen voegt toch onze evangelist het woord van de bovenstaande rede erbij, als een voorbeeld van de Nieuw-Testamentische leer van de zaligheid, die de wet niet oplost, maar die integendeel vervult. Op de aanleiding daartoe, die

door de vraag van de verzoeking door de Farizeeën gedaan, gegeven werd en op het gesprek met deze wilde Hij niet nader letten, om zo snel mogelijk de volgende gelijkenis te kunnen voorstellen, die zijn bijzondere bedoeling heeft op de Farizeeën, in verband met hetgeen de Heere hen in vs. 15-17 voorhoudt en zo'n samenhang mocht voor het oog van de lezer niet door dat tussenbeidenkomend woord worden bedekt.

VII. Vs. 19-31. Zo-even heeft Jezus met de Farizeeën over de echtscheiding gesproken op de wijze bij MATTHEUS. 19: 3-8; Mark. 10: 2-9 meegedeeld. Nu komt tot Hem, nog voor Hij zich met de discipelen naar huis begeeft en deze daar verder met Hem over huwelijkszaken spreken (MATTHEUS. 19: 9-12. Mark. 10: 10-12. Luk. 16: 18) de boodschap van de beide zusters Maria en Martha van Bethanië (Hoofdstuk 10: 38 vv.): Heere! "Zie, die Gij liefhebt is ziek". (Joh. 11: 1 vv.). De bode moest van de plaats van zijn zending tot hier naar Livias een weg van rijkelijk vijf mijlen afleggen; intussen is de zieke al gestorven en volgens Joodse gewoonte nog voor de avond begraven. De boodschap komt dus te laat, ook een woord tot genezing in de verte gesproken, zoals Jezus dat enkele malen heeft gedaan (Joh. 4: 50. MATTHEUS. 8: 13) is te laat. Dat alles ziet de Heere in de Geest en dadelijk begrijpt Hij de bedoeling van Zijn Vader in de hemel, dat Hij Hem hier op een bijzondere manier wilde verheerlijken, omdat de Farizeeën kort te voren de neus voor Hem hebben opgetrokken (vs. 14) en Hij Zich voor hen het slot van de oude tijd en de stichter van een nieuw leven moet betonen (vs. 16). Het is hier dus te doen om een opwekking uit de dood, en wel om een zodanige, die nog veel opvallender en wonderbaarder is dan de beide dodenopwekkingen in Galilea (Hoofdstuk 8: 41 vv. 7: 11 vv.). De Heere spreekt nu niet een spreekwoord, als Hij aan de zusters laat zeggen: "Deze ziekte is niet tot de dood". Zij hebben in hetgeen de werkelijkheid aanbiedt aanleiding genoeg om de geestelijke betekenis van Zijn woord te bedenken, totdat Hij komt om het raadsel geheel op te lossen. Hoe is het daarentegen met de discipelen aan de ene en de tegenstanders aan de andere kant. Moeten deze het woord niet in letterlijke zin opnemen en moeten zij de goddelijke heerlijkheid van Christus niet betwijfelen, als deze nu nog twee dagen blijft op de plaats, waar Hij de boodschap heeft ontvangen - in de mening, zoals zij niet anders kunnen denken, dat de ziekte van Lazarus niet gevaarlijk is? Nu kan de Heere zeker later nog zeggen hoe het eigenlijk is en Hij doet het na verloop van twee dagen (Joh. 11: 7 vv.); maar ook de Farizeeën moeten, zolang Jezus ze nog om Zich heeft, een vingerwijzing worden gegeven: "Lazarus is gestorven". Zo zien wij de Heere werkelijk in de gelijkenis, die Hij nog aan Zijn tegenstanders moet voorleggen, vóór de gesprekken in Hoofdst. 15: 1 v. met deze begonnen, geheel geëindigd zijn, werkelijk deze mededeling invlechten, omdat Hij degenen, van wie Hij eerst moeten vertellen dat hij stierf (vs. 22) de naam van Lazarus geeft, welke naam zeker ook een zinnebeeldige betekenis voor de gelijkenis zelf heeft. Wat nu Zijn eigenlijke bedoeling is met deze gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus en hoe nauw die met de vorige afdeling samenhangt, daarover kunnen wij eerst bij de verklaring daarvan ons nader uitlaten.

EVANGELIE OP DE 1ste ZONDAG NA TRINITATIS

Het evangelie toont ons in het verhaal van de rijke man en de arme Lazarus het einde in zijn tweeërlei gedaante. Wij moeten ons beide voor ogen stellen, opdat wij ons niet door de wereld en haar begeerlijkheden laten vangen, maar onze roeping, die in de doop tot ons gekomen is

en door het woord van God steeds tot ons komt, getrouw opvolgen, opdat wij het eeuwige leven verkrijgen, want daartoe heeft God ons geroepen. Het is onze schuld wanneer ons deel eens bij de rijke man is.

Opdat wij niet vergeten wat wij in dezen tijd moeten worden en doen, worden wij herinnerd aan een vergelding na deze tijd; de gelijkenis van ons evangelie wijst ons zo'n vergelding van het tegenwoordige en het volgende leven aan en wel naar alle kanten, hoe hij die hier gelukkig was, daar gepijnigd, die hier leed, daar gezaligd wordt. De pijniging van de gelukkige is echter niet een gevolg van zijn geluk, maar een straf van zijn vergeten van God en van zijn schuld in het geluk. Het zalig worden van de lijdende is een zegen, niet zozeer van zijn lijden, als van zijn vertrouwen op God in zijn lijden, van zijn onderworpenheid aan de Heere. Hoe velen, die in zware nood, onder bittere ontberingen, of zware ziekten door deze wereld moeten gaan, maar God voor ogen en in het hart bewaren, hebben zich al getroost met het beeld van de armen lijder, die nu in Abrahams schoot zit! Hoeveel anderen, die het hier beneden al te zeer naar wens gaat, moesten het andere beeld tot een waarschuwend voorbeeld voor zich nemen, namelijk de ellende van de rijke man en wel: 1) de oorzaak, 2) de wijze en 3) de uitwerking van zijn kwellingen.

Het verband tussen de eeuwigheid en het heden: 1) het gelijke lot van de dood, dat allen hier treft, leidt tot een verschillend lot in de eeuwigheid, 2) het verschillend lot in de eeuwigheid wordt beslist volgens het verschillend gedrag van de mens in deze tijd.

Wij moeten het leven van deze tijd leren beschouwen in het licht van de toekomstige beslissing, opdat wij 1) juist oordelen over waarde of onwaarde van dit leven, 2) juist inzien hoeveel van de juiste waarneming van dit leven afhangt en 3) het leren waarderen, wat een groot goed God ons gegeven heeft in Zijn woord, dat ons wijst op het andere leven.

19. U, Farizeeën, die met Mij spot (vs. 14), wil Ik in een geval, ontleend aan uw eigen leven, doen horen, waarheen de rijkdom voert, als die niet op de in vs. 9 genoemde manier wordt besteed, bovendien wat het ontbreken te betekenen heeft en hoe treurig het lot is van die ziel die zich geen vrienden heeft verworven, die haar opnemen in de eeuwige tabernakelen. Er was in Israël, het volk van God, dat Mozes en de profeten heeft, maar zo weinig naar deze wil horen (vs. 29, 31), een zeker rijk mens en deze was uit pracht en hoogmoed gekleed met purper, met kostbare opperkleren uit Tyrus en Fenicië (Ex. 12: 34 en "Joh 11: 2") en zeer fijn lijnwaad uit Egyptische Byssus 25: 4"), geweven opperkleden, levend als een, die de wellust tot zijn deel had gekozen (vgl. Wijsh. 2: 1-9), elke dag, alsof het altijd zo zou voortgaan, vrolijk en prachtig, terwijl hij het zich aan niets liet ontbreken waarnaar het hart begeerde.

Wij moeten hier in de eerste plaats valse beschuldigingen afwijzen: omdat het met de man in purper een zo ontzettend einde neemt, heeft men allerlei aanklachten tegen hem bij elkaar gebracht, die het strenge oordeel van God over hem moeten verklaren en rechtvaardigen. Nu eens moet hij een rover en onrechtvaardige heten, die zijn goed met tranen van weduwen en wezen en de vloek van mishandelde mensen heeft beladen; dan maakt men hem tot een Sadduceese vrijdenker en spotter; dan tot een woeste hoereerder, zwelger en dronkaard; dan weer klaagt men hem aan om de hardste, grofste gierigheid jegens de armen. Van al die

boosheid weet de heilige geschiedenis niet; zij, die alle dingen bij de juiste naam noemt en in al haar getuigenissen waarheid is, tast de burgerlijke rechtschapenheid en braafheid van de rijken man met geen enkel woord aan; integendeel geeft zij ons recht tot de gevolgtrekking dat het in de kamers van het voorname huis even eerbaar als prachtig, even gepast als vrolijk is toegegaan. De bewoner van die zalen acht de bekoorlijkheid en de betovering van een verfijnde zinnelijkheid veel te hoog om die door de uitspattingen van een leven in grove zonden te verwoesten. Maar daartoe bepaalt zich dan ook alles wat ten gunste van hem kan worden gezegd; in dit genot van een verfijnde zinnelijkheid gaat zijn leven en zijn liefhebben op, want hij is vleselijk gezind. Vorstelrijke klederen, purper en fijn lijnwaad, in die tijd aan goud gelijk geacht, talrijke bedienden, schone bezittingen in land, kostbare tafels, zachte kussens en tapijten, uitgezochte paarden, prachtig huisraad, dat was zijn trots, zijn schat, zijn hemelrijk. En dit alles op de fijnste wijze te genieten, het arme leven op aarde te versieren met een zo groot mogelijke som van aardse vreugde, zich in de vormen van de welvoeglijkheid van de grote wereld te bewegen, bekoorlijkheid, schoonheid, beschaafdheid tot regel van zijn hele huis te maken, door voorkomendheid en duizend kleine oplettendheden, alles wat de gezellige omgang stoort, te verwijderen, alle hinderende uitingen van de hartstocht, alle verderfelijke overmaat van genot te vermijden, zich altijd zo te verheugen dat men zich morgen weer kan verheugen en de ene dag na de anderen met afwisselende genietingen te vervrolijken, ook het zingenot van de smaak door bevallige vormen en de daarmee verbonden meer geestelijke genietingen van oog en oor, van kunstzin en scherpzinnigheid en de gave van onderhoud te veredelen, met één woord: uit de rijk aanwezige zegen van God zich een paradijs op de doornige akker van de wereld te bouwen en alles wat aan het verlies van dit eerste paradijs en aan de kwade zaken daarna, dood, oordeel en eeuwigheid kan herinneren, verre van zich te houden; daarin bestond voor hem de kunst van het leven en de ware wijsheid. Zeker zal het daarbij in zijn bibliotheek niet ontbroken hebben aan kostbare handschriften van de thora, van het psalmboek en van de boeken van de profeten; maar als hij ze ter hand nam dan was het slechts om zich te vermaken in de schoonheden van de stijl, in de diepte van de gedachten, zonder aan de inhoud een verdere invloed op zijn leven te gunnen. Zeker bracht hij rijke offeranden van stieren, rammen en lammeren aan de Heere, maar van het offer van een verslagen hart wist hij niets; zeker had hij priesters en Levieten onder zijn vrienden, maar niet om uit hun mond de wet van de Heere en Zijn vrees te leren, maar om zich door deze op een fijne wijze te laten prijzen over de rechtzinnigheid en vroomheid van de hooggeplaatsten man, als een sieraad van het huis van Abraham en in zijn rijkdommen de duidelijke bewijzen van Gods welgevallen uit Deut. 28 zich te laten aanwijzen. Zeker heeft hij geen boosaardig, gedachtig, twist- en procesziek, maar van nature een welwillend en vredelievend gemoed - hoe kon hij anders alle dagen zo vrolijk zijn? - maar de hogere liefde en vreugde in God kent hij niet, zoals hij God zelf niet kent. Zeker is zijn hart geen Nabals-hart, door opsparende gierigheid omstrikt, hij kan mild zijn met de pronkende gave, milddadig voor openlijke, weldadige doeleinden en ook Lazarus, die andere in zijn plaats om het onesthetisch gezicht lang zouden hebben weggedreven, duldt hij voor zijn deur en laat hem zich verzadigen met de overblijfsels van zijn tafel - het liggen van dezen bedelaar daar is een nieuwe soort van decoratie voor het rijk getooide huis, namelijk een teken dat hier een man woont bij wie voor zulke ellendigen dagelijks iets afvalt. Verder kan hij voor zijn persoon zich niet met deze en diens nood inlaten, dat zou onaangenaam werken op zijn verwend oog, dat zou zijn licht op te wekken fantasie met onaangename beelden, of zijn hart

zelfs met herinneringen aan een vergeldende eeuwigheid na de beproevingstijd van het aardse leven vervullen, waarbij de schijnvrede daarvan zou worden weggenomen.

Wat is daardoor kwaads van de man gezegd, als van hem gezegd wordt: "Hij kleepte zich met purper en zeer fijn lijnwaad en leefde alle dagen vrolijk en prachtig. " Op de eerste blik niets slechts - niet dat hij een bloeduitzuigende weekeraar, niet dat hij een kweller van zijn onderdanen, niet dat hij een slaaf van lage lusten was, ook eigenlijk dat niet, dat hij een onbarmhartig, ongevoelig, gierig mens was; er is alleen gezegd dat hij de glans, de pracht en de heerlijkheid van het aardse leven had gehad en - dat hij die ook genoten had. Is er dus geen berisping omtrent hem uitgesproken? Ja toch - in deze woorden slechts een zeer zachte, die men alleen ziet als men nauwkeurig toeziet. Die ligt in de woorden: - hij leefde alle dagen prachtig en vrolijk. Als alle dagen van het leven alleen in genot moeten voorbijgaan, als geen dag van ernstig inkeren tot zichzelf, geen dag van nadenken over zichzelf en over het doel van het aardse leven, geen dag, waarop men zich rekenschap geeft over zichzelf en zich verootmoedigt, geen dag waarop men tijd vindt om zich eens met de nood van een arme Lazarus in te laten, de dagen van genot afbreekt, het mogen de dagen zijn van laag zingenot of van het verfijnde genot van de voorname, beschaafde wereld, dan is dat al te veel. Het leven, dat zich evenals dat van de rijke man in korte woorden laat samenvatten, dat geen ander doel heeft gehad dan het leven van dag tot dag zoveel mogelijk te genieten, dat is het leven van een ongelukkige en daarop volgt de verdoemenis, ook al was dat leven niet bevlekt met misdaden en grove verkeerdheden; want wie de lust heeft verloren voor de ernst van dit leven, die heeft zeker ook het hart verloren voor de goederen van het eeuwige leven.

Als de Heere het leven van den rijken man daarmee beschrijft, dat hij zich prachtig gekleed, goed gegeten en gedronken heeft, dan herinnert dat aan de levensbeschrijving die men van menig mens kan geven en gegeven heeft; "Hij werd geboren, nam een vrouw, at, dronk en stierf. " Moest niet meer kunnen gezegd worden van iemand, die een ziel, een onsterfelijke ziel heeft? Zou Jezus niet meer zeggen als er nog iets meer en beters kan worden gezegd? Dat is niet mogelijk; dat hij niet meer zegt, bewijst dat er niet meer te zeggen is, dat is een zeer hard oordeel, dat stilzwijgend wordt gesproken. De man behoort tot dat onafzienbaar leger van mensen, die in het geheel niet schijnen te weten dat er een God is en dat zij een ziel hebben en dat zij met deze ziel voor God moeten verschijnen en rekenschap moeten afleggen. Zo weinig als zij van de kunst om zalig te sterven houden, zo ijverig leggen zij zich toe op de kunst om vrolijk te leven. Nu heeft God velen verhinderd, dat zij niet zo ver kunnen gaan, maar zijn zij daarom beter? Bent u beter, als u dag en nacht geen hogere zorgen kent dan om door deze wereld te komen? Bent u beter bij uw gering inkwamen, wanneer u de rijke doorbrenger in niets meer benijdt dan dat u het hem niet kunt nadoen, of dat u hem moet dienen, omdat u liever met hem aan tafel zat?

De mensen noemen hem gelukkig en velen zien benijdtend op naar zijn paleis.

Het is, helaas, maar al te waar, dat onder hen die het goede van de aarde in overvloed hebben, velen gevonden worden wier rijkdom met schandelijke gierigheid, onbarmhartigheid, hoogmoed gepaard gaat, of die door zijn verleiding in openbare zonden vervallen zijn; overspelers, ontuchtigen, onmatigen. Het is evenzeer waar dat vele rijken, in menigerlei

ziekte en de ijselijkste rampen als was het de vloek van de rijkdom al in dit leven met zich omdragen. Maar het beeld van zodanige rijken kan de Heere voor Zijn gelijkenis niet dienen. Het gevaar dat in de overvloed gelegen is wil Hij doen uitschijnen en Hij schetst geen monster, van wiens bestaan en karakter elk met afgrijzen terugdeinst, zeggend: God beware mij dat ik zo'n rijke zou zijn, of: Niet voor deze rijkdom zou ik mijn armoede willen ruilen. Daar was een zeker rijk mens en was gekleed met purper en zeer fijn lijngewaad, levend alle dagen vrolijk en prachtig. Geen woord van de ondeugden van de rijke; geen woord van jammeren met deze rijkdom gepaard. Geen toespeling op de onrechtvaardige mammon. Geen bewijs van in het oog lopende hoogmoed, inhaligheid of onbarmhartigheid; geen melding van ergerlijke brooddronkenheid, overdaad of wat men een zedeloos leven noemt. Geen rijke, van wie gezegd wordt dat hij God niet acht en geen mens ontziet, dat hij de lieden uitmergelt, wie het wee! wordt toegeroepen, omdat het loon van de lieden, die zijn landen gemaaid hebben, hetwelk hij heeft afgekort en het geschrei van degenen die geoogst hebben, gekomen is tot in de oren van de Heer Zebaoth. Een rijk mens zoals er duizend zijn en zich verheugen het te zijn; een rijk mens op de voet waarop vele duizenden het zouden willen zijn. Dat hij rijk is, is geen zonde. Het is een beschikking van God. Hij die arm maakt, maakt ook rijk. Met purper en zeer fijn lijnwaad kleedt hij zich: en waarom zou hij niet, omdat hij het rijkelijk betalen kan? Belachelijke hovaardij schikt zich boven stand en vermogen, maar zou het geen gemaaktheid, geen valse nederigheid zijn om zich beneden zijn stand voor te doen? Beschaamt het een schatrijk man er uit te zien als een bedelaar, of als een boetprediker? Hij leeft alle dagen vrolijk en prachtig. Alweer: waarom zou hij niet? Moest hij liever zijn dagen in somberheid en verdriet doorbrengen, hij, voor wie alle gelegenheden tot genoeg openstaan? Is het niet de plicht van de rijken zonder schrielheid of karigheid te leven en te laten leven? Is het niet op deze manier dat anderen bij zijn rijkdom voordeel hebben? Heeft God hem niet mildelijk alle dingen gegeven om te genieten? Zijn talrijke vrienden zitten dagelijks neer aan de welvoorzene tafel, waar (als anders het geval wel is) pracht de vrolijkheid niet uitsluit. Een halve stad vaart wel bij een overvloed, die velen werk verschaft en niemand op betaling laat wachten. En daarenboven vindt de arme voor zijn deur de verzadiging nog in de kruimels, die rijkelijk van de overvloedige tafel vallen en hem niet geweigerd worden. Ziedaar een leven, waar elke arme de ogen begerig naar opslaat en dat aan de meeste mensen benijdenswaardig voorkomt; een leven, waarvan menigeen met welbehagen zeggen zal: Het is het mijne en waarom zo u het het mijne niet zijn? Wat is mijn zonde? Wat is mijn gevaar? Toch is dit vrolijk en prachtig leven gevaarlijk, omdat het ofschoon niet om zijn vrolijkheid en niet om zijn pracht; omdat het zonder ondeugd of misdaad, een zondig leven is.

20. En er was naast de rijke en in zijn onmiddellijke nabijheid een zekere bedelaar, Lazarus genoemd (Hebr. Eleazar, Num. 20: 23 vv. = God is helper), die lag (liever gelegd was, namelijk door degenen die het medelijden wilden opwekken van degenen, die hier uit en inging), voor zijn poort, vol zweren. Hij was aan een Job gelijk, van de voetzool tot het hoofd; hier waren het echter geen zweren van de melaatsheid en zo was de rijktegelijk met de gelegenheid de aanmaning gegeven om zich vrienden te maken uit de onrechtvaardige mammon (vs. 9).

21. En deze arme wilde verzadigd worden van de kruimels, die van de tafel van de rijke vielen; van zijn kant maakte hij geen verdere aanspraak op diens weldadigheid; maar, hoewel hem van de rijke ook niets meer dan de weggeworpen brokken werden gegeven, ook de honden, waarmee hij die brokken kon delen, kwamen en likten zijn zweren.

"De rijke man kan niet zeggen, dat te veel armen het hem lastig maakten, want de arme is alleen; of dat hij te ver van hem is, want hij ligt voor zijn deur, of dat hij niets van zijn ellende wist, want hij ziet het dagelijks voor ogen, of dat de arme kon werken, want de ellende noodzaakt deze te liggen, of dat hij te lastig is, want de arme zegt geen woord, of dat hij teveel begeerde, want hij was met de kruimels tevreden; of dat zijn dienaars hem verzorgden, want geen mens trok zich de ongelukkige aan, of dat hij niet begreep wat hij nog meer had kunnen doen, want de honden toonden het hem door hun voorbeeld. "

De rijke waagt het niet de arme van zijn deur te laten wegdoen, zoals hij misschien graag zou hebben gedaan, wanneer hij niet gevreesd had voor het oordeel van de mensen, die hem daar hadden gebracht, omdat hij niet van honger zou omkomen. Dat is al zijn deugd, die echter niets meer heeft te betekenen; dan dat God hem door deze leiding van de omstandigheden tegen zijn wil tot een indirecte, karige verzorger van de arme heeft gemaakt, tot de tijd dat Hij deze aan de wereld wilde ontnemen. De bijvoeging in enige handschriften, uit Hoofdstuk 15: 16 overgenomen, die de vulgata bij de woorden: "Hij wilde verzadigd worden van de kruimels, die van de tafel van de rijken vielen" heeft opgenomen: "en niemand gaf hem die" zou verkeerd zijn, als men aan een eigenlijk onthouden, een weigering evenals daar wilde denken. Die is echter juist in die zin, dat men niet eens de overige brokken aan de arme als direkt voor hem bestemd uit het huis toereikte; deze nam alleen van hetgeen buiten werd geworpen zoveel als hij kon bereiken en werd met de honden op een lijn geplaatst. Nog tegenwoordig lopen in de Oosterse steden de honden zonder eigenaars rond, verslinden de hier of daar liggende beenderen en moeten enigermate de opruiming van het weggeworpene verrichten, waartoe ook de afval van de eettafel behoort. Er zijn ook wel kamershondjes, die onder de tafel zelf hun plaats hebben (MATTHEUS. 15: 26 vv.), maar aan deze is volgens de grondtekst niet te denken bij de hier genoemde honden in welker gezelschap de arme zich bevindt. Nu is de vraag hoe het likken van de zweren door deze straathonden moet worden verstaan? Is het een vermeerdering van de plaag van Lazarus, die zich tegen dergelijke onwelkome gasten niet kan verweren, of moeten wij het verklaren zoals Luther wil: "De redeloze dieren komen en ontfermen zich over de arme mens. Zij doen wat zij kunnen, nemen het beste lid dat zij hebben, namelijk hun heilzame tong, daarmee likken zij zijn zweren en nemen hem de etter af?" Die voor deze opvatting zijn leggen het aldus uit; "maar in plaats van verzadigd te worden, kwamen ook de honden enz. " Omdat echter, zoals wij zeiden, een weigeren van de broodkruimels van de rijke tafel niet in de bedoeling van de tekst ligt, zo ook het woordje "maar" niet in die zin worden opgevat. Wij zullen integendeel moeten verklaren: "maar niet alleen gaf God hem het nodige voedsel, eene indirecte, van de goeden wil van de rijke onafhankelijke manier, maar ook de honden kwamen om enige verzachting aan zijn brandende smarten teweeg te brengen en likten hem zijne zweren, die niet verbonden, noch met olie verzacht werden. De wilde en vraatzuchtige honden, die naar de gewoonte hem niets van de afval zouden hebben gelaten, werden door hun natuur tot een bezigheid geleid, die hem niet alleen de tijd liet zich te verzadigen, maar ook een kleine verlichting van zijn plaag

verschafte. Een andere vraag is het: hebben wij bij ons verhaal te doen alleen met een verdichting of met een geschiedenis die werkelijk is voorgevallen? Evenals bij de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (\$topic\$ Zie Dachsels Hoofdstuk 10, 29 en 37) moeten wij ons ook hier, nu dezelfde reden bestaat, voor de laatste opvatting verklaren. Wilde de Heere het hart van zijn tegenstanders, die toch met Hem spotten en zich met hoon over Zijn lering en vermaning heenzetten, met onweerstaanbare macht treffen, zodat zij ten minste zwijgend en zonder neus ophalen Zijn woord moesten aannemen, al wilden zij het ook niet tot hun verbetering en bestraffing aannemen, dan moet Hij hen niet met een zuiver fantasiebeeld bestrijden, maar alleen met een werkelijk levensbeeld, dat Hij uit hun eigen levenskring had ontleend. Zeer opmerkelijk is het daarom als een nieuwe uitlegger het vermoeden heeft uitgesproken dat de rijke man met zijn vijf broeders (v. 28) geen ander was dan de hogepriester Kajafas met zijne vijf zwagers, de zonen van Hannas, die later gezamenlijk het hogepriesterschap eveneens hebben bekleed, (slotwoord op 1 Makk. Nr. c.) en allen, evenals Kajafas zelf, door hun slechte waarneming van hun ambt de zieke Lazarus in de geestelijke zin van het woord, namelijk het aan hun zorg aanbevolene en toch zo ellendige Israël (Joh. 5: 8 vv.), in hun ellende lieten omkomen, terwijl zij zich zelf goede dagen verschaffen (Jes. 1: 23). Het getal vijf heeft wel daarin al een verklaring, dat, waar het getal van de volledigheid, het tiental, te groot was, om een geheel te beschrijven, het ook op andere plaatsen (vgl. Hoofdstuk 12: 6; 14: 9; 19: 18. Joh. 4: 18. 2 Kor. 11: 24) tot de helft wordt teruggebracht, even als dat het, waar het als te klein voorkomt, met zichzelf vermenigvuldigd wordt (Hoofdstuk 15: 4), toch zou het hier een wezenlijke en betekenisvolle trek van de gelijkenis kunnen vormen. En wanneer verder Kajafas met zijn vijf zwagers niet direct tot de Farizeeën, maar tot de Sadduceeën behoorde, stonden toch de Farizeeën bij alle verschil van godsdienstige mening in praktische leefwijze met de Sadduceeën op gelijke lijn. De Sadduceese gezindheid, zoals die in Wijsh. 2 haar uitdrukking vindt, was het toch, welke de beide sekten tegenover de Heere tot vrienden en verbondenen maakte en bij Johannes 1: 19) in het algemeen begrip van "Joden" deed opgaan; zij was het ook, welke in vs. 14 met Jezus en Zijn onderricht spotte. Eigenlijk was het dan ook het hele Jodendom, dat door Farizesen geest aan de ene en door de Sadduceese levensrichting aan de andere kant beheerst werd, Mozes en de profeten niet hoorde en daarentegen aan de lust van de ogen, de lust van het vlees en de grootsheid van het leven was overgegeven, dat in de rijke man zijn beeld had. Tegenover dit wijst de arme Lazarus op de Christelijke gemeente te Jeruzalem, later onder de naam van Ebionieten zozeer bespot, die door de onder het beeld van "honden" bedoelde heiden-christenen in hun lichamelijke noden moesten worden geholpen (Hand. 11: 29 v. Gal. 2: 10). Op de voorgrond staat toch in de eerste plaats Kajafas zelf, wiens duivelse boosheid tegen Jezus en de door Hem opgewekten Lazarus, zoals die in Joh. 11: 49 vv. en 12: 10 openbaar wordt (vgl. ook MATTHEUS. 26: 63 vv.), waarschijnlijk in onze gelijkenis haar bijzondere reden heeft. Juist omdat hij de hogepriester was hadden de mensen de arme voor zijn deur gelegd; hij was toch de van ambtswege geroepen verzorger en omwille van zijn ambt kon hij het nu ook niet wagen om zich van de hem zeker onwelkome gast te ontslaan, hij moest de indirecte verzorging plaats laten hebben, totdat de dood ook deze ongelukkige opruimde. Vreemd kunnen wij het met Stier niet vinden als Jezus nog bij het leven van Kajafas diens lot na de dood zou hebben willen vertellen; Hij heeft ook in Hoofdstuk 11: 51 van de volgende geschiedenis van deze hogepriesterlijke familie gesproken, zoals wij hebben gezien en wij noemen het integendeel "zielenzorg" dat Hij Zijn ergste tegenstanders het einde

van hun wegen met profetisch licht heeft verlicht, zoals Hij dat over Judas, Zijn verrader gedaan heeft (Joh. 6: 70. MATTHEUS. 26: 21). Dat behoorde tot Jezus' roeping als Heiland, hoewel Hij wist dat Hij daardoor de harten slechts tot verstoktere boosheid en tot duivelse haat tegen Zich opwekte. Hij moest die hele menigte van tegenstanders nog eens, voordat het oordeel van de verharding over hen kwam, voorhouden 1) hoe nietig hun vertrouwen op Abraham 2) hoe gevaarlijk hun neiging tot vleeselijke overdaad, 3) hoe verkeerd hun voorstelling van een aards Messiasrijk en 4) hoe strijdig hun mening tegen de werkelijkheid was, als was het leven op aarde al een tijd van het gericht van God. Met het aannemen van een bijzondere geschiedkundige werkelijkheid, die aan het verhaal van de Heere ten grondslag zou kunnen liggen, verliest dit natuurlijk niets van zijn parabolisch karakter, dat het voor alle tijden heeft. Denken wij er dan verder over na!

Lazarus is de naam van de arme voor de deur van de rijke; deze naam geeft meteen zijn uit- en inwendige toestand te kennen. "Lazarus, " dat kan zoveel zijn als lo-ezer, d. i. "geen hulp, " want er was voor hem op aarde geen hulp te vinden; diep, diep beneden in het donkere tranendal was zijn weg. Arm, ellendig, ziek met smartelijke wonden en etterende zweren bedekt, zonder een bevriend hart, zonder een verzorgende hand, lag hij als het beklagenswaardigste tegenbeeld van de rijke man op de straat voor zijn deur, met een steen als hoofdkussen en honden als zijn geneesmeesters en vertroosters. Maar hij heette Lazarus en dat betekent in de tweede plaats zoveel als hulp van God; want zijn hoop was gevestigd op de Heere, zijn God. Wat zou hij ook anders uit zijn lijdensweg voor winst hebben gehad? De uitwendige armoede kon hem toch evenmin een vrijbrief voor de hemel verschaffen als de rijke zijn rijkdom op zichzelf verdoemelijk maakte. Maar hij had te midden daarvan, zo niet al vroeger, de inwendige nood erkend en de inwendige genezing gevonden. Als een zondaar, die zichzelf volgens alle geboden van de wet schuldig en verloren moet geven, greep hij dorstend de belofte aan, die God aan Abraham had gegeven. Hij geloofde in de Christus, de Koning van Israël, de Heiland en Verlosser van arme zondaarsharten, die komen zou en wachtte op Zijn zaligheid en vertroostte zich met de toekomstige stad, die fundamenten heeft, zo werd God zelf in Christus zijn hoogste goed en zijn deel. Geef ons dan niet alleen zijn einde, maar ook al de geschiedenis van zijn eigen leven op aarde daarvan bewijzen? Zeker, als wij nauwkeuriger willen opmerken! Wel kan zij van zijn werken niets bijzonders berichten, want lijden was nu zijn werk en lijden ook zijn godsdienst; maar heeft hij toch niet lijdend meer gearbeid dan de man in purper met al zijn grote daden? Is niet zijn geduldig neerliggen, overeenkomend met dat van een Job, in armoede, smart en verlatenheid voor duizenden na hem tot een beschamend, opwekkend, vertroostend beeld van de Schrift geworden en heeft hij niet vele inrichtingen van weldadigheid ten dele zelfs naar zijn naam "lazarettten" genoemd, mee in het aanzijn helpen roepen? Toch geeft ons nog het woord: "Hij wilde verzadigd worden van de kruimels, die van de tafel van de rijke vielen" een nadere aanwijzing over de toestand van zijn ziel, vooral als wij de volgende woorden over de honden, die kwamen en hem zijn zweren likten daarbij nemen. Het eerste woord: "hij wilde" bevat geen aanklacht voor de rijke, alsof die het hem zou hebben geweigerd, maar het is een verklaring over zijn eigen in God vergenoegde gezindheid: God legt hem in de uitwendige verlatenheid voor een deur waar de wereld al wat zij goeds en schoons heeft, haar pracht en vrolijkheid en zaligheid voor de ogen van hem, de bedelaar, laat voorbij glinsteren maar hij laat en zijn oog en hart niet door gevangen nemen - broodkruimels voor de honger, meer hoeft, meer verlangt hij van

de zichtbare wereld niet. Hij kan zonder murmureren en zonder oordelen, zonder nijd en strijd haar schatten aan de man daar binnen overlaten, want hij heeft aan zijn God genoeg en is als vreemdeling op aarde met Hem tevreden. Ja, hij vindt in zo'n toestand nog stof tot loven en bewonderen van zijn God, die niet alleen het hart van deze rijke gewillig maakt om hem tot een dagelijkse kostganger te hebben, maar ook zelfs de honden, die dieren die anders de bedelaars niet gunstig zijn, beveelt om medelijdend zich op te maken en hem door reiniging en natmaking van zijn wonden de diensten te bewijzen van een heilzame ziekenoppasser. Ach, in welke wondervolle omstandigheden oefent God Zijn volk en hoe weet Hij het voor de kleinste gave dankbaar te maken! Wie, die hier voorbijging, zou wel vermoed hebben, in deze met zweren bedekten bedelaar een van Gods lievelingen te zien? En toch was hij het in die mate, dat nu, nadat het oordeel van God openbaar was geworden, een koning graag kroon en scepter zou geven om met de man in de etter te ruilen. Ja, ook de rijke man, als hij vermoed had wie diegene was die voor zijn deur lag, zou zeker de wereld en zichzelf opeens met andere ogen hebben aangezien en de gelegenheid om zich vrienden uit de onrechtvaardige mammon te maken, niet ongebruikt gelaten. Nu gaat hij echter, vervuld met de wereld, voorbij het aan zijn deur geplante teken van God, totdat God de rekening afsluit en de inwendige scheiding tussen de toestand van deze beide mensen met hun dood tot een onoverkomelijke kloof verwijdt.

Wat het leven hier beneden is en niet is: 1) het is geen tijd van genot, maar een tijd waarin wij ons tot het genieten van de eeuwige zaligheid moeten voorbereiden; 2) het is ook niet een tijd van het gerichts, maar een tijd waarin wij voor het eeuwig gericht rijp worden.

Overvloed van aardse goederen is de wens van al onze dagen; het drijven van geheel ons leven. Verstouten wij ons niet, dit te ontkennen en te beweren dat onze wensen tot ons dagelijks brood beperkt zijn, want ik neem ons geweten tot getuige, dat wij allen onze bezittingen, hoe aanzienlijk die ook zijn mogen, wensen te vermeerderen, dat wij alle pogingen doen om middelen bijeen te brengen boven onze behoeften en dat, als er zijn die aan de overvloed niet denken, het alleen is omdat het nodige hen al genoeg zorg wekt en bezighoudt. Maar wees verzekerd dat, was daartoe slechts een mens nodig, ieder arme de toestand van de rijke in de gelijkenis ook met al zijn gevaren aannemen zou. Verblinde arme, die in de toekomst, waarnaar hij haakt, niet meer ziet dan die vorstelijke klederen, die overdadige tafel, dat gemakkelijke huis! Verblinde arme, die begerige blikken uitstrekt, zelfs tot de manier waarop hij zal begraven worden, die al vooruit de menigte telt die zijn lijkkoets volgen zal, de steen bewondert die zijn gebeente zal dekken, maar over die gezichtseinder heen de vlammen van de hel niet ontwaart, noch de afgrond vermoedt die hem voor eeuwig, zelfs van een enkele verfrissende waterdruppel scheiden zal!

22. En het gebeurde na enige tijd, dat de bedelaar stierf (Sir. 41: 3 v. en zijn ziel door de engelen gedragen werd (Hebr. 1: 14) in de schoot van Abraham (Wijsh. 3: 1-9; 4: 7-14; 5: 16 v), terwijl niemand zich over zijn lichaam evenmin als om zijn sterven bekommerde (Jes. 57: 1 v. Wijsh. 4: 15-17).

Volgens de Joodse theologie hebben de engelen het ambt om de zielen van vrome Israëlieten te ontvangen en in de voor hen bestemde afdeling van de sjeool (Job 7: 9 enz. Uit 27: 53) (?)

te brengen. De "schoot van Abraham" een eveneens bij de Rabijnen gewoon beeld, geeft of in het algemeen te kennen, de innige verbinding (Joh. 1: 18) of in het bijzonder de ereplaats (Joh. 13: 23) bij het te verwachten feestmaal van het Messiasrijk, waar de heilige aartsvaders en profeten als eerstgeroepen gasten voorzitten. Bij hen worden vervolgens de volgende gasten vergaderd (Hoofdstuk 13: 28 v.) en de hoogste ereplaats voor die is aan Abrahams borst te liggen, aan de borst van de vader van de gelovigen en van het hoofd van de hele Oud-Testamentische Theocratie. Deze wordt voor Lazarus ingeruimd tot vergoeding voor zijn lijden, dat hij hier beneden te lijden had (vs. 25). Daarentegen is aan zijn begrafenis niet gedacht, omdat zij zonder enige plechtigheid gebeurde, of ook misschien in het geheel niet, want mogelijk werd het lijk, waarnaar niemand vroeg, voor de honden gelaten.

Zeker, dat is iets, dat de Heere ons alleen zeggen kon: Hij alleen wist wat er ook aan de andere kant van het graf gebeurde. Hoe liefelijk niet waar? Engelen staan onzichtbaar te wachten bij de stervende gelovige, om hem na gestorven te zijn, meteen tussen zich in te nemen en opwaarts te dragen. De handen van reine geesten dragen dus de gereinigde geest naar zijn hemelse rustplaats, evenals daarna de handen van sterfelijke mensen het gestorven lichaam naar zijn aardse rustplaats dragen. Wat een heugelijke lotswisseling heeft een ogenblik hier aangebracht! Hoe weet de Heere met een enkel woord de mens opeens uit de diepste ellende in de hoogste vreugde te verplaatsen! Zo zal het ook in onze dood zijn, als wij tot de Lazarussen, als wij tot de gelovigen behoren, want in de dood houdt de armoede van de armen en houdt de rijkdom van de rijken op, een ieder mens wie hij zij, treedt in geen andere hoedanigheid in de eeuwigheid dan als kind van God, of van de wereld.

De overlevering bij de Joden, waaruit de naam en persoon van deze bedelaar ontleend schijnt te zijn en de parabel, kende zeker aan haar Lazarus (of vromen Eleazar uit een vroegere leertijd) nog andere eigenschappen toe, buiten die zuiver lijdelijke van zijn tijdelijke armoede. Zij schrijft hem in elk geval dat van oprechte godsvrucht en lijdzaamheid toe. Ook in de parabel komt zonder woorden, maar uit het effect van de hele samenhang, die trek van lijdzaamheid in deze Nieuw-Testamentische Job te voorschijn. Opmerkelijk is het althans hoe in het hele verhaal Lazarus gekarakteriseerd wordt door zijn zwijgen. Geen woord, noch terwijl hij aan de deur van de rijke, noch als hij in de schoot van Abraham ligt, wordt van hem opgetekend. Hij heeft geleden - en gezwegen, hij heeft getriomfeerd en blijft tegenover zijn ongelukkig contrast zwijgen.

Wij lezen: "De bedelaar stierf en werd door de engelen gedragen in de schoot van Abraham en de rijke stierf ook en" - wordt er met nadruk bijgevoegd "werd begraven." Hier merken we een sterke tegenstelling op: de bedelaar stierf en geen woord werd er gerept van zijn begrafenis, waarschijnlijk werd zijn lichaam in de dichtstbijzijnde greppel geworpen; kortom op de goedkoopst mogelijke manier uit de weg geruimd. De rijke man echter werd, toen hij gestorven was, met pracht en luister ter aarde besteld.

De dood is een feit dat allen erkennen, maar zeer weinigen als waarheid schijnen aan te nemen. De meeste mensen eten en praten en maken plannen, alsof zij voor eeuwig op aarde zouden leven. De ware Christen moet op zijn hoede zijn tegen deze geest. "Hij die wel wil leven," zei een groot godgeleerde, "moet vaak aan zijn laatste dag denken en deze tot

gezelschaphouder maken. " Tegen murmurering en ontevredenheid in de staat van armoede - tegen hoogmoed en zelfgenoegzaamheid en verwaandheid in het bezit van rijkdom is geen beter tegengif dan de herinnering aan de dood. "De bedelaar stierf" en zijn lichamelijke noden waren ten einde. "De rijke man stierf" en zijn feestvieren nam voor eeuwig een einde.

De arme Lazarus ligt voor de deur van de rijke, er is niemand die zich hem aantrekt, maar de lieve heilige engelen hebben gewacht op Lazarus, tot zijn ziel het lichaam verliet. O, hoe kwalijk is het de man gegaan op aarde, omdat hij niemand heeft die op hem let; nu heeft hij echter vele engelen, die op hem wachten. Hij heeft niemand op aarde, die hem met eer begraaft, maar hij wordt door de engelen gedragen in Abrahams schoot; door zulke wezens zou ik ook mijn ziel graag laten dragen.

23. En de rijke stierf ook na vele jaren, zonder dat hij tot berouw en bekering was gekomen (Wijsh. 4: 18-20) en zijn lichaam, dat altijd bij hem de hoofdzaak geweest was (Hoofdstuk 12: 18), werd op prachtige wijze begraven 1). En toen hij in de hel, de plaats van de afgestorven zielen 1: 35") zijn ogen ophief en in de pijn was 2), terwijl hij tot de geesten in de gevangenis behoorde, die daar worden bewaard tot het oordeel van de eeuwige verdoemenis (1 Petrus . 3: 19), zag hij in de plaats van de zalig afgestorven Abraham van verre en Lazarus in zijn schoot, zodat hem nu duidelijk werd wat hij te voren niet in acht had willen nemen (Wijsh. 2: 22).

1) Lazarus had in dit leven geen vrienden, nu zijn de engelen van God zijne vrienden en dienaars; de mensen werpen hem weg, de engelen dragen hem op hun handen en leggen hem in de zachte schoot van Abraham; hij lag hier en hongerde, nu ligt hij daar en geniet en verzadigd zijn ziel met welgevallen. De rijke stierf en werd begraven: deze bijvoeging is niet zonder betekenis, zij is niet alleen opluistering. De eer, die hem bij de begrafenis ten deel werd; is de laatste eer geweest, die hem terugvoer; hij had daarvan geen winst of genot, de ziel was intussen al in de plaats van pijniging.

Velen in onze dagen hebben geprobeerd te bewijzen dat de ziel in het stervensuur nog tijd tot beslissing had, dat men op de drempel tussen tijd en eeuwigheid nog kon inhalen wat men in het lange leven verzuimde. Zij hebben de toestand van sterven uitgebreid en geprobeerd die uit een dal van schaduwen van de doods in een stil afgescheiden zijn van de ziel te veranderen, gedurende welke tijd de krachten van de Heilige Geest sterker konden indringen en werken. Wij begeren de hand van de Almachtige niet te verkorten, wij willen in het geheel niet ontkennen dat Hij de een of ander in het dal van de dood kan terughouden en op het punt van scheiding tussen hier en daar ginds tot bezinning zou kunnen brengen; maar wij hebben geen reden om zulke gevallen als veelvuldig te stellen en onze arme zielen op te honden met verwachtingen, die ijdel en zonder enige grond zijn. Het beste is dat men van alle uitzonderingen, die God zou kunnen maken, afziet, geheel afziet en bij de algemene waarheid blijft, die niemand bedriegt. Nu ligt het duidelijk genoeg in onze tekst, dat de dood een ogenblik is, een kort tijdpunt, een snelle stap tussen tijd en eeuwigheid, een duistere kloof, waarover men door een machtige hand wordt geleid en dat, evenals aan de andere kant van de dood geen plaats van beslissing meer is, zo ook niemand op de drempel is tussen hier en daar.

Het afscheid van het leven en van zijn heerlijkheid zal de rijke man zwaar genoeg zijn geworden: u heeft ook wel zulke mensen zien sterven, die niet konden los worden van de dingen van deze wereld, waaraan al hun liefde hing en die zich nog in hun laatste uren daaraan vastklemden.

Er is weinig aan gelegen, of men hier leeft als de rijke, of als Lazarus d. i. gelukkig of ongelukkig, als men maar zalig sterft als Lazarus en niet verloren gaat in de dood als de rijk man.

Is ons leven geen sterven, dan is ook ons sterven geen verloren gaan.

De zielen van de Oud-Testamentische doden - en wel van de in het geloof aan God de Verlosser gestorvene - niet minder dan van de goddelozen, kwamen in de hades. De zielen van de eersten waren wel midden in de hades in Gods hand, maar toch in een toestand van behoefte aan verlossing. Misschien kan men onze parabel aanzien voor een bevestiging van het toen onder het Joodse volk verbreide geloof, dat de hades verdeeld is in een plaats voor de vrome en een plaats voor de goddelozen.

24. En hij riep en zei: Vader Abraham! ontferm u over mijn en zend Lazarus, zodat hij het uiterste van zijn vingers in het water doopt en mijn tong verkoelt; a) want ik lijd pijnen in deze vlam.

a)Jes. 66: 24. Mark. 9: 44.

25. Maar Abraham zei: a) Vriend, gedenk dat u uw goed ontvangen hebt in uw leven (Ps. 17: 14) en Lazarus daarin het kwade; en nu noodzakelijk het omgekeerde moet komen, wordt hij in het bezit van het voor hem weggelegde geluk getroost en u daarentegen, voor wie nietsgoeds meer is achtergebleven, maar voor wie alleen kwellen en jammer over is, lijdt pijnen.

a) Job 21: 12.

26. En boven dit alles, zelfs wanneer wij van deze gerechtigheid en heiligheid van deze staat van zaken wilden afzien, tussen ons en u is een grote kloof gevestigd, zodat degenen, die van hier tot u willen overgaan, niet zouden kunnen, noch ook die daar zijn, vandaar tot ons overkomen, zodat dus een vervulling van uw bede volstrekt onmogelijk is.

Het Hebreeuwse sjeeol, het Griekse Hades en het Latijnse Inferie betekent eenvoudig de verblijfplaats van de doden in tegenoverstelling van de aarde, het land van de levenden zonder onderscheiding van de verschillende toestanden, die deze kan bevatten. Het paradijs behoort er evenzeer als de Gehenna (Hoofdstuk 12: 5) toe, daarom kan ook de rijke uit zijn pijnen Abraham en Lazarus zien, de gedachte van lijden ligt eerst in de woorden: "zijnde in de pijn". De begeerten, door onbeperkte bevrediging ontbrand en gevoed, worden namelijk kwellingen voor de ziel, zodra de met deze overeenstemmende uitwendige wereld en het lichaam, waardoor zij met deze in verbintenis treedt, haar zijn ontnomen. De manier waarop

Abraham en de rijke sprekend worden ingevoerd, herinnert aan de doden-gesprekken van de ouden en vooral van Rabbijnen. De aanspraak "zoon" in Abrahams mond is daar nog treffender dan het "vader Abraham" in de mond van de rijke. Abraham erkent daarmee de werkelijkheid van zijn recht en toch is en blijft hij in de gehenna. Het "gedenk" is dus het middelpunt van de gelijkenis, het vormt de verbinding tussen de toestand van die beiden op aarde en in de hades. "Gedenk het contrast, dat u op aarde onopgelost heeft gelaten, dan zult u begrijpen dat het daarmee overeenkomende contrast van heden niet zonder onrechtvaardigheid zou kunnen worden verzacht. U heeft de tijd om Lazarus tot een vriend te maken (vs. 8. v.) laten voorbijgaan, nu kan hij niets voor u doen. Maar gesteld dat men ook van het standpunt van de gerechtigheid in enig opzicht kon toegeven, dan ligt er een andere reden, die alles kortweg afsnijdt, de onmogelijkheid. " De Rabbijnen stellen de beide delen van de hades voor als door een muur gescheiden; Jezus stelt in de plaats daarvan een diepe kloof, welk beeld beter bij de hele schilderij past - het is het zinnebeeld van het onveranderlijk goddelijk besluit.

Spreekt de Heere tot de Joden; plaats Hij Zich daarom midden in de Joodse voorstellingen, dan zijn wij toch niet gerechtigd om alles wat Hij hier over de andere kant van het graf zegt, als meningen van die tijd voor te stellen, met de eigenlijke waarheid in strijd. Jezus heeft deze voorstellingen gedeeld en heeft ze in onze gelijkenis, die toch nog gesproken is van het standpunt van den Oud-Testamentische tijd, bevestigd als met de werkelijkheid overeenkomend, totdat vervolgens door Zijn dood, door Zijn opstanding en hemelvaart de hele toestand van de afgestorvenen zo veranderd is dat zowel voor de volmaakt rechtvaardigen van het Oude- als voor de ontslapene rechtvaardigen van het Nieuwe Testament blijvende plaatsen als woningen in het huis van de Vader bereid zijn (Joh. 14: 2). De Heere heeft toch de profeten, koningen en aartsvaders, die Zijn dag wilden te zien, met Zich genomen in Zijn heerlijkheid 27: 53); Hij heeft door Zijn nederdaling ter helle de zogenaamde limbus patrum, verblijfplaats van de vaderen van het Oude Testament (Hebr. 11: 40) leeg gemaakt (Efeziërs . 4: 8) en voortaan kan het rijk van de doden de zielen van hen in hun loop naar de Heere niet terughouden, die met de apostel een hartelijk verlangen hebben om bij Hem te zijn (2 Kor. 5: 8. Fil. 1: 23), maar zij gaan door dit stille land zonder enige verhindering en gaan in tot de vreugde van hun Heer in de woningen van eeuwige vrede. De verschijning van Jezus Christus is dus in de hades een even grote omkering als in de geschiedenis van de wereld. Evenals deze wereld door Hem een nieuwe gedaante heeft verkregen, zo is ook de hades door Hem geheel hervormd.

Het is moeilijk op te merken hoe ver de beschrijving van de dingen na de dood slechts een gelijkenis is en hoever daarentegen werkelijk onderricht, naar de letter.

De hel kan hier niet zijn die hel, die op de jongste dag zal worden ingegaan; ook kan het gesprek geen lichamelijk gesprek zijn, sinds beider lichamen in de aarde begraven liggen; daarom menen wij dat deze hel het kwaad geweten is en dat alles zo in het geweten is toegegaan. De rijke heeft in zijn geweten gevoeld, dat hij daar ernstig moest wezen, daarom rust hij niet, hij zoekt overal hulp in de hemel, in de hel, of hij ook maar de minste troost mocht vinden en toch kan hij die niet verkrijgen; ten slotte voelt hij dat hem gezegd wordt: er is een grote kloof enz. Dat zijn de gedachten van de wanhoop.

De hele inhoud van onze afdeling is een inkleding van de gedachte hoe pijnigend en hoe zonder uitzicht of troost het lot is van hem, die in zijn tijd niet bedacht heeft wat tot zijn vrede dient; zo straft het moedwillig verzuimen van de door de Heere in vs. 9 gegeven raad; zulke gevolgen sleept de mammon-dienst na zich, wanneer de tijd komt dat het met hem gedaan is.

Hier op aarde is veel misleiding, beneveling door hartstocht en dwaling; daar houdt alles op. Dat zien wij aan de rijke man in de plaats van de pijniging; zijn leven ligt voor hem als een opengeslagen boek, zijn schuld wordt hem duidelijk. Wat hem tot verdoemenis heeft geleid, ziet hij in het licht en het wekt zo'n berouw in hem op en doet hem zo'n ellende voelen, dat hij aan geen mens zijn lot gunt en ieder gezelschap zoveel mogelijk afweert.

Zijn pijniging bestond daarin dat de zondige begeerten in hem als vlammen brandden, zonder dat hij ze kon bevredigen. Op aarde had hij het verborgen zuchten van zijn hart naar verlossing, de beginselen van de pijniging van zijn geweten, dat de toorn van God gewaar werd, kunnen verdrinken in het genot van de begeerlijkheid van de wereld; nu was alle wereldse vreugde, alle purper en kostelijke lijnwaad, alle eten en drinken, dansen en spelen, kortom alles waarin zijn ziel zich verlustigde, hem ontnomen en hij was gelijk aan een door brandende dorst gepijnigde. Hij ziet Lazarus in Abrahams schoot en begrijpt wel dat deze daar als met een stroom van wellust gedrenkt wordt (Ps. 36: 9). Nu roept hij tot de vader van de gelovigen, onder Wiens kinderen hij zich ook gerekend had, toe, dat hij door Lazarus een druppel waters zou zenden tot verkoeling, maar geen druppel van goddelijke barmhartigheid, zegt Chrysostomus, vermengt zich met de verdoemde dorst naar de wereld.

Niet de zonde op zichzelf, maar alleen het treurige gevolg daarvan is het wat hem doet wenen en in plaats van zich in droefheid naar God voor het gericht van God te buigen, volhardt hij in zijn valse godsdienst en roept hij de heiligen aan om door hen en hun verdienste verlossing van zijn pijn te vinden.

Zo levert hij het enige, weinig aantrekkelijke bijbelse voorbeeld van aanroeping van een heilige (Job 5: 1).

De rijke is zo geheel zonder God, dat hij niet eens Gods naam noemt en dat hij in aangelegenheden, die alleen van God's wil afhangen, zich niet meer tot Hem, maar tot Abraham wendt; daarin bestond vooral zijn pijniging. Toen riep hij: "Ik lijd pijnen in deze vlam", want het goddelijke wezen is een verkwikkende stroom, waardoor het hart, waarin die zich uitstort, van enkel vrome en zalige ervaringen groent en bloeit; maar de scheiding van God, dat is de gloeiende, flikkerende van alle kanten de ziel omgevende vlam, die alle afwisseling van ervaringen in haar doodt en niets dan een altijddurend ontzettend zuchten in haar achterlaat.

Twee zaken houdt Abraham de rijke voor. 1) dat zijn bede ongerechtvaardigd is en 2) dat haar vervulling onmogelijk is. Ongerechtvaardigd is zijn bede, want in hetgeen nu geschiedt wordt het oordeel van Gods gerechtigheid volvoerd. U heeft uw goed in uw leven gehad, zegt Abraham, uw goed, zegt hij, want hij heeft eigenlijk naar geen ander getracht, hij genoot wat hij had, met volle teugen, als het goede deel, dat hem toekwam, waarboven hij niets meer

begeerde - u heeft het ontvangen of weggenomen, wordt gezegd in dezelfde zin als in Matth. 6: 2 vv. : zij hebben hun loon weg; u heeft u niets voorbehouden en voor de toekomst bewaard; u heeft het geheel verteerd. Evenzo heeft Lazarus het kwade ontvangen, zodat de macht ervan over hem geheel uitgegoten en uitgeput werd, nu is voor deze de tijd van de verkwikking en voor u die van de pijniging gekomen.

De rijke heeft zijn goed ontvangen als zijn zaligheid en in deze ontzaggelijke waan de grond gelegd tot zijn later wegzinken in de pijniging van het vuur van onuitblusselijke begeerten en verterende toestanden; de ander heeft zijn boos, zijn hard lot aangenomen en is door deze overgave in het hem door God toegedeelde leed geschikt voor de zaligheid geworden. Hij kan verblijd in Abrahams schoot in de stilte al een hemel vinden, terwijl de ander in zijn ontzettende ontstelling hemel en aarde in beweging zou willen zetten. Staan zo de beide geschiedenissen parallel tegenover elkaar, zo kruisen zij elkaar ook. De rijke heeft het aardse goed zonder barmhartigheid jegens de armen voor zich behouden, hij heeft de overvloed zichzelf ten vloek gemaakt, die de andere een zegen moest worden. De arme daarentegen heeft in zijn gemis met onderwerping de nood van de wereld, ook de nood van de rijke mee gedragen, want de ware arme is barmhartig op die manier dat hij zonder benijding en stil in God de last van de wereld draagt; en daarom wordt hem barmhartigheid ten deel.

Maar het toestaan van het door de rijke man gevraagde is ook onmogelijk; een grote kloof scheidt de beide delen van de hades; er heeft geen overgang van het ene tot het andere plaats en de kloof is gevestigd, d. i. onveranderlijk bepaald en verlichting en dienst van de andere kant is daardoor onvoorwaardelijk afgesneden.

Abraham noemt hem "zoon" en is toch geheel overgegeven aan Gods wil, dat hij verdoemd wordt; aan de andere kant houdt de vleselijke betrekking van de bloedverwanten op; zij beminnen zoals God bemint, zien alle dingen aan zo als God ze aanziet en Zijne gerichten verstoren hun zaligheid evenmin als die van God.

In onze dagen spreken velen weer van drie plaatsen van de eeuwigheid, van een plaats van zalige vrede, van een plaats van pijniging en van een derde, waar zij tot besliste keuze zouden komen, die hier gestorven zijn zonder rijp te zijn voor hemel of hel. Dit wordt door dit evangelie geheel weerlegd, dat slechts van twee plaatsen spreekt: van Abrahams schoot en van de plaats van pijniging. De vrome arme rust in Abrahams schoot; in de plaats van de pijniging bevindt zich de godvergetende rijke; tussen die beide plaatsen is geen kloof, die door niemand wordt bewoond en voor de zaligen zowel als voor de vervloekten even onoverkomelijk is. Deze scheiding van de verblijfplaats van alle gestorven zielen is te bedenkelijker voor alle liefhebbers van een derde plaats, omdat juist de rijke in het geheel niet als een uitgezochte booswicht wordt voorgesteld, maar als een mens, die men zeker de derde plaats, als er een was, graag zou aanwijken.

27. En hij zei. Ik bid u dan vader, wanneer er voor mijzelf geen verzachting van pijn meer mogelijk is, dat u hem zendt tot mijn vaders huis, evenals Samuël aan Saul moest verschijnen (1 Sam. 28: 12 vv.).

28. Want ik heb vijf broeders; dat hij hun dit, wat ik nu ondervind, hoe het met mij is, dat er een hel is, wat zij niet willen geloven, betuigt, zodat zij opschrikken uit hun zondig leven en nadat zij zich bekeerd hebben niet komen in deze plaats van pijniging.

Wij bemerken alleszins dat ook zelfs in de hel de pijn, de pijnen van de vlammen, bij de veroordeelde zondaar de schuldige neiging om zich te rechtvaardigen niet ophoudt. Deze eenmaal zo aanzienlijke zoon van Abraham voelt zich verongelijkt. Al het beroep op zijn hooggeloopte stamvader verworpen wordt, als geen voormalige bedelaar tot hem gezonden worden kan. . . . zo zal hij dan lijden, waarvoor geen ontferming, uitstaan, waarvoor geen verzachting is. . . . Maar hij kan niet nalaten om zich zijdelings te beklagen over die God, die hij niet noemt, niet noemen durft en voor Wie hij zich ook niet verootmoedigt. Immers hij is, zo komt het hem voor, niet genoeg gewaarschuwd. Het lot dat hij nu ondervindt, is hem niet duidelijk genoeg, niet ernstig genoeg voor ogen gestel en dat in zijn hele waarheid, vreselijkheid, onverbiddelijkheid. . . . Als hij dit geweten had! . . . Maar hij weet het nu. En als er dan geen ontferming meer zijn mag over hem, er zij ontferming over zijn broeders, die nog op aarde zijn. Tussen de hemel en aarde is toch die kloof, die afgrijselijke kloof niet gevestigd! Hij althans, hellewicht die hij wezen mag, hij ontfermt zich over de onwetenden en dwalenden.

Wij leren uit deze gelijkenis, dat onbekeerde mensen de waarde van een ziel na de dood erkennen, wanneer het te laat is. Wij lezen dat de rijke man verzocht dat Lazarus gezonden mocht worden naar zijn vijf broeders, die nog leefden, opdat ook zij niet in de plaats van pijniging zonden komen, terwijl hij leefde, had hij nooit iets tot hun geestelijk welzijn gedaan. Zij waren waarschijnlijk zijn medegezellen in wereldsgezindheid geweest en hadden als hij hun zielen geheel verwaarloosd. Nu hij dood is ziet hij te laat de dwaasheid in, waaraan zij allen schuldig geweest zijn en wenst dat, zo mogelijk, zij tot bekering geroepen worden. De verandering, die over de harten van onbekeerden na hun dood zal komen, is een van de vreselijkste in hun toekomstigen staat. Zij zullen honderd dingen weten en verstaan, waarvoor zij hardnekkig blind waren, toen zij leefden. Zij zullen ontdekken, dat zij, als Ezau, eeuwig geluk voor een enkele schotel moes verspeeld hebben. Daar is geen ontrouw of twijfel, of ongeloof na de dood. Het is een wijs woord van een oud godgeleerde "Dat de hel niet anders is dan de waarheid te laat gekend. "

Zij zouden zich bekeren. Ziedaar een veroordeelde, die ondanks zichzelf zijn schuld belijdt. Wat zijn broeders niet doen, maar behoorden te doen, wat hij zelf niet gedaan heeft en waarvan hij het verzuim in deze plaats van pijniging voelt, weet hij en noemt hij op eenmaal bij de juiste naam, een naam met welke heilige ernst hij in zijn vrolijke levensdagen, wie weet hoe vaak de spot gedreven heeft. Het geweten spreekt, zeker, het is zo. Ook deze, geen heiden, maar een zoon van Abraham; ook deze rijke, die door zijn vrolijk en prachtig leven niemand kwaad deed, maar integendeel velen groot vermaak en anderen groot gewin toebreacht, ook deze voorstander van een goed leven, die geen vrek was, integendeel, geen onbarmhartige, wel nee en alles behalve een huichelaar had nodig zich te bekeren; en hij weet het, hij heeft het altijd geweten. Zoveel had hij van Mozes en de profeten wel begrepen; luid genoeg had zijn geweten hem getuigd, dat die God, aan Wie hij, als mens en Israëliet, alles verschuldigd was, nog andere aanspraken had op zijn hart en leven dan die hij vervulde door

geen huichelaar te zijn en zich te wachten voor ontterende overtredingen van de tweede tafel van zijn wet. Hij had zich moeten bekeren, niet van deze of die ondeugd of zondige gewoonte, maar van het leven voor zichzelf tot het leven voor God, van het ijdele leven tot het godsvruchtige! Voorwaar, geen schrik van de hel, geen levendige voorstelling van de plaats van pijniging, geen voorgevoel van de smart van de vlam zou nodig geweest zijn om hem dit te doen beseffen. Ondanks alle uiterlijke gerustheid en vrolijk leven en wegwerping van grote woorden en kleingeestige vooroordelen, had hij de overtuiging ervan in zijn hart. Hier blijkt het, hier belijdt hij het. Levenslang heeft hij het ontveinsd, levenslang met hen, die hem wilden bekeren, de draak gestoken en bespot; levenslang hen, die zich wilden bekeren (het zij dan natuurlijk tollenaars of verlorene vrouwen) dwepers genoemd of schijnheiligen. Wat hem betreft, hij was een goed man en verstandig man, hij wist dat hij met een goede God te doen had, die mildelijk geeft om te genieten en Wiens voorbeeld hij zoveel mogelijk volgde door te leven en te laten leven en dit was zijn godsdienst. Nee - hij wist dat hij geen godsdienst had en nodig had zich te bekeren.

29. Abraham zei tot hem: a) Zij hebben Mozes en de profeten (Hand. 15: 21); dat zij die horen, aan die gehoor geven.

a) Jes. 8: 20; 34: 16. Joh. 5: 39. Hand. 17: 11.

30. En hij zei: Nee, vader Abraham! Dat is nog niet genoeg om zalig te worden, dat men Mozes en de profeten heeft, maar als iemand van de doden tot hen heenging, zij zouden zich bekeren.

31. Maar Abraham zei tot hem: Als zij Mozes en de profeten niet horen, dan zullen zij ook, ook al zou er iemand uit de dood opstaan, zich niet laten gezeggen, niet tot bekering worden bewogen.

Wanneer in het eerst beeld (vs. 19-21) de zonde van de rijke en in het tweede (vs 22-26) zijn bestraffing wordt voorgesteld, stelt Jezus hier (vs. 27-31) nu nog de oorzaak van de eeuwige ellende van Zijn toehoorders voor ogen, de onboetvaardigheid en voor diegenen, die het willen aanwenden, het middel om het lot te ontgaan, dat hun van het uur van de dood af dreigt, namelijk om Mozes en de profeten anders dan tot hiertoe ter harte te nemen.

De rijke man stelt zich met het antwoord van Abraham tevreden; hij erkent dat hulp voor hem onmogelijk is, voor hem is een grote kloof gevestigd. Maar - nog niet voor zijn vijf broeders! Deze nu zijn zijn broeders niet slechts naar het vlees, maar ook naar de geest en hij heeft ze ten slotte tot hetzelfde leven in zonde verleid. Het is toch voor de verdoemden geen troost om deelgenoten in het ongeluk te hebben, vooral niet degenen, aan wier verderf zij zelf ook schuld hebben; deze klagen zij integendeel aan, zij verwensen en vervloeken hen.

Er openbaart zich wel in deze verdoemde iets schijnbaar goeds, omdat hij aan zijn vijf broeders denkt, die net zo leven als hij en voor hen bidt, dat zij ook niet in die zelfde plaats van ellende komen; maar ook openbaart zich bij hem ook alle gebrek aan zelfkennis en waar berouw. Hij stemt met het oordeel van God niet in. Hij voelt zich nog niet schuldig: hij denkt

integendeel dat, als het hem nog op de juiste tijd gezegd was, hij zijn leven zou hebben veranderd en hij op die plaats niet zou zijn gekomen. Terwijl hij zijn broeders verontschuldigt, wil hij zichzelf verontschuldigen en God de Heere berispen, die hen niet allen genoeg gewaarschuwd had.

Menen ook heden velen dat Gods woord niet voldoende is tot zaligheid, dat men geestverschijningen en gezichten van doden moet hebben om zich te bekeren en gelovig te worden, dan zijn dat de beter wetende navolgers van de rijke, die naar de doden vragen en de levende God uit het oog verliezen. Saul had een dodenverschijning en stortte zich zonder bekering in zijn eigen zwaard (1 Sam. 28 en 31); de hogeraad zag die andere Lazarus, die Jezus te Bethanië had opgewekt en toch wilde hij beide, Lazarus en Jezus doden (Joh. 11: 47 vv. 12: 10 vv). Een nieuw hart en een nieuwe gezindheid werkt alleen het geloof uit Gods woord en de Heilige Geest, die met en bij het geloof is; dat kan geen dodenverschijning teweeg brengen; ten hoogste schenkt zij geloof dat zich naar het zichtbare uitstrekt en zich aan het zichtbare vasthoudt, zoals de rijke man in de hel dat ook had, zonder dat hij daarom zijn gezindheid veranderde.

Het beginsel, dat in deze woorden vervat is, is van groot belang; de Schriften bevatten alles wat wij nodig hebben te weten, ten einde behouden te worden en geen bode uit deze wereld aan de andere kant van het graf kan er iets aan toevoegen. Geen gebrek is er aan meer bewijs en klaarlijkheid om de mensen tot bekering te brengen, wel aan meer hart en wil om gebruik te maken van hetgeen zij al weten. De doden zouden ons niets meer kunnen zeggen dan de Bijbel bevat, als zij uit hun graven opstonden om ons te onderrichten. Nadat de eerste nieuwheid van hun getuigenis was verdwenen, zouden wij ons niet meer om hun woorden bekommeren dan om de woorden van een ander. Dat rampzalige wachten op iets dat wij niet hebben en verwaarlozen van hetgeen wij hebben, is het verderf van duizend zielen. Eenvoudig geloof in de Schriften, die wij al bezitten, is de eerste zaak, die tot zaligheid nodig is. De mens, die de Bijbel nodig heeft en die kan lezen en toch op meer bewijzen wacht, voordat hij een beslist Christen wordt, bedriegt zichzelf. Als hij niet uit zijn begoocheling ontwaakt, zal hij in zijn zonden sterven.

Duidelijk leert ons de Heere 1) dat de zielen, zowel van de rechtvaardigen als van de goddelozen, na het sterven van het lichaam overblijven en wel met volkomen bewustheid aangaande het verledene, tegenwoordige en toekomstige, een bewustheid, waarmee herkenning gepaard gaat, die ook daarvan geheel onafscheidbaar is; 2) dat zij meteen na de dood overgaan naar de plaats van geluk en ongeluk, de zaligen onder geleiding van de engelen in een plaats van eer, van vreugde en geluk, in gezelschap van geheiligden en zaligen, ontheven aan al de aardse ellende en werkzaam in de kring van hun hogere bestemming, de rampzaligen in het tegenovergestelde van dat alles; 3) dat dit loon en deze straf natuurlijke en rechtmatige gevolgen zullen zijn van de aanleg van het leven op aarde, van geloof en godzaligheid, van ongeloof en onbekeerlijkheid; 4) dat de herinnering aan het verleden, alsmede aan de deelgenoot van het leven op aarde en zijn komst in diezelfde plaats van geluk en ongeluk de rampzaligheid verzwaren en de gelukzaligheid verhogen zal; 5) en eindelijk dat deze toekomstige staat onherroepelijk zal voortduren en alleszins op de uitspraak van Gods onfeilbare openbaring gegrondvest is. Als nu eindelijk maar niemand dat woord van Jezus

vergeet: "Zij hebben Mozes en de profeten, dat zij die horen", zoals wij nu ook zeggen kunnen: wij hebben de evangelisten en apostelen, het volkomen vervulde Evangelie; dat maar elk ter harte neemt de ontdekking, die de Heere ons uit de onbekende wereld van de geesten geeft en die ons door niemand beter dan door Jezus gegeven kan worden; en dat maar ieder let op de dwaasheid van de zondaars, die om zichzelf te verschonen doorgaans boven de verordende weg nog iets anders begeert, opdat niemand zijn hart verhardt en daardoor de eeuwige vrede missen zou.

De Heere laat het niet bij woorden, Hij bewijst alles wat Hij zegt door daden, opdat er geen andere dan moedwillige tegenspraak mogelijk is. Of is er niet werkelijk een Lazarus uit de doden opgestaan en teruggekeerd onder de mensen? En hebben toen de vijanden van de Heere hun vijanden van hun ongeloof bekeerd? Integendeel, zij zijn nog meer verhard geworden en probeerden nu niet alleen Jezus, maar ook Lazarus te doden. De leer of zedeles van de gelijkenis is dat de mens, die zich werkelijk bekeert, zoiets niet doet vanwege het zien van tekenen en wonderen, maar vanwege het woord en bevel van God. En omdat het niet past dat God in een gelijkenis spreekt, zo wordt deze onderwijzing in de mond van Abraham gelegd. Wij zien dan ook hier wat een onschatbaar geschenk ons door God in de Schrift is gegeven. Zij is eindeloos meer dan een uit de dood opgestane Lazarus, want hoe lang zou deze bij ons blijven en welke geheimen zou hij ons kunnen verkondigen, omdat hij wellicht in die tussentijd bewusteloos geweest kon zijn, terwijl de Schrift altijd bij ons blijft en ons al die geheimen van Gods raad ontdekt, die voor onze rechtvaardigmaking en heiligmaking niet hinderlijk, maar bevorderlijk zijn. Het zich te veel verdiepen in de dingen, die alleen aan de andere kant van het graf te kennen zijn, leidt onszelf naar duistere diepten, terwijl het geloof aan Gods woord en belofte en aan Zijn almacht om te vervullen, ons opvoert tot zonnige hoogten, waarop wij met Mozes van verre het beloofde land kunnen zien.

De dood vereeuwigt het karakter dat zich op aarde gevormd heeft; het wijzigt noch verandert het. De dood heeft geen wateren, geen kracht voor de wedergeboorte. Zoek de Heere terwijl Hij te vinden is; roep Hem aan terwijl Hij nabij is (Jes. 55: 6). De hemel en de hel zijn eeuwigdurende toestanden van de ziel, evenzeer tegenovergesteld aan elkaar, als de twee polen en evenmin als deze nader tot elkaar te brengen.

HOOFDSTUK 17

OVER ERGERNIS, VERGEVENSGEZINDHEID, GELOOF EN WERKEN, OVER TIEN MELAATSEN EN HET RIJK VAN GOD

I. Vs. 1-4 Volgens het overzicht, bij MATTHEUS. 19: 2 gegeven over de opvolging van de gebeurtenissen moeten wij ons Jezus, als Hij de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus heeft uitgesproken, voorstellen als voorttrekkend van Livias over de Jordaan en de stad Jericho naar Bethanië om Lazarus, de broeder van Maria en Martha op te wekken. Lukas deelt volgens het plan van zijn evangelie deze geschiedenis niet mee, maar laat ons toch wederom de opening in zijn bericht (vgl. Hoofdstuk 11: 15-12: 59 13: 10-21) door een inlassing opmerken, die duidelijk wijst op de werkzaamheid in Galilea, want wat in onze afdeling voor ons ligt sluit zich onmiskenbaar aan de uitvoerig meegedeelde gesprekken aan, die wij in MATTHEUS. 18: 1-35 Mark. 9: 33-50 en bij Lukas zelf in Hoofdstuk 9: 46-50 lezen.

1. Bij gelegenheid van het voorval in Hoofdstuk 9: 46-48 meegedeeld vond de Heere aanleiding om over de ergernissen te spreken. En Hij zei tot de discipelen: Het kan niet zijn - het is een veronderstelling die geheel onaannemelijk is - dat er geen ergernissen komen, maar wee hem waardoor zij komen, want het verstrekt hem tot geen verontschuldiging, dat zij, zoals nu eenmaal de wereld is, onvermijdelijk zijn.

2. Het zou integendeel wat de zwaarte betreft van de straf, die verwacht moet worden, hem van nut zijn dat een molensteen om zijn hals gedaan was en hij in de zee geworpen, dan dat hij tot het doel in leven zou blijven, dat hij een van deze kleinen zou ergeren (in MATTHEUS. 18: 6, 7 zijn de beide uitspraken omgekeerd).

3. Behoed uzelf dan voor alles, waardoor u een medebroeder aanstoot zou kunnen geven en dit kan juist dan het gemakkelijkst plaats hebben als eerst een ander u ergernisheeft gegeven en u zich dan niet naar behoren jegens hem gedraagt. Ik wil u het juiste gedrag voor dergelijke gevallen in een korte leefregel voorstellen. a) En als uw broeder tegen u zondigt, bestraf hem dan; en als hij het zich aantrekt, vergeef het hem.

a) Lev. 19: 17. Spr. 17: 10. Jak. 5: 19.

4. En als hij zeven keer per dag tegen u zondigt en zeven keer per dag tot u terugkeert en zegt: Het is mij leed; dan zult u het hem vergeven (MATTHEUS. 18: 15, 21).

Het is ene andere zaak wanneer de belediging niet zo zeer de persoon als wel de zedelijke roeping aangaat en omdat in de meeste gevallen de roeping onafscheidelijk is van de zedelijke persoonlijkheid, kan de beledigde Christen zeker in het geval komen om als vertegenwoordiger van een zedelijke roeping voor de belediging rechtvaardige voldoening te eisen en tegenover de belediger straffende gerechtigheid uitoefenen. Een vader mag zich niet straffeloos door de zoon laten beledigen, de leermeester niet door de leerling en wie vertegenwoordiger is van een beroep of een stand moet de eer daarvan tegen elke aanranding

in zijn persoon ophouden, moet op voldoening aandringen, ook als hij persoonlijk de belediger vergeeft. Maar als deze voldoening de roeping of de stand aangaat, mag zij ook geen persoonlijk karakter dragen, maar moet door de in de beledigende persoon beledigde vereniging zelf worden uitgesproken, volvoerd of geëist worden. De beslissing van de burgerlijke wet is hiertoe zeker niet altijd voldoende, want de eer is van tederder aard dan dat zij in de letter van de wet in alle gevallen een voldoende bescherming zou hebben. Er is dus tot de juiste oplossing van de onvoegelijkheid vaak ook een eregericht nodig van de standgenoten, dat niet naar een geschrevene wet, maar volgens het eergevoel, dat in de hele stand leeft, de aanklacht, die in de belediging ligt, onderzoekt en daarover beslist. Verklaart dit de belediging voor ongegrond, dan is de geschonden eer van de beledigde in de erkenning van de vereniging weer hersteld en hij heeft geen zedelijke reden meer om zich vijandig tegenover de beledigde te gedragen; dit is nu zaak van de zedelijke vereniging. Verklaart het echter de belediging voor gegrond, dan is de eer van de beledigde door de uitspraak van de vereniging verloren en hij kan die door geen vijandige handeling omtrent de belediger zedelijk weer herstellen, maar alleen door ware verbetering. De tweestrijd, die in de voorchristelijke wereld slechts voorkomt als een beslissing, voor een bepaald afgesproken geval geldende (1 Sam. 17: 8 vv. 2 Sam. 2: 14 vv.), maar niet als voldoening voor beledigde eer, rust op een vermenging van christelijke en heidense elementen, die onzuiver is. Christelijk is de hoge waarde, die aan de persoonlijkheid en haar eer wordt toegeschreven, waaraan door snode belediging een geestelijke moord wordt bedreven; heidens is de gedachte dat door de tweestrijd de vraag over recht of onrecht zou worden beslist, dat het dus een godsgericht is. Bestaat deze laatste, geschiedkundig alleen mogelijke gedachte niet, dan heeft de tweestrijd in het geheel geen verstaanbare zin; want daaraan, dat misschien hij die door zware beledigingen misdeed, hem, tegen wie hij misdeed, nog daarenboven neerschiet, ligt geen zedelijke of ook maar verstandige gedachte ten grondslag en noch de eer van de beledigden, noch die van de vereniging kan daarbij iets winnen. De godsgerichten van de Middeleeuwen, waarop de tweegevechten rusten, zijn dan ook niet uit christelijke maar uit heidense opvattingen ontstaan, uit de gedachte dat het tijdelijk lot van ieder persoon ook zijn gericht is. Is deze gedachte bij het latere tweegevecht nergens meer voorhanden, wordt de veel lagere in de plaats gesteld, dat de betoning van persoonlijke moed de aangetaste eer herstelt, dan zou het tweegevecht alleen in dat geval enige zin hebben wanneer de belediging beschuldiging van lafhartigheid inhield. In ieder ander geval kan het de aangetaste eer onmogelijk herstellen, want iemand kan veel persoonlijke moed hebben, die in ander opzicht geheel onzedelijk en dus eerloos is en juist het verwijt van lafhartigheid, dat toch, zoals vanzelf spreekt alleen op grond van feiten kan worden gemaakt, dan door een beslissing van een eregericht voor de openbare eer het gemakkelijkst uit de weg geruimd worden; bevestigt nu het oordeel van de zedelijke rechtbank dit verwijt, dan kan het door geen tweegevecht, maar alleen door betoning van werkelijke moed in het zedelijk beroep worden weggenomen. Het tweegevecht is dus geheel onchristelijk, zowel als het rust op de gedachte dat de beslissing over recht en onrecht ligt in de beslissing van de wapens, omdat deze een onchristelijke gedachte is, als ook dan wanneer die het onverdraaglijke uitspreekt van het bestaan van twee personen naast elkaar, omdat het tegen alle christelijke zedelijkheid spreekt en onverzoenlijke wraakgierigheid te kennen geeft. Het kan alleen verzacht maar niet verontschuldigd worden door een gevoel met vooroordelen bezet van de stand, die degene die het tweegevecht weigert, als eerloos en uitgeworpen beschouwt, terwijl het meer de plicht van

zo'n stand zou zijn de belediger uit te sluiten, die onrechtmatig de eer van de andere uitsluit. Zelfs in zo'n geval betaamt de christen de moed van het belijden tegenover deze waan, een hogere moed dan die, welke tegenover de spits van de degen kan worden getoond en liever zal de christen om de getuigenis voor de waarheid de smaad van de verdwaasde wereld op zich nemen dan zich tegen Christus bezondigen en liever van een beroep scheiden, dat hem iets onchristelijks oplegt, dan uit de staat van een christen, die zijn Heer gehoorzaam is.

II. Vs. 5-10. In dezelfde tijd van Christus' woorden die in de vorige afdeling meegedeeld worden, valt het hier meegedeelde gesprek met de discipelen, namelijk in de tijd van het gebeurde bij Caesarea Filippi tot aan het vertrek uit Galilea. Wij zullen de samenhang met hetgeen ons verder uit deze tijd wordt bericht, later aanwijzen 18: 35), een eigenlijke parallele plaats komt noch bij Mattheus noch bij Markus voor, maar wij hebben hier een aanvulling van de beide evangelisten en van hetgeen Lukas zelf in Hoofdstuk 9: 18-58 verteld heeft in aansluiting aan de bekende evangelische mededeling.

5. En de apostelen zeiden tot de Heere: Vermeerder ons het geloof.

Wij kennen de verborgen gevoelens niet, waaruit dit verzoek ontstond. Misschien voelden de apostelen zich het hart ontzinken toen zij de een belangrijke les na de andere van de lippen van onze Heer hoorden vloeien. Misschien kwam de gedachte in hun harten op: Wie is tot deze dingen bekwaam? Wie kan zo'n verheven leer ontvangen? Wie kan zo'n verheven regel in de wandel volgen? Dit zijn echter alleen gissingen. Een ding is in ieder geval duidelijk en zeker. Het verzoek dat zij deden, was allerbelangrijkst: Vermeerder ons geloof. Het geloof is de wortel van zaligende godsdienst. Hij, die tot God komt, moet geloven, dat Hij is en een beloner is van degenen die Hem zoeken (Hebr. 11: 6). Het is de hand, waarmee de ziel Jezus Christus vasthoudt en aan Hem verbonden en behouden wordt. Het is het geheim van alle christelijke troost en geestelijke voorspoed. Naar het geloof van de mens zal zijn vrede, zijn hoop, zijn kracht, zijn moed, zijn beslistheid en overwinning over de wereld zijn. Toen de apostelen om geloof vroegen deden zij wijs en wel. Het geloof is een genadegave, die trappen toestaat. Het is niet tot volle kracht en volmaakt zo dadelijk als het door de Heilige Geest in het hart geplant is. Daar is klein geloof en groot geloof. Daar is zwak geloof en sterk geloof. Van beide wordt in de Schrift gesproken. Beide worden gezien in de ervaringen van Gods volks. Hoe meer geloof een christen heeft hoe gelukkiger, heiliger en nuttiger hij zal zijn. Om de groei en de bevordering van het geloof moet het dagelijks gebed zijn en de poging van allen, die het leven liefhebben. Toen de apostelen zeiden: "Vermeerder ons het geloof", deden zij goed. Hebben wij wel geloof? Dit is na alles de eerste vraag, die het onderwerp in onze harten moet opwekken. Zaligmakend geloof is niet maar het opzeggen van de geloofsbelijdenis en de woorden: ik geloof in God de Vader en in God de Heilige Geest. Duizenden gedenken deze woorden, die niets van waar geloof afweten. De woorden van Paulus Zijn zeer plechtig: "Het geloof is niet van allen" (2 Thessalonicenzen. 3: 2). Het ware geloof is de mens niet van nature eigen. Het komt uit de hemel. Het is de gave van God. Als wij nog enig geloof hebben, laat ons bidden om meer. Het is een slecht teken van de geestelijke toestand van de mens, wanneer hij tevreden is om van ouden voorraad te leven en niet hongert en dorst naar groei in de genade. Laat een gebed om meer geloof een gedeelte van onze dagelijkse overdenkingen zijn. Laat ons ernstig naar de beste gave zoeken. Wij

moeten de dag van de kleine dingen niet verachten in de ziel van een broeder, maar wij moeten er niet mee tevreden zijn in onze eigen ziel.

6. En de Heere zei: a) Als u een geloof had als een mosterdzaad, u zou tegen deze moerbeziënboom 28: 28") zeggen: Word ontworteld en in de zee geplant! en hij zou u gehoorzaam zijn.

a)MATTHEUS. 17: 20; 21: 21. Mark. 11: 23.

Het wordt door de evangelist niet meegedeeld wat de twaalf bewoog door een spreker uit hun midden opeens met deze vraag tot de Heere te komen, dat Hij bij de mate van het geloof, die hun al was gegeven, uit Zijn rijkdom hen een volle, gedrukte, geschudde en overvloeiende maat zou toedoen, opdat zij overvloed mochten hebben. Toch kan men opmerken dat in die tijd van de tweede helft van september van het jaar 29 na Christus het hart van de discipelen in tweeërlei opzicht diep bewogen was en tot grote ernst gestemd door hetgeen de Heere met hen sprak. Aan de ene kant had Jezus hen vaker zo nadrukkelijk gewezen op het lijden en sterven, dat nabij was en op Zijn verlaten van deze wereld (MATTHEUS. 16: 21 v. 27 v. ; 17: 9, 12, 22 v.), dat, al begrepen zij ook Zijn woord niet dadelijk, zij toch een zekere neergedruktheid en een diepe indruk niet konden weerhouden: hun wachtte een tijd dat zij zonder de Meester hun weg door de wereld zullen moeten vervolgen. Aan de andere kant had Hij hen gezegd, dat zij dan Zijn rijk op aarde zouden opbouwen en daarvoor wel een hoge geestelijke machtsbevoegdheid zonden bezitten, maar ook met zware hindernissen zouden hebben te strijden (MATTHEUS. 16: 18 v. 18: 11 vv. ; 17: 24 vv.). Nu voelden zij een versterking van hun geloof nodig te hebben, zowel tot het verdragen van de noden die hun wachtten, als tot het verrichten van het hun opgedragen werk. Zij volgen nu de wenk, die hun gegeven werd in het woord: "Als er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden door Mijn Vader, die in de hemelen is. " Zij spreken nu een bede uit, zoals hun die door het voorval met de bezeten knaap, die zij niet hadden kunnen genezen, al in den mond was gelegd, maar ook nog vooral door het woord van de vader van de knaap (MATTHEUS. 17: 14 vv. Mark. 9: 24). Wat nu de Heere op hun bede antwoordt is een verkondiging van hetgeen wij in het geloof nog eens zullen volbrengen; want de klank van het antwoord ontzegt hun nog voor dit ogenblik het echte en ware, het verlichte en met vernieuwing van het hart verbonden geloof, maar geeft toch te kennen dat zij het nog eens zullen bezitten en dan zal dit meteen in zijn oorspronkelijke mate zo machtig zijn om in een bepaald opzicht een geheel onbeperkte macht uit te oefenen. Wij hebben ons bij Mark. 11: 23 daarover uitgesproken, hoe het woord in Matth. 21: 21 , dat aan dat in MATTHEUS. 17: 20 een bijzondere bedoeling geeft, bedoeld is. De vijgenboom, die de discipelen zullen doen verdorren, is het ongelovige volk van de Joden en de berg, die zij zullen bevelen, dat hij wordt opgenomen en in zee geworpen, is het ontaarde theocratische Jodendom, dat zijn plaats niet meer te Jeruzalem zal hebben, maar in de woestijn van de volken (Ezechiël. 20: 35). Maar Markus heeft al minder te handelen over de vijgenboom, wat er van zal worden, hij stelt weer belang in de opheffing van de ontaarde Joodse theocratie, die de uitbreiding van het Godsrijk onder de heidenen zolang verhinderend in de weg heeft gestaan, in het storten van de berg in de zee. Nu gaat Lukas nog een stap verder: de Heere heeft tot de discipelen gesproken zowel van een vijgenboom, die zou verdorren en van een

berg, die zich zou verheffen en in de zee storten, als ook van een moerbeziënboom, die zich uit de grond, waarin hij tot hiertoe zijn wortelen had, zou uitrukken en zich in de zee niet zou storten, maar verzetten of verplanten. Onze deze moerbeziënboom is zonder twijfel het rijk van God bedoeld en de bedoeling van de rede bij wijze van gelijkenis is dezelfde als wanneer de Heere in MATTHEUS. 21: 43 tot de Joden zegt: het rijk van God zal van u worden genomen en aan een volk gegeven dat zijn vruchten voortbrengt. " Aan de helper van de grote apostel der heidenen, die met zijn zendingsarbeid inderdaad de uitroeiing van de moerbeziënboom uit Joodse grond en zijn verplanting op het terrein van de heidenen volbracht, was de uitspraak van Christus, die daarop doelde, zo belangrijk dat hij onze geschiedenis nog in een bijzonder aanhangsel moest mededelen, nog uitgebreider dan de tot hiertoe gewone evangelieverkondiging van dergelijke uitspraken van de Heere had bewaard.

7. En wie van u heeft een dienstknecht die ploegt of de beesten hoedt, die tot hem, als bij van de akker komt, meteen zal zeggen: Kom hier en zit aan?

8. Maar zal hij niet tot hem zeggen: Bereid het eten, zodat ik 's avonds zal eten, mijn avondmaal houd en omgord u en dien mij, totdat ik gegeten en gedronken zal hebben en eet en drink u daarna?

9. Dankt hij ook die dienstknecht, omdat hij gedaan heeft wat hem bevolen was? Ik meen van niet.

10. Zo ook u, wanneer u gedaan zult hebben al hetgeen u bevolen is, zegt: Wij zijn nutteloze dienstknechten, wij hebben geen bijzondere verdienste, want wij hebben maar gedaan wat wij schuldig waren te doen.

Ook deze rede van Christus hangt nauw samen met de gesprekken gedurende de bovengenoemde tijd. Zij heeft betrekking op de strijd van de discipelen over de voorrang in MATTHEUS. 18: 1. Mark. 9: 33 v. Luk. 9: 46 De gelijkenis die de Heere hier voorstelt is deze: "Een knecht komt 's avonds thuis, nadat hij de hele dag met ploegen of veehoeden is bezig geweest; komt nu zijn heer met buitengewone bewijzen van zijn tevredenheid naar hem toe? Nee, de knecht moet van de arbeid van de dag zich verder begeven tot die van de avond, de heer zijn maal bereiden en bij tafel hem dienen, zolang het hem behaagt aan tafel te zitten; pas daarna mag hij de hem bescheiden maaltijd genieten. " Men kan bij de praktische behandeling van onze tekst deze gelijkenis er mee bijvoegen, waarover in de beide vorige verzen werd gehandeld en spreken over het antwoord van de Heere op de vraag om versterking van het geloof. Dit zou dan tweeledig zijn 1) gebruik met blijde beslistheid wat u van geloof al is gegeven, dan zult u ontvangen, totdat gij de volheid bezit (MATTHEUS. 13: 2); 2) neem met geduld en zelfverloochening uw ambt waar, totdat het werk van de dag geheel ten einde is, dan zult u ook de zegen van het geloof deelachtig worden, namelijk: de zaligheid der zielen (1 Petrus . 1: 5 vv.). Een andere samenvatting van deze beide delen, van het laatste uitgaande, is deze: wat is de gezindheid en de geest van een ware knecht van God? Daartoe behoort noodzakelijk tweërlei: 1) de diepe ootmoed, die niets in zichzelf ziet, 2) de hoge geloofsmoed, die alles in de Heere kan doen.

Wij zijn nutteloze dienstknechten: dat is een hard woord, waartegen de trotsheid van de natuurlijke mens opstaat: wie besluit daartoe? En toch is het de natuurlijke poort, waardoor wij heen moeten. De Heere verwaardigt ons wel op andere plaatsen dat Hij ons Zijn medearbeiders noemt, Hij spreekt van een loon (uit genade) in de hemel. Maar wanneer het op verdiensten aankomt, als het de vraag is of Hij ons voor onze diensten iets schuldig is, dan beveelt Hij ons te belijden dat wij nutteloze dienstknechten zijn, die alles aan Hem verschuldigd zijn, die Hij niet nodig heeft, maar die Hem nodig hebben. Zo moesten wij zeggen, als wij zelf alles hadden gedaan wat wij schuldig waren, maar wat dan, als wij - en wie kan het afmeten, hoe ver! - achtergebleven zijn? Moet Hij ons misschien danken dat wij alles, wat wij zijn en hebben, van Hem hebben aangenomen, dat wij in het beste geval Hem teruggeven wat wij hebben ontvangen? Moet Hij ons danken dat wij ze niet erger dan helaas gebeurd is, misbruikt hebben?

I. Vs. 11-19. In Hoofdst. 16: 19-31 had Lukas de voorgaande geschiedenis meegedeeld, tot daar, waar Jezus van de plaats van Zijn vroegere werkzaamheid aan de andere kant van de Jordaan heenging, naar Bethanië om Lazarus op te wekken; hier komt het bericht in Joh. 11: 7-54 nu als aanvulling in. Deze stelt ons aan het slot de Heere in stille afzondering te Efraïm voor. Toen daarna de tijd kwam dat Hij als een Galilese feestreiziger naar het paasfeest wilde reizen, leidde Hem Zijn weg uit het noordelijk gedeelte van Judea door Samaria naar het zuidelijk gedeelte van Galilea. Hier gebeurde het dat tien melaatse mannen om Zijn hulp vroegen; onder deze bevindt zich ook een Samaritaan en juist deze, de vreemdeling, is het die zijn Helper de verschuldigde dank betuigt, terwijl al de anderen de weldaad van de genezing als een roof wegnemen en aan hun Weldoener niet denken.

EVANGELIE OP DE 14de ZONDAG NA TRINITATIS

Evenals die ene onder de tien melaatsen die, volgens het bericht van het evangelie, zich omkeert en de Heere voor Zijn genade dankt en God de eer geeft, zo moeten ook wij, als wij de genade van Jezus Christus hebben ervaren en van de rechtvaardiging zeker zijn geworden, Hem lof en dank betuigen. De Heilige Geest, die de gerechtvaardigde getuigenis geeft dat zij Gods kinderen zijn, vervult hun harten ook met zalige vreugde en dringt hen hun hele leven als een heilig dankoffer Hem aan te bieden, die hen van de dood heeft gered.

Op het evangelie van de barmhartige Samaritaan volgt nu dat van de dankbare Samaritaan. Het werk van de barmhartige liefde ontwikkelde zich voor onze verwonderende ogen; wij zien echter niets van de vrucht, die de barmhartigheid in de harten van de ongelukkigen teweegbrengt. Deze tekst haalt het verzuimde in: de ellende van ondankbaarheid vertoont zich opnieuw; maar opdat de dankbaarheid op aarde niet geheel uitgestorven zal zijn verschijnt ten minste één dankbare. Bij deze is de dankbaarheid het bezielend en zaligend beginsel, dit moet zij bij alle Christenmensen zijn; het nieuwe leven, dat zich in woorden en werken moet ontvouwen, wortelt in de dankbaarheid want het is het noodzakelijk gevolg van de zaligheid, die ons in Christus is verschenen en zich aan ons heeft betoond als een kracht van God.

Wat is er nodig om van zijn levenservaring een zegen te hebben? Een goed geheugen, 1) voor de ellende, 2) voor de geestelijke weldaden, 3) voor de goede voornemens.

Hoe de nood wel bidden, maar het geloof eerst danken leert.

Van de nauwe samenhang van het geloof met de dankbaarheid: 1) de grond, waarop zij ontstaat, 2) de openbaring, waardoor zij zich bekend maakt, 3) de zegen die de Heere aan haar toezegt.

Wat is het geloof, dat in waarheid zaligmakende kracht bezit? Een geloof dat 1) ootmoedig in het bidden, 2) vrijmoedig in het naderen, 3) vrolijk in het danken is.

Die ontvangen genade eert is grotere genade waard. .

Ons leven moet een bestendig bidden en danken zijn: 1) een bidden met het oog op onze behoeften, 2) een danken met het oog op de goddelijke genadegiften.

Waar zijn de negen? Een smartelijke klacht van de Heere ook over ons, 1) om ons aan onze ondankbaarheid te herinneren, 2) naar de oorzaken daarvan te vragen, 3) voor haar schadelijke gevolgen te waarschuwen.

11. En het gebeurde in de tweede helft van maart van het jaar 30 na Christus, toen Hij van Efraïm ging, waar Hij met Zijn discipelen ongeveer veertig dagen in de stilte had doorgebracht (Joh. 11: 54) en naar Jeruzalemreisde - in de in Hoofdstuk 13: 22 genoemde zin, dat Hij Zijn weg eerst naar Bethsean nam om naar de gewoonte van de Galilese feestreizigers aan de andere kant van die stad zich over de Jordaan naar Perea te wenden en door het midden van Samaria en Galilea ging. In het laatste landschap sloeg Hij zeker wel dezelfde weg in, die Hij al in Hoofdstuk 9: 57 van Ginea af verkoos, nadat de Samaritanen Hem de doortocht door hun gebied hadden geweigerd.

De woorden van de grondtekst zouden ook kunnen betekenen dat de Heere midden tussen de beide landen, langs de grenzen van Samaria en Galilea heentrok, dus van het oosten naar het westen op de Jordaan aan; deze opvatting volgen die chronologen die, als Lange en Lichtenstein, onze plaats met Hoofdst. 9: 57 laten samenvallen; dan zou echter Lukas tegen Zijne belofte in Hoofdstuk 1: 3 zeer onordelijk en verward hebben geschreven. Veel ongedwongener is het daarentegen een andere verklaring te volgen, zoals die in onze vertaling ligt en zoals het spraakgebruik van de evangelist (vgl. Hoofdstuk 4: 30) die aan de hand doet. Omdat nu Jezus volgens die opvatting uit het Zuiden van Samaria moet gekomen zijn, Hij eerst door Samaria en dan door het noordelijk daarvan gelegene Galilea trok, zo blijkt daaruit dat Efraïm in het noorden van Judea het punt is geweest, waarvan Hij uitging, zoals onze evangeliën-harmonie dat nader leert.

12. En toen Hij in (liever bij) een zeker dorp kwam, dat op de grens van beide landschappen lag, ontmoetten Hem, dadelijk voordat Hij die plaats binnenging, tien melaatse mannen, die volgens het voorschrift van de wet (Lev. 13: 45 v.) van verre stonden. Het gemeenschappelijk lijden had hen aan elkaar verbonden, zij woonden daar buiten tezamen in een tent (2 Kon. 7: 13; 15: 5), zodat de haat, die tussen Joden en heidenen bestond (Joh. 4: 9), bij hen niet meer bestond.

13. En zij verhieven uit de verte hun stem en zeiden: Jezus, Meester, ontferm U over ons. Ongeveer een jaar daarvoor had Jezus Zich in die streek opgehouden en het woord: Een groot profeet is onder ons opgestaan en God heeft Zijn volk bezocht had zich overal verbreid (Hoofdstuk . 7: 11-50); daardoor wisten die melaatsen van Jezus' macht om wonderen te doen, hoewel Hij pas nu in hun nabijheid kwam.

14. En als Hij Zich ten gevolge van hun roepen tot hen wendde en hen zag, werd hij met innerlijke ontferming bewogen en zei Hij niet tot hen: Word gereinigd en ga heen, vertoon uzelf aan de priesters (Hoofdstuk 5: 13, 14), maar om hun geloofsgehoorzaamheid te beproeven alleen: Ga heen en vertoont uzelf naar het voorschrift van de wet (Lev. 14: 2 vv.) aan de priesters. Zij moesten dus doen alsof zij al gezond waren, hoewel zij op dat ogenblik nog geheel met melaatsheid bezet waren. Zij vertrouwden op Zijn woord, dat hun genezing beloofde en volgden zonder enige tegenspraak Zijn bevel. En het gebeurde, terwijl zij heen gingen, nadat zij eerst eenkort eind weg hadden afgelegd, dat zij gereinigd werden, zoals zij plotseling inwendig voelden en aan de uitwendige verandering van hun vlees konden bemerken (Lev. 13: 3. en "De 28: 27" en 2 Kon. 5: 14).

Onder de tien bevindt zich, zoals wij uit vs. 18 vernemen, een Samaritaan, een vreemdeling, die met de heidenen op gelijke lijn staat. Werd dit door de mensen pas later opgemerkt, zo mogen wij toch niet aannemen dat de Heere om zo te zeggen uit vergissing ook aan deze Zijn weldaad ten deel had laten worden; integendeel staat Hij overal onder leiding van Zijn hemelse Vader. Zo is dit voorval een teken dat nu de tijd was gekomen, dat de grenzen, die Jezus in Matth. 10: 5 v. ; 15: 24 zo streng in acht nam, zouden vallen, zoals dan ook de ondankbaarheid van de negen tegenover het gedrag van deze ene erop wijst dat Israël door zijn ongeloof en zijn verachting van de zaligheid in Christus Jezus zich geheel en al het rijk van God zal onwaardig maken (Hand. 13: 46-48). Het was niet mogelijk geweest dat het volk van Israël zich zou hebben laten meeslepen, om over Jezus het "Kruisig Hem, kruisig Hem" te roepen; het zou onbegrijpelijk zijn dat voor Pinksteren slechts een kleine menigte van honderdtwintig zielen in het geloof in Christus verenigd was (Hand. 1: 15), waren niet menigte van degenen, die Hij genezen had, ondankbare zielen geweest en zo weer van Hem geweken. De oudste geschiedschrijver (Herodotus I 144) vertelt van 6 Griekse steden in Klein Azië, die onder elkaar een verbond hadden, ook een gemeenschappelijken tempel en bij die gemeenschappelijke wedstrijden. In deze strijden won de overwinnaar een krans, uit groene takken gevlochten, bovendien een schoon gewerkt metalen stuk huisraad; dit mocht hij echter niet naar huis nemen, maar moest hij in de tempel aan de godheid als een geschenk van dankbaarheid brengen. Nu gebeurde het dat een overmoedig overwinnaar zijn buit naar huis droeg en toen hij die niet wilde teruggeven, bij zijn medeburgers ondersteuning vond. Toen verenigden zich de andere vijf steden en sloten de stad van deze misdaad uit hun verbond en van de tempel uit; zij wilden liever de band verbreken, het verbond verzwakken, dan dat zij het zouden laten insluipen dat aan de godheid niet meer de dank en de eer werd gebracht.

De gesprekken die Hij op de tocht met Zijn jongeren voerde, werden namelijk afgebroken door een tiental melaatsen, die zich in de nabijheid bevonden. Zoals de aard van de streek het gedoogde en onderling het gebod, had ook hier het ongeluk vrienden en vijanden tezamen verbroederd, er was ten minste een melaatse Samaritaan, die zich onder zijn Galilese

lotgenoten ophield en met hen de gelegenheid waarnam om van Jezus hulp te vragen. Dat ongelukkig tiental, dat op voegzame afstand van ten minste vier ellen de hese stemmen in dezelfde noodkreet verenigde: Meester ontferm U over ons! vervulde de Heere met innerlijk mededogen. Zonder op de betrekkelijke geringheid van hun geloof te letten - men heeft het immers opgemerkt, dat zij slechts Meester, geen Heer (epistata, geen curie) tot Hem roepen - sloeg Hij alleen het oog op hun diepe ellende en voelde zich geneigd om te helpen. Om echter Zijn discipelen te tonen dat Hij in de manier, waarop Hij Zijne weldaden schonk, aan geen enkelen vorm was gehouden en ook om het geloof van de hulphehoevenden te beproeven, schonk Hij redding, weer op geheel eigenaardige wijze. Met één woord spreken herschept Hij tien lijdens in tien toonbeelden van Zijn wonderkracht, met het enkele: ga heen, vertoon uzelf aan de priesters. Zeker er was geloof nodig om, terwijl de ziekte nog voortduurde, een stap te beginnen, die alleen van herstelden geëist werd; maar het verlangen van het gemoed naar genezing behaalt ook hier over de bedenkingen van het verstand een triomf.

15. En een van hen, die zag dat hij genezen was, keerde terug, zonder eerst de weg tot de priesters verder voort te zetten om den Heere te danken, met grote stem God verheerlijkend en voor al het volk verkondigend wat voor groots hem door de macht van God was gebeurd.

16. Toen hij tot de Heere gekomen was, gaf hij deze als bemiddelaar van de zegen de eer en hij viel op het aangezicht voor Zijn voeten om Hem te aanbidden (Hoofdstuk . 5: 12. MATTHEUS. 8: 2), Hem dankend met eerbewijzen, die hij ook met enige woorden deed vergezeld gaan; en deze was, zoals de omstanders pas nu opmerkten, een Samaritaan.

17. En Jezus antwoordde: Zijn niet de tien gereinigd geworden. Ik weet toch dat door Mijn woord hun allen dezelfde hulp is geschonken en waar zijn de negen? Wat houdt hen terug om eveneens hier te zijn?

18. En zijn er geen gevonden die terugkeren om God de eer te geven, dan deze vreemdeling, met een heiden gelijk geacht (Jes. 1: 2, 3).

Met het woord: "Ga heen en vertoon uzelf aan de priesters!" had de Heere de Samaritaan tot zijn priester op Gerizim, de overige negen naar de priesters te Jeruzalem gewezen. Zoals Hij niet gekomen was om wet en profeten te ontbinden, zo was het Zijn bedoeling evenmin hier van een Samaritaan een Joodse proseliet te maken, zoals dan ook de Joden de reinverklaringen van de Samaritaanse priesters als voldoende beschouwden. De melaatse mannen doorstaan nu zonder uitzondering de beproeving van hun geloof, die daarin ligt dat Jezus hen niet dadelijk rein maakt, maar ze beveelt te gaan, terwijl ze nog melaats zijn, maar in Zijn bevel de belofte van Zijn hulp invlecht. Dat is, zoals Luther zegt, ook de manier die God bij ons allen aanwendt om het geloof te sterken en te beproeven, dat Hij met ons zo handelt, dat wij niet weten wat Hij met ons wil doen. Dit doet Hij daarom, opdat de mensen zichzelf aan Hem aanbevelen en op Zijn goedheid vertrouwen, niet twijfelend of Hij zal geven wat wij willen, of iets beters. Terwijl de tien tot het ogenblik dat zij rein werden, uit- en inwendig een zelfde weg gaan, scheiden van dat ogenblik hun wegen; negen blijven achter en slechts een komt weer te voorschijn. Als de Samaritaan omkeert heeft hij niet de bedoeling aan zijn God het offer te onthouden, dat na de reinverklaring moest worden gebracht; hij volgt

alleen de drang van zijn hart, die hier geheel juist is: die Hem, door wie God hem zegen liet ondervinden, niet dankt, hoe kan hij God danken, die hij niet ziet? Deze Samaritaan keert om, ten einde juist te danken, want de dankbaarheid is in haar diepste zin een omkeren tot de weldoener: de dankbare houdt deze meteen voor ogen en in het hart, hij herinnert zich Hem, keert met zijn gedachte steeds weer tot Hem terug en zweeft in zijn geest rondom Hem dag en nacht. Het is niet zo gemakkelijk om te danken als men gewoonlijk denkt, het is voor de natuurlijke mens zeer moeilijk, het is voor hem onaangenaam en lastig. Al het bidden, het smeken gaat moeilijk; maar de nood is een voortreffelijk dringer; als hij zijn stok heeft opgeheven en ons gevoelig slaat, dan wordt ook een trots hart ten slotte gedwongen tot smeken. Maar is de nood afgekeerd en geëindigd, mogen wij het hoofd weer opheffen na lange, zware druk, zo wordt de nek gemakkelijk weer stijf en het voorhoofd onbeweeglijk. Wij willen er niets meer van weten dat wij in grote nood waren; wij schamen ons dat wij te zwak en machteloos waren, onszelf niet konden helpen en kunnen het nu niet over ons verkrijgen te danken, met luide stem in de gemeente de naam van de Allerhoogste te lofzingen. Die danken, echt danken wil, moet zich buigen en verloochenen.

Terwijl Jezus de Samaritaan voor Zich ziet voelt Hij Zich diep getroffen door het onderscheid tussen dit eenvoudig gemoed, waarin nog het natuurlijk gevoel van dankbaarheid leeft en het door farizeese hoogmoed en door ondankbaarheid geheel ontaarde Joodse hart. Zo heeft zich zeker het lot van Zijn evangelie in de wereld ook aan Zijn oog voorgesteld, maar het is Hem genoeg, het nu gebleken contrast in het licht te stellen.

Bij de Samaritanen was het hart nog niet zozeer door hoogmoed verhard als dat bij vele Israëlieten het geval was, die zich voor de echte zonen van het uitverkoren volk hielden. Daarom heeft die barmhartige Samaritaan (Hoofdstuk 10: 33 vv.) een hart gehad voor de nood van de ongelukkige naaste en heeft hij barmhartigheid aan hem gedaan en daarom heeft ook deze dankbare Samaritaan een hart voor de liefde, die barmhartigheid aan hem gedaan had en hem van zijn pijn had bevrijd.

De Samaritaan ontvangt de ondervonden hulp als een weldaad, waarop hij geen aanspraak noch enig recht voelt te hebben, die hem uit vrije, onverdiende goedheid is overkomen, die hem beschaamd maakt en hem neerbuigt als een gave, waarvoor hij zichzelf onwaardig en te geringschat; de anderen kennen dit gevoel niet. Dat zij genezen zijn komt hun billijk voor en geheel naar recht. Als een zaad van Abraham, waarvoor zij zich houden, vinden zij daarin slechts de vervulling van een rechtmatige aanspraak, niets buitengewoons of bijzonders, niets dat hen zou verplichten, om zich op te houden en eerst nog een omweg te maken, want aan wie zou de Heere Zijn hulp gepaster kunnen betonen en waardiger besteden, dan aan hen, de leden van Zijn volk. De lompe aanspraakmakende ingenomenheid met zichzelf is voor de enen de reden van het niet danken; de oprechte ootmoedigheid, het gevoel van geestelijke armoede, dat zich alles onwaardig gevoelt, is bij de andere de bodem, waaruit de dank ontspruit. Dat is echter dezelfde bodem, waaruit het geloof in de genade, die ons in het evangelie is voorgehouden opgroeit: de trotse versmaden haar; zij gaan onbewogen voort in onverschilligheid en koudheid; de geestelijk arme, die van een ootmoedige geest, van een gebroken hart is, vangt de genade op, evenals het dorstig aardrijk de verkwikkende dauw van boven, evenals de hongerige het voedsel, de dorstige de drank.

19. Nadat de Heere die vraag en klacht tot het rondom staande volk had gesproken, wendde Hij Zich tot de man zelf en Hij zei tot hem: Sta op en ga heen: uw geloof, dat van andere aard is dan het nood-geloof van de anderen, dat met de nood ontstaat en verdwijnt, heeft u geheel en waarachtig behouden (Hoofdstuk 7: 50; 8: 48).

Wat betekenen deze woorden anders dan: "Sta op, lig niet langer aan Mijn voeten; ik heb de betekenis van uw daad erkend en uw dank aangenomen. Ga heen, laat niet langer na naar de uwen te gaan, op de weg, die uw vroegere gezellen misschien al hebben afgelegd, ga heen en verheug u met de uwen; uw vreugde is gezegend; zij is een vreugde in de Heere. Uw geloof heeft u behouden - dat greep de goddelijke hulp aan en brengt nu de goede vrucht van dankbaarheid voort; zo'n geloof als het uwe, dat in het goede niet dood doet blijven, redt uit alle noden. " De schitterendste kroon op het hoofd van de Samaritaan was niet zo schoon als het welbehagen van de Heere, dat zich in deze woorden uitspreekt. Het is een heilige glans om het hoofd van de man, waardoor avondster en morgenzon verbleken. Wanneer men een daad in vele duizenden menselijke liederen bezong, zo zou zij met deze liederen, met alle metalen gedenktafels en monumenten, die zij had, op die grote dag toch slechts in een eeuwig zwijgen wegzinken. Daarentegen zal eerst, als hemel en aarde teniet zijn gegaan, in het licht verschijnen, wat een eeuwige roem de betuiging van zijn dankbaarheid voor de Samaritaan zal zijn.

Het onvolmaakte geloof bracht den negen Joden alleen genezing van het lichaam aan; het dankbaar geloof bracht de Samaritaan genezing aan van een andere melaatsheid. Ja, de zonde is een melaatsheid, een verderf van onze beste sappen en krachten, een knagende dood in het leven en wanneer zij uitbreekt een walging en iets aanstekelijks voor onze naaste. Van deze melaatsheid wordt de ziel alleen genezen door het geloof, dat dankend de Heere de eer geeft.

De Samaritaan heeft alleen in zijn genezing de werking gezien en doorzien van dat woord, dat de Heere tot alle tien had gesproken. Hij werd gewaar dat het de kracht van de Heere was, waardoor zijn ellende was geweken; daarom keert hij tot de Heere om en prijst hij Hem als de weldoener, aan wie hij de genezing te danken heeft. Hij weet dat geen toeval, geen werking van de natuur, geen menselijk middel, ook niet zijn gehoorzaamheid, waarin hij zich op het bevel van de Heere heeft opgemaakt om tot de priesters te gaan, maar de Heere alleen hem gezond gemaakt heeft; daarom verheft zijn ziel zich tot Hem. Jezus' woord, dat hij evenals de anderen gevolgd is, heeft in hem het geloof doen ontbranden, dat zijn dankbaarheid belijgend uitspreekt, terwijl de anderen met de uitwerking tevreden zijn en zich tot de oorzaak, die die heeft voortgebracht, in hun trotsheid en traagheid niet kunnen opheffen. Nu ligt er veel aan gelegen, dat wij die ene uit de tien ons ten voorbeeld nemen, niet de negen, opdat wij door Gods liefde en trouw, die wij in ons leven zo rijkelijk ondervinden, ons het hart laten innemen en Zijn naar ons uitgestrekte hand daarin zien, dat wij erkennen hoe Zijn goedheid ons tot bekering wil leiden en tot erkenning van de Enige, die ons helpen kan (Jes. 63: 1), Jezus Christus. De hemel, die men zo menigvuldig hoort noemen, waar de naam van Jezus, waar de naam van God moest worden uitgesproken, kan ons niet helpen; ook de Voorzienigheid helpt niet, want die is zelf niets dan Gods uitgestrekte arm en open oog en strekt zich daarvan uit over alles, zelfs tot in de hel, beschikt ook de straffen van de verdoemden. Maar de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die de wereld zo heeft lief gehad dat Hij Zijn

eengeboren Zoon voor haar overgeeft, die wil niet dat iemand verloren zou gaan, maar dat allen, die in Hem geloven, het eeuwige leven hebben. Daarom trekt de Vader ons tot de Zoon door Zijn Geest en Zijn Woord en wendt Hij ernst en goedheid aan om het woord bij ons ingang te doen vinden. Hij laat het aan weldadigheid en kastijding niet ontbreken, of wij ook Zijn stem zouden willen horen. Zalig hij, die met de Samaritaan daarvoor een open oog krijgt, die Gods liefde aan Jezus' voeten werpt, opdat hij van Hem genezing krijgen zal voor zijn onsterfelijke geest en het geschenk krijgt, niet alleen van het lichamelijke, maar ook van het eeuwige leven!

De Samaritaan is nu geen vreemdeling meer, maar een medeburger van de heiligen en een huisgenoot van Gods; maar de Joden zijn vreemdelingen geworden.

21. En men zal ook niet, omdat het verder ook niet tot een bepaalde ruimte beperkt en aan een enkele plaats gebonden is, zeggen: a) Zie hier of zie daar, want, zie, het Koninkrijk van God is binnen u, in het hart van hen die geloven (Efeze. 3: 17. Rom. 14: 17).

a)MATTHEUS. 24: 23. Mark. 13: 21. Luk. 21: 7, 8.

"Wanneer komt het Koninkrijk van God", zo vroegen de Farizeeën aan de Heere. De Sadduceeën zouden dat niet hebben gedaan, want zij vroegen niet maar het rijk van God, zij hadden er geen belang bij, zij geloofden, om eigenlijk te spreken, er niet in. De Farizeeën houden echter vast aan de verwachting dat de Messias zal komen, een door God gezalfde Koning, die Israël zal verlossen, over alle tegenstanders triomferen en ook de doden opwekken, opdat zij deelnemen aan Zijn rijk. Jezus bestrijdt deze hoop van de Farizeeën niet, net zo min als Hij de discipelen berispt wanneer zij bij de hemelvaart vragen: "Zult Gij in deze tijd het Koninkrijk onder Israël oprichten. " Hij zegt hun wel: "Het komt u niet toe te weten de tijden en gelegenheden", maar die alleen weigert tijd en uur te bepalen, die bevestigt de zaak zelf, al is het voor een onbepaalde toekomst. Zo is er ook voor ons Christenen een Koninkrijk, waarop wij moeten wachten; zouden wij bij de apostelen van Christus, zouden wij zelfs bij de Farizeeën in de geloofsverwachting achterblijven? Nee, de komst van het rijk van God is het grote doel van het Christelijk geloof! 1) Het is een koninkrijk, waarop wij moeten wachten; 2) maar het komt niet, zoals de Farizeeën meenden, van buiten af; 3) het groeit integendeel van binnen naar buiten de openbaring tegen.

Welke beweegredenen het geweest mogen zijn, die de Farizeeën tot hun vraag leidden, of het ongelooft, dat het waagde de Heere te verzoeken, of het halve geloof, dat zich niet kon verheffen boven de twijfel of het rijk van God en Christus echt gekomen was, of het ongeduld, dat de tijd van het Godsrijk niet kon afwachten, of de hoogmoed, die de Heere tot een zichtbare openbaring van Zijn raad en Zijn werk wilde dringen - welke van deze beweegredenen de Farizeeën gedreven heeft tot hun vraag, of misschien die alle tezamen, dat weten wij niet. Maar dit weten wij, dat zij bij hun vraag een zinnelijke, uitwendige voorstelling hadden van het Godsrijk met zinnelijkheid omgeven; zo was het ten tijde van Jezus ook; in wereldse pracht en heerlijkheid moest de Messias optreden, als een Koning met het zwaard in de hand, met de overwinning aan Zijn verzenen geketend, Zijn volk tot redding, alle Heidenen tot verdrukking. Vandaar de menigvuldige ergernissen, die men aan Zijn

persoon nam. Hij kwam toch schijnbaar als knecht en niet als Koning; Hij kwam als een, die niets had om Zijn hoofd op neer te leggen en niet op een troon; Hij kwam in armoede en nederigheid, door weinige getrouwen gevolgd, die Hij Zich verkoos en niet met een voor het gevecht toegerust leger. Vandaar het ongeloof op Zijn woord: "Het Koninkrijk van God is nabij gekomen"; men zag het toch niet. Daarenboven bij degenen, die begonnen te geloven, achter de wonderen, die Zijn macht openbaarden, de pogingen om Hem als Koning uit te roepen. Vandaar zelfs in de kring van discipelen nog strijd over de voorrang in het rijk van God en een smeken als dat van de moeder van de zonen van Zebedeus (MATTHEUS. 20: 20 vv.). Deze zichtbare, uitwendige voorstelling van het rijk van God is het ook, die de Farizeeën in onze tekst geleidde bij de vraag naar de tijd van de komst van het rijk, een vraag, waarachter zich de veronderstelling verbergt dat het rijk nog niet is gekomen. En wat antwoordt de Heere hen? Hij wijst hen van buiten naar binnen: "Het Koninkrijk van God komt niet met uiterlijk gelaat", zegt Hij en daarmee kondigt Hij de manier aan hoe het komt. "Het Koninkrijk van God is binnen in u", daarmee eindigt Hij en daarmee maakt Hij hen de plaats bekend, waar het komt. Men heeft gemeend dat de Heere met dit antwoord de vraag naar de tijd, wanneer het rijk van God komt, heeft willen ontgaan en dit zou denkbaar zijn, want tijd en uur heeft de Vader in Zijn eigen macht gesteld. Intussen ligt, juister opgevat in het antwoord van de Heere ook het antwoord op de vraag van de Farizeeën naar de tijd; het "wanneer?" kunnen we pas weten, als wij over het "hoe?" duidelijkheid hebben verkregen en daarom moeten wij de gang van onze tekst rugwaarts nagaan. Het komen van het rijk van God, 1) waarheen, 2) hoe, 3) wanneer komt het Godsrijk.

Met de woorden: "Want zie, het Koninkrijk van God is binnen u", wil Jezus de Farizeeën aanwijzen, het rijk van God in de diepte van hun eigen binnenste te zoeken (Joh. 3: 3 vv.); het is een zaak van het uitwendige, niet van het inwendige, zoals u meent, een godmenselijke openbaarwording van het hart, met een verschijning van licht buiten de mens. Het verheft zich midden uit de diepte van uw geestelijk leven, terwijl u verwacht dat het als een vliegende zaak onder uitwendige tekenen, vormen en gebaren, uit de hemel te voorschijn zal treden. En nu is het in zijn positieve kracht al voor u aanwezig in Hem, die het geheimvolle middelpunt van uw openbaar leven vormt, het is al in uw midden getreden (Joh. 1: 25) in Hem, die de Koning daarvan is (Hoofdstuk 11: 20). De Heere maakt met het "binnen in u" de Farizeeën nog niet tot leden van Zijn rijk, maar opent voor hen slechts de mogelijkheid om het binnen te gaan en nodigt hen daartoe vriendelijk uit - dit woord is het treffendste vriendelijkste toppunt van Zijn antwoord. Daaruit wordt deze zin: het rijk van God in ons midden baat ons niet, als het niet in ons hart komt.

22. En Hij zei tot de discipelen in de ruimere zin van het woord (Hoofdstuk 16: 1), terwijl Hij het gesprek, met de Farizeeën begonnen, verder voortzette door mededelingen aan hen: Er zullen dagen komen wanneer u zult begeren een van die dagen van de Zoon des mensen te zien, want die tijd zal bang en vol zorgen voor u zijn en u zult die nochtans niet zien, zolang de tijd van Zijn terugkomst en van de oprichting van Zijn rijk in heerlijkheid nog niet aanwezig is.

Het verlangen een van de dagen van de Mensenzoon te zien, kan doelen op het smartelijk gemis van de gemeente bij de herinnering aan het geluk, dat zij gedurende Zijn

tegenwoordigheid op aarde genoot (Hoofdstuk 5: 34 vv.), of op het verlangen van enige aankondiging van boven, dat eindelijk het naderen van Zijn dag aankondigt. Eigenlijk leidt de eerste betekenis tot de tweede, evenals het gemis tot verlangen leidt maar de tweede is volgens de samenhang die op de voorgrond moet staan. Wanneer de apostelen of hun navolgers bij afwezigheid van hun Heere een tijd lang op aarde hebben doorgebracht, wanneer hun prediken en hun apologetische bewijzen zijn uitgeput en om hen heen het scepticisme, het materialisme, het pantheïsme meer en meer de overhand verkrijgen, dan zal in hun gemoederen een verlangen ontstaan naar de Heere, die Zich verbergt zij zullen een, al is het ook maar één goddelijke openbaring, als in oude dagen begeren om hun gemoed te vernieuwen en de wegstervende kerk in de hoogte te houden, maar tot aan het einde zal het heten: "wandelen in geloof" - u zult niet zien (Joh. 20: 20). Dit heeft in het bijzonder ook op onze tijd betrekking, die een vervulling is van het voorspelde in Openbaring . 11: 7-10. "Wanneer echter de Heere met smart wordt gemist en met verlangen wordt verwacht, blijft Hij ook (ten minste met een merkbare openbaring van boven) niet lang meer uit" (Openbaring . 11: 11-13).

23. En zij, de mensen van dit geslacht, die zich aan valse Messiassen hechten, zullen tot u zeggen: Zie hier of zie daar is Hij, de Messias, waarop u wacht, kom en sluit u bij ons aan; ga niet heen, zo zeg Ik u en volg zo'n bedrieger niet.

24. Want zoals de bliksem, die van het ene einde onder de hemel bliksemt, tot het andere einde onder de hemel schijnt, zo zal ook de Zoon des mensen zijn in Zijn dag; een op aarde optredende Messias kan dus nooit de ware Christus zijn (MATTHEUS. 24: 27).

25. a)Maar eerst moet Hij, de Mensenzoon, voordat Hij ten hemel verhoogd kan worden, om vervolgens op Zijn dag weer van de hemel te komen, veel lijden en verworpen worden door dit geslacht (Hoofdstuk 9: 22).

a)MATTHEUS. 16: 21; 17: 22; 20: 18. Mark. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luk. 18: 31; 24: 6, 7.

De verleidende aanmaningen van de leugen komen overeen met de opwelling van de verwachting bij de gelovigen, maar dat de aanprijzingen van een openbaring van het rijk van God in heerlijkheid, zoals die ten tijde van de verdrukking van de ware gemeente in zwang zijn, vals zijn, blijkt vanzelf uit de manier waarop de wederkomst van Christus tot oprichting van Zijn rijk zal plaats hebben - namelijk plotseling en algemeen, van de hemel af uit donkere nacht lichtend en alles verhelderend. Dit "van de hemel" maakt dan wel voor de tegenwoordige dagen, waarin Christus hier tot de discipelen spreekt, een "naar de hemel" op die weg nodig, die Hij al in Hoofdstuk 9: 51 begonnen en waarvan Hij nu al een aanmerkelijk gedeelte heeft afgelegd, zodat Hij nu snel (Hoofdstuk 18: 31) de twaalf nog nader tot Zich zal moeten nemen.

Het plotselinge van de tweede komst van Christus is een plechtige gedachte. Het behoort ons naar een aanhoudende bereidheid van gemoed te doen streven. De wensen en pogingen van ons hart moeten altijd ten doel hebben onze Heere tegen te komen. Het doel van ons leven behoort te zijn niets te doen en niets te zeggen dat ons beschaamd zou kunnen maken als

Christus plotseling verscheen. Zalig, zegt de apostel Johannes, is hij, die waakt en zijn kleren bewaart (Openbaring . 16: 15). Zij, die de leer van de tweede komst als bespiegeland, ingebeeld en onpraktisch verwerpen, zouden er goed aan doen het onderwerp van naderbij te beschouwen. De leer werd niet zo beschouwd in de dagen van de apostelen. In hun ogen waren geduld, hoop, ijver, gematigdheid en persoonlijke heiligheid onafscheidelijk verbonden aan de verwachting van de terugkomst van de Heere. Gelukkig de Christen, die geleerd heeft met hen te denken! Altijd naar de verschijning van de Heere uit te zien is een van de beste hulpmiddelen tot een innige wandel met God. Eindelijk leren wij van dit gedeelte dat er twee persoonlijke komsten van Christus voor ons in de Schriften geopenbaard worden. Hij was bestemd om de eerste keer in zwakheid en vernedering te komen, om te lijden en te sterven. Hij is bestemd om de tweede keer in macht en heerlijkheid te komen om al Zijn vijanden onder Zijn voeten te leggen en te beheersen. Bij de eerste komst moest Hij zonde gemaakt worden voor ons en onze zonden op het kruis dragen. Bij de tweede komst moet Hij zonder zonden gezien worden door degenen die Hem wachten tot zaligheid. (1 Kor. 15: 25. Hebr. 9: 28). Van beide deze komsten spreekt onze Heere uitdrukkelijk in de verzen voor ons. Van de eerste spreekt Hij, wanneer Hij zegt, dat de Zoon des mensen moest lijden en verworpen worden, van de tweede spreekt Hij wanneer Hij zegt: De Zoon des mensen zal zijn als de bliksem, die van het ene einde tot het andere onder de hemel schijnt.

26. a) En wat nu de dag van de Mensenzoon ten opzichte van de toestanden in Zijn kerk op aarde aan deze voorafgaan, merk dan op: zoals het gebeurd is in de dagen van Noach, zo zal het ook zijn in de dagen van de Zoon des mensen.

a) Gen. 6: 2; 7: 1 Petrus . 3: 20.

27. Zij aten, zij dronken, zij namen ten huwelijk, zij werden ten huwelijk gegeven, tot de dag waarop Noach in de ark ging en de zondvloed kwam en ze allen verloorf (MATTHEUS. 24: 37-39).

28. Zo ook, zoals het gebeurde in de dagen van Lot, bij de mannen te Sodom en Gomorra; zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden;

29. a)Maar op de dag, waarop Lot van Sodom uitging, regende het vuur en sulfer van de hemel en dit Godsgericht verloorf ze allen, zonder dat zij de hun gegeven waarschuwing ook maar in het minst zich ten nutte haddengemaakt en zich daardoor uit hun zorgeloze gerustheid hadden laten opwekken 19: 25").

a)Deut. 29: 23. Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Hos. 11: 8. Amos. 4: 11. Judith 1: 7

30. Evenzo zal het zijn in de dag, waarop de Zoon des mensen geopenbaard zal worden.

Men houdt het er gewoonlijk voor dat de wereld steeds wijzer, beter, gelukkiger zal worden in die weg, waarin zich de grondstellingen van humaniteit, beschaving, vrijzinnigheid enz. verder verbreiden; de Heere opent ons hier een geheel andere blik op de vóórlaatste tijden. Aan beschaving en valse schijn van uitwendige wereldverheerlijking zal het dan zeker

evenmin ontbreken als in de dagen van Noach en Lot; maar in plaats dat nu de grote menigte steeds beter en ernstiger zou worden, hebben wij daarentegen, volgens het woord van de Heere, een tijd van zorgeloosheid, van verharding en van vleselijke gerustheid te verwachten, evenals die was, die aan de ondergang van de eerste wereld en aan de verwoesting van Sodom voorafging (1 Petrus . 3: 19, 21. 2 Petrus . 2: 5-9. Judith 1: 7. Openbaring . 11: 8).

31. Op die dag, die Ik, zo vaak Ik van de toekomst van de Zoon des mensen spreek, moet beschouwen, namelijk op die dag dat het gericht over Jeruzalem begint (MATTHEUS. 26: 64) en het erop aankomt, om zo snel mogelijk uit deze goddeloze stad te vluchten (Gen. 19: 12 vv.), wie op het dak zal zijn en zijn huisraad daarentegen in huis, die komt niet af om hetgeen hij in huis heeft achtergelaten weg te nemen; en wie op de akker zal zijn die keert op dezelfde manier niet naar hetgeen achter is (MATTHEUS. 24: 16 vv.).

32. Gedenk de vrouw van Lot, hoe het deze verging toen zij omzag (Gen. 19: 26).

Aan wie denkt hij, die aan de vrouw van Lot denkt? Immers aan een aandoenlijk voorwerp van het diepste medelijden; te deerniswaardiger, omdat zij ook schuldig is. Die aan de vrouw van Lot gedenkt ziet een denkbeeld voor zich oprijzen dat zijn hele ziel met schrik en weemoed vervult; hij ziet de vlakte van de Jordaan, gisteren nog geheel met haar wateren besproeid, gisteren nog lachend, bloeiende als een hof des Heeren in de vroege morgenstond, in een toneel van ellende en verwoesting veranderd. Hij ziet haar bij het licht van de aanbreekende dageraad niet; de morgen is gekomen en nog is het nacht, maar bij de brand van haar instortende steden, bij het flikkeren van rase bliksemstralen, van met blauwe vlammen brandenden zwavelregen, met de dikken rook van de onderaardse wateren kampend. De vruchtbare bodem overal gespleten, opgereten, ingezonken. In plaats van de zacht bruisende Jordaan met haar spranken en beken, honderd zilte poelen elkaar driftig zoekend of langzaam naderende om straks tot een doodse zee samen te vloeien en de laatste overblijfsels te overdekken van een paradijs, dat door de zonde in een hel verkeerd, de toorn van de Heere getergd en Zijn gerichten over zich gebracht heeft. Maar nog is dat onverbiddelijk waterpas niet getrokken over dit toneel van verschrikking. Nog houden overal de ijselijke tekenen van de verwoesting in akelige wanorde het hoofd boven. Ziet u bij het licht van deze bliksemstraal, dat glinsterend gevaarte, een zuil van zout te midden van deze opkruisende zoutzee; hoger wordt zij steeds, hoger door de aanzettende zoutdampen, door de neerstortende sulferregens. Dat aanwassende gevaarte, die groeiende zoutpilaar, hij tergt een menselijk wezen; hij strekt het tot graf en grafteken. . . . Denk aan de vrouw van Lot. Aan de vrouw van Lot, van de bloedverwant, van de vriend van Abraham; van Lot in de Heilige Schrift ondanks zijn gebreken en zwakheden naar het beginsel en de zucht van zijn hart de rechtvaardige genoemd; van Lot, die op een kwaad uur zijn ogen had opgeheven tot deze vlakte en verkozen had in Sodom te wonen, ofschoon de mannen van Sodom boos waren, grote zondaars tegen de Heere; van Lot door krijgsgeweld eenmaal uit deze vlakte weggevoerd en al nader bij Damascus dan bij Sodom, maar op een kwaad uur uit de hand van de rovers verlost en herwaarts teruggevoerd om in de ongerechtigheid van deze stad om te komen. . . . Om te komen? Nee, het zij verre van de Heere om zo'n iets te doen, de rechtvaardige te doden met de goddeloze. . Om te doden? Nee, de vriend van Abraham zat gespaard, zal uitgeleid, zal behouden worden. Engelen komen in tot zijn poort, engelen zitten aan zijn gastvrije tafel om

hem te waarschuwen. Engelen zeggen tot hem in het uur van Sodoms laatste nacht: "Wie heeft u hier nog meer? Een schoonzoon, of uw zonen, of uw dochters en allen die u heeft, in de stad, brengt ze uit deze plaats, want wij gaan deze plaats verderven. "Als de dageraad voor Sodom opgaat, klinkt het uit hun mond: "Maak u op, neem uw vrouw en uw dochters, die voorhanden zijn, zodat u in de ongerechtigheid van deze stad niet omkomt. " Als hij aarzelt en vertoeft, grijpen zij, als zijns ondanks, zijn hand en de hand van zijn vrouw en de hand van zijn twee dochters, ons de verschoning van de Heere over hem en zij brengen hem uit en zij stellen hem buiten de stad. Daar klinkt het uit meer dan engelen mond: "Behoud u omwille van uw leven, kijk niet achter u om en sta niet op deze hele vlakte; behoud u naar het gebergte heen, zodat u niet omkomt. En als Lot vreest dat zijn sidderende voeten hem niet tot het gebergte zullen kunnen dragen, maar zich de genade verbidt om in het kleine Zoar behouden te worden, zo wordt zijn aangezicht ook nog opgenomen in deze zaak. De Heere doet vuur en zwavel regenen over Sodom en Gomorra, van de Heere uit de hemel; hij keert deze steden om en de hele vlakte en alle inwoners van deze steden, ook het gewas van het land. . . . Maar niet vóórdat Lot te Zoar is ingekomen, behouden, ongedeerd. Nu mag hij omzien en hij doet het. . . . Maar waar is zijn vrouw? De zoutpilaar daar wijst de plaats, waar zij heeft omgezien, waar zij heeft stilgestaan, waar zij, de waarschuwing, de dreiging, het gebod van de engels trotserend, zijn hand loslatend, zijn belofte niet achtend, het verderf heeft afgewacht, totdat het kwam, totdat het daar was, totdat het haar aankeefde! Toen was het te laat om te vluchten. De grond golfde onder haar voeten, barstte open voor haar stappen, de zwavelregen verstikte haar, de zoutdampen, die op haar vielen, verstramden haar het gelaat; ach, zij zonk ineen; zij verstijfde; zij werd geheel ingewikkeld in dichte walmen, geheel overgoten met taaie, met verhardende vochten. Nu heeft het omzien uit. Nu ook het opzien en uitzien! Geen menselijk wezen is er meer kenbaar; maar een vormeloos gedenkteken met het opschrift: "Denk aan de vrouw van Lot; " de beklagenswaardige, de schuldige, omgekomen, omdat haar hart aan het verderfelijke hing; omgekomen op de weg van het behoud, omdat zij het behoud en de behouder verzaakte. Denkt aan de vrouw van Lot! Maar wie zijn het, die vermaand worden haar te gedenken? Zeker allen die in een gevaar verkeren met het hare vergelijkbaar; die als zij gewaarschuwd zijn tegen het verderf, die als zij in de verzoeking zijn van om te zien. Allen, die in een gevaar verkeren met het hare te vergelijken. Maar wie zijn dat? Helaas, wie zijn het niet? Ik weet hij, die gezegd heeft: Denk aan de vrouw van Lot, heeft het gezegd tot een geslacht, dat de dag van Zijn gerichts over het profetendodend Jeruzalem zou beleven. Ja, op die dag zou gebeuren wat gebeurd was in die dagen van Noach; men at, men dronk, men nam ten huwelijk, men werd ten huwelijk gegeven, totdat de zondvloed kwam en allen verdierf. Op die dag zou gebeuren wat gebeurd was in de dagen van Lot; men at, men dronk, men kocht, men verkocht, men plantte, men bouwde. . . . daar regende het vuur en sulfer van de hemel en verdierf allen. In die dag, wie op het dak zou zijn en zijn huisraad in huis, ongeraden zou het hem wezen af te komen om het weg te nemen en wie op de akker zij zou, niet straffeloos zou hij zich kunnen keren tot hetgeen achter was. . . . Gedenk de vrouw van Lot! Zeker, die dag is gekomen en schrikkelijk voorbij gegaan; maar was het de laatste van het gericht van de Heere over een zondig mensdom? Is er niet een dag, is de dag der dagen niet te verwachten, waarvan ook deze dag, waarvan de dag, waarop Lot uit Sodom ging, waarvan zelfs de dag waarop Noach in de arke ging, niet een ontzettend spiegelbeeld hebben voorgehouden? Een dag van God, waarop de hemelen, door vuur ontstoken, zullen vergaan en de elementen brandend zullen versmelten? En als u die dag verre stelt, nabij is de dag van de

dood, die de zondaar het verderf in de armen voert als Hij hem niet vindt in de ark, als Hij hem niet aantreft in het kleine Zoar van het behoud. Mijn lezers, zolang wij nog in onze zonden zijn, zijn wij nog onder de toorn, dreigt ons het verderf. Een zondige, ijdele wereld gaat voorbij met haar begeerlijkheid en wie haar dient en toebehoort, vergaat met haar. Wee hem, die sterft als een dienstknecht van de zonde, wee hem, die leeft als een kind van de ijdelheid. En zeg niet in uw hart: er is onderscheid tussen zondaars en zondaars? Dat onderscheid zal u niet behoeden tegen de toekomstige toorn. Gedenk de vrouw van Lot! Er was onderscheid tussen haar en de grote zondaars tegen de Heere, het geroep van wier zonde Sodoms maat vervulde en ten hemel kreet. Onderscheid tussen haar en die in Sodom het uiterste gedaan hadden. Maar ook zij kwam om in de ongerechtigheid van de stad. Want ook haar hart, want ook haar schat was in Sodom. Daarom is het geenszins de vraag: wat heeft u gedaan, het uiterste of het verschoonlijkste? Ook geenszins de vraag: hoeveel of welke zijn de zonden van uw weg, de zonden van uw hart? Maar: waar is de schat van uw hart? Bij uw God? Bij de Verlosser, die Hij u gezonden heeft? Bij de plaats van het behoud, waarheen Zijn hand u wijst? Of bij de wereld, bij haar schatten, haar genietingen, haar begeerlijkheden, haar zorgen?. . . Indien bij de laatste: Gedenkt de vrouw van Lot!

De vrouw van Lot is tot een baken en een waarschuwing gesteld voor alle Christelijke belijders. Wij mogen het vrezen dat velen zoals zij bevonden zullen worden in de dag van de tweede komst van Christus. Daar zijn velen in de tegenwoordige dagen, die tot op een zekere hoogte in de godsdienst gaan. Zij gedragen zich overeenkomstig het uitwendig doen van Christelijke betrekkingen en vrienden. Zij spreken de tale Kanaäns. Zij nemen al de uitwendige bevelen van de godsdienst in acht. Maar bij dit alles is hun hart niet recht voor het aangezicht van God. De wereld is in hun harten en hun harten zijn in de wereld. En langzamerhand zal hun onvernieuwdheid van hart in de dag van de zifting aan de hele wereld getoond worden. Hun Christendom zal blijken inwendig verdorven te zijn. Het geval met de vrouw van Lot zal niet het enige blijven.

33. Gedenk ook het woord, dat Ik over het navolgen van Mij in Hoofdstuk 9: 24 gezegd heb; het is ook waar ten opzichte van uw redding uit het gericht: a) wie zijn leven zal proberen te behouden door aan het oude te blijven hangen, die zal het verliezen en wie het zal verliezen door alles wat hij tot hiertoe bezat prijs te geven, die zal het in het leven behouden.

a)MATTHEUS. 10: 39; 16: 25. Mark. 8: 35. Luk. 9: 24. Joh. 12: 25.

Dat gedeelte, dat duidelijk handelt over het vluchten uit een stad die aan het gericht is overgegeven, kan in de eerste plaats alleen zien op het vluchten van de Christelijke gemeente uit Jeruzalem, maar bij de vervulling van Openbaring . 11: 7-10 , die in onze tijd onmiddellijk voor de deur staat, is er zeker ook in geestelijke zin een vluchten, evenals er geestelijk een Sodom is en een stad, waar onze Heere gekruisigd is. Mocht men maar goed begrijpen welke deze stad is en waarin het vluchten bestaat!

34. a) Ik zeg u: in die nacht, wanneer met de beginnende dag van het gericht ook een scheiding van de tot hiertoe door gelijk uitwendig levenslot met elkaar verbondenen, volgens

inwendige betrekking van het hart tot de Mensenzoon wordt teweeg gebracht, zullen twee op een bed zijn; de een zal aangenomen en de ander zal verlaten worden.

a) 1 Thessalonicenzen. 4: 17.

35. Twee vrouwen, twee dienstmaagden zullen samen malen; de ene zal aangenomen en de andere zal verlaten worden.

36. Twee zullen op de akker zijn; de een zal aangenomen en de ander zal verlaten worden. (MATTHEUS. 24: 40, 41).

Aan het einde van de Aanmerkingen bij MATTHEUS. 24: 44) hebben wij deze woorden van de Heere in hun hoofdzakelijke betekenis toegepast op de tijd van de bekering van de Joden, want er is sprake van een aangenomen en van een verlaten worden. Pas wanneer de vervulling komt van hetgeen in Openbaring . 11: 11 v. en 12: 13-16 geprofeteerd is zullen zij pas in hun eigenlijke bedoeling duidelijk worden en dan zal zich ook het woord "in die nacht", hetgeen met de nacht van het uittrekken uit Egypte in verband staat, rechtvaardigen. De Heere, nadat Hij in vs. 31-33 de tijd van de verwerping van Israël voor ogen heeft gehad, leidt meteen de blik naar de dag van de wederaanneming (Rom. 11: 15), waar het ten opzichte van het "gehele Israël, dat zalig zal worden" (Rom. 11: 26), niet zo zal plaats hebben dat alle personen in het bijzonder daarin zouden besloten zijn; maar alleen de verzegelden (Openbaring . 7: 1-8) maken dit gehele Israël uit en er heeft nu een grote scheiding plaats tussen degenen, die verzegeld zijn en de anderen, die verlaten worden. Deze scheiding werd al voor afgebeeld toen de Christelijke gemeente in het jaar 66 na Christus het toenmalige Jeruzalem verliet en naar Pella, als naar een reddende woestijn vluchtte (Openbaring . 12: 14). Daarom kan de Heere de discipelen bij hun vraag, die in het volgende vers wordt gehoord, terugvoeren tot de tijd van het gericht over Jeruzalem, dat toch voor hen in de eerste plaats van belang was. Voor de Christelijke kerk hebben de driemaal terugkerende paren van twee met elkaar, tot hiertoe door gelijke toestand en gelijke bezigheid nauw verbonden personen, voor de "nacht", waarover in Openbaring . 11: 11-13 gehandeld wordt, een voor de hand liggende betekenis, die uit onze verklaring van de gelijkenis van de vijf wijze en vijf dwaze maagden in MATTHEUS. 25: 1-12 blijkt.

37. En zij, de discipelen, waartoe Jezus Zich in vs. 22 wendde, antwoordden en zeiden tot Hem: Waar, Heere, waar zal zo'n beslissend gericht plaats hebben, waarbij men zich van de anderen zal moeten afscheiden om niet mee in het gericht te delen? En Hij zeide tot hen: Waar het lichaam is, daar zullen de arenden vergaderd worden. Zo luidt het in een spreekwoord volgens Job 39: 30 en nu zijn al in Habakuk. 1: 8 de arenden gebruikt voor een gelijkenis voor de volvoerders van het gericht over een tot aas geworden natie; welke die is, weet u toch en zo begrijpt u ook welke scheiding noodzakelijk zal worden.

"Waar het aas is, daar vergaderen de arenden" is in een beeld en spreekwoord de plaats gekarakteriseerd, waar de catastrofe van het gericht zal plaats hebben; het zal daar plaats hebben, waar zich haar voorwerp bevindt. Het aas of het lijk (Hoofdstuk 17: 37) is het beeld van de gestorvene, waaruit het leven is verdwenen, waaraan nog alleen de vertering haar werk

kan hebben. Even zeker als de arenden, waaronder ook de grote aasgieren begrepen zijn, hun door opsporen en niet achterblijven waar het aas hen lokt, zo zeker zal daar het gericht komen, waar de mate van zondige verharding vol is en feitelijk bewezen is, dat ook de voortdurende lankmoedigheid van God geen vonkje van geestelijk leven meer kan opwekken en aanblazen.

37. En zij, de discipelen, waartoe Jezus Zich in vs. 22 wendde, antwoordden en zeiden tot Hem: Waar, Heere, waar zal zo'n beslissend gericht plaats hebben, waarbij men zich van de anderen zal moeten afscheiden om niet mee in het gericht te delen? En Hij zeide tot hen: Waar het lichaam is, daar zullen de arenden vergaderd worden. Zo luidt het in een spreekwoord volgens Job 39: 30 en nu zijn al in Habakuk. 1: 8 de arenden gebruikt voor een gelijkenis voor de volvoerders van het gericht over een tot aas geworden natie; welke die is, weet u toch en zo begrijpt u ook welke scheiding noodzakelijk zal worden.

"Waar het aas is, daar vergaderen de arenden" is in een beeld en spreekwoord de plaats gekarakteriseerd, waar de catastrofe van het gericht zal plaats hebben; het zal daar plaats hebben, waar zich haar voorwerp bevindt. Het aas of het lijk (Hoofdstuk 17: 37) is het beeld van de gestorvene, waaruit het leven is verdwenen, waaraan nog alleen de vertering haar werk kan hebben. Even zeker als de arenden, waaronder ook de grote aasgieren begrepen zijn, hun door opsporen en niet achterblijven waar het aas hen lokt, zo zeker zal daar het gericht komen, waar de mate van zondige verharding vol is en feitelijk bewezen is, dat ook de voortdurende lankmoedigheid van God geen vonkje van geestelijk leven meer kan opwekken en aanblazen.

HOOFDSTUK 18

OVER GEBED EN BEKERING, KRUIS EN LIJDEN

III. Vs. 1-8. Had de Heere in vs. 22 de discipelen de tijd aangekondigd, waarin de angst hun tot in de ziel zou dringen en toch het verlangen naar enige openbaring van boven niet zou worden vervuld, dagen, die dan ook op een bepaalde tijd in de geschiedenis in de ontwikkeling van Zijn Kerk werkelijk in zeer bijzondere mate zullen komen (Openb. 3: 14-22; 11: 7-10), zo moest Hij nu ook tot hen zeggen hoe zij zich in deze toch staande konden houden en eindelijk nog een openbaring van Gods heerlijkheid teweeg zouden kunnen brengen. Hij zegt hun dat in de voor ons liggende aanmaning tot onafgebroken gebed en in de gelijkenis van de onrechtvaardigen rechter, die eindelijk aan de bede van een weduwe, die door haar tegenstander wordt verdrukt, toegeeft, om eindelijk van haar dringen bevrijd te worden. De gelijkenis heeft veel overeenkomst met degene die in Hoofdst. 11: 5-8 is voorgedragen, maar heeft evenwel haar bijzondere betekenis. Ziet de eerste van de dringende vriend meer op de Christen in het bijzonder op zijn persoonlijke noden en behoeften, die van de weduwe, die de rechter, die God noch mens vreest, zoveel moeite veroorzaakt, ziet op de gemeente van gelovigen die in de tijd, die de Heer in Zijn gedachte heeft, als beroofd schijnt van het rijk van God en door haar tegenpartijders met wegneming ook van haar laatste bezitting bedreigd is. De uitverkorenen, die God haastelijk zal redden, zijn degenen die geen kerk meer hebben, nadat de Heere de kerk van Laodicea uit Zijn mond heeft moeten spuwen; zij zijn degenen die de getuigen met smarte moeten ontberen, terwijl zij, die op aarde wonen, zich verheugen over de lijken, die nu op de straten van de grote stad liggen, de lijken van de twee getuigen, die door het dier uit de afgrond zijn gedood. De redding nu is die, die door de val van het tiende deel van de stad en het doden van zeventuizend namen van mensen in de aardbeving wordt aangebracht en daarmee begint het "de overigen zijn zeer bevreesd geworden en hebben de God van de hemel heerlijkheid gegeven" (Openb. 11: 13), om heerlijk te eindigen in de vervulling van hetgeen in Rom. 11: 15 en Ezech. 47: 8-11 is geprofeteerd.

1. En hij zei ook tot voortzetting van de vroeger medegedeelde rede een gelijkenis tot hen, daartoe strekkend a) dat men altijd bidden moet en niet vertragen, vooral dan als volgens het in vs. 22 gezegde U zult die niet zien het bidden in het geheel niet schijnt te helpen.

a) Rom. 12: 12. Efeze. 6: 18. Kol. 4: 2. 1 Thessalonicenzen. 5: 17.

Het gebed is een gebod; het gebed is een zegen; het gebed is een behoefte. Het is een gebod. Tot God te bidden is niet maar een vergunning; het wordt in de heilige Schriften, zowel het Oude als het Nieuwe Testament, niet slechts aangeprezen, het is een plicht. De Schepper wil het van Zijn redelijk schepsel de oneindige God van de eindige mens. Hij wil dat hij Hem aanroept in de dag van benauwdheid; dat hij tot Hem komt met de begeerten, met de noden van zijn hart en leven. Men mag niet slechts, men moet bidden. De grote, de goedertieren God eist dit bewijs van verootmoediging voor, van vertrouwen in Hem. Het gebed is een zegen. Niet slechts om de verhoring van het gebed, om het weldadige van de hoop op verhoring, maar al op zichzelf; want wat is bidden? Het is zich in gemeenschap stellen met God. Het is zijn hart uitstorten voor God. Het hart, het hart van een mens kan zo vol zijn, zo vol van

tranen, zo vol van bekommelingen, zo vol van wroegingen, zo vol van pijnlijke, zo vol van weemoedige gedachten, die zich altijd vermenigvuldigen, zo vol van vragen, zo vol klachten, zo vol verzuchtingen. Dan moet het barsten of zich uitstorten! Gelukkig die een wijze vader, die een tedere moeder, die een geduldige vriend heeft, in wiens trouwe boezem het zich uitstorten kan. Hoe goed, hoe zoet is het, voor hen de deur van het hart te openen, ja wijd open te zetten en de hele inhoud van dat volle hart bloot te leggen. . . De hele inhoud? Wordt er dan nooit iets achter gehouden, dat aan geen schepsel vertrouwd wordt, omdat geen schepsel het begrijpt? Ach, immers meestentijds. En toch, in dat enige onmededeelbare ligt gewoonlijk de sleutel van al het overige. Daarom voelt slechts hij zich volkomen ontlast die zijn hart opent voor de Alwetende: zoals het gebeurt in het gebed. Het gebed is een behoefte voor de mens, voor de Christen vooral. Daar is een stem in het binnenste van de mens, die hem tot neerknielen vermaant, die hem drijft tot voor de troon, tot voor het aangezicht van God. Bij welk volk ter wereld is het bidden tot een God onbekend, hetzij dan tot de onbekende of tot de gekende. Maar de vervreemding van God door de zonde verdooft niet weinig de behoefte aan het gebed en beperkt haar tot de kwade dag of het uur van het gevaar; en dan nog komt het verontrust geweten tegen de vervulling van die behoefte met ontzettende nadruk op. Maar de Christen, uit de dood van de zonde verlost en met God verzoend; de Christen, de mens die weer geheel mens geworden is, voelt die behoefte ook weer in haar volle kracht en als een eigenaardigheid van zijn van God afhankelijk, uit God gevloeid en tot God terugkerend bestaan. Hij voelt met alle kracht het trekken van de koorden, die hem aan zijn Schepper en Herschepper verbinden, Hij is weer het kind van de goddelijke Vader, naar wie in hem als een stem van het bloed uitroept. Zijn leven is een verkeren met God, een spreken tot God, in wiens tegenwoordigheid hij zich altijd voelt. Hij ziet niet op of hij ziet zijn God; zou hij Hem niet blijvend wat te zeggen hebben?

Bidden is geen schermen in de lucht; het is geen plicht, waarvan wij ons te kwijten hebben; geen straf, die wij te ondergaan hebben; geen zoenoffer, dat wij te brengen hebben. Het is de stem van het hart die ten hemel klimt en zich een weg baant tot het oor van de Heer der heren. Het is de behoefte, een beroep doend op de onuitputtelijke volheid; de zwakheid, roepend tot de Almacht; de zonde, schreiend tot de genade, die heiligt. Het is niet: moeten wij bidden, maar mogen wij bidden? De zwaarste last wordt licht, als wij onder die knielen. Het diepst verslagen hart wordt verhoord als het zijn smart uitstort in het gebed.

Als mensen altijd bidden moeten en niet vertragen, hoeveel te meer Christelijke mensen. Jezus heeft Zijn kerk in de wereld gezonden met dezelfde boodschap, waarmee Hij zelf kwam en het doel van deze zending is: voorspraak. De kerk is de priesteres van de wereld! De schepping is sprakeloos, maar in de kerk zal zij haar mond vinden. Het is het grote voorrecht van de kerk om met aanneming te bidden. De deur van de genade is altijd geopend voor haar smekingen en zij komen nooit leeg terug. Het voorhangsel werd voor haar opgeheven, het bloed werd voor haar op het altaar gesprenkeld. God nodigt haar onophoudelijk uit om wat zij wil te begeren. Zal zij het voorrecht, dat engelen haar konden benijden, weggeven? Is zij niet de bruid van Christus? Mag zij niet elk uur tot haar Koning ingaan? Zal zij toestaan dat het kostbaar voorrecht ongebruikt blijft? De kerk heeft altijd behoefte aan het gebed. Er bevinden zich altijd enigen in haar midden, die afvallen of tot openlijke zonden overgaan. Er zijn lammeren, waarvoor gebeden moet worden, dat zij in de schoot van Christus gedragen mogen

worden, de sterken opdat zij niet hoogmoedig worden, de zwakken opdat zij niet gaan wanhopen. Als wij ons de vierentwintig uren van de dag, ja alle de dagen van het jaar met bidden bezighielden, zouden wij nooit zonder een bepaald onderwerp van voorbidding zijn. Zijn wij ooit zonder zieken, armen, bedroefden, twijfelmoedigen? Zijn wij ooit zonder diegenen die de bekering van hun betrekkingen, de terugbrenging van verdwaalden, de behoudenis van zondaren zoeken? Nee. Hoe zal de kerk, temidden van onophoudelijk bijeenkomende vergaderingen van leraars, die altijd prediken, van miljoenen zondaren, dood in overtredingen en zonden; van een land, waarover de duisternis van het Romanisme zich meer en meer verspreidt; van een wereld vol afgoden, wreedheden, goddeloosheden, zich voor haar verzuim van de boodschap van haar liefderijke Heer kunnen verontschuldigen, als zij niet bidt? Laat de kerk volharden in smekingen; laat elk afzonderlijk gelovige zijn penning van het gebed in de schatkist werpen.

2. Zeggende: Er was een zeker rechter in een stad, die God niet vreesde en geen mens ontzag, hoewel anders velen, die over anderen gesteld zijn en aan wie de godsvrucht ontbreekt, zich toch nog met het oog op mensen binnen de perken van een zekere rechtschapenheid en gerechtigheid houden.

3. En er was naast hem ook een zekere weduwe in die stad en zij kwam herhaaldelijk tot hem en zei: Doe mij recht tegen mijn tegenpartij.

4. En hij wilde voor een langen tijd niet, maar daarna zei hij bij zichzelf: Hoewel ik God niet vrees en geen mens ontzie, dus niets ken dat mij enigszins zou kunnen bewegen.

5. Nochtans omdat deze weduwe mij moeilijk valt, zo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt, omdat bij de gave van de vrouwen tot spreken niet te voorzien is hoever zij nog zou gaan, als men haartot het uiterste drijft.

De Heere stelt ons een roekeloze man voor; deze kent geen vrees voor God, geen ontzag voor mensen; hij sluit zijn oor en zijn hart voor het geschrei van de bedroefde, beangstigde weduwe; maar eindelijk geeft hij toe - waarom dan? Misschien omdat het juist aan de kant van de weduwe is? Daarnaar vraagt hij niet. Of omdat de ellende van de arme vrouw hem treft? Voor zulke gevoelens is zijn hart verhard! Hij spreekt het duidelijk uit dat er zulke beweegredenen niet zijn, die hem tot helpen dringen - welnu - wat dringt hem dan? "Opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt", zegt hij bij zichzelf. Zeker, hij had zich ook daartegen kunnen beveiligen en zijn knechten bevel kunnen geven om de lastige indringster niet weer toe te laten; maar dat doet hij niet; de kracht van de bede heeft hem gebonden, iedere noodkreet van de weduwe was hem als een vuistslag onder de ogen (want dat zegt het woord van de grondtekst eigenlijk, dat bij ons "het hoofd breken" is vertaald) geweest. Hij, die noch voor God, noch voor mensen vreesde; vreesde voor de bede van deze machteloze vrouw, als voor een gevoelige slag in het gezicht; in de bede ligt een geheime macht.

De toestand van de gemeente is hier aan die van een weduwe gelijk en wel aan een van haar juist beroofde weduwe.

De kerk, die volgens haar wezen en haar bestemming de bruid van Christus is en de openbaring van Zijn heerlijkheid verwacht, komt ons hier voor in de gedaante van een weduwe. Het heeft het voorkomen alsof haar gemaal op verre afstand was gestorven. Intussen leeft zij in een stad, waarin zij steeds door een harden tegenstander wordt verdrukt. Omdat zij echter God steeds om hulp aanroept, kan het haar onder sommige omstandigheden voorkomen, alsof Hij tot een onrechtvaardig rechter over haar was geworden, omdat Hij ze maar altijd niet van de tegenpartij wil bevrijden.

Jezus vergelijkt de toestand van de Zijnen op aarde met die van een verlaten en eenzaam staande weduwe, die in de dood van haar man niet alleen de herinnering aan een beter verleden, maar ook haar steun, haar kracht, haar verzorger en broodwinner heeft verloren. Daar staat zij nu alleen, bezwaard met de zorgen voor voedsel, door kommer en smart verteerd. Ieder plaatsje in het huis, elke behoefte van het lichaam en de geestes herinnert haar aan haar zwaar verlies en ontperst haar bittere tranen. Tot vermindering is zij overal veroordeeld - ach en vaak wil het met de nauwlettendste bezuiniging toch niet gaan; overal doet zich gebrek en ontbering voor en nog donkerder dan het tegenwoordige komt haar de toekomst voor. Wat moet er nog worden van haar en van haar kleine onopgevoede en onverzorgde kindertjes? Waar is het vriendenhart, dat zich over haar ontfermen zal, haar zal raden en haar kommervolle toestand enigszins zal verlichten? De nood van de arme weduwe neemt intussen nog toe door de omstandigheid dat zij een tegenpartij heeft, die het overschot, dat zij uit de schipbreuk van haar vorig geluk gered heeft, tot zich probeert te trekken en haar geheel te gronde te richten. Hij is al een proces tegen haar begonnen en bij zijn grote bekendheid en de middelen, die hem ten dienste staan, is er alle waarschijnlijkheid dat hij het zal winnen. Inderdaad, de toestand van de arme vrouw kon niet beklagenswaardiger zijn en is haar nood nu al zo groot, nog grotere behoeften dreigen binnenkort te komen. Dag en nacht heeft zij geen rust; tranen en zuchten zijn haar voedsel; iedere aanblik van haar kinderen vermeerdert de angst van haar hart; als een vuur brandt het in haar binnenste. Kent u de tegenpartij, waarmee zij te doen heeft? Nu is er in die stad een rechter, die haar kan redden; zij gaat dadelijk tot hem; de nood geeft haar vleugels; om woorden is zij niet verlegen, het hart doet haar spreken. Zij zegt tot hem: "Doe mij recht tegenover mijn tegenpartij. " Wel is hij een hard man, berucht in de hele stad als een, die God niet vreest en geen mens ontziet, die zich over al wat heilig is heenzet; bij wie geweld voor recht gaat en willekeur en luimen de plaats van de wet innemen; maar dat schrikt haar niet af; zij vertrouwt op het rechtvaardige van haar zaak; zij klopt aan bij zijn gevoel en medelijden; zij is besloten zich niet te laten afwijzen en de harde man met gebeden en tranen zolang te achtervolgen, dat hij haar ten slotte moet aanhoren en haar recht moet verschaffen. Arme, bedrogen weduwe, in uw verwachtingen zo stout, in de werkelijkheid zo bedrogen. "Hij wilde", zo staat er geschreven, "een tijd lang niet; " wat vroeg hij naar gerechtigheid, wat gingen hem haar kinderen, haar zorgen en tranen aan? Wat hier in de gelijkenis de onrechtvaardige rechter is, dat schijnt God niet zelden te zijn omtrent Zijn uitverkorenen. Er zijn tijden, dat hen Zijn Vaderhart toeschijnt hard als een steen en koud als ijs te zijn en de hemel als gesloten en gegrendeld is tegen hun gebeden. Er komt geen antwoord op hun vragen; geen blik van liefde wekt tot nieuwe moed op; geen teken van genade houdt in de hoogte en beurt op; de Heere zwijgt, zodat de bange ziel zou vragen (Ps. 77: 8 vv.): "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten en voortaan niet

meer goedgunstig zijn? Houd Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht?

Het "hij wilde lange tijd niet" doelt op de tijd dat God de Heere de Zijnen van de goede of liever boze wil van de mensen afhankelijk laat zijn, wanneer Hij van Zijn bestuur afstand gedaan schijnt te hebben en de machtigen der aarde laat handelen naar de ingevingen van hun eigen hart, als de wereld over de gemeente heerst en deze haar recht niet kan verkrijgen in hetgeen haar toch toekomt; zij staat dan werkelijk onder een onrechtvaardige rechter. Maar zij moet dan niet vergeten dat achter de onrechtvaardige rechter toch haar God en Heer staat en niet ophouden met bidden. Ten slotte zal het echter veranderen; de onrechtvaardige rechter wordt ter zijde geschoven en de ware Heere treedt op de voorgrond - het komt tot het: "Ik zal haar redden. " De redding, waarover hier wordt gesproken, heeft nu ook indirect plaats; er hebben omstandigheden en gebeurtenissen plaats, die de loop van zaken op aarde meebrengt en daarom blijven in de gelijkenis de rechter, die eerst niet wil en die daarna wel wil, een en dezelfde persoon. Maar die de loop van zaken op aarde bestuurt en de omstandigheden en gebeurtenissen plaats laat hebben; die de dwaasheid van de mensen te schande laat worden en de machtigen in de wereld tot bezinning brengt, dat is toch die God, die gebeden hoort en het geroep van Zijn kinderen ter harte neemt. Hij laat het toe, dat Hij eerst de onrechtvaardige rechter schijnt, die lange tijd niet wilde, omdat hij Zijn uitverkorenen anders in de school van het gebed niet kan oefenen, maar Hij heeft ook al aan dit "een lange tijd niet" Zijn bedoeling aangewezen en oogst nu des te grotere lof in, als Hij opeens tot de Rechter wordt, die daar zegt: "Ik wil haar redden. " Wil men afzien van de betekenis van de gelijkenis voor de gemeente van Christus en dat integendeel van de Christen in het bijzonder verklaren, zoals dat bij het gebruik van de tekst op de kansel nauwelijks anders kan, dan beschouwen wij (met Gerok) de weg van de Christen door de school van het gebed: 1) de nood, die voor Gods troon leidt; 2) het geloof, dat aan Gods deur aanklopt; 3) het geduld, dat voor Gods deur wacht; 4) de ervaring, die tot Gods poort binnengaat.

5. Nochtans omdat deze weduwe mij moeilijk valt, zo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt, omdat bij de gave van de vrouwen tot spreken niet te voorzien is hoever zij nog zou gaan, als men haartot het uiterste drijft.

De Heere stelt ons een roekeloze man voor; deze kent geen vrees voor God, geen ontzag voor mensen; hij sluit zijn oor en zijn hart voor het geschrei van de bedroefde, beangstigde weduwe; maar eindelijk geeft hij toe - waarom dan? Misschien omdat het juist aan de kant van de weduwe is? Daarnaar vraagt hij niet. Of omdat de ellende van de arme vrouw hem treft? Voor zulke gevoelens is zijn hart verhard! Hij spreekt het duidelijk uit dat er zulke beweegredenen niet zijn, die hem tot helpen dringen - welnu - wat dringt hem dan? "Opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt", zegt hij bij zichzelf. Zeker, hij had zich ook daartegen kunnen beveiligen en zijn knechten bevel kunnen geven om de lastige indringster niet weer toe te laten; maar dat doet hij niet; de kracht van de bede heeft hem gebonden, iedere noodkreet van de weduwe was hem als een vuistslag onder de ogen (want dat zegt het woord van de grondtekst eigenlijk, dat bij ons "het hoofd breken" is vertaald) geweest. Hij, die noch voor God, noch voor mensen vreesde; vreesde voor de bede van deze machteloze vrouw, als voor een gevoelige slag in het gezicht; in de bede ligt een geheime macht.

De toestand van de gemeente is hier aan die van een weduwe gelijk en wel aan een van haar juist beroofde weduwe.

De kerk, die volgens haar wezen en haar bestemming de bruid van Christus is en de openbaring van Zijn heerlijkheid verwacht, komt ons hier voor in de gedaante van een weduwe. Het heeft het voorkomen alsof haar gemaal op verre afstand was gestorven. Intussen leeft zij in een stad, waarin zij steeds door een harden tegenstander wordt verdrukt. Omdat zij echter God steeds om hulp aanroept, kan het haar onder sommige omstandigheden voorkomen, alsof Hij tot een onrechtvaardig rechter over haar was geworden, omdat Hij ze maar altijd niet van de tegenpartij wil bevrijden.

Jezus vergelijkt de toestand van de Zijnen op aarde met die van een verlaten en eenzaam staande weduwe, die in de dood van haar man niet alleen de herinnering aan een beter verleden, maar ook haar steun, haar kracht, haar verzorger en broodwinner heeft verloren. Daar staat zij nu alleen, bezwaard met de zorgen voor voedsel, door kommer en smart verteerd. Ieder plaatsje in het huis, elke behoefte van het lichaam en de geestes herinnert haar aan haar zwaar verlies en ontperst haar bittere tranen. Tot vermindering is zij overal veroordeeld - ach en vaak wil het met de nauwlettendste bezuiniging toch niet gaan; overal doet zich gebrek en ontbering voor en nog donkerder dan het tegenwoordige komt haar de toekomst voor. Wat moet er nog worden van haar en van haar kleine onopgevoede en onverzorgde kindertjes? Waar is het vriendenhart, dat zich over haar ontfermen zal, haar zal raden en haar kommervolle toestand enigszins zal verlichten? De nood van de arme weduwe neemt intussen nog toe door de omstandigheid dat zij een tegenpartij heeft, die het overschot, dat zij uit de schipbreuk van haar vorig geluk gered heeft, tot zich probeert te trekken en haar geheel te gronde te richten. Hij is al een proces tegen haar begonnen en bij zijn grote bekendheid en de middelen, die hem ten dienste staan, is er alle waarschijnlijkheid dat hij het zal winnen. Inderdaad, de toestand van de arme vrouw kon niet beklagenswaardiger zijn en is haar nood nu al zo groot, nog grotere behoeften dreigen binnenkort te komen. Dag en nacht heeft zij geen rust; tranen en zuchten zijn haar voedsel; iedere aanblik van haar kinderen vermeerdert de angst van haar hart; als een vuur brandt het in haar binnenste. Kent u de tegenpartij, waarmee zij te doen heeft? Nu is er in die stad een rechter, die haar kan redden; zij gaat dadelijk tot hem; de nood geeft haar vleugels; om woorden is zij niet verlegen, het hart doet haar spreken. Zij zegt tot hem: "Doe mij recht tegenover mijn tegenpartij. " Wel is hij een hard man, berucht in de hele stad als een, die God niet vreest en geen mens ontziet, die zich over al wat heilig is heenzet; bij wie geweld voor recht gaat en willekeur en luimen de plaats van de wet innemen; maar dat schrikt haar niet af; zij vertrouwt op het rechtvaardige van haar zaak; zij klopt aan bij zijn gevoel en medelijden; zij is besloten zich niet te laten afwijzen en de harde man met gebeden en tranen zolang te achtervolgen, dat hij haar ten slotte moet aanhoren en haar recht moet verschaffen. Arme, bedrogen weduwe, in uw verwachtingen zo stout, in de werkelijkheid zo bedrogen. "Hij wilde", zo staat er geschreven, "een tijd lang niet; " wat vroeg hij naar gerechtigheid, wat gingen hem haar kinderen, haar zorgen en tranen aan? Wat hier in de gelijkenis de onrechtvaardige rechter is, dat schijnt God niet zelden te zijn omtrent Zijn uitverkorenen. Er zijn tijden, dat hen Zijn Vaderhart toeschijnt hard als een steen en koud als ijs te zijn en de hemel als gesloten en gegrendeld is tegen hun gebeden. Er komt geen antwoord op hun vragen; geen blik van liefde wekt tot nieuwe moed

op; geen teken van genade houdt in de hoogte en beurt op; de Heere zwijgt, zodat de bange ziel zou vragen (Ps. 77: 8 vv.): "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houd Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht?"

Het "hij wilde lange tijd niet" doelt op de tijd dat God de Heere de Zijnen van de goede of liever boze wil van de mensen afhankelijk laat zijn, wanneer Hij van Zijn bestuur afstand gedaan schijnt te hebben en de machtigen der aarde laat handelen naar de ingevingen van hun eigen hart, als de wereld over de gemeente heerst en deze haar recht niet kan verkrijgen in hetgeen haar toch toekomt; zij staat dan werkelijk onder een onrechtvaardige rechter. Maar zij moet dan niet vergeten dat achter de onrechtvaardige rechter toch haar God en Heer staat en niet ophouden met bidden. Ten slotte zal het echter veranderen; de onrechtvaardige rechter wordt ter zijde geschoven en de ware Heere treedt op de voorgrond - het komt tot het: "Ik zal haar redden. " De redding, waarover hier wordt gesproken, heeft nu ook indirect plaats; er hebben omstandigheden en gebeurtenissen plaats, die de loop van zaken op aarde meebrengt en daarom blijven in de gelijkenis de rechter, die eerst niet wil en die daarna wel wil, een en dezelfde persoon. Maar die de loop van zaken op aarde bestuurt en de omstandigheden en gebeurtenissen plaats laat hebben; die de dwaasheid van de mensen te schande laat worden en de machtigen in de wereld tot bezinning brengt, dat is toch die God, die gebeden hoort en het geroep van Zijn kinderen ter harte neemt. Hij laat het toe, dat Hij eerst de onrechtvaardige rechter schijnt, die lange tijd niet wilde, omdat hij Zijn uitverkorenen anders in de school van het gebed niet kan oefenen, maar Hij heeft ook al aan dit "een lange tijd niet" Zijn bedoeling aangewezen en oogst nu des te grotere lof in, als Hij opeens tot de Rechter wordt, die daar zegt: "Ik wil haar redden. " Wil men afzien van de betekenis van de gelijkenis voor de gemeente van Christus en dat integendeel van de Christen in het bijzonder verklaren, zoals dat bij het gebruik van de tekst op de kansel nauwelijks anders kan, dan beschouwen wij (met Gerok) de weg van de Christen door de school van het gebed: 1) de nood, die voor Gods troon leidt; 2) het geloof, dat aan Gods deur aanklopt; 3) het geduld, dat voor Gods deur wacht; 4) de ervaring, die tot Gods poort binnengaat.

5. Nochtans omdat deze weduwe mij moeilijk valt, zo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt, omdat bij de gave van de vrouwen tot spreken niet te voorzien is hoever zij nog zou gaan, als men haartot het uiterste drijft.

De Heere stelt ons een roekeloze man voor; deze kent geen vrees voor God, geen ontzag voor mensen; hij sluit zijn oor en zijn hart voor het geschrei van de bedroefde, beangstigde weduwe; maar eindelijk geeft hij toe - waarom dan? Misschien omdat het juist aan de kant van de weduwe is? Daarnaar vraagt hij niet. Of omdat de ellende van de arme vrouw hem treft? Voor zulke gevoelens is zijn hart verhard! Hij spreekt het duidelijk uit dat er zulke beweegredenen niet zijn, die hem tot helpen dringen - welnu - wat dringt hem dan? "Opdat zij niet eindelijk komt en mij het hoofd breekt", zegt hij bij zichzelf. Zeker, hij had zich ook daartegen kunnen beveiligen en zijn knechten bevel kunnen geven om de lastige indringster niet weer toe te laten; maar dat doet hij niet; de kracht van de bede heeft hem gebonden, iedere noodkreet van de weduwe was hem als een vuistslag onder de ogen (want dat zegt het woord van de grondtekst eigenlijk, dat bij ons "het hoofd breken" is vertaald) geweest. Hij,

die noch voor God, noch voor mensen vreesde; vreesde voor de bede van deze machteloze vrouw, als voor een gevoelige slag in het gezicht; in de bede ligt een geheime macht.

De toestand van de gemeente is hier aan die van een weduwe gelijk en wel aan een van haar juist beroofde weduwe.

De kerk, die volgens haar wezen en haar bestemming de bruid van Christus is en de openbaring van Zijn heerlijkheid verwacht, komt ons hier voor in de gedaante van een weduwe. Het heeft het voorkomen alsof haar gemaal op verre afstand was gestorven. Intussen leeft zij in een stad, waarin zij steeds door een harden tegenstander wordt verdrukt. Omdat zij echter God steeds om hulp aanroept, kan het haar onder sommige omstandigheden voorkomen, alsof Hij tot een onrechtvaardig rechter over haar was geworden, omdat Hij ze maar altijd niet van de tegenpartij wil bevrijden.

Jezus vergelijkt de toestand van de Zijnen op aarde met die van een verlaten en eenzaam staande weduwe, die in de dood van haar man niet alleen de herinnering aan een beter verleden, maar ook haar steun, haar kracht, haar verzorger en broodwinner heeft verloren. Daar staat zij nu alleen, bezwaard met de zorgen voor voedsel, door kommer en smart verteerd. Ieder plaatsje in het huis, elke behoefte van het lichaam en de geestes herinnert haar aan haar zwaar verlies en ontperst haar bittere tranen. Tot vermindering is zij overal veroordeeld - ach en vaak wil het met de nauwlettendste bezuiniging toch niet gaan; overal doet zich gebrek en ontbering voor en nog donkerder dan het tegenwoordige komt haar de toekomst voor. Wat moet er nog worden van haar en van haar kleine onopgevoede en onverzorgde kindertjes? Waar is het vriendenhart, dat zich over haar ontfermen zal, haar zal raden en haar kommervolle toestand enigszins zal verlichten? De nood van de arme weduwe neemt intussen nog toe door de omstandigheid dat zij een tegenpartij heeft, die het overschot, dat zij uit de schipbreuk van haar vorig geluk gered heeft, tot zich probeert te trekken en haar geheel te gronde te richten. Hij is al een proces tegen haar begonnen en bij zijn grote bekendheid en de middelen, die hem ten dienste staan, is er alle waarschijnlijkheid dat hij het zal winnen. Inderdaad, de toestand van de arme vrouw kon niet beklagenswaardiger zijn en is haar nood nu al zo groot, nog grotere behoeften dreigen binnenkort te komen. Dag en nacht heeft zij geen rust; tranen en zuchten zijn haar voedsel; iedere aanblik van haar kinderen vermeerdert de angst van haar hart; als een vuur brandt het in haar binnenste. Kent u de tegenpartij, waarmee zij te doen heeft? Nu is er in die stad een rechter, die haar kan redden; zij gaat dadelijk tot hem; de nood geeft haar vleugels; om woorden is zij niet verlegen, het hart doet haar spreken. Zij zegt tot hem: "Doe mij recht tegenover mijn tegenpartij. " Wel is hij een hard man, berucht in de hele stad als een, die God niet vreest en geen mens ontziet, die zich over al wat heilig is heenzet; bij wie geweld voor recht gaat en willekeur en luimen de plaats van de wet innemen; maar dat schrikt haar niet af; zij vertrouwt op het rechtvaardige van haar zaak; zij klopt aan bij zijn gevoel en medelijden; zij is besloten zich niet te laten afwijzen en de harde man met gebeden en tranen zolang te achtervolgen, dat hij haar ten slotte moet aanhoren en haar recht moet verschaffen. Arme, bedrogen weduwe, in uw verwachtingen zo stout, in de werkelijkheid zo bedrogen. "Hij wilde", zo staat er geschreven, "een tijd lang niet; " wat vroeg hij naar gerechtigheid, wat gingen hem haar kinderen, haar zorgen en tranen aan? Wat hier in de gelijkenis de onrechtvaardige rechter is, dat schijnt God

niet zelden te zijn omtrent Zijn uitverkorenen. Er zijn tijden, dat hen Zijn Vaderhart toeschijnt hard als een steen en koud als ijs te zijn en de hemel als gesloten en gegrendeld is tegen hun gebeden. Er komt geen antwoord op hun vragen; geen blik van liefde wekt tot nieuwe moed op; geen teken van genade houdt in de hoogte en beurt op; de Heere zwijgt, zodat de bange ziel zou vragen (Ps. 77: 8 vv.): "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houd Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht?"

Het "hij wilde lange tijd niet" doelt op de tijd dat God de Heere de Zijnen van de goede of liever boze wil van de mensen afhankelijk laat zijn, wanneer Hij van Zijn bestuur afstand gedaan schijnt te hebben en de machtigen der aarde laat handelen naar de ingevingen van hun eigen hart, als de wereld over de gemeente heerst en deze haar recht niet kan verkrijgen in hetgeen haar toch toekomt; zij staat dan werkelijk onder een onrechtvaardige rechter. Maar zij moet dan niet vergeten dat achter de onrechtvaardige rechter toch haar God en Heer staat en niet ophouden met bidden. Ten slotte zal het echter veranderen; de onrechtvaardige rechter wordt ter zijde geschoven en de ware Heere treedt op de voorgrond - het komt tot het: "Ik zal haar redden. " De redding, waarover hier wordt gesproken, heeft nu ook indirect plaats; er hebben omstandigheden en gebeurtenissen plaats, die de loop van zaken op aarde meebrengt en daarom blijven in de gelijkenis de rechter, die eerst niet wil en die daarna wel wil, een en dezelfde persoon. Maar die de loop van zaken op aarde bestuurt en de omstandigheden en gebeurtenissen plaats laat hebben; die de dwaasheid van de mensen te schande laat worden en de machtigen in de wereld tot bezinning brengt, dat is toch die God, die gebeden hoort en het geroep van Zijn kinderen ter harte neemt. Hij laat het toe, dat Hij eerst de onrechtvaardige rechter schijnt, die lange tijd niet wilde, omdat hij Zijn uitverkorenen anders in de school van het gebed niet kan oefenen, maar Hij heeft ook al aan dit "een lange tijd niet" Zijn bedoeling aangewezen en oogst nu des te grotere lof in, als Hij opeens tot de Rechter wordt, die daar zegt: "Ik wil haar redden. " Wil men afzien van de betekenis van de gelijkenis voor de gemeente van Christus en dat integendeel van de Christen in het bijzonder verklaren, zoals dat bij het gebruik van de tekst op de kansel nauwelijks anders kan, dan beschouwen wij (met Gerok) de weg van de Christen door de school van het gebed: 1) de nood, die voor Gods troon leidt; 2) het geloof, dat aan Gods deur aanklopt; 3) het geduld, dat voor Gods deur wacht; 4) de ervaring, die tot Gods poort binnengaat.

6. En de Heere maakte vervolgens de toepassing van de gelijkenis en zei: Hoor wat de onrechtvaardige rechter zegt, want daaruit blijkt duidelijk wat een macht het onophoudelijk bidden zelfs over verharde mensenharten heeft.

6. En de Heere maakte vervolgens de toepassing van de gelijkenis en zei: Hoor wat de onrechtvaardige rechter zegt, want daaruit blijkt duidelijk wat een macht het onophoudelijk bidden zelfs over verharde mensenharten heeft.

7. a) Zal God, die toch waarlijk geheel anders is dan zo'n mens, dan geen recht doen tegenover de tegenpartijder van Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen? Hij zal hun roepen geduldig aanhoren, totdat Hij het eindelijk volbrengt en er niet verstoord over worden.

a)Openbaring . 6: 10.

De leer van de verkiezing is een van de diepste waarheden van de Schrift. Het is het eeuwige voornemen van God, waarbij Hij, vóór de grondlegging van de wereld, door Zijn raad, die voor ons verborgen is, bepaald heeft hen te verlossen van de vloek en de verdoemenis, die Hij in Christus uit de mensheid uitverkoren heeft en hen door Christus tot eeuwige behoudenis te brengen. Dit getuigenis is waar, dit is een gezond woord en onverwerpelijk (Tit. 2: 8). De verkiezing is een waarheid, die alle Christenen lovend en dankend moet maken. Als God hen niet verkoren en geroepen had zouden zij nooit verkoren en geroepen zijn. Als Hij hen niet naar Zijn eigen welbehagen verkoos, zonder aanzien van enig goed van hen zelf, er zou nooit iets goeds in hen geweest zijn om zich de verkiezing waardig te maken. De wereldse vleselijk gezinde mag met de leer van de verkiezing spotten, de valse belijder mag haar misbruiken en de genade van God in ontuchtigheid veranderen (Judith 1: 4), maar de gelovige die zijn eigen hart kent, zal God altijd voor de verkiezing danken. Hij zal belijden dat er zonder verkiezing geen zaligheid zou zijn. Maar wat zijn de bewijzen van de verkiezing? Bij welke tekenen zal een mens weten of hij een van God uitverkorene is? Deze bewijzen worden duidelijk in de Schrift verklaard. De verkiezing is onafscheidelijk verbonden aan het geloof in Christus en gelijkvormigheid aan zijn beeld (Rom. 8: 29, 30). Het was toen Paulus het werk van het geloofs zag en de verdraagzaamheid van de hoop en de arbeid van de liefde van de Thessalonicensen, dat hij hun verkiezing van God kende (1 Thessalonicenzen. 1: 3, 4). Boven alles hebben wij een duidelijk bewijs, door onze Heere in het gedeelte, dat voor ons ligt beschreven: Gods uitverkorenen zijn een volk, dat dag en nacht tot Hem roept; zij zijn in waarheid een biddend volk. Ongetwijfeld zijn er vele personen, wier gebeden vormelijk en geveinsd zijn. Maar één ding is zeer duidelijk: een mens zonder gebed kan nooit een van Gods uitverkorenen worden genoemd. Laat dit nooit vergeten worden.

8. Ik zeg u dat Hij integendeel hun haastelijk recht zal doen in een tijd waarin zij, die naar het uitwendige oordelen, dit het allerm minst verwachten. Maar de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde? Ik zeg: Helaas niet! Integendeel zal er een groot gedeelte van de Christenen zijn, dat Zijn komst, waarvan Ik hier spreek, niet begrijpt en tegen Zijn zaligheid het hart sluit 25: 4").

Ofschoon de Heere om wijze redenen niet altijd snel verhoort, als Hij verhoort, dan gebeurt dit met spoed. Wij moeten daarom ons gebed niet beschouwen als een stuk geld, dat wij op de toonbank neerleggen en waarvoor wij meteen de waarde ontvangen. Waar zou in dit geval het geloof, de ijver, de verwachting blijven? Nee, God verhoort ons niet op onze tijd, maar op Zijn tijd. En hoe goed is dat! Gods tijd is de volmaakte tijd. Wat zoudt u hebben aan een nog onrijpe vrucht? Ligt niet juist daarin de zegen voor een door de Heer gezegende vrouw, dat zij haar tijd voluit draagt? Laat de vrucht vroeger komen en zij is geen vrucht meer.

Onze Heere stelt deze gelijkenis voor om al Gods biddend volk aan te moedigen dat het smeekt met geloof en aandrang en daarin te volharden. Hij verzekert dat God ten slotte genadig zal zijn. Ten einde zij deze zegeningen verkrijgen, moeten zij nacht en dag tot Hem roepen. Dit heeft Hij hen als plicht gesteld en hierop heeft Hij genade beloofd. "Heere, dood dit verderf; Heere, wapen mij tegen deze verzoeking". Zij zullen misschien ontmoedigingen

ondervinden bij hun gebeden en verwachtingen, maar zij hebben de verzekering dat genade ten slotte komen zal. Als deze weduwe invloed kon maken op iemand, die haar ongunstig was, hoeveel te meer zal de uitverkorene van God de overhand hebben! Zij kwam tot een onrechtvaardige rechter, wij komen tot een rechtvaardige Vader (Joh. 17: 25), tot een, die zorgt voor zijn eigen eer en het welzijn van Zijn arme schepselen, vooral voor hen die in pijn zijn. Zij had geen vriend tot voorspraak, maar wij hebben een advocaat bij de Vader, Zijn eigen Zoon, die altijd leeft om voor ons te bidden. Zij had geen aanmoediging om te vragen, maar wij zijn gedrongen om te vragen en hebben de belofte dat het ons zal worden gegeven. Zij kon alleen op sommige tijden tot de rechter toegang hebben, maar wij mogen tot God op ieder uur roepen. Haar aanhouden was voor de rechter lastig en zij moest vrezen dat dit hem nog meer van haar verwijderen zou; maar ons aanhouden is voor God welbehaaglijk.

In de toepassing stelt de Heere tegen over de onrechtvaardige rechter, de rechtvaardige Rechter en de God van alle vertroosting. Reeds dan, als Gods aan dezen rechter gelijk was, zou Hij het aanhoudend gebed van de gemeente niet begrijpen, hoeveel minder zal Hij dat doen, omdat Hij juist het tegendeel van hem is, omdat het Zijn lust en Zijne liefde is, Zijne uitverkorenen, Zijn eigendom te behoeden, te zegenen en te redden! Ja Hij zal ze redden in korte tijd, want als de tijd is gekomen openbaart zich de hulp met kracht en onverwacht zal Hij uw moedeloosheid beschamen. Is de beproeving geëindigd, is het ogenblik gekomen dat God daartoe van eeuwigheid heeft bepaald, dan komt in korte tijd, dan komt snel en onweerhoudbaar de vervulling. En evenals de waterstromen in het zuiden droog (Ps. 126: 4) zijn, evenals de krachtige bergstromen voor de zonnestralen verdrogen, zo is dan al onze nood door Gods hand weggenomen.

De woorden van de grondtekst "Hoewel Hij lankmoedig is over hen" veroorzaken moeilijkheden; er zijn verscheidene lezingen van. Volgens de gewone lezing zou zich het beste aanbevelen de zin zo te nemen: Hoewel Hij (vgl. Hand. 7: 5. Hebr. 3: 9) over hen (Zijn uitverkorenen) lankmoedig is (met de onderdrukkers, dat Hij niet dadelijk Zich tegen de laatsten verzet om de eersten te wreken (2 Petrus . 3: 9). Luther heeft het "lankmoedig zijn" verklaard met het geduldig aanhoren (Hand. 26: 3 en aan de uitdrukking "over hen" een zakelijke wending gegeven "daarover" d. i. over hun roepen bij dag en nacht, hetgeen toch minder met de Griekse woordvoeging overeenstemt en een gedachte inlegt, die noch daar op de juiste plaats is, waar al sprake is van de redding, noch gedekt kan worden door de inhoud van de gelijkenis, omdat integendeel de rechter het geduld verloor om het roepen en schreien van de weduwe nog altijd weer te moeten horen. De slotzin: "Maar de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook (dat) geloof vinden op aarde (dat Zijn komst erkent en Hem gewillig opneemt)?" kan onmogelijk zien op de terugkomst van Christus tot het laatste oordeel, maar alleen op zo'n toekomst, waarbij het nodig is Hem opnieuw in geloof aan te nemen en het tijdpunt in de ontwikkelingsgeschiedenis van Zijn rijk hier beneden juist op prijs te stellen en aan te wenden. Heeft toch de Heere in Hoofdstuk 17: 22 van verscheidene dagen van de Mensenzoon gesproken, in tijden van angst en druk verlangen Zijn belijders een van deze dagen te zien, een openbaring van boven dat Hij nog bij Zijn gemeente is en het scheepje van Zijn kerk veilig door storm en golven het doel van haar roeping tegemoet leidt; maar opmerkelijk! - wanneer nu werkelijk deze openbaring komt, als het verlangen vervuld wordt, dan wordt hetgeen Hij doet door zo velen niet begrepen. Zo was het bij Zijn menswording

(Joh. 1: 11), zo bij het gericht over Jeruzalem, toen de christelijke gemeente daar op het punt was om mee in dit gericht te worden ingewikkeld en pas door een bijzondere brief (aan de Hebreëen) gebracht moest worden tot een begrijpen van de komst van de Zoon des mensen. Zo was het in de tijd van de Reformatie, toen zovelen achterbleven, die toch ook de noodzakelijkheid van een kerkvernieuwing sinds lang hadden gevoeld; en zo zal het nu weer zijn op de dag van de Mensenzoon, die wij te wachten hebben; als Hij door teweeg te brengen waarop Paulus in Rom. 11: 23 wijst, aan Zijn rijk op aarde een gehele nieuwe gedaante zal geven. De gelovigen verlopen zich maar al te licht in zelfgemaakte voorstellingen van de toekomst, zonder diep genoeg in de Schrift in te dringen en zich door deze geheel te laten besturen en juist de tijden, die aan de verdrukkingen en angsten van iedere tijd van ontwikkeling voorafgaan, kweken al te veel bijzondere belangen en eigen meningen. Vandaar dat de Mensenzoon, als Hij komt, niet dat geloof vindt dat Hem zo opneemt als het volgens Zijn woord moest zijn; men heeft het zich anders voorgesteld, daarom ziet men Hem niet in hetgeen er gebeurt. En juist die kerk, die de meeste leden telt en die er trots op is zich de algemene te noemen, bevindt zich volgens haar grondstellige inrichtingen, aanspraken en inbeeldingen voor alle andere in gevaar, om bij de wederinenting van Israël en de olijfboom de parallele rol te spelen van die, welke vroeger de Joden bij de opname van de heidenen in het rijk van God hebben gespeeld. (Openbaring . 16: 13).

IV. Vs. 9-14 In de tweede en derde afdeling hadden wij de Heere voor ons, zoals Hij volgens Zijn overgaan over de Jordaan in het noordelijk gedeelte van Perea voorbij Pella trekt. Als Hij nu bij Bethabara was aangekomen, nam Hij waarschijnlijk weer Zijn weg door die steden en dorpen, die Hij al negen of tien weken daarvoor had bezocht (Hoofdstuk 14: 25-35), om dan ten slotte weer naar Livias te komen en zo vinden wij Hem op dezelfde manier handelen met Farizeeën en Schriftgeleerden als in Hoofdst. 15: 1-32 en 16: 14-31 Hij draagt hen de gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar in de tempel voor en wijst aan hen, die zichzelf voor de mensen rechtvaardigen, aan hoe zij zich ook voor God wilden rechtvaardigen, maar juist daardoor de werkelijke rechtvaardiging verloren. Een uitwendige aanleiding tot het voordragen van deze gelijkenis is niet genoemd; maar des te meer heeft de Heere daartoe inwendige aanleiding. Hij is nu al in het derde stadium van Zijn heengaan naar Jeruzalem (Hoofdstuk 9: 51; 13: 22; 17: 11) en zal snel de Jordaan van het Oosten naar het Westen overgaan om de weg in te slaan die Hem onmiddellijk tot lijden en sterven leidt, zonder dat Hij nog verdere tussenstations zou hebben af te leggen (vs 31 vv.). Als wij nu het gezicht van de heilige ziener van de grote rode draak in Openbaring . 12: 3-5 juist begrijpen en vooral ook het "derde deel van de sterren, " dat deze met zijn staart achter zich trekt en van de hemel op aarde werpt, juist weet te verklaren, dan zullen wij ons ook weten te verklaren waarom de Heiland steeds weer zo nabij de viervorst Herodes in zijn residentie en nabij de Farizeeën en Schriftgeleerden van deze landstreek komt. Hij wil ze bewaren, als het mogelijk was, dat zij zich niet laten vangen door de staart van de rode draak; want de geestelijke en wereldse macht in Israël vormt het eerste en tweede deel van die sterren en het volk, waaruit Hij werkelijk sommigen kan redden tot zaligheid, al gaat ook de grote menigte verloren. Het is nu weer de tijd om op te gaan naar de tempel en te bidden, want het paasfeest is nabij; maar hoe maakt de Farizeze eigengerechtigheid juist ditmaal het huis van het gebed tot een kuil van moordenaars en leidt het zijn laatste ondergang tegemoet (Hoofdstuk 22: 66 vv.).

EVANGELIE OP DE ELFDE ZONDAG NA TRINITATIS

De Heilige Geest, die ons geroepen heeft en verlicht, werkt ook in degenen die de roeping volgen hartelijk berouw en bekering van de erkende zonden en dringt ons dat wij vergeving en de vrede bij de Heere onze Heiland zoeken en Zijn genade gelovig aangrijpen; zo werkt Hij, als wij Hem slechts plaats geven, de bekering. Wie dus, zoals al is gezegd, door de verlichting van de Heilige Geest de grootheid van zijn zonde en de nietigheid van eigengerechtigheid heeft leren inzien, die wordt door diezelfde Geest gedreven om zich te verootmoedigen en als de tollenaar op de borst te slaan met het woord: "O God! wees mij zondaar genadig!" Zo'n ootmoedig berouw en zo'n boete is de eerste stap om op de weg ten leven. Die deze stap niet doet, komt nooit verder en bereikt nooit het doel; de Farizeese eigengerechtigheid is de grote hinderpaal van de bekering.

De gelijkenis van degenen die zichzelf inbeelden vroom te zijn: 1) hoe komen zij daartoe? a) zij vergelijken zich met de openbare zondaars om een ware zelfbeproeving te besparen; b) zij nemen zich allerlei dingen voor om zich te beroemen op hun deugden; 2) welke vruchten zij daarvan plukken: a) zij sluiten voor zich de weg tot bekering; b) de openbare zondaar gaat hen voor.

Waarom wordt de Farizeeër niet gerechtvaardigd, maar wel de tollenaar? 1) omdat de eerste slechts voorgeeft te bidden, maar deze in waarheid bidt; 2) omdat de eerste slechts zijn gerechtigheid roemt, maar deze zijn zonde belijdt; 3) omdat de andere slechts Gods loon eist, maar deze Gods genade zoekt.

De Farizeeër en de tollenaar: 1) de een dankt zo, dat hij het bidden vergeet en de ander bidt zo, dat hij later kan danken;

2) de een vergelijkt zich met andere mensen en telt zijn deugden op, de ander beschouwt zichzelf in de spiegel van de wet en kan zijn zonden niet tellen; 3) die een behoudt bij al zijn deugden toch zijn kwaad geweten, de ander ontvangt bij al zijn zonden de volle verzekering van vrijspraak.

9. En Hij zei ook tot sommigen, die bij zichzelf vertrouwden dat zij rechtvaardig waren en de anderen niets achtten van die het tegendeel aannamen (vs. 11) deze gelijkenis, waardoor zij hun eigen beeld nog van een andere kant moesten leren kennen dan in Hoofdst. 15: 25 vv.

10. Twee mensen gingen op in de tempel om te bidden (Hoofdstuk 1: 10. Hand. 3: 1), de een was een Farizeeër en de ander een tollenaar.

11. De Farizeeër plaatste zich en bad staande (Hoofdstuk 19: 8. MATTHEUS. 6: 5), dit bij zichzelf, maar luid genoeg dat anderen in zijn nabijheid hem konden verstaan: a) O God! Ik dank U, dat ik niet ben zoals de andere mensen, rovers, die met openlijk geweld, onrechtvaardigen, die door bedrog en list anderen het hun ontnemen, overspelers, die eigen echt en die van anderen verbreken, of ook zoals deze tollenaar, die als voorbeeld van zulken dicht naast mij staat.

a) Jes. 1: 15; 58: 2. Openbaring . 3: 17, 18.

Hij bad dit, zegt de Heere, dat was het gebed dat hij God bracht: "O God, zo begint hij met veel vrijmoedigheid en wel degenen, die zulke vrijmoedigheid voor Hem hebben. Dit is zeker, de mens die God kent en vrijmoedigheid heeft voor Hem, heeft nog meer dankens- dan biddensstof. Het gebod van de apostel luidt: "In het gebed met dankbaarheid te waken. " Het juiste danken leidt tot het juiste bidden. Bij de voorstelling van de zegeningen van God naar lijf en ziel, voor tijd en eeuwigheid voelt het hart te meer zijn onwaardigheid, schuld en ondankbaarheid. Zo wordt uit het: "O God, ik dank U" de bede: "Wees mij zondige, schuldige, ondankbare mens genadig!" met verse kracht geboren. Niet also bij deze Farizeeër; hij heeft nu niets te bidden, alleen maar te danken. Wij zullen hem ook daarom niet veroordelen. Het hart kan wel eens zo vol dank zijn, dat het het bidden vergeet. Horen wij waarvoor hij dankt! Niet voor een of andere aardse, tijdelijke zegening, die hem te beurt gevallen is, niet voor een gewone alledaagse weldaad en hulp van God dankt deze heilige man; ach, die dagelijkse weldaden zijn voor heilige van zijn soort soms nauwelijks de aandacht en een dankzegging aan de lieve God waardig. Nee, hij dankt dat hij geen zonde beging, dat hij geen zondaar is als anderen! Daarom voor de genade van God, die dat in hem gewerkt en hem voor zonden bewaard, van zonden verlost en gereinigd heeft? Ach, nee, daarvan is hij verre verwijderd. Hoe luid zijn dankzegging? O God, ik dank U dat ik niet ben zoals de andere mensen. Dat ik niet ben, daar komt het hoogmoedig Ik verwonderlijk voor de dag en maakt allen schijn van ware dankbaarheid, die het bidden vergeten doet, te schande. Hij dankt slechts omdat de hoogmoed niets te bidden, alleen onder schijn van danken te roemen heeft. Ik dank U; niet dat Uw genade mijn hart van de ongerechtigheid en haar dienst heeft afgetrokken, maar Ik dank U, dat ik door Uw genade, o God, ben die ik ben! - zo dankt de uitnemendste van de apostelen, die zich de onwaardigste van de zondaren wist; maar deze Farizeeër weet van zonde en genade evenveel. Hij is een rechtvaardige door en door, altijd geweest en bij toeneming; mag hij al ook eens gestruikeld hebben, hij is toch niet als anderen; niet als andere mensen, schoon hij ook een mens is. Nog erger: niet als de andere mensen in het algemeen. Twee soorten van mensen zijn er voor God en die éne soort maakt hij alleen uit. Tot welke onzin verleidt hem zijn hoogmoedig hart! Ofschoon hij er misschien in andere ogenblikken van verbaasd zou staan en niet zou willen weten, dat zo zijn inwendig gevoel, zo de uitdrukking daarvan is, wanneer hij zichzelf beschouwt en de mensen rondom.

12. Ik vast twee keer per week. 16: 31"); Ik geef tienden van alles wat ik bezit (MATTHEUS. 23: 23).

Een groot gebrek heeft dit gebed, - een gebrek, zo in het oog vallend dat zelfs een kind het kan opmerken. Het openbaart geen gevoel van zonde en behoefte. Het bevat geen belijdenis en geen smeking - geen erkenning van schuld en gebrek - geen bede om barmhartigheid en genade. Het is enkel hoogmoedige herhaling van ingebeelde verdiensten, vergezeld door een liefdeloze opmerking over een medezondaar. Het is een hoogmoedige, hooggevoelende belijdenis, ontbloot tegelijk van boetvaardigheid, ootmoed en liefde. In het kort, het verdient nauwelijks een gebed in het geheel genoemd te worden.

Het Griekse woord, dat de houding van de Farizeeër beschrijft, bedoelt eigenlijk dat hij een bepaalde stand aannam, dat zijn houding bestudeerd was - zoals een schilder de persoon, die hij moet afbeelden, zo plaatst, dat hij hem niet alleen getrouw op het doek kan te brengen, maar ook opdat de afgebeelde een sierlijke houding zou mogen hebben; of zoals een mens, wiens streven het is bewondering te oogsten, zijn klederen terecht schikt en een indrukwekkende houding probeert aan te nemen. De Farizeeër nam een houding van waardigheid, van voornaamheid, besef van eigenwaarde aan. Zijn aandacht hield zich uitsluitend met zijn eigen persoon bezig.

Het gebed van de Farizeeër is niet zozeer een dankgebed aan God, als wel een gelukwens, die hij zichzelf aanbiedt.

13. En de tollenaar waagde het niet om voor te treden, maar van verre staande, zoals wij zouden zeggen: Aan de kerkdeur, boog de knieën niet om niet te laten zien wat in hem plaats had, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar de hemel, maar sloeg op zijn borst en zei: O God! Wees mij, de zondaar (1 Tim. 1: 15) genadig (Ps. 51: 3).

De vorm van het Griekse woord in vs. 11 door "staande" vertaald, is anders dan in vs. 13. Het geeft een staan te kennen met statigheid van houding, zoals een standbeeld. Het is verder twijfelachtig of de woorden "bij zichzelf" behoren tot het naast voorgaande "staande, " wanneer erdoor te kennen gegeven zou worden dat hij op een afgezonderde plaats stond, dicht bij het voorhof van de priesters, waar hij door ieder gezien kon worden; dan of zij behoren tot het woord "bad; " "hij bad bij zichzelf" in stilte zonder gehoord te worden. Voor de eerste uitlegging pleiten de volgende redenen: eerst als tegenstelling met de tollenaar vs. 13 , van wie gezegd wordt dat hij van ver stond. Voorts dat de voorstelling zodanig is ingericht, alsof de Farizeeër niet in stilte, maar overluid had gebeden. En ten slotte dat het twijfelachtig is of men in de stijl van het Nieuwe Testament net zo goed heeft kunnen zeggen: "bij zichzelf bidden" als "bij zichzelf spreken", het woord door "bij" vertaald, heeft in die spreekwijs de betekenis van "tot" en "tot zichzelf bidden" is geen taal.

Kort, maar aanschouwelijk genoeg wordt ons de Farizeeër in de eigenaardige richting van zijn hart geschilderd. Wij horen eerst van hem: hij plaatste zich, nadat hij de tempel was binnengetroden, voor zichzelf om te bidden, d. i. op een afzonderlijke plaats; niet dat hij een stil eenzaam plaatsje zocht om des te ongestoord in zijn heilige bezigheid te zijn, maar daarom zonderde hij zich af, omdat hij niet de schijn wilde hebben alsof hij de andere, die met hem de heilige plaats had betreden, gelijk was. Met die tollenaar genoemd te worden wilde hij ook verhoeden, doordat hij ook uitwendig elke aanraking met hem zeer ernstig vermeerde. Duidelijker nog blijkt zijn bedoeling uit het gebed zelf, dat hij daar verricht. Wat zullen wij zeggen over zijn: "O God! ik dank U, dat ik niet ben zoals de andere mensen? Was het niet juiste dat hij God dankte en wel Hem niet dankte voor enig aards geluk, dat hem overkomen was, maar daarvoor dat God hem voor zoveel zware zonden had bewaard, waarin hij vele van zijn volksgenoten zag vallen? Wanneer hij inderdaad de hier genoemde zonden niet op dezelfde wijze heeft begaan als zovele anderen, of wellicht ook als deze tollenaar, als de mensen hem in waarheid noch roof noch ongerechtigheid, noch echtbreuk of iets dergelijks ten laste kunnen leggen, hoe zou hij daarvoor dan niet ook in het bijzonder zijn dank aan God

mogen uitspreken en is het zelfs niet hoogst verblijdend in hem, dat hij de weldaad van goddelijke bewaring erkent en prijst? Ja, zeker was het juist en goed als zijn gebed zo'n danken was geweest, een danken daarvoor, dat Gods vrije, onverdiende genade hem zo vriendelijk heeft geleid en voor zoveel zonden en schande heeft bewaard. Maar wat is dit dan in werkelijkheid? Is dan dit de eigenlijke en ware zin van zijn gebed? O nee, daarvan is het ver af, wij horen niets van Gods genadige bewaring, niets van een loven van de getrouwe en genadige God; integendeel hechten zich alle zijn gedachten aan het "ik ben" en zijn "o God! ik dank U" is niets dan een niets betekenende spreekwijze, waardoor hij God denkt te verblinden. En zoals hij aan Gods genade niet denkt, zo weet hij ook niets van zijn eigen zonden; de vrome man verklaart zich plechtig voor zijn God als van zonden vrij; omdat hij voor de mensen geen rover is, enz. denkt hij het evenmin voor God te zijn. De arme verblinde! In plaats van in de zuivere spiegel van de volmaakte wet van zijn gedaante te beschouwen, beschouwt hij zich slechts in de donkere onreine spiegel van het zondige leven van anderen en dan vindt hij wel zijn aangezicht schoon, maar merkt het niet hoe hij met zijn gebed in de zware zonde vervalt, over zijn medemensen een liefdeloos, hard gericht uit te spreken. De grondtoon van zijn gebed is trotse verachting van de andere mensen en het ergst vertoont zich zijn gebed daarin, dat hij de tollenaar zelfs persoonlijk veroordeelt op hetzelfde ogenblik, dat deze verzoend wordt met God. Nadat hij vervolgens zijn God heeft voorgesteld, wat voor kwaads hij al heeft nagelaten, houdt hij Hem hierop verder voor wat goeds hij al gedaan heeft. Omdat hij volgens de wet jaarlijks slechts een keer hoeft te vasten en alleen van de vruchten van het veld de tienden moest geven, dacht de dwaze man het ontzettend gebrek aan inwendig leven door twee overdrijvingen van een uitwendig voorschrift te kunnen vergoeden en daardoor meer te hebben gedaan dan hij eigenlijk aan God verschuldigd was.

Was alleen de Farizeeër, van wie de Heere spreekt, zo geweest, dan konden wij vrolijk zijn; zijn voorbeeld was voor ons dan geen verwijt; maar de Heere wil niet het aandenken van een enkele eigengerechte vereeuwigen, maar Hij wil door de treurige voorstelling van één voorbeeld een hele klasse van mensen, die nooit uitsterft, door Zijn afkeuring tot erkentenis brengen. Ja, wat zeg ik - Hij wil het menselijk hart schilderen in zijn aangeboren, zich dagelijks opnieuw openbarende eigenaardigheden; niet één van ons, wij allen zijn van nature als de Farizeeën. Wij zien de zonden van andere mensen zeer scherp, onze eigen, dikwijls dezelfde, die wij in anderen berispen, vergeten wij op een onbegrijpelijke manier. Wee degene, die ons als Nathan tegen de koning David zou zeggen: "U doet zelf, waarom u anderen het leven onwaardig acht. " Het goede, dat wil zeggen het goede in schijn, dat wij in ons leven kunnen ontdekken, beschouwen wij met hetzelfde welgevallen waarmee een ijdele vrouw een enigszins bedekte of geestvolle trek van haar gezicht, d. i. ene, die schoon of geestvol moet wezen, in de spiegel bestudeert. Ja, met een zo onbillijke verering van onszelf beschouwen wij onze vermeende geestelijke schatten en voorrechten, zodat ons als enkel zilver en goud voorkomt wat wij bij een juiste beoordeling als echt koper, of zelfs als niets dan scherven zouden leren kennen. Daartoe beliegen wij niet alleen door overdrijving onszelf, maar onze oude mens oefent nog een ergere kunst uit; want wij vinden eigenlijk toch te weinig goeds aan ons dan dat wij tevreden zouden kunnen zijn. Daar moet het kwade goed worden genoemd, of door inbeelding moet worden vergoed wat in waarheid ontbreekt. Of noemt men het kwade goed, als men bedrog verstand, gierigheid spaarzaamheid, hoererij en onreinheid een menselijke zwakheid, ja zelfs een makkelijk te vergeven lust van de jeugd

noemt en zoveel andere zonden met de naam van deugden bestempelt? En als wij ons inbeelden Christenen te zijn, terwijl wij het niet zijn en ons voor voortreffelijk houden, terwijl in de diepte van de ziel een onrustig, niet om te kopen getuige de herinnering aan onze zonden opwekt, lijken wij dan niet op de arme dwaas, die met een krans van stro meent een bruid te zijn en in zijn lompen meent met het keizerlijk purper te zijn aangedaan? Och Heere, laat ons schrikken over onszelf. Onze trots vergaat wanneer Uw geest het woord "farizeeër" in ons uitspreekt en over ons uitspreekt als een Rechter, die de staf breekt.

Het is niet aan te nemen dat de Heere slechts in de tollenaar het begin van de bekering, de boete heeft willen schilderen. Deze tollenaar is al een bidder, hij gaat naar de tempel te Jeruzalem om te bidden. Maar hij heeft geen ander gebed, als hij aan het doel van zijn tocht is gekomen, dan het gebed om genade, terwijl hij beschaamd de ogen voor God neerslaat en met de smart van berouw op zijn borst slaat. Met dit levendig gevoel van ootmoed treedt ook de bevestigde in het geloof in het huis van het heil, diep gebogen en beschaamd in de tegenwoordigheid van zijn God, onder het gevoel van zijn zonden, maar ook met de volle blijdschap van het geloof in de tegenwoordigheid van de genade.

De tollenaar waagt het niet zich te vermengen onder de menigte van hen, die tot het huis van God zijn gekomen om te aanbidden. Hij staat van verre, als een onreine, die van de gemeente van God is uitgesloten. Hij waagt het niet zijn ogen tot God op te heffen, want zijn zware zonden treden tussen hem en God en klagen hem aan in Gods gericht. Hij slaat op zijn borst en spreekt zelf het veroordelend vonnis over zich uit.

Wat wilde hij met het slaan op zijn borst? Waarom is het, dat in dergelijke nood ook onze hand zich verheft? Moet het een getuigenis zijn, dat het binnen in de borst klopt en onrustig is? Is de slag van de hand slechts een uitwendig teken van het inwendig kloppen van hart en geweten? Het kan zijn, toch is het slaan van de tollenaar te zeer genoemd, zodat daarvan nog wel iets anders zal zijn uitgesproken. Die slagen zouden een aanduiding kunnen zijn van een gericht over zichzelf. Dat de tollenaar zich de slagen van God waardig acht, zou het volvoeren van het oordeel kunnen zijn, waarvan hij zich bewust is dat het in de hemel is gevelde, een voorspel van hetgeen komen zal door eigen hand volbracht. Ach een slaan, dat duizenden na hem hebben gedaan, dat ook ik doe voor U, o God, terwijl ik jammerend klaag: "mijn schuld, mijn zware schuld!" Maar zo aangrijpend als de gebaren zijn van de berouwvolle zondaar, waarmee hij voor God staat, zo mogen wij toch om zijn gebaren de uitstorting van zijn belijdenis en woorden niet vergeten. Er moet in hem een sterk gevoel van zonden geweest zijn, een bijzondere beweging in zijn ziel; want hij vindt wel niet veel woorden, maar woorden als centenaars zwaar, die, sinds ze zijn uitgesproken en door de Heere geschilderd, de Christenheid niet meer kon vergeten, waarin vele duizenden diep neergebogen zondaars hun gedrukt hart uitstortten, die om zo te zeggen tot een soort van algemene biecht zijn geworden. Ach met deze woorden, lieve Vader, met het bewustzijn, met de geest van deze woorden willen wij belijden; want wie dat kan, die heeft òf uit een erkende zonde zo'n kennis van zijn hart verkregen, dat hij er verder geen hoeft te aanschouwen, òf hij heeft de toestand van zijn hart zo leren kennen, dat het op enkele zonden niet meer aankomt, hij heeft berouw, zoals dat zijn moet.

Bij alle smart toch geloof! Wat een moed behoort ertoe om de staf van de veroordeling over zich te breken en zijn aangeboren hoogmoed zozeer te verloochenen dat men zijn zonden noch loochent, noch verkleint, noch verontschuldigt, maar die in haar gehele grootte en strafbaarheid erkent en belijdt. Wat een moed behoort er toe om alle strikken van eigenliefde te verscheuren en van alle verdiensten af te zien. Maar er is ook moed nodig om te durven vertrouwen op Gods genade ondanks zijn zonden en in de hoogste zielenood niet te wanhopen; moed, om uit genade zalig te worden. Zonde en genade zijn de punten, waarom alles in het rijk van God zich beweegt: ik een zondaar, de Heere genadig, dat zijn al de twee hoofdleringen in het Christendom, de beide hoofdgevoelens en ervaringen in het leven van de kinderen van God.

In het Grieks staan de woorden in een opmerkelijke orde. . . "God! wees genadig mij zondaar!" - God boven aan, zichzelf onder aan en de genade van God, die ons in de Messias ten deel zal worden, in het midden. Die deze kunst, verstaat, die is een behouden man. Want evenals twee planken door goede lijm zo vast aan elkaar worden gevoegd dat zij eerder geheel breken dan dat zij van elkaar zouden gerukt worden, zo worden de rechtvaardige God en een arm zondaar, die zo ver van elkaar zijn als hemel en aarde, zo vast aan elkaar gehecht door de genade, dat hun vriendschap nooit meer kan worden gescheiden.

De uitnemendheid van het gebed van de tollenaar bestaat in vijf punten, waarvan elk onze aandacht verdient. Ten eerste was het waarlijk een gebed. Een gebed, dat alleen dankzegging en belijdenis bevat en niets vraagt, is geheel en al gebrekkig. Het mag geschikt zijn voor een engel, maar het is niet geschikt voor een zondaar. Ten tweede was het een rechtstreeks persoonlijk gebed. De tollenaar sprak niet van zijn naasten, maar van zichzelf. Onbepaaldheid en algemeenheid zijn de grootste gebreken van godsdienst van de meeste mensen. Als wij van wij en onze en ons tot ik en mijn en mij gekomen zijn, hebben wij een grote stap naar de hemel gedaan. Ten derde was het een ootmoedig gebed; een gebed, dat het eigen ik op de juiste plaats stelde. De tollenaar bekende duidelijk, dat hij een zondaar was. Dit is het ABC van het zaligmakend Christendom. Wij zullen nooit goed worden totdat wij kunnen voelen en zeggen dat wij slecht zijn. Ten vierde was het een gebed waarin genade de begeerde zaak was en geloof in Gods genadeverbond, hoe zwak ook, openbaar was. Genade is het eerste, waarom wij in de dag dat wij beginnen te bidden, moeten vragen. Barmhartigheid en genade moeten de onderwerpen zijn van onze dagelijkse smekingen tot de troon van de genade, tot op de dag dat wij sterven. Eindelijk was het gebed van de tollenaar zo een, dat uit het hart voortkwam. Hij was diep bewogen, toen hij het uitsprak. Hij sloeg op zijn borst als een, die meer voelde dan hij kon uitspreken. Zulke gebeden zijn de gebeden waarin God welbehagen heeft. Een gebroken en verslagen hart zal Hij niet verachten. (Ps. 51: 19).

Een heerlijk woord, niet waar, dat de hele toestand uitspreekt van een hart, dat verbrijzeld is. Nee, het ons voegende voor God is niet een staan met opgeheven hoofde, maar een staan in de ootmoedigste houding; het is het tonen van onze wonden, van onze zweren, van onze onreinheid, van onze naaktheid, om genezen te worden door het bloed van Christus, gereinigd te worden door de Heilige Geest en gekleed te worden met de kleren van het heil en de gerechtigheid. Maar dat het gebeurt in oprechtheid en dat wij op onze hoede zijn tegen ons eigen alles nabootsend verstand en gemoed! Want nu deze tollenaarsbede zo schoon in de

Schrift staat en nu wij weten dat zij God zo uitnemend behaagde, nu kunnen wij haar makkelijk nazeggen, ja zelfs haar nog verbeteren en versterken door er het woordje arme bij te voegen en te zeggen: O God wees mij arme zondaar genadig! Maar in de woorden ligt het niet, maar het komt er op aan of hetgeen gezegd wordt, gezegd wordt door de Heilige Geest, zoals het in de Schrift ook door de Heilige Geest gezegd is. Men moet de woorden van de Schrift niet naspreken om er een leus van te maken, maar de Heilige Geest moet ze door ons spreken en wij moeten ze naleven en nadoen.

Deze tollenaar is in de tempel opgegaan, echt om te bidden. Als hij erheen gegaan was om door de mensen gezien te worden, om een goede dunk van zich te laten opvatten, hij zou zich verrekend hebben. Geen Farizeeër zou hem zijn tempelgang tot gerechtigheid rekenen. Maar de behoefte van zijn hart dreef hem naar het huis van God, dat hij echt als een huis van God binnentreedt, nee, nauwelijks binnentreden durft. Met de vromen van zijn volks waagt hij het niet door te dringen! Hij staat van ver, als een kleine voor God, een beladene door zijn schuld. Hoe drukt die schuld hem terneer! Het is voor hem alsof niet slechts de onzichtbare God, maar een ieder mens, die met hem in de tempel is, in zijn zondig hart kan zien. Hij durft zijn ogen niet opheffen, hij slaat op de schuldige borst, hij was gekomen om te bidden, maar hij kan geen bedetaal vinden, slechts deze woorden zeggen: "O God, weest mij zondaar genadig." Dat is alles. Hij voelt het: God ziet zijn hele hart, al zijn zonden. Zij zijn ontelbaar, zij zijn allen even groot, even schandelijk; het is voor hem onmogelijk; het valt hem niet in ze op te tellen en te zeggen: Ik heb dit en dat gedaan! Het zou zijn alsof hij niets anders gedaan had! Hij vergelijkt zich niet met andere zondaren. Hij denkt slechts aan zijn eigen schuld. Zijn er ergere zondaren? Is hij de ergste? Wat weet hij het. Hij staat daar als een, die alleen en voor zichzelf met de Heilige God te doen heeft, die, hij spreekt het uit, hem genadig zij. Genade heeft hij nodig, dat voelt hij. Slechts genade kan zijn zonden bedekken, zijn hoofd opheffen, zijn tranen drogen, aan de borst, die hij slaat in zijn schaamte en droefheid, verademing en blijdschap geven. Genade alleen de onmetelijke kloof dempen, die hem scheidt van een heilig God. Daarom bidt hij niet: O God, laat mij, zondaar, worden als deze Farizeeër, als de deugdzaamste en heiligste mensen, die in deze tempel opgaan. Hij voelt dat zijn goedheid nimmermeer tot God reken kan, maar zijn geloof vat het denkbeeld en de troost van een genade, die hem bereikt, hem opheft, hem in Gods armen voert. Van zo'n genade spraken de wet en de profeten. De onwetende tollenaar had het beter begrepen dan de schriftgeleerde Farizeeër. Ook baat daar geen schriftgeleerdheid toe. Een hart dat zichzelf leert kennen en verstaan in zijn zonden en behoeften, leert Gods beloften kennen. O God, wees mij zondaar genadig! Het is de kreet van de diepste ootmoed en de diepste smart, maar ook een kreet niet van vreze maar van geloof! O God, wees mij zondaar genadig. Mijne lezer, bent u allen al tot dat gebed gekomen? Het kortste, het diepste, ik mag wel zeggen het eerste ware gebed, omdat alle ware gebeden ervan uitgaan. Het is ons allen zo vroeg en zo vaak in de mond gelegd en het wordt zo gemakkelijk nagebeden? Is het echt een kreet van ons hart geworden: Ik ben een zondaar; hebben wij het al gevoeld en zo diep en waarachtig gevoeld dat het niet hielp of ons hart ons zei: u bent toch niet zoals de andere mensen, u bent toch niet zoals die of die zondaar. Ik ben een zondaar, hebben wij het al gevoeld, zo pijnlijk en beschamend, dat wij onze ogen niet durfden opheffen en van ver staande, als schaamden wij ons voor God en mensen, op de borst sloegen, bij het besef dat de zonde een schuld is en onder de last van haar zwaarte. Ik ben een zondaar; hebben wij al gevoeld wat het zegt het te zijn voor God, het niet te kunnen

verbergen voor God? Hebben wij al een onweerstaanbare behoefte gevoeld het te belijden voor God, met de overtuiging dat dit het enige is dat verademing geven zal? Ik ben een zondaar, hebben wij het al gevoeld en zo gevoeld, dat het ons niet met al baatte of ons hoogmoedig hart ons zei: u zult zich beteren, u zult de schuld uitwissen, u zult eenmaal reden hebben over uzelf tevreden te zijn; zo gevoeld dat, met verwerping van deze denkbbeelden, niets ons troosten kon, dan de gedachte aan een alvermogenende genade over hen, die alles verbeurd hebben, zodat het ook werkelijk kwam tot de kreet: o God, wees mij zondaar genadig!

14. Ik zeg u: deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis, meer (dit woord is door de Statenvertalers tussengevoegd, maar zou beter weggelaten kunnen zijn) dan die, die zichzelf rechtvaardigde (Hoofdstuk 13: 2, 4; 16: 15), terwijl de tollenaar de rechtvaardiging voor God (Rom. 3: 28, 30) ontving: a) want, zoals Ik onlangs heb gezegd (Hoofdstuk 14: 11), een ieder die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden en die zichzelf vernedert, zal verhoogd worden (MATTHEUS. 23: 12. 1 Petrus . 5: 5. Jes. 66: 2).

a) Job 22: 29. Spr. 29: 23. Jak. 4: 6, 10.

Als de Farizeeër bij zijn mening gebleven is, dan is hij ongerechtvaardigd gegaan, evenals uit de tempel in zijn huis, zo ook uit zijn huis in het graf. De tollenaar daarentegen, wiens gebed God met vreugde heeft gehoord en die Hij met de ogen van Zijn genade heeft aanschouwd, heeft zeker later niet meer bedrogen, noch de mensen verdrukt (die zijn zonde op het geweten brandt, die is bevreesd zijn zondig leven verder voort te zetten) en zoals hij nu uit de tempel gerechtvaardigd in zijn huis is gegaan, zo is hij bij zijn sterven gerechtvaardigd naar de hemel gegaan. Luther bezocht eens te Wittenberg een zeer ziek jongmens en vroeg wat hij God wilde meebrengen, als hij van de wereld afscheid nam. "O, alles goeds, zei de jonge man, alles goeds, eerwaardige vader!" "Hoe kunt u Hem iets goeds meebrengen, " antwoordde Luther "omdat u toch een arm zondaar bent?" "Ik wil, " zegt de vrome jongeling, God een ootmoedig boetvaardig hart meebrengen, dat met de dierbare bloeddruppels van Jezus Christus besprengd is. " "Bedoelt u het zo, " zei Luther, "in Gods naam ga heen, mijn zoon! U zult goed aankomen en voor God, de Hemelse Vader een welkome gast in de hemel zijn. "

Voor al deze plaats verspreidt een licht over de zedelijke inhoud van het woord, dat vaker voorkomt en op Ezech. 17: 24 en 21: 26 steunt; het voorafgaande voorbeeld van de tollenaar toont, dat de zelfvernederd van de ootmoedige niet rust op bewuste berekening, maar de eenvoudige en duidelijke uitdrukking is van zijn ware gezindheid.

De mens meet de bergen af naar de oppervlakte van de zee; hoe lager deze is des te hoger zijn de bergen; die nu zichzelf wil verhogen kan dat alleen zo volbrengen, dat hij de naaste zoveel mogelijk verlaagt en vernedert.

De brief aan de Romeinen is de consequente ontwikkeling van de evangelische hoofdgedachte, die in de pabel van de Farizeeër en de tollenaar is neergelegd en de reformatie is de triomf van de overmoed van de tollenaar over de Farizese eigengerechtigheid, die in het Pelagianisme van de Roomse kerk tot een systeem is geworden.

Het woordje "meer", dat in onze vertaling volgt en cursief gedrukt is, wordt niet in het oorspronkelijke gevonden. De tollenaar ging af naar zijn huis gerechtvaardigd, de andere was niet gerechtvaardigd. De een probeerde genade te vinden door Christus, rechtvaardigheid door zijn gerechtigheid en hij verkreeg ze. De andere meende gerechtvaardigd te zullen worden omwille van zijn eigen verdiensten en de hemel te zullen beërven door zijn eigen deugden, noch het een, noch het ander bleek waarheid te zijn. De Farizeeër, die in de tempel bewonderd werd, werd in de hemel verworpen. De tollenaar, op aarde veracht en verre van het altaar in het heiligdom staand, werd in de hemel verhoord en kreeg een plaats onder Gods heiligen in de eeuwige heerlijkheid. God ziet in het hart en waardeert de mens naar de staat, waarin hij verkeert, niet naar zijn kled, zijn rang of zijn ambt. De godsdienst van Jezus is de godsdienst van het hart. Zijn koninkrijk is niet spijs en drank, maar rechtvaardigheid en vrede en blijdschap door de Heilige Geest (Rom. 14: 17).

V. Vs. 15-30. Nu heeft het derde evangelie dat punt bereikt, waar het, na sinds Hoofdstuk 9: 51 zijn eigen, zelfstandige weg gegaan te zijn en alleen door het invoegen van drie aanhangels uit Christus werkzaamheid in Galilea de samenhang met de beide eerste evangelisten enigszins heeft vastgehouden, weer parallel met deze loopt. Het is de geschiedenis van het zegenen van de kinderen en van de rijke jongeling, waarmee wij hier te doen hebben. Omdat de afdelingen II en III (Hoofdstuk 17: 22-18: 8 eigenlijk een geheel vormen en door ons alleen tot gemakkelijker behandeling gescheiden zijn gehouden, zien wij de evangelist in de voor ons liggende afdeling weer terugkomen op zijn vroegere wijze (Lu 9: 17) om zijn mededelingen vier aan vier bij elkaar te plaatsen (vgl. MATTHEUS. 19: 13-30. Mark. 10: 13-30).

15. En zij, de mensen te Livias, hier in het bijzonder de moeders, brachten ook, zoals zij zelf tot Jezus kwamen (Hoofdstuk 15: 1) de kinderen tot Hem, opdat Hij die zou aanraken en, onder het opleggen van de handen, voor hen zou bidden en hen zegenen. En de discipelen die dat zagen bestraften haar, die dat deden en dwongen haar met kinderen weg te blijven 10: 14").

16. Maar Jezus riep die kinderen tot Zich door de moeders te roepen en zei tot de ouderen, zowel tot de discipelen als tot de moeders; Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert hen niet, a) want van hen is het Koninkrijk van God.

a)MATTHEUS. 18: 3. 1 Kor. 14: 2. 1 Petrus . 2: 2.

17. Voorwaar zeg Ik u: wie het Koninkrijk van God niet zal ontvangen als een kind, die zal geenszins daarin komen. Daarop nam Hij de kinderen op Zijn armen, drukte ze aan Zijn hart en zegende ze.

Hadden de discipelen gemeend dat kinderen minder dan iemand anders in Jezus nabijheid behoorden, Hij geeft hen te kennen dat Hij liever dan vele anderen juist deze in Zijn omgeving wenst. Dachten de twaalf, dat deze kinderen eerst als zij moesten worden, om de belangstelling van de Heere tot zich te trekken, de Heere geeft hun integendeel als

verzekering dat zij eerst als de kinderen moeten worden, als zij Zijn welgevallen wilden deelachtig worden.

Er ligt in de kinderen een dubbele vatbaarheid, een negatieve en een positieve - de ootmoed en het vertrouwen; tot deze voor het kind natuurlijke gezindheden moeten wij door een arbeiden aan ons hart terugkomen.

18. En een zeker overste van de synagoge vroeg Hem bij het heengaan uit de stad Livias: Goede Meester! Wat zal ik doen om het eeuwige leven te beërven?

Opgewektheid en geestdrift ontbreekt de jeugdige spreker evenmin als rijkdom van woorden en eerbied voor Jezus. Hij is beter dan de gewone werkheiligen uit die tijd, bij wie onder de eigengerechtigheid niet zelden huichelarij liep, maar hij staat ver beneden de godvruchtigen van het oude Testament, in wier hart bij de strengste nauwgezetheid altijd nog het gevoel van behoefte aan verzoening levendig bleef. Wat hij zoekt is geen genade maar loon; het eeuwige loon, waaraan hij, die waarschijnlijk een lid is van de sekte van Farizeeën, gelooft, wil hij door eigen deugd beërven. Maar nog altijd zegt hem een duister gevoel, dat de schat van zijn goede werken nog niet groot genoeg is. Hij wil bij zijn gerechtigheid nog iets buitengewoons voegen, om dan met volkomen zekerheid op zijn zaligheid te kunnen vertrouwen. Voordat de Heere weggaat wil hij nog van Hem het antwoord horen op de grote levensvraag. Zo staat hij voor ons als een man van goede wil, maar zonder diepe zelfkennis, als een, die zijn lust heeft in Gods wet, maar tevens een welgevallen in zichzelf, wiens woorden zijn gedachte niet alleen uitdrukken, maar in zeker opzicht die zelfs vooruit snellen, meer beminnesswaardig dan benijdenswaard, een wonderlijk mengsel van eerlijkheid en jammerlijk zelfbedrog. Eerst wanneer men hem uit dit gezichtspunt beschouwt, is het mogelijk de hele wijsheid en liefde te verstaan, waarmee de Heere hem behandelt.

18. En een zeker overste van de synagoge vroeg Hem bij het heengaan uit de stad Livias: Goede Meester! Wat zal ik doen om het eeuwige leven te beërven?

Opgewektheid en geestdrift ontbreekt de jeugdige spreker evenmin als rijkdom van woorden en eerbied voor Jezus. Hij is beter dan de gewone werkheiligen uit die tijd, bij wie onder de eigengerechtigheid niet zelden huichelarij liep, maar hij staat ver beneden de godvruchtigen van het oude Testament, in wier hart bij de strengste nauwgezetheid altijd nog het gevoel van behoefte aan verzoening levendig bleef. Wat hij zoekt is geen genade maar loon; het eeuwige loon, waaraan hij, die waarschijnlijk een lid is van de sekte van Farizeeën, gelooft, wil hij door eigen deugd beërven. Maar nog altijd zegt hem een duister gevoel, dat de schat van zijn goede werken nog niet groot genoeg is. Hij wil bij zijn gerechtigheid nog iets buitengewoons voegen, om dan met volkomen zekerheid op zijn zaligheid te kunnen vertrouwen. Voordat de Heere weggaat wil hij nog van Hem het antwoord horen op de grote levensvraag. Zo staat hij voor ons als een man van goede wil, maar zonder diepe zelfkennis, als een, die zijn lust heeft in Gods wet, maar tevens een welgevallen in zichzelf, wiens woorden zijn gedachte niet alleen uitdrukken, maar in zeker opzicht die zelfs vooruit snellen, meer beminnesswaardig dan benijdenswaard, een wonderlijk mengsel van eerlijkheid en jammerlijk zelfbedrog. Eerst

wanneer men hem uit dit gezichtspunt beschouwt, is het mogelijk de hele wijsheid en liefde te verstaan, waarmee de Heere hem behandelt.

19. En Jezus zei tot hem: Wat noemt u Mij goed? Niemand is goed dan één, namelijk God.

21. En hij zei: Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af. Mijn vraag bedoelde een bijzonder goed, een buitengewoon werk, dat mij tot hiertoe nog ontbrak en dat ik nu boven de wet wil doen, om mij des te meer verzekerd te kunnen houden van het eeuwige leven.

22. Maar Jezus, die dit hoorde, was gereed hem onder het getal van Zijn eigenlijke discipelen op te nemen en zei tot hem: Nog een ding ontbreekt u: a)verkoop alles wat u heeft en deel het onder de armen en u zult een schat hebben in de hemel (vgl. Hoofdstuk 16: 9. MATTHEUS. 6: 20) en kom terug en volg Mij.

a) 1 Tim. 6: 19.

In deze woorden openbaarde zich voor de jongeling het hoogste goed, waarvan de Heere vroeger (vs. 19, vgl. en Uit 19: 17) met hem heeft gesproken. Had hij nu zichzelf kunnen overwinnen, aan deze openbaring geloof kunnen schenken en alles verlaten om Jezus te volgen, dan zou voor hem een licht zijn opgegaan, dat de enige God geen ver afzijnde, geen voor Hem onbereikbare was, voor wie hij zich uitwendig met goede werken moest opsieren, maar dat deze Hem onuitsprekelijk nabij was, omdat Hij zich voor hem in de Zoon, in hem in de Geest werkelijk geopenbaard had.

23. Maar toen hij dit hoorde werd hij geheel droevig, want hij was zeer rijk en omdat hij van zijn goederen geen afstand kon doen, liet hij liever het navolgen van Jezus geheel na.

Naar het uiterlijk had hij zonder twijfel de wet gehouden. Maar hij bedacht niet dat in het oog van de onderzoeker van het hart een wens zonde, een begeerte overspel en de haat moord is en dat hij dus, schoon rein en onschuldig voor een aardse rechtbank, een zondaar was, schuldig voor God, als hebbende in zijn hart al de voorschriften van de wet geschonden, had hij ze ook volgens de letter trouw opgevolgd. Jezus zag de heersende zonde in het hart van de jongeling. Hij raakte de diep verborgen plaatsen met de vinger aan. In hoofdzaak antwoordde Hij hem: u heeft Mij als goed erkend, u heeft u tot Mij vervoegd, als tot uw raadsman; u houdt Mij evenals Nikodemus voor een leraar door God gezonden. Welnu, Ik heb slechts één les voor u: "Verkoop alles wat u heeft en deel het onder de armen en u zult een schat hebben in de hemel en kom terug en volg Mij; d. i. werp de ijdele last af, die u op de aarde neergedrukt houdt en laat af van langs Sinaï te willen opklimmen en geef de armen wat u hindert en volg Mij, wiens gezag u heeft erkend en wiens onderwijs u verklaart te willen te ontvangen. " Dit was voor hem onmogelijk, Mattheüs had zijn voordelige post kunnen neerleggen en Petrus zijn netten verlaten, maar deze jongeling kon geen afstand doen van zijn rijkdom. Christus gebiedt ons nu niet meer het onze weg te werpen, hoe weinig, hoe veel het ook zij. De rijke en de arme, zij, die hebben en die niet hebben, zullen blijven tot aan het einde van deze bedeling. Het is gemakkelijker al wat wij hebben van ons te werpen, dan het te behouden en er een

heilig gebruik van te maken. De jonge man ging bedroefd heen, dat zo'n groot offer van hem gevergd werd en hoe hoog hij het eeuwige leven ook schatte, zo was hij toch niet bereid het tot zo'n hoge prijs te kopen. Ook van ons wordt gevorderd dat wij los zullen zijn van de dingen van de wereld, dat wij zullen gevoelen dat wij rentmeesters zijn en bovenal dat wij niet zullen dulden dat iets op de weg naar de hemel ons hindert. De les aan de jongeling door de Zaligmaker gegeven, strekte om hem tot overtuiging te brengen van de waarheid dat uit de werken van de wet geen vlees gerechtvaardigd zal worden (Rom. 3: 20) en tot het geloof in en het aannemen en volgen van Hem, die kwam om de vloek van de wet te dragen en de gerechtigheid van de wet te vervullen en ons een aanspraak tot het leven te verwerven onbetwistbaar en genoeg voor eeuwig. Niet het geld, maar de liefde voor het geld is een van de heersende hartstochten van onze eeuw. Die hartstocht verhardt en bederft onze harten, O, Heere, geef ons noch armoede, noch rijkdom, maar voed ons met voedsel, die alleen ons kan verzadigen.

24. Jezus zag nu dat hij geheel droevig geworden was en mismoedig was heengegaan en zei:
a)Hoe moeilijk zullen degenen, die goed hebben, in het koninkrijk van God ingaan.

a)Spr. 11: 28.

25. Want het is makkelijker voor een kameel om te gaan door het oog van een naald, dan dat een rijke in het koninkrijk van God ingaat.

De poort tot het hemelrijk is voor allen nauw, maar voor de rijke is die zo nauw als het oog van een naald; de bekering van een rijke is dus een dubbel aanbiddenswaardig wonder; dat zullen de rijken, die gelovig zijn geworden, het beste weten.

26. En die dit hoorden zeiden: Wie kan dan zalig worden, wanneer Gij de ingang tot het rijk van God zo nauw maakt, dat toch eigenlijk niemand er door kan?

26. En die dit hoorden zeiden: Wie kan dan zalig worden, wanneer Gij de ingang tot het rijk van God zo nauw maakt, dat toch eigenlijk niemand er door kan?

27. En Hij zei: a) De dingen die onmogelijk zijn bij de mensen zijn mogelijk bij God; wanneer dan iemand zich gewillig en geheel aan Gods genadewerking overgeeft, zal hij zeker door de enge poort heengaan.

a) Job 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luk. 1: 37.

Dit werd enige jaren later bevestigd in de bekering van Paulus, die, hoewel niet juist in tijdelijke goederen, toch in een ander opzicht een rijke was. Hij trad als het ware als een vergoeding op voor deze jongeling, die de Heere tot Zijn discipel had willen roepen, want hij ging niet te rade met vlees en bloed, maar gaf zich dadelijk over toen God het behaagde hem door Zijn genade te roepen (Gal. 1: 16). Het zou een bijzondere overeenstemming zijn geweest als hetgeen bij Hoofdstuk 14: 11 door ons is opgemerkt overeenkwam met de

geschiedkundige werkelijkheid, omdat toch die voorvallen ook bij Livias plaats hadden evenals dat, waarover wij hier spreken.

28. En Petrus zei: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn u gevolgd, wat zal dan ons deel zijn, omdat Gij de rijke jongeling een schat in de hemel toezegde als hij van zijn aardse goederen afstand zou doen.

29. En Hij zei, nadat Hij de discipelen een bijzondere belofte had geschonken ("Uit 19: 28"), verder tot hen, als een toezegging voor al Zijn navolgers: Voorwaar Ik zeg u a) dat er niemand is, die huis of ouders of broeders of vrouw of kinderen verlaten heeft om het koninkrijk van God.

a) Deut. 33: 9.

30. a) Die niet veelvoudig weer zal ontvangen in deze tijd 10: 31") en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven (1 Tim. 4: 8).

a) Job 42: 12.

De toezegging, die in het bijzonder en uitsluitend de apostelen geldt: MATTHEUS. 19: 28 , bericht onze Evangelist eerst bij de herhaling daarvan in Hoofdstuk 22: 28-30; daar is dan ook alleen gezegd "op tronen" zonder er het getal "twaalf" bij te voegen, hetgeen met het oog op de verrader Judas gebeurt, die zijn "opziensambt" (Hand. 1: 20) verloren had, terwijl in MATTHEUS. 19: 28 het getal twaalf nog erbij staat, want nu wilde de Heere de verrader, hoewel Hij al eens op diens misdaad had gedoeld (Joh. 6: 70 v.), nog niet van Zijn beloften uitsluiten. Met de afdeling, die voor ons ligt, eindigt de reis van de Heere, die Hij in Hoofdstuk 9: 51 begon, in zo verre, als het in de volgende afdeling nu werkelijk komt tot de weg tot lijden en dood met het overgaan van de Jordaan. De beide eerste evangelisten hebben uit deze reis door Perea ons slechts drie geschiedenissen bewaard, die allen over het huis handelen (de eerste over het huwelijk, de tweede over de kinderen, de derde over de wereldse bezitting. Matth. 19: 3-12, 12-15, 16-30 en 20: 1-6. Mark. 10: 2-12, 13-16, 17-31). Lukas heeft ons daarentegen een zeer uitvoerig bericht daarover gegeven, omdat hij volgens zijn eigen levenservaring, als ook om de apostel Paulus en om de Paulinische leer van de rechtvaardiging een bijzonder belang had bij dit gedeelte van Jezus' werkzaamheid. Toch heeft hij, hoezeer hij ook de beide eerste evangelisten ten opzichte van die reis aanvult, nog steeds een plaats opengelaten voor een vierde Evangelie, dat van Johannes, dat zich ook voornamelijk gericht heeft op Jezus' werkzaamheid in Judea en te Jeruzalem.

30. a) Die niet veelvoudig weer zal ontvangen in deze tijd 10: 31") en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven (1 Tim. 4: 8).

a) Job 42: 12.

De toezegging, die in het bijzonder en uitsluitend de apostelen geldt: MATTHEUS. 19: 28 , bericht onze Evangelist eerst bij de herhaling daarvan in Hoofdstuk 22: 28-30; daar is dan ook

alleen gezegd "op tronen" zonder er het getal "twaalf" bij te voegen, hetgeen met het oog op de verrader Judas gebeurt, die zijn "opziensambt" (Hand. 1: 20) verloren had, terwijl in MATTHEUS. 19: 28 het getal twaalf nog erbij staat, want nu wilde de Heere de verrader, hoewel Hij al eens op diens misdaad had gedoeld (Joh. 6: 70 v.), nog niet van Zijn beloften uitsluiten. Met de afdeling, die voor ons ligt, eindigt de reis van de Heere, die Hij in Hoofdstuk 9: 51 begon, in zo verre, als het in de volgende afdeling nu werkelijk komt tot de weg tot lijden en dood met het overgaan van de Jordaan. De beide eerste evangelisten hebben uit deze reis door Perea ons slechts drie geschiedenissen bewaard, die allen over het huis handelen (de eerste over het huwelijk, de tweede over de kinderen, de derde over de wereldse bezitting. Matth. 19: 3-12, 12-15, 16-30 en 20: 1-6. Mark. 10: 2-12, 13-16, 17-31). Lukas heeft ons daarentegen een zeer uitvoerig bericht daarover gegeven, omdat hij volgens zijn eigen levenservaring, als ook om de apostel Paulus en om de Paulinische leer van de rechtvaardiging een bijzonder belang had bij dit gedeelte van Jezus' werkzaamheid. Toch heeft hij, hoezeer hij ook de beide eerste evangelisten ten opzichte van die reis aanvult, nog steeds een plaats opengelaten voor een vierde Evangelie, dat van Johannes, dat zich ook voornamelijk gericht heeft op Jezus' werkzaamheid in Judea en te Jeruzalem.

I. Vs. 31-43. In deze afdeling hebben wij de bekendmaking van het lijden, die de Heere bij het overgaan over de Jordaan Zijn discipelen geeft, omdat Hij ze in Zijn onmiddellijke nabijheid trekt. Zij is met de aankomst te Jericho en het doortrekken door deze stad, bij welke gelegenheid de genezing van een blinde plaats heeft gevonden, zonder dat de gebeurtenis van de bede van de moeder van Zebedeüs' zonen (MATTHEUS. 20: 20-28. Mark. 10: 35-45) werd meegedeeld. Lukas geeft er de voorkeur aan ons in de plaats daarvan het hele daarmee overeenkomstige voorval bij het paasmaal (Hoofdstuk 22: 24-27) voor te stellen, dat de beide andere evangelisten waren voorbijgegaan, zoals hij dan dadelijk daarop (Hoofdstuk 22: 28-30) ook dat woord (MATTHEUS. 19: 28) in die zin invoegt, waarin de Heere het bij Zijn herhaling heeft gesproken, dat hij tussen vs. 28 en 29 van ons hoofdstuk ter zijde liet (MATTHEUS. 20: 17-19, 29-34. Mark. 10: 32-34, 46-52).

EVANGELIE OP ZONDAG VOOR DE VASTEN, QUINQUAGESIMAE OF ESTO MIHI

Waarheen nu de kerkelijke tijd het oog heenwendt wijst ons het evangelie van deze Zondag aan, die ook de naam Esto mihi draagt, naar de introitus, die in de katholieke kerk gewoon is (Ps 31: 2): "Zie, wij gaan naar Jeruzalem" zo roept de Heere nu uit en begint Zijn lijdensweg. Als Hij tot Jericho's poort gekomen is, zit daar een blinde man. Wie ziet hier niet de wonderbare wijsheid van God, die zo liefelijk en wonderlijk alles leidt? Een blinde aan het begin van de Heilige passie, wat kan dat anders zeggen dan het woord van het kruis is een mysterie voor de natuurlijke mens, een ergernis voor den Jood en een dwaasheid voor hen beiden? Maar de Heere maakt de blinde ziend, omdat hij ziend wilde worden. Echt, de christelijke kerk kon voor deze Zondag, die haar in de eigenlijke lijdenstijd inleidt, geen betere tekst kiezen. Een blik door het voorportaal van de heilige passie: 1) Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt 2) zie daar de blindheid van de wereld, die het woord van het kruis niet verneemt; 3) zie daar de bede van de heilbegerigen, die het zegel van het geheim opent; 4) zie daar de dank van de begunadigden, die God, de Vader van onze Heere Jezus Christus, toekomt. Zie, wij gaan op naar Jeruzalem. Dit gaan bewijst ons 1) de weg van

de bereiding van de zaligheid, 2) de weg van de toeëigening van de zaligheid. Waarom begrijpen wij het lijden van de Heere zo weinig? Omdat wij 1) Gods woord niet begrijpen, 2) Gods licht niet afbidden. 3) Gods wegen niet gaan.

Het lijden van Jezus Christus, een geheim verborgen voor de wereld: 1) waarom is het ons alleen van nature zo'n geheim, 2) hoe wordt het voor ons ontdekt en verstaanbaar?

31. a) En Hij nam, toen Hij aan deze kant van de Jordaan kwam bij de plaats in MATTHEUS. 20: 19 beschreven, de twaalf bij Zich, waarvan enkelen achter Hem waren gebleven (Mark. 10: 32) en zei tot hen: Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en het zal alles volbracht worden aan de Zoon des mensen, wat (bijv. in Gen. 3: 15; 12: 3vv. Ps. 22. Jes. 50 en 53) geschreven is door de profeten, dat door Hem zal worden geleden.

a)MATTHEUS. 16: 21; 17: 22; Mark. 8: 31; 9: 31. Luk. 9: 22; 24: 7.

I. Vs. 31-43. In deze afdeling hebben wij de bekendmaking van het lijden, die de Heere bij het overgaan over de Jordaan Zijn discipelen geeft, omdat Hij ze in Zijn onmiddellijke nabijheid trekt. Zij is met de aankomst te Jericho en het doortrekken door deze stad, bij welke gelegenheid de genezing van een blinde plaats heeft gevonden, zonder dat de gebeurtenis van de bede van de moeder van Zebedeüs' zonen (MATTHEUS. 20: 20-28. Mark. 10: 35-45) werd meegedeeld. Lukas geeft er de voorkeur aan ons in de plaats daarvan het hele daarmee overeenkomstige voorval bij het paasmaal (Hoofdstuk 22: 24-27) voor te stellen, dat de beide andere evangelisten waren voorbijgegaan, zoals hij dan dadelijk daarop (Hoofdstuk 22: 28-30) ook dat woord (MATTHEUS. 19: 28) in die zin invoegt, waarin de Heere het bij Zijn herhaling heeft gesproken, dat hij tussen vs. 28 en 29 van ons hoofdstuk ter zijde liet (MATTHEUS. 20: 17-19, 29-34. Mark. 10: 32-34, 46-52).

EVANGELIE OP ZONDAG VOOR DE VASTEN, QUINQUAGESIMAE OF ESTO MIHI

Waarheen nu de kerkelijke tijd het oog heenwendt wijst ons het evangelie van deze Zondag aan, die ook de naam Esto mihi draagt, naar de introitus, die in de katholieke kerk gewoon is (Ps 31: 2): "Zie, wij gaan naar Jeruzalem" zo roept de Heere nu uit en begint Zijn lijdensweg. Als Hij tot Jericho's poort gekomen is, zit daar een blinde man. Wie ziet hier niet de wonderbare wijsheid van God, die zo liefelijk en wonderlijk alles leidt? Een blinde aan het begin van de Heilige passie, wat kan dat anders zeggen dan het woord van het kruis is een mysterie voor de natuurlijke mens, een ergernis voor den Jood en een dwaasheid voor hen beiden? Maar de Heere maakt de blinde ziend, omdat hij ziend wilde worden. Echt, de christelijke kerk kon voor deze Zondag, die haar in de eigenlijke lijdenstijd inleidt, geen betere tekst kiezen. Een blik door het voorportaal van de heilige passie: 1) Zie het Lam van God, dat de zonde van de wereld draagt 2) zie daar de blindheid van de wereld, die het woord van het kruis niet verneemt; 3) zie daar de bede van de heilbegerigen, die het zegel van het geheim opent: 4) zie daar de dank van de begenadigden, die God, de Vader van onze Heere Jezus Christus, toekomt. Zie, wij gaan op naar Jeruzalem. Dit gaan bewijst ons 1) de weg van de bereiding van de zaligheid, 2) de weg van de toeëigening van de zaligheid. Waarom

begrijpen wij het lijden van de Heere zo weinig? Omdat wij 1) Gods woord niet begrijpen, 2) Gods licht niet afbidden. 3) Gods wegen niet gaan.

Het lijden van Jezus Christus, een geheim verborgen voor de wereld: 1) waarom is het ons alleen van nature zo'n geheim, 2) hoe wordt het voor ons ontdekt en verstaanbaar?

31. a) En Hij nam, toen Hij aan deze kant van de Jordaan kwam bij de plaats in MATTHEUS. 20: 19 beschreven, de twaalf bij Zich, waarvan enkelen achter Hem waren gebleven (Mark. 10: 32) en zei tot hen: Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en het zal alles volbracht worden aan de Zoon des mensen, wat (bijv. in Gen. 3: 15; 12: 3vv. Ps. 22. Jes. 50 en 53) geschreven is door de profeten, dat door Hem zal worden geleden.

a)MATTHEUS. 16: 21; 17: 22; Mark. 8: 31; 9: 31. Luk. 9: 22; 24: 7.

32. a)Want Hij zal door Judas aan de overpriesters en door die weer de heidenen overgeleverd worden; en Hij zal bespot worden en smadelijk gehandeld worden en bespogen worden.

a)MATTHEUS. 27: 2. Luk. 23: 1. Joh. 18: 28. Hand. 3: 13.

33. En nadat zij Hem zullen hebben zullen zij Hem doden en op de derde dag zal Hij weer opstaan. (Hoofdstuk 9: 22).

33. En nadat zij Hem zullen hebben zullen zij Hem doden en op de derde dag zal Hij weer opstaan. (Hoofdstuk 9: 22).

34. En zij verstonden geen van deze dingen, waarvan de Heere sprak en dit woord was, hoewel het zo duidelijk was, voor hen verborgen, omdat zij alles voor beeld of gelijkenis hielden en zij begrepen niet hetgeen gezegd werd (Hoofdstuk . 9: 44, 45).

Als Jezus de aankondiging van Zijn lijden, die Hij al vroeger had uitgesproken, herhaalt, probeert Hij de ergernis te verminderen, die zij tegen Zijn lijden zullen voelen, ja voor hen een steun van hun geloof daaruit te maken, wanneer zij later die omkering met Zijn woorden zouden vergelijken, waardoor Hij ze daarop had voorbereid (Joh. 13: 9); maar "voor alles, wat tegen de natuurlijke wil indruist, vormt zich in het hart een verblinding, die alleen door een wonder kan worden genezen. "

De gedachten van de discipelen over Jezus waren de volgende: God heeft te veel welbehagen in Hem, die zal Hem niet laten lijden; dat toch zijn woorden luiden, alsof Hij zou lijden en sterven, dat zal eigenlijk een andere betekenis hebben. Dat is de eenvoudigheid van de apostelen geweest. Verstand, vlees en bloed kan het niet begrijpen dat de Schrift daarvan zou spreken, dat de Zoon des mensen moest worden gekruisigd; veel minder begrijpt zij dat dit Zijn wil was en Hij het graag deed; want zij gelooft niet dat het nodig voor ons is, zij wil zelf met werken voor God komen.

De mensen willen niet zien, al heeft ook het licht van hun jeugd af hen omschenen en al wordt Christus hun vaak genoeg voor ogen geschilderd. Zij willen zich niet laten onderwijzen door Hem, die God ons tot wijsheid heeft gegeven, maar alleen hun eigen gedachten nawandelen. Zij willen Gods wil niet doen en Christus wegen niet gaan, die door veel strijd en moeite voeren. Zij willen zich niet laten bestraffen noch oordelen voor hun boze werken, zij vrezen het licht, dat hun boosheid aan het daglicht brengt en hebben de duisternis liever. Om die reden blijven zij blind en begrijpen zij het niet dat hen in Christus leven en zaligheid is geopenbaard. Door eigen schuld, door hun afkerigheid van boete en bekering komen zij niet tot het licht. En dat is hun zonde en ook hun straf. De blinden die niet willen zien slaat de Heere met blindheid, zodat zij ook niet kunnen. Wie zich bij voortduring verhardt tegen het zacht en zegenend licht van het evangelie, die verduistert en verstokt de Heere eindelijk het hart, zodat hem eeuwig onverstaanbaar blijft, wat voor hem heilrijke leer kan zijn, zodat hem eeuwig als dwaasheid voorkomt wat hem tot troost en vrede kon dienen.

Zij waren zodanig vooringenomen met de gedachte van een bloeiend aards koninkrijk van de Messias, dat zij dachten dat Zijn woorden niet letterlijk konden verstaan worden. Gevolgelijk moesten ze een allegorische of verborgen zin hebben, maar welke die was konden ze niet bevroeden.

35. En het gebeurde, om de geschiedenis van Salomé's bedde voorbij te gaan, toen Hij nabij Jericho aan de poort ten noordoosten van de stad kwam, dat een zekere blinde aan de weg zat en bedelde 20: 34").

36. En deze, die de menigte voorbij hoorde gaan, besloot uit dat geraas dat er iets buitengewoons voorviel en vroeg wat dat was, of het hem misschien gelegenheid zou geven ditmaaleen bijzondere aalmoes te vragen.

37. En zij vertelden hem dat Jezus de Nazarener, de profeet machtig in woorden en werken (Hoofdstuk 24: 19), voorbij ging.

38. En hij riep, omdat hij al vroeger van Hem gehoord en vernomen had; dat deze meer dan een profeet was, namelijk de Messias zelf (MATTHEUS. 9: 27 vv. ; 15: 22), en zei: Jezus! Zoon van David, ontferm U over mij!

39. En die voorbijgingen in het gevolg en zich in zijn nabijheid bevonden toen hij zo riep, bestraffen hem, opdat hij zwijgen zou. Het paste hem toch niet zo tot degene te roepen, die in het midden van de menigte onder feestelijk geleide Zijn intocht deed. Maar hij riep zoveel te meer: Zoon van David! Ontferm U over mij!

40. En Jezus had al uit de verte de blinde horen roepen, stond stil toen Hij bij hem gekomen was en beval dat men die tot Hem brengen zou; en toen hij nabij Hem gekomen was, vroeg Hij hem:

41. Wat wilt u dat Ik u doen zal? En hij zei: Heere! dat ik ziende mag worden.

42. En Jezus zei tot hem: Word ziende uw geloof heeft u behouden.

43. En meteen werd hij ziende en volgde Hem, omdat hij zich ook aan het gevolg aansloot, God verheerlijkend. En al het volk dat dit zag gaf lof aan God. Dit gejubel vermeerderde toen bij de poort aan de zuidoostzijde nog de genezing vande blinde Bartimeüs volgde (Mark. 10: 46 vv. MATTHEUS. 20: 29 vv.). Maar Jezus stond de menigte toe aan haar gevoelens de vrijen loop te laten, want de tijd van terughouding was nu voorbij.

Zo eenvoudig als deze geschiedenis is, zoveel opmerkelijke trekken bevat zij, trekken, die een bijzonder licht werpen, zowel op onze inwendige betrekking tot Christus als in het bijzonder op de manier waarop wij tot deelname aan Zijn verlossende macht komen. In de toestand van de blinde spiegelt zich ons die van de mens af, die nog verblind is door de aardse glans. In het uitdrukken van zijn verlangen naar hulp kennen wij weer ons eigen verlangen naar deelgenootschap aan de verlossing. De ontvangst, die de wereld aan het belijden van zijn geloof bereidt, is dezelfde, die wij in dergelijke gevallen nog heden ondervinden. De macht van de Heere, waarmee Hij de blinde van zijn lichaamsgebrek bevrijdt, werkt in werkelijkheid op dezelfde wijze, onder dezelfde voorwaarden, als Zijn macht, die de geest verlost. De zegenrijke gevolgen van de grote gebeurtenis voor het inwendige leven van de blinde, zoals onze tekst ons laat vermoeden, herinneren ons aan de heilzame vruchten, die de deelname aan de genade van Jezus Christus ook in ons leven moet dragen. Zo is de geschiedenis voor Jericho trek voor trek een spiegel van de geestelijke genezing van de mens.

Deze blinde betekent de geestelijk blinde en dat is ieder mens uit Adam geboren, die het rijk van God niet ziet noch erkent; maar dat is een genade, dat hij zijn blindheid voelt en erkent en graag daarvan bevrijd zou willen zijn - dat zijn de heilige zondaars, die hun verkeerdheid voelen en om genade zuchten. Wij willen nu kort het geloof van de blinde nagaan. Ten eerste hoort hij van Christus zeggen dat die voorbijging; hij had ook vroeger van Hem gehoord, dat Jezus van Nazareth een goed man was, die iedereen hielp, wie Hem ook aanriep. Uit dat horen had hij geloof in en vertrouwen op Christus verkregen, zodat hij niet twijfelde of die zou hem ook helpen. Zo'n geloof zou hij echter niet in het hart kunnen hebben als hij niet van Hem gehoord of geweten had; want het geloof komt niet dan door het gehoor (Rom. 10: 14). Ten tweede gelooft hij vast en twijfelt hij niet, of het is, zoals hij van de Heere hoort, hoewel hij toch Christus niet ziet noch kent en als hij Hem al kende, toch niet kon zien, of Christus hart en wil had om hem te helpen; maar hij gelooft dadelijk, zoals hij van Hem gehoord heeft. Ten derde, naar zijn geloof roept hij ook aan en bidt hij, zoals Paulus in Rom. 11: 13 v. die orde beschrijft. Ten vierde belijdt hij ook vrijmoedig die Heere en ontziet hij niemand. Zijn nooddrift brengt hem er toe dat hij niet voor anderen vraagt, want dat is ook de aard van het ware geloof, dat hij Christus belijdt als degene die kan en wil helpen, terwijl anderen zich schamen voor de wereld. Ten vijfde strijdt hij niet alleen met zijn geweten, dat hem zonder twijfel heeft doen voelen dat hij iets dergelijks niet waardig was, maar ook met degenen die hem dreigden en hem bevolen hadden stil te zwijgen, die zijn geweten wilden doen verschrikken en bevreesd maken, dat hij zijn onwaardigheid en Christus' heerlijkheid zou aanzien en terugschrikken, want waar geloof komt, komt ook strijd. Ten zesde staat hij vast, dringt door en wint; hij laat zich door de hele wereld, ook door zijn eigen geweten niet van zijn vertrouwen losmaken. Daarmee leert ons de Evangelist een zeer goede kunst van bedelen,

dat men voor God zich niet moet schamen om van Hem te bidden, want die zolang wil wachten, totdat hij het waardig zou zijn; dat God hem iets gaf, die zal wel nooit iets bidden. Zo'n gebed, dat aanhoudt en zich niet laat afschrikken, Hem aan te roepen, behaagt zeker aan God, zoals wij hier in de blinde zien; zodra hij begint te bidden, roept de Heere hem tot zich en ieder moet uit de weg gaan en hij, de blinde, schaamt zich ook niet, hij laat zich noch door zijn eigen onwaardigheid, noch door het dreigen van anderen terughouden. Nu vraagt de Heere hem: "Wat wilt u dat Ik u doen zal?" als wilde Hij zeggen: "Vraag wat u wilt en het zal u gebeuren;" de blinde toeft ook niet lang, maar spreekt: "Heere, dat ik ziende mag worden" en de Heere antwoordt hem: "Word ziende". Dat mag onbeschaamd bidden heten, maar dat zeer genadig is verhoord. Zo gaat het allen, die zich maar vasthouden aan Gods woord; die ogen en oren dicht doen voor de duivel, de wereld en zichzelf; het is als waren zij en God alleen in de hemel en op aarde. Hier zien wij hoe Christus ons tot geloof opwekt met woorden en werken; met werken, omdat Hij zich zo over de blinde ontfermt en laat zien hoezeer het geloof Hem behaagt, dat Hij Zich dadelijk daardoor laat bewegen, dat Hij stil staat en doet wat de blinde in zo'n geloof begeert; met woorden, omdat Hij zijn geloof prijst en zegt: "Uw geloof heeft u behouden" en zo de eer van het wonder van zich afwerpt en die geeft aan het geloof van de blinde. Daarom - het geloof ontvangt wat het bidt en is bovendien onze hoge eer voor God. Ten zevende volgt hij Christus na d. i. hij gaat op de weg van de liefde en van het kruis, waarop Christus gaat, doet goede werken en is in goede toestand, hij verricht niet het werk van dwazen, zoals de werkheiligen doen. Ten achtste dankt hij en looft hij God en doet het ware offer, dat God behaagt (Ps. 50: 23). Ten negende maakt hij dat vele anderen ook God in hem prijzen, want een Christen is nuttig voor ieder en bovendien ook tot lof en ere van God op aarde. Als hij ziende geworden is, is al zijn werk en leven Gods lof en eer en hij volgt Christus met vreugde na, zodat de hele wereld zich verwondert.

Die het lijden van Jezus in dit leven niet leert te begrijpen en genieten, is toch om niet geboren, een misgeboorte, al de tranen van zijn ongelukkige moeder waard. Die in dit leven het lijden van de Heere niet leert te begrijpen, leeft, leert, lijdt en sterft tevergeefs, het doel van het leven is verzuimd, de winst van het leven is verloren.

HOOFDSTUK 19

ZACHEÛS. DE TOEVERTROUWDE PONDEN. CHRISTUS' INTOCHT IN JERUZALEM. TREURIGE VOORSPELLING EN ERNSTIGE REFORMATIE

II. Vs. 1-28. Als Jezus door Jericho gaat, probeert de overste van de tollenaars, die daar geplaatst is, gelegenheid om Hem, die al door Zijn woord en evangelie uit de verte een Verlosser van zonde en een Middelaar voor het eeuwige leven voor hem geworden is (Hoofdstuk 16: 9), ook eens persoonlijk te zien. Omdat hij ten gevolge van zijn kleinheid zijn bedoeling niet kan bereiken door naast de menigte te gaan, snelt hij die vooruit en klimt hij in een vijgeboom. Daar ontdekt Jezus hem bij het voorbijgaan en neemt bij hem intrek voor het overige gedeelte van de dag en de volgende nacht, maar Hij moet nu ook Zijn gedrag rechtvaardigen tegenover degenen, die, met farizeese vooroordelen vervuld, zich daaraan ergeren. (vs. 1-10). Terwijl hierop de menigte, die Hij wegens Zijn terugkeren naar Jericho nu niet verder kan vergezellen, laat heengaan, kondigt Hij aan deze, die menen dat Hij naar Jeruzalem ging om daar het rijk van God op te richten, in de gelijkenis van de heer die naar een ver land ging, om een koninkrijk in te nemen en dan weer te komen, aan, dat dit zeker zou plaats hebben, maar anders dan zij dachten; daarmee verbindt Hij een zeer ernstige vermaning en waarschuwing.

EVANGELIE OP DE DAG VAN DE KERKINWIJDING. Vs. 1-10.

Kerkinwijding is vooreerst die handeling, waardoor een pas gebouwde kerk tot godsdienstig gebruik wordt gegeven en genomen, dat niet slechts een wettelijke maar ook een godsdienstige handeling moet zijn, dat zich de idee van cultus in het gebouw zelf belichaamt, het een heilige plaats is. Zolang daaraan wordt gebouwd, daarin getimmerd en geklopt, is het dit niet, het moet eerst tot heiligdom verklaard, gewijd worden, waartoe de evangelische noch een relikwie noch een beschermheilige nodig hebben, maar genoeg hebben aan Gods woord en aan gebed. Gewoonlijk verstaat men intussen onder kerkinwijding de jaarlijkse gedachtenisviering van de inwijding van een kerk. Die gebeurtenis is zo'n viering wel waard, omdat een tal van Christenen pas van die dag af een gemeente is, dat een godshuis voor hen daar staat; de inwijding daarvan is als het ware de bruiloft van de gemeente. De kerkinwijding is een oud gebruik, maar ook al vroeg, omdat men in de plaats van heidense feestelijkheden deze Christelijke feesten onder het volk probeerde te doen ingaan, met gastmalen verbonden; - een van de punten, waarop de momenten van het kerkelijk leven, die zeker ook momenten van het volksleven moesten worden, veranderden en in plaats van edele volksgewoonte te worden tot vrolijkheden werden, die de maat te buiten gingen en zich steeds als een erfenis van de heidenen vertoonden.

Wel waren er bij het begin van het Christendom en in de tijden, toen onze Heere tot stichting van Zijn rijk op aarde was, zoals dat vanzelf spreekt, nog geen Christelijke bedehuizen en men kon daarom voor de dagen van kerkinwijding van de latere gemeenten geen tekst kiezen uit het Nieuwe Testament, die juist en naar de klank van de woorden ook voor het feest gepast was; maar die grote wijsheid, die de oudheid bij het kiezen van teksten in het gehele kerkelijk jaar betoonde, betoont zich niet minder in de keuze van deze tekst, want wat in de hele wereld

zou voor de dag van de kerkwijding meer gepast zijn, wat dieper uit het hart van de feestvierende gemeente gesproken zijn, dan de woorden van de Heere: "Ik moet heden in uw huis blijven?" Maar wij kunnen de vraag ons nog nader voorstellen: "Wat heeft dit huis, onze lieve kerk en haar inwijding met het huis van Zachéüs en het bezoek van Jezus in Zachéüs' huis te maken?" Het is 1) door dezelfde handen gebouwd als het huis van Zachéüs en zo zijn ook de bezitters, die in beide huizen in en uitgingen of gaan, aan elkaar gelijk; maar 2) Zachéüs' huis wordt door Jezus opgemerkt en de Heeren dat niet voorbijgaan, maar er intrekken, opdat de bezitter tijd krijgt om de grote profeet beter dan van de vijgeboom naar hartelust te zien. Bovendien wil Hij niet leeg komen, maar aan Zachéüs en zijn huis moet zaligheid geschieden; Hij wil hem en de zijnen zoeken en zalig maken - en ook daarin staat ons Godshuis niet achter bij Zachéüs' huis.

In de geschiedenis van Jezus' ingaan in Zachéüs huis bieden zich drie zaken aan onze nadere beschouwing aan: 1) het verlangen naar de Heere, dat op de wacht staat 2) het genadige bezoeken door de Heere, 3) de wonderbare verandering door de genade van de Heere.

1. En Jezus kwam in de stad en ging door Jericho totdat Hij een eind van de plaats kwam, die in vs. 5. wordt bedoeld.

2. En zie, er was een Joodse man, Zachéüs geheten (d. i. rein. 2 Makk. 10: 19); en deze was een overste van de tollenaars en hij was rijk).

3. En hij probeerde Jezus te zien, wie Hij was en kon niet, zoals hij vooruit zag, vanwege de schare zijn doel bereiken, omdat hij klein van persoon was, zodat hij niet over de anderen kon heen zien.

4. En met verstandige berekening de menigte vooruitlopend klom hij op een wilde vijgeboom 27: 28"), zodat hij Hem mocht zien, want Hij zou door die weg voorbijgaan, omdat de weg van Jericho naar de woestijn, die zich naar Bethanië uitstrekte, langs die boom leidde.

5. En toen Jezus aan die plaats kwam keek Hij op, zag Hij Hem en zei tot hem: Zachéüs! haast u en kom af! want Ik moet vandaag in uw huis blijven 20: 34") om er te overnachten (Joh. 1: 39).

Hij kende hem en kon hem bij name noemen, zoals Hij Saulus kende, toen Hij hem riep en Zich aan hem openbaarde. Zijn naam was geschreven in het boek des levens van het Lam en dus moest hij aan Christus bekend zijn, die tegenwoordig was bij het maken van dat boek, deel had in het schrijven van de namen daarin en dat boek bewaarde. Zachéüs was een van de schapen, die de Vader Hem gegeven had, waarvoor Hij Zijn leven kwam afleggen en die Hij zo volmaakt kende, dat Hij ze bij name noemde, zoals Hij al de uitverkorenen en verlostent kent; zie Jes. 63: 1. Joh. 10: 3 Het moest zeer verbazend zijn voor Zachéüs om te horen dat Christus hem bij zijn naam noemde, die hem helemaal vreemd was en die hij nooit te voren gezien had en dit is een zeer opmerkelijk voorbeeld van Christus' alwetendheid, zowel als van Zijn vriendelijkheid, toegenegenheid en gemeenzaamheid omtrent de Zijn.

In wat een rijke verscheidenheid toch openbaart zich in deze Schriften die grote daad van de Zoon van God: zondaren te zoeken en zalig te maken! En hoe geheel vers wederom en naar iets anders in de omstandigheden gelijkende, is de hier verhaalde roeping van die Overste van tollenaars te Jericho. Jericho, de naam van de plaats al wekt ontzaglijke herinneringen op uit dagen en gebeurtenissen, beschreven in Israëls jaarboeken van ouds. Aldus werd eenmaal vanuit het midden van de heidense afgoderij een vrouw, ook zelfs van een onder de haar diep verachte stand, door het geloof ingeënt op de olijfbom van Abrahams nakomelingschap. Een later Jericho getuigt hier de roeping tot zaligheid van een zoon van Abraham, naar het vlees, die het in antwoord op de stem van de roepende insgelijks wordt door het geloof. Tot dat geloof worden mensen door allerlei, in de hoge voorzienigheid verordende middelen en wegen van de almachtige Redder geleid - sommige in de weg van de behoefte aan heling van ziekten, verzadiging van lichamelijke honger, anderen zoals hier de rijke tollenaar in de weg van een zuiver menselijke nieuwsgierigheid, waaronder de kiem van hogere behoefte wellicht al ook buiten bewustheid van het hart, waarin zij aanwezig, is verborgen ligt. Zachéüs althans probeerde Jezus te zien en op het veelvuldige gerucht van de grote Profeet van Nazareth uitgegaan, te zien hoe Hij er uitzag, - wie Hij was van persoon. En om aan deze trek van zijn gemoed te voldoen neemt hij, belemmerd door de zich verdringende menigte en de kleinheid van zijn eigen gestalte, de toevlucht tot de wilde vijgeboom, waarlangs Jezus voorbij moest gaan en beklimt die. Voor menige hoge farizeeër zou een dusdanige openbare tentoonstelling van zijn kleinheid van persoon niet veel minder onmogelijk geweest zijn dan het doorgaan van een kameel door het oog van een naald; voor deze rijke tollenaar is geen ding te vernederend, als hij slechts die van aangezicht aanschouwen mag, naar wie zijn gemoed met een belangstelling uitgaat, die uitwendig zich door niets nog van zuivere nieuwsgierigheid onderscheidt. Maar van de Heere, de Hartekenner, wordt in die belangstelling iets anders voorzien. Jezus afgewacht ook van op de top van een vijgeboom, laat zich aan wie naar Hem uitziert, niet onbetuigd. En Hij, die anders gewoon is in ontferming neer te zien op zondaren, verwaardigt zich om deze zondaar te behouden, opwaarts te kijken; straks zichzelf hem aan te bieden als zijn gast voor die dag, als zijn Zaligmaker voor altijd. Het zijn wederom hier hele bijzondere, hoe ook anders eenvoudige woorden: Zachéüs haast u en kom af, want Ik moet vandaag in uw huis blijven. Eerst het noemen van het verloren Israël, schaap uit het huis Israël, bij name: Zachéüs! - verrassend boven alle beschrijving zal zowel die stem als de blik opwaarts van de Heiland voor de man geweest zijn, die zo'n grote eer noch gezocht, noch gedacht had, dat uit de mond van de profeet uit Nazareth zijn naam te Jericho in het openbaar zou worden gehoord. En dat wel, vervolgens, om in het huis van de tollenaar zijn intrek te nemen. Hoe haast hij zich dan ook nu af te komen en met blijdschap de hooggeleerde Gast te ontvangen. Is het niet alsof op het voorbeeld van deze tollenaar gewezen wordt in het woord van de Heere aan de gemeente van Laodicea (Openbaring . 3: 20). Als iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en Ik zal met hem avondmaal houden en hij met Mij.

6. En hij haastte zich en kwam af en ontving Hem met blijdschap, begaf zich tot Hem om de Heere bereidwillig op te nemen. Tot een eigenlijk ingaan in diens huis kwam het pas later na vs. 11-27.

Jericho heette van ouds af de Palmenstad en nauwelijks was een stad in het Joodse land schoner gelegen dan dit zeer oude Jericho tussen zijn altijd groene palmbossen en zoet geurende tuinen met rozen. Maar schoner dan al de trotse palmen van Jericho, die sinds lang zijn uitgehouwen, duurzamer dan al de geurige rozen van Jericho, die sinds lang zijn uitgebloeid, staat te Jericho een nederige boom. Hij is wel niet meer te vinden aan de zonnige weg, maar onzichtbaar groent hij nog voort, brengt hij nieuwe takken voort en frisse, zoete vruchten van jaar tot jaar in de kerk van Christus, dat is de wilde vijgeboom van Zachéüs. Daar in zijn schaduw is het goed te wonen, daar onder zijn takken zien wij voor altijd het liefelijk welkom tussen menselijke heilbegerigheid en goddelijke genade, tussen de zondaar, die de Heiland zoekt en de Heiland, die de zondaar zoekt.

Jericho was meer dan andere een stad van priesters en van tollenaars. De priester behaagde het zeker hier in de volheid van de zegen van hun land onder de palmboom, die het symbool van hun land was, een stil leven in beschouwing door te brengen. Dat echter de stad in tegenstelling tot haar talrijke priesterschap eveneens vele tollenaars telde, was het gevolg van de handelsbetrekkingen van het land. Er waren niet alleen daarom vele tolleren, omdat de omstreken van Jericho, waarin ook de balsemstruik groeide, veel opleverde, maar ook omdat de stad op de weg van Jeruzalem naar Perea niet ver verwijderd was van een ondiepte van de Jordaan.

Midden door Jericho, de vanouds beruchte stad, neemt de Heiland Zijn weg, vergezeld door een menigte, dat zo-even voor de poorten van de stad ooggetuige was geweest van de wonderbare genezing van de blinde. De geschiedenis voert echter onze blikken af van het gewoel van het volk op een man, aan wie de genade van de Heere Jezus zich nu ook in het geestelijke wil verheerlijken. Deze is een man, aan wie niemand vroeger had gedacht, Zachéüs de geestelijke kleinzoon van die hoer Rachab in het oude Jericho (Joz. 2: 1 vv). Wel is hij geen heiden zoals deze en woont hij niet in een afgelegen hoek op de stadsmuur, zoals zij - zijn naam, zeer prachtig klinkend: "rein", stelt hem voor als een lid van Gods volk en zijn uitwendige omstandigheden zijn schitterend genoeg. Hij bekleedt in de handelsstad, beroemd door haar dadels en balsemtuinen, onder Romeins oppergezag het bij de Romeinen zeer aanzienlijke en tevens hoogst voordelige ambt van een Opper-tollenaar en heeft al een aanzienlijk vermogen verworven. Maar ach, in deze omstandigheden ligt ook een verstricking; aan zijn vermogen kleven de vloeken van de kinderen van zijn eigen volk, waarover een vreemde meester hem tot drijver en geldafperser gesteld heeft; en zijn ambt dat, behalve andere verzoeken, hem veel met heidenen in aanraking brengt, heeft hem ook heidense zeden geleerd en zozeer van de God van Israël en van Zijn wegen vervreemd, dat hij door alle mensen, die op de godsdienst gesteld zijn, in tegenspraak met zijn naam, als een verpeste wordt gemedend. Zeker, wij zouden in de Palmenstad onze eigen namen op het spel zetten als wij slechts in enig opzicht een enigszins betrouwelijk betrekking tot de man in het tolhuis lieten bemerken. Hoe komt nu zo een tot Jezus? Ja, wij mogen wel zo vragen, zelfs al geven wij het vermoeden toe, dat de latere gang van de geschiedenis tot zekerheid verheft, dat Zachéüs zijn zondig leven al moe was geworden en begerig was naar het licht en leven uit God. Wat zou het ons verwonderen, wanneer een zo streng stelsel van afscheiding, zoals de vrome mensen te Jericho dat tegenover hem in acht namen, verbonden met de ban van de wet, die bovendien op zijn geweten drukte, zijn ziel verstrikt had in een volledige moedeloosheid,

in een wanhopen aan de mogelijkheid van redding? Maar zie, hij heeft van de Heere Jezus (toen deze twee of drie maanden daarvoor niet ver van Jericho te Livias vertoefde (Hoofdstuk 15: 1-16: 13 gehoord (door dat zijn mede-tollenaars het hem hadden meegedeeld). Dit deed een zachte schemering van hoop in zijn door duisternis omgeven ziel vallen. Hij heeft een woord gehoord van een Heiland, die anders dan de Farizeeën en Schriftgeleerden, zich tot tollenaars en zondaars keert, een woord van een openbaring van God, die niet, als die op Sinaï, in verschrikkende glans schittert, maar die de in zonde en ellende verzonken mensheid met enkel wonderen van ontferming te hulp komt. En omdat nu de Heiland zelf Jericho's muren binnentrekt, nu zegt een stem in hem: "U moet Hem zien". Wat hij eigenlijk daarmee wilde, dat zou hij zelf ons nauwelijks weten te zeggen. Zuiver nieuwsgierigheid was het niet, veel minder de onreine profane wens, die in de profetenmoordenaar Herodes lange tijd woelde, om Jezus te zien, die hij ten slotte als de Lijder voor zich ziet en die hij met misdadige blikken beschouwt, begerende een teken van Hem te zien. Nee! Zachéüs heeft een belang voor zijn hart bij die zaak. Zich te plaatsen in het licht van Zijn aangezicht, dat moet hij verschuiven tot die dag in de verre toekomst, als hij zich zal hebben losgemaakt van de zonde, die hem in het geweten aanklaagt: dat zou hij nu niet wagen! Weet hij ook misschien van andere tollenaars, misschien van degenen die in zijn eigen dienst zijn, dat zij in Jezus ogen genade hebben gevonden - "ach!" denkt hij: "u bent slechter dan allen, overste der tollenaars, overste der zondaars!" en het bewustzijn van zijn schuld brengt hem terug van de gemeenschap van de Heilige. Toch drijft hem ook weer een geheim, geluk voorspellend verlangen tot Jezus heen en hij zou ten minste eenmaal willen zien wie Hij was, of dan echt Zijn wezen, Zijn uiterlijk zo moedgevend was voor de ongelukkige, zoals de anderen zeiden; of Zijn aangezicht zo liefelijk was. Zo vermengt hij zich dan onder de menigte die de Heiland omgeeft, maar tevergeefs, het gedrang is te groot en hij ziet overal tegen vreemde schouders aan, want hij was klein van persoon. Daar valt hem plotseling een zeldzame gedachte in; wij zien hoe hij zich weer uit het gedrang verwijderd, hij loopt door een zijweg de menigte voorbij, ademloos komt hij aan de hoofdweg, waar Jezus moest doorgaan. Daar staat een wilde vijgeboom en zie, hij bedenkt zich niet, hij klimt naar boven en zweeft als een wondervolle vrucht in de takken vol loof. Hoe, Zachéüs! Opperste der tollenaars! past het dan ook voor u, evenals de jongens, als zij hun nieuwsgierigheid willen bevredigen, boven de hoofden van de groten u te verheffen? Vreest u niet op zo'n manier stand en ambt voor alle mensen in verachting te brengen en u aan hun gelach prijs te geven? Maar Zachéüs heeft geen oor voor onze vragen: hij kan nu niet denken aan eer, noch aan schande, hij staat op de uitkijk, alleen van het verlangen vervuld Jezus te zien.

Evenals de Heere het voelde, toen die vrouw Hem aanraakte (Hoofdstuk 8: 46) zo voelt Hij ook hier dat een arm zondaar in Zijn nabijheid is, die Zijn kracht met geweld tot zich trekt; en evenals hij van Nathanaël weet wat het verlangen van zijn hart is als hij onder de vijgenboom zit (Joh. 1: 48), zo weet Hij ook van Zachéüs in de vijgeboom en roept Hij hem met name (Jes. 43: 1).

Dat Jezus kende en met name riep hoeft ons niet te bevreemden: de Heere, die wist wat in zijn hart was (Joh. 2: 24. v.), kon ook zijn naam weten, wanneer Hij daarvan gebruik wilde maken. "Ik moet vandaag in uw huis blijven", zegt Hij; op het woord "vandaag" valt de nadruk (v. 9), want deze dag was voor Zachéüs tot zaligheid bestemd; het woord "moet" is

hetzelfde als in Hoofdst. 22: 37 , namelijk het moeten van de goddelijke roeping en de daaruit voortvloeiende plicht. De grondstelling van de goddelijke wil, die hier tot vervulling komt, spreekt Maria uit in Hoofdstuk 1: 53. "Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld. "

Jezus heeft in hem, juist uit zijn levendig verlangen om Hem te zien, de gastheer herkend, die Hem in Jericho door Zijn Vader bestemd is. Hier is een verloren schaap te vinden; het is hetzelfde voortdurende bewustzijn van Zijn zending, als in de ontmoeting met de Samaritaanse. Wat een onvoorwaardelijke overgave aan het goddelijke werk en wat een onbeperkte onafhankelijkheid van de menselijke mening!

Jericho was beroemd door de profetenschool, die eerst in haar midden bloeide en door de heerlijke daden van God, die de profeten Elia en Elisa daar verrichtten. Het moet echter daar niet goed geweest zijn om binnen deze muren te wonen, anders zou er in vs. 1 niet staan: "Toen Hij ingekomen was ging Hij door Jericho". Was het een liefelijk Bethanië geweest, waar vertrouwde vrienden op Hem wachtten, dan zou er hebben gestaan: "Hij trok binnen en bleef daar. " Maar verheven boven de gedachteloze volkshoop, die Hem omgaf, ziet Jezus oog opeens een heilbegerige ziel, die naar de gerechtigheid hongert en dorst en zie, deze blijde ontdekking houdt Hem terug verder te gaan, totdat Hij Zich over deze ziel van harte heeft ontfermd, dat zij niet zou omkomen; nu staat er over Hem: hier moet Ik Mijn intrek nemen, voordat het verder naar Jeruzalem gaat.

Er is een zuivere nieuwsgierigheid, die zonder aandoeningen is, een nieuwsgierigheid met minachting en een nieuwsgierigheid met belangstelling gepaard. Dat de laatste soort van nieuwsgierigheid die van Zachéüs was, zien wij uit zijn blijdschap, waarmee hij in allerijl aan het bevel van de Heere voldoet en Hem in zijn huis ontvangt; hij voelt het en hij geeft het in zijn vreugde te kennen, dat hem de hoogste eer werd aangedaan. En zo is dan ook zijn verwelkomen van de Heere een liefelijk beeld van de volvaardigheid en vreugde, waarmee een ziel die uit de doodsslaap van haar zonde ontwaakt, Jezus als haar Zaligmaker aanneemt en tot zich binnenlaat.

7. En allen, die tot de menigte van feestreizigers behoorden, in wier gezelschap de Heere sinds vs. 31 en 35 met de discipelen was gegaan en die het zagen, murmureerden: Hij is tot een zondigen man als gastheer ingegaan om te herbergen. Bij deze stelde Hij Zijnreisgenoten achter, want nu moeten wij zonder Hem trekken, die wij toch als de Messiaanse Koning in Jeruzalem dachten in te leiden (vs. 11. en "Uit 20: 34").

8. En Zachéüs plaatste zich in weerwil van de naam zondaar met vrijmoedigheid voor Hem (Hoofdstuk 18: 11) en zei tot de Heere: Zie, de helft van mijn goederen, Heere! geef ik de armen; en als ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, door valsheden (Hoofdstuk 3: 14) schade heb berokkend, dat geef ik volgens het gebod (Ex. 22: 1. 2 Sam. 12: 6) viervoudig terug (Jes. 58: 6-8).

9. En Jezus zei tot hem, of over hem: Vandaag is aan dit huis zaligheid geschied, nademaal ook deze, evengoed als iedere andere Jood, een zoon van Abraham is en dus tot het geslacht behoort, waaraan de zaligheid in de beloofde Messias is toegezegd (MATTHEUS. 15: 24).

De naam van zoon van Abraham, die voor de Jood de hoogste eretitel is, was de grootst mogelijke tegenstelling van de naam die de omstanders aan Zachéus gaven, toen zij hem een zondige man noemden. De Heere stelde hiermee Zachéus in zijn eer, hem gelijkstellend met Abraham, die ook rijk was, niet door onrecht, maar omdat God hem rijkdom had gegeven. De Heere stelde dus het huis van Zachéus als het huis van Abraham, waaraan ook zaligheid geschied was. "Dit huis" wilde dan ook niet zeggen: "Alleen Zacheus; " nee, maar allen, die de zijnen zijn. Niets is meer verwijderd van het Evangelie van de genade, dan bekrompenheid; sommigen kunnen het niet vatten hoe een heel huis door een begenadigde vader, of moeder, of zuster, of broeder zalig kan worden. Maar waar Christus woont daar is geheel Zijn omgeving, is geheel de atmosfeer, waarin Hij ademt enkel zaligheid. En waar slechts een Christen in huis is, daar staat het licht op de kandelaar en schijnt het over allen, die in huis zijn; daar is de voorbidding tot behoudenis van allen, die tot het huis behoren, daar is de zegen van God en daarom vraagt de Apostel, 1 Kor. 7: 16 : Wat weet u, vrouw, of u de man zalig zult maken, of wat weet u, man, of u de vrouw zalig zult maken?

10. a) Want de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was en heeft geen onderscheid te maken naar de maatstaf van de farizeese vooroordelen (MATTHEUS. 18: 11. Joh. 3: 16-18).

a) Hand. 13: 46.

In tweeërlei opzicht kunnen de uitleggers zich niet goed in de samenhang en de bedoeling van deze afdeling vinden. In de eerste plaats laten zij zich daardoor, dat al in vs. 6 staat dat Zachéus Jezus met vreugde opgenomen heeft, verleiden aan te nemen alsof dit gesprek had plaats gevonden in het huis van de tollenaar; misschien 's avonds aan tafel of de volgende morgen bij het weggaan van Jezus. Op de laatste opvatting rust bijvoorbeeld het van Gerok: Jezus en Zachéus, of hoe menselijke wil en goddelijke genade zo schoon samenstemt op het pad van de bekering; wij beschouwen: 1) het welkom onder vijgeboom of het begin, 2) het komen onder het tollenaars dak of de voortgang, 3) de afscheidsgroet in de huisdeur of het einde van de bekeringsgeschiedenis. Duidelijk zijn de morrenden in vs. 7 met de discipelen van de Heere, maar de leden van de feestkaravaan, waarmee Hij Jericho is binnengekomen en door de stad is gegaan, waarvan Hij Zich echter nu afscheidt als van mensen, die Hij wilde ontwijken (Joh. 6: 15) om zich weer om te keren en bij Zachéus Zijn intrek te nemen. Tot dezen spreekt ook Jezus Zijn woorden met de blik op Zachéus gericht (prov auton staten-vertaling "tot hem") - hoe zou bij die opvatting de gehele gebeurtenis kunnen worden voorgesteld? De evangelist maakt integendeel in vs. 6 aan het verhaal een voorlopig slot, om over vs. 7 tot 27 een langer gesprek er aan toe te voegen, dat tussen de beide handelingen: "Hij haastte zich en kwam af" en "Hij ontving Hem met blijdschap" invalt, zodat wij de laatste woorden voor de samenhang van beiden alleen kunnen opvatten in de zin als boven bij de verklaring in parentheses is aangegeven. Deze is dezelfde manier van voorstelling die wij al in Hoofdstuk 1: 46 ten opzichte van vs. 67-79 en in Hoofdst. 11: 16 in vergelijking met vs. 29-36 vonden en die ook overeenstemt met de Oud-Testamentische beschrijving dat de geschiedenis volgens de tot hiertoe heersende richting tot het einde wordt gebracht en dan van een zeker punt af weer wordt opgenomen, om andere kanten op de voorgrond te plaatsen, die vroeger nog niet in beschouwing zijn genomen, omdat daaraan nog een bijzondere

opmerksaamheid moest worden gewijd (vgl. Gen. 1: 26-31 met 2: 4-25). Daarom meent men het woord van Zachéüs in vs. 8 als een gelofte of toezegging te moeten opvatten, die hij de Heere gaf uit dankbaarheid voor de van Hem ontvangen genade en tot opvolging van het uit Zijn mond gehoorde onderricht. Het woord klinkt echter zo, dat Zachéüs niet eerst belooft te doen, maar op iets wijst dat hij al begonnen is te volbrengen en tot regel van zijn gedrag heeft gemaakt. Bovendien wordt zijn optreden met vrijmoedigheid tegenover de verachtelijke behandeling van de murmureerden alleen dan verklaarbaar, als hij zich bewust is een discipel van Jezus Christus te zijn, die de voorschriften van zijn Meester nu ter harte heeft genomen en daarvan bewijzen heeft gegeven, zodat hij niet meer de zondaar van vroeger is, waarvoor de mensen hem nog houden, maar een, die zich van zijn zonden oprecht heeft bekeerd en door de zaligmakende kracht van het Evangelie een nieuw leven begonnen is. Hoe dat nu echter mogelijk zijn zou, kunnen de uitleggers niet uitvinden en daarom juist komen zij tot die verkeerde opvatting. Zeker is de mogelijkheid ook niet te verklaren, als men over het reisverhaal van onze evangelist in Hoofdstuk 9: 51-18: 30 zich in zo'n onduidelijkheid bevindt, dat men de voorvallen in Hoofdstuk 15: 1-16: 31 evenals die in Hoofdstuk 17: 1-10 naar Galilea verplaatst en Hoofdst. 17: 11 vv. met Hoofdstuk 9: 51 vv. verbindt; daarentegen wordt bij de door ons gegeven chronologie alles duidelijk en verstaanbaar. Te Livias, dat van Jericho slechts 2-3 mijlen verwijderd is, heeft Zachéüs door zijne mede-tollenaars van Jezus en diens gelijkenissen gehoord. Die van het verloren schaap, van de verloren penning, van de verloren zoon, zijn voor hem een kracht van de wedergeboorte geworden en die van de onrechtvaardige rentmeester heeft hij zich tot regel en richtsnoer voor zijn wandel in Christus Jezus gesteld, tot wie zijn verhouding tot hiertoe nog die geweest is, die de apostel in 1 Petrus . 1: 7 v. beschrijft, totdat hem nu ook dat geluk is overkomen Hem van aangezicht tot aangezicht te zien, wat dan zijn hart vervult met onuitsprekelijke en heerlijke vreugde. Hij staat dus met zijn bekering en levensvernieuwing daar als een profetie van de roeping van de heidenen, die niet tot de Heiland kunnen zeggen: wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en Gij hebt in onze straten geleerd, maar toch zullen zitten aan de tafel in het rijk van God (Hoofdstuk 13: 23). Op deze heidenen, aan wie het rijk van God zal worden gegeven, dat zijn vrucht zal geven, ziet de Heere in de volgende gelijkenis, terwijl Hij Israël, om de verwerping, die zij juist nu het voornemen hebben Hem aan te doen, alleen hun eigen verwerping en het wegnemen van het rijk van God aan hen moet verkondigen, zodat deze gelijkenis wat de zaak aangaat hetzelfde bevat wat de beide gelijkenissen van de boze wijngaardeniers en de toevertrouwde ponden in MATTHEUS. 21: 33-44; 25: 14-30 tezamen bevatten.

Wat Christus deed om Zachéüs zalig te maken kwam overeen met het grote doel van Zijn komst in de wereld. Zie de treurige toestand van de mensenkinderen; zij waren verloren. De hele wereld van de mensen is door de val een verloren wereld geworden; verloren evenals een stad verloren is als zij in de macht is van het oproer; als een reiziger, als hij zijn pad in een wildernis is kwijt geraakt; zoals een zieke verloren is als zijn ziekte ongeneeslijk is. De genadige bedoeling van Gods Zoon is, dat Hij kwam om te zoeken en te behouden. Hij kwam van de hemel op de aarde; om te zoeken wat verloren was en het weer te brengen. Hij zoekt die Hem niet zochten en niet naar Hem vroegen. Zijn doel was te redden, wanneer er geen redding in iets anders was.

De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was; het verlorene, wat zegt dit? En wel in de eerste plaats wat is het verlorene? Verloren, voor hem verloren, zo noemt de ongelukkige vader de ondankbare zoon, die tegelijk de vaderlijke tucht en de vaderlijke liefde verworpen heeft en den overvloed van brood in het vaderlijk huis verlaten om op de weg, die naar de draf van de zwijnen geleidt, zijn eigen meester te zijn en het vaderlijk erfgoed op schaamteloze wijze door te brengen; de zoon, die hij nog wel met een diep en innig vaderlijk medelijden aanschouwde, maar de vaderlijke zegen niet meer geven kan. Verloren, voor mij verloren, zo zucht de tedere moeder in menige slapeloze nacht, als zij zich de gevallen dochter voorstelt, altijd dieper wegzinkend in de poel des verderfs, waarvan de rand voor haar met bloemen en kostbaarheden bestrooid was; de gevallen dochter, tot wier altijd dieper val de hele maatschappij schijnt samen te spannen. Ook de maatschappij rekent deze onder de voor haar verlorenen met de misdadiger, wie zij genoodzaakt is uit haar midden te verbannen, de dronkaard, die haar onteert, de leegganger en de gierigaard, van wier bekwaamheden of bezittingen zij geen nut trekt. En ook aldus is het aantal verlorenen groot. Maar is het beperkt tot degenen, die het zijn in deze zin? En als Jezus van het verlorene spreekt bedoelt Hij niet alleen het verlorene, met opzicht tot betrekkingen, maatschappij, mensheid? Nee, maar het verlorene voor God. Het zou kunnen zijn en het is zo, dat velen die geenszins voor hun betrekkingen, voor de maatschappij, voor de mensheid verloren kunnen worden geacht, nochtans tot het voor God verlorene moeten gerekend worden. Want voor God is verloren, die zich voor zoveel in hem is, hetzij dan uit hoogmoed of uit begeerlijkheid aan zijn tucht, aan zijn liefde, aan zijn gemeenschap onttrokken heeft; die niet voor Hem maar voor zichzelf leven wil en voor zichzelf naar de lust en willekeur van een zondig hart. Voor God verloren is de zondaar, die de dienst van de wereld boven de dienst niet slechts, maar boven de gunst van God verkozen heeft en daarom voortwandelt op de weg, waarop hij zich hoe langer hoe verder van God verwijderd en die eindelijk eindigt in zijn volkomen ondergang. Voor God is verloren, die niet meer waardig is Zijn kind genoemd te worden en wie Hij, ofschoon Hij hem nog niet alle blijken van Zijn ontferming onttrokken heeft, nochtans zijn tederste vaderlijke zegen onthouden moet. . . . Voor God is verloren die tot Hem zegt: Wijk van mij, want in Uw geboden heb ik geen lust. Voor God is verloren die Hem afwijst in de heilige en liefderijke eis: Mijn zoon geef Mij uw hart! En als deze allen voor God verloren zijn, dan is het Zijn smart dat het aantal van de verlorenen zeer bedroevend groot is; dan is het duidelijk dat wij Gods verloren zonen niet alleen vinden in het midden van het vreemde land, waar zij Zijn goed en Zijn gaven met oneerbare vrouwen doorbrengen, maar tot in de schaduw van het vaderlijk huis, waar zij Hem wel hun dienst maar geenszins hun hart wijden en door alle nauwgezetheid en plichtsbetrachting en gehoorzaamheid geenszins het welgevallen van hun Vader, maar het bokje met hun vrienden, bedoelen en bejagen. En indien verloren te zijn voor God, is Zijn gemeenschap, Zijn welgevallen, Zijn zegen te derven, op wegen waar men zich bezondigt niet slechts aan Zijn heiligheid, maar ook aan Zijn liefde: dan voelen wij de diepte van de ellende, die is uitgedrukt in die herinnering: het verlorene. Ach, wat hij ook zij of schijnt voor zijn betrekkingen en voor zijn naasten, die voor God, die in Gods ogen verloren is, hij is voor zichzelf verloren. Wat hij ook op aarde bezit, verwerft of bereikt, hij gaat verloren voor zijn eigenlijke, verloren voor zijn eeuwige bestemming. Die voor de zonde leeft, ontvangt de bezoldiging van de zonde; die voor de wereld leeft zal met de wereld vergaan; die niet voor God leeft, leeft niet voor de hemel; die zich afwendt van God wandelt de eeuwige rampzaligheid tegemoet; hij komt ter plaatse waar

het verlorene voorgoed verloren is, waar de verbroken wet, waar de versmadede liefde van God wordt gewroken door een vruchteloos berouw. Arme verlorenen!. . . Maar vóórdát het zo ver komt, is behoud mogelijk. De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat is te behouden, wat verloren was. De Zoon des mensen, niemand minder dan Hij, in wie de mensheid ook geroepen is de Zoon van God te aanbidden. Zijn naam is Zaligmaker, d. i. Behouder, Hij is gekomen om te behouden. Het is het grote doel van Zijn komst in het midden van de verlorenen. Wanneer zullen zij behouden en mogen heten? Als zij weer zullen toebehoren aan Hem, voor wie zij nu verloren zijn. Als de van God afgedwaalde mens door zijn God gevonden, aan zijn God teruggegeven is, dan pas is hij geen verlorene, maar een behoudene, dan ook een, die met recht een kind van God genoemd kan worden en die voelt het te zijn. Maar ook dan pas is hij mens in de waren zin van het woord; want die hem teruggeeft aan zijn God, geeft hem ook weer aan zichzelf. De Zoon des mensen is gekomen om zalig te maken dat verloren was; is gekomen om te redden van de weg van de zonde, van de straf van de zonde, van de schuld van de zonde, om de verloren zoon te doen opstaan en tot om de Vader te doen gaan, om hem te brengen tot de Vader, hem te werpen in de armen van de Vader, om hem in het huis van de Vader eeuwig te doen wonen! Aldus behoudt, aldus maakt Hij zalig. Maar opdat Hij zo het verlorene behoudt is het nodig dat Hij het zoekt. Voorwaar hier geldt met nadruk, dat slechts hij die zoekt vinden zal. En een geduldig, een volhardend zoeken zal het moeten zijn. Een zoeken en nagaan op de verscheidenste, ook op de verschrikkelijkste wegen. Een zoeken en nagaan op alle paden van de afdwaling, in alle schuilhoeken van de zonde, in alle hollen van het verderf. Een zoeken in het midden van de verzoeking, een zoeken tot op de rand van de gapende afgrond, een zoeken van de immer verder dolenden, immer dieper zinkenden, een zoeken van de voor zijn treurige en gevaarvolle toestand zich meer en meer verblindende en verstompte verlorene. Een inhalen van de vluchtende, een ontdekken van de zich verbergende, een overreden van de weerspannige, een zoeken op allerlei wijze en vele malen tevergeefs. Wat een liefde, die niet slechts tot behouden, maar ook tot zoeken, tot zo'n zoeken bereid is. Het is de liefde van de Zoon des mensen.

10. a) Want de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was en heeft geen onderscheid te maken naar de maatstaf van de farizeese vooroordelen (MATTHEUS. 18: 11. Joh. 3: 16-18).

a) Hand. 13: 46.

In tweeërlei opzicht kunnen de uitleggers zich niet goed in de samenhang en de bedoeling van deze afdeling vinden. In de eerste plaats laten zij zich daardoor, dat al in vs. 6 staat dat Zachéüs Jezus met vreugde opgenomen heeft, verleiden aan te nemen alsof dit gesprek had plaats gevonden in het huis van de tollenaar; misschien 's avonds aan tafel of de volgende morgen bij het weggaan van Jezus. Op de laatste opvatting rust bijvoorbeeld het van Gerok: Jezus en Zachéüs, of hoe menselijke wil en goddelijke genade zo schoon samenstemt op het pad van de bekering; wij beschouwen: 1) het welkom onder vijgeboom of het begin, 2) het komen onder het tollenaars dak of de voortgang, 3) de afscheidsgroet in de huisdeur of het einde van de bekeringsgeschiedenis. Duidelijk zijn de morrenden in vs. 7 met de discipelen van de Heere, maar de leden van de feestkaravaan, waarmee Hij Jericho is binnengetrokken

en door de stad is gegaan, waarvan Hij Zich echter nu afscheidt als van mensen, die Hij wilde ontwijken (Joh. 6: 15) om zich weer om te keren en bij Zachéüs Zijn intrek te nemen. Tot dezen spreekt ook Jezus Zijn woorden met de blik op Zachéüs gericht (staten-vertaling "tot hem") - hoe zou bij die opvatting de gehele gebeurtenis kunnen worden voorgesteld? De evangelist maakt integendeel in vs. 6 aan het verhaal een voorlopig slot, om over vs. 7 tot 27 een langer gesprek er aan toe te voegen, dat tussen de beide handelingen: "Hij haastte zich en kwam af" en "Hij ontving Hem met blijdschap" invalt, zodat wij de laatste woorden voor de samenhang van beiden alleen kunnen opvatten in de zin als boven bij de verklaring in parentheses is aangegeven. Deze is dezelfde manier van voorstelling die wij al in Hoofdstuk 1: 46 ten opzichte van vs. 67-79 en in Hoofdst. 11: 16 in vergelijking met vs. 29-36 vonden en die ook overeenstemt met de Oud-Testamentische beschrijving dat de geschiedenis volgens de tot hiertoe heersende richting tot het einde wordt gebracht en dan van een zeker punt af weer wordt opgenomen, om andere kanten op de voorgrond te plaatsen, die vroeger nog niet in beschouwing zijn genomen, omdat daaraan nog een bijzondere opmerzaamheid moest worden gewijd (vgl. Gen. 1: 26-31 met 2: 4-25). Daarom meent men het woord van Zachéüs in vs. 8 als een gelofte of toezegging te moeten opvatten, die hij de Heere gaf uit dankbaarheid voor de van Hem ontvangen genade en tot opvolging van het uit Zijn mond gehoorde onderricht. Het woord klinkt echter zo, dat Zachéüs niet eerst belooft te doen, maar op iets wijst dat hij al begonnen is te volbrengen en tot regel van zijn gedrag heeft gemaakt. Bovendien wordt zijn optreden met vrijmoedigheid tegenover de verachtelijke behandeling van de murmureerden alleen dan verklaarbaar, als hij zich bewust is een discipel van Jezus Christus te zijn, die de voorschriften van zijn Meester nu ter harte heeft genomen en daarvan bewijzen heeft gegeven, zodat hij niet meer de zondaar van vroeger is, waarvoor de mensen hem nog houden, maar een, die zich van zijn zonden oprecht heeft bekeerd en door de zaligmakende kracht van het Evangelie een nieuw leven begonnen is. Hoe dat nu echter mogelijk zijn zou, kunnen de uitleggers niet uitvinden en daarom juist komen zij tot die verkeerde opvatting. Zeker is de mogelijkheid ook niet te verklaren, als men over het reisverhaal van onze evangelist in Hoofdstuk 9: 51-18: 30 zich in zo'n onduidelijkheid bevindt, dat men de voorvallen in Hoofdstuk 15: 1-16: 31 evenals die in Hoofdstuk 17: 1-10 naar Galilea verplaatst en Hoofdst. 17: 11 vv. met Hoofdstuk 9: 51 vv. verbindt; daarentegen wordt bij de door ons gegeven chronologie alles duidelijk en verstaanbaar. Te Livias, dat van Jericho slechts 2-3 mijlen verwijderd is, heeft Zachéüs door zijne mede-tollenaars van Jezus en diens gelijkenissen gehoord. Die van het verloren schaap, van de verloren penning, van de verloren zoon, zijn voor hem een kracht van de wedergeboorte geworden en die van de onrechtvaardige rentmeester heeft hij zich tot regel en richtsnoer voor zijn wandel in Christus Jezus gesteld, tot wie zijn verhouding tot hiertoe nog die geweest is, die de apostel in 1 Petrus . 1: 7 v. beschrijft, totdat hem nu ook dat geluk is overkomen Hem van aangezicht tot aangezicht te zien, wat dan zijn hart vervult met onuitsprekelijke en heerlijke vreugde. Hij staat dus met zijn bekering en levensvernieuwing daar als een profetie van de roeping van de heidenen, die niet tot de Heiland kunnen zeggen: wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en Gij hebt in onze straten geleerd, maar toch zullen zitten aan de tafel in het rijk van God (Hoofdstuk 13: 23). Op deze heidenen, aan wie het rijk van God zal worden gegeven, dat zijn vrucht zal geven, ziet de Heere in de volgende gelijkenis, terwijl Hij Israël, om de verwerping, die zij juist nu het voornemen hebben Hem aan te doen, alleen hun eigen verwerping en het wegnemen van het rijk van God aan hen moet verkondigen, zodat

deze gelijkenis wat de zaak aangaat hetzelfde bevat wat de beide gelijkenissen van de boze wijngaardeniers en de toevertrouwde ponden in MATTHEUS. 21: 33-44; 25: 14-30 tezamen bevatten.

Wat Christus deed om Zachéüs zalig te maken kwam overeen met het grote doel van Zijn komst in de wereld. Zie de treurige toestand van de mensenkinderen; zij waren verloren. De hele wereld van de mensen is door de val een verloren wereld geworden; verloren evenals een stad verloren is als zij in de macht is van het oproer; als een reiziger, als hij zijn pad in een wildernis is kwijt geraakt; zoals een zieke verloren is als zijn ziekte ongeneeslijk is. De genadige bedoeling van Gods Zoon is, dat Hij kwam om te zoeken en te behouden. Hij kwam van de hemel op de aarde; om te zoeken wat verloren was en het weer te brengen. Hij zoekt die Hem niet zochten en niet naar Hem vroegen. Zijn doel was te redden, wanneer er geen redding in iets anders was.

De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was; het verlorene, wat zegt dit? En wel in de eerste plaats wat is het verlorene? Verloren, voor hem verloren, zo noemt de ongelukkige vader de ondankbare zoon, die tegelijk de vaderlijke tucht en de vaderlijke liefde verworpen heeft en den overvloed van brood in het vaderlijk huis verlaten om op de weg, die naar de draf van de zwijnen geleidt, zijn eigen meester te zijn en het vaderlijk erfgoed op schaamteloze wijze door te brengen; de zoon, die hij nog wel met een diep en innig vaderlijk medelijden aanschouwde, maar de vaderlijke zegen niet meer geven kan. Verloren, voor mij verloren, zo zucht de tedere moeder in menige slapeloze nacht, als zij zich de gevallen dochter voorstelt, altijd dieper wegzinkend in de poel des verderfs, waarvan de rand voor haar met bloemen en kostbaarheden bestrooid was; de gevallen dochter, tot wier altijd dieper val de hele maatschappij schijnt samen te spannen. Ook de maatschappij rekent deze onder de voor haar verlorenen met de misdadiger, wie zij genoodzaakt is uit haar midden te verbannen, de dronkaard, die haar onteert, de leegganger en de gierigaard, van wier bekwaamheden of bezittingen zij geen nut trekt. En ook aldus is het aantal verlorenen groot. Maar is het beperkt tot degenen, die het zijn in deze zin? En als Jezus van het verlorene spreekt bedoelt Hij niet alleen het verlorene, met opzicht tot betrekkingen, maatschappij, mensheid? Nee, maar het verlorene voor God. Het zou kunnen zijn en het is zo, dat velen die geenszins voor hun betrekkingen, voor de maatschappij, voor de mensheid verloren kunnen worden geacht, nochtans tot het voor God verlorene moeten gerekend worden. Want voor God is verloren, die zich voor zoveel in hem is, hetzij dan uit hoogmoed of uit begeerlijkheid aan zijn tucht, aan zijn liefde, aan zijn gemeenschap onttrokken heeft; die niet voor Hem maar voor zichzelf leven wil en voor zichzelf naar de lust en willekeur van een zondig hart. Voor God verloren is de zondaar, die de dienst van de wereld boven de dienst niet slechts, maar boven de gunst van God verkozen heeft en daarom voortwandelt op de weg, waarop hij zich hoe langer hoe verder van God verwijderd en die eindelijk eindigt in zijn volkomen ondergang. Voor God is verloren, die niet meer waardig is Zijn kind genoemd te worden en wie Hij, ofschoon Hij hem nog niet alle blijken van Zijn ontferming onttrokken heeft, nochtans zijn tederste vaderlijke zegen onthouden moet. . . . Voor God is verloren die tot Hem zegt: Wijk van mij, want in Uw geboden heb ik geen lust. Voor God is verloren die Hem afwijst in de heilige en liefderijke eis: Mijn zoon geef Mij uw hart! En als deze allen voor God verloren zijn, dan is het Zijn smart dat het aantal van de verlorenen zeer bedroevend

groot is; dan is het duidelijk dat wij Gods verloren zonen niet alleen vinden in het midden van het vreemde land, waar zij Zijn goed en Zijn gaven met oneerbare vrouwen doorbrengen, maar tot in de schaduw van het vaderlijk huis, waar zij Hem wel hun dienst maar geenszins hun hart wijden en door alle nauwgezetheid en plichtsbetrachting en gehoorzaamheid geenszins het welgevallen van hun Vader, maar het bokje met hun vrienden, bedoelen en bejagen. En indien verloren te zijn voor God, is Zijn gemeenschap, Zijn welgevallen, Zijn zegen te derven, op wegen waar men zich bezondigt niet slechts aan Zijn heiligheid, maar ook aan Zijn liefde: dan voelen wij de diepte van de ellende, die is uitgedrukt in die herinnering: het verlorene. Ach, wat hij ook zij of schijnt voor zijn betrekkingen en voor zijn naasten, die voor God, die in Gods ogen verloren is, hij is voor zichzelf verloren. Wat hij ook op aarde bezit, verwerft of bereikt, hij gaat verloren voor zijn eigenlijke, verloren voor zijn eeuwige bestemming. Die voor de zonde leeft, ontvangt de bezoldiging van de zonde; die voor de wereld leeft zal met de wereld vergaan; die niet voor God leeft, leeft niet voor de hemel; die zich afwendt van God wandelt de eeuwige rampzaligheid tegemoet; hij komt ter plaatse waar het verlorene voorgoed verloren is, waar de verbroken wet, waar de versmide liefde van God wordt gewroken door een vruchteloos berouw. Arme verlorenen!. . . Maar vóórdat het zo ver komt, is behoud mogelijk. De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat is te behouden, wat verloren was. De Zoon des mensen, niemand minder dan Hij, in wie de mensheid ook geroepen is de Zoon van God te aanbidden. Zijn naam is Zaligmaker, d. i. Behouder, Hij is gekomen om te behouden. Het is het grote doel van Zijn komst in het midden van de verlorenen. Wanneer zullen zij behouden en mogen heten? Als zij weer zullen toebehoren aan Hem, voor wie zij nu verloren zijn. Als de van God afgedwaalde mens door zijn God gevonden, aan zijn God teruggegeven is, dan pas is hij geen verlorene, maar een behoudene, dan ook een, die met recht een kind van God genoemd kan worden en die voelt het te zijn. Maar ook dan pas is hij mens in de waren zin van het woord; want die hem teruggeeft aan zijn God, geeft hem ook weer aan zichzelf. De Zoon des mensen is gekomen om zalig te maken dat verloren was; is gekomen om te redden van de weg van de zonde, van de straf van de zonde, van de schuld van de zonde, om de verloren zoon te doen opstaan en tot om de Vader te doen gaan, om hem te brengen tot de Vader, hem te werpen in de armen van de Vader, om hem in het huis van de Vader eeuwig te doen wonen! Aldus behoudt, aldus maakt Hij zalig. Maar opdat Hij zo het verlorene behoudt is het nodig dat Hij het zoekt. Voorwaar hier geldt met nadruk, dat slechts hij die zoekt vinden zal. En een geduldig, een volhardend zoeken zal het moeten zijn. Een zoeken en nagaan op de verscheidenste, ook op de verschrikkelijkste wegen. Een zoeken en nagaan op alle paden van de afdwaling, in alle schuilhoeken van de zonde, in alle holen van het verderf. Een zoeken in het midden van de verzoeking, een zoeken tot op de rand van de gapende afgrond, een zoeken van de immer verder dolenden, immer dieper zinkenden, een zoeken van de voor zijn treurige en gevaarvolle toestand zich meer en meer verblindende en verstompte verlorene. Een inhalen van de vluchtende, een ontdekken van de zich verbergende, een overreden van de weerspannige, een zoeken op allerlei wijze en vele malen tevergeefs. Wat een liefde, die niet slechts tot behouden, maar ook tot zoeken, tot zo'n zoeken bereid is. Het is de liefde van de Zoon des mensen.

11. En toen zij dat hoorden en hun murmureren (vs. 7) door hetgeen Hij zo-even had gezegd tot zwijgen gebracht was, voegde Hij daarbij, met het oog daarop dat Hij Zich door in Jericho

te blijven van hen afscheidde en zei een gelijkenis, waaruit zij konden afleiden welke toekomst in waarheid hun volk wachtte. Hij sprak die uit, omdat Hij nabij Jeruzalem was en omdat zij meenden dat het koninkrijk van God meteen openbaar zou worden, maar het, zoals Hij wist, toch geheel anders zou komen dan zij zich voorstelden.

12. Hij zei dan: Een zeker welgeboren man reisde in een ver gelegen land, om voor zichzelf een koninkrijk te ontvangen, om het uit de handen van Hem, die het te geven had, in ontvangst te nemen en dan terug te keren, om nu ook als rechtmatig koning zijn heerschappij uit te oefenen.

13. En hij riep zijn tien dienstknechten, gaf hen tien ponden en zei tot hen: Handel, ieder met zijn pond, totdat ik kom.

14. En zijn burgers haatten hem en zonden hem gezanten na en zeiden tot degene die dat rijk had te geven: Wij willen niet dat deze over ons koning is. Geef ons een andere regeerder.

15. En het gebeurde, toen hij terug, toen hij het koninkrijk ontvangen had, het in bezit genomen had ondanks het tegenspreken van zijn burgers, dat hij zei dat die dienstknechten tot hem geroepen zouden worden, die hij het geld gegeven had, opdat hij weten mocht wat een ieder met handelen gewonnen had.

16. En de eerste kwam en zei: Heer! uw pond heeft tien ponden daartoe gewonnen.

17. En hij zei tot hem: Wel, goede dienstknecht, omdat u in het minste trouw geweest bent, geef ik u macht over tien steden.

18. En de tweede kwam en zei: Heere! uw pond heeft vijf ponden gewonnen.

18. En de tweede kwam en zei: Heere! uw pond heeft vijf ponden gewonnen.

19. En hij zei ook tot deze: En u, heers over vijf steden. (vgl. MATTHEUS. 25: 20-23).

Het volk van God ontvangt weinig zichtbare beloning in de tegenwoordige tijd. Hoeveel van hen worden vaak als kwaad verworpen. Zij gaan het koninkrijk van God in door veel verdrukking. Hun goede dingen zijn niet in deze wereld. Het gewin van de godzaligheid bestaat niet in aardse goederen, maar in inwendige vrede en hoop en vreugde in het geloof. Maar zij zullen eenmaal een overvloedige beloning hebben. Zij zullen loon ontvangen dat alles ver overtreft wat zij voor Christus gedaan hebben. Zij zullen tot hun verbazing bevinden, dat voor alles, wat zij voor hun Heer gedaan en verdragen hebben, hun Heer hen honderdvoudig zal belonen.

20. En een ander kwam en zei: Heer! zie hier uw pond, dat Ik in een zweetdoek weggelegd had:

21. Want ik vreesde u, omdat u een streng mens bent, u neemt weg wat u niet gelegd hebt en u maait wat u niet gezaaid hebt: u eigent u toe waarop u geen aanspraak heeft en wilt winnen, waar u geen gelegenheid daartoe gaf.

22. Maar hij zei tot hem: a) Uit uw mond zal ik u oordelen, boze dienstknecht! U wist dat Ik een streng mens ben, wegnemend wat ik niet gelegd heb en maaiend waar Ik niet gezaaid heb.

a) 2 Sam. 1: 16. MATTHEUS. 12: 37.

23. Waarom hebt u dan mijn geld niet in de bank gegeven en ik had het, als ik zou komen, met woeker mogen eisen.

24. En hij zei tot degenen, die bij hem stonden, tot zijn trawanten: Neemt dat pond van hem weg en geeft het aan degene die de tien ponden heeft. (vgl. MATTHEUS. 25: 24-28).

25. En zij zeiden tot hem: Heer! hij heeft tien ponden, waarom geeft u hem nog meer?

26. Want ik zeg u nogmaals (Hoofdstuk 8: 18) dat een ieder die heeft gegeven zal worden, maar van degene die niet heeft, van die zal genomen worden ook wat hij heeft ("Lu 14: 24").

27. Maar, om na deze afrekening met de knechten nu nog een andere plaats te doen hebben: deze mijn vijanden, die niet hebben gewild dat Ik over hen koning zou zijn, breng, u trawanten (vs. 24), ze hier en sla ze hier voor mij dood (vgl. vs. 43 v.).

In de inleiding op MATTHEUS. 20: 29 hebben wij er al op gewezen, dat de genezing van een blinde voor Jericho en van een achter de stad, de bekeringsgeschiedenis van Israël in de eerste en de laatste tijd van het Nieuw Testamentisch heil symboliseert. Terwijl wij echter daar nog zeiden dat het doortrekken door Jericho de roeping van de heidenen tot het rijk van God voorstelde, moeten wij volgens het nu opgemerkte zeggen dat het zinnebeeld daarvoor integendeel het omkeren naar de stad en het intrek nemen bij Zachéüs is. De voor ons liggende gelijkenis geeft ons het recht tot deze allegorische verklaring. Jezus staat op het punt om naar Jericho terug te keren, om bij de overste van de tollenaars zijn intrek te nemen en daar wil Hij diensvolgens de menigte, waaronder Hij Zich na de aankondiging van Zijn lijden in Hoofdst. 18: 31 vv. en na het gesprek met de moeder van de zonen van Zebedeüs in MATTHEUS. 20: 20-28, bewogen had, haar weg verder alleen laten trekken naar Jeruzalem. Dat komt Hemzelf voor als een gelijkenis van hetgeen Hij in Hoofdstuk 13: 35 al eenmaal de Joden heeft aangekondigd en hun later (MATTHEUS. 23: 38) nogmaals zal verzekeren. Hij vat echter nu wat Zijn gedachten over de toekomst van Zijn rijk op aarde vervult, hier in een parabel met twee delen samen. Het tweede deel, dat betrekking heeft op de kerk, die uit de heidenwereld zou worden vergaderd (vs. 13, 15-26), is later in de reden van Jezus over de laatste dagen (MATTHEUS. 25: 14 vv.) weer opgenomen en zelfstandig voorgesteld; zo is ook de gelijkenis van het grote avondmaal (Hoofdst. 14: 16 vv.) herhaald en verder uitgewerkt in de gelijkenis van de bruiloft van de koningzonen (MATTHEUS. 22: 2 vv.), terwijl begin, midden en einde (vs. 12, 14 en 27) die het eerste deel vormt in MATTHEUS. 21: 33 vv. een geheel nieuwe vorm verkregen, omdat zij niet geschikt waren om onveranderd te worden

opgenomen. Bovendien is wat hier bij elkaar is gevoegd en tot een gemengde menigte van toehoorders, tot de Farizees gezinde Joden (vs. 7) aan de ene kant en tot de gelovige discipelen van Christus aan de andere kant gericht is, in de beide plaatsen van Mattheüs, voor de beide nu gescheiden klassen verdeeld, zodat elke het hem toekomende deel ontvangt. Beschouwen wij eerst deze drie verzen afzonderlijk die de gelijkenis van de boze landlieden voorbereiden, zo treedt de Heere in vs. 12 rechtstreeks tegenover de verwachting, die door Zijn reisgezelschap volgens vs. 14 werd gekoesterd. Hij doet dat met de aankondiging dat een dadelijke openbaring van het rijk van God zo weinig mogelijk is, dat Hij, die als koning in dit rijk moet heersen, integendeel eerst tot de leenheer moet reizen om het rijk uit diens hand te ontvangen. Wij kunnen het wel begrijpen dat de Galilese feestreizigers, waarmee Jezus in de vlakte van de Jordaan was samengekomen, toen zij Hem na een scheiding van een half jaar terugzagen, niet anders dachten, dan dat Hij bij het paasfeest van dit jaar te Jeruzalem openlijk als Messias zou optreden en Zijn rijk zou oprichten in die heerlijkheid als zij wensten. Anderen, die om hun reiniging zich al te Jeruzalem bevonden, hadden er een voorgevoel van dat het nabijzijnde feest tot een beslissing zou leiden (Joh. 11: 55 vv.), maar te Jericho had de Heere het toegelaten dat Hij door de beide blinden als "Zoon van David" werd aangeropen. (Hoofdstuk 18: 38 Mark. 10: 47 v.). Hij had daar geen verbod gegeven als vroeger (MATTHEUS. 9: 27 en 30), het moest dus Zijn bepaalde wil zijn voortaan Zijn Messiaanse waardigheid te doen gelden. De Heere openbaart Zich dan ook als de "Zoon van David" wanneer Hij van "een welgeboren man" spreekt; maar hoe behandelt Israël over het algemeen deze edele, die wel het huis, waaruit hij afstamt, van de kant van zijn lichamelijke afkomst legitimeert (Hoofdstuk 3: 23-31, MATTHEUS. 1: 6-16), maar die in zijn gehele vroegere werkzaamheid zich betoond heeft als Israël's profeet en koning (Joh. 18: 37)? Kan Hij Zijn koninkrijk oprichten voor dit volk, dat zich door zijn oversten laat beheersen en door deze meeslepen; zodat het zal roepen: "Weg met deze, kruisig Hem, wij hebben geen koning dan de keizer (Joh. 19: 15)?" Als het op dit volk aankwam, dan was het integendeel met Zijn rijk gedaan, want Christus zal nu worden uitgeroeid en niet meer zijn (Dan. 9: 26). Maar in Gods raad is deze uitroeiing lang te voren bedacht; voor Hem, wie zij overkomt, is zij niet wat zij uiterlijk schijnt, maar integendeel de wegneming van de mannelijke zoon van de vrouw met de kroon van sterren op haar hoofd tot God en Zijn troon (Openbaring . 12: 1-5), of in het licht van de toenmalige staatkundige toestand van Israël beschouwd, de reis van de hooggeborene naar een ver land om voor zichzelf een koninkrijk te ontvangen en dan (als het hem is gegeven) terug te keren. Sinds de Romeinen meesters van het Joodse land geworden zijn, hebben Herodes de Grote en zijn opvolgers op de troon (vgl. het antwoord op Makk. Nr. 9-11 en het vervolg van de geschiedenis van de Herodessen bij MATTHEUS. 2: 20) allen het opdragen van de waardigheid te Rome moeten halen; onder het gezichtspunt van zo'n reis plaatst dan ook Jezus Zijn heengaan tot de Vader volgens het woord in Ps. 110: 1 : "Zit aan Mijne rechterhand totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor uw voeten. " Niet zonder betekenis is het, dat zich aan vs. 12 niet dadelijk vs. 14 aansluit, maar eerst vs. tussen beide komt. Vs. 14 doelt op dat lot, dat Archelaüs overkwam, terwijl de Joden toen hij naar Rome reisde tot bevestiging van zijn waardigheid door de keizer, inderdaad gezanten achterna zonden om van die heerschappij vrij te worden (Uit 2: 20) - mogelijk dat zelfs de plaats de Heere aan Archelaüs herinnerde, want te Jericho stond het prachtige paleis dat door deze gebouwd was.

Wat een ootmoed is het en ook wat een stoute vergelijking, dat de Heere naast de reis van een zoon van Herodes naar Rome Zijn hemelvaart plaatst.

Zo'n verwerpen van Jezus als Israël's koning was echter nog niet de kruisiging zelf, dat waren eerst al die pogingen van de ongelovige Joden, die in de tijd van de stichting van de Christelijke kerk tot het vermoorden van Jakobus II voorvallen (Hoofdstuk 11: 49-51) en daarom gaat de inhoud van het dertiende vers aan die van het veertiende vooraf, want het eerste ziet op de stichting en vestiging van de kerk door de Heere, het tweede op haar uitroeijing uit Jeruzalem door de Hoge raad door uitsluiting van de Christelijke gemeente uit de tempel en uit de gemeenschap van het Joodse volk. Nu zou aan vs. 14 zich de inhoud van vs. 27 kunnen aansluiten. Die inhoud gaat echter nog verder dan hetgeen in MATTHEUS. 21: 41 (vgl. Luk. 20: 16) van de boze wijngaardeniers en in MATTHEUS. 22: 7 van de verachters van de bruiloft van de koningzoon gezegd is. Het bevat dat ook wel in zich, maar voegt er ook het strafgericht van die Joden bij, die bij de latere bekering van Israël niet tot de 144. 000 verzegelden (Openbaring . 11: 11 vv. ; 17: 1 vv. ; 14: 1 vv.) behoren, maar ook dan nog vast houden aan het: "Wij willen niet, dat deze over ons koning is" en zo tot aanhangers van de Anti-christ worden, om met diens scharen gedood te worden (Openbaring . 19: 11 vv.). Met het oog hierop zijn dan zeer juist vs. 14 en 27 door de verzen 15-26 uit elkaar gehouden. Daarom spreken wij nu nader over het tweede gedeelte van de gelijkenis in vs. 23 en 15-26 , dat, zoals al uit het gezegde blijkt, betrekking heeft op de Christelijke kerk, afgezien van Israël, zodat in dit opzicht de gelijkenis parallel loopt met die in MATTHEUS. 25: 14 vv. Terwijl nu echter daar de heer, die buiten het land gaat, slechts een vermogend eigenaar is, die om enige reden voor een onbepaalde tijd weg gaat, wordt hier gesproken van een hooggeboren koningszoon, die naar de hoofdstad van de wereld gaat om zijn rijk in bezit te nemen, en voor de tussentijd de al in zijn dienst getreden tien knechten daardoor op de proef stelt, dat hij aan ieder een gelijke som toevertrouwt. Hij wil weten hoeveel ijver en bekwaamheid zij in zijn belang zullen tonen om hen naar de maatstaf daarvan later bij het oprichten van zijn rijk als stadhouders van de bijzondere delen daarvan aan te stellen. Daar verdeelt de weggaande heer het hele vermogen onder de drie knechten van zijn huis in ongelijke maat naar ieders vermogen, 5, 2 en 1 centenaar of talent ad 4. 712, 40 gulden, wat een hele som van 37. 699, 20 gulden geeft. Hier zijn slechts tien ponden of mina's ad 7, 86 gulden 30: 13), dus tezamen 786 gulden, die de koningszoon ronddeelt voor de tien knechten, die hem getrouw zijn en de verdeling geschiedt in gelijke verhouding. Daar winnen de eerste en tweede knecht beide met hun handel nog eens dezelfde som, die aan ieder was toevertrouwd, dus de eerste vijf en de andere twee talenten. Hier wint de eerste het tienvoudige, de andere het vijfvoudige met zijn pond. Daar begraaft de derde of de boze dienstknecht zijn talent in de aarde, hetgeen het besteden van de gave van de geest in de dienst van het zinnelijke en wereldse te kennen geeft. Hier bewaart hij zijn pond in een zweetdoek en laat het uit enkel luiheid ongebruikt liggen. Daar is voor de naar gelijke maatstaf betoonde trouw het loon hetzelfde, maar voor de eerste knecht, die het meest was toevertrouwd en daar bij overeenkomstige trouw de grootste winst was toegekomen, komt nog een bijzonder loon daardoor bij, dat hem ook het talent van de boze dienstknecht wordt toegewezen. Daarom is hier dadelijk een onderscheid van loon, want de eerste knecht krijgt volgens de tienvoudige winst van het ene pond ook tien steden, maar de tweede knecht worden volgens zijn vijfvoudige winst slechts vijf steden toegewezen, om daarover

stadhouder te zijn. Nu komt ook hier als bijzonder loon bij, dat de eerste boven de verworven tien ponden nog dat van de boze knecht ontvangt. Daar wordt eindelijk de boze dienstknecht, nadat hem zijn talent is ontnomen, in de buitenste duisternis uitgestoten, hier blijft het bij de straf van wegneming van het toevertrouwde pond. Men kan niet, zoals P. Lange wil, ook nog dit verschil er bij voegen dat daar de gelijkenis eindigt met de rechtspraak van de heer, hier daarentegen met de verandering van de welgeborene in een koning, die zijn heerlijkheid openbaart in het ombrengen van de oproerige burgers. Die bestraffing toch van de boze knecht, die in de buitenste duisternis wordt uitgestoten, is niet meer de rechtspleging van een eigenaar, maar deze bezitter openbaart zich nu eveneens als een hooggeboren koning, die macht heeft lichaam en ziel te verderven in de hel, zodat dus de gelijkenis daar in haar slot veel meer overeenkomt met onze gelijkenis hier. Wat nu de betekenis van beide gelijkenissen in haar betrekking tot elkaar aangaat, zo sluit zich die van de toevertrouwde talenten bij Mattheus onmiddellijk aan die van de tien maagden en houdt zich op zelfstandige wijze - dat is zonder op Israël te letten, dat gedurende de tijden van de heidenen (Luk. 21: 24) voor het rijk van God zo goed als helemaal niet in aanmerking komt - met de kerk bezig, die uit de heidenen vergaderd is. Aan deze heeft dan gedurende die tijd die eigenaar, die buiten het land reisde, zijn hele vermogen toevertrouwd, maar het verschillend verdeeld naar de drie bestanddelen van de kerk, die wij bij MATTHEUS. 25: 30 hebben onderscheiden, tot welke drie bestanddelen zich ook werkelijk alles laat terugbrengen wat nog van verschillende kerken aanwezig is. Het loon voor getrouwheid ligt bij deze kerk in de andere wereld: "Ga in in de vreugde van uw Heere"; de straf over de nutteloze dienstknecht valt nog in deze tijd (Ezechiël. 27 en 28), evenals ook het wegnemen van het hen geschonken talent en het overgeven daarvan aan die knecht, die met zijn vijf talenten vijf andere gewonnen heeft (Openbaring . 18: 4 vv.). In de gelijkenis daarentegen van de tien ponden, die voor ons ligt, komt diezelfde heiden-Christelijke kerk in haar betrekking tot Israël voor en daar is zij een aanvulling voor het ongelovige Israël, slechts een tussenstation op de weg, die de koningszoon naar een ver land is getrokken om een rijk in te nemen en dan weer te komen. Zij kan volgens dit haar karakter slechts een onvolkomen vorm van het rijk van God op aarde zijn. Zijn volmaakte gedaante verkrijgt het pas, als de welgeborene terugkomt, nadat hij zijn rijk heeft ingenomen en zijn vijanden heeft laten ombrengen, die niet wilden dat hij over hen zou heersen. Dit leidt ons heen naar de tijd van de oprichting het duizendjarig rijk, waarom dan ook van een schenking van macht over tien en vijf steden als loon voor trouw sprake kan zijn. Met het oog op de nederige gedaante van het rijk van God gedurende de hele tijd van de kerk komt nu ook het vermogen van de edele, die in een ver gelegen land reist voor als klein - niet meer dan tien ponden in zijn geheel. Men moet daaronder, zegt P. Lange, zonder twijfel het een voor allen gelijke ambt van getuige verstaan. Hij verklaart de gelijkenis op de volgende wijze: "Het rijk van Christus is een koninkrijk dat door het oproer van zijn wettige burgers, het theocratische volk, eerst twijfelachtig wordt; zijn opperheer kan dus pas door Zijn reis naar een vreemd land de koninklijke macht verkrijgen, die Hem in staat stelt het bij Zijn terugkeren te nemen. Wat moeten nu Zijn trouwe knechten, die Hij hier tussen de oproerige burgers achterlaat, beginnen? Misschien de wapenen nemen om een aanslag te doen, ten einde zich van het rijk voor hun heer meester te maken? Juist dat moet deze heer zijn knechten verbieden; zij moeten in die tussentijd in een zeer vreedzame werkzaamheid zijn goederen besturen, hun krachten besteden en juist daardoor de tussentijd voor zijn zaak uitkopen. Had de Heere het Zijn discipelen treffender kunnen zeggen dat zij in de tijd van

Zijn hemelvaart tot aan Zijn terugkeren niet moesten denken aan een wereldlijke openbaring van Zijn rijk of aan een doen gelden van Zijn koninklijke waardigheid en identificeren van Zijn woord met de sociale levenswetten, maar dat zij alleen de werkelijke goederen, die Hij voor hen achterlaat, namelijk de geestelijke, in hun onaanzienlijke evangelische ambten trouw zouden besturen, om eens de uitwendige openbaring van Zijn rijk door de geestelijke rijkdom daarvan te verwezenlijken? Maar eens, als Hij terugkeert met de koninklijke macht, zullen zij Hem dan ook omringen en over de steden van Zijn rijk worden gesteld. Wegreizend roept Hij nu vooraf Zijn tien knechten (over het getal tien als zinnebeeld van de volledigheid Ge 31: 7 en Ge 46: 27 en Ex 20: 2 en Ex 11: 10 en Ps 150: 5), geeft hen tien pond en zegt tot hen: handelt daarmee tot Ik kom. " Omdat iedere knecht slechts een pond ontvangt, verkrijgt men zowel door de gelijkheid als door het geringe van het bedrag aanleiding daarbij niet te denken aan de verleende genadegaven in het algemeen, maar aan de roeping tot het ambt, waarin deze hun uitdrukking vinden. Ieder discipel van Christus is aan de anderen gelijk in roeping en zo'n roeping schijnt zeer gering tegenover de glans van de wereld. Met de ponden nu worden ponden gewonnen, d. i. uit de betrekkelijk weinige boden en getuigen van Christus worden er velen; Zijn volk dat de roeping heeft, van Hem te getuigen, wordt volledig. Daarbij treedt echter het onderscheid in het winst doen van de verschillende knechten opmerkelijk op de voorgrond; de een heeft met het een pond tien ponden gewonnen (1 Kor. 15: 10. Rom. 15: 15 vv.), de ander slechts vijf. Lag dit onderscheid alleen in het onderscheid in vlijt, dan zou reeds de knecht nauwelijks kunnen bestaan met een winst van 5 ponden, er schijnen echter andere oorzaken mee te werken, bijvoorbeeld het verschil van het talent, enz. om zo'n verschil van uitkomst te bewerken. Nu komt de vergelijking in aanmerking; omdat het rijk van Christus nu een koninkrijk is geworden, worden de trouwe knechten koninklijke stadhouders over Zijn steden en wel naar de maatstaf dat zij voor hen ponden hadden gewonnen; zij hebben in de zegen van hun werkzaamheid in het rijk van Christus' kruis de kwalificatie voor hun werkzaamheid in Zijn ererijk ontwikkeld en de mate daarvan is vastgesteld. De naast elkaar plaatsing van twee trouwe knechten was voldoende om deze waarheden aanschouwelijk te maken. Een ander zegt: Heer, hier is uw pond, dat ik in een zweetdoek gelegd had; want ik vreesde u, omdat u een streng mens bent; u neemt weg wat u niet hebt en u maait wat u niet gezaaid hebt. " In koude traagheid heeft hij zijn beroeping verzuimd en verloochend; hij rekende aldus: maak ik een grote winst met het toevertrouwde pond, dan heb ik zelf daar geen voordeel van, de heer neemt het voor zich en lijd ik schade, dan stelt hij op onbarmhartige wijze mij daarvoor verantwoordelijk; daarom leg ik het best het pond voor hem weg en leef voor mijzelf. Hij had echter liever zijn beroep moeten teruggeven, opdat het aan een ander kon worden overgedragen. In plaats daarvan heeft hij het echter behouden, maar het ook verwaarloosd en daardoor aan de zaak van zijn meester nadeel aangedaan. Tot straf daarvoor wordt hem zijn pond ontnomen en aan degene gegeven die de tien ponden heeft. Al de Christelijke rechten van roeping, die de ontrouwen verwaarlozen, vallen eens in de wereld van de volkomen realiteit degenen toe, die trouw zijn geweest in hun roeping en juist diegenen, die de rijkste zegen van kracht en trouwheid hebben, verkrijgen de rijkste winst. Van de zeven andere knechten wordt niet gesproken; zij behoren òf in de klasse van de beide eersten òf in die van de derde.

De gelijkenis van de tien ponden stelt ons een beeld voor 1) van de Koning van het Godsrijk a) van Zijn afkomst, b) van Zijn bestemming, c) van Zijn weggaan en terugkomen; 2) van Zijn dienaars a) van hun roeping, b) van hun verantwoording, c) van hun loon, 3) van Zijn vijanden a) van hun staat, b) hun machteloosheid; c) van hun straf. De weigering om de koninklijke autoriteit van de Heere te erkennen: 1) de hoogte, die zij bereikt, 2) de diepte waarin zij eindigt.

Bereidt u voor op de dag, waarop de Heere komt ter openbaring Zijner heerlijkheid. 1) met gehoorzaamheid, want Hij komt met macht en Zijn arm zal heersen (Jes. 40: 10), 2) met getrouwheid en vlijt en goede werken, want Zijn loon is bij Hem en Zijn vergelding is voor Hem.

Christus' discipelen op aarde, vergeleken met dienaars van een vorst die een reis na Zijn kroning maakt.

28. En toen hij dit gezegd had reisde Hij voor hen heen van Jericho. Eerst ging Hij bij Zachéüs in en overnachtte bij deze, de volgende morgen ging Hij weer Zijn discipelen voor, evenals aan de morgen van deze dag (Mark. 10: 32) en ging op naar Jeruzalem; Hij bleef ook deze tweede dag, evenals de derden weer onderweg Zich ophouden, namelijk te Bethanië (Joh. 12: 1-11. MATTHEUS. 26: 6-13. Mark. 14: 3-9).

De verbinding van het verder reisverhaal, dat in ons vers vervat is, aan de voorafgaande gelijkenis, moet niet letterlijk uitwendig worden opgevat, integendeel bestaat hier slechts een inwendige samenhang. Dat de Heere eerst nog bij Zachéüs Zijn intrek nam en door deze met vreugde werd opgenomen, heeft de Evangelist al in vs. 5 v. genoeg te kennen gegeven en deze zaak boven geheel afgedaan. Op de voorgrond staan in zijn gedachten daarna de zaken in vs. 7-27 meegedeeld en nu is het vooral de gelijkenis van de edele, die in een ver land trok om zijn koninkrijk in te nemen, die Zijn hele ziel vervult. Daaraan sluit Hij vervolgens Zijn woorden aan en wijst de edele aan door Zijn opgaan naar Jeruzalem, waar Hij gekruisigd zal worden en op de derde dag opstaan (18: 31-33) om daarna ten hemel te varen, als werkelijk en noodzakelijk van mening die reis te doen. Het is echter niet zoals Zijn reisgenoten van de vorige dag hebben gemeend (vs. 11), dat het rijk van God meteen geopenbaard zou worden. De discipelen hebben nog gisteren deze mening gedeeld en ook in geestelijke zin diegenen tot voorgangers gehad, waarvan in Hoofdstuk 18: 39 staat: "die voorbijgingen. " Heden, nu zij door de gelijkenis omtrent de juiste stand van zaken onderwezen zijn, moeten zij voor de verdere weg naar Jeruzalem een andere voorganger hebben, namelijk de "edelen, " wiens "tien knechten" zij vertegenwoordigen - een ander reisgezelschap hebben zij voor deze dag niet.

III. Vs. 29-44 Nadat de Evangelist aan het einde van de vorige afdeling ons Jezus geeft, voorgesteld als optrekkend naar Jeruzalem, moet Hij zich spoeden Hem zeer snel daarheen te brengen. Hij kan dat te eerder, omdat de apostolische traditie al, zoals uit de beide eerste evangelisten blijkt, met het doortrekken door Jericho ook gewoon was de aankomst bij Bethfage aan de Olijfberg te verbinden, zonder hier al te letten op het oponthoud te Bethanië en de zalving door Maria. Hij gaat dan eveneens met deze geschiedenis voort, waarbij

gehandeld wordt over de erkenning van Jezus als de Messiaanse Koning van de kant van Israël. Hij verbindt echter daarmee het beeld van hen, die deze erkenning willen verhinderen en zich zo tot woordvoerders maken van die burgers, die zeggen: "Wij willen niet, dat deze over ons heerst. Daar komt nu de Heere als Hij de hoogte van de Olijfberg heeft bereikt en Jeruzalem tegenover Zich ziet, de stad in dat beeld voor de geest zoals het met haar zal gaan, als dat woord tot werkelijkheid wordt: maar deze Mijn vijanden, die niet hebben gewild dat Ik over hen Koning zou zijn, breng ze hier en sla ze hier voor Mij dood. " Onder tranen beproeft Hij ze tot bezinning te roepen, hoewel Hij weet dat noch Zijn tranen, noch de woorden van Zijn profetie, iets zouden veranderen aan de loop der zaken. (vgl. MATTHEUS. 21: 1-11. Mark. 11: 1-11. Joh. 12: 12-19).

29. En het gebeurde, toen Hij twee dagen later, op zondag de tweede april) nabij Bethfage en Bethanië 11: 1") gekomen was aan de berg, de Olijfberg genoemd, dat Hij twee van Zijn discipelen uitzond.

III. Vs. 29-44 Nadat de Evangelist aan het einde van de vorige afdeling ons Jezus geeft, voorgesteld als optrekkend naar Jeruzalem, moet Hij zich spoeden Hem zeer snel daarheen te brengen. Hij kan dat te eerder, omdat de apostolische traditie al, zoals uit de beide eerste evangelisten blijkt, met het doortrekken door Jericho ook gewoon was de aankomst bij Bethfage aan de Olijfberg te verbinden, zonder hier al te letten op het oponthoud te Bethanië en de zalving door Maria. Hij gaat dan eveneens met deze geschiedenis voort, waarbij gehandeld wordt over de erkenning van Jezus als de Messiaanse Koning van de kant van Israël. Hij verbindt echter daarmee het beeld van hen, die deze erkenning willen verhinderen en zich zo tot woordvoerders maken van die burgers, die zeggen: "Wij willen niet, dat deze over ons heerst. Daar komt nu de Heere als Hij de hoogte van de Olijfberg heeft bereikt en Jeruzalem tegenover Zich ziet, de stad in dat beeld voor de geest zoals het met haar zal gaan, als dat woord tot werkelijkheid wordt: maar deze Mijn vijanden, die niet hebben gewild dat Ik over hen Koning zou zijn, breng ze hier en sla ze hier voor Mij dood. " Onder tranen beproeft Hij ze tot bezinning te roepen, hoewel Hij weet dat noch Zijn tranen, noch de woorden van Zijn profetie, iets zouden veranderen aan de loop der zaken. (vgl. MATTHEUS. 21: 1-11. Mark. 11: 1-11. Joh. 12: 12-19).

29. En het gebeurde, toen Hij twee dagen later, op zondag de tweede april) nabij Bethfage en Bethanië 11: 1") gekomen was aan de berg, de Olijfberg genoemd, dat Hij twee van Zijn discipelen uitzond.

30. En zei: Ga heen in dat dorp, dat tegenover is, in Bethfage. Daar inkomend zult u een veulen gebonden vinden, waarop geen mens ooit heeft gezeten 11: 4"), ontbindt het en brengt het.

30. En zei: Ga heen in dat dorp, dat tegenover is, in Bethfage. Daar inkomend zult u een veulen gebonden vinden, waarop geen mens ooit heeft gezeten 11: 4"), ontbindt het en brengt het.

30. En zei: Ga heen in dat dorp, dat tegenover is, in Bethfage. Daar inkomend zult u een veulen gebonden vinden, waarop geen mens ooit heeft gezeten 11: 4"), ontbindt het en brengt het.

31. En als iemand u vraagt waarom u dat ontbindt, dan zult u zo tot hem zeggen: Omdat de Heere het nodig heeft.

32. En die uitgezonden waren, gingen heen en vonden het zoals Hij hen gezegd had, zodat zij opnieuw bevestigd vonden wat de discipelen ook overigens vaker van hun Meester ondervonden (Joh. 16: 30).

33. En toen zij het veulen ontbonden, om van de oude ezelin, die ook moest worden meegebracht niet verder te spreken, zeiden de heren, de eigenlijke bezitters daarvan, tot hen: Waarom ontbindt u het veulen?

34. En zij zeiden, zoals Jezus hen geboden had: De Heere heeft het nodig.

35. En zij brachten het tot Jezus. a) En zij wierpen hun kleren op het veulen en zetten Jezus daarop.

a) 2 Kon. 9: 13

36. En toen Hij voort reisde, spreidden zij hun kleren onder Hem op de weg.

37. En toen Hij nu bij het overgaan van de bergtop bij de afgang van de Olijfberg aankwam, begon de menigte van discipelen, namelijk die allen, die uit Galilea en Perea mee tot het feest waren opgekomen, zich te verblijden en God te loven met grote stem vanwege al de krachtige daden, die zij vroeger gezien hadden, toen Hij onder hen werkte, vooral ook over de opwekking van Lazarus (Joh. 12: 17 vv.).

38. Zij gingen met Hem mee en zeiden: a) Gezegend is de Koning, namelijk Hij, die daar komt in de naam van de Heere 11: 10")! Vrede zij in de hemel, zodat men daar voortaan weet omwille van de Messias met de mens verzoend te zijn (Hoofdstuk 15: 10) en heerlijkheid in de hoogste plaatsen, die God, die deze Heiland aan Zijn volk heeft gezonden (Hoofdstuk 1: 68 vv. ; 2: 24).

a)Ps. 118: 26. Luk. 2: 14. Efeze. 2: 14.

Vóór Zijn dood wil Jezus nog door een ondubbelzinnige daad de grote waarheid verkondigen, die Hij als het heilige geheim van Zijn leven voor de meeste oningewijden verborgen had en slechts aan enkele vatbaren als het ware in het oor had gefluisterd. Eens in Zijn leven vergunt Hij de Zijnen openlijk uit te roepen wat hun op het hart lag en Hij vervult opzettelijk een profetie, die in Zijn tijd eenparig van de Messias werd verklaard. Heeft Hij vroeger het uitspreken van Zijn waardigheid voor bedenkelijk gehouden, nu houdt Hij het verzwijgen voor ondankbaar. Het is die dag, waarop Hij, die tot het Zijne kwam, zonder dat de Zijnen

Hem opnamen, Zich aan de liefde van diegenen overgeeft, die Hem zo innig vereerden en Zich aan het oog van hen openbaart, die met opmerkzaamheid op Hem zagen. Dat was voor Zijn daad, ja voor de hele Israëlitische natie noodzakelijk: het mocht later niet gezegd kunnen worden dat Hij Zich nooit op ondubbelzinnige wijze had uitgesproken. Toen Jeruzalem later van Messiasmoord werd beschuldigd, mocht het niet kunnen zeggen dat de Messias had nagelaten een voor allen gelijkelijk verstaanbaar teken te geven. De Heere wil het bewijzen dat Hij meer is dan profeet, machtig in daden en woorden, dat Hij Koning is in de hele kracht van het woord. Maar Zijn koninkrijk is niet van deze wereld. Kan Hij hun dat duidelijker tonen? Zijn kleed, Zijn dienaar, Zijn gevolg, Zijn hele houding verkondigt het. Geen wonder, dat later Herodes, zomin als Pilatus, aan deze intocht enige beschuldiging kan ontleen. De Romeinse bezetting kon rustig op de burg Antonia blijven, als deze vreedzame menigte Jeruzalems poorten binnentreedt.

Wat verlangt Jezus, de Koning van de eer, van ons tot een gezegend intrekken in Zijn gemeente? 1) getrouwe dienaars, die Hem aanmelden, zoals het behoort; 2) een vroom volk, dat Hem opneemt, zoals het betaamt.

De intocht van de Koning aller koningen in de stad aller steden: 1) onaanzienlijk naar het uitwendige, 2) majestueus voor het oog van het geloof, 3) hoogst gewenst voor het heilbegerig hart.

De intocht van Jezus in Jeruzalem als een profetisch adventsbeeld: 1) van het komen van Jezus in de wereld, 2) van de stichting van Zijn rijk in de wereld, 3) van Zijn binnenkomen in het menselijk hart.

Zie, uw Koning komt tot u: 1) Uw Heer gaat de wereld in, 2) zachtmoedig, nederig, arm en klein; 3) erger u niet aan Zijn geringheid; 4) bereid uw hart om Hem te ontvangen.

Zie, uw Koning komt tot u 1) uitverkoren discipelen, vermeldt Hem dan; 2) wankelend vrienden, verklaart u dan voor Hem; 3) vele armen, juicht dan in Hem; 4) verborgen vijanden, verzoent u dan met Hem.

De Heere komt tot Zijn volk: 1) wat Hij brengt, 2) wat Hij vindt en 3) wat Hij zoekt.

Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig: Zijn komen in zachtmoedigheid en ootmoedigheid was de oorzaak 1) van Zijn smartelijk lijden, maar ook 2) van Zijn heerlijke overwinning.

Geloofd zij Hij, die daar komt in de naam van de Heere! want

1) Hij komt om voor ons te lijden, 2) Hij lijdt voor ons om over ons te heersen, 3) Hij heerst over ons om ons zalig te maken.

39. En sommigen van de Farizeeën uit de menigte, die zich bij de menigte van volk bevonden, maar zich over dat geroep (vs. 39) ergerden, zeiden tot Hem: Meester! bestraf Uw discipelen, laat hen niet toe wat zij onderstaan.

40. En Hij antwoordde hen: Ik zeg u dat, als deze zwijgen, zoals het u nog zal lukken hen tot zwijgen te brengen, de stenen in hun plaats haast roepen zullen (Habakuk. 2: 11).

Farizeeën hadden zich verenigd met de menigte die de Heere tegemoet kwamen om te zien wat er voorviel. Als zij zien, dat zij het volk niet meer in hun hand hebben (Joh. 12: 19), wenden zij zich tot Jezus zelf, dat Hij Zijn reisgenoten tot stilte brengt en hun woord tot Hem ging zeker wel vergezeld van een blik op de burg Antonia, waar de Romeinse bezetting lag, als wilden zij zeggen: "Ziet Gij niet, daar zijn toch de Romeinen; wilt Gij ons in het verderf storten? (Joh. 11: 48).

Een opmerkelijk contrast is er tussen de eerbied en de achting, waarmee de Farizeeën en Sanhedristen een aardse veroveraar, Alexander de Grote, opnamen (1 Makk. 1: 4 Aanm.) en de koudheid waarmee zij de Koning van de vrede drie eeuwen later ontvingen, toen ook Hij Zijn intocht in Jeruzalem wilde houden; toen scheen hun geen teken van huldiging groot genoeg, nu is hun het minste te sterk.

Zij richten hun onbeschaamd verwijt tegen Jezus, als was het buiten allen twijfel dat Zijn aanhangers groot onrecht deden, alsof zij Hem voor alle gevolgen verantwoordelijk wilden stellen. Hij antwoordt hun echter: Mijn eer moet worden uitgeroepen en wanneer u levenden hard en stom als stenen bent, dan zullen de dode stenen tot levenden worden, zij zullen schreien, zoals de profeet tegen Babel heeft voorspeld. Jeruzalem zal dan ook werkelijk een tweede Babel worden en zijn stenen zullen ineenslopend tegen u roepen dat u uw Koning hebt verworpen.

Als de mensen zwijgen van de lof van God en vooral als een duister despotisme aan de beter gezinden zo'n zwijgen oplegt, als men het evangelie onderdrukt, dan beginnen de stenen te roepen (vgl. Openbaring . 11: 7-13); zij verkondigen de gerichten van de Heere, wiens verheerlijking niet eindigen kan.

Maar kunnen de stenen roepen? Zeker zouden zij kunnen, als Hij, die de stomme mond opent, hen hun stem deed verbeteren. Zeker, als zij konden spreken, zij zouden veel te vertellen hebben, tot roem van Hem, die hen schiep door het woord van Zijn macht. Zij zouden de wijsheid en macht verheffen van hun Maker, die hen tot aanzijn riep. Zullen wij dan niet getuigen van Hem, die ons wederom geboren deed worden en uit stenen Abraham kinderen verwekte? De oude rotsen zouden kunnen getuigen van verwarring en orde, van de daden van God in de verschillende tijdperken, van Gods wonderen en grote daden in de tijden van ouds en al wat Hij gedaan heeft voor Zijn Kerk. Als de stenen konden spreken, zouden zij vertellen van Hem, die ze uit de aarde heeft gegraven en geschikt gemaakt voor de opbouw van de tempel en kunnen wij niet vertellen van die Heerlijke, die onze harten sloeg met de hamer van het woord, zodat Hij door ons Zijn tempel opbouwen zou? Konden de stenen roepen, zij zouden hun Bouwheer prijzen, die hen bewerkte en vervormde naar de beeltenis van de stenen van een paleis en zullen wij niet onze Bouwheer roemen, die ons een plaats heeft aangewezen in de tempel van de levende God. Konden de stenen spreken, zij zouden een lange geschiedenis van herinnering te vertellen hebben, want menigmaal is er een grote steen opgericht tot een gedenkteken voor de Heere en wij ook kunnen getuigen van Eben-haëzers,

stenen van hulp, zuilen van herinnering. De gebroken tafelen van de wet getuigen tegen ons, maar Christus zelf, die de steen van de deur van het graf heeft gewenteld, spreekt voor ons. De stenen zouden wel willen spreken, maar wij zullen ze niet aan het woord laten komen, wij zullen hun stem door de onze tot zwijgen brengen, wij zullen geheiligde zangen aanheffen en de majesteit verkondigen van de Allerhoogste al de dagen van ons leven. Hem verheerlijkend, die door Jakob genoemd is: de Herder en Rots van Israël.

Wij lezen dat Hij op een ezel reed, zoals een koning die zijn hoofdstad bezoekt, of een overwinnaar die in zegepraal naar zijn geboorteland terugkeert. Wij lezen van een menigte discipelen, die Hem omringden toen Hij de stad binnenreed, "die zich begonnen te verblijden en God te loven met grote stem. " De hele geschiedenis verschilt treffend van de algemene grondtoon van het leven van onze Heere. Bij andere gelegenheden zien wij Hem Zich aan de openbare opmerkzaamheid onttrekken. Zich in de woestijn terugtrekkend, hen, die Hij genas, bevelend aan niemand te zeggen wat er gebeurd was. Bij deze gelegenheid is alles veranderd. Terughoudendheid is geheel terzijde gesteld. Hij schijnt de openbare aandacht te zoeken. Hij schijnt begerig dat allen Hem zien en opmerken, nagaan en waarnemen wat Hij deed. De redenen van het gedrag van onze Heer in deze kracht van Zijn bediening mag op het eerste gezicht moeilijk ontdekt worden, bij kalme overweging zijn zij duidelijk en eenvoudig. Hij wist dat de tijd was gekomen dat Hij voor zondaars op het kruis zou sterven. Zijn werk als de grote profeet wat Zijn aardse bediening betrof, was bijna geëindigd en volbracht. Zijn werk als het offer voor de zonde en plaatsbekleder voor zondaars moest nog volbracht worden. Het Lam van God zou geslacht worden. Het grote zondoffer moest gedood worden. Het was behoorlijk, dat de ogen van heel Israël zich op Hem vestigden. Deze grote zaak moest niet in een hoek gebeuren. Laat ons God voor eeuwig danken, dat de dood van onze Heer Jezus Christus zo ver bekend en zo'n openbare zaak was. Was Hij plotseling in enig volksoproer gestenigd geworden, of in het geheim als Johannes de Doper in de gevangenis onthoofd, het zou nooit aan de ongelovige Joden en heidenen ontbroken hebben, die de ter dood bringing van de Zoon van God geheel ontkend zouden hebben. De wijsheid van God ordende de gebeurtenissen zo, dat zo'n loochening onmogelijk werd gemaakt. Wat de mensen ook mogen denken van de leer van Christus zoendood, zij kunnen nooit het feit ontkennen dat Christus gestorven is. In het openbaar reed Hij Jeruzalem binnen, enige dagen vóór Zijn dood. In het openbaar werd Hij in de stad gezien en gehoord, tot op de dag dat Hij verraden werd. In het openbaar werd Hij voor de overpriesters en voor Pilatus gebracht en veroordeeld. In het openbaar werd Hij naar Golgotha gebracht en aan het kruis genageld. De hoeksteen en de hoofdgebeurtenissen in het leven van onze Heere was Zijn dood voor zondaren. Van al de gebeurtenissen van Zijn bediening was die dood de meest openbare en de enige, waarvan het grootste aantal Joden getuige was. En die dood was "het leven van de wereld" (Joh. 6: 51).

EVANGELIE OP DE 10de ZONDAG NA TRINITATIS

Jeruzalem heeft niet eenparig, noch in zijn meerderheid, de roeping van de Heere aangenomen; haar kinderen hebben zich niet laten verlichten. Daarom weent de Heere, zoals het evangelie ons mededeelt, over de stad en klaagt Hij over haar, omdat zij niet heeft bedacht wat tot haar vrede diende en de tijd niet erkend, waarin zij genadig werd bezocht. Nu is het oordeel nabij. Dezelfde zaak herhaalt zich steeds weer: de Geest van God werkt en

verspreidt licht, aan ambten en gaven ontbreekt het niet (1 Kor. 12: 1 vv.); maar zovelen bedenken niet dat tot hun vrede dient en erkennen de tijd van de genadige bezoeking niet, omdat zij zich niet laten verlichten door de Heilige Geest. Aan Jeruzalem moet zich de kerk van God en iedere ziel in het bijzonder spiegelen, opdat niet het gericht van de Heere over haar komt.

De laatste perikoop beval ons ernstig aan verstandig te zijn, door ons te herinneren aan ons einde; dit evangelie gaat op de ingeslagen weg een stap verder. Wee hem, zo roept het ons toe, wie het aan het nodige verstand ontbreekt en die de tijd van zijn bezoeking niet uitkoopt! Jeruzalem staat als een waarschuwend voorbeeld voor ons.

In de Joodse kalender is de tiende augustus de gedenkdag van het verbranden van de tempel (2Ki 25: 8); wij hebben daarvoor de tiende zondag na Trinitatis, die eveneens in de maand augustus valt.

De ondergang van Jeruzalem; wij beschouwen 1) de tranen van Jezus tot beschaming van onze koude harten; 2) de lichtzinnigheid van het volk, tot bestraffing van onze lichtzinnigheid; 3) de ernst van de goddelijke oordelen, tot wegneming van onze gerustheid.

Waar heeft de Heere een gezicht, dat Hem tot droefheid stemt?

1) waar men niet meer weet, wat tot de vrede dient, 2) waar men de tijd van de bezoeking niet erkent, 3) waar men zelfs het heilige tot goddeloosheid misbruikt.

Waarom weende de Heere over de stad Jeruzalem, toen Hij haar aanzag? Als wij 1) bedenken, hoe Hij de stad zag, dan zullen wij ook 2) erkennen, waarom Hij over haar weende.

De goddelijke bezoeken van het gericht: 1) zij volgen daar, waar Gods genadige bezoeken tevergeefs zijn geweest. 2) zij laten zich bezwaarlijk afwenden, alhoewel het mogelijk zou zijn.

Jeruzalems blindheid 1) het verderf is nabij, maar niemand vermoedt het; 2) de zaligheid is nabij, maar niemand wil het opmerken.

41. En toen Hij op de tiende Abid of Nisan, die deze aan het tiende Tebeth van het jaar 590 en aan de tiende Ab van het jaar 588 voor Christus herinnerde (Jer. 52: 4, 12), nabij kwam, toen de menigte de helling van de Olijfberg bereikt had en Hij de stad onmiddellijk voor Zich zag liggen in het licht van de ondergaande zon, want het was al een zeer vrij laat namiddaguur, weende Hij over haar en sprak Hij met luide stem klachten over haar uit (2 Kon. 8: 11).

Zullen niet de tranen van de Verlosser u bewegen, o hard hart? Bedenk wat die tranen betekenen. Zij komen uit een oog, dat alle medelijden heeft met de verloren toestand, waarin onverzoende zondaars zijn en die zij tegemoet snellen met al de verschrikkingen daarvan. De Zoon van God weende geen ijdele en goddeloze tranen, of om een lichte zaak, noch om Zichzelf. Hij kende de waarde van de zielen, de grootte van de schuld en hoe diep deze zal doen neerzinken; de gestrengheid van Gods recht en de macht van Zijn toorn en wat de

vreselijke uitwerkselen zullen zijn, wanneer die zich ten slotte openbaart. Als u deze dingen zelf niet begrijpt, geloof Hem, die ze uitspreekt; eindelijk geloof Zijn tranen!

42. Hij klaagde en zei: Och, of u ook bekende, ook nog op deze dag, nu de genade u zo bijzonder bezoekt en juist het zaligste lot uw deel kan worden, hetgeen tot uw vrede dient, dat u zich niet zo moedwillig in het verderf stort! Maar nu u niet geloven wilt, is het verborgen voor uw ogen.

43. Want zware dingen wachten u. Er zullen dagen over u komen, dat uw vijanden een begraving rondom u zullen opwerpen en zullen u omsingelen, u insluiten en u van alle kanten benauwen.

44. a) En zullen u, als de verovering heeft plaats gehad, tot de grond neerwerpen en uw kinderen in u ter aarde slaan; en zij zullen in u de ene steen op de andere steen niet laten. Dat alles zal u overkomen, daarom dat u de tijd van uw bezoeking niet bekend hebt. Uw Vredevorst is gekomen en wilde van u maken in de volle zin van het woord wat uw naam zegt 14: 18") een woning van de vrede; maar u heeft Hem verworpen.

a) 1 Kon. 9: 7, 8. Micha 3: 12. MATTHEUS. 24: 1, 2. Mark. 13: 2. Luk. 21: 6.

Jezus trekt Jeruzalem binnen om het laatste Paasfeest te vieren; Hij stelt zich openlijk aan Zijn volk voor als de Koning van de belofte. Het volk erkent Hem ook in Zijn koninklijke schoonheid en majesteit en eert Hem vrijwillig met palmen en psalmen. Rondom de Heere is het vreugde en gejuich, het Koninkrijk der hemelen schijnt nu met kracht te komen en alle hinderpalen voor zich neer te stoten. Het volk, zolang door zijn oversten misleid en verblind, schijnt eindelijk tot duidelijke erkenning te zijn gekomen. Het schijnt alsof de overpriesters nu de catastrofe dreigde, al het volk zich van hen losscheurt. De Heere heeft echter scherper oog; Hij laat Zich niet verblinden; Hij hoort door dat juichend Hosanna het ontzettend "kruisig Hem, kruisig Hem" doorklinken. Hij ziet hoe de laatste poging, die Hij doet om naar het hart van Jeruzalems dochter te spreken, tevergeefs is. Hij, die Zich anders zo graag met de blijden verblijdde, kan in dit gejubel niet delen. Het snijdt Hem diep in Zijn hart, scheurt Zijn ziel en ontperst Hem tranen. Zijn tranen zijn niet over hen, maar over de stad, die Hij, van den Olijfberg afrijdend, in haar hele pracht en uitgestrektheid voor Zich ziet liggen.

Wat een dag zou het voor hen zijn, als de doeken van hun ogen vielen. Aangeprepen, als het ware samengeperst door het contrast tussen hetgeen het is en hetgeen het kon zijn, barst Hij in geweend uit; het zijn niet slechts tranen, maar het is een luid wenen, zoals het woord van de grondtekst te kennen geeft.

Wij vinden drie keer Jezus' tranen vermeld, twee keer heeft Hij geweend met de mensen, eens over de mensen: twee keer over hun ongeluk, eens over de zonde - twee keer aan Lazarus' graf, toen rondom Hem de smart met kracht zich ontlastte en Hij niet anders kon dan wenen met de wenen (Joh. 11: 33 v. en 38), eens hier nu Hij weent over degenen die niet over zichzelf wenen. Wat heeft Hij Zijn volk, Zijn mensen lief gehad! Wat heeft Hij met liefde

Zich gesteld in de plaats van hen, wier vlees en bloed Hij heeft aangenomen! Jezus, aan het voorbeeld van uw tranen wil ik beproeven of ik de mensen, of ik mijn volk lief heb.

Geen mens leeft op aarde zonder tranen; zij zijn het grote voorrecht dat het menselijk geslacht boven de dierenwereld onderscheidt. Zij zijn de eerste taal, die de mens spreekt, zonder die te leren spreken, het zijn de laatste, die hij hoort spreken, want tranen vergezellen de stervende naar de andere wereld. Maar de meeste van onze tranen gaan onszelf aan en zijn van zelfzuchtige en zondige aard: hoe geheel anders zijn de tranen van Christus in onze tekst. Hij ziet Zijn eigen bitter kruis met alle daarmee verbonden kwellingen; maar Hij weent niet over Zichzelf en over Zijn kruis, maar over Zijn volk en hun zonde dat het niet wil horen noch de tijd van de genade wil gebruiken, omdat Hij het ondanks Zijn pogingen tot redding een prooi van het verderf ziet worden en het niet eens weet wat tot zijn vrede dient, noch welk gericht reeds dreigend zich vertoont.

Jeruzalem ligt voor Jezus' ogen in volle vrede, in heldere feestglans, omgolfd door de feestvierende, jubelende volksmenigte; maar Hij ziet plotseling in de Geest de stad van Zijn volk omgeven door de vijandelijke legioenen van de Romeinen, de dochter van Zion met haar kinderen door angst en nood van rondom omgeven, de tempel en de muren van de stad in puin. En wat is de reden? Jeruzalem erkent de tijd van haar laatste bezoeking niet; Hem, die zij nu als hun Koning jubelend omgeven, zullen zij verraden aan de Heidenen en Zijn onschuldig bloed zullen zij brengen op hun eigen hoofd. Daarom moeten de verschrikkelijke legioenen komen, zij eisen het onschuldig vergoten bloed van Jeruzalem. Daarom moet de dochter van Zion met haar kinderen in wanhoop zitten, daarom moeten de grootse vierkante deuren van de tempel en de ringmuren uit elkaar breken. Daar het gejubel over de Zoon van David veranderen zal in het geschreeuw van verraad en haat, moeten de stenen uit elkaar gaan met gekraak en ten hemel schreien om wraak. Hetgeen Jezus dus in de Geest aanschouwt en in Zijn woord beschrijft, is niet anders dan de rechtvaardige wraak over Zijn eigen onschuldig vergoten bloed. En toch weent de Heere over Zijn Jeruzalem; dat zijn tranen van liefde, zoals de wereld die nog nooit zag en nooit weer zal zien.

Hem te zien wenen over de dood van Zijn vriend Lazarus, dat is wel treffend, maar Hem te zien wenen tegenover Jeruzalem en wel niet over hetgeen Hij in haar en van haar zal te lijden hebben, maar Hem te zien wenen over de stad, over deze stad, dat grijpt het hart aan en buigt de knieën. Dan zou men de hele wereld, de omtrent de Heiland zo onverschillige, zo lauwe, zo koude wereld, tegenover deze ogen vol tranen willen plaatsen en zeggen: "Zie, hoe lief de Heere deze mensen heeft!" Ziet, dat is de Heere der heerlijkheid, die was vóór de grondlegging van de wereld; dat is Gods Zoon, die mens geworden is om ons te redden; dat is de Heiland, buiten wie er geen zaligheid in hemel en op aarde is. Dat is Hij, wiens vijanden u bent door onboetvaardigheid en ongeloof; maar Hij is uw vijand niet, zo min als Hij Jeruzalems vijand was, want zie: "Hij zag de stad en weende over haar. "

Welk een blik in het hart van Gods ontfermingen geeft het ons, dat de eeuwige Rechter over de verlorenen weent, dat de Bestraffer zich met innig medelijden in de smarten van de gestraften plaatst. Aan het kruis maakt Hij deze ontfermende liefde vol en oordeelt niemand, terwijl zij aan de liefde zelf door het versmiden van Zijn liefde zich het oordeel waardig

maken. Maar de zodanigen veranderen zichzelf het geneesmiddel in een vergif, want de Zoon van God heeft tranen over hardnekkige zondaars, maar Hij oefent geen dwang tot bekering uit.

Tussen de snikken van de wenende stem schijnen de woorden te zijn heengebroken, die nu volgen: Och of gij, o stad, die zo snel aan het gericht wordt overgegeven, ook bekende zoals anderen het bekennen, die uit u zullen gered worden. Ook nog in deze dag, die de dag van uw verloving en eer moest zijn, bekende hetgeen tot uw vrede dient. " Hij spreekt het niet uit, welke wending er dan in Jeruzalems lot tot zijn zegen komen zou, welke oordelen, welke eeuwen van jammer dan zouden kunnen worden bespaard, maar na een moeilijke pauze voegt Hij er in een profetisch beven bij: "Maar nu is het verborgen voor uw ogen. " Het gericht is al bepaald, maar u bent er de schuld van, dat u uw zaligheid en daarom ook uw ondergang verborgen is.

De blindheid, door eigen schuld veroorzaakt, die zich daarin openbaart dat Jeruzalems bewoners Jezus niet erkennen en niet konden erkennen, wordt daarmee gestraft dat zij nu ook blindelings in haar gericht vallen.

Wij lezen in de geschiedenis van Jeruzalems verwoesting dat de Joden niet alleen de voorspelling van Christus en Stefanus (Hand. 6: 14), maar ook latere voorspellingen en tekenen verachtten. Hoe dreigender het onweer over Juda en Jeruzalem samentrok, des te minder zagen zij het, des te geruster werden zij, des te meer susten zij de arme onrustige harten met de waan van goddelijke genade in slaap. De vele duizenden kruisen, waaraan in de dalen van Jeruzalem hun broeders moesten sterven, herinnerden de belegerden niet aan het kruis van Christus, niet aan de straffen, die nu kwamen voor de moord van Gods Zoon; de gruwel van de verwoesting op de heilige plaats, waarop niet alleen de Heere, maar ook Daniël (9: 27) opmerkzaam had gemaakt, was voor haar niet alleen tevergeefs verkondigd, maar ook tevergeefs vervuld. Toen de tempel en zijn omgeving al brandde, geloofden zij nog een leugenprofeet, die hun redding beloofde als zij een van de tempelportalen zonden beklimmen en 6. 000 lichtgelovige vrouwen en kinderen hielden stand en verbrandden op het portaal. Zo geheel bleef de bezoeking van Gods toorn verborgen voor de ogen van dit volk, zo waar, zo verschrikkelijk waar is het woord van de Heere geweest: "Maar nu is het verborgen voor uwe ogen. " En laat zich deze verschrikkelijke waarheid ook niet onder ons aanwijzen? Om van het einde niet te spreken, dat van de wereld bedreigd is, willen wij slechts eens op het einde van het leven zien: onze dagen vallen af van de boom van ons leven als verwelkte bladeren, onze krachten zinken neer, ons oog wordt dof, het hoofd wordt grijs, de ouderdom, de zekere voorbode van de dood, nadert en toch zijn er grijsaards, die aan het einde van hun dagen nog verreikende plannen maken, die met bijna blinde ogen nog in de verte van tijdelijke verwachtingen zien, want voor hun ogen is de dood, die hen al aan de hand leidt, de gestrengte troon van de eeuwige Rechter, waarvoor zij al staan, verborgen. Ziekten grijpt ons aan, onbedrieglijke tekens van de ondermijnende, snel geheel instortende levenskracht, waarschuwen ons; wij kunnen het tijdelijke niet meer genieten, met geweld worden wij uit de bezigheden van onze dagen uitgerukt en de Almachtige legt ons neer op het bed van smarten, op het ziekbed met het woord: "tot hiertoe en niet verder!" maar wij verstaan zijn straf niet. De dood doet menigeen al in het binnenste sidderen, reeds wordt het lichaam koud, reeds reutelt de

borst, reeds breekt het oog en de stervende droomt nog in de hoop van een crisis, die tot genezing zal leiden en menige laatste adem is uitgeblazen in verwachting van aards geluk. Zo verborgen is voor de mens de dood, zo verborgen sinds duizenden van jaren de onbedrieglijke boodschap: "Mens! u moet sterven" (Ps. 90: 7 en 11). Wat dagelijks, heden mij en morgen u geschiedt, vindt geen geloof, blijft een algemeen, open geheim. Maar evenals de tijd van de bezoeking in gerechtigheid en gericht eerst komt, als de tijd van de bezoeking in genade al heeft plaats gehad, dan blijft de eerste slechts verborgen voor de ogen van degenen die deze niet hebben erkend. Nu is het wel duidelijk in de Farizeeën en Schriftgeleerden, dat zij Jezus niet opnemen en Zijn komst niet voor een bezoeking van de genade erkennen; maar hoe is het met de roepende menigte? Zou ook zij niet de genadige bezoeking van God erkennen? Verre zij het van ons alles huichelarij te noemen! Hun gejubel, hun hosanna is geen huichelarij. De mens heeft zijn uren, dat hij zich gewilliger dan anders aan de Geest van de Heere overgeeft. Zulke uren worden niet door het volgende zondige leven veroordeeld als leugen, maar zij zijn een getuigenis daartegen. Zo min als Bileam een huichelaar was, toen hij, door de Geest van de Heere aangegrepen, over Israëls tenten riep (Num. 23: 10): "Mijn ziel sterft de dood van de oprechten en mijn uiterste is als het zijne!" evenmin is de vreugde en het hosanna van de Palmzondag huichelarij; integendeel, hen heeft bezocht wat Christus de Zijnen aanbrengt; licht en leven, maar zij dragen het in aarden vaten, waarin de geestelijke schat niet blijft, wanneer getrouwheid die niet bewaart. Zij verliezen weer zoals gewoonlijk uit het oog wat zij gezien, uit het hart wat zij gevoeld hebben, juist omdat zij de tijd niet erkenden, waarin zij bezocht waren. Evenals menigmaal een vogel zich op uw boom plaatst, wonderbare tonen tot uw oren brengt en uw hart zeer bewogen wordt, maar snel weer wordt vergeten, zo is alle beweging van de Geest, als haar oorzaak niet wordt erkend en ongeloof wordt vastgehouden. Die van vreugde leven, naar vreugde smachten, verliezen haar altijd weer, maar die graag bij de Heere vertoeven, Zijn woord graag horen en leren, hebben daaraan een bron, die niet verdroogt, maar ook bij droefheid in het verborgen sterkt en verkwikt. Het volk erkende de bedoeling van de komst van de Heere, van Zijn werken niet: zij verheugden zich een poos in Zijn licht, zoals zij zich ook in het licht van Johannes hadden verheugd (Joh. 5: 35); maar zij zagen in Hem niet de Heere, die hun vaders begeerd hadden, noch de Engel des Verbonds, die een eeuwige vrede brengen zou (Mal. 3: 1). Zij zagen in Hem niet wat Hij was; daarom het "kruisig Hem" na het "Hosanna", daarom de gemakkelijke, snelle afwisseling tussen de hemelse geestdrift op Palmzondag en de helse geestdrift op Goede Vrijdag. Wilt u daarentegen degenen zien die de tijd van de genade erkenden, dan wijs ik u op degenen die op Palmzondag naast de Koning gingen, dan noem ik u de discipelen, de elf, dan noem ik u Lazarus en zijn zusters, Nikodemus en Jozef en Maria. En hoe velen kan ik u niet noemen, hoe velen zal u pas de hemel noemen, want de Heere heeft altijd Zijn heilige kerk op aarde gehad, die Hem niet alleen in hoop op de toekomstige heerlijkheid, maar ook vol dank voor de al ontvangen en erkende goederen van de genade prees. Hij had die ten allen tijde en Hij heeft ze nog. Het is dus niet noodzakelijk dat men de tijd van de genadige bezoeking Gods miskent; men kan tot erkenning van de genade, men kan tot begrip en gehoor geven aan Gods woord en aan Zijn aanwijzingen komen, men kan Christus erkennen en in Hem het ene nodige aannemen. Wie dat doet en bewaart, die heeft ook de vrees voor de Heere, zodat Hij zich met beving verheugt en zijn zaligheid met vrezen en beven werkt. Het is dan ook niet nodig dat voor iemand de toekomst van de goddelijke oordelen verborgen is. Ik noem u de christenen, die tijdens de verwoesting te Jeruzalem woonden; zij erkenden de tijd van de

genade, daarom ontvluchtten zij het gericht. Kon ik voor u echter de poort van de hemel openen, dan zou u in de glans van de zaligheid vele grote menigten van mensenkinderen zien, die niet meer worden gevonnisd, maar voor de hele eeuwigheid aan de angst en het gericht zijn ontruikt; en kon u over degenen die nog leven oordelen naar het oordeel van God, dan zou u ook onder hen uitverkorenen tellen in geen minder aantal, die het geloof behouden, de loop voleindigen en de kroon verkrijgen; want zo klein als tegenover de menigte van hen, die door eigen schuld verloren gaan, de menigte van zaligen is, zo is zij toch groot en talrijk genoeg voor een vol koor van het Lam van God.

De Heere zegt dat Jeruzalem de tijd van zijn bezoeking niet erkend heeft; wat een schoon woord is dat. Als God iemand bezoekt, d. i. zó, dat men Hem eigenlijk helemaal niet kan ontgaan, dat Hij iemand inwendig zeer nabij komt, zodat men als Johannes tot Petrus (Joh. 21: 7) moet uitroepen: "Het is de Heere". Dat zijn de Sabbatdagen van het levens, zulke tijden zijn er niet alle dagen, zoals het oude spreekwoord zegt: God heeft Zijn tijden en uren". Maar komt zo'n Sabbatdag en God laat Zich in de volheid van Zijn genade neer, wee dan ook hem die de deur sluit! Versmade liefde wreekt zichzelf; die zijn oor vaak sluit tegen de stem van God, die wordt werkelijk doof - dat is het gericht van God, dat uitgesproken wordt in het woord: die niet heeft van die zal genomen worden, ook dat hij heeft.

In grote trekken tekent Jezus Jeruzalems verwoesting; zeer plechtig is Zijn rede; in de grondtekst staat vijf keer 'en' dat ons steeds weer een stap verder voert. "Er zullen dagen over u komen" - het gericht zal dus niet op een dag door een geweldige slag worden volvoerd, slechts stap voor stap zal het verderf voortdrijven, dat is de verschrikkelijkste dood, als het ene lid na het andere afsterft, als de mens het einde langzaam maar onophoudelijk ziet naderkomen en het uur van zijn ontbinding zeker kan berekenen. Jeruzalem zal zo'n ellendige, erbarmelijke dood sterven; het ene lid van zijn lichaam na het andere zal worden gemarteld en verpletterd, zijn doodstrijd zal dagen, weken, ja maanden lang duren! De eerste stap, die de Heere beschrijft is deze: "Uw vijanden zullen een begraving rondom u opwerpen" d. i. een wal met pallisaden opwerpen. Inderdaad kwam dan ook op de veertiende Nisan of op de Paasdag van het jaar 40 na Christus het Romeins leger in drie colonnen voor de stad aan, de ene van deze sloeg haar leger 725 stappen oostelijk van de Olijfberg op, dus ongeveer op dezelfde plaats waarop Jezus hier Zijn voorspelling uitspreekt. Vandaar heeft men zes, zeven weken later een wal met een muur en verscheidene kleine sterkten opgericht, die in een omtrek van 4. 900 stappen de hele stad insloot en haar alle toegangen van buiten afsloot. Daarop wijzen de woorden: "en zullen u omsingelen". De Romeinen hielden zich een tijd lang stil, zonder iets meer te ondernemen en lieten de stad over aan zichzelf en aan haar wrede lot. Daarmee begon eigenlijk wat de Heere zegt: "en u van alle zijden benauwen"; want de dood raapte nu talloos velen weg, omdat van de weinige levensmiddelen alleen onder de gewapenden werd verdeeld en toevoer van buiten onmogelijk was. Bovendien woedden binnen Jeruzalem voortdurend de gevechten van de partijen; alleen in de uren van het hoogste gevaar bleef men bij elkaar en vocht men zeer dapper als een wanhopige strijd; maar wat bereikte het? De Romeinse veldheer liet, toen men zich niet wilde overgeven, tegenover de burg Antonia stormwallen oprichten, veroverde die en slechtte die, zodat hij nu tot de tempel kon voortdringen en tegen deze zijn wallen kon opbouwen. In de dagen van acht-tien Ab (ongeveer overeenkomende met onze maand augustus) volgde de inneming en verbranding

van de tempel en zo werden eindelijk ook de woorden vervuld: en zullen u tot de grond neerwerpen en uw kinderen in u. " Natuurlijk is met dit neerwerpen van de kinderen het verpletteren (Ps. 137: 9) bedoeld van al de inwoners. Hoe geheel de stad zou worden opgeruimd wijst de laatste zin aan: "Zij zullen in u de ene steen op de andere steen niet laten". Dit woord geldt voor Israël, zodat een verder opbouwen voor andere volken niet is uitgesloten, waartegen het wederopbouwen van de tempel, dat keizer Julianus de afvallige ten gunste van de Joden in 362 beproefde, om Christus profetie tot schande te maken, dadelijk in zijn eerste beginselen tot schande is geworden.

IV. Vs. 45-48. Terwijl de Heere na Zijn aankomst te Jeruzalem dadelijk in de tempel trekt, treedt Hij als Heerser in Zijn Vaders huis op en is Hij daar gedurende de twee dagen van palmzondagavond tot dinsdagavond niet alleen werkzaam als lerend en genezend profeet, maar om als straffend Rechter en herstellend Wetgever, omdat Hij de heilige plaats, die tot een kuil van moordenaars gemaakt is, door het uitdrijven van de verkopers en kopers weer tot een bedehuis wijdt, zoals Hij dat drie jaar daarvoor al eens bij het begin van Zijn Messiaanse werkzaamheid heeft gedaan. De Theocratische overheden, die vijandig tegenover Hem stonden, voelden zich als door een hogere macht gebonden, zodat zij Hem, die als Heere tot Zijn tempel is gekomen en die als het vuur van een goudsmid en als de zeep van een voller (Mal. 3: 1 v.) niet konden weren. (vgl. MATTHEUS. 21: 12-17. Mark. 11: 12-19).

45. En toen Hij in de tempel ging zag Hij eerst hoe het daar was en begon Hij op de morgen van de volgende dag degenen uit te drijven die daarin verkochten en kochten, die van de voorhof der heidenen een marktplaats hadden gemaakt.

46. En zei tot hen: a) Er is geschreven: Mijn huis is een huis van gebed voor alle volken (Jes. 56: 7) maar u heeft dat, zoals bij Jer. 7: 11 gelezen kan worden, tot een kuil van moordenaars gemaakt.

a) 1 Kon. 8: 29.

Heeft tot hiertoe niet alles de schijn dat voor Jezus een beslissende zegepraal dßßr is, dat de wil van het volk eindelijk Zijn machtige vijanden overwinnen zal en de dubbele waardigheid van hogepriester en koning aan Zijn handen vertrouwen? En, met dat al, Jezus voet is Golgotha nabij. De verrader staat op, het Sanhedrin velt vonnis. De Romeinen bekrachtigen de gruwel van de Joden en het slavenkruis vervangt de zegepraal van de Heiland.

47. En Hij leerde dagelijks, zowel maandag als dinsdag na Zijn intocht in Jeruzalem in de tempel; a) en de overpriesters en de schriftgeleerden en de oversten van het volk, die Zijn optreden aanzagen voor een inbreuk maken op hun rechten, probeerden Hem te doden (Mark. 11: 18).

a) Joh. 7: 19; 8: 37.

48. En zij vonden niets waardoor zij hun doel ook ten uitvoer konden brengen, want al het volk hing Hem aan en hoorde Hem; het stond in dicht aaneengesloten kringen rondom Hem als Hij leerde, zodat zij niet bij Hem konden komen (MATTHEUS. 21: 46).

Zonder het bericht van Markus zouden wij menen dat de uitdrijving van de verkopers op de dag van de intocht in Jeruzalem zou hebben plaats gehad; maar uit deze evangelist, wiens bericht hier zeer nauwkeurig is, zien wij dat de intocht pas tegen de avond plaats vond en de Heere die avond niets anders deed dan dat Hij alles bezag. Pas de volgende dag, toen Hij van Bethanië terugkwam, reinigde Hij de tempel van de ontheiliging, die openlijk daarin werd uitgeoefend. Als Israël zich met heilige zin aan dezen door Jezus gegeven stoot had aangesloten, zo was deze handeling niet een zuiver typische 21: 13) gebleven, maar was die het wezenlijk begin geworden van de Messiaanse reiniging en verlossing.

Het is opmerkelijk hoe kort de voorstelling van onze evangelist in deze afdeling is en van hier nog steeds meer wordt; hij kiest de punten uit, waarbij hij nog met zijn verhaal vertoeft en vergenoegt zich de overige slechts kort aan te geven.

Uit de overige afdeling is duidelijk dat Jezus Zich geen enkel ogenblik heeft overgegeven aan enige zelfmisleiding ten opzichte van de geestdrift van het volk. En toch heeft Hij in het gezicht van de dingen, die Hij met zekerheid ziet komen, vreugde en moed om in volle kracht en met gehele overgave te handelen in zoverre en zolang Hem ruimte vergund is. Ja, Hij is nog nooit zo doortastend en onmiddellijk werkzaam opgetreden als juist in deze dagen. Zijn tranen over de verdorvenheid en het verderf van Jeruzalem zijn het einde van Zijn werkzaamheid niet, maar de grond van een nieuwe en verhoogde werkzaamheid. Nadat Hij met Zijn goddelijke liefdemacht de sterkste tegenstand van Zijn volk tegen Hem in Zichzelf overwonnen heeft, waarvan juist Zijn tranen het onvergetelijk kenteken zijn, is Hij toegerust en gesterkt om alles te doen om het laatste opflikkeren van vatbaarheid bij Zijn volk werkzaam te maken. Als nu deze laatste werkzaamheid in Jeruzalem met hetgeen boven verteld wordt, een gevolg schijnt te beloven, laat Hij evenwel Zijn blik in de uitkomst niet weer verduisteren; want Hij overnacht niet in Jeruzalem, maar als de avond is gekomen, gaat Hij in deze dagen buiten de muren van de stad en begeeft Hij Zich in Zijn geliefd asiel te Bethanië (Hoofdstuk 21: 37 vv.). Dit wordt het eenvoudigst verklaard als wij aannemen dat Jezus over Jeruzalem in deze dagen een gelijk gevoel heeft als David het eens gedurende zijn treurige tijd in Ps. 55: 7 vv. heeft uitgesproken. Hoe vast Zijn oordeel over Zijn volk staat, drukt Hij op een morgen uit, als Hij van Zijn nachtverblijf in de stad terugkeert, door het symbolische wonder van de vervloeking van de vijgeboom. Daardoor heeft Hij Zijn oordeel voor altijd, om zo te zeggen, belichaamd.

Onze gezegende Verlosser predikte dagelijks in het huis van het gebed voor het volk. Hij bad daar ook met hen en zij volhardden daar in het horen naar Zijn reden, zowel als naar Zijn gebeden. Gebeden heiligen het woord en het woord maakt ons geschikt voor het gebed. Als wij God willen verheerlijken en onszelf stichten, moeten wij vlijtig en bij elke gelegenheid al Zijn instellingen eren en opmerken.

HOOFDSTUK 20

CHRISTUS' GESPREK OVER ZIJN PERSOON EN ZIJN AMBT. OVER DE SCHATTING EN DE OPSTANDING UIT DE DOOD

I. Vs. 1-8. Alles wat de evangelist in deze groep van vier verhalen bericht, viel binnen de tempel voor, nog voordat de Heere van deze gescheiden was. Sinds de vorige avond (Hoofdstuk 19: 47) hadden de medeleden van de Hoge raad beraadslaagd en hadden nu een reeks van vragen te berde gebracht, waarmee zij Jezus in verlegenheid zouden kunnen brengen, of Hem een antwoord ontlokken, waardoor Hij Zich zeker óf voor het volk óf voor de Joodse en heidense machten zou blootgeven. Wat nu de eerste vraag, die voor ons ligt, betreft, de vraag naar Zijn macht om zo te handelen, zo verwachtte men zeker dat Hij Zich voor de Zoon van God zou verklaren en had dan het plan Hem van godslastering te beschuldigen; maar nog was voor Jezus het uur niet gekomen om als het offer van zo'n beschuldiging te vallen, integendeel was het voor de tegenstanders juist nu de tijd, om door Hem tot schande gemaakt te worden (vgl. MATTHEUS. 21: 23-27. Mark. 11: 27-33).

1. En a)het gebeurde in een van die dagen, waarvan in Hoofdstuk 19: 47 gesproken is, toen Hij in de tempel het volk leerde, namelijk op de dinsdag van de lijdensweek en Hij het evangelie verkondigde, dat de overpriesters en schriftgeleerden met de ouderlingen, afgezanten van de Hoge raad, daarover kwamen.

a) Hand. 4: 7; 7: 27.

2. En tot Hem zeiden: Zeg ons door welke macht Gij deze dingen doet, die Gij gisteren deed, namelijk de uitdrijving van de kopers en verkopers (Hoofdstuk 19: 45 v); of, omdat wij de onmiddellijk goddelijke zending waarop Gij u misschien zult beroepen, niet kunnen erkennen, wie hij onder de mensen is, die U deze macht heeft gegeven. Wij die alleen het recht hadden geen volmacht te geven, hebben U geen gegeven.

3. En Hij antwoordde en gaf hun onmiddellijk bescheid, maar daarom juist slechts onmiddellijk, omdat Hij hen ook hun onbekwaamheid wilde laten voelen tot het ambt, in welke autoriteit zij kwamen (21: 27"). Hij zei dan tot hen: Ik zal u ook een woord vragen en zeg Mij hoe het is, dan zal Ik u ook zeggen, door welke macht Ik deze dingen doe.

4. De doop van Johannes, was die uit de hemel of uit de mensen?

5. En zij overlegden onder elkaar, zeggende. Als wij zeggen: Uit de hemel, dan zal Hij zeggen: Waarom heeft u hem dan niet geloofd in hetgeen hij van Mij getuigd heeft?

6. En als wij zeggen: Uit de mensen dan zal het volk ons stenigen; dat zou ten minste bij de tegenwoordige stemming van het volk niet onmogelijk zijn (Hoofdstuk 19: 37 v. en 48); want zij, het gemene volk, houden voor zeker dat Johannes een profeet was.

7. En zij antwoordden dat zij niet wisten vanwaar die was, menend dat in hun toestand dit nog het antwoord was, waarmee zij het best uit die strik konden komen.

8. En Jezus zei tot hen: Dan zeg Ik u ook niet door welke macht ik deze dingen doe, want dan kan met u over de zaak niet worden gesproken.

In het "daarover kwamen" (vs. 1) wordt het overleg in het meer of minder plechtige in het optreden van deze mannen aangeduid. Het is een wel georganiseerde, zeker niet zonder rijp overleg bij elkaar gebrachte deputatie uit het Sanhedrin, welker verschillende bestanddelen (Uit 2: 4) daarin zorgvuldig zijn vertegenwoordigd, zodat dit gezantschap kan worden vergeleken met een dergelijk (Joh. 1: 19 vv.), dat eens tot Johannes de Doper was afgezonden. De hoogste geestelijke macht in Israël was zeker volkomen bevoegd een nauwkeurig onderzoek over het openbare gezag van alle leraars, die openlijk optraden, in te stellen en de Heere toont door hen te woord te staan dat Hij het theocratisch karakter van de sprekers erkent en niet ongeneigd is om te antwoorden. De beide vragen in vs. 2 drukken niet met andere woorden hetzelfde uit, maar zijn zo te onderscheiden dat het eerste lid een verklaring is over de hemelse zending, het tweede de aanwijzing wil aangeven welke godsgezant Hem indirect tot die werkzaamheid heeft ingewijd. Maar Jezus kon hen daarop niet antwoorden, zolang zij zich van hun kant over Johannes, die Zijn wegbereider en voorloper was, niet bepaald hadden verklaard.

De vraag die Hij stelt is niet een geschikt middel om er af te komen; zij is door de aard van de zaken geboden. Jezus was toch juist door bemiddeling van de Doper bij het volk van Godswege bevestigd. De erkenning van Zijn macht hing dus werkelijk af van de erkenning van Johannes ambt.

Deze godsgezant hadden zij door een formele deputatie over zijn waardigheid laten ondervragen, hij had hen geantwoord en een teken gegeven tot beproeving van zijn echt goddelijke opdracht, dat de Messias onder hen was (Joh. 1: 26). In plaats van zich nu ten gevolge van deze legitimatie door Johannes te laten dopen en de door hem aangewezen Messias met ernst te zoeken, lieten deze valse herders Johannes aan zijn lot over en lieten zij het volk, dat zij over de bezoeking van God hadden moeten onderrichten, in het duistere. Deze huichelachtige onreinheid openbaart de Heere hen; Zijn tegenvraag moet dus niet worden opgevat als een afwijzing van de tot Hem gerichte vraag, integendeel ligt daarin het antwoord verborgen, maar als positief de Farizeeën bestraffend.

De gedachten van hun hart, die toch zeker hier niet tot woorden werden, worden door alle drie de evangelisten evenwel als een uitwendig zekere gebeurtenis voorgesteld. Alleen wat zij konden zeggen en wat Hij dan zou zeggen, bedenken zij, niet wat juist en waar voor God in het geweten is en toch spreekt hun vooruitziend geweten al hun eigen oordeel: "Waarom heeft u hem dan niet geloofd?" Dat is een vraag uit Zijn mond, die zij tot iedere prijs zouden willen vermijden; daarenboven vrezen zij voor het volk en kunnen zij het daarom niet wagen de waarheid te loochenen, die zij niet willen bekennen. Hun boze slimheid vindt wel snel nog een derde daar tussen, maar juist daardoor wordt zij geheel en al tot dwaasheid - de verheven heren, die anders met hun weten overal bij de hand waren, openbaren na een trotse vraag voor

het rondom staande volk hun naaktheid om in een zaak, die hun ambt bijzonder aangaat en voor Israël hoofdzaak is, te zeggen: "Wij weten het niet. "

De huichelaars houden de waarheid in ongerechtigheid te onder (Rom. 1: 18).

Als de vijanden van de Heere niet eens op één vraag kunnen antwoorden, wat zal het dan zijn als Hij hen duizend vragen voorlegt!

II. Vs. 9-19. De afgezonden door de Hoge Raad zijn zelf de oorzaken dat zij geen antwoord ontvangen op hun vraag: "Door welke macht doet Gij deze dingen?" hoewel zij ook in hun geweten voelden welk antwoord alleen daarop het ware was. Nu verkrijgen zij echter een welsprekend antwoord op een andere vraag, die voor de hand ligt: door welke macht zij doen wat zij doen, als zij Hem naar het leven staan, die voldoende door de getuigenis van Johannes en door eigen woorden en werken als Gods Zoon is aangewezen? De gelijkenis van de boze wijngaardeniers spreekt onverholen uit dat de macht van de duisternis hun harten regeert en hun besluiten beheerst, maar spreekt ook met onweerstaanbare zekerheid uit welke straf hen wacht, zodat zij er in het geheel niet meer over in twijfel kunnen zijn, of aan hen een profetische voorspelling zal worden vervuld (vgl. MATTHEUS. 21. 33-46 Mark. 12: 1-12).

9. a) En Hij begon na afwijzing van deze deputatie van de Hoge Raad tot het volk, in welks onderwijzing Hij gestoord was, deze gelijkenis te zeggen: Een zeker mens plantte een wijngaard en hij verhuurde die aan landlieden en trok een lange tijd buiten het land.

a) Ps. 80: 9. Jes. 5: 1. Jer. 2: 21; 12: 10.

10. En toen het de tijd was zond hij tot de landlieden een dienstknecht, zodat zij hem van de vrucht van de wijngaard geven zouden; maar de landlieden sloegen die en zonden hem leeg heen.

11. En weer zond hij nog een andere dienstknecht; maar ook die sloegen zij, handelden smadelijk met hem en zonden hem leeg heen.

12. En weer zond hij nog een derden; maar zij verwondden ook deze en wierpen hem uit.

13. En de heer van de wijngaard zei: Wat zal ik doen? Ik zal mijn geliefde zoon zenden; mogelijk zullen zij deze ontzien wanneer zij hem zien.

14. Maar toen de landlieden hem zagen overlegden zij onder elkaar en zeiden: a) Deze is de erfgenaam, b) kom, laat ons hem doden, opdat de erfenis van ons wordt.

a) Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2. b) Gen. 37: 18. Ps. 2: 1 MATTHEUS. 26: 3; 27: 1. Joh. 11: 53.

15. En toen zij hem buiten de wijngaard geworpen hadden doodden zij hem. Wat zal dan de heer van de wijngaard hen, die boze wijngaardeniers, doen?

Het gedrag van de boze "landlieden" is een levendige voorstelling van het gedrag van de mensen jegens God. Het is een getrouw tafereel van de geschiedenis van de Joodse kerk. In weerwil van de voorrechten, zoals nooit een natie genoten heeft, in het gezicht van waarschuwingen, zoals nooit een natie ontvangen heeft, rebelleerden de Joden tegen Gods wettig gezag, weigerden Hem te geven wat Hem rechtmatig toekomt, verwierpen de raad van Zijn profeten en kruisigden eindelijk Zijn eniggeboren Zoon. Het is een niet minder getrouw tafereel van de geschiedenis van alle heiden-Christelijke kerken. Geroepen uit een heidense duisternis door oneindige barmhartigheid, hebben zij niets gedaan dat de roeping, waarmee zij geroepen waren, waardig was. Integendeel, zij hebben valse leringen en boze handelingen weelderig onder hen laten ontkiemen en Christus als opnieuw gekruisigd. Het is een treurige zaak, dat in hardheid, ongeloof, bijgeloof en eigengerechtigheid, de Christelijke kerken, over het geheel genomen, weinig beter zijn dan de Joodse kerk was in de tijd van onze Heer. Beiden worden beschreven met treurige nauwkeurigheid in de gelijkenis van de boze landlieden. In beiden kunnen wij op talloze miskende voorrechten en talloze verachte waarschuwingen wijzen. Het gedrag van de heer van de wijngaard is een levendige voorstelling van Gods handelwijze met de mensen. Het is een getrouw tafereel van Zijn barmhartige handelingen jegens de Joodse kerk. De ene profeet na de andere werd gezonden om Israël voor zijn gevaar te waarschuwen. De ene afgezant na de anderen werd herhaaldelijk gezonden, in weerwil van het onrecht en de beledigingen, die men de afgezanten aandeed. Het is een niet minder getrouw tafereel van Zijn barmhartige handelwijze jegens de Christen-kerken. Gedurende achttienhonderd jaren heeft Hij haar gedrag verdragen. Zij hebben Hem herhaalde malen veracht door valse leerstellingen, bijgeloof en verachting van Zijn woord. Toch heeft Hij haar blijvend tijden van verkoeling geschonken, heilige leraars en krachtige hervormers opgewekt en haar, niettegenstaande al de vervolgingen, niet afgesneden. De kerken van Christus hebben geen recht om te roemen. Zij zijn niet minder dan de Joden in de tijd van onze Heer, talloze barmhartigheden aan God verschuldigd. Haar is niet naar haar zonden gedaan en niet naar haar ongerechtigheden vergolden. Die straf van de boze landlieden is een levendige voorstelling van Gods laatste handelwijze met degenen die nog in de boosheid voortgaan. In de tijd toen onze Heer deze gelijkenis sprak, was zij een profetisch tafereel van de naderende val van de Joodse kerk en natie. De wijngaard van de Heere in het land van Israël zou spoedig zijn ontrouwe bewaarders ontnomen worden. Jeruzalem zou verwoest worden. De tempel zou verbrand worden. De Joden zouden over de aarde verspreid worden. Van deze tijd, wij mogen het vrezen, is het een treurige schets van zaken, die nog over de Christen-kerken in de laatste dagen komen zullen. De oordelen van God zullen nog over de ongelovige Christenen komen, zoals zij over de Joden gekomen zijn. De plechtige waarschuwing van Paulus aan de Romeinen moet nog eenmaal vervuld worden: Als u in de goedertierenheid blijft, anderszins zult ook u afgehouden worden. (Rom. 11: 22).

16. Zoals u zelf moet toestemmen zal hij komen en deze landlieden verderven en zal de wijngaard aan anderen geven. En toen zij dat hoorden zeiden zij: Dat zij verre! ("Uit 21: 41").

17. Maar Hij zag hen aan en zei: Wat is dan dit, dat a) geschreven staat (Ps. 118: 22): De steen, die de bouwlieden verworpen hebben, deze is tot een hoofd van een hoek geworden?

a) Jes. 8: 14; 28: 16. Hand. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Petrus . 2: 4, 7.

18. a) Een ieder, die op die steen valt, zal verpletterd worden b) en op wie hij valt, die zal hij vermorzelen.

a) Jes. 8: 15. Zach. 12: 3. b) Dan. 2: 34.

Een geschiedenis van eeuwen in weinige minuten verteld! Gods weg en raad met Israël door Israël miskend en versmaad: 1) de genadige verkiezing (vs. 9), 2) het langdurende genadewerk (vs. 10-12), 3) de volheid van de tijd (vs. 13), 4) de gruwelijkste misdaad (vs. 14), 5) de rechtvaardige straf (vs. 16-18), 6) de in zegen veranderde vloek (vs. 16) (Rom. 11: 11 v.).

De geschiedenis van Israël is de geschiedenis van de mensheid in het klein. Zoals God Zich steeds gelijk gebleven is in Zijn liefde jegens de mensen, zo zijn de mensen steeds aan zichzelf gelijk gebleven in hun verharding tot de Heere. Nog altijd heerst dezelfde vijandschap en hetzelfde verzet tegen Hem en tegen Zijn gebod, dezelfde tegenzin tegen Jezus en tegen alles wat met Jezus in de wereld samenhangt. Men roemt zeer dat fijne zeden, beschaving, verdraagzaamheid en vrijheid van de geest het karakter van onze tijd uitmaken, ach, en er is tegenwoordig nog dezelfde lust om de Zoon van God te brandmerken in Zijn leden en Hem evenals 1800 jaren geleden uit te werpen! "Laat ons Hem doden!" dat is het bewuste of onbewuste woord van de tijdgeest. "Laat ons Hem doden!" zo heet het in de wetenschap en de filosofie, die alles in het werk stelt om zich van Gods woord zo volkomen als mogelijk is vrij te maken. "Laat ons Hem doden!" zo heet het in de kunst, die in haar beelden de geest van het heidendom veelal de voorrang geeft boven de stempel van het Christendom. "Laat ons Hem doden!" zo heet het in de politiek van de volken, in de huishoudingen van de bijzondere regeringen, in het onderricht van de hogere scholen, in de huiselijke opvoeding van de kinderen, in de grondstellingen van de wereldlijke en burgerlijke verenigingen. Overal hetzelfde geroep, dezelfde taal, nu een ontsproten uit een lichtzinnigheid, die alles wat niet met haar lusten overeenstemt dadelijk verwerpt en in de mening leeft dat de mens kerk noch gebed nodig heeft, dat hij zonder die kan klaar komen, dat het doel van het leven genieten en niets dan genieten is. Hier komt het voort uit al te groot verstand, dat door inbeelding en zelfbedrog zijn grote beperktheid niet eens inziet, dat op het verst verwijderd gebied thuis is, maar omtrent eigen hart geen antwoord weet en de steen der wijzen denkt te hebben gevonden, omdat zij het twijfelachtig maakt dat de bijbel Gods woord en Jezus Gods Zoon is. Dan weer komt het voort uit een trotsheid en eigengerechtigheid, die zichzelf te goed houdt in de volheid van haar deugden en verdiensten om nog bekering nodig te hebben en een eis van deze aard voor de grootste belediging houdt.

19. En de Overpriesters en de Schriftgeleerden, die ook volgens Hoofdstuk 19: 48 het voornemen hadden opgevat om Hem te doden, probeerden in diezelfde tijd de handen aan Hem te slaan, maar zij vreesden het volk, daarom wachtten zij zich nog eerst voor zo'n daad van geweld, hoewel die in hun hart besloten was; want zij begrepen dat Hij deze gelijkenis tegen hen gesproken had.

Er ligt iets tragisch in de ontzettende blindheid waarmee zij op hetzelfde ogenblik waarop zij bewijzen dat zij de gelijkenis maar al te goed begrijpen, zich gereed maken om ook de door

de Heere daarbij gevoegde profetie te vervullen en de steen te verwerpen, die hen spoedig zal verpletteren.

De wereld is tegen de abstracte waarheid niet zo vijandig en vol haat, als tegen haar concrete getuigen.

III. Vs. 20-40. Lukas kon de koninklijke maaltijd, die met de vorige afdeling nauw samenhangt, voorbijgaan, omdat hij de daarmee overeenkomende van het grote avondmaal in Hoofdst. 14: 16 vv. heeft aangevoerd. Hij gaat daarom dadelijk over tot de vraag van de Farizeeën naar de rechtmatigheid van het betalen van schatting aan de Romeinse keizers en tot de vraag van de Sadduceeën over de mogelijkheid van de opstanding. De eersten worden zo beantwoord, dat zij Jezus noch als oproermaker tegen de Romeinse overheid kunnen aanklagen, noch het volk tegen Hem kunnen opzetten als tegen een verrader van het vaderland. De anderen worden zo overtuigend uit Mozes zelf van hun onbekendheid met de Schrift overtuigd, dat ook de Schriftgeleerden, die tot zo'n bewijsvoering tot hiertoe te zwak waren geweest, deze Meester bijval betuigden (vgl. Matth. 22: 15-33. Mark. 12: 13-27).

20. En Zij namen Hem waar en zonden verspieders, die zichzelf veinsden rechtvaardig te zijn en nu op een vraag, die hun godsdienstig geweten bezwaarde, bij Hem antwoord kwamen zoeken. Zij deden dit zodat zij Hem in Zijn rede vangen mochten, als Hij, zoals zij in de eerste plaats wensten, daarop een Nee ten antwoord gaf, om Hem als een openbaren oproermaker en opruier tegen de Romeinse keizer aan de heerschappij en de macht van de stadhouder over te leveren, zodat Hij door deze zou worden ter dood veroordeeld.

21. En zij vroegen Hem, hun zaak op slim berekende wijze zo inrichtende dat Hij Zich zou laten verleiden de gewenste beslissing van een nee te geven: Meester! Wij weten dat Gij recht spreekt en leert en de persoon niet in aanmerking neemt, maar de weg van God leert in waarheid.

22. Is het ons wel, omdat toch volgens Deut. 17: 15 geen vreemdeling over Gods volk moet heersen, geoorloofd de keizer schatting te geven of is het niet integendeel volgens die wet plicht haar niet te betalen?

23. En Hij bemerkte hun arglistigheid (2 Kor. 11: 14) en zei tot hen: Wat verzoekt u Mij?

24. Toon Mij een penning. En toen zij die tot Hem gebracht hadden ging Hij voort: Wiens beeld en opschrift heeft hij? En antwoordden: Van de keizer.

25. En Hij zei tot hen: Geef dan de keizer wat van de keizer is (Rom. 13: 7) en God dat wat van God is, namelijk uw hart (Hoofdstuk 15: 8. Spr. 23: 26.).

26. En zij konden Hem in Zijn woord, hoewel Hij hen een ja ten antwoord had gegeven, hoewel zij zich voor dat geval hadden voorgenomen het volk tegen Hem op te zetten, niet vatten voor het volk, omdat het zich binnen zo streng afgemeten grenzen hield dat van Israëls rechten niets werd prijs gegeven; en zich verwonderend over Zijn antwoord zwegen zij stil.

Ook deze smaad, die de Heere hier lijdt, dat men Hem in Zijn rede wilde vangen om Hem vervolgens aan het wereldlijk gericht over te leveren, is nog niet ten einde. Er zijn mensen die slechts tot het einde de Heilige Schrift lezen, of zelfs verklaringen daarvan schrijven om de Heere en de heilige profeten in de rede te vangen, zodat zij de wereld ertoe zouden brengen de bijbel als ieder ander boek te doen beschouwen.

27. a) En tot Hem kwamen sommige Sadduceeën, die menen dat er geen opstanding is en vroegen Hem:

a) Hand. 23: 8.

28. Meester! a) Mozes heeft ons geschreven: als iemands broer sterft, die een vrouw heeft en hij sterft zonder kinderen, dat zijn broeder de vrouw nemen zal en voor zijn broer zaad verwekken.

a) Deut. 25: 5.

30. En de tweede nam die vrouw en ook deze stierf zonder kinderen.

31. En de derde nam diezelfde vrouw; en op dezelfde manier ook de zeven en hebben geen kinderen nagelaten en zijn gestorven.

32. En ten slotte na allen stierf ook de vrouw.

33. In de opstanding dan; wiens vrouw van deze zal zij zijn? want al die zeven hebben haar tot een vrouw gehad.

34. En Jezus antwoordde hen: De kinderen van deze eeuw, de mensen die in dit tegenwoordig tijdsverloop leven, trouwen en worden ten huwelijk uitgegeven.

35. Maar die waardig geacht zullen worden die eeuw te verwerven en de opstanding uit de doden, zullen noch trouwen noch ten huwelijk uitgegeven worden.

36. Want zij kunnen niet meer sterven, want zij zijn a) aan de engelen gelijk en zij zijn kinderen van God naar de wijze der engelen (Job 1: 6), omdat zij kinderen van de opstanding zijn.

a) 1 Joh. 3: 2.

37. En dat de doden opgewekt zullen worden heeft ook Mozes aangewezen - al heeft hij het ook niet met woorden gezegd - bij de doornbos 22: 32), toen hij

a) de Heere de God van Abraham, Izaak en Jakob noemde.

a) Ex. 3: 6. Hand. 7: 32. Hebr. 11: 16.

38. God nu is niet een God van de doden, maar van de levenden: want zij leven voor Hem allen. Voor Hem zijn zij hierna evenals te voren als persoonlijke wezens, hoewel zij volgens de ervaring en de mening van de mensen hebben opgehouden te bestaan; zij wachten slechts op de herstelling van het volkomen leven ook ten opzichte van het lichamelijke.

Een zeer bijzondere opmerkzaamheid verdient de hoogst eigenaardige manier waarop de Heere hier de leer over de opstanding bekrachtigt. Ver verwijderd van het standpunt van de filosofen, die hun ideeën over onsterfelijkheid uit de natuur van de menselijke ziel proberen af te leiden en het betwifelde uit het onbekende willen bewijzen, vindt Hij integendeel de meest vaste grond voor de hoop van het eeuwige leven in de persoonlijke gemeenschap van de mens met God. Maar hierdoor geeft Hij ook indirect te kennen dat men, om tot volle overtuiging van Zijn eigen onsterfelijkheid te komen, eerst van de persoonlijke gemeenschap met God verzekerd moet zijn en zichzelf daarvan bewust moet zijn geworden. De Sadduceeën wijst Hij daardoor op de inwendige grond van hun twijfel, die nergens anders in ligt dan in de scheiding van hun inwendig leven van God. Tevens wijst Hij de ware grond aan voor de hoop van de toekomst en de enige weg tot volkomen zekerheid daaromtrent. De godsdienst-filosofie en de apologetiek van vroegere en latere tijden zouden er zeker niets bij verloren hebben als zij dit voorbeeld getrouwer gevolgd waren en niet hadden getracht de onsterfelijkheid van de ziel ook voor degenen te bewijzen die nog niet in de levende God geloven en van een persoonlijke gemeenschap met Hem zelfs geen zwakke voorstelling hebben. De diepste ervaring van ons eigen hart leert ons dat zonder dat dit voorafgaat, het geloof aan onsterfelijkheid deels onzeker, deels zonder verkwikking is en dat men, zolang men God niet heeft gevonden, ook zichzelf verliest.

Een ontmoeting van Christus met de Sadduceeën, de loochenaars van de opstanding en de toekomstige wereld: 1) Hij ontdekt voor hen de grond van hun ongeloof. 2) Hij stelt de valse veronderstellingen ter zijde, waarop hun tegenwerpingen steunen; 3) Hij wijst de zekerheid van de opstanding zegevierend uit de Schrift aan.

39. En sommigen van de Schriftgeleerden antwoordden: Meester! gij hebt wel gezegd.

40. En zij durfden Hem niet meer iets vragen, zodat zij nader zouden beproefd hebben om Hem in Zijn rede te vangen.

Het dadelijke en verheven antwoord van Jezus, omdat Hij eensdeels juist uit Mozes (waarop het juist tegenover de Sadduceeën aankwam, die alleen diens boeken als heilige schrift erkennen) aanwees, dat van die kant geen tegenspraak van de goed begrepen geloofsleer omtrent de opstanding kon worden ontleend, aan de andere kant eveneens uit Mozes de onbetwistbare waarheid van die geloofsleer voorstelde, wekte de bewondering op, zelfs bij de Schriftgeleerden van de Farizeese partij. Zij hadden zeker dikwijls geprobeerd om de Sadduceeën een beslist woord van Mozes voor te houden en hadden er geen gevonden; zij konden zich daarom niet terughouden hun blijde verrassing uit te spreken toen de Heere met zo weinig moeite diep graaft en een echte edelsteen uit de groeve te voorschijn brengt. De vraag van een Schriftgeleerde, wat het voornaamste gebod in de wet was, laat Lukas achterwege, omdat hij reeds een dergelijke geschiedenis in Hoofdst. 10: 25 vv. heeft

meegedeeld. Hij meldt daarom dadelijk dat Jezus' tegenstanders, die inzagen hoe iedere strik die men Hem wilde leggen slechts aanleiding gaf tot een roemvolle openbaring van Zijn wijsheid, van nu aan van dit soort van aanvallen hebben afgezien.

IV. Vs. 41-44. In de eerste geschiedenis van de vorige groep, waarmee het opgaan van de Heere naar Jeruzalem tot Zijn lijden en sterven begon (Hoofdstuk 18: 31 vv.), liet Hij het toe dat Hij nu openlijk als de Zoon van David, als de Messias werd uitgeroepen en wekte zelfs het gehele volk, dat Hem vergezelde tot deze erkenning en belijdenis op, toen Hij nabij Jeruzalem te Betfage aan de Olijfberg kwam, door een profetische voorspelling te vervullen (Hoofdstuk 19: 29 vv.). Nu Hij op het punt staat om van de tempel en de stad te scheiden, moet echter nog tot een nadere erkenning worden gedrongen, een erkenning die nog slechts het eigendom van enige ingewijden is (Uit 14: 33), dat namelijk Christus niet slechts Davids Zoon maar Gods Zoon is (vgl. MATTHEUS. 22: 41-46 Mark. 12: 35-37).

41. En Hij zei - een vraag weer opnemend, die waarschijnlijk al 32 jaar daarvoor bij Zijn eerste zijn in de tempel behandeld was 2: 45") - tot hen, tot de Farizeeën en Schriftgeleerden, die rondom Hem stonden: Hoe zeggen zij, namelijk de Schriftgeleerden (Mark. 12: 35), dat de Christus, de verwachte Messias, Davids zoon is?

42. En David zelf zegt in het Boek Psalmen (Ps. 110: 1): De Heere heeft gezegd tot Mijn Heere: Zit aan Mijn rechterhand,

a)Hand. 2: 34. 1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13; 10: 13.

43. Totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank voor Uw voeten.

44. David dan noemt Hem Zijn Heere en stelt Hem daardoor met God gelijk: en hoe is Hij zijn zoon? Denkt toch na, hoe deze schijnbare tegenspraak kan worden weggenomen, zodat u nog een diepere kennis van de waardigheid van de Messias mag verkrijgen dan u tot hiertoe had.

In de gelijkenis van de wijngaardeniers (vs. 14 v.) had Jezus Zijn dood aangekondigd en de bewerkers daarvan aangewezen. Nu weet Hij wel op grond van welke aanklacht men tegen Hem zal handelen; men zal Hem als godslasteraar veroordelen, omdat Hij Zich Gods Zoon heeft genoemd (Joh. 5: 18; 10: 33. MATTHEUS. 26: 65). Omdat Hij tevens voorzag dat het Hem voor zo'n rechtbank onmogelijk zou zijn Zijn zaak rustig te verdedigen, bewijst Hij vooraf voor het gehele volk en uit het Oude Testament zelf de Godheid van de Messias. Uit dezelfde psalm neemt de Heere bij Zijn antwoord op de bezwering van de Hogepriester (MATTHEUS. 26: 64) aanleiding tot Zijn voorspelling: "Van nu aan zult u zien de Zoon des mensen, komende ter rechterhand van de kracht van God en komende op de wolken van de hemel. "

Wee de Farizeeën en Schriftgeleerden, dat zij hun vijandschap tegen deze Jezus, hun Heere, niet lieten varen! Zij hadden een schone kroon in Zijn hand kunnen worden, nu zijn zij Hem echter tot een voetbank van Zijn voeten geworden.

In de zin "Christus is Davids Zoon" zeiden de Schriftgeleerden eigenlijk alleen dat Jezus een mens was als alle andere mensen, maar van koninklijk geslacht. Het was slechts de halve, niet de hele waarheid, evenals ook onze tijdgenoten, die ook Christus voor een bij uitnemendheid begaafde en deugdzame persoonlijkheid, maar toch altijd slechts voor een mens willen laten doorgaan, evenals zij en alle anderen zijn. Was Jezus werkelijk alleen dat en niets hogers geweest, dan had Hij het antwoord van de Farizeeën moeten prijzen en tot hen zeggen: "U heeft gelijk en Ik zie, dat gij in Mozes en de profeten zeer goed thuis bent; " maar de Heere is in het geheel niet met het gegeven antwoord tevreden; Hij verlangt als van Christus, de Messias, sprake is, een dieper indringen in de uitspraken van de Schrift en in het wezen van Zijn persoon. Opmerkelijk sloot zich op deze manier de laatste rede, die Jezus in de tempel hield, aan het eerste woord aan, dat Hij daar op zijn twaalfde jaar had gesproken. Hij noemde zowel toen Hij scheidde als toen Hij begon, God Zijn Vader en Zichzelf Gods Zoon. Nog steeds is de vraag: "Wat dunkt u van de Christus?" de belangrijkste van alle vragen, de eigenlijke levensvraag van de duizenden jaren, de alfa en de omega van het hele Christendom. Is Christus niet Gods Zoon, dan zijn wij niet verzoend, dan is er geen gerechtigheid, die voor God geldt, dan mogen wij niet bidden: "Heere Jezus! ontferm u over mij!" dan hebben wij in het geheel geen zekerheid voor onze eeuwige zaligheid, dan is Hij niet bij ons al de dagen tot aan het einde van de wereld en als Hij een leugenaar was, dan zijn wij de ellendigsten onder alle schepselen. Maar God zij lof, zo is het niet!

Wat dunkt u van de Christus? Wiens Zoon is Hij? Een gewetensvraag aan allen, die zich naar Hem Christenen noemen:

- 1) het is tijd, dat wij ophouden haar bestendig te ontwijken;
- 2) het is nodig, dat wij ons beproeven wat wij daarop weten te zeggen; 3) het is zalig in het juiste antwoord zich van ganser harte te kunnen verheugen.

Is het dat de Schriftgeleerden, Sadduceeën of Farizeeën moe werden de Meester vragen voor te leggen, wier beantwoording hen telkens verstommen doet, daarom houdt Hij zelf wel niet minder de strijd met hen aan. Verdedigender wijze hen verslagen hebbend, valt Hij hen nu van Zijn kant aan met vragen tot diepzinnige waarheid en wijsheid! Van Zijn jeugd af was het Hem reeds eigen, beiden door Zijn ondervragingen en door Zijn antwoorden (Luk. 2: 46, 47) te doen verستeld staan die Hem ondervroegen en hoorden. Het is opnieuw met een Psalmwoord, dat Hij de aanval op hun verzoek doen zal. Besloot Hij de parabel van de heer van de wijngaard en de goddeloze landlieden met een verwijzing naar de honderdenachtste Psalm, nu bepaalt Hij hun aandacht bij de aanhef van de honderdentiende: De Heere heeft gezegd (spreekt aldaar David), de Heere heeft gezegd tot mijn Heer: zit aan Mijn rechterhand. Dat de Messias David's zoon moest zijn, werd door niemand ontkend en ook op de vraag deswegen van de Heiland, hier ter plaatse stilzwijgend door de aanwezigen erkend. Maar in die Psalm door David geschreven (in de Heilige Geest, zoals bij Mattheüs en Markus in de overeenstemmende plaatsen uitdrukkelijk tussengevoegd staat), noemt hij die Gezetene aan Gods rechterhand, door wie (insgelijks met stilzwijgende algemene erkenning) die zelfde Messias te verstaan is, zijn Heer. Het geestelijk raadsel, in deze twee zeer onderscheiden betrekkingen van David tot de Messias en van de Messias tot David, wordt ten slotte aldus voorgesteld: David noemt Hem (zijn) Heere en hoe is Hij (dan) zijn Zoon? Onoplosbaar raadsel, zolang niet in die Christus beide de spruit van David naar het vlees en de Zoon van

God, ja de Heere zelf van David, onderscheiden gehuldigd wordt (Rom. 1: 3, 4). Een dergelijk raadsel, op gelijke wijze op te lossen, stelt Jezus de Joden voor in het Evangelie van Johannes (8: 18) omtrent Zijn betrekking daar tot Abraham, zoals hier tot David. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, eer Abraham werd, ben Ik.

I. Vs. 45-47. In deze derde groep zien wij dat Jezus Zich van de tempel en Zijn volk afscheidt; deze scheiding heeft in voortgaande beweging plaats. In de voor ons liggende rede tot de Farizeeën en Schriftgeleerden, waaruit slechts enige zinnen zijn weergegeven, omdat het meeste al in Hoofdst. 11: 39-52 en 13: 34 en 35 bericht was hij gelegenheid van twee deels in Galilea, deels in Perea gehoudene strafreden, scheidt Hij Zich af van de volksleiders en verleiders en geeft Hij ze over aan het welverdiende gericht (vgl. MATTHEUS. 23: 1-39. Mark. 12: 38-40).

45. En omdat al het volk het hoorde, zei Hij tot Zijn discipelen 12: 40").

47. a)Die de huizen van de weduwen opeten en onder een schijn lange gebeden doen; deze zullen zwaarder oordeel ontvangen, zodat al de weeën, welke Ik reeds in Hoofdstuk 11 over hen heb uitgesproken, nu op hun hoofd zullen komen.

a) 2 Tim. 3: 6. Tit. 1: 11.

Tot de treffendste plaatsen van het Nieuwe Testament behoort de laatste openlijke rede van Jezus; het is een vonnis dat Hij velt over de Schriftgeleerden en Farizeeën, een diep zielelijden dat zich uitspreekt in de noodzakelijkheid van dit gericht. Hoeveel liever had Hij "zalig" geroepen dan "wee. " Evenals een stervende vader neemt Hij met brekend hart afscheid van de onverbeterlijke en reddeloos verloren kinderen, die de liefde zolang tevergeefs gebeden en gewaarschuwd heeft en die zich tegen de liefde hebben verborgen en gesloten. De woorden zijn een waarschuwend beeld voor alle Farizeeën ten allen tijde, ook onder ons in de Christenheid.

Een zichtbare gelijkheid bestaat er tussen het beeld dat de Heere van de Farizeeën en Schriftgeleerden heeft ontworpen en het klerikalisme, vooral dat van de Middeleeuwen. Vanzelf denkt men bij het woord in vs. 47 aan de schenkingen, die de kerk en de monnikenorden zich wisten te verschaffen, aan de handel met zielmissen, aan de ongelukkige invloed van de biechtstoel. Ook de waarde, die aan de prachtklederen en ereplaatsen werd gegeven, de voorliefde voor weidse titels en het systeem van wederkerige vergoding, het is alles in velerlei vormen weer levend geworden en nog tot op deze dag niet uitgestorven.

Dit was een stoute en opmerkelijke waarschuwing. Het was, bedenken wij dat wel, een openbare aanklacht tegen mensen die in Mozes' stoel gezeten waren en de erkende leraars van het Joodse volk waren. Het leert ons duidelijk dat er tijden kunnen zijn dat de zonden van de mensen in hoge stand het tot een stellige plicht maken om in het openbaar daartegen te getuigen. Zij toont ons dat het mogelijk is rond uit te spreken en toch de waardigheden niet te lasteren. Geen zonde schijnt door Christus als zondiger beschouwd te worden dan geveinsdheid. Geen zonde deed zo'n blijvende, sterke en verpletterende veroordeling van Zijn

lippen vloeien gedurende Zijn hele leraarambt. Hij was altijd vol genade en medelijden voor de armsten der zondaren. Toorn was niet in Hem, toen Hij Zachéüs, de boetvaardige zondaar, Saulus de vervolger en de vrouw in Simons huis zag. Maar toen Hij zag dat de Schriftgeleerden en Farizeeën slechts de mantel van de godsdienst droegen en grote uitwendige heiligheid voorgaven, terwijl hun harten vol boosheid waren, schijnt Zijn rechtvaardige ziel vol verontwaardiging geweest te zijn. Acht keer in een hoofdstuk (MATTHEUS. 23) vinden wij dat Hij zegt: "Wee u gij Schriftgeleerden en Farizeeën, gij geveinsden!" Laat ons niet vergeten dat de Heere Jezus nooit verandert. Hij is gisteren en vandaag dezelfde en tot in de eeuwigheid. Wat wij ook in de godsdienst zijn, laat ons waar zijn. Hoe zwak ons geloof, onze hoop, onze liefde, onze gehoorzaamheid mogen zijn, laat ons toezien dat wij waar, echt en oprecht zijn. Laat ons zelfs het denkbeeld van rolspelerij en huichelarij in ons Christendom verafschuwen. Laat het ons in ieder opzicht geheel en al zijn. Het is een treffend feit dat het eerste deel van de wapenrusting, die Paulus aan de Christelijke krijgsknecht aanbeveelt, de waarheid is. Staat dan, zegt hij, uw lendenen omgord hebbende met de waarheid. (Efeze. 6: 11).

HOOFDSTUK 21

DE PENNINGEN VAN DE WEDUWE. DE VERWOESTING VAN JERUZALEM EN HET EINDE VAN DE WERELD

II. Vs. 1-4. Markus en Lukas hebben de rede van de Heere tot de Farizeeën en Schriftgeleerden in een zo verkorten vorm meegedeeld, dat de verwachting omtrent Israël's laatste toekomst geen plaats kon vinden. Daarom voegen zij nu nog, voordat zij de Heere werkelijk van de tempel laten scheiden, deze liefelijke geschiedenis van het penninkje van de weduwe bij, die tegenover de vroeger berispte schijnheilige hebzucht, die de huizen van de weduwen opeet, een oprecht vrome ziel stelt, die in de drang van haar geloof al haar leeftocht aan God ten offer brengt. Bovendien laat zij ook van de heilloze door God verlaten plaats een troost meenemen, dat onder de goddeloze verzorgers van de dode offerdienst toch nog zo'n in de stilte verborgen ziel is. Moge dan de tempel uit kostelijke stenen nu de lang verdiende verwoesting dreigen, er is een levende tempel; deze zal uit de verwoesting worden gered en daaruit zal een nieuwe tempel worden gebouwd (vgl. Mark. 12: 41-44).

1. En a)toen Hij opzag, toen Hij, na die rede tot de Schriftgeleerden en Farizeeën, Zich in de voorhof der vrouwen had neergezet, zag Hij de rijken hun gaven in de schatkist werpen.

a) 2 Kon. 12: 9.

2. En Hij zag ook een zekere arme weduwe twee kleine penningen daarin werpen.

Van de gave van deze arme weduwe leren wij dat wat wij weggeven tot ondersteuning van de armen en onderhoud van Gods eredienst, aan God geheiligd is. Onze Zaligmaker ziet met blijdschap wat wij met onze harten geven, tot hulp van Zijn leden of tot Zijn dienst. Hij ziet elke hand aan, die tot hulp is uitgestrekt. Ponden waren weinig voor rijken, twee penningen waren al het hare. Christus oordeelde bij het geven naar het gemoed van de gevers, meer dan naar de waarde van de gift. De armste is bekwaam om werken van liefde te doen en kan naar vermogen weldadigheid uitoefenen. Gezegende Heere, de armste van Uw dienaren heeft twee penningen, zij hebben een ziel en een lichaam, overreed ons en maak ons bekwaam om beiden U te offeren. Hoewel zij al de Uwe zijn, neem ze genadig aan en hoe gelukkig zullen wij zijn als Gij ze beiden ontvangt.

3. En Hij zei: Waarlijk Ik zeg u, dat deze a) arme weduwe wat de inwendige waarde van haar gave aangaat meer dan allen heeft ingeworpen.

a) 2 Kor. 8: 12.

4. Want die allen hebben van hun overvloed geworpen tot de gaven van God; maar deze heeft van haar gebrek, terwijl zij zeker niet voldoende heeft om te leven, al de leeftocht, die zij had, daarin geworpen.

Het is als kon de Heere na zodanige woorden van toorn als Hij vooraf had gesproken, van de tempel niet scheiden, als moest ten minste Zijn laatste woord een woord van zegen en vrede zijn, zodat wij nauwelijks weten in welk karakter wij in dit uur van scheiden de Koning van het Godsrijk het meest moeten bewonderen: of meer als Vergelder van het verborgen kwaad, of als beloner van het verborgen goede. Het is de vraag niet of deze gave niet een vergeefse zal zijn, of het goed is met zulke offeranden de tempelkas en haar misbruik te steunen, of door weduwen nog een godsdienst moest worden onderhouden die enkele jaren later voor het zwaard van de vijanden zou bezwijken. Hij ziet alleen op grond, karakter en doel van haar daad, de arme, die alles in goed geloof had geofferd, maar haar geloof heeft behouden, verkrijgt nu met haar beide koperen stukjes een rente van onvergankelijke eer. Door dit voorbeeld van de vrouw zijn de stuivers en centsverenigingen van de zending gesanctioneerd.

Wij kunnen ons deze vrouw niet anders denken, dan: zij kwam daarheen in de weduwensluier, met het oog nat van tranen naar de aarde, op de ootmoedigste manier gebogen voor de Heere, die haar door de dood van haar gade zo zwaar bezocht had. Zij kwam daar, als zond- en brandoffer voor de zonden werden gebracht, en psalmen waren gezongen, waar gezegd werd (Ps. 119: 107): "Ik ben gans zeer verdrukt, Heere! Maak mij levend naar Uw woord. " Haar ziel moet naar God, naar de levende God en Zijn genade verlangd hebben. Met de twee penningen, die zij nog slechts over had, werpt zij haar hele vermogen in de tempelkas. Nu zal zij gedankt hebben, hoewel de Heere haar verootmoedigd heeft en van een Naomi tot een Mara heeft gemaakt (Ruth. 1: 20 v.), dat Hij toch waard is, de zij Hem alles ten offer brengt. Want gesteld ook dat haar hart aan de twee penningen heeft gehangen, dan trokken die, nu zij in de tempelkas vielen, het hart mee en inderdaad gaf zij met de twee penningen God haar hart, een hart vol liefde en dankbaarheid. Maar tevens ook een hart vol kinderlijk vertrouwen op God; want "zij heeft al haar leeftocht daarin geworpen" getuigt de Heere van haar. Al haren leeftocht. Waarvan zou zij nu morgen leven? En als zij nu inkwam en haar kinderen schreeuwden om brood, waarmee zou zij haar honger stillen? Of heeft zij gedacht: met de twee penningen kan ik toch niets van belang beginnen; daarom is het hetzelfde of ik ze behoud of weggeef? Zo denken, helaas, velen onder de armen, zodat zij Gods gave verachtend, de laatste penning en zelfs nog voor nietige doeleinden verkwisten; maar dat zijn ook de allerwanhopigsten onder de armen en tot deze behoort de arme weduwe niet. Als u uw laatste penning tot onderhoud van geen betekenis meer is, dan wil de Heere die ook niet, maar de Heere heeft de arme weduwe geprezen, haar gave met welgevallen aangenomen en daaraan een waarde toegekend, die de gaven van de rijkste gevers in Zijn ogen niet hadden. Dat moet ons genoeg zijn om daaruit het besluit te trekken dat de twee penningen in het bezit van deze vrouw ook een groot kapitaal van gelovig vertrouwen op God geweest zijn. Dit offer was het, dat de Heere zo welbehaglijk was en gelooft u niet dat de Heere haar ook werkelijk voor het in Zijn ogen zo grote en veel betekende offer van haar ootmoedig, dankbaar liefhebbend hart alle haar zorgen zal hebben ontnomen? Wie kan er aan twijfelen! Die zijn God met zo'n vertrouwen tegen gaat, die mag ook alle zijn zorgen op Hem werpen. O, dat toch ook wij allen onze gaven zo de Heere offerden als deze arme weduwe!

Als er maar velen geweest waren als deze weduwe, die bereid was alles, wat zij voor het hare kon aanzien, tot onderhoud van de godsdienst bij te dragen, dan zou zich wel een reine ijver hebben kunnen ontwikkelen, die, verre er van om te ontaarden tot die zonde, die de tempel

verwoestte, integendeel er meer zou toe hebben bijgedragen om de ondergang tegen te houden.

De geschiedenis staat daar als een teken dat God Zijn oog heeft op het offer in de tempel en dat Hij uit al het stro van godsdienstigen schijn, de edele vrucht van oprechtheid en trouw weet te vinden.

De welgevallige, erkennende blik van Jezus, die op de gave van de weduwe rust: 1) een blik vol weldoende, vertroostende liefde, 2) een blik vol vragenden ernst aan ons allen.

De oefening van de milddadige barmhartigheid 1) is een dure plicht en 2) brengt grote zegen aan.

Er is iets onbeschrijfelijk roerends in, dat de Heere juist op zo'n ogenblik een schamele met Zijn aandacht verwaardigde en gestemd was om zo'n vergelijking tot hare eer te maken. Hadden wij nog een bewijs nodig, in wat voor hemelreine stemming Hij na zoveel woorden van boosheid (MATTHEUS. 23) de vervloekten tempel verliet, wij zouden het uit dit verhaal kunnen afleiden. Het is als kan Hij nog de voorhof niet verlaten zonder dat althans het laatste woord een woord van zegen geweest is, nadat Hij heeft moeten vloeken wie Hem niet wilden erkennen. En zouden wij de liefde van de Vader voorbij zien, die Hem, na zo'n hartverscheurend uur nog een zaliger ogenblik in de tempel beleven deed en als het ware een roos voor Zijn voet deed ontluiken op dit veld vol distels en doornen. In geen geval achten wij de weduwe met hare penningen te gering om een ogenblik onze aandacht te trekken. Wij weten nauwelijks of wij de Koning van het Godsrijk dieper bewonderen zullen, waar Hij Zich op dit uur van afscheid als de Vergelder van het verborgen kwaad, dan waar Hij zich als Beloner van het verborgen goede toont. En wanneer wij Hem zo hoge prijs horen stellen op de deugd van de vrome barmhartigheid is het als vernemen wij reeds het voorspel van de tonen van het jongste gericht waarvan Hij binnen weinige uren Zijn jongeren het tafereel zal onthullen. Met hen in de geest uit de prachtige tempelpoort tredend, maken wij ons gereed, om te horen hoe de Heer hun de verborgenheden van Zijn toekomst beschrijft.

Alleropmerkelijkst is het terwijl de discipelen over de tempel spraken, over de reusachtige stenen, waaruit hij gebouwd en de kostbare edelgesteenten, waarmee hij versierd was, Jezus uitsluitend de aandacht had op iets, dat Hij het schoonst, het heerlijkst van alles achtte, niet enige grote steen, niet het gouden dak of de gouden poorten, die Herodes ten geschenke had gegeven, maar iets dat Farizeeër en Schriftgeleerde niet opmerkten, een levende steen, een arme weduwe, die in de schatkist haar hele leeftocht geofferd had. Als Christus uit de hoge op onze kerken neerziet, bemerkt Hij niet de hoogte van haar torens, de schoonheid van haar stenen, de fijnheid van haar snijwerk, dit alles is vergankelijk, maar slechts de plaats keurt Hij de naam van kerk waardig, waar twee of drie oprechte Christenen met hun oprechte penningen in Zijn naam vergaderd zijn. Duizenden, die wel in naam maar niet metterdaad in Zijn naam vergaderd zijn, beschouwt Hij in het geheel niet als een kerk of als een gemeente.

III. Vs. 5-36. Hier zien wij Jezus van de tempel weggaan en na het verlaten ook van de stad Zich boven op de Olijfberg met de discipelen neerzetten om Zijn grote eschatologische rede

te houden. Deze hele gebeurtenis komt overeen met het gezicht van de profeet Ezechiël (11: 23) van het heengaan van de heerlijkheid van de Heere uit de stad en haar plaats nemen op de Olijfberg (11: 23). Nog meer bepaald valt zo'n overeenkomst in het oog in de volgende vierde afdeling, waarmee deze groep van verhalen, die op de tempel zien, besloten wordt.

a) Vs. 5-24. In dit eerste deel van de rede deelt de evangelist de woorden van Christus mee op zo'n manier, dat de verwoesting van Jeruzalem en van de tempel dadelijk op de voorgrond treedt en voert daarna een voorspelling aan, die alleen hier voorkomt en het zegel er op drukt, dat juist over deze gebeurtenis gehandeld is en niet tegelijk van de laatste verschijning van de Heere (vgl. MATTHEUS. 24: 1-28 Mark. 13: 1-23).

5. En toen bij het heengaan uit de tempel sommigen van degenen, die Hem vergezelden, zeiden van de tempel dat hij met schone tenen en begiftigingen versierd was, zodat het hen nauwelijks mogelijk scheen dat zo'n gebouw door God zou worden prijs gegeven, zoals Hij al had te kennen gegeven (Hoofdstuk 13: 35; 19: 43 v. MATTHEUS. 23: 38), zei Hij:

6. Wat deze dingen aangaat, die u aanschouwt, a) er zullen dagen komen waarin niet een steen op de andere steen gelaten zal worden, die niet zal worden afgebroken. Mijn woord blijft in zijn kracht en betekenis, hoezeer ook het uiterlijke daartegen spreekt (Jer. 26: 18. Micha 3: 12).

a) 1 Kon. 9: 7.

7. En zij vroegen Hem, toen Hij Zich nu met hen op de Olijfberg bevond (MATTHEUS. 24: 3. Mark. 13: 3 v.): Meester! Wanneer zullen dan deze dingen zijn, die Gij voorspelt hebt? En wat is het voorafgaand teken, wanneer deze dingen zullen gebeuren en dan ook Uw toekomst en het einde van de wereld volgt?

Josefus (de b. Jud. VI 5, 2) bericht: "Toen de tempel geheel in vuur opging, hielden de Romeinen het sparen van de overige gebouwen voor nutteloos en staken alles aan, de overblijfsels van de portalen en poorten, twee uitgezonderd, die zij daarna omverhaalden, de oostelijke en de zuidelijke; vervolgens verbrandden zij ook de schatkamers, waarin onmetelijke schatten, kleinodiën, kortom de hele rijkdom van Judea lag opgestapeld, omdat de rijken van alle kanten hun kostbaarste bezittingen daarheen hadden geborgen. " Op onze plaats zijn onder de kleinodiën of bezittingen vooral bedoeld de vele geschenken van de tempel, waaronder ook die van vorstelijke personen zich bevonden, als de reuzenwijnstok aan het voorportaal van het eigenlijke tempelgebouw, die door Herodes was geschonken. De discipelen komt het ongelooflijk voor dat een zo kostbaar en onwankelbaar vast gebouwd Godshuis door God aan de verwoesting zal worden overgegeven, vooral omdat de vrome gewilligheid om te geven zo veel besteed had om het te verfraaien. Nu had Jezus in de voorafgaande geschiedenis van de twee penningen van de weduwe toch zelf een zo grote waarde gehecht aan dergelijke tempelgaven, want had Hij aan deze uitwendige allermiste gave de hoogste innerlijke waarde toegekend, zo had Hij toch aan de gaven van de rijken niet alle waarde ontzegd, maar die steeds in de hun toekomende betekenis laten gelden. Volgens ons begrip van het profetische woord wagen wij de stelling uit te spreken dat aan het einde

van deze eeuw het Jeruzalem van de tegenwoordige Christenheid in vuur zal opgaan en de tempel van de uit de heidenen gebouwde kerk zal worden verwoest. Deze bewering zal aan menigeen voorkomen als een vermetelheid, zelfs wel als waanwijsheid; zij menen integendeel, wanneer juist nu deze tempel door nieuwe organisatie een heerlijke verandering verkrijgt, wanneer het westelijke Jeruzalem toch zoveel doet om Godshuizen en scholen op te richten en de inrichtingen van weldadigheid te vermeerderen, wanneer er een grote menigte van vrome zielen is, die aan de discipelen van Christus, aan de Hem aanhangende harten en op de weduwe bij de schatkist lijken en als in het bijzonder ook de Thyatira-gemeente het in Openbaring . 2: 19 haar toegeschreven karakter opnieuw betoonde, dan zouden dat zekere onderpanden zijn dat de kerk een tijd van nieuwe bloei tegemoet ging. Wij kunnen ons echter op grond van de voor ons liggende verzen door al die tegenspraak niet van onze mening laten afbrengen, maar moeten alleen onze opvatting van het profetische woord aan een steeds vernieuwd onderzoek onderwerpen, of het overeenkomstig de Schrift is en met de Geest van de Heere overeenkomt. Is zij dat, dan zijn wij van onze zaak zeker, zodat wij tegen al die tegenspraak de volgende stellingen plaatsen: 1) De dag van de Heere zal komen als een dief in de nacht. Dat betreft ook de voorafgaande openbaringen van Zijn heerlijkheid en de betoningen van Zijn rechterlijke macht. De mensen zullen versmachten van vrees en verwachting van de dingen, die komen zullen op aarde, maar juist dat, wat later werkelijk komt, zullen zij het allerminst hebben verwacht, omdat ook degenen die de Schrift geloven in de regel er niet toe kunnen komen de Schrift in vele punten juist te verklaren (Hoofdstuk 18: 34). 2) Die de Heere met een oprecht hart in geloof aanhing, die zou het gericht over Jeruzalem geen schade doen, integendeel zouden het voor alle waarlijk vrome zielen een verlossing worden van de verdrukkingen van de ongelovigen, van het bedrog en de heerschappij van de valse geesten en de uitleiding uit het diensthuis naar het beloofde land. Wat van het gebouw op de goddelijke grondslag werkelijk echt goud, zilver en edelgesteenten was, dat zou toch niet mee verbranden in het vuur van de stenen tempel, maar alleen hout, hooi en stoppelen (1 Kor. 3: 12 v.). Wij hebben ook, evenals bij het gericht over het Joodse volk achter het uitroeien van de moerbeziënboom uit de grond, waarin hij tot hiertoe stond, een verplaatsing in de zee stond (Hoofdstuk 17: 6. Rom. 11: 11 v.), bij het gericht over de beiden, wier genadetijd nu ten einde spoedt (vs. 24), de vervulling van de tweede helft van het vijftiende vers in Rom. 1) en een verwezenlijking van het gezicht in Ezechiël. 47 te wachten, zodat het ons waarlijk geen schade zal doen als de Heere Zich nu op Zion een gemeente sticht, die geen vlek of rimpel of iets dergelijks heeft (Openbaring . 14: 1 vv.). 3) Wanneer het dier, dat in Openbaring . 11: 7 vv. allengs uit de afgrond opstijgt, met de twee getuigen strijdt, ze overwint en doodt, dan moet dat juist in een tijd gebeuren dat de twee getuigen zich in volle levenskracht vertonen, zodat men later, wanneer zij als lijken op de straten van de grote stad liggen en men ze beschouwt en zich over hen verheugt, niet zou kunnen zeggen dat zij gestorven zijn door verzwakking van de ouderdom, maar het duidelijk voor de hand ligt dat zij gedood zijn. Die verstand heeft denke na en die gelooft heden geroepen te zijn om te bouwen, vergeet 1 Kor. 3: 11-15 niet.

8. a) En Hij zei: Zie toe dat u niet verleid wordt: want velen zullen er komen onder Mijn naam en zeggen: Ik ben de Christus en de tijd is nabij gekomen a) dat het Messiaanse rijk zich in heerlijkheid vertoont. Ga dan hen niet na, geef hun geen geloof, dat u hen volgen zou.

a) Jer. 29: 8. Efeze. 5: 6. Kol. 2: 18. 2 Thes. 2: 2. 1 Joh. 4: 1. Jer. 14: 14; 23: 21.

9. En wanneer u zult horen van oorlogen en beroerten, wordt dan niet verschrikt, dat u zich tot haastige ondernemingen zou laten verleiden: want deze dingen moeten eerst gebeuren, maar nog is meteen het einde niet.

10. Toen zei Hij tot hen, om in een nieuw toevoegsel van Zijn rede van het zo-even gezegde nader te verklaren: a) Het ene volk zal tegen het andere volk opstaan en het ene koninkrijk tegen het andere koninkrijk.

a) Jer. 19: 2.

11. En er zullen, omdat bij de grote staatkundige stormen tevens zekere natuurverschijnselen zullen komen, grote aardbevingen zijn in verscheidene plaatsen en hongersnoden en pestilentiën: er zullen ook schrikkelijke dingen en grote tekenen van de hemel geschieden, waarvan in vs. 25 v. nog eens zal worden gesproken (MATTHEUS. 24: 4-7. Mark. 13: 5-8).

Onze evangelist verkort in vs. 7 de vraag van de discipelen zoals wij die volledig in MATTHEUS. 24: 3 lezen, op de wijze van Markus (13: 4), zodat de verwoesting van Jeruzalem en van de tempel voornamelijk in het oog valt. Daardoor heeft hij zich de weg gebaand om die zaak nu ook in de rede van Christus zelf hoofdzakelijk op de voorgrond te laten treden. Van vs. 12-24 wordt daarover dan ook bijna uitsluitend gehandeld; daarentegen is de inleiding daartoe in de verzen 8-11 geheel in het licht van het einde der tijden gehouden, waarop de Heere zelf voor alles de ogen van de discipelen had gericht. "Wij vinden bij Lukas een vrijere, meer fragmentarische redactie van de hele rede. Menig woord van bijzonder gewicht wordt vollediger door Mattheüs en Markus bewaard, daarentegen treffen wij bij Lukas enkele bijzonderheden aan, die op zichzelf de hoogste opmerkzaamheid verdienen en het overzicht over het grote geheel in menig opzicht gemakkelijker maken. " Wat de inhoud van vs. 8-11 vooral aangaat, kunnen wij ook daar niet ontkennen dat veel ziet op de tijd die Jeruzalems verwoesting onmiddellijk voorafging. Ondertussen zien zij toch nog meer op de laatste tijd; men mag ze echter niet beperken tot de zichtbare wederkomst van Christus tot het laatste oordeel en op de herstelling van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, zoals gewoonlijk gebeurt, terwijl men aanneemt als onmiddellijk deze gebeurtenissen voorafgaande, het optreden van de antichrist en als onmiddellijk daarmee samenkomende de bekering van de Joden. De Openbaring van Johannes geeft ons integendeel een gehele andere beschouwing van de volgorde van de zogenaamde laatste dingen. Zij beginnen met die wederkomst van Christus, waarop Hij in Hoofdstuk 13: 35 gewezen heeft, dus met de bekering van Israël, die dan volgt, als de tijden van de heidenen (vs. 24) zijn voorbijgegaan en over deze een gericht komt; zij gaan daar voort tot het optreden van de persoonlijke antichrist die te voorschijn komt in de kerk, die in haar eigen wegen is overgegeven en verstokt is, zij lopen na de vernietiging van dezen uit in de oprichting van het duizendjarige rijk, na welks einde de wereldmacht en goddeloosheid nog eens poging doet om het rijk van God te vernietigen, maar deze poging wordt plotseling en in een ogenblik teniet gedaan door de Christus, die nu pas zichtbaar te voorschijn treedt, terwijl Hij tot hiertoe slechts onzichtbaar en geestelijk kan worden aanschouwd in buitengewone werken van Zijn macht en genade en

nu de oude wereld laat vergaan, om een nieuwe in haar plaats te stellen (Openbaring . 11: 11-21: 8). Gaan wij tot die bovengenoemde wederkomst terug, welks komst van de tijd af, dat de uitkomst van Openbaring . 6: 1-9: 21 vervuld is, geenszins meer zal plaats hebben op een onbepaald gelaten tijd, maar haar vast punt in het verloop van de eeuwen van de Christelijke tijdrekening heeft (Openbaring . 10: 6 v.), zo zijn het hoofdzakelijk haar voortekenen, die ons in vs. 8-11 worden aangegeven. En omdat wij juist zo nabij deze verschijning van de Mensenzoon tot wederaanneming van Zijn eigen volk (Hos. 2: 19. v.) zijn, zo zou het goed zijn wanneer vele andere ernstig gezinde Christenen het "wordt niet verschrikt" in vs. 9 beter in het oog hielden en zich niet lieten verleiden om hetzij geestelijk te vluchten naar een kerkelijke gemeenschap, die zij voor vaster houden, of lichamelijk naar een ander land, dat men veiliger acht tegen het woeden van de antichrist, die men verwacht.

13. En dit zal u overkomen tot een getuigenis, zodat u namelijk gelegenheid krijgt uw getuigenis van Mij ook af te leggen op die plaatsen: , waar u zonder die aanleiding niet gekomen zou zijn (Hand. 9: 15; 23: 11; 27: 24. Filippenzen . 1: 12 vv.).

14. Neem dan in uw harten voor van tevoren niet te overdenken hoe u zich verantwoorden zult, bereid u daarop niet met eigen wijsheid voor.

15. a)Want Ik zelf, uw Heer en Meester, zal u door de ingeving van Mijn Geest mond en wijsheid geven, die niet zullen kunnen tegenspreken noch weerstaan allen, die zich tegen u zetten (Hand. 6: 10; 7: 51. 13: 8-10).

a) Ex. 4: 12. Jes. 54: 17. MATTHEUS. 10: 19.

16. a) En u zult, om op het gezegde in vs. 12 terug te komen, aan koningen en stadhouders overgeleverd worden, ook van ouders en broeders en familie en vrienden, van diegenen, die u het allernaaste zijn, van uw eigene volksgenoten; en zij zullen er zelfs sommigen uitu doden (Hoofdstuk 11: 49. Hand. 7: 56; 12: 1 v. MATTHEUS. 23: 35).

a) Micha 7: 6.

17. En u zult door allen gehaat worden omwille van Mijn naam (Joh. 15: 21).

18. Maar u hoeft daarom niet bezorgd te zijn, als of u uw aandeel aan Mijn rijk zou verliezen. a)Niet een haar uit uw hoofd zal verloren gaan. Niet het minste van hetgeen Ik u heb toegekend zal u ontgaan, maar het zal u alles in rijke mate ten deel vallen en eindelijk volkomen in de opstanding van de rechtvaardigen (Openbaring . 6: 11; 20: 4 vv.).

a) 1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. 1 Kon. 1: 52. MATTHEUS. 10: 30.

19. Bezit dan uw zielen in uw lijdzaamheid (Hebr. 10: 36) en wacht met getrouwheid tot aan het einde.

Lukas geeft hier een uitbreiding van Christus' woord in Matth. 24: 9, zoals dat reeds gedeeltelijk in Mark. 9: 9-13 wordt gevonden. Het zijn echter niet hun eigen woorden, die de evangelisten er aan toe doen, maar slechts een herhaling van hetgeen de Heere zelf de apostelen in hun instructie MATTHEUS. 10: 17-22 had gezegd omdat dit juist, voor zover het de apostelen persoonlijk aanging, op die tijd zou worden vervuld, waarvan de afdeling, die voor ons ligt, spreekt. Bij Lukas kan men hier duidelijk merken dat hij zijn evangelie na het jaar 63 na Christus heeft geschreven, toen het vermoorden van Jakobus II en de ter dood bringing van Paulus te Rome reeds feiten waren geworden, van welke laatste de ongelovige Joden toch eveneens de schuld waren. Ook Markus schrijft in een tijd, toen bovenstaande rede van Christus vervuld was, of wat Petrus en Johannes betreft, op het punt was vervuld te worden. Wij hoeven ons daarom niet te verwonderen dat zij vroeger bij de uitzending van de twaalf (Hoofdstuk 9: 1-5 en Mark. 6: 7-11) de Heere alleen dat tot hen hebben laten zeggen, wat vooral voor hen van belang was en het andere hierheen hebben verplaatst.

20. Maar wanneer u zien zult, dat Jeruzalem door heirlegers omsingeld wordt ("Uit 24: 20"), weet dan dat zoals reeds in Hoofdst. 19: 43 v. is te kennen gegeven, haar verwoesting, waarvan in Dan. 9: 26 v. is geprofeteerd, nabij gekomen is.

21. Dan is het geen tijd meer om te wachten en zich te vleien met de dwaze hoop, als zou die nood weer voorbijgaan. Die in Judea zijn dat zij vluchten naar de bergen; en die in het midden daarvan, namelijk in de stad zijn, dat zijdaaruit trekken en die op de velden in Jeruzalems omtrek zijn, dat zij in haar niet komen, om daar veiligheid te zoeken zoals de ongelovige Joden zullen doen.

23. Maar wee de bevruchte en de zogende vrouwen in die dagen! Want er zal grote nood zijn in het land en toorn over dit volk (MATTHEUS. 24: 15-20. Mark. 13: 14-18).

24. En zij zullen vallen door de scherpste van het zwaard en gevankelijk weggevoerd worden onder alle volken; en Jeruzalem zal door de heidenen vertreden worden totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn (vgl. de verklaring in Ezechiël. 30: 3).

a)Rom. 11: 25.

Bij het weergeven van dit gedeelte van Jezus' rede blijft Lukas uitsluitend staan bij het voorwerp, dat in de eerste plaats is voorspeld. Daarvan ontbreekt bij hem de inhoud van MATTHEUS. 24: 21-27 en Mark. 13: 19-23. De trekken door hem in vs. 20 en 24 bewaard zijn duidelijker en bepaalder, omdat zij beperkt zijn tot de catastrofe over Jeruzalem, dan dit in Matth. 24: 15 en 28 Mark. 13: 14 het geval is, waar ook op de laatste tijd wordt gezien. Wat inzonderheid de inhoud van vs. 24 aangaat (over vs. 20 werd reeds bij MATTHEUS. 24: 20 het nodige opgemerkt), zo stelt de eerste helft het lot van het volk voor, de tweede de toestand van Jezus zelf tot aan de tijd van zijn wederoprichting.

Het vertreden worden door de heidenen vinden wij weer in Openbaring . 11: 2, welke woorden ogenschijnlijk op onze plaats zien, waardoor geen geringe betekenis verkrijgt dat deze uitspraak van de Heere door Lukas alleen meegedeeld tot Zijn eschatologische rede

behoort. Hoogst opmerkelijk zijn de slotwoorden "Totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn. " De roeping van Israël is volgens Rom. 11 geen gehele, daarom moet de vervulling van de tijden van de heidenen gedacht worden als verbonden met de wederaanneming van de Joden, maar aan de andere kant ook beschouwd worden in betrekking op deze, als een over haar op nieuw komend gericht van straf en zifting.

De hand van de Heere rust wonderbaar op deze stad en haar gehele typische geschiedenis door alle tijden heen. Zion en Jeruzalem moet, omdat zijn bezitters tot Amorieten zijn geworden in een volle mate van zonden en het heiligdom zelf ontheiligd en vertreden hebben, ook in voortdurende gruwel van de verwoesting eerst weer een Jebus (d. i. vertreden, vertreding) (Richt. 19: 10 v. 1 Kron. 12: 4 v.) worden, voordat het oude Salem van Melchizedek (Gen. 14: 18) terugkeert; want de overtreding duurt wel een lange tijd, maar niet altijd. Julianus probeert wel tevergeefs het te bouwen ¹⁾ en de kruistochten willen het wel weer heiligen, maar tevergeefs. De Heere heeft een perk gesteld: "Tot de tijden van de heidenen vervuld zijn. " Deze tijden van de heidenen kunnen alleen de tijden van de roeping zijn, die ook hen evenals Israël door Gods genade en lankmoedigheid zijn gesteld. Deze zijn vol geworden, of voorbijgegaan (d. i. tevens: de tijd van het einde, de dag van het gericht is gekomen), als de heidenen tot eenzelfde gericht als Israël rijp zijn. Deze heidenen zijn alle niet-theocratische volken door de gehele geschiedenis heen, met name de Christenheid uit hen ontstaan. In deze hele lange periode heeft de vergadering plaats van de gelovigen uit alle volken, het ingaan van de volheid (Rom. 11: 25) d. i. deels tot aanvulling van Israëls plaats, deels het door God verkoren gehele getal, maar dan houdt Jeruzalems vertreding op en het wordt gebouwd, dan wordt Israël uit alle volken weer gebracht - alles, zoals de profeten daarvan voorspellen en de Heere, alles bevestigend, hen daarop wijst.

In Hoofdstuk 19: 44 is door "de tijd van Israël" de periode aangewezen, waarin God Zijn volk bezoekt om hun de zaligheid aan te bieden; zo geven "de tijden van de heidenen" de gehele periode aan waarin God deze volken tot hiertoe aan Zijn rijk vreemd, met Zijn genade nabij komt (2 Kor. 6: 2); de meervoudige vorm "tijden" moet hier verklaard worden uit de betrekking tot de meervoudige vorm "heidenen". De heidense volken worden na elkaar geroepen, waaruit binnen die ene tijdruimte meerdere ontwikkelingen voortkomen.

Om eindelijk nog Israëls ballingschap onder de volken af te werken is de tegenwoordige toestand van dit volk het grootste bewijs voor de autoriteit van de Profeet, die dit alles achttien eeuwen geleden verkondigde en die zij ondankbaar verwierpen. Juist daaruit wordt ook het beslist onchristelijke van zo'n emancipatie der Joden duidelijk, zoals men die in onze dagen onder het motto van vrijheid en beschaving pleegt voor te staan. (vgl. Ezechiël. 20: 32). Het recht van gastvrijheid voor de verbannen uit Juda kan niet dringend genoeg worden aanbevolen, niet te ruim worden gehandhaafd. Maar het wordt een wezenlijk onrecht, wanneer de Christenen juist door de Joden, die zich slechts tijdelijk onder hen ophouden, in het genot van hun christelijke voorrechten en in de uitoefening van hun christelijke plichten op enige wijze worden gehinderd. Daarom wordt ook deze Christus-verloochening niet minder gewroken dan de Joodse Messias verwerping. Wanneer de Christenen de Joden hun Christus ten offer brengen, beginnen de Joden met materiële en morele kracht de staat te beheersen en het liberalisme, dat vooral ook door Joodse invloed wordt verdedigd, baant de

weg tot het indifferentisme, dat eindelijk - natuurlijk steeds onder de schone naam van verlichting en recht - tot atheïsme leidt. Ook hier is het (vs. 8): "Zie, dat u niet verleid wordt!"

1) Julianus keizer van Rome (van november 361 tot juni 363 na Christus) was van half geloof van het Evangelie tot het heidendom teruggekeerd. In zijn haat tegen Christus wilde hij het eens door de Hoge raad tegen Hem gevelde vonnis van godslastering na verloop van 300 jaren nog bevestigen en de kruisiging van Hem rechtvaardigen. Tot dat einde deed hij tot alle Joden in zijn rijk een keizerlijke oproep komen, dat zij zich mochten verenigen en naar hun vaderland Palestina terugkeren, om daar door weer opbouw van de heilige stad en van de verwoeste tempel het woord van de Gekruisigde te beschamen en daardoor tevens het voorgeven van Hem, dat Hij Gods Zoon was, met een slag te vernietigen en voor de gehele wereld te logenstraffen. Zoals men denken kan vond de proclamatie bij de kinderen Abrahams grote instemming en dit te meer omdat de keizer hun zijn woord gaf dat hij het werk, dat de val van het Christendom bedoelde, met alle hem ten dienste staande middelen zou ondersteunen. Een geestdrift zonder voorbeeld maakte zich van de Joden op alle plaatsen meester. Wat zich maar bewegen kon ondernam de reis; zelfs grijsaards, vrouwen en kinderen sloten zich aan de zogenaamde heilige optochten aan. In korte tijd wemelde het beloofde land weer van de late nakomelingschap van het oude verbondsvolk; het scheen tot zijn vorige grootheid te willen terugkeren. Reeds triomfeerden de vijanden van Jezus in de geest en zelfs de Christenen zagen niet zonder toenemende bezorgdheid het einde van deze zonderlinge strijd tegemoet. Met moed vatten de Joden na hun aankomst het werk aan; ieder meende persoonlijk mede de hand aan het werk te moeten leggen; zelfs tedere vrouwen en meisjes zag men het puin wegdragen in haar met zilver geborduurde klederen. De verwonderde wereld twijfelde er nauwelijks meer aan of Jeruzalem zou zich binnenkort uit haar puinhopen tot een heerlijkheid verheffen, die zelfs de vorige in de schaduw zou stellen. In dit geloof werd zij volkomen versterkt toen het de keizer opeens in de gedachte kwam persoonlijk met die cohorten en legioenen de arbeiders te hulp te snellen, waarmee hij landen had veroverd, evenals men vogelnesten uithaalt en koningen aanstelde en afzette zoals men op een schaakbord ze wegschuift. Wat gebeurde er nu? Geheel iets anders dan men had vermoed; het bleek dat gemakkelijker kon worden oorlog gevoerd tegen een wereld, dan tegen de Galileeër met de doornenkroon. Er werd gearbeid, maar er was geen zegen bij het werk, de ene nieuwe poging na de andere werd genomen, maar de krachten verlamden op het ogenblik dat men meende ze juist geconcentreerd te hebben. Ondanks alle inspanning vorderde de bouw niet, de kalk hield niet vast, de stenen voegden niet; ziekten en allerlei ongemakken braken uit, ja volgens het door niemand weerlegde getuigenis kwamen vlammen van vuur uit de diepte, waarin men de fundamenten wilde leggen en riepen in hun stomme taal de arbeiders nadrukkelijk toe: "Weg van hier, hier is eerst niets te bouwen. "

EVANGELIE OP DE TWEEDE ZONDAG VAN ADVENT

b. Vs. 25-36. Van het laatste gericht over het volk Israël, waarover de vorige afdeling hoofdzakelijk handelde, gaat in dit tweede deel de rede over tot het laatste gericht over alle volken, dat aan de eigenlijke wederkomst van Christus onmiddellijk voorafgaat. De eerste afdeling (vs. 25-33) loopt nog parallel met Mattheus en Markus. Evenals echter reeds hier bij Lukas het woord ontbreekt, dat niemand dag en ure weet, zo ontbreken bij onze Evangelist

verder alle gelijkenissen, zoals ze namelijk bij Mattheüs worden gevonden. De vermaningen en waarschuwingen van de Heere aan de Zijnen worden daarentegen in enige korte nauw gedrongen zinnen samengevat (vs. 34-36), die ons in het slotwoord duidelijk genoeg het wereldgericht voor ogen stellen (vgl. MATTHEUS. 24: 29-25: 46 Mark. 13: 24-37).

Evenals er drie tijden zijn, het verleden, tegenwoordige en toekomstige, zo is er ook een drievoudig komen van Jezus Christus: een komen in het verledene of in het vlees, een voortdurend komen in de geest, namelijk in onze harten, huizen en gemeenten en een toekomstig, laatste komen ten oordeel. Over die eerste komst handelen de beide laatste Adventszondagen, want zij willen onmiddellijk voorbereiden voor het heilige Kerstfeest, dat zij aankondigen en voor de ogen schilderen. Over het tweede komen heeft het evangelie van de vorige Zondag gehandeld en dan is het geheel in de orde, dat voor deze Zondag ons een evangelie wordt voorgelegd dat ons aan de laatste komst van de Heere herinnert. Maar het moet niet het gericht over levenden en doden en de verandering van hemel en aarde zijn, waarop de advent onze aandacht vestigt; daarop zullen de laatste Zondagen in het kerkelijk jaar (24-27 na Trinitatis) ons wijzen. Het is de Mensenzoon zelf die ons wordt voorgesteld en wel zoals Hij komt met grote kracht en heerlijkheid. Geheel anders is dan ook dit evangelie dan dat voor acht dagen: daar kwam Christus van de Olijfberg, hier komt Hij van de troon van de eeuwige heerlijkheid "van de rechterhand van Zijn hemelse Vaders" neer. Daar kwam Hij temidden van een arm hoopje volk en van kinderen rijdend op een ezelin en hier komt Hij te midden van de hemelse legerscharen op de wolken van de hemel. Daar kwam Hij onder het Hosanna van Zijn begeleiders, hier bruisen de zee en de watergolven en de krachten van de hemel bewegen zich. Daar trekt Hij tot Jeruzalem en hier tot de hele aardbol. Daar drijft Hij uit die niet in de tempel behoren en hier stoot Hij uit die niet tot Zijn rijk worden gerekend. "

De wederkomst van Christus ten laatsten dage: 1) welke uitzichten zij ons schenkt? zij brengt a) de volle openbaring van Zijn goddelijke kracht en heerlijkheid b), de gehele ontvouwing van de ons bereide zaligheid; 2) welke eisen zij ons stelt? dat wij a) ons geheel losmaken van de begeerlijkheden en zorgen van deze wereld en b) ons geheel begeven in de liefde en zorgen van de Mensenzoon.

Hoezeer juist onze tijd het nodig heeft dat haar ernstig wordt gepredikt van Hem, die komt; want 1) de godsvrucht is verminderd, de wereldliefde breidt zich steeds uit; 2) het geloof moet zich verbergen, het ongeloof mag daarentegen vrij te voorschijn treden; 3) zeer ruim is ons geweten, des te enger wordt echter de omvang van alle waarlijk christelijke deugden.

25. a) En er zullen later, als het in vs. 24 gezegde is vervuld en de tijd van het einde van alle dagen aanwezig is, tekenen zijn in de zon en maan en sterren en op de aarde benauwdheid van de volken met twijfelmoedigheid, als de zee en de watergolven groot geluid zullen geven;

a) Jes. 13: 10. Ezechiël. 32: 7. Joël 2: 31, 3: 15 Openbaring . 6: 12.

26. En het hart van de mensen zal bezwijken van vrees en verwachting van de dingen die het aardrijk zullen overkomen: want de krachten van de hemelen zullen bewogen worden.

28. Als nu deze dingen, die in vs. 25 en 26 gezegd zijn, beginnen te gebeuren, zie dan omhoog, in plaats van met de overige mensen in angst en verschrikking te zijn en heft uw hoofden opwaarts, a) omdat uw verlossing nabij is (in MATTHEUS. 24: 31 en Mark. 13: 27 staat hiervoor een geheel andere zin, die op een vroegere gebeurtenis ziet, ten minste bij Mattheus 13: 37").

a) Rom. 8: 23.

29. En Hij zei tot hen een gelijkenis: Zie de vijgeboom en al de bomen.

32. Voorwaar Ik zeg u, dat dit geslacht geenszins zal voorbijgaan totdat alles, ten minste wat het begin, de eerste daad van Mijn wederkomst betreft gebeurd zal zijn en heeft u eerst het begin van de vervulling gezien, dan is datu waarborg genoeg ook voor het einde.

33. a) De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan (MATTHEUS. 24: 32-35. Mark. 13: 28-31).

a)Ps. 102: 27. Jes. 51: 6. Hebr. 1: 11.

Naar alles wat de Schrift over Christus' wederkomst mededeelt heeft deze in vier akten plaats, die elk een dubbel moment bevat, een straffend tegen de tegenstanders en een zegen aanbrenghend voor de vrienden. De eerste akte is de verwoesting van Jeruzalem, waardoor aan de ene kant de berg uit de weg geruimd en in de zee geworpen, aan de andere kant de uit zijn grond uitgerukte moerbeziënboom in de zee verplant wordt (vgl. de verklaring bij Hoofdst. 17: 6). De tweede akte is de verschijning van de Mensenzoon, die in Openbaring . 11: 11 vv. is genoemd, tot wederopneming van Israël, die ook in Hoofdst. 13: 35 wordt gevonden en aan de Christenheid, zoals zij tot hiertoe bestond, een gericht van vernietiging aanbrengt, om daarna de daaruit geredde kerk door het bouwen van een nieuwe tempel te Jeruzalem (Ezechiël. 40-48) tot nieuw leven op te wekken en nader te brengen tot het doel van de volmaaktheid. De derde akte is de verschijning tot vernietiging van de anti-christ en zijn aanhang en tot oprichting van een uitwendig heerlijk rijk in Israël (Openbaring . 19: 11-20: 6). De vierde akte is de wederkomst, die nu werkelijk zichtbaar is, tot vernietiging van de legerbende van Gog en Magog en de oplossing van de tegenwoordige wereld, alsook ten gerichte over de levenden en de doden en tot verheerlijking van hemel en aarde (Openbaring . 20: 7-21: 8). De door ons vroeger meermalen behandelde wet van de geschiedenis van het Godsrijk, volgens welke de vervulling van een profetie, als zij eenmaal niet volledig genoeg was, zich zolang in steeds nieuwe wendingen voortzet, totdat de toestand van verwezenlijking geheel gedekt is met de zin en de woorden van het voorspelde, wordt dus ook bevestigd ten opzichte van hetgeen de Heere over Zijn komst heeft gezegd. Nu maakt ook dit hier de uitlegging van Zijn profetische woorden zo moeilijk, dat de vier akten niet gestreng uit elkaar zijn gehouden, integendeel juist in elkaar worden geschoven en zo bijna het voorkomen hebben van een enkele akte. Eerst de geschiedkundige verwezenlijking kan de uiteenzetting van de vier ontwikkelingsfasen op geheel bevredigende wijze teweeg brengen, tot die tijd moet onze kennis van de Schrift zich tevreden stellen met het erkennen van de hoofdgrondtrekken. Terwijl nu Lukas omtrent de eerste akte, de wederkomst van Christus ten

gerichte over Jeruzalem, al een scheiding in het eerste deel van de eschatologische rede van de Heere zover heeft gemaakt, dat deze akte geheel uitsluitend op de voorgrond treedt en er nog slechts weinig van de verdere toekomst van Christus bijgekomen is, heeft daarentegen Mattheüs in de scheiding van de tweede en derde akte voor de vierde de voorrang van meerdere juistheid. Dit hangt samen met de tijd waarin en de kring van lezers, waarvoor de heilige evangelisten schreven. Mattheüs had een nog niet voorbijgegane genadetijd van Israël voor zich, die hij daarom tot een stuk met de heerlijke toekomst van het uitverkoren volk kon verbinden, Lukas stond daarentegen al midden in het gericht over Jeruzalem en overzag nauwkeurig hoever de profetie van de Heere vervuld was, daarentegen gaf zijn belangstelling in de heidenwereld aanleiding de beide delen van de middelste toekomst van Christus in het licht van het eigenlijke einde, van de zichtbare openbaring van de Mensenzoon van de hemel te plaatsen en de overgang van die evangelist tot deze vormt Markus. Ligt in de persoon van Christus zo'n overvloed van stof, dat alle bijzondere kanten van het godsdienstig-zedelijk leven in gelijke mate door Hem worden beheerst en nu één evangelist niet bij machte was Zijn beeld volledig weer te geven, maar ter vermijding van eenzijdigheden vier van hen ons Zijn leven moesten beschrijven, zo heeft ook de wederkomst van de Heere zoveel kanten aan zich (17: 22), dat wederom een enkel vat de hele inhoud van hetgeen Hij de discipelen daar op de Olijfberg verkondigde, niet kon bevatten. Wij geloven echter dat, evenals Markus van de vier in Mark. 13: 3 genoemde discipelen Petrus vertegenwoordigt, met wie zijn broeder Andreas verbonden is, Mattheüs daarentegen Jakobus en Lukas Johannes weergeeft, waarop reeds het woord in vs. 24 , vergeleken met Openbaring . 11: 2 moest wijzen; eveneens is de uitdrukking "die op de ganse aardbodem gezeten zijn" (vs. 35) van de aardse en vleeselijk gezinde mensen, die zich hier beneden thuis voelen en een goed en aangenaam leven voor hun hoogste geluk houden, een, die in het boek van de Openbaring zeer vaak wordt gebruikt (Openbaring 3: 10; 6: 10; 8: 10; 11: 10. 12: 12; 13: 8 en 14). Deze gedachte leidt ons nu ook meer tot de beantwoording van de vraag: van waar komt het, dat van Christus' woord in MATTHEUS. 24: 36 en Mark. 13: 32 bij Lukas geen spoor wordt gevonden? In Johannes werd te zijner tijd de verdere geldigheid van dat woord daardoor opgeheven, dat de Heere hem de Openbaring op Patmos gaf en daar zeker ook dag en uur, ten minste in de voornaamste omtrekken ontvouwde (10: 7). Dit zou er ons verder toe leiden dat het evangelie van Lukas niet reeds ten tijde van de dood van de apostel Paulus, het einde van het jaar 63 na Christus gereed was, waarvoor vele omstandigheden schijnen te spreken, maar pas in de tijd tussen de vlucht van de Jeruzalemse gemeente naar Pella en de verwoesting van de stad 66-70 na Christus. Wij zullen daarover handelen in het slotwoord op de Handelingen.

Evenals een adventstijd ons in het Kerstfeest inleidt, zo zal ook een adventstijd het laatste komen van Christus aankondigen en voorbereiden. Wij willen nader letten op de drie tekenen, die onze tekst ons aan de hand doet, om in het dreigend gevaar een versterkte roepstem te horen tot behartiging van het woord: "Houd wat u heeft, opdat niemand uw kroon neemt!" Zon, maan en sterren zullen hun schijnsel verliezen: dat is het eerste teken. Zon en maan zijn lichten van de hemel, de zon is het oorspronkelijke licht waaruit de dag geboren wordt, met welke glans het pad van de mensen wordt verlicht (Joh. 11: 9). De maan is het afgeleide licht dat aan de zon wordt ontleend, dat wel geen dag voortbrengt en geen leven teweeg kan brengen, maar toch de verschrikkingen van de nacht verzacht en haar ontzettend duister door haar glans verlicht.

Zon en maan zijn op deze, evenals op vele plaatsen van de heilige Schrift het beeld van de menselijke waarheid en van de in haar dienst staande wetenschap (?) In de tijd die de eerste verschijning van Christus voorafging was de glans van deze beide lichten uitgeblust; het was duister geworden op aarde in het rijk van de geestenwereld; de mensen hadden de menselijke waarheid veranderd in de leugen, zoals de apostel zegt (Rom. 1: 25 en 28) en hadden het schepsel geëerd en gediend meer dan de Schepper, waarom God ze had overgegeven in verkeerden zin om dingen te doen die niet betamen. Met de geboorte van Christus werd het weer licht op de aarde en uit het licht van de goddelijke openbaring ontsproot een christelijke kunst en wetenschap die veel beloofde. In de laatste tijd nu, die aan de laatste komst van Christus voorafgaat, zullen weer, maar op veel omvattender wijze, deze beide lichten worden verduisterd en hun schijnsel verliezen. U zult wellicht zeggen daarvan nu niets op te merken, omdat het geloof in voortdurende groei is en dat de menselijke wetenschap nooit heerlijker triomfen heeft gehad. Ja, het is waar, er is een verlangen onder de mensen ontstaan, een verlangen naar een eeuwige waarheid, naar een vastheid voor de zielen, naar een vrede die de wereld niet kent; maar dat zijn toch slechts weinigen; onder de menigte wordt het steeds donkerder, zij weten altijd minder van het zalige licht, zij worden ondanks Christelijke scholen, leraars en predikers steeds minder bewogen door de ervaring van een leven in Christus en onze gelovigen, zij zijn zo koud, zo dood, het woord heeft ook voor zo velen onder hen zijn glans verloren: het geeft kracht meer, het maakt niet meer vrolijke zalige mensen, niet meer moedige belijders, niet meer dappere strijders; het Christendom is bij velen in een gevoelsleven ontaard, ach bij velen is het tot een zaak van mode geworden, het heeft een met de wereld overeenkomstige gedaante aangenomen en slechts zelden heeft men van onze Christenen het gevoel dat hun leven voortkomt uit de verborgen omgang met de Heere, dat hun gezindheid huiswaarts en hemelwaarts gericht is. En de maan, de wereldse wetenschap, die uit de Schrift moest putten, aan de eeuwige waarheid haar licht moest ontnemen, wat is zij duister geworden sinds zij geen licht meer van de zon ontvangt! Waar is het ongeloof stouter dan onder de wijzen van deze wereld? En deze stoute wetenschap, die zich de krachten van de natuur wist onderdanig te maken, wat heeft zij, dronken van het bewustzijn van haar almacht en alwetendheid, aan de zuilen geschud, die het heiligdom dragen! En omdat zij het heiligdom van de Heere verwoestte, omdat zij niet bouwde, maar neerstortte, omdat zij de mensen geen eeuwige vastheid wist te geven, maar hen de laatste, de enige steun verbrak, daarom moest op de verduistering van de zon en de maan het tweede teken volgen: "De sterren zullen van de hemel vallen." De sterren zijn lichtgevende werelden in de verwijderde ruimte van de hemel; zij zijn daar in een onmetelijk aantal uitgestrooid, zodat op welk punt van onze ronde aarde de mens ook moge staan en naar de hemel kijken, overal ziet hij de gouden sterren, die wel een zwak, maar toch zeker licht uit de verre wolken tot hem dragen en in hun verre, fonkelende en trillende glans hem de gindse wereld afbeelden, die met mat maar zeker licht in het duistere van ons leven schijnt. Daarom zijn de sterren het beeld van de hoop, want de sterren ziet men niet als de zon schijnt, in het vrolijk genot van het leven is er geen ruimte voor de hoop, maar als de zon is neergedaald, als de nacht zijn duistere schaduw over de aarde uitbreidt, dan fonkelende de sterren de hoop ontstaat uit de nacht van rouw en aanvechting. Wanneer echter de zon voor de mensen in het geheel niet meer aanwezig is, voor altijd verduisterd is, als het geloof op aarde wegsterft, dan zinken de sterren weer, dan wordt ook de hoop begraven, die zelfs nog in de duistere tijd aan de bovenwereld vasthield, dan zal men de bittere vruchten smaken, die de vroegere prediking

van het ongeloof ten gevolge had. Ja, het is gemakkelijk met het heilige te spotten, met menselijke wijsheid de wonderen van de bijbel aan te vallen, het woord van God als priesterbedrog en als een toom voor het volk voor te stellen, maar ontnem eerst de mensen het geloof in de eeuwige liefde van God, die in de Heiland vrijwillig het leven in de dood overgaf, verscheurt de laatste draden, die hen met hun God en Heiland nog verbindt, wat zal er plaats hebben als de nood komt? Dan zullen de ongelukkigen willen bidden en het niet kunnen, want het heilige is hen in het leven een spot geweest. Hun oog zal naar boven zien en daar geen God vinden en wanneer de mens die bronnen van troost en van hulp van boven en van binnen verdroogd zijn, dan zullen de machten van de duisternis over en in hem plaats verkrijgen en verwoestende krachten zullen van hem uitgaan, de ziel in zijn binnenste zal hem jagen om dood en verderf in de menselijke maatschappij te brengen. Dan zal echter het derde teken komen, dat niet zal kunnen worden afgewend: de zee en de watergolven zullen groot geluid geven. De zee is volgens de profetie van de Schrift het minste van de schepping, omdat zij de mens geen woonplaats aanbiedt, ook niet aan de andere schepselen van de wereld, omdat slechts de mindere schepselen in haar wonen. Daarom zal ook de nieuwe wereld geen zee meer hebben (Openbaring . 21: 1). De zee scheidt de mensen van elkaar, zij plaatst zich als een brede kloof tussen landen en volken en slechts met moeite wordt op de schepen de kloof overschreden, de noodzakelijke verbinding weinig maar nooit zonder gevaar teweeggebracht. Wanneer echter de zee woedt en de watergolven bruisen, dan is ook deze anders reeds moeilijke en zeldzame verbinding afgebroken, dan ligt het een volk gescheiden van het andere en kunnen zij zich niet verenigen. Die het toch in deze tijd van stormen en aardbevingen, die tot in de diepte doordringen, wilden beproeven de vereniging te onderhouden, die komen bij die poging om de vermetele schipper met zijn gebrekkig vaartuig wordt door de verbolgen golven in de duistere diepte geslingerd. Het schrikwekkend beeld van de verbolgen watergolven, die de laatste zwakke band van de menselijke maatschappij geheel verbreken, doelt dus op het gehele wegsterven van de liefde, dat noodzakelijk dan plaats moet hebben, als geloof en hoop zullen zijn uitgeblust. Dit is het laatste, het verschrikkelijkste teken. Alle vallenden, alle verschrikkelijke gerichten van God kunnen worden gedragen zolang de mens nog met de mens is verbonden. Al is het dat verwoestende oorlogen de volken onderling verdelen, zo zal de oorlog nog zo lang kunnen verdragen worden als er nog enige banden van liefde aanwezig zijn, die de mens aan de mens verbinden zolang hij nog thuis in het stille heiligdom van de familiekring een plaats van liefde vindt, een beschermend toevluchtsoord uit de strijd en de verdeeldheid van de buitenwereld. Wanneer echter ook deze laatste band van een scheurt, wanneer ook dit heiligdom door de vlammen van de tweedracht wordt aangestoken, als eerst degenen, die door de sterkste banden van bloed, van gewoonten en woning ten einde elkaar gelukkig te maken, tegen elkaar opstaan, wanneer er in vader en moederharten geen liefde meer leeft voor de kinderen, als in de kinderen de eerbiedige liefde voor hun ouders is vernietigd, wanneer de heiligste gevoelens van het menselijk hart in het tegendeel daarvan worden veranderd, in moord van ouders, echtgenoten, broeders en kinderen, dan heeft de toestand van de menselijke zaken haar einde bereikt, want de krachten van de maatschappij, die alleen bestand zijn, werken om haar te verwoesten en - "als een rijk tegen zichzelf verdeeld is, hoe zal het bestaan?" Hoe het op dit punt met de liefde in het heiligdom van de familiekring onder geslachten bij hoge en lage standen gesteld is, daarover zou ik behalve hetgeen de openbare bladen van tijd tot tijd over zodanige wandaden berichten, uit het verkeer, waarin mijn ambt mij leidt, een reeks van

geschiedenissen kunnen vertellen, die de haren te bergen doen rijzen; maar ik mag het niet, juist omdat velen het te graag horen, dan dat men zou kunnen geloven, dat zij er de rechte smart over zonden voelen. Wanneer nu profeten heden ten dage de tijd, waarin wij leven, in rozenkleurig licht voorstellen, als zij van zedelijke vooruitgang spreken, als zij een algemene zegen en een verbroedering van de wereld als zeer nabij geloven, o, dan voelt men het wee nog smartelijker in het hart; want het ergste in het kwade is het als de mensen het nabijzijnd gevaar niet bemerken, als zij de worm niet zien, die aan de kern knaagt, omdat dan onverwacht als uit een heldere hemel de bliksemslag van de verwoesting neervalt en hem uit alle hemelen en zoete dromen wakker schudt tot een ontzaglijke werkelijkheid.

Wij stellen op de voorgrond, dat Jeruzalems verwoesting van geheel dit onderwijs het hoofdonderwerp is. Maar deze gebeurtenis kon beschouwd worden en wordt hier werkelijk beschouwd van twee verschillende kanten: de historische en de ideale. Uit het eerste oogpunt wordt zij allereerst voorgesteld. De Heere geeft voortekenen voor, omstandigheden bij, gevolgen van die omkering op, waarvan men binnen weinige jaren getuige zou wezen en geen van de voortekenen, die Hij hier aangeeft, of zij zijn aanvankelijk reeds binnen de grenzen van een mensenleven in het aanzijn getreden. Als men zich slechts wacht om beeldspraak eigenlijk op te vatten en haar op gelijke wijze als in de profetische Schriften verklaart, men zal hier geen zwarigheid vinden. Maar dat historisch feit heeft tevens symbolisch-typische strekking. Het doet in het klein aanschouwen wat zich eens aan het eind der eeuwen in het groot zal herhalen en ook de voortekenen, hier opgegeven, zijn, waar zij bij de verwoesting van stad en tempel aanvankelijk gezien worden, slechts spiegel van wat later de afloop van deze hele tegenwoordige huishouding aankondigt. Vraagt men nu, op welke manier de Heere het een met het ander verbindt, wij willen ons liefst beroepen op het kenmerkende van het profetisch visioen, dat de toekomst als iets tegenwoordigs aanschouwt en de gebeurtenissen als in perspectief ziet verschijnen, zodat de tijdruimte, die tussen de ene en andere ligt, voor het oog van de geest terugtreedt. De tussen tijdvakken, die het een van het andere scheiden, worden voor de blik van de ziener als het ware vernauwd en aan elkaar geschoven; de afstanden krimpen samen en het tijdperk van het einde der eeuwen vertoont zich, of het slechts een tijdstip onmiddellijk na het tegenwoordige was. - Vraagt men al verder met welk recht de Heere in Jeruzalems verwoesting tegelijk een symbool van Zijn laatste wederkomst ziet, wij wijzen op het geheel enig belang van de eerstgenoemde gebeurtenis. Aan de ene kant is het historisch bewezen dat de val van de Joodse staat de volstrekt noodzakelijke voorwaarde was om het Christendom uit de perken van een begrensde nationaliteit te verheffen, tot wereldgodsdienst te verheffen en zo de openbaring van Jezus' heerlijkheid, zichtbaar in de triomf van Zijn rijk over de heidense wereld, voor te bereiden. En van de andere kant mogen wij het symbolisch karakter niet voorbijzien, dat ook in de profetische Schriften aan Jeruzalem en de tempel wordt toegekend. Zion staat daar niet slechts als plaatselijke zetel, maar ook als zinnebeeld van de hele theocratie, in haar vastheid en schoonheid beschouwd en de hele Christelijk geworden wereld kan in zeker opzicht een nieuw, geestelijk Jeruzalem heten. Is het een wonder dat het oordeel over Jeruzalem als zinnebeeld wordt voorgesteld van geheel het wereldgericht? En heeft men eindelijk tegen de volkomen waarheid van deze samenvoeging bezwaar, omdat het dan toch altijd twee zeer verschillende gebeurtenissen zijn, die hier aanéén zijn geschakeld, wij antwoorden eerst dat de Heere, naar de vatbaarheid van Zijn jongeren sprekend, zich niet anders uitdrukken kon,

omdat Hij eerst wilde aanvangen hun lang gekoesterde voorstellingen van de grond af aan te bestrijden. Ten tweede dat het karakter van Zijn laatste toekomst als een onzekere en onverwachte gebeurtenis, waartegen waakzaamheid te aller ure vereist werd, Hem vanzelf verbood, de verzekering, dat zij eens na vele eeuwen geschieden zou, op de voorgrond te plaatsen. Ten derde dat de Heere op aarde, naar Zijn eigene verklaring, de dag en het uur niet wist van een gebeurtenis, die van de menselijke kant beschouwd, door het ongeloof of het geloof van de wereld vertraagd en bespoedigd kon worden en dat Hij dus moeilijk een scherpe grenslijn tussen de ene en de andere gebeurtenis kon trekken. Ten slotte dat het ook in dit onderwijs niet aan sporen ontbreekt voor de meer opmerkzame toehoorder dat Hij aan uitstel van Zijn laatste toekomst gedacht heeft. Men lette op de waarschuwing tegen zorgeloosheid, die alleen bij zo ongedacht een uitstel heersend kon worden (MATTHEUS. 24: 37-39); aan het "vertoeven" van de bruidegom in de gelijkenis (MATTHEUS. 25: 5), aan "de lange tijd" waarna de Heere rekening van de aan vertrouwde talenten komt eisen (MATTHEUS. 25: 19). En waartoe anders de waarschuwing tegen het gedrag van de dienstknecht, die in zijn hart spreekt: "Mijn heer vertoeft te komen" dan om hem ook met het denkbeeld van langduriger wachten gemeenzaam te maken? Voegen wij hier ten slotte bij dat het de Heere minder te doen was om de jongeren een volledig onderricht omtrent de verborgenheden van de toekomst te geven, dan wel om hen door een blik op dit geheimzinnig verschiert tot waakzaamheid en hoop te stemmen, dan is er volstrekt geen reden om zich aan de wijze, waarop Hij dit onderricht inkleedt, te stoten.

34. a) En hoed uzelf ervoor dat uw harten niet te eniger tijd bezwaard worden met brasserie en dronkenschap door deelneming aan weelderige maaltijden of andere feestelijkheden, waarbij de nachten worden doorgezondigd en met de zorgvuldigheden van dit leven, die op een andere manier u onttrekken aan uw hemelse roeping en dat u die dag niet onvoorzien overkomt.

a) Rom. 13: 13. 1 Thessalonicenzen. 5: 6. 1 Petrus . 4: 7.

35. a) Want zoals een strik, die de jager onverwacht over het wild werpt, zal hij komen over al degenen die op de hele aardbodem gezeten zijn, namelijk de wereldlingen, die in het aardse zijn verzonken.

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 2. 2 Petrus . 3: 10. Openbaring . 3: 3; 16: 15.

36. a) Waak dan te allen tijd, biddend dat u waardig geacht mag worden al deze dingen te ontvluchten die gebeuren zullen; en te staan voor de Zoon des mensen (MATTHEUS. 25: 31-46).

a) Luk. 12: 40. 1 Thessalonicenzen. 5: 6.

Ons hele leven moet een wandelen zijn voor het aangezicht van Hem, die komt. Hem tegemoet gaan moeten wij allen en in betrekking tot Hem, tot Zijn toekomst en de eeuwigheid moet in ons alles, moet iedere minuut van het leven staan. Ons hele leven moet een boom zijn, die zijn wortels heeft geschoten in de troon van Hem, die komt, die de grond van die wereld

sappen en krachten schenkt, waarvan niets hier beneden is dan vrucht en schaduw. Omdat wij nauwelijks zo ver kunnen komen moesten wij ten minste handelen en wandelen als de wegvluchtenden, als die de wereld ontvluchten en op een betere wereld hopen; niet treurig, omdat wij toch alle dagen meer van het leed achter ons krijgen, dat ons is toegemeten, maar vrolijk, als die de dag van Christus dagelijks meer naderen, moeten wij leven en elke ons toegereikte aardse gave als beeld en onderpand van die eeuwige gaven, die wij wachten, tot ons nemen en gebruiken. Moeten wij dan alleen zo? Willen wij ook niet? Zijn wij geen schapen van Zijn weide? Eten en drinken, waar daar het hart bezwaard wordt, zijn dat zaken, die wij kunnen kiezen bij levend geloof in Hem, die zal komen? Dat wordt door ons niet gezegd, dat zij verre van ons! Daarvan reinigt, daarvoor behoedt Hij zelf ons door de krachten van de toekomstige wereld! Alles wat het hart bezwaart, wat het terughoudt de Heere tegemoet te gaan, wordt weg en uitgeworpen, dat werpt Jezus weg! Hij verdrijft ook de zorgen, die het hart bezwaren, de lasten, die om medelijden roepen en het niet verdienen, die moeten sterven en uitgeroeid moeten worden; want zij zijn zonden, die het waardig zijn door de onbedrieglijke Rechter van al het verborgene geopenbaard te worden en op een lijn geplaatst met eten en drinken. Daarentegen geeft Hij ons ten allen tijde wakend te zijn. Wakend, ja betaamt hen, die op de dag wachten, die zal komen. Wie valt in slaap, wanneer hij zijn vriend tegemoet mag gaan? Wie verzamelt niet alle krachten om te zien, wie scherpt niet zijn blik, als hij de weg weet, waarlangs een gewenst mens zal komen! Hoe is dan in het oog het gehele leven, de gehele werkzaamheid van der ziel! En zouden wij Hem dan niet wachten, die wij boven alle mensen liefhebben? Laat ons toch wakende zijn! Ieder uur zij gewijd aan Hem, die komt. Generlei hartstocht benevelt ons, ontnemt ons de bekwaamheid om ieder uur als een uur van Jezus' mogelijke komst door te brengen! Wees ten allen tijde waakzaam en -bid! Wij willen zoals wij moeten; maar wij vrezen dat wij, als de discipelen in Gethsemane, niet zouden kunnen waken, wij zouden gemakkelijk kunnen inslapen, licht de opgewektheid, licht ijver en geduld om te waken, verliezen. Als de Heere dan kwam en wij waren niet wakend, maar ingesluimerd in hartstocht, werelds genot en zorgen! Welaan, laat ons bidden! Bid, dat de Heere komt, dat Hij de tijd van waakzaamheid verkort, de tijd van verzoeking eindigt, dat Hij spoedig komt. Bid dat u waardig mag worden dit alles te ontvluchten en te staan voor de Zoon des mensen. Bid, dat u bewaard mag worden voor zorgen en begeerlijkheid, dat u wakend kunt zijn, dat u altijd kunt bidden. "Bidt", zegt de Heere en niet "bid"; want Hij wil niet, dat iemand alleen, maar dat allen, allen voor een en een voor allen bidden om de zaligheid van de jongste dag. Allen voor elkaar en allen met elkaar, want voor Hem zijn zij allen vergaderd en verenigd. Wij zijn allen vol sterk verlangen naar Zijn dag, zo velen van ons de Zijnen zijn. Onze gezamenlijke begeerte moet het gemeenschappelijk gebed worden, wij moeten een vereniging, een gemeente van bidders zijn. Hef uw ogen op naar de hemel en zie aan gindse zijde van die kristallen zee, waarvan Johannes getuigt, aan de troon de geesten van de volmaakt rechtvaardigen: zij bidden, zij bidden om de toekomst van de dag van de wraak, de overwinning, de eeuwige dank. En met hen bidden alle zalige engelen. Allen uitverkorenen en engelen doordringt een en hetzelfde heilige verlangen naar het einde van de tijd en het begin van de eeuwigheid, naar de jongste dag. En toch hebben de engelen die dag niet nodig en de uitverkorenen niet in die mate als wij: zij bidden en zouden wij niet bidden? Bid, bid, laat ons bidden met de engelen en uitverkorenen, dat de dag komen zal!

Vraagt u hoe wij waardig zullen bevonden worden om voor Christus op die dag te verschijnen? Wees ootmoedig voor God omtrent uw voorbijgegaan leven, kom tot Hem met oprecht, hartelijk ongeveinsd berouw, bekeer u, wees een nieuw schepsel, bid ernstig om genade voor uw zonden om Christus' wil, bid aanhoudend, dat God uw harten afkeert van uw oude zonden, erken dan meer en meer, dan, komt het laatste oordeel, wanneer het wil, u zult waardig worden bevonden om voor Christus te staan als Hij komt. De berouwvolle zondaar zal op die dag genade vinden in het oog van God. Zeker, de bedenking hiervan moet ons bewegen tot verandering van het leven, zij die zich nooit verootmoedigden vanwege hun zonden, dat zij nu beginnen; zij die al begonnen zijn, laat ze voortgaan en volharden.

Waak en bid altijd! Waken en bidden moet samen gaan. Waken tegen zonde, waken tot iederen plicht en om van elke gelegenheid tot het doen van het goede gebruik te maken. Bid altijd, wees altijd in een stemming tot het goede, bid hij elke gelegenheid. Deze zullen waardig worden geacht om te leven in de andere wereld een leven van lof, die een leven van gebed in deze wereld hebben geleid.

IV. Vs. 37 en 38 Aan het einde van deze eerste dagen van de lijdensweek overziet Lukas nog eens de levenswijze van de Heere gedurende die, hoe Hij telkens als Hij overdag het volk in de tempel geleerd had, 's avonds wegging en de nacht aan de Olijfberg doorbracht. Hoe graag het volk Hem ook hoorde, toch vertrouwde Hij Zich daaraan niet toe. Nu was ook de tijd reeds gekomen dat het profetisch gezicht in Ezechiël. 11: 22 v. vervuld werd (vgl. Hoofdstuk 20: 47 v.).

37. a)Overdag nu leerde Hij in de tempel, nadat Hij op Palmzondag 's avonds Jeruzalem was binnengekomen; maar 's nachts ging Hij uit en overnachtte te Bethanië op de berg, de Olijfberg genoemd (MATTHEUS. 21: 17. Mark. 11: 11.

a) Joh. 8: 2.

IV. Vs. 37 en 38 Aan het einde van deze eerste dagen van de lijdensweek overziet Lukas nog eens de levenswijze van de Heere gedurende die, hoe Hij telkens als Hij overdag het volk in de tempel geleerd had, 's avonds wegging en de nacht aan de Olijfberg doorbracht. Hoe graag het volk Hem ook hoorde, toch vertrouwde Hij Zich daaraan niet toe. Nu was ook de tijd reeds gekomen dat het profetisch gezicht in Ezech. 11: 22 v. vervuld werd (vgl. Hoofdst. 20: 47 v.).

37. a)Overdag nu leerde Hij in de tempel, nadat Hij op Palmzondag 's avonds Jeruzalem was binnengekomen; maar 's nachts ging Hij uit en overnachtte te Bethanië op de berg, de Olijfberg genoemd (MATTHEUS. 21: 17. Mark. 11: 11.

a) Joh. 8: 2.

38. En al het volk kwam 's morgens vroeg, op maandag en dinsdag na die Zondag tot Hem in de tempel om Hem te horen, totdat Hij Zich op dinsdagavond geheel naar Bethanië terugtrok en op woensdag en donderdag niet weer in de tempel verscheen.

Als het einde van het leven zichtbaar nadert, moeten Gods knechten vooral hun ambt getrouw waarnemen en het dus loffelijk proberen te besluiten (2 Petrus . 1: 13 v.).

Het geheim van de ongebroken kracht, die de Heere tot in het laatste uur van Zijn openbaar leven toonde, is in de nachtelijke uren op de Olijfberg te zoeken.

Als Jezus het nodig had Zich te verfrissen en uit te rusten van het werk van overdag en door stilzijn en gebed tot Zichzelf te komen, zo hebben wij het nog veel meer nodig. De ongelukkigen die geen stille uren kennen in hun leven weten niet hoeveel zij ontberen. Niet zonder reden plaatst het oude spreekwoord het werken en bidden bij elkaar, om daardoor te kennen te geven dat het gebed, hoewel zelf een arbeid, toch ook tevens een genot, ja het genot aller genietingen is en de hoogste herstelling van de arbeid, de hoogste wijding tot de arbeid. Waarlijk, zij hebben het meest in hun leven gedaan, die het meest gebeden hebben en een rijke inhoud heeft daarom het kleine rijmpje: "Houd u rein, acht u klein, wees graag alleen, met God gemeen. "

HOOFDSTUK 22

JUDAS DE VERRADER. HET PAASLAM EN AVONDMAAL. EERGIERIGHEID VAN DE DISCIPELEN. CHRISTUS' LIJDEN IN DE HOF EN VOOR KAJAFAS. PETRUS' VERLOOCHENING

I. Vs. 1-6. In de tempel te Jeruzalem had Jezus Zich geopenbaard in de gehele waardigheid van de Messiaanse Koning van Israël, zodat de vijanden het durfden wagen de handen aan Hem te slaan. Maar Hij kan dit Koningschap, voorlopig geopenbaard, niet behouden; Hij moet nu naar Gods raad een andere weg gaan. Hij moet eerst naar een ander land trekken voordat Hij Zijn rijk kan innemen en de weg daarheen voert over Golgotha. Nadat Hij Zich voor de overige tijd tot aan het begin van het pascha naar Bethanië in de stilte heeft teruggetrokken, vindt daar Zijn verrader gelegenheid om naar Jeruzalem te ontkomen en met de Hoge raad over het voorgenomen verraad te onderhandelen (vgl. MATTHEUS. 26: 1-5, 14-16 Markus 14: 1 en 2, 10 en 11).

1. En a)het feest van de ongehevelde broden, Pascha genoemd, was na verloop van de tijd in Hoofdst. 19: 29; 21: 38 beschreven, nabij, zo dat er nog slechts twee dagen over waren.

a) Ex. 12: 15.

2. a) En de Overpriesters en de Schriftgeleerden probeerden, zoals al enkele malen werd opgemerkt (Hoofdstuk 19: 29; 47 v. 20: 19) hoe zij Hem ombrengen zouden, want zij vreesden het volk, hetgeen vooral bleek in de zitting van de Hoge raad op dinsdagavond (MATTHEUS. 26: 3-5 Mark. 14: 1 v.).

a) Ps. 2: 2. Joh. 11: 47. Hand. 4: 27.

3. En de satan voer, na hetgeen in MATTHEUS. 26: 6-13. Mark. 14: 3-9. en Joh. 12: 1-8 nader wordt meegedeeld, in Judas, die Iskariot was genoemd en uit het getal van de twaalf was (Hoofdstuk 6: 12-16).

a)Joh. 13: 27.

Deze woorden zijn bijzonder treffend. Door den satan verleid te worden is erg genoeg. Gezift, met vuisten geslagen en door hem gevangen genomen te worden is waarlijk verschrikkelijk. Maar als de satan in de mens vaart en in hem woont, dan wordt de mens inderdaad een kind van de hel. Judas Iskariot behoort een vaste baken te zijn voor de kerk van Christus. Deze man, laat het ons bedenken, was een van de uitverkoren apostelen van onze Heer. Hij volgde onze Heere gedurende diens hele bediening. Hij verliet alles om Christus wil. Hij hoorde Christus prediken en zag Christus' wonderen. Hij predikte zelf; hij sprak, zoals de andere apostelen. Daar was niets aan hem om hem van Petrus, Jakobus en Johannes te onderscheiden. Hij werd nooit verdacht van onoprechtheid van het harten. En toch wordt deze mens een handelaar, verraadt zijn Meester, helpt de vijanden van de Heere om Hem ter dood te brengen en sterft zelf als een zoon des verderfs (Joh. 17: 12). Dit zijn vreselijke dingen.

Maar zij zijn waar. Laat de herinnering van Judas Iskariot ieder Christen-belijder dringen veel om ootmoed te bidden. Laat ons dikwijls zeggen: "Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten" (Ps. 139: 23). Voor het meest hebben wij maar een flauw denkbild van de bedrieglijkheid van onze harten. Veel verder dan wij veronderstellen kan men in de godsdienst gaan en toch zonder genade zijn. Wij zien ten derde in deze verzen de vreselijke macht van de liefde tot het geld. Wij lezen dat toen Judas tot de overpriesters ging en aanbood zijn Meester te verraden, zij het eens zijn geworden dat zij hem geld geven zouden. Die kleine zinsnede openbaart het geheim van de val van deze ongelukkige mens. Hij had het geld lief. Hij had ongetwijfeld de plechtige waarschuwing van onze Heere gehoord: "Zie toe en wacht u voor de gierigheid. " (Luk. 12: 13). Maar hij had haar of vergeten of er geen acht op geslagen. Gierigheid was de klip, waarop hij schipbreuk leed. Gierigheid was het verderf van zijn ziel. Wij hoeven ons niet te verwonderen dat Paulus de gierigheid de wortel van alle kwaad noemt (1 Tim. 6: 10). De geschiedenis van de kerk is vol treurige bewijzen dat het een van de meest geliefkoosde wapenen van de satan is, om de godsdienstbelijder te verderven en te verwoesten. Gehazi, Ananias en Saffira zijn namen, die vanzelf in ons geheugen komen. Maar van alle bewijzen is er geen zo treurig als dat van Judas. Voor geld verkocht de uitverkoren apostel de beste en beminlijkste Meester! Om geld verried Judas Iskariot Christus. Laat ons waken en bidden tegen de liefde tot het geld! Het is een bedrieglijke ziekte en ons vaak veel nader dan wij veronderstellen. Een arm mens is er juist even aan onderworpen als een rijk mens. Het is mogelijk het geld lief te hebben zonder het te bezitten, en het is mogelijk het te bezitten zonder het lief te hebben. Laat ons vergenoegd zijn met het tegenwoordige (Hebr. 13: 5). Wij weten nooit wat wij zouden kunnen doen als wij plotseling rijk werden. Het is een treffend feit, dat er maar één gebed in het hele spreukenboek is en dat één van de drie vragen in dat gebed de wijze bede is: "Armoede of rijkdom geef mij niet. " (Spr. 30: 8).

Wanneer wij eniglijk getroffen worden door de gedachte dat satan ons tot het kwade aanspoort, zouden wij misschien kunnen beweren dat wij onverantwoordelijk zijn voor de overtredingen die een verborgen macht ons doet begaan. Maar onze tegenwerping vervalst zo ras ons het Evangelie onze vijand doet kennen en het ons tot plicht maakt hem te weerstaan. Vergeefs zouden wij zeggen dat men ons geroepen en verleid heeft; God zou ons altijd tegemoet voeren dat wij gehoor hebben gegeven aan die roepstemmen, dat wij bezweken zijn voor die verzoeken en dat wij dus medeplichtig en schuldig zijn, zoals de schildwacht die de vijand laat binnenkomen, berekenende de buit met hem te zullen delen.

3. En de satan voer, na hetgeen in MATTHEUS. 26: 6-13. Mark. 14: 3-9. en Joh. 12: 1-8 nader wordt meegedeeld, in Judas, die Iskariot was genoemd en uit het getal van de twaalf was (Hoofdstuk 6: 12-16).

a)Joh. 13: 27.

Deze woorden zijn bijzonder treffend. Door den satan verleid te worden is erg genoeg. Gezift, met vuisten geslagen en door hem gevangen genomen te worden is waarlijk verschrikkelijk. Maar als de satan in de mens vaart en in hem woont, dan wordt de mens inderdaad een kind van de hel. Judas Iskariot behoort een vaste baken te zijn voor de kerk van Christus. Deze

man, laat het ons bedenken, was een van de uitverkoren apostelen van onze Heer. Hij volgde onze Heere gedurende diens hele bediening. Hij verliet alles om Christus wil. Hij hoorde Christus prediken en zag Christus' wonderen. Hij predikte zelf; hij sprak, zoals de andere apostelen. Daar was niets aan hem om hem van Petrus, Jakobus en Johannes te onderscheiden. Hij werd nooit verdacht van onoprechtheid van het harten. En toch wordt deze mens een handelaar, verradt zijn Meester, helpt de vijanden van de Heere om Hem ter dood te brengen en sterft zelf als een zoon des verderfs (Joh. 17: 12). Dit zijn vreselijke dingen. Maar zij zijn waar. Laat de herinnering van Judas Iskariot ieder Christen-belijder dringen veel om ootmoed te bidden. Laat ons dikwijls zeggen: "Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten" (Ps. 139: 23). Voor het meest hebben wij maar een flauw denkbild van de bedrieglijkheid van onze harten. Veel verder dan wij veronderstellen kan men in de godsdienst gaan en toch zonder genade zijn. Wij zien ten derde in deze verzen de vreselijke macht van de liefde tot het geld. Wij lezen dat toen Judas tot de overpriesters ging en aanbood zijn Meester te verraden, zij het eens zijn geworden dat zij hem geld geven zouden. Die kleine zinsnede openbaart het geheim van de val van deze ongelukkige mens. Hij had het geld lief. Hij had ongetwijfeld de plechtige waarschuwing van onze Heere gehoord: "Zie toe en wacht u voor de gierigheid." (Luk. 12: 13). Maar hij had haar of vergeten of er geen acht op geslagen. Gierigheid was de klip, waarop hij schipbreuk leed. Gierigheid was het verderf van zijn ziel. Wij hoeven ons niet te verwonderen dat Paulus de gierigheid de wortel van alle kwaad noemt (1 Tim. 6: 10). De geschiedenis van de kerk is vol treurige bewijzen dat het een van de meest geliefkoosde wapenen van de satan is, om de godsdienstbelijder te verderven en te verwoesten. Gehazi, Ananias en Saffira zijn namen, die vanzelf in ons geheugen komen. Maar van alle bewijzen is er geen zo treurig als dat van Judas. Voor geld verkocht de uitverkoren apostel de beste en beminlijkste Meester! Om geld verried Judas Iskariot Christus. Laat ons waken en bidden tegen de liefde tot het geld! Het is een bedrieglijke ziekte en ons vaak veel nader dan wij veronderstellen. Een arm mens is er juist even aan onderworpen als een rijk mens. Het is mogelijk het geld lief te hebben zonder het te bezitten, en het is mogelijk het te bezitten zonder het lief te hebben. Laat ons vergenoegd zijn met het tegenwoordige (Hebr. 13: 5). Wij weten nooit wat wij zouden kunnen doen als wij plotseling rijk werden. Het is een treffend feit, dat er maar één gebed in het hele spreukenboek is en dat één van de drie vragen in dat gebed de wijze bede is: "Armoede of rijkdom geef mij niet." (Spr. 30: 8).

Wanneer wij eniglijk getroffen worden door de gedachte dat satan ons tot het kwade aanspoort, zouden wij misschien kunnen beweren dat wij onverantwoordelijk zijn voor de overtredingen die een verborgen macht ons doet begaan. Maar onze tegenwerping vervalst zo ras ons het Evangelie onze vijand doet kennen en het ons tot plicht maakt hem te weerstaan. Vergeefs zouden wij zeggen dat men ons geroepen en verleid heeft; God zou ons altijd tegemoet voeren dat wij gehoor hebben gegeven aan die roepstemmen, dat wij bezweken zijn voor die verzoeken en dat wij dus medeplichtig en schuldig zijn, zoals de schildwacht die de vijand laat binnenkomen, berekenende de buit met hem te zullen delen.

4. En hij ging, zich op de woensdag van de lijdensweek heimelijk van Bethanië verwijderend, naar Jeruzalem heen en sprak met de Overpriesters en de hoofdmannen, de aanvoerders van

de Levitische troepen, die de politie in de tempel uitmaakten (Hand. 4: 1), hoe hij Hem hun zou overleveren.

4. En hij ging, zich op de woensdag van de lijdensweek heimelijk van Bethanië verwijderend, naar Jeruzalem heen en sprak met de Overpriesters en de hoofdmannen, de aanvoerders van de Levitische troepen, die de politie in de tempel uitmaakten (Hand. 4: 1), hoe hij Hem hun zou overleveren.

5. En zij waren verblijd dat het hun nu mogelijk zou worden spoedig tot hun doel te komen (vs. 2) en zijn het eens geworden dat zij hem geld geven zouden, een spotgeld, maar waarin toch ook de hand van de goddelijke voorzienigheid duidelijk was (MATTHEUS. 26: 15).

6. En hij beloofde het en zocht gelegenheid om Hem hun over te leveren zonder oproer, terwijl hij Hem 's nachts op een stille plaats van gebed dacht te overvallen (14: 11").

Satan op weg om 1) Judas, 2) de Heere, 3) zichzelf ten val te brengen.

Hoe komen de Evangelisten ertoe hier niet alleen te spreken van de invloed van de duivel, maar dezen invloed ook met de allersterkste uitdrukking te noemen? Hoewel de Schrift betuigt dat de zonde in de wereld is gekomen door verleiding van de duivel en dus natuurlijk weet dat iedere zonde in verband met de duivel staat, dan heeft zij er toch geen behagen in de duivel bij iedere gelegenheid aan de wand te hangen, maar telkens als zij dit doet is zij er door gewichtige omstandigheden toe bewogen om op de laatste grond van al wat boos is uitdrukkelijk te wijzen. Een belangrijkere aanleiding om van satans werkzaamheid te spreken, kan er nu wel niet zijn, dan de laatste wending, die de geschiedenis van Jezus neemt. Opeens toch ontdekt de zonde hier haar diepste grond; nergens en nooit heeft zij haar anti-goddelijk karakter zo openlijk voorgesteld als hier, waar de zonde aan de gerechtigheid en liefde het lot van de boosheid en de misdaad bereidt. Maar niet alleen de grondeloze diepte van de zonde, die hier werkt, leidt ons tot de eerste bewerker van de zonde, maar evenzeer de omvang waarin de zonde hier optreedt. Zij maakt zich hier meester van die organen, die in de wereld van Joden en heidenen de openbare zaken bepalen (Openbaring . 12: 4). Zij werkt hier organisch, haar bijzondere akten grijpen in elkaar tot een laatste doel en haar organen zijn de organen van de bestaande wereld, hetgeen toch wel niet anders kan worden gedacht dan dat de bijzondere akten van de zonde, die hier van de meest verschillende kanten van de wereld samenwerken, door Hem worden geleid, die door de zonde van de mensen de vorst van deze wereld is geworden. Natuurlijk is het bewustzijn over deze ontzettende samenhang van bijzondere zondige bewegingen en daden het oorspronkelijkst en duidelijkst in de Heere zelf en wij begrijpen dat wanneer Hij in deze dagen menigvuldiger en diepzinniger dan anders over de vorst van deze wereld spreekt (Joh. 12: 31; 14: 30. 16: 11. Luk. 22: 31), deze de eenvoudige en juiste uitdrukking is over de toenmalige toestand van de wereld. De apostelen konden daarentegen, zolang zij onder de wolk van algemene verduistering van het Israëlitisch en menselijk bewustzijn stonden, evenals zovele andere zaken ook deze uitingen van de Heere natuurlijk slechts zeer onvolkomen verstaan. Toen zij echter de volheid van de Geest hadden ontvangen en in het licht van deze Geest op de glans van de laatste dagen van de Heere terugzagen en zich in de Geest Zijn Woorden herinnerden, toen is ook hun oog door het

hulsel van de uitwendige gebeurtenissen doorgedrongen en heeft in de duistere afgrond, waar de oorsprongen en samenhangsels van hetgeen op het schouwtoneel van de wereld plaats had, hun geheime vreselijke plaatsen hebben, een heldere blik geslagen.

Niet bij toeval kwam de snode verachting van de Overpriesters onder alle verachtelijke prijzen juist op die van dertig zilverlingen. Zij werden geleid door de hand van Hem, die juist nu Zijn eengeborene Zoon Zich op het diepst moest vernederen en aan de boosheid van de vijanden zou worden overgeleverd, de ene getuigenis na de andere gaf, dat Hij het waarlijk was, die Hem overgaf, zoals Hij te voren door de mond van Zijn profeten had laten verkondigen (Zach. 11: 12). Een hoveling van Koranna, die het Evangelie van Jezus had gehoord, sprak eens tot de zendeling Moffat: "Wat kost Hij, ik wil Hem van u kopen" een omgekeerde Judas gezindheid! En wist u wat Hij kost? niets meer of niets minder dan u kunt geven. Hij kost uzelf, uw hele leven en uw hele beminnen. Alleen die Hem al zijn leven en lieven dagelijks wijdt, die Hem koopt voor iedere prijs, alleen die is werkelijk bewaard voor de weg van Judas, die alleen verkoopt Hem tot geen prijs.

II. Vs. 7-20. In de vorige afdeling van deze eerste groep van de lijdensgeschiedenis zien wij hoe Judas het lijden van Jezus voorbereidt door het met de Hoge raad gesloten verdrag. In deze en de volgende afdeling daarentegen bereidt Jezus Zijn discipelen daarop voor bij het laatste avondmaal, dat Hij met hen houdt. In de vierde afdeling zullen wij vervolgens zien hoe Hij Zichzelf daartoe bereidt door het gebed in Gethsemane. Wat nu onze afdeling en de inhoud daarvan nog in het bijzonder aangaat, wordt daar eerst gesproken van het in orde brengen van een zaal tot het houden van het paasmaal (vs. 7-13), vervolgens over die maaltijd zelf, waarmee de Heere de instelling van het heilig avondmaal verbond (vs. 14-20), waarop nog het een en ander uit Zijn gesprekken met de discipelen in drie afdelingen (vs. 21-23. 24-27, 28-30) wordt bericht (vgl. MATTHEUS. 26: 17-29. Mark. 14: 12-20.).

7. En de dag van de ongehevelde broden kwam met de morgen van de 14de Nisan of de groene Donderdag, waarop het pascha geslacht moest worden om vervolgens 's avonds de gemeenschappelijke paasmaaltijd te houden.

8. En Hij zond (om hier de voorafgaande vraag van de discipelen (MATTHEUS. 26: 17. Mark. 14: 12) voorbij te gaan) Petrus en Johannes van Bethanië uit naar de stad, waar alleen het paaslam mocht worden gegeten, en zei: Ga heen en bereid voor ons het pascha, zodat wij het eten mogen.

9. En zij zeiden tot Hem: Waar wilt Gij dat wij het bereiden? Wie is degene in wiens huis wij de voorbereidselen moeten maken?

10. En Hij zei tot hen: Zie, als u in de stad gekomen zult zijn, zal u een mens ontmoeten, die een kruik met water draagt; volgt hem in het huis waar hij ingaat.

11. En u zult zeggen tot de huisvader van dat huis: De Meester zegt u: waar is de eetzaal, waar Ik het pascha met Mijn discipelen eten zal?

12. En hij zal u een grote met zitplaatsen toegeruste opperzaal wijzen, bereidt het aldaar.

13. En zij gingen heen en vonden het zoals Hij hen gezegd had; zij vonden de man met de waterkruik en de huisheer geheel bereidwillig (vgl. Hoofdstuk 19: 32) en bereidden het pascha (zie bij MATTHEUS. 26: 19).

De discipelen dachten wellicht dat het al te laat was om nog een geschikte plaats te vinden voor het vieren van het Paasmaal. Men kon nauwelijks hopen nog enigszins naar wens terecht te komen. Hij geeft hun echter de belofte dat zij dadelijk bij het inkomen in de stad al een kwartier zullen vinden, dat het dadelijk tot hun beschikking zal staan op een woord van Hem, dat een geschikte kamer, een grote van kussens voorziene zaal tot hun ontvangst gereed zal staan.

Het gehele voorval is een sprekend bewijs voor de grootheid van de Heere ook in het kleine of schijnbaar geringe, de voorbereiding die Hij laat plaats hebben toont ons Zijn onverstoorbaren kalmte, die Hij ook ondanks het zekerste vooruitzicht van de dood bewaarde, Zijn volkomen gehoorzaamheid aan de wet tot op het ogenblik van de opheffing van het Oude Verbond, Zijn heilige tegenwoordigheid van geest tegenover de heimelijke aanslag van de verraders, maar bovenal Zijn wijsheid, liefde en trouw, waarmee Hij tot aan het einde voor de vorming van Zijn discipelen zorg draagt en hun ook in een klein gebod een grote geloofsles voor de toekomst geeft.

Petrus en Johannes, de gevoeligsten van de discipelen moesten aan het hun gegeven teken bemerken, dat zij tot een andere familie behoorden, dan de overigen, waarmee zij hun lam in de voorhof van de tempel slachtten. Toen zij zo achter de mens met de waterkruik gingen, tot zij in de grote met tapijten beklede zaal traden, waar alles gereed was: welke gedachten moeten zij van hun Meester hebben gehad.

Volgens Openbaring . 3: 20 lag het zeer voor de hand in onze geschiedenis ook een voorbeeld te zien, hoe de Heere Zich verder wil aanmelden en nodigen bij alle de Hem reeds overgegevene zielen, opdat Hij Zijn waar Pascha in de bereide zaal van de harten houdt.

14. En toen het uur gekomen was, waarop men gewoon was het paaslam te eten, 's avonds om zes uur, op welke tijd Hij juist van Bethanië gekomen was, zat Hij aan (of liever zette Hij Zich 6: 4") neer op de van kussens voorziene banken van de zaal (vs. 12) en de twaalf apostelen met Hem (het daartussen voorgevallene, door de strijd over de voorrang (vs. 24) teweeg gebracht, wordt voorlopig ter zijde gelaten).

15. En Hij zei tot hen, dadelijk bij Zijn intreden in de zaal: Ik heb zeer begeerd dit pascha met u te eten, voordat Ik lijden zal.

Die woorden vergunnen ons dadelijk een blik in de stemming van de Heere, zoals zij meteen voor de discipelen de toon deden horen van weemoed en vertrouwelijkheid, die deze avond de heersende bleef. Op de voorgrond staat in Jezus ziel helder en vast de gedachte van het lijden. Hij kondigt het niet eenmaal meer aan, maar veronderstelt het reeds als bekend ontwijfelbaar

dat Zijn laatste uur is gekomen. Maar met dat helder besef paart Hij het verlangen om nog eenmaal, zo gemeenzaam en innig als Hij kan, met de kring tezamen te zijn, waarin Hij zolang heeft gewerkt. Hij voelt Zich niet slechts Verlosser van de wereld, maar ook Vriend van de Zijnen en schaamt de echt menselijke behoefte Zich niet, om Zich nog eenmaal nauw aan Zijn geliefden te sluiten eer Hij hen voor deze aarde verlaat. Het is als vergeet Hij het op dat ogenblik dat ook Judas zich op die plaats bevindt. Zeker was Hem, met ieder jaar van Zijn leven, het Paasfeest rijker geworden aan zin en betekenis. Nu echter aan de grenzen van het levens doet Hij het bevrijdingsmaal het karakter van een afscheidsmaal dragen en voorspelt dat Hij het niet andermaal vieren zal, eer het (namelijk het Pascha) vervuld, verwezenlijkt in zijn ware hogere betekenis als beeld van het hemelse feestmaal, zal zijn in het koninkrijk van God.

16. Want Ik zeg u dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat hetgeen door dit paasmaal wordt voorafgebeeld, vervuld zal zijn in het koninkrijk van God (Jer. 16: 14 v. ; 23: 7, 8).

17. En toen Hij, om de maaltijd met de eerste kelk 9: 5") te openen, een drinkbeker genomen had en gedankt had, zei Hij: Neemt deze en deel hem onder u.

18. Want Ik zeg u, evenals reeds vroeger (vs. 16), dat Ik niet drinken zal van de vrucht van de wijnstok, totdat het koninkrijk van God gekomen zal zijn.

19. a) En Hij nam, toen Hij na het eindigen van de maaltijd nu tot het zegenen van de derde beker zou komen, brood voor zo veel daarvan nog voor Hem op de tafel lag en toen Hij gedankt had brak Hij het en gaf het hen, zeggende: Dat is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt in de dood om uw verzoening en uw zaligheid te bewerken. Doe dat, die broodbreking onder dankzegging en dat uitdelen en genieten, tot Mijn gedachtenis.

a) 1 Kor. 11: 23, 24.

Dit voorschrift wordt op een jammerlijke wijze voorbij gezien. Duizenden leden van de Christelijke kerken gaan nooit aan de tafel van de Heere. Zij zouden zich misschien schuwen om bekend te zijn als openbare overtreders van de tien geboden; toch schamen zij zich niet om een openbaar bevel van Christus te overtreden. Zij schijnen te denken dat er geen grote zonde in is om geen avondmaal te vieren. Zij schijnen er niet van bewust te zijn dat als zij in de dagen van de apostelen geleefd hadden, zij in het geheel niet als Christenen erkend zouden zijn. Hierbij hebben wij ons zeer zeker ook voor dwalingen te wachten. Het is natuurlijk niet te wensen dat ieder gedoopt persoon het avondmaal van de Heere alleen als een zaak van vorm gebruikt. Het is een instelling die bestemd was om de levenden en niet voor de doden in de zonde, maar als wij zien dat grote getallen van kerkgangers nimmer aan de tafel des Heren gaan en zich in het geheel niet schamen over hun veronachtzaming van het Sacrament, dan is het duidelijk dat er iets zeer verkeerd is in de toestand van de kerken. Het is een teken hetzij van verregaande onwetendheid of van versteende onverschilligheid jegens een goddelijk voorschrift. Als zo'n gedoopte personen aanhoudend een bevel van Christus overtreden, kunnen wij niet twijfelen of Christus heeft daarin geen welbehagen. Wat doen wij? Dit is na alles datgene wat ons betreft. Blijven wij van het avondmaal van de Heere weg, met het

onbepaald denkbeeld dat het niet noodzakelijk is het te ontvangen? Als wij zo'n denkbeeld vasthouden, hoe spoediger wij dit dan opgeven hoe beter. Met een duidelijk voorschrift van Gods eigen Zoon, is in dezen niet te beuzelen. Blijven wij van het avondmaal van de Heere weg omdat wij niet geschikte avondmaalgangers zijn? Als wij dit doen, laat ons dan ook wel vrezen, dat wij niet geschikt of bereid zijn om te sterven. Ongeschikt voor de tafel van de Heere zijnde, zijn wij ook ongeschikt voor de hemel, onvoorbereid voor de oordeelsdag en niet bereid om God te ontmoeten! Zeker is dit een aller ernstigste staat van zaken. Maar de voor ons liggende woorden zijn duidelijk en klaar. Christus geeft ons een duidelijk bevel. Als wij er moedwillig ongehoorzaam aan zijn, zijn wij in gevaar onze zielen te verderven. Als wij niet bereid zijn er aan te gehoorzamen, behoren wij zonder uitstel te keren.

20. Zo ook nam Hij ook de drinkbeker na het avondmaal, de derde kelk, waarmee de maaltijd werd besloten en zei na de dankzegging en het overreiken: Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed, dat voor u vergoten wordt.

Het is duidelijk, dat wij ons Jezus hier moeten denken op de hoogte van Zijn huisvaderlijke, vertrouwelijke betrekking tot Zijn discipelen. In Zijn bewustzijn en gevoel zat Hij aan met Zijn geliefde huisgenoten en verbreidt Hij over Zijn hele kring een wonderbare macht van rust, veiligheid en feestelijkheid en verheft Hij daardoor het Pascha tot zijn volle waarheid. Terwijl eens de doodsengel in Egypte van huis tot huis ging en schrik verspreidde door het hele land van Farao's troon tot aan de gevangenis, was ieder huis van Israël door het bloed van het Lam beschermd voor het verderf en in deze goddelijke gerustheid van het huis is elke Israëlitische familie om haar feesttafel vergaderd en viert zij het feestmaal. Dit heilige verleden is in de opperzaal, waar Jezus met de Zijn vergaderd is, ten volle aanwezig. Daar buiten in de duisternis van de wereld mogen de vreselijke geesten woeden en verderf bereiden, hier is feestelijke rust en diepe vrede en in zo'n gemoedsstemming neemt Jezus de beker met wijn volgens toenmalige Israëlitische gewoonte en drinkt voor de laatste maal van het gewas van de wijnstok en reikt die vervolgens Zijn huisgenoten.

Reeds het eerste woord, dat de Heere in vs. 15 vv. spreekt doet ons de stemming kennen, die die hele avond de heersende bij Hem bleef. Zijn lijden staat Hem zo duidelijk voor ogen dat Hij het niet eens meer uitdrukkelijk aankondigt, maar de nabijheid daarvan als iets toereikend bekend veronderstelt. Hij heeft reeds sinds geruimen tijd gewenst voornamelijk dit pascha te eten en denkt daarbij niet aan de maaltijd van het Nieuwe Testament, maar aan het Israëlitische feest dat sinds tweeëntwintig jaar steeds diepere betekenis en hogere waarde voor Zijn hart had verkregen. Hij heeft in het bijzonder verlangd het met de Zijn te eten; Hij voelt dat Hij niet slechts Verlosser, maar ook vriend van Zijn discipelen is. Naar zo'n samen zijn heeft Hij vooral verlangd om de inzetting van het avondmaal, die nu zal plaats hebben. Het is als vergat Hij de tegenwoordigheid van Judas, als wist Hij in een kring van enkel oprechte, getrouwe vrienden te zijn, waarvan Hij echter spoedig zou moeten scheiden. Dadelijk bij het begin geeft Hij daarom aan de feestviering het karakter van een afscheidsmaal en bereidt Hij daardoor Zijn discipelen voor tot de instelling van het gedachtenismaal van Zijn dood.

Aan het smartelijk gevoel van de nabijzijnde scheiding sluit zich door een gemakkelijk te begrijpen verband de instelling aan van het heilig avondmaal, als het middel van de genade,

waardoor de zichtbare tegenwoordigheid van Christus onder de Zijnen na Zijn heengaan moet voortduren.

Lukas had zeker het doel om aan Theophilus de samenhang van het paasmaal en het maal van de Heere, de plechtige bezegeling van het Oude- en het sluiten van het Nieuwe Verbond voor ogen te stellen. Met dit doel voor ogen kon Hij niet anders dan de maaltijd zelf van het begin tot het einde in samenhang voorstellen, om de gesprekken die gedurende het maal gehouden werden pas later (vs. 21 vv.) te laten volgen.

Onze tekst stelt ons tweeërlei handelingen van Christus voor, die wel te onderscheiden zijn en niet met elkaar verwisseld moeten worden. De ene is het vieren van het door God voor Israël verordende genot van het paaslam, de andere is de instelling van het avondmaal van Christus. De ene is het oude voorbeeld, dat Christus heilig houdt en niet opheft, de andere is de nieuwe stichting, waarin wij de vervulling van het oude hebben, tot ook het nieuwe eens zal zijn voorbijgegaan en in nieuwe glans zal worden gevierd in het rijk van de heerlijkheid, als er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde is. Terwijl de Heere te voren het voorbeeld, het paaslam genoot, voordat Hij in het avondmaal het sacrament van de vervulling stichtte en daarbij aan de toekomst van Zijn rijk, aan het einde van alle dingen dacht, heeft Hij ons willen leren dat elke nieuwe schepping, die op goddelijke grondslag wil rusten, geen levende stam, maar dood hout is wanneer zij geen wortels heeft, die ook tot het vorige van dit aardse leven en Zijn goddelijke leiding en besturing reiken en dat wederom iedere wortel, die God gelegd heeft, noch verborgen, noch een kiem van het begin kan blijven, maar openbaar moet worden als een stam in toenemende groei, tot toenemend getuigenis voor de wereld vóór het einde van de wereld en het wereldgericht.

Dit is het zevende en laatste pascha, dat de heilige geschiedenis met nadruk heeft genoemd: het eerste is het pascha dat bij de verlossing uit Egypte gevierd werd (Efod. 12); het tweede, dat vooral genoemd wordt, is bij de Sinaï gevierd (Num. 9); het derde is het eerste pascha in Kanaän (Joz. 5); vervolgens worden als vierde en vijfde pascha vooral aangemerkt die door de beide koningen, Hizkia en Josia in tijden van grote verwarring zijn gehouden (2 Kron. 30 en 35) en het zesde is het pascha dat de Joden vierden, die uit de Babylonische ballingschap terugkeerden (Ezra 6). Bij deze zes Oud Testamentische pascha's wordt nu als nieuw testamentisch slot voor het zevental dat pascha gevoegd, dat Jezus met Zijn apostelen bij Zijn laatste tegenwoordig zijn in Jeruzalem houdt.

Zoals de Heere in het paaslam het beeld ziet van Zijn eigen vlekkeloos offer, zo ziet Hij in de paasviering een symbolische voorstelling van de volkomen vreugde van de hemel.

Christus stelde het heilig avondmaal in, terwijl Hij aan het broodbreken bij het genot van de paasmaaltijd en het reiken van de kerk van de dankzegging daarna een nieuwe betekenis gaf. Evenals nu de viering van het paaslam als dankofferfeest op het volbrachte zoenoffer zag, zo stelde Hij nu bij de inzet van het nieuw testamentische dankofferfeest reeds de zekerheid van Zijn offerdood, het geestelijk denkbeeld daarvan vooruit en stelt Hij Zijn lichaam voor als reeds gebroken en Zijn bloed als reeds vergoten. Wij kunnen bij dit geven van brood en wijn ons de Heere niet meer denken onder degenen die mee genieten. Deze moeten integendeel een

volkomen gemeenschap met Hem bij degenen, die het ontvangen, teweeg brengen en wel 1) de gemeenschap van Zijn dood, 2) de gemeenschap van Zijn leven; 3) de gemeenschap van Zijn rijk. Als wij een groot teken van menselijke zwakheid daarin moeten zien, dat de discipelen nog in diezelfde nacht, toen zij uit de hand van de Heere het heilig avondmaal hadden ontvangen, Hem konden verlaten, dan mogen wij niet vergeten te vragen: wat zou er van hen zijn geworden als Hij hen deze zegen niet had meegegeven in het zware uur van de verzoeking! Ja, wat was er van Zijn gemeente geworden, wanneer Hij haar niet door deze wonderbare band van gemeenschap onafscheidelijk met Zijn hart had verenigd?

21. Nadat Jezus met deze eerste beker de maaltijd (vs. 17 v.) geopend had en deze nu werkelijk was begonnen, zei Hij: a) Maar zie, de hand van degene die Mij verradt, is met Mij aan tafel.

a)Joh. 13: 21.

22. En de Zoon des mensen gaat wel heen in de dood (Hoofdstuk 13: 22), zoals bij God besloten is, a) maar wee die mens, waardoor Hij verraden wordt, het was voor hem beter als hij nooit geboren was.

a) Ps. 41: 10. Joh. 13: 18. Hand. 1: 16.

23. En zij begonnen onder elkaar te vragen, wie van hen het toch mocht zijn, die dat doen zou. Door hun verder onderzoeken brachten zij de ontdekking van de verraderteweeg in zijn verwijdering uit hun kring (Joh. 13: 23-32), waarop de Heere verder voortging tot inzetting van het Nieuw Testamentische Verbondsmaal (vs. 19 v.).

Beide handelingen, waarover in de vorige afdeling sprake was, het slot van het Oude en de opening van het Nieuwe Testament, staan in de nauwste betrekking tot de dood van de Heere en zonder deze was noch de ene noch de andere mogelijk. Toen Hij werd opgeofferd, viel zin en betekenis van het oude pascha en paasmaal vanzelf weg, want het Oud-Testamentische pascha en paasmaal was slechts voorbeeld van Zijn opoffering en van de zalige gevolgen daarvan; Hij zelf was het ware paaslam, voor ons geofferd; en eveneens als Hij stierf, begon daarmee iets nieuws, een nieuwe tijd, nieuwe vreugde, nieuwe viering, alles stond dus in verband met Zijn dood. Toch was het niet de wil van God het einde van het Oude en het begin van het Nieuwe Testament pas na de dood van Jezus bekend te maken. Achter de dood van Jezus ligt een andere wereld, maar Oud- en Nieuw Testament behoren tot dit leven, de wending tussen beide behoort eveneens tot dit leven, daarom wordt zij ook door de Heere nog vóór Zijn scheiden bekend gemaakt. Was toch Zijn afscheid zeker, Zijn doodsuur zeer nabij, Hij zelf vol van het bewustzijn dat Hij aan het einde stond, zo kon Hij nog voordat Hij stierf de gevolgen van Zijn dood zien en handelen als was die voorbij. Maar, als Hij door de discipelen zou worden verstaan, dan moest ook bij hen de gedachte worden gewekt aan Zijn scheiden en Zijn dood. Zij moesten een duidelijke lering ontvangen en een voldoende overtuiging van Zijn opoffering. Daartoe dient nu de verkondiging van het nabijzijnde verraad van Judas, dat de Heere, zelf getroffen door de ontzettende gedachten dat een apostel Hem zou verraden, tot wakkermaking van de andere apostelen dadelijk op het genieten van het

paasmaal laat volgen. Na zulke mededeling waren dan de discipelen bereid om de Heere te begrijpen als Hij verder ging en Zijn heilig Testament instelde.

Het gehele gericht van Lukas omtrent de ontdekking van de verrader draagt zozeer het teken van in elkaar gedrongen samenvatting, dat het zich dadelijk voordoet als een latere aanvulling van de woorden van Jezus bij deze aanleiding van de instelling van het avondmaal.

Door de bijvoeging: "na het avondmaal" in vs. 20 doet de evangelist zelf opmerken dat het bericht in dat vers het slot van de hele maaltijd was. Als daarom in vs. 21 gezegd wordt: "De hand van degene die Mij verraadt, is met Mij aan de tafel, " dan ligt daarin opgesloten, dat dit gedurende de maaltijd, dus vroeger, gesproken is. Opmerkelijk is ook dat de eigenlijke bekendmaking van de verrader door de evangelist in het geheel niet is bericht, maar alleen het woord van de Heere, dat de hand van de verrader met Hem aan de tafel was en de omstandigheid, dat de discipelen bij zichzelf begonnen te vragen, wie van hen het wel was. Daardoor geeft Lukas te kennen wat Paulus (1 Kor. 11: 28) zegt: "De mens beproeft zichzelf en eet zo van het brood en drinkt van de drinkbeker. " Zo staat het "maar" aan het begin van vs. 21 (dit woord, in het Grieks *plhn* wordt juist bij Lukas zeer veel gevonden. Hoofdst. 6: 24, 35; 10: 11, 14, 20; 11: 41; 12: 31; 13: 33; 18: 8; 19: 27; 22: 42; en drukt een sterke tegenstelling uit) niet in tegenstelling tot het laatst voorgaande vers, maar er begint een tweede gedachtereeks, die aan de eerste gedachtereeks in de gehele voorgaande afdeling wordt voorgesteld: "Christus stelt tegenover elkaar Zijn innige liefde voor de discipelen en het diepe verderf van Judas, Zijn bijzonder grote genade en de afschuwelijke boosheid van Judas.

EVANGELIE OP DE DAG VAN ST. BARTHOLOMEUS, vs. 24-30

Vergelijk omtrent deze apostel, wiens gedenkdag op de 24ste augustus valt, MATTHEUS. 10: 4 (Uit 10: 4). Hij wordt in de evangelische geschiedenis, behalve wat zijn roeping aangaat (Joh. 1: 45 vv.) in Zijn tegenwoordigheid bij de verschijning van de Opgestane aan de zee van Tiberias (Joh. 21: 2), maar verder nergens genoemd. Deze tekst toont echter dat hij evenwel tot diegenen behoort, die er zullen zitten op tronen om de twaalf geslachten van Israël te oordelen.

24. En er kwam, om hier nog te denken aan een ander voorval, dat dadelijk bij het begin van het in vs. 14-20 medegedeelde plaats had, ook ruzie onder hen, onder de twaalf, over wie van hen de meeste scheen te zijn.

25. En Hij zei tot hen: De koningen van de volken heersen over hen en die de macht over hen hebben, als stadhouders en overheden, worden weldadige heren genaamd, op welke eretitel zij zeer gesteld zijn, hoe weinig hun gedrag daarmee ook overeenkomt.

26. a) Maar u, Mijn discipelen, niet alzo, zoals Ik onlangs heb gezegd (MATTHEUS. 20: 25-27), b) maar de meeste onder u in waarde en roeping, die zij als de minste, als hij die overeenkomstig de mindere rang, die hij bekleedt, tot allerlei geringere diensten geroepen is (Hand. 5: 6, 10) en die voorganger is, die het ambt van een leidsman of leraar in de gemeente

inneemt (Hand. 15: 22), als een die dient, omdat hij gewillig en graag ook tot hulpbetoningen zich leent.

a) 1 Petrus . 5: 3. b) Luk. 9: 48.

27. Want om een voorbeeld tot opheldering van die verhouding aan te halen, waarin wij ons heden bevinden, wie is meerder als een maaltijd wordt gehouden, die aanzit, of die bij de tafel (Hoofdstuk 17: 8) dient? Is het niet dat hij de grootste is, die aanzit? Maar Ik, die het volle recht heb van te blijven zitten en van ieder van u zou kunnen verlangen dat hij opstond en de nodige dienstbetoningen deed, ben in het midden van u als een die dient en zal bij hetgeen Ik nu zal doen geen enkele uitsluiten. Daarop stond Hij van het avondmaal op en begon de discipelen op de rij af de voeten te wassen (Joh. 13: 4).

Dat de strijd over de voorrang onder de discipelen nog na de instelling van het avondmaal en de ontdekking van de verrader heeft plaats gehad, kan men niet denken; hij moet dus met de vermaningen, die daarbij hoorden, noodzakelijk voor de ene zowel als voor de andere gebeurtenis gesteld worden.

Hoe meer de voorstellingen van de discipelen zich nog bewogen in de heerlijkheid van het toekomstige Messiasrijk, des te meer lagen hun dergelijke eergierige gedachten voor de hand, zoals dan ook het ontstaan van zodanige vragen en redenen herhaald bericht wordt. Daartoe behoort Hoofdstuk 9: 46-48, welke plaats parallel is met MATTHEUS. 18: 1-5. Mark. 9: 33-37 Een tweede aanleiding om zich over dat punt uit te spreken gaf aan Jezus de bede van Zebedeus' zonen en de daaraan verbonden verstoordheid van de discipelen in MATTHEUS. 20: 20-28. Mark. 10: 35-45, die Lukas (18: 34 en 35) zwiingend voorbijgaat. Na zijn bericht op onze plaats is een dergelijke strijd nog eens onder de discipelen uitgebroken; als men dit onwaarschijnlijk of toch hoogst opmerkelijk vindt, dan brengt men de gedachten en de stemming, die zich voor ons aan de beschouwing van Jezus' laatste avond in de kring van Zijn discipelen verbinden, op deze over; in waarheid is het hieruit te zien dat zij ondanks alle voorspellingen van Jezus geenszins verwachten wat nu zou gebeuren. Een doelen op de voetwassing, die in Joh. 13 wordt vermeldt, in te vinden, ligt zeer voor de hand.

Vs. 27 is bijna niet anders te begrijpen dan wanneer wij het voorstellen van het eigen voorbeeld juist hierop laten doelen. Lukas zinspeelt al op de meer geheime traditie van de voetwassing, die Johannes duidelijk voorstelt.

Als men de uitdrukking van dit vers niet verklaart met de door Johannes vertelde voetwassing, moeten de woorden: "Ik ben in het midden van u als een die dient" op het leven van Jezus in het algemeen worden toegepast, of op het offer van Zijn persoon, dat Hij juist nu wil brengen, maar op deze wijze komt de tegenstelling tussen: "die aanzit" en "die dient" niet tot haar recht. Deze uitdrukkingen laten integendeel geen twijfel toe dat aan de uitspraak de handeling van de voetwassing ten grondslag ligt.

Toen Jezus Zich met Zijn discipelen in de zaal bevond, waar de vooruitgegaanen het paasmaal hadden bereid, zette zich het gezelschap dadelijk neer, de Heere met de twaalf (vs. 14). Het

maal zou reeds beginnen, toen men nog geen hulpe had gevonden voor een behoefte, die naar Israëlitische regels moest worden bevredigd 26: 20). Nog zaten namelijk de feestgenoten met ongewassen voeten en toch moesten de voeten gewassen zijn, voordat zij de maaltijd konden beginnen. Die noodzakelijkheid kwam onder hen ter sprake, maar niemand kon besluiten het geringe werk in ootmoed op zich te nemen.

Op die manier zijn ze zeker weer ongemerkt op het gesprek gekomen over hun rang, zodat bij het laatste maal de twistvraag weer werd vernieuwd wie onder hen de grootste was. Zo was een werkelijk historisch moment aanwezig, dat den Heere aanleiding gaf de voetwassing te doen plaats hebben, d. i. de voetwassing was niet slechts symbolisch, maar in de eerste plaats werkelijk, een daad van werkelijke ootmoed en van dienstbetoning. Dit verhinderde echter niet dat zij tevens als symbool kon voorkomen, als symbool door de Heere kon worden behandeld. Johannes vatte de daad op als het laatste grote bewijs van liefde, dat de Heere de discipelen vóór Zijn heengaan uit de wereld gaf, dat Hij hun gaf, hoewel de discipelenkring al besmet was door het Judas besluit tot verraad, hoewel Zijn ziel al vervuld was van het voor gevoel van Zijn overgaan in de heerlijkheid bij de Vader. Op de drempel van de troon van de eer waste Hij Zijn discipelen nog de voeten, een koning, in wiens midden de verrader zat met het voornemen van zijn zwarte daad, met de duivel in het hart!

Hoe goed stemt het woord, Ik ben onder u als een die dient overeen met hetgeen Johannes (13: 4 vv.) vertelt: Hij stond op van het avondmaal en leide Zijn kleren af en nam een linnen doek en omgordde Zichzelf. Daarna goot Hij water in het bekken en begon de voeten van de discipelen te wassen en af te drogen met de linnen doek, waarmee Hij omgord was. Overal is de storing, waartoe aan het begin van het maal de ijverzucht en de strijd aanleiding hadden gegeven, door het aangrijpende en overweldigende van de voetwassing nu overwonnen en het heilige maal kan nu op de juiste wijze en in de juiste stemming beginnen.

28. En u bent in tegenstelling tot hem, van wien Ik in vs. 21 sprak (Hoofdstuk 16: 15), degenen die met Mij steeds gebleven bent in Mijn verzoeken.

29. a)En, om u te lonen voor hetgeen u aan Mij hebt gedaan (vgl. Hoofdstuk 18: 28 met MATTHEUS. 19: 27, 28), Ik verordineer u op testamentaire wijze, het koninkrijk, gelijkwijs Mijn Vader dat Mij verordineerd heeft.

a)Luk. 12: 32.

30. Opdat u eet en drinkt van Mijn tafel in Mijn koninkrijk en a) zit op tronen, oordelend de twaalf geslachten van Israël 19: 28").

a)Openbaring . 3: 21.

Nadat Jezus in het voorgaande het ideaal van de ware grootheid gesteld heeft tegenover hetgeen uit het hart van de natuurlijke mens komt, laat Hij nu ook aan hetgeen in het sterven van de discipelen waar is zijn recht overkomen. Het: "en u" of liever "maar u" doelt op Judas, die niet gebleven is en zich door zijn afval van het in vs. 29 v. beloofde voorrecht heeft

berooft. De "verzoeken" waarvan Jezus spreekt lopen op Zijn verwerping uit. Het was toch van de kant van de elf geen kleinigheid te volharden in hun gehechtheid aan Jezus en de haat, de verachting van een deel van hun medeburgers, de vloek van hun oversten, die zij gewoon waren te eren, te trotseren. Het is bijna een gevoel van dankbaarheid, dat zich in de woorden van de Heere uitsprekt, vandaar ook de overstromende volheid, waarmee Hij de rijkdom van de beloofde beloning voor hen neerlegt.

In het woord van dezelfde inhoud (MATTHEUS. 19: 28), dat Hij ongeveer veertien dagen daarvoor tot de discipelen richtte, is nog sprake van twaalf tronen, terwijl hier geen getal bij staat. Opzettelijk sloot de Heere toen Judas nog niet van de belofte uit, hoewel Hij al eenmaal op diens verraad had gewezen (Joh. 6: 70 v.); nu is echter diens apostelschap (Hand. 1: 20) reeds zo goed als verloren en spoedig zal de Heere de verrader noodzaken ook uitwendig de kring van de twaalf te verlaten, zoals hij reeds uitwendig zich van hen heeft gescheiden (Joh. 13: 22 vv). Toch kan Gods genadeplan omwille van deze ongerechte geen stoornis ondergaan. De ontstane leemte zal weer worden aangevuld (Hand. 1: 21 vv.), ja de plaats zal dubbel worden vervuld (10: 4). Het hier voor ons liggende gesprek van Jezus met de discipelen sluit zich duidelijk aan hetgeen de Heere in Joh. 13: 18 en 19 zegt. Door dit gesprek heeft Hij de aandacht van de discipelen opnieuw gevestigd op de komst van het rijk der heerlijkheid en op het volle genot van de hemelse goederen, waarop Hij reeds in vs. 16 heeft gewezen. Terwijl Hij nu zoals een scheidende beschikt heeft over de erfenis, die Hij van de Vader ontvangen heeft, gaat Hij over tot het openen van de maaltijd, zoals die in vs. 17 en 18 werd voorgesteld. Gedurende deze spreekt Hij het woord, dat uit een langere maar niet nader meegedeelde rede in Joh. 13: 20 is bewaard en gaat daarna over tot ontdekking van de verrader (vs. 21-23. Joh. 13: 21-30). Als Judas is weggegaan voelt Jezus Zich vrij om tot de instelling van het avondmaal (vs. 19 en 20) over te gaan (Joh. 13: 31 en 32). Na deze is er aanleiding om over te gaan tot de volgende afdeling vs. 31 vv. door hetgeen in Joh. 13: 33-38 over de verdere reden van de Heere wordt bericht. Het is opmerkelijk hoe ook hier het begrip van Lukas alleen mogelijk wordt bij een nauwkeurige vergelijking van Johannes, waarvan wij ons reeds bij vs. 27 hebben overtuigd.

III. Vs. 31-38. De vroeger meegedeelde drie stukken uit de gesprekken van Jezus met Zijn discipelen bij de paasmaaltijd behoorden nog tot de tijd vóór de instelling van het avondmaal; hier volgen nu nog twee, die achter die inzetten komen. Het eerste daarvan dient tot voorbereiding van de discipelen op het uur van de verzoeking, dat nu onmiddellijk nabij is, omdat satan begeerd heeft hen te ziften als de tarwe en geeft aan Petrus, tot wie Hij Zich vooral als de vertegenwoordiger van de anderen en de meest in gevaar verkerende Zich wendt, in de kracht van de voorbede van Zijn Heiland het uitzicht op een bekering van de zware val en de onaantastbaarheid van Zijn apostolische roeping. Het tweede (vs. 35-38) kentekent de verhouding van de discipelen tegenover de wereld, die van nu aan geheel veranderd is, tot welke wereld zij nu met de evangelische prediking van de zaligheid gezonden worden. Maar naar beide kanten vindt Christus' woord geen ingang bij de discipelen; want Petrus wil niet toegeven dat hij een verloochenaar zou kunnen worden en het woord van het kopen van een zwaard begrijpen de discipelen geheel verkeerd.

31. En de Heere zei bij gelegenheid van het in Joh. 13: 33-38 meegedeelde gesprek: Simon, Simon! zie a) de satan heeft u uit de handen van God, die u besturen, zeer begeerd, voor zijn handen, om u te ziften als de tarwe.

a) 1 Petrus . 5: 8.

Nog probeert de satan Gods kinderen te ziften als de tarwe. Hoor het, gelovig volk, tot uw waarschuwing. Ook de allerheiligste, zolang hij in dit leven is, staat bloot voor zijn aanvallen. Hoe ging het Adam en Eva? Hoe Abraham, de vertrouweling van de Allerhoogste? Hoe Jakob, die met verschijningen van de Heer werd verwaardigd? Hoe David, de man naar Gods hart? Hoe de apostelen, aan wie de Heere het koninkrijk had verordineerd? Vermaat zich niet de satan de Heere zelf in de woestijn te verzoeken? U kent de geschiedenis, alsmede hoe Lukas het verhaal daarvan besloot met de woorden: en toen de duivel alle verzoeking voleindigd had, week hij van Hem voor een tijd (Luk. 4: 1). Op onderscheidene wijzen poogt de satan de gelovigen te ziften als de tarwe. Belangrijke mededelingen zou u daarover kunnen doen. Hij probeerde u te verwarren in de strikken van de zonde. In een staat van dodigheid en geesteloosheid zijnde, laat hij niets onbeproefd om u daarin te houden. De vertroostende, de heiligende genade van de Heilige Geest biedt hij nu eens met list dan weer met geweld tegenstand. Uw harten, vromen, beroert en ontstelt hij niet zelden door in deze onbetamelijke gedachten van God en Zijn woord te werpen, wetend dat de blijdschap van de Heere uw sterkte is, bestrijdt hij vaak met kracht uw betrekking op en aandeel aan Christus en aan Zijn schatten en gaven. Ten tijde van langdurig lijden, van schijnbare zegepraal van de vijanden over u, doet hij u al wrokkend de vraag: waar is nu uw God? Ja, zo vaak u zich in toestanden bevindt, waarin u bij uzelf overtuigd was dat uw eigen dwaasheid u daarin had gebracht, zo doorpriemde hij dag en nacht uw ziel met telkens tot u te zeggen: nu zal God u niet meer aannemen, nu mag u Hem niet weer om redding vragen, nu bent u verloren, voor eeuwig verloren - Maar waar vindt ik hier het einde? De Heere Jezus laat toe dat Zijn volk in dergelijke gemoedsbekommeringen en verlegenheden raakt, waardoor de satan hen probeert te ziften als de tarwe tot belangrijke en tevens weldadige einden. Zal ik enige noemen? Hij doet dit om het getal van de gedenktekenen van de onwankelbare trouwe God te vermeerderen, te verdubbelen, opdat het werk van de Heere meer kenbaar zou worden en het blijken zou uit God te zijn, om hun behoedzaamheid en waakzaamheid te leren, om hen te oefenen en te harden in de strijd, om hen bij het terugzien op de afgelegde weg, bij het nadenken over zoveel leed en lijden, met een getroffen hart en met ogen, die ten hemel zijn gericht, hen te doen zeggen: door Uw verootmoediging hebt Gij mij groot gemaakt.

Het oogmerk van de satan was hen te ziften als de tarwe. De tarwe en ander graan wordt gezift, in een zeef door elkaar geschud om het goede zaad van het kaf en andere onreinheden te zuiveren. De satan was zeer begerig om de apostelen, deels door rampen en onheilen, deels door inwendige aanvechtingen, met een woord, door alle middelen van list en geweld te schudden en te slingeren, om hen van hun vastigheid, van het geloof in Jezus en de liefde tot Hem, als het mogelijk zou zijn, af te trekken. Maar waarom had het de satan zozeer op de Apostelen gemunt? Om zijn koninkrijk, was het mogelijk, staande te houden. Nu wist de satan dat de Heiland Zijn apostelen had aangesteld om de eerste grondleggers te zijn van Zijn koninkrijk en het door de prediking van het Evangelie wijd en zijd uit te breiden. Hij

oordeelde het daarom van zijn belang om de apostelen tot dat belangrijke werk, waarbij het Rijk van de duisternis zoveel nadeel lijden zou, nutteloos te maken. Hij dacht nu de beste gelegenheid te hebben om zijn oogmerken te bereiken. Eerlang zou de Heere Jezus in de handen van Zijn vijanden worden overgeleverd; dan waren de apostelen allen verstoken van zijn raad en bijstand; de omstandigheden, waarin hun Meester komen zou, waren juist geschikt om hen te ergeren en aan het twijfelen te brengen.

De persoonlijkheid, werkzaamheid en macht van de duivel worden niet genoeg door de christenen gekend. Hij is het, die de zonde bij het begin in de wereld bracht door Eva te verleiden. Hij is het, die in het boek van Job beschreven wordt als om te trekken op de aarde en die te doorwandelen. Hij is het die onze Heere de vorst dezer wereld, een mensenmoordenaar en een leugenaar noemt. Hij is het die Petrus met een brullende leeuw vergelijkt, zoekende wie hij zou mogen verslinden. Hij is het van wie Johannes spreekt als de aanklager van de broeders. Hij is het die altijd kwaad werkt in de gemeenten van Christus, het goede zaad wegneemt uit de harten van de hoorders, onkruid onder de tarwe zaait, tot vervolgingen aanzet, valse leerstellingen inblaast en verdeeldheden aanvuurt. De wereld is een strik voor de gelovige; het vlees is een last en een bezwaar, maar daar is geen vijand zo gevaarlijk als die rusteloze, onzichtbare, ervaren vijand, de duivel. Als wij de Bijbel geloven moeten wij ons er niet voor schamen te geloven dat er een duivel is. Het is een treurig bewijs van hardheid en blindheid van onbekeerden, dat zij spotten en lichtzinnig van de satan kunnen spreken. Als wij belijden enige godsdienst te hebben, laat ons dan op onze hoede zijn tegen de inblazingen van de duivel. De vijand, die David en Petrus overmocht en Christus zelf aanviel, is geen vijand om licht te achten. Hij is zeer listig. Hij heeft het hart van de mensen zesduizend jaren lang bestudeerd. Hij kan ons naderen onder het kleed van een engel van het licht. Wij hebben nodig te waken en te bidden en de gehele wapenrusting van God aan te doen. Het is een gezegende belofte dat, als wij hem weerstaan, hij van ons vluchten zal. Het is een nog zaliger gedachte dat, als de Heer komt, Hij de satan onder Zijn voeten zal verpletteren en hem in ketenen zal binden (Jak. 4: 7. Rom. 16: 20).

32. Maar zijn begeerte moet hem worden toegestaan tot welzijn van u en van de hele gemeente, hemzelf tot des te heerlijker vernietiging van alle zijn aanslagen. Maar Ik heb om die macht van de satans tegen te werken voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoudt: en u, als u ten gevolge van Mijn voorbede eens bekeerd zult zijn, versterk dan uw broeders; wordt hun steun, als zij in gevaar zijn om te wankelen en houdt hen staande in hun geloof.

Hoe bemoedigend is de gedachte aan de nimmer eindigende voorspraak van de Zaligmaker voor ons. Als wij bidden pleit Hij voor ons en wanneer wij niet bidden, staat Hij onze belangen voor en door Zijn tussenkomst beveiligt Hij ons tegen ongekende gevaren. Denk aan het woord van bemoediging tot Petrus gesproken: "Simon, Simon, de satan heeft begeerd u te ziften als de tarwe; maar wat? - maar ga heen en bid voor uzelf? Dit was goede raad geweest, maar zo staat er niet geschreven. Ook zegt Hij niet: maar Ik zal wakende houden en zo zult u bewaard blijven. Dit zou toch ook een grote zegen zijn geweest. Nee, maar zo luidt het: maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoudt. Weinig weten wij wat wij verschuldigd zijn aan de voorbede van de Heiland. Als wij eenmaal de heuveltoppen van de hemel hebben bereikt en terugzien op de hele weg waarlangs de Heere ons leidde, hoe zullen wij Hem dan

niet danken, die voor de eeuwige troon al de boosheid verijdelde, door satan tegen ons op aarde gesmeed. Hoe zullen wij Hem danken, dat Hij nooit zweeg, maar dag en nacht op de wonden wees in Zijn handen en onze namen droeg op Zijn borstlap! Zelfs vóórdát satan begon ons te verzoeken, was Jezus hem vóórgelaten en had Hij onze zaak in de hemel bepleit. De genade loopt harder dan de haat. Zie, Hij zegt niet: "De satan heeft u gezift en daarom zal Ik bidden, " maar "De satan heeft begeerd u te ziften. " Hij wederstaat satan zelfs in zijn begeerte en vernietigt zijn werk van het begin af. Hij zegt niet: maar Ik heb begeerd voor u te bidden. Nee, maar Ik heb voor u gebeden; Ik heb het reeds gedaan; Ik heb mij begeven naar het gerechtshof van de hemel en de weerlegging ingediend, zelfs voor dat de beschuldiging te berde was gebracht. O, Heere Jezus! Wat een troost, dat Gij onze zaak hebt gepleit zelfs tegen onze onzichtbare vijanden, hun hinderlagen hebt verijdelde en hun strikken verbroken. Hier inderdaad is stof tot vreugde, blijdschap, hoop en vertrouwen.

Het voortdurend bestaan van de genade in het hart van een gelovige is een groot wonder. Zijn vijanden zijn zo machtig en zijne kracht is zo gering, de wereld is zo vol strikken en zijn hart is zo zwak, dat het op het eerste gezicht voor hem onmogelijk schijnt om de hemel te bereiken. Dit Schriftwoord verklaart ons zijn behoudenis. Hij heeft een machtige Vriend aan de rechterhand van God, die altijd leeft om voor hem tussen te treden. Daar is een waakzame voorspraak, die dagelijks voor hem pleit, die al zijn dagelijkse behoeften ziet, een dagelijkse overvloed van barmhartigheid en genade voor zijn ziel verwerft. Zijn genade sterft nooit, omdat Christus altijd leeft om voor Hem te bidden (Hebr. 7: 25).

Misschien is de enigszins dieper liggende zin deze: de satan heeft, behalve Judas, ook u, Petrus! opgeëist, om uit het getal van Mijn apostelen geweerd te worden, als die u dit voorrecht onwaardig zult maken; zo eerst zou het gezelschap van Mijn gezanten naar zijn boze bedoeling rein uitgezift zijn. Althans, men moet het onderscheid tussen het meervoudige "u" vs. 31 en het enkelvoudig: "u" vs. 32 , dat tot Petrus gericht is, niet uit het oog verliezen. Ook is op deze manier het antwoord van Petrus meer rechtstreeks passend op het gezegde van Jezus.

33. En hij, Simon, zei tot Hem in blind vertrouwen op eigen kracht: Heere! ik ben bereid met U ook in de gevangenis en in de dood te gaan.

35. En Hij wendde Zich nu tot al de discipelen en zei tot hen: Toen Ik u uitzond zonder buidel en reiszak en schoenen (Hoofdstuk 9: 1 vv.) heeft u ook iets ontbroken? En zij zeiden: Niets.

36. Hij zei dan tot hen: Maar nu moet u zich op een andere manier houden ten opzichte van hen, tot wie Ik u zend, wie een buidel heeft, die neme hem en zo ook een reiszak, om zich voorzichtig toe te rusten tegen het gebrek. En die geen heeft, die heb Ik nog iets nodigers aan te raden, die moet zelfs, als hij zich niet op een andere manier kan helpen, zijn kleed verkopen en een zwaard kopen, waaraan voortaan nog meer behoefte is dan aan voedsel en kleding.

37. Want Ik zeg u, dat na al het andere, dat al vervuld is nog dit, dat geschreven is in Jes. 53: 12 in Mij volbracht moet worden: En Hij is met de misdadigen gerekend. Want ook die

dingen, die van Mij geschreven zijn, hebben een einde; de vervulling is nu zo ver voortgegaan, dat het nu om Mijn einde te doen is.

38. Het woord omtrent het zwaard (vs. 36) begrepen zij, als eiste Jezus werkelijk tot afwering van gewelddadigheden, die nabij waren, het gereed houden van zwaarden. En zij zeiden: Heere! Zie hier twee zwaarden. zullen wij er nog meerdere aanschaffen, opdat ieder van ons er een heeft? En Hij zei tot hen: Het is genoeg, laat de zaak rusten, want u begrijpt Mij niet.

Dit gesprek is alleen door Lukas bewaard, maar voor het tijdperk zeer karakteristiek. De vraag van Jezus (vs. 35) is voorbereidend, om op het onderscheid te wijzen van de tijden die achter hen liggen en die hen nog wachtten. Tot hiertoe waren zij gewezen op de gastvrije opname bij hen, waartoe zij waren gezonden; op een zodanige hebben zij voortaan niet meer te rekenen; daarom moeten zij zich nu van de nodige reisbenodigdheden voorzien, wanneer zij die hebben; bovendien is hun niets nodiger dan een zwaard om zich te verdedigen tegen de vijandschap, die hen zal ontmoeten. Het is dus de rede van de voortzetting van hun zendingsroeping, waarbij zij zich echter verder niet op gewillig tegemoet komen, maar op vijandige tegenstand moeten voorbereiden. Dat de gehele aanwijzing een beeldrijke inkleding is van hetgeen hen wacht, is duidelijk uit de betrekking waarin zij tot de vroegere apostel-instructie is geplaatst; want aan het gebruiken van het zwaard in hun roeping is, zoals vanzelf spreekt, niet te denken.

Tot hiertoe hadden de discipelen, door de gunst waarin Jezus bij het volk stond, een betrekkelijk gemakkelijke tijd gehad. Maar de grote beslissende botsing met de Joodse overheden was op het punt van los te barsten en hoe zouden de apostelen niet de terugslag daarvan gedurende hun hele verdere loopbaan moeten ondervinden? Met deze gedachten is de Heere bezig. Hij herinnert de discipelen eerst aan de zending, die hen wacht, maar zegt vervolgens hoe zij voortaan niet meer konden rekenen op de gastvriendschap, die zij genoten, toen hun Meester nog geliefd was, maar er op moesten rekenen om voortaan als gewone reizigers hun vertering te betalen, enz. Zij zullen zelfs de meest openbare vijandschap ondervinden; als discipelen van een "misdadige" zullen zij zelfs als gevaarlijke mensen worden beschouwd en zich met Israël, met de hele wereld in strijd zien.

Zo onbekend zijn de discipelen nog met hetgeen heden nabij is, dat de Heere hun langs geen andere weg daarvan een gedachte kan doen hebben, dan door hun de scherpe tegenstelling van het vroegere en het heden voor te houden. Hij beveelt hen juist het tegendeel van hetgeen Hij hun vroeger geboden heeft. Vroeger was de minste zorg overbodig, nu is de nauwlettendste zorg niet te veel, een zorg die niet alleen voor het levensonderhoud, maar nog veel dringender voor de levensverdediging gehouden moet worden. Als het voor ons mogelijk was de Heere in de paasnacht een ogenblik ons voor te stellen, met een weemoedig lachen op het hemels aangezicht, zo zou het zijn bij het aanbieden van hun twee zwaarden. De Galileeërs waren namelijk gewoon gewapend te reizen, nu hadden Petrus en een ander discipel juist op deze avond, in voor gevoel van enig gevaar, hun zwaarden op de weg naar de hoofdstad met zich genomen. Twee zwaarden tegenover de hele macht van de wereld, de hel en de dood, die de aanval tegen Hem zou ondernemen! Hij houdt het voor onmogelijk hen de hele ongerijmdheid van deze gedachte zo duidelijk te maken, als Hij zelf die voelt; Hij breekt

daarom het gesprek over deze zaak af op een toon als iemand die zich bewust is, dat men hem toch niet zou begrijpen en daarom alle verder spreken opgeeft.

De ervaring, die hen ook in dit opzicht omtrent Zijn mening zal onderrichten, is toch evenzeer nabij als de verloochening van Petrus. Zijn mening is echter dat Zijn dienaren en boden in de boze, vijandige wereld nu niet meer op zo'n wonderbare bescherming of zo'n zachte weg rekenen moeten, als de apostelen bij hun proef-zending ondervonden; voortaan was het niet slechts geoorloofd, maar zelfs gebod om zich van de gewone, natuurlijke verzorgingen, voorzichtigheids- en verdedigingsmiddelen te bedienen op de weg door de vijandige wereld en haar vervolging. Evenals de Heere dus van nu af veroorlooft, ja enigermate gebiedt om al het aardse goed, dat men heeft, in Zijn dienst te gebruiken tot wegneming van het gebrek, evenzo staat Hij toe, ja gebiedt Hij om voorzichtigheid van uitwendige bescherming tegen de dreigende vijandschap; want nood door vijandschap tot levensgevaar toe, dat is de opklimming van het gebrek.

Dat dit evenwel nu niet betekent een inhakken met het zwaard, wijst duidelijk en bepaald genoeg de gebeurtenis in vs. 49-51 aan. De juiste toepassing daarentegen blijkt uit het gedrag van Paulus als hij voor de landvoogd Festus weigerde om zich door de Hoge raad te Jeruzalem te laten oordelen en zich op de keizer beriep (Hand. 25: 9 v.), zoals hij vroeger al vaker het hem beschermende Romeinse burgerrecht had doen gelden (Hand. 16: 37; 22: 25 vv.). De rede van de discipelen: "Heere! zie hier twee zwaarden!" legt de Katholieke kerk zo uit, als waren daardoor de burgerlijke en de geestelijke macht aangegeven, die de kerk als bezitster van het apostolaat en vooral de stoel van Petrus kon ten uitvoer leggen. Deze uitlegging staat op dezelfde lijn als die, welke in Gen. 1: 16 het grote licht verklaart van de kerk en het kleine van de staatsmacht. Daartegen is, zoals P. Lange zegt: "het is genoeg, " een zucht van de Godmens, die Hij als een klaagtoon over de Roomse zwaarden en brandstapels, over de krijgslegers van de Paulinianen en Hussieten, over alle gewelddadigheden van de Nieuw-testamentische tijd, die Zijn zaak moesten bevorderen, laat gaan.

De rede van Jezus, in vs. 31-38 en Joh. 13: 33-38 meegedeeld, volgde op het loflied, in MATTHEUS. 26: 30 en Mark. 14: 26 vermeld, waarmee, om naar onze manier te spreken, de tafel eindigde. Maar ook nu ging het nog niet dadelijk naar de Olijfberg, zoals de volgende afdeling bericht, maar eerst wordt nog gesproken over de grote afscheidsrede van Jezus, die met het hogepriesterlijk gebed eindigt en die in Joh. 14: 1-17: 26 is bewaard. Deze rede vormde geen bestanddeel van de populaire mondelinge overlevering in de apostolische kerk. Zij is van de algemene verkondiging verdwenen, waarom de synoptici niet aan denken; wel heeft Johannes ze uit zijn herinnering weer aan het licht gebracht en in het evangelie ingelijfd. Johannes gaat de stichting van het heilig avondmaal voorbij. Na de spijziging van de vijfduizend had hij de rede gebracht, die een jaar vóór de inzetting van het avondmaal eveneens in de paastijd dezelfde hoofdgedachten ontwikkelde; bij het laatste maal zwijgt hij echter daarvan spreekt hij nu niet dadelijk van het verbondsteken van de gemeenschap met Christus, zo schildert hij des te heerlijker het wezen van deze gemeenschap in die rede, die zo wonderheerlijk als een onvergelijklijk kleinood schittert en eindelijk met het gebed besluit waarin van vroegere tijd af de Christenheid haar Hogepriester erkende. In deze afscheidsrede heerst een toon vol innigheid zonder gelijke. Zij is, zoals altijd het grootste in de Schrift,

evenzo eenvoudig als onuitputtelijk. Over het hogepriesterlijk gebed waagde de Godsmann Spener in zijn gehele leven niet om te prediken, maar wel heeft hij zich dat driemaal na elkaar op zijn doodsbed laten voorlezen.

IV. Vs. 39-53. In de beide vorige afdelingen heeft de evangelist gehandeld over de voorbereiding van de discipelen op hetgeen het uur dat met middernacht begint, als de duisternis macht zal verkrijgen, hun aanbrengen zal. Nu kan hij van alles wat verder daartoe behoort afzien en in deze vierde afdeling zich uitsluitend bezig houden met Jezus' gebed in Gethsemane, als voorbereiding ten opzichte van Zichzelf. Hij vertelt daarom ook de gebeurtenis in zo'n vorm, dat de gebedsstrijd als een onafgebrokene voorkomt, daar het tussen beide komende heengaan tot de discipelen ter zijde wordt gelaten. Daarentegen stelt hij sterker voor ogen tot welke hoogte de worsteling stijgt, in het naderen van een engel en in de omstandigheid dat Zijn angstzweet niet als gewoonlijk in kleurloze, maar in bloedige druppels ter aarde valt, hetgeen slechts zelden in de ontzettendste zielsbenauwdheid plaats heeft (vs. 39-44). Nu volgt het bericht van de gevangenneming (vs. 45-53), eveneens kort samengevat, maar weer is onze evangelist met Johannes nauw verbonden (vgl. MATTHEUS. 26: 30-56. Mark. 14: 26-52. Joh. 18: 1-11).

39. En uitgaande van Jeruzalem over de beek Kedron, zoals Hij gewoon was (Hoofdstuk 21: 37), vertrok Hij naar de Olijfberg en wel ditmaal in de hof Gethsemane, die zich daar bevond. En Hem volgden ook Zijn discipelen, waarmee Hij onder weg nog eens sprak over hetgeen zij deze nacht aan Hem zouden doen, zonder dat zij aan Zijn waarschuwing geloof schonken (MATTHEUS. 26: 31 vv. Mark. 14: 29 v.).

40. En toen Hij aan die plaats gekomen was, zei Hij tot hen, die Hij aan de ingang van de hof achterliet (MATTHEUS. 26: 36. Mark. 14: : 32): Bid dat u niet in verzoeking komt. De drie uitverkorenen nam Hij echter nog verder mee, zodat zij in Zijn onmiddellijke nabijheid bleven (MATTHEUS. 26: 37 v. Mark. 14: 33 v.).

41. En Hij scheidde Zich in de drang van Zijn gemoedsbeweging (MATTHEUS. 26: 38) van hen af omtrent een steenworp, dus niet zo ver dat de discipelen Hem niet in de stille nacht zouden hebben kunnen horen (Gen. 21: 16); en Hij knielde neer en bad tot drie keer toe.

42. Zeggende: Vader! of Gij wilde deze drinkbeker van Mij wegnemen - de nazin zo doe het laat Jezus weg; Hij geeft slechts Zijn verlangen te kennen en breekt dadelijk af met de uitdrukking van volkomen bereidwilligheid: maar niet Mijn wil a) maar de Uwe geschiede.

a) Joh. 6: 38.

43. En door Hem werd al bij de eerste bede gezien een engel uit de hemel, die Hem versterkte, zodat Hij daarna zeggen kon: Mijn Vader! Als deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij Ik hem drink, Uw wil geschiede. (MATTHEUS. 26: 42).

44. a) En bij het verdere van Zijne zielsworsteling in zware strijd zijnde bad Hij te ernstiger. En Zijn zweet werd als grote druppels bloed, die op de aarde afliepen. Zijn zweet, dat de

zielsangst Hem afperste, had het uiterlijk van bloeddruppels, die ter aarde vielen, zoals het dan ook metbloed vermengd was.

a)Joh. 12: 27. Hebr. 5: 7.

De inwendige persing, voortkomend uit de strijd van onze Heere tegen de verzoeking, drong Zijn lichaam tot zo'n onnatuurlijke opwinding dat Hij door Zijn poriën grote druppels bloed zweette, die op de aarde neervielen. Dit toont ons hoe ontzettend het belang van de zonde moet zijn geweest, als het in staat was de Zaligmaker in zo'n mate te verpletteren, dat grote druppels bloed van Hem afvielen! Het openbaart ons de sterke kracht van Zijn liefde. Het is een eigenaardige opmerking van de oude Izaäk Ambrosius, dat de gom, die zich vanzelf zonder instrument uit den boom ontlast, altijd de beste is. Deze kostbare kamferboom bracht heerlijke specerijen voort toen hij werd verwond onder de harde geselslagen en toen hij doorboord werd door de nagelen van het kruis; maar zie, Hij geeft zijn beste specerijen, als er geen gesel is, geen nagel, geen wond. Het doet ons de vrijwilligheid van het lijden van Christus zien, omdat zonder een speer zijn bloed rijkelijk stroomde. Er is geen bloedzuiger of mes nodig, het stroomt vanzelf. De oversten hebben niet nodig uit te roepen: "Gij fontein vliet; zij vliet vrijwillig in karmozijnen stromen. Wanneer men grote zielensmart lijdt, gaat het bloed blijkbaar naar het hart. De wangen zijn bleek, een flauwte komt op, het bloed is naar binnen gegaan, als om de inwendige mens te sterken, terwijl hij door het vuur ter beproeving gaat. Maar aanschouw uw Zaligmaker in Zijn zware strijd: Hij vergeet Zichzelf zo geheel, dat in plaats dat Zijn smart Hem het bloed naar het hart drijft om Hem te sterken, zij het naar buiten uitstoot om de aarde te bedauwen. De strijd van de Heere Jezus, in zoverre deze Hem op de grond uitput neerwerpt, schildert de volheid af van de offerande, die Hij voor de mensen bracht. Bemerken wij niet hoe hevig de strijd moet zijn geweest die Hij doorging en zullen wij die steen tot ons niet horen; Gij hebt nog ten bloede toe niet tegengestaan, strijdend tegen de zonden; aanmerkt de grote apostel en Hogepriester van onze belijdenis en zweet zelf bloed liever dan de grote verleider uw zielen toe te geven.

Hoe kunnen wij de angst, die onze Heere in de hof ondervond, verklaren? Welke reden kunnen wij aangeven voor de inwendige smart, zowel naar ziel als naar lichaam, die Hij openbaar toonde te lijden? Daar is maar één voldoende antwoord. Het werd veroorzaakt door de last van een toegerekende zonde van de wereld, die toen op een bijzondere wijze op Hem begon te drukken. Hij had op Zich genomen zonde voor ons te zijn, een vloek voor ons te worden en onze ongerechtigheden op Zich te doen laden (2 Kor. 5: 21 Gal. 3: 13 Jes. 53: 6). Het was het vreselijk gewicht van deze ongerechtigheden dat Hem zieleangst deed lijden! Het was het gevoel van de schuld van een wereld, die op Hem drukte, die zelfs de eeuwige Zoon van God grote druppels bloed deed zweten en Hem met sterke roeping en tranen deed roepen. De oorzaak van Christus' angst was de zonde van de mensen! (Hebr. 5: 7).

Voorbeelden van bloedzweet door doodsangst zijn, volgens uitleggers en deskundigen, geenszins zeldzaam, maar veeleer talrijk. Men zie onder andere Rensings verhandeling betreffende enige merkwaardige bijzonderheden van het lijden, sterven en de opstanding van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus. Het voorbeeld, daar uit de werken van de Haarlemse maatschappij van wetenschappen, Dl. XIV bladz. 46 vv. aangehaald, is wel waard

hier volledig opgenomen te worden. Ik laat de beschrijving van het geval door de ooggetuige D. H. Gallandat volgen, zoals het mij met enige belangrijke opmerkingen door mijn beminde vriend Dr. Capadose eens werd meegedeeld: "Wanneer ik in het jaar 1751 de plaats van opperheermeester op het fregatschip de "Statiaansche vriendschap" bekleedde en wij tot bezuiden de Kreeftskeerkring gevorderd waren, werden wij door een allerijselijkste storm belopen; het gevaar, waarin men zich bevond, deed de stoutste zeeman beven; de verbolgen en onmeedogende baren schenen het geslingerde schip te zullen verbrijzelen; men zag niet anders tegemoet dan ogenblikkelijk onder deze begraven te worden. In deze akelige en allerverschrikkelijkste omstandigheid, waaraan ik niet zonder aandoening kan denken, was er een matroos, Jochem Janse genoemd, geboren in Denemarken, een man van dertig jaar, van een gezond gestel, blank van vel en met blonde haren versierd. De dood als onvermijdelijk aanziende en het laatst vaarwel aan zijn maats uitgeboezemd hebbend, werd hij zodanig met angst en vrees bevangen, dat hij op het dek neerviel. Bij hem gekomen zijnde, vond ik hem sprakeloos en zag op zijn aangezicht grote druppels zweet, die langs zijn kin en kaken neerrollden. Deze zweetdruppels waren op verscheidene plaatsen zo rood, dat ik mij in de eerste opslag verbeeldde dat hij uit zijn neus bloedde, of dat hij zich in het neervallen had gekwetst; maar zijn gezicht met mijn zakdoek afgedroogd hebbend, zag ik met de grootste verwondering de bloedrode druppelen zweet weer te voorschijn komen, niet alleen op verscheidene plaatsen van zijn kin, kaken en voorhoofd, maar ook van zijn hals en borst, die ik ontbloot had om te zien of hij ook enige kwetsuur had bekomen. Ik vond niets van die aard, maar zag duidelijk dat de rode druppels bloed gedurende verscheidene minuten door de zweetporiën werden uitgeperst. De neusdoek, waarmee ik het zweet had afgedroogd, was zodanig rood geverfd dat ik die niet kon aanvatten zonder mijn vingers bebloed te maken. Zodra het bloedzweet ophield, begon hij weer te spreken en God op de vurigste wijze aan te roepen. De omstandigheid waarin men zich bevond liet mij niet toe om op die man toen verder acht te geven. Wanneer het onweer tot bedaren was gekomen, klaagde hij niet en is ook de hele reis gezond gebleven; hij heeft mij verzekerd dat hij nooit tevoren een soortgelijk toeval heeft gehad, dat hij nooit aan benauwdheden, flauwten, schrikken of iets dergelijks onderhevig was geweest en, voor zoveel ik kan nagaan, dat hij in alle andere aandoenlijke omstandigheden een goede dosis filosofische ongevoeligheid bezat. Tot zover het verhaal van Gallandat. Dr. Capadose doet hierbij opmerken 1) dat de man gezond was; 2) dat dus alleen de schromelijke angst en benauwdheid de oorzaak van dat bloedzweet was; 3) dat hij niet bewusteloos, maar sprakeloos lag; 4) dat, als de geconcentreerde spanning van de benauwdheid enigszins naliët, hij zich weer in luide klachten tot God lucht gaf. Kunnen wij nu niet evenzo veronderstellen dat in het schrikkelijke uur in Gethsemane ook die afwisseling van sprakeloze geconcentreerde angst met bloedzweet gepaard en van zich in klachten en beden uitende benauwdheid hebben plaats gehad? 5) eindelijk, als bij een man, die een goede dosis filosofische ongevoeligheid bezat, de angst zo hoog klom, wat moet dan de gevoelige ziel en het fijngevoelende lichaam van Jezus wel geleden hebben!"

Lezer! Als zich aan uw verbeelding de genietingen van sommige geliefkoosde zonden voordoen, denk dan aan haar uitwerksels, zoals u die hier aanschouwt. Laat uw antwoord aan satan zijn: ik heb nu de zonde gezien in al haar misvormdheid en schrik. Ik heb in Gethsemane's hof haar vreselijke uitwerkselen gezien en ik begeer door de hulp van mijn God nooit met een ogenblikkelijke toegefelijkheid naar haar te zien, of in een ogenblikkelijk

verbond met die vijandin te treden, tot verlossing waarvan de Zaligmaker zo bad, zo worstelde, zo bloedde.

45. En toen Hij van het gebed opgestaan was nadat Hij ook de derde maal zegerijk had doorstaan, kwam Hij tot Zijn discipelen en vond hen slapend van droefheid. De diepeneergedruktheid, waarin alles, wat zij die avond gezien en gehoord hadden, hen verplaatste, had hun kracht verteerd, zodat zij de slaap in de ver voortgegane nacht niet konden weerstaan.

46. En Hij zei tot hen: Waarom slaapt u? Sta op en bid, zodat u niet in verzoeking komt (vs. 40).

"Trek uw voetzolen uit, want de plaats waar u staat is heilig land" zo riep eens Gods stem uit de doornenbos van de woestijn tot Mozes (Ex. 3), als deze naderde om te zien waarom het bos in vuur stond en toch niet verteerd werd. "Trek uwe voetzolen uit", zo dondert ook heden een stem van God ons tegen, als wij de gewijde bodem van de plaats van Jezus' lijden en dood betreden. Het is toch wederom een groot, wonderbaar gezicht, dat zich aan ons geloofsoog voordoet; aan de onaanzienlijke doornbos gelijk, een Mensenzoon zonder eer en schoonheid, een gebogen martelaarsgedaante op een doornenpad, met een doornenkroon! En uit deze met doornen gekroonde schittert eveneens een hoog opvlammend vuur, het vuur van onuitsprekelijke en niet te doorpeinzen zondaarsliefde. En uit dit liefdevuur klinkt evenals daar de getuigenis: "Ik ben de God van Abraham, van Izak en van Jakob; Ik heb de ellende van Mijn volk gezien en ben neergekomen om hen te redden, " want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenend (2 Kor. 5: 19 en 21). Zo laat ons dan uittrekken de schoenen van de dagelijkse zondige wandel, afleggen alle zelfzucht en wereldlust en onreinheid en laat ons met heilig sidderen toetreden om het grote wonder van de liefde te aanschouwen, opdat het liefdevuur van de Gekruisigde ook ons doordringt en zo ook weer uit ons, die doornstruiken, de heerlijkheid van Zijn beeld toeschittert, niet ons, maar Hem tot eer, wie eer toekomt van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Door Gethsemane gaat de weg tot de hoogte, door de duistere nacht gaat het tot het heldere licht, door het bloedig zweet tot het paradijs; zaligheid komt uit Gethsemane's wee voort.

De kelk, waarover Jezus van God vraagt dat die Zijn lippen voorbij gaat, is het symbool van de verschrikkelijke dood van een misdadiger, welks bloedig beeld hem op dit ogenblik een bekend schilder met buitengewone levendigheid voor ogen stelt. Hij is dezelfde, die Hem door een dergelijk werk van de verblinding in de woestijn het wonderbare gezicht van het Messiasrijk voortoverde. Over het werk van de verlossing van de mensheid wankelt Jezus geen ogenblik, maar Hij vraagt of dan het kruis het enige middel is om het doel te bereiken. Kon God in Zijn onbeperkte macht geen andere manier van verzoening vinden? Zo moest Jezus dan ook gehoorzamen zonder te begrijpen - wandelen in geloof! Vandaar de uitdrukkingen in Hebr. 5: 8 : Hij heeft gehoorzaamheid geleerd" en in Hoofdstuk 12: 12 : "De overste Leidsman van het geloof", die ons alleen op de weg van het geloof voorgaat.

Dat Jezus zich in de strijd bevindt met de vorst van de gevallen engelen, moeten wij al daaruit opmaken dat een engel van het licht wordt gezonden om Hem te versterken. Ook heeft de Heere zelf gezegd dat zo'n strijd Hem wacht (Joh. 14: 30). Zoveel nu weten wij uit de heilige Schrift, dat de satan een aanklager is. Wanneer hij daarom al de zonden en gruwelen van de hele zondige mensheid Jezus voor ogen stelde en Hem honend toeriep: "Gij ziet, de hele wereld is de mijne; Gij kunt ze niet verlossen, Uw sterven zal tevergeefs zijn!" zo moest door de levendige aanschouwing van deze legioenen van gruwelen van zonde Jezus' heilige ziel ten diepste gewond en verduisterd worden, door de gedachte de schuld van deze zonden op Zich te moeten nemen, op het hoogste ontsteld en door de hoon van de verleiders, dat Zijn lijden tevergeefs zou zijn, op het vreselijkst beangstigd worden. Eerst had satan beproefd Jezus' werk te verijdelen, hij had Judas tot verraad aangezet en meende door Jezus' lichamelijke dood Zijn werk te vernietigen; maar de satan moest niet de satan zijn, als hij niet spoedig genoeg had bemerkt dat dit een misgreep was en dat juist Jezus' dood de verlossing van de wereld ten gevolge zou hebben. Zo beproeft hij het dan of hij Hem niet van deze dood kan terug doen schrikken, Hem niet inwendig in Zijn verlossingsplan kan doen wankelen en Hem zou kunnen bewegen om Zijn werk op te geven als iets dat vergeefs en onmogelijk is. Evenals echter de satan de Heere met alle verschrikkingen van de hel en alle gruwelen van de zonde nabij komt en Hem toeroept: "Deze zonden van de wereld zijn te groot, dan dat ze zouden kunnen worden vergeven", waarbij hem misschien wordt toegelaten om die toekomstige gruwelen voor de ogen te stellen, die in de naar zijn naam zich noemende christenheid, ja zelfs in zijn eigen naam nog zouden worden verpleegd, dan klemt Jezus Zich slechts te vaster aan de Vader en worstelt Hij Zich reeds in de zekerheid van de ontfermende liefde van de Vader in. Hij bidt niet om voor het plaatsbekledend doodslijden bewaard te blijven, maar voor de angst en de zielekwelling, waardoor de verzoeker Hem van dat lijden van de dood wil terugschrikken. Van die kwelling zou Hij bevrijd willen blijven, omdat Hij tot de verzoenende dood besloten is. Maar ook van die aanvechting door de satan mag Hij niet bevrijd blijven; ook deze strijd moet Hij doorstrijden. En dat Hij hier overwinnaar blijft, dat blijkt alleen uit die volkomen, duidelijke zekerheid omtrent de noodzakelijkheid van Zijn lijden, zoals deze zich in Joh. 14-17 had uitgesproken.

Het geeft een diepe graad van vernedering van Gods Zoon te kennen als een engel van God Hem in Zijne smart bekrachtigt. Als de Zoon des huizes zich moed door een knecht uit zijn vaders huis moet laten toespreken; als de veldheer in de hitte van de strijd tot volharden moet worden aangevuurd door een van zijn soldaten, dan is dat wel een teken van bijzondere geringheid. En zo is toch de betrekking van de Heere Jezus tot een engel, als van de zoon tot de knecht, als van de veldheer tot een gemeen soldaat. Maar al is dat ook zo, ontrend is het toch geenszins voor onze Heere en die afschrijvers van de bijbel, die dit verhaal van de engel hebben uitgelaten, begrepen slecht wat eer en wat schande is. De zonde schandvlekt, maar niet het dragen van de zonde, niet het verzoenen van de zonde, niet het klagen en vrezen dat de Heiland omwille van ons doorstond, als Hij de drinkbeker van de Vader als onze Borg dronk. Het teken van de versterkende engel in Gethsemane is nooit een teken, dat enige verontschuldiging behoefde, maar een van de vele tekenen van de ontzaglijke vernedering, waarin de Zoon van God Zich heeft begeven om de wereld te verlossen. In de hemel nu was bij God en Zijn engelen de levendigste deelneming in hetgeen in Gethsemane plaats had; van de hemel werd met opmerkzame ogen de zielestrijd aan de Olijfberg beschouwd. Het was

toch te Gethsemane om niets minder te doen, dan om de herstelling van de eendracht tussen hemel en aarde, die door Adams val was verwoest; van het drinken van de drinkbeker in Gethsemane hing niets minder af dan de verzoening van een verloren wereld. Van de hemel zag de Vader hoe Zijn eengeboren Zoon, het afschijnsel van Zijn heerlijkheid, onder de last van de bezoldiging van de zonde aller mensen, in het stof van het dal van de wijnpersing worstelde en als nu Hij, de wonderbare God, zo deze wereld, deze zondige wereld liefhad, dat Hij voor haar Zijn eengeborenen Zoon gaf, ook in het dragen van de tienduizend ponden van de menselijke schuld, zo had Hij toch niet minder de zondeloze Zoon lief, die zo gewillig de grote verzoening op Zich had genomen en kon Hij Hem volgens Zijn liefde in de nacht van Gethsemane niet zonder een lichtstraal laten; daarom zond Hij de Zoon in Zijn grote nood een engel. - Met welke gewaarwordingen zal hij naar Gethsemane zijn gesneld en de diep in het stof neerliggende Heiland zijn genaderd! De engelen zijn begerig geweest in te zien in de verlossing van de wereld; nu de engel in Gethsemane deed een diepe blik in dit geheim, toen hij Hem, voor wiens heerlijkheid hij anders gewoon was het aangezicht te verbergen, met bange ziel zag arbeiden onder de oneindige last van de zonde van de wereld. Met welk een ootmoed zal de engel de grootheid van de rijkdom in de goddelijke barmhartigheid hebben aangezien. De engel nam wel de kelk van de Heere niet weg, de drinkbeker heeft Jezus moeten drinken en God zij dank dat Hij die voor ons heeft gedronken; hij ontnam Hem de drinkbeker niet, maar hij sterkte Hem tot het drinken van de drinkbeker. En waardoor versterkte hij Hem? Reeds door zijn verschijning alleen. Het moest voor de Heiland in Gethsemane, waar Hij Zich omgeven voelde door de machten van de hel, bijzonder vertroostend zijn om een bode uit de hemel te zien, evenals een verbannen koning in de verlatenheid van zijn ballingschap het zien van een, die uit het vaderland komt, verfrist en opwekt. De engel zal echter vervolgens de Heiland ook wel hebben toegesproken uit het woord van God met vriendelijke woorden, uit de psalmen en profeten, dat de heilige Christus dit moest lijden, om tot Zijn heerlijkheid in te gaan, dat Hij Zijn leven tot een schuldoffer moest geven, opdat het voornemen van de Heere door Zijn hand werd volbracht. Eindelijk heeft ook de engel wel toestemming gehad om de met de dood worstelende Strijder Zijn glorierijk heengaan tot de Vader in een gezicht te tonen en Hem in naam van de Vader te zeggen: "Dezelfde plaats, waarop u strijdt, waar Uw bloed zweet, vloeit op de aarde, die omwille van de vervloekt is en die daardoor weer in een land van zegen zal worden omgekeerd, zal ook de plaats van Uw grote verheerlijking zijn - daar zult Gij tot de Vader gaan.

Gesterkt in de wil om Zich over te geven tot een offer voor de zonde van de wereld, zinkt de Heiland nu geheel weg in het gevoel van de grootste ellende, in het smaken van de dood en van de verdoemenis. Hij was in zware strijd en in die grote nood bad Hij te ernstiger en toen het worstelen met de dood het hoogste toppunt bereikte, werd Zijn zweet als grote druppels bloed, die op de aarde afliepen. Angstzweet vergieten wij ook in de hitte van de benauwdheid, maar de angst van de Heiland, toen de vloek van de wet Hem trof en Hij in de hitte van de toorn van God versmachtte, die heeft Hem bloed in plaats van zweet uitgeperst.

Het voorgevallene in Gethsemane heeft, zoals alle beroemde uitleggers erkennen, het woord van de Apostel in Hebr. 5: 7 v. op het oog; wij kunnen zelfs beweren, dat het alleen daarop doelt; en nu komen ook de drie uitdrukkingen van de drie Synoptici opmerkelijk met die

overeen, want het "gebeden en smekingen" wijst even duidelijk op het: "Hij knielde neer en bad" als het: "Die Hem uit de dood kan verlossen" op het "alle dingen zijn U mogelijk" in Mark. 14: 36 herinnert. De "sterke roeping" ziet onmiskenbaar op "Abba, Mijn Vader", evenals de "gehoorzaamheid" overeenstemt met: "Uw wil geschiede". In een zeer gewichtig opzicht werpt ook dat woord op het gebeurde in Gethsemane een verhelderend licht. De Bidder heeft gesmeekt tot Hem, die Hem uit de dood kan verlossen en toch heeft Hij de dood moeten ondergaan? Nee! zegt de apostel, Hij is toch verhoord en wel - apo thv eulabeiav. Als sinds de oudste tijden is deze toevoeging verschillend verklaard. Sommigen vertaalden "vanwege Zijn vroomheid", anderen "uit de vrees" d. i. Hij vond de verhoring in zoverre Hij van de verschrikking werd ontheven. Duidelijk is de tweede opvatting meer juist, omdat volgens de hele samenhang de woorden: "en verhoord zijnde" de schijn moeten wegnemen, alsof de Bidder geen verhoring had ontvangen. Niet daarover toch heeft die bijvoeging een verklaring te geven, waarin Jezus de verhoring heeft gevonden, maar alleen daarover, in hoeverre zij Hem ten deel is geworden. Voor de opvatting "uit de vrees" spreekt ook dat de verhoring de persoon van de Bidder geldt, hetgeen elders nog slechts eens (MATTHEUS. 6: 7) in het Nieuwe Testament voorkomt. Juist de persoon werd in de kracht van de verhoring, die Hij ontving, van de vrees ontheven, die Hij tot hiertoe had gevoeld en sterk gemaakt om de opgedragen borgtocht op Zich te nemen. De versterkende zending van de versterkende Engel is het uitwendige geschiedkundige feit, waarin de verhoring zich openbaar maakt.

De poging van de satan om Jezus door helse verschrikkingen en angsten af te brengen van Zijn gewilligheid om de dood te lijden, zonder welke dit lijden zonder waarde en gevolg was geweest, heeft schipbreuk geleden; Hij is verhoord geworden, zegt de Schrift) uit de vrees voor de dood.

In de plaats uit het boek van de Hebreëen, zo-even aangehaald, wordt behalve van sterke roeping ook van tranen gesproken. Volgens Epiphanius moet dan ook werkelijk in het Evangelie van Lukas hier melding zijn gemaakt van tranen en het is mogelijk dat ook dit uit de pen van de evangelist afkomstig was, omdat de oorspronkelijke vorm van de tekst hier ook elders vrome maar onverstaanbare ingrijpingen heeft moeten ondergaan. Intussen zou met meer grond kunnen worden aangenomen dat deze tranen evenzeer een levendige verplaatsing in de toestand, of op overlevering berustende voorstelling van de evangelische geschiedenis zijn, evenals die waaraan Hosea 12: 5), terugziende op Jakobs strijd aan de Jabbok (Gen. 32: 26) denkt.

Als Jezus reeds van het eerste gebed gesterkt opstond, wat kon het dan geweest zijn waardoor de Vader Hem bevredigde? In de wereld was nog niets veranderd, nog steeds stond de hele antipathie van de wereld als een muur voor Zijn ziel - (evenals eens de hele sympathie van de wereld Hem als een muur had weerhouden), terwijl de sympathie van de Zijnen zo zwak was, dat zij Hem geen opwekking meer kon geven. Zijn gebed had dus de aarde nog niet bewogen maar wel de hemel. De wereld van de zalige geesten kwam nader tot Hem; haar medelijden openbaarde zich aan Hem in een engelenverschijning, die Hem versterkte en zo gesterkt keert Hij tot de Zijnen terug. Maar toen Hij tot deze terugkeerde, vond Hij ze slapend. Wij kunnen daaruit wel aan de ene kant besluiten dat de eerste gebedsstrijd niet slechts een paar ogenblikken heeft geduurd, maar ook aan de andere kant dat de drie discipelen bijzonder

ontstemd en afgemat waren. In elk geval hadden zij in het geheel geen helder bewustzijn van de betekenis dezer momenten, omdat een duister gevoel van de nood, waarin zij zich bevonden en van het gevaar, dat hen wachtte, een sterk gevoel van neergeslagenheid, er meer toe diende om hen te doen inslapen dan om hen op te wekken. Evenals een reusachtige macht had de slaap van lichamelijke afmatting, van overspanning van de geest en ootmoediging hen overvallen. Zij hadden het niet gevoeld hoe gevaarlijk deze geest van sluimering in deze toestand was, te vergelijken met die slaapzucht, die de uitgeputte reiziger in de winternacht overvalt, aan welke onervarenen zich ten dode overgeven, terwijl de daarmee bekende met angst en inspanning tegen de vijandige macht zich verzet, tot angstzweet voortwerkt en zo het gevaar ontvlucht.

Staat het vast dat het slapen van de discipelen naar alle zijden heen satan in de hand werkte, zo zullen wij ook wel mogen aannemen dat deze slaap geen natuurlijke, maar een door satan onder Gods toelating bewerkte verzoeking (direct voor de discipelen, indirect ook voor de Meester) was. Zo ver was de boze macht gegeven ook over de discipelen, dat hij dit eerste lid in de causaliteit van de aanvechting over hen mocht beschikken. Dat het niet tot meer kwam, dat de discipelen niet werkelijk voortsliepen en slapend werden gegrepen, daarvoor heeft de trouwe Heer gezorgd, die midden in Zijn eigen vreselijke strijd met de duisternis nog aan Zijn discipelen denkt en drie keer uit Zijn zielekwelling tot hen gaat en drie keer hen opwekt. Maar evenals de slaap van de discipelen voor Hem de verzoeking, die Hij moest doorstaan, zwaarder maakte, zo moest wederom de driemaal herhaalde daad van Zijn trouwe liefde Hem verlichting aanbrengen, in zoverre die Zijn strijd afbrak.

47. En toen Hij nog sprak, zie daar een menigte en een van de twaalf, die Judas was genoemd, ging hen voor en kwam bij Jezus om Hem te kussen.

Er zijn zekere dingen, waardoor de mens zichzelf geheel kenmerkt, geheel uitspreekt. En dat deed Judas door juist het teken van de liefde te stellen tot een teken van de haat, van de onverzoenlijke haat, van het verraad, van de overgave van de Meester tot de dood. Wat moet er in een mensenhart zijn omgegaan, om tot zo'n daad te komen en hoe afschuwelijk moet het daar binnen gesteld zijn, waar zo'n uitwendig teken tot sein wordt gesteld om in de juiste persoon niet mis te tasten! Wat zegt de psalmist (Ps. 2: 12): Kus de Zoon, opdat Hij niet toorn en u op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. De kus is in de Psalm het teken van aanbidding en Judas maakt hem tot een teken van de diepste ontering van de Zoon van God. O dat wij zo veel te meer de Heer mochten kussen met de kussen van geloof en liefde want Hij is het, die onze ziel boven alles heeft liefgehad en wie onze ziel als zij gelooft, ook lief heeft boven alles.

48. En Jezus zei tot hem: Judas! verraad u de Zoon des mensen met een kus? ("Uit 26: 47" en "Uit 26: 49" en "Uit 26: 50").

De kussen van een vijand zijn verraderlijk. Laat ik op mijn hoede zijn wanneer de wereld een vriendelijk gelaat toont; want zij zal, zo mogelijk, mij evenals mijn Meester, met een kus verraden. Wanneer iemand zich gereed maakt de godsdienst te doorsteken, begint hij gewoonlijk met grote eerbied voor haar te betuigen. Laat ik mij in acht nemen voor de

schoonschijnende geveinsdheid, die de wapendraagster van de afval en het ongeloof is. Dat ik, de bedrieglijkheid van de ongerechtigheid kennend, voorzichtig ben als de slangen, om de bedoelingen van de vijand te ontdekken en te doen ontvluchten. De verstandeloze jongeling werd op de dwaalweg gebracht door de kus van de vreemde vrouw; moge mijn ziel genadig onderwezen worden, zodat de liefelijke rede van de wereld geen invloed op mij hebbe! Heilige Geest, bewaar mij, arm, broos mensenkind, dat ik niet met een kus wordt verraden! - Maar hoe, als ik schuldig was aan dezelfde vervloekte zonde als Judas, die Zoon des verderfs? Ik ben gedoopt in de naam van de Heere Jezus, ik ben een lid van Zijn zichtbare kerk; ik zit neer aan de avondmaalstafel, al deze dingen zijn zo vele kussen van mijn lippen. Ben ik daarin oprecht? Zo niet, dan ben ik een lage verrader. Leef ik even zorgeloos in de wereld als anderen en belijd ik niettegenstaande een volger van de Heere Jezus te zijn? Dan maak ik de godsdienst belachelijk en geef de mens aanleiding tot lastering van die heilige naam, waarmee ik genoemd werd. Zeker ben ik een Judas, als ik zo tegenstrijdig handel en was het beter voor mij, dat ik nooit geboren was geweest. Durf ik hoop voelen op dit punt rein te zijn? O Heere! bewaar mij dan zo. O Heere, maak mij oprecht en waar, behoed mij voor elke valse weg, laat mij nooit mijn Zaligmaker verraden. Ik heb U lief, Heere Jezus en ofschoon ik U vaak bedroef, is het toch mijn begeerte trouw tot in de dood te blijven. O God, verhoed het dat ik een voortreffelijk Christen schijn en eindelijk in de zee van vuur vallen zou, omdat ik mijn Meester met een kus verried!

49. En die bij Hem waren en zagen, toen het nu werkelijk tot de gevangenneming van Jezus kwam, wat er gebeuren zou, zeiden tot Hem: Heere! zullen wij met het zwaard slaan?

50. En een uit hen, namelijk Petrus, wachtte in zijn haastige ijver Jezus' antwoord in het geheel niet af, maar meende dat de Heere al in vs. 36 v. gezegd had wat zij moesten doen en sloeg de dienstknecht van de hogepriesters, Malchus, met het zwaard, dat hij bij zich had en hieuw hem zijn rechteroor af, van mening zijn hoofd door te slaan 26: 51").

Wij behoren uit deze verzen te leren dat het veel gemakkelijker is een beetje voor Christus te strijden dan om geweld te verdragen en omwille van Hem in de gevangenis en in de dood te gaan. Wij lezen dat toen de vijanden van onze Heere naderden om Hem gevangen te nemen, een van Zijn discipelen de dienstknecht van de hogepriester sloeg en hem zijn rechteroor afhieuw. Toch was de ijver van die discipel te kort van duur. Toen onze Heere spoedig als gevangene werd weggeleid werd Hij alleen weggevoerd. De discipel, die zo bereid was met het zwaard te strijden en te slaan, had inderdaad zijn Meester verlaten en was gevluht. De les is voor ons zeer leerrijk. Geduldig voor Christus te lijden is veel moeilijker dan vlijtig te arbeiden. Stil te zitten en kalm te verdragen is veel harder dan werkzaam te zijn en aan de strijd deel te nemen. Kruisvaarders zullen er altijd in groter getal gevonden worden dan martelaren. De lijdelijke deugden zijn veel zeldzamer en kostelijker dan de werkzame deugden. Voor Christus te arbeiden, dit kan men uit vele beginselen doen: uit overspanning, uit naijver, uit partijgunst, of uit liefde tot roem. Voor Christus te lijden, dit zal wel zelden dan uit een beginsel gedaan worden. Dat beginsel is de genade van God. Wij zullen wel doen ons deze dingen te herinneren in het schenken van onze achting aan de verschillende genadegaven van belijdende Christenen. Wij dalen grotelijks als wij veronderstellen, dat zij, die in het openbaar arbeiden, preken, spreken en schrijven, degenen zijn, die in Gods oog het

aangenaamste zijn. Zulke mensen worden vaak veel minder door Hem geacht dan een of ander onbekend gelovige, die jaren lang bedlegerig is geweest en smarten verdraagt zonder te murmureren. Hun openbare pogingen zullen misschien eindelijk blijken minder heerlijkheid aan Christus toegebracht te hebben dan zijn geduld en minder goed gewerkt te hebben dan zijn gebeden. De grote toetssteen van de genade is geduldig lijden. Ik zal Paulus tonen, zei de Heere Jezus, hoe veel hij moet lijden om Mijn naam (Hand. 9: 16). Petrus, wij kunnen er zeker van zijn, deed veel minder goed toen hij zijn zwaard trok en het oor van een mens afhieuw, dan toen hij kalm als een gevangene voor de raad stond en zei: "Wij kunnen niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben. " (Hand. 4: 20).

50. En een uit hen, namelijk Petrus, wachtte in zijn haastige ijver Jezus' antwoord in het geheel niet af, maar meende dat de Heere al in vs. 36 v. gezegd had wat zij moesten doen en sloeg de dienstknecht van de hogepriesters, Malchus, met het zwaard, dat hij bij zich had en hieuw hem zijn rechteroor af, van mening zijn hoofd door te slaan 26: 51").

Wij behoren uit deze verzen te leren dat het veel gemakkelijker is een beetje voor Christus te strijden dan om geweld te verdragen en omwille van Hem in de gevangenis en in de dood te gaan. Wij lezen dat toen de vijanden van onze Heere naderden om Hem gevangen te nemen, een van Zijn discipelen de dienstknecht van de hogepriester sloeg en hem zijn rechteroor afhieuw. Toch was de ijver van die discipel te kort van duur. Toen onze Heere spoedig als gevangene werd weggeleid werd Hij alleen weggevoerd. De discipel, die zo bereid was met het zwaard te strijden en te slaan, had inderdaad zijn Meester verlaten en was gevluht. De les is voor ons zeer leerrijk. Geduldig voor Christus te lijden is veel moeilijker dan vlijtig te arbeiden. Stil te zitten en kalm te verdragen is veel harder dan werkzaam te zijn en aan de strijd deel te nemen. Kruisvaarders zullen er altijd in groter getal gevonden worden dan martelaren. De lijdelijke deugden zijn veel zeldzamer en kostelijker dan de werkzame deugden. Voor Christus te arbeiden, dit kan men uit vele beginselen doen: uit overspanning, uit naijver, uit partijgunst, of uit liefde tot roem. Voor Christus te lijden, dit zal wel zelden dan uit een beginsel gedaan worden. Dat beginsel is de genade van God. Wij zullen wel doen ons deze dingen te herinneren in het schenken van onze achting aan de verschillende genadegaven van belijdende Christenen. Wij dalen grotelijks als wij veronderstellen, dat zij, die in het openbaar arbeiden, preken, spreken en schrijven, degenen zijn, die in Gods oog het aangenaamste zijn. Zulke mensen worden vaak veel minder door Hem geacht dan een of ander onbekend gelovige, die jaren lang bedlegerig is geweest en smarten verdraagt zonder te murmureren. Hun openbare pogingen zullen misschien eindelijk blijken minder heerlijkheid aan Christus toegebracht te hebben dan zijn geduld en minder goed gewerkt te hebben dan zijn gebeden. De grote toetssteen van de genade is geduldig lijden. Ik zal Paulus tonen, zei de Heere Jezus, hoe veel hij moet lijden om Mijn naam (Hand. 9: 16). Petrus, wij kunnen er zeker van zijn, deed veel minder goed toen hij zijn zwaard trok en het oor van een mens afhieuw, dan toen hij kalm als een gevangene voor de raad stond en zei: "Wij kunnen niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben. " (Hand. 4: 20).

51. En Jezus antwoordde, pas nadat die daad geschied was, op de vraag (vs. 49), zei om Zijn rede in een korte somma samen te vatten (MATTHEUS. 26: 52-54): Laat hen tot hiertoe geworden en Mij zonder tegenweer van uw zijde gevangen nemen. De drinkbeker, die de

Vader Mij gegeven (Joh. 18: 11) heeft, moet Ik drinken. Daarop maakte Hij de shade, Malchus aangedaan, weer goed en raakte zijn oor aan en heelde hem.

Dit was het laatste wonder dat Jezus deed: het was slechts een ogenblik voordat zij Zijn handen bonden. Men kan zeggen zolang zij vrij waren, tot in het uiterste ogenblik toe, strekten zij zich uit om te zegenen. Ja het was het laatste wonder van de Heere en wel aan een van Zijn vijanden. Tot hiertoe had de Heere nog geen wonder aan Zijn vijanden kunnen doen, want zij wilden niet van Hem gezegend zijn; maar nu bewijst de Heere een van hen een weldaad, die Hij graag aannam en die - dit was ook het doel van de Heere bij dit wonder - alle weerwraak bij Malchus wegnam. Stel u toch voor wat het geweest zou zijn, als Malchus met een bloedend hoofd in het rechthuis teruggekomen was? En hoe Petrus in dat geval (wanneer hij er zich nog heen begeven had) daar behandeld zou zijn. Maar, zoals gezegd is, God laat wel de verkeerde daden van Zijn kinderen haar verschrikkende gevolgen hebben; maar Hij maakt ze tegelijk onschadelijk. Christus is ten allen tijde een Verlosser, een Uitredder van de Zijnen uit al hun noden. Opmerkelijk, niet waar, de Heere vond tot alles tijd. In het midden van deze verwarring aan de kant van de vijanden en van overrompeling aan de kant van de discipelen bewaarde de Heere de grootste kalmte en handhaafde Hij de orde. Nauwelijks heeft de gewonde iets van de pijn van de wond gevoeld of de wond is weer genezen. Wat een persoon, uit wie de heelkracht uitstroomt als het water uit de bron, wiens aanraking alle ziekte geneest en alle wonden heelt. Kan Hij een mindere persoonlijkheid zijn dan God, geopenbaard in het vlees, of kan men zich iets hogers denken voor God om te doen? Immers nee. Welnu, waar de hoogst denkbare daden verricht worden, daar moet de hoogst denkbare persoon de werker zijn.

Jezus geneest Malchus en zo laat de Heere niet toe in Zijn verzoeningslijden dat iemand, wie ook, zal mee lijden. Nee, dit lijden zal Hij alleen lijden; daarom mag niemand enige shade lijden. Hij zal de pers alleen treden. Jezus geneest Malchus en zo herstelt Jezus de fouten en verkeerdheden van Petrus en ook van de Zijnen. Wij bederven het vaak voor onszelf en voor anderen, maar de Heere vergeeft ons al onze zonden en waar Hij ons ook rechtmatig bestraft, daar laat de Heere ons echter niet aan onszelf over, maar herstelt wat wij bedorven hebben. Gedurig brengen wij onszelf in de ellende en halen ons menige smart en last op de hals. Maar de Heere zij geloofd. Hij kent ons, hij spaart ons, Hij geneest en herstelt ons en hoe ook afgezworven en bedorven brengt Hij ons gedurig weer terecht, helpt ons uit de nood, verlost ons uit de ellende en doet ons zelfs nog alle dingen medewerken ten goede. En zo zullen wij door Zijn genade en bewarende trouw bevestigd worden, totdat Hij ons eens gereinigd en volmaakt, als een gemeente zonder vlek of rimpel, brengen zal voor het aangezicht van Zijn Vaders. (PLOOS VAN AMSTEL).

52. En Jezus zei, toen men Hem nu met touwen bond, tot de overpriesters en de hoofdmannen van de tempel (vs. 4) en ouderlingen, die tegen Hem met de menigte (vs. 47) gekomen waren en ten dele zelf mee waren verschenen: Bent u uitgegaan met zwaarden en stokken als tegen een moordenaar?

53. Toen Ik dagelijks met u was in de tempel, heeft u, hoe graag u het ook wilde (Hoofdstuk 19: 47 v. ; 20: 19) de handen tegen Mij niet uitgestoken, maar dit is uwe uur, die u gegeven is

door het raadsbesluit van God tot volvoering van uw werk en de macht, waardoor u nu volbrengt wat uwe boosheid u ingeeft, is de macht van de duisternis, zodat, als aan die duisternis nu geen macht over Mij gegeven was, u ook geen macht over Mij zou hebben.

De houw van Petrus stelde niet alleen zijn persoon, maar ook de zaak van de Heere zelf bloot. Er ontbrak weinig aan of het was Jezus daardoor onmogelijk gemaakt later Zijn woord in Joh. 18: 36 tot Pilatus te richten en alleen door dadelijk genezen van Malchus kon de Heere de zaak weer herstellen, die door de misslag gecompromitteerd was.

Hij geneest Malchus het oor, opdat omwille van Hem niemand leed of schade mocht hebben en tot de overpriesters en hoofdliden en oudsten spreekt Hij een woord geheel van diezelfde zin, die tot hiertoe sinds de aankomst van Judas in Gethsemane al Zijn woorden hadden. Hij wil hun doen begrijpen waarom het hen lukt wat hen tevoren nooit gelukt is, waarom zij zich nu van Hem meester kunnen maken. Hiermee geeft Hij hen Zijn handen, Zijn armen, Zijn lichaam, over niet machteloos en weerloos, maar zachtmoedig en overgegeven; gewillig om het Lam van God te zijn, laat Hij Zich wegvoeren.

Ik onderwerp Mij, want dit is het uur dat aan u gegeven is om uw wil tegen Mij te doen. Aan satan, de vorst van de duisternis van deze wereld, is het toegestaan het ergste te doen, de verzenen van het vrouwenzaad te vermorzelen en Ik berust; laat hem het ergste doen. Laat dit ons vertroosten, als de vijanden de kerk meester zijn; laat dit ons troosten in ons stervensuur, dat het slechts een uur is, toegestaan tot triomfering van onze vijand, een korte tijd, een bepaalde tijd. Het is het uur dat aan hem gegeven is, waarin hij zijn kracht mag beproeven, opdat de Almachtige temeer in zijn val wordt verheerlijkt. Het is de macht van de duisternis en duisternis moet de weg banen voor het licht en de macht van de duisternis is gemaakt om zich over te geven aan de Koning van het licht. Christus was gewillig om te wachten met Zijn triomfen totdat Zijn strijd vervuld was en wij moeten eveneens zijn. Maar "uw uur en de macht van de duisternis" was van korte duur en zo zullen de triomfen van de goddelozen altijd zijn.

I. Vs. 54-71. Een nieuwe groep begint met het verhoor en de veroordeling van de kant van het geestelijke gericht. Onze evangelist vertelt daarbij de geschiedenis van de drievoudige verloocheining van Petrus dadelijk bij het begin, nadat hij de wegvoering in het huis van de Hoge priester had gemeld (vs. 54-62); hij gaat dus voorbij wat er 's nachts met de gevangene heeft plaats gehad 26: 70:) en laat alleen uit de behandeling, die Hij van de kant van de krijgsliden ondervindt de reeds uitgesproken veroordeling bemerken (vs. 63-65). Hij stelt echter het tweede verhoor na het aanbreken van de morgen, welks eindvonnis alleen kracht van wet had, nauwkeuriger voor (vs. 66-71). Zijn bericht, hoe samengevat ook alles voorkomt, draagt evenwel veel bij tot het begrijpen van de voorstelling van de beide eerste evangelisten, omdat wij door deze de tweede zitting van de Hoge raad bepaald van de eerste leren onderscheiden (vgl. MATTHEUS. 26: 47-27: 1 Mark. 14: 53-15: 1 Joh. 18: 12-27).

54. En zij grepen Hem en leidden Hem weg en brachten Hem in het huis van de hogepriester, dat Annas en Kajafas gemeenschappelijk bewoonden 26: 58"). En Petrus volgde van verre en werd door middel van Johannes eveneens binnengelaten.

Waarom toch "van verre?" Openbaart zich niet reeds daarin de gebroken moed, het wankelend geloof, het vreesachtige hart? Is dat niet al een stap ten val? Hij schaamt zich weliswaar de Heere geheel te verlaten, maar hij heeft ook geen vrijmoedigheid om zich geheel aan Hem aan te sluiten, om in Zijn nabijheid te blijven, aan Zijn zijde te gaan, Hem openlijk te erkennen. O hoe menig Christen is hem in deze treurige onvastheid gelijk! Hij kan niet geheel van zijn Jezus weggaan, maar hij kan het ook niet van zich verkrijgen om zich geheel aan Hem over te geven en mensenvrees sluit zijn mond als het erop aankomt om Hem vrijmoedig te belijden.

55. En toen zij, de knechten van de hogepriester, vuur ontstoken hadden in het midden van de zaal, in de ruimte door het paleis omgeven en zij tezamen neerzaten, zat Petrus in het midden van hen, alsof hij hun gelijke was.

U ziet, Petrus gaat al verder en verder. Hij is een treffend beeld van vele Christenen, die er niets in vinden om in wereldse gezelschappen, op wereldse plaatsen te verkeren. Wij vragen billijk: was dit een plaats voor een discipel van Christus en dat in het ogenblik, waarin zijn Heere in banden stond voor de kerkelijke vierschaar? O, er is niets gevaarlijkers dan dat de gelovige zich aansluit aan de wereld. Deze gemeenschap leidt altijd tot erger. Men begint met iets mee te doen en eindigt met alles mee te doen. Zie het hier. De dienaren zitten neer en Petrus zit ook neer. De dienaars warmen zich, Petrus warmt zich ook. Zij waren tegen Jezus, hij zal het ook zijn. Ook hier is het: hoed u voor de eerste stap en bewaar uzelf onbesmet van de wereld.

56. En een zekere dienstmaagd bij het schijnsel van de vlam zag hem bij het vuur zitten, hield haar ogen op hem en zei: Ook deze was met Hem, met Jezus van Nazareth, die nu geoordeeld wordt.

57. Maar hij verloochende Hem en zei: Vrouw! ik ken Hem niet (MATTHEUS. 26: 69 v. Mark. 14: 66 vv.).

58. En kort daarna, nadat zijn poging om heen te gaan mislukt was en het eerste hanegekraai had plaats gehad, zag een ander hem en zei: Ook u bent van die. Maar Petrus zei: Mens! ik ben het niet 26: 72").

Wie eens liegt moet altijd liegen om niet als een leugenaar ontdekt te worden en voor deze ontdekking vreesde nu Petrus meer dan voor iets ter wereld. Nu was ook zijn eigen eer in de zaak gemengd. Hij had nu eenmaal met ede gezworen dat hij geen discipel van Jezus was, ja Hem niet eens kende; hoe zou hij het kunnen herroepen, zonder in nog erger ongelegenheid te komen, dan in het eerst het geval was. Immers nu zou bij de schuld de schande, de beschaming komen van een meinedig leugenaar geweest te zijn. Dus "volhouden" roept de zonde tot de zondaren. "Dek de ene zonde met de andere toe. Helaas! wie weet het niet, zolang de zonde niet haar volle uitwerking heeft gehad, laat zij ons geen rust. Wij staan met haar op een hellend vlak, men kan zich niet staande houden, men moet naar beneden, totdat men op de bodem is en neerligt. Wilde David overspel en moord begaan? Zeker niet. Maar toen hij de ene zonde had gepleegd, kwam hij vanzelf tot de andere. Zo'n vreselijke zaak is de

zonde. Haar gevolgen zijn buiten alle menselijke berekening en macht en kunnen alleen door God grenzen worden gezet. .

59. En toen het ongeveer een uur geleden was, toen Jezus voor de eerste maal ter dood was veroordeeld en uit de gerechtszaal naar het hof werd geleid, bevestigde een ander dat en zei: In de waarheid, ook deze was met Hem, want hij is ook een Galileeër, zoals zijn tongval duidelijk aanwijst (MATTHEUS. 26: 73 vv. Mark. 14: 70 vv. Joh. 18: 26 v.).

60. Maar Petrus zei: Mens! Ik weet niet wat u zegt. En meteen toen hij nog sprak, kraaide de haan; want het was nu ongeveer drie uur in de morgen.

De verschillende stappen van Petrus' val worden duidelijk aangewezen door de evangelie schrijvers. Zij behoren altijd opgemerkt te worden bij het lezen van dit gedeelte van de geschiedenis van de apostel. De eerste stap was trots zelfvertrouwen. Al zouden alle mensen Christus verloochen, hij zou dit toch nooit doen! Hij was bereid met Hem in de gevangenis en in de dood te gaan. De tweede stap was trage onachtzaamheid in het gebed. Toen zijn Meester hem beval te bidden, opdat hij niet in verzoeking kwam, gaf hij zich over aan slaperigheid en werd slapend gevonden. De derde stap was wankelende onbeslistheid. Toen de vijanden van Christus tot Hem kwamen streed Petrus eerst, snelde toen heen, keerde vervolgens weer en volgde ten slotte van verre. De vierde stap was het verkeer met slecht gezelschap. Hij ging in het huis van de hogepriester en zat onder de dienaren bij het vuur, trachtende zijn godsdienst te verbergen, terwijl hij allerlei boosheid zag en hoorde. De vijfde en laatste stap was het gevolg van de vier eerste. Hij werd door vrees overvallen, toen hij plotseling werd beschuldigd een discipel te zijn. De strik was om zijn hals. Hij kon niet ontsnappen. Hij dompelde zich dieper dan ooit in de dwaling. Hij verloochende zijn gezegende Meester drie keer. De zonde, laat het ons bedenken, was reeds te voren begaan. De verloochening was alleen de misdaad, die tot volvoering kwam.

Zo was dan bij Petrus de zonde voleindigd. Kon zij hoger gaan? Kon de ontkenning met hoger kracht dan die van de zelfervloeking gepaard gaan? Nee, deze drievoudige verloochening was een volmaakte verloochening. En zo deed dan Petrus op onheilige wijze wat de Heere op heilige wijze gedaan had. Ook Petrus weerde driemaal het lijden van zich af. Maar wat een tegenstelling! Hij, die de macht had, roemde niet, maar viel de Vader te voet en bad en bleef staande en hij, die de macht niet had, roemde en bad niet, verdedigde zich en viel. En in dezelfde ogenblikken dat Petrus verloochende, legde de Heere voor Kajafas de goede belijdenis af. Maar wij zien het ook hier: waar Christus is, daar zijn en daar kunnen niet anders dan zondaren zijn. In de heerlijkheid zullen wij koningen en priesters met Jezus zijn, maar op aarde kunnen wij niet anders zijn dan zondaren. Alle valse godsdiensten onderscheiden zich juist hierin van het Christendom, dat al haar gezanten heiligen zijn. Socrates, Confucius, Mohammed, de Paus, ze zijn allen zo vele heilige mannen in godmenselijke gedaante en zij werden en worden nog als zodanig geëerd en gehoorzaamd; maar Mozes was een zondig man en de apostelen waren zondige lieden en de eerste van apostelen, de rotsman, de eerste pilaar van Gods kerk was een verloochenaar van zijn Heere en de laatste der apostelen, de tweede pilaar van Gods kerk, Paulus, was een vervolger. En ook als dienaren van Christus bleven zij zondaren, want de zonde blijft bij de Christen

innerlijk aanwezig, al treedt zij niet uiterlijk te voorschijn in de daad. Nochtans moeten wij, bij het gevoel dat wij zondaren zijn en blijven, daarom alleen het beeld van Christus zijn en dat naar buiten vertonen. En treedt de zonde ook dan nog weer bij ons naar buiten, dan verloochenen wij wederom de Heere en al is het ook niet in die hoge graad als bij Petrus, toch zijn wij als in zijn toestand en wij hebben opnieuw weer de genade van onze Heere Jezus Christus nodig. Wij zien dus in Petrus waartoe een discipel van Christus kan vervallen. En nu, wij kunnen ons makkelijk voorstellen wat voor toestand het voor Hem was zo te vallen, na zo in zijn standvastigheid en getrouwheid geroemd te hebben. Zeker, de woorden van zijn eerste verloochening waren uitgesproken eer hij er aan dacht; maar een tweede en derde verloochening volgde en toen had hij kunnen en moeten nadenken over hetgeen hij gezegd had. Dat waren verzwarende omstandigheden voor hem. Aan de andere kant moeten wij tot zijn verlichting zeggen; dat hij de Heere niet verloochende met zijn hart, maar enkel met de mond. Och er kan zoveel goeds buiten het hart omgaan, maar gelukkig ook veel kwaads. Judas haatte de Heere, hij had een wrok tegen Hem, de allerbeminnelijkste en allergezegendste opgevat; maar Petrus had de Heere lief en bleef Hem liefhebben, al verloochende hij Hem ook met ede tot driemaal toe met de lippen en daarom kon hij zich in dit opzicht later op de alwetendheid van de Heere beroepen. Het was bij Petrus een zelfverdediging, een afwending van levensgevaar; en wat doet een mens niet om zijn leven te redden. Bij Judas was geen gevaar, zelfs geen bedreiging te vrezen; hij smeedt het verraad zonder door iets andere daartoe gedrongen te worden dan door zijn haat, zijn wrok, die, omdat Hij door de Heere tegenover Maria in het ongelijk gesteld werd, zijn hoogste trap bereikte en zo tot de daad overging. Het was bij Petrus een woest en in het wilde uitgesproken woord, dat zoveel zeggen wilde als "Laat mij met rust!" Bij Judas was het een wel overlegd woord, waarbij de prijs van het verraad werd bedongen. Maar al zondigde Petrus ook alleen met de mond, de mond mag ook niet zondigen. Een gesproken woord is een daad. Petrus was door zijn verloochening verloren en naar het scheen reddeloos verloren, want Christus had gezegd: "Wie Mij verloochent voor de mensen, die zal ik ook verloochenen voor Mijn Vader, die in de hemelen is. " En toch er was nog redding; Jezus wil, zo genadig is Hij, dat wij ons van Zijn woord beroepen op Zijn persoon, zoals dan ook Petrus na de opstanding van de Heere deed. Wanneer wij berouw hebben over een overtreding, dan hebben wij geen haat meer in ons hart tegen hem, tegen wie wij overtraden, al hadden wij dit van vroeger; en als wij dan deze zonden voor de Heere brengen en er Hem vergeving voor vragen, worden ze ons ook vergeven. Maar Judas had ook berouw en zijn liefde tot de Heere keerde daarmee ook wel enigszins terug; maar deze liefde was onvruchtbaar, want zij was niet met het geloof gepaard dat alleen het berouw en de liefde tot Jezus geleidt en door Jezus aangenomen wordt. Judas ging niet tot Jezus, maar zijn eigen weg, naar zijn eigen plaats.

61. En de Heere, die Zich in de nabijheid bevond, keerde Zich om en zag Petrus aan; en Petrus werd indachtig het woord van de Heere, hoe Hij tot hem gezegd had (vs. 34. Joh. 13: 38): Eer de haan gekraaid zal hebben, zult u Mij driemaal verloochenen.

De geschiedenis van Petrus' val leert ons de oneindige barmhartigheid van onze Heere Jezus Christus. Dit is een les, die zeer krachtig uitkomt in dit feit dat alleen in Lukas' evangelie verteld wordt. Die woorden zijn zeer treffend! Omringd door bloeddorstige en beledigende vijanden, in het volkomen vooruitzicht van vreselijke beschimpingen, een onrechtvaardig

verhoor en een smartelijke dood vond de Heere Jezus nog tijd, om liefderijk aan Zijn arme, dwalende discipel te denken. Zelfs toen wilde Hij Petrus leren dat Hij hem niet vergat. Vol smart, maar ongetwijfeld niet boos zag Hij, Zich omkerend, Petrus aan. Daar was een diepe betekenis in die blik. Het was een prediking die Petrus nooit vergat. De liefde van Christus jegens Zijn volk is een diepe bron, die geen bodem heeft. Laat ons haar nooit afmeten bij vergelijking van enige soort van liefde van man of vrouw. Zij gaat alle andere liefde te boven, zo ver als de zon het nachtlucht overtreft. Daar is in haar een mijn van medelijden, van geduld en van bereidwilligheid om de zonde te vergeven, van welke rijkdom wij maar een flauw begrip hebben. Laat ons niet bevreesd zijn op die liefde te vertrouwen, als wij pas onze zonden voelen. Laat ons nooit bevreesd zijn voort te gaan op haar te vertrouwen, nadat wij eens geloofd hebben. Niemand hoeft te wanhopen, hoe ver hij ook afgefallen mag zijn, als hij zich slechts wil bekeren en tot Christus wil gaan. Als het hart van Jezus zo genadig was, dan hoeven wij het ons zeker niet minder genadig te denken, als Hij in heerlijkheid aan de rechterhand van God is gezeten.

62. En Petrus ging naar buiten uit het hof, dat nu niet meer gesloten werd gehouden, omdat, nadat de zaak met Jezus was afgelopen, de leden van de Hoge raad zich verwijderden. Hij weende bitter en nam zijn toevlucht tot het huis van de moeder van Johannes Markus 16: 1").

In Joh. 18: 15 v. hopen wij er over te spreken hoe Petrus er toe kwam, om, nadat hij vroeger met de overigen gevluht was, zich te wagen tot in het hof van de hogepriester. De bekendheid van Johannes, die hem meenam, met de hogepriester en de achting, waarin hij ten gevolge daarvan bij diens mannen stond, scheen Petrus tegen het gevaar te beschermen en een onweerstaanbare drang trok hem tot Zijn Heere.

Onze evangelist slaat alles over wat de vijanden in deze nacht in het hogepriesterlijk paleis tegen de Heiland deden en richt bijna uitsluitend zijn opmerkzaamheid op Petrus. Wie dezen in zijn drievoudige verloochening al te zeer verdedigt, maakt zijn berouw tot een overdreven zwaarmoedigheid en verklaart daarmee eigenlijk dat de Heere hem later al te streng heeft behandeld. Aan de andere kant mag zeker tot verzachting van zijn schuld erop worden gewezen dat hij de Heere alleen met de mond, maar niet met het hart verloochend heeft en de misslag van een enkele nacht door een geheel leven van onvermoeide trouw weer probeerde goed te maken. Hoe moeten wij Petrus gedrag beoordelen? Wij beschouwen zijn misdaad 1) in het licht van zijn roeping en zijn schuld is beslist, 2) in het licht van zijn karakter en zijn gedrag is verklaarbaar, 3) in het licht van de omstandigheden en zijn zonde wordt verzacht, 4) in het licht van het geweten en het oordeel sterft weg op onze schuldige lippen. De blik van de Heere op Petrus is de uitdrukking 1) van een onvergetelijke herinnering: wat heb Ik u gezegd? 2) van een innige smart: is dat uw liefde jegens Mij? 3) van een zalige troost: Ik heb voor u gebeden, 4) van een tijdige wenk: meteen weg van hier.

Petrus en Judas met elkaar vergeleken 1) ten opzichte van hun val, 2) ten opzichte van hun berouw.

Opdat hij juist zijn diepe ellende en zwakheid zou kennen was het hem zeer nuttig een ogenblik alleen te staan, in de bewarende hand van de Heere een tijdje rust te ondervinden; op

deze manier zou hij leren kennen wie hij zonder de voorbede en hulp van de Heere was en zou hij leren niet meer te roemen in zichzelf of in eigen kracht, maar alleen in de Heere. Dat is het ook wat de Heere ons gestadig wil leren: afhankelijkheid, gevoel van zwakheid, armoede van de geest, wantrouwen in eigen krachten, zoals van Alphen terecht zegt: "Eigen krachten te verachten wordt in Jezus' school geleerd. " Niets is nodiger maar ook moeilijker te leren dan dat wij niets zijn in ons zelf, dat wij zijn arm, blind ja jammerlijk ellendig, naakt, ja zelfs van nature vijandig tegen God en Zijn geboden en afkerig van het woord van de waarheid. (PLOOS VAN AMSTEL).

Zulke dingen als het driemaal verloochenen van de Meester door de discipel, die niet alleen tot op dat ogenblik, maar ook meer dan ooit sinds dat ogenblik de eerste plaats onder de discipelen, dienaren en herauten van het koninkrijk van God, van de leer van die Meester, bekleedt, - zulke dingen dichtend of verdichtend, bij wege van opzettelijk bedrog of van onopzettelijke versiering, te bedenken, gaat het bereik van de hoogst menselijke schrandereheid eindeloos te buiten - was veel meer het werk geweest van de dolzinnigste bederver van zijn eigen oogmerk en plan. Jezus, driemaal door Petrus met ede verloochend! Wat een inleiding tot het ambt van de apostel, tot die loopbaan van de prediker en getuige tot de dood toe, van diezelfde Jezus van Nazareth. Zo'n denkbeeld was wel voor menselijke wijsheid te dwaas en voor menselijke dwaasheid te wijs geweest! Maar voor wie het karakter van de eerste in het apostolisch twaalfstal, van den beginne tot het einde van de evangelische verhalen, waarin hij betrokken is, heeft nagegaan, wat harmonie tussen dat doorgaand karakter en die ogenblikkelijke val! Een karakter, samengesteld uit contrasten, maar die door de Geest van God en de genade van Christus zouden gebracht worden tot een Hem verheerlijkende harmonie! Moed en zwakheid, onbepaalde overgave en plotselinge terugtrekking en overgang van het ene uiterste tot het andere - kenmerken zij Petrus niet, als hij onmiddellijk na de belijdenis van Jezus als de Christus, de Zoon van God, over de verkondiging struikelt van het lijden; als hij moedig de Heere tegemoet gaat, wandelend op die grote wateren, straks bij het verheffen van de wind de moed laat zakken en zijn door het geloof niet langer boven gehouden lichaam voelt zinken; - als hij weigert zich de voeten te laten wassen van de Heere, straks daartoe aanbiedt met de voeten ook de handen en het hoofd; als hij later een van de zuilen van de gemeente uit de Joden en uit de heidenen, uit hoofde van de vreze voor de eersten een tijd lang niet durft eten (Gal. 2: 11, 12)? En wanneer wij dan nu hier diezelfde Petrus voor ogen hebben, weinige ogenblikken nadat hij zijn Heere met ontbloten zwaard tegen de bende in Gethsemane heeft menen te verdedigen, in de benedenzaal van de hogepriester de Heere tot driemaal toe verloochenend; wat hebben wij hier anders dan datzelfde karakter, nu in zijn meest openbare klaarblijkelijkheid gesteld door de drang van de meest onvoorziene omstandigheden? - En nu, het hart niet van Petrus alleen, maar van de mens! - Is niet juist zo de mens, ook de bij aanvang geestelijk geworden mens, als al niet zichtbaar en openbaar voor aller ogen gelijk Petrus, toch in het verborgen van zijn hart en voor de ogen van zijn God? Is niet ons menselijk hart een zee, bewogen beurtelings door die meest tegenstrijdige vlagen? Is ook (die staat, zie toe dat hij niet valt), de krachtigste opgewektheid (hoeveel temeer de hevigste opgewondenheid) van het gemoed ten goede niet vaak op enige stappen afstand van de jammerlijkste ontvalling? Wat werd er ook van de trouwste dienaar en belijder van Christus zonder Zijn ontdekkenden blik, Zijn gedurige voorspraak, Zijn vergevende en herstellende toespraak. Wat een liefde is het, die daar

uitschittert op de donkere grond van Petrus verloochening. Vóór de val van de liefde de waarschuwing, de toezegging van de bewaring van afval! - na de val onmiddellijk de blik van de ontdekking, niet verpletterend maar verbrekend, - straks na de opstanding uit het graf de lastgeving aan de engelen en aan de vrouwen, om de heilrijke gebeurtenis te melden het eerst en bij name aan Petrus; eindelijk uit het hart, waarmee, geloofd wordt en uit de mond, waarmee beleden wordt, een driemaal herhaalde belijdenis van liefde tot de Heere uitgelokt, in tegenoverstelling en als ter openbare herroeping van de driemaal herhaalde verloochening! Wel was het hier wederom een volheerlijk voorbeeld van de wezenlijkheid van het woord: "Hij neemt de zondaars aan. " De zwakst geblekene van al de discipelen wordt op die manier volledig hersteld in zijn Petrus (rots mans) plaats, zoals enige jaren later de sterkste van de vervolgers een van die kleinen zal worden, die zich de voornaamste der zondaren erkennen.

Toen die Heere Petrus aanzag ging hij naar buiten en weende bitter. Zijn hart zwol tot barstens toe van smart en zoals hier zeer schoon gezegd wordt, hij ging naar buiten. Oprecht berouw is geen boetedoening; het is niet iets dat voor het oog van de mensen gedaan wordt, het bestaat niet in op blote knieën een heuvel op te kruipen, in kralen te tellen, in paternosters op te zeggen. Dat is het bewijs van oprecht berouw, dat men het bijzijn van de mensen ontvlucht en in de eenzaamheid bitterlijk weent. Daar zijn tranen, die te heilig zijn, dan dat een menselijk oog ze mag zien; daar is een droefheid, die te oprecht, te welgemeend is, dan dat zij langs 's Heeren straten uitgebazuind mag worden, daar is een berouw, waarvan de wereld niets mag weten, dikwijls het diepst gaande, waar het aangezicht gewassen en de handen rein zijn en waar alleen God getuige van is en niet de mensen. Petrus' berouw werd gevolgd door een volkomen hervorming. Berouw is niet zozeer een uitbarsting als wel een ingeworteld beginsel. De mensen zijn zeer onderscheiden gevormd. De een zal wenen bij de eenvoudige beschrijving van een andermans lijden; een ander kan niet wenen, ook al is hij getuige van de vreselijkste gebeurtenissen. Ik meet de christelijke gezindheid niet af naar de diepte of heftigheid van de gewaarwordingen, maar naar de kracht en de oorsprong van het beginsel, dat God in het hart heeft geplant en dat zich in het leven openbaart. Oordeel niet over iemands christenzin uit zijn tranen, woorden of ogenschijnlijke gewaarwordingen, maar uit de kracht en duurzaamheid van het leven, dat geboren en gevoed wordt door een besef, dat, ja, zich eerst met geweld naar buiten openbaarde, maar zich vervolgens zonder gerucht te maken in het hart heeft gevestigd. Geen van de apostelen toonde na Pinksteren zo'n ingenomenheid met, zo'n toewijding aan de zaak van de Heren (ik geloof zo te mogen spreken, zelfs met het oog op Paulus), als juist Petrus. Aanschouw hem maar, nog vóór de grote dag van de uitstorting van de Heilige Geest, als hij naar het graf snelt, waaruit Jezus was opgestaan en met Johannes, die jonger en vlugger ter been was, wedijverde, wie het eerst de plek zou bereiken, waarbij hij evenwel de winnaar niet was (Joh. 20: 4); het hart van Petrus klopte even snel en warm als dat van Johannes, maar de laatste had zijn mindere jaren in zijn voordeel. Aanschouw Petrus later, smartelijk aangedaan, als Jezus hem vraagt: "Simon, zoon van Jonas, heeft u Mij lief?" deze vraag tot drie keren doende als om Petrus nog eens te herinneren aan zijn tot driemaal toe begane zonde. Na de dag van het Pinksterfeest komt, zoals wij lezen, Petrus het manmoedigst uit voor zijn gehechtheid aan de Gekruisigde en horen wij hem in de krachtigste bewoordingen, schoon toch getuigend van wezenlijke mensenzin, hen bestraffen, die de Heere der heerlijkheid gekruisigd hadden. De andere discipelen verwonderden zich over de stoutmoedigheid van Petrus. Deze Petrus, die in de

voorhof van het paleis van Kajafas zich zo kleinmoedig aanstelde, onderscheidt zich nu als het grootste uitstekendste voorbeeld van vrijmoedigheid in de strijd voor Christus Kerk boven al de apostelen; en volk en rechters verwonderden zich, hem kennend, dat hij met Christus geweest was (Hand. 4: 13). En hij, hij verblijdde zich waardig geacht te zijn om omwille van Zijn naam smaadheid te lijden. (Hand. 5: 41).

63. a) En de mannen, die na het eindigen van de zitting van de Hoge raad (MATTHEUS. 26: 59-66. Mark. 14: 55-64), Jezus hielden, om Hem te bewaken tot aan de verdere terechtzitting (vs. 66 vv.) bespotten Hem door Hem in het gezicht te spuwen en sloegen Hem met vuisten.

a) Job 16: 10. Jes. 50: 6. Joh. 19: 3.

64. En toen zij Hem met een kleed overdekt hadden, sloegen zij Hem op het overdekte gezicht en vroegen Hem: Profeteer wie het is, die U geslagen heeft? Gij wilt toch een profeet zijn en dan moet Gij ook kunnen bekend maken wat voor Uw lichamelijk oog verborgen is.

65. En vele andere dingen zeiden zij tegen Hem, lasterend (MATTHEUS. 26: 67 v. Mark. 14: 65).

Dit horen van Jezus' profetische wetenschap is een Joodse bespotting; de heidense, die Zijn koninklijke waardigheid aanging, vinden wij bij Joh. 19: 2 vv. ; reeds Herodes maakt echter daarmee een begin (Hoofdstuk 23: 11).

Omdat Markus uitdrukkelijk de mishandeling van de dienaars van die van de anderen onderscheidt, moeten wij aannemen dat de geestelijke raadsheren zelf in hun blinde razernij zich eerst aan het heilig lichaam van Jezus met hun handen hadden vergrepen.

De mishandelingen hadden plaats ad majorem Dei gloriam (tot des te grotere eer van God). Jammer dat men volgens het voorschrift van de wet de steniging niet dadelijk kon doen plaats hebben, wilde men toch ten minste doen wat binnen de kring lag van de bevoegdheid, die de Hoge raad had behouden. Daarom is het geheel buiten twijfel, dat leden van het Sanhedrin zelf aan de mishandelingen deel namen.

De bedekking van Jezus' aangezicht, een teken, dat zij bij het bespotten van Hem het licht van Zijn ogen moesten mijden.

Even als toen in de duisternis van de nacht, zo waagt men in de wereldse donkerheid van dit leven menige slag tegen Jezus.

De Heiland met het bedekte aangezicht: 1) hoeveel Hij ziet, 2) hoe verheven Hij zwijgt, 3) hoe krachtig Hij predikt.

Gij, die uw aangezicht versiert en blanket, ziet, wat Jezus in Zijn aangezicht omwille van u heeft doorstaan!

66. En toen het met het aanbreken van de vierde nachtwake van drie tot zes uur dag geworden was, vergaderden de ouderlingen van het volk en de overpriesters en Schriftgeleerden, de medeleden van het Sanhedrin (Hoofdstuk 9: 22; 20: 1) en brachten Hem naar de vergaderzaal bij de tempel in hun raad (MATTHEUS. 27: 1. Mark. 15: 1).

a) Ps. 2: 2.

67. En zeiden, omdat zij het verhoor van de vorige nacht weer opnamen (MATTHEUS. 26: 63. Mark. 14: 61): Zijt Gij de Christus? zeg het ons, de wettige geestelijke rechtbank (Joh. 1: 19 vv.) En Hij zei tot hen: Als Ik het u zeg en uw vraag, zoals Ik reeds heb gedaan, bevestigend beantwoord (MATTHEUS. 26: 64, Mark. 14: 62), dan zult u het niet geloven.

68. En als Ik ook vraag, om u uit de Schrift te overtuigen, dat Ik in Mijn getuigenis over Mijzelf de waarheid zeg, u zult Mij niet antwoorden, zoals dat gebleken is in Hoofdstuk 20: 30 vv. en 41 vv. of loslaten, al is het nog zo zeer, dat uw eigen geweten als getuige voor Mij optreedt; want u heeft nu eenmaal besloten Mij te doden.

69. Omdat er tegenover u geen ander bewijs meer is dan het bewijs van het gericht, zo zal dit ook spoedig komen a). Van nu aan zal de Zoon des mensen gezeten zijn aan de rechterhand van de kracht van God en bewezen worden te zijn diegene, aan wiens voeten de Heere God al Zijn vijanden als voetbank legt (Ps. 110: 1).

a) Dan. 7: 9. MATTHEUS. 16: 17; 24: 30; 25: 31. Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 1: 10. Openbaring . 1: 7.

Welke woorden, werelden vol gedachten liggen er in. Laat ons enkele aanstippen. Van nu aan. Van ditzelfde ogenblik af, dat de dood van de Heere door hen beslist is, is ook het zitten ter rechterhand Gods van de Zoon des mensen beslist. De Heere noemde Zijn dood een verhoging (Joh. 3: 14) en toen Judas uitging om zijn verraad te volbrengen, zei de Heere: "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, " enz. (Joh. 13: 31, 32). Het is één lijn, die ook hier door de Heere wordt doorgetrokken. Juist het lijden van de Heere moest Hem op de troon van de Vader terugbrengen, niet maar alleen als de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, maar ook als de Zoon des mensen, als de Zaligmaker van zondaren, als de Koning van een eigen volk, van de aarde gekocht door Zijn eigen bloed tot koningen en priesters, God Zijn Vader tot heerlijkheid door de Heilige Geest. Zag de Heere vóór Zijn lijden enkel schrik, in Zijn lijden zag Hij enkel heerlijkheid. O, mochten wij ook hierin onze Heere tot voorbeeld wezen. Geve Hij ons die genade, die kracht van de Heilige Geest om als Hij, van hetzelfde ogenblik af dat wij beslist aan het lijden onderworpen zijn, te zeggen: "Nu begint ook mijn heerlijkheid, want het lijden brengt er mij heen. " En mochten wij dit vooral op ons ziekbed zeggen, wanneer wij voelen, dat het ons doodsbed worden zal: "Van het ogenblik af, dat ik begin te sterven, begin ik eeuwig te leven!" Zo deed Luther, die man van het geloof en de kracht, die afgezonderde door de Heilige Geest. Toen zijn vijanden hem met de dood dreigden, zei hij: "Wat dreigt men ons toch met de dood, alsof dit een groot kwaad voor ons was. Dit leven is onze dood, maar onze dood zal ons leven zijn. " Dat wij dan meer geloof oefenen en wij zullen meer kracht hebben om te lijden. Laat ons gedurig denken: de Zoon van God moest van de aarde

door lijden weer op Zijn eeuwige troon komen en wij moeten dit ook voor de eerste maal en voor altijd. - Zult u Mij zien. Als Koning, als Messias ondervraagd, antwoordt de Heere als profeet en tegelijk als hogepriester. De Heere had zo-even gezegd: "Als Ik het u zeg, u zult het niet geloven. " Nu zegt de Heere: gij zult zien. Maar wat zouden zij zien? Dat Hem, de Zoon des mensen, alle macht gegeven was in hemel en op aarde; dat Hij met Zijn gemeente zou zijn al de dagen, zodat de poorten (de machten) van de hel die niet zullen kunnen overweldigen; dat Hij stad en tempel zou verwoesten en de Joodse staat doen ophouden. - Zittende ter rechterhand Gods. Zij zouden hiermee vervuld zien de woorden van de Vader tot de Zoon in Ps. 110: 1 : "Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten. " En in welke hoedanigheid zou de Zoon plaats nemen aan de kant van Zijn almachtige vader? Hoor het uit diezelfde mond in dezelfde Psalm (vs. 4): "De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek. " De Heere verklaarde Zich dus tegenover de hogepriester naar de wet, als de hogepriester van een hogere, van de hoogste ordening, de onmiddellijke ordening van God. Straks zou het scheuren van het voorhangsel in de tempel het heilige der heilige openen voor iedere priester en voor al het volk en daarmee het hogepriesterschap en met dit geheel de Levitische dienst innerlijk en wettiglijk teniet gedaan worden en veertig jaren daarna zou dat uiterlijk en zichtbaar gebeuren en er zou geen ander hogepriester van God in de tempel en op aarde zijn dan Jezus Christus, de Zoon van God en de Zoon des mensen. - En komende op de wolken van de hemels. Het zitten op de troon is het regeren, het "komen op de wolken van de hemel" is het afstaan van de troon van de goddelijke almacht en het zichtbaar terugkeren tot de aarde, met al Zijn zegeningen voor Zijn volk en met al Zijn oordelen voor Zijn vijanden.

69. Omdat er tegenover u geen ander bewijs meer is dan het bewijs van het gericht, zo zal dit ook spoedig komen a). Van nu aan zal de Zoon des mensen gezeten zijn aan de rechterhand van de kracht van God en bewezen worden te zijn diegene, aan wiens voeten de Heere God al Zijn vijanden als voetbank legt (Ps. 110: 1).

a) Dan. 7: 9. MATTHEUS. 16: 17; 24: 30; 25: 31. Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 1: 10. Openbaring . 1: 7.

Welke woorden, werelden vol gedachten liggen er in. Laat ons enkele aanstippen. Van nu aan. Van ditzelfde ogenblik af, dat de dood van de Heere door hen beslist is, is ook het zitten ter rechterhand Gods van de Zoon des mensen beslist. De Heere noemde Zijn dood een verhoging (Joh. 3: 14) en toen Judas uitging om zijn verraad te volbrengen, zei de Heere: "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, " enz. (Joh. 13: 31, 32). Het is één lijn, die ook hier door de Heere wordt doorgetrokken. Juist het lijden van de Heere moest Hem op de troon van de Vader terugbrengen, niet maar alleen als de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, maar ook als de Zoon des mensen, als de Zaligmaker van zondaren, als de Koning van een eigen volk, van de aarde gekocht door Zijn eigen bloed tot koningen en priesters, God Zijn Vader tot heerlijkheid door de Heilige Geest. Zag de Heere vóór Zijn lijden enkel schrik, in Zijn lijden zag Hij enkel heerlijkheid. O, mochten wij ook hierin onze Heere tot voorbeeld wezen. Geve Hij ons die genade, die kracht van de Heilige Geest om als Hij, van hetzelfde ogenblik af dat wij beslist aan het lijden onderworpen zijn, te zeggen: "Nu begint ook mijn heerlijkheid, want

het lijden brengt er mij heen. " En mochten wij dit vooral op ons ziekbed zeggen, wanneer wij voelen, dat het ons doodsbed worden zal: "Van het ogenblik af, dat ik begin te sterven, begin ik eeuwig te leven!" Zo deed Luther, die man van het geloof en de kracht, die afgezonderde door de Heilige Geest. Toen zijn vijanden hem met de dood dreigden, zei hij: "Wat dreigt men ons toch met de dood, alsof dit een groot kwaad voor ons was. Dit leven is onze dood, maar onze dood zal ons leven zijn. " Dat wij dan meer geloof oefenen en wij zullen meer kracht hebben om te lijden. Laat ons gedurig denken: de Zoon van God moest van de aarde door lijden weer op Zijn eeuwige troon komen en wij moeten dit ook voor de eerste maal en voor altijd. - Zult u Mij zien. Als Koning, als Messias ondervraagd, antwoordt de Heere als profeet en tegelijk als hogepriester. De Heere had zo-even gezegd: "Als Ik het u zeg, u zult het niet geloven. " Nu zegt de Heere: gij zult zien. Maar wat zouden zij zien? Dat Hem, de Zoon des mensen, alle macht gegeven was in hemel en op aarde; dat Hij met Zijn gemeente zou zijn al de dagen, zodat de poorten (de machten) van de hel die niet zullen kunnen overweldigen; dat Hij stad en tempel zou verwoesten en de Joodse staat doen ophouden. - Zittende ter rechterhand Gods. Zij zouden hiermee vervuld zien de woorden van de Vader tot de Zoon in Ps. 110: 1 : "Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten. " En in welke hoedanigheid zou de Zoon plaats nemen aan de kant van Zijn almachtige vader? Hoor het uit diezelfde mond in dezelfde Psalm (vs. 4): "De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek. " De Heere verklaarde Zich dus tegenover de hogepriester naar de wet, als de hogepriester van een hogere, van de hoogste ordening, de onmiddellijke ordening van God. Straks zou het scheuren van het voorhangsel in de tempel het heilige der heilige openen voor iedere priester en voor al het volk en daarmee het hogepriesterschap en met dit geheel de Levitische dienst innerlijk en wettiglijk teniet gedaan worden en veertig jaren daarna zou dat uiterlijk en zichtbaar gebeuren en er zou geen ander hogepriester van God in de tempel en op aarde zijn dan Jezus Christus, de Zoon van God en de Zoon des mensen. - En komende op de wolken van de hemels. Het zitten op de troon is het regeren, het "komen op de wolken van de hemel" is het afstaan van de troon van de goddelijke almacht en het zichtbaar terugkeren tot de aarde, met al Zijn zegeningen voor Zijn volk en met al Zijn oordelen voor Zijn vijanden.

70. En zij zeiden allen: Zijt Gij dan, want dit ligt in Uw bedreiging opgesloten, als wij het juist begrijpen, de Zoon van God? en Hij zei tot hen: U zegt dat Ik het ben.

HOOFDSTUK 23

CHRISTUS' LIJDEN VOOR PILATUS. ZIJN DOOD EN BEGRAFENIS

II. Vs. 1-25. Deze afdeling laat ons aan de ene kant een reeks van middelen van geweld zien, waardoor de Joden de bevestiging van het doodvonnis over Jezus van de Romeinse landvoogd probeerden af te dwingen, aan de andere kant van middelen, waardoor Pilatus de voor hem zo pijnlijke zaak probeerde te ontgaan. Hij bemerkte toch dat men hier een wettelijke moord wilde, waartoe hij zijn hand moest lenen. De middelen van geweld door de Joden behalen ten slotte de overwinning, Jezus wordt naar hun wil ter kruisiging overgegeven. Het is nog iets anders en ergers de Heere te verwerpen, nadat Hij daar verworpen is en ten grondsteen onzer zaligheid is geworden. De Joden toch hadden toen Hem, die in oneindige liefde tot onze verlossing de kruisberg besteege, nog niet verworpen - maar wee de verraders en verwerpers van de Gekruisigde (vgl. MATTHEUS. 27: 2-26. Mark. 15: 1-19 Joh. 18: 28-19: 16).

1. En de hele menigte van hen, van de medeleden van de raad met uitzondering van Jozef van Arimathea (vs. 51) en van Nicodemus (Joh. 19: 39), die niet mee bewilligd hadden in hun raad en handel, stond op en leidde Hem tot Pilatus, om van deze de bevestiging van hun woord te verkrijgen (Joh. 18: 31).

2. En zij begonnen Hem te beschuldigen als staatkundig oproermaker, zeggende: Wij hebben bevonden dat Deze het volk verkeert en a) verbiedt om de keizer schattingen te geven, zeggend dat Hij zelf Christus, de koning (want dit is de betekenis) is.

a)MATTHEUS. 17: 25; 22: 21. Mark. 12: 17. Luk. 20: 25. Rom. 13: 7. Hand. 17: 7.

Gij ziet, hoe boos het verstand en hart van de goddelozen is. Wat een geheel andere beschuldiging komt nu uit hun mond dan straks, toen Jezus voor hun eigen vierschaar stond. Maar zij weten dat hier voor deze wereldlijke rechtbank geen kerkelijke rechtsvragen gelden; zij zijn met deze ook al tot hun eigen wet en rechtsoefening verwezen. Zal de beschuldiging iets afdoen, dan moet zij een staatsmisdaad te berde brengen, een misdaad, die zowel tegen de Romeinse als tegen de Joodse staat is en die altijd door de Romeinen met de dood, met de kruisdood werd gestraft - de misdaad van oproermaken. Zij beschuldigden dus Jezus dat Hij het volk tot oproer zou hebben aangezet door hen te verbieden de keizer schatting te geven, op grond dat Hij zelf de wettige Koning van Israël, de Messias is. Wel is de leugen zonder schaamte. Men zou zeggen: hoe komt men er aan en hoe komt men er zo snel aan om Jezus te beschuldigen van iets dat Hij juist bij gelegenheid van de vraag over de cijnspenning rechtstreeks heeft tegengesproken? Ja, hoe komt de duivel aan het kwade? Door zichzelf. Door God te verlaten heeft hij zichzelf tot een afgrond gemaakt waaruit hij al wat boos is, put.

3. En Pilatus vroeg Hem bij het gesprek dat hij met Hem in het rechthuis had (Joh. 18: 33-38): Zijt Gij de koning der Joden? En Hij antwoordde hem en zei: U zegt het.

4. En Pilatus zei, toen hij weer uit het rechthuis voorgekomen was, tot de Overpriesters en de scharen: Ik vind geen schuld in deze mens (Joh. 18: 38).

Waarom de medeleden van de Hoge raad Jezus niet met een deputatie uit hun midden tot Pilatus zonden, maar persoonlijk en in volle getale Hem daarheen voerden, daarvan geeft Joh. 18: 28-30 oplossing. Zij wilden door hun persoonlijk verschijnen, was het mogelijk, de summarische veroordeling van Jezus zonder verder onderzoek doorzetten, in elk geval echter daardoor aan hun aanklacht des te grotere nadruk geven. Daartoe moesten zij overgaan toen hun eerste plan had schipbreuk geleden tegen de ongezindheid van de stadhouder om zich met een veroordeling zonder aanklacht en verhoor in te laten; waarvan zij Hem dan beschuldigen, wijst vs. 2 met de grootste juistheid aan. Zij verdraaiden de uitspraak, die Jezus bij ede had gedaan, dat Hij de Christus, de Messias was, om Hem daarop als een oproermaker tegen de Romeinse heerschappij dan te klagen. Daarbij voeren zij listig hun gevolgtrekkingen en onderstellingen in de eerste lijn en de bewering van Jezus, dat Hij Christus, een Koning was, als het schijnbaar volkomen genoegzaam bewijs voor de juistheid van hun aanklacht aan het einde. Op dezelfde wijze is het woord van de slang in Gen. 3: 4 vv. geconstrueerd; ook daar komt dat, waarin iets waars lag, het laatst, om de vooraf genoemde onwaarheden aan te bevelen - de tactiek van de leugen blijft zich ten allen tijde gelijk, zij stamt steeds uit dezelfde school af (Joh. 8: 44).

Het is opmerkelijk, dat de titel Christus door de Joden voor Pilatus in die van "Koning" wordt overgezet, terwijl die voor de Hoge raad in die van "Zoon van God" werd omgezet. Hier moest de aanklacht worden tot een van oproer, daar van godslastering. Pilatus had inzicht genoeg om te weten wat hij van deze plotselinge ijver van de Hoge raad voor de Romeinse heerschappij in Palestina moest denken; en Zijn gesprek met Jezus omtrent dit punt, zoals het bij Johannes uitvoeriger wordt voorgesteld, overtuigde hem ten slotte dat hij met geen mededinger van de keizer te doen had.

De laster van de wereld tegen de Heere en de Zijnen 1) onuitputtelijk in haar wapenen en toch 2) machteloos ter overwinning.

5. En zij probeerden hun beschuldiging (vs. 2) ook te bevestigen en hielden te sterker aan, zeggend: Hij beroert het volk, lerend door geheel Judea. Hij is begonnen in Galilea en Hij is eindelijk doorgedrongen tot hiertoe, tot de hoofdstad, waarin Hij zo plechtig als een koning is ingetrokken (Hoofdstuk 19: 29 vv.).

6. Toen nu Pilatus van Galilea hoorde, vroeg hij of die mens een Galileeër was.

7. En begrijpend dat dit het geval was en Hij dus uit het gebied van Herodes de viervorst van Galilea was, zond hij Hem heen tot Herodes, die ook zelf in die dagen binnen Jeruzalem was, wonend in het paleis op de Zion 27: 14").

8. En toen Herodes Jezus zag werd hij zeer verblijd; want hij was van overlang begerig geweest Hem te zien (Hoofdstuk 9: 9), omdat hij veel van Hem hoorde en hoopte enig teken te zien, dat van Hem gedaan zou worden.

9. En hij vroeg Hem met vele woorden, ten einde zijn nieuwsgierigheid te bevredigen, maar Hij antwoordde hem niets. Wat Hij hem te zeggen had, had Hij hem door zijn herhaald

oponthoud te Livias al duidelijk genoeg gemaakt (Hoofdstuk 10: 17 v. ; 13: 31; 14: 24; 15: 1-16: 31 18: 9-30).

Hoe een beschuldigde zwijgt voor een koning. Is het niet iets ongehoords? Maar niet op deze plaats. Wij hebben hier niet te doen tegenover een mens, maar met de Zoon van God tegenover een goddeloze koning. De Schrift geeft de Zoon van God te aanschouwen zoals Hij is en de mensen zoals zij zijn. Als men nog besef heeft van deze waarheid, dan is zij alleen genoeg om de Schrift als van goddelijke oorsprong te stempelen. Hoe getrouw naar de natuur wordt het karakter van Herodes geschilderd, het is alles tintelend leven, alles tastbare waarheid. Hij stelde zich alles van Jezus voor en Jezus stelt hem in alles teleur. En nu zo onwaardig de houding was van Herodes, zo waardig was die van de Heere. Als men de Heere uit nieuwsgierigheid vragen doet, dan zwijgt Hij altijd; de beantwoording van zulke vragen behoort niet tot Zijn ambt; maar vraagt men Hem dingen, die de zaligheid betreffen, dan is Hij altijd gereed om een goed woord te spreken, dat de ziel, als zij gelooft, meteen de zaligheid deelachtig maakt. En tekenen? Deze doet Jezus wel aan de zieken, de blinden, de lammen, de melaatsen, de doden; maar niet tot vermaak van die gezond zijn. Moet dus de Heere en Zijn macht tot een vertoning dienen, dan toont Hij Zich niet in Zijn macht. Hij zwijgt. Koninklijk zwijgen! O, er is een zwijgen, dat nog welsprekender is dan het spreken - en zo'n zwijgen was hier het zwijgen van de Heere. Toch zei Hij er veel mee, veel aan Herodes, veel aan diens hovelingen, veel aan de overpriesters. Hij zei er hun allen mee dat zij vanwege hun ongeloof onwaardig waren Gods woord te horen en Gods heerlijkheid te zien. Ontzettend zwijgen, dat tot de consciëntie spreekt, ook nog van een ieder van ons. Weet u wel, u, die de woorden en de wonderen van God niet gebruikt tot uw zaligheid, dat uw oordeel zal zijn geen enkel woord van God meer te horen, geen enkel wonder van God meer te zien? Aan Herodes, aan zijn hof aan de overpriesters, die Jezus geleidden, ziet gij dat oordeel voltrokken en u ziet het nog heden ieder ogenblik voltrekken, zo vaak u mensen ontmoet, die geen woord en geen wonder Gods meer kunnen erkennen. Zeker, het ongeloof draagt Gods oordeel reeds in zich; ja, het is zelf het oordeel van God. Immers, die in de Zoon gelooft, wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft, is al veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de Eniggeboren Zoon van God (Joh. 3: 18). Tot dezen, die verloren gaan omdat zij de liefde van de waarheid niet aangenomen hebben om zalig te worden, zendt God een kracht van dwaling, waardoor zij de leugen geloven (2 Thessalonicenzen. 2: 11) en dan bestaat er geen woord van God meer voor hen. Voorts is Herodes het sprekend bewijs van de waarheid: wie Johannes de Doper niet hoort in zijn prediking tot bekering, maar hem het volstrekte zwijgen oplegt, tot die spreekt Jezus ook niet meer.

10. En de Overpriesters en de Schriftgeleerden, menend dat hier de zaak tot beslissing zou komen, stonden en beschuldigden Hem heftig.

11. En Herodes, op wie al wat zij spraken geen indruk maakte, had alleen belangstelling daarin, dat zijn nieuwsgierigheid niet bevredigd werd. Met zijn krijgslieden wilde hij zich daarom op Hem wreken en Hem veracht en bespot hebbend, deed hij Hem, om Hem te honen vanwege Zijn voorgewende koninklijke waardigheid, een blinkend kleed aan en zond Hem in dat kleed weer tot Pilatus.

Helaas, dat die poging van de Heere zelf op nieuwe vernedering en smart te staan kwam! Wel vermeldt ons de geschiedenis niets van Zijn stemming gedurende dat donkere uur, maar niet moeilijk valt het om haar althans enigermate onder het bereik van onze verbeelding te brengen. Reeds de naam, voor wie Hij gebracht werd, kon Hij niet aanzien zonder diep getroffen te worden. Het is Herodes, de lichtzinnige overspeler, de moordenaar van de Doper, de vijand, in wiens naam Hij reeds eenmaal uit Galilea verwezen was. En hoe is het onthaal, dat Hem aan het hof van deze vorst wordt bereid? Had vroeger nog het geweten van de zwakke booswicht gesproken, nu blijkt het dat de heidense kiem van iets beters in het schuldig hart is gestorven. Met blijdschap ontvangt hij de Nazarener, voor wiens gerucht hij vroeger gebeefd had en nieuwsgierigheid is het gevoel dat hem aangrijpt, waar hij eindelijk de langgewenste tegenwoordigheid van de Wonderdoener geniet. Al vaak had hij verlangd van nabij een teken te zien, nu meent hij dat het uur gekomen is waarin dat verlangen bevredigd zal worden. Is het niet of wij nog eenmaal aan het einde van Jezus' leven de verlokking van het begin zien terugkeren, om te schitteren door betoning van macht? Zeker, hoe moeilijk het zij om de zielesmart van de Heere bij deze openbaring van de boosheid in al haar omvang te schetsen, gemakkelijk doorzien wij de zwaarte van de verzoeking, die Hem nog eenmaal, voordat Hij het kruis zal bestijgen, wil afvoeren van de baan van Zijn roeping. Men vraagt, men dwingt, men tart Hem als het ware om te tonen dat de geruchten, die van Hem uitingen, niet overdreven geweest zijn. En terwijl daar voor Hem een schitterend hof als vleierend en biddend optreedt, staan naast en rondom Hem de Overpriesters, die ook hier Hem gevolgd zijn om Hem hevig te beschuldigen, als vreesden zij dat zelfs een Herodes te billijk jegens de gevangene kon zijn. Is er schoner gelegenheid om aan de ene kant verbazing te wekken en aan de andere kant de lasteraars opeens te doen zwijgen? Jezus gebruikte die gelegenheid niet. Aan Zijn eigen voorschrift getrouw om geen parels voor zwijnen te werpen en aan Zijn beginsel indachtig om geen wonderen tot eigen redding te doen, stelt Hij de verwachting van de viervorst teleur. Gegronde hoop om Herodes te overtuigen door indrukwekkende redenen koestert hij niet, verplichting om voor een geheel onwettige vierschaar te spreken voelt Hij nog minder; Jezus zwijgt stil. Het kan ten proeve van de diepe verbastering van de viervorst verstrekken dat een stilzwijgen, waarover Pilatus zich zelf voor weinige ogenblikken verwonderde, hem met bittere wrevel vervulde. Buiten staat om iets over de gedaagde te zeggen, die door geen enkel woord van Zijn doel of karakter liet blijken, ziet hij zich genoodzaakt Jezus onverrichter zake naar Pilatus weer te zenden. Of hij deze een mondeling bericht van zijn terugkomen liet toekomen meldt de geschiedenis niet. Zij spreekt slechts van een zinnebeeldig teken, waarin hij zijn gevoel over de Nazarener aan de stadhouder toonde. Het was bij de Romeinen gewoonte om de mededinger naar de meest aanzienlijke ereposten in een wit gewaad te doen optreden, als kandidaat voor de door hem gewenste betrekking. Als Herodes dan ook al niets anders aan Pilatus liet zeggen, lag in dit bedrijf, op Jezus toegepast, de ondubbelzinnige aanduiding dat zo'n persoon, naar koninklijke waardigheid dingend, slechts spot en verachting verdiende, maar in geen geval gevaarlijk kon heten. Maar daaruit vloeide dan ook voort dat hij dus niets dadelijk strafbaars in Hem had kunnen ontdekken.

12. a) En op diezelfde dag werden Pilatus en Herodes vrienden met elkaar; want zij waren tevoren in vijandschap tegen de andere 13: 1").

a)Hand. 4: 27.

Aan het hof van Herodes keert voor de Heere nog eens de verzoeking terug, die in haar diepste grond satanisch was en die Hij in Hoofdstuk 4: 9 vv. triomferend had afgewezen. Nog eens, voordat Hij aan het kruis verhoogd zal worden, ziet Hij Zich de gelegenheid openen op de gemakkelijkste weg om de gunst van de machtige viervorst te winnen. De honende hovelingen aan de ene, de lasterende priesters aan de andere kant - had zich wel een mooiere gelegenheid kunnen aanbieden om aan de ene kant verwondering en aan de andere beschaming teweeg te brengen? De Heere doet echter geen van beiden: Hij verklaart integendeel door Zijn zwijgen de zin van het voorschrift in de bergrede (MATTHEUS. 7: 6). Daarentegen, als er gedurende de hele duur van de gerechtszaak voor Pilatus een uur was, dat voor Jezus een uur van de naamloze smart verdient te worden genoemd, dan is het zeker dat van Zijn voorstelling voor Herodes geweest. Wat de blik in de diepte van een Herodes-ziel voor de heilige Hartenkenner moet geweest zijn en hoeveel het hem gekost moet hebben om de handen, bekleed met het bloed van de Doper, liefkozend naar Zich uitgestrekt te zien, daarvan kunnen wij ons slechts een zwak denkbeeld vormen. Maar midden in die diepe vernedering, waarin Hij als het ware als een speelbal uit de ene onreine hand in de andere wordt geworpen, schittert de majesteit van Zijn welsprekend zwijgen des te heerlijker.

Herodes had begeerd een wonder van de Heere te zien; hij zag er werkelijk een, maar begreep het niet; want een wonder van liefde, die alle diepten van smaad voor ons heeft doorwandeld, die zich ten spot een wit kleed heeft laten aandoen, opdat wij voor Gods troon in witte ere-kleren zouden kunnen verschijnen, een wonder van deze liefde is het toch dat de Heere de vloek terughoudt, die anders op Zijn spotters had kunnen komen, evenals op de spottende knapen te Bethel (2 Kon. 2: 24).

Het doel van de opmerking in vs. 12 is opmerkzaam te maken hoe door deze wereldlingen het hoogste slechts werd gebruikt tot hun nietige wereldse doeleinden. Pilatus zendt de Heere tot Herodes om hem iets aardigs te laten zien en deze zendt Hem terug, om de aardigheid te beantwoorden.

13. En toen Pilatus de Overpriesters en de Oversten van het volk bijeengeroepen had, zei hij tot hen:

14. U heeft deze mens tot mij gebracht als een, die het volk afkerig maakt en zie, ik heb Hem in uw tegenwoordigheid ondervraagd en heb in deze mens geen schuld gevonden van hetgeen waar u Hem mee beschuldigt.

15. Ja, ook Herodes niet; want ik heb u tot hem gezonden en zie, er is door Hem niets gedaan, waardoor hij de dood verdient.

16. Daarom zal ik Hem dan door geseling kastijden en daarna loslaten.

Kastijden en loslaten-dat woord brengt ons op het keerpunt van de rechtspleging, waar de goede kant van Pilatus' gedrag tot de verkeerde en treurige overgaat. Tot nog toe heeft hij drie goede stappen gedaan; een nauwkeurig onderzoek opende hij, een plechtige verklaring van Jezus onschuld ontboezemde hij, een geoorloofde weg tot verkrijging van nieuwe

lichtstralen zocht hij. Het woord "loslaten" zet op dit alles de kroon, maar het wederrechtelijk kastijden, dat daarnaast wordt aangekondigd, baant de weg tot drie tegenovergestelde stappen, waarmee hij de overgang van zwakheid tot misdaad zal doen, een vernederende gelijkstelling, een smadelijke kastijding, een jammerlijk mislukte toneelvertoning.

17. En met deze eerste gedachte verbond zich echter dadelijk een tweede, namelijk om de aangeboden loslating te veranderen in een verzoeken daarom door het toestromende volk; want, hij moest voor hen op het feest iemand loslaten ("Uit 27: 18").

18. Toen stelde hij tegenover Jezus van Nazareth Jezus Barabbas en zei: Wie van deze twee wilt u dat ik u zal loslaten? Barabbas of Jezus? Maar de hele menigte riep unaniem: Weg met deze! en laat ons Barabbas los.

20. Pilatus dan riep hun weer toe en zei: Wat moet ik dan doen met deze, van wie gezegd wordt dat Hij de Christus is (MATTHEUS. 27: 22. Mark. 15: 12 v.)? Dit zei hij om Jezus los te kunnen laten.

21. Maar zij riepen daartegen, zeggende: Kruisig Hem! kruisig Hem in de plaats van Barabbas.

22. En hij zei voor de derde keer tot hen: Wat heeft deze dan voor kwaads gedaan? Ik heb geen schuld tot de dood in Hem gevonden. Zo zal ik Hem dan, om uw oversten enigermate tevreden te stellen kastijden en, opdat ook Hem gerechtigheid overkomt, loslaten.

23. Maar zij hielden aan met groot geroep, eisend dat Hij gekruisigd zou worden. Zij drongen nu met name aan op deze straf, die hen door de bij elkaar plaatsing van Jezus en Barabbas in het hoofd was gekomen (MATTHEUS. 27: 23. Mark. 15: 14); en het geroep van hen en de overpriesters werd geweldiger, zodat het zelfs niet baatte dat de landvoogd naar zinnebeeldig gebruik zich de handen waste (MATTHEUS. 27: 24 v.).

Wij zeggen ook hier weerom als voor de derde keer tot Pilatus: wat heeft u dan toch in Jezus gevonden, dat niet de dood maar toch de kastijding waardig is? Dat komt van een zoeken naar een middenweg, dat zovelen doen om jammerlijk te verdwalen. Er is wel een middenweg op de paden van het recht, een vermijden van uitersten en eenzijdigheden, maar niet tussen recht en onrecht, tussen waarheid en onwaarheid. Pilatus had eenvoudig recht te doen en, werd Jezus door Hem onschuldig bevonden van de Hem ten laste gelegde misdaad, Hem los te laten, maar Hem niet om een onbekende vermeende overtreding, waaraan Hij ook niet schuldig was of kon worden, de kastijding (de geseling) te laten ondergaan. Maar nu probeerde Pilatus langs een zijweg te verkrijgen wat hij langs de koninklijke weg had moeten verkrijgen. - Wie Jezus onschuldig kon laten geselen, die kon Hem ook onschuldig laten kruisigen. En waarom aan het volk gevraagd wat men zelf in handen heeft? Waarom als een genade te begeren, wat men reeds als recht bezit? Waar men het recht heeft, is de genade niet nodig en ook niet te verkrijgen. Tevergeefs wil Pilatus wel het volk tot andere gedachten brengen. Het is te laat. Zij willen nu ten volle hun zin hebben en zo moet Pilatus eerst Barabbas loslaten en ten slotte Jezus, ondanks zichzelf, overgeven voor de kruisiging. En

ofschoon hij zich al de handen waste, zijn geweten was en bleef bevestigd, zó bevestigd dat hij ten slotte in zijn ballingschap als Judas de handen sloeg aan zichzelf. Want niemand verwachtte zegen buiten de juiste weg op de kromme wegen van het onrecht en dus halve maatregelen. Nee, van God alleen komt de zegen en God zal degenen die zich neigen tot hun kromme wegen, weg doen gaan met de werkers van de ongerechtigheid, Ps. 128: 5 Daarom, als wij de juiste weg verlaten hebben, laat ons dan niet proberen daar weer op te raken langs kromme wegen, maar laat ons dan schuld belijden en vergeving zoeken bij God en Hij zal onze schuld vergeven en ons weer ineens op het rechte pad stellen. Alleen de verzoening met God herstelt ons in onze eer. Bijzonder in het stuk van onze zaligwording hebben wij allen echter iets van de Pilatus-naturen van het Pilatus-karakter. Wat is de koninklijke weg om zalig te worden? De weg van het geloof. Heerlijker, koninklijker, goddelijker woord kan er niet tot de zondaar gesproken worden, dan: Geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden. En wat doen wij? In plaats van die koninklijke weg, de heirbaan van al Gods kinderen, te betreden en te bewandelen kiezen wij allerlei ellendige, ongebaande bijwegen en bergpaden. Zonder beeld gesproken: in plaats van Christus aan te nemen als onze volkomen Zaligmaker, zoeken wij onze zaligheid buiten Hem om, in onze eigen denkbeelden en in onze eigen daden. Beware ons God voor die dwaasheid en slinksheid! Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht! zegt God tot Abraham en niets is heerlijker dan dit te doen. Het rechte pad alleen leidt tot God. Wij voelen en ondervinden dat. Zijn wij oprecht, dan druppelt er balsem is ons geweten en wij zullen vrede hebben. Zijn wij het niet, dan druppelt er venijn in ons hart en wij voelen pijn.

24. En Pilatus oordeelde, dat hun eis geschieden zou.

Pontius Pilatus, stadhouder van Judéa! Zijn er achttienhonderd jaren verlopen sinds uw nederzitten op de lithostrotos, waar u de Onschuldige vermoorde, nog is de schande niet uitgewist, noch uw naam vergeten! Onrechtvaardige rechter! Aan de vier hoeken van de aarde leeft uw lafhartigheid in aller mond en alle geslachten, die de naam van Jezus Christus kennen, brengen hun getuigenis tegen u in!

25. En hij liet degene, die om oproer en doodslag in de gevangenis geworpen was, voor hen los, zoals zij geëist hadden; maar Jezus, nadat hij Hem had laten geselen en nog velerlei pogingen had gedaan om Hem uit hun handen te redden (Joh. 19: 1-15), gaf hij ten slotte, toen hij geen uitweg meer zag, over tot hun wil (MATTHEUS. 27: 26-30. Mark. 15: 15-19. Joh. 19: 16).

Aan welke middelen zou Jezus, de Heiland van de wereld, volgens de wijsheid van de kinderen van deze wereld Zijn leven moeten danken: 1) aan een verkeerde gewoonte (om een misdadiger op het feest vrij te laten), 2) aan een slechte titel (begenadigde door het volk), 3) aan een slecht rechterlijk ceremonieel (de handen wassen, waar de handen moesten zijn opgeheven). De navolging van de keuze van Barabbas heeft nog dikwijls plaats: 1) met betrekking tot het geloof - ongeloof in plaats van geloof in Jezus; 2) in betrekking tot ons leven en handelen - liever een ongebonden teugelloos leven dan strenge zedelijke orde en tucht; 3) in betrekking tot de burgerlijke orde, liever de volksleiders gehoor geven dan aan het zachte woord van Jezus.

Ook in de geschiedenis zien wij hoe vaak het kerkelijke en staatkundige democratisme tot echte Barabbas-keuzen heeft geleid.

II. Vs. 26-49. Wij kunnen onze afdeling, die in het algemeen over Jezus' ter doodbrenging handelt, in vier onderdelen verdelen a) de gang naar de gerechtsplaats (vs. 26-32); b) de kruisiging (vs. 33-38); c) de tijd aan het kruis (vs. 39-46), d) de indruk van Jezus op de Romeinse Hoofdman, op de aanhangers van Jezus (vs. 47-49). Dadelijk in het eerste deel heeft Lukas, die anders zeer verkortend bij zijn voorstellingen is, het woord van Jezus tot de Hem volgende vrouwen van Jeruzalem, dat anders geen evangelist bericht, mee ingevlochten en daardoor voor het eerste hoofddeel van de gezichten van de Openbaring, evenzo de sleutel tot juist begrip aan de hand gegeven, als hij dat voor het tweede hoofddeel met de woorden in Hoofdst 21: 24 deed. Evenzo brengt hij in het tweede deel het eerste en in het derde deel het tweede en laatste van de zeven woorden van Christus aan het kruis bij en vult daardoor de beide evangelisten aan, terwijl toch nog voor de vierde het zijn wordt bewaard. In het vierde deel gedenkt hij onder de aanwezigen bij Jezus' dood aan Zijn bloedverwanten (vgl. MATTHEUS. 27: 31-56. Mark. 15: 20-41. Joh. 19: 16-37).

26. En toen zij Hem tot de gerechtsplaats (vs. 33) wegleidden, namen zij, de krijgsknechten, die tot hiertoe Jezus Zijn kruis zelf hadden laten dragen (Joh. 19: 17), een Simon van Cyrene, komend van de akker en legden hem het kruis op, dat hij het achter Jezus droeg (MATTHEUS. 27: 32. en "Mr 15: 21").

Wij zien in het kruis dragen van Simon een beeld van het werk van de kerk door alle geslachten heen. Zij is de kruisdraagster achter Jezus. Let dus wel op, Christen, Jezus lijdt niet zo om u van lijden te bevrijden. Hij draagt een kruis, niet opdat u het ontgaan, maar opdat u het verdragen zou. Christus bevrijdt u van de zonde, maar niet van smart. Denk daaraan en verwacht te zullen lijden. Maar dat wij onszelf met deze gedachte troosten, dat wij evenals Simon niet ons kruis, maar Christus' kruis dragen. Wanneer u om uw vroomheid wordt gekweld, wanneer uw godsdienst oorzaak is van harde beschimpingen, bedenk hoe heerlijk het is om het kruis van onze Heere Jezus te dragen. U draagt het kruis achter Hem. U heeft een gezegend gezelschap; uw pad is getekend met de voetstappen van uw Heere. Het teken van Zijn bloedroden schouder is op die zware last. Het is Zijn kruis en Hij gaat u voor, zoals een herder voor zijn schapen gaat. Neem uw kruis dagelijks op en volg Hem. Vergeet ook niet dat u dat kruis in deelgenootschap draagt. Sommigen zijn van gevoelen dat Simon slechts het ene eind van het kruis droeg en niet het hele. Dit is zeer wel mogelijk. Christus kan het zwaarste gedeelte bij de dwarsbalk en Simon het lichtere gedragen hebben. Maar met u is het zeker aldus: u draagt slechts het lichtste eind van het kruis, Christus droeg het zwaardere. En bedenkt dat, hoewel Simon het kruis slechts voor een klein stuk te dragen had, het hem tot een blijvende eer was. Evenzo is het kruis, dat wij dragen, slechts voor een klein stuk op het allermeeest en daarna zullen wij de kroon van de heerlijkheid ontvangen. Wij behoorden het kruis wezenlijk lief te hebben en in plaats van er voor terug te deinzen, het voor zeer kostbaar te houden, omdat het ons een zeer uitnemend en eeuwig gewicht van heerlijkheid uitwerkt.

27. En een grote menigte en daaronder van vrouwen, die tot de bevolking van Jeruzalem behoorden en dus niet te verwisselen zijn met degene die in vs. 49 en 55 vermeld zijn, volgde Hem, die ook weenden en Hem beklagden.

Te midden van het gepeupel dat de Verlosser naar Zijn strafplaats uitdreef, bevonden zich enige medelijdende zielen, wier bittere zielesmart zich lucht gaf in wenen en klaagtonen - een gepaste muziek om die lijdensgang te begeleiden. Wanneer mijn ziel zich de Heiland kan voorstellen, Zijn kruis naar Kalvarië torsend, sluit zij zich bij die godzalige vrouwen aan en weent met haar; want er is werkelijk een gegronde oorzaak tot droefheid - een dieper liggende oorzaak dan die wenende vrouwen dachten. Zij beweenden de mishandelde onschuld, de vervolgde goedheid, de bloedende liefde, de zachtmoedigheid, tot sterven bereid; maar mijn hart heeft een diepere en bitterder reden tot treuren. Mijn zonden waren de gesels, die Zijn gezegende schouders openreten, zij waren het, die dat gezegend hoofd met doornen kroonden; mijn zonden riepen: "Kruisig Hem, kruisig Hem!" en leidden het kruis op Zijn zachte schouders. Dat Hij ter dood weggeleid werd is smart genoeg voor een eeuwigheid, maar dat ik Zijn moordenaar ben geweest is meer, eindeloos meerdere smart dan een armzalige fontein van tranen uitdrukken kan. Waarom deze vrouwen liefhadden en weenden was niet moeilijk te raden, maar zij konden geen grotere reden tot liefde en droefheid hebben gehad dan mijn hart. Naïn's weduwe zag haar zoon opgewekt - maar ik ben zeer opgewekt geworden tot een nieuw leven. De schoonmoeder van Petrus werd van de koorts genezen - maar ik van de veel grotere plaag van de zonde. Uit Magdalena werden zeven duivels uitgeworpen - maar uit mij een heel legioen. Maria en Martha werden door bezoeken begunstigd, maar Hij woont bij mij. Zijn moeder droeg Zijn lichaam, maar Hij is in mij geworden de hoop van de heerlijkheid. Sta ik niet in het minste bij de heilige vrouwen in schuld achter, dat ik dan ook niet in dankbaarheid en droefheid bij haar achter blijf. He verbroken hart, vol liefde en smart, kom ik aan Uw voeten, mijn zonden boeten.

28. En Jezus, Zich tot haar kerend en terugkomend op hetgeen Hij op de palmzondag al had geprofeteerd (Hoofdstuk 19: 43 v.), zei: Dochters van Jeruzalem, ween niet over Mij, maar ween over uzelf en over uw kinderen.

Is de Heere ongevoelig voor de gevoeligheid van deze vrouwen? Nee, het was voor Hem veeleer een verkwikking temidden van zoveel ongevoeligheid, hardheid, wreedheid, als waaraan Hij al de tijd had blootgestaan en nog bloot stond, te horen wenen en klagen over het onrecht, dat geschiedde. Hij, die de persoonlijke liefde was, kon geen bewijs van liefde onopgemerkt en onvergolden laten; daarom gaat Hij niet stilzwijgend Zijn weg, maar staat stil en doet zó de hele optocht stilstaan en Zich tot de vrouwen kerend spreekt Hij ze vriendelijk aan met de naam, die bij Israël uit de profeten en het Hooglied liefelijk was als de uitstorting van de liefelijkst geurige olie, met de naam van dochters van Jeruzalem. Toch wijst Jezus haar niet af, Hij wijst haar terecht. De Heere wil wel beweend zijn, maar niet met tranen van zuiver medegevoel. Er is een medelijden met anderen in het uitwendige, dat zichzelf in het innerlijke vergeet. Jezus wil dat men eerst zijn zonde beweent en dan Hem. Vleselijke gevoeligheden zijn goed, maar als het daarbij blijft zijn zij nutteloos. Alle gevoel over Jezus' lijden, zonder gevoel van onze zonde als de oorzaak van dat lijden, is onvruchtbaar en Christus, wij hebben het u vaker gezegd, bemint niets dat onvruchtbaar is. Ja, Hij haat het, Hij kan het niet dulden;

daarom vervloekte Hij tot een toonbeeld voor altijd de onvruchtbare vijgeboom. Deze was niet dood, maar droeg enkel bladeren, terwijl hij vrucht dragen moest. Hij was innerlijk dood, de Heere liet die dood ook naar buiten uitbreken en de onvruchtbare vijgeboom verdorde meteen. In de hele Schrift is alles aangelegd en berekend op vrucht geven; al wat God welbehaaglijk is moet goed zijn en iets goeds voortbrengen. Daarom moesten Jeruzalems dochters wenen over zichzelf en over haar kinderen, zij moesten wenen over Jeruzalem, over haar land en volk, zoals Jezus er zelf over geweend had. Hij zag Zichzelf in dit opzicht voorbij en Hij wil, dat men Hem ook in dat opzicht voorbij ziet. Hij wil geen medelijden in de zin van erbarming, want Hij kon het lijden vermeden hebben, maar Hij nam het vrijwillig op Zich. Het is het koninklijk privilege, het kroonrecht van Christus om medelijden te hebben. Christus heeft medelijden met ons en dat voegt Hem, maar het voegt ons niet medelijden te hebben met Hem. Hij is de medelijdende Hogepriester en zoals Hij medelijden heeft met ons, zo wil Hij dat wij medelijden hebben met onszelf. Geen medelijden dus met de Heere; Hij wijst het af: wilt u medelijden hebben, heb dat met Zijn armen. Daarom, geen zuiver zinnelijke gevoeligheid bij de beschouwing van het lijden van Christus. Voordat Zijn kruislijden begon heeft Hij zelf tegen zo'n medelijden gewaarschuwd, Hij heeft het tegengesproken, juist bij de wortel afgesneden. Nog eens, wilt u medelijden met Hem hebben, Hij wijst u af, maar wilt u met Hem lijden, Hij neemt u aan; want dat is geheel iets anders. Deelneming alleen met ons gevoel en deelneming ook met de daad zijn tweeërlei. Van de laatste was Simon het voor- en tegenbeeld. De Heere wilde wel dat Simon het kruis meedroeg achter Hem, maar niet dat de vrouwen Hem beweenden in de zin van beklagen.

29. Want zie, er komen dagen, in welke men zeggen zal: Zalig zijn de onvruchtbaren en de buiken, die niet gebaard hebben en de borsten, die niet gezoogd hebben (Hos. 9: 14), omdat zij voor zichzelf alleen lijden en niet ook de ellende en het verderf van hun kinderen meemoeten aanzien.

30. a) Dan zullen zij beginnen te zeggen tot de bergen: Val op ons en tot de heuvelen: Bedek ons (Hos. 10: 8. Openbaring . 6: 16 v.).

a) Jes. 2: 19. Openbaring . 9: 6.

31. Want als zij dit doen aan het groene hout, aan een dat niet geschikt is om te branden, dat men in het vuur zou werpen, wat zal aan het dorre geschieden, aan diegenen, die zich door zo'n daad rijp maken voor het vuur van het goddelijk oordeel 27: 32").

a) Jer. 25: 29. 1 Petrus . 4: 17.

Onder andere uitleggingen van deze betekenisvolle vraag is de volgende vol lering: "Als Ik, schuldeloze plaatsbekleder van de zondaren, zo lijd, wat zal er wel gebeuren als de zondaar zelf - het dorre hout - in de handen van een vertoornd God valt. " Toen God de Heere Jezus in plaats van de zondaar zag, spaarde Hij Hem niet; en als Hij de onwedergeborenen buiten Christus vindt, zal Hij hen niet sparen. O zondaar, Jezus werd door Zijn vijanden weggeleid, zo zult u door vijanden weggesleept worden naar de plaats, die voor u bereid is. Jezus werd door God verlaten; en als Hij, die slechts gerekend werd een zondaar te zijn, verlaten werd,

hoeveel te meer zult u dit worden? "Eloi, Eloi, lama sabachtani!" Wat een vreselijke uitroep! Maar hoe zal uw geroep zijn, wanneer u zult zeggen: "O God, o God, waarom hebt Gij mij verlaten!" en het antwoord weerklinken zal: "Omdat u al Mijn raad verworpen en Mijn bestraffing niet gewild hebt, zo zal Ik ook in uw verderf lachen. Ik zal spotten, wanneer uw vrees komt". Omdat God Zijn eigen Zoon niet spaarde, hoeveel te minder zal Hij u sparen! Welke slagen van brandende pijn zult u ondergaan als uw geweten u met al zijn verschrikkingen zal bestormen. U rijkste, vrolijkste, eigengerechtigste van de zondaren - wie zou in uw plaats willen staan, wanneer God spreken zal: "Zwaard! ontwaak tegen de man, die Mij verwierp; sla hem en doe hem in eeuwigheid de smart gevoelen!" Onze Heere Jezus werd bespuwd; zondaar, hoedanig zal uw schande zijn. Wij kunnen onmogelijk in een woord al de smarten opsommen die neerdaalden op het hoofd van de Heere Jezus, die voor ons stierf; daarom is het onmogelijk u te zeggen welke stromen, welke Oceanen van smart over uw zielen moeten komen als u sterft zoals u nu bent. U kon zo sterven, u kon nu sterven. Bij het lijden van de Heere Jezus Christus, bij Zijn wonden en bij Zijn bloed smeken wij u, breng de toekomstige toorn niet over uzelf! Geloof in de Zoon van God en u zult in eeuwigheid niet sterven.

32. En er werden ook twee anderen, kwaaddoeners (vs. 41), waaronder Hij nu gerekend was (Hoofdstuk 22: 37), geleid om met Hem gedood te worden, terwijl Hij zelf de plaats innam van de derde, die insgelijks had moeten worden omgebracht (vs. 18, 21).

De aanspraak van Jezus aan de vrouwen is een getuigenis van de macht van Zijn liefde, waarin Hij tot aan het laatste ogenblik Zich niet met Zijn eigen smart bezig houdt, maar met de ellende, die zij tegemoet gaan, die Hij zo gaande had willen redden.

De zin van het gezegde in vs. 31 is zeker wel deze. Het hout is Jezus, dat ondanks zijn bestendige onderworpenheid onder de overheid als oproermaker ter dood wordt geleid; het dorre hout, het Joodse volk, dat door zijn oproerige gezindheid des te zekerder spoedig het Romeinse zwaard tot zich zal voeren. Zo onnatuurlijk als het is dat Jezus als oproermaker sterft, zo zeker ligt het in de aard van de zaak dat Israël om oproer te gronde gaat. Zo doet Jezus hier het volk de leugen voelen, die aan Zijn veroordeling te gronde lag en de manier hoe God daarvoor wraak zal nemen.

33. En toen zij kwamen op de plaats, die Hoofdschedelplaats genoemd werd ("Uit 21: 11") en kruisigden Hem daar en de kwaaddoeners (vs. 32) de ene aan de rechterkant en de andere aan de linkerkant.

De heuvel der vertroosting is de heuvel van Calvarië; het kruis van de vertroosting is gebouwd van het hout van het kruis; de tempel van de hemelse zaligheid is gegrondvest op de gespleten rots - gespleten door de speer die Zijn zijde doorstak. Geen toneel in de heilige geschiedenis verblijdt de ziel zozeer als het treurspel op Calvarië.

Hoe wonderbaar, dat 't somberst uur, Dat ooit op aarde is aangebroken, Het hart vervult met zaalger vuur, Dan door de vreugde wordt ontstoken.

Licht stroomt uit het nachtelijk duister van de volle middag op Golgotha en iedere grasscheut, ieder veld bloeit liefelijk in de schaduw van het eens vervloekte hout. In die plaats van de verschansing heeft de genade een wel gegraven, waaruit immer wateren ontspringen, zo klaar als kristal en waarvan elke druppel in staat is de smarten van de mensheid te verzachten. U, die uw tijden van strijd hebt gehad, zult belijden dat het niet op de Olijfberg, noch op de berg Sinaï, noch op Thabor was dat u troost vondt, maar Gethsemane, Gabbatha en Golgotha zijn u tot vertroosting geweest. De bittere kruiden van Gethsemane namen meermalen het bittere uit uw leven weg; de geselroede van Calvarië nam dikwijls uw zorgen weg en de klachten van Calvarië verdreven alle klachten. Zo schenkt Calvarië ons een enige en rijke vertroosting. Wij zouden Christus' liefde nooit in haar hoogte en diepte gekend hebben als Hij niet gestorven was en evenmin zouden wij de diepe liefde van de Vader kunnen beseffen als Hij Zijn Zoon niet ter dood overgegeven had. Al de barmhartigheden die wij ontvangen zingen van liefde, evenals de zeeschelp, wanneer wij deze aan ons oor houden, van de diepe zee ruist, waaruit zij kwam; maar als wij begeren de oceaan zelf te horen, moeten wij niet zien op de dagelijkse zegeningen, maar op de gebeurtenissen van de kruisiging. Hij, die de liefde wil leren kennen, moet naar Calvarië gaan om de Man van smarten te zien sterven.

En zij kruisigden Hem. In deze woorden ligt nu het middelpunt van al de raad van God en van geheel onze zaligheid, omvat en geopenbaard. Hier kan men zeggen dat God Zich het meest verborg, door Zich het meest te openbaren. Hier werd de sterke God zwak omwille van ons. In zwakheid is Christus gekruist. Hij van wie kracht uitging, zodat allen die Hem aanroerden, genezen werden, door welke kwaal ook bevangen; wiens stem de storm gebod en de dood, laat toe dat men Hem aan het kruis nagele. Waarom? Uit liefde. O, dat opschrift staat onzichtbaar over Zijn kruis geschreven en is van Hemzelf. Uit liefde tot u en mij werd deze Machtige, deze Almachtige zwak en liet Hij aan Zich geschieden, al wat de mensen wilden in hun haat. Wat een tegenstelling: de mensen hebben Hem zonder oorzaak gehaat en Hij heeft de mensen zonder enige oorzaak, die uit hen was, liefgehad. Alleen de oneindige en vrije liefde van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, wrocht het wonder van de verlossing van verloren mensen. - En zij kruisigden Hem. In deze weinige woorden ligt een wereld vol gedachten. Wat is er al over gezegd, wat zal er nog over gezegd worden op aarde en in de hemel! Gods woorden en werken zijn onuitputtelijk, Zijn gedachten kunnen nooit ten volle uitgesproken worden, maar zijn de stof der overdenking en van het gesprek van Zijn kinderen in alle eeuwigheid. Wij zijn op aarde en kunnen er slechts over stamelen; pas in de hemel zullen wij er over kunnen spreken, want daar zal het onvolmaakte teniet zijn gedaan.

34. En Jezus zei, terwijl de kruisiging aan Hem volbracht werd: a) Vader! vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen. b) En zij wierpen het lot om Zijn kleren te verdelen (MATTHEUS. 27: 35 v. Mark. 15: 24).

a) Hand. 7: 60. 1 Kor. 4: 12.

b) Ps. 22: 19.

Bij de opheffing van het offer werd het God aangeboden, bij de oprichting van het kruis verklaart de Heere Zijn lijden voor een offerlijden. Zoals het woord van God het water van de doop tot een bondzegel maakt, zo maakt dit woord van Christus Zijn lijden tot een offerlijden.

Het behoort dan ook onafscheidelijk bij Zijn kruisiging. Het is de uitdrukking van hetgeen Hij doet door te lijden. Hij gaat de schuld betalen, zodat de zondaar de schuld vergeven wordt. Zijn bede is dus geen zuivere uitroeping tot de Vader, maar tevens een openbaring aan allen van hetgeen door Hem op het kruis gewrocht werd. Daarom leed Hij niet alleen voor, maar ook tussen en met de overtredders en de eerste begenadigde van dit eerste woord van de Heere was een medegekruisigde, een overtredder. Het kruis van Christus is dan ook het monument, het gedenk- en ereken van de verzoening van de zonde en Christus zelf is in Zijn kruisiging de persoonlijke vergeving van de zonde geworden. Hij mocht dan ook geen ogenblik aan het kruis gehecht zijn, zonder het grote oogmerk van deze kruisiging open te leggen. Zijn kruisiging was Zijn tussenkomst tot vergeving van de zonde. Het is opmerkelijk dat de eerste en laatste bede van de Heere op het kruis, met de Vadernaam van God begint en dat in het middelste kruiswoord die Vadernaam wordt weggelaten en bij verdubbeling die van God alleen wordt in de plaats gesteld. Ja, is het niet opmerkelijk dat Hij, die in de eerste bede vraagt om vergeving voor anderen, in de vierde bede zelf klaagt over verlaten? Maar wij weten hiervan de reden uit de Schrift. Om onze Verlosser te kunnen zijn moest Hij zelf een verlorene worden, een verlorene door de Vader, een verlorene, als het hoofd van Zijn gemeente, de eerste verlorene, niet uit de schuld van de zondaar, want Hij was de Heilige, maar uit de straf van de zondaar, uit de dood van de zondaar en dat werd Hij door in de verlaten Gods eeuwig vredeverbond aan te grijpen en tot Hem te roepen: Mijn God, Mijn God! Maar laat het ons dan ook niet niet vreemd dinken dat de beproevingen ook bij ons zo ver kunnen gaan, dat wij de vadernaam niet meer op de lippen kunnen nemen. Blijven wij biddend wachten; in het einde herstelt zich ook bij ons het verbroken evenwicht weer. God mag Zijn vriendelijk aangezicht een ogenblik voor ons om heilige redenen verbergen, straks laat Hij het weer over ons lichten en ten slotte kunnen wij zeggen: Vader! in Uw handen bevelen wij onze geest. - Vader! vergeef het hen.

Waarlijk, waar wij als in één woord een hoofddruk krijgen van het Evangelie, dan is het in dit woord. De zondaar, die tegen de Heere overtreden, ja grotelijks misdreven heeft, verwacht en terecht, straf, oordeel, verdoemenis. Hij verwacht vreselijke dingen en de geduchtste oordelen van God. Maar zie, wat geschiedt? Waar hij verwachtend is de toorn van de Heere en het vreselijk Godsgericht, daar hoort hij in plaats daarvan woorden van genade; barmhartigheid en ontferming vloeien van de lippen van degene tegen wie hij gezondigd heeft. Daar ontmoet hij geen wraakneming dan de wraakneming van de liefde, die te meerder genade bewijst naarmate zij te meer heeft moeten verdragen, opdat geopenbaard en verheerlijkt wordt de onuitsprekelijke grootheid van Gods oneindige barmhartigheid, die aan de meest schuldige volkomen genade bewijst, opdat zulken, gesteld als een toonbeeld van de goddelijke genade, tot roem zal strekken van Hem, die door genade de verloren zondaar redt en aanneemt, die door genade machtig is alle dingen te doen, overvloedig boven al wat wij bidden en denken en die door genade tot stand brengt wat geen wet noch tekening vermochten uit te werken, namelijk de zondaar te vernieuwen naar het evenbeeld van degene, die ons geschapen heeft in ware gerechtigheid en heiligheid. (PLOOS VAN AMSTEL).

35. En het volk stond en zag het aan. En ook de Oversten met hen beschimpten Hem en zeiden: Anderen heeft Hij verlost, dat Hij nu Zichzelf verlost, als Hij de Christus is, de uitverkorene van God (MATTHEUS. 27: 39-43. Mark. 15: 29-32).

36. En ook de krijgsknechten kwamen tot Hem, als wilden zij Hem als koning der Joden de beker bij Zijn feestmaal reiken, bespotten Hem en brachten Hem zure wijn (MATTHEUS. 27: 34. Mark. 15: 23).

37. En zij zeiden: Als Gij de koning der Joden bent, verlos dan Uzelf 27: 44").

38. En er was ook een opschrift boven Hem geschreven, met Griekse en Romeinse en Hebreeuwse letters en woorden (in Joh. 19: 20 is een andere orde van die drie talen gevolgd, die met de wezenlijke volgorde overeenkomt): Deze, namelijk Jezus van Nazareth, die hier aan het kruis hangt, is de koning der Joden 27: 37")

Toen Hij aan het kruis werd genageld, toen smarten zonder getal Zijn vermoeid, teder lichaam, dat zonde noch smart gewoon was, doortrokken en Hij zelf als onze Hogepriester, Zich aan God voor onze zonden aan het hout van het kruis opofferde, toen riep Hij luide en met kracht Zijn hogepriesterlijk voorbiddend woord: "Vader, vergeef het hen, want zij weten niet wat zij doen. " Zij wisten het niet, want zij erkenden het niet. Zij hadden het gedeeltelijk wel kunnen weten, want Hij had veel gesproken wat hen de ogen had kunnen openen. Het was een onwetendheid door eigen schuld, maar toch een ontzaglijke onwetendheid. Zij doodden hun waarachtige, sinds duizenden jaren beloofde Koning, hun Messias, de hoop van hun vaders, op wie zij ook zelf hadden gewacht. Zij doodden hun Hogepriester, hun paaslam, Gods Zoon; dat doen zij, maar zij weten, zij geloven het niet. Maar Jezus weet het en terwijl Hij met smaad en smart bedekt aan het kruis hangt, denkt Hij toch niet aan Zichzelf, niet aan eigen nood, maar als Hogepriester aan de schuld van degenen, die Hem aan het kruis hingen. Het lijden, dat ach en wee over de mensen roept, verandert Hij door Zijn gewillige overgave en door Zijn geheimvolle opoffering tot een verzoenend lijden en tot een oorzaak, waarom Zijn bede verhooring zal vinden. In het tooisel van smaad en schande, van smart en van pijn, welke Hij lijdt, treedt Hij voor de Vader en begeert Hij juist omwille van de Vader in de hemel genade en vergeving voor alle de onwetende zondaars die Hem dat hebben aangedaan en de Vader in de hemel, die in eenheid met Hemzelf de Zoon, het lijden, dat de mensen Hem aandoen, als verzoenend lijden aannam, verhoorde ook, zoals de Pinksterdag en de rijke oogst uit de Joden bewijst; want bij de grote, zware schuld en met het oog op het geroep: "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen" is en blijft de eerste gemeente te Jeruzalem, haar getal en haar gesteldheid, een schitterende verhooring van de voorbede van Jezus en wordt niet opgewogen door de blindheid, die aan het grootste getal der Joden ten deel geworden is.

De bede van Jezus is verhoord in de veertig jaren van de tijd van de genade, gedurende welke Israël nog de apostolische verkondiging mocht horen. Anders had de toorn Gods dadelijk over het schuldige volk kunnen losbarsten. Zie een nadere vrucht. Openbaring . 6: 9-11.

39. En een van de kwaaddoeners, die tegelijk met Jezus (vs. 32 v.) gehangen waren, lasterde Hem en zei: Als Gij de Christus zijt, verlos Uzelf en ons.

40. Maar de ander bestrafte hem en zei: Vreest u ook God niet, evenals zij daar beneden, die met deze Gekruisigde spotten, omdat u toch niet in gelijke toestand bent met hen als zuiver toeschouwer van de rechtspleging, maar in hetzelfde oordeel met de bespotten bent. Waarlijk

die in zulke onmiddellijke aanraking staat met de gerechtigheid van God, die mocht wel aan Gods eeuwig gericht denken.

41. En wij zijn toch rechtvaardig in dit zelfde oordeel met onze Medekruiseling; want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan; waardoor Hij de minste schuld zou hebben.

U ziet, deze man is geheel in de orde van God, waarin het recht de genade voorafgaat en pas hier zijn volle eis moet hebben, alvorens de genade in de eeuwigheid kan volgen. Hij erkent schuldig tot de dood te zijn, Waarom? omdat de wet van het land de doodstraf op de doodslag eiste? Nee, er is nog een hogere wet dan de wet van het land, de wet van God, waarmee het geweten samengaat. Immers, zodra de straf niet in evenredigheid is met de misdaad, komt het geweten van de misdadiger er tegen op; maar hier stemt het geweten van de misdadiger in met de rechtvaardigheid van de straf.

Opmerkelijk verschijnsel! Jezus veroordeeld door oversten en schriftgeleerden en gerechtvaardigd door een boetvaardige moordenaar, waaraan toch de eersten niet gelijk wilden zijn, maar waarop zij wel mochten wensen te lijken. Jezus gerechtvaardigd van een zijde, waarvan men het nooit verwacht had. Wie had het ooit kunnen denken? Voorzeker niemand dan Hij, die wist, dat Hij voor zondaren gekomen was en dat de wijsheid toen gerechtvaardigd werd en steeds zal worden van al haar kinderen. (PLOOS VAN AMSTEL).

42. En hij zei tot Jezus: Heere! gedenk mijn als Gij in Uw koninkrijk gekomen zult zijn.

"Heere!" zo noemt hij zijn medekruiseling! Wie zou Hem in dat ogenblik met die titel betiteld hebben? Was er ooit een schijnbaar ongeschikt ogenblik zo was het nu, nu toch aan deze mens geen gedaante of heerlijkheid was, nu het scheen dat Hij voor de overmacht had moeten bukken en dat Hij geen macht had te kunnen ontkomen. Het scheen waarlijk wel of de Heere Jezus als in een nacht van duisternis gehuld was en dat alle heerlijkheid van Hem ten enenmale was geweken. En toch, hoezeer dit alles waar is, is deze moordenaar op dit ogenblik misschien de enige die in deze gekruisigde mens zoveel heerlijkheid ziet; en die Hem zo in Zijn Godheid erkent als hij doet. Hij ziet door de wolken van Zijn menselijke natuur en door de duisternis van zijn vernedering heen en aanschouwt Zijn bijna voor allen verborgen heerlijkheid. Zeer mogelijk heeft hij vroeger meer van de Heere Jezus van nabij en nauwkeurig gadeslagen met een oog verlicht door de Heilige Geest. Hij ziet in Hem geen gewoon mens, maar de Heere, een koning, die over een koninkrijk te beschikken heeft, hetwelk Hij zometeen staat in te gaan. Wat een glans, wat een majesteit aanschouwt hij in deze kruiseling. Wat een goddelijke eer en macht kent hij Hem toe. Hoe groot en heerlijk schijnt Hij hem toe in zijn ogen, dat hij niettegenstaande zo'n diepe vernedering Hem toch deze heerlijkheid toeschrijft. (PLOOS VAN AMSTEL).

Laat ons deze bede goed opmerken en de trekken in zijn karakter, door zijn voorafgaande woorden tot de spottende booswicht geschetst, aandachtig beschouwen. Hij spreekt Hem aan, die aan zijne zijde aan het kruis hing, klaarblijkelijk de grootste lijder van de drie en wel met een titel, die de innigheid van zijn geloof en de grootheid van de doorluchtigen Lijder, zijn

Zaligmaker in het oog doet springen - Wie noemt hij "Heere?" De verachte Nazerener, de vervolgde Galileeër, de met smarten en ziekten bezochte, verlaten zoon van Maria, die eens zei: "De vossen hebben holen en de vogelen van de hemel nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets waar Hij het hoofd neerleggen kan. Tot dat zo verachte wezen zei hij: "Heere!" Waarom noemde hij Hem zo? Hoe wist hij dat Hij zijn Heere was? Zonder twijfel had hij vroeger de prediking van Jezus gehoord, was hij menigmaal te midden van de menigte geweest, misschien wel onder de spotters die de Heere gestaag omringden en had hij de wonderen gezien, die Hij deed, de bewijzen van Zijn macht opgemerkt, de woorden, die Zijn heilige mond ontstroonden, gehoord. Zijn wijsheid in weerwil van zichzelf bewonderd, de zieken, die Hij genezen had, trachten te tellen, de gedenk- en zegetekenen van Zijn genade opgemerkt en zich op dat moment de lessen herinnerd, die lang geleden over zijn hart gezwefd hadden, zoals de wind door een bouwval giert, zonder bijkans een spoor van zich achter te laten; op dat moment, waarop zijn honger naar geestelijk voedsel het sterkst was, leerde hij een waarheid, wier ervaring nog in deze tijd menigeen ten zegen verstrekt: "Mijn woord zal niet leeg tot Mij terugkeren (Jes. 60: 11). Vaak ondervinden we dat een waarheid, in onze jeugd in het hart neerlegt en gedurende twintig of dertig jaren onder de zorg en wensen, vrees en hoop van het leven bedolven, op een gegeven dag door een elektrische vonk in vlam wordt gezet, zich een weg naar buiten baant, het verstand verlicht en het hart verwarmt. Deze kwaaddoener moet Jezus ettelijke maanden vroeger al gekend hebben, gezien hebben wat Hij deed, gehoord wat Hij leerde; en nu in dat vreselijke uur, voor hem het beste uur van zijn levens, drong zijn oog door het spotgewaad heen en erkende in die martelaar de Zoon van God. Dat kruis is voor hem geen schandpaal meer, onder de doornenkroon ziet hij het hoofd, waarop vele kronen rusten en die Man van smarten is in zijn oog door het licht omhuld als met een kleed en heeft de bliksem tot boodschapper; in die lijder ziet hij Gods Zoon, in de Gekruisigde, de Verheerlijkte en vol van een geloof, dat schande, lichaamsspijn, zwakheid noch dood aan het wankelen brengen, roept hij met een stem, die tot in de hemelen weerklinkt: "Heere gedenk mijn, als Gij in Uw Koninkrijk gekomen zult zijn!"

Niet de minste bedenking lijdt het of hier een krachtig werk van Gods genade plaats had; nooit werd toch een zondaar bekeerd of het was de hand van God, die daartoe genade schonk en hoeveel te meer dan een moordenaar, die dat niet geworden is door drift en door onbedachtzaamheid, maar die, volgens het grondwoord, tot de laagste en slechtste soort van mensen had behoord, die zeker tot het laagste peil van de onzedelijkheid en verbastering gezonken was. Waar is het en moet dit ook bij hem zo zijn, dat het geloof uit het gehoor is; uit zijn eigen gezegden blijkt het ondubbelzinnig dat hij en zijn medekruiseling overtuigend wisten dat Jezus onschuldig was en dus met Hem en Zijn zaak niet geheel onbekend konden zijn en wie was dat ook destijds in het Joodse land met Johannes de Doper en zijn prediking en met Jezus van Nazareth en Zijn leer? Maar wat baat dit alles op zichzelf, omdat ook de verharde misdadiger ditzelfde wist, erkende; ja zelfs wat zou ons verhinderen om te denken dat deze man door Gods genade in de kerker al een boeteling geworden was? Maar dat alles neemt niet weg dat wij hier een krachtdadig, bovennatuurlijk en wonderbaar werk van Gods vrije en alvermogenende genade aantreffen. Het grote werk van zijn algehele begenadiging was toch voor Golgotha bewaard, hier moest hij eerst Jezus zien lijden met een onbeschrijfelijk geduld, met een onverklaarbare zachtmoedigheid en met een goddelijke grootheid van ziel; hier moest hij eerst Jezus horen bidden en zien, dat hij op de schandelijkste wijze gehoond en

gelasterd werd; hier moest het hart, dat eertijds aan God niet dacht, de zonde zonder nadenken diende en dat nu in stil gepeins zichzelf verloor, door de lastertaal van de andere misdadiger worden opgewekt en uitgelokt; maar nu was het dan ook dat de Geest van God hem verlichtte en leidde, hem vervrijmoedigde en kracht gaf, zodat hij zich als een verbrijzelde heilbegerig en met vertrouwen in de handen van Jezus gaf, ziende in een helder geloof, dat de Heere nu in Zijn koninkrijk zou ingaan. Dat was zeker een krachtig werk van bekering, een verheerlijking van Gods genade en een ere voor de Verlosser, niet slechts omdat Hij voor een rechtvaardige werd verklaard, maar allermeeest, omdat Hij openlijk als Zaligmaker werd gehuldigd en nu in de gelegenheid was om te midden van Zijn diepe vernedering te tonen, dat Hij waarlijk de Verlosser van zondaren was.

43. En Jezus zei tot hem: Voorwaar zeg Ik u: heden nog, zodat u met uw zaligheid op geen verre toekomst heeft te wachten, zult u met Mij in het paradijs "Ec (2: 5" en "Es 1: 5") zijn, in de plaats van de zalige gemeenschap met God in de hemel, waar men voor het verheerlijkte leven van de opgestanen rijp wordt (1 Kor. 12: 4. Openbaring . 2: 7).

Wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen waardig hetgeen wij gedaan hebben. " In deze overtuiging wortelt al het goede, waarvoor een mensenhart vatbaar is; in haar de vrees voor God, in haar het geloof, in haar het heil. Omdat deze overtuiging het hart van de andere misdadiger ten diepste doordrongen had, had hij ogen voor het heilig lijden van de Heilige en bij de diepste ootmoed de moed om te zeggen: "Heere! gedenk mijn!" Het is het schuldgevoel, waardoor Gods strenge oordelen zich tot heilzame kastijdingen verzachten; het is schuldgevoel, waardoor het aardse kruis de weg wordt tot het kruis van Christus, de weg wordt tot de hemel. Tevergeefs, waar dit ontbreekt, het ijselijkste geleden, terwijl waar het ontwaakt, meteen een verzachting van leed gevoeld wordt. Ja daar zijn er op aarde, die naar ziel en lichaam gekweld, het hoofd zachtmoedig buigen en stil zijn als het gespeende kind, die zich geen beklag veroorloven, die troost gevonden hebben bij een gekruiste Heiland, ofschoon Hij het kruis niet wegneemt van hun schouders; die dat ook niet vragen, voor wie het genoeg is dat Hij in Zijn heerlijke hemel hen gedenkt; die temidden van de smart van het leven en bij het naderen van de dood genoeg hebben aan dat woord: "U zult met Mij in het Paradijs zijn. " Zij zijn het, die in de rampen, droefenissen en pijnen van het leven het rechtvaardig oordeel van God hebben erkend, die hebben leren zeggen: "Wij ontvangen waardig hetgeen wij gedaan hebben. " - "U zult met Mij in het Paradijs zijn. " Hij, die dit gezegd heeft op Golgotha, is bereid het dagelijks en voor velen te herhalen. Hij heeft deernis met de mens die buiten het paradijs omdwaalt. Hij kent zijn lijden. Hij is er in komen delen. Elke zucht, die uit een gelovig hart tot Hem opgaat, vangt Hij op, verhoort Hij. Want daartoe is Hij met de schuldigen in hetzelfde oordeel gekomen, opdat Hij de goddelijke vreugd zou smaken het oordeel uit het oordeel weg te nemen. Daartoe is Hij met de overtreders gerekend, opdat Hij tot de overtreders zeggen zou: "Voorwaar zeg Ik u, u zult met Mij in het paradijs zijn. " O, zalig dat ontzaglijk ogenblik, waarin "het hijgend hert de jacht ontkomt, " waarin de vermoeide strijder in de laatste strijd zich het "heden" hoort toegefluisterd, dat al zijn wensen vervult. "Heden, heden nog in het paradijs met uw Heiland, met uw Heer en uw God!. . . " Het sterfbed is onzacht, de doodsbenaauwdheden hevig, dat "heden" verzoet alles. Maar het "heden" van Hem, die uit de diepte van zijn uit- en inwendige ellende tot de hoogte van het geloof opklimt, het "heden" van hem, die in ootmoedig geloof als ware het een woord, een

blik met de Verlosser gewisseld heeft - het is, bij het gisteren geledene, het is, ook te midden van de grootste smarten, het is ook in het tranendal, een paradijs. De vrede van het hart, de blijdschap in de Heere, de rijkdom in God, het in hoop zalig zijn en dit alles onder het zegel van het goddelijk "voorwaar" is voor heden genoeg.

De satan heeft Adam uit het paradijs verdreven, Christus de misdadiger daarin teruggevoerd. Maar wat een verschil! De ene dreef de mens uit, toen slechts een enkele smet van ongehoorzaamheid hem bezoedelde en hij (te voren) nog geen zonde had gedaan. Christus voert de misdadiger tot Zich de hemel in, ofschoon nog bezwaard met een onnoemelijke last van overtredingen. En toch geschiedt daarbij een nog groter wonder; Hij leidt hem in de hemel in voor de hele wereld, zelfs voor de apostelen, opdat niemand wanhopen daarin te komen, opdat niemand aan zijn zaligheid twijfelt, wanneer hij die, die zoveel zonden heeft, aan het hof van de koning ziet leven. Maar heeft misschien de rover zijn kracht ontwikkeld, zijn deugd betoond en vruchten gebracht? Nee, maar door het eenvoudig woord, "door geloof alléén" drong hij vóór de apostelen het Paradijs binnen, opdat wij zien zouden, hoe niet zijn goede gezindheid iets zo groots kon bewerken, maar de liefde van zijn Heere het alles gedaan heeft. Want wat heeft de rover dan toch gesproken? Wat heeft hij gedaan? Heeft hij gevestigd, geweend, zijn kleren verscheurd, zijn gemoedsverandering gedurende lange tijd bewezen? Geenszins! Maar aan het kruis zelf heeft hij na de veroordeling de zaligheid ontvangen.

In het eerste woord zien wij Jezus als voorbiddend Hogepriester, in het tweede zien wij Hem als machtig reddende Koning van het koninkrijk der hemelen. Toen de Heere aan het kruis hing en Zijn eerste woord had geroepen, gaf er bijna niemand acht op, maar alleen Gods oor en hart, waarvoor het bestemd was. Toen barstte de menigte van aanwezigen uit in spot en hoon; ook een moordenaar spotte. De tweede verandert echter de Heere het hart. Met Zijn trouwe hand en ten bewijze dat Hij in Zijn eerste woord verhoord is, grijpt Hij onder de menigte en neemt Hij Zich een ziel als buit. De moordenaar is in de Heilige Schrift het enige voorbeeld dat een mens zich in doodsnoed bekeerd heeft - het enige, maar dat bewijs is genoeg dat het nog mogelijk is zich bij het sterven te bekeren; maar juist daardoor ook waarschuwing genoeg dat niemand op die mogelijkheid steunen zal en daarom de bekering uitstelt. Een enig voorbeeld is de moordenaar in de genoemde zin, maar ook nog in een ander opzicht enig, namelijk kostelijk en heerlijk is dit voorbeeld. Zeker is deze moordenaar in zijn sterven uit genade, alleen uit genade zalig geworden, maar hij is ook uit genade heilig geworden; het hem geschonken zaligmakend geloof heeft spoedig zoete vruchten van de edelste aard gedragen en tot rijpheid gebracht. Er was geen mens bij het kruis van Christus die zijn eigen zonde beleed, deze moordenaar beleed ze; niemand anders bestraft de anderen om de hoon en de spot, die op Christus werd geladen, maar de moordenaar bestraftte zijn medemoordenaar, - Hier is het: als deze allen zwijgen, als geen mens bekering predikt, dan moeten de stenen roepen (19: 40) d. i. dan moet de moordenaar roepen. Geen mens nadert Jezus met vriendelijkheid, de moordenaar nadert met aanbidding. Anderen zien in Jezus een stervende, deze moordenaar ziet in Hem de Koning, die ondanks de dood eeuwig leeft, die terug komen zal in heerlijkheid en genade en eeuwige ontferming kan uitdelen. Wat een licht, wat een kennis, wat een geloof en een hoop heeft deze moordenaar, die ook weet dat hij, dat zijn ziel niet gedood kan worden, maar een eeuwige toekomst heeft, die het ook niet alleen weet, maar biddend Daarvoor zorgt! Deze moordenaar is geen verlorene, maar een

gevondene, een zondaar en moordenaar, maar toch een heilige en een held, want hij waagt het midden onder de spottende menigte, ondanks overpriesters en krijgsknechten, die hem des te meer konden plagen, te roepen, te prediken en te aanbidden. Aan hem kunnen zich, als hij zo spreekt en handelt, apostelen spiegelen en door hem beschaamd worden.

De moordenaar had in lang vergeten jaren ook eens het Oude Testament gelezen; nu kwam, hij wist niet hoe, Jesaja 53 hem weer te binnen. Dat Hij, die tussen hem en zijn medemoordenaar zo onschuldig en geduldig aan het kruis hing, dat Jezus van Nazareth, de lijdende Messias van Jes. 53 was, dat gevoel was hem door de Heilige Geest in de ziel gelegd en het eerste woord van de Gekruisigde: "Vader! vergeef het hen, " kwam zo verrassend met het einde van die profetie "en voor de overtreders gebeden heeft" overeen, dat de arme moordenaar innerlijk overtuigd werd: Hij is het, de gekruisigde Jezus is de Messias van Jes. 53, die om onze overtredingen is verwond en om onze zonden is verbrijzeld. Nu zou Hij ook de machtigen, de zondaars van de ergste soort ten roof hebben? De arme moordenaar waagt het en zegt: "Heere! gedenk mijn als Gij in Uw Koninkrijk komt. " Nooit spreekt de Heilige Schrift tot afschaffing van de doodstraf voor moordenaars een woord. "Wie het bloed van de mensen vergiet, diens bloed zal door de mens weer vergoten worden, " dat is en blijft de leer van beide testamenten - "Wij ontvangen waardig hetgeen wij gedaan hebben" betuigt het door Gods Geest opgewekte en verlichte geweten van de kruiseling. Maar nooit heeft ergens een andere godsdienst zo grote ontferming kunnen voorstellen als de godsdienst van de bijbel in deze stelling: ook moordenaars kunnen zalig worden, als zij nog maar vóór de laatste zucht met berouw de genade van Jezus Christus aanroepen. Wie op deze stelling zon willen zondigen, wie een leven in ongeloof, zonde en schande zou willen leiden met de gedachte: Ik kan mij toch in mijn laatste uurtje nog bekeren, dus vrolijk leven en toch zalig sterven, zo'n mens ware krankzinnig, evenals een schipper krankzinnig zou zijn die te midden van de oceaan zijn schip aan stukken sloeg en daarna de zwemgordel ging zoeken, die hij voor geval van nood onder zijn hoofdkussen heeft liggen. Zulke dwaze mensen, die het schip van hun leven in duizend stukken slaan om met de zwemgordel naar het land van de eeuwige rust te zwemmen, moeten aan de anderen moordenaar denken. Deze had in het sterven de Heere Jezus dicht bij zich en heeft zich nog niet tot Hem bekeerd, maar heeft Hem gelasterd en is naar de hel gevaren.

44. En het was, nadat Jezus al drie uren aan het kruis had gehangen, ongeveer het zesde uur en er kwam duisternis over de hele aarde tot het negende uur toe.

45. En de zon werd verduisterd en het voorhangsel van de tempel scheurde midden door 27: 45").

Tekenen als deze bij bijzondere omstandigheden, laat het ons bedenken, behoren tot Gods handelingen met de mens. Hij kent de uiterste stomphed en het ongeloof van de menselijke natuur. Hij vindt het noodzakelijk onze aandacht door wonderwerken op te wekken als Hij een nieuwe bedeling invoert. Hij dwingt dus de mensen hun ogen te openen of zij willen of niet en Zijn stem voor een korte tijd te horen. Hij heeft dit dikwijls in de dagen, die voorbij zijn, gedaan. Hij deed het toen Hij de wet gaf. Hij deed het in het onderhavige geval, toen Hij het evangelie inbracht. Hij zal dit nog eens doen als Christus voor de tweede maal terugkomt.

Hij zal aan een spottende, ongelovige wereld tonen dat Hij de wetten van de natuur naar Zijn welbehagen kan schorsen en het werk van de schepping veranderen even gemakkelijk als Hij de aarde in het aanzijn riep, Hij zal Zijn woorden nog vervullen: "Nog eenmaal zal Ik bewegen niet alleen de aarde maar ook de hemel. De maan zal schaamrood worden en de zon zal beschaamd worden als de Heere der heerscharen vertoeven zal op de berg Zion. " (Hebr. 12: 25. Jes. 24: 23).

47. Toen nu de Romeinse hoofdman over honderd, die met zijn krijgsknechten de kruisiging had moeten volbrengen, zag wat er gebeurd was, hoe de zon haar schijnsel verloor, de aarde beefde en Jezus met luid geroep stierf, verheerlijkte hij God en zei: Waarlijk, deze mens was rechtvaardig en zeker, zoals Hij gezegd heeft, Gods Zoon.

48. En de hele menigte, die samengekomen was om dit te aanschouwen (vs. 35) en de dingen zagen die gebeurd waren, keerden diep getroffen weer naar Jeruzalem, vanwaar zij de stoet hadden vergezeld (vs. 27) en sloegen op hun borsten.

49. En al Zijn bekenden, Zijn bloedverwanten (Hoofdstuk 2: 44) stonden van ver, zolang het kruislijden duurde, ook de vrouwen die hem samen gevolgd waren van Galilea (vs. 55; (Hoofdstuk 24: 10) en zagen dit aan en kwamen, nu het volk zich verstrooide, om deel te nemen aan de begraafing, tot het kruis.

Lukas geeft het woord van de hoofdman in de eenvoudigste vorm: "deze mens was rechtvaardig" d. i. Hij was geen kwaaddoener, zoals men meende; maar deze erkenning sloot een andere in zich van meerdere betekenis. Jezus had Zich voor de Zoon van God uitgegeven; daarom moest Hij, als Hij een rechtvaardige was, nog meer zijn dan dat; dit drukt de uitroep van de hoofdman bij Mattheus en Markus uit. Twee keer heeft Jezus van het kruis God Zijn Vader genoemd; de hoofdman kon zich dus wel uitdrukken: "Hij is waarlijk Gods Zoon. " Zoals zijn uitroep een voorspel is van de bekering van de heidenwereld, zo is de ontzetting, die zich van de Joodse getuigen meester maakt, een voorspel van het berouw en de bekering van het volk, die komen zullen (Zach. 12: 10-14).

IV. Vs. 50-56. Het bericht van de begraafing van het van het kruis afgenomen lijk van Jezus vormt het slot van de lijdensgeschiedenis, die die afneming bewerkt, hoe de begraafing gebeurd is en wat verder voor de tijd na het eindigen van de juist beginnende sabbat de deelnemende vrouwen deden. Lukas vertelt ook hier weer kort en vergenoegt zich met een bondige voorstelling, als een die de bijzondere nevenomstandigheden als bekend veronderstelt en zich tot de hoofdpunten bepaalt (vgl. Matth. 27: 57-66. Mark. 15: 42-47. Joh. 19: 38-42).

50. En zie, er was een man die Jozes genoemd werd en een raadsheer was, een goed en rechtvaardig man (vgl. 2: 19).

Ieder evangelist schildert Jozef op zijn manier. Lukas noemt hem "een goed en rechtvaardig man, " het Griekse ideaal; Markus "een eerlijk raadsheer, " het Romeinse ideaal; Mattheüs "een rijk man" - is dat niet het Joodse ideaal?

Bij de laatste evangelist is de betrekking op de voorspelling in Jes. 53: 9 niet te miskennen. Daar staat: "Hij is bij de rijken in Zijn dood geweest. "

51. Deze had, evenals Nikodemus bij de rechtszittingen in Joh. 11: 47 v. en MATTHEUS. 26: 3 v. , 27: 1, niet mee bewilligd in hun raad en handel. Hij was van Arimathea d. i. Ramathaim Zophim, of het Rama van Samuel 1: 1"), een stad van de Joden, die hen eens door Demetrius II was overgegeven (1 Makk. 11: 34) en die ook zelf met andere vrienden van Jezus het koninkrijk van God verwachtte. (Hoofdstuk 2: 38).

52. Deze ging tot Pilatus en begeerde het lichaam van Jezus, welke bede hem ook werd toegestaan (Mark. 15: 43-45).

53. En toen hij het afgenomen had, wond hij dat in een fijn lijnwaad, terwijl Nikodemus de specerijen daartoe gaf (Joh. 19: 39) en legde het in een graf, dat in een rots was uitgehouwen, waarin nog nooit iemand gelegd was (Hoofdstuk 19: 30).

Een arme Jozef stond bij de kribbe van de Heere, een rijke Jozef bij Zijn kruis. Bij Zijn leven was de Heere de metgezel van de armen, in Zijn dood kiezen de rijken de Heere tot hun metgezel; en lag Hij in de kribbe in schamele doeken gewikkeld, in Zijn graf rustte Hij omwikkeld met het fijnste lijnwaad en de kostbaarste specerijen.

54. En het was de dag van de voorbereiding 27: 64") en de sabbat kwam aan, volgens Joodse wijze van rekenen met het zesde avonduur.

55. En ook de vrouwen, in Hoofdstuk 24: 10 genoemd, a)die met Hem gekomen waren uit Galilea, volgden die beide mannen na en aanschouwden het graf en hoe Zijn lichaam gelegd werd, om alles ten behoeve van hetgeen zij tot verdere bezorging van het heilige lijk wilden doen, nauwkeurig op te nemen.

a) Luk. 8: 2.

56. En teruggekeerd zijnde naar Jeruzalem, nadat zij het gezien hadden, bereidden zij specerijen en zalven, zij kochten er ten minste die avond nog de stof voor in; en op de sabbat rustten zij naar het gebod; zij begonnen dus pas met de bereiding op Zaterdag na zes uur 's avonds.

Dat was de laatste sabbat. Tot evangelische rustdag is de dag van de Heere geworden, waarop Hij is opgestaan, om ons de vruchten van Zijn verzoeningsdood ten eigendom te doen worden.

HOOFDSTUK 24

CHRISTUS' OPSTANDING EN HEMELVAART

I. Vs. 1-22. In het slot van de evangelische geschiedenis die over de opstanding handelt, wijken de vier evangelisten het meest van elkaar af, "evenals vrienden, die een tijd lang met elkaar zijn gegaan, aan het doel van hun reis scheiden en ieder de bijzondere weg inslaat, die hem tot den huiselijke haard leidt, zo oefent in dit laatste deel het bijzondere doel van iedere evangelist een nog meer zichtbare invloed dan vroeger uit. " Onmiskenbaar zoekt Lukas zo snel mogelijk te komen tot de verschijning van de Herrezenen, in de tweede afdeling (vs. 13-35) verteld. Daarom een zuiver opvolgende voorstelling (Uit 28: 10). Zo bepaalt hij zich tot de verschijningen in Judea en trekt deze tot een geheel samen, om op de hemelvaart te komen, waarmee hij dan bij de Handelingen der apostelen weer begint en zijn gehele werk nu zo inricht dat hij ons het trapsgewijs toenemen van het Christus rijk voor ogen stelt, waartoe te Nazareth de grondslag werd gelegd en dat zich eindelijk tot Rome uitbreidde (vgl. MATTHEUS. 28: 1-10. Mark. 16: 1-11. Joh. 20: 1-18).

1. En op de eerste dag van de week 1), op de eerste na de sabbat, d. i. op Zondag (Hand. 20: 7) zeer vroeg 26: 1") in de morgen, gingen zij, de in Hoofdstuk 23: 55 genoemde vrouwen, waarvan enigen later bij name zullen genoemd worden (vs. 10), naar het graf, dragende de specerijen, die zij bereid hadden en sommigen met haar, zoals Salóme (Mark. 16: 1) en waarschijnlijk ook Susanna Hoofdst. 8: 3.

1) Wij vinden hier voor de eerste maal in de evangeliën gesproken van de eerste dag van de week. Deze dag, door de Heere geheiligt door Zijn opstanding uit de dood, stond nu en voortaan in het koninkrijk van God bij de Christelijke gemeente aan het hoofd van de dagen. Op die dag kwamen de discipelen bijzonder bijeen tot het gebed en de prediking, tot de broodbreking en zorg voor de armen (Hand. 20: 7. 1 Kor. 16: 2) en komen wij nu nog bijeen tot hetzelfde doel. Treffend is het op te merken dat dezelfde eerste dag van de week, waarop de eerste schepping begon, de eerste dag werd van de nieuwe schepping, die onveranderlijk volmaakt is. Trouwens, in de opstanding van Christus, of juister gezegd van de uit de dood opstaande Christus begon die nieuwe schepping en duurt zij eeuwig voort.

3. En toen zij in het graf gingen, dat veel overeenkomst met een kamer had, vonden zij het lichaam van de Heere Jezus niet.

4. En het gebeurde toen zij daarover twijfelden, zie, twee mannen stonden plotseling, zonder dat zij een andere van deze bemerkten hadden, bij haar in blinkende klederen, zodat zij bleken engelen te zijn.

5. En toen zij zeer bevreesd werden en het aangezicht naar de aarde neigden, als verblind door de glans van de hemelse wereld, die haar in de ogen schitterde, zeiden zij, de engelen, tot haar: Waarom zoekt u de levende, Hem die Zich weer in het leven bevindt, bij de doden, namelijk hier in het graf?

6. Hij is hier niet, maar Hij is opgestaan. a) Gedenk hoe Hij tot u gesproken heeft, toen Hij nog in Galilea was (Hoofdstuk 9: 22, 44).

a) Matth. 16: 21; 17: 22. 20: 18. Mark. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luk. 18: 31.

7. Zeggende: De Zoon des mensen moet overgeleverd worden in de handen van zondige mensen of Heidenen (Hoofdstuk 18: 32. Gal. 2: 15) en gekruisigd worden en op de derde dag weer opstaan.

De engelen beriepen zich niet op de Schrift als bewijs dat Jezus moest opstaan, maar op hetgeen de Heere zelf gezegd had. Dat was voor de engelen hun Heilige Schrift, zoals al de woorden van de Heere ook ons tot Heilige Schrift geworden zijn. Niets kon ook voor dit ogenblik doeltreffender zijn dan de vrouwen te herinneren wat zij zo duidelijk en nadrukkelijk uit de eigen mond van de Heere gehoord hadden. Al de profeten hadden van den Heere geprofeteerd, maar de Heere had geprofeteerd van Zichzelf. Hij had Zijn eigen toekomst aan de Zijnen opgelegd en hun Zijn lijden voorspeld, maar ook de heerlijkheid daarna volgende, waarvan Zijn opstanding uit dood en graf het bewijs en begin zou zijn.

De gebeurtenissen waarover hier wordt gehandeld, hebben wij bij Mark. 16: 1 in Mr 16: 1 een overzicht gebracht, dat de bijzondere momenten, die bij de evangelisten in elkaar vloeien, op aanschouwelijke wijze uit elkaar houdt. Daaruit blijkt dat Lukas de bijzondere ervaringen van Maria Magdalena met die van de andere vrouwen tot een geheel heeft samengevlochten, zodat ook hier van twee engelen sprake is, terwijl er in werkelijkheid slechts één was, die Maria, de moeder van Jakobus, Salóme en Johanna zagen. Verder heeft onze evangelist de vermelding van Galilea in de mond van de engel enigszins anders voorgesteld; want terwijl in MATTHEUS. 28: 7 en Mark. 16: 7 gezegd wordt: "Hij zal u voorgaan naar Galilea, daar zult u Hem zien, zoals Hij u gezegd heeft, " heeft bij Lukas vs. 6 de rede deze wending verkregen! "Gedenk hoe Hij tot u gesproken heeft, toen Hij nog in Galilea was. " Omdat hier, in het derde evangelie, verschijningen van de Opgestane niet bericht zouden worden, zou die vorm dus lichtelijk tot verwarring hebben kunnen leiden. Het feit van de eerste bekendmaking van Christus' opstanding wordt, zo merkt P. Lange op, niet in de vorm van zijn abstract-objectieve gang voorgesteld, maar samenverbonden met zijn levendige werking, in het levensbeeld van de eerste paasgevoelens, die zij teweeg bracht. Deze stemmingen worden nu niet voorgesteld op de afgemeten wijze van een eenstemmig koraal, maar in de vorm van een vierstemmige, zeer bewogen muziek.

8. En zij, omdat zij juist in Galilea met Jezus geweest waren (Hoofdstuk 8: 2 v.) en Hem daar ook gehoord hadden, gedachten Zijn woorden, die tot hiertoe als een begraven pond zonder werking in haar ziel hadden gerust, maar nu begonnen hun kracht uit te oefenen.

Dat die woorden haar pas nu, na de herinnering van de engel, weer in de gedachten komen, is niet onverklaarbaar of bevreemdend. Wat in Joh. 2: 22 wordt gezegd, mag worden toegepast ook op de onverborgen en bepaalde voorspelling van de Heere van Zijn lijden en sterven. Zij was toch voor het begrip van de discipelen verborgen en onduidelijk, omdat iedere voorstelling van hetgeen Hij zei (Hoofdstuk 9: 45. 18: 34) verre van hen was. De duidelijkste

beschrijving van een mij vreemde, met mijn verwachtingen en voorstellingen rechtstreeks strijdende zaak zal voor mij onbevattelijk blijven totdat de zaak zelf nader in mijn gezichtskring treedt. Door het onverwachte en onvermoeide intreden van Jezus' dood was dit de discipelen en discipelinnen gebeurd en daarom komt haar het vroeger niet verstane en daarom niet bewaarde woord voor als een, waarover zij pas nu nadenken, want nu eerst hebben zij vernomen, wat Hij haar wilde zeggen.

9. En toen zij teruggekeerd waren van het graf boodschappen zij al deze dingen aan de elf en aan al de anderen, die anders nog tot de menigte van discipelen van Jezus inruimere zin behoorden (vs. 13 en 22 v. Hand. 1: 14 v).

10. En deze waren Maria Magdalena en Johanna en Maria, de moeder van Jakobus en de anderen met haar (vgl. bij vs. 7); die dit tot de apostelen zeiden. Van deze deed Maria Magdalena dit het eerst; zij opende daardoor ook de mond van de overige vrouwen (Mark. 16: 8).

11. En haar woorden schenen voor hen als ijdel geklets, dwaze zaken, die alleen in de verbeelding van de vertelsters bestonden en zij geloofden haar niet (vs. 22).

II. Vs. 13-35. Onze evangelist heeft in de vorige afdeling de verschillende voorvallen van de paasmorgen in zeer verkorte en samenvattende vorm voorgesteld. Een dergelijke manier van vertellen vinden wij ook in de derde afdeling, zodat de grenzen van de medegedeelde gebeurtenissen en reden gewoonlijk in elkaar vloeien. Hier daarentegen vinden wij een even duidelijke en aanschouwelijke als volledige en uitvoerige voorstelling van het voorgevallene op de namiddag. Dit voorval beschrijft Lukas ons alleen, van de overige evangelisten denkt alleen Markus (Hoofdstuk 16: 12 v.) daaraan met enige weinige algemene woorden. Zo ligt het vermoeden voor de hand dat de evangelist aan de ervaring van de beide Emmaüsgangers in bijzondere mate deel had, dat het zijn eigen paasviering is, die hij voor ons hier heeft bewaard. Hebben wij nu overigens al vaker opgemerkt dat Lukas in nauwe verwantschap met Johannes staat en weten wij dat de laatste, waar hij in zijn evangelie van zichzelf vertelt, het vermijdt zijn naam te noemen, dan is het zeker een gegrond vermoeden dat ook de eerste met die van de beide Emmaüsgangers, wiens naam hij verzwijgt, zichzelf bedoelt (19: 2).

EVANGELIE OP PAASMAANDAG

Terwijl de eerste feestdag streng objectief het grote feit van Jezus Christus' opstanding uit de dood moet mededelen, is het doel van deze tweede feestdag de objectieve zaligheid van de mensen subjectief toe te eigenen. Daarvoor nu is deze tekst uitstekend geschikt. Daarin treden zodanige discipelen op, voor wie de paastijding: "De Heere is opgestaan" in het begin een verhaaltje is, maar voor wie de opstanding zich in zo'n kracht openbaart dat zij ten slotte met brandende harten en met vurige tongen vertellen hoe zij de Heere hadden erkend, toen Hij het brood brak. Wat moeten wij van de beide Emmaüsgangers leren? 1) diep te treuren om de Heere, als wij Hem hebben verloren; 2) gewillig op Zijn woord te letten, als Hij ons ook gevoelig straft; 3) hartelijk om Zijn nabijheid te bidden, als Hij schijnt ons te verlaten; 4) blij van Hem te getuigen, als Hij ons naar Zijn genade is verschenen.

De heilsweg van onze ziel een Emmaüs-weg; de ziel wandelt 1) eerst zonder Christus; 2) vervolgens naast Christus; 3) eindelijk in Christus.

De discipelen naar Emmaüs: 1) hun uitgang zo zwaarmoedig; 2) hun voortgang zo geheimzinnig; 3) hun ingang zo belonend; 4) hun teruggang zo snel en verheugend.

13. En zie, twee uit de kring van hen, die al in Jezus geloofden (Hoofdstuk 1: 1 onder ons) gingen op dezelfde dag (vs. 1, ongeveer 's middags om drie uur) naar een dorp, dat in westelijke richting zestig stadiën (1 ½ mijl Lev. 19: 37) van Jeruzalem was, Emmaüs genoemd.

De naam Emmaüs schijnt samen te hangen met het Hebr. chamam (= warm zijn) en overeen te komen met het Duitse "warmbrunn" Jozefus (b. Jud. IV: 1, 3) vermeldt ook inderdaad een Emmaüs in de nabijheid van Tiberias aan het meer Gennesareth, dat heden nog, een half uur ten zuiden van de stad, om zijn warme baden veel door de Turken wordt bezocht. Een ander, Ammao genaamd, wordt in 1 Makk. 3: 40; 9: 50 aangehaald. Dat is het tegenwoordige Amwâs, ruim drie mijl ten westen van Jeruzalem, op de weg naar Lydda gelegen, sinds de derde eeuw na Christus Nikopolis genoemd, totdat de oude naam in de tegenwoordige weer tevoorschijn trad. Reeds vroeg heeft men deze plaats, die volgens Jozefus (Ant. XIV: 11, 2), een niet onbetekenende stad was 4: 25) voor het hier bedoelde Emmaüs gehouden. Omdat echter de afstand van Jeruzalem niet overeenstemde, heeft men in verschillende handschriften in plaats van "zestig" "eenhonderd en zestig" geschreven (d. i. vier Duitse mijlen). Wij hebben echter bij 1 Makk. 3: 40 aangewezen dat een zo verre afstand niet te rijmen is met de inhoud van onze geschiedenis. Sinds de Middeleeuwen heeft men daarentegen aan het dorp el Kubeibeh ten noordwesten van Jeruzalem gedacht. Op de daar aangewezen plaats, waar de Opgestane voor de beide discipelen het brood brak, is ook een kapel gebouwd, maar de plaats is zeventig stadiën (1 ¾ mijl) van Jeruzalem verwijderd en zeer willekeurig aangenomen. Niet beter gaat het met de aanneming, dat het tegenwoordige Kureiet el Enab, het bijbelse Kiriath-Jearim (Joz. 15: 9, 60. 1 Sam. 6: 21 vv. 2 Sam. 6: 2 vv) ons Emmaüs zou zijn. Daarentegen zijn de Katholieke prof. Sepp te München en Chr. Ed. Caspari te Geudertheim in de Elzas, en wel geheel onafhankelijk van elkaar, het juiste op het spoor gekomen. Bij Jozefus (b. Jud. VII: 6, 6) wordt namelijk het bericht gevonden dat na het eindigen van de Joodse oorlog de keizer aan 800 veteranen landerijen uitdeelde "in het gebied van Emmaüs, dat 60 stadiën van Jeruzalem verwijderd is. " Nu heeft men wel gemeend dat ook hier aan het vroeger genoemde Amwât moest worden gedacht en ook hier 160 stadiën zou hebben gestaan, die pas door de Christelijke afschrijvers van de werken van Jozefus naar onze plaats bij Lukas in zestig stadiën zou zijn verbeterd. Omdat echter ten westen van Jeruzalem werkelijk een plaats is, zestig stadiën daarvan verwijderd, Kulonieh geheten, moeten wij vooral hierop letten, temeer omdat de naam onmiskenbaar uit het Latijnse Colonia (evenals Keulen) ontstaan is en van die veteranen-kolonie de naam draagt. Zij ligt niet, zoals van Oosterzee zegt, die haar met el Kubeibeh verwisselt, aan de straat die noordelijk van Jeruzalem over Mizpa leidt, maar aan het rijkelijk met water gezegende Terebinthen dal (Beitehanin) 9: 5).

De stedelingen zoeken nog altijd graag die stille, verborgen plaats op. Onder in het dal bevochtigt een rijke, onder rotsgewelven verborgen bron met dubbele uitgang een aantal

tuinen, waarin amandelbomen met rozenrode bloesems tussen het donker groene loof heen schitteren, aan de hoogten rondom stijgen wijngaarden, met olijfboomlanen terrasvormig in de hoogte. Aan de noordwestelijke bergzijde ligt het dorp zelf, hoog boven de straat die door het dal leidt, geheel uit grove, ten dele vier voet dikke vierkante stenen niet onaardig gebouwd; op de berg zien wij nog de ruïnen van het oude kasteel. In deze plaats kon wel ook een andere, in het Oude Testament voorkomende, tot hiertoe echter nog onbekende plaats zijn teruggevonden, namelijk het in Joz. 18: 26 genoemde Moza. In de Talmud toch vinden wij het volgende bericht: "Beneden Jeruzalem was een plaats, Moza genoemd; daarheen ging men (op het loofhuttenfeest) en haalde men wilgentakken voor het feest. " De Gemara merkt daarbij aan dat Moza hetzelfde is als Colonia. Was men gewoon de plaats gewoonlijk met het artikel te noemen zoals die ook in de grondtekst van de boven aangevoerde plaats bij Jozua staat, zodat men daarvoor Ham moza zei, zo kon die in de Syrisch-Griekse tijd gemakkelijk in de vorm Ammoza of Ammaus (Emmaüs) overgaan. De laatste naam hing dan echter niet samen met Emmaüs (warm zijn) maar met "Moza" dat "uitgang" betekent en op waterbronnen (Jes. 41: 18) wijst. Hiermee zou dan ook de laatste bedenking zijn weerlegd, die men maakt tegen de eenheid van het tegenwoordige Kulonieh met het Nieuw-Testamentische Emmaüs, dat namelijk op deze plaats geen gezondheidsbron is. Daarvoor is er echter een bron zowel onder in het dal als boven op de hoogte en verdient dus de plaats inderdaad de naam Mammoza in de zin van "waterbronnen. "

14. En zij spraken samen onder elkaar van al deze dingen, die er gebeurd waren en die in vs. 1-12 bericht zijn.

15. En het gebeurde, terwijl zij samenspraken en elkaar ondervroegen, dat Jezus zelf, over wie zij spraken, bij hen kwam, hen van achteren inhalend en met hen ging, reeds nu Zijn belofte in Matth. 18: 20 vervullend.

16. En hun ogen werden door de veranderde gedaante, waarin Hij verscheen (Mark. 16: 12) gehouden, dat zij Hem niet kenden, zoals zij ook ten gevolge van hun inwendige gemoedsgesteldheid (vs. 22 vv.) er ook in het geheel niet aan dachten in Hem hun Meester weer te vinden.

18. En de een, wiens naam was Kleopas (niet te verwisselen met de Hebreeuwse naam Kleophas = Alfeüs Joh. 19: 25 maar samengetrokken uit het Griekse Kleopatos "Mt 2: 23") antwoordde Hem: Bent u alleen van de tot het Paasfeest opgekomen gasten nog eenvreemdeling te Jeruzalem en weet de dingen niet die deze dagen daarin gebeurd zijn?

19. En Hij zei tot hen: Welke? En zij vertelden tot Hem beurtelings, omdat de één weer aanvulde wat de ander voorbracht: De dingen betreffende Jezus de Nazarener, die een profeet was, krachtig in werken en woorden (Matth. 21: 11. Joh. 3: 2; 10: 38. Hand. 1: 1; 7: 22; 10: 38), voor God en het hele volk Zich als zodanig betonend.

20. En hoe onze overpriesters en oversten die aan de Romeinse landvoogd overgeleverd hebben tot het oordeel van de dood en Hem gekruisigd hebben, doordat zij de landvoogd tot de volvoering noodzaakten (Hand. 2: 23).

21. En wij van onze kant, die in Hem de Zoon van David en de beloofden Messias zagen, hoopten dat Hij degene was die Israël verlossen zou en Zijn rijk daarin zou oprichten (Hand. 1: 6). Maar ook naast dit alles is het heden de derde dag van dat deze dingen gebeurd zijn, zodat Hij nu al zolang in het graf ligt en zo onze hoop geheel vernietigd is.

22. Maar ook - om de verwarring en ontzetting, die zich van ons heeft meester gemaakt, ten toppunt te voeren, sommige vrouwen uit ons hebben ons ontsteld, die vroeg in de morgen aan het graf geweest zijn.

23. En toen zij Zijn lichaam niet vonden kwamen zij en zeiden dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen dat Hij leeft.

24. En sommigen van degenen die met ons zijn, namelijk Petrus en Johannes, gingen heen tot het graf en bevonden het zoals de vrouwen gezegd hadden; maar hem, die Zich volgens de verzekering van de engelen, zoals de vrouwen berichthebben, leven zou, zagen zij niet. Wij hebben dus met enkel raadsels te doen, die ons beangstigen. Zo kunt u denken waarom wij zo droevig zijn (vs. 17).

Het heeft bijna het aanzien, alsof zij zich naar Emmaüs wilden terugtrekken om voor enige tijd de plaats te mijden, omdat zij zoveel verschrikkelijks meegemaakt hadden. Jeruzalem kon slechts voor hen een plaats van kwelling zijn: waarheen zij hun ogen ook mochten wenden, daar stegen voor hen weer de beelden van jammer op - hier het rechthuis, waar Jezus geïgelseld werd, daar de straat van de smarten, waar Hij machteloos onder het kruis neerzong, daar vooral Golgotha en het kruis. Dat had hun hart genoeg verscheurd en nu keren zij aan de moordende stad de rug toe, om zich te Emmaüs te verbergen en hun leed in de stilte te bewenen, zo gaan die beiden met elkaar en zijn treurig. Maar de treurigheid laat hen niet stom blijven; er is zoveel raadselachtigs en onbegrijpelijks geweest, dat zij steeds opnieuw op dezelfde zaak terugkomen en het einde van hun gesprekken tot een begin van nieuwe gesprekken maken en toch geen stap verder komen, maar zich steeds dieper in hun treurige gedachten verwickelen. Het is voor de lijder niet goed dat hij zich in zijn verdriet begraaft en niets ziet en hoort dan wat hem treurig maakt; de droefheid van de wereld werkt de dood; zij heeft de manier de mens voor te liegen, dat hij een lijder en martelaar boven anderen is en hem toch zijn God en zijn geloof ontrukkt en hem tot een verdoemelijk zondaar maakt.

Op de schoonste dag, die de wereld gezien heeft, wandelen onze beide reizigers door nacht omgeven daarheen. Wel zijn zij zich niet met volle helderheid van het verstand bewust wat zij in hun Meester hebben verloren, maar zij voelen wat zij nog niet duidelijk weten, ja, ervaren ten levendigste de waarheid van het apostolisch woord: "Indien Christus niet opgewekt is, dan is uw geloof ijdel, dan bent u nog in uw zonden. Indien wij alleen in dit leven op Christus hopen, dan zijn wij de ellendigsten van alle mensen" (1 Kor. 15: 17 en 19). Op zichzelf zien zij zich teruggeworpen, zonder Voorganger, zonder Middelaar, zonder Heiland. Zonder mast en roer drijft het scheepje van hun leven boven de stormachtige branding heen - waar zal het landen? Wie zal het voor de hele schipbreuk behoeden? Hij staat toch niet meer aan het roer, op wie zich hun hele hoop vestigde! Maar waartoe hun wegsnellen van de heilige stad? Waarom niet vooraf eens de uitspraken van de vrouwen wat grondiger onderzocht? Waarom

niet de omstandigheid, dat Petrus en Johannes in de lege groeve het linnen en de doeken zo zorgvuldig en juist neergelegd vonden, nauwkeuriger beschouwd? en bovenal niet het woord van de profetie omtrent de levensloop van de beloofde Messias en diens uiteinde gevraagd en dan het boekje van hun eigen herinneringen aan vroegere uitspraken van de Meester zelf doorgebladerd, of onder deze niet misschien ook meer bepaalde aanduidingen omtrent Zijn dood en de opstanding waren te vinden.

Wat doet niet een schadelijk vooroordeel? Het brengt het hart in blindheid en twijfel, zodat men met ziende ogen niet ziet. De zon is wel helder, maar niet voor een blinde.

De harten van de mensen hopen, waar niets te hopen is en vrezen, waar de verwachting zich nabij vertoont.

De dwalenden komt niet eerder vertroosting toe, voordat zij tot grondige erkenning van hun misslagen zijn gekomen.

Reeds dadelijk blijkt er uit wat voor diepe en algemene schok de dood van de Heere gegeven moet hebben, dat men zich zelfs geen vreemdeling kon voorstellen die daarvan niets had gehoord. Ook levert het ons een zijdelings, maar onverdenkbaar bewijs, dat de vrouwen de last van de engel volvoerd en Zijn opstanding verkondigd, maar, zoals wij al van elders weten, geen geloof in hun midden gevonden hadden. Maar bovenal is het ons een trouwe spiegel van de stemming van de discipelen van de Heere tussen Zijn dood en herleven. De achting voor Hem kunnen zij nog niet opgeven; het blijft een feit in hun schatting dat Hij als profeet woorden gesproken en daden heeft verricht die onvergelykelijk waren. Maar dat Hij meer dan een profeet, dat Hij de beloofde Messias zou zijn - nee, deze hoop had Zijn sterfuur niet kunnen overleven. De twee begrippen: "Christus, de gezegende van God" en: "Een opgehangene, voor God een vloek, " waren in hun schatting volstrekt onverenigbaar. En even ver als van vrede met Zijn sterven, zijn zij van hoop op Zijn herleving verwijderd. Zelfs het bericht van de vrouwen heeft hen niet verblijd, maar ontsteld; zo weinig hechten zij eraan of geloven in de mogelijkheid om iets zekers te horen, dat zij zich niet eenmaal in de hoofdstad lieten terughouden en zich nog vóórdat de derde dag geëindigd was op aanmerkelijke afstand bevinden. Zij zijn in een maalstroom van gissingen, veronderstellingen en geruchten verloren en één gevoel slechts is krachtiger dan alle aandoeningen - het gevoel van de nog altijd onverminderde liefde, sterker dan geloof en hoop.

U hoort in deze laatste woorden het zwaartepunt van de hele zaak. Hem zagen zij niet en zij meenden dat zij, die de naaste discipelen van de Heere waren, Hem hadden moeten zien als Hij echt was opgestaan. Zij waren naar het graf gegaan op het bericht van Maria Magdalena en wat vonden zij? Wat Maria ook gevonden had: dat het graf leeg was, maar Hem vonden zij niet. O, wat een liefde straalt bij al hun ongeloof door deze woorden heen.

25. En Hij zei tot hen, nadat zij op die manier hun hart voor Hem hadden uitgestort: O onverstandigen, vol gebrek aan het juiste inzicht en dragen van hart, die u nog zo weinig tot goddelijke zaken kunt verheffen, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben!

27. a) En na dit begin van voorbereidende inleiding van Mozes en b) van al de Profeten, legde Hij hen uit in al de Schriften hetgeen over Hem geschreven was, als van de Christus van de Heere (Hoofdstuk 2: 26).

a) Gen. 3: 15, 22: 18, 26: 4; 49: 10. Deut. 18: 15. b) Ps. 132: 11. Jes. 7: 14; 9: 5; 40: 10. Jer. 23: 5; 33: 14. Ezechiël. 34: 23; 37: 25. Dan. 9: 24. Micha 7: 20.

Door geen middel van zinnelijke waarneming, maar uitsluitend op de weg van het geloof moeten de Emmaüsgangers tot de paasvreugde komen. Noch aan het oog, noch aan het oor of aan de hand wordt een teken aangeboden; de Heere spreekt hen niet aan met de gewone klanken van Zijn stem, ook gunt Hij hen geen blik in de bekende trekken van Zijn aangezicht, noch minder mogen zij de tekenen van Zijn lijden aanraken; dit hele gebied van aanschouwen wordt aan hun zinnen volkomen ontruikt. Wat zien wij in plaats daarvan gebeuren? Hen wordt in de eerste plaats een berisping toegedeeld en de berisping gaat tot onderwijzing voort; wat de andere mist heeft deze ten doel. De boodschap van de vrouwen heeft alleen een opwekking van verdriet in hun harten bewerkt, zonder hen enigszins tot geloof te brengen; zij zijn in zoverre te vergelijken met het rokende lemmet. Nu brengt de Heere hen op de plaats waar het zinkend geloof versterkt wordt en het onderdrukte zich bevrijdt. Zij hebben Hem voorgelegd waaraan hun hoop schipbreuk heeft geleden; maar Hij beveelt ze de grond van hun klachten in het licht van de Schrift te beschouwen en Hij laat de hoog gewichtige bezigheid niet aan henzelf over, maar Hij zelf wordt de uitlegger en wijst de overeenstemming aan tussen voorspelling en vervulling.

Vooraf moet de hindernis van hun ontstemming, die zich in hun droefheid mengt, uit de weg worden geruimd; zij moeten vooraf ertoe geleid worden om hun eigen zondige natuur te begrijpen, om uit de diepte van hun zelfkennis het lijden van Jezus als de enige weg van hun eigen verlossing aan te zien. Daarom is het eerste woord van de Opgestane, nadat de discipelen aan Hem hun inwendige toestand hebben ontvouwd, een scherpe berisping. Door de diep insnijdende berisping: "O onverstandigen en tragen van hart om te geloven al hetgeen de profeten hebben gesproken!" baant Hij Zich verder de ingang voor een samenhangende onderwijzing over de profetie van de Oud-Testamentische Schrift.

Zij moeten aan Zijne hand een verre weg gaan door de gehele Heilige Schrift, om te begrijpen wat in de laatste dagen was gebeurd; zij moeten zich Mozes en de profeten laten uitleggen om de besluiten van Gods genadige raad en de wegen van Zijn genade in samenhang te begrijpen. Izaks offer en Mozes paaslam, de tweeëntwintigste psalm en Jesaja's drieënvijftigste hoofdstuk, alle schriften van het Oude Testament moeten worden aangehaald, opdat het hun duidelijk wordt: "Moest de Christus niet alle deze dingen lijden en in Zijn heerlijkheid ingaan?" Maar zij begeven zich gewillig in deze school; mocht ook in de beginne hun trots beledigd zijn, hen zonder dat reeds gewond geweten smartelijk zijn aangedaan bij de bestraffende rede - zij denken na, zij merken op, zij horen toe. En hoe gaat het hen daar? De wonderbare leraar neemt hun harten als in toverboeien gevangen; als op adelaars vleugelen voert Hij hun geest met Zich voort; een geheel nieuw licht gaat hun op over God en de wereld, over Schrift en geschiedenis, over dood en leven; een zacht vuur van zalige geestdrift doordringt hun ziel; en heeft hun hart eerst gebrand van schaamte en rouw, nu brandt het van

dank en vreugde, van moed en hoop. Als op wolken gedragen hebben zij de weg afgelegd; zij hebben meer geleerd in deze twee uur, dan anders in hun hele leven.

Wel was de vermeende vreemdeling niet, zoals de beide discipelen dachten, de enige die de geschiedenis van Jezus van Nazareth niet wist; maar Hij was de enige, die een blij, hoopvol inzicht in haar had, die wat gebeurd was juist zo aanzag als zij het van hun dierbaren Meester zelf vóór Zijn lijden hadden vernomen. Daar drongen Zijn woorden wonderlijk in hun ziel in; het wordt licht in hen, vrede en vreugde en vrolijkheid komt terug, hun harten worden vervormd en beginnen in een nieuw leven te branden; de toekomst wordt weer de oude, zoals zij vóór de groene Donderdag geweest is, moedig en vrolijk gaat het nu weer voorwaarts en binnen in het hun dierbaar rijk van het licht.

De twee discipelen op de weg naar Emmaüs hadden een zeer leerzame reis. Hun metgezel en onderwijzer was de uitnemendste van alle leraars; de uitlegger een uit duizend, in wie al de schatten van de wijsheid en de kennis verborgen zijn. De Heere Jezus vernederde Zich om een prediker van het evangelie te worden en schaamde Zich niet Zijn roeping uit te oefenen voor een gehoor van een tweetal; ook nu zal Hij niet weigeren zelfs voor één enkele de Leraar te zijn. Dat wij dan het gezelschap opzoeken van zo'n uitnemende Onderwijzer, want voordat Hij ons wijs gemaakt heeft kunnen wij niet wijs worden tot zaligheid. Hoewel bij machte om nieuwe waarheid te openbaren gaf Hij de voorkeur aan de reeds geopenbaarde. Door Zijn alwetendheid kende Hij de meest afdoende weg van onderwijs geven en door Zich meteen op Mozes en de profeten te beroepen, leerde Hij ons dat de veiligste weg om tot de ware wijsheid te komen niet bespiegeling, redenering, of het lezen van menselijke boeken is, maar het overdenken van Gods Woord. Het zekerste middel om geestelijk rijk te worden in hemelse kennis is te graven in deze mijn van diamanten, is parels te verzamelen uit deze hemelse oceaan. Zelfs Jezus, wanneer Hij anderen wilde verrijken dolf in de groeve van de Heilige Schrift. Het begunstigde tweetal werd geleid tot de overweging van het beste aller onderwerpen; want Jezus sprak van Jezus en verklaarde de dingen Hem aangaande. Hier werd de diamant door de diamant geslepen en wat kon schitterender zijn? De Heer des huizes ontsloot Zijn eigen deur en leidde Zijn gasten tot Zijn tafel en zette hen Zijn keurigste voedsel voor. Hij, die de schat in de akker had verborgen, strekte hun, die daarnaar zochten, tot Gids. Het spreekt vanzelf dat de Heiland het liefelijkste aller onderwerpen zou behandelen en wat anders kon dat zijn dan Zijn eigen persoon en werk? Laat ons met het oog daarop steeds het woord onderzoeken. Mocht de genade ons worden verleend om de Bijbel te bestuderen met Jezus tot onzen Leraar en onze Les.

28. En zij kwamen tussen vijf en zes uur 's middags bij het dorp waar zij naar toe gingen tot aan de plaats, waar de weg van de straat rechts afwijkt en Hij hield Zich, alsof Hij verder gaan zou.

29. a) En zij dwongen (Hoofdstuk 14: 23. Hand. 16: 15) Hem, zeggende: Blijf met ons, want het is bij de avond, omdat de zon al diep aan de westelijke hemel is gekomen en de dag is gedaald, zodat u toch ergens intrek zult moeten nemen. En Hij ging in om met hen te blijven.

a) Gen. 19: 3. Hebr. 13: 2.

Jezus hield Zich alsof Hij verder wilde gaan, omdat Hij Zich aan niemand als gast opdringt; zij staan voor de deur van het huis en willen binnentreden en Hij wil de deur voorbij gaan. Nu voelen zij hoe zij met de wonderbare vreemdeling op de korte weg één zijn geworden. Dat heeft het Woord van God en Zijn krachtige uitlegging gedaan, dat heeft hen en Hem als met vaste banden omgeven. Zien zij het eenzame huis in, of in de donkere nacht die aanbreekt, dan is het hun te moede, als kon het niet, dat zij zonder de vreemdeling de avonduren doorbrachten. Hij heeft hun zoveel verblijdends gezegd en zij hebben nog veel meer te vragen en als Hij bij hen blijft, dan zal de oude morrende, het ongeloof, het vast niet beproeven het weer treurig te maken.

Dat Hij voorbij wilde gaan was voor hen een beproeving. Wanneer zij Hem na dit onderricht hadden laten gaan zonder zich geheel aan Hem te hebben toevertrouwd, dan was Hij werkelijk voorbijgegaan. Maar Zijn Geest had hen overwonnen, zij doorstonden de beproeving; zij noodzaakten Hem: "Blijf bij ons" en spraken uit hoe het daarbuiten in de natuur was, meer schilderden daarmee tevens de stemming van hun harten.

Iedere gave van God is een roepstem om een grotere te bidden (Joh. 1: 16); maar de meesten blijven op deze weg zeer snel staan en zo komen zij nooit tot de volle zegen (2 Kon. 13: 14-19).

Velen die, in grote nood en verdriet hulp en troost zoekend, zich tot de Heere wendden en Zijn ontfermende liefde en de openbaringen van Zijn levens hebben ondervonden, laten de Heere nu weer gaan. Zij zijn voor ditmaal gered, getroost, daarom leggen zij het woord weer terzijde; zij laten het gebed na en raken langzamerhand weer in de wereld. Zelfs houden zich enige onder deze ontrouwen en ondankbaren om de gemaakte ervaring voor bekeerd en de graag herhaalde herinneringen en het verhaal daarvan doet hen in treurige gerustheid insluimeren. Zij waren het koninkrijk der hemelen nabij en waren bijna zalig geworden. Niet alzo de beide discipelen.

Gevallen zoals deze zijn niet ongewoon in de Schrift. Onze Heere vindt het goed voor ons om onze liefde te beproeven, door barmhartigheden in te houden totdat wij er om vragen. Hij dringt ons niet altijd Zijn giften ongezoekt en ongevraagd op. Hij houdt er veel van onze wensen uit te lokken en ons te noodzaken onze geestelijke liefde te oefenen, door op onze gebeden te wachten. Hij handelde zo met Jakob te Pniël. "Laat Mij gaan, zei Hij, want de dageraad is opgegaan. " En toen kwam de edele verklaring van Jakobs lippen: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent" (Gen. 32: 26). De geschiedenis van de Kananese vrouw, de geschiedenis van de hoveling te Kapérnaüm, de gelijkenissen van de onrechtvaardige rechter en de vriend te middernacht, hebben allen ten doel dezelfde les te leren. Alle tonen dat onze Heere graag gebeden wil zijn en van aanhouden houdt. Laat ons volgens dit beginsel in al onze gebeden handelen, als wij iets van bidden weten. Laat ons veel vragen en vaak vragen en niets verliezen uit gebrek aan vragen. Laat ons niet zijn als de Joodse koning die drie keer op de grond sloeg en toen zijn hand stil hield (2 Kon. 13: 18). Laat ons liever de woorden van Davids Psalm gedenken: "Doe uw mond open en Ik zal hem vervullen. " (Ps. 81: 4). De mens, die Christus een heilige dwang aandoet in het gebed, geniet veel van Christus' blijkbare tegenwoordigheid.

30. En het gebeurde, toen Hij met hen aanzat, nam Hij het brood en zegende het en toen Hij het gebroken had, gaf Hij het hen.

31. En hun ogen werden op het ogenblik, dat Hij het brood brak en het hen gaf (vs. 35) geopend, terwijl zij vroeger gehouden werden dat zij Hem niet kenden (vs. 16). En zij kenden Hem nu wie Hij was. En Hij kwam op datzelfde ogenblik weg uit hun gezicht (vs. 43 en "Uit 28: 15").

32. En zij erkenden toen beide, dat reeds onderweg een gevoel van Zijn nabijheid bij hen geweest was, hoewel zij zich daarvan niet bewust waren geweest en zeiden tot elkaar: Was ons hart niet brandende in ons, als door goddelijk vuur aangegrepen, toen Hij tot ons sprak op de weg (vs. 15-28) en toen Hij voor ons de Schriften opende, waarom wij Hem ook niet verder konden laten gaan toen wij bij het dorp kwamen. (vs. 28 v.).

De Heere gedroeg Zich niet als een gast en vreemdeling, maar als de huisvader, omdat Hij het brood nam en het dankgebed daarover uitsprak. Terwijl Hij het hen echter toereikt, werden hen de ogen geopend; zij herkenden Hem niet zozeer aan hetgeen Hij deed, als wel terwijl Hij het deed, omdat op dit ogenblik hun tot hiertoe door Gods wil gesluierd oog verhelderd werd.

Zij hadden de Heere al meer dan eens horen bidden en ondervonden dat zoals Hij geen ander bidden kon. Boven Hem stond de hemel open en de engelen van God stegen van Hem op en kwamen tot Hem neer. Zijn gebed sloeg zijn koorden om alle hoorders en voerde hen met kracht opwaarts tot God, de Vader, die in de hemelen is. Hier bad nu weer Een met die kracht; mogen wij niet aannemen dat de beide reizigers, terwijl Hij bad, ook baden en dat zij vooral, terwijl het lichamelijk brood voor hen lag, voor het geestelijk brood dankten dat deze vreemdeling voor hen gebroken had? Dat zij baden om bekendmaking wie deze man was, voor wie hun hele hart klopte? Toen de woorden van het gebed in hun oren en harten vielen, vielen ook de schellen van hun ogen. God verhoorde hun gebed en maakte hen ziende, want hun zien was inderdaad een werking van God.

33. En zij, het begonnen maal dadelijk afbrekend en opstaande op hetzelfde uur (2 Kor. 5: 14) keerden weer naar Jeruzalem, waar zij ongeveer acht uur 's avonds aankwamen en vonden de elf waarschijnlijk in het huis van Johannes (Joh. 19: 27. 20: 2) of in het huis van de gastvriend (Hoofdstuk 22: 8 vv.) samen vergaderd, zodat alleen Thomas ontbrak (Joh. 20: 24) en die met hen waren, die tot de grote kring der discipelen behoorden, waren ook daar (Hand. 1: 14 v.).

34. Die met triomferende vreugde hen voorkwamen en zeiden: De Heere is waarlijk opgestaan, zoals de vrouwen hebben gezegd (vs. 9 v.) en wij weten het nu zeker, want Hij is, terwijl u afwezig was, door Simon gezien (1 Kor. 15: 5).

De Heere verscheen allereerst aan Simon, eer Hij Zich aan iemand van de andere apostelen vertoonde, ofschoon hij Hem zo schandelijk verloochend had. Dit is een bewijs van grote genade en goedheid. Hij verscheen hem ongetwijfeld om hem in zijn droefheid te troosten, alsook omdat hij, de oudste discipel en een persoon van achting en geloofwaardigheid onder

de apostelen zijnd, na zijn verhaal geloofd zou worden. Niemand van de heilige schrijvers van het Nieuwe Verbond maakt verder enig gewag van deze verschijning aan Petrus, dan alleen de apostel Paulus (1 Kor. 15: 5). Het is zeker dat deze verschijning gebeurd is op dezelfde dag van Christus' opstanding, nadat de vrouwen Hem gezien hadden en Petrus aan het graf geweest was en voor het terugkeren van de twee discipelen van Emmaüs en voor dat Hij Zich aan de andere apostelen vertoonde.

II. Vs. 36-49 Onmiddellijk aan de vorige geschiedenis sluit zich nu aan die van de verschijning van de Opgestane in de kring van de vergaderde discipelen, nog op de avond van de heilige paasdag (vs. 36-43). Vervolgens verlaat onze evangelist de eigenlijke vorm van vertellen en stelt de inhoud van de laatste gesprekken van Jezus met Zijn discipelen vóór de hemelvaart in een hoofdsomma bij elkaar (vs. 43-49). Hij gaat de verschijningen in Galilea geheel voorbij, zoals Hij reeds in vs. 6 de woorden van de engel aan de vrouwen in zo'n vorm heeft weergegeven dat deze verschijningen niet ontbreken en verbindt met die openbaring op de paasdag dadelijk die op de vijfde zondag na pasen (Uit 27: 20). Van de laatste gaat hij geheel ongemerkt tot de openbaring op hemelvaartsdag zelf over, waaruit Hij ons het instructie-woord aan de elf bericht (vgl. Joh. 20: 19-31. Mark. 16: 14-18).

EVANGELIE OP PAAS-DINSDAG. Vs. 36-47

In het eerste gedeelte van ons evangelie wordt ons weer voorgehouden een troostvol exempel en beeld, hoe Christus Zich openbaart en hoe Hij Zich gedraagt jegens Zijn geliefde discipelen, namelijk dat Hij dadelijk tegenwoordig is, als zij van Hem spreken en midden onder hen treedt, om het vriendelijke woord te spreken: "Vrede zij u. "

De groet van de Opgestane: "Vrede zij u" 1) wie die groete uitspreekt; 2) wien zij aangaat; 3) wat die belooft.

36. a) En toen zij, de elf aan de ene kant en de Emmaüsgangers aan de andere kant, wederkerig elkaar hun ervaringen mededeelden (vs. 34 v.) en nog van deze dingen spraken, terwijl de deuren gesloten waren (Hoofdstuk 20: 19) stond Jezus zelf in het midden van hen en zei tot hen: Vrede zij u!

a) 1 Kor. 15: 5.

Hier begint een van die schone uren van het leven, waarin het in nadruk blijkt, hoe liefelijk en goed het is als broeders tezamen te wonen. De Emmaüsgangers vertellen wat hen op de weg overkomen is en hoe de Verrezene hen bij het breken van het brood bekend is geworden. Daarentegen ontvangen zij zelf nieuwe geloofsversterking, zoals zij die de broeders brengen, door hetgeen zij in de apostelkring horen. En terwijl zij zo tezamen een uur van stille nabetrachting doorleven, brengen zij onbewust een uur door van heilige voorbereiding. Reeds is er onder de verborgene leiding van de Heere, die in nadruk al de omstandigheden en ontmoetingen van dezen dag heeft beschikt, veel veranderd in de stemming en in de kring der apostelen. Het is de volstrekte hopeloosheid van gisteren, de verwarring van de vroege morgen niet meer. De behoefte om zoveel raadselachtigs, als zij vernamen, met elkaar te

bespreken, heeft hen aan de stille avond tezamen gevoerd. Bij sommigen is, op grond van Simons bericht, aanvankelijk geloof in het hart; zij zijn het die de Emmaüsgangers verwelkomen met de juichtoon van de vreugde. Bij de meesten echter deed evenmin het verhaal van Petrus en de vrouwen, als dat van de Emmaüsgangers, zekerheid en blijdschap geboren worden; hun verstand weigert te geloven, wat hun hart boven alles verlangt. Twijfeling blijft de heersende stemming en zelfs wie het meest tot geloven geneigd zijn missen de hoge blijdschap van het geloof, omdat hen de ware vastheid ontbreekt. Bij die twijfeling komt vrees voor de Joden; wellicht vernamen de jongeren reeds de eerste tonen van het gerucht dat de krijgslieden op kosten van de raadsleden uitstrooiden. In elk geval bleven zij duchten dat het vijandelijk geweld de schapen niet sparen zou, nadat het de Herder had aangerand. En waar die angst hen de deur zorgvuldig deed sluiten, zijn zij bovenal door onzekerheid pijnlijk geslingerd. Onzekerheid wat van al het gebeurde en verhaalde te denken; onzekerheid of zij ook nog iets naders van de Heer zouden horen, dat de schaal naar de ene of andere kant deed overslaan; onzekerheid bovenal, wat er van hen in de toekomst moest worden, wanneer "de derde dag, nadat alle deze dingen gebeurd waren, " also ten einde moest snellen. Voorwaar, wel was het een onrustige zee, waarop stilte moest geboden worden, door het verrassende woord: "Vrede zij u. "

38. En Hij zei tot hen: Waarom bent u ontroerd en waarom klimmen zulke overleggingen in uw harten? (vgl. MATTHEUS. 4: 40).

39. Zie Mijn handen en Mijn voeten, want Ik ben het zelf en geen vreemde (Job 19: 27); tast Mij aan en zie, dat u met geen geestverschijning te doen hebt: want een geest heeft geen vlees en been, zoals u ziet dat Ikheb.

40. En toen Hij dit zei, toonde Hij hen de handen en de voeten met de tekenen van de nagels, die juist voor Zijn lichaam een zo bijzonder teken waren (Joh. 20: 25, 27).

Opmerkelijk niet waar, de Heere toont hen Zijn wonden als herkenningstekenen. Hij zegt niet: ziet Mij in het gelaat, ziet Mij in het oog, ben Ik niet dezelfde als altijd? Maar Hij zegt: zie Mijn doorboorde handen en voeten en doorstoken zijde, zie het kruis afgedrukt in Mijn lichaam, om het eeuwig te dragen, ook in Mijn heerlijkheid. En wat deed de Heere hiermee anders dan Zich aan de Zijnen openbaren als de Hogepriester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek, die leeft en Zich plaatsen zal op de troon van de majesteit, om voor de Zijnen de eeuwige Voorspraak en Voorbidder te zijn? "Zie uw eeuwig levend Zaligmaker in Mij, " zei Jezus tot Zijn discipelen, door hen Zijn wonden te tonen. En begrijpt u het nu waarom Paulus van niets wilde weten dan van Christus en waarom de ongelovigen van zo'n Christus niet willen weten? Het ongeloof is de eigengerechtigheid en deze heeft geen verzoener van de zonde nodig, maar de gelovige kent zijn ongerechtigheid en kan met geen minder Zaligmaker toe dan Jezus is. De Christus van de zondaren is alleen de gekruisigde Christus en Zijn kruisdood moet niet beschouwd worden als eens geschied om voor altijd ter zijde gesteld te worden, maar als in alle eeuwigheid voortdurend in kracht. De offerande van Christus is een eeuwig voortdurende offerande. Zijn wonden zijn eeuwige wonden, door de littekens, die zij achterlieten. Daarom staat in de Openbaring van Johannes, ook in de hemel der heerlijkheid, Christus als het Lam, niet dat geslacht was of is, maar als geslacht, als op dit

ogenblik geslacht. Daarom moeten wij ook niet menen dat wij nog iets anders nodig hebben om zalig te worden dan deze offerande. Nee, in één eeuwige offerande zijn allen eeuwig volmaakt, die er de hand op leggen. Waar deze eeuwige slachtofferande voorafgaat, daar volgt de eeuwige reukofferande vanzelf, daar stijgt het gebed van de zondaren in dat van de Middelaar eeuwig op tot God en daalt het eeuwig weer neer, met altijd nieuwe en heerlijker gebedsverhoringen.

41. En toen zij het van blijdschap nog niet geloofden (Joh. 20: 20) - want deze vreugde werkte zo overweldigend dat zij slechts verstomd stonden - en zij zich verwonderden als over iets, waarbij zij hun zinnen niet durfden vertrouwen (Gen. 45: 26), zei Hij tot hen: a) Heeft u hier iets om te eten, opdat u gelegenheid hebt u van de werkelijkheid van Mijn nieuwe leven in het lichaam te overtuigen?

a)Joh. 21: 10.

43. En Hij nam het en at het voor hun ogen, hen daardoor volkomen van Zijn lichamelijke aanwezigheid verzekerd (Zach. 14: 7).

Jezus had Zich Zijn discipelen na Zijn opstanding reeds herhaaldelijk levend vertoond. "Vrede zij u!" is Zijn eerste woord en zij, verre van te geloven, staan van schrik verslagen. Toen zegt de Heere, naar hun zwakheid Zich schikkend, vol goedheid: "Waarom bent u ontroerd? enz. " Intussen, nog geloven de apostelen niet. Wat zal nu Jezus doen? De vloek tegen hun ongelovigheid uitspreken? Nee, maar met onvergelijkelijke neerbuigendheid zet Jezus Zijn bewijsvoering voort: "Heeft u hier iets om te eten?" zegt Hij en, om hen te overtuigen dat Hij waarlijk lichamenlijk bij hen tegenwoordig is, neemt en eet Hij voor hun ogen een stuk van een gebraden vis en van honiggraten. Zo wil Jezus, na Zich aan de vrouwen en aan Petrus en aan de Emmaüsgangers te hebben vertoond en toen dit alles nog niet genoeg is om de apostelen allen te overreden, met onuitputtelijk geduld hen door Zijn tegenwoordigheid, door Zijn woord, door de aanraking van Zijn lichaam, door de voor hun ogen genuttigde maaltijd, Zijn opstanding handtastelijk bewijzen. En wij, zouden wij minder geduld oefenen dan onze Meester? Wij zouden willen dat ieder gewillig toestemde en geloofde, zo ras wij slechts enige woorden hebben gesproken, terwijl de apostelen nog niet geloofden na Jezus te hebben gezien en aangeraakt? O, zien wij onze dwaasheid, of moet ik zeggen onze hoogmoed in en leren wij van Jezus zachtmoedig en nederig van hart te zijn! Ach, ware de liefde tot anderen, oprechte zucht om hun zielen te behouden, de ware drijfveer van ons onderwijzen, wij zouden teerhartiger wezen, wij zouden lankmoediger en medelijdender zijn met hen die dwalen; wij zouden hen geduldig leiden, indien zij niet geredelijk komen wilden en zelfs nog wenen over hen, wanneer zij zich voor altijd van de weg van het behoud verwijderden.

De Heere kon destijds voedsel en drank nuttigen, ofschoon Hij die niet nodig had. Hij had op dat ogenblik, waarop Hij het deed, een reden om voedsel en drank te gebruiken, omdat zij namelijk nog in het vlees leefden, met wie Hij Zich gelijk wilde stellen, zoals Hij hun dan ook om die reden de littekens van Zijn wonden toonde; want Hij, die de blinde het gezicht gaf, dat deze in het lichaam van de moeder niet had ontvangen, Hij had zeker ook kunnen opstaan

zonder littekens van Zijn wonden. Daarom wordt van Hem vóór Zijn dood gezegd, niet alleen dat Hij at en dronk, maar ook dat Hem hongerde en dorstte, maar na Zijn opstanding lezen wij alleen dat Hij at en dronk. Immers, het lichaam dat niet meer sterven zou, deelde niet meer de behoeften van het sterfelijk lichaam, zodat het versterking of verkwikking nodig zou hebben gehad; het had alleen het vermogen om voedsel tot zich te nemen. En dat Hij Zich met Zijn jongeren gelijk stelde gebeurde alleen, niet om aan de stoffelijke behoefte te voldoen, maar om hen te overtuigen van het werkelijk bestaan van Zijn lichaam.

Twee zaken heeft de Opgestane bij Zijn verschijning op de Paasavond gedaan: 1) Hij bewees hen de waarheid van Zijn werkelijke, dus lichamelijke opstanding en wel trapsgewijze, omdat Hij hen eerst oproept om te zien, dan om te voelen en eindelijk van hen te eten vraagt; 2) Hij geeft hen de hogere volmacht tot hun beroep en tevens de hogere kracht van de geest, die zij nodig hebben. Lukas beperkte zich tot de mededeling van het eerste deel, omdat Hij de volmacht van Christus aan de apostelen voor Zijn laatste samenzijn vóór de hemelvaart bewaart (vs. 46 vv.); Johannes wijst daarentegen ten opzichte van het eerste deel op Lukas (wat deze in vs. 37-43 uitvoerig gezegd heeft, geeft hij in vs. 20 slechts met weinige woorden aan) en vult hem aan overeenkomstig zijn doorgaand karakter, door de mededeling van het tweede in Hoofdstuk 19: 21-23, terwijl hij later om dezelfde reden, waarom Lukas hier heeft verkort, het afscheidstoneel vóór de hemelvaart met stilzwijgen voorbijgaat.

Een grote schrik greep de gemeente aan, hoewel er onder haar waren die de Heere al gezien hadden; de vrees voor geesten, die als een bepaalde uitdrukking van het menselijk gevoel, dat met hetgeen na de dood is nog niet geheel verzoend is, overal wordt waargenomen, waar gindse wereld zich aan dat gevoel openbaart, verlamde met haar ontzetting de hele kring. Toch was dat ogenblik van vrees, waarin de uitverkoren kinderen van het oude verbond het toekomstige in het heden zelf zagen intreden, ook het schone ogenblik dat zij kinderen werden van het nieuwe verbond en zich met gindse wereld verzoenden.

De Heere begint de openbaring van Zichzelf juist evenals de Emmaüsgangers met een woord van ernstig verwijt. Na al hetgeen zij die dag hadden gehoord en beleefd, was hun twijfelmoedigheid geheel ongerechtvaardigd en nu is een woord van bestraffing met de beslistheid van de diepste en levendigste overtuiging uitgesproken, ook heden nog in de regel wel meer geschikt, om twijfelaars aan de evangelische waarheid van hun klein geloof te genezen, als een verdiepen in het weefsel van bedenkingen, waarin zij vaak slechts zichzelf behagen. De geloofsvonk, die uit de inwendige persoonlijkheid van de prediker als het ware elektrisch neervalt, zal meestal veel eerder geloof en bekering werken dan de kunstigste bewijsvoeringen en meest juiste apologieën.

Ik ben het zelf: 1) de Heere voelt, dat Hij dezelfde is; 2) Hij toont dat Hij dezelfde is; 3) Hij wil als dezelfde door de Zijnen erkend en vereerd zijn.

Als overwinnaar van de dood staat Hij voor de discipelen ook in een verheerlijkt lichaam, waarover de dood geen macht meer heeft; want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven en dat Hij leeft, dat leeft Hij voor God (Rom. 6: 10). Wie kan hiervan op waardige wijze spreken? Wel is ons gezegd dat, als wij een natuurlijk lichaam hebben (1 Kor.

15: 46. Fil. 3: 21): het adjectief "natuurlijk" is eigenlijk naar het Grieks afgeleid van "ziel", dan hebben wij daarin ook wat de Heere betreft het geestelijk lichaam, waarin wij tot gelijkvormigheid aan het verheerlijkte lichaam van Christus zullen komen en zo min als ons tegenwoordig zielelichaam een lichaam is uit enkel ziel gevormd, zo min zal het geestelijk lichaam uit niets dan alleen uit geest bestaan, integendeel nu geheel onderdanig zijn aan de vrije heersende wil van de Geest naar de mate van zijn versterking in de heiligmaking. Maar wie zou het ondernemen nadere bepalingen te geven? Is het niet geheel overeenkomstig de zaak dat ook, wat de Evangelien van Christus verheerlijkt lichaam ons doen opmerken, naar onze onverheerlijkte maatstaf gemeten ons slechts als tegenspraak kan voorkomen? Een lichaam dat niet alleen zichtbaar is, niet slechts aan de gewone stem herkend kon worden, maar uit vlees en bloed bestaat, zich laat betasten, de wonden nog altijd draagt en eindelijk zelfs voedsel geniet, al is het niet uit behoefte maar slechts als de vlam het offer verteert: en daarnaast een lichaam dat zich laat zien als het wil, dat verschijnt als de deuren gesloten zijn, dat weer verdwijnt en werkelijk zelfs ten hemel vaart - wie kan deze trekken bijeenbrengen? Het is duidelijk dat wij het niet kunnen, want het gaat onze tegenwoordige Adamitische maat te boven. Wij smaken iets van de krachten van de toekomstige wereld, het is de nieuwe schepping, die in het aardse is ingetreden.

44. En toen Hij na vijf weken weer midden onder hen was zei Hij tot hen: a) Dit wat Ik u gezegd heb over hetgeen nu verwezenlijkt is, van Mijn opstanding en het nieuwe leven, van het lijden en sterven, zijn de woorden, die Ik tot u sprak, toen Ik nog met u was (Hoofdstuk 9: 22, 44; 18: 32 v. ; 22: 37), namelijk dat het alles vervuld moest worden wat van Mij geschreven is in alle drie de delen van de Schrift, in de wet van Mozes en de Profeten en Psalmen, zoals Ik u steeds gezegd heb.

a) Matth. 16: 21. 17: 22; 20: 18. Mark. 8: 31; 9: 31; 10: 33. Luk. 24: 6.

Het Oude Verbond werd in drie delen verdeeld: de wet, de profeten en de andere heilige Schriften; dit laatste deel wordt hier aangeduid door "de psalmen, " die het eerste boek daarvan uitmaken. (v. L.).

45. Toen handelde Hij in het bijzonder over enkele profetieën, evenals in vs. 27 en opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften verstonden, omdat de vervulling, die zij nu voor zich zagen, hen een licht ontstak tot de juiste opvatting van het woord.

Hem, die wij ons voorstellen (vs. 27) als de Schriften openend, beschouwen wij nu als het verstand ontsluitend. In het eerste werk heeft Hij vele medewerkers, in het tweede staat Hij alleen; velen kunnen de Schriften tot het verstand brengen, maar de Heere kan alleen het verstand bereiden om de Schrift te ontvangen. Onze Heere Jezus onderscheidt Zich van alle andere leraars: zij bereiken het oor, maar Hij wekt een innerlijke begeerte naar de waarheid, waardoor wij haar geest en geur deelachtig worden. De meest ontwikkelden worden gevorderde discipelen in de school van de genade, wanneer de Heere Jezus door Zijn Heilige Geest de verborgenheden van het koninkrijk voor hen ontsluit en hen de goddelijke zalving schenkt, waardoor zij het onzienlijke aanschouwen. Heil ons, zo ons verstand werd opgeklaard door de Meester. Hoeveel mannen van diepzinnige wetenschap zijn geheel

onkundig omtrent geestelijke dingen. Zij kennen de dodende letter van de openbaring, maar haar levendmakende geest kunnen zij niet bevatten; zij hebben een deksel op hun harten, dat de ogen van het vleeselijk verstand niet kunnen doordringen. Zo was het ook nog niet lang geleden met ons; wij, die nu zien, waren eenmaal volslagen blind; de waarheid was voor ons wat schoonheid is in de duisternis, een zaak onopgemerkt en verwaarloosd. Was het niet om de liefde van Jezus, wij zouden tot op dit ogenblik in volslagen onwetendheid gebleven zijn, want zonder Zijn genadige ontsluiting van ons verstand konden wij evenmin tot geestelijke kennis gekomen zijn als een kind de piramiden zou kunnen beklimmen, of een struisvogel de sterren bereiken. Jezus' hogeschool is de enige waar Gods waarheid in haar wezen geleerd kan worden; andere scholen mogen ons onderwijzen wat er geloofd moet worden, maar die van Christus alleen kan ons leren hoe wij moeten geloven. Laat ons aan Jezus voeten zitten en met rustig gebed Zijn gezegende hulp inroepen, opdat onze doffe zinnen mogen worden aangewakkerd en onze zwakke verstanden de hemelse dingen mogen aanvuren.

46. En Hij zei tot hen, om Zijn onderricht nog in een hoofdzin samen te vatten: a) Zo is er geschreven en zo moest de Christus lijden en op de derde dag uit de dood opstaan.

a) Ps. 22: 7. Hand. 17: 3.

47. a) En in het vervolg moet in Zijn naam gepredikt worden bekering en vergeving van de zonden onder alle volken, b) beginnend van Jeruzalem (Jes. 2: 3; 40: 9).

a) Hand. 13: 38. 1 Joh. 2: 12. b) Hand. 2: 4.

"Bekering en vergeving van zonden" zijn de eerste dingen, die onder de aandacht van iedere man, vrouw en kind door de hele wereld gebracht moeten worden. Allen behoort de noodzakelijkheid van de bekering aangezegd te worden. Allen zijn van nature diep bedorven. Zonder berouw en bekering kan niemand het koninkrijk van God ingaan. Aan allen behoort de bereidwilligheid van God "om iedereen die in Christus gelooft, vergiffenis te schenken" verkondigd te worden. Allen zijn van nature schuldig en veroordeeld; maar iedereen kan door het geloof in Jezus vrije, volkomen en onmiddellijke vergiffenis verkrijgen. Aan allen behoort niet het minst gedurig herinnerd te worden dat bekering en vergeving van zonden onafscheidelijk aan elkaar verbonden zijn. Niets dat onze bekering, onze vergiffenis kan kopen. Vergiffenis is de vrije gift van God aan de gelovige in Christus. Maar toch blijft het waar dat een onbekeerd mens geen vergiffenis heeft. Hij, die een waar Christen wenst te zijn, moet bij ervaring bekend zijn met bekering en vergiffenis van zonden. Dit zijn de voornaamste zaken in de zaligmakende godsdienst. Tot een zuivere kerk te behoren en het Evangelie te horen en de sacramenten te ontvangen zijn grote voorrechten. Maar zijn wij bekeerd? Zijn wij gerechtvaardigd? Zo niet dan zijn wij dood voor God. Gelukkig is de Christen, die deze twee punten gedurig voor ogen heeft! Bekering en vergeving van zonden zijn niet enkel grondwaarheden en melk voor zuigelingen. De hoogste standaard van heiligheid is niets dan een aanhoudende toeneming in praktische kennis van deze twee zaken. De uitnemendste heilige is hij, die het meest hartonderzoekend gevoel van zijn eigen zondigheid en het gevoel van zijn eigen volkomen aanneming in Christus heeft. - Laat ons bovendien opmerken wat de eerste plaats was waar de discipelen zouden beginnen te

prediken. Het leert ons, dat niemand te slecht gerekend moet worden om hun de zaligheid aan te bieden en dat geen mate van geestelijke ziekte boven het bereik van het evangelie is. Jeruzalem was de ondeugendste stad op aarde toen onze Heere de wereld verliet. Het was een stad die de profeten, die God gezonden had om haar tot bekering te roepen, gestenigd had en gedood. Het was een stad vol hoogmoed, ongeloof, eigengerechtigheid en wanhopige verhardheid van het hart. Het was een stad die al haar overtredingen ten top had gevoerd door de Heere der heerlijkheid te kruisigen. En toch was Jeruzalem de plaats waar de eerste verkondiging van berouw en vergiffenis gebeuren moest. Het bevel van Christus was duidelijk: "beginnende van Jeruzalem". Wij zien in deze opmerkelijke woorden de lengte en breedte en diepte en hoogte van de liefde van Christus tot zondaren. Wij moeten nooit wanhopen dat iemand zalig kan worden, hoe slecht en losbandig hij ook geweest moge zijn. Wij moeten de deur van de bekering voor de voornaamste der zondaren openen. Wij moeten niet bevreesd zijn de slechtste van de mensen uit te nodigen zich te bekeren, te geloven en te leven. Het is de roem van onze grote Geneesmeester dat Hij ongeneeslijke zieken kan helen. De dingen, die onmogelijk schijnen voor de mensen, zijn mogelijk bij Christus.

48. En u bent getuigen van deze dingen, die nu reeds gebeurd zijn en heeft zo de roeping om die prediking te volbrengen (Hand. 1: 21 v.).

Zie daar de ware taak van elk Christusprediker! Zij is niet zozeer te bewijzen, te bestrijden, redekunstige stelling op stelling te bouwen, maar voor alles te getuigen wat hij weet. De apostelen konden getuigen wat zij gezien hadden; wij kunnen getuigen wat wij bij ondervinding weten. Wij kunnen voor de wereld getuigen hoe goed het is in geloof te leven, wat een vrede de vergeving van de zonden aan het harte schenkt en hoe God ons het onderpand van de Geest in onze harten gegeven heeft, die ons leidt en sterkt tot alles wat Hem welbehaaglijk is en onze volmaking bevordert. Ons zo tot getuigen stellend van het evangelie als de kracht van God voor een ieder die gelooft, kunnen wij ook andere mensen bewegen om, aangemoedigd door onze ondervinding, datzelfde heil te begeren en van God af te smeken.

49. a) En zie, zei Hij vier dagen later, toen Hij weer van hun getuigen sprak en hen van Jeruzalem naar de Olijfberg voerde (Hand. 1: 4 v.). Ik zend de belofte van mijn Vader op u, de door de Vader beloofde Heilige Geest (Joël 3: 1. Hand. 1: 4; 2: 16 vv. , 33 1. 4). Maar blijf na Mijn opname in de hemel in de stad Jeruzalem, totdat u door de mededeling van de Geest aangedaan zult zijn met kracht uit de hoogte (Hand. 1: 4 v. , 8. Efeze. 4: 8).

a)Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 7.

In de organische verdeling van dit laatste hoofdstuk van Lukas wordt een merkwaardige opklimming gevonden. Nadat hij ons in het bericht over de eerste paasboodschap op de overwinning heeft gewezen, die de Opgestane over de macht van de zonde en de dood heeft behaald, heeft hij in een drietal verschijningen de triomf geschilderd, die deze over de twijfelmoedigheid en het ongeloof van Zijn discipelen heeft behaald. Maar hoe nader de Heere aan het einddoel van Zijn aardse verschijning komt, des te sterker valt het in het oog dat de overwinnende Leeuw uit Juda's stam bestendig naar het hogere voortstreeft. Wel getuigen Zijn voorlaatste woorden van de verwachting van zegepraal, waarmee Hij een

afscheidsblik werpt op de hele Joodse en heidense wereld, voordat Hij Zijn discipelen het laatste vaarwel toeroept; ook hier begint Hij met de vermelding van het woord, om vervolgens met de belofte van de Geest Zijn samenzijn met de Zijnen in Zijn onderwijzen van hen te besluiten.

IV. Vs. 50-53. Had onze evangelist zich al in Hoofdstuk 9: 51 voorgenomen de evangelische geschiedenis tot aan de wegname van Jezus voort te zetten, zo kon Hij Zijn evangelie niet besluiten zonder ten minste met enige woorden aan de hemelvaart te denken. Evenals dat wat in vs. 44-49 uit Jezus' mond is meegedeeld, zo zal ook het volgende bericht later het begin van de geschiedenis van de apostelen vormen. (vgl. Mark. 16: 19 en 20).

50. En Hij leidde hen, nadat Hij op de hiervoor beschreven manier hen over hun toekomst had ingelicht, buiten Jeruzalems poort aan de Oostzijde tot aan Bethanië, de plaats waar het gebied van die plaats begon d. i. van de Olijfberg (Hand. 1: 12. Zach. 14: 4) en Hij hief Zijn handen op en zegende hen.

Zegenend gaat Hij heen, die de persoonlijke zegen van de aarde was, van de aarde, neerliggend onder de vloek van de zonde, maar nu door Zijn zegen gewijd tot dat gezegende aardrijk, waarop alleen gerechtigheid zal wonen. Zegenen is de laatste daad van de Gezegende van God en Zijn laatste daad is een eeuwige daad, zoals trouwens al Zijn daden en woorden eeuwige daden en woorden zijn. Nog altijd zijn die handen, die op het kruis werden doorboord, zegenend uitgebreid boven de aarde en hij, die zich onder de gezegende handen van de Christus stelt, is gezegend in eeuwigheid.

51. En het gebeurde toen Hij hen zegende dat Hij van hen scheidde en werd opgenomen in de hemel.

De zichtbare hemelvaart van de Heiland is een prediking. Zij is een prediking, zowel van de oneindige verhevenheid van de persoon van Jezus Christus, als van Zijn grote en wijze en nimmer zich verloochenende liefde voor de Zijnen. Wat zou het zijn als u de Zoon des mensen zag heenvaren daar Hij tevoren was? Dit had Jezus Christus Zijn discipelen afgevraagd, toen ook zij zich ergerden aan de rede die Hij gehouden had in de synagoge te Kapérnaüm, waar Hij Zichzelf had voorgesteld als het "Brood dat uit de hemel neergedaald was" om aan een ieder, die het at, het eeuwige leven mee te delen. Wat zou het zijn? . . En wat is het geweest? Wat anders dan de laatste en schitterende bevestiging dat deze Jezus waarlijk de Christus, deze Christus waarlijk de Zoon van de levende God was, naar Zijn hogere natuur op aarde, gedaald uit de hemel, waartoe Hij nu, nu Hij in Zijn aangenomene mensheid alles volbracht had, ook met Zijn aangenomen mensheid terugkeerde? Wat is het geweest dan de voldingende bezegeling van al Zijn woorden als hemelse wijsheid, als goddelijke waarheid, als de woorden van Een, die zonder hoogmoed zeggen kon: "Wij spreken wat wij weten en getuigen wat wij gezien hebben?" Wat is het geweest dan van Zijnentwege het zichtbaar bewijs, dat Hij Zich niet teveel had aangenomen, toen Hij gezegd had: "Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde" en vanwege Zijn Vader de herhaling met een daad van dat herhaaldelijk uitgeroepene: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, waarin Ik een welbehagen heb?" Als op de Olijfberg de elf de reeds zo heerlijke persoon van hun

Verrezen Heiland een nog heerlijker gestalte zagen aannemen en, het zij tevens naar de eigenschap van Zijn verheerlijkt menselijk lichaam, zich van de aarde opheffen en opwaarts zweven, de hemel tegemoet, daar mogen wel, terwijl zij Hem nastaarden tot waar de wolk Hem voor hun ogen wegnam, de psalmen van Israël in hun harten zijn opgekomen: "Heft uw hoofden op, poorten en verhef u, eeuwige deuren! opdat de Koning der ere inga. " (Ps. 24). "De Heere heeft gesproken tot Mijn Heere: "Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten" (Ps. 110); maar zeker werd in het diepst van hun overtuiging de grond gelegd van die prediking, die Hem aan de wereld zou verkondigen als het Woord, "dat in de beginne was, dat bij God, dat God was en, vlees geworden, ook in het vlees de heerlijkheid van de Eengeborene van de Vader" had doen uitlichten (Joh. 1: 1, 14). De zichtbare hemelvaart is een prediking; een prediking ook van de hemel van heerlijkheid en gelukzaligheid, voor de mensheid toegankelijk. Daar moet boven en buiten deze aardse schepping, in het onmetelijk heelal een plaats zijn, waar de Zoon van God tevoren was, waar Hij bij de Vader heerlijkheid had eer deze wereld was. Daar is zeker een gebied, daar is een sfeer van volkomen heiligheid en daarom ook van volkomen geluk, waar diezelfde God, die Zich is deze ondermaanse schepping al zo heerlijk openbaart, Zich nog veel heerlijker geeft in de kring van alle heilige wezens die daar verenigd zijn. En tot dit gebied, tot deze sfeer neemt de Zoon van God nu Zijn verheerlijkte mensheid mee op; ja, Hij plaatst haar in het middenpunt daarvan, om van nu voortaan het voor alle engelen zichtbaar uitgangspunt te zijn van de heerlijkheid van God en de regering van God. Dit is de hemelvaart; dit is het "Zich zetten aan de rechterhand van God", dit is het "ontvangen van alle macht in hemel en op aarde; " dit is het verlangen van een "naam, die boven allen naam is, opdat in de naam van Jezus zich zou buigen alle knieën van degenen, die in de hemel, die op de aarde en die onder de aarde zijn. " Maar dit is ook een prediking voor de hemel, voor de aarde en voor die hel, die zich te vroeg in haar prooi verheugd heeft, dat er voor die mensheid, welker broeder Jezus Christus geworden is, voor die keure van mensheid, die Hij Zijn broeders genoemd heeft en die met Hem een is als het lichaam met het hoofd, in dat heilig en heerlijk en volzalig gebied geplaatst is; dat zij er verwacht wordt, dat zij er komen zal, dat de kring van gelukzalige wezens niet voltallig zijn zou zonder haar en dat zij er een eerste plaats zal innemen. "Wij hebben ons vlees in de hemel. " In de aan de rechterhand van God verhoogde Zoon des mensen is de mensheid verheven op de troon van het heelal; dit is, voor zoveel wij die Christus toebehoren, Hem door een oprecht geloof ingeplant zijnde, het onderpand van onze toekomstige opneming in die binnenste kring van dat gebied van heerlijkheid en gelukzaligheid, waarvan wij ons de eeuwige genietingen niet dan bij tegenstelling kunnen voorstellen, maar waarvan wij toch ook in de heiligste ogenblikken van het leven de voorsmaak een beetje smaken kunnen. Nog eenmaal: de hemelvaart van Christus is een prediking; zij is een prediking van de veiligheid, de onverwinnelijkheid en het welverzekerd geluk van Zijn gemeente op aarde.

52. En zij keken Hem nog na, toen reeds een wolk hen het gezicht had ontnomen, aanbaden Hem en keerden, nadat zij nog een engelenverschijning hadden gehad (Hand. 1: 10 v.), weer naar Jeruzalem met grote blijdschap. (Joh. 14: 28; 16: 20 vv.).

In de aanbidding van Jezus eindigt het Evangelie. De aanbidding is de erkenning van Zijn waarachtige Godheid in Zijn mensheid en is de vrucht van Zijn zegen. Wie door de Heere

gezegend is, die aanbidt Hem ook; want die weet uit de zegen, die Hij ontving, dat het de zegen is van de eengeboren Zoon van de Vaders door de Heilige Geest. Nee, de Godheid van de Heere is niet door redenering te bewijzen, zij is alleen kenbaar door het geloof dat Christus ziet opvaren ten hemel en neerzitten aan de rechterhand van God.

53. En zij waren gedurende de tien dagen tot Pinksteren (Hand. 1: 13 v.) alle tijd in de tempel, zo vaak men zich daar tot een bedestond bevond, God lovend en dankend. Amen!

De hoge gast, die de mensheid bezoekt, die in duisternis en schaduwen van de dood gezeten was, verlaat voor onze ogen de wereld en gaat in tot de heerlijkheid, die Hem bereid was bij de Vader. Met Hem heeft een hemelse verschijning de aarde verlaten, zoals die er nooit tevoren was en zoals die nooit weer zal komen tot aan het einde der dagen. Het schoonste, edelste, heiligste leven werd op dat plechtig uur op de Olijfberg aan het oog ontruikt - slechts weinigen hadden Zijn heerlijkheid gezien, sinds eeuwen ziet niemand ze meer! En toch is de indruk van dat scheiden van het begin af geen terneerslaande maar een verheffende geweest. Reeds de eerste discipelen keerden naar Jeruzalem terug met grote blijdschap en evenals voor hen zo is nog altijd voor de hele Christenheid de dag van Christus' hemelvaart een hoge vreugdedag en onze jubeltonen verkondigen het luid, hoe waar de Heiland heeft gezegd: "het is uw nut, dat Ik wegga. " Wel heeft het aardse leven van de Zoon van God en van de mensen met dit heengaan Zijn einde bereikt, maar daarom hebben wij Hem niet verloren; wij hebben Hem pas echt gewonnen en evenals Hij zelf op deze weg tot Zijn volle heerlijkheid geraakte, zo is ook voor ons het aandeel aan de zalige vruchten van Zijn leven, lijden, sterven en opstaan alleen daardoor geopend, dat Hij door het voorhangsel in het hoogste heiligdom intrad.

Deze hemelvaart verheerlijkt de Koning van het Godsrijk. Meermalen zagen wij gedurende Zijn leven op aarde de Zoon van God door de Vader verheerlijkt, bepaaldelijk wanneer hemelstemmen om Zijn eer weerklonken, natuurverschijnselen omwille van Hem gebeuren of een dode op Zijn bedde herleefde. Maar stellen wij een ogenblik in onze gedachten de onvergelijkelijke majesteit van Zijn persoon tegenover de weergaloze vernedering van Zijn toestand op aarde, dan voelen wij hoe zelfs dergelijke openbaringen van Zijn luister, vergeleken met hetgeen Hij was en verdiende, niets anders waren dan enkele stralen vergeleken met de volle glans van de zon. Bij Zijn hemelvaart zien wij Hem eindelijk de kroon op de schedel gedrukt, ten prijze van bloed en tranen verkregen en een waardigheid Hem aangewezen, in overeenstemming met Zijn geheel enige rang. Moge het niet behoren tot de taak van een geschiedschrijver, die slechts op aarde zijn grondgebied vindt om te schetsen, hoe Hij daarboven zal ontvangen zijn met de engelenhulde; zij het nauwelijks nodig te herhalen, dat het "gezeten aan de rechterhand van God" meer bevorderlijk is om de armoede van onze taal, dan om het eigenlijk wezen van Jezus' grootheid te tonen: blijft het zelfs moeilijk om het juiste verband, die overeenkomst en het verschil te bepalen, tussen Godsbestuur en Christusregering: dit weten wij toch, dat wij ons van aanvang en luister van Zijn heerschappij, als wij de getuigenis van Zijn apostelen horen, geen te stoute voorstellingen kunnen vormen. Met uitzondering van de Vader, die Hem alle dingen onderworpen heeft, zien wij alles aan Zijn voeten gelegd en al is in de engere zin van het woord slechts Zijn gemeente het koninkrijk, waarin Hij als Gebieder regeert, Hij heerst echter

niet minder in het midden van Zijn vijanden en over alles wat dienen kan om hen onderdanen van Zijn rijk te doen worden. Zo zien wij een heerschappij op Zijn schouders gelegd, waarvan evenmin de jaarboeken van de aarde als van de hemels de weerga opleveren en is nu deze macht de eerste voorwaarde, waarvan de voortzetting van Zijn arbeid afhankelijk is, wij noemen haar, niet enkel voor Hem maar ook voor de aarde een onuitputtelijke bronwel van heil. - En Hij besteedt die macht niet tot eigen voordeel of roem. Zijn hemelvaart waarborgt de zegen van het Godsrijk. De Heere verliet de aarde om de Trooster tot haar te zenden en ook om die reden had Hij recht in het uur van de scheiding Zijn heengaan een stof van blijdschap te noemen. Zolang Hij zelf nog op aarde was waren Zijn apostelen nog niet rijp om die Geest geheel te ontvangen: zinnelijkheid en vooroordeel klemde zich aan Zijn lichamelijke tegenwoordigheid onlosmakelijk vast. Ja, Hijzelf kon die Geest pas doen dalen wanneer Hij verhoogd was aan de rechterhand Gods. De uitspraak van Johannes (7: 39): "De Heilige Geest was nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was" bevat de uitdrukking van een diepe, nog niet genoeg begrepen waarheid. Het lag - wij zeggen het met heilige eerbied - in de aard van de zaak dat de zending van de Geest de verhoging van de Heere niet kon voorafgaan, niet mocht vergezellen, maar pas daarna moest volgen. Verre zij het van ons om Gods almacht te willen beperken, maar verre ook het eigen woord van de Heere te vergeten: "Als Ik niet heenga, kan de Trooster niet tot u komen". Dat woord behelsde geen beschikking van willekeur, maar van hoge noodzakelijkheid. De Heilige Geest kan Hij slechts doen dalen, die zelf volmaakt heilig is; daarom moest de Heere eerst door lijden geheiligd en volmaakt worden, eer Hij ons door Zijn Geest een leidsman op de weg van het leven kan worden. De Heilige Geest kan Hij pas van de Vader doen dalen, die in de onmiddellijke nabijheid en gemeenschap van de Vader verkeert; daarom moest de Heere eerst terugkeren in de onzichtbare wereld, eer Hij geestelijke gaven in de harten kon uitzenden met onbekrompen overvloed. De Heilige Geest kan Hij slechts schenken aan allen die niet meer door de invloed van stoffelijke beperking verhinderd wordt op allen te werken; daarom moest de Heere worden verheven boven ruimte en tijd om niet slechts op hen, die Hem persoonlijk omringden, maar op allen die op alle plaatsen Hem aanroepen, het licht van Zijn Geest te doen stralen. Pas wanneer een boom volwassen is schenkt Hij volle schaduw aan de wandelaar, die onder zijn takken komt rusten; pas wanneer een kaars hoog op de kandelaar staat biedt zij aan allen die in het huis zijn haar vriendelijk schijnsel. En is het nu die Heilige Geest, waarvan ieder gelovige zijn verlichting, vertroosting en heiliging, waarin de hele gemeente haar bewaring, ontwikkeling en vereniging, waaraan eenmaal de mensheid geheel haar volmaking zal danken, wie vermeldt dan naar waarde de zegen van een heengaan, dat aan de aarde zo'n nalatenschap schonk? Deze hemelvaart dan ook verheft de burger van het Godsrijk. Zij bekleedt Hem met eer, die onvergelijklijk is. Hij ziet de deelgenoot van zijn eigen natuur verheven aan de rechterhand van God. Zij vervult hem met een kalmte, die onbeschrijfelijk is; hij weet dat de Koning van het Godsrijk daarboven als broeder voor hem waakt, als vriend aan hem denkt, als voorspraak voor hem bidt. En moge het nu vooral moeilijk - in geen geval onze roeping voor het tegenwoordige zijn - de werkzaamheid van de Heere in de hemel ten gunste de Zijnen te schetsen, reeds de enkele gedachte dat elke geestelijke zegen een vrucht van Zijn hemels leven mag heten en dat ook het boek van onze toekomst in Zijn handen gelegd werd, is genoeg om onze onrust en vrees uit het angstig hart te weren. Die hemelvaart bovenal voert de burger van het Godsrijk op een baan van heiligmaking, die onafmetelijk is. Door de kracht van Zijn Geest trekt de Verheerlijkte het

hart van de Zijnen naar boven; het hemelleven van de Heere wordt de grondslag van de hemelsgezinde wandel van Christus en steeds hoger staat Zijn waarachtige onderdaan boven de lusten en lasten van een wereld waarin de Heere niet meer wandelt. Zo is het verheerlijkte leven van de Christus toegewijd aan geen ander doel, dan waaraan Zijn vernederd leven op aarde geheiligd was. - En vragen wij nogmaals, dikwijls niet zonder zorg, naar een onderpand, dat dit doel ten slotte bereikt wordt? Jezus' hemelvaart, nog eens, waarborgt de voltooiing van het Godsrijk. Bekleed met zo'n onbeperkt gezag verenigt deze Koning alles in Zich, wat Hem op een zekere triomf kan doen hopen. Zijn bondgenoot is de Vader, die Hem deze macht heeft gegeven; Zijn staatsdienaar de dood, die de machtigste rijken ontvolkt; Zijn rijksgebied niet begrensd door iets wat hier een heerschappij kan beperken; Zijn vijanden dragen ook temidden van de hevigste tegenstand de zaden van verdeeldheid en daardoor van nederlaag in zich. De achttien eeuwen, die deze heerschappij al doorleefde temidden van veelvuldige tegenspoed, ons tegelijk het tafereel van een schitterend verleden en de waarborg van een nog schonere toekomst. Staat ook voor het tegenwoordige dat rijk, hoe fel geschokt, nog krachtig en vast als weleer, het is een bewijs dat de hemelbestormers van de negentiende eeuw nog de vrucht van de hemelvaart van de eerste niet hebben kunnen vernietigen. Steeds groter zal het aantal onderdanen worden, die op gebogen knie deze Koning als de hunne belijden en met aanbeddende tong Hem tot heerlijkheid van de Vader verheffen. Zo overleeft de Christusregering, onbewogen als de Olijfberg, alle aardse vorsten en rijken en heeft geen andere bestemming dan de aarde te doen gelijk worden aan dat vreedzaam Bethanië, in welks nabijheid haar eerste grondslag gelegd is. Dan eerst wanneer er geen vijanden meer zijn, omdat zonde en dood zijn vernietigd, lost het Christusrijk zich in het algemene Godsrijk op. De Koning van dat rijk blijft eeuwig het voorwerp van de dankbare hulde van de Zijnen, maar geeft zelf de teugels van het rijksgebied over aan de Vader, wiens raad Hij volvoerd, wiens naam Hij groot gemaakt heeft. En God - de stoutste gedachte van een apostel van de Heere is tevens het waardigst besluit van Zijn aardse levensgeschiedenis. - God zal zijn alles in allen!

SLOTWOORD OP HET EVANGELIE VAN LUKAS

De naam Lukas is de op Joodse wijze verkorte vorm van de Romeinse naam Lukanus, evenals Alexas van het Griekse Alexander, Kleopas van Kleopatos (Hoofdstuk 24: 18) Silas van Silvanus. Dat de evangelist van deze naam oorspronkelijk een arts was, is volgens Kol. 4: 14 niet te betwijfelen; inderdaad schildert hij ook in zijn evangelie Christus Jezus vooral graag als de grote Medicijnmeester, van wie een genezende kracht uitging, die ieder hielp (Hoofdstuk 5: 19. 6: 19). Wanneer men echter daaruit, dat Paulus in Kol. 4: 10 de groete overbrengt van degenen die "uit de besnijdenis" zijn, wil besluiten dat hij daardoor Lukas, die pas later met twee helpers, oorspronkelijk heidenen, vermeld is, eveneens voor een geboren heiden zou verklaren, dan is dat niets dan een quid pro quo. Er staat niet: "deze zijn alleen uit de besnijdenis". Het berust op een miskenning van het verband, waarin "uit de besnijdenis" staat tot de zin, die dadelijk volgt: "deze allen zijn mijn medewerkers in het koninkrijk van God, die voor mij een vertroosting geworden zijn. " Beide woorden zien integendeel uitsluitend op Markus en Jezus Justus en drukken aan de ene kant een smartelijk gevoel van de apostel daarover uit, dat ook nu nog, nu de Heere van alle apostelen juist hem tot werktuig heeft gemaakt om de boodschap van het Evangelie het haar bestemde doel: "tot aan het einde der aarde (Hand. 1: 8; 22: 21; 23: 11) te laten bereiken, zo weinigen uit zijn broeders en

verwanten naar het vlees zich hem ten dienste stelden, opdat hij de hem nog openstaande gelegenheid tot werkzaamheid juist zou kunnen waarnemen. Aan de andere kant getuigen zij ook van een getroost zijn, dat toch altijd nog deze twee bij hen zijn, waarvan de een na lange vervreemding (Hand. 15: 39) weer tot hem is gekomen, de ander onlangs uit het overigens zo gesloten Jodendom te Rome (Hand. 28: 17 vv.) zich aan hem heeft aangesloten. Op de andere genoemde doelen de woorden van den apostel niet; zij zijn zijn helpers reeds van vroegere tijd (zo ook Aristarchus), waarom het er ook niets op aankomt of zij oorspronkelijk heidenen of Joden geweest zijn. Een uit de besnijdenis, zo is ons steeds duidelijker geworden, is Lukas zeker geweest. Hem aan de ene kant tot een van de beide Emmaüsgangers (Hoofdstuk 24: 13 vv.) en toch aan de andere kant tot een Hellenist te maken, zoals P. Lange doet, gaat niet aan. Beide discipelen doen zich integendeel door hun uitdrukkingen: "onze overpriesters en oversten" en "wij hoopten, dat Hij was degene, die Israël verlossen zou" duidelijk genoeg als Joden kennen en als zodanigen behandelt ook de Opgestane hen, als Hij hen van Christus predikt, hoe deze door lijden Zijn heerlijkheid moest ingaan en hen daartoe alle woorden uitlegt, die over Christus gezegd zijn. Pas hiermee komt het woord (Joh. 4: 22): "de zaligheid is uit de Joden" tot zijn volle betekenis. Niet alleen de Heiland zelf stamt van dit volk af, maar ook de Heilige Schrift is van haar eerste tot aan haar laatste letter uit Joodse pen gevloeid.

In onze bewerking van het Evangelie hebben wij reeds meermalen Pella als de geboorteplaats van Lukas genoemd. Hier opgegroeid in de omgeving van Grieken 4: 25), legde hij de grond tot zijn vlugge schrijven van het Grieks en bezat hij vanzelf die vrijere stemming van het hart tegenover de heidenwereld, die hem meer bekwaam maakte en zijn roeping tot navolging van Jezus (Hoofdstuk 9: 61 v.) om in de kring van de zeventig discipelen (Hoofdstuk 10: 1 vv.) in te treden, dan in de kring van de twaalf, die bovendien al gesloten was. Zonder twijfel was hij reeds onder de honderd en twintig, die na de dag van de hemelvaart steeds eendrachtig bij elkaar waren met bidden en smeken en het Pinksterfeest mee beleefden (Hand. 1: 15; 2: 1 vv.); geruime tijd heeft hij vervolgens tot de eerste Christelijke gemeente te Jeruzalem als lid behoord en wat in de Handelingen der Apostelen (Hoofdstuk 1-12) verteld wordt, alles meegedeeld als door hemzelf doorleefd. Volgens Hoofdstuk 1: 1 van zijn Evangelie handelt hij toch bij het in twee delen verdeelde werk over geschiedenissen, die "onder ons" volkomen zekerheid hebben. Hij werd echter waarschijnlijk al omtrent het jaar 45 na Christus een lid van de gemeente te Antiochië in Syrië, welker stichting hij in Hand. 11: 20-24 met een levendigheid en frisheid vertelt, waardoor dierbare herinneringen aan deze gemeente duidelijk worden. Eusebius verklaart hem voor een geboren Antiochiër en ook andere kerkvaders houden zich aan die mening omtrent zijn afkomst; daarvan schijnt intussen een verwarring met Lucius in Hand. 13: 1 de oorzaak te zijn. Van Antiochië heeft Lukas de eerste zendingsreis van de apostel Paulus met belangstelling gevolgd en het bericht van de teruggekeerde boden voor de gemeente met eigen oren gehoord (Hand. 13 en 14). Ook in Hand. 15: 1 bemerkt men het duidelijk aan de woorden: "Sommigen, die afgekomen waren van Judea", dat hij zich te Antiochië bevindt, want hij noemt de stad niet, waaraan bij het komen moet worden gedacht. Daar is hij ook gebleven tot na de apostelraad in het jaar 50 na Christus (Hand. 15: 35). In de Clementische recognitiones, omstreeks het midden van de tweede eeuw, vindt men (X, 71) het bericht dat toen aan het hoofd van alle machtigen van de stad Theophilus stond en het paleis, waarin hij woonde, tot een kerk heeft gewijd. Daaruit kan men besluiten dat deze edelman (Hoofdstuk 1: 3) waarschijnlijk van geboorte een Griek, nog

te Antiochië zich geneigd betoonde tot aanneming van het Evangelie, maar nog voor zijn hele bekering in een andere werkkring werd verplaatst. Omdat het een plaats was waartoe de boodschap van het Evangelie nog niet was doorgedrongen, had hij behoefte aan een onderwijzer, die tot zijn verdere onderrichting hem vergezelde. Nemen wij nu aan dat deze plaats de zeestad Troas aan de Hellespont geweest is en de leraar door de gemeente hem gezonden onze Lukas, dan wordt het niet alleen duidelijk, waarom deze later zijn beide geschiedkundige werken aan Theophilus opdroeg, maar ook hoe het kwam dat, als Paulus en Silas in gezelschap van Timotheus omstreeks het jaar tweeënvijftig op de tweede zendingsreis te Troas kwamen en vandaar tengevolge van een gezicht naar Macedonië trokken, opeens Lukas hen vergezelde (Hand. 16: 10); want hij had nu zijn werk aan Theophilus geëindigd. Voor de juistheid hiervan spreekt dat voor de beide eerste zendingsreizen van Paulus bij Hand. 13: 4-14: 26 en 15: 40-16: 11 de geografische omstandigheden van Antiochië, Cyprus en Klein-Azië als bekend worden verondersteld, terwijl reeds omtrent Filippi (Hand. 16: 12) een nauwkeurige opgave volgt. Lukas bleef, toen de overige drie, door de vervolging genoodzaakt, van Filippi verder gingen, daar achter en vertoefde daar om het begonnen werk voort te zetten, gedurende de jaren 52-58. Hij sloot zich pas weer aan de apostel aan toen deze, nadat hij het Paasfeest van laatstgenoemd jaar te Filippi had doorgebracht, over Troas naar Jeruzalem tot het Pinksterfeest reisde. Daarom staat in Hand. 16: 18-20: 4 niet meer "wij", maar wordt dit pas weer in Hand. 20: 5-21; 27: 1-28: 16 gevonden. Ook bij Paulus' gevangenschap te Caesarea (58-60 na Christus) is Lukas een van diegenen geweest die in Hand. 24: 23 "de zijnen" worden genoemd en wie niet werd verhinderd hem te dienen, of tot hem te komen. Dit sluit niet uit dat onze evangelist in deze tijd ook met de gemeente te Jeruzalem verkeerde en daar zijn berichten over het leven van Jezus zifte en aanvulde (Luk. 1: 3). Daarna vergezelde hij Paulus op de zeereis naar Rome en heeft misschien bij het zevendaags oponthoud te Puteoli (Hand. 28: 14) onder de broeders, die zich daar bevonden, ook Theofilus aangetroffen, die van Troas, waar wij hem voor jaren geplaatst vonden, inmiddels hierheen naar Italië verder was verplaatst, zoals bij staatsbeambten zo'n plaatsverwisseling vaak genoeg voorkomt. Tot deze combinatie geeft ons de omstandigheid aanleiding, dat in Hand. 28: 1-16 voor de gehele reis van Malta naar Rome in het geheel geen geografische aanwijzingen gemaakt zijn, waar zelfs kleine lokaliteiten bekend worden geacht; hij, aan wie het boek is gewijd, moet dus daar wel thuis zijn geweest.

Te Puteoli, zo schijnt het, kwam een gedachte van Lukas, die hem al te Caesarea had bezig gehouden tot een vast besluit, namelijk om tegenover de velerlei ongenoegzame samenstellingen van het leven van Jezus, die zich langzamerhand gevormd hadden (Luk. 1: 1 v.), een eigen Evangelie op grond van Paulinische verkondiging te vervaardigen en dan tot het begin van de nieuw-testamentische geschiedenis terug te gaan. Waarschijnlijk is het hem door Theophilus zelf voorgeslagen deze aanzienlijke nu zijn geschrift te wijden, want tot aan de uitvinding van de boekdrukkunst was de uitgave van een boek zonder een bijzonder beschermheer (patronus libri), die door zijn maatschappelijke betrekking daarvoor de weg tot de openbaarheid kon banen, iets zeer moeilijks en kostbaars. Theophilus was, als wij de zaken goed begrijpen, ten gevolge van het drijven van de Judaïstisch gezinde Christenen, waaraan het in Italië zeker niet ontbroken heeft, niet geheel bevrijd gebleven van de aanvallen op het Paulinische Evangelie, alsof dat met zijn leer van vrijheid van de Mozaïsche wet en met zijn opname van de heidenen, die geen andere voorwaarde had dan bekering en geloof, niet het

juiste en echte was. Hij voelde behoefte aan een versterking in het vast vertrouwen dat de leer, waarin hij onderwezen was, volgens de prediking van de Heere zelf was, ja slechts een uitvloeisel van de prediking. Daartoe moest hij in de leer en de werkzaamheid van Christus dieper indringen. Daar er tot hiertoe slechts eerst één apostolisch evangelie in dat van Mattheüs was, maar dit toch naar zijn hele aanleg meer geschikt was voor Israël dan voor oorspronkelijke heidenen, verzocht hij zijn vroegere leermeester hem een voorstelling van Jezus' leven te geven, welke de roeping de laatste nog meer bepaald op het oog had en welke in het reeds bestaande Evangelie en in de gewone apostolische prediking, met name in die van Petrus, een waarborg van haar betrouwbaarheid had. In deze begeerte sprak zich veel meer uit dan de begeerte van een enkele man, namelijk een van de hele heiden-Christelijke kerk.

Nu kwam het goed, dat juist een zo hooggeplaatst man als Theophilus aan de door Lukas en zijn meester Paulus sinds lang reeds zelf gevoelde behoefte woorden leende; want zo was de weg tot openbaarmaking van een zo omvangrijk werk, als de vervaardiger dadelijk voornam, geheel gebaad. Wij zien dan ook duidelijk hoe Lukas te Rome hoofdzakelijk met de samenstelling van zijn geschrift bezig is. Aan de ene kant gebruikt de apostel hem gedurende de twee jaren van zijn gevangenschap daar niet om hem tot deze of gene gemeente te zenden, maar Aristarchus, die eveneens mee uit Macedonië (Hand. 27: 2) gekomen is, moet dadelijk van het begin af voor andere helpers tot de eigenlijke zendingsdienst zorgen (Aanh. II. a). Aan de andere kant belast Paulus dadelijk in de eerste brief, die hij uit zijn gevangenschap heeft geschreven aan Timotheüs, als hij naar Rome zou komen om de te Troas achtergelaten mantel tegelijk met de boeken, maar inzonderheid met de perkamenten mee te brengen (2 Tim. 4: 13), welke opdracht insgelijks in het belang van Lukas' uit twee delen bestaand werk geschiedde. Tegen het einde van de gevangenschap van de apostel kan echter Lukas niet meer bij hem aanwezig zijn geweest, want in de brief aan de Filippensen, met welke gemeente hij van zijn vroeger zesjarig oponthoud daar zeker ten nauwste verbonden was, spreekt Paulus niet van hem. Uit dit afzijn van Rome is het nu ook te verklaren waarom hij, als Paulus in de lente van 63 na Christus in strengere bewaring gehouden is en het proces voor de keizer tegen hem begonnen werd, niet eveneens gevangen werd gehouden, zoals dat Timotheüs overkwam (Hebr. 13: 23) en waarom de Handelingen der Apostelen met de twee jaren, die hij in zijn eigen gehuurde woning doorbracht, eindigt. Van het volgende had Lukas niets mee te delen, wat hij zelf had gezien, of door geloofwaardige getuigen was bericht, maar afgezien van het zeker onbeduidende verhoor van Timotheüs en het bekende feit van de dood van de apostel, bleef alles wat de loop van het proces zelf betreft, achter de vier muren van de kerkelijke gerechtszaal gesloten. Maar waar is Lukas dan geweest, als hij op die tijd niet te Rome was? Wat wilde hij en wat heeft hij gedaan? En hoe is zijn verder leven voortgegaan? De beantwoording van deze vragen geeft ons de gelegenheid om het ontstaan van zijn geschriften verder in ogenschouw te nemen en ook de oorsprong van de verwantschap van zijn Evangelie met dat van Johannes, in het algemeen de betrekking waarin het tot het laatste staat, enigermate op het spoor te komen. Wij kunnen echter deze zaken pas behandelen, als wij ook de Handelingen der Apostelen verklaard hebben en moeten daarom de lezer over het latere tot een dan verschijnend aanhangsel verwijzen.